324.591

RÉDEY MIKLÓS — LAKY IMRE

RENDŐRSÉGI LEXICON

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

Ára 6 korona.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

RENDŐRSÉGI
LEXICON

SZERKESZTETTÉK

RÉDEY MIKLÓS és LAKY IMRE

BUDAPESTI KER. KAPITÁNY BUDAPESTI KER. FELÜGYELŐ

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

BUDAPEST

A STEPHANEUM NYOMÁSA

1903

Pol. 409 b

Minden jogot fentartunk.

324.591

1903 522

I. Rövidítések magyarázata.

B. M. r. = belügyminiszteri rendelet.
B. P. = bünvádi perrendtartás törvénye.
Bünt. = büntetése.
Btv. = büntetőtörvény.
Elülj. = elüljáróság.
E. sz. = Esküdtszék.
fk. eln. r. = főkapitányi elnöki rendelet.
fk. r. = főkapitányi rendelet.
fk. I. r. = főkapitányi közigazgatási rendelet.
fk. II. r. = főkapitányi bünügyi rendelet.
F. M. r. = földmívelési miniszteri rendelet.
Gazd. k. ut. = gazdászatkezelési utasítás.
H. M. r. = honvédelmi miniszteri rendelet.
I. M. r. = igazságügyminiszteri rendelet.
J. b. = járásbiróság.
Jel. = jelentés.
Kbt. = kihágási büntetőtörvény.
Ker. M. r. = kereskedelmi miniszteri rendelet.
Kgy. sz. szbr. = közgyülési számú szabályrendelet.
Kh. = közigazgatási hatóság.
Kih. Elj. = kihágási eljárás szabályzata.
kih. r. = kihágási rendelet.
Kor. = korona.
Krecs. Gyüjt. = Krecsányi Kálmán k. kapitány rendőri rendelet-gyüjteménye.
l. = könyvidézeteknél lapot jelent.
L. = lásd. Utalás azon vezérszóra, a mely alatt az illető szakkérdés részletezve vagy meghatározva van.
M. E. r. = miniszterelnöki rendelet.
M. T. hat. = minisztertanácsi határozat.
pb. = pénzbüntetés.
Pü. M. r. = pénzügyminiszteri rendelet.
Rédey Gyüjt. = Rédey Miklós k. kapitány rendőri rendelet-gyüjteménye. I—VI. évfolyam.
Rfp. np. = rendőrfőparancsnoki napiparancs.
Rfp. ut. = rendőrfőparancsnoki utasítás.
Rh. = rendőrhatóság.
R. T. = Rendeletek Tára.
Szolg. szab. = a rendőrőrszemélyzet szolgálati szabályzata.
Tan. hat. = tanácsi határozat.
tcz. = törvényczikk.
terj. = terjedhető. (Pénzbüntetések legmagasabb fokát jelezi.
Ut. = Utasítás a bünvádi nyomozási eljárásra. A 130.000/900. számú belügyminiszteri rendelet.
V. M. R. = vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendelet.

II. Egyéb könyvkezelési utbaigazítások.

Tekintettel az ezen Lexicon tartalmába fölvett sokoldalu s terjedelmes anyagra, nemcsak rövidítéseket alkalmaztunk, de egyes részleteket teljesen mellőztünk csak azért, mert azokat fölöslegesnek tartván, nem akartuk a könyv bőségét fokozni. Ezek azonban olyanok, a melyek bizonyos törvényes rendelkezés következtében mindig változatlanok, vagy egyáltalán nincs rájuk szükség. Igy pl. azon *főkapitányi rendeleteknél*, a melyek kihágást állapitanak meg, s a büntetés nem valamely törvényen vagy miniszteri rendeleten alapszik, — a büntetés mérvének jelzését mellőztük, miután az 1881 : XXI. tcz. 8. §-a alapján a *főkapitányi rendeletek* büntetési határozatainak legmagasabb foka mindig 100 korona. Ha azonban a főkapitányi rendeletek valamely törvény vagy miniszteri rendelet alapján bocsáttattak ki s nem önállóan, — akkor a büntetés mérvét jeleztük.

A büntetörvény — *büntetési rendelkezéseit* is mellőztük, miután az a rendőrhatóságokat nem, csak a bíróságot érdeklik közelebbről.

A rendeletek és szabályrendeletek szövegében az egyes mondatok elé irt számok az illető rendelet §. számát jelzi, ha nincs is mellettök a szakaszt jelző § jegy.

A *vezérszó* megválasztása fölötte nehéz ily munkában s épen ezért *több* vezérszó alatt is közlünk egy-egy tárgyat utasításokkal, miután azonban emberi gyarlóság következtében megeshetik, hogy valamely *keresett vezérszó alatt* nem fordul elő az illető tárgy, ugy kérjük azt *más hasonló vezérszó* alatt keresni. Mert alig hiszszük, hogy csak valamileg is fontos tárgy kimaradt volna kézikönyvünkből.

Végül arra kérjük bizalommal kézikönyvünk kedves használóit, hogy a könyv használata közben netán tapasztalt *hiányokat, hibákat* és *tökéletlenségeket*, — a melyektől az efajta művek első kiadása a leggondosabb munka mellett sem lehet mentes — *velünk közölni sziveskedjenek*, hogy az esetleg szükségessé váló újabb kiadásnál a tárgyilagos, szakszerű kifogásoknak is megfelelhessünk.

A szerkesztők.

A

Ablak, ajtó betörése tűzvésznél csakis a tűzoltó-parancsnok rendeletére történhetik. Szintúgy a háztetők lebontása is. (1881 : 193. kgy. szbr. 22. §.)

Ablak befalazásához magánlakáson a háztulajdonos engedélye szükséges. (Lakbérleti szbr. 31. §.)

Ablakbevágással jogtalan házalás. L. üveg- s porczellánnal stb.

Ablak bordélyban lefüggönyözve tartandó. (1884. évi 837. kgy. szbr. 30. §.)

Ablak ha törött a bérkocsin, tilos vele a személyszállítás. (1896 : 470. kgy. szbr. 26. §.)

Ablak, ha törött közuti kocsin, tilos az ilyen kocsival a közlekedés. (1891 : 1103. kgy. sz. szbr. 14. §.)

Ablakok közuti kocsikon függönyökkel látandók el nyáron. (1891 : 1103. kgy. sz. szbr. 14. §.)

Ablakoknak társaskocsin könnyen kinyitható zárral kell ellátva lenniök. (1886 : 594. kgy. sz. szbr. 23. §.)

Ablakok tűzvész színhelyén földszinten kivilágitandók a környező házakban. (1881 : 193. kgy. sz. szbr. 21. §.)

Ablakon portörlő kirázása kihágást képez. Szintúgy portörlők, rongyok kirázása az utczára az üzleti ajtókon át. (1878 : 9. kgy. sz. szbr. 7. §.)

Ablakon szinházban rácsozatot alkalmazni tilos. (1882. évi 744. kgy. sz. szbr. 4. §.)

Ablak-, s ajtószárnyak (utczára nyilók). Lásd utczára nyiló, stb.

Ablaktisztításnál derékheveder helyett a Horváth-féle «biztositó állvány» is használható. (9221/fk. I. 91. L. Krecsányi 275. l.)

Ablaktisztítók gyalogutakon létráikkal nem közlekedhetnek. (521/93. kgy. szbr. 7. §.)

Ablaktisztogatás. L. derékheveder alkalmazása.

Ablak zárt közuti kocsiban a kalauz által becsukandó, ha azt valamelyik utas követeli. (1891 : 1103. kgy. sz. szbr. 34. §.)

Acetylén szab. rend. (64.792. B. M. és 46.795. Ker. M. rend. 1902.) 9. §. A gázfejlesztő készülék megvizsgálását külön bizottság állapítja meg. Ennek eljárási utasítását a B. M. adja ki. 23. §. Magánfogyasztás czéljaira szolgáló acetylén-gázt fejlesztő készülékek, a mennyiben 30 lángnál többet táplálnak, csakis előzetes rendőrhatósági engedély alapján állíthatók föl. Rendőrhatósági engedély alá tartoznak továbbá a nyilvános épületek (színházak, tanintézetek), üzleti és idegenek által látogatott közhelyiségek (vendéglők, kávéházak, üléstermek, gyárak, műhelyek) berendezései, ily helyiségekben acetylén-gázt fejlesztő készülék, tekintet nélkül a berendezés nagyságára, mindenkor csak előzetes rendőrhatósági engedély alapján állítható föl. 25. §. A bejelentés vétele után az elsőfokú rendőrhatóság legkésőbb 15 nap alatt szakértők, a tűzoltó-parancsnok, a székes-főváros területén a 9. §. szerinti vizsgáló-bizottság megalakítása után a bizottság kiküldendő szakközegeinek meghívásával helyszini szemlét tart, a föllállítani kívánt gázfejlesztő készülék elhelyezésének és berendezésének módját közrendészeti és tűzbiztonsági szempontból alapos vizsgálat alá veszi s az engedélyezés kérdésében a szemle eredménye alapján határoz. 31. §. Acetylén-gázfejlesztő készüléket pinczében vagy padláson elhelyezni nem szabad; ily készülékek csakis világos, jól szellőztethető s fütésre vagy egyéb czélra szolgáló kályhával el nem látott, a szomszéd helyiségektől legalább 30 cm. vastag kőfallal elkülönített, szabadba és kifelé nyiló ajtókkal ellátott, fagymentes helyiségekben állíthatók föl. Acetylén-gázfejlesztő készülék elhelyezésére szolgáló helyiség más czélra nem használható; belülről csak víz- vagy gőzfütéssel lehet ellátva és csakis villamos lámpával vagy befelé kettős üvegfallal légmentesen elzárt nyilason át kívülről világítható meg. A rendőrhatósági engedélyhez kötött acetylén-gázfejlesztő készülékek csak ajtó és ablak nélküli falhoz épített, vagy teljesen különálló s egyébként a fentebb említett kellékeknek megfelelő helyiségben állíthatók föl. Minden helyiségben, hol acetylén-gáz fejlesztetik, avagy calcium-carbid raktároztatik, az erre vonatkozó óvatossági szabályok figyelmeztetésképen kifüggesztendők. 35. §. Acetylén-gázt fejlesztő készülékek fölszerelésére, berendezésére és kezelésére a képesítés külön vizsga letétele által szerezhető meg. A vizsga letételének módja külön rendeletben fog megállapíttatni. 38. §. Rendőrség büntet. 200 kor. terj. pb. és 15 napig terj. elz.

Acélgyárak üzemágainál mindazon munkák, a melyek félbeszakítást nem szenvedhetnek, jelesül a vas, acélolvasztó, kavaró, finomító és csőforrasztó, hengerelő művek munkái, az ezekkel kapcsolatban lévő és üzemük folytonosságához szükséges összes műhelyek, a gáz- és gőzfejlesztő, szénégető, kokszégető, faaszaló, pörkölő és öntőüzemek, a helyi szállító pályák és egyéb mellékműveletek, valamint berendezések félbeszakítást nem tűrő munkái: egész vasárnap végezhetők. (14.837/1892. sz. Ker. M. r. I. 22. pont.)

Adatgyűjtés a kihágási eljárásban hivatalból eszközlendő. Kih. Elj. 3. §.

Adásvevési szerződés megkötésénél mindig jelen legyen két kifogástalan tanu, kik a szerződést aláírják. A szerződés legyen tiszta, világos, érthető. Bélyegilleték, ha ingóságokról szól: a III. fokozat szerint, ha ingatlanról, 1 koronás bélyeg s a bélyeg alját a szerződés szövegének első szótagjával kell átírni. Ingatlanról szóló szerződést 8 nap alatt be kell mutatni az adóhivatalnak vagy beadni a telekkönyvhöz. (Bélyeg- és illetékek törv. és szab. 20. §.)

Adománygyűjtés. (3943/fk. I. 1897. L. nyilvános adománygyüjtés.)

Adóbehajtás alkalmával, ha nem az adós ingóságai foglaltatnak le, a végrehajtónál azonnal be kell jelenteni az ingóság igazi tulajdonosának nevét s a tulajdonos a végrehajtótól kapott irásbeli értesítéstől számított 15 nap alatt igénykeresetét a kir. járásbirósághoz adja be s a kereset felzetét mutassa be a végrehajtónak. Az adóvégrehajtó eljárása ellen 8 nap alatt lehet panaszt tenni a pénzügyigazgatóságnál. (1883: XLIV. tcz. 54. §. és 1881. évi LX. tcz. 100. §.)

Adóelengedésért elemi károk (tűz, víz, jég) esetében, a kár megtörténtétől számított 8 nap alatt, erdőnek tűz által történt elpusztulása esetében 30 nap alatt az előljáróságnál kell jelentkezni szóban vagy irásban, honnan az ügyet a pénzügyigazgatósághoz terjesztik föl. (1883: XLIV. tcz. 50—51. §§. Pénz. M. 1885. évi 45.055. sz. r. 3. §-a.)

Adófölszólamlás fegyveradó ellen a kivetési lajstromnak kitételétől számított 8 nap alatt irásban adandó be a pénzügyigazgatósághoz. (1883: XXIII. tcz. 17. §.)

Adófizetés ideje. (1883: XLIV. tcz. 39—42. §§.) A január, április, julius és október hónapok első napján esedékessé váló egyenes adókat négy egyenlő részben az évnegyed közepéig (február, május, augusztus, november 15-ig) kell befizetni s ha még kivetve nem volnának: az előbbi évi kirovás szerint. Kereseti adót: az I. osztályut két egyenlő félrészben május és november 15-ig, a IV. osztályú kereseti adót 12 havi egyenlő részletben. Hadmentességi díjat nov. 15-ig egy összegben kell megfizetni. — A 100 frtnál több adó a kir. adóhivatalnál, a kevesebb a községi (kerületi) adószedő helyen fizetendő.

Adófizetése a rendőröknek. Midőn a rendőrfőparancsnokságí napiparancsban az adólevonások összeírása rendeltetik el, azon rendőrök, kik már a kérdéses évre lefizették adójukat, azonnal jelentkezzenek a számviteli irodában, nehogy kétszeresen fizessék meg adójukat.

Adófizetés-halasztás iránti kérvényt a fizetési határidő lejárta előtt a pénzügyigazgatósághoz kell beadni (1883: XLIV. tcz. 48. §.)

Adója a cselédeknek. L. cseléd kereseti adója, stb.

Adója a házalóknak. L. házalók adója.

Adókivetés alapjául szolgáló jövedelemnek lejebbszállítását vagy törlését a pénzügyigazgatóságoktól kell kérni. (1875 : XLVII. tcz. 11. §.)

Adókivetés ellen felszólamlást a kivetési lajstrom kitételétől számított 15 nap alatt szóval vagy írásban az elöljáróságnál kell előterjeszteni, mely azt fölterjeszti a pénzügyigazgatósághoz. Azonban a IV. oszt. keresetadó, a tőkekamat-, járadékadó és hadmentességi díj kivetése elleni fölszólamlások szintén 15 nap alatt írásban a pénzügyigazgatósághoz nyujtandók be. (1883 : XLIV. tcz. 16. és 18. §§.)

Adómentes ebek védjegyei. L. ebek, ha adómentesek is, stb.

Adómentes fegyverek bejelentendők szóval vagy írásban az adóhivatalnál, a hol erről bizonyítványt adnak ki (1883. évi XXIII. tcz. 16. §.), a bizonyítvány ingyen adatik ki. (39.280/83. sz. Pénz. M. r.)

Adómentességért borital-elromlás czím alatt a megromlás vagy megsemmisülés bekövetkezésekor azonnal szóval vagy írásban kell jelentkezni a fogyasztási adóhivatalnál. (1887. évi bor- és húsfogyasztási eljárás 61. §.)

Adólevonások a rendőr-legénységtől. Minden rendőr, kinek neje, vagy vele közös háztartásban élő más személy, továbbá 16 éven felüli gyermeke van s ezek otthon tartózkodnak, mindezek után fejenként és évente 2 korona állami és 50 fillér községi adót, továbbá minden korona állami adó után a meghatározott százalék szerint esedékes országos betegápolási adót fizet. Ez adók novemberben vonatnak le. (Gazdászati kezelési utasítás 34. §. Hivatalos kiadás.)

Adólevonások elleni fölszólamlások a rendőrök részéről. Kinek bárhol ingatlan vagyona van s ennek adójával ott fizették családtagjaik részéről a személyi adót, ha ezt igazolják, nem veendők fel az oszt.-parancsnokságok által az adóköteles rendőrökről szerkesztett kimutatásba. Ha az adó részükre mégis levonatnék, ez ellen évente nov. 10-ig fölszólalhatnak a csapatszámvivőségnél. Azonban az ily felszólamlásra való okszolgáltatást kerülni kell, ellenben minden rendőr arra törekedjék, hogy a személyi adót Budapesten fizesse, mivel ez később gyermekeik iskoláztatásánál, iparengedélyek váltásánál, budapesti illetőség megszerzésénél stb. hasznukra leend. (Gazdászati kezelési ut. 36. §.)

Adópénztárakhoz rendőrök vezénylése. Az 1895. évi 32. számú Rfp. napiparancs szerint az összes osztályparancsnokságok utasíttattak, hogy minden évnegyedben és pedig: február 1-től 15-ig, május 1-től 15-ig, augusztus 1-től 15-ig és november 1-től 15-ig naponta este 6 órától reggel 6 óráig 2—2 rendőrt vezényeljenek ki a ker. adópénztárakhoz, azokat a pénztár őrizetére való utasítással lássák el s ellenőrzésökről gondoskodjanak.

Adósságcsinálástól a rendőröknek óvakodni kell, mert a könnyelmű adósságcsinálás fegyelmi vizsgálatot von maga után s az illető állását veszthetí.

Adót beszállító községi előljárók és azok fogatai vámmentességben részesülnek. (85.713/1893. Ker. M. r.)

Ágensek, kik magyar lányokat külföldre szerződtetnek, ellenőrizendők. L. magyar lányokat, stb.

Agg és beteg tanuk, azok t. i., a kik hosszabb időre terjedő betegségök vagy testi fogyatkozásuk miatt az idézésre meg nem jelenhetnek, lakásukon hallgatandók ki, bűnügyben. B. P. 201. §.

Agyburoklob (járványos) ismerésére és első ápolására nézve lásd 1880 : 17.953. sz. B. M. r.

Agyagiparnál vasárnapi munkaszüneti tilalom az égetési munkákra nem vonatkozik. (14.837/92. Ker. M. r.)

Agyaglopás erdőből. L. erdei lopásról.

Agynemű tisztasága szállodákban. L. szállodák és vendéglők közegészségügyi stb.

Ajándékot, jutalmat rendőrnek elfogadni tett szolgálatainak elismeréseül fegyelmi vizsgálat terhe alatt tilos. A felajánlott jutalommal utasítsa a rendőr az adakozni kívánót a főparancsnoksághoz. Csakis a főparancsnokság van jogosítva annak elbirálására, hogy a fölajánlott ajándék vagy jutalom elfogadása a testület tekintélyével összeegyeztethető-e? Elfogadás esetén ő nyugtázza s ő adja ki a rendőrnek a jutalmat vagy ajándékot.

Ajánlott levelek portómentessége. L. portómentes stb.

Ajánlott, hivatalos levelek feladása.(108.341/98.B.M. r.) Csakis azon hivatalos levelek adandók ajánlva postára, melyek pótolhatatlan okiratokat tartalmaznak vagy a melyekben határidő kitüzéséről van szó. Határidős daraboknak pedig azok tekintendők, a melyek valamely törvényes rendelkezés alapján, vagy magánfél érdekéből, avagy egyéb fontos okból igényelnek föltétlenül meghatározott időre való elintézést.

Ajánlott levelek alakjában nem küldhetők értéket képviselő papirok a külügyminiszterium utján külföldi konzulátusok vagy követségekhez, hanem mint pénzküldemények. 82.738/1898. B. M. r.

Ajtatosságra szolgáló gyülekezeteken az úgynevezett bucsúczikkeknek, mint pl. imakönyvek, olvasók, viaszgyertyák stb. árusítása: egész vasárnapon szabad. (14.837/892. sz. Ker. M. r. II. *k)* pont.)

Ajtók. L. ablak, stb.

Ajtók betörését tűz-szinhelyén csakis a tűzoltó-parancsnok rendelheti el. (1881 : 193. kgy. szbr. 22. §.)

Ajtó közuti kocsin csak akkor tartható nyitva, ha az ellen egy utas sem tiltakozik. (1891 : 1103. kgy. szbr. 34. §.)

Ajulást szinlelő zsebtolvajok. L. zsebtolvajok stb.

Akadályok bejelentése közuti vasutaknál. L. balesetek, forgalmi akadályok stb.

Alaguton közlekedés a Duna jobb partján. (424/1892. kgy. sz. szbr.) 1. Gyalogosok a jobboldali járdát használják. 2. Megállás, csoportosulás tilos. 3. Málhát vivő gyalogosok kötelesek a gyalogútnak a kocsiút felé eső szélét használni. 4. Zene, dobszó, éneklés tilos. 5. Kocsin a hajtás balra, előrehajtás jobbra. 6. A be-, ki- és áthajtás vigyázattal történjék. 7. A ki- és bejáratnál előrehajtani tilos. 8. Könnyű teher- s személyszállító kocsiknak meg van engedve a lassú ügetés. 9. Nem rugón nyugvó, valamint megrakott kocsik csak lépésben haladhatnak. 10. Teherkocsik közt 6 méter távolság hagyandó. 11. Ostorral pattogtatni tilos. 12. Elakadás esetén sürgösen előfogatról kell a kocsisnak gondoskodni. 13. Bünt. 1—100 kor. terj. pb. (Itél a Rh.)

Alagút és Lánczhid közti téren a kocsiközlekedés szabályozása. L. Lánczhid stb.

Alagútvámot a bérkocsit használónak a rendes viteldíjon kívül külön meg kell fizetni. (1896 : 470. kgy. sz. szbr. 45. §. 18. pont.)

Alakiságok betartása kih. eljárásban. L. 6811. kih. 896. fk. rend. (Rédey I. 203.)

Alakosok, álarczosok kihágás esetén feltétlenül bekisérendők. (1881 : XXI. tcz. 18. §.)

Alapokmány cselédkönyvhöz. L. cselédkönyv kiállítása. (Rédey gy. II. évf. 1897. 255. l.)

Alapszabályok megerősítése iránt, egylet alakulásnál, a kérvény az illetékes város polgármesteréhez vagy megyei alispánhoz nyujtandó be. Mellékelni kell az illető miniszterhez czímzett kérvényt, az alapszabályokat és pedig a belügyminiszterhez három, más miniszterhez négy példányban s azonkívül az egylet közgyülési jegyzőkönyvének idevonatkozó kivonatát. A kérvényt az elnök, az alapszabályokat az elnök és jegyző, a kivonatot a jegyző irja alá. (1508/1875. és 388/1875. sz. B. M. r.).

Alapszabályok nélkül működő egyletekben pénzgyüjtések megakadályozásáról és lefoglalásáról szóló rend. (82/1898. fk. eln. res. és 50. sz. res. 98. V. b. B. M.)

Alaptalan följelentésektől a rendőrnek óvakodni kell, mert eltekintve az őt ezért érhető fegyelmi büntetéstől, bünvádi eljárás alá is jöhet.

Álarczos menet engedély nélkül tilos. L. nyilv. tánczvigalom.

Álarczczal halászat. L. halászat ellenőrzése.

Albérletbe kiadhatók a magánlakás egyes részei a bérbeadó beleegyezése nélkül is, sőt az egész lakás is albérletbe adható halálozás vagy a fővárosból való elköltözés folytán.

Albérletek magánlakáson. L. Lakbérlet átruházása.

Albérletbe nem lehet kiadni, csakis a bérbeadó beleegyezésével, utczai és udvari boltokat, áruraktárakat, valamint egyéb ipari és kereskedelmi czélokra szolgáló helyiségeket. Az engedély nélkül beköltözött albérlő köteles fölszólításra a helyiséget 3 nap alatt kiüriteni. (Lakbérleti szbr. 26. §.)

Albérlő fölmondása. L. lakbérleti szbr.

Albérlők halászati felelőssége. L. halászati kihágás miatt felelősség.

Albérlő kéjnő jogviszonya a főbérlőhöz. L. prostitució ellenőrzése. (Rédey gyüjt. II. évf. 1897. 51. lap.)

Albérlők rendőrök magánlakásán. (25/1897. Rfp. np.) Rendőrök, kik a testület jó hírnevét azáltal sértik, hogy magánlakásaikba albérletbe csavargókat, faczér cselédeket, rovottmultú egyéneket, kéteshirű rossz nőket, hordárokat stb. befogadnak, fegyelmi vétséget követnek el.

Aljszalma összehalmozása. L. takarmány és stb.

Alkatrészek ellopása a vizvezetéki csőhálózatból a rendőrök által megakadályozandó s az ily cselekményt czélzó gyanus müveletek különös éber figyelemmel kisérendők. (1895. évi jun. 30-iki Rfp. np.)

Alkotmány elleni izgatást követ el az, a ki a király személyének sérthetetlenségét, a trónöröklés törvényes rendjét, az alkotmányos államformát, vagy a törvény kötelező erejét megtámadja; úgyszintén az is, a ki az alkotmány egyes intézményei, a monarchia másik államával fönnálló kapcsolat, vagy a magyar államot képező országok között fönnálló államközösség ellen, vagy a királynak, az országgyülésnek, az országgyülési bizottságoknak, vagy a közös ügyek tárgyalására hivatott bizottságnak törvényes joga ellen lázít. (Btv. 173. §.)

Alkotmány megváltoztatása. L. felségsértés. (Btv. 127. §.)

Alkudozása a bérkocsisnak kihágás. L. bérkocsis fuvardíj túlkövetelése.

Alkuszok vásárcsarnokban nem működhetnek. (1896: 1585. kgy. sz. szbr. 56. §. — Rédey II. 166.)

Álkulcs-készítés. L. kulcskészítés.

Álomfejtés üzletszerü üzése a kbt. 79. §-ába ütközik. Itél a jb.

Álházalók székely iparczikkel. L. engedély nélküli házalás.

Állam biztonságát illető titkos irat közlése. L. hütlenség. (Btv. 146. §.)

Államellenes tankönyvek és tanszerek használata a kbtv. 38. §-ába ütközik. Illetékes a jb.

Állami adóba lefoglalt ingóságoknál rendőri karhatalom. L. Rendőri karhatalom állami, stb.

Állami altisztek, stb. vagy azok özvegyei és árvái ellátási és neveltetési igényjogosultságának megállapítása czéljából benyujtott kérvények fölszerelésére utasítás. (1893: 71.660. Pü. M. r. — R. T. 1893. 2421. lap.) L. Állmtisztviselők.

Állami alkalmazottaknak kik tekintendők? L. italmérési engedélyt kik nem nyerhetnek?

Állami egyedárú czikkel házalás. L. Tiltott házalás.

Állami rendőrség alatt a rendészeti teendők ellátására és végrehajtására hivatott azon rendőri testületet értjük, melynek

tagjai az állam közegei. Budapesten az 1881 : XXI. tcz. állította föl az állami rendőrséget, melynek föladatát jog és hatáskörét ugyanezen törvény szabályozza.

Állami egyedárusági tárgyat áruló üzletek vasárnapi munkaszünete. L. dohánytőzsdék.

Állomáshelyek öntözendők mindazon napokon, midőn eső s hó nem esik s a levegő nem oly hideg, hogy a viz megfagyhasson. (1886 : 594. kgy. szbr. 19. §.) A társaskocsik tulajdonosai a mulasztás s az állomáshely tisztátalanságáért egyetemlegesen felelősek. Szintugy a bérkocsi-állomásokon.

Állami hidakon vámmentesek: 1. Közúti vaspályatársaság. (122400/890. Pü. M. r.) 2. Pénzügyőrség (egyenruhában). (47.835/1867. Pü. M. r.) 3. A rendőrség egyenruhában, vagy polgári ruhában igazolvánnyal. Kocsin sem fizet, ha az illető saját kocsiján megy. 4. A postai járatok. (47.835/1867. Pü. M. r.) 5. Katonaság. (47.835/1867. Pü. M. r.) 6. Köztisztviselők fogyasztási-szövetkezete. (59.099/1900. Pü. M. r.) 7. Társask. r.-t. (100.393/901. Pü. M. r.) 8. Fővárosi szemétfuvarozó és két ellenőrző kocsija. (24.464/902. Pü. M. r.) 9. Katonai vezetéklovak a csapat kisértében, még ha a lovagló legénység nincs is egyenruhában. Különben ha nem a csapattal vitetnek s 3 alóli számban vezettetnek át, igazolvány előmutatása mellett minden harmadik lóra kell egy szelvényt váltani. (4084/1879. Pü. M. r.) 10. Katonai cselédek, ha igazolványt mutatnak föl. (U. a. r.) 11. Katonai előfogatok, fuvaros és vonó-állat, ha ezen minőségük hadbiróságilag igazoltatik. 12. Katonatisztek kocsijai üresen, vagy valamely családtaggal, ha a kocsis az igazolványi könyvecskéből egy szelvényt ád ki. 13. Katonai családok és málhák utazásnál, ha kilétök hadbiztosság által van igazolva. 14. Börtönőrök, ha egyenruhában vannak s igazolványt mutatnak föl. (51.180/1875. Pü. M. r.) 15. Rabszállító kocsi mindég. (41.423/1876. Pü. M. r.) 16. Tolonczkocsi, főkapitányságí igazolvánnyal. (306/877. M. F.) 17. Fővárosi tüzoltók mindig. Más tüzoltók csak csapatosan, vagy tüzvésznél egyenkint. (9057/1870. Pü. M. r.) 18. Honvédmenházi rokkantak. (61.981/1880. Pü. M. r.) 19. Mentők kocsijai. (996/1887. hidf. sz.) 20. Erzsébet szanatorium betegszállító kocsijai. (1490/1901. hidf. sz.) Mindezek a vámmentességért évi átalányt fizetnek.

Állami hidakon teherkocsin csak két egyén kelhet át díjmentesen. (Állami hidfelügy. hird. 1871 nov. 3-áról.)

Állami italmérési jövedék. (1888 : XXXV. tczikkhez 33.450/1889. Ker. M. U.) L. italmérési stb.

Állami szappanfőzőre vonatkozó intézkedések Kőbányán. Állategészségügyi rendtartás a kőbányai sertéspiaczon. (26.700/93. Fm. M. r. — L. 1893. évi R. T. 783. l.)

Állami tisztviselők stb. napdíjainak és utiköltségeinek megállapítása. (1896 : 1767. Bm. r. — Rédey IV. évf. 87. l.)

Állampolgárság elvesztésének megakadályozása végett a hosszabb ideig külföldön tartózkodó jelentse be illetékességi

helyének alispánjánál (polgármesterénél), hogy magyar honosságát megtartani kivánja s 10 éven belül ujjítsa meg útlevelét vagy a külföldi tartózkodási helyén levő osztrák-magyar konzultól kérjen tartózkodási jegyet, vagy a konzuli község anyakönyvébe irassa be magát. E nélkül 10 évi távollét után elvész a magyar honosság. (1879 : L. tcz. 31. §.)

Állampolgárságból elbocsájtás iránti kérvényét a folyamodó lakhelyének alispánjához vagy polgármesteréhez adja be, csatolván hozzá azokat a bizonyítványokat, a melyekből kitünik, hogy önálló rendelkezési képességgel bir (apja, gyámja beleegyezése), adóval hátralékban nincs s bűnvizsgálat vagy itélet alatt nem áll. (1879 : L. tcz. 24., 27. §§.)

Állampolgárság megszerzése végett a folyamodó lakhelyének alispánja (polgármestere) hivatalába adja be kérvényét, csatolván ahoz azokat a bizonyítványokat, melyekből kitünik, hogy önálló rendelkezési képességgel bir, honosításába törvényes képviselője (apja, gyámja) beleegyezik, valamely község kötelékébe föl van véve, vagy legalább kilátásba helyeztetett fölvétele, 5 év óta Magyarországon lakik, adózó, kifogástalan magaviseletü s magát és családját eltartani képes. (1879 : L. tcz. 8., 9. §§.)

Állampolgárságba visszahonositási kérvény annak a városnak polgármesteréhez, vagy községben alispánjához adandó be, a hová az illető magát fölvétetni akarja. (1879 : L. tcz. 43. §.)

Államrendőrség alatt értjük a magasabb politikai rendőrséget, mely az államot, mint ilyet fenyegető veszedelmek megelőzésére és elhárítására van hivatva. Az egész országra kiterjeszkedőleg a Belügyminiszterium gyakorolja az államrendészetet.

Államtáviratok föladása. (5284/fk. eln. 1901. sz. körirat.) A borítékba zárt hivatalos táviratok kézbesítési könyvvel vagy ivvel továbbítandók a következő czimzéssel: «A tekintetes központi posta- és távirdahivatal táviratföladási osztályának», azonkívül a boríték felső részére szines irónnal (lehetőleg vörös irónnal) ráirandó: «állami távirat».

Államtisztviselők, altisztek és szolgák özvegyei nyugdij vagy végkielégítés és temetkezési járulék iránti kérvényüket annak a hivatalnak vezetőjéhez adják be, a hol a férjük szolgált s kérvényükhöz csatolják férjük keresztlevelét, szolgálati okmányát vagy fizetési ivét, halotti anyakönyvi kivonatát, az árvák keresztlevelét, a házassági anyakönyvi kivonatot, a férj haláláig való együttélésről szóló lelkészi vagy helyhatósági bizonyítványt, erkölcsös életökről lelkészi bizonyítványt. (71.660/1893. Pü. M. r.)

Államvasuton gyorsárú szállitmányok vasárnap. L. gyorsárúszállitás.

Államvasutakon kedvezményes utazás. L. vasuti kedvezm. utazás. L. utazási stb. L. rendőri arczképes stb.

Államvasutak s vasárnapi munkaszünet. (5721/fk. kih. 1902. 22.436/VIII. 1902. Keresk. M. r.) Sör, élő baromfi, rom-

lékony természetü élelmi szerek, melyeknek fuvarozása, elszállítás czéljából teherárúként való föladása, valamint a teherárúként érkező ily czikkekből álló küldemények kiadása és az állomásról való elfuvarozása, továbbá gyorsárúk, melyeknek fuvarozása, fölvétele és kiszolgáltatása általában, az 1901. évi szept. hó 25-én 63.617. sz. a. kibocsátott rendelet értelmében vasárnapokon és Szent István király napján déli 12 óráig végezhető, oly helységekben, melyeknek állomásain az említett árúkat szállító vonatok déli 12 óra után közlekednek, a vonatközlekedés idejéhez képest munkaszüneti napokon déli 12 órán túl is fuvarozhatók, vasuti szállításra fölvehetők és kiszolgáltathatók.

Államvasuton szomszédos forgalomban rendőrök nem utazhatnak fél jegygyel. (64.697/c—V. Máv. ig.)

Állandó előlegek a rendőrségi hivatalok részére. 127.645/V. *b)* számú B. M. r. megengedte, hogy a kisebb hivatali szükségletek fedezésére a rendőrségi fogház és tolonczügyosztály, továbbá a rendőrségi őrszemélyzetének főparancsnoksága részére egyenkint 600 korona, a VI., VII. és VIII. kerületi kapitányságok részére egyenkint 400 korona, a többi kerületi kapitányságok részére egyenkint 300 korona, a rendőrségi gondnoki hivatal czéljaira pedig 200 korona állandó előleget elszámolás kötelezettségének terhe alatt utalványozhasson a főkapitány. Ezen előlegeknek czélja, csekélyebb szükségletek gyors kielégítése, másfelől pedig az, hogy a hivatalos ügyekben igénybe vett bérkocsikért járó viteldíjak, továbbá a bűnjelek vagy a talált tárgyak beszállításából fölmerült díjak az igényjogosult kocsisok- és hordároknak, még ugyanazon napon kifizethessenek. Az állandó előlegből beszerzett két koronaértéken alóli tárgyak leltározása a szolgálati utasítás 98. §-a szerint eszközlendő, tehát nem azonnal foganatosítandó. (Rédey gyüjt. 1901. évf. 16. l.)

Állandó kerületi kapitányi helyettesek. *a)* Szervezési rendelet 13.965/fk. I. 97. (L. Rédey gyüjt. II. évf. 5. l.) E szerint a VI., VII., és VIII. kerületi kapitányságokhoz a kerület vezetője mellé egy kihágási biráskodási joggal állandóan fölruházott, kapitányi rangban levő helyettes osztatott be. *b)* Az állandó ker. kapitányi helyettesek jog- és hatásköre. A (13.965/fk. I. sz. r.) szerint a következő: 1. A ker. kapitányságok hatáskörébe utalt kihágások fölötti bíráskodás joga és pedig nemcsak a ker. kapitányság vezetőjének távollétében, hanem állandóan és mindazon kihágási ügyekben gyakorolja, melyeket a ker. kapitányság vezetője részére ily czélból kijelölt. 2. Az áll. helyettes a ker. kapitányság vezetőjének szolgálati és fegyelmi tekintetben alá van rendelve s a részére átutalt kihágási ügyek független elbirálásán kívül a ker. kapitányság vezetőjét megillető jogoknak részesévé nem válik és rendelkezési joggal a neki beosztott kihágási ügyeket kivéve, csak a ker. kapitány szabályszerü helyettesítése alkalmával bir.

Állandó magánfuvarra megrendelt bérkocsik.

(54184. sz. fk. I. 96. r. — L. Rédey I. évf. 158. l.) Azon bérkocsis, ki magánfuvar állandó teljesítésére 30 napi időtartamra megrendeltetett, ezen megrendelést a főkapitányi hivatal közigazgatási osztályánál szóbelileg bejelenteni tartozik, hol is részére az engedély rövid úton oly kikötéssel adatik meg, hogy ezen idő alatt kocsijával, ha csak valamely okból a felfogadás időközben meg nem szünik, az állomás helyére kiállani nem szabad. A mennyiben az illető bérkocsi, mint magánfuvar 30 napnál tovább terjedő időtartamra vétetnék igénybe, ez esetben a 30 nap leteltével az engedély meghosszabbítása újra kérelmezendő.

Állandó színházvizsgáló-bizottmány. L. színházvizsgáló stb.

Álláseltagadás. L. néveltagadás.

Állatok ápolóinak fertőtlenítését rendeli el az állatok fertőző betegsége esetén a 40.000/88. Földm. M. r. A fertőtlenítés következőleg történjék: Az ápolónak melegben kell megfürödni. Fehér ruháját lugban ki kell főzni, egyéb ruháját pedig chlorral kifüstölni, 24 óráig szellőztetni. A csizmákat szappannal való lemosás után előbb sublimátoldattal be kell festeni, azután zsirral bekenni. Az ólak fertőtlenítéséről az állatorvos tartozik gondoskodni.

Állatok betegségének bejelentése. (1888 : VII. tcz. 23. §.) A kit az állat gondozása illet (gazda, pásztor, gyepmester, mészáros, vágási biztos), köteles bármily állat benső megbetegedését az elöljáróságnak azonnal bejelenteni. A tulajdonost a hivatalos vizsgálat költségei nem terhelik.

Állatbetegségek gyógyitása: *a)* uj, még nem engedélyezett gyógyszerrel vagy gyógymóddal, *b)* szakszerü képesítés nélküli egyén által kihágást képez. (52.884/96. Földm. M. r. Bünt. 200 kor. terj. pb.) Itél Budapesten az elöljáróság.

Állatok bonczolása. L. eleven állatok bonczolása.

Állati dögök elásása. (Kih. btv. 124. §.) L. Elhullott állatok.

Állategészségügyi kihágások. Az 1888. évi VII. tcz. 152—154. §-ába ütköznek. Illetékes a kh. Budapesten a ker. elöljáróság.

Állategészségügyi rend Kőbányán. (Földmivelésü. M. 26.700/1893. sz. r.) L. kőbányai sertéspiacz állategészségügyi rendtartása.

Állategészségügy tárgyában kiadott 40.000/883. sz. Földm. M. r. módosítása. (29.475/93. Földm. M. r.) Ha valamely állatszállítmány több marhalevéllel van ellátva, a marhalevelek összefüzendők s a zsinór vége lepecsételendő.

Állatok elpusztitása, rongálása. A btvk. (1878 : V. tcz.) 418. §-ába ütközik. L. Ingó vagyonrongálás.

Állatok felügyelet nélkül hagyására vonatkozik a mezőrendőrségi törv. (1894 : XII. tcz. 95. §-a), valamint a kihágási btv. 111. §-a, mely szerint egy hónapig terjedhető elzárással büntethető, a ki a gőzmozdonyok, vagy más gépekre s vas-

pályákra vonatkozó, az életbiztonság oltalma végett kiadott rendeleteket megszegi. Ez különösen a vaspályák melletti felügyelet nélkül való legeltetésre vonatkozik. (Járásbíróság.)

Állatok hatósági kiirtása esetén kártalanitás kérhető a közigazgatási hatóság útján 13 nap alatt. (1888 : VII. tcz. 109. §. és Földm. M. 40.000/1888. sz. r. 294. §.)

Állatokat halkiméleti téren vizre bocsátani tilos. L. halászati kiméleti tér.

Állatok gondatlanságból beeresztése más földjére kihágást képez. (1894 : XII. tcz. 95. §.) Károsult fél indítványára büntetendő. Illetékes Budapesten az elöljáróság, 100 koronáig.

Állati hulla elszállitására a rendőr a gyepmestert telefonon hívja föl, kinek kötelessége az elszállitást azonnal foganatosítani. A rendőr-pénztárt az elszállítás költségei nem terhelik.

Állatijesztő tárgyak stb. kiakasztása az út mellett tilos. (1890 : I. tcz. 122. §. — Budapesten kívül érv.)

Állatok járműbe fogása. Az 578/93. kgy. sz. szbr. 6. §. szerint: Elcsigázott, testi hiba által járásában akadályozott, undort és szánalmat gerjesztő vagy ragályos betegségben szenvedő állatot befogni, lovagolni tilos. Télen, sikos időben minden ló éles patkóval látandó el. A szerszámnak szilárdnak kell lenni. A 7. §. szerint pedig: Terhet csak annyit lehet fölrakni, hogy a rakomány a jármű sulyával, az út minőségével s a befogott állat erejével arányban legyen. Jel. a ker. kapitánysághoz.

Állatok jogtalan használása. A kihág. btvk. 127. §. szerint 8 napig terjedhető elzárással büntethető, a ki idegen ingó dolgot tudva jogtalanul használ, azt megrongálja vagy értékében bármiként csökkenti (pl. lovat lovagolja, befogja stb.) A károsultnak joga van 3 hónap elmulta előtt az illető járásbirósághoz panaszt tenni. Szóbeli panasz a rendőrségnél is megtehető, mely az esetről fölvett jegyzőkönyvet a járásbirósághoz átteszi.

Állatok kényszerszurása vasárnap. Állatoknak kényszerszurás czéljából munkaszüneti napon a vágóhidra hajtása az 1891 : XIII. t.-czikkbe ütköző cselekményt nem képez. (385/91. kih. büm. sz.)

Állatkiállitást, állatvásárt marhavészes területen rendezni tiltatik. (1888 : VII. tcz. 56. §.)

Állatkinzás. A ki nyilvánosan botrányt okozó módon állatot kínoz, vagy durván bántalmaz, úgyszintén, a ki az állatkínzás ellen kiadott rendeletet vagy szabályrendeletet megszegi: nyolcz napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. (Kbt. 86. §. Itél a Rh.)

Állatkinzó cseléd elbocsájtása. Ha a cseléd az állat ennivalóját ellopja, az 1878 : V. tcz. 336. §-a 7. pontja alapján 5 évig terjedhető börtönnel büntethető. (Járásbiróság.) Ha a cseléd nyilvánosan kínozza az állatot, kihágást követ el s nyolcz napig terjedhető elzárással büntethető. (1879 : XL. tcz. 86. §.) A cseléd azonnal elbocsátható az 1876. évi XIII. tcz. 52. §-a alapján, ha a

gondozására bizott lábasjószágot figyelmeztetés daczára rosszul ápolja, vagy épen kínozza. (Itél a Rh.)

Állatkínzás építkezésnél. (27.449/ik. I. 98. sz. r.) Építkezésnél, csatornakészítésnél, homok-, kavics-bányákban, s egyáltalán ott, hol építési anyag az építési gödörből vagy más mélyen fekvő helyből lovak által vont járművekkel kifuvaroztatik, a vállalat vezetője köteles arról gondoskodni, hogy a gödörből az utcza szinig deszkákból vagy egyéb szilárd anyagból elegendő széles palló (dobogó) készíttessék, hogy a kerék a talajba ne süppedhessen. Az építőmester, építésvezető, vállalkozó vagy fuvaros, ki a rendelet ellen vét, az 1879: XL. tcz. 86. §-a értelmében büntetendő.

Állatkínzásban hozott itéletek. (128/fk. eln. 1901. sz. r.— L. R. gy. 1901. 114. l.) Minden egyes esetben, midőn állatkínzási ügyekben az állatorvos tényleg igénybe vétetik és marasztaló itélet hozatik, az elmarasztalt fél 3 K, azaz három korona eljárási költség megtérítésére is kötelezessék és hogy az ennek alapján befolyt összegek havonta a rendőrségi pénztárba szállítandók, a hol azok egyelőre «Bérkocsiköltség-térítmény» czimén bevételezendők.

Állatkínzás jégvágóhelyeken. Jégvágatási helyeken a kocsikat túlterhelik és előfogat nélkül vontatják, s a túlterhelt kocsit a lovak a süppedékes helyen nem birván, a kocsisok a lovakat kínozzák. A jégdarabok lehullanak a járdára, sőt a járókelőkre is, s életveszélyes sérüléseket okoznak. Különösen a VI. és ujpesti felügyelőségek hivatnak föl e visszásságok ellenőrzésére. Előfogatok alkalmaztatása által szüntessék be az állatkínzást, ne engedjék a túlterhelést, s az indítási helyeket pedig tisztán tartassák, s a kihágásokat jelentsék föl a kerületi kapitánysághoz.

Állatkínzás lakbérnegyedkor. 1896. évi okt. 30-iki Rfp. np. utasítja a rendőr-őrszemeket, őrjáratokat s ellenőröket, hogy a lakbér-negyedkor a kocsik túlterhelése következtében gyakorta előforduló állatkínzásokat akadályozzák meg. Szorítsák a túlterhelt, s nehezen előrehaladó kocsik vezetőit előfogat szerzésére, s jelentsék föl őket állatkínzás, s kocsi túlterhelése miatt egyaránt.

Állatok kiirtása. L. kártékony állat kiirtása.

Állatkert látogatása. (4564/fk. eln. 96. sz. r.) Az államrendőrség közegei szolgálatban s egyenruhában bármikor bemehetnek az állatkertbe. A rendőrség családjainak tagjai részére 8 darab két személyre szóló állatkerti állandó belépti jegy van a főkapitányi helyettesnél, hol azok a jelentkezés sorrendjében átvehetők.

Állatok legeltetése. L. legeltetés.

Állatok levágásánál az állatot kínozni tilos. A 37.485/890. sz. földm. min. r. szerint a vágás gyorsan s akként történjék, hogy az állat legkevésbbé kínoztassék, mire a vágatási biztosok kötelesek felügyelni. A beteg állati szerveket kutyáknak adni tilos.

Állatok mérgezése. L. mérgezése stb.

Állatorvos fuvarátalánya. A 123.938/V. sz. belügym. rend. a rendőrségi állatorvos részére évi 2400 K. fuvarátalányt állapított meg. Az elkövetett állatkínzások kihágási tárgyalása alkalmából szükséges kiküldetéseiből kifolyólag fölmerült költségek fölszámítására 1901. évi január hó 1-től többé igényt nem tarthat.

Állatorvosi segély megtagadása. Kbt. 97. §. Azon állatorvos, a ki sürgős esetekben a hivatásával járó szolgálatot alapos ok nélkül megtagadja vagy elhalasztja: 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Ha pedig állami, törvényhatósági vagy községi hivatalos alkalmazásban lévő állatorvos ezen hivatalos alkalmazásával egybekötött állatorvosi szolgálatot alapos ok nélkül megtagadja vagy elhalasztja: 400 kor.-áig terjedő pénzbüntetéssel büntetendő. Kbt. 98. §. Egy hónapig terjedhető elzárással és 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő azon állami, törvényhatósági vagy községi hivatalos alkalmazásban levő állatorvos: a ki marhavész idején, habár lemondás folytán, de ennek szabályos elfogadása előtt, hivatalos állását elhagyja, vagy az ezzel egybekötött szolgálat teljesítését, alapos ok nélkül megtagadja vagy elhalasztja. Följelentendő. Illetékes a Jb.

Állatorvosi műtétek gyanus beteg állatokon. Lásd veszett állatok.

Állatorvosi teendőket végezni tilos másnak, mint a ki arra képesítve, illetve jogosítva van. A ki e tilalom ellenére pénzért vagy jutalomért gyógyít, az 1888: VII. tcz. 153. §-ába ütköző kihágást követ el. Följelentendő. Illetékes a Kh. Budapesten a ker. előljáróság.

Állatorvos vásáron. Állategészségügyi tv. (1888: XII. tcz.) szerint: A vásártartásra jogosultak (község, stb.) kötelesek arról gondoskodni, hogy a vásárokon állatorvos legyen jelen. Ez iránti kihágások elbirálása a közigazgatási hatóságok körébe tartozik. Budapesten az előljáróság.

Állatölés utczán. L. köztisztasági szabályzat.

Állatok őrzői, pásztorai. (1883: XX. tcz.) «Pásztoroknak a község által számbavett és nekik átadott állatok közé más állatok csak a község engedélyével szabad befogadni.» A földm. min. 29.900/95. sz. rend. szerint: «Pásztorok csakis értelmes, megbizható, 18 évet betöltött egyének lehetnek. A pásztorok állat orvos által kitanítandók. A pásztor köteles a beteg állatot azonnal elkülöníteni s a megbetegedést az előljáróságnak bejelenteni.»

Állatok ragadós betegsége. (1888: VII. tcz.) Ragadós betegség gyanuja alatt álló állatot az országba behozni tilos. Behozatal vagy kivitel csak marhalevéllel engedtetik meg. A marhalevélben igazolva kell lenni annak, hogy nem marhavészes vidéken hajtatott át, továbbá, hogy oly helyről hajtatott, melynek 30 km. körletében nem fordult elő ragályos állati betegség. A marhalevélnek az egészségi bizonylatra vonatkozó része csak 10 napig érvényes. Járványlepte udvarokon az állatok gondozá-

sával megbizott egyéneken kívül más meg nem fordulhat. A vészkerülethez tartozó községekben szarvasmarhákkal vont szekerekkel közlekedni nem szabad. Marhalevél belföldi forgalomban is kötelező lóra, marhára, juhra, kecskére, sertésre. Az is kihágást követ el, ki állatot marhalevél nélkül vesz. Marhavészzárlat ellen elkövetett cselekményekben a járásbiróság, egyéb esetekben a közigazgatási hatóság itélkezik.

Állatsereglet mutogatása engedélyhez kötött. L. nyilvános tánczvigalom, stb.

Állatszállitmányban elhullásnál követendő eljárás. (60.747/93. Földmiv. rend. — L. 1893. R. T. 2457. l.) «Az állomás a hullát a szállitmányból kiveszi, a marhalevelen a kivételt igazolja s a rendeltetési hely állomását táviratilag értesíti.» Az állomás a hullát átadja az előljáróságnak, ez a hullát megvizsgáltatja, ha az állat nem volt járványos beteg, értékesítteti, különben pedig értesíti táviratilag a rendeltetési hely előljáróságát. Ha sertésszállítmányban fordul elő az elhullás, a dög ki nem veendő, hanem a rendeltetési állomáson az egész szállítmány az előljáróságnak adandó át. Egyéb állatszállítmányban, ha az külföldre szól, a szállítmány csak akkor továbbítható, ha megállapíttatott, hogy az állat nem ragályban hullott el. Ausztria külföldnek tekintendő.

Állatoknak (kisebbeknek) szállitása, hordása. Élelmezésre szolgáló kisebb állatokkal való bánásmód. (826/85. kgy. szbr.) 1. §. Összekötött lábakkal tilos szállítani: Egy párnál több borjut, juhot, bárányt, vagy kecskét; négy párnál több apró szárnyas állatot. Vásárra vitt bornyuk és bárányok lábai a vásár és mérlegelés tartama alatt 5 cm. széles hevederrel összeköthetők, de az állatok alá szalma helyezendő. Libák, pulykák, s nagyobb szárnyasok lábai meg nem kötözhetők, s hordásuk csak hónalj alatt van megengedve. Halat felfüzve vinni s tartani tilos. 2. §. Sertést s egyéb állatot szállító kocsinak szilárd fenékkel kell birni s oldalainak alsó részén s a fenéken nyilasnak lenni nem szabad. Az oldalok résekkel látandók el. 3. §. Szárnyasok csak oly ketreczben szállíthatók, melyekben kívülről láthatók. 4. §. Az etetés és itatásról az eladó, szállító és tulajdonos gondoskodni tartoznak. (Bünt. kbt. 86. §. Itél a Rh. — Bővebben l. 31.060/92. Fm. M. rend.) Jel. a ker. kapitánysághoz teendő.

Állatok szállitása vasuton és hajón. Az 1888: VII. tcz. 20. §-a szerint az állat csak szabályszerű marhalevéllel vehető fel, a szarvasmarhák mindenkor állategészségügyi tekintetben megvizsgálandók. Vasuti kocsik, rakodó hidak minden használat után fertőtlenítendők. Az 1888. évi 40.000 sz. földm. min. rend. 85. és 86. §§-ai szerint: 24 óránál tovább tartó szállításnál vasuton oly kocsik használandók, melyekben az etetés, itatás eszközölhető. Ily kocsik hiányában etető állomások rendezendők be a vasutak által, hol azonban az etető hely az országút vagy helységbe vezető út mellett nem lehet. Takarmányról az etető vagy átrakodó állo-

mások a tulajdonos tartozik előre gondoskodni. Vályukat az állomások adnak. Tilos azonban a marha hajtóinak házról-házra takarmányért járni vagy a marhákat a közeli patak, folyó, vagy közvályukból itatni. A vasuti üzletszab. (83.289/92. keresk. min. rend.) szerint kutyákat és más állatokat személykocsikban vinni tilos. Ölebek bevihetők oda, hol a többi utas azt nem kifogásolja. Nagyobb s különösen vadászkutyák bevihetők a III. osztályu személykocsikba, ha kisérőikkel külön szakaszba szállanak, azonban a megállapított dijat fizetni kell értök. A vasuti üzletszab. 30. §. 3. pontja szerint: kalitban, ládában, zsákban apróbb állatok személypodgyászként föladhatók. A vasuti üzletszab. 44. §-a szerint: vadállatok csak külön megállapított biztonsági föltételek mellett szállíthatók. Élőállatok szállításához — apró marhát kivéve, ha azok jól zárt ketreczben vannak — joga van a vasútnak külön kisérőt követelni, kinek kötelessége az állattal egy kocsiban utazni. A vasuti üzletszab. 46. §-a: a vasút vasárnap — kutya kivételével — megtagadhatja az állatok szállítását. Szarvasmarháknak vasuton szállítására vonatkozó egyéb rendeleteket lásd: vasuton szarvasmarhák szállitása.

Állatvásárok rendtartása. A földm. min. 40.000/1888. sz. rendelete az 1888: VII. tcz. végrehajtása tárgyában: 32. §. Törvényhatósági joggal fölruházott városokban a rendőrkapitány vagy helyettese köteles az állatvásáron jelen lenni, s a rendtartás foganatosításáról gondoskodni. 38. §. Mészárosok-, marhakereskedők- és állandó üzlet-telepes marhahizlalók minden oly szarvasmarhát, melyet idegen helyről behoznak, a behozataltól számított 12 óra alatt a fővárosban a kerületi előljárónak bejelenteni s neki a marhalevelet átadni tartoznak. (Törvény 12. §-a.) 46. §. A ki marhát leölni akar, köteles azt a vágatási biztosnak bejelenteni, ki az előljáróságnak még a gyanujáról is a ragadós betegségnek azonnal jelentést tegyen. 54. §. Vendégfogadók, csárdák istálló s mindazon közhelyek, hol állatok tartózkodnak, etetés, itatás, pihenés czéljából megállapodni szoktak, havonta legalább egyszer fertőtlenítendők, jászlak, itató-vályuk tisztántartandók, szemét, alom, trágya eltakarítandó. E teendők elmulasztásáért a csárdás vagy vendéglős e rendelet alapján az 1888: VII. tcz. 156. §-ában megjelölt czélra fordítandó 100 frtig terjedhető pénzbirsággal büntetendők az előljáróság által. 58. §. A lábon hajtott vágó és kereskedelmi szarvasmarha ellenőrzése rendőrök és pénzügyőrök őrjáratainak a kötelessége. (Törv. 18. §.). A marhalevelek elkérendők, megvizsgálandók, hogy az állatok azonosak-e a marhalevélre jegyzettekkel, hogy az útirány betartatott-e, s hogy az állatok közt nincs-e beteg vagy gyanus darab? Ha a körülmények valamelyike fönt áll, kötelesek az állatokat föltartóztatni, elkülönített helyre terelni, s gyorsan jelentést tenni az előljáróságnak. 59. §. Lábon hajtott marhát útközben legeltetni nem szabad, etetés és itatás a községen kivül csak az előljáróság által kijelölt helyen eszközölhető.

Állatvédő egyesület tagjait a rendőrség köteles az állatkínzások megakadályozásában támogatni. Az egyesület évente jutalmakat oszt ki az állatkínzók följelentésében kiválóan buzgó rendőrök közt. Irodája: VII. Nefelejts-utcza 14. Hivatalos órák d. u. 4—6.

Állatok védelme legyek ellen. (Földm. min. 34.241/95. sz. rend.) Kolumbácsi legyek csipései ellen legjobban meglehet az állatokat az által védeni, ha azon részek, melyek leginkább kivannak téve a csipésnek, 3%-os jodoformos disznózsírral bekenetnek. Azonban ügyelni kell, hogy az állatok ne nyalják egymást a bekent részeken.

Állatok veszettsége s gyógyítása. L. veszett állatok.

Állatok zálogban. L. zálogban levő állatok.

Állításra (újoncz összeírásra) kötelezett hadkötelesek az előző évi novemberben (mielőtt 20-ik évüket betöltenék) jelentkezzenek illetőségi vagy tartózkodási helyük előljáróságánál szóval vagy írásban. (Az 1890: XXI. tcz.-hez kiadott honv. min. rend. 23. §-a.)

Állomáson bérkocsis fuvart meg nem tagadhat. Bérkocsi szabr. 14. §.

Állomásfőnök, állomási óra. L. közuti vasp. vonatk. szab. rend.

Állomáshelyek és bérkocsitulajdonosok. L. bérkocsi szabr. V. fejezet.

Állomáshelyen hordárok, bérszolgák kötelesek tisztán, rendesen öltözködve megjelenni s az állomáshelyet tisztán tartani. (Hordár, stb. szabr. 14. §.)

Alomgyűjtési tilalom erdőkben. L. erdőben tuskó, stb.

Alomszalmáért katonai átvonulásnál fölmerült költségek megtérítése iránt a községi előljárósághoz kell fordulni, valamint akkor is, ha a katona egy ló után egy napra egy és héttized kilogramm szalmánál nagyobb mennyiségű szalmát vagy erdei almon (falevél) kívül másféle almot követelne. (1879. évi XXXVI. tcz. 49., 54. §§. Katonai beszállásolási rend. Megjegyzés IV.)

Alomlopások megakadályozása. L. erdei alom, stb.

Állománynyilvántartás és kezelés a rendőr-osztályoknál. Gazdászati kezelési utasítás a főparancsnokság részére. (8—17. §§. Hivatalos kiadás. 1901.)

Alperes az, a kit valaki beperel bíróság előtt. Rendes perekben az alperes rendszerint nem védekezhetik, azért, midőn a keresetet neki kézbesítitek, adja azt ügyvédnek. Sommás perekben személyesen is védekezhetik az alperes, de pontosnak kell lenni a megjelenésben, mert elveszthetí a legigazságosabb ügyét is, ha nem védekezik; s a kitüzött időben hacsak egyetlen perczet is késik, azt már úgy veszi a törvény, mintha ott sem lett volna. A neve kikiáltásánál azonnal jelentkezzék az alperes a tárgyaló bírónál. (1893: XVIII. tcz.)

Általános kongatást tűzveszély esetén a tanács bele-

egyezésével a tűzoltó főparancsnok rendelhet el, mikor is beáll minden férfi lakos segédkezési kötelezettsége. (Tűzrendészeti szbr. 29. §.)

Altatószerek alkalmazása, orvosi rendelet nélkül, kihágást képez. Bünt. 10—40 koronáig, esetleg 4 napig terjedhető elzárás. (1876 : XIV. tcz. 26. §. Illetékes a kh. Budapesten a ker. Elüljár.)

Altatószer gyermekeknek. L. dajkálásra adott stb.

Altisztek ellenőrzési kötelezettsége. L. őrszobák ellenőrzése stb.

Altiszt, mint helyettes osztályparancsnok. Ha valamely altiszt oszt. par. helyettesítésével bizatik meg, őt szabadságolási jog egyáltalán nem illeti, büntető joga pedig csakis a figyelmeztetés és megrovásig terjed, a mi az illető rendőr minősítvényi táblázatába, illetve büntetési jegyzőkönyvébe be nem vezetendő. (1894 I/8. Rfp. np.)

Altisztek öltözéke szolgálatban. (137/1897. Rfp. np.) Büntetés terhe alatt megtiltatik az altiszteknek, hogy szolgálatban az ellenőrzést más ruházatban eszközöljék, mint a milyen ruházatban az őrszemek állanak. Ellenőrzés közben a dohányzás tilos. Polgári ruhában ellenőrizni, s szolgálatot tenni csak akkor szabad, ha az osztályparancsnokság jól megindokolt irásbeli kérelmére ezt a főparancsnokság bizonyos időre megengedte.

Altiszti tanfolyamba jelentkezés. (Rfp. np. 98. II/14.) E tanfolyam hallgatóit az önként jelentkező rendőrök alkotják. Jelentkezhetik gyalog vagy lovasrendőr, legalább két évi szolgálat után. Buzgóság, szorgalom, képesség, jó magaviselet, írás, fogalmazásban kellő jártasság, s általános műveltség szükségeltetik a jelentkező részéről. Nem vehető föl, kinek az utolsó két év alatt fegyelmi-büntetése volt. Jelentkezni lehet irásbeli kérvény alakjában a Rfp.-nál.

Altiszti vizsga tárgyai: 1. az általános rendőri oktatás összes tárgyai, 2. a számtanból a négy alapművelet egész számokkal, közönséges és tizedes törtekkel, 3. az őrszobai irodavezetés.

Altiszt, rendőr és szolga családtagjai félárú menetjegygyel utazhatnak a máv. vonalain. (3745/Fk. eln. 1902. — 9209/Ker. Min. r. 1902.) Az ily félárú menetjegygyel egyszeri utazásra jogosító igazolványok kiállítása iránti kérvények az illető személyek hivatali felsőbbségük által igazolva s hivatali pecsétjének alkalmazása mellett pártolólag láttamozva a m. kir. államvasutak igazgatóságához vagy az államvasutak bármely üzletvezetőségéhez nyujtandók be.

Állványozás építkezésnél. L. építésügyi szbr. 78—86. §§ 82. §. Az utczai homlokzathoz jövő állvány czéljaira szükséges szálfákat rendszerint csak éjjel 11—4 óra közt szabad fölállítani, vagy eltávolítani. Ezen időre az utcza a szükséghez képest a mérnöki hivatal utasítása szerint elzárandó. Az állványok elkészí-

tése vagy szétszedése reggeli 1/2 5 órától esti 10 óráig eszközölhető.

Állványok fölállítása ünnepségeknél. L. ünnepségek alkalmával stb.

Alvó kocsis följe lentése. L. hajtási szabályok.

Alvás őrhelyen, fegyelmi vétség. L. fegyelmi szabályok. (Rédey gyüjt. 1897. II. évf. 30. l.)

Ál-vizvezetéki szerelők. (49.409/fk. I. 97. sz. r. — L. Rédey II. — 245. l.) Az utóbbi időben ismételten is megtörtént, hogy az egyes házak vízvezetékét arra nem jogosult egyének vizsgálták meg, az esetleges hiányok kijavítására is vállalkoztak és a kijavításért munkabért is fizettettek maguknak. A székesfővárosnál alkalmazott vízvezetéki ellenőröknek a megvizsgálásra fölhatalmazott igazolványuk van, a kik azonban az esetleges hiányokat rendbe hozni és azért munkabért követelni nincsenek följogosítva. A magukat vízvezetéki ellenőröknek nevező, de erre vonatkozó igazolványnyal nem biró egyének följelentendők, esetleg előállítandók.

Ambulanz-szobák uszodákban. L. Dunafürdők.

Amerikába kivándorlókkal szemben követendő eljárás. (11.288/fk. I. 897. sz. r. — L. Rédey II. 90. l.) Mindazon egyének ellen, a kik saját személyükre kiállított külföldi útlevél nélkül, vagy útlevéllel, melyre nézve aggály merült fel, hogy az illető személyére nem vonatkozik s Amerikába való kivandorlás miatt a székesfőváros területén rendőrhatóságilag föltartóztattatnak és előállíttatnak, az előírt hivatalos eljárást kizárólag a sz.-fővárosi m. kir. államrendőrség fogház- és tolonczosztálya foganatosítsa. Az esetben azonban, ha a föltartóztatott kivándorlókkal együtt a kivándorlást hatósági engedély nélkül közvetítő egyén is letartóztattatnék vagy vádoltatnék, ez, a mennyiben ezen tette közben a büntető törvény sulya alá eső más cselekményt nem követett el, átadandó, illetőleg följelentendő az illetékes ker. kapitányságnak mely azután az ilyen hatósági engedély nélkül kivándorlást közvetítővel szemben az 1881 : XXXVIII. tcz. rendelkezései értelmében fog eljárni.

Amerikai párbaj a btv. 283. §-ába ütköző bűncselekményt képez.

Amerikai polgárokkal szemben követendő eljárás. (L. Rédey gy. 1900. 110 l.) Az 1898. évi 28.933. sz. B. M. r. 3. bekezdésében az Egyesült-Államokból útlevéllel vagy honlevéllel érkező egyének részére biztosított védelem azokra is terjed, kiknek útlevele láttamozva vagy honlevele hitelesítve nincs.

Amerikába kivándorlóknak segédkező vasutasok. (16.055/fk. I. 1892. sz. r.) Amerikába kivándorolni szándékozók a fővárosi vasuti állomásokon, hogy az ellenőrzést, s az esetleges visszatolonczolást elkerüljék, a vasuti kalauzokkal összebeszélve az állomásokon a kocsikban maradnak, s a kalauzok által a szökésben elősegíttetnek. Ha ily eset a rendőri közegek tudomására jut, a kivándorlók, s a kalauzok egyaránt előállítandók.

Amputált testrészek eltakarítása. L. orvosok által amputált stb.

«A» napló a kihágási följelentésekről vezetendő s minden hóról a következő hó 10-ig a II. foku hatósághoz fölterjesztendő. (Kih. Elj. 9. §. A II. fokú hatóság átvizsgalja, esetleg észrevételeket tesz; (Kih. Elj. 10. §.), azután fölterjeszti a belügyminiszterhez. (Kih. Elj. 11. §.)

Anarchisták nyilvántartásáról (az 1898. évi ad 800 res. sz. B. M. és 1366/1898. fk. res. sz. rendeletek intézkednek.)

Andrássy-úton diszletszállitás. Az 1896. évben a 138/Rfp. napi parancsban kiadott értesítés szerint az Andrássy-út egész hosszában közlekedhetnek a M. kir. Opera szinházba diszleteket szállító kocsik.

Andrássy-uton fürdőviz-szállitó és társaskocsik. (14.681/1894. fk. sz. r.) Az Andrássy-utat átmeneti teherkocsi-forgalomra fölhasználni tilos. Csakis azon terhes, kézi, vagy fürdőviz-szállító kocsik bocsájthatók be, melyek onnan vagy oda szállítanak. A Teréz-körút és Városliget közti részen, hol hármas kocsiút van, teher- és társaskocsik az útirányba eső baloldali kocsiutat kötelesek használni. Ha a jobboldali kocsiútnál van a megállás czélja, az áthajtás csak a czélhoz legközelebb eső utczakeresztezésnél szabad. Ez oldal-kocsiutakon a megállás a házak előtt csak közvetlen és szorosan a gyalogjárda mellett történhetik. E rendelet be nem tartása kihágást képez s följelentendő.

Andrássy-úton kerékpározás. L. A kerékpározási tilalom a Stefánia-úton.

Andricheni-házalók kedvezménye. L. házalók a törvény által stb.

Angyalcsinálók. L. dajkasággal foglalkozók vidéki stb.

Anonym-levelek irását úgy bajtársak mint felebbvalók vagy előljárók ellen, többször ismételt főparancsnoksági napi parancs megalázó, alattomos, gyáva s nem rendőrhöz illő cselekménynek minősíti. A titkos rágalom aljas, férfiatlan dolog. A rendőr előtt szabadon áll a szolgalati út, melyen ha baját, sérelmét nyiltan, őszintén, férfiasan előadja, többet ér vele, mint névtelen levelek firkálásával.

Anyag-gyüjtőlap, anyaggyüjtés. L. Eset- és tárgy nyilvántartás. (Rédey. II. évf. 97. 21. l.)

Anyakönyvezetés a főparancsnokságnál és osztályainál. (Gazdászati kezelési utasítás 9—17. §§. Hiv. kiadás 1901.)

Anyakönyvi kivonatért, ha az 1895 október első napja előtti időre vonatkozik: az illetékes lelkészhez, ha későbbi időre: az állami anyakönyvvezetőhöz kell fordulni. (Ide tartozik a keresztelési, házassági, halotti anyakönyvi kivonat.) Az anyakönyvvezető a kivonatért 1 korona dijat számithat, de ha több évi anyakönyv átvizsgálása szükséges, minden év után külön illeti őt egy fél korona. Anyakönyvi kivonatra ivenként egy korona bélyeg ragasztandó. Hadmentességi ügyben a kivonat bélyegmentes.

Szegénységi bizonyítvány alapján is kapható bélyegmentes kivonat. Anyakönyvvezető ellen panaszszal a közigazgatási hatósághoz kell fordulni. (1894 : XXXI., XXXIII. tcz. — B. Min. 60.000/1895. sz. r. 44., 45. §§. — Közokt. Min. 30.625/1879. sz. és 14.403/1881. sz. rendeletei. 1894 : XXXIII. tcz. 14., 81. §§.)

Anyakönyvvezetlen név használata. Senki sem viselhet más családi, s utónevet, mint a melyek születési anyakönyvébe be vannak jegyezve. A ki ez ellen vét, kihágást követ el s 400 K. terj. pénzbirs. büntetendő. (1894 : XXXIII. tcz. 83. §. Itél a Jb.)

Anyakönyvvezetőnek halálozásnál bejelentendő adatok. (16.017/fk. eln. sz. kr. — 111.059/ IV. c. B. M. r. — L. Rédey II. 246.) A rendőrség fogházban, kórházban történt halálesetek bejelentésénél : 1. Az elhunyt családi állapota (nőtlen vagy hajadon, házas, özvegy, törvényesen elvált). 2. Az elhunyt neme (fiú vagy leány, illetőleg férfi vagy nő). 3. Az elhunyt anyanyelve. 4. Ha az elhunyt keresettel nem birt vagy csupán házi teendőkkel foglalkozó nő volt : eltartójának minősége (atyja, férje, nagybátyja, fia stb.) és annak foglalkozása. 5. Az elhunyt orvosi kezelésben részesült-e ? 6. A halál okát orvos állapította-e meg ? 7. Észrevétel azon esetben, ha az elhunyt haldokolva hozatott be az intézetbe. 8. Hét évnél fiatalabb korban elhunyt gyermekek elhalálozásának bejelentésénél a fenti kérdéseken kívül még : *a)* az elhalt gyermek egyes, iker, hármas, négyes vagy ötös szülésből származott-e ? *b)* az elhalt gyermek törvényes házasságból vagy házasságon kívül született-e ? Utóbbi esetben utóházasság útján nem törvényesíttetett-e ? *c)* a házasság, melyből a gyermek származott (mely által törvényesíttetett, mely évben köttetett ? *d)* ha az elhunyt gyermek törvényes származású volt vagy törvényesíttetett, mindkét szülőjének, ellenkező esetben csupán anyjának : vallása, életkora (betöltött életévek a gyermek elhalálozásának időpontjában) és anyanyelve bejelentendők.

Anyakönyvvezetése ismeretlen hulláknak. L. ismeretlen stb.

Anyakönyvvezetése talált hulláknak. L. talált hullák stb.

Anyakönyvvezetőnél születésnél bejelentendő adatok. (16.017/fk. eln. sz. körr. — 111.059/IV. tcz. B. M. r. — L. Rédey II. — 246.) A rendőr kórházban és fogházban történt születések bejelentésénél : 1. Törvényes származás esetén mindkét szülőnek, törvénytelen származásuaknál csupán az anyának anyanyelve ? 2. Törvényes származás esetén : *a)* a gyermek szülői melyik évben és hol kötöttek házasságot ? *b)* a gyermeknek hány élő testvére van és hány testvére halt meg (a halva szülötteket is beleszámítva) ? 3. Törvénytelen származásuaknál az anya családi állapota (hajadon, özvegy, törvényesen elvált) ? 4. Többes születés esetén a gyermek iker, hármas, négyes vagy ötös szülésből származott-e ? 5. Úgy törvényes, mint törvénytelen származásuak-

nál: az anya részesült-e a szülés alatt orvosi vagy szülésznői segélyben, utóbbi esetben okleveles bába vagy nem okleveles, de képesített bába részéről? E rendelet módosítja a 133.634/902. B. M. r.

Anyakönyvvezető visszaélései. L. közokirathamisítás. (Bt. 397. §.)

Anyakönyvezésre vonatkozó kihágások. 1. A ki az 1894: XXXIII. tcz. 35., 36., 37., 39., 40., 42., 68. és 69. §§-aiban megszabott bejelentéseket elmulasztja, vagy a határidőt be nem tarja, u. a. tcz. 80. §-a értelmében kihágást követ el és 600 K-ig terjedő pénzbünt. 2. Tudva valótlan bejelentés tétele, ha sulyosabb beszámítás alá nem esik, kihágást követ el 600 K-ig terj. pénzbünt. 3. Az 1894: XXIII. tcz. 44. §. szerint senki sem viselhet más nevet, mint a mi az anyakönyvébe van jegyezve. A ki e rendelkezést megszegi, u. a. törvény 83. §-a szerint kihágást követ el s 200 koronáig pénzbünt. 4. A törvényes vagy törvénytelen születésre vonatkozó helytelen anyakönyvezés a kbt. 60. §-ába ütközik. Mindezen kihágások elbirálására a Jb. illetékes.

Apaállatot tenyész-igazolvány nélkül tenyésztés czéljára másoknak átengedni, vagy ily állatot másnemű állattal közös legelőre hajtani kihágást képez, s 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Illetékes az Elölj. Az eljárás hivatalból indítandó meg. (1894: XII. tcz. 94. §. *g)* pont.)

Ápolási díjak cselédért. L. cseléd betegsége esetén.

Ápolási költségek a rabkórházban. L. rendőrségi rabkórházban stb.

Árambekapcsoló fogantyú és a villamos kocsivezető. L. közuti vasutakra vonatk. szbr.

Áramvezeték javítása. L. közuti vasp. vonatk. szbr.

Aranka-mentes luczerna vagy lóheremag hozható csakis forgalomba. Nem aranka-mentes mag forgalomba hozatala kihágást képez, hivatalból üldözendő, s a fővárosban 200 K-ig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az Elölj. által. (1894. évi XII. tcz. 94. §. *k)* pont.)

Arany, ezüst stb. tartása kávéházban. L. ékszert stb. kávéházban.

Aranyneműekkel házalás. L. tiltott házalás. (L. Rédey gyüjt. 1896. évf. 216. l.)

Aranynyal himzett rózsák (rosetták). A Rfp. 1894. évi 223. sz. napi parancsában megtiltja az őrszemélyzetnek az őrmestertől lefelé az aranynyal himzett, s egyáltalán minden a szabályszerű fémrózsától eltérő rangjelzés viselését büntetés terhe alatt.

Aranyozók vasárnapi munkaszünete költözködéskor. L. vasárnapi munkaszünet megszegéséért.

Arczképes rendőri igazolványok. (6573/fk. eln. 1900. sz. r. — L. Rédey gyüjt. 1900. 109. l.) A rendőri igazolványok arczképpel, sorszámmal, száraz bélyegzővel és főkapitanyi alá-

írással vannak ellátva s az igazolvány-tulajdonos köteles azt sajátkezűleg aláírni. Az igazolványok közokiratot képeznek, épen ezen jellege miatt nemcsak az igazolványok megváltoztatása (arczkép vagy szöveg kicserélése), hanem annak más részére használatba bocsátása is a büntető törvénybe ütköző cselekményt képez. Egyáltalán tilos azt a kézből kiadni más, mint hatósági fölszólításra. Az igazolványokat tulajdonosaik polgári ruhában mindig magukkal hordani kötelesek. Hivatalos eljárás közben, a mikor az igazolvány bizonyos jogosítványnyal jár együtt, fölszólításra az igazolványt mindenki köteles fölmutatni, sőt az esetekhez képest, fölszólítás nélkül is.

Arczképes rendőri igazolványnyal vasuti utazás. 4411. eln. fk. 901. az állandó jellegű arczképes rendőri igazolványok a m. kir. állami vasutakon kívül még az aradi és csanádi egyesült vasutak, az eperjes-bártfai h. é. vasut, a győr-sopron-ebenfurti vasut, a kassa-oderbergi vasut és a szlavoniai-drávavidéki h. é. vasut vonalain jogosítanak kedvezmény igénybevételére. A déli vaspályán csakis az ezen vasut igazgatósága által kiadott arczképes igazolványok érvényesek.

Arczképes vasúti igazolványok szükségessége. (12.073/fk. eln. 99. sz. r. — L. Rédey gyüjt. 1899—135. l.) Miután az államvasutak új díjszabásában a díjmentes vagy féldíjmentes utazás csakis az illető kedvezményes személyére és tíz éven aluli gyermekére vonatkozik, a féljegy váltására jogosító arczképes vasuti igazolványok ilykép szükségesek lesznek, ha valaki neje vagy tíz éven fölüli gyermekei számára féljegy váltására jogosító igazolványért folyamodik, mely folyamodványban az arczképes vasuti igazolvány száma és kelte mindenkor kiteendő. A XI. fiz. oszt. alul levő tisztviselők, altisztek és alkalmazottaknak nem szükséges ilyen vasuti igazolványt váltani.

Árjegyzék a közp. vásárcsarnokban. Az 1583/896. kgy. sz. szbr. 18. §-ának 14. pontja szerint a hatósági közvetítőnek a hivatalos árjegyzéstől eltérő árjegyzéseket kiadni vagy ilyeneket terjesztenie nem szabad.

Árjegyzék mulatók, dalcsarnokokban. L. mulatók stb. rendje.

Árjegyzék sütő-boltokban, stb. L. sütő, stb. szbr.

Árnyékszék-tisztitása. L. köztisztasági szbr.

Árkok ron[illegible]álása erdőkben. L. erdei kártételről.

Árszabály megszegése. L. hatósági árszabály megszegése.

Ártalmas anyaggal vizek megfertőzése. L. vizek megfertőzése.

Ártalmas élelmi czikkek árusitása vagy szétosztása, annak veszélyes vagy ártalmas tulajdonságát elhallgatva, közegészség ellen büntettet képez. (Btv. 315. §.)

Ártalmas festőanyagok sütő-iparnál. L. sütő stb.

Ártalmas szerek használata étel s italhoz. L. kutak, stb. L. élelmi czikkek hamisítása.

Ártalmas tápszerek lefoglalása. L. egészségre stb.

Ártalmas vadszárnyasok. Az 1883: XX. tcz. 12. §. szerint: keselyük, sasok, szelid és vadgalambok, sólymok, vércsék, kányák, hélyák, ölyvek mindenféle fajai, melyeket, mint az átvonuló vadludakat és vadkacsákat minden időben szabad lőni. L. vadászati tilalom.

Ártatlansági bizonyitványért tűzkár esetében az előljárósághoz kell fordulni, de ezt a bizonyítványt a biztosító-társaság csak úgy fogadja el, ha a közigazgatási hatóság is aláirja. (B. M. 32.706/1882. sz. r.)

Ártatlanságot bizonyító tények bejelentésének elmulasztása a btv. 230. §-ába ütköző vétséget képez.

Ártatlan személy vizsgálat alá helyezése, a hivatalos hatalommal való visszaélés büntettét képezi. (Btv. 476. §.)

Ártatlanul letartóztatottak kártalanításra tarthatnak igényt. (Ezt szabályozzák a Bp. 576—589. §-ai.)

Árúczikkek (csomagoltak) mennyiség tartalmának helytelen megjelölése kihágást képez. (1893: XXXIV. tcz. 4—7. §-ai.) A tudomásra jutott esetek följelentendők. A kihágás tárgyát képező helytelenül súlyozott árúkészlet elkobozható. Itél az iparhatóság.

Árúczikkel munkásokat fizetni tilos. (1898: II. tcz. 32. §.)

Árúczikkek szállitásánál bemocskolt utcza. L. köztiszt. szabályr.

Árúforgalmi hamis statisztikai nyilatkozatok tudva hamis bevallása kihágást képez. (1895: XVIII. tcz. 33. §.) Itél az iparhatóság.

Árúhelyek a vásárcsarnokban. L. vásárcsarnoki szbr. 42—49. §-ai.

Árúk biztositása vásárcsarnokban. L. biztosítása stb.

Árúk csomagokban vétele esetében, ha a csomag kevesebb árút tartalmaz, mint a mennyi rajta jelezve van, a ker. kapitánysághoz kell panaszszal fordulni. (1893: XXXIV. tcz. 8. §.)

Árúkészlet fölgyujtása gyujtogatás büntettét képezi. (Btv. 422. §.)

Árúk, melyekkel házalni tilos. L. házalva nem szabad stb.

Árúk mértéken alóli, hiányos kimérése esetében, egy tanú kiséretében, vinni kell őket azonnal az előljáróság vagy rendőrséghez. (B. M. 70.000/1888. sz. r.)

Árúknak a közforgalomban hiányos kimérése. (70.000/1888. B. M. r. — L. 1888. R. T. 2012. l.) Azon elárúsítók, kik a törvényes kellékeknek megfelelő mérőkészülékeket használnak ugyan, de az árút mértéken alól (csekélyebb súlyban, illetve mennyiségben), azaz hiányosan mérik ki s a vevőnek mértékben való megkárosítását czélozzák, a mennyiben cselekményük az 1878. évi V. tcz. 379. §-a értelmében csalást, vagy az 1879. évi XL. tcz. 138. §-ában körülirt kihágást nem képez, 200 kor. terj.

pb., visszaesés esetében pedig 15 napig terjedhető elzárás és 200 kor. terj. pb. büntetendő. Itél a rh.

Árúküldemény czimzése a vásárcsarnokba. L. vásárcsarnok szbr. 16. §.

Árúszállítás ellenőrzése a Dunán a 3291/fk. I. 97. sz. r. 5. §-ának *b)* pontja szerint a dunai ker. kapitányság teendője.

Árúszállító kerékpár. L. kerékpározás korlátozása.

Árúvédjegy bitorlása a 1890. évi II. tcz. 23. §-ába ütköző vétséget képez. Indítványos.

Árúvédjegy kötelező használatának mellőzése. Ha a kereskedelmi miniszter bizonyos árúnemre elrendeli, hogy azok forgalomba bocsátásuk előtt az általa meghatározott módon belajstromozott védjegygyel láttassanak el s a ki arra köteles volna, nem teszi, kihágást követ el. (1890 : II. tcz. 31. §.) Illetékes a kh., Budapesten a ker. előljáró.

Árvamegyei házalók. L. házalás lóval stb.

Árverés alkalmával a végrehajtást szenvedőnek joga van kijelölni, hogy a lefoglalt ingóságok mily sorrendben adassanak el, sőt más, le nem foglalt ingóságokat is bocsáthat árverés alá. Az árverés alatt fölmerült sérelem miatt az előterjesztés írásban 8 nap alatt a járásbiróság vagy végrehajtóhoz beadandó. A bérbeadó az árverés alkalmával törvényes zálogjogát a végrehajtónál az árverés megkezdése előtt jelentse be. L. Bérbeadó törvényes zálogjoga. (1881 : LX. tcz. 35., 102., 106., 112., 115. §-ai.)

Árverésnél háztulajdonos elsőbbsége. Lefoglalt ingóságok elárverése esetén a háztulajdonosnak legföljebb fél évi bérkövetelése a végrehajtási zálogjogot nyert hitelezők követeléseit megelőző elsőséggel elégítendő ki.

Árverésen összebeszélés. A ki összebeszélés, a nyereségben való osztozás vagy más jutalom vagy előny igérete által a nyilvános árverés eredményének meghiusítására vagy csökkentésére működik, úgyszintén a ki ilyen czélból nyereségi részt, jutalmat vagy előnyt elfogad : két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. (Kbt. 128. §.) Illetékes a jb.

Árverésen rendőrök résztvétele. A rendőrség által tartott árverésen rendőri közegeknek részt venni fegyelmi büntetés terhe alatt tiltva van.

Árverési (auktió) szabályok a közp. vásárcsarnokban. (L. Rédey II. évf. 158. l.) Az árverések körül a következő szabályok szerint tartozik eljárni a hatósági közvetítő : 1. Az árverések a nagyban eladásokra nézve kitüzött vásári időben tartandók a közvetítők részére kijelölt árúhelyeken. Az árverésnek a központi vásárcsarnok vezetőjének hozzájárulásával megállapított ideje (napja és órája) előzetesen hirdető táblákon közzéteendő. Kezdete harangszóval jelzendő. A kitüzött árverési idő a központi vásárcsarnok vezetőjének hozzájárulása nélkül meg nem változtatható. 2. A vevők az árút előzetesen megtekinthetik ; a

ládák, csomagok, kosarak, zsákok stb. tartalmát azonban kiforgatni vagy összetúrni nincsenek jogosítva. 3. A hatósági közvetítő az árverésekről «árverési jegyzéket» tartozik vezetni. 4. A hatósági közvetítő az árút kikiáltási ár mellett vagy a nélkül bocsáthatja árverésre s azt csak akkor vonhatja vissza, ha vevő és pedig előbbi esetben a kikiáltási árt megajánló vevő nem jelentkezik. Ha észreveszi, hogy az árverezők az árak lenyomása végett összebeszéltek, köteles az árverést azonnal beszüntetni. 5. A vevő a vásárcsarnokban az árút az árveréstől számítva 2 óra alatt átvenni tartozik; ellenkező esetben az számlájára és veszélyére raktároztatik, illetve eladatik.

Árvíz esetén a dunai kapitányság teendői. Dunai ker. kapitányság eljárási szabályzatának 3291/fk. I. 97. 5. §-ának *i)* pontja. (L. Rédey gyüjt. II. évf. 97. 16. l.)

Árvíz esetén engedetlenség a hatóság iránt. L. hatóság iránti engedetlenség.

Árvíz esetén a rendőr a veszély által fenyegetetteket, a ker. kapitányságot s a tűzőrséget a legrövidebb uton és módon értesítemi tartozik. (Szolg. szab. 50. §.)

Árvíznél vasárnapi munkaszünet. Árvíz és más elemi csapás elleni védelmi munkák, valamint az illető elemi csapás következményeinek eltávolítására vagy orvoslására elkerülhetetlenül szükséges munkák: egész nap végezhetők. (14-837/92. III. 3. pont. Ker. M.)

Árvízvédelmi szabályrendelet. (279/97. kgy. sz. szbr. — L. Rédey gyüjt. 1899. 72. l.)

Arzéntartalmú festék. L. mérges festékek.

Ásványolajjal házalás. L. tiltott házalás.

Ásványos savakkal házalni tilos. L. házalva tilos árúsítani stb.

Ásványolajok tartása és szállítása. (2970/870. B. M. r.)

Asszonynak cselédkönyv. L. cselédkönyv férjes nőnek.

Átalános kulcs készítése. L. kulcskészítés.

Átalány kezelők megjutalmazása. (Gazdászati kezelési utasítás. 126. §.)

Átalakitási munkák vasárnapi költözködéskor. Lásd vasárnapi munkaszünet megszegése.

Átalány (ruházatra) csapattiszteknek. L. csapattisztek stb.

Áthelyezése holttetemeknek. L. holttestek áthelyezése.

Áthelyezéseknél követendő eljárás az őrszemélyzetnél. (Gazdászati kezelési utasítás. 15. §. Hivatalos kiadás 1901.)

Átírása a bélyegnek. L. bélyegek átírása.

Átiratok váltása a rendőrség egyes ügyosztályai közt lehetőleg kerülendő. Fölvilágosítások és értesítések rövid uton vagy telefonon kérendők. (31.681/fk. I. 1900.)

Átjárás idegen területen, jogosulatlanul vagy tilalom elle-

nére: kihágást képez. (1894: XII. tcz. 95. §. *f)* pontja.) Itél a kh., Budapesten az előljáróság.

Átjárók locsolása, tisztogatása a ker. előljáróságok által kezeltetik. (Köztiszt. szbr. 3. §.)

Átkelés a Duna jegén. L. Duna jegén stb.

Átköltözéseknél bérkocsira jog. L. bérkocsi hivatalos használata stb.

Átköltözéseknél és kiküldetéseknél járó illetmények szabályzata. Kiadatott minden hivatalnak. (8412/fk. eln. 96. sz. a.)

Átköltözésnél postásoknak lakás-igazolás. L. postai alkalmazottaknak stb.

Átnedvesedett fa épület-gerendázathoz nem használható. L. épületfa felhasználása.

Átruházása kibérelt helyiségeknek. L. lakbérlet átruházása.

Áttérés más vallásra meg van engedve annak, ki életének 18-ik évét már betöltötte (a férjhez ment nő e kor betöltése előtt is). Az áttérni akaró két tanúval jelentkezzék e végett a saját lelkésze előtt s nyilatkoztassa ki áttérési szándékát s ezt 14 nap után, de 30 nap eltelte előtt ismételje ugyanily módon s mindkét alkalommal kérjen erről a lelkésztől bizonyítványt, mit ha ez megtagadna, a vele volt két tanúval állítassa azt ki s ezzel menjen annak az egyháznak a lelkészéhez, a melybe fölvétetni akarja magát. (1868: LIII. tcz. 3—8. §.) Gyermekek áttéréséről. L. gyermekek vallása.

Áttörése a falaknak magánlakásokon csakis a bérbeadó háztulajdonos engedelmével történhetik. (Lakbérleti szab.)

Ausztriában levő tanúk kihallgatása megkeresés útján történik. (B. P. 203. §.)

Automobillal hol lehet közlekedni? (17.902/fk. I. 1901. sz. r. — L. Rédey gyüjt. 1901. 86. l.) Kétkerekü automobillal tilos járni ott, a hol a kerékpározás tiltva van. Három és több kerekü személyszállításra szolgáló automobilokkal mindazon helyeken meg van engedve a hajtás, a hol a személyszállító fogatokkal járni szabad. Teherszállításra szolgáló automobilokkal a közlekedés csak ott van megengedve, a hol egyéb teherkocsival közlekedni szabad, de ezekkel gyorsabban haladni, mint közönséges teherkocsikkal, tilos. E rend. áthágása kihágást képez.

Automobilkocsi-tulajdonosok nyilvántartása. A kocsitulajdonosok és vezetők nevei külön előjegyzésben nyilvántartandók a főkapitányságon kívül az oszt. parancsnokságok által is. Az adatokat a Rfp. np. szolgáltatja. (169. sz. Rf. np. 1902.)

Automobil-közlekedés. (20.150/fk. I. 902. a 17.902/fk. I. 901. sz. r. módosítása) 1. A főváros belterületén automobillal csak a rendes ügetésben haladó kocsi sebességével szabad hajtani. 2. Fokozottabb elővigyázattal és a lassú ügetésben haladó kocsi sebességével szabad hajtani: *a)* keskeny vagy nagy for-

galmú utczákban; *b)* utczakeresztezésnél és egyik utczából a másik utczába való befordulásnál. 3. A lépésben haladó kocsi sebességével kell hajtani: *a)* a házakból vagy házakba való ki és behajtásnál; *b)* utczakeresztezésnél s a belváros azon utczáin, melyekben nemcsak a járdán, hanem az úttesten is sétálni szokott a közönség; *c)* a hidakra való fölhajtásnál; *d)* mindenütt és mindenkor, a hol a közlekedés szűk térre szorul vagy bármiféle okból a közlekedés akadályozva van vagy a lépésben hajtást a rendőrség elrendelte.

Automobil-közlekedés szabályozása. (17.902/fk. I. 901. sz. r. — L. Rédey gyüjt. 1901. évf. 86. l.) 1. Csak oly automobil hozható forgalomba, melyre a fk. által a használati eng. kiadatik. 2. Az engedély írásban kérendő a fk.-tól. 3. Vezetésre csak az jogosult, kinek a fk. automobil vezetői-jogosítványt állít ki. 4. Minden automobil évente ápril hóban a fk. által megvizsgálandó s kifogástalansági bélyegzővel látandó el. 5. A tulajdonos köteles gépét a kitüzött helyen és időben bemutatni. 11. Minden automobil a fk. által számmal látandó el. Ha az automobil más tulajdonába megy át, az új tulajdonos által bejelentendő. 12. Rendőrközeg intésére az automobil megállani s a vezető jogosítványát fölmutatni köteles. 14. Hajtáskor a jelzőkürttel gyakorta jel adandó; baleset bekövetkeztekor meg kell állani. 15. Utczai lámpák fölgyujtásakor, ködben nappal is a gép lámpája kivilágítandó. 16. Hibás vagy hasznavehetlen kürttel biró géppel csak lépésben s csak mellékutczákon szabad hajtani. 17. Idegenek csak akkor hajthatnak a fővárosban automobillal, ha a fk.-ságnál jelentkeznek. Az e pontok ellen vétők kihágást követnek el s följelentendők.

Automobil sebessége. (17.902/fk. I. 1901. sz. r.) Kétkerekü automobilokkal nem szabad gyorsabban hajtani, mint a szabályzat értelmében a közönséges kerékpárokkal. Három- és többkerekü személyszállításra szolgáló automobilokkal a villamos vasutak mentén, a villamos vasuti kocsiknak engedélyezett sebességgel; a város belterületének egyéb helyein pedig, ott, hol az utcza széles és nem nagy forgalmú, legföljebb 15 km. gyorsasággal; hol pedig az utcza keskeny, avagy nagy a forgalom, ott csak 10 km. gyorsasággal szabad közlekedni, oly utczákban pedig, melyeknek nemcsak járdáját használja a közönség sétálásra, hanem az úttestet is, az emberi lépésnek megfelelő gyorsaságnál sebesebben hajtani tilos. Kültelki utakon, ha az útvonal szabad, a sebesség 30 km.-ig fokozható. E rendelet elleni cselekmények, a mennyiben következményei súlyosabb beszámítás alá nem esnek, kihágást képeznek.

Automobil sebességének megbirálása. (Ad 17.902/fk. I. 1901.) 10 Km. sebesség egyenlő egy ügetésben hajtó egyfogatú bérkocsi gyorsaságával, 15 Km. megfelel egy gyorsabb ügetésben hajtó kétfogatú bérkocsi sebességének és a 30 Km. a viczinális vasutak futásának.

Automobilok számozása. (20.150/fk. I. 902.) Minden automobil, mely a főváros határában közlekedik, a kocsi hátulsó részére illesztett és a rendőri nyilvántartásnak megfelelő számmal láttassék el. A szám szine sötét alapon fehér legyen s legalább 22 cm. magas. A számot eltakarni, olvashatlanná tenni tilos. Idegen automobilok, mihelyt 24 órán túl a fővárosban maradnak és itt közlekedésre használtatnak, a főkapitányságnál szintén bejelentendők és a többi automobilokra előírt számmal látandók el. A ki az automobil-közlekedésre nézve kiadott szabályokat megszegi, a fönt hivatkozott rendeletekben, illetőleg az 1879: XL. tcz. 120. §-ában meghatározott büntetés alá esik. Azok az automobil-tulajdonosok, a kik a fentebb előírt számmal el nem látott automobillal közlekednek, szintén az 1879: XL. tcz. 120. §. alapján büntetendők.

Automobilok a Stefánia-úton. (17.902/fk. I. 1901. sz. r. L. Rédey gyüjt. 1901—86.) A Stefánia-úton lóversenyek alkalmával, úgy vasár- és ünnepnapokon d. u. 4 órától 9 óráig, valamint kocsi-korzók alkalmával, a fölhajtások ideje alatt, a város egyéb helyein pedig tömeges fölvonulásokkor, automobilokkal hajtani tilos, kivévén a villamos automobilokat. Az állami posta czéljaira szolgáló automobilokra ezen szakasz nem vonatkozik. Ezen rend. áthágása kihágást képez.

Automaták (utczaiak). (44.872/fk. I. 96. sz. r.) Az automatáknál előfordul, hogy hanyag ellenőrzés s rossz kezelés következtében nem működnek. Ily esetekben a közönség leginkább a legközelebbi rendőrőrszemhez forduljon. A rendőr vegye fel a panaszos nevét és lakását, a készülék felállitási helyét s tegyen jelentést az ill. ker. kapsághoz. (Rédey gyüjt. 1896. 222. l)

Automaták az utczán, — r.-őrszemek. L. utczai automaták.

Avar felgyujtása a mezőn. L. mezőn meggyujtása, stb.

Azsiai kolera tárgyában a B. M. 1892-ben 78.771. sz. adott ki utasitást.

Áztatása a kendernek, lennek. L. kendernek, lennek, stb.

B

Bábák, ha oklevelesek, nadályozásra fel vannak jogosítva. L. vérbocsátás.

Bábáknak letelepedésük alkalmával jelentkezni kell az előljáróságnál, ugyanott oklevelöket kihirdetés végett bemutatni s lakásukra táblát kifüggeszteni kötelesek. (Vallás- és közokt. M. 8824/1882. sz. rend.)

Bábák ujszülöttekről jelentéstételi kötelezettsége. L. ujszülötteknek, stb.

Bábjátékra tilalom. L. szerencsejáték.

Balesetek, forgalmi akadályok közúti vasútnál. (56.797/fk. I. 1896.) Minden vasúti, hajózási és géperejű közúti vasút-balesetről jelentés teendő oly czélból, hogy a vizsgálat arra nézve megejtessék, hogy a büntető vagy kihágási törvényekbe esetleg kormány, fővárosi és főkapitányi rendeletekbe ütköző és büntető vagy kihágási úton megtorlandó cselekmény nem-e forog fönn? Forgalmi akadályok és mulasztásokra vonatkozó jelentések szintén mindenkor az ill. ker. kapitányság vizsgálata alá bocsátandók, hogy a körülményekhez képest a felelős üzletvezető, illetve a forgalmi személyzet felelős tagja ellen a kihágási eljárás megindíttassék. Ha büntetendő cselekmény nem észleltetik, csak akkor teendők át az iratok a főkapitányság közigazgatási osztálya útján a vasúti és hajózási főfelügyelőséghez. A ker. kapitány ily vizsgálat során szakértőket önállóan alkalmazhat.

Balesetek, sérülések esetén a rendőrnek segítségről kell gondoskodni. L. első segélynyujtás. A sérült lakására v. kórházba szállítandó. Az utczáról mindenesetre el kell távolítani. A baleset oka vagy a sérülést okozó tettes kipuhatolandó. Ha nem lehet, úgy a meglevő állapot fentartandó. A legsürgősebb teendők elvégzése után teendő jelentés lehetőleg telefonon a ker. kapitányhoz. (Szolg. szab. 47. §.)

Balesetstatisztika. (15.999/fk. I. 1897.) A központi bünügyi osztály köteles az előforduló, géperejü vasutak által okozott balesetről pontos statisztikai adatokat gyüjteni s azt április, július, október és január 15-én a főkapitánynak beterjeszteni. Egyben utasittatnak a ker. kapitányok, hogy jelentéseiket az ily balesetekről a bünügyi osztályba idejekorán megtegyék.

Báli jegyekkel hordároknak üzérkedni tilos. (Hordár, stb. szbr. 8. §.)

Bálok engedélydija. L. engedély, stb.

Balra kell hajtani minden járművel. L. hajtási szabályok.

Bánatpénz a szerződés későbbi megkötésének biztositására köttetik ki s a szerződés teljesítése alkalmával visszaadatik vagy a szerződésbe betudatik. A ki a szerződéstől visszalép, a kikötött (igért) bánatpénzt megfizetni tartozik, az adott bánatpénzt pedig elveszti. (1875 : XXXVII. tcz. 278.) L. foglaló. (Ez a bánatpénzzel össze nem tévesztendő.)

Bankszabadalom megsértése vagyis bankjegy gyanánt használható kötelezvények kibocsátása az 1887 : XXVI. tcz. 4. §-ába ütköző vétséget képez. Inditványt csakis az osztr.-magyar bank főtanácsa tehet.

Bányafelgyujtás büntettet képez. (Btv. 422. §.)

Bányában robbantani csak a megállapitott feltételek mellett szabad. A vétők az 1890 : I. tcz. 120. §. szerint büntetendők. (Budapesten kivül.)

Bányák utak mellett. Utak mellett kő-, kavics-, föld- vagy homokbányák és gödrök nyitására és fentartása. (L. 1890 : I. évi tcz. 119. §. Budapest kivéve.)

Bányászat vasárnap egész nap szabad. (1740/91. Pénz. M. I. 1. pont.)

Bárányok eladásra szállítása. (Föld. M. 28.493/897. sz. rend.) Tilos a három hétnél fiatalabb bárányoknak, gödölyéknek közfogyasztásra való szállítása akár Magyarországba, akár Ausztriába. E rendelet elleni kihágás a rendőri hatóság részéről hivatalból üldözendő.

Bárányok szállítása s megkötözése. L. állatok szállítása.

Bárcza (kezességi). Minden bérszolga tartozik számát s az üzlet telepét kitüntető kezességi bárczát minden felszólítás nélkül a szolgálat elvállalásakor a megbizó félnek kézbesíteni. (1886. évi 369. kgy. sz. szbr. 9. §.)

Bárczás kéjnők vendégszerzés czéljából a Kristóf-téren, a korzón, a kishid-, váczi-, kigyó-, koronaherczeg-, ujvilág- és Kossuth Lajos-utczákban sem a nappali, sem az éjjeli órákban meg nem jelenhetnek. (20.196/fk. 1895. rend.)

Bárcza, temetési. (Köztemető szbr. 15. §.) A sirások csakis bárczával ellátott halottakat vehetnek át eltemetés végett. A bárczát a szelvény leszakítása után a félnek visszaadjak.

Bárcza, türelmi, kéjnök által kéthavonkint ujitandó meg. Tartalmazza a kéjnő arczképét, nevét, személyleirását, életkorát, származását, lakását, továbbá az orvosi szemlelapot a r.-főorvos aláirásával. (Bordélyügyi szbr. 3., 22. §.) E bárczát a kéjnőnek mindig magával kell hordani.

Barocaldi-czirkusz. (11.708/fk. I. 98. végzés.) 1. A 7445/97. évi fk. eln. sz. rendelet határozmányai mindenben pontosan betartandók. 2. Az előadás tárgyát kizárólag műlovardai, erőművészeti, optikai, bűvészeti mutatványok, némajátékok, parodisztikus és humorisztikus jelenetek, mely utóbbiak alatt oly szerves egészet nem képező tréfás magán- és párbeszédek értetődnek, minőket a bohóczok a néparéna, illetve műlovarda köröndjén szoktak előadni, továbbá táncz, gimnasztika, hasbeszélés és zenedarabok képezhetik. 3. Az előadások naponta 3 órától 9 óráig tarthatók. 4. A gázlángzókat és mellékvilágitási gyertyákat meggyujtassa s azokat az előadások befejezte utánig égve tartassa. A petroleumvilágitás az egész helyiségben tilos. 5. A néparenában az I. emeleti női öltözőül használt helyiségnek ezen czélra való használata meg nem engedtetik. 6. A legfelső padlásra vezető lépcsőzet korláttal látandó el s a tüzhelyek körül a padozat pléhvel vonandó be. 7. Az istálló udvarában a szemét befogadására egy elzárható, bádoggal béllelt láda helyezendő el. 8. Az öltözőkben használni szokott stearingyertyák üvegburával látandók el. 9. A férfi-öltözőben és a szinpadon két-két, vízzel telt hordó állitandó fel s azok vedrekkel és pokróczokkal látandók el. 10. A néparenába 600 embernél többet bebocsájtani és a nézőközönség által a szinpadot, mint nézőhelyet elfoglalva tartani nem szabad. 11. A dohányzás a nyilt nézőtéren megengedtetik, a néparena többi helyiségeiben azonban szigorúan tiltva van. Az öltöző melletti helyiség ruha-

tárul nem használható s ott gyulékony vagy könnyen éghető tárgyak nem tarthatók. (25.849/901. közig. fk. végz.)

Baromfiak fertőző betegsége. (Földm. M. 37.340/894. sz. rend.) Minden gazda köteles az elöljáróságnál bejelenteni, ha udvarában, majorjában, stb. 2—3 nap alatt több baromfi elhullott. Ily eset bejelentése után az elöljáróság baromfi-zárlatot rendel el. E rendelet be nem tartása rendőri kihágást képez.

Baromfi-hizlalási üzem egész munkaszüneti napon további rendeletig meg van engedve Baruch József kelenföldi lakosnak. (69.081/VIII. 902. sz. Ker. M. r.)

Baromfi, mint gyorsárú. L. gyorsárú.

Baromfi a tilosban, ha behajtása nehézségekbe ütközik, megölhető, azonban a helyszinén kell hagyni, honnan tulajdonosa elviheti. (1894 : XII. tcz. mezőrendőri trv.)

Baromfivész. (37.340/894. Földm. M. r.)

Baromvásáron vasárnap bognárok áruikat kirakhatják. (86.753/VIII. 901. Ker. M. r.)

Baromfi vasárnap is szállítható 12 óráig s ha a vonat 12 óra után érkezik, úgy d. u. is szállítható. (14.837/92. II. A. 4. g. és II. B. p. Ker. M. r.)

Baromvásárokon vasárnap szijgyártók és kötelesek áruikat eladás czéljából kirakhatják. (84.842/93. Ker. M. r.)

Beadványok iktatása r. oszt.-parancsnokságoknál. (1091—1902. Rfp. Ut.)

Beadványban közigazgatási hatósághoz sértő kifejezés. (B. M. 2466/1885. — L. 1885. R. T. 246. l.)

Becsületsértési ügyben a kir. járásbiróságnál irásban vagy személyesen szóval lehet megtenni a feljelentést. Három hónap alatt elévül. A panaszkérvényt sajátkezűleg aláirni s két tanúval előttemeztetni kell. Az ügy bélyegmentes. (1878 : V. tcz. 261. és 112. §§.)

Becsületsértés vétségét követi el az, a ki más ellen vagy gyalázó kifejezést használ, vagy meggyalázó cselekmény elkövetésével vádolja. (B. T. 261. §.) A becsületsértés történhetik nyomtatvány vagy képes ábrázolat által is. Indítványos az eljárás. (Kivételeket lásd B. T. 269—274. §§-ait).

Behajthatlan s elévült pénzbüntetések leirása az 1887. évi 20.886. és ugyanaz évi 74.891. sz. B. M. rendeletek, valamint a 8000/887. sz. fk. rendelet határozmányai szerint eszközlendő.

Behajthatlan pénzbüntetésekről. (20.486/1887. B. M. r. — L. Krecsányi 311. l.)

Behintéseért a járdának sikos idő esetén ott, hol házmester van, első sorban az felelős. (Köztiszt. szbr. 29. §.)

Behivási parancs iránti engedetlenségre csábitás az 1890. évi XXI. tcz. 6. §-ába ütköző vétséget képez.

Beismerés esetén is be kell szerezni a terhelt bűnösségének egyéb bizonyitékait is, kivévén, ha a beismerés teljesen kimerítő s az eljárás egyéb adatai is támogatják. (B. P. 139. §.)

Beismerés kicsikarása — bármi módon történjék is az — tilos. (B. P. 135. §.)

Beismerés visszavonása esetén a visszavonás okát mindig meg kell kérdezni a terheltől. (B. P. 137. §.)

Bejelentés. (36.145/fk. I. 97. sz.) E rendelettel következő ujítások léptek életbe: I. A bejelentésre külön bejelentési, a kijelentésre külön kijelentési ürlapok adatnak ki. A bejelentési lapok fehérek, a kijelentők kék szinűek. II. Két fajta lap van: *a)* a fővárosban ideiglenesen tartózkodók részére, *b)* állandó lakosok részére. A cselédek állandó lakosoknak tekintetnek. III. A lapokat csak egy példányban kell kiállítani s a bejelentő a lebélyegzett szelvényt azonnal visszakapja. IV. Posta útján is lehet bejelenteni. Ezek ára tőzsdékben, stb. 8 fillér. Használatuk nem kötelező. Közönséges bejelentő-lapok minden ker. kapitányságnál, s az őrszobákon díjmentesen kaphatók.

Bejelentés elmulasztása Budapesten kihágást képez. 1879. évi XXVIII. tcz. 19. §. szerint büntetése: 1—100 koronáig. Átváltoztatása 4 koronáig 12 óra, 4—20 koronáig 1 napi és minden további 20 korona egy napi elzárás. Illetékes a bej. hivatal főnöke vagy helyettese.

Bejelentés eszközlése. (20.587/880. sz. B. M. r.) Minden egyes, a törvény értelmében bejelentendő személyre nézve külön bejelentési lap állítandó ki. Csak a bejelentendő személynek vele lakó, tartózkodó vagy beszállva levő törvényes nejére és saját (özvegy vagy férjétől különlakó nőnél az utolsó férj) családi nevét viselő törvényes gyermekeire nézve teendő kivétel, a mennyiben ezek nem külön lapokon, hanem a családfő (férj, illetőleg apa vagy anya) bejelentési lapján jelentendők be. Ha azonban a törvényes nő és gyermekek lakváltoztatása a családfő lakváltoztatásával nem együttesen, hanem külön történik, az esetben a nő és gyermekek bejelentése is külön lapokon eszközlendő.

Bejelentési ellenőrzés csak nappal történhetik. — (36.760/fk. I. 1897.) A bejelentési lapok ellenőrzése rendes körülmények közt csakis a nappali órákban történhetik. Rendkívüli esetben azonban éjjel is eszközölhető, de csak a ker. felügyelő jelenlétében, ki felelős azért, hogy a közönség indokolatlanul ne háborgattassék.

Bejelentést ellenőrző rendőrőknek utasitás. (50.606. fk. I. 96.) A rendőrök a házmesternél, ilyen nem létében a háztulajdonosnál jelennek meg s elsőbben arról győződnek meg, hogy az összes lakók, albérlők és cselédek bevannak-e vezetve a betüsoros könyvbe. Magánlakásokba csak akkor mehetnek be, ha vagy a betüsoros könyvből, vagy a házmester bemondásából, vagy egyéb alapos észleletekből arról vannak meggyőződve, hogy bejelentési mulasztás követtetett el. Lehetőleg a házmesterrel vagy annak egy családtagjával, vagy egy más házbeli egyénnel, mint tanuval jelenjenek meg a magánlakáson. Felekkel vitatkozni, azokat fenyegetni, tilos. Ha a fél vonakodik a bejelentési lapot fel-

mutatni, azt egyszerűen tudomásul kell venni a tanú jelenlétében s feljelenteni. Bej. kihágásokért a följelentés a főbejelentési hivatalhoz, a betüsoros könyv hiányos vezetéséért a följelentés a ker. kapitánysághoz intézendő. Bej. ellenőrizni csak a ker. felügyelő által kiállított s a ker. kapitány által aláírt igazolványnyal szabad. Hogy mikor és mily gyakran történjék az ellenőrzés, azt a ker. felügyelő szabja meg. Költözködési évnegyedkor az 1879 : XXVIII. tcz. 10. §-a értelmében csak a hónap 9-ik napján kezdhető meg az ellenőrzés.

Bejelentése fegyveradónak. L. fegyveradó bejelentése.

Bejelentési hivatalban lakczímközlés. L. lakczímközlés, stb.

Bejelentési hivatalok vannak a következő városokban: Arad, Bazin, Brassó, Budapest, Debreczen, Győr, Kaposvár, Kassa, Losoncz, Marosvásárhely, Nagy-Szeben, Nagyszombat, Pancsova, Poszony, Sopron, Szatmárnémeti, Székesfejérvár, Szentgyörgy, Szombathely, Ujbánya, Ujvidék, Versecz, Zilah.

Bejelentési iktatók egyszerüsitése. (52.554/fk. I. 1900.sz. L. Rédey Gyüjt. 1900. 37· l.)

Bejelentési kérdőlapok kezelése. (2822/fk. I. 97. sz. r) A r.-felügyelők az általuk eladott kérdőlapok után befolyt pénzt addig tartják maguknál, míg a részükre kiadott kérdőlapok száma 100-ra apadt le és ekkor az elfogyott 200 drb kérdőlap ára fejében befolyt pénzösszeg és az általuk kiadott kérdőlapok szelvényeinek a bejelentési hivatal főnökéhez leendő beterjesztése után ugyancsak a bej. hivatal főnöke által újabb 200 drb kérdőlappal látandók el. A használat előtt elrontott kérdőlapok egy krajczár lefizetése ellenében új kérdőlap-példányokkal lévén kicserélendők, az ily módon kicserélt kérdőlap-példányokért csak egy krajczár lesz elszámolandó. Ily esetekben azonban az elrontott példányok a felektől visszaveendők, megőrzendők és az elfogyott kérdőlapok után befolyt pénzösszeg beterjesztése alkalmával szelvényeikkel együtt a bej. hivatal főnökéhez beterjesztendők. Miután a lakczím-tudakolási kérdőlapok nemcsak a bej. hivatalnál, hanem a ker. kapitányságok, illetve ker. r.-felügyelőknél is benyujthatók lesznek, az utóbbiaknál benyujtott kérdőlapok részére külön kézbesítő-könyv készítendő, melybe a beadott kérdőlapok sorszámaik szerint bevezetve, még ugyanaz napon d. u. 1 óráig a bej. hivatalba beküldendők, hol azok átvétetvén, másnap d. u. 1 óráig ugyancsak kézbesítőkönyv mellett visszaküldetnek a felek részére leendő kiadás végett. Ha egyes felek egyszerre nagyobb számú kérdőlapot nyujtanának be, a benyujtás alkalmával a bejelentési hivatal által megjelölendő azon idő, midőn a lakczímekkel kitöltött kérdőlapok a benyujtó által átvehetők lesznek.

Bejelentési kihágásért feljelentés. (776/1898. bej. hiv. számhoz.) A rendőrök utasíttatnak, hogy bejelentési lapok vizsgálása alkalmával csak oly esetben tegyenek feljelentést, mikor

tényleg és határozottan beigazolva látják a bejelentési szabályok elleni kihágást.

Bejelentési kihágás megfelebbezett I. fokú itéletei közvetlenül a fővárosi közigazgatási bizottsághoz küldendők. (31.681. fk. I. 1900.)

Bejelentést ki köteles eszközölni? (28.480/fk. I. 1896.) 1. A háztulajdonos vagy annak megbizottja: *a)* önmagára és a háztartásához tartozó személyekre és általában mindazokra nézve, kiket házába, udvarába, kertjébe, általában bel- vagy kültelkére, nappali vagy éjjeli szállásra, díjért vagy díjtalanul, csak 24 órára is befogad (kivéve, ha a befogadottnak Budapesten más bejelentett lakása van); *b)* bérlőire és azok háztartásához tartozó személyekre, a bérlő al- vagy ágybérlőire és ezek hozzátartozóira nézve annyiban, a mennyiben ezen személyek a bérlővel egyszerre be- vagy kiköltöztek. 2. A bérlő vagy annak megbizottja: *a)* a háztartásához tartozó cselédeket, al- vagy ágybérlőit annyiban, ha azok vele nem egyidejüleg költöztek be; *b)* általában mindazokat, kiket nappali vagy éjjeli szállására díjért vagy díjtalanul, csak 24 órára is befogad (kivéve, ha a befogadottnak Budapesten más bejelentett, rendes lakása van). 3. Nyilvános vagy magánintézeteknél: ezeknek igazgatói. 4. Szállodáknál a tulajdonosok úgy a vendégekre, mint a szolgaszemélyzetre nézve. 5. Iparos-szállók kezelői: a beszállottakra nézve. 6. Hajók, tutajok, malmok s más vizi építményeknél azok gondozója.

Bejelentése letartóztatottnak. (4416/fk. eln. 1897. sz. r.) A fökapitányságí fogház felügyelője utasíttatik, hogy a fökapitányságnál letartóztatottakat mindennap jelentse be a bejelentő hivatalnak.

Bejelentési lapok. (36.145/fk. I. 97.) 1. A bejelentési lapok fehérszinü, a kijelentési lapok pedig világoskek-szinü papiron állíttatnak elő. 2. Úgy a fehérszinü bejelentési lapok, mint a kékszinü kijelentési lapok kétféle szövegüek, melyek közül az egyik szöveg a budapesti állandó lakosok és cselédek bejelentésére (fehér-), illetve a kékszinü ezek kijelentésére, a másik pedig a Budapesten ideiglenesen tartózkodó idegenek bejelentésére (fehér-), illetőleg a kékszinü ezek kijelentésére szolgál. 3. A cselédek be- és kijelentésére eddig használt külön ürlapok használaton kivül helyeztetnek és ezentúl a cselédek is az állandó lakosok lapjain jelentendők be. 4. A be-, mint a kijelentési lapokat egy példányban kell kiállítani. Minden be- és kijelentési lap a fél által kitöltendő igazolószelvénynyel van ellátva, mely szelvényt a fél a be- vagy kijelentés megtörténtének igazolásául a hivatalos pecséttel való lebélyegzés után a bejelentési lapokat átvevő rendőrközegtől visszakapja.

Bejelentési lapok javítása az őrszobán. (28.480/fk. I. 1896.) Az őrszobákon, valamint a ker. kapitányságoknál a bejelentési lapokat kezelő rendőrök kötelesek megengedni a feleknek, hogy az esetleges javításokat a bejelentési lapon az

őrszobán elvégezhessék s ne kénytelenítsenek e czélból hazamenni.

Bejelentési megkeresések és átiratok mind a bejelentési hivatalhoz küldendők. (31.681/fk. I. 1900.)

Bejelentési nyilvántartás a bejegyzett czégekről. L. czégek nyilvántartása.

Bejelentési nyilvántartás az iparvállalatokról. — L. iparnyilvántartás.

Bejelentési nyilvántartás a külföldiekről. L. külföldiek nyilvántartása.

Bejelentés posta útján. (33.451/V. l. sz. B. M. r.) A be- és kijelentések posta útján is eszközölhetők lesznek. A posta útján való be- és kijelentésre szolgáló lapok, melyek benyomott 5—5 fil. postabélyeggel vannak ellátva, a dohánytőzsdékben és a postai értékjegyek árusítására szolgáló egyéb helyeken vehetők. Ezen lapok kétféle szinben és négyféle szövegnyomással lesznek kaphatók: *a)* sárgaszinű lapok barna nyomással, budapesti állandó lakók és cselédek beköltözésének bejelentésére; *b)* sárgaszinű lapok kék nyomással, Budapesten ideiglenesen tartózkodó idegenek beköltözésének bejelentésére; *c)* halványkék lapok fekete nyomással, budapesti állandó lakók és cselédek kiköltözésének bejelentésére; *d)* halványkék lapok sötétkék nyomással, Budapesten ideiglenesen tartózkodó idegenek kiköltözésének bejelentésére. Ezen postai bejelentő-lapok használata nem kötelező és a közönséges (nem postai úton szállítandó) bejelentő-lapok ezentúl is díjmentesen lesznek kaphatók a kerületi kapitányságoknál és a rendőr-őrszobákon.

Bejelentési szelvények visszatartása gyárakban. — (11.587/99. fk. I. sz. r.) Gyárvezetőségeknek kötelessége a belépő munkásoktól a bejelentési szelvények fölmutatását követelni, de kötelesek ezt azonnal visszaadni, hogy a munkások magokat hatósági ellenőrzések alkalmával igazolni tudják.

Bejelentési szolgálat az őrszobákon. (28.480/fk. I. 1896. sz. r.) 1. A bejelentési szolgálattal megbizott őrszobák az ürlapokat a jelentkezőknek ingyen tartoznak kiszolgáltatni. 2. A bejelentési lapok átvétele d. e. 8—12 óra közt történik. Az őrparancsnok a lebélyegzéssel egy rendőrt bíz meg, ki, miután a bejelentési lapok kitöltésének helyességéről meggyőződött s a tapasztalt hiányt pótolta, vagy a fél által pótoltatta, a lebélyegzett szelvényt a félnek visszaadja. 3. A lapok helyességének kitöltéséről a rendőr a minden őrszobán meglévő «Utasítás»-ból győződik meg. 4. Az őrparancsnok felelős a bélyegző tisztántartásáért s azért, hogy a lebélyegzés a bejelentés keltét tisztán tüntesse ki. 5. A déli 12 óráig összegyült lapokat az őrszobáknak d. u. 1 óráig a ker. felügyelőség bejelentési hivatalához kell beküldeni, honnan azok osztályozás, betürendbe szedés után másnap reggel 10 óráig a főbejelentési hivatalba küldetnek be. 6. Az őrszobáknak kötelessége a bejelentés körül észlelt mulasztásokat,

kihágásokat írásban bejelenteni. Az ily jelentések a ker. felügyelőség bejelentő-hivatalában naponta összegyüjtve külön kézbesítőívvel vagy könyvvel küldetnek be a főbejelentési hivatalba. — 7. A ker. felügyelők kötelesek ellenőrizni az őrszobák bejelentési szolgálatát s arra gondot fordítani, hogy a közönség a rendőrök részéről előzékeny bánásmódban részesüljön.

Bejelentés új kezelése. (136.154/99. sz. B. M. r. értelmében.) A bejelentési nyilvántartásban ezentúl a régebben használt törzslapok helyett a felek által kiállított eredeti be- és kijelentőlapok helyeztetnek el. A bejelentési nyilvántartás tehát ez idő szerint két részből áll. I. A jelenlegi, azaz legutóbbi lakások nyilvántartása. II. Az összes előbbi lakások nyilvántartása.

Békafogás halászati kiméleti téren tilos. L. halászati kiméleti terek.

Bekerítése a telkeknek a főváros összes belterületein kötelező. (1878. évi 9. kgy. sz. szbr. 27. §.)

Bekisérés az, ha a büntetendő cselekménynyel terhelt személy a rendőr által valamely rendőri hivatal elé állíttatik. (Szolgálati szbr. 35. §.) L. előállítás.

Bekisérés alkalmával megbilincselés. L. megbilincselés stb.

Bekisérés, előállitás letartóztatási parancs nélkül. L. előállítás, bekisérés stb.

Bekisérésnél jelentés-szerkesztés; 1896. évi 11.399. eln. fk. r. szerint a bekisérést vagy előállítást eszközlő rendőr mindenkor a jelentést írásbelileg elkészíteni és a bekisért vagy előállított egyénnel együtt átadni tartozik.

Bekiséréseknél a rendőr magatartása. L. előállításoknál stb.

Bekisérendők verekedés vagy csődület alkalmával mindazok, a kik abban részt vettek. L. verekedés vagy csődület stb.

Beköltözését kéjnőknek a lakásokba, bérbeadó eltilthatja, ha ily minőségüket bérbeadó a bérlet megkötésekor nem tudta. (Lakbérleti szbr. 15. §.)

Beköltözés lakásokba évnegyedkor. L. lakbérleti stb.

Belépti jegyek kiállitásáról mulatók, dalcsarnokok, látványosságoknál intézkedik a «mulatók stb. rendje» czimű fk. r.

Belföldi érczpénz stb. meghamisitásának megállapitása. (B. P. 247. §.) L. pénzhamisítás megállapitása czím alatt.

Belső cseléd fölmondási ideje. L. cselédek fölmondási ideje.

Belvárosban csakis mérsékelt ügetésben hajthatnak mindenféle járművek. (Bérkocsi szbr. 35. §.)

Belvárosban kéjnők hol nem járhatnak? L. bárczás kéjnők vendégszerzés czéljából stb.

Belvárosban teherkocsi-közlekedési tilalom. L. teherkocsi tilalom stb.

Belvárosban vidéki kocsik útiránya. L. vidékről jövő stb.

Bélyegek átirásánál (szerződés, számla, bizonyítvány stb.) az irat szövegének legalább első sora (s nem címe) a bélyeg alsó szines részén legyen keresztülírva, úgy azonban, hogy a betük a bélyeg körvonalába be ne menjenek. (Bélyeg és ill. törvények 20. §.)

Bélyegcsonkitás miatt kivetett bélyeglelet ellen 30 nap alatt lehet beadni a kérvényt a pénzügyigazgatósághoz (okadatolás, tudatlanság vagy más akadály). Ha bélyegcsonkitási ügyben törvényszék hozta az itéletet, 15 nap alatt adandó be a fölebbezés, melyen az aláirást két tanúval kell előttemezni. (1881. évi XXXIV. tcz. 29. §.)

Bélyeghamisitás. A ki az állam által kiadott és forgalomban levő bélyeget, postajegyet, adójegyet, hatósági pecsétet, mértékhitelesitést, fémjelzést utánoz, meghamisit, vagy tudva hamisat használ, vagy forgalomba hoz, a bélyeghamisitás vétségét követi el. Továbbá az is, a ki a valódi, de értéktelenitett bélyegeket stb. tudva újra felhasználja. A külföldi bélyegek védelme az államszerződésektől függ. (1897 : XXXVII. tcz. 1. §.)

Bélyeghamisitás megállapitása. (B. P. 247. §.) L. pénzhamisitás megállapitása.

Bélyeghez hasonló jegyek készitése. L. pénzhez hasonló stb.

Bélyegilleték. I. Fokozat. Ez alá tartoznak a hat hónál nem később lejáró váltók; a váltókkal egyenlőknek tartott kereskedői utalványok és kötjegyek; végre állam- vagy más hitelpapirokra három hónapnál nem hosszabb időre nyilvános hitelintézetek által adott előlegekről szóló kötvények. Maga az I. fokozat a következő:

kor.-tól	kor.-ig	Összeg		kor.-tól	kor.-ig	Összeg	
		kor.	fill.			kor.	fill.
2	150	—	10	2100	2400	1	60
150	300	—	20	2400	2700	1	80
300	600	—	40	2700	3000	2	—
600	900	—	60	3000	6000.	4	—
900	1200	—	80	6000	9000	6	—
1200	1500	1	—	9000	12000	8	—
1500	1800	1	20	12000	15000	10	—
1800	2100	1	40	15000	18000	12	—

s igy tovább, minden 3000 koronától 2 koronával több; a 3000 koronánál kisebb maradványösszeg teljesnek veendő. **II. Fokozat** alá esnek mindazon fokozatos bélyeget igénylő okmányok, melyek

sem az I., sem a III. fokozat alá nem tartoznak. E fokozat a következő:

kor.-tól	kor.-ig	Összeg		kor.-tól	kor.-ig	Összeg	
		kor.	fill.			kor.	fill.
2	40	—	14	3200	4000	12	50
40	80	—	26	4000	4800	15	—
80	120	—	38	4800	6400	20	—
120	200	—	64	6400	8000	25	—
200	400	1	26	8000	9600	30	—
400	600	1	88	9600	11200	35	—
600	800	2	50	11200	12800	40	—
800	1600	5	—	12800	14400	45	—
1600	2400	7	50	14400	16000	50	—
2400	3200	10	—				

1600 koronán túl minden 800 korona után 2 korona illetéktöbblet s az 50 fillér pótlékkal együtt összesen 2 korona 50 fillér fizetendő; megjegyeztetvén, miszerint 800 koronánál csekélyebb maradványösszeg teljesnek tekintendő. **III. Fokozat.** Alkalmazandó: 1. Oly kötvényeknél, melyek előmutatóra szólnak; 2. egyházi és világi hivatalok vagy oly szolgálati állomások adományozásánál, melyek állandó vagy ismétlődő ügyek teljesítésére vonatkoznak és másneműek, mint a minők napszámosok, cselédek, mesterlegények stb. által szoktak teljesíttetni; 3. részvénytársulati szerződéseknél és részvényekre alapított kültársulati szerződéseknél, ha azok tíz évnél továbbra köttetnek; 4. számlottónál; 5. igérvény-vásárnál, ha az ügylet tárgya ingó; 6. életjáradéki szerződéseknél, ha az életjár. fejében ingók engedtetnek által; 7. adás-vevési szerződéseknél, ha az eladott tárgy ingó, — valamint 8. cseréknél, ha az elcserélt tárgyak ingók; 9. terhes engedményeknél, ha azok tárgyát más, mint követelések képezik. E fokozat a következő:

kor.-tól	kor.-ig	Összeg		kor.-tól	kor.-ig	Összeg	
		kor.	fill.			kor.	fill.
2	20	—	14	1600	2000	12	50
20	40	—	26	2000	2400	15	—
40	60	—	38	2400	3200	20	—
60	100	—	64	3200	4000	25	—
100	200	1	26	4000	4800	30	—
200	300	1	88	4800	5600	35	—
300	400	2	50	5600	6400	40	—
400	800	5	—	6400	7200	45	—
800	1200	7	50	7200	8000	50	—
1200	1600	10	—				

8000 koronán túl minden 400 koronától illetéktöbblet s az 50 fil. pótlékkal együtt 2 korona 50 fillér fizetendő; megjegyeztetvén, miszerint 400 koronánál csekélyebb maradványösszeg teljesnek tekintendő.

Bélyegmentes perelhetésért ahhoz a bírósághoz kell beadni a kérvényt, a melyiknél a kérvényező perelni akar. A kérvényben el kell mondani, hogy miért és ki ellen akar perelni s mellékelni kell a szegénységi bizonyítványt. A kérvényre 1 koronás, a mellékletre 30 filléres bélyeg ragasztandó, de a szegénységi bizonyítványt az előljáróság bélyeg nélkül adja ki s ennek alapján bélyegmentesek a családi értesítők és anyakönyvi kivonatok. (Vallás és közokt. min. 30.625/1879. sz. r.)

Bemocskitása az utczáknak. (9/1878. kgy. sz. szbr. 7. §.) Bármily szemét, söpredék, cserép, vagy hulladék utczára, vagy köztérre lerakása, úgy annak magán, vagy nyilvános csatornába szórása, továbbá takarítás alkalmával a porladéknak az utczára hullatása, a portörlőknek az ablakon, ajtón, vagy erkélyen kirázása, valamint mocskos víznek, vagy bármely folyadéknak az utczára öntése tilos.

Bengáli gyufák. L. utczai tüzijáték eltiltása.

Benzinnel házalni tilos. L. házalás benzinnel.

Be nem sorozattak nősülési engedélye. L. nősülhetési engedélyért stb.

Bepiszkitása utczáknak közuti vasut által. (Közuti vaspályákra vonatk. kgy. szbr. 3. §.) Közútnak a vaspálya-üzlet által okozott bepiszkitásánál a társaság köteles a szemetet a saját költségén elhordatni.

Bérbeadót törvényes zálogjog illeti a bérlőjének a kibérelt helyiségben levő ingóságaira nézve félévi bérösszeg erejéig, a haszonbérbeadók pedig a haszonbérleti jószágon levő, vagy ahhoz tartozó terményekre, gazdasági fölszerelvényekre és lábasjószágokra egy évi haszonbér erejéig. Ezt a törvényes zálogjogát tartozik az árveréskor az árverés megkezdése előtt a végrehajtónak bejelenteni. (1881 : LX. tcz. 72., 112. §.) A rendőrség e törv. zálogjog érvényesitéséhez a bérbeadó kértére karhatalmat is köteles adni.

Bérbeadó zálogjoga — s állami adó. L. karhatalom állami stb.

Bérelt partok L. dunai bérelt partok.

Bérfizetés munkásoknak italmérésekben tiltatik. L. italmérési helyiségek stb.

Bérházakban lépcsők és folyosók kivilágitása a rendőrőrszemek által kereteikben folytonosan ellenőrizendő s a mulasztáson ért házmesterek följelentendők. L. kapuzárási szbr.

Bérkocsi díjszabás.

Idő	I. fogatu				Idő	II. fogatu			
	Nappal		Éjjel			Nappal		Éjjel	
	K	f	K	f		K	f	K	f
1/2 óra	1	—	1	50	1/2 óra	1	60	2	40
3/4 «	1	40	2	10	3/4 «	2	20	3	30
1 «	1	80	2	70	1 «	2	80	4	20
1 és 1/4 óra	2	20	3	30	1 és 1/4 óra	3	40	5	10
1 « 1/2 «	2	60	3	90	1 « 1/2 «	4	—	6	—
1 « 3/4 «	3	—	4	50	1 « 3/4 «	4	60	6	90
2 — «	3	40	5	10	2 — «	5	20	7	80
2 és 1/4 óra	3	80	5	70	2 és 1/4 óra	5	80	8	70
2 « 1/2 «	4	20	6	30	2 « 1/2 «	6	40	9	60
2 « 3/4 «	4	60	6	90	2 » 3/4 «	7	—	10	50
3 — «	5	—	7	50	3 — «	7	60	11	40
3 és 1/4 óra	5	40	8	10	3 és 1/4 óra	8	20	12	30
3 « 1/2 «	5	80	8	70	3 « 1/2 «	8	80	13	20
3 « 3/4 «	6	20	9	30	3 « 3/4 «	9	40	14	10
4 — «	6	60	9	90	4 — «	10	—	15	—
4 és 1/4 óra	7	—	10	50	4 és 1/4 óra	10	60	15	90
4 « 1/2 «	7	40	11	10	4 « 1/2 «	11	20	16	80
4 « 3/4 «	7	80	11	70	4 « 3/4 «	11	80	17	70
5 — «	8	20	12	30	5 — «	12	40	18	60
5 és 1/4 óra	8	60	12	90	5 és 1/4 óra	13	—	19	50
5 « 1/2 «	9	—	13	50	5 « 1/2 «	13	60	20	40
5 « 3/4 «	9	40	14	10	5 « 3/4 «	14	20	21	30
6 — «	9	80	14	70	6 — «	14	80	22	20

Vámpénz: híd, alagút és egyéb vámdíjat jövetre és menetre a kocsit használó külön fizeti. Várba, Gellért-hegyre és vissza: a II. fogatúnál 1 K 20 fill., az I. fogatúnál 80 fill. pótdíj fizetendő. Svábhegy, Zugliget, Lipótmező nyaralóihoz és a Szép Juhásznéhoz címzett vendéglőig és vissza az I—III. kerületből I. fog. 4 K, II. fog. 5 K; a IV—IX. kerületből I. fog. 5 K, II. fog. 6 K; a X. kerületből I. fog. 7 K, II. fog. 8 K. Minden más kültelki fuvarozásért, hova kocsival járható út vezet, a II. fog.-nál 1 K

60 fill., az I. fog.-nál 1 K pótdíj fizetendő. Lóversenyre: várakozással, oda, vissza I. fog. 10 K, II. fog. 16 K. Csak oda, vagy vissza I. fog. 2 K 40 fill., az I. kerületre nézve 4 K; II fog. 4 K, a III. kerületre nézve 6 K. Vasut és hajóállomáshoz: I. fog. 1 K 60 fill., II. fog. 2 K 60 fill. Ó-Buda, Kőbánya s a III. kerület kültelkére több. Külön számítás alá esik a Kelenföldi- s a Ferenczvárosi-pályaudvar.

Bérkocsik állandó magánfuvarra megrendelése. (54.184/fk. I. 96. sz. r.) Azon bérkocsis, ki állandó magánfuvar teljesítésére 30 napi időtartalomra megrendeltetett, köteles ezt szóbelileg a főkapitányságnál bejelenteni, honnan engedélyt nyer. Ez idő alatt az ily bérkocsisnak tilos a megálló helyére fuvarozás czéljából kiállani. A 30 nap elteltével köteles a bérkocsis újra engedélyt kérni. Az ily kocsikról a bérkocsi-osztály állandó jegyzéket vezet s havonta megküld a főparancsnokság és detektivosztálynak.

Bérkocsi-állomásokon a házak kapuit elállják. Bérkocsi-állomásokon az ottani házak kapui előtt egy kocsinak megfelelő hely mindenkor szabadon hagyandó, hogy az oda szándékozó közönség kocsijával a ház elé hajthasson s illetve ott szállhasson ki és — szükség esetén — kocsija ott várakozhassék. (12.075 sz. rfp. 1901.)

Bérkocsi-állomáshelyek kijelölése. (470/1896. kgy. szbr. 2. §.) A kifogástalanságot igazoló bélyeggel ellátott és számozott bérkocsi számára az állomáshely rendőrileg jelöltetik ki, melyet a kocsis pontosan betartani köteles.

Bérkocsi-állomáson lóváltás meg van engedve. (44.743/fk. 99. sz. v.) Megengedi, hogy a lovak váltása, átfogása a kocsi részére kijelölt bérkocsi-állomáson eszközöltessék.

Bérkocsi-állomások rendje s tisztántartása. (1896. évi 470. kgy. szbr.) 31. §. A bérkocsival más állomáshelyre, mint a melyre a tulajdonos rendőrhatóságilag utaltatott, kiállani nem szabad. 32. §. Az ugyanazon állomáson lévő kocsik egymás után sorakoznak; az állomástérre érkezés elsőbbsége határoz. Az állomástérről eltávozott bérkocsi helyére az utána következő áll, a visszaérkező pedig az utolsó helyet foglalja el. A sorakozás ezen rendjének megzavarása tilos. A vendég vagy megrendelő a sorban álló bérkocsik bármelyikét választhatja. 33. §. A bérkocsi állomásterek folytonosan tisztán s a közegészség követelményeit kielégítő állapotban tartandók s e czélból azokon minden szemét s állati hulladék azonnal összesöprendő s az azokon mindig készen tartandó s a bérkocsitulajdonosok által beszerzendő fedeles ládákba teendő. Az állomásterek továbbá mindazon napokon, midőn eső vagy hó nem esik, vagy a víz a külső levegőn meg nem fagy és pedig április 1-től október végéig legalább négyszer, a többi napokon legalább kétszer megöntözendők és fertőtlenítendők. A fertőtlenítésnek ki kell terjedni a szemétgyüjtőláda tartalmára is, mindaddig, mig el nem vitetik. Mind-

ezen kötelességek szigorú és pontos teljesítéséről az illető állomástereken helylyel biró bérkocsi-tulajdonosok tartoznak gondoskodni s az ezzel járó költségeket fejenkint egyenlő arányban fizetni. Az e tekintetben előforduló mulasztásokért egyetemlegesen felelősek.

Bérkocsi kaszinók előtt (számozatlan). L. számozatlan bérkocsik.

Bérkocsisok éjjeli hajtási jogosítványa. (37.734/fk. I. 1886. sz. hat.) Oly kocsikra, melyet a tulajdonos éjjel is akar használtatni, külön éjjeli és külön nappali hajtási jogosítványokat kell kivenni, melyekre mindenkor rávezettetik, hogy «nappali használatra», vagy «éjjeli használatra». (4897/1897. fk. I. hat.) 1. Külön éjjeli és külön nappali hajtási jogosítványra minden bérkocsitulajdonos csak 1 egyfogatú, 1 kétfogatú bérkocsijára tarthat igényt, kivéve a bérkocsi-iparosokat, kiknek több egy és kétfogatú kocsijaik vannak, mely esetben 1 egyfogatú és 1 kétfogatú kocsijokra is engedélyeztetik éjjeli hajtási jogosítvány. 2. Érvényes az éjjeli hajtási jogosítvány télen 7, nyáron reggel 6 óráig. A 17.981/fk. I. 1897. sz. pótrendelet szerint a külön éjjeli hajtási jogosítványnyal való hajtás mindenkor esteli 6 órakor veheti kezdetét. A hajtás korábban megkezdése, vagy időn túl való közlekedés: hajtási jogosítvány nélküli fuvarozásnak tekintendő s mint ilyen büntetendő. Azonban még az éjjeli fuvarozás ideje alatt kezdett fuvar jelzett időn túl is befejezendő. 3. Egy és ugyanazon szám alatt több kocsinak forgalomba hozatala, valamint kifogástalansági bélyeggel el nem látott kocsinak a forgalomba hozatala tilos s kihágást képez. (Rédey gy. 1898. 143. l.)

Bérkocsiknak éjjel mindkét lámpája kivilágítandó. (470/1896. kgy. szbr. 27. §.)

Bérkocsisok esős időben állomáshelyeiket igen gyakran elhagyják s mulatóhelyekre térnek be. A rendőr az ily kihágásokat jelentse föl. (1144/rfp. 1893.)

Bérkocsikba fogható lovakról. L. bérkocsi kellékeinél.

Bérkocsik fuvarozása lóversenyeknél nem cserkészés. L. lóversenyeknél stb.

Bérkocsisok fuvart megtagadják. «Az állomáson talált bérkocsis a fuvart semmi ürügy alatt meg nem tagadhatja.» A rendőr, ha a közönség részéről ily irányú panaszokat észlel, lépjen közbe, figyelmeztesse a kocsist kötelessegére s tegye meg ellene a kihágási följelentést. (470/1896. kgy. szbr. 14. §.)

Bérkocsi hajtási-jogosítványról. (470/1896. kgy. szbr. 6—10. §.) Bérkocsis csak 18. életévét betöltött oly férfi lehet, ki a magyar nyelvben jártas, józan életü, rendőrileg kifogás alá nem esik, ki kellő helyismerettel bir s a hajtásban jártas. Bérkocsit csak az hajthat, ki munkakönyvön kívül a rendőrség által kiállított «Bérkocsi hajtási jogosítvány»-nyal bir. Ilyent csak az kaphat, ki az ipartársulat által föllállított szakiskolát elvégezte. A hajtási jogosítvány a bérkocsitulajdonos nevén kívül a kocsis

nevét, személyleirását s illetőségi helyének megnevezését tartalmazza. A kocsis a hajtási jogosítványt hajtás közben mindég magánál hordani s a rendőri közegek kívánatára fölmutatni köteles. Ha a kocsis a szolgálatból kilép, a jogosítványt gazdájának visszaadja, ki ezt a rendőrségnek beszolgáltatni köteles, valamint azt is be kell jelenteni, ha a jogosítvány elveszett, vagy azzal a kocsis megszökött. A jogosítványnyal nem biró kocsis az állomáshelyről azonnal, ha pedig a fuvarozás közben észleltetett a szabályellenesség, úgy ennek befejezése után, haza küldendő s följelentendő. A kocsis tisztességes öltözetéért a tulajdonos felelős.

Bérkocsi-használat. A jogosultságra nézve lásd az állami alkalmazottaknak hivatalos kiküldetések és átköltözések alkalmával járó illetményekről szóló szabályzatot. (Kiadatott a 8412/fk. eln. 896. sz. r. — Rédey gy. I. 57. l.)

Bérkocsi-használat az üzleti vizsgálatoknál. (10.274/fk. eln. 99. sz. r.) E czímen a rendőrtisztviselők a bérkocsi-költségek megtérítésére igényt nem tarthatnak s a bérkocsi-költségek ilyen esetekben az érdekelt felek között aránylagosan föl nem oszthatók s azoktól be nem hajthatók.

Bérkocsik hatósági kirendelése. (470/1896. kgy. szbr.) 35. §. A bérkocsiknak márcz. 1-től okt. végeig reggeli 6 órától éjjeli 11 óráig, nov. 1-től febr. hó végeig reggeli 7 órától esti 10 óráig a székesfővárosi rendőrség által megállapítandó megfelelő számban váltakozó sorrendben állomáson kell lenniök. Vasuti pályaházaknál, gőzhajó-kikötőknél és rendőri tekinteteknél fogva a főváros több forgalmi főpontján egész éjen át lévén szükség bérkocsikra: a fővárosi rendőrség időszakonként meghatározza az említett helyeken megjelenésre köteles bérkocsik számát és minden egyes bérkocsira nézve a megjelenés helyét és idejét. Ezen kötelezettség akkép osztandó meg kocsiszám szerinti sorrendben a bérkocsi-tulajdonosok között, hogy abban mindenki egyformán vegyen részt és senki túl ne terheltessék. 36. §. Ha a főváros egy vagy más pontján valamely oknál fogva kivételesen bérkocsikra, vagy bérkocsik nagyobb számára lenne szükség: a fővárosi rendőrség a kirendelés méltányosan gyakorlandó jogával élhet.

Bérkocsisok helyettesítése hivatalos kirendelésnél. (13.760/fk. I. 1897. sz. r.) A hajó- és vasuti-állomásra kibocsájtott bérkocsi-kirendelésnél nincs kifogás a helyettesítés ellen, azonban az elvállalt helyettesítés már egy harmadik bérkocsi tulajdonosra át nem ruházható, hanem akadályoztatás esetén jelentés teendő a közigazgatási osztály előadójához, ki megadja a fölmentést. A kirendelésekkel az üzérkedés tilos s minden bérkocsi tulajdonos csak annyi kirendelési jegyet vásárolhat össze, a hány bérkocsi-száma van.

Bérkocsi-illetmény tisztviselőnek kiküldetésnél. L. illetmények kiküldetésnél stb.

Bérkocsi-ipartársulati tagok a bérkocsisok, de különösen

a számozatlan bérkocsik ellenőrzésében támogatandók a törvény határain belül a rendőrök által.

Bérkocsi-ipar vasárnap egésznap gyakorolható a 14.837/92. III. *b)* ker. min. r. szerint.

Bérkocsik kedvezménye a Ferenczieк-terén. L. Ferenczieк-terén bérkocsik stb.

Bérkocsik kedvezménye az Ujvilág-utczában. L. Ujvilág-utczai stb.

Bérkocsi kellékeiről s befogott lovakról. (470/1896. kgy. szbr. 19. §.) Csak szilárd alkotású, kényelmes, kívül-belül tiszta és jókarban tartott bérkocsi (illetőleg szán) használható fuvarozásra. A kocsinak belül bőrrel kell bevonva lennie. A lovak s a lószerszámok tisztán és jókarban tartandók. Nem szabad bérkocsiba befogni olyan lovat: 1. mely rosszul táplált, gyenge, elcsigázott, fáradt, szánalmat, vagy undort gerjeszt; 2. mely lázas, emberekre vagy állatokra veszélyes, vagy olyan bántalomban szenved, mely a ló munkaképességét csökkenti, illetőleg az állatnak fájdalmat okoz; 3. mely sántit, vagy testi hiba, vagy egyéb körülmény miatt a szabad járásban akadályozva van; 4. mely szerszámtörés következtében sebes (szügyön, háton, nyakán stb.), vagy melynek testén feltünő helyen nyilt, még be nem gyógyult seb látható; 5. mely 5 évnél fiatalabb, 15 évnél idősebb, továbbá egyfogatúaknál legalább 160 cm.-nél, kétfogatúaknál legalább 156 cm.-nél alacsonyabb; 6. melynek szeme kifolyt, undorító; még akkor sem, ha másik szeme ép; 7. mely piszkos, nincs kellően tisztogatva, megfelelően ápolva, gondozva; 8. közveszélyes ménlovat, továbbá olyan lovat, mely rugós, csökönyös,. vagy egyéb rossz tulajdonságokkal bir; 9. általában véve olyan lovat, melyet illetékes hatósági állatorvos kellő indokolás mellett bérkocsi-szolgálatra alkalmatlannak nyilvánít. 20. §. A bérkocsi dörzsfékkel, harapós ló szájkosárral, fagy és ónos eső idején minden ló éles patkóval, szánba fogott ló csengővel, vagy csörgővel látandó el. 21. §. Az egy- és kétfogatú bérkocsik fehér, 10 cm. nagyságú és két oldalt és hátul szembetünő helyen alkalmazott számokkal, kívül két oldalt lámpákkal, ezek üvegei pedig 7 cm. nagyságú vörös kocsiszámokkal látandók el. A számok mintáját a rendőrség állapítja meg. 22. §. A forgalomba levő összes egy- és kétfogatú bérkocsik, az 1. számtól kezdve folytatólag, a 21. §. értelmében megszámozandók olyképen, hogy a kétfogatúak megszámozása 1—600-ig bezárólag és az egyfogatúaké 601 számtól folytatólag történik. Ezen megszámozás foganatba vétele, valamint az annak érdekében szükséges előintézkedések megtétele a fővárosi rendőrség hatásköréhez tartozik. A rendőrségi bélyeggel ellátott kocsi számát befödni vagy bemázolni és így közlekedni tilos. Az ily kihágásért a bérkocsi-iparos és segéd együttesen felelősségre vonhatók és büntethetők. 23. §. A ki számozatlan, vagy szabályellenesen számozott, vagy ezen szabályrendelet határozmányainak egyéb tekintetben meg nem felelő bérkocsival nyilvános térre

fuvar-fogadás végett kiáll: a IX. fejezet értelmében büntetendő s a 4. §-ban előírt következményekkel is járó kihágást követ el. 24. §. Hullát úgy egy-, mint kétfogatú bérkocsiban szállítani tilos. Ebet, vagy egyéb állatot a bérkocsis kocsijába ölvenni nem köteles. 25. §. Betegnek bérkocsin való szállítása csak hatósági, vagy orvosi írásbeli utasítás folytán van megengedve, mely írásbeli utasításban határozottan kitrandó, hogy a beteg bérkocsin szállítható. Ha valamely bérkocsin ragályos, vagy járványos betegségben levő egyén szállíttatott, az illető járnű hatóságilag megszabott módon azonnal fertőtlenítendő és csak ennek megtörténte után bocsátható ismét a kocsi a közönség használatára. (1879. évi XL. tcz. 100. és 101. §-ai.) A fertőtlenítés bemocskolás, vagy bevérzés következtében fölmerülő költségeket első sorban a bérkocsit használó, másodsorban pedig azon hatóság, mely a kocsit használatba veszi, tartozik fedezni, vagy megtéríteni. 26. §. Törött ablaku kocsin a személyszállítás tiltva van. 27. §. A fővárosi közlámpák meggyujtása és kioltása közötti időközben — nagy köd alkalmával pedig nappal is — csak kivilágított lámpákkal szabad hajtani. Állomástéren csak a kocsisorban első és utolsó helyet elfoglaló bérkocsis köteles a lámpákat kivilágítani. 28. §. Az egy- és kétfogatú zárt bérkocsi egy belül alkalmazott és mindenkor jó karban tartandó jelzőkészülékkel — például kaucsuksíppal — látandó el.

Bérkocsik kifogástalansági bélyege. (470/1896. kgy. szbr. 2. §.) *h)* Ha a kifogástalanságot igazoló bélyeg leesett, vagy annak eltávolítása szándékoltatik, ezen körülmény a rendőrségnek nyomban bejelentendő.

Bérkocsi-kihágásban büntető határozatról. (L. Rédey I. 157. l.)

Bérkocsik kirendelése a központi felügyelethez. L. központi ügyelethez stb.

Bérkocsi kirendelés az új országházhoz. L. országházhoz bérkocsi stb.

Bérkocsi-közlekedés rendje. (470/1896. kgy. sz. szbr. 34. §.) A bérkocsisok kötelesek úgy az általános hajtási szabályokat, mint a rendőrség által különböző alkalmakra és helyekre esetről-esetre megállapított menetrendet és hajtási szabályokat betartani.

Bérkocsis különös kötelességéről. (470/1896. kgy. sz. szbr.) 11. §. A bérkocsis kocsiját, ha csak pillanatnyi szükség nem kényszeríti, másnak vezetésére nem bizhatja; ha azonban a hajtásra képtelenné válik, helyette azt más is hazavezetheti. 12. §. Azon bérkocsis, ki a vezetésére bizott bérkocsitól a nélkül, hogy az arra való felügyeletről kellőleg gondoskodnék, eltávozik, kihágást követ el. 13. §. Büntetés éri azon kocsist is, ki vendégszállítás közben dohányzik, az állóhelyen vagy fuvarozás közben ittas, vagy külsőleg — például öltözetére nézve — nem tisztességes állapotban találtatik, nyilvános helyen botrányt okozó zajt üt, a

kocsi elé fogott lovat megbotránkoztató módon kínozza, a közönség vagy rendőri közeg irányában illetlen vagy sértő magaviseletet tanusít, ostort pattogtat, a rendőri közeg figyelmeztetéseinek nem engedelmeskedik, illetőleg a rendőri közeg intésére legott meg nem áll. 14. §. Megbüntetendő azon bérkocsis, ki járművét a székesfőváros területén szabályszerű díjért, vagy a kialkudott bérért igénybe venni nem engedi vagy az elvállalt fuvart nem teljesíti. A bérkocsis a fuvarozás előre való megrendelését elfogadni nem köteles, azonban az állomáson talált bérkocsis a fuvart semmi ürügy alatt meg nem tagadhatja. Az elvállalt fuvar teljesítésének elmulasztása nem büntethető: ha a teljesítés a bérkocsis vagy bérkocsi-tulajdonos hibáján kívüli okból vált lehetetlenné s a megrendelő ezen körülményről jókor értesíttetett. Nem büntethető azonban a fuvarozás megtagadása a következő esetekben: *a)* ha a bérkocsi oly egyén részére rendeltetik meg, a ki beszámíthatatlan állapotban van (őrült vagy ittas), vagy a ki oly tisztátalan ruházatban van, a mely a kocsit beszennyezheti; *b)* a ki a viteldíjat jelen szabályrendelet 46. §-a értelmében előre megfizetni vonakodik és végül; *c)* betegszállítás megtagadása esetében, ha e czélra orvosi vagy hatósági bizonyítvány föl nem mutattatott. 15. §. A közönséget a bérkocsi használatára fölszólítani vagy e czélból fölhivás nélkül előhajtani, tiltva van. 16. §. A kocsisnak megrendelt kocsijába, illetőleg kocsijára, a kocsivendég beleegyezése nélkül senkit sem szabad fölvennie. 17. §. A bérkocsis kocsiját minden egyes fuvar után megvizsgálni s abban esetleg talált idegen tárgyat haladéktalanul vagy tulajdonosának visszaadni vagy a rendőrségnek átszolgáltatni köteles. 18. §. Jelen szabályrendeletnek a bérkocsisra vonatkozó határozatai a bérkocsi-tulajdonosra is értendők, a mennyiben ez személyesen vezeti járművét.

Bérkocsik magánfuvarban. L. állandó magán stb.

Bérkocsik Magyar Szinháznál. L. Magyar Szinháznál.

Bérkocsisok női vendéggel szemben igen gyakran durván, követelően lépnek föl. Az ily üzelmeket a rendőr akadályozza meg.

Bérkocsi-nyugták kifizetése. Az állandó előlegből (12.646/fk. eln. 1901. sz. r.) a fölmerült jogos bérkocsi-dijak lehetőleg azonnal kifizetendők. A bérkocsi tényleges használatából, továbbá a talált tárgyaknak vagy bűnjeleknek beszállításából fölmerülő s ezentúl közvetlenül kifizetendő költségek elszámolásához az eddig is használatban volt nyugta-ürlapok használandók, a fönnálló díjszabályzatok szigoru szemelőtt tartásával megállapított s az igényjogosult bérkocsisok, hordárok vagy fölfogadott napszámosoknak kifizetett összegek pedig általuk ugyanazon nyugta-ürlapon elismerendők.

Bérkocsi-nyugták a központi felügyeleten. (3401/fk. eln. 98. sz. r.) A bérkocsi használatról szóló nyugtákat a bérkocsisok kellő értesítése mellett a segédhivatali igazgató veszi át,

ki is a pénz fölvétele és a bérkocsisoknak leendő kézbesítése iránt intézkedni köteles. A nyugtákat a központi ügyeletet vezető főtisztviselő vagy helyettese igazolhatják aláírásukkal. 8312/1895. sz. fk. eln. végzés.

Bérkocsis ki lehet? (470/1896. kgy. sz. szbr.) 1. §. Bérkocsiiparra csak az nyerhet engedélyt, a ki igazolja, hogy: *a)* magyar állampolgár; *b)* nyereségvágyból elkövetett bűntett vagy vétség miatt büntetve nem volt; *c)* erkölcsi és megbizhatósági tekintetben kifogás alá nem esik. Az engedély meghatározott számú kocsi tartására szól. Minden engedélyezett egyfogatu bérkocsi után 20 korona, kétfogatu bérkocsi után 40 korona fizetendő engedélydíj fejében, az engedélyt kiadó ker. előljáróság pénztáránál.

Bérkocsisok rendetlenkedése az állomásokon. (231/894. Rfp. np.) A bérkocsi-állomásokon bérkocsisok és helynélküli bérkocsis segédek a járdákon összegyülnek, dohányoznak, köpködnek, az arra járókat, különösen nőket szemérmetlen szavakkal illetik, káromkodnak, a járdát elálják, az éjjeli csendet háborítják lármájukkal. Ez üzelmek a rendőrök által megakadályozandók s az illetőket járdafoglalás, csendháborítás, köztiszt. szabályok stb. kihágások miatt jelentsék föl.

Bérkocsisok részéről viteldij túlkövetelés. (48.623/fk. I. 1899. sz. r.) A viteldíj túlkövetelés megszüntetése érdekében elrendeltetett, hogy mindama esetekben, midőn a kihágási itélet a viteldijat túlkövetelő bérkocsisnak a hajtástól való letiltása iránt nem rendelkezik, a jogerős itélet az összes vonatkozó kihágási iratokkal együtt a főkapitányság közigazgatási osztályához terjesztendő be, hogy az ily túlkövetelő bérkocsisoknak a hajtástól való eltiltása iránt közigazgatási úton is intézkedni lehessen.

Bérkocsiszámok bérbeadása. (701/1883. kgy. sz. szbr.) A bérkocsiszámokkal való üzérkedés, illetve azok bérbeadása tilos s a szegényalap javára a rendőrség által 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntethető. (Krecsányi gyüjt. 118. l.)

Bérkocsik, számozatlanok. (48.976/fk. I. 97. sz. r.) 1. §. A ki számozatlan bérkocsival akar ipart üzni, tartozik e szándékát, a forgalomba hozni kívánt kocsik számát, az iparhatósági igazolványt a főkapitányságnál bejelenteni. 2. §. A bejelentés után kitüzetik az idő, mikor a rendőrség a kocsit, lovat és szerszámot megvizsgálja. 3. §. A vizsgálatnál észlelt hiányokat a tulajdonos pótolni köteles. 4. §. Személyszállító-ipar csak oly kocsival üzhető, mely közbiztonsági, közegészségi, köztisztasági követelményeknek megfelel, szilárd alkotású, dörzsfékkel és kétoldalt lámpákkal van ellátva. Lószerszám tiszta, szilárd és jó legyen s csak oly ló fogható be, a melyet az állatorvos alkalmasnak talált. 5. §. A kifogástalan kocsi hatósági bélyeget kap. 6. §. A kifogástalansági bélyeg mellett a kocsi számot is kap, mely a kocsi belsejében vagy rejtett helyen alkalmazható. 9. §. A kocsitulajdonos köteles fogatát a rendőrség időközi vizsgálatának is alávetni. 10. §. A kocsis hajtási jogosítványnyal látandó el.

11. §. A kocsis köteles a hajtási jogosítványt mindig magánál hordani s a rendőri közegek kívánatára fölmutatni. 13. §. Számozatlan bérkocsi a tulajdonos lakásán bérelhető ki. Ily kocsinak közhelyre kiállani, a fuvart kínálni, mulatóhelyeken fuvarszerzés czéljából megállani, utczákon, tereken, bérkocsi-állomásokon tartózkodni tilos. A viteldíj szabad megegyezés tárgya s vitás esetek a polgári bíróság elé tartoznak. E rendelet elleni kihágások 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntethetők.

Bérkocsik, számozatlanok, hajtási jogositványa. (59.043/fk. I. 97. sz. r.) 1. §. A jogosítványokat a rendes nyomtatványon a közigazgatási osztály adja ki. 2. §. A jogosítványért folyamodó vizsgálatnak köteles magát alávetni. 3. §. E vizsga tárgyai: magyar nyelvben jártas-e, ismeri-e a hajtási szabályok fontosabb részeit, bir-e a fővárosban helyismerettel? tud-e hajtani? 4. §. A vizsgabizottságot egy felügyelő s egy tisztviselő alkotják. 5. §. Az alkalmatlannak talált kocsis csak 2 hónap múlva jelentkezhetik ujabb vizsgára. 6. §. A vizsgáért semmiféle díj sem szedhető. 7. §. A közigazgatási osztály kivételes és indokolt esetekben nem vizsgázott kocsisoknak is adhat ki ideiglenes hajtási jogosítványt, de csak egy hónapi tartamra.

Bérkocsisok ülései és párnái csakis bőrrel lehetnek bevonva. Posztó vagy más hasonló anyag e czélra nem használható. (10.201/fk. I. 1893. sz. r.)

Bérkocsinak vasuti-díjszabás mikor fizetendő. (46.533/fk. I. 1896. sz. r.) Az egyes vasuti és hajóállomásokhoz kirendelt bérkocsisok csak az esetben követelhetik a díjszabásban megállapított kivételes díjtételeket, ha kocsijok a vasuton tovamenő vagy azon érkező vendégek által vétetnek igénybe. Tehát kihágást, azaz fuvardíj túlkövetelést követ el a kocsis, ha valakitől, ki nem vasuton érkezett, de mert őt vasuti szolgálatból vette fuvarra, a külön vasuti díjtételt követeli.

Bérkocsik vasuthoz kirendelése. L. vasuthoz stb.

Bérkocsi viteldíj s a vámvonal. (14.070/fk. I. 1900. sz. végzés.) A bérkocsi viteldijak elbirálásánál az új vámvonal tekintendő azon határpont gyanánt, a melyen túl a bérkocsisok magasabb viteldijat követelhetnek.

Bérkocsi viteldijszabályzat. (470/1896. kgy. sz. szbr. 38. §.) A megállapított viteldíjszabályzat magyar, német és franczia szöveggel ellátott kellő számú példányát, valamint zsebórát köteles a kocsis fuvarozás közben mindig magánál hordani. A viteldíjszabályzatot, mely egyszersmint panasz-lap is, a rendőrség kiállítási áron adja ki a bérkocsisoknak. Minden kocsis köteles vendégét a beszállásnál az időre figyelmeztetni.

Bérkocsi vizsgálatokhoz. A mely bérkocsit a rendőri vizsgálaton a rendőrhatóság igazoló bélyeggel el nem lát, az a bérkocsi iparűzésre nem használható. A rendőri vizsgálaton való meg nem jelenés külön nem büntethető. (1900. évi 386. sz. B. M. r.)

Bérkocsik vizsgálata a kerületekben felügyelők által. (52.966/fk. I. 1900. sz. r.) Minden kerületi kapitányság vezetője, a hozzá beosztott rendőrfelügyelő útján havonként legalább egyszer az összes kerületében fekvő bérkocsi-állomásokat és az oda beosztott bérkocsikat vegye az állomáson vizsgálat alá s a mennyiben valamely bérkocsi vagy annak tartozéka feltünő rossz karban találtatnék, erről a főkapitányság közigazgatási osztályának sürgős jelentést tegyen, hogy szükség esetén a kocsiról a kifogástalanságot igazoló hatósági bélyeg eltávolítása a közigazgatási osztály által eszközölhető legyen.

Bérkocsisokra vonatkozó hivatalos kérdezősködések. (29.837/fk. I. 98. sz. r.) értelmében kérdőlapokon eszközlendő.

Bérletekről. L. lakbérlet stb.

Bérleti vagy haszonbérleti viszonyból származó minden peres kérdésben a (sommás) kir. járásbirósághoz kell fordulni irásban vagy szóbelileg. (1893 : XVIII. tcz. 1. §.)

Bérmunkás vásárcsarnokban (csarnokmunkás, csarnokputtonyos) csakis a vásárcsarnok igazgatótól jogosítványnyal ellátott férfi vagy nő lehet. Biztosíték szükséges. Jelvénnyel és számmal láttatnak el úgy magok mint puttonyaik. Köteles hatósági közegeknek jogosítványát tölmutatni. Jogosítványnyal el nem látott egyénnek kisegítő bérmunkára a vásárcsarnokba lépni tilos (a gazda cselédje, állandó munkása kivételével.)

Bérszolgákról. L. hordárok stb.

Bérszolgák állomása, ruhája, kezességi bárczája. Bérszolgák állomáshelyének tisztának kell lenni s annak a hordárok részéről undorító beköpködése kihágást képez. A 6513/fk. I. 95. sz. r. megszabja, hogy a bérszolgák állomásaikon mindig tiszta, szabályszerű, kifogástalan ruházatban jelenjenek meg. A 369/896. kgy. sz. szbr. 9. §-a előirja, hogy a hordárok, bérszolgák a szolgálat elvállalásakor kezességi bárczájukat minden fölszólítás nélkül adják át megbizójuknak.

Bérszolgák üzérkedése szinházi jegygyel. L. szinházi jegygyel stb.

Beteg állatok. L. veszélyes beteg állatok.

Beteg állatok ápolóinak fertőtlenitése. L. állatok ápolóinak stb.

Beteg állatok bejelentése. L. állatok betegségének bejelentése és veszett állatoknál.

Beteg állatok befogása. L. állatok járműbe fogása.

Beteg állat húsa. L. vágómarhák.

Beteg állatok húsa, teje és nyers terménye föl nem használható s forgalomba nem hozható. (1888 : VII. tcz. 153. §.) Feljelentendő. Elkobozandó. Illetékes a kh., Budapesten a ker. előljáróság.

Betegápolási költségek cselédért. L. cseléd megbetegedése esetén.

Beteg egyének előzetes letartóztatása körüli eljá-

rás. (47.639/fk. II. 1900. sz. kör. — L. Rédey gyüjt. 1900. 10. l.) A m. kir. államrendőrség által előzetes letartóztatásba helyezett és a rabkórházban ápolt gyanusított a törvényes 3 nap alatt az előzetes letartóztatás föntartása végett a vizsgálóbiró elé állíttassék. Ha pedig gyanusított sulyos betegsége ezt kizárná, akkor a vizsgálóbirónál a gyanusítottnak a rabkórházban leendő kihallgatását és az előzetes letartóztatásnak föntartását a B. P. 98. §-a értelmében indítványozza. Ezen eljárás csak a törvényszéki esetekre vonatkozik.

Beteg egyének fölvétele kórházakban csak az intézet orvosa által történhetik. Jó, ha községi bizonyítványt visz magával, melyből családi és vagyoni állapota kitünik. (Belügy. M. 51.661/1876. sz. r.)

Beteg egyének hajón érkezése. L. hajón stb.

Beteg egyének nem kisérhetők át a rendőrségtől a büntetőtörvényszék fogházába. (14.612/fk. eln. 1897. sz. r.)

Betegséget eltitkoló rendőr. (81/896. Rfp. np.) A rendőröknek meghagyatik, hogy különösen bujakóros nemi betegségeiket 24 óra alatt rendőrorvosnak bejelentsék, orvosoltassák, mert a ki ily elhanyagolt bajjal kórházba kerül, nemcsak hogy a gyógykezelési költséget fogja megfizetni, de fegyelmileg is felelősségre vonatik.

Betegségek gyógyitása állatoknál engedély nélkül. L. állatok betegségének stb.

Betegség hivatalos kiküldetés alatt. L. illetmények kiküldetéseknél.

Betegek kenése (massage), gyurása csak orvosoknak van megengedve, másoknak csak orvosi utasítás, felügyelet és felelőssége mellett szabad a kenés. Nem orvosoknak egyáltalán tilos beteg hasi szerveket, ivarszerveket és szemeket kenni. A ki ily kenést akar végezni vagy végeztetni, ha a büntetést el akarja kerülni, forduljon orvoshoz. (B. M. 64.528/98. sz. r.)

Betegek kihallgatása kórházakban. (46.256/fk. II. 94. sz. r.) Gyógyintézetekben, kórodákban, kórházakban az ügyeletes orvossal kell először érintkezésbe lépni s csak akkor foganatosítható a kihallgatás, ha ez a beteget kihallgathatónak véleményezi.

Beteg rendőrök jelentménynél. (51/1894. Rfp. np.) A kórházból kijött vagy lábbadozó rendőröknek szabadság vagy szolg. fölmentésért a főparancsnoki jelentménynél kell jelentkezni. Öltözet: tisztán, teljesen felöltözve, fölszerelés nélkül.

Beteg rendőrök látogatása rendőr-kórházban. (246/884. Rfp. np.) A beteg rendőrök látogatása ismerősök és családtagoknak a rendőr-kórházban naponta d. u. 2—3 órák közt van megengedve.

Betegszállitás bérkocsin. L. bérkocsi szbr. III. fejezet.

Betegek szállitási költségei. (13.229/fk. 1900. sz. r. — L. Rédey gyüjt. 1900. 144. l.)

Betegsegélyző pénztárba a munkaadó 8 nap alatt tar-

tozik alkalmazottját be vagy kijelenteni. (1891 : XIV. tcz. 26., 27. §-ai.)

Betegsegélyezésre vonatkozó szabályok megszegése az 1891. évi 14. tcz. 83. §-a szerint büntettetik. Elköveti e kihágást: *a)* a ki az ipari vagy gyári munkás bejelentését elmulasztja vagy azt későn teszi; *b)* az a tag, a ki a betegséget szinleli; *c)* az a munkaadó, a ki a ténylegesnél magasabb fizetést jelent be a munkása javára. Itél Budapesten a ker. Előljáróság.

Beteg tanúk kihallgatása (bűnügyben) lakásukon eszközlendő. (B. P. 201. §.)

Betiltott pinczelakások használata egészségrendőri kihágást képez. (3469/1891 kih. sz. B. M. r.)

Bilincs használat. Az előzetes letartóztatás foganatba vétele alkalmával a rendőri közeg a fogolyra csak akkor tehet bilincset, ha ellenállt vagy ha megszökésétől alaposan lehet tartani és ez máskép meg nem akadályozható. A bilincshasználatról jelentés teendő a rabot átvevő hatóságnak. A fogházban pedig csak akkor alkalmazható bilincs, ha a rab erőszakos vagy rakonczátlan magaviseletet tanusít, öngyilkosságot kisérlett meg vagy ha szökés szándékát árulta el. Mindenesetben a felettes hatóságnak jelentés teendő. (B. P. 156. §.)

Bilincselésre alkalmas zsineggel minden szolgálatba lépő rendőrnek el kell látva lenni. (Rfp. Út.)

Birói cselekmények elrendelésére ki jogosult? Ha bűnügyi nyomozás során előzetes letartóztatás, lefoglalás, házkutatás, személymotozás, szóval oly nyomozási cselekmény válik szükségessé, melynek elrendelésére a bünvádi perrendtartás értelmében a rendőri hatóságok csak halaszthatatlan szükség esetén (ha veszély van a késedelemben) jogosultak (B. P. 98. §.), ezek elrendelésére a főkapitányon kívül a központi bűnügyi osztálynál az osztályvezető tanácsos és helyettese, valamint azon nyomozást teljesítő tisztviselők, kiket a főkapitány önálló intézkedésére följogosított, a ker. kapitányságoknál délelőtt a kerületvezető és helyettese, délután a felügyeletes tisztviselő (a felügyelettel megbízott irnokok, gyakornokok és hivataltisztek kivételével) és a központi felügyelet tartama alatt a központi fölügyeletes és helyettese jogosult. A lefoglalás, házkutatás és szemle foganatosításával rendszerint tisztviselő bizandó meg. Ha a kerületi kapitányságoknál felügyeletet tartó tisztviselőnek valamely nyomozó cselekmény elrendelése tekintetében kétsége támad vagy annak elrendelésére ezen szakasz szerint nincs fölhatalmazva, a központban felügyeletet tartó tisztviselőtől köteles utasítást kérni, esetleg ez ügyre vonatkozó iratokat is ahhoz terjeszti be. Ha a nyomozás során a fölsorolt nyomozási cselekmények szüksége fölmerül, azonban halaszthatatlan szükség esete nem forog fönn vagy valamely, a B. P. 98. §-ának 3. bekezdésében fölsorolt birói cselekmény szükséges, végre ha a B. P. 171. és 172. §-aiban fölsorolt levelek, táviratok és egyéb küldemények lefoglalásának

van helye (B. P. 98. §.), a ker. kapitányságok az összes iratokat haladéktalanul a főkapitánysághoz terjesztik be, ugyanezt teszik azon esetben, midőn a kir. ügyészség sürgős értesítése válik szükségessé. (B. P. 142. §.) Az ujpesti ker. kapitányság a kir. járásbíróság hatáskörébe tartozó esetekre vonatkozó iratokat közvetlenül az ujpesti kir. járásbírósághoz teszi át, valamint azon esetekben, midőn az ujpesti ker. kapitányság területén (Ujpest és Rákospalota) elkövetett bűncselekmények nyomozása alatt a B. P. 98. §-ában fölsorolt nyomozó cselekmények vagy sürgős bírói cselekmény elrendelése válik szükségessé, indítványával közvetlenül az ujpesti kir. járásbírósághoz fordul. (717 eln. 900 fk.)

Bírói illetékesség elleni kifogását alperes csak a tárgyalás kezdetén terjesztheti elő (a sommás eljárásban) s ha a bíróság a kifogást elveti, tovább kell védekeznie, mert felebbezését e miatt is csak az itélet elleni felebbezésével együtt lehet beadni vagy előterjeszteni. Ha a kifogásnak hely adatik, a végzés ellen felperes azonnal felfolyamodhat. (1893 : XVIII. tcz. 27—28. §-ai.)

Bírói letiltások levonása a rendőrök illetményéből. (Gazd. k. ut. 31. §.)

Bírói szemle bűnügyben. L. szemle bűnügyben.

Bírói szemlének kihágási ügyben is helye van. (Kih. elj. 51—52. §.)

Bitang jószágok. A ki bitang jószágot talál s azt 8 nap alatt a hatóságnak vagy a vesztesnek át nem adja, jogtalan elsajátítás vétségét követi el. L. e czim alatt.

Bivalyhúskimérés. L. hús kimérés.

Bivaly-vész. (F. M. 63.832/891. sz. r.) Bivaly-vészben elhullott állatok szőröstől, böröstől elásandók, testrészei semmiféle czélra föl nem használhatók. Ily állat bőrét forgalomba hozni vagy bármiként fölhasználni, rendőri kihágást képez.

Bizonyítékok beszerzése akkor is kötelező, ha terhelt beismerésben van. (B. P. 139. §.)

Biztosíték bűnügyben. Megfelelő biztosíték mellett a terhelt szabad lábon hagyható. (B. P. 162. §.) A biztosíték lehet készpénz vagy óvadékul használható értékpapir, valamint jelzálog biztosító nyilatkozat. (B. P. 163. §.) A biztosíték elfogadása tárgyában a vádtanács határoz. (B. P. 164. §.) Az ily módon szabadlábra helyezett azonban ujra letartóztatható, ha szökést kisérel, ha a szabályszerű idézésre nem jelenik meg, vagy ha a letartóztatásra a szabadlábra helyezés után merült föl valamely törvényes ok. (B. P. 165. §.)

Bizonyitvány cselédnek. L. cselédnek bizonyítványt stb.

Bizonyitvány eredménytelen házkutatásról, lefoglalásról vagy személymotozásról kivánatra kiadandó. (B. P. 190. §.)

Biztatni vallomásra nem szabad. L. B. P. 135. §.

Biztositása az áruknak a vásárcsarnokban tűzkár ellen. L. vásárcsarnoki szbr. 51. §.

Biztositó társaságok a vasárnapi munkaszünetet kötelesek

betartani. Az ellenőrzés az oszt.-parancsnokságok kötelessége. (Rfp. ut.)

Biztosítási végrehajtást bűnügyben a vizsgálóbiró rendelheti el a magánfélnek előterjesztett kérelmére. (B. P. 493. §.)

Bodega és csemegekereskedés egy üzletben s a vasárnapi munkaszünet. Ha csemegekereskedés és bodega egy és ugyanazon üzletben folytattatik, az utóbbira vonatkozólag is csupán a déli 12 óráig való üzembetartás van megengedve. (2101/V. a. 1900. B. M. hat.)

Bodegákban kiszolgáló nők alkalmazása tilos. — (55.001/fk. I. 97. sz. r.) 1. Bodega (borozó, söröző) üzletekben vendégek kiszolgálására kizárólag büntetlen előéletű férfiszemélyek alkalmazhatók. 2. Pénztárosnői (főlirónő) minőségben egy és ugyanazon időben csak egy női személy lehet jelen a bodegaüzletben. 3. Szigorúan tilos a pénztárosnőnek (főlirónő) a pénztárt vendégek kiszolgálása, azokkal az üzlethelyiségben való mulatozás vagy közöttük való huzamos tartózkodás czéljából elhagyni. E rendelet pontos betartásáért első sorban az üzlettulajdonos, másodsorban a pénztárosnő felelős.

Bodegások a vasárnapi munkaszünet ideje alatt csakis fogyasztásra teljesen kész élelmiszereket árusíthatnak. (898/96. kih. B. M. hat. — L. csemegekereskedések.)

Bognárok vasárnapi munkaszünetéhez. L. Baromvásáron stb.

Bohóczok kihágás esetén feltétlenül bekisérendők. (1881 : XXI. tcz. 18. §.)

Bolti ernyők, boltok stb. L. üzleti stb.

Bombák, ha találtatnak. L. robbanó anyagok.

Bonczolás. Halottszemle és bonczolás foganatosítandó, ha gyanú támad, hogy valakinek halálát büntett vagy vétség okozta. (B. P. 240. §.) Ezt a bonczolást törvényszéki bonczolásnak nevezzük, eltérőleg az orvosrendőri bonczolástól, a melynél büntett gyanujáról nincs szó. Az előbbit a rendőrhatóság csak indítványozhatja, utóbbit ellenben el is rendelheti. Bonczolás előtt a holttest azonossága lehetőleg megállapítandó. Ismeretlen holttest pedig, ha még lehet, le is fényképezendő. (B. P. 240. §.) Bonczoláshoz két orvosszakértő alkalmazandó. Az elhunyt kezelő orvosa nem alkalmazható, de a vizsgálóbiró felvilágosítás-adás végett megidézheti. A vélemény a halál okának megállapítására vonatkozik. (B. P. 241. §.)

Bonczolása eleven állatoknak. L. eleven stb.

Bonczolása gyanús, beteg állatnak. L. veszett állatok.

Bonczolás körüli eljárást az 1887. évi 78.789. sz. B. M. r. szabályozza.

Bonczolásra vonatkozó szabályok megszegése. Lásd holttesttel való elbánás stb.

Bontása épületeknek. L. épületek lebontása.

Böngészés a más földjén tilos. L. jogosulatlan tarlózás.

Bőripar — vasárnapi munkaszünet. A kávázási és bőrforgatási ipari munka délelőtt 9 óráig végezhető. (14.837/92. I. 2. pont. Ker. M. r.)

Borbély-czintányérok. Az 1124/94. sz. közgy. hat. szerint a borbély- és fodrász-üzletek ajtajára, vagy az ablaktáblára, vagy egyáltalán az üzlet bejárata fölé réz- és czintányérok kifüggeszthetők.

Borbélyok ellenőrzéséhez. (84/96. Rfp. ut.) A budapesti parókakészítő, borbély és fodrász ipartestület által ellátott és az előljáróság által láttamozott igazolványos ipartestületi tagok fölszólítására a rendőr segédkezet nyujtani köteles.

«Borbély és fodrász» felirat használható ilyes üzletek előtt kifüggesztett lámpákon, mivel csak a «czég» felirása van eltiltva, de az üzlet minőségét jelző lámpa nem. (1570/1901. közig. fők. r.)

Borbélyok, ha vérbocsátásra, köpölyözésre, nadályozásra fel vannak jogosítva, csak orvosi rendelvényre bocsáthatnak vért. (B. M. 49.399/1876. sz. r.)

Borbélyok vasárnapi munkája. Borbély-iparnál az üzleti helyiségben: délutáni 2 óráig szabad dolgozni, azontúl csak magánlakásba, színházakba vagy hasonló előadások alkalmával házhoz hívva. (14.837/92. *A)* 3. *a)* pont. Ker. M. r.) I. Borbélyüzletekben a munkaszüneti napon a délután 2 óra előtt odaérkezett vendégekkel szemben — a mennyiben kiszolgálásuk tényleg 2 óra előtt megkezdetett — a munka befejezése 2 óra után is megengedendő, de a munka 15—20 percznél tovább nem tarthat. II. Vásárok és bucsúk alkalmával az 14837/892. sz. Ker. M. r. II. *A) k)* és *t)* pontjai szerint a borbélyipar kivétel alá nem esik s így üzemük a rendesnél tovább nem folytatható. III. A kereskedelmi miniszterium karácsony és újévet megelőző vasárnapokon a munkaszünetet rendszerint akként függeszti föl, hogy az árusítást s ebből folyó szállítást megengedi. Ez a dolog természetéből folyólag a borbélyokra nem vonatkozik. Mindazonáltal, ha a fölfüggesztés az ipari munkára általánosságban vonatkoznék, a borbélyok üzemének folytatása is megengedendő. IV. A fürdőkben alkalmazott borbélyok üzemére nézve az 1410/898. sz. B. M. határozat kimondotta, hogy az a fürdőipar tartozékául és nem önállónak tekintendő s így üzembentartása a 14.837/892. sz. Ker. M. rendelet II. *A) e)* pontja értelmében egész napon át akadály nélkül folytatható. (1083/1901. fk. kih. v.)

Bordélyház — kéjnők. (837/84. sz. közgy. szbr. II. 21—36. §§. — L. kéjnőkről.)

Bordélyházi kéjnők és bordélyházak. (49.465/900. sz. fk. r.) 5. §. A bordélyházak utczára nyiló kapuja a kapuzárási szabályrendeletben előírt záróráig csakis félméterre maradhat nyitva. 6. §. A kártya- és egyéb társas- vagy szerencsejáték a bordélyházban tilos. 8. §. A kéjnő kéjelgés után szerzett keresetének $^1/_3$ része a kéjnőt, $^2/_3$ része pedig mosás, ellátás és orvosi díjak fejében a bordélytulajdonost illeti. A kéjnőnek járó összeget a

bordélyosnö le nem foglalhatja. 9. §. A bordélytulajdonos a kéjnő tartozását és ruházatát illetőleg rendes könyvet tartozik vezetni, melybe a rendőrség ezzel megbizott közegei is betekinthetnek. A kéjnőknek is legyen egy adóskönyvük. A bordélyüzlet tulajdonosa a nála levő kéjnőkkel hetenkint egyszer leszámolni köteles. Kéjnőt arra kényszeríteni, hogy saját akarata ellenére valakivel szobára menjen, vagy közösüljön, tiltva van. 13. §. A kéjnők részére érkező levelek vagy egyéb küldeményeknek a bordélyosnő által való fölbontása a btv. 327. §-ába ütköző vétséget képez és mint ilyen följelentendő. 14. §. A bordélyházi kéjnők a nappali órákban magánosan és szabadon naponkint legalább 2 órai sétára kimehetnek.

Bordélyházi kéjnők fölvétele. A bordélyházi kéjnők fölvételének föltételeit, az általuk és a bordélytulajdonos által betartandó erkölcsrendészeti és közegészségi szabályokat és az ellenőrzés módozatait a 837/1884. kgy. sz. szbr. és a 11.162/1885. sz. B. M. r. írják elő.

Bordélyházi szabályrendelet. (837/884. kgy. sz. szbr. — Krecs. Gyüjt. 118. l.) A bordélyházakról. (I. Fejezet 1—20. §§.) 1. Bordélyházat csak 30 évet betöltött, büntetlen, megbizható nő nyithat. 2. Bordélyüzlet csak oly házban nyitható, hol más nem lakik. 3. Megnyitási, áthelyezési engedélyt, valamint türelmi bárczát csak a főkapitány adhat. 4. Ismételt kihágások miatt kéjnőtelep beszüntetését a főkapitány rendelheti el. 5. Egy bordélyházban 15-nél több, 5-nél kevesebb nő nem lehet. 6. Bordélyban oda nem tartozó nőknek kéjelgésre helyt adni tilos. 7. Oly utczában, hol templom vagy iskola van, kéjnőtelep nem nyitható. 8. Tilos bordélyban tartani 17 évnél fiatalabb, vagy türelmi bárczával nem biró nőt. Tilos bárkit arra csábítani, hogy kéjnő legyen. Tilos a kéjnöt egyik bordélyból a másikba átköltözésre csábítani. 9. A tulajdonos köteles minden belépő kéjnőt a főkapitánynál bejelenteni, hol a nővel jegyzőkönyv vétetik fel s türelmi bárczát kap. 10. A tulajdonos felelős azért, hogy az orvosi vizsgálat alól egy nő se vonja ki magát. 11. Köteles a tulajdonosnő a kéjnőket naponta egyszer megvizsgálni s esetleges tüneteket a ker. rendőrorvosnak azonnal bejelenteni s a nőt a férfiaktól visszatartani. 12. Ha a kéjnő a kórházba küldetik, köteles a tulajdonos az orvos rendelését azonnal foganatosítani. 13. Bordélyházban cseléd csak 30 évét betöltött nő lehet, ki szinte orvosi felügyelet alatt áll, de a ki testével nem kereskedhetik. 14. Szeszes italok kiszolgálása, zajos zene vagy táncz tilos. Éjjeli 12 óra után zenélni nem szabad. Ez iránti kihágás miatt első sorban a tulajdonos büntettetik. 15. Bordélyházi kéjnőknek kihágásáért a házban a tulajdonos a felelős. 16. Az ablakok lefüggönyözve tartandók; takarítás alkalmával tilos kéjnőnek az ablaknál tartózkodni. 17. A tulajdonos a kéjnőknek 40 forinton fölül nem hitelezhet s ez összeget is csak birói úton követelheti, a kéjnő tulajdonát vissza nem tarthatja. — 18. A kéjnő a tulajdonossal keresetét szabad akarata szerint osztja

meg. 19. Ismételt kihágások esetén a főkapitány az engedélyt azonnal megvonhatja. 20. A tulajdonos és kéjnők közti vitás esetekben a ker. kapitány dönt.

Bordélyügyről általában. (11.162/1885. sz. B. M. r. — Krecs. Gyüjt. 377. l.) A fővárosi szabályrendeleten kívül elrendeltetik: 1. Magánkéjnő egy házban háromnál több nem lehet. 2. Midőn a lakást kibérli, tartozik arról, hogy ő kéjnő, a háztulajdonost értesíteni s az engedélyt a házban való lakhatásra kieszközölni. 3. Ha a ház lakói által a kéjnő ellen indokolt panasz emeltetik, a lakhatási engedély, esetleg a türelmi bárcza a kéjnőtől azonnal elvehető. 4. Minden egyes magánkéjnőnek külön bejáratú szobával kell birni s a szobában csak egyedül lakhat. 5. Türelmi bárcza engedélyezéséhez a főorvos véleményezése kell.

Bordélyügyben büntető határozatok. (837/1884. kgy. sz. szbr. 62. §.) Azon bordélytulajdonos, ki a szbr. reá vonatkozó határozatait meg nem tartja, kihágást követ el s 4—100 kor. terj. pb., ezenfelül 5 napig terj. elzárással büntethető. 63. §. Azon kéjnő, ki a szbr. reá vonatkozó határozatait meg nem tartja, kihágást követ el és egy hónapig terj. elzárással büntethető. (1879. évi tcz. 81. §-a.)

Bordélyügy és a főkapitány. (837/1884. kgy. sz. szbr. 55—61. §§.) Ő adja az engedélyt a bordély megnyitására, ő ad ki türelmi bárczákat, ő rendelheti el a bordélyok becsukását. Ha a közerkölcsiség szempontjából szükségesnek látja, jogában áll bármely bordélyt rögtön becsukatni, bármely kéjnőtől a türelmi bárczát azonnal elvonni. Bordélyügyben személyi értesítés csak érdekelt és igazolt vagy hatósági személynek adható. A főkapitány határozata ellen csak a B. M.-hez lehet felebbezni.

Bordélyügy és a ker. kapitányok. (837/1884. kgy. sz. szbr. 50—54. §§.) A ker. kapitány köteles a kéjnők botrányos viselkedésének megakadályozásáról gondoskodni s a kihágásokat megbüntetni. Teendői közé tartozik: kéjnők utczai csavargásának megakadályozása, zugbordélyházak kipuhatolása, titkos kéjelgés megakadályozása, szemmeltartása s gyanus helyek feleti felügyelet, kósza kéjnők szemmeltartása. Minden kihágási eljárásnál a kéjnő a bárcza felmutatására szorítandó. Lakás nélküli kósza kéjnők mindég bekisérendők a ker. kapitánysághoz. Bordélyügyből kifolyó kétes esetekben az ügy határozathozatal végett a főkapitányhoz terjesztendő. Az összes ker. kapitánysághoz beosztott rendőröknek tilos a bordélyházakban hivatalos minőségben megjelenni, hacsak oda ki nem küldettek, vagy oda nem hivattak, vagy megjelenésöket büntett vagy vétség meg nem követeli.

Bordélyügy és rendőrfőorvos. (837/1884. kgy. sz. szbr. 46—48. §§.) Ellenőrzi a ker. rendőrorvosokat s észleleteiről a főkapitánynak jelentést tesz. Naplót vezet az összes kéjnőkről. — A ker. orvosok havi kimutatásai alapján a főkapitányhoz havonta s a bordélyügyről általánosságban félévente kimutatást terjeszt be. A főorvos a felülvizsgálatokért dijat nem szedhet. Azonban a

türelmi bárcza kiállításánál a vizsgálatért a megállapított díjat szedi.

Bordélyügy és ker. rendőrorvosok. (837/1884. kgy. sz. szbr. 37—45. §§.) A ker. rendőr-orvos köteles minden, a kerületében lakó kéjnőt hetenkint kétszer megvizsgálni s ennek eredményét a bárczára felírni. Bujakóros nők azonnal kórházba küldendők. Az orvos a kéjnőkről jegyzéket vezet, mit havonta a főorvosnak beterjeszt. A vizsgálati díjakat előre követelheti. Köteles azonban a lakásokat és fekhelyeket is megvizsgálni.

Bordélyüzlet s házalók. L. ószeres szbr.

Borjuhús kimérése oltott borjuból tilos. L. himlőnyirk termelése stb.

Borju- és növedékmarhahús kimérése. (361/893. kgy. sz. szbr.) 1. Négy hetesnél fiatalabb borju levágatása, közfogyasztás czéljából eladása s kimérése tilos. Ily borju ismertető jele: nincs hat kifejlett tejmetsző foga s köldökzsinórja még nem esett le. 2. Borjuhúsként csak 1—2 hónap közt levágott állat húsa mérhető ki. 3. Kivételesen a még hat hónapnál nem idősebb állat húsa is eladható borjuhús gyanánt, ha az állat kizárólag tejjel táplálkozott, mely körülményt azonban igazolni kell. 4. Hat hónapos borju ismertető jele: állandó zápfoga még nincs s 8 tejmetsző fogának koronája a foghúsból nem áll ki teljesen. 5. Különben minden két hónapnál öregebb borju növedékmarhának tekintendő. A teljesen kifejlett állat ismertető jele: 4—8 állandó metsző foga s több mint 4 állandó zápfoga van. 6. A növedékmarhahús kimérő-helyeket «növedékmarhahús» táblával köteles a tulajdonos megjelölni s növedékmarhahús-árjegyzéket kifüggeszteni. 8. A főváros területén szúrt állapotban behozandó állat fejét a törzstől elválasztani tilos. 9. E rendelet be nem tartását a rendőrség bünteti a kih. t. 137. és 138. §-a alapján 4—100 kor. pb. (Krecs. Gyüjt. 125. l.) Húskimérési szbr. L. «h» betűnél.

Borjuk megkötözése. L. állatok szállítása.

Borjuk szállítása. L. állatok szállítása.

Borjuvásárok betiltása. L. külön borjuvásárok.

Borjuk védelme. (F. M. 38.286/896. sz. r.) Az állatok tejét forgalomba hozni tilos 8 nappal előtte és utánna a borjuzásnak. E rendelet elleni kihágás a rendőrség elbirálása alá tartozik.

Borbehozatali utak. L. utak, melyeken stb.

Borok denaturálása. L. denaturálása stb.

Borellenőrző-bizottságok szerv. szab. a fővárosban. (368/1898. kgy. sz. szbr.) Minden kerületben egy, tehát tíz ily bizottság alakíttatott. Feladatuk: a borforgalom megfigyelése, kihagások tekintetében a hatóságok és érdekkörök nyomra vezetése s a kihágások kiderítésére irányuló törekvések kiderítése. Tagjai: az elnökön kívül legalább négy. Az elnököt és két tagot a főpolgármester nevezi ki, kettőt a törvényhatósági közgyülés választ három évre.

Borelárusitás (nem korcsmában) vasárnap tilos.

Bornak vasárnapi munkaszünet alatt kismértékben való elárusítása, ha az nem korcsmában, hanem elárusítási üzletben történik, tiltva van és a munkaszünet áthágását képezi. (1947/1895. kih. B. M. hat.)

Bor elromlásánál adómentesség. L. adómentességért borital-elromlás stb.

Borfestékekkel üzérkedés tárgyában. (58.053/1879. B. M. r. — L. 1879. R. T. 762. l.) Boroknak, különösen vörös boroknak fukszinnal és kátrányfestő anyagokkal való hamisítása tilos. Utasíttatik a hatóság, hogy a hol borfestékeket árulnak, azokat foglalja le, belőlük mustrát vegyen, vizsgáltassa meg s ellenök, ha az anyagok méregtartalmúnak bizonyulnának, járjon el elsőfokulag.

Borseprű felhasználása. (53.850/97. VI. A. Ker. M. r.) 6. §. A borseprű felhasználása csak két módon van megengedve, és pedig: *a)* vagy akként, hogy a közönségesebb és gyengébb (természetes) borok a jellegzetes bor seprűjére öntetvén, ez által zamatosíttassanak vagy áterjesztessenek; *b)* vagy lepárlás útján előállítandó szeszes ital (seprűpálinka) készítésére. A borseprűből a még benne levő bor kipréselhető, ellenben borseprűből víz vagy bármi más anyag hozzáadásával borszerű italt készíteni és forgalomba hozni feltétlenül tiltva van. A cognac-főzésnél a lepárolt borból visszamaradt úgynevezett bormoslékból borhoz hasonló italt előállitani, vagy általában az ilyen bormoslékot borkezelésnél felhasználni feltetlenül tilos. Következésképen a borseprűből vagy a bormoslékból a jelen szakasz negyedik és ötödik bekezdéseiben foglalt tilalmak ellenére előállított borszerű italok: mesterséges borok.

Bor forgalomba hozatala idegen név alatt. (L. Rédey Gyüjt. II. 115. l. — 53.850/97. VI. A. Ker. M. r.) 7. §. A törvény 4. §-ának rendelkezése szerint tilos a bort oly vidék megjelölésével forgalomba hozni, a melyen az nem termett, illetőleg a mely vidék jellegének nem felel meg. Tilos továbbá a bort oly szőlőfajta megjelölésével forgalomba hozni, a melyből az nem készült. Ellenben meg van engedve különböző vidékeken termett, vagy különféle szőlőfajták mustjából erjedt borok keverése s az összeházasított bornak oly borvidék elnevezése, illetőleg oly szőlőfajta neve alatt való forgalomba hozása, a mely vidék vagy fajbor jellegének a keverék tényleg megfelel.

Borhamisitás. (1893: XXIII. tcz.) Kihágást követ el a törv. 5. §. értelmében, ha a btv. vagy a közegészs. törv. szerint súlyosabb büntetés alá nem esik, 50—600 kor. pb. az: 1. a ki a mesterséges bor készítésére vagy gyártására szolgáló anyagokat kifejezetten ezen czélra való használhatóság véget hirdeti vagy forgalomba bozza; 2. a ki a mesterséges bort (1893: XXIII. tcz. 2. §.) forgalomba hozza; 3. a ki mazsolás természetes borokat a tokaji, hegyaljai vagy szamorodni elnevezés alatt forgalomba hozza; 4. a ki pezsgőt, ürmöst, törkölybort vagy gyümölcsbort nem ezen

elnevezések alatt hoz forgalomba; 5. a ki oly borvidékről jelzi a bort, a hol az nem termett; 6. a ki oly szőlőfaj megjelölésével hozza forgalomba a bort, a melyből az nem készült, 1893. évi XXIII. tcz. 6. §-a szerint pedig kihágást követ el és a mennyiben cselekménye a btv.-be nem ütközik, 50—600 korona pb. és két hónapig terj. elzárással büntetendő, a ki a mesterséges bort készíti vagy gyártja. Kihágás megállapítása esetén a bor elkobzandó (U. o. 9. §.) Azonfelül a mesterséges bor után az állami italadót is köteles megfizetni az elitélt. (U. o. 14. §.) Itél a Rh. — Az 1893 : XXIII. tcz. végrehajtására vonatkozó rendeletet 53.850—97. aug. 23. adta ki a Ker. M.)

Borhamisitási itéletek közlése a borellenőrző-bizottsággal. (53.850/97. VI. *A)* sz. Ker. M. r.) 24. §. Minden jogerős itélet a borellenőrző-bizottsággal, valamint az illetékes állandó borvizsgáló bizottsággal is, haladéktalanul közlendő. 25. §. Az állandó borvizsgáló szakértő bizottság szakvéleménye további kihágási eljárás alapjául szolgál s a bizottság szakvéleményének szakszerű szempontból való birálatába az eljáró hatóságok nem bocsátkozhatnak.

Borházasitás. (53.850/97. VI. *A)* Ker. M. r. rend.) Hazai borok és külföldi borok összeházasításából előállított keverék hazai termésű bor gyanát, vagy hazai borvidéknek, vagy termelési helynek a fontiek szerint megengedett neve és jelzése alatt csak abban az esetben árusítható és hozható forgalomba, ha a keverékben a hazai bor oly mennyiségben van jelen, hogy a keverék a hazai termésű bor, vagy az illető borvidék, vagy hegy bora jellegének teljesen megfelel és föltéve, hogy a hozzáadott külföldi bor az egész mennyiség 25 %-át nem haladja túl. Ha a termelő, kereskedő, vagy kimérő a forgalomba hozott bornak szőlőfajta szerinti megjelölését is alkalmazni kivánja — a borvidék vagy a termelési helynek megfelelő elnevezés mellett — azt is használhatja ugyan, de a bort csak azon fajta szerinti elnevezés alatt hozhatja forgalomba, a mely fajtából a bor tényleg szűretett. Így pl. nem szabad az Ezerjó vagy Hárslevelű szőlőfajta terméséből előállított bort Tramini vagy Rizling, vagy a Kadarka borát Carbenet-bor gyanánt vagy neve alatt, vagy megfordítva forgalomba hozni.

Borkereskedés vasárnap szabad: borkereskedőknél, déli 12 óráig, junius és julius havában azonban d. e. 10 óráig. (14.837/92. II. *A)* 4. *e)*, II. *A)* 4 utolsó bekezdés és II. *B)* pont.) Borkereskedőknél, illetve raktáraknál a házilag végzendő sürgős javítási munkák egész nap. (14.837/92. I. 26. pont.) Bormérő iparnál, ide értve a házhoz szóló megrendeléseket is, vagy az ily üzletben szokásos bármily étel vagy ital kiszolgáltatását: egész nap. (14.837/92. II. *A)* 1. *i)* pont.)

Borkezelésnél czukor föllhasználása. (53.850/1897. VI. *A)* sz. Ker. M. r.) Czukrot csak mustban vagy borban szabad föloldani, ellenben vízzel készített czukoroldatot vagy czukor-

szörpöt (szirup), továbbá az úgynevezett «invert czukrot» a must és a bor kezelésénél használni tilos. Szintúgy tilos a vízbe áztatott, vagy vízzel higított hazai töppedt (aszú) szőlő, vagy külföldi mazsola-szőlő használata is.

Borkezelésnél mi szabad? 1. a bor szeszezése, de csak finomított, legalább 95%-os tiszta szeszszel, vagy tiszta borpárlattal (tiszta cognakkal); 2. savtalanító szerek alkalmazása (szénsavas mész, káli); 3. hiányzó sav pótlása borkővel; 4. a bor derítése a következő szokásos ártalmatlan derítő szerekkel, úgymint: vizahólyag, gelatine, tannin, tojásfehérje, tej és spanyolföld; 5. mérsékelt (az elmélet s a gyakorlat által az újabb tapasztalatok nyomán elfogadhatónak jelzett csekély mértékű) kénezés, de csak mirenymentes kénnel; 6. a tiszta czukorneműek, ú. m.: raffinált répa- vagy gyarmatczukor (nádczukor), kandisczukor, továbbá töppedt szőlő (mazsola) alkalmazása akár áterjesztés, akár édes bor kiegészítése czéljából. E szabály alól a tokaji borvidéken termett borok kivételt képeznek, mert ezek czukrozása, úgyszintén a borok előállításánál külföldi mazsolaszőlő használata föltétlenül tilos (L. a jelen rendelet 3. §-át); 7. caramel vagy szafflór használata oly czélból, hogy a fehér borok attól szebb szint kapjanak; 8. élesztő használata az áterjesztéshez; 9. különféle borok (természetes borok) házasítása; ellenben természetes bort törkölyborral (csigerrel, lőrével) vagy gyümölcsborral összekeverni (házasítani) tilos; 10. minden oly művelet, mint a hevítés, szűrés, mely a borok konzerválására szolgál s melylyel idegen vagy ártalmas anyagok nem jutnak a borba.

Bormérésekben ételek kiszolgálása. L. ételek stb.

Bormérés iránti engedélyért a kérvényt a pénzügyigazgatósághoz kell beadni, melyben meg legyen írva a kérvényező neve, lakása, foglalkozása, üzleti helyisége, az italok fölsorolása, a mit mérni akar, hogy maga mér-e ki, vagy ki által méreti, hogy bizonyos, vagy határozatlan időre kéri-é az engedélyt. Mellékelni kell: keresztlevelet, községi erkölcsi bizonyítványt, ha kiskorú: gyámi beleegyezést. Kérvényre 2 koronás bélyeg, s az engedélyokmányra melléklendő 2 kor. bélyeg. (Pü. M. 33.450/889. sz. r. 5. §.)

Bor, must, szőlőczefre szállítása iránti engedélyért a legközelebbi pénzügyőrséghez kell fordulni szóval vagy írásban. (Boritaladó-szabályok 15., 34., 39. §§.)

Borszakértő-bizottságok. (53.850/97. VI. *A)* sz. Ker. M. r.) 20. §. A szakértő-bizottságok egyelőre két helyen állíttattak föl és pedig: Budapesten, Magyarország Királyhágón inneni területére és Kolozsvárott, a Királyhágón túli részek területére.

Bor szeszezése. Kivitelre szánt boroknak fogyasztási adóval terhelt szeszszel való szeszezésére (vinirozására) az 1888. évi XXIV. tcz. végrehajtására vonatkozó 1888. évi 45.145. sz. a. kiadott pénzügyminiszteri utasítás 3. §-ához tartozó *A)* melléklet *C)* részében meghatározott eljárás szolgál irányadóul. Úgy ki-

vitelre, mint beföldi fogyasztásra szánt boroknak italmérési adótól mentes szeszszel való szeszezése (vinirozása) tekintetében pedig az 1892: XV. tcz. végrehajtására vonatkozó és az 1892. évi 51.015. sz. a. kiadott pénzügyminiszteri utasítás 36. §-ában szabályozott eljárás tartandó szem előtt.

Borvidékek beosztása és elnevezése. (53.850/97. VI. *A)* Ker. M. r.) A borvidéki beosztás czélja a hegyi borok védelme. Ennélfogva oly borok, a melyek e rendelet 1—20. pontjai és 22. pontja alatt megnevezett és meghatározott borvidékek geografiai területén ugyan, de nem hegyen, hanem a síkon fekvő kertekben, vagy homoki szőlőkben termettek, borvidéki név alatt, vagy borvidéki elnevezéssel egyáltalán nem, hanem csak «kerti bor», vagy «homoki bor» jelzéssel hozhatók forgalomba, adhatók el, vagy mérhetők ki. Végül tiltva van külföldi borokat hazai termésű bor gyanánt forgalomba hozni, vagy valamely hazai borvidék vagy termelési hely neve alatt árusítani.

Bort saját neve alatt árulhat bárki, ha nem saját termése is. L. italmérések közegészségügyi stb.

Borvizsgálati ügyekben hozott megszüntető határozatok. A Végr. Rend. 35. §-a értelmében az illetékes borellenőrző-bizottsággal mindig közlendők.

Borsóka-kórban szenvedő sertés husa s tepertője nem használható táplálékra. (26.700/93. F. M. r.— L. 1893. R. T. 783. l.)

Borssal fiumeiek házalása. L. fiumei stb.

Bottal nem lehet képviselőválasztáshoz menni. L. képviselőválasztási kihágások.

Botrányokozás nyilvános helyen. L. Csendháborítást tiltó stb.

Braziliába kivándorlás korlátozása tárgyában a B. M. 1896/86.032. sz. a. adott ki rendeletet.

Budai részre is érvényes a közvágóhídi és vásárcsarnoki szbr. L. közvágóhídi és stb.

Budai Vigadó. (Budapest fő- és székv. tanácsának 59.050/VI. 1899. sz. határozata és 2325/fk. eln. 1900. sz. körirat.) «Hangversenyek tartásának föltételei». (L. Rédey Gyüjt. 1900. 31. l.) A főv. VI. ügyoszt. vezető tanácsnok dönt a bérbeadásra vonatkozólag. A Vigadó befogadó képessége 500 személy. Az elkülönített székcsoportok között egy-egy méter szélességű út hagyandó. Az egy-egy sorban álló 10—10 szék rudakkal összekötendő. A székek sor- és ülőhely-számmal számozandók. A teremben és a karzaton a dohányzás tilos, miről a közönség falhoz erősített föliratokkal figyelmeztetendő. Minden egyes kijáró ajtó «Kijárat» fölirással jelzendő. A teremben és a karzati följáró lépcsőn megfelelő számban vészlámpa (gyertya) alkalmazandó. Végül az ajtóval szemben az ügyeletes rendőrtisztviselő és a tűzoltó-tiszt részére egy-egy sarok-ülőhely föntartandó.

Budaörsi vasuti állomáshoz őrség kirendelése. (Rfp. np. 1900.) A tartalékos osztály köteles a nyári évad alatt minden

vasár- és ünnepnapon egy ellenőrt, két rendőrt ide kivezényelni. Ez őrség kötelessége a tolongásokat lehetőleg megakadályozni s ez irányú intézkedésekben a vasuti alkalmazottakat is támogatni. Az ellenőr megjelenését az ottani állomásfőnökkel tudatni tartozik. Kedvezőtlen időjárás esetén is kivonul az őrség, azonban ha az állomásfőnöknél azt tudná meg, hogy ottmaradásuk nem szükséges, ez esetben az őrség bevonulni tartozik. Az őrség szabad utazására szolgáló állomásfőnökségi átirat az őrség utazáskor az állomások pénztárainál lebélyegzés végett fölmutatandó.

Bucsúkon árusítás vasárnap a fővárosban. Bucsúkon az árusítás az eddigi szokáshoz képest egész napon át gyakorolható, mindazonáltal azzal a korlátozással, hogy ez az árusítás a fővárosnak csakis azon kerületében szabad, a melyben az illető bucsú tartatik, megjegyezvén még, hogy ha az illető kerület egy más kerülettel közös utcza vagy tér által határoltatik, az említett árusítás ezen utcza vagy tér egész területén gyakorolható. Ugyancsak ezen helyekre elárusításra szánt árúczikkek szállítása is meg van engedve. (14.837/92. II. *A)* 1. *k)* pont és 74.994/91. sz. B. M. r.)

Bucsúk napja a fővárosban. I. ker. Várban István király; Zugligetben Kiasszony; Ráczvárosban Katalin-nap utáni vasárnap (nov.). II. ker. Annanap (julius 26.) III. ker. Péter és Pál napján (junius). Kisasszonynap utáni vasárnap (szept.). IV. ker. Nagyasszony-napján aug. 15-én (nem tartják meg). (Ferencz-rendi okt. 19., Szervita-rendi julius 26.) V. ker. Lipót-nap utáni vasárnap (nov.). VI. ker. Teréz-nap utáni vasárnap (okt.). VII. ker. Erzsébet-nap utáni vasárnap (nov.). VIII. ker. József-nap utáni vasárnap (márcz.). IX. ker. Ferencz-nap utáni vasárnap (okt.). X. ker. László-nap utáni vasárnap (junius.)

Bucsúkon vasárnapi munkaszüneti napon árusíthatók. Ajtatosságra szolgáló gyülekezeteken az úgynevezett bucsúczikkeknek, mint pl. imakönyvek, olvasók, viaszgyertyák stb. árusítása: egész nap szabad. (14.837/92. II. *A)* 1. *k)* Ker. M. r.)

Bujakóros dajka. L. ragályos beteg dajka.

Bujakórnál gyógyköltség. L. gyógysegély.

Bukás megállapítása. B. P. 257. §-a szerint történik. (Lásd: Csalárd és vétkes bukás megállapítása.)

Burgonyával sütött kenyérnek kgként 2 fillérrel olcsóbbnak kell lennie, mint a tiszta kenyérnek. (1186/97. Kgy. szbr.)

Burgonya zuzott állapotban vasárnap is szállítható és fuvarozható déli 12 óráig. (63.617/VIII. 901. sz. Ker. M. r.)

Butorzat és berendezési tárgyak szükségleti beadványa az osztályparancsnokságoktól. (Gazd. k. ut. 105. §.)

Butorkárpótlás átköltözésnél. L. illetmények költözködésnél.

Bútoros kocsik felügyelet nélkül hagyása. (32/99.Rfp.) A rendőrök, ha a bútoros kocsik a butorkirakás után is az utczán hagyatnak s az által a közlekedés akadályoztatik, intézkedjenek, hogy a kocsik eltávolíttassanak s ha kocsit, különösen éjjen át is

kivilágítatlanul találnak, a kihágási följelentést tegyék meg a kerületi kapitánysághoz.

Bűncselekmény magasztalása, vagy elkövetőjének földicsérése, vagy nyilvános kitüntetése, ha az nyilvános gyűlésen, vagy írásban, képben stb. történik, vétséget képez. (Btv. 174. §.)

Bűnismétlés — letartóztatási ok. (B. P. 141. §., 5. p.) L. letartóztatás.

Bűnjelek átadása az ügyészségnek. (4645/fk. 898. sz. körirat.) Minden oly esetben, midőn valamely letartóztatott egyéntől zálogjegyek, készpénz, vagy egyéb értékek vétetnek el, ezek, hacsak minden kétséget kizárólag meg nem állapíttatik, hogy azok a gyanusítottak tulajdonát képezik, bünjelként küldessenek át a letartóztatott egyénekkel együtt, esetleg külön átirat mellett az ügyészségnek.

Bűnjelek beszállítása vámoknál. L. fogyasztási adó alá eső stb.

Bűnjelek találása esetén eljárás. L. hullák és bűnjelek.

Bűnjelet visszaadni — csak a bíróság van jogosítva. (B. P. 488. §.)

Bűnpártolás. A ki valamely büntett vagy vétség tettesének, vagy részesének segítséget nyujt arra, hogy a hatóság üldözése elől meneküljön, a büntető eljárás sikerét meghiusítsa, vagy büntetlenül maradjon, ha ez iránt vele nem a büntett vagy a vétség elkövetése előtt egyezett meg, bünpártolást követ el (Btv. 374. §.); valamint az is, a ki a büntettből, vagy vétségből származó előny biztosítására közreműködik. (Btv. 375. §.) De a hozzátartozókra nézve nincs bünpártolás. (Btv. 378. §.)

Bűnpártolás erdei lopásnál. L. erdei lopásnál stb.

Bűnpártolónál lefoglalt tárgyat visszaadni csak a bíróság van jogosítva. (B. P. 488. §.)

Bűnrészes. L. föllbujtó nem bűnsegéd.

Bűnsegéd az, a ki a véghezvitt, vagy megkisérlett büntett, vagy vétség elkövetését szándékosan előmozdítja vagy könnyíti, vagy annak előmozdítására vagy könnyítésére mást reá bir, úgyszintén, a ki másokkal a cselekmény elkövetésénél, vagy annak elkövetése után nyujtandó segély, vagy a cselekményből származó haszon biztosítása, vagy pedig a hatósági intézkedések meghiusítása iránt megelőzőleg egyetért. (Btv. 69. §. 2.)

Bűnszövetség két vagy több személynek előzetes és közös megállapodás után, vagy a nélkül is azon czélra való egyesülése, hogy valamely bűncselekményt együtt vagy közösen követnek el. (Btv. 70. §.)

Büntettesek kiadásáról. Az egyes államokkal kötött egyezmények szerint külön-külön törvények intézkednek.

Büntetésre főparancsnoksághoz rendelt rendőrök. (297/1897. Rfp. np.) Az osztályparancsnokságok utasíttatnak, hogy azon esetben, ha rendőröket főparancsnoki jelentményhez állítanak, a reggeli jelentéssel el ne mulaszszanak irásbeli jelentést

beterjeszteni arról, hogy mi a tényállás s minő büntetést kérelmeznek az esetre.

Büntetési lajstrom kivonat, kérvények, folyamodások, előléptetések stb. alkalmával, mikor a rendőr személyi okmányai a főparancsnoksághoz beküldetnek, még abban az esetben is csatolandó, ha az teljesen üres. (Rfp. np. 1897. III/14.)

Büntetések nyilvántartása a rendőrökről. L. 1895. évi XII/13. Rfp. np.

Büntetés rendőröknek fegyelmileg. Büntetések fokozatai: *a)* rosszalás, *b)* dorgálás, *c)* elzárás, *d)* pénzbüntetés, *e)* lefokozás, *f)* szolgálatvesztés. Az *a)*, *b)* és *c)* alattiak kimondására és alkalmazására az osztály- és főparancsnok (2 napig az osztályparancsnok, 4 napig a főparancsnok, 8 napig a fegyelmi bizottság), a *d)*, *e)* és *f)* alatti büntetések kimondására csak a fegyelmi bizottság illetékes.

Bűnvádi eljárás megindításának föltételei. Csak a törvény értelmében, vád alapján és csak az ellen indítható, a kit büntett, vétség vagy kihágás nyomatékos gyanuja terhel. (B. P. 1. §.)

Bűnügyi följelentést tenni — hivatalból üldözendő esetekben — mindenkinek joga s polgári kötelessége.

Bűnügyi följelentések iránti kötelezettség. Az összes hatóságok és hatósági közegek kötelesek a hivatali hatáskörükben tudomásukra jutott, nem magánindítványra üldözendő bűncselekményeket a birtokukba került adatoknak közlésével és a bizonyító tárgyaknak áttétele mellett a kir. ügyészségnél följelentem. Egyúttal intézkednek a bűncselekmény nyomainak föntartása, valamint a bűnjeleknek és más bizonyító tárgyaknak megőrzése iránt. (B. P. 87. §.) Magánfelek is följelenthetnek minden hivatalból üldözendő bűncselekményt, akár szóval, akár írásban, de kötelezve nincsenek reá, kivévén a felségsértes esetét.

Bűnügyi nyilvántartás helyiségének őrizete. (44.562/fk. II. 1901. sz. körr.) A bűnügyi nyilvántartást Wertheim-zárral szerelték föl. A használatban levő egyik kulcs állandóan a nyilvántartás vezetésével megbizott tisztviselőnél lesz, a használatban levő másik kulcsot a hivatalos órák végével a bűnügyi osztály hivatalszolgája a központi felügyeletes tisztviselőnek adja át.

Bűnügyi nyilvántartás kezelését az 59.221/fk. II. 1899. számú rendelet szabályozza. E szerint eredeti törzslapokat csakis tisztviselők részére rövid használatra adhat ki a nyilvántartó hivatalos használatra, törzslapmásolatot azonban bármikor elismervény nélkül is. Detektivek eredeti törzslapot a nyilvántartásból ki nem vihetnek, a törzslapról maguknak jegyzetet csakis a nyilvántartásban készíthetnek. Fényképet úgy a tisztviselők, mint a detektivek kivihetnek, de csakis elismervény ellenében. Ha a központi felügyeletes tisztviselő délután 2—4 óra között és esti 6 órától reggeli 8 óráig (a midőn is a nyilvántartásban felügyelet nincsen) akar a nyilvántartásból fényképet, vagy

eredeti törzslapot kivenni, azt csak személyesen, vagy a mellé rendelt rendőrtisztviselő útján teheti s erről minden esetben jelentést köteles tenni. Ha a fönt meghatározott időszakok alatt valamely detektivnek a nyilvántartás adataira szüksége van, köteles a központi felügyelő tisztviselőhöz fordulni, ki az előző pontban leírt módon jár el.

Bűnügyi osztály hatáskőre. A büntető törvénykönyv II. részének I—VIII., X. és XI. fejezeteiben foglalt büntetendő cselekmények, továbbá gyilkosság, szándékos emberölés, magzatelhajtás, szemérem elleni büntettek, rablás, gyujtogatás, nagyobb betöréses-lopás, csalárd és vétkes bukás, okirathamisítás, minden hivatali bűntett és vétség, valamint mindazon vagyon elleni bűntettek, melyeknél az okozott kár értéke 2000 koronát meghalad. Ha ilyen büntetendő cselekmény jő a kerület kapitányságok tudomására, kötelesek ezeket a főkapitánysághoz tett írásbeli jelentésen kívül a központi bűnügyi osztály vezetőjének (esetleg a központban felügyeletet tartó tisztviselőnek) rövid úton azonnal bejelenteni. Tartoznak azonban mindezen esetekben a halaszthatatlan nyomozási cselekményeket addig is, míg a központ intézkedik, azonnal megtenni. Kötelességük nevezetesen a tényállást fölvenni, a bűntett szinhelyén az általuk talált tényleges állapotot föntartani, a nyomokat, valamint a büntetendő cselekmények végbevitelénél használt eszközöket, vagy az ezek által létrehozott tárgyakat őrizet alá venni, a tettes, vagy a részes elrejtőzésének, vagy megszökésének megakadályozására, esetleg előzetes letartóztatására szükséges intézkedéseket azonnal megtenni. (BP. 94. és 169. §§-ok.) Mindezen intézkedésekről azután a központból kiküldött tisztviselőnek jelentés teendő, egyúttal a nyomozás további vezetése ennek átengedhető. (Rédey Gyüjt. IV. évf. 67. l.)

Bűnügyi osztály értesítés adása. (2659/fk. eln. 900. sz. ügyv. szab.) 27. §. Hivatalos bizonylatokat érdekelt feleknek írásbeli kérvényére csak a bűnügyi osztály vezetője adhat ki. 28. §. Bűnügyi nyomozási iratok, hivatalos jelentések és jegyzőkönyvek másolatai magánfeleknek csak azon esetben adhatók ki, melyekben azt az 1896 : XXXIII. tcz. megengedi. 29. §. Az iktató bűnügyi nyomozások állásáról csak a bűnügyi osztály tisztviselőinek, hivatalos célokra adhat fölvilágosítást. Magánfél, ha kívánja, egyedül arról értesítendő, hogy valamely általa tüzetesen megjelölt büntető ügy, vagy kiadmány megérkezett-e a főkapitánysághoz. Ezen értesítés sem adható, ha azt a bűnügyi osztály vezetője, vagy az ügy előadója az illető ügyre nézve megtiltotta, mely tilalom azonban csak az eljárás sikerének, vagy más jogosult közérdeknek biztosítása végett bocsátható ki stb.

Bűnügyi osztály ügyviteli szabályai. (2659/fk. eln. 900. sz.) L. Rédey Gyüjt. 1900. 23. l.

Bűnvádi eljárást felfüggeszthet a vádtanács. (B. P. 265. §.)

Bűnyádi eljárásra illetékes rendszerint az a bíróság,

(nyomozó hatóság) a melynek területén a bűncselekmény elkövetve volt, habár az eredmény máshol következett is be. (B. P. 16. §.)

Bűnvádi eljárást megszüntethet a vádtanács. (B. P. 264. §.)

Bűnvádi Perrendtartás. 1896 : XXXIII. tcz.

Bűnügyi zárlat. Ha nem fér kétség ahhoz, hogy kártérítéssel tartozik az, a kit valamely büntettnek, vagy vétségnek nyomatékos gyanúja terhel, de egyszersmind tartani lehet attól, hogy vagyonának elidegenítése vagy elrejtése által a kártérítési igény érvényesítését meghiusítja, akkor a terhelt ingóságaira a valószinű károsszeg erejéig bűnügyi zárlat rendelhető el. A zárlatot rendszerint a vizsgálóbíró rendeli el s azonnal foganatosítandó. Ha a terhelt intézkedéseket tesz vagyonának elidegenítésére, vagy elrejtésére, a nyomozást teljesítő rendőri hatóság is elrendelheti a bűnügyi zárlatot. A foganatosításnál egy vagy több becsüs is alkalmazandó s a zár alá vett tárgyak értéke a jegyzőkönyvben kitüntetendő. A zárlatnak zálogjogi hatálya nincs. (B. P. 492. §. — L. Rédey Gyüj. 59. l.)

Bűzhödt anyagok elfuvarozása. L. szeméttisztítás.

Bűzhödt anyagok kihordása. (4086/fk. kih. sz. 1897.) Bűzhödt anyagoknak elszállítása és kihordatása október hó 1-től áprilisig esti 7 órától reggeli 8 óráig, május 1-től szeptember végéig pedig esti 9 órától reggeli 6 óráig engedtetik meg.

C

Caramel-borkezelés. L. Borkezelés.

Cellulose-ipar. L. papir-ipar.

Chambre-separé. L. mulatók stb. külön helyisége.

Chinin-összetételü gyógyszerek árusítása drogueriákban. Chininum sulfuricum, Chininum bisulfuricum, Chininum hydrochloricum, Chinidinum sulfuricum és a Cinchonium sulfuricum, és pedig az első három húsz, a másik kettő negyven gramm súlyban a drogueria-kereskedésekben is árulható ; hogy továbbá kór- és gyógyintézetek számára a Chloralumhidricum is kiszolgáltatható. E szereknek vegytisztáknak és a magyar gyógyszerkönyvben megszabott kellékeknek mindenben pontosan megfelelőeknek kell lenniök. E rendelet áthágása kihágást képez. (B. M. 1882 ; 17.368. — L. 1882. R. T. 258. l.)

Cholerában hajón érkezők. (70.318/92. B. M. r.) Úgy a hajó, mint az azon érkezők vesztegzár alá tétetnek, az utasok s a hajó fertötleníttetnek. Minden hajó, mely kolerást vagy koleragyanúst szállít, köteles magát fölismerhetővé tenni. Még pedig : nappal mindenféle hajóra nézve különbség nélkül egy élénk sárgaszinü, háromszögü isme-lobogó a hajó árbocz- vagy

őrfáján egy külön zászlónyélen. Éjjel: 1. Gőzhajóknál: *a)* menetközben egy élénkzöld szinnel égő lámpa, a jelzőlámpák szekrényének közepével egy magasságban, a hajó jobboldalához megkötött lobogó-zsinórra fölhúzva; *b)* ha azok horgonyoznak vagy a parthoz kikötve vannak, a szabályszerűen viselt zöld szinű lámpán kívül, azzal egy magasságban függő fehér fényű lámpa is alkalmazandó. 2. Minden, gőzerőre be nem rendezett hajónál, úgy menés, mint állás közben, a jármű fedélzetének vagy tetőzetének legmagasabb részén a jármű hosszában egymás mögött 50 czentiméter távolban elhelyezett két darab világos fehérfényű és minden oldalról jól látható lámpa.

Cholera idején ragályfogó vagy ragályvivő tárgyak kivitelének tilalma. (B. M. 1892; 82.227. — L. 1892. R. T. 2645. l.)

Cholera-veszélylyel szemben teendő intézkedések. (5856/1893. B. M. ut. — L. R. T.)

Chromsavas ólomnak a czukortárgyak készítéséhez való használatát tiltja a B. M. 1874; 12.859. sz. r. (L. 1874. R. T. 228. l.)

Collektiv (együttes) **tanukihallgatás** tilos. (B. P. 210. §.)

Consulátusok személyzete személyes mentességet élvez. (B. P. 31. §.)

Corso. L. sétányok stb.

Csábitás a katonaságtól való megszökésre béke idején vétséget, hadüzenet után bűntettet képez. (Btv. 453. §.)

Csábitás bűntettét követi el azon szülő, ki törvényes vagy természetes gyermekét mással nemi közösülésre, úgyszintén az, a ki törvényes vagy természetes gyermekét mással nemi vagy természetellenes fajtalanságra csábitja. Hasonlókép, a ki a gyámságára, nevelésére, tanitására vagy felügyeletére bizott személyt ezen cselekményre csábítja (Btv. 247. §.)

Családi állás elleni bűntettet követ el az, a ki valamely gyermeket más családba csempész, kicserél, elsikkaszt, eltitkol, rendszerint járt helyre kitesz vagy bármely más módon családi állásától megfoszt vagy ezen állását megváltoztatja. (Btv. 254. §.)

Családi értesitőért az anyakönyvvezetőnél kell jelentkezni az 1895 október 1-én túli időre, az előtti időre pedig az illető lelkésznél. Szegénységi bizonyítvány alapján díj és bélyeg nélkül adatik ki. Katonaügyben bélyegmentes. Különben annyi 1 koronás bélyeg szolgáltatandó be, a hány születés, házasság, elhalálozás bizonyíttatik a családi értesítőben. (B. M. 60.000/895. sz. r.)

Családi kötelék mentesít bűnügyben a tanúságtétel alól. (B. P. 205. §.)

Családi tekintetből való kedvezményért védköteles vagy hozzátartozója állítási kötelezettségének tartama alatt minden év január—február hónapjában a főszolgabiróhoz, vagy a fősorozás alkalmával a sorozóbizottságnál adják be folyamodványaikat. Csatolandó: családi értesítő s a községi elüljáróság

és két községi tag által aláírt bizonyítvány, a kiknek állításra felhivott vagy besorozott fiaik vannak. Az elutasító végzés ellen 14 nap alatt felebbezés adható be. (Utasítás a véderőről szóló 1889 : VI. tcz. végrehajtása tárgyában. 57., 58. §§.)

Családtagjai után járó személyi adót a rendőr saját érdekében Budapesten fizesse. L. Adólevonások elleni felszólamlás.

Családtagok útiköltsége átköltözésnél. L. Illetmények átköltözésnél.

Csalárd bukás büntettét követi el az a vagyonbukott, a ki hitelezőinek megkárosítása czéljából: 1. vagyonához tartozó értéktárgyat elrejt, félretesz, értéken alul elidegenít, elajándékoz, vagy őt cselekvőleg illető követelést elenged, eltitkol vagy valótlan követelést kifizet; 2. részben vagy egészben valótlan adósságot vagy követelést ismer el; 3. egy vagy több hitelezőjét kielégíti, zálog- vagy megtartási jognak engedélyezése vagy vagyona valamely részének átengedése által kedvezményben részesíti; 4. a kereskedelmi könyveket, ha a törvény azok vezetésére kötelezte, nem vezetett, vagy azokat megsemmisítette, elrejtette, hamisan vezette, vagy akkép változtatta meg, hogy azokból cselekvő és szenvedő állapota vagy üzletének folyama ki nem deríthető. (Btv. 414. §.)

Csalárd bukás megállapítása. Hogy ily esetekben a szakértőknek mit kell megállapítaniok, l. B. P. 251. §-át.

Csalárd szemfényvesztés. Varázsolással, szellemek idézésével, jóslásokkal, kártyavetéssel, álomfejtésekkel, ráolvasással s mások rászedésére számított hasonló szemfényvesztésekkel üzletszerűleg foglalkozók: nyolcz napig terjedhető elzárással és száz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők. Visszaesés esetében, a mennyiben ez a büntetés kiállásától számítandó két év alatt történik: a büntetés egy hónapig terjedhető elzárásig és 400 koronáig emelhető. (Kbt. 79. §. Itél a J. b.)

Csalás. A ki azon czélból, hogy magának vagy másnak jogtalan vagyoni hasznot szerezzen, valakit ravasz fondorlattal tévedésbe ejt, vagy tévedésben tart s azáltal annak vagyoni károsodást okoz, csalást követ el. (Btv. 379. §.) 50 frton alul vétség, felül büntett. (Btv. 380. §.) Büntettet képez még akkor, ha a csaló 1. közhivatalnoki jelleget vagy hatósági megbizást szinlel, 2. közhivatalnok, ügyvéd, meghatalmazott ügyvivő vagy magánhivatalnok azt hivatlaa vagy megbizása körében követte el, 3. ha 10 éven belül csalásért 2 izben már büntetve volt (Btv. 381. §.), 4. ha valaki azt saját biztosított vagyonának megsemmisítése vagy megrongálása által követi el. (Btv. 382. §.) Az eljárás indítványos, kivévén a most fölsorolt 4 esetet. (Btv. 390. §.) A házastársak, rokonok stb. (lásd Btv. 342. §.) elkövetett csalás miatt az eljárás szintén indítványos. (Btv. 389. §.)

Csalás árúk mérésénél. L. Árúknak a közforgalomban . . stb.

Csalás hitelezők kárára. A ki azon czélból, hogy hitelezőit megkárosítsa, a bekövetkező hatósági végrehajtás előtt, vagyonához tartozó értéktárgyakat elrejt, eltitkol, elidegenít, megrongál, adósságokat vagy jogügyleteket kohol, csalást követ el (Btv. 386. §.), valamint az az adós is, a ki hitelezőinek megkárosítására akkor, mikor fizetésképtelenségbe jut és ellene csőd nem indítható, mert csak egy hitelezője van, vagy mert a vagyon a csőd költségére sem elég, követi el a föntebbi cselekményeket. (Btv. 307. §.)

Csallóközi házalók. L. Házalás lóval stb.

Csapatszámvivőség, annak szervezete, ügyköre, felelőssége. (Gazd. k. ut. a főparancsnokság részére, 1—7. §§. Hiv. kiadás. 1901.)

Csapattisztek a rendőrségnél évente ruhaátalányt kapnak, és pedig a gyalogosok évi 360 koronát, a lovasítottak évi 520 koronát. Ez összeget egyenlő havirészletekben fizettetnek ki a csapattiszti kar kebelében alakult egyenruházati egylet gondnokának, mely egylet alapszabályait a B. M. 5104/893. eln. számmal jóváhagyta. Ez egyletet háromtagú tisztikar vezeti, a tisztikar az összes tisztek által 3 évre választott két tisztviselőből s a főparancsnokból, mint elnökből, áll.

Csarnokmunkás (puttonyos). L. Bérmunkás vásárcsarnokban.

Csárdák átkutatása bármikor, még rendőri közegek által is foganatosítható. (B. P. 175. §.)

Csárdák istállóiért felelősség. L. Állatvásárok rendje.

Császárfürdő előtti őrszem. (47.233/fk. I. 1898. sz. r.) Az 55. és az 57. számú rendőr-őrszemek (II. és III. oszt. parancsnokság) kötelesek félóránként váltakozva a Császár-fürdő előtti nagy forgalmat a nappali órákban lebonyolítani.

Császármadárra különös vadászati tilalom. L. Vadászati tilalom.

Csatornák alkalmazása épületbontásnál. L. Épületek bontása stb.

Csatorna-beszakadásról az őrszem értesítse az elüljáróságot, a ker. mérnököt, főkapitányságot, ker. kapitányságot, főparancsnokságot s intézkedjék, hogy éjjel az előljáróság által jelzőlámpák állíttassanak föl.

Csatorna- és tóhajózási kihágások. (230/V. a. kih. 99. sz. B. M. r.) 1. Ily kihágásoknál a véghatározat (ítélet) hozatala előtt a vasuti és hajózási m. kir. főfelügyelőség szakvéleménye kikérendő. 2. A II. f. hatóságnak jogában áll egyes kérdésre nézve nevezett főfelügyelőségtől pótvéleményt kérni. 3. A szóban levő kihágási ügyekben hozott minden I. és II. fokú (akár büntető, akár fölmentő vagy beszüntető) véghatározat a főfelügyelőséggel közlendő. 4. A mennyiben az elbirálás alá vett esemény vagy cselekmény, illetőleg mulasztás büntetendő cselekményt nem képez, az ügy illetékes intézkedés végett a nevezett

főfelügyelőséghez átteendő. 5. Ezen rendelet által azon eddig követett eljárás, hogy III. fokú elbirálás előtt a kereskedelem ügyi m. kir. miniszter szakvéleménye az egyes esetekben kikéretik, érintve nincs. (L. R. T. 1869. évf. 65. sz.)

Csatorna-hajózási szabályok. L. Hajózási szab.

Csatornák kinyitása. L. Gödrök, csatornák stb. kinyitása.

Csatornák kivilágítása. L. Gödrök, nyitott csatornák stb.

Csatorna-, pöczegödörürülék-fuvarozás. (41.778/tk. I. 97. sz. r.) A vállalkozók, továbbá az oly háztulajdonosok, kik maguk eszközöltetik az ürülék kifuvarozását, kötelesek tartálylyal ellátott kocsijaikat az est beálltával sárga üvegű lámpával kivilágítani. Ily lámpa alkalmazása Új-Pest és Rákos területén is kötelező. E rendelet áthágása kihágást képez. Ittél a Rh.

Csatornázási munkálatok éjjel is végezhetők a belügyminiszter engedélye alapján a közúti és dunaparti főgyűjtőcsatornában. (149/95. Rfp. np.)

Csatornázási munkálatok vasárnap is végezhetők a főváros területén a 36.218/VI. 1895. B. M. r. szerint.

Csatornázásnál állatkínzás. L. Állatkínzás építkezéseknél.

Csavargás. (1879: XL. tcz. 62. §-a.) Az, a kinek bizonyos lakhelye nincs, vagy azt elhagyja és foglalkozás vagy munka nélkül csavarog, ha a hatóság által kitüzött határidő alatt sem a föntartására szolgáló eszközöket, sem azt, hogy azok tisztességes megszerzésére törekszik, kimutatni nem képes: mint csavargó nyolcz napig terjedhető elzárással büntetendő. 63. §. A ki csavargás miatt megbüntettetett és büntetése kiállása után két év alatt ismét csavargásban találtatik: egy hónapig terjedhető elzárással büntetendő. 64. §. A szülők, gyámok, gondnokok vagy felügyelők, a kik életkoruk tizenhatodik évét még be nem töltött gyermeküket, gyámolt; vagy gondnokoltjukat, vagy a felügyeletük alatt álló egyént csavarogni engedik, vagy csavargásának megakadályozása végett a házifegyelem rendszabályait a lehetőségig nem alkalmazzák: 200 koronáig, visszaesés esetében, ha utolsó büntetésük kiállásától két év nem mult el: 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők. Illetékes a Rh. 65. §. Azon helyeken, a hol javitóintézet létezik: az életkoruk tizenhatodik évét be nem töltött csavargók a hatóság által a javitóintézetbe szállittatnak és abban egy évig terjedhetőleg neveltetnek. A 69. §. szerint a belföldi csavargók eltolonczolhatók; a külföldiek kitilthatók.

Csavargó gyermekek elhelyezése. L. Züllő stb.

Csavargók a korzón. L. Dunaparti korzó köztisztasága.

Csavargók kihágás esetén föltétlenül bekisérendők. (1881: XXI. tcz. 18. §.)

Csavargása a kéjnőknek. L. Bordélyházi szab. r.

Csavargás miatt bekisért egyének. (6605/fk. eln. 96. sz. r.) Csavargás miatt bekisért egyének, ha a ker. kapitányság

által állandó lakás és foglalkozás szerzésére utasíttattak, az illető ker. kapitányság által a fogház- és toloncz-ügyosztálynak értesítés alakjában bejelentendők. Viszont a ker. kapitányságok fölhivására a fogház-, és toloncz-ügyosztály fölvilágosítást tartozik adni a ker. kapitánysághoz bekisért csavargókról.

Csavargőzösön köpködés tilos. L. Közúti kocsikon stb. köpködés.

Csecsemők dajkálása. L. Dajkálásba adott stb.

Cseléd betegsége esetén a kórházi, ápolási, szállítási költségeket a gazda fizeti 30 napig akkor, ha a megbetegedés legalább 15 napi tényleges szolgálat után a cseléd és a gazda hibáján kívül következett be. Ha a gazda hibájából történt, úgy ő felelős minden költségért a cseléd teljes fölgyógyulásá g. Ha a cseléd a megbetegedés idején egyáltalán nem, vagy 15 napig még nem szolgált, vagy saját hibájából lett beteg : akkor a cselédek, szegénységük esetén a hozzátartozóik (szülők, nagyszülők, gyermekek, unokák) viselik a betegápolási költségeket. (1898. év XXI. tcz. 5—7. §§.) Ezért jó a cselédet biztosítani.

Cselédbér-követelési ügyekben felebbezésnek két egybehangzó határozat daczára jelenleg is hely adandó. (29.594/1902. B. M. hat.)

Cselédbizonyitványt a gazda köteles adni, s ha megtagadja, a cselédnek joga van ellene panaszra menni az ill. ker. kapitánysághoz. A bizonyítványra 30 filléres bélyeg ragasztandó, a melyet a felmondó fél tartozik fizetni. (1876 : XIII. tcz. 79. §.)

Cseléd bordélyban. L. Bordélyházi szbr. I. fejezet.

Cseléd felelőssége az állatok iránt s azonnali elbocsátása. L. Állatkínzás.

Cseléd felmondási ideje. Külső (gazdasági) cselédek, ha szerződésükben más ki nem köttetett, egész évre szerződnek s a felmondási idő az egy év lefolyása előtt 2 hónap, mi ha elmulasztatik, úgy tekintendő, hogy a szerződés még egy évre meghosszabbittatott. Belső (házi) cselédek a vidéken általában 3 hónapra szegődöttnek tekintendők s a felmondási idő hat hét. (1876. évi XIII. tcz. 60., 61., 65., 67. §§.) Budapesten a szolgálati idő egy hónap, de felmondani mindig csak a hónap 15-ik napján lehet.

Cselédek hajón. L. Dunai ker. kapitányság hatáskörénél.

Cseléd kereseti adóját a gazda tartozik fizetni, de azt a cseléd béréből levonhatja. (Közig. bíróság 2005/1898. sz. hat.)

Cselédkönyv (ideiglenes). L. Ideiglenes stb.

Cselédkönyvek beszerzése hivatalok részére az államnyomdából történik. (L. R. T. 1876. 94. lap.)

Cselédkönyv vagy munkakönyv hamisítása kihágást képez, ha a hamisítás alkalmazás, eltartás vagy segélynyerés czéljából történt. (Kbt. 71. §.) Illetékes a J. b.

Cselédkönyv elvesztésénél a cseléd lakása szerint illetékes kapitányság intézkedik, a mennyiben hivatalos uton megállapítja a cselédkönyv számát (helybelinél bej. hivataltól, vidé-

ken a kiállító hatóságtól), s a könyvet körözteti. Ha az elvesztéshez kétség nem fér, megkeresi az új cselédkönyv kiállítása iránt a hatóságot, mely azt eredetileg kiállította. Annak megérkeztéig ideiglenes cselédkönyvet állít ki. Hasonló az eljárás az elszakadt vagy megtelt cselédkönyvekkel is. (Rédey gyüjt. 1897. 254. l. — 18.774/fk. I. 97. sz. r.)

Cselédkönyvek irni tudó cselédek által aláirandók, még pedig a kiáll. hivatal előtt, ha pedig a könyvet más hatóság küldi, akkor az azt kikézbesitő hivatal előtt. (20.032/901. B. M. r. L. Rédey gyüjt. 1901. évf. 29. l.)

Cselédkönyvek kiállitása. (18.774/fk. I. 1897. sz. r.) 1. A cseledkönyveket az egyszerű kiállítási költség és bélyegilleték megtérítése mellett mindenkor azon ker. kapitányság adja ki, melynek területén a cseléd lakása van. Helybeli illetőségű cselédek a fővárosi tanács katonai és illetőségi ügyosztálya által kiállított illetőségi bizonyítvány, idegen illetőségűek pedig illetőségű községük községi vagy illetőségi bizonyitványa és ezenfelül keresztlevél vagy születési okmány alapján nyerhetnek cselédkönyvet. 2. Ha a cseléd ily illetőségi okmányokkal nem bir, akkor illetőségének megállapitásáig a ker. kapitányság részéről — ha megbizhatóság tekintetében ellene gyanú föl nem merül — ideiglenes cselédkönyv állitandó ki. 4. A cselédkönyv kiállítása előtt a cselédek a bejelentési lapot mindenkor fölmutatni tartoznak.

Cselédkönyvek kiállításánál használt okmányok. (13.545/fk. I. 97. sz. pótrend. — L. Rédey gyüjt. II. évf. 257. l.) A cselédkönyvek kiállításánál alapul szolgáló okmányokat a bejelentő hivatalba mielőbb, lehetőleg 48 óra alatt beküldendők és pedig nemcsak midőn rendes és végleges cselédkönyv állittatik ki, hanem az ideiglenes cselédkönyvek kiállítása esetén is.

Cselédkönyv kiállitási dija. (18.774/fk. I. 97. sz. r. és 13.545/fk. I. 97. sz. r.) Cselédkönyvek egyszerű kiállítási díja 20 fillér, a bélyegilleték 30 fillér.

Cselédkönyv kiállítása férjes nőnek. (86.154/V. c. B. M. 1897. sz. r.) A szolgálati cselédkönyv a férjezett asszonyoknak is föltétlenül kiadandó, még pedig a férj előzetes megkérdezése nélkül, sőt férjes asszony szolgálatba is léphet a férj beleegyezésének igazolása nélkül, mert mindaddig, a míg a férj positiv ellenzése be nem következik, az a vélelem, hogy a szolgálatba lépést a férj nem ellenzi.

Cselédkönyvek másodlati példánya. (13.545/fk. I. 97. sz. pótrend.) A ker. kapitányságok csak az általuk f. évi julius hó 1. után kiállított, elvesztett vagy elrongyolódott cselédkönyvek után állithatnak ki másodlati vagy folytatólagos cselédkönyveket.

Cseléd, munkás és gazda közötti ügyekben a szerződés teljesítése iránt azon hatóságnál is lehet pert indítani, melynek területén a szerződés teljesitendő. (Közig. bíróság 1898. évi 2273. sz. hat.) Minden más vitás kérdés elintézésére a fő-

városban az illető ker. kapitanyság van hivatva. (1876 : XIII. tcz. 115. §.)

Cselédperekben az ügyvédi képviselet, ha nem kihágásról van szó, jogosult. L. Ügyvédi képviselet.

Cselédrendőri kihágások. (1876 : XIII. tcz. 17. §.) 10—40 Kor. (vagy 4 koronát egy napra számítva elzárásban) büntetendő a cseléd, a ki több helyre szegődik vagy több gazdától vesz foglalót. 19. §. 20—80 Kor. pb. gazda, a ki egy előbb törvényesen elszegődött cselédet tudva felfogad. 25. §. 4—40 Kor. pb. cseléd, a ki nem akar helybe állani. 57. §. 8—48 Kor. pb. cseléd, a ki a szerződési idő előtt hagyja el a helyét, kivévén, ha ok forog fönn a helyének azonnali elhagyhatására. 73. §. 50 Kor. pb. a gazda, a ki cselédkönyv nélkül fogad föl cselédet. 76. §. 100 Kor. pb. a gazda, a ki a cselédkönyvbe tudva valótlan minősítést ir be. 79. §. 20 Kor. pb. a gazda, a ki a kilépő cselédnek bizonyítványt nem ad. 80. §. 50 Kor. pb. a gazda, a ki a cseléd bizonyítványát át nem veszi vagy meg nem őrzi. 108. §. 4—32 Kor. pb. a cseléd, a ki a gazda tudta nélkül az engedett időn túl kimarad. 4—20 Kor. pb. a cseléd, a ki a gazda tilalma ellenére látogatót fogad. 8—48 Kor. pb. a cseléd, a ki északára valakit magához fogad a gazda engedélye nélkül. 109. §. 100 Kor. pb. a cseléd, a ki gazdájának ellenszegül, bántalmazza. 110. §. 100 Kor. pb. a cseléd, a ki cselédtársát engedetlenségre, helyelhagyásra csábitja. 111. §. 100 Kor. pb. a gazda, a ki a fiatal, gyermekcselédet túlterheli vagy azzal kegyetlenkedik. 112. §. 10—100 Kor. pb. a cseléd-szerző, a ki kiskorú cselédet az atya vagy gyám beleegyezése nélkül elszegődtet. 20—200 Kor. pb. a kik engedély nélkül foglalkoznak cselédszerződtetéssel. Ugyanezen büntetés alkalmazandó a cselédszerzőre, a ki valamely cselédet helyelhagyásra csábít. 107. §. 20 Kor. a cseléddel, 50 Kor. a gazdával szemben, a cseledtörvénynek olyan megszegéseért, a mely a föntebbi szakaszokban nem foglaltatik benn.

Cselédsegélypénztár tagsági könyvét a gazda nem veheti el. (1900 : XVI. tcz. 39. §.)

Cselédsegélypénztári könyv. L. munkássegélypénztári könyv.

Cselédszerző irodák ellenőrzése. L. tudakozó irodák stb.

Cseléd tolonczolása. L. iparostanonczok tolonczolása.

Cselédtörvény végrehajtása tárgyában kiadott 23.364/1876. B. M. r. (L. R. T. 1876. 93. l.)

Cselédügyben hozott megfelebbezett I. fokú határozatok a ker. kapitányságok által nem a főkapitánysághoz, hanem egyenest a fővárosi közigazgatási bizottsághoz küldendők. (31.681/fk. I. 1900. sz. r.)

Cselédügyi előadóhoz beosztott díjnok. L. díjnokok és cselédügyi előadó.

Cselédügyi tárgyalások szóbeliek. (49.409/fk. I. sz. r. —

L. Rédey Gyüjt. I. évf. 205. l.) A ker. kapitányságoknál előforduló összes, akár szóbeli, akár pedig irásbeli tárgyalás során elintézett cselédügyek egy külön cselédügyi naplóba vezetendők be.

Cseléd visszakisértetése iránt, ha gazdáját jogtalanul elhagyja, az illetékes kerületi kapitánysághoz kell fordulni. (1876 : XIII. tcz. 57. §.)

Csemegekereskedések, bodegák és a vasárnapi munkaszünet. (36.709/V—c. 1901. B. M. r.) Ily üzletekben a 81.459/900. sz. a. kiadott rendelet életbelépte előtt az italneműek munkaszüneti napokon csakis déli 12 óráig voltak elárusíthatók s tekintettel arra, hogy a most idézett rendelet texative fölsorolja mindazon árúczikkeket, melyek munkaszüneti napokon délutáni 6—9 óráig árusíthatók s ezenfelül egész határozottan kimondja, hogy a rendeletben megnevezett árúczikkeken kivül a föntemlített idő alatt semminemű más árúczikk ki nem szolgáltatható, világos, hogy az idézett rendeletben foglalt kedvezmény az italnemüekre nem terjed ki, tehát noha italmérési engedélylyel birnak, d. u. italmérést nem gyakorolhatnak. Süteményt, kenyeret, gyümölcsöt árulhatnak d. u. 6—9 óráig. Czukorkát nem árusíthatnak, mert az már a czukrász-ipar körébe vág. A 81.459/900. sz. r. értelmében a munkaszüneti napokon esteli 6 órától 9 óráig történő elárusításnál csupán az üzleti segédszemélyzet nem vehető igénybe. Ha például csemegekereskedés és bodega egy és ugyanazon üzletben folytattatik, az utóbbira vonatkozólag is csupán déli 12 óráig való üzembetartás van megengedve.

Csemegékkel házalni tilos. L. házalva tilos árusítni stb.

Csempészett hús. L. húscsempészet.

Csempészett szivarkák. L. szivarkacsempészet.

Csempészet megakadályozása. L. Dohánycsempészet stb.

Csendháborítást tiltó 731/883. kgy. sz. szbr. — Krecs. Gyüjt. 126. l. Csendháborítással kihágást az követ el, ki a főváros utczáin, utain, terein s egyáltalán a szabadban az éjjeli nyugalmat háborító zajt, lármát idéz elő vagy durva botrányt okoz, továbbá a ki nyilvánosság jellegével bíró mulatóhelyek nyilt vagy zárt helyiségeiben, nemkülönben a nyilvános járműveken, mint például vasutakon, hajókon, siklón, közúti és társaskocsikon stb. a közrendet vagy a közönség élvezetét háborítja vagy egyes személyeket közbotrányt okozó cselekmények által durván megsért. E kihágás a rendőrség által 5 napig terjedhető elzárással büntethető.

Csendőr ellen előzetes letartóztatás csak bűntett miatt és akkor is szökés vagy összebeszélés (141. §. 3.) esetén rendelhető el. (B. P. 143. §.)

Csendőr ellen elővezető parancs nem bocsátható ki, hanem az elővezetés végett följebbvaló hatósága keresendő meg. (B. P. 131. §.)

Csendőrök megsértése szóbelileg. Hivatalos eljárásban levő csendőrnek szóbeli megsértése miatt indított ügy elbirálása

a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik. (M. T. hat. 1902. évi febr. 26-án.)

Csendőröknek adandó segédlet. (16.029/fk. eln. 1899. sz. r.) A nyomozás folytatása céljából Budapestre jövő csendőrök jelentkezését a hivatalos órák alatt a detektiv-főnök vagy annak helyettese fogadja, a hivatalos órákon túl pedig a központi felügyeletet vezető főtisztviselő s ugyanezek jogosítvák egyúttal arra is, hogy a csendőrök mellé segédletet rendeljenek ki a detektivek közül. A ker. kapitányságok közül célszerűség szempontjából a III. és X. ker. kapitányságok vezetői is föl-jogosítvák a hivatalos órák alatt ilyen segédlet kirendelésére, de a hivatalos órákon túl ezek területére is a központi felügyeletes főtisztviselő intézkedhetik. Ujpest és Rákos-Palotán a kapitányság, mint eddig, ezentúl is teljesen önállóan jár el a csendőri segédlet kirendelésében. Ha a segédlet kirendelése iránt aggály merülne föl vagy az eset fontossága miatt az egyébként is szükségesnek mutatkozik, úgy a kirendelés végett a bűnügyi osztály vezetőjéhez, sőt fontosabb esetekben a főkapitányhoz kell fordulni. Fontosabb esetekben jegyzőkönyv veendő föl. Más nincs jogosítva ily segédlet kirendelésére.

Csendőrök tanúk az eljárásban nem lehetnek. (B. P. 132. §.)

Csendőrök kisegitő szolgálata bűnügyekben. A csendőrörsök és különítmények, valamint ezek altisztjei és legenysége bűnügyi nyomozások tekintetében nincsenek a fő- és székvárosi m. kir. államrendőrség, a törvényhatósági joggal föluruházott vagy rendezett tanácsú városok rendőri hatóságának vagy a községi elüljáróságoknak alárendelve és nem képezik ezeknek rendőri közegeit; mindazonáltal sürgős szükség esetében az említett rendőri hatóságok a saját területükön levő csendőrséget egyes nyomozó cselekményekhez segédletül igénybe vehetik, illetve a segédlet kiállítása iránt az illető csendőr-parancsnoksághoz megkeresést intézhetnek; de az ily segédletül kirendelt csendőr-egyének csak arra vannak hivatva, hogy az eljáró rendőri hatóság tagját vagy közegét teendőinek kivitelében támogassák és személyét erőszakoskodások ellen megvédjék, magában a hivatalos eljárásban cselekvőleg részt nem vesznek. (Ut. 224. §.)

Csendőrség bűnügyi szolgálata. A m. kir. csendőrségnek a bűnügyi nyomozások körül megillető jogait, kötelességeit és az ezekből folyó teendőit a csendőrségi szabályok és utasítások, nevezetesen a belügyi és honvédelmi miniszterek által 1899. évi deczember hóban kiadott csendőrségi «Szolgálati Utasítás» *A)* «Általános rész» és ennek «Függeléke» szabályozzák.

Csendőrség bűnügyi szolgálata idegen hatósági területen. Ha csendőrjárőrök a fő- és székváros, a törvényhatósági joggal föluruházott és rendezett tanácsú városok vagy idegen főszolgabirói járás területén bármely okból szolgálatilag is jogosultan megjelennek: jogosítva és kötelezve vannak az általuk

észlelt büntetendő cselekmények véghezvitelét, folytatását vagy ismétlését megakadályozni és a személy- vagy vagyonbiztonságot közvetlenül fenyegető veszélyekkel szemben a csendőrségi szabályokban előírt módon eljárni; de tartoznak észrevételeikről és netán tett intézkedéseikről a területen illetékes rendőri hatóságot haladéktalanul értesíteni. Csendőrjárőrök vagy egyes csendőrök az ily idegen területen bűncselekményen tettenért vagy nyomon üldözött egyéneknek előállítás czéljából való elfogása tekintetében úgy járnak el, mint a saját területen, de az elfogottat, az őrizetbe vett bűnjelekkel és egyéb tárgyakkal együtt haladéktalanul a területen illetékes rendőri hatóságnak, a községi elüljáróságok kivételével, átadni tartoznak. (Ut. 227. §.) Ha annak szüksége merül föl, hogy a csendőrség (járőr) büntetendő cselekmény miatt reá tartozó nyomozó cselekmény, pl. elfogatás czéljából a fő- és székváros, törvényhatósági joggal fölruházott vagy rendezett tanácsú város vagy idegen főszolgabirói járás területére lépjen: akkor erre a csendőrség (járőr) jogosult, ha a halasztás veszélylyel jár, de ezen esetben rendszerint a csendőrörs- vagy különítmény-parancsnokság részéről a szolgálati könyvecskébe bevezetendő utasítással küldendő ki. Ily kiküldetés azonban csak az Ut. 14. §-a 2-ik bekezdésében foglaltak (L. Más hatóság területén való nyomozás) szem előtt tartásával történjék. A tettesnek vagy részeseknek nyomon üldözése esetében azonban a csendőr-járőr vagy szolgálatilag föllépett csendőr ily kiküldetés nélkül is beléphet idegen rendőri hatósági területre. L. alább. (Ut. 228. §.)

Csendőrség és a rendorhatóságok érintkezése. A főszolgabiró, mint nyomozó rendőri hatóság, oly nyomozó cselekményeket, melyeket a csendőrörsökön és különítményeknél beosztott altisztek és legénység, mint rendőri közegek, a B. P. rendelkezéséhez képest teljesíteni jogosultak, a területén állomásozó csendőrség által teljesíttethet. E czélból a területén lévő csendőrörs vagy különítmény-parancsnokságokat és sürgős szükség esetén az azokhoz tartozó csendőr-altisztek és legénységet közvetlenül is igénybe veheti. A főszolgabiró vagy a főszolgabirói hivatalnak önálló intézkedésre jogosított tagja különben arra is jogosult, hogy az általa teljesítendő nyomozó cselekményekhez a területén levő csendőrséget segédletül vegye igénybe. (Ut. 225. §.) Az illetékes főszolgabiró fölhivás, a többi rendőri hatóság megkeresés útján érintkezik a csendőrörs-, és különítmény-parancsnokságokkal, illetve az azokhoz beosztott altisztekkel és legénységgel; az összes rendőri hatóságok a tiszti különítmény, valamint csendőrszakasz, szárny- és kerületi-parancsnokságokkal kölcsönösen megkeresések és átiratok útján érintkeznek. A csendőrörs és altiszti különítmény-parancsnokságok a területén illetékes főszolgabirónak jelentenek, a többi rendőri hatóságoknak értesítést adnak. (Ut. 226. §.)

Csendőrség területi illetékessége a bűnügyi szolgálatban. Bűnügyi nyomozó cselekmények rendszerinti teljesí-

tésére a csendőrség csak azokon a területeken van hivatva, a melyek sem a törvényhatósági joggal fölruházott, sem a rendezett tanácsú városok bel-, és külterületéhez nem tartoznak. A rendezett tanácsú városokban azonban az egyéb közbiztonsági szolgálatot, úgy mint eddig, a m. kir. csendőrség teljesíti. (Ut. 220. §.) A törvényhatósági joggal fölruházott városok bel- és külterületén a csendőrség által teljesíthető szolgálatot az 1882. évi X. tcz. szabályozza. (Ut. 221. §.) Rendezett tanácsú városok bel-, és külterületén a csendőrség a kir. ügyészség, a vizsgálóbiró vagy kiküldött biró vagy a járásbiróság fölhivására foganatosít nyomozó cselekményeket; saját kezdeményezéséből, akár följelentésre, akár saját észlelete alapján, csak akkor és annyiban, a mikor és a mennyiben a késedelem veszélylyel jár; egyéb esetekben pedig a följelentést vagy saját észleleteit a nyomozás vagy egyes nyomozó cselekmények elrendelésére illetékes kir. ügyészséggel, járásbirósággal vagy városi rendőri hatósággal közli; ép úgy közli a városi rendőri hatósággal, ha elhalaszthatlan, egyébként a városi rendőrség hatáskörébe tartozó, nyomozó cselekményeket és ugyanoda adja át haladéktalanul az általa a város bel- vagy külterületén saját kezdeményezéséből előállítás végett elfogottakat, az őrizetbe vett és lefoglalandó bűnjelekkel és egyéb tárgyakkal együtt; kivéve, ha az elfogottat és az említett tárgyakat közvetlenül a vizsgálóbirónak vagy járásbirónak vagy más hatóságnak kell átadni, a minek megtörténtéről azonban a városi rendőri hatóság is mielőbb értesítendő. (Ut. 222. §.)

Csengők a kerékpáron milyenek legyenek? L. kerékpárokon szabályszerű csengők.

Cserebogarak, hernyók, kártékony rovarok irtása. (66/882. kgy. sz. szbr.) Mindenki köteles a főváros területén a tulajdonát képező növényzetről a hernyó-fészkeket és tojás-gyürűket február hó végéig leszedetni s azokat elégetni. Minden tulajdonos köteles márczius 15-től junius 1-ig és julius 16-tól augusztus 14-ig a hernyókat és hernyóhálókat folytonosan leszedetni s pusztítani. A cserebogarak és mindenféle lepkék 100 darabjáért az illető előljáróság 2 fillért tartozik kifizetni. E rendelet betartása fölött kerületi bizottságok őrködnek. A madarak fogdosása, öldöklése, fészkének leszedése pénzbüntetéssel büntettetik. A pajkos gyermekek pusztításaiért a szülők, gyámok, gondnokok vonatnak felelősségre.

Cserkész kocsik előállítása. (Rfp. np. 1898. V/19.) Cserkésző kocsisok, kik magokat sem mint nyilvános, sem mint számozatlan bérkocsik kocsisai igazolni nem tudják, az illető ker. kapitánysághoz előállítandók, a kocsik pedig a tolonczházba szállítandók.

Cserkészésnek nem tekinthető a bérkocsisok fuvarozása lóversenyeknél. L. lóversenyek.

Cseréphulladékot más földjére hordani kihágást képez. L. Más földjére.

Cseréptörmelék, szemét utczára kidobása. L. köztisztasági szbr.

Cséplés a fővárosban. L. takarmányok stb.

Cséplés a község belterületén vasárnap nem képez vasárnapi munkaszüneti kihágást. A község belterületén való cséplés miatt indított ügy elbirálása a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik. (M. T. hat.)

Cséplést Ujpest és Rákospalota belterületén eltiltja a 2684/93. fk. kih. sz. r. (Krecs. Gyüjt. 287. l.)

Csizmákkal üzérkedés. L. lábbelikkel.

Csokoládé üzletek vasárnap egész nap gyakorolhatók. (660/1897. kih. sz. B. M. r.) A csokoládé-sütemények, dessert-bonbonok, teasütemények stb. kivétel nélkül a czukrászati ipar körébe tartozó készítmények lévén, az ezek elárúsításával foglalkozó üzletek ugyanazon elbirálás alá esnek, mint a vasárnapi munkaszünetről szóló törvény végrehajtása tárgyában kiadott rendeletben említett czukrászati üzletek s illetőleg a szóban levő üzletek a czukrászati üzletek sorába tartozóknak minősitendők; minélfogva hasonló üzletek vasárnapokon is egész napon át nyitva tarthatók.

Csokoládéval házalni tilos. L. házalva tilos árúsítani stb.

Csomagokban árult czikkek mennyiség tartalmának megjelölése, a mennyiben az a megjelöltnél kevesebb tartalommal bir, kihágást képez s az illetékes ker. kapitányságnál kell ellene panaszt emelni. (1893: XXXIV. tcz. 8. §.)

Csónakázás halászati kiméleti téren tilos. L. halászati kiméleti terek.

Csonkitása a bélyeg-illetéknek. L. bélyegcsonkítás.

Csonthulladékot más földjére hordani kihágást képez. L. más földjére stb.

Csontszállitás. (5277/97. sz. B. M. r.) A csontoknak az üzletekből való kiszállítása április 1-től szeptember 30-ig reggeli 8 óráig és október 1-től márczius 31-ig reggeli 9 óráig van megengedve.

Csont- s rongygyüjtésről. L. köztisztasági szabályrendelet ellenőrzése.

Csonttal, rongygyal házalás. (96.982/II. b. B. M. r. 1895.) Csontot vagy rongyot a házakban összegyüjteni, a szemétből kiszedegetni, külön választani, lakásokban gyüjtve tartani, eladni vagy forgalomba hozni vagy azzal vevés vagy eladás czéljából házalni tilos. Katonai s egyéb laktanyák, árvaházak, fogházak, nagyobb intézetek, szállodák, korcsmák, hentesek, mészárosok bádoggal bélelt, fedett edényekben gyüjthetik a csontot s a rongyot s ennek elszállítását a csontgyüjtő-telepre eszközölhetik naponta április 1-től szeptember 30-ig reggel 8, a többi hónapokban reggel 9 óráig. A ki ez ellen vét, 15 napig terj. elzárással és 200 Kor. terj. pb. büntetendő. (Itél a Rh.)

Csonttörésnél első segély. L. első segély.

Csontvázak. L. talált csontvázak.

Csoportban csavargók előállitandók.

Csoport 100 főnél több a Lánczhidon nem mehet át. (L. Rédey Gyüjt. I. 183. l.)

Csoportosulásról jelentés. (Rfp. np. 1898. III/25.) Engedély nélküli csoportosulásokat, fölvonulásokat, népgyüléseket kötelesek az őrszemek s egyéb rendőr-közegek a főkapitányságnak, az illető ker. kapitányságnak, a főparancsnokságnak s a ker. felügyelőnek azonnal bejelenteni a legközelebbi telefonon.

Csődör kocsiba fogása. L. bérkocsi szbr. IV. fej.

Csődört tenyész-igazolvány nélkül másnak átengedni tilos. L. apaállatot stb.

Csődület alkalmával bekisérhetők a verekedők. L. verekedés vagy csődület stb.

Csőfektetésnél veszedelmek. L. vizvezetéki csőfektetésnél stb.

Csökönyös ló kocsiba fogása. L. bérkocsi szbr. IV. fej.

Csömöri-úti versenypálya környékére kivezénylés. (3997. Rfp. 1901.) Versenynapokon a VII. ker. osztályparancsnokság állományából kellő számú rendőröket illetve őrjáratokat vezényel ki a csömöri-úti versenypálya környékére, oly utasitással, hogy a versenyek alatt a kiváncsi tömeget, a magántulajdont kepező telkekről és kertektől távolitsák el s a köztisztaság ellenes cselekmények elkövetését akadályozzák meg.

Csőlopások vizvezetéknél. L. alkatrészek ellopása stb.

Csőrepedés esetén intézkedés. L. intézkedés stb.

Csusztató erdőben. L. erdőben veszélyes.

Csusztatók vagy eregettyük rongálása erdőkben. L. erdei kártételről.

Csúzlival lövöldözés. L. parittyával stb. L. gummi stb.

Czefre-szállitás. L. bor, must, szőlő, czefre stb.

Czement-iparnál vasárnap gyakorolható munka. Czement-iparnál kizárólag az égetési munkák: egész nap megengedvék. (14.837/92. I. 1. pont.)

Czementpor-szállitás. (8802/fk. eln. 87. sz. r.) A zsákokba rakott czementpor nyitott kocsiban csakis poráthatlan ponyvákkal teljesen elfedve szállitható. Hordók vagy tartályok akként zárandók le, hogy azokból a czementpor ki ne hullhasson. E rendelet elleni kihágás a ker. kapitányság által 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. (Krecs. Gyüjt. 274. l.)

Czégek nyilvántartása. A főkapitányság intézkedést tett az iránt, hogy a keresk. és váltótörvényszék időről-időre a bejegyzett czégekről szóló kimutatást közölje a főbejelentési hivatallal, hol azok nyilvántartatnak. (136.154/99. sz. B. M. r.)

Czégér kulcsok. L. Lakatos stb.

Czégtáblák kiszökellők. L. gyalogközlekedésre vonatkozó stb.

Czégtáblák a vásárcsarnokban. (Vásárcsarnoki szbr. 23. §.) Magánczégeknek, bizományosoknak, kereskedőknek és más árusoknak tilos oly czimeket, czégtáblákat, föliratokat és nyomtatványokat használni, melyek a közönség megtévesztésére őket hatósági közvetítőknek tüntethetik föl.

Czéldobás, kör- vagy karika-játék. L. szerencse-játék.

Czigaretta-csempészet. L. szivarka-csempészet.

Czigányokról. L. kóbor czigányok.

Czigányok közt iskolakötelesek. L. zenészek közt stb.

Czinedényben főzés. L. réz, czin stb.

Czintányérok borbélyüzleten. L. borbélyczintányérok.

Czimbitorlás. A ki őt jogosan meg nem illető olyan czimet vagy rangfokozatot használ, a mely által a közönség tévútra vezettetik, valamint az is, a ki őt jogosan meg nem illető belföldi rend- vagy díszjeleket, vagy engedély nélkül külföldi rend- vagy díszjeleket nyilvánosan visel: 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. (Kbt. 45. §. — Illetékes a Rh.)

Czimer használata. L. országos czimer stb.

Czimerhasználat engedélyezése iránti folyamodványok tárgyalásánál azon hatósági közeg, ki az ily folyamodványok tárgyában a nyomozás foganatosításával bizatik meg, azt szigorral és lelkiismeretesen teljesítse. Értesüléseit vagy közvetlenül, vagy teljesen megbizható forrásból szerezze be. (B. M. 1890/8497. — L. 1890. R. T. 806. l.)

Czimeres nemzeti lobogó kitüzése. (4642/I. 898. sz. B. M. r.) Az 1848 : XXI. tcz. elrendeli, hogy a középületek és közintézetek nyilvános ünnepeken lobogókkal diszíttessenek fel. «Középületek»-nek tekintendők az állam, törvényhatóság, vagy község tulajdonát képező és közigazgatási, illetve birósági, közoktatási, közművelődési, illetve közjótékonysági vagy közgazdasági célokra szolgáló épületek, valamint más közjogi és magánjogi alanyok tulajdonát képező azon épületek is, melyeket a fentebb felsorolt közczélok szolgálatában álló intézetek a maguk egészében elfoglalnak, föltéve, hogy ezen intézetek közhatósági jogilag körvonalazott felügyelet alatt állanak. «Nyilvános ünnepek» alatt ez esetben Szent István napja (augusztus 20. római naptár szerint), nemkülönben az 1848. törvényczikk szentesítési napjának évfordulója (április 11., római naptár szerint), továbbá a mindenkori uralkodó születésnapja s végül a törvényhozás által jövőben netán kijelölendő nemzeti ünnepek értendők.

Czimersértés. Két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő: a ki az ország, a társországok vagy az osztrák-magyar monarchiának nyilvánosan kitüzött czimerét vagy zászlóját, úgyszintén ki a polgári vagy katonai hatóságok által, ezen minőségük jelvényeül nyilvánosan használt zászlót vagy czimert meggyalázó szándékból bemocskolja, megrongálja vagy leszakitja. (Kbt. 37. §. Illetékes a J. b.)

Czimfestők vasárnapi munkaszüneti napon mikor dolgozhatnak? Czimfestéssel foglalkozó iparosok a törvényes költözködési napokat megelőző és követő 8 napon belül eső vasárnapokon egész napon át végezhetik az iparukhoz tartozó munkát magánhelyiségekben és műhelyekben (14.837/92. II. A) 1. 84.842. sz. Ker. M. r.)

Czimtábla a teherkocsikon. (315/887. kgy. sz. szbr. 5. §.) A fővárosban állandóan közlekedő minden oly jármű, mely bármi néven nevezendő terhet szállít, akár egy-, akár kétfogatú terhesszekér vagy ruganynyal ellátott kocsi, jobboldalán pléhtáblácskával látandó el, melyen a tulajdonos neve, lakása, foglalkozása s a kocsi száma tisztán, olvashatóan legyen felírva. E rendelet be nem tartása kihágást képez s a rendőrség által büntettetik.

Czimtáblák trágyakocsikon. L. köztiszt. szbr. ellenőrzés.

Czimvesztés. L. fegyelmi szab. 13. §. Hivatal- vagy szolgálatvesztessel együtt jár.

Czipészeti iparczikkekkel házalás tilos. (38.235/fk. I. 99. sz. r.) Tetten ért egyének mindenkor előállítandók az illetékes ker. kapitánysághoz.

Czirkusz. L. műlovarda.

Czirkuszengedély-díjak. L. Redey Gyüjt. I. 74. l.

Czukorhasználat borkezelésnél. L. borkezelésnél czukor stb.

Czukoriparnál a czukorgyártással és finomítással járó munkák egész vasárnap gyakorolhatók. (14.837/92. I. 3. pont. Ker. M. r.)

Czukorka-árusitás vasárnap. (2513/fk. 1901. sz. körirat.) B. M.-nek a czukorkának vasárnap árusítása tárgyában 1901. évi márczius hó 16-án 25.118/Vc. sz. alatt kelt rendeletében akként intézkedett, hogy mivel a czukorka-árusítás úgy természeténél, mint tárgyánál fogva egyedül a czukrászüzletek közé sorozható s ehhez képest munkaszüneti napokon is egész napon át üzhető, ennélfogva a kizárólag czukorkák elárusításával foglalkozó kereskedők a munkaszüneti napokon délután az elárusításban nem akadályozhatók.

Czukorsütemények árusitása nyári mulatságokon. (4252/97. Kih. B. M. sz.) Majális alkalmával megrendelt czukorsüteménynek a mulatság szinhelyén történt elárusítása házalást nem képez.

Czukor, czukorsüteménynyel házalni tilos. L. házalva tilos árusítani stb.

Czukortárgyak készitése chromsavas ólommal tilos. L. chromsavas ólomnak stb.

Czukrászipar szbr. L. sütő stb.

Czukrászok munkaszüneti napon is egész napon át dolgozhatnak. (14.837/92. A) I. *a)* pont. Ker. M. r.)

D

Dajkasággal foglalkozó vidékiek ellenőrzése. Pestvármegye területén a gyermekek dajkálásával állandóan foglalkozó nők dajkasági igazolványnyal vannak ellátva. Mégis gyakran megesik, hogy ily igazolványnyal el nem látott nők, (angyalcsinálók stb.) a főváros területéről úgyszólván kilopják a gyermekeket. Ily esetekben, ha a rendőrnek alapos gyanuja van, szólítsa az illetőt igazolásra s ha személyazonossága megállapítható nem volna, állítsa elő az illetékes ker. kapitánysághoz. (2364/fk. I. 1892. sz. r.)

Dajkálásra, szoptatásra adott csecsemők. (930/890. kgy. sz. szbr.) A szoptatásra vállalkozó nő sajátján kívül csak egy csecsemőt vállalhat emlőjére. Szárazdajkálásra legfeljebb két gyermek fogadható fel. Hat hónál fiatalabb csecsemő szárazdajkálása tilos. Minden nő, ki szoptatásra vagy szárazdajkálásra akar vállalkozni, köteles szándékát az elöljáróságnál bejelenteni, hol a tiszti orvos által minősíttetik. Minden ekként minősített nő csakis az elöljáróság előtt, az anya vagy megbizottja jelenlétében fogadhat szerződésszerűleg gyermeket magához. Vidékre kiadott kisdedről a szerződés mindég a fővárosban, az anya illetékes ker. elöljáróságánál kötendő meg. Engedély nélkül szoptatás vagy szárazdajkálásra gyermeket kiadni vagy magához fogadni senkinek sem szabad; sem közeli rokonoknak, sem kórház, kóroda, bábahely, cseléd- vagy dajkaszerző vagy bármi közvetítőnek. Nyilvántartás vezettetik a ker. elöljáróságnál: *a)* engedélyesekről, *b)* a kötött szerződésekről, *c)* dajkálás vagy szoptatásba adott gyermekekről, *d)* az engedélyt nem kapott dajkákról. Az emlőtől elválasztás határidejét a ker. tiszti orvos állapítja meg. Ha a tápanya vagy felfogadott gyermek a főváros területéről végleg elmegy, köteles azt a tápanya a ker. elöljáróságnak bejelenteni, mely e körülményt az új lakóhely illetékes hatóságával tudatja. A gyermekek egészségére, táplálására s a tápanyák bánásmódjára a ker. tiszti orvosok ügyelnek fel. A gyermek megbetegedését köteles a tápanya a ker. tiszti orvosnak azonnal bejelenteni. — (1876: XIV. tcz. 20. §.) Altató- vagy kábítószerek alkalmazása az 1876: XIV. tcz. 26. §-a értelmében tiltatik. Ha a szülő a tápanyának bármi okból nem fizet, úgy az elöljáróság veszi át a gyermeket s gondoskodik elhelyezéséről. Gyermek halála a tápanya által azonnal bejelentendő a ker. elöljáróságnál. Ha hanyag gondozás vagy orvosi kezelés hiánya okozta a halált, a törvényes eljárás megindíttatik s a tápanya idegen gyermekek további gondozásától eltiltatik. A kihágásokat a rendőrség bünteti.

Dalcsarnok alatt (Caffé- vagy restaurant-chantante) oly kávéházak, vendéglők vagy korcsmák értendők, melyekben az engedélyezett időben énekes és szavalati előadások rendeztetnek,

melyek azonban egyébként is nyitva állanak a közönség előtt. (7445/97. fk. r.)

Dalcsarnokok belépti jegyei. L. mulatók belépti stb.

Dalcsarnokok felügyelete. L. mulatók felügyeleténél.

Dalcsarnokba, mulatókba pontosan kell megjelenni az odavezényelt rendőröknek. Kötelesek az ügyeletes tisztviselőnél jelentkezni. Ha az meg nem jelenne, a központi ügyeleteshez jelentés telefonon a kivezénylés iránt. (23/1895. Rfp. np.)

Dalcsarnokokban rendőrtisztek tömeges megjelenését és mulatozását tiltja a 9395/fk. eln. 96. sz. r.

Dalcsarnok-ügyeletesek ellenőrzése. L. dalcsarnokok felügyelete.

Dalcsarnokban katonai egyenruha használata tilos. L. katonai stb.

Dalcsarnokok rendje. (7445/eln. 97. sz. fk. r. Rédey Gyüjt. II. 209. l. — L. mulatók, dalcsarnokok stb.)

Dalolásról. Fogadó, vendéglő stb. kgy. sz. szbr. 24. §. Fogadók, vendéglők, korcsmák, sörházak, pálinkamérésekben tilos a lármás dalolás.

Dalolás pálinkamérőben. L. pálinkamérő stb.

Dalszinházra vonatkozólag. L. opera.

Dámvadra különös vadászati tilalom. L. vadászati tilalom.

Dangovázás (veszteglés) a Dunán. (1450/99. kgy. sz. szbr. — L. Rédey Gyüjt. IV. 68. l.) 12. §. értelmében a veszteglés (dangovázás) csak az e czélra hatóságilag kijelölt vizi területen s a fönnálló folyamrendőri szabályok szigorú megtartása mellett engedtetik meg.

Dongovázás (veszteglés) a közp. vásárcsarnok előtt tilos. L. hajókon vásárcsarnoki árú.

Dárdanynyal házalás tilos. L. házalva tilos árusitani stb.

Délamerikába kivándorlás. L. kivándorlás stb.

Déligyümölcscsel házalás. L. virág, gyümölcs stb.

Délivasút kedvezményes utazást a rendőrtisztviselőknek csak a délivasút által kiadott arczképes igazolványnyal enged. Családtagoknak pedig semmiféle kedvezményt nem ad. — A rendőrök a gyorsvonaton sem egyenruhában, sem polgári ruhában nem utazhatnak féljegygyel. Polgári ruhában egyáltalán nincs kedvezmény. Egyenruhában, oldalfegyverrel, a személyvonatok megfelelő kocsiosztályában féljegygyel utazhatnak.

Délutáni előadás mulatókban. L. mulatók stb. rendje.

Délutáni felügyeletről a ker. kapitányságoknál intézkedik az 1881 : XXI. tcz.-hez kiadott B. M. Ut. A ker. felügyelet délután 2-től este 8 óráig tart.

Délutáni szinházi előadások. (3902/fk. eln. sz. hat. 1892. L. Rédey Gyüjt. I. 84.) 1. A délutáni külön előadás 48 órával előbb bejelentendő. Az engedélyezett napokon a kettős előadások oly módon osztandók be, hogy azok egyike, t. i. a délutáni, d. u. fél

három órakor, másika, t. i. az esteli, este fél nyolcz órakor vegye kezdetét. 2. Az engedélyes napok délelőttjén semminemű próbaelőadás nem tartható és az esetleg ezen napokra már előirányzatba vett próbák másnapra helyezendők át. 3. Az engedélyes napokon déli 12 órától esti 11 óráig úgyszólván egy huzamban igénybe veendett szinház összes kezelő-, felügyelő- és segédszemélyzet, (világosítók, diszítők, fütők, gépészek, vasfüggöny kezelői stb.) az említett napok délelőttjén semmi irányban el nem foglalandók s igénybe nem vehetők, nehogy túlcsigázott munka folytán kimerüljenek s magukat rend-, vagy szabályellenességekre ragadtassák vagy hibájukon kivül is mulasztásokat kövessenek el. 7. A délutáni és esti előadáshoz külön-külön kirendelt rendőrtiszti viselők külön-külön kötelesek az előadást megelőző tűzrendészetbejárást elvégezni. A főparancsnokság köteles a délutáni és esti előadáshoz külön-külön őrséget kivezényelni.

Denaturálása mesterséges boroknak. (53.850/97. VI. A) sz. Ker. M. r.) 27. §. A denaturálásra két mód állapíttatik meg, ugymint: 1. Denaturálás sóval, mely úgy hajtandó végre, hogy 1 hektoliter mesterséges borba 5 kg. porrá tört konyhasót (kősót) keverünk és a folyadékot addig kavarjuk, míg a só benne feloldódott. 2. Denaturálás eczettel, mely esetben 1 hektoliter mesterséges borba 15 liter 12 százalékos eczetsav vagy 30 liter 6 százalékos eczetsav keverendő. Ha az állandó borvizsgáló szak, értő bizottság a denaturálás módjára nézve nem nyilatkozik-akkor az eljáró hatóság itéletére bizatik, hogy a denaturálás melyik módját válaszsza.

Denaturált szeszt emberi élvezetekre szánt italok előállítására használni tilos. (1888 : XXIV. tcz.)

Denaturált szesz kimérésére az italmérési engedélylyel birónak külön engedélyének kell lenni a pénzügyigazgatóságtól. (1889/33.450. sz. Ker. M. r.)

Denaturált szeszszel űzött visszaélések meggátlása. (19.093/1889. B. M. r.) Mindazon esetekben, midőn a denaturált szesznek vagy denaturált szeszszel kevert szesznek szabályellenes elárusítása, forgalomba hozatala vagy annak emberi fogyasztásra és élvezetre való használása megállapittatott, az 1876 : XIV. tcz. jelzett intézkedésem kívül a pénzügyi hatóság is a legrövidebb idő alatt értesítendő. Ha szabálytalanság észleltetik a denaturált szesz raktározásában, arról rögtön jegyzőkönyv veendő föl s ez a pénzügyi hatóságnak megküldendő.

Denevérek. (1879 : XL. tcz. 86. §.) Élő szárnyas egereknek ajtóra való kifeszítése kihágást képez s a rendőrség által 8 napig terj. fogház és 200 kor. terj. pb. bünt.

Dereglyék terhelése csak annyira mehet, hogy felső részük a vizből egy lábnyira kiálljon. (1869/2362. Ker. M. r. 55. §.)

Derékheveder alkalmazása. (4801/fk. kih. 1889. sz. r.) Derékhevedert kötelesek használni: Emelet és félemeleten ablaktisztogató egyének, továbbá mindazok, kik az épület tetejéről a

havat leszórják, toronyépítő munkások s egyáltalán háztetőn vagy meredek lejtőn dolgozó személyek. Mesteremberek következő alkalmakkor kötelesek derékhevedert alkalmazni: ácsok, cserepezők, ha függő állványon dolgoznak vagy régi tetőt javítanak, bádogosok függő csatornák és szegélyezések készítésénél, mázolók façade-mázolásoknál, üvegesek, ha tetőn vagy meredek helyen dolgoznak, lakatosok villámhárítók és gerinczrácsok felállításánál. (Krecs. Gyüjt. 275. l.) Derékhevedert pótló Horváth-féle állvány meg van engedve.

Detektivek fegyelmi ügyeit a fegy. szb. 11. §-a értelmében a főkapitány által megbizott rendőrtisztviselő vezeti.

Detektiv-főfelügyelő és felügyelők minősítése. (4505. eln. 897. B. M. leirat). Minthogy a detektiv-főfelügyelő és felügyelők működési köre olyan, hogy az a gyakorlati képességen felül csakis megfelelő jogi ismeretek mellett tölthető be kifogástalanul, a belügyminiszter a detektiv-főfelügyelő és a felügyelői állásokra nézve az 1883: I. tcz. 3. §-ában körülírt jogi képzettséget állapította meg feltételül, illetőleg minősítvényül.

Detektivjelentések kézbesítése. (56/1896. Rfp. np.) A főkapitányi őrség parancsnoka köteles arról gondoskodni, hogy az őrség egy rendőre naponta délelőtt 11 órakor a detektivosztálynál jelentkezzék, ott a Rendőri-értesítőt átvegye s a rendőrfőparancsnokságnak kézbesítse.

Detektivek a rapportkönyveket betekinthetik. — (11.113/fk. eln. 1900. sz. körirat.) A detektivek a hivatalos adatokat tartalmazó rapport-könyvekbe minden különös formalitások nélkül beletekinthetnek, azokból a szükséges adatokat kijegyezhetik, de ezen eljárásnál minden birálat vagy megjegyzéstől szigorúan tartózkodni kötelesek.

Detektiveknek segédkezés szolgálatban. (155/II. Rfp. 896. np.) Az őrszemélyzet tagjai utasittatnak, hogy ünnepélyek, gyülések, tüntetések s bármi rendőri intézkedést igénylő alkalmakkor igyekezzenek a detektiv-testület tagjait, azok önigazolása nélkül lehetőleg felismerni s őket szolgálatukban elősegíteni és támogatni.

Detektivtestület szabályzata és szolgálati utasítása. L. Krecs. Gyüjt. 69. l.

Dicsérő okirat rendőrnek. L. jutalmazása a stb.

Difteritisz, roncsoló toroklob bejelentése. (B. M. r. 10.395/1893. sz.) A melyik kerületben már több ilyes betegségi eset fordult elő, a gyermek lázas torokmegbetegedése esetén kötelessége a szülőknek az esetet az előljáróságnak vagy orvosnak bejelenteni.

Difteriás betegek szállitásáról a 94.955/894. sz. B. M. r. intézkedik. A fertőtlenítés elmulasztói e rendelet 8. §-a szerint a Btv. 100. §. alapján bünt.

Dijjegyzék mulatságengedélyekre. (9020/fk. eln. 96. sz. rend. — L. Rédey Gyüjt. 1896. 69. l.)

Díjmentes bejelentőlapok. L. bejelentés.

Díjmentes lakczímértesítés. L. lakczímközlések stb.

Díjmentes, illetve féldíjmentes vasuti utazás a magyar államvasut vonalain. (10.717/1901. B. M. r.) I. Díjmentesen utazhatnak és pedig úgy a szomszédos, mint a távolsági forgalomban: Valamennyi menetrendszerű személyszállító vonattal (kivéve az express-vonatokat). A közbiztonsági közegek (nevezetesen a fővárosban a fővárosi államrendőrség, a vármegyei törvényhatóságokban a m. kir. csendőrség, az önálló törvényhatósági joggal fölruházott és szabad királyi, valamint rendezett tanácsú városokban pedig ezek rendőrközegei), ha a vasuti forgalom biztonsága érdekében utaznak és ezen körülményt az illető hivatalfőnök által minden egyes esetre külön kiállított és a hivatalos pecséttel ellátott okmánynyal igazolják. (Rangjuknak megfelelő kocsiosztályban. Detektivek bármely kocsiosztályban. Oly vonatokon, a melyeknél III. kocsiosztály nincs, a II. osztályban utazhatnak azok is, kik csak a III. osztály használatára vannak jogosítva.) II. Fél menetdíj fizetése mellett utazhatnak a m. kir. állami rendőrség tisztviselői (rendőrségi gyakornokok, telefonkezelőnők és a rendőrségi tisztviselők állományába tartozó egyéb közegek is), legénysége és szolgaszemélyzete, továbbá az önálló törvényhatósági joggal fölruházott és szabad királyi, valamint rendezett tanácsú városok rendőrségének tisztviselői, legénysége és szolgaszemélyzete, még pedig akár egyenruhában, akár polgári ruhában, utóbbi esetben azonban hivatalos jellegüket tanusító igazolvány alapján. (A tiszti személyzet és detektivek valamennyi vonaton és kocsiosztályban, a legénység ellenben csak a személy- és vegyes-vonatok III. kocsiosztályában.) L. Déli vaspálya.

Díjnokok és cselédügyi előadó. A 49.409/fk. I. 96. r. alapján az egyes kapitányságokhoz a beosztott díjnokok egyike a cselédügyi előadókhoz esetről-esetre segédletül beosztható.

Díjnokok illetménye hivatalos kiküldetéseknél. L. illetmények kiküldetéseknél stb.

Díjnokok szolgálati utasítása. (15.182/fk. eln. 1899. sz. kiadott 377/1899. B. M. eln. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. 1899. 5. l.) 1. §. Az állami intézeteknél a díjnokok a hivatal főnöke, illetőleg az intézetek igazgatói által alkalmaztatnak és bocsáttatnak el. 2. §. Minden díjnoknak a szolgálat megkezdésekor fogadalmat kell letenni. 3. §. A díjnok szolgálati ideje azon naptól kezdve számíttatik, mely napon a fogadalom letétele után szolgálatát tényleg megkezdette. 5. §. A díjnokok szolgálati tekintetben közvetlenül azon hivatal, illetőleg ügyosztály vezetőjének vannak alárendelve, hová beosztattak. 7. §. Azon díjnok, ki kötelességeinek megintés daczára sem felel meg, vagy a hivatalt sértő viselkedést tanusít, a fegyelmet gyakorló hivatal főnöke által 2—10 koronáig terjedhető rendbirsággal büntethető, ismétlés vagy sulyosabb beszámításu vétség (így a hivatalos titok megszegése, az engedelmesség megtagadása stb.) esetén a szolgálat-

ból azonnal elbocsátandó. 9. §. Napidíj csak a tényleges működés után jár, kivéve a megengedett kimaradás eseteit. 12. §. Szolgálatképtelenség esetén 10 szolgálati év után 200 korona, 20 év után 400 korona, 30 év után 500 korona s 40 év után 600 korona állandó nyugellátásban részesíttetik; elbocsáttatása — ha nem saját hibájából történik — egy havi fölmondási időhöz van kötve és csak alapos okból történhetik. 14. §. A kedvezményekre nem jogosult díjnokokkal szemben, ha elbocsátásuk nem saját hibájukból történik, 14 napi fölmondás alkalmazandó. 26. §. A fegyvergyakorlatra behivott és kedvezményekre jogosító értesítéssel ellátott díjnokok napidíjaik élvezetében — azonban legföljebb négy hétre terjedő időre — csak azon esetben hagyhatók meg, ha helyettesítési költség nem merül föl. A fegyvergyakorlatra behivott díjnok helye, annak részére a gyakorlati idő lejártáig föntartandó, illetve csak ideiglenesen tölthető be. 27. §. A díjnokok szabadságidőre rendszerint igényt nem tarthatnak ugyan, közvetlen hivatali főnökük azonban napidíjuk élvezetében való meghagyásuk mellett részükre indokolt esetekben két napi szabadságot engedélyezhet.

Dinamittal halászat. L. halászat kábító szerekkel.

Dinitro-kreosol és korellin festőanyagok használatát tiltja a 30.724/1889. B. M. körrendelet.

Dinnye s gyümölcs héjának szétszórása a főváros utain, utcáin, terein stb. tilos s mint köztisztasági szabályrend. 24. §-ába ütköző kihágás, az illetékes kerületi kapitányságnak följelentendő (251/895. Rfp. np.)

Dinnyének fölvágva (szeletelve) árusitása az egész főváros területén még abban az esetben is tilos, ha a fölszeletelt darabok letakartatnak. (L. 4324/1892. Rfp. ut. — Köztiszt. szbr. 1878/9. sz. kgy. szbr.)

Diplomaczia vagy konzulságok személyzetét területenkivüliség, illetve utóbbiakat személyes mentesség illetvén meg, ha bünczselekményt követnek el, arról a nyomozás megindítása előtt az igazságügyminiszterhez jelentés teendő. (B. P. 31. §.)

Diszegyenruha-viselés kötelezettsége. (9530. eln. sz. fk. r. 1896.) Tisztviselők díszegyenruhát kötelesek viselni: összes szinházakban, szinkörökben, lovardákban, előkelőbb mulatókban, korzókon, ünnepélyeken s egyáltalán ott, hol a közönség is díszben jelenik meg.

Diszletszállitás azAndrássy-uton. L. Andrássy-úton díszlet stb.

Diszletszállitás a hidakon vámmentes és hozzá a rendőrség külön engedélye szükséges.

Diszlobogó hajókra csak akkor húzható föl, ha a hajón az uralkodóházak tagjai vannak. (15.366/1876. Ker. M. r. — L. 1876. R. T. 484. l.)

Disznók szállitása, disznóvész. L. sertés.

Disznótartás és hizlalás a fővárosban. L. köztiszt. szbr.

Dobálás. L. szilárd anyagokból levő tárgyak eldobása.

Dobogók alkalmazása hajókirakodásnál L. hajók kirakodása alkalmával.

Dobogó-használat építkezéseknél. L. építkezéseknél stb.

Dohányzás az összes közuti, villamos és társaskocsikon az egész főváros területén tilos, kihágást képez s a ki a figyelmeztetés daczára sem szünik meg dohányozni, az illetékes kerületi kapitányságnak följelentendő.

Dohányzó bérkocsis. L. bérkocsi szbr. III. fejezet.

Dohánycsempészet megakadályozása. Minden egyes állami rendőrközegnek szolgálati kötelessége a dohánycsempészet ellenőrzése, megakadályozása, a csempészek kinyomozása, tettenérésen azoknak és a segédeszközök előállítása, továbbá pénzügyőröknek vagy más hatóságoknak fölszólítására — a mennyiben az szolgálatukba nem ütközik — segédletadás a csempészet megakadályozására. (2818/892. Rfp. sz. ut.)

Dohánycsempészet megakadályozásáért jutalom. (1283/fk. eln. 1888.) A rendőrközeg, ha a tényállást maga vette föl: tettenérési, ha pedig csak további eljárás végett jelentést tett: feljelentési jutalékot kap. A csempészetről a jelentés a főkapitány közigazgatási osztálya utján továbbítandó.

Dohány (limitó) fölvétele és kiosztása a rendőröknek. (Gazd. kez. ut. 103. §.) Minden rendőrnek joga van havonkint és fejenkint 8 csomag, illetve 856 gramm mérsékelt árú dohányra. Egy csomag (107 gramm) ára 8 fillér. Nem dohányzó rendőrnek ily dohányt fölvenni tilos. Az ily dohány elárusítása mint államjövedéki kihágás büntettetik. A dohányszükségleti kimutatás a pénzzel együtt minden hó 5-én terjesztendő be a főparancsnoksághoz.

Dohányjövedék stb. — vasárnapi munkaszüneten. Dohányjövedék telepeinél és gyárainál mindazok a munkák, a melyek elhalasztása a földfelület, illetőleg a műtelep biztonságát, személyek életét, vagy egészségét veszélyezteti: egész nap. (1740/91. Pü. M. r. III. 1. pont.) Dohányjövedék hivatalainál és üzeménél: *a)* a dohánybeváltó hivataloknál a beváltás ideje alatt a végből teljesítendő ipari munka, hogy a szombaton beváltott dohány vasárnap kezeltethessék, ; *b)* ugyancsak a dohánybeváltó hivataloknál a dohányerjedés ideje alatt a végből teljesítendő munka, hogy a fölmelegedett levelek átrakattassanak; *c)* a dohánygyárakban a rendkívüli megrendelések hétfőn, vagy Szent István napját követő napon való teljesíthetése végett szükséges munka, a szivargyártási üzem oly munnkái, a melyek a gyártás folytonossága érdekében szükségesek, végül: nyers dohány- vagy gyártmány-szállítmányoknak a vasuti, vagy hajóállomáson való átvétele, vagy átadása körüli halaszthatatlan munkák; *d)* a dohányárúda-raktáraknál a már megkezdett anyagberaktározás befejezéséhez az államtulajdon biztosítása czéljából szükséges ipari

munka: egész nap. (1740/91. Pü. M. r. I. 4. pont.) L. egyedárúsági üzletek.

Dohányjövedéki kihágások. Tilos 1. külföldről dohányt becsempészni (1876: IV. tcz. 12. §.); 2. engedély nélküli dohányültetés (1876: IV. tcz. 13. §.), 3. szűzdohány árulása (1876. évi IV. tcz. 17. §.); 4. szűzdohány tilalomellenes birtoklása (1876. évi IV. tcz. 18. §.); 5. dohány iparszerű gyártására szolgáló gépek birtoka (1876: IV. tcz. 25. §.); 6. állami dohánycsomagolások utánzása és czigaretták készítése eladás végett (1876: IV. tcz. 27—28. §.). Az esetek följelentendők. A dohány, czigaretta-gépek elkobzandók. Itél a pénzügyigazgatóság.

Dohánymunkásokról szóló törvény megszegése kihágást képez. (1900: XXIX. tcz. 31—33. §. Itél a kh.)

Dohányozni nyilvános járművön altiszteknek és rendőröknek meg a dohányzásra kijelölt helyen is tilos. (236/896. Rfp.)

Dohánypalántát legkésőbb junius 30-ig szabad kiültetni s az ágyban maradtakat julius 5-ig meg kell semmisíteni. (1887. évi XLIV. tcz. 2., 3. §§.)

Dohányzás rendőri kórházban az ott ápolt és gyógykezelt rendőröknek az összes kórtermekben büntetés terhe alatt eltiltatott. (35/897. Rfp. np.)

Dohányzási tilalom az ujpesti villamoson. L. ujpesti villamos stb.

Dohánytermelési engedély iránt a bejelentést (kérvényt) a termelési évet megelőző decz. 31-ik napjáig kell beadni a polgármesterhez. (1887: XLIV. tcz. 7. §.)

Dohányzási tilalom a vásárcsarnokban. (Vásárcs. r. 65. §.)

Dohánytőkéket (kórót) legkésőbb október 15-ig ki kell szedni a földből, vagy be kell szántani. (1887: XLIV. tcz. 14. §.)

Dohánytőzsdéken czimerhasználati jog. L. ország külön czimerének stb.

Dohánytőzsdék vasárnapi munkaszünete. (42.732/1902. Pü. M. r.) A dohányárus köteles árúhelyiségét általában reggeli 7 órától, a fő- és székvárosban esti 9 óráig, városokban esti 8 óráig, egyéb helyeken esti hét óráig nyitva tartani. Vasárnap és Szent István-napján a kizárólagos dohányárusok reggeli 9 órától déli 12 óráig, a nem kizárólagos dohányárusok pedig addig kötelesek üzlethelyiségeiket nyitva tartani s az eladást ott közvetíteni, a meddig főüzletük nyitva tartására — az ipari munkának vasárnap és Szent István-napi szüneteléséről szóló 1891. évi XIII. tcz. 3. §-a alapján — engedélylyel birnak. Meg van engedve azonban, hogy: 1. a katholikus vallást követő dohányárusok husvét, pünkösd, karácsony első napján és Urnapján; 2. az ágostai hitvallású evangélikus, az evangélikus református és az unitárius vallást követő dohányárusok husvét, pünkösd, karácsony első napján, nagypénteken és áldozó csütörtök napján; 3. az izraelita vallást követő dohányárusok Roshasonok (újév) két napján és a

Jam-Kipur (engesztelő) napján; 4. a görög-keleti román és szerb egyházak vallását követő dohányárusok a husvét, karácsony és pünkösd első napján üzlethelyiségeiket teljesen zárva tarthassák.

Dorottya- és Váczi-utczák teherkocsi forgalma. 16.611/fk. I. 95. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. 1898. 71. l.) A Dorottya- és Váczi-utczákban márczius hó 15-től szeptember hó végeig naponként déli 11 órától délután 2 óráig és délután 5 órától esti 8 óráig, valamint október hó 1-től márczius hó 15-éig déli 12 órától délután 2 óráig, vagyis azon időközökben, midőn a sétakorzó legnépesebb szokott lenni, a teherkocsikkal való közlekedés, büntetés terhe alatt tilos. Ezen tilalom azonban nem érinti a postai és gyorsárú-szállító kocsikat, valamint azon kisebb kézi járműveket sem, melyek a szállítást a jelzett utczákba, vagy onnan eszközlik, de úgy ezen, valamint a személyszállító-kocsik a kérdéses utczákban a sétakorzó alatt csak lépésben közlekedhetnek.

Dögök elásása stb., kidobása. L. elhullott állatok elásása.

Dögöt más földjére dobni vagy elásni kihágást képez. L. más földjere stb.

Dögöt saját földjén köteles mindenki elásni, mert a ki tudva elásatlanul hagyja, vagy a ki bármely területen elásott dögöt jogosulatlanul kiás, kihágást követ el. 100 K-ig büntetendő. Illetékes a fővárosban az előljáróság. Hivatalból üldözendő. (1894 - XII. tcz. 95. §.)

Dögterek. (F. M. 40.000/1888. sz. r.) E rendelet értelmében minden község köteles kerítéssel vagy sövénynyel elzárt, a közlekedési utaktól félreeső helyen dögteret kijelölni.

Dörzsfék használata kötelező minden járműre a következő helyeken: a dunai hidakon, továbbá az I. kerület egész területén, a II. kerületben a Várfok-, Ostrom-, Batthyány-, Donáti-, Szalay-, Szőnyeg-, Kapuczinus-, Jégverem-, Ápolda-, Zsigmond-, Margit-, Apostol-, Zárda-, Kut-, Túdor-, Bimbó-, Oszlop- és Csalogány-utczák, Albrecht-út, Vérmező-út és Lánczhíd-téren, a III. kerületben a Mátyáshegyről az ujlaki temető mellett levezető uton, továbbá a Kecske-, Karmelita-, Lelkész- és Üröm-utczákon; a IV. kerületben az Eskütéri-rakpart lejárón és a Ferencz József-híd följáróján; az V. kerületben a Lánczhíd és Margit-híd följáróján; a VI. kerületben a Ferdinánd-hídon és az Aréna-út végén az izr. kórház felé vezető részen a vasuti híd alatti mélyedésen; végül a X. kerületben a jászberényi-útról a fehér-útra vezető s a magyar államvasutak pályavonala alatt készített alagjárón. (40.019/fk. I. 96. sz. r.)

Drágakövekkel, arany-, ezüstneműekkel házalni tilos. L. házalva tilos árusítni.

Drogueristáknál chinin összetételü gyógyszerek árusitása. L. chinin összetételek drogueristáknál.

Drogueristáknál külföldről hozott gyógyszerek. L. gyógyszerárúknak stb.

Drótostótok házalók sorába tartoznak. (Patens.) A sodronyosok (drótostótok), kik a drótozáson kívül sodrony (drót) és kisebb bádogczikkek elárusításával is foglalkoznak, a házaló-kereskedők (házalók) sorába tartoznak.

Dunai bérelt partok. (1450/99. kgy. szbr.) A bérelt partokon, a milyeneknek a dunaparti teherpályaudvar s a fővárosi közraktárak előtt elvonuló partrészek is tekintendők, csak olyan vizi járművek köthetnek ki, melyekből ki- vagy berakás a bérlő részére eszközöltetik.

Dunán érkező vizi járművek, hajók és tutajok kikötésének s árúk ki- és berakodásának szabályozása. (1450/99. kgy. sz. szbr. — L. Rédey Gyüjt. 1900. 68. l.) 1. §. A székesfővárosba érkező hajók, vizijárművek és tutajok kikötésére: *a)* bérelt partok; *b)* szabad kikötők; *c)* veszteglő (dangovázó) helyek állanak rendelkezésre. Ezen kikötési helyek határai föliratos oszlopokkal vannak megjelölve. 2. §. A székesfővárosba kikötés végett érkező mindennemű vizi járművet köteles a hajóvezető (kapitány, kormányos vagy tulajdonos) a hajóforgalmi naplóban leendő bejegyzés végett a kikötést követő 24 óra alatt a székesfőváros Duna balparti részén a vásárigazgatóságnál, a Duna jobbparti részén pedig az illetékes kerületi vásárfelügyelőségnél bejelenteni s a rakomány minőségét és mennyiségét szabályszerűen kiállított szállítólevéllel vagy egyéb hiteles okmánynyal igazolva bemondani. A tutajok bejelentését az köteles teljesíteni, a kinek czimére érkeztek. 9. §. A ki- vagy berakandó árúknak a parton 24 órán túl való tartása tilos; a tulajdonos tehát vagy az, a kinek czímére az árúk érkeztek, a vásárigazgatósági, illetve a vásárfelügyelői közegek fölszólítására az árúkat késedelem nélkül s egyfolytában elvitetni köteles. 10. §. A kiürített vagy megrakott vizi járművek a szabad kikötőből azonnal eltávolítandók; a szabadkikötők előtti mederben való horgonyzás tilos. 15. §. Ezen szabályrendelet megtartására a kerületi előljáróságok, a vásárigazgatóság s a székesfővárosi rendőrség ügyelnek föl s a kihágási esetek elbirálására a dunai ker. kapitányság illetékes.

Dunában fürdés. (2420/fk. kih. 95. sz. r.) A szabad Dunában fürdés a főváros egész területén rendőri kihágást képez.

Dunagőzhajózási társaság hajóin (ide nem értve a helyi hajókat) a rendőrök még igazolványaik fölmutatása mellett sem utazhatnak díjmentesen. (3566/1892. Rfp. ut.)

D. G. H. T. hajói. (102/897. sz. r.) A vásárcsarnok-bizottság átmenetileg megengedte, hogy az első cs. kir. szab. dunagőzhajózási társaságnak teherhajói vagy csarnokárúkat vásári eladásra hozó személyszállító hajói, melyek csak a központi vásárcsarnok rakpartjánál köthetnének és rakodhatnának ki, a társaságnak Petőfi-teri hajóállomásán köthessenek ki; de a társaság köteles felelős vállalkozóval az árúkat azonnal a központi vásárcsarnokba szállíttatni.

Dunán hajózási jog. L. hajózhatnak a Dunán stb.

Dunaparti felügyelőség fölállításáról szól a 10.242/fk. eln. 1893. sz. rendelettel kiadott 4045/1893. B. M. r.

Dunán idegen államok hajóin nyomozás. L. idegen államok stb.

Dunaparti idénypiacz — a IX. ker. kapitánysághoz illetékes. (7831/tk. kih. 1901. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. 1901. 116. l.)

Dunai ingyenfürdők. (11.666/887. föv. kgy. hat.) 1. Reggel 5—11-ig nők, d. e. 11 órától a besötétedésig férfiak használhatják. 2. Nem fürödhet a fekélyes, vagy undort gerjesztő betegségben szenvedő egyén. 3. Kiknek nincs fürdőruhája, a felügyelőnél 6 fillérért tartoznak ilyet váltani. 4. Zárórát jelző első csengetés után el kell hagyni a kosarat. 5. A fürdőhelyiségeket beszennyezni tilos. 6. Dohányozni, zajt csapni, fecskendezni, szaladgalni tilos. 7. Szappannal csak az erre jelölt helyen szabad fürdeni. 8. A fürdőt egy órai használat után el kell hagyni. 9. Kutyát bevinni tilos. E rendeletek be nem tartása a fördő további használattól való eltiltást vonja maga után.

Dunafürdők és uszodák. (290/1893. Kgy. szbr. — Krecs. Gyüjt. 131. l.) 1. A fölállítási helyeket évente a tanács jelöli ki. 4. Minden uszoda és Dunafürdő az esetleges vízállás magasságának megfelelő számú lánczokkal vagy sodronykötelekkel, úgyszintén támasztó-fákkal és a folyammedrébe sülyesztett vashorgonyokkal a folyam fenekéhez erősítendő. 5. Az uszoda padozattal biró kosárral szerelendő föl s ez fölhúzó készülékkel látandó el. Az oldalfalak átuszhatók ne legyenek s hézagain nagyobb tárgyak az uszodába be ne hatolhassanak. Az 1·50 méternél nem mélyebb Dunafürdők kosarának emelőszerkezettel nem kell ellátva lenni. A külön-fürdők is kosárral birjanak. Ugró-padok csakis 80 cm. magasságban s legalább 3 méter mély víz fölött alkalmazhatók. 6. A mosókonyhát a fürdőhelyiségtől távolabb és elkülönítve kell fölállítani. 7. Esetleges balesetre minden fürdőben ambulanzszobát kell berendezni. 8. A nyári idény alatt legalább egy úszómesternek jelen kell lenni a fürdéskor. Az ügyeletes úszómester neve feltünő helyen kifüggesztendő. 9. A fürdőmester okmányát a tiszti főorvosnak is alá kell irni. 11. Fürdés az uszodák és Dunafürdőkben, férfiaknak úszónadrág, nőknek úszóöltönyben engedhető meg. 12. Jvólámpával kell jelezni minden fürdőt és uszodát a Dunára eső oldalon. 15. A rendőrség különös föladata: 1. mindaddig megakadályozni a fürdők és uszodák közhasználatát, míg arra tanácsi engedély ki nem adatott; 2. a fürdők és uszodák évente legalább háromszor rendőrileg megvizsgálandók. 16. Bünt. 100 K terj. pb. 18. Itel a Rh.

Dunai kerületi kapitányság hatása s működési köre. (75.844/896. sz. B. M. r. — L. Rédey Gyüjt. II. évf. 11. l.) Ezen rendőri kerületet a Duna folyamnak azon része alkotja, mely rész Budapest székesfőváros törvényhatósága és Ujpest község területének határain belül esik, a folyam mindkét partján levő alsó-

rakparttal együtt. Hatás- és működési köre kiterjed: *a)* a rendőri biráskodási jogra; *b)* a rendőri nyomozások eszközlésére; *c)* közigazgatási teendők és intézkedések végzése és megtételére.

Dunai kapitányság hatáskörí területe. (29.839/fk. I. 97. sz. r.) A dunai kerületi kapitányság területi határvonalát az V. kerületben a Margit-hídtól a Viktória-malomig a felső-rakparti kocsi-úttest képezi. Miután azonban a dunai kőpart a jelzett szakaszon időközben kiépült, a dunai kerületi kapitányságnak a Margit-híd és Viktória-malom közötti határvonalát ezután a dunai kőpart képezi.

Dunai kerületi kapitányság eljárási szabályzata. (3291/fk. I. 97. sz. rendelethez. — L. Rédey Gyüjt. II. évf. 14. l.) A dunai ker. kapitányság főfeladatát képezi: *a)* a szabad közlekedés biztosítása a Dunan, az alsó rakpartokon és a hidakon; *b)* a személy- és helyi árúszállítás minden néven nevezendő közegei és eszközeinek szorgos megfigyelés alatt tartása, közlekedés közben a rend-, személy-, vagyonbiztonság, kényelem s a nagyközönség jogos igényeinek biztosítása, avagy zsarolások és bántalmazások elleni gyors és sikeres megóvása; *c)* a Duna vizére épített uszodák és fürdők fölötti felügyelet gyakorlása, továbbá úgy ezen építményeken, mint az azokra vezető át- vagy feljárókon a közlekedési rend, testi és vagyonbiztonság megóvása iránti intézkedés és a fürdőszabályzatok pontos megtartásának ellenőrzése; *d)* a hajóállomások állandó felügyelet alatt tartása és úgy azokban, mint azok környékén, valamint a közlekedő hajókon a rend és a közlekedő közönség testi épségének megvédése és a vagyoni károsodástól leendő megóvása; *e)* a szerencsétlenségek kikerülhetése és az akadálytalan közlekedés biztosítása czéljából a hajósüzletek nyitása, hajók vezetése, menése, kitérése, kikötése, indulása, érkezése, állomásozása, jelzése, horgonyzása, tűzveszélyes és robbanó tárgyak szállítása és általában a vizi közlekedésre vonatkozólag miniszteri, vagy vasuti és hajózási főfelügyelőségi rendeletben megállapított szabályok pontos betartása fölötti felügyelet gyakorlása, az ezen szabályok áthágói ellen leendő eljárás vagy az illet. hatósághoz leendő följelentése; *f)* a gőzhajózási állomási kikötőhidaknak műszaki és közbiztonsági szempontból való megvizsgálására vonatkozó 1891. évi 80.406. sz. kereskedelemügyi miniszteri rendelet határozmányainak pontos betartása iránti ellenőrzés gyakorlása, az ezen határozmányok ellen vétők elleni eljárás, illetve azok följelentése; *g)* a gőzkazán-robbanási esetekben a robbanás színhelyének őrizet alá vétele és úgy a főkapitányság, mint a vasuti és hajózási m. kir. főfelügyelőség azonnali értesítése; *h)* a hajó ki- és berakodások, valamint az azt eszközlő munkások ellenőrzése, a közrend, közcsend, köztisztaság és a rakodásra vonatkozó rendszabályok áthágói ellen leendő eljárás, illetve azok följelentése; *i)* árvízveszély esetében a központi és kerületi vészbizottmányok, valamint azok tagjainak támogatása, a kiadandó óvszabályok

megtartásának ellenőrzése, a rendelkezések megszegői elleni eljárás, illetve azoknak följelentése, élet- és vagyonmentés, a közrend és vagyonbiztosság megóvása; *j)* a közegészségügyi és köztisztasági szabályok ellenőrzése, cholera-járvány idején a hajón megbetegedettek vagy elhaltaknak partraszállítása és cholerában megbetegedetteket vagy elhaltakat szállító hajóknak vesztegzár alá helyezése és fertőtlenítése tárgyában 1892. évi október 20-án 70.316. sz. a. kiadott kereskedelemügyi miniszteri rendeletben foglalt rendszabályok pontos betartásának ellenőrzése és a vesztegzár alá utasított hajók felügyelet alatt tartása; *k)* a folyam megfertőzésének, a partok és gátak megrongálása és ártalmas anyagokkal való bemocskolásának megakadályozása, az ezt elkövetők elleni eljárás, illetve azok följelentése; *l)* a Duna jegén való átkelés, valamint az erre ki nem jelölt partokon a hó lerakásának megakadályozása, az ezekre vonatkozó szabályok áthágása elleni eljárás, illetve azok följelentése; *m)* a halászatról szóló 1888. évi XIV. tcz. rendelkezéseinek az 1889. évi 65.099/VII. 889. sz. belügyminiszteri rendelet alapján kiadott 1890. évi julius 7-én kelt 9735. sz. főkapitányi rendelettel közölt utasítás értelmében ellenőrzése és az az ellen vétőknek az illetékes ker. elöljáróságnál leendő följelentése; *n)* a vízbeugrások vagy esések megakadályozása és a vízbeesettek vagy ugrottak kimentése; *o)* a székesfőváros területére engedélyezett vagy ezután engedélyezendő hajósüzletek nyilvántartása; *p)* a székesfőváros területére érkező vagy ismét távozó hajók nyilvántartása, az erre vonatkozólag kiadandó rendeletben megállapítandó módon.

Dunai rendőr- vagy partfelügyelők. (3291/fk. I. 97. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. II. évf. 19. l.) A partfelügyelők egyike a Duna bal-, másika pedig a jobbpart mentén és a Margitszigeten fölállított őrszemélyzet parancsnoka. Ezen partfelügyelők feladata magában foglalja a rendőri őrszemélyzet hivatását tárgyaló szabályzatban foglalt rendőri teendők teljesítését; különösen pedig a közegészségügyi és köztisztasági szabályok és intézkedések foganatosítására, az érkező hajók és azok személyzetére, nemkülönben a hajóállomások és uszodák, azok föl- vagy átjárói, valamint a rakparton dolgozó munkások, oda kirendelt vagy ott alkalmazott járművekre való felügyeletet, a folyamnak szemét és más anyagok által való megfertőzésének, a partok megrongálásának és ártalmas anyagok lerakása által való berondításának, a Duna jegén való átkelésnek, valamint a hólerakásnak az ezen czélra ki nem jelölt parton való megakadályozását. Feladatuk továbbá a fentiek teljesítésén kívül a folyamon közlekedő hajók és vízi járművek közlekedésének, kikötésének és állomásozásának ellenőrzése, a hajózási szerencsétlenségek megakadályozhatása iránti halaszthatatlan intézkedések megtétele, a dunai ker. kapitánysághoz utalt ügyekben a hajózási szakmába vágó szakértői vélemények és felvilágosítások adása. A két felügyelőnek a föntjelzett szolgálat eredményes teljesíthetése végett a hajózáshoz

értő hajós-oklevéllel biró szakembernek kell lenni. Az altiszteknek pedig, kik az egyes őrszobák élén állanak, gyakorlati hajózási ismeretekkel kell birniok. A dunai ker. kapitányság külszolgálati teendőinek ellátására beosztott rendőrtisztek, altisztek és legénység személyi és fegyelmi tekintetben a rendőrfőparancsnoknak vannak alárendelve, szolgálati felhasználásukat illetőleg pedig a dunai ker. kapitányság vezetőjének. A két felügyelő közül a rangidősebb osztály-parancsnok, s mint ilyennek, a másik felügyelő fegyelmi tekintetben alá van rendelve.

Dunaparti korzó köztisztasága. (42.838/fk. I. 96. sz. r.) A dunai rakpartokon (korzókon), piaczokon, sétatereken a csavargó egyének indokolatlan ácsorgása s azoknak ott étkezése, illetlen viselete, a jelzett helyeknek ételhulladékok, a gyümölcshéja és magja által bepiszkolása tilos.

Dunai szabad kikötők. L. Szabad kikötők.

Dunaparton zsákoló munkások ruházata. L. Zsákolók stb.

Duna jegén átkelés. (500/891. Kgy. sz. szbr.) 1. A Duna jegére lépni, ott tartózkodni, azon átjárni, úgy gyalog, mint bárminemű járművel, tilos. 2. E rendelet nem terjed ki a hajósokra, halászokra, révészekre, hajózási társaságok, vállalatok s magán hajótulajdonosok alkalmazottaira, kik hivatásuknál fogva a jégre lépni kénytelenek. 3. Bünt. 1—100 kor. terj. pb. 4. Ezen rendelet elleni kihágásokat a rendőrség bünteti. Dunai kapitányság.

Dunajobbparti nyaralók kilátásának megóvásáról a 664/884. Kgy. sz. szbr. intézkedik.

Durranó anyaggal házalni tilos. L. Házalva árúsítni.

Durrogatni tilos a község belterületén vagy állatok mellett. (1890 : I. tcz. 121. §. Budapesten kívül.)

Dúvadmérgezésről az 1895. évi 23.542. sz. és 1900. évi 16.086. sz. B. M. rendeletek intézkednek.

Dülőutak jogtalan megszűkitése, elszántása tilos. L. Mezei utak.

E

Ebadó alól mentesek a katonai, csendőrségi és rendőrségi czélokra tartott vagy oktatott állatok. (654/901. Kgy. sz. szbr. 4. §.) Védjegygyel azonban ezek is ellátandók. (33.470/92. X. Tan. hat.)

Ebek által megmart vagyontalanok s Pasteur-intézet. L. Veszett eb által megmart stb.

Ebet bérkocsis szállitani nem köteles. L. Bérkocsi-szbr. IV. f.

Ebek elveszett védjegyeinek kicserélése csakis az ebtartási igazolvány fölmutatása mellett s csakis egy izben tör-

ténhetik meg a ker. elüljáróság által díjtalanul (33.470/92. X. Tan. hat.)

Ebek ellopása megakadályozandó. 61/900. Rfp. np.) A rendőrközegek ügyeljenek, hogy az ebek eltulajdonítása megakadályoztassék. Nevezetesen azokról, a kikről fölteszik, hogy értékesebb kutyákat úgy sem tarthatnak, továbbá azokat, kik ebeket gyakrabban visznek eladásra vagy kutyákat magukhoz csalogatnak, általában gyanút keltenek a rendőr előtt az ebek vitele, vezetése vagy eladása körül: szólítsák igazolásra, s ha az ebek jogszerű megszerzését vagy tulajdonjogát igazolni képtelenek lennének vagy gyanura szolgáltatnak okot, az ebek holszerzésének megállapítása és a tulajdonos kipuhatolása végett állítsák elő.

Ebmarási esetekben illetékes eljárás. 301/kih. Va. 900. sz. B. M. leirat.) A rendőrhatóságoknak kétségtelen az a joga, hogy az ebtartási szabályrendelet ellen tönforogni látszó kihágások eseteiben az ebek megvizsgáltatását elrendelje, másrészt azonban egyúttal kötelessége az is, hogy a köz- és állategészségügy ellátására hivatott hatóságokat a tett intézkedéséről netaláni további intézkedés megtehetése végett értesítse, s hogy oly intézkedéstől, mely már a kihágási eljárás elbirálásához szükségesnek nem mutatkozik s egyébként sem tartozik a rendőrhatóság hatáskörébe, tartózkodjék.

Ebek gyanus megbetegedései azonnal bejelentendők a ker. elöljáróságnál. (654 /901. Kgy. sz. szbr. 20. §.)

Ebek (harapósak). Egy hónapig terjedhető elzárással büntethető, ki tudva olyan kutyát tart, mely az emberi életre veszedelmes tulajdonsággal bir, s a veszély megakadályozására vagy megelőzésére mit sem tesz. (Kbt. 122. §-a.) Ha a kutya által okozott seb nyolcz nap alatt begyógyul, úgy az ügy a rendőrséghez, különben pedig a törvényszékhez tartozik.

Ebet hajón csak szájkosárral s megkötve vagy elzárva lehet szállítani. (Hajózási szab. 21. §.)

Ebet hová tilos vinni? (654/1901. Kgy. sz. szbr. 17. §.) Vendéglőbe, kávéházakba vagy más ilyen nyilvános helyekre, továbbá nyilvános járműveken, mint társaskocsikon, közúti vaspályákon, hajókon ebet magával vinni tilos.

Ebekre razzia. (33.470/92. X. Tan. hat.) A razzia elrendelése a ker. elöljárók és főkapitány jogát képezi olyképen, hogy azt az elöljárók és a főkapitány egymástól függetlenül, különkülön is elrendelhetik, természetesen a ker. elüljárók csak a vezetésükre bizott kerület területére.

Ebtartási szabályrendelet pénzbüntetéseinek nyilvántartása. (23.099/fk. I. 92.) A ker. kapitányságok az ebtartási szabályrendelet alapján beszedett pénzbüntetéseket úgy a nyilvántartásban, mint a naplóban, nemkülönben ezek havi hiteles másolataiban is, vörös tintával szembetünően jelöljék meg.

Ebek szállitása vasuton. L. Kutyák.

Ebtartási szabályrendelet. (654/1901. Kgy. sz. szbr.) 1. Minden eb évente május hóban a ker. elöljáróságnak bejelentendő. Minden újonnan szerzett kutya korára való tekintet nélkül, 3 nap alatt bejelentendő. A bejelentés elmulasztásáért a szállásadó is felelős. 4. Minden három hónapnál idősebb eb után évente 10 korona adó fizetendő. A bejelentett kutyák védjegygyel láttatnak el. Állatorvosnak ebvizsgálatért 60 fillér jár. Ebtulajdonos felelős a kutyája okozta károkért. Ingerlés okozta kárért az felelős, a ki a kutyát fölingerelte. 14. §. Minden ebtulajdonos kutyáját kellően etetni, itatni, ápolni, valamint arról is gondoskodni köteles, hogy az ebek fekhelyükön úgy nagy hideg, mint meleg ellen óva legyen. Harapós eb éjjel is csak zárt udvaron bocsátandó szabadon. Ebeket kínozni tilos.

Ebtartási szabályrendeletbe ütköző kihágást követ el a 654/901. Kgy. sz. szbr. 32. §. szerint: *a)* azon ebtulajdonos, ki a védjegyet (bárczát) megváltotta, de kutyáján nem viselteti, a mennyiben a bárcza elvesztését nem igazolja, illetőleg annak elvesztését másodlat nyerése czéljából a ker. elüljáróságnál bejelenteni elmulasztotta; *b)* a ki másnak kutyájáról a védjegyet (bárczát) elidegeníti; *c)* a ki más kutyájára szóló védjegyet (bárczát) saját kutyáján használja; *d)* a ki a saját kutyájára szóló védjegyet (bárczát) másnak adja; *e)* a ki kutyáján meghamisított védjegyet (bárczát) viseltet; *f)* a ki kutyáját megadóztatás végett bejelenteni és kutyája számára védjegyet (bárczát) váltani elmulasztotta. 33. §. A pénzbüntetés a beszámítás mérvéhez képest a következőkben állapítandó meg: Az előző 32. §. *a)* és *f)* alatti eseteiben, tekintettel arra, hogy ezen szabályrendelet 4. §-a értelmében a fővárosban minden fajta eb három hónapos korától kivétel nélkül ebadó alá esik, minden eltitkolt vagy adó alól elvont kutya után az előző §. *a)* pontja esetében 10 koronától 20 koronáig, ugyancsak a 32. §. *f)* pontja esetében 20 koronától 40 koronáig. Az előző 32. §. *b), c), d)* alatti eseteiben 40 koronától 100 koronáig, az *e)* pont alatti eseteiben 50 koronától 100 koronáig. A pénzbüntetés, nem fizethetés esetén, elzárásra változtatandó át. 35. §. Az ezen szabályrendeletben érintett egyéb rendelkezések ellen vétők rendőri kihágást követnek el és a mennyiben nem az 1879. évi XL. tcz. 86., 102., 103. és 122., illetve az 1888. évi VII. tcz. 154. §-ának *i)* és *j)* pontjai alapján büntetendők 2 koronától 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, behajthatatlanság esetén az előbbi 33. §. utolsó pontjában jelzett megfelelő elzárással büntetendők. 36. §. A 17. §-ba és az 1879. évi XL. tcz. 122. §-ába ütköző kihágások elbirálása és büntetése a rendőrség, az összes egyéb kihágások elbirálása és büntetése a kerületi elöljáróságok hatáskörébe tartozik.

Ebek vadászati területen s nyájőrző ebek. A vadászati törvény 32. §-a szerint: A ki ebét szándékosan valamely rá nézve tilos vadászterületre viszi vagy a ki a nyájőrző ebekre vonatkozó

intézkedés ellen vét, 2—20 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő a rendőrség által.

Ebek védjegy és szájkosár nélkül az utczán kóbor ebeknek tekintendők s a gyepmester által elfogandók. (654/901. Kgy. sz. szbr. 18. §.)

Ebek veszettségéről általában. L. Veszett állatok.

Egészségre ártalmas tápszerek árulásáról, ha rendőrközeg tudomására jut, köteles arról a kihágási följelentést megtenni, az ártalmas tápszerekből mutatványt venni vagy azt egészben is lefoglalni. Eljárása ellen fölöttes hatóságánál panasz tehető, de ezek határozata ellen felebbezésnek helye nincsen. (B. M. 31.026/876. sz. r.)

Egészségre ártalmas tápszerek és italok lefoglalásáról. (B. M. 1876/31.026. sz. r. — L. 1876. R. T. 349. l.) 3. §. Az alább jelölt árúczikkeket a rendőri közeg bármikor megvizsgálhatja, a gyanusnak tetsző tárgyakról a szakértő közeget értesíti, sőt abból mutatványt is vehet, lehetőleg a tulajdonos pecsétjével lezárva. Mindenesetre lefoglalandók: 6. §. 1. Éretlen vagy megromlott gyümölcs. 2. Hamisított vagy megromlott tej, turó, sajt, kenyér- vagy lisztnemű. 3. Mindennemű ártalmas gombák. 4. Méregtartalmú ételek és italok. 5. Beteg állat húsa vagy rothadásnak indult hús. 6. Megromlott vagy hamisított olaj, zsír, vaj. 7. Megromlott vagy más anyaggal vegyített gabonaliszt, rossz burgonya. 8. Hamisított vagy megromlott italok. 9. Piszkos, tisztátalan uton előállított, undort gerjesztő étel- és italneműek. Szakértő közegek által élvezhetlen vagy ártalmasnak nyilvánított dolgok megsemmisítendők. (Lásd szabályzat.) Éretlen, de befőzésre szánt gyümölcs nem foglalható le.

Egészségi lappal biró nők. (37.120/fk. I. 902. sz. r.) E rendelettel a 49.465/fk. I. 900. sz. r. 26., 27., 28. és 29. §-ainak megváltoztatásával a következők rendeltettek el: 1. Egészségi lapot csak oly nő kaphat, a ki 17-ik életévét már betöltötte és elfogadható módon igazolja azt, hogy egyéb foglalkozással vagy keresettel is bir és a kéjelgést nem teljes nyiltsággal, hanem csak mellékkereset gyanánt üzi. Törvényes férjükkel együtt élő nők, családoknál alkalmazásban levő nevelőnők, tanítónők, bonneok és cselédek egészségi lapot nem kaphatnak. Volt bárczás kéjnőknek csak különös méltánylást érdemlő kivételes esetekben és csakis a bárcza beadásától számított két év eltelte után adható egészségi lap. Kivételesen 17-ik évüket még be nem töltött nők is kaphatnak egészségi lapot, ha a 16-ik évet már meghaladták, ha nemi betegség miatt már orvosi ápolás alatt állottak vagy ha erkölcsü züllöttségük oly fokú, hogy megjavulásukra kilátás nincsen. Férjük beleegyezésével férjes nők is kaphatnak kivételesen egészségi lapot. 2. Az egészségi lapot kérő nők az erre kijelölt rendőrorvos egyikénél tartoznak jelentkezni. Egészségi lappal biró nők találkahelyeken, nyilt rendelettel szigorított ellenőrzés alatt álló kerítőknel és bárczás kéjnőkkel együtt ugyan-

azon lakásban nem lakhatnak. Minden lakásváltoztatást a vizsgáló rendőrorvosnál bejelenteni és kilépésük alkalmával annál személyesen jelentkezni tartoznak. A kötelező vizsgálat elmulasztása és a lakásukon vagy nyilvános helyen elkövetett botrányos vagy szeméremsértő viselkedésük kihágást képez és a 49.465/fk. I. 900. sz. rendelet 1. §-ában foglalt minősítés szerint a Btv. 81. §-a alapján büntetendő. Ha ily nők ellen erkölcsrendészeti kihágás vagy vizsgálat elmulasztása miatt ismételten merültek föl alapos panaszok, akkor az egészségi lap tőlük bevonandó és türelmi bárcza kivételére utasítandók. 7. Egeszségi lapos nők nemi megbetegedésük esetén magukat otthon csak akkor gyógykezeltethetik, ha betegségük szigorúbb kórházi gyógykezelést nem igényel.

Egészségi lappal biró nők ellenőrzése. (6561/fk. I. 1901. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. 1901. évf. 31. l.) Az egészségi lappal biró nők is alá vannak vetve a kéjnőkre vonatkozó szabályoknak és rendeleteknek; az ily nők ellen utczai botrányos viselkedés vagy nyilvános helyen elkövetett bármily illetlen és szeméremsértő cselekedet által elkövetett kihágás esetén a ker. kapitányságok a 837/1884. Kgy. sz. szbr. 30., illetőleg 63. §-a értelmében járjanak el.

Égetett szeszes italokkal esszenczíák keverése tilos. L. Erősítő esszentiák.

Égő szivar villamosba nem vihető. (18.706/99 számú Tan. hat.)

Egészségtelen szeszes italok. L. Italmérések közegészségügyi stb.

Egyedárusági üzletek vasárnap mit árulhatnak? Ha valamely üzlet állami egyedáruság tárgyát képező czikkek elárusítására fel van jogosítva, e mellett más oly czikkek vételével vagy elárusításával is foglalkozik, vagy a mely ugyanazon üzlethelyiségben más oly ipart is gyakorol, mely a munkaszünet alóli kivételekhez sorolva nincsen, az ezen utóbbi üzletkörre nézve a munkaszünet iránti tilalom áll fenn. Az egyedárusági czikkek elárusítására jogosított üzletekben mindazonáltal az ezen árusításra nézve megengedett időn belől gyufa, szivarkapapir, pipa, pipaszár s közönséges fa- és papirszipkák árusítása is meg van engedve. (14.837/92. V. pont. (K. M. 4.)

Egyedárusági üzletek vasárnapi munkaszünete. — L. dohánytőzsdék.

Egyenes adók. L. adófizetés ideje.

Egyenruha (disz). L. díszegyenruhaviselés kötelezettsége.

Egyenruha erdőszemélyzetnek. L. erdőszemélyzet.

Egyenruha hivatalszolgáknak. L. hivatalszolgák stb.

Egyenruhák (katonai) jogtalan viselése s árusitása. L. kiselejtezett kincstári stb.

Egyenruha jogosulatlan viselése a kbt. 44. §. ütközik. Büntetése 100 koronáig pb. (Illetékes a Rh.)

Egyenruházati szabályok és utasitások. Rendőrségi tisztviselők egyenruházatának leírása. L. Rédey Gyüjt. I. 41. l.

Egyenruházata segédtiszteknek. (2221/fk. eln. 1899.)

Egyenruházati szabályzat betartására vonatkozó 747/fk. eln. 1892. sz. r. A rendőrség minden egyenruházott tagjának egyenruházata, ha ilyenben a nyilvánosság előtt megjelen, mindég szabályszerű és kifogástalan legyen. Szolgálati egyenruha (sapka, zubbony s szolgálati vagy nyári nadrág), viselendő hivatalban vagy szolgálatban, hová az illető rendszeresen vagy havonta beosztatik. Féldisz egyenruha (zubbony helyett kabát) viselendő: lóversenyeken, bálokon stb. s végül ünnepségek alkalmával mindazon helyeken, hová a közönség is ünneplő ruhát szokott ölteni. Díszegyenruha (kalap, dísznadrág, kabát vagy dolmány), mindazon nyilvános ünnepies alkalomnál, hol a rendőrség tagjai a rendőrség képviseletében szolgálatban vagy szolgálaton kívül megjelennek.

Egyenruhaviselési kötelezettség tisztviselőknek. — (3756/fk. eln. 1885. számmal kiadott 1501/eln. 85. B. M. r. — L. Krecs. Gyüjt. 318. l. Csapattisztekre külön határozatok bírnak érvénynyel.)

Egyenruha viselése külföldön. (L. Rédey Gyüjt. I. 51. l.) Az egyenruha és kard viselését külföldön az 1895. okt. 9-én kelt 85.101/V. b. sz. B. M. r. eltiltotta. Csak akkor engedi meg, ha az illető tisztviselő hivatalos küldetésben jár s az egyenruha és kard viselésére felsőbb helyről engedélyt nyer.

Egyéves önkéntes szolgálatra bevonuló rendőrtisztviselőket 8 hétig megilleti a lakbér és fizetés. Állásuk is csak ezen idő után tölthető be. (1898/3424. sz. Pü. M. r.)

Egyetem épületére magánhirdetmények nem ragaszthatók fel. (44.821/901. sz. V. és Köz. M. r.)

Egyetemi tvszéki orvostani intézetbe őrség felállitása. L. őrség felállítása egyetemi stb.

Egyetemépület — nem területen kivüli helyiség. — (L. Rédey Gyüjt. 1898. 9. l.) A belügyminiszternek 1898. évi 114.045/V. b) 897. sz. r. értelmében, rendőrközegek, közönséges bűncselekmény felderítése vagy büntettes üldözése alkalmával az egyetem épületeinek területén belül az egyetemi hatóságok (rektor vagy dékán) előzetes hozzájárulása nélkül megjelenhetnek, illetve ezen épületekbe beléphetnek és igy ezeknek hangoztatott területenkívüliségéről szó sem lehet.

Egyetemi ifjuság értekezletei kávéházakban tiltva vannak. L. gyülések stb.

Egyezséget lehet kötni minden rendes és sommás polgári perben, a midőn a biróság előtt kötött egyezség itélet erejével bir s végrehajtható. Bűnügyekben azonban csak a kártérítésre nézve egyezhetnek ki a felek, de azért a bűnös a büntetés alól meg nem szabadul, kivévén a magánvádra üldözendő bűncselekményeket, mikor is kiegyezés és panasz visszavonása folytán az

ügy nem kerül többé itélet ala, hanem megszünik. (1863. évi LIV. tcz. 257. §., 1893: XVIII. tcz. 41. §.) A magánvádra vonatkozólag l. bünügyi panasz.

Egyfogatú bérkocsi 4 üléses is lehet. L. bérkocsi szbr. 19. §.

Egyházi házasságkötés eszközlése, mielőtt a lelkész a polgári házasságkötést igazoltatná, ha a polgári házasság egyébként megköttetett, kihágást képez és 600 kor. terj. pb. bünt. (1894. évi XXXI. tcz. 123. §. Itél a J. b.)

Egyházi összeadást teljesítő lelkész vagy más jogosult vétséget követ el, ha az egyházi összeadás előtt a polgári tisztviselő előtt kötött házasságot nem igazoltatja. Kivétel, ha az egyházi összeadás az egyik félnek közeli halállal fenyegető betegségében történt. (1894: XXXI. tcz. 123. §.)

Egyházi személyek képviselőválasztásoknál. L. lelkész stb.

Egyházi szerek, templomi edényekkel tilos házalni. L. házalva tilos árusítani stb.

Egyletek alapszabályai. Az 1875. évi május havában 1508/eln. sz. alatt kelt belügyminiszteri körrendelet értelmében mindennemű egylet megalakulása előtt köteles alapszabály-tervezetet illetékes törvényhatósága útján a kir. kormányhoz felterjeszteni. Ha az ilykép felterjesztett alapszabály-tervezetre 40 nap lefolyása alatt határozat nem hozatott vagy észrevétel nem tétetett, az egyesület működését ideiglenesen megkezdheti ugyan, azonban véglegesen csak akkor alakulhat meg, ha alapszabályai a kir. kormány láttamozásával elláttattak. Hogy ezen rendelet határozmányainak érvény legyen szerezhető, az 1879: XI. tcz. 1. §-a alapján valamely egyletnek a föntemlített szabályok ellenére való alakulását, illetve alakítását, az ekkép alakult vagy szabályszerűen létrejött, de jogérvényes határozattal feloszlatott vagy felfüggesztett egylet vezetésében, gyüléseiben vagy bármiféle működésében való részvételt a B. M. 1898/1136. sz. rendeletével kihágásnak minősítette és 15 napig terj. elzárással és 200 K terj. pb. rendelte büntetni.

Egyletek országos czimert zászlókon engedély nélkül viselhetnek. (10.259/I. B. M. 1900.)

Egyletek, társulatok és intézetek működésének ellenőrzése. (1349/1873. sz. B. M. r. — L. 1873. R. T. 132. lap.) Bármely egylet alapszabályainak csak a kormány által történt láttamozása után alakulhat meg. Ha mégis megalakulna, az elnök vagy az elnökséget vivő vonandó felelősségre a törvényhatóság által.

Egyletekben részvétel. L meg nem alakult stb.

Egylovas bérkocsis hová nem köteles szállitani? (Bérkocsi szbr. 46. §.) A várba, Gellért-hegyre, Sváb-hegyre, Zugligetbe, Lipót-mezőre s egyáltalán kültelkekre. De ha mégis vállalkozik, az idő szerint megállapított viteldíjnak felével több fizetendő.

Egy szál gyeplővel hajtás tilos. L. hajtás egy gyeplővel stb.

Egyszerüsitések az ügyvitelben és kezelésben. (31.681/fk. l. 1900. sz. — L. Rédey Gyüjt. 1900. 40. l.) 1. A fökapitányságí ügyosztályok, hivatalok, ker. kapitányságok és a rendőrfőparancsnokság egymás között folytatott levelezéseiknél minél rövidebb, tömör és egyszerű elintézési módot használjanak. Az udvariassági szólásformák, fölösleges címzések és bevezetések mellőzendők. A címzésnél egyedül az illető ügyosztály vagy ker. kapitányság jelölendő meg. Kivételt képeznek a főkapitány, a hivatalvezetők vagy más tisztviselők személyéhez címzett hivatalos iratok, melyeknél a megfelelő cím teljesen kiirandó. Az idegen hatóságokkal folytatott levelezéseknél a hatóságok teljes címe mindenkor kiirandó. 2. Az összes oly megkeresések és átiratok, melyekben a fővárosban lakó egyének lakásának közlését vagy a lakásnak kinyomozását kérik, a bejelentési hivatal által intézendők el. 3. A ker. kapitányságok által cselédügyekben hozott és megfelebbezett határozatok, valamint a bejelentési hivatal által bejelentési mulasztások miatt hozott itéletek fölebbezés esetén ezentúl nem a főkapitánysághoz, hanem közvetlenül a székes-fővárosi közigazgatási bizottsághoz küldendők. 4. Az egyes ügyosztályok és ker. kapitányságok között minden fölösleges átirat-váltás kerülendő.

Éjjeli bérkocsihajtási jogositvány. L. bérkocsisok éjj. hajt. jogosítv.

Éjjeli bejelentési ellenőrzés. L. bejelentési lapok ellenőrzése stb.

Éjjeli csendháborítás. L. csendháborítást tiltó stb.

Éjjeli csendháborítások megakadályozása a rendőrség egyik fontos föladatát képezi. Mindazok, kik a rendőr figyelmeztetése daczára is a lármát, dalolást, zajt, botrányt folytatják, igazolásra szólítandók s ha a csendháborítás megakadályozására más mód nincs, az illetők előállítandók.

Éjjeli csendháborítás a rakpartokon. (126/1899. Rfp. np.) A rendőrőrszemeknek kötelessége megakadályozni, hogy különösen a Ferencz József-rakparton a zsákoló munkások éjjeli csendháborítást kövessenek el.

Éjjeli halászat. L. Halászat ellenőrzése.

Éjjeli kerékpározás. (18.469/fk. I. 97. r.) Az összes utczákon és tereken is esti 9 órától reggeli 7 óráig tejedő időben megengedtetik. Az állami hidakon és pedig a Margit-hídon és Ferencz József-hídon a kerékpározás a hidak kocsiútjain mindenkor föltétlenül meg van engedve, a Lánczhídon pedig csak reggeli 7 órától esti 7 óráig tilos, mikor is a kerékpár kézen vezetendő, de esti 7 órától reggeli 7 óráig ezen hídon is szabad kerékpárral közlekedni.

Éjjeli kivilágitás közúti munkáknál. L. gödrök stb.

Éjjeli munka épitkezésnél. L. állványok felállítása.

Éjjeli őrök csak akkor tekinthetők hatósági közegeknek, ha rendszeresen fölesketve vannak.

Éjjeli szállásadás pálinkamérőben. L. pálinkamérő stb.

Ekszer, ezüst, arany s értékek tartása kávéházban. (3307/fk. kih. 1888.) Ily tárgyaknak s értékeknek kávéházakban szekrényekben, tartályokban stb. tartása az 1881 : XXI. tcz. 8. §-a alapján, mint kihágás a rendőrség által 100 kor. terj. pb. bünt. (Krecs. Gyüjt. 270. l.)

Ékszerészek mulasztása gyanus szerzésü ékszerek vételre kínálása esetén. Ékszerészek, aranymívesek, arany- és ezüstóra-készitők vagy zsibárusok, a kik olyan dolog megvételére vagy zálogba vételére szólíttatnak föl, mely iránt hatóságilag tudósíttattak, akár pedig magánfelek által értesíttettek, hogy jogtalanul került birtokosának vagy birlalójának kezeihez, ha a hatóságot a legrövidebb idő alatt nem értesítik és a lehetőségig nem működnek oda, hogy azon dolog és az azt kináló személy a hatóság hatalmába kerüljön; 600 kor. terj. pb.; visszaesés esetében pedig, ha utolsó büntetésük kiállása óta, két év még nem telt el: két hónapig terj. elzárással és 600 kor. terj. pb. bünt. (Kbt. 131. §. Illetékes a J. b.)

Elbocsájtása a díjnokoknak. L. díjnokok stb.

Elbocsátás a rendőri testületből. L. kilépés a stb.

Elbocsájtott rendőrök ruházata. (304/896. Rfp. np.) Elbocsájtott, nyugdíjazott, felfüggesztett rendőrök egyenruházatukat a legtisztább állapotban előljáró ellenőrük jelenlétében és vezetése mellett kötelesek a raktárba beszolgáltatni. Ilyen rendőröknek ruházatokat a beszolgáltatás előtt kicserélni vagy eladni tilos, mert ezáltal a sikkasztás vétségét követik el. A rendőr osztályparancsnoka is személyesen és vagyonilag felelős a ruházat beszolgáltatásáért.

Eczetiparnál vasárnap végezhető munkák. Eczetiparnál a feltöltési és az erjedési műveletek körül végzendő ipari munka: egész nap. (14.837/92. I. Ker. M. r.)

Élelmezési díjak behajtására utasítás. L. rendkívüli stb.

Élelmezési költségek felszámitásához. (196/1894. sz. Rfp. np.) Idegen kerületből (s tart. vagy lovas-osztálytól) kisegítésül kért rendőrök után felmerült élelmezési költséget a kisegítést kért osztályparancsnokság ne számítson föl, hanem csak tüntesse ki a kimutatásban az illető rendőr nevét, hogy hozott-e (s mennyit) élelmiköltséget érdembe.

Élelmezési költségekről fizetési iv szerkesztése az őrszemélyzetnél. (Gazdászati kezelési utasítás 23., 24. §§. Hivatalos kiadás 1901.)

Élelmezési költség rendőröknek. L. rendőrök élelmezési stb.

Élelmezési költségek és tiszti napi díjak minden egyes esetben a rendőrfőparancsnokság által hajtatnak be a rendkívüli szolg. díjakkal. (Szerv. szab. 55. §.)

Élelmezése a letartóztatottaknak. L. letartóztatott egyének stb.

Élelmezése a terheltnek az előzetes letartóztatás alatt saját költségen is történhetik. (B. P. 155. §.)

Élelmiczikkek hamisítása. Az 1878: V. tcz. 314. §-a: A ki a közfogyasztás tárgyait képező s elárusításra vagy szétosztásra rendelt élelmiczikkek közé az egészségre ártalmas anyagot kever vagy kevertet, úgyszintén az, a ki az ekként meghamisított vagy életveszélyes élelmiczikkeket elárusítás vagy szétosztás czéljából boltjában vagy más áruhelyen vagy raktáron tartja, közegészségi vétséget követ el és egy évig terj. fogházzal, ezenfölül 200—2000 kor. terj. pb. bünt.

Élelmiczikkek s a vasárnapi munkaszünet. (A Ker. M. 81.459/900. sz. r.) Mindazon üzletekben, melyek különféle húsnemekből előállított hideg élelmiczikkek elárusításával foglalkoznak, esteli 6 órától 9 óráig árusíthatók: sonka, kolbászfélék és egyéb hideg fölvágottak, valamint sajtok, mindazonáltal azzal a korlátozással, hogy ezen elárusításnál az üzleti segédszemélyzet igénybe nem vehető, továbbá, hogy a megnevezetteken kívül a vevőközönségnek semmiféle más áruczikk ki nem szolgáltatható.

Élelmiszerek árusítása italmérő üzletekben. (4822—VIII. 1901. sz. Ker. M. r.) Az az italmérő, ki ételek, élelmiszerek kiszolgáltatásával, illetve eladásával e rendelet életbelépte után kíván foglalkozni, ez üzletét csak az ipartörvény 4., illetve 10. §-ában előírt föltétel teljesítése, vagyis az iparigazolvány vagy a vendéglői iparengedély megszerzése utan kezdheti meg, mig az az italmérő (korcsmáros, bor-, sör- és pálinkamérő), ki ételek és élelmiszerek eladásával, illetve kiszolgáltatásával e rendelet életbeléptekor is foglalkozik, ez üzletet tovább is folytathatja ugyan, a mennyiben azonban élelmiszerekkel való kereskedésre vagy ételeknek vendéglőszerűleg való kiszolgáltatására iparigazolványa, illetve vendéglői iparengedélye nincs, e rendelet életbeléptétől számított három hónap alatt az iparigazolványért, illetve az iparengedélyért az illetékes elsőfokú iparhatósághoz folyamodni tartozik.

Élelmiszerek árusítása a városligetben. (753/1900. Kgy. sz. szbr.) 4. §. Minden áruállvány egy, a bérlő nevét s az állvány számát tartalmazó s szembeötlő helyen elhelyezett táblával látandó el. 5. §. Az áruállványt a megállapított s kitűzött helyről odább tenni, a mellett vagy mögött asztalokat, székeket, padokat kirakni, azokban lakni s ott ágyneműeket tartani tilos. 6. §. Az áruállványban tüzelni vagy világítás czéljából gázcsövet bevezetni tilos. Megengedtetik azonban, hogy az áruállványhelyek bérlője vörös kolbász és tojás főzésére az áruállvány belsejében egy jól elzárható főzőedényt alkalmazhasson. 7. §. Szigorúan tilos az áruállványról a következő élelmiczikkeket árusítani: 1. az összes meleg ételeket, — vörös kolbász és tojás kivételével; 2. bort, sört és szeszes italokat, valamint szeszszel elegyített

frissítőket; 3. kukoriczát és dinnyét. 8. §. Az áruállvány évenkint és pedig mindenkor majus hó 15-ig a hely bérlője által világosszürkére befestendő; az áruállvány és környéke pedig általa állandóan tisztán tartandó. Köteles tehát az áruállványhely bérlője az abban s környékén összesepert szemetet egy, az áruállvány belsejében elhelyezhető zárt szemetesládában összegyüjteni s abból naponta délelőtti 9 óráig a legközelebbi szemétgyüjtő ládába üríteni. 9. §. Az áruállvány tetejére bármit elhelyezni vagy arra szárítás végett ruhát kiaggatni tilos. 10. §. Az áruállványhelyek bérlőinek kutyát, macskát vagy baromfit tartani tilos. 22. §. Bünt. 1—100 kor. terj. pb. 23. §. Itél Rkap.

Élelmiszer (romlandó) fuvarozása vasárnap. Lásd gyorsárú stb.

Élelmiszerek, fűszerek stb. hamisitásának megállapitása. (33.075/1889. Ker. M. r. — L. 1889. R. T. 885. l.) Magánosok részéről 100—200 grammnyi küldendő be az állami vetőmag-vizsgalóintézetbe (VII. Rottenbiller-utcza 27.). Vizsgálati díj 1 korona. A vizsgálati lelet hatósági és rendőri eljárásnak alapul szolgál. Hatóságok nem fizetnek e vizsgálatért díjat. Gombák alkoholban küldendők. De mivel ebben szinüket vesztik, az eredeti szín alaposan leirandó.

Élelmiszerek kiszolgálása korcsmákban. L. étel és stb.

Élelmiszer-raktár átadása az ellenségnek, hűtlenség büntetését képezi. L. e czim alatt.

Élelmiszer-szállitás vasárnap államvasutakról. Lásd államvasutak vasárnapi stb.

Élelmiszert-szállitó vidéki kocsik útiránya. L. vidékről jövő stb.

Elemi csapásoknál vasárnap végezhető munkák. Elemi csapás elleni védelmi munkák, valamint az illető elemi csapás következményeinek eltávolitására vagy orvoslására elkerülhetlenül szükséges munkák: egész nap. (14.832/92. III. 3. pont.)

Elemi károknál adóelengedés. L. adóelengedésért stb.

Elesztő használata borkezelésnél. L. borkezelésnél mi szabad?

Életmentési jutalom 50 korona. 4 hét alatt kell kérnie annak, a ki emberéletet mentett meg. (20.177/1871. sz. B. M. r.)

Elévülés. Elévülés alatt a büntető jogban valamely büntetendő cselekmény következményeinek bizonyos idő lefolyta után való törlését értjük. Az elévülés kizárja a bűnvádi eljárás megindítását: *a)* 20 év után, ha az elkövetett bűntettre a bünt. halált vagy életfogytig tartó fegyházat szab; *b)* 15 év elteltével, ha az elkövetett bűntettre 10 éven felüli szabadságvesztés a büntetés; *c)* 10 év alatt, ha 5 éven felüli a szabadságvesztés-büntetés; *d)* 5 év elteltével, ha az elkövetett bűntettre kisebb a büntetés. Vétség 3 év alatt évül el. (Btv. 106. §.) Az elévülés kezdetét veszi: *a)* a bevégzett bűntettre vagy vétségre nézve a véghezvitel napjával; *b)* a kisérletnél pedig a véghezvitelre irányzott utolsó cse-

lekmény elkövetésének napjával. (Btv. 107. §.) Félbeszakítja az elévülést valamely birói határozat vagy intézkedés. A határozat vagy intézkedés napján azonban az elévülés újra kezdetét veszi. Az elévülés csak azon egyénre nézve szakad félbe, a kire a bíróság intézkedése vonatkozik. (Btv. 108. §.) Ha pedig az eljárás valamely előzetes kérdés hatósági elintézésétől függ, az elévülés ezen kérdés jogerejű elintézéséig nyugszik. (Btv. 109. §.)

Elévülés a kihágási eljárásban. A büntetőeljárás megindithatása, a mennyiben külön törvény ellenkezőt nem rendel: hat hó alatt; a kiszabott büntetés pedig egy év alatt évül el. (Kbt. 31. §.)

Elévült pénzbüntetés. L. behajthatlan, elévült stb.

Elfogatási parancs nélkül előállitás, bekisérés. Lásd előállitás stb.

Elfogás bejelentésének elmulasztása. A ki valakit törvény által megengedett esetekben letartóztat, de a letartóztatást, mihelyt lehetséges volt, a hatóságnak bejelenteni elmulasztotta, személyes szabadság megsértésének vétségét követi el. (Btv. 323. §.)

Elfogató parancs alapján történő előállitások. L. előállitások elfogató parancsra.

Elgázolásoknál a rendőr eljárása. (13.679/fk. eln. 97. sz. r.) A rendőrök a villamos-kocsik által történt elgázolásoknál csak abban az esetben foganatosítsanak előállítást, ha tényleg bűntény forog fönn. Ha ez nem forog fönn az 1881/XXI. tcz. tartandó szem előtt s ha az elgázolás az elgázolt egyén vigyázatlansága következménye volt, a villamos-vezető bekisérésnek helye nincs, ellenben, ha az elgázolást a villamos-vezető hanyagsága, gondatlansága okozta, úgy az mindig az intézkedő közeg által a végállomásig kisérendő s csak onnan állítandó elő, ne hogy a közlekedés zavart szenvedjen.

Elhagyott gyermekek elhelyezése. (50.000/1899. sz. B. M. szbr. — L. Rédey Gyüjt. 1899. 131. l.) Elhagyottnak tekintendő minden oly hét éven aluli gyermek: *a)* a ki köz- vagy magánhelyen elhagyatva találtatik (lelencz); *b)* árvahazban el nem helyezhető vagyontalan árva; *c)* ki szüleinek betegsége, kórházban, tébolydában, fog- vagy fegyházban léte miatt — habár ideiglenesen is — hatósági gondozásra szorul; *d)* minden oly gyermek, kit tartásra köteles hozzátartozói megélhetési viszonyuk veszélyeztetése nélkül eltartani képtelenek. Miután az ily gyermekek tartási költségei az országos betegápolási alapot terhelik, fölmerülendő esetben a gondozást igénylő ily 7 éven aluli gyermekeket a ker. elüljáróságok mellőzésével közvetlenül a budapesti első gyermekmenhely-egyesület és a «Fehér-kereszt» országos lelenczház-egyesület intézeteibe kell vitetni.

Elhalt rendornek temetkezési költség. L. temetkezési költség.

Elhalt rendőr tömeg-vagyona örökösei javára a bíróságnak adatik át. (Gazd. k. ut. 50. §.)

Elhelyező irodák ellenőrzése. L. tudakozó irodák.

Elhullott állatok el nem takarítása. 40 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő azon háztulajdonos: a ki a házában vagy azzal összefüggő helyiségben vagy közvetlenül a ház vagy helyiség előtt elhullott állatnak a fönnálló szabályok szerinti elásatásáról nem intézkedik, illetőleg utóbbi esetben e végből a hatóságnak jelentést nem tesz; továbbá a ki városban vagy más községben elhullott állatot, az ott fönnálló szabályok ellenére, házában vagy lakásán, vagy az ezekkel összefüggő valamely helyiségben tart, az udvarra, utczára vagy térre kidob, annak elásatásáról nem intézkedik vagy elásatásánál a tönnálló szabályokat meg nem tartja. (Kbt. 124. §. Illetékes a kh., Budapesten az Előlj.)

Elhullott marha húsa. L. vágómarhák.

Eljárási költségek kihágási ügyben. (Kih. Elj. 93—94. §.) Az eljárási költségek fölszámítása a közp. végrehajtó osztály felállításáig a 10433. eln. 902. fk. r. szerint eszközlendő.

Eljárás a tisztviselők megbetegedése esetén. (13.792/fk. eln. 900. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. 1900. 113. l.) Ha a testület valamelyik tagja beteget jelent, a betegség esete irásban bejelentendő a főkapitányságnak és pedig orvosi vélemény kiséretében, lehetőleg 48 óra alatt. Ez utóbbi okból a beteget jelentett tisztviselő vagy közeg nevének és lakásának pontos közlése mellett a betegség bejelentésének első napján délelőtt 10 óráig megkeresendő az illetékes rendőrorvos, illetve a főorvosi hivatal az orvosi véleménynek 24 óra alatt leendő bemutatására. Félreértések kikerülése végett közöltetik, hogy a főkapitányság, a detektiv-testület és a bejelentési hivatal betegeit a főorvosi hivatal, a kerületekéit pedig a szolgálatot tevő kerületi orvosok kötelesek megvizsgálni, róluk véleményt adni. A rendőrség területén kívül lakók megvizsgálásáért az orvos szabályszerű útiköltséget számithat föl.

Elkobzott fegyverek kezelése s visszaadása. (61.219/1890. sz. B. M. r.) 1. §. A lefoglalt lőfegyver megőrzés végett a fővárosban a rendőrségnek adandó át. 2. §. Ha a lőfegyver kizárólag a lőfegyvernek adóztatás alól történt elvonása, a vadászatnak vadászati jegynélküli gyakorlása vagy más, az 1883. évi XXIII. tcz. 42. §-ában fölsorolt jövedéki kihágás miatt foglaltatott le: a kiszabott birság lefizetése, illetőleg az elzárási büntetés alkalmazása után a lefoglalt lőfegyver a tulajdonosnak a kir. pénzügyigazgatóság fölhivására visszaadandó. 3. §. Azon esetben pedig, ha a lőfegyver tilos vagy orv-vadászat (1883. évi XX. tcz. 26., 27., 29. és 31. §-ai) miatt koboztatott el, az elkobzott fegyvert a járási főszolgabiró a vármegye alispánjához küldi be, ki is ezen fegyvert illetőleg az alispánokhoz 1884. évi november hó 27-én 63.477. sz. a. kiadott belügyminiszteri körrendelet értelmében tartozik eljárni. Ekkép intézkedik a törvényhatósági joggal fölruházott város polgármestere, illetve a fővárosi rendőrség főkapitánya a hatósága területén elkobzott ilynemű fegyverre nézve.

Elkobzott lőfegyverek megsemmisitése. Melléklet a 61.219/1890. sz. B. M. rendelethez. Az elkobzott lőfegyverek beszállítandók a központba s ha kis értéket képviselnek, használhatatlanná téve mint nyers anyag értékesíttetnek, ha pedig értékesebbek, akként kell intézkedni, hogy azok vadorzók birtokába ne juthassanak az árverezésnél.

Ellenmondás fizetési meghagyásnál. Az illetékes kir. járásbiróság által az adós ellen kibocsájtott fizetési meghagyás ellen az, a ki magát adósnak nem érzi, ellent mondhat. Elég, ha fizetési meghagyásra ezt irja: «ellent mondok» s ezt aláirja. Irásban az ellenmondás a kézbesítéstől számított 15 nap alatt beadandó. (1893: XIX. tcz. 8 és 10. §-ai.)

Ellenmondás következménye fizetési meghagyásnál az, hogy az adós a birósághoz megidéztetik tárgyalásra, hol védekezését előadhatja, míg ha ellen nem mond, a fizetési meghagyás 15 nap alatt itéletté válik s végrehajtható, ha végrehajtása kéretik. (1893: XIX. tcz. 17. §.)

Ellenőrzése a bejelentésnek nappal eszközlendő. L. bejelentési lapok stb.

Ellenőrök hatásköre és teendői a rendőrségnél. (Szervezési szab. 142—147. §§-ai.)

Ellenőrzés a központi felügyelettartásban. (15.699/fk. eln. sz. r. 1896. — Rédey Gyüjt. I. 60. l.)

Ellenőrzési mód szabályozása. (180/1899. Rfp. sz. p.) Az őrszemeknél levő ellenőrzési könyvecskékbe sem a tisztek, sem az altisztek nem irhatnak be, hanem az a rendőr irja be sajátkezüleg az ellenőrző nevét és ellenőrzés idejét, a ki tényleg ellenőrizve lett. A mint az ellenőrzött rendőr fölváltatott, köteles az őrszobára menni s ott a kitett «napi ellenőrzési kimutatásba» beirni az ellenőrzést. A bejegyzés valódiságát sajátkezü aláirásával igazolja. A napi ellenőrzési kimutatásokat az ellenőrök déli 12 órakor lezárják s másnap reggel a felügyelőséghez beküldik, hol a kerületi őrmester s az osztályparancsnok az adatok valódiságát névaláirásukkal igazolják. Az igy aláirt kimutatás naponta a rendőrfőparancsnokhoz beterjesztetik; az őrszemnél levő ellenőrzési könyvecskék pedig az osztályparancsnokság irattárában őriztetnek meg. Az őrszobákon kitett főellenőrzési könyvek továbbra is érvényben maradnak s azok vezetendők. Ez új ellenőrzési módszer a lovasosztály s valamennyi őrjáratra is kiterjesztetik. A lovasosztálynál a napiszolgálat nem déli 12 órakor, hanem reggel 4 órakor kezdődik.

Ellenőrzése az őrszobai nyilvántartásoknak. L. őrszobákon vezetendő stb.

Ellenszegülés a rendőrnek. L. fegyverhasználat.

Ellenőrzés polgári ruhában. (Rfp. 1898. évi VII/29. sz. np.) Ellenőrzés polgári ruhában csakis a rendőrfőparancsnokság különös engedélye alapján gyakorolható az altisztek által. Időről-időre az osztályparancsnokságnak indokolt kér-

vényben kell kérni, hogy az altisztek polgári ruhában ellenőrizhessenek.

Ellenőrzése az őrszobáknak altisztek által. L. őrszobák ellenőrzése.

Ellenőrző szakértő. Olyan ügyben, melyben az eldöntendő kérdések fölismeréséhez és megitéléséhez külön szakértelem szükséges, a terhelt vagy ha több a terhelt, ezek együttesen saját költségükön ellenőrző szakértő közremüködésével élhetnek. Az utóbbinak joga van a terhelt vagy terheltek érdekeit szakértői közremüködésével előmozdítani és megótalmazni. A szemlénél jelen lehet, az esetleges hiányokra vagy mulasztásokra figyelmeztethet és a szemle teljesítésére, valamint a véleményre nézve észrevételeit akár a jegyzőkönyvben, akár külön iratban előterjeszteti. (B. P. 228. §.)

Ellenőri tanfolyam. L. altiszti tanfolyam.

Ellenség segitése hütlenség bűntettét képezi. L. e czim alatt.

Ellenséghez szegődés hütlenség bűntettét képezi. L. e czim alatt.

Elmebetegek beszállitása. (4279/fk. I. 1901. sz. végzés.) Csak oly beteg szállítható a m. kir. lipótmezei állami tébolydába, kiről rendőr-orvosilag meg van állapítva, hogy közveszélyes vagy önveszélyes elmebeteg. Az orvosi bizonyítványok olvashatóan irandók alá s hiv. pecséttel látandók el, mert különben visszautasításnak lehet az oka. A beszállítások alkalmából követelhető szállítási díjat a 23.063/V—b. 1900. B. M. r. hat koronában állapítja meg.

Elmebetegeknek az országos tébolydában fölvételéről. (B. M. r. 1871/31.100. — L. 1871. R. T. 486. l.)

Elmebeteget beszállitó iratok kiállitása. (27.984/fk. I. 1896. sz. végzéshez.) A ker. kapitányságok utasittatnak, hogy az elmebeteget kisérő átiratokat mindenkor a hivatalos pecsétökkel lássák el.

Elmebetegek beszállitása körüli eljárás. (31.468/fk. I. 96. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. I. 140. l.) A rendőrség által eszközlendő szállításokat a mentők végezik. A szállítást az egyes ügyosztályok, ker. kapitányságok és ügyeletes tisztviselők rendelhetik el. A beteg megvizsgálását a rendőrorvosok eszközlik, ők adnak a beszállítás föltétlen szükségességéről orvosi véleményeket, melyeket és a betegnél talált értéktárgyak jegyzékét, kézbesítési vétív és külön átirat kapcsán s a beteget a kisérő rendőrközeg a tébolydai vagy ápoldai igazgatóságnak adja át és a vétivet ugyanezen rendőrközeg az intézkedő rendőri hatóságnak visszaadja. Az államrendőrség az 1210. eln. 903. sz. fők. rend. értelmében mindazon köz- és önveszélyes elmebeteg elhelyezésére nézve intézkedik, kik rendőri elbánás végett bármely okból valamely rendőri hatóság elé állittatnak s itt *közveszélyes* voltuk megállapittatott, tekintet nélkül, hogy vannak-e hozzátartozóik, vagy épen, hogy vidékiek. Még a beszállítás eszközlése

előtt a beteg személyazonossága, vagyoni viszonyai, illetőségi adatai és hozzátartozói holléte lehetőleg megállapítandó; ellenesetben pontos személyleirás veendő föl.

Elmebetegek kisérőjének polgári ruhában öltözött rendőrök alkalmazhatók, egyenruhások nem. (35.000/1902. B. M. sz. kórházi szbr. 54. §.)

Elmebetegek magánházból elszállításához karhatalom. (8313/fk. 1890. sz. r.) Elmebetegeknek magánházból elszállításánál, ha a karhatalom szüksége forog fönn, a ker. előljáróság által tett irásbeli megkeresésre ráirandó N. N. rendőr küldetett ki s a rendőr erről irásban jelentést tesz s azt a ker. kapitányságnak azonnal beadni köteles.

Elmebetegség miatt bűnvád terhe alól fölmentett és közveszélyes egyéneket mindig azon közigazgatási hatóság szállítja be a gyógyintézetbe a bíróságok megkeresésére, melyek a kezelésükre bizott bírósági fogház területén gyakorolják a hatóságot. Hiteles másolatban az elmebajossal együtt átadandók: a hatósági orvosi bizonyítvány, esetleg azigazságügyi orvosi tanács véleménye, továbbá az illetékességre és vagyoni állapotra vonatkozó rendelkezésre álló iratok. (40.335/93. sz. I. M. r. — L. R. T. 1893. 2465. l.)

Elmebetegek rendőrségnél nem maradhatnak. (24.522 : VI. tcz. B. M. r.) A főváros területén a rendőrség által föltalált elmebetegeket a beteg fekhelyek számának bármi módon történendő szaporítása mellett is haladéktalanul fölvenni köteles a tébolyda igazgató, nehogy a hely hiánya miatt az elmebeteg több időig a rendőrségnél maradjon, hol nincs megfelelő helyiség.

Elmezavar megállapitása (bűnügyben) a B. P. 246. §-a szerint történik. Ez iránt rendszerint a bíróság intézkedik.

Élőállatok szállitása vasárnap az államvasutakról. (22.436/VIII. 902. sz. Ker. M. r.) Élő állatok vasárnapokon, valamint Szent István napján az egész napon át fölhajthatók, szállíthatók, szállítás czéljából úgy gyors, mint teherárú gyanánt föladhatók, megérkezésükkor a szállítási eszközökből kirakhatók és az állomásról rendeltetési helyükre szállíthatók, illetve hajthatók.

Élőállatok bonczolása. (F. M. 8913/88. sz. r.) Eleven állatokon való bonczolást (vivisectio) csak komoly vizsgálódás vagy fontos oktatási czélból csak tanár vagy tanársegéd végezhet vagy végeztethet jelenlétében saját felelősségére. Az állatokat előbb el kell altatni. A mely kisérlethez alsóbbrendű állat is megfelelő, oda magasabbrendű állatot venni tilos. E rendelet nincs büntető határozattal ellátva, azonban a fölmerülhető esetek, mint állatkínzás a Kbt. 86. §-a alapján büntetendők.

Élőállatok munkaszüneti napon szállitása. Élőállatoknak a szállítási eszközökből való kirakása és hazaszállítása: vasárnap és Szent István nap egész nap. 14.837,92. II. *A)* 1. *n)* pont; szállítás czéljából a föladó állomásokra szállítása és szállító eszközökbe berakhatása pedig déli 12 óráig szabad. (75.021/VIII. 1901. sz. Ker. M. r.)

Előállítás bűntetendő cselekmény miatt. A rendőri közegek, felsőbb hatóságuk külön utasítása vagy rendelete nélkül is kötelesek elfogni és a fölöttes rendőri hatóság elé vezetni azt: I. A ki ellen a rendőri hatóság, vizsgálóbiró vagy a bíróság által előzetes letartóztatás, illetőleg vizsgálati fogság van elrendelve, vagy a ki ellen nyomozó-levél vagy elfogató-parancs van kibocsátva. II. A ki büntetésének töltése közben valamely letartóztatási helyről megszökött. III. A ki jogerős ítélettel kiutasítva vagy kitiltva van s ezen tilalmat a rendőri hatóság engedélye nélkül megszegi. IV. A ki a bíróság által valamely helyen való tartózkodásra utasíttatott vagy valamely helyen való tartózkodástól eltiltatott és ezen rendelkezést, illetve tilalmat megszegte. V. A ki tetten éretik. A tettenkapás esetei: *a)* ha valaki a tettest vagy a részest a bűncselekményen rajta éri; *b)* ha valaki mint szemtanú vagy szemtanú által figyelmeztetve, a tettest vagy részest azonnal a bűncselekmény elkövetése után elfogta vagy üzőbe vette. Vétség esetében azonban a tettenérés csak akkor ok az elfogásra, ha szabadságvesztés büntetéssel büntetendő vétségről van szó és a tettes kiléte meg nem állapítható. Ha a vétségen ért tettesnek kiléte ismeretes, ő csak az alábbi VI. *a*—*i* pontok alatt foglalt föltételek egyikének fönforgása esetében fogható el. VI. Ha a késedelem veszélylyel jár, azon bűntett vagy szabadságvesztéssel büntetendő vétség elkövetésével nyomatékosan gyanusított egyént: *a)* a ki gyilkossággal, emberöléssel, rablással, betöréses lopással, gyujtogatással vagy más hasonló sulyos bűntettel terheltetik; *b)* a ki a bűncselekmény elkövetése után megszökött vagy megszökési előkészületeket tesz vagy a ki elrejtőzött; *c)* a ki azon éretik, hogy a bűnjelet elrejteni, megsemmisíteni vagy magától eldobni igyekszik vagy a ki a bűncselekmény nyomait megsemmisíteni, megváltoztatni törekszik vagy ki tettes társát, részesét, az orgazdát, bűnpártolót vagy mást a bűncselekményre vonatkozólag hamis vallomástételre birni igyekszik; *d)* ki a megkisérlett büntetendő cselekményt befejezni akarja vagy azzal fenyegetődzik, hogy azt végrehajtja vagy hogy más büntetendő cselekményt követ el s a bűncselekmény elkövetését vagy folytatását másképen megakadályozni nem lehet; *e)* a ki csavargó és rendes lakással s foglalkozással nem bir; *f)* ki rovott előéletű vagy a rendőrség előtt szokásos büntettesként ismeretes vagy rendőri felügyelet alatt áll; *g)* a ki kilétét és személyazonosságát igazolni nem képes vagy az igazolást megtagadja; *h)* ki a rendőri közeget hivatalos eljárása közben bántalmazza vagy veszélyesen fenyegeti; *i)* a ki oly természetű bűncselekményt követ el, mely közbotrányt okoz és az előidézett rendetlenséget vagy rendzavarást csak a tettes vagy részes elfogatásával lehet megszüntetni. VII. Kihágás esetében csak azt a tettenkapottat kisérheti be a rendőri közeg: 1. Ki oly természetű kihágáson éretik tetten, mely közbotrányt okoz vagy ha az előidézett rendetlenség, esetleg rendzavarás csak a tettes elfogatásával szüntethető meg; 2. ki a kihá-

gást a rendőri közeg részéről történt megintés után is folytatja; 3. ki a rendőri közegnek ellenszegül vagy azt bántalmazza; 4. ki magát a rendőri közeg fölszólítására igazolni nem tudja vagy az igazolást megtagadja. (Ut. 183. §.) Ha közhivatalban vagy közszolgálatban álló, illetőleg megánvállalatnál alkalmazott olyan egyénnek elfogása vagy elővezetése eszközlendő, a kinek rögtöni helyettesítése a közbiztonság vagy más közérdek folytán szükséges, nevezetesen, ha vasutaknál, gőzhajóknál, bánya-, huta-, hengermű-, gőzgép- vagy gyár-üzemnél alkalmazottaknak, illetőleg ilyen munkásnak, állami vagy községi egészségügyi, avagy köz- vagy magánerdészeti szolgálatban álló egyénnek elfogatása vagy elővezetése foganatosítandó: akkor az illetőnek közvetlen előljárója a szükséges helyettesítés iránti intézkedés czéljából még az elfogás vagy elővezetés foganatosítása előtt értesítendő és a helyettesítés megtörténtéig csak a megszökés meggátlására szükséges intézkedések teendők meg. Ha az ilyen egyén előljárójának előleges értesítése — pl. mert a megszökés vagy a bűncselekmény nyomainak megsemmisítése vagy összebeszélés stb., különben nem volna megakadályozható — meg nem történhetik: akkor az elfogás vagy az elővezetés czéljából való őrizetbe vétel ugyan közvetlenül teljesítendő, de egyuttal az illetőnek előljárója is rögtön értesítendő s ha az elfogottnak vagy elővezetendőnek szolgálata helyéről való elvezetése — pl. egy pályaőr elővezetése — a közérdek vagy közbiztonság veszélyeztetésével lenne egybekötve, akkor elvezetésével addig kell várni, míg helyettesítése iránt intézkedés történt. (Ut. 184. §.)

Előállítás alkalmával megbilincselés. L. megbilincselésnek stb.

Előállítás előtt fölhivás intézendő a félhez. (Szolg. szab. 45. §.) A rendőr az illetőt először a törvény nevében fölszólítani tartozik, hogy önként jöjjön vele. Ha az illető a fölszólításnak nem tesz eleget, a rendőr kezét e szavak kiséretében: «A törvény nevében!» az illető vállára teszi s az önkéntes követésre újból fölszólítja, azzal a kijelentéssel, hogy ellenállás esetén kényszereszközt fog alkalmazni.

Előállítások elfogató parancsra, nyomozó-levélre, vagy körözvényre. Ily esetben a 922/1900. fk. eln. utasítás követendő. (Rédey Gyüjt. IV. évf. 71. l.) E szerint, ha a rendőri közeg valakit körözvény, elfogató-parancs, vagy nyomozó levél alapján a rendőri hatóság elé állít, erről irásbeli jelentést köteles tenni, melyben rendszerint megemlítendő az is, miként puhatolta ki az előállított egyént s hogy az előállított egyén bir-e s ha igen, minő lakással bir, be van-e jelentve. Az előállítottak személyazonosságuk megállapítása czéljából minden esetben jegyzőkönyvileg hallgatandók ki. A további eljárás az elfogató-parancs, a körözö-, illetve nyomozólevél tartalma szerint s a kihallgatás eredményéhez képest teljesítendő. A központban felügyeletet tartó rendőrtisztviselő, azt, hogy az azonosságot megállapította-e, a napi jelentésben föl-

említeni köteles, valamint a netán tett egyéb intézkedéseket is. Ha valószinűnek látszik, hogy az elfogató-parancs vagy nyomozólevél mér érvényét veszítette, vagy visszavonatott, de ezen körülmény a «Rendőri Közlöny» s a nyilvántartás alapján meg nem állapítható, a letartóztatas foganatosítható ugyan, de az eljáró tisztviselő köteles haladéktalanul távirati uton azon hatósághoz fordulni fölvilágosításért, melynek határozata alapján az eljárás folyamatba tétetett.

Előállítás ha a terheltet más adja át. Ha a tettes mások által adatik át a rendőri közegnek — akár szükségét látja a bekisérésnek, akár nem — állapitsa meg az átadott egyén nevét, lakását, a bizonyító adatokat, valamint azt, hogy ki az előállító egyén és hogy mily okból és körülmények között eszközölte az előállítást. Ha az ilyen átadott egyénen külerőszak és sérelmek nyomai látszanak, vagy az ilyenek miatt panaszkodik, ez a jelentésben a rendőri közeg által külön is fölemlítendő. (Ut. 193. §.)

Előállítás kocsin. Ha az előállítandó kívánja, saját költségén kocsin szállítandó. Ha a bekisérendő népes utczákon vagy tereken vezetendő keresztül és magaviselete vagy ellentállása miatt attól lehet tartani, hogy a bekisérés nagyobb utczai botrányt vagy csődületet fog elöidézni, a bekisérendő egyén valamely legközelebbi épületbe helyezendő őrizet alá és az elszállításnak miként leendő eszközlése iránt a rendőri hatósághoz kell fordulni. (Ut. 192. §.)

Előállított koldusokról kimutatások az őrszobák által minden hó utolsó napján az osztályparancsnoksághoz, innen minden hó 1-én a Rfp-hoz beküldendők. (8/1894. Rfp. np.)

Előállitandók a közrend és közbiztonság érdekében: *a)* kiutasított egyének (1881 : XXI. tcz. 17. §.); *b)* tiltott játék, vagy tiltott mesterséggel foglalkozók; *c)* olyanok, kik csoportosan csavarognak, a lakókat fenyegetik, vagy testi sértések vagy lopásra alkalmas eszközzel vannak ellátva; *d)* házalók, kiknek nincs engedélyük, vagy ha van, annak korlátait áthágják; *e)* koldusok (1881 : XXI. tcz. 18. §.) és azok, kik másokat koldulásra buzdítnak vagy tanítnak. (1881 ; XXI. tcz. 19. §.)

Előállithatók a közrend és közbiztonság föntartása czéljából: *a)* kik éjjel, gyanut ébresztő körülmények között és oly eszközök birtokában találtatnak, melyek bűncselekmények elkövetésére alkalmasak (1881 : XXI. tcz. 20. §.); *b)* kik oly tárgyakat hordanak magukkal, a melyek törvényszerű birhatása vagy használata iránt gyanú vagy kétség forog fönn (19. §.); *c)* kik a rendőr azon fölhivásának, hogy őt az őrszobára kövessék, nem engedelmeskednek.

Előállítások, letartóztatások, bekisérések alkalmával a rendőrnek kötelessége a legnagyobb elővigyázattal, kiméllettel és humanitással viselkedni. Kisebb kihágási ügyekben az igazolást túlhajtani tilos. (1389/fk. kih. 1892. sz. és 1300/fk. kih. 1892. számok.)

Előállitástól a rendőr útközben el is állhat, ha az elővezetés oka útközben megszünt, de ez esetben a történtekről jelentés teendő. (Szolg. ut. 44. §.)

Előállitandók saját érdekükben: *a)* túlittas egyének, ha kilétük és lakásuk iránt fölvilágosítást adni képtelenek, vagy ha lakásuk föltaláltatásuk helyétől tovább esik, mint a legközelebbi rendőr-állomás; *b)* bármi okból gyámoltalan személyek, ú. m. őrültek, eltévedt gyermekek stb.; *c)* tömeg által üldözött személyek; *d)* hajléktalanok. (10.538./fk. eln. 1892. sz. 17. §.)

Előállitása villamos vasuti alkalmazottaknak. L. közuti vasuti alkalmazottak stb.

Előadó és a bélyegilleték. L. bélyegilleték lerovásának ellenőrzése.

Élő fák védelme a fővárosban. (3031/rfp. 1900.) A nyilvános helyeken ültetett élő fák a főváros tulajdonát, tehát közvagyont képeznek s így azok megrongálása és pusztítása az 1879: XL. tcz. 80. §-a értelmében kihágást képez. A rendőrség ügyelni tartozik. Továbbá az 1901: 12.499. Fk. I. sz. r. rendeli, hogy oly utczákban, a melyekben fák vannak ültetve, a járdákon összegyülemlő hónak sóval való olvasztását szigorúan tiltsák el, valamint hogy ily utczákban az üzlettulajdonosok is szigorúan eltiltassanak attól, hogy a fagödrökbe bárminemű szennyvizet öntsenek. Akadályozzák meg a fagödrökbe való vizelést és a fáknak bármily módon való rongálását. Az ily büntetendő cselekmények elkövetésén tetten ért egyének az illetékes kerületi kapitányságnál följelentendők. Jelentés a Rfp.-hoz is teendő.

Élő fák rongálása erdőkben. L. erdei kártételről.

Előljárók és fölebbvalók. (Szolg. ut. 10.538/fk. eln. 1892. 19. §.) A rendőri őrség azon tagjai, kiknek a rendőr szolgálati tekintetben közvetlen alá van rendelve, a rendőrnek előljárói (p. o. őrszoba-parancsnok, osztályparancsnok, dandárparancsnok, főparancsnok, főkapitány, belügyminiszter); a rendőri őrség azon magasabb rangú tagjai, kiknek a rendőr szolgálatilag egyenesen alárendelve nincsen, valamint az intéző rendőrséghez tartozó rendőrtisztviselők pedig a rendőrnek fölebbvalói. (P. o. a felügyelők [osztályparancsnokát kivéve, ki előljárója] fogalmazók, kapitányok stb.)

Előléptetés altiszté az altiszti vizsga letételétől tétetik függővé. (Tárgyait l. szerv. szab. 29. §.)

Előléptetések főparancsnoki jelentménynél jelentendők a kihirdetést követő napon. (1889/rfp. 1900.)

Előléptetése a rendőröknek. (Szerv. szab. 26—30. §.) Az előléptetés sorrendben történik. Sorrendi elsőbbségét elveszti, a ki: *a)* bün-, vagy fegyelmi vizsgálat alatt áll; *b)* ki fegyelmi úton kétszer meg volt büntetve s utolsó büntetése óta még egy év nem telt el.

Előléptetés soron kivül a rendőröknél. L. jutalmazása a rendőröknek.

Előleg utazásoknál. L. illetmények.

Előterjesztésekben és jelentésekben a felettes hatóságok iktató számára mindig hivatkozni kell.

Előterjesztéssel élő bűnügyi letartóztatottak átkísérése. (L. Rédey Gyüjt. 1901. évf. 24. l.) 17.304/Vb. sz. B. M. r. utasítja a főkapitányságot, hogy a rendőrileg előzetesen letartóztatott azon gyanusítottakat, a kik a rendőri határozat ellen a vádtanácshoz előterjesztéssel éltek a letartóztatásra vonatkozó rendőri határozattal fölszerelt nyomozási iratok egyidejüleges átküldése mellett ne a vizsgálóbirákhoz, hanem mindenkor közvetlenül a királyi ügyészséghez kisértesse át.

Előterjesztés a rendőri hatóság intézkedései ellen. A rendőri hatóságnak ama határozata ellen, melylyel: *a)* a sértettnek magánvádló, csatlakozó vagy magánfél gyanánt való jelentkezését visszautasította; *b)* a letartóztatott gyanusítottnak védőjével való érintkezését, illetőleg a nyomozás iratainak a gyanusított vagy védője részéről megtekintését korlátolta; *c)* előzetes letartóztatást, lefoglalást, házkutatást, személymotozást vagy szakértői szemlét rendelt el, esküdtbiróság vagy törvényszék hatáskörébe utalt ügyben az illetékes vádtanácshoz, járásbiróság elé tartozó ügyben pedig a királyi járásbirósághoz előterjesztés tehető. Az előterjesztés szóval is megtehető. Az előterjesztés nincsen határidőhöz kötve. Ha az eljárás sikere megkivánja, a rendőri hatóság előterjesztéssel megtámadott határozatot is foganatosíthat. A rendőri hatóság az előterjesztéssel együtt az annak elintézéséhez szükséges iratokat vagy másolatukat is azonnal átteszi a vádtanácshoz, illetőleg a járásbirósághoz s egyúttal előadja a halaszthatatlanság okait. (Ut. 111. §.)

Elővezetés alatt értetik az, ha valamely személy önigazolása, személyazonossága megállapítása, vagy saját érdekében rendőri hatóság, avagy hivatal elé állíttatik. (L. bekisérés. Szolg. szab. 35. §.)

Elővezetés vagy bekisérés magánszemély fölhivására. (Szolg. szab. 39. §.) Itt két eset merülhet föl: *a)* a követelt bekisérés okai vagy olyanok, melyek a rendőrt a bekisérésnek saját hatáskörében való eszközlésére is följogosítják, az esetben a bekisérést eszközli, de a följelentő nevét, foglalkozását és lakását följegyzi s őt is az illető hivatalba rendeli, vagy *b)* az előadott okok olyanok, melyek a bekisérést törvényszerüleg nem igazolják. Ez esetben, ha büntetendő cselekménynyel csak gyanusíttatik a bekisértetni kivánt egyén s a följelentő személye biztosítékot nyujt a följelentés alapossága iránt, a bekisérés eszközlendő, de a följelentő fölhivandó, hogy a rendőrrel menjen a hivatalba. Ha ezt a följelentő tenni nem akarná, a bekisérés nem foganatosítandó, az esetről jelentés teendő. Ha pedig a bekisérés nem büntetendő cselekmény, hanem bármi más okból követeltetik, az elővezetés megtagadandó. (Szolg. szab. 41—42. §§.)

Elővezetés foganatosításának módja. A rendőri közeg

úgy az elfogás, mint a bekisérés közben a lehető legnagyobb kiméléttel és tapintattal bánjék az elfogottal. (Ut. 185. §.) Minden feltünés, lárma, durvaság, erőszak mellőzendő s kényszereszközök csak akkor és annyiban alkalmazandók, a mikor a bekisérés másképen teljesen lehetetlen és a mennyi okvetlenül szükséges ahhoz, hogy az teljesíthető legyen. (Ut. 186. §.) Az elővezetés vagy bekisérés alkalmával a rendőri közeg kiváló kötelessége arra ügyelni, hogy az illető személy magától semmit el ne dobjon, meg ne semmisítsen vagy másnak át ne adjon, vagy mástól át ne vegyen, más egyénekkel, különösen pedig bűntársaival ne beszéljen, ezeknek jelt ne adjon; végül, hogy öngyilkosságot el ne követhessen, vagy meg ne szökhessék. (Ut. 187. §.) Hogy bilincset mikor alkalmazhat a rendőri közeg: L. bilincshasználat czím alatt.

Elővezetés kihágás miatt. Ha a terhelt személyes megjelenése szükséges és szökésben van, (Kih. Elj. 43. §.), valamint ha szabályszerű idézésre nem jelent meg, elővezethető. (Kih. Elj. 56. §.)

Elővezető parancs adandó ki, ha: 1. az előzetes letartóztatásnak valamely törvényes oka forog fönn; 2. a szabályszerüen megidézett terhelt nem jelent meg és elmaradását figyelembe vehető okkal ki nem mentette, a hatóság előtt való megjelenése pedig továbbra is szükséges. Ha az idézés kifüggesztés által történt, akkor az elővezető parancs csak az ellen bocsátható ki, a ki az ajánlott levél kézhezvételével a megidézésről tudomást szerzett. Az elővezető parancs irásban adandó ki. Az elővezetendő ellen kényszereszközök, esetleg karhatalom is igénybe vehető. Fegyveres erő, csendőrség tagja ellen nem adható ki, de elővezettetése végett a följebbvaló hatósága keresendő meg. (B. P. 131. §.)

Előzetes büntetések följegyzése kihágási ügyekben. (63.124/1901. fk. r.) A kerületi kapitányságok az elzárás-büntetések alkalmazása esetén az előző büntetésekre vonatkozó jegyzéket minden egyes esetben hiteles alakban az ügyiratokhoz csatolják, ha pedig az előző büntetések magára az ügyiratra jegyeztetnének fel, úgy ezen feljegyzések az azt eszközlő által kelettel és aláirással is ellátandók.

Előzetes letartóztatás bűnügyben. L. letartóztatás bűnügyben.

Előzetes letartóztatás foganatosítása és a letartóztatottakkal szemben követendő bánásmód. (3112/fk. eln. 1900. sz. ut. — L. Rédey Gyüjt. 1900. 12. l.) 6. §. Az előzetesen letartóztatott azt a kényelmet, mely állásának s vagyoni viszonyainak megfelel, saját költségén megszerezheti. Nevezetesen jogában áll magát saját költségén élelmezni, valamint ruháit s ágyneműit használni. Mindez azonban csak az előadó tudtával s irásbeli engedélyével s ekkor is csak a legszigorúbb s a kulcsár által eszközlendő átvizsgálás mellett történhetik. Minden kiadás, mit a fogoly nyert, irásbeli engedély alapján, készpénzből eszközöltetni kíván, a kulcsár által rendes számadás mellett teljesít-

tetik, mely a fogoly szabadlábra helyezése, vagy más hatósághoz leendő átszállításakor az előadó által láttamozva a nyomozati iratokhoz csatolandó. 7. §. Minden szeszes ital élvezete, valamint dohányzás, szivarozás, bagózás a fogolynak tilos. Megfelelő munkát végezhet, illetőleg rendes foglalkozását üzheti, azonban csakis a bűnügyi osztály vezetőjének engedélyével az esetben, ha ez a letartóztatás czéljával s a fogházi renddel és szabályokkal nem ellenkezik. Ha valamelyik letartóztatott kihallgatását kérelmezi, erről a kulcsár által az előadónak jelentés teendő.

Előzetes letartóztatásban levők kezesség melletti szabadon bocsátása kihágási ügyben. (1332/1891. B. M. r. — L. Krecs. Gyüjt. 300. l.)

Előzetes vizsgálati eljárásnak kihágási ügyben nincs helye. (Kih. Elj. 38. §.)

Elragadt lovak megfékezését megkisérleni minden rendőrnek kötelessége. (126/1896. Rfp. ut.)

Első segély, addig míg megjön az orvos. Sebek. A sebet mossuk ki tiszta vízzel s fedjük be tiszta kötőszerrel (seb-vatta, kendő), ezt pedig odakötjük a sérült testrészhez kendővel, vagy ha van, pólyával. A megmart vagy égési seb is csak így kezelendő. A felületes égést megolajozhatjuk, a harapott sebet pedig ép ajakkal kiszívhatjuk. Nem szabad a sebre tiszta kötőszeren kívül semmit se reá tenni; tehát meszet, falevelet, pókhálót, földet, ganéjt a sebre tenni ártalmas, mert ezek súlyos vérmérgezést idézhetnek elő. Vérzés. Ha a seb vérzik, fölötte a kötést erősebben szorítjuk meg, oly erővel, hogy a vérzés elálljon. Nem szabad, hogy a sérült nyugtalankodjék, mert elvérezhetik, míg ha nyugton marad, a vérzés magától is elállhat. Ficzamodás, törés. Ha valamely izületről vagy csontról azt hiszszük, hogy az ki van ficzamodva, vagy hogy el van törve, úgy hagyjuk abban a természetes helyzetben, a melyben a betegnek legkevesebb fájdalmat okoz és hívjunk rögtön orvost. Nem szabad a ficzamodott vagy tört testrészt huzogatni, nyomogatni, beigazítani akarni, mert ehhez csak az orvos ért. Görcsök (nyavalyatörés, szívbaj stb.) Ha valaki görcsökben rángatódzik, vigyázzunk, hogy meg ne üsse magát s ruháit oldjuk föl. Nem szabad a görcsös betegeket leszorítani, vízzel leönteni, hüvelykét kifeszíteni, mert ez csak növeli a görcsöt. (B. Ő. Mentőegyl. Utasításai.)

Elszántása mezei utaknak. L. mezei utak stb.

Eltávozott, elbocsájtott, felfüggesztett rendőr minősítvényi táblázata, büntetési jegyzőkönyvi kivonata, dicséreteinek jegyzéke s törzslapja a főparancsnoksághoz terjesztendő be. (347/1896. Rfp.)

Eltemetésre vonatkozó szabályok megszegése. L. holttesttel való elbánás stb.

Eltérő vallomás esetén az eltérés okára mindig meghallgatandó a terhelt. (B. P. 137. §.)

Eltévedt állatok elsajátitása. L. bitang jószág.

Eltévedt gyermekek saját érdekükben előállitandók a kerületi kapitánysághoz, a honnan az eset a főkapitánysághoz nyomban (telefonon) bejelentendő az illető előadónak.

Eltolonczolási határozatok. L. tolonczolási, stb.

Eltünt egyének nyomozása. L. 54.401/fk. I. 1899. sz. rendeletet. (Rédey Gyüjt. IV. évf. 79. l.) Az eltünés bejelentéséről kimerítő jegyzőkönyv veendő föl és pontos személyleirás. A kerületi kapitányságok az ily jelentésekről fölvett jegyzőkönyveket a főkapitánysághoz azonnal beküldik, hol ezek — nemkülönben a központi felügyeletes által vagy a panaszfölvételi irodában fölvett ily jelentések is soron kívül iktatandók és a bünügyi osztálynál az eltüntek ügyének intézésével megbizott tisztviselőnek mihamarabb kiosztandók. Az előadó az eltünt egyén kinyomozására mindenekelőtt saját hatáskörében intézkedik: kihallgatja az eltünt hozzátartozóit és ismerőseit, a hozzá beosztott rendőrközeggel az első nyomozást megejti; ha az eltünt nyoma vidékre vezet, levelezést indit az ottani hatósággal és intézkedik, hogy az eltünés a hivatalos rendőri közlönybe közzététessék. Ha az előadó eljárása azonnal eredményre nem vezet, az ügyet legkésőbb 48 óra mulva a detektiv-testülethez átteszi, előzőleg azonban ezt az eltünt egyénekről vezetendő nyilvántartási könyvbe bejegyzi. A detektiv-felügyelő a nyomozást haladék nélkül megindittatja és ügyelni tartozik arra, hogy a nyomozás beható és lelkiismeretes legyen. A nyomozás eredménye az ügyirat beérkezésétől számitandó harom nap elteltével az ügyirat áttétele mellett a bünügyi osztálynak bejelentendő. Ha a nyomozás eredménytelen volt, akkor az eltünt egyént a detektiv-felügyelőség nyilvántartásba veszi, a nyomozást az iratoknak a bünügyi osztályhoz történt visszaküldése után is folytatja és 30 nap mulva az ügy állásáról, illetőleg arról, hogy az eltüntnek jelzett egyén időközben nem került-e haza, a bünügyi osztályhoz újabb jelentést tesz. Ezen határidőket a bünügyi előadó is nyilvántartani tartozik.

Elveszett vagy elrongyollott cselédkönyv. L. cselédkönyvek kiállitása.

Elveszett okiratok megsemmisitése iránt ahhoz a kir. törvényszékhez kell fordulni, melynek területén a folyamodó károsult lakik; elveszett váltók megsemmisitéséért pedig annál a kir. törvényszéknél, a melynek területén a fizetés teljesitendő lett volna. Mindkét esetben csakis az okirat vagy váltó tulajdonosa folyamodhat. (1868: LIV. tcz. 41. §. és 1876: XXVII. tcz. 77. §.)

Elveszett tárgyak nyilvántartása. L. talált és elveszett stb.

Elveszett védjegyek kicserélése. L. ebek elveszett stb.

Elzárás helyett, ha az enyhitő körülmények túlnyomóak, a Kbt. 21. §-a értelmében pénzbüntetés állapitható meg.

Elzárás helyetti pénzbüntetés (Kih. elj.) 4 koronáig 12 óra, 4—20 koronáig 1 nap, azonfelül minden húsz koronáért egy nap. (Kbt. 22. §.) Ha elzárás és pénzbüntetés járna, akkor

törvény alapján 15 napig, min. rend. alapján 5 napig, th. szbr. alapján 2 napig, városi szbr. alapján 1 napig terjedhet az összesített és átváltoztatott elzárásbüntetés. (Kbt. 23. §.)

Elzárásra jelentkező rendőröknek a Mosonyi-utczai rendőrlaktanyában meg van engedve, hogy naponta reggel 7—8 óráig az udvaron szabadon sétáljanak. (348/1897. Rfp. np.)

Elzárása a rendőröknek fegyelmi ügyben. L. Fegyelmi ügyben elzárás.

Elzárás végrehajtása kihágási ügyben. L. Kihágási elzárás stb.

Emberi élelemre levágandó állatokra vonatkozó szabályok megszegése a Kbt. 104. §-ába ütköző kihágást képez. Illetékes a Kh. Budapesten az elöljáróság.

Embert megmart veszett állat. L. Veszett állatok.

Emberölés valakinek határozott és komoly kívánságára a Btv. 282. §-ába ütköző bűncselekményt képez. Gondatlanságból okozott emberölés a Btv. 290. és 291. §-aiba ütközik.

Emberi termékenység védelme. L. Női termékenység stb.

Emberekre veszedelmes állati betegségek. L. Veszett állatok.

Emlékművek megrongálása. A ki nyilvános helyen fölállított emlékszobrot, emlékművet, sírt, síremléket, képet vagy más művészeti tárgyat szándékosan bemocskol; a ki köztemetőt, nyilvános sétányt, kertet, útmelleti vagy más ültetvényt, azok kerítését vagy nyilvános téren létező és a közönség használatára szolgáló asztalt, padot, világításra szolgáló lámpát; végre az, a ki valamely útmutatót, község- vagy mértföldjelzőt, vagy jogosan fölállított tilalomtáblát szándékosan megrongál vagy bemocskol: három napig terjedhető elzárással és 40 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. (Kbt. 80. §.) Illetékes a Rh.

Éneklő madarak fogdosása. A főváros kültelkén, különösen a budai kirándulóhelyeken egyesek a hasznos madarakat, azoknak fészkeit és tojásait nagyobb mérvben pusztítják, a közterületeken levő fákat és egyéb ültetvényeket rongálják. Az ott járó őrszemek, őrjáratok eme tiltott cselekmények megakadályozására s a tettesek följelentésére szigorúan kötelezvék, úgyszintén arra is, hogy a fővárosi erdő- és mezőőröknek szükség esetén kívánatra hivatalos eljárásukban támogatására legyenek. (6696/Rfp. np. 902.)

Éneklő madárra vadászat minden időben tilos. L. Vadászati tilalom.

Éneklő madarak becsempészése vasuton. (102/1899. Rfp. np.) A vasuti kirendeltségek utasítvák, hogy az 1894. évi XII. tcz. 57. §-ába ütköző vasuton való becsempészését tapasztalnák a hasznos éneklő madaraknak, ennek megakadályozására a legmesszebb menő intézkedéseket tegyék meg s a kihágáson ért egyéneket jelentsék föl a ker. kapitányságnak.

Éneklés pálinkamérőben. L. Pálinkamérő stb.

Engedély bormérésre. L. Bormérés iránti engedélyért stb.

Engedély- és felügyeleti díjak fizetése. (9020/fk. 96. szabályzat. — Rédey Gyüjt. 1896. 62. l.) Bálok, tánczmulatságok, előadások, mutatványok stb. alkalmával fizetendő szolgálati és felügyeleti díj czimén: rendőrtisztviselő után 8 korona, polgári rendőrközegek 4 korona, lovasaltisztek 4 korona, altisztek s lovasrendőrök 3 korona, gyalogrendőrök után 2 korona. — Élelmezési költségek: A 111/901. fk. eln. körrendelet értelmében minden magánosok, társulatok stb. érdekében teljesített szolgálat után 12 óráig egyhuzamban terjedő időtartamra egy őrszemes rendőr után 1 korona 60 fillér élelmezési díj fizetendő. Tehát ha p. o. valaki déli 12 órától 1 szalmaőrszemet kér s ez őrszem váltással állott éjjeli 12 óráig, azután csak egy élelmezési díj számítható föl. Ugyanannyi a díj, ha csak egy óra hosszant állott az egy őrszem. Ha pedig csak egy félórával is túlhaladta a 12 óra időt, már egy őrszem után 2 (két) élelmezési költség számítandó föl. Ha egyszerre két rendőr van váltással vagy a nélkül kivezényelve, úgy két élelmezési költség számítandó föl 12 óráig terjedő szolgálatig. (142/1902. Rfp. np.) — Engedélyről lemondás: Ha a tánczmulatság stb. valamely okból meg nem tartatnék, úgy az engedélyes köteles a lemondást az engedélyre szóló napnak déli 12 órájáig a főkapitányságnál bejelenteni. E lemondás az egyszer már kiadott engedélyről csak egyszer tehető meg. Ha a lemondás daczára valamelyes okból mégis megtartatnék az engedélyezett mulatság stb., úgy az engedélyes köteles azt írásban vagy telefonon a rendőrfőparancsnokságnak idejekorán bejelenteni. — A fizetési meghagyások (fehér papirra nyomva) nem jogosítják föl a kérelmezőt a mulatság megtartására. Az ilyen engedélyek szürke papirra nyomva, a főkapitányság pecsétjével s a főkapitányhelyettes aláirásával vannak ellátva.

Engedély nélküli csoportosulásról jelentés. L. Csoportosulásról jelentés.

Engedély nélküli dajkálás. L. Dajkálásra adott stb.

Engedély nélküli gyógyitása állatoknak. L. Állatok betegségének stb.

Engedély nélküli halászat. L. Halászat ellenőrzése.

Engedély nélkül megtartott tánczmulatságok, előadások stb. után fizetendő illeték lerovása. (B. M. 1883., 903. — L. 1883. R. T. 641. l.) A jövedéki hihágást elkövető fél ellen a szabályszerű hivatalos lelet nyomban fölveendő s az illetékes pénzügyi hatósághoz beterjesztendő.

Engedély nélkül nadályozás stb. L. borbélyok, ha vérbocsátás stb.

Engedély nélkül való házalások megakadályozása. (46.029/fk. I. 900. sz. v. — L. Rédey Gyüjt. 1900. 114. l.) A székesfőváros területén elterjedt a székely háziipari czikkekkel és illetve ezeknek silány utánzataival való házalókereskedés s ezen czikkek

egyenesen erre a czélra osztrák gyárak által készíttetnek s velök nem is székelyek, de többnyire oláh czigányok házalnak. Minthogy ezen silány minőségű czikkek (szőttes, varrottas, szőnyegek stb.) terjesztése nemcsak a vásárló közönséget károsítja meg, a rendőrközegek kötelesek arra, hogy mindazon házalókkal szemben, kik engedélylyel ellátva nincsenek, vagy a kik annak korlátait áthágják, továbbá a házalási tilalom bármely más áthágása esetén is az előállítást foganatosítsák.

Engedetlenség a rendőrrel szemben nem képez tettleges ellenállást. L. Fegyverhasználat.

Engedély sipládásoknak. L. Sípládások stb.

Eperfalevélszedés meggátlása. L. Selyemtenyésztési czélra stb.

Építésnél állványozás. (Építésügyi szbr.) 78. §. Az állványok fölállítására és az anyag lerakására igénybevehető közterület határait a tanács a rendőrséggel egyetértően az építési vagy lebontási engedélyben állapítja meg. Ezen túlterjeszkedni tilos. 80. §. Nyilvános területen az állványokat úgy kell alkalmazni, hogy alattuk szabadon lehessen közlekedni. Állványokat a külső oldalon minden emeleten 1 méter magas mellvéddel kell ellátni. 81. §. Az utczai homlokzat elkészültével az állványok eltávolítandók. 82. §. Az utczai homlokzathoz jövő állvány czéljaira szükséges szálfákat rendszerint csak éjjel 11—4 óra közt szabad fölállítani vagy eltávolítni. Az állványok elkészítése vagy szétszedése reggel fél öt órától este 10 óráig eszközölhető.

Építkezés biztonságára vonatkozó szabályok megszegése. A ki építkezés vagy valamely épület javítása vagy lebontása, vagy az állvány fölállítása vagy leszedése alkalmával a biztonság szempontjából kiadott szabályokat megszegi: egy hónapig terjedhető elzárással és 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Ugyanezen büntetés éri azt is, a ki roskadó épületét a hatóság meghagyására s az az által megszabott időben le nem rontja, vagy a hatóság meghagyásához képest ki nem javíttatja és addig is az életbiztonság szempontjából szükséges intézkedéseket meg nem teszi. (Kbt. 117. §.) Illetékes a Rh.

Építési engedély mihez szükséges? (Építésügyi szab. 18. §-a.) *a)* új épület építésére; *b)* toldalék építésére; *c)* emelet ráépítésére; *d)* építési átalakításra; *e)* szerkezet érintésével járó építési munkára; *f)* kerítés építésére; *g)* motor, kazán, közlőmű (transmissio) es zajjal járó munkagép alkalmazására; *h)* épület lebontására; *i)* minden egyéb építési munkára, a 19. §-ban fölsoroltak kivételével. Az engedély kézhezvétele előtt a munkát megkezdeni nem szabad.

Építési engedély mihez nem szükséges. (Építésügyi szab. 19. §-a.) *a)* épület vakolatának tatarozása, ha állványozás nélkül eszközölhető; *b)* az épület szinezésére, ha állványozás nélkül eszközölhető, de a 170. §. tilalmát meg kell tartani; *c)* padló készítésére; *d)* ajtó vagy ablak javítására, padlásablak alkalma-

zására tetőn vagy oly záró és tűzfalban, mely a szomszéd felé nem áll a határvonalon; *e)* kémény kijavítására; *f)* tűzbiztos szerkezettel épült tüzelőhelyiség kijavítására; *g)* kályha beállítására vagy átrakására, kandalló és nem üzleti célokra szolgáló tűzhely berendezésére, föltéve, hogy a tűzhely előbbi tűzbiztos állapota nem változik; *h)* az épület belsejében vagy az udvarban levő burkolat kijavítására; *i)* választófalakban ajtó nyitására vagy befalazására; *j)* utczai ajtó befalazására vagy átalakítására ablakká, föltéve, hogy az ajtó nem az épület belsejébe való közlekedés czéljára szolgál; *k)* új födélhéj készítésére vagy kijavítására, föltéve, hogy az I. és II. övezetben tűzbiztos anyag használtatik; *l)* határfal és kerítés kijavítására.

Építkezéseknél előforduló állatkínzások tilalma. (27.449/fk. I. 98. sz. r.) Építkezéseknél, csatornák készítésénél, homok- és kavicsbányákban, valamint minden oly helyen, hol föld, homok, kavics vagy más építési anyag az építési gödörből vagy egyéb mélyen fekvő helyből lovak által vont járművekkel kifuvaroztatik, köteles az építkezés vagy a vállalat vezetője arról gondoskodni, hogy azon esetre, ha a talaj nem elég kemény, az építési gödörből az utczaszinig deszkákból vagy egyéb szilárd anyagból elegendő szélességű padló (dobogó) készíttessék, melyen át a vonóállatok az építkezési anyagot a talajba való besüppedés nélkül föl- és leszállíthatják. Ilyen padló (dobogó) nélkül építési anyagot süppedékes talajú helyről fuvarozni tilos.

Építés előtt bontási munkát megkezdeni nem szabad, míg a felelős szakértő a bejelentési igazolvány birtokában nincs. (Építési szbr. 55. §.)

Építési engedély gyárak s iparvállalatoknak. L. Gyárak stb.

Építkezésért felelős építőmesterek czégtáblája kifüggesztendő minden új vagy toldaléképítkezésnél. (19.996/98. sz. Tan. hat. — L. Rédey Gyüjt. 1898. 1.31 l.)

Építmények jókarban tartása. (Építésügyi szabályrend.) 368. §. Mindazon épületek-, épületrészek- vagy kerítésekre nézve, melyek oly rozzant állapotban vannak, hogy javítás által nem helyezhetők jókarba és fennállásuk az élet- és vagyonbiztonságot fenyegeti, a hatóság a körülményekhez képest a kiürítést, elzárást vagy a lebontást rendeli el.

Építéseknél kerítések. (Építési szbr.) Az I. és II. építési övezetben minden telek bekerítendő; a hatóság a III. és IV. övezetben is elrendelheti egyes telkek bekerítését. A míg a mérnöki hivatal az igazolványt ki nem adta, kerítést húzni tilos. (Övezetek beosztását lásd Rédey Gyüjt. 1898. 87—131. lapjain.) Az utcza felől tüskés, szeges sodronykerítést egyik övezetben sem szabad alkalmazni. A III. és IV. övezetben élő sövénykerítés is alkalmazható, de annak nem szabad 1·40 méternél magasabbnak lenni.

Építkezésnél köztárgyak kimélése. L. Köztárgyak stb.

Építkezésnél leletek. (Építési szbr.) 93. §. Ha valamely

épület lebontása vagy új épület alapzatának ásása közben régiségek, pl. kőkoporsók, emberi csontvázak, érmek, régi pénzek, emlékszerű faragványok, edények, fémek, kövületek, fölirások stb. találtatnak, azt a munka vezetője a mérnöki hivatalnak azonnal bejelenteni, annak intézkedését bevárni s a talált tárgy megőrzéséről gondoskodni tartozik.

Építkezésnél munkásárnyékszékek, mészgödrök. (Építésügyi szbr. 78. stb. §§.) 85. §. Munkásárnyékszéket a közterületen nem szabad fölállítani. 86. §. Mészoltó gödröket a szomszédtól legalább 3 méter távolságra kell elhelyezni. Mészoltó gödröt közterületre helyezni tilos.

Építésügyi szabályzat Budapest fő- és székváros területére. (Az 1870. évi X. tcz. alapján kiadta a fővárosi közmunkák tanácsa.) E terjedelmes szabályrendelet megtalálható a Rédey-féle gyüjtemény 1898. évfolyamának 87—131. lapjain. Egyes fontosabb s a rendőrséget érintő határozmányai azonban e könyvben is megtalálhatók.

Épületfa fölhasználására vonatkozó helyhatósági rendelet. (796/1877. Kgy. sz. — L. Budapesti kgy. r. hiv. gyüjtemény II. k. 217. l.) Épületfának csak száraz és egészséges fa használható. Mennyezetgerendát csak akkor szabad föállítani, ha annak födélzete teljesen készen van. A gerendamennyezet a vakolat befejeztétől számítandó 4 héten át feltöltetlenül hagyandó. Feltöltéshez csak teljesen száraz anyag használható.

Épületek lebontása. (Építésügyi szabályrend. 53—58. §§.) 53. §. A lebontás tényleges megkezdését legalább 24 órával előbb a mérnöki hivatalnak szóval vagy irásban be kell jelenteni. E kötelezettség a végrehajtással megbizott szakértőt illeti. 56. §. A lebontásra nézve következő általános szabályok tartandók szem előtt: *a)* a falat és a törmeléket a porzás ellen megfelelően öntözni kell; *b)* a törmeléket csak minden oldalról elzárt csatornában szabad a földszintre lebocsátani; *c)* a törmelék, ha az a helyszinén föl nem használtatik, a lehullást meggátló szerkezettel biró kocsikban szállítandó és pedig, ha az illető azzal saját czéljára nem rendelkezik, oda, hová a hatóság lerakatni rendeli; *d)* a pinczebolt, nemkülönben kitisztítás után a pöczegödör és házi csatorna betörendő és a keletkező ür gondos csömözés mellett a kellő magasságig feltöltendő. 57. §. A hatóság a szükséghez képest elrendelheti, hogy a lebontandó épület bekeríttessék. 58. §. A szomszéd épülettel határos fal lebontásánál különös gondot kell fordítani arra, hogy az idegen fal sérülést ne szenvedjen.

Ércz-ásás erdőben. L. Erdei kártételről.

Épületek tetején tartózkodás. L. Ünnepélyek alkalmával stb.

Érczedények használata. Nyolcz napig terjedhető elzárással büntettetik, a ki az ételeknek réz-, czin- vagy más érczedényekben való főzésére nézve főnnálló szabályokat megszegi,

úgyszintén a ki az elárusításra vagy szétosztásra szánt étel- és italczikkek tartására s azokkal való bánásmódra vonatkozó szabályokat megszegi. (Kbt. 107. §.) Illetékes a Kh., Budapesten az elöljáróság.

Erdei alomlopás megakadályozandó. (6796/900. fk. eln. sz. r.) Az őrszemélyzet, ha a főváros utczáin alommal megrakott terhesszekeret lát, köteles megállapítani, hogy az alom nem-e a főváros erdeiből származik-e? A mennyiben a tulajdonos nem tudja beigazolni, hogy hol szerezte az almot s ha lopás gyanúja forog fönn, előállítandó.

Erdőbirtokos felelős az erdei kihágásért, ha annak elkövetését másnak megengedte. Úgy büntetendő, mintha az erdőrendészeti áthágást ő maga követte volna el. (1879. évi XXXI. tcz. 55. §.)

Erdőégés s oltása. (1879: XXXI. tcz. 109. §.) 4—40 koronáig terj. pb. büntetendő: 1. a ki az erdőben vagy annak közelében tiltott helyen a szükséges óvrendszabályok mellőzésével tüzet gerjeszt; 2. ki az általa vagy jelenlétében gerjesztettt tüzet felügyelet nélkül hagyja; 3. ki az általa észrevett erdőégésről a legközelebb található egyéneket értesíteni elmulasztja; 4. ki az oltásban alapos ok nélkül a résztvételt megtagadja vagy a hatósági közegek rendelkezéseit nem teljesíti. 110. §. Közigazgatási hivatalnok, ki az őt illető intézkedések körül kötelességet megszegi, az előbbi §. szerint büntetendő. Az eljárás hivatalból indítandó meg.

Erdőben engedély nélküli járást-kelést kocsival vagy gyalog tilos utakon, habár azon erdőben makkoltatásra vagy legeltetésre jogosított is, továbbá marhahajtást tilos uton, új út törését vagy járkálást hat évnél fiatalabb utánnövésen, 1 koronától 40 koronáig terjedhető büntetéssel sujtandó kihágásnak minősít az 1879: XXXI. tcz. 113. §-a. A 114. §. szerint erdőben az idegen, ha jogtalanul közuton kívül találtatik, s jelenléte aggályos, az erdész-személyzet által az erdőből kiutasítható, s ha nála fejsze, fürész vagy fegyver volna, az tőle elvehető; a tárgyak 14 nap alatt a közigazg. hatóságnak átadandók. A ki a kiutasításnak ellene szegül, közhatósági közeg elleni erőszak büntettét követi el.

Erdőirtás véderdőnek kijelölt helyen, holdankint 200—800 koronáig, oly területen pedig, melynek talaja másnemű gazdasági mívelésre nem alkalmas, holdankint 100—600 koronáig terj. pb. büntettetik. Ugyanígy büntetendő védterületen a tarvágat. Ezenfölül az újraerdősítés is elrendelendő. A határidő hat éven túl nem terjedhet. (1879: XXXI. tcz. 47. §.) Ki, akár tarvágat, akár erdőirtás után az újraerdősítés munkálatait egész terjedelmükben elmulasztja, holdankint 20—200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. (48. §.) zemterv bemutatásának elmulasztása 500 holdat meg nem haladó erdőknél 200—600 koronáig, azontúl pedig 600—2000 koronáig terj. pb.

büntetendők. E büntetés minden félévi mulasztás után ismétlendő. (49. §.)

Erdei kártételekről. (1879: XXXI. tcz.) Ki élőfát megvágás, megfurás, rovatozás, jelzés, lehámozás, a gyökerek föltakarása, gyantanyilások föl- vagy továbbszakítása, vagy bármi módon megrongál, a kártérítésen fölül 30 koronáig terj. pb. büntetendő. Ki pedig a galyakat tördeli, rongálja, az egész élő fa értékéig terjedhető kártérítésen fölül 20 koronáig terj. pb. büntethető. (105. §.) Összerakott fák, kerítések, árkok, medrek, partok, töltések, átmetszetek, utak, ergettyűk vagy csusztatóknak, vízfogóknak, tilalmi tábláknak, jelző vagy útmutató póznáknak, bármi erdei jeleknek megrongálása, szétbontása 1—50 koronáig terj. pb. büntetendő s az okozott kárt is meg kell téríteni. (106. §.) Ki más erdejében földet, érczet, szenet, követ, gyepet stb. ás, vagy oda követ vagy a talajra kártékony anyagot hord, az odahordott anyag elhordása által okozott költség megtérítésén kívül 1—20 koronáig terj. pb. büntetendő. (107. §.) Ki idegen erdőben faizási vagy alomhordási, vagy egyéb termékszedésre engedélylyel bir, de a fát, galyat, almot vagy egyéb terméket nem a meghatározott mennyiségben, időben vagy nem azon részből viszi, melyből annak vételére jogosítva van, 1—20 koronáig terj. pb. büntetendő. Ugyanez a büntetése annak, ki alomgyüjtés vagy galyszedésnél vasgereblyét vagy vágóeszközt használ, vagy ki a faizási, erdőtermékszedési jogot vagy másra átruházza, vagy azt más érdekében gyakorolja, ki a szedett fát eladja vagy megjelölt jogának határain túllép. (108. §.)

Erdei kártétel esetében, midőn valaki jogtalanul legeltet a más erdejében, az okozott kár- és hajtópénz megtérítésén kívül fizetendő darabonkint a károsultnak szarvasmarháért, kecskéért 1 korona, lóért, öszvérért, szamárért 80 fillér, juhért 30 fillér, sertésért makkolás idején 60, máskor 20 fillér, szopós csikóért 10 fillér, ludért 4 s egyéb baromfiért 2 fillér. Kétszerese fizetendő az összegnek, ha a legeltetés 15 éven alóli, vagy tilalom alatt álló vagy futóhomokon álló erdőben történt. Háromszoros a pénzbüntetés, ha a legeltetés 6 éven alóli, mesterséges ültetvények, erdei vetések vagy faiskolában történt. (1879: XXXI. tcz. 82. §.)

Erdei kihágásért büntető eljárásnak (mely kihágás alatt a 60 korona értéket meg nem haladó erdei lopást és erdei kártételt kell érteni) csak a sértett fél (káros) panaszára van helye. (1879: XXXI. tcz. 82. §.) Ily panasz jogosultsága két év alatt elévül. Ítél a kh. — Budapesten a ker. Előlj.

Erdei kihágási ítélet ellen felebbezni lehet 48 óra alatt szóval vagy irásban. (1879: XXXI. tcz. 152. §.)

Erdei lopásról. (1879: XXXI. tcz.) Ki erdőben akár élő, akár levágott fát lop, tartozik az ellopott fa értékét s kártérítésül ezen érték egynegyed részét megtéríteni s ezenfelül a két öszszeggel egyenlő pb. büntetendő. (90. §.) Súlyosabb büntetés alá esik, ha hagyonczot, fölfát, magfát vagy 10 évesnél fiatalabb csemetét lop

el stb. (91. §.) Ki élőfa galyait letöri s ellopja, tartozik a tárgy értékét s kártérítésül az érték felét megtéríteni s egyszersmind a két összeggel egyenlő pb. itélendő. Ki élőfa kérgét lehasítja s ellopja, értékét tartozik megtéríteni s az értékkel egyenlő pb. büntetendő. (92. §.) Ki elszáradt fát, galyat, tuskót stb. lop, ezen tárgy négyszeres értékét tartozik megtéríteni s az értékkel egyenlő pb. büntettetik. (93. §.) Ki száraz fakérget, zöld vagy száraz falevelet, mohot lop, a lopott tárgy értékét s kártérítésül ugyanannyit fizetni tartozik (kivéve a fakéregnél) azonfelül az értékkel egyenlő pb. büntetendő. (94. §.) Ki gubacsot, erdei famagot v. gyümölcsöt, gombát, korhadékot, földet, agyagot, tőzeget, meszet, gyephantot, fagyökeret, füvet vagy egyéb erdei terméket lop (eltulajdonít), annak értékének megtérítésén felül az értékkel egyenlő pb. büntettetik. Ha pedig a magot, gubacsot vagy gyümölcsöt leszaggatta,a büntetésen kívül kártérítésül az értékkel egyenlő összeget is tartozik fizetni. (95. §.) A ki fanedvet (gyanta, terpentin stb.) lop, annak értékét s az értékkel egyenlő összeget tartozik megfizetni s azonkívül a két összeggel egyenlő pb. büntetendő. (96. §.)

Erdei lopás vagy kártétel ügye, ha a kár a 60 koronát meg nem haladja, városban a rendőrség, vidéken a főszolgabiró; 60—100 koronáig a járásbiróság s 100 koronán felül a kir. törvényszék elbirálása alá tartozik. Mindenkor a törvényszék elé tartozik az ügy, ha a tettes a lopás alkalmával lőfegyvert használt. (1879 : XXXI. tcz. 73. §.)

Erdei lopás kisérletének büntetésénél ha az érték nem határozható meg, a kisérlet 20 koronáig terj. pb. büntetendő. (1879 : XXXI. tcz. 99. §.)

Erdei lopásnál az orgazdaság és bűnpártolás 10—50 kor. terj. pb. büntettetik. Az orgazdák és bűnpártolók az értéket, a kárt és a költségeket a tettesekkel egyetemlegesen megfizetni tartoznak. (1879 : XXXI. tcz. 97. §.)

Erdőmunkásokról szóló törvény megszegése kihágást képez. (1900 : XXVIII. tcz. 41—43. §§.) Itél a Kh., Budapesten a ker. Előlj.

Erdőőrök esküje. Az erdőőrök Budapesten a főkapitány előtt teszik le az esküt s ugyanaz állíttatja ki részükre a rovatos eskübizonylatot. (1879 : XXXI. tcz. 38—39. §§.)

Erdőőrök fegyverviselési, fegyverhasználati és fegyelmi szabályait a 72.086/895. sz. F. M. és B. M. r. foglalja magában.

Erdőrendészeti áthágások bejelentésére kötelezettek: a községi előljárók s községi egyéb hivatalos közegek, erdőtisztek és erdőőrök, mezei rendőri és közbiztonsági közegek, csőszök és pásztorok. A bejelentés megyékben a községi előljáróság, illetőleg a szolgabirónál, törvényhatósági joggal felruházott vagy rendezett tanácsú városokban a rendőrkapitánynál, Budapesten az illetékes ker. előljáróságnál eszközlendő. Erdőrendészeti kihágások miatt az eljárás hivatalból megindítandó.

Erdőszemélyzet alkalmazásának elmulasztása, ha a

tulajdonos a közigazgatási bizottság fölhivásának 3 hónap alatt eleget nem tesz, 200—600 kor. terj. pb., illetve 500 holdat meghaladó erdőknél 600—2000 kor. terj. pb. büntetendő s ezenfelül költségére a személyzet a közigazgatási bizottság által kinevezendő. (1879 : XXXI. tcz. 50. §.)

Erdőszemélyzet egyenruhája és külső jelvénye. — (1879 : XXXI. tcz. 45. §.) Fölesketett erdőtisztek egyenruhát, erdőőrök pedig a földmivelésügyi miniszter által megállapított jelvényt kötelesek szolgálatban viselni.

Erdei termékek árusítása. Szőlőkarók, botok, ostornyelek stb. a főváros területén csak akkor árusíthatók, ha az eladó a tárgyak holszerzését igazolni tudja. Különben előállítandók. — (1952/1892. Rfp. sz.)

Erdőtermékekről eladási igazolványok. (1879. évi XXXI. tcz. 115—116. §§.) A B. M. elrendelheti, hogy esetről-esetre azon területen, hol lopott erdei termékek eladatni szoktak, az adás-vétel csak oly feltétel alatt eszközölhető, hogy az eladó az eladni szándékolt termék jogos szerzését községi előljáróság által láttamozott bizonyítványnyal igazolja. Ki egy esetleg ily kiadott rendelet megszegésével erdei terméket elád vagy vesz, 4—20 kor. terj. pb. bünt. s emellett az egyéb kihágás is büntetendő.

Erdőtisztek, erdőőrök fegyveradó-mentesek az 1879. évi XXXI. tcz. 40. §. alapján. (84.653/1882. B. M. r.) E rendelet alapján, vadászati jegy nélkül vadászhatnak az őrizetük alá tartozó területen.

Erdei termékek szállitásáról. (1879 : XXXI. tcz. 206. §.) Ki engedély nélkül fát usztat vagy oly folyó-, vagy patakszakaszon, melyen engedély kivántatik meg — tutajoz, vagy a ki enengedély nélkül vagy a hatósági rendelettől eltérőleg vízépítményt állít fel, erdőrendészeti áthágást követ el s 200—2000 kor. terj. pb. büntetendő. A ki az usztatás megkezdését vagy annak befejezését kellő időben be nem jelenti, 20—200 kor. terj. pb. büntetendő.

Erdőben tuskó-, gyökérirtás, legeltetés és alomgyüjtés iránti rendszabályok megszegése 10—50 kor., ismétlés esetén 200 kor. terj. pb. büntettetnek. (1879 : XXXI. tcz. 51. §.) Tuskó- és gyökérirtás tilos véderdőkben, továbbá olyanokban, hol e művelet által a futóhomok terjedésének út nyittatnék, továbbá, melyeknek talaja szántóföld-, rét-, kert- vagy szőlőművelésre nem alkalmas (2—4. §§.) Azon erdőrészek, melyekre legeltetési tilalom áll fönt, a tulajdonos által nyilvános jelekkel látandók el. Hogy véderdők s futóhomokon meddig tilos a legeltetés, az iránt a közigazgatási bizottság határoz. (7. §.) Alomgyüjtés tilos véderdőkben és a futóhomokon állókban. (8. §.)

Erdőben üzemterv ellenére eszközölt túlvágatás esetén nemcsak pb. büntetendő, hanem az erdő átlagában okozott hiányt a tulajdonos esetleg a vágatásnak bizonyos időre való teljes beszüntetésével is, helyre pótolni tartozik. (1879 : XXXI. tcz.

52. §.) Egyébként az üzemtervtől való minden egyéb eltérés 50—1000 kor., ismétlés esetén 2000 kor. terj. pb. büntetendő. (53. §.)

Erdőben veszélyes cselekménynek minősíti az 1879. évi XXXI. tcz. 111. §-a, a ki jogtalanul vagy az engedélyezett helyen kívül csusztatót készít, meszet vagy szenet éget, szurkot, hamuzsírt vagy kátrányt főz, kormot készít, fűrész- vagy egyéb gödröt ás, farakodó- vagy dolgozóműhelyt felállít, épület- vagy szerszámfát farag. Büntetése a kártételen felül 10—40 kor. pb.

Ereszkedés a hajókkal. L. hajók ereszkedése, lásd tutajok ereszkedése.

Eresztő-hálókkal halászat. L. haltogó-készülékek.

Eresztősök (halászatnál) felelőssége. L. halászati kihágási felelősség.

Éretlen gyümölcs lefoglalása. L. egészségre stb.

Érkező táviratok bejegyzése a napi jelentésbe. — (5421/eln. sz. fk. 1891.) A központi felügyelettartó tisztviselők a szolgálatuk alatt a főkapitánysághoz érkező és azonnali intézkedést igénylő táviratok szövegét, a mennyiben azok nem olyan bizalmas jellegűek, hogy szoros titoktartást igényelnek, másolatban, valamint az ezek érdemében tett esetleges intézkedéseket is mindig vegyék bele a jelentésbe.

Erődterv. L. vár.

Erősitő esszenciák behozatalát, iparszerű előállítását, forgalomba hozatalát, égetett szeszes italokkal való vegyítését tiltja a 85.385/IV. 1894. Ker. M. r. A m. kir. belügyminiszternek 1876. évi július hó 4-én 31.026. sz. alatt kelt rendelete alapján az égetett szeszes italokhoz használt úgynevezett erősítő esszenciáknak, melyek erősen izgató, különösen csipős fűszerekből és növényi anyagokból, úgymint borsból, paprikából, csillából és effélékből készült vagy narkotikus anyagokat vagy amilalkoholt (kozmaolajat) tartalmaznak és arra szolgálnak, hogy az égetett szeszes italokkal vegyítve, azoknak izgató vagy kábító hatását fokozzák, behozatala, iparszerű előállítása, forgalombahozatala és vegyítése, miután azok a magyar országos közegészségügyi tanács szakvéleménye következtében az egészségre ártalmas hatásúaknak találtattak, az osztr. cs. kir. kormánnyal egyetértőleg megtiltatik. A gyógy- vagy diätetikus szernek tekintendő alkoholikus készítmények ezen tilalom által nem érintetnek. A ki jelen rendelet határozatai ellen vét, kihágást követ el és a mennyiben cselekménye a büntető törvények vagy a közegészségügyi törvény vagy szabályok szerint súlyosabb büntetés alá nem esik, 200 kor. terj. és visszaesés esetén, ha az utolsó büntetés kiállása óta két év még nem mult el, 200 kor. terj. pb. és 15 napig terj. elzárással büntetendő.

Erőszakos nemi közösülés bűntettét követi el az: 1. a ki valamely nőszemélyt erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy vele házasságon kívül nemileg közösüljön; 2. a ki valamely nőszemélynek öntudatlan vagy akarata nyilvánítására

vagy védekezése tehetetlen állapotát arra használja föl, hogy vele házasságon kívül nemileg közösüljön, akár ő idézte elő azon állapotát, akár nem. (Btv. 232. §.) Az eljárás indítványos s az indítvány vissza nem vonható. (Btv. 238. §.) Hivatalból üldözendő a Btv. 239. §. esetében.

Értékpapirok eladása ügynököknek tiltva van. 1873. évi XXXI. tcz. 11. §. (Itél a J. b.)

Értékpapirhamisitás a forgalombahozatal czélja nélkül kihágást képez. (Kbt. 57. §. Illetékes a J. b.) Az erre szolgáló eszközök jogosulatlan készítése vagy kiszolgáltatása pedig a Kkt. 58. §-ába ütközik. Erre is a J. b. illetékes.

Értéktárgyak átküldendők az ügyészséghez, ha azok a büntett vagy vétség miatt letartóztatott egyén nem határozottan megállapított kizárólagos tulajdonát képezik. (4645/ik. 98. sz. körrendelet.)

Érvágás borbélyok által. L. borbélyok, ha stb.

Érvágas, köpülyözés, nadályozás csak irásban kiadott orvosi rendelvény folytán van megengedve az állandóan megtelepedett borbélyoknak és segédeiknek, a kikért a mester felelős, valamint azoknak, a kik erre orvos által föl vannak hatalmazva. Nadályozás az okleveles bábáknak is meg van engedve. Ezeken kívül más vérbocsátással nem foglalkozhatik. (B. M. 49.399/1876. sz. r.)

Érvénytelen vagy semmis házasság csalárd megkötése családi állás elleni büntettet képez. (Btv. 255. §.) Indítványos az eljárás. A lelkész, a ki az ilyen házasságot összeköti akár tudva (Btv. 256. §.), akár gondatlanul (Btv. 257. §.), büntetendő cselekményt követ el.

Erzsébetvárosi templommál köztisztaság szigorúan föntartandó. (34.901/fk. I. 1901.)

Eset- és tárgynyilvántartás. (5126/fk. elnöki 97. és a 16.039/97. fk. sz. pótrendelet.) 1. A kiállított anyaggyüjtőlapokat a ker. kapitányságok és vasúti rendőrfelügyelőségek naponkint a reggeli jelentménynyel egyidejüleg közvetlenül a bűnügyi nyilvántartási irodába átvételi könyv mellett tartoznak beküldeni; 2. a központi felügyelet tartama alatti ügyekre vonatkozó anyaggyüjtő lapokat, a központi felügyeleti szolgálatra beosztott detektivek csoportvezetője köteles naponkint reggel a bűnügyi nyilvántartási irodába beszolgáltatni; 3. a bünügyi panaszfelvevő és a bűnügyi osztály előadói naponkint közvetlenül rövid úton adják át az anyaggyüjtő lapokat a bűnügyi nyilvántartási irodába.

Esküt bűnügyben, szakértőket és tolmácsot kivéve, senkitől sem vehet ki a rendőri hatóság. (B. P. 96. §.)

Eskü csak oly tényekre tehető le, a melyeknek valódiságáról az esküttevő meg van győződve. Polgári perekben, ha más bizonyíték nincs, a per esküvel döntetik el s a ki a neki megitélt esküt le nem teszi, az pervesztessé lesz. Azért szigorúan vigyázni kell arra, hogy az eskü letétele végett a rendes perben az itélet kéz-

besítésétől számított 15 nap alatt a kir. törvényszéknél írásban (ügyvéd útján) jelentkezzék s a rendes, valamint a sommás perben kitűzött határidőben az esküt tegye le. Büntető ügyekben a vádlott esküt nem tehet. (1868 : LIV. tcz. 239—242 §§., 1893. évi XVIII. tcz. 95. §.)

Eskübizonyítás kihágási ügyben. Tanuk, szakértők és a sértett fél megesketése iránt a tárgyaló biró határoz. Csak elkerülhetetlen szükség esetén alkalmazandó. Esküminták ul a polgári perrendtartás esküminták használandó. (1885. évi 1091. sz. B. M. r.)

Esküje rendőrtisztviselőknek. L. rendőrtisztviselők esküje.

Esküdtszéki tag nem lehet a rendőrség egy tagja sem. (1881 : XXI. tcz. 44. §.)

Eskütétel fegyelmi ügyben. (L. Rédey Gyüjt. II. évf. 41. l.) A vizsgálatot teljesítő közeg, ha a fegyelmi ügy elbirálására döntő befolyással biró körülmények megállapítása czéljából szükségesnek találja, a tanut meghitelteti. Az elővizsgálat folyamán azonban az eskü kivétele a tanuktól, szabályellenes. (234. Rfp. res. 99.) Az eskü meg nem engedhető annak : *a)* a ki 16-ik évét még be nem töltötte ; *b)* a ki nyereségvágyból elkövetett valamely büntetendő cselekmény, avagy hamis tanuzás vagy hamis eskü miatt bűnösnek itéltetett ; *c)* a ki vádlottal oly ellenségeskedésben élt, mely a tanuzás kötelezettsége iránt aggályt ébreszthet ; *d)* a ki vallomásából vagy a fegyelmi ügy kimeneteléből közvetlenül kárt vagy hasznot várhat.

Esős időben bérkocsisok. L. bérkocsisok esős időben.

Esőköpeny elhelyezése az őrszemkeretben. (129/896. Rfp. np.) Esős időben minden egyes rendőrőrszem kivonulása alkalmával köteles esőköpenyét magával vinni, keretében alkalmas helyen elhelyezni, eső beálltával a köpenyt magára venni s annak megszünése után ismét elhelyezni.

Esőben rendőrök ruházata. L. őrszemek stb.

Esszenciát ürmös készitéséhez tilos árusitani. Lásd ürmös, l. erősítő esszenciák.

Étel és élelmiszer kiszolgáltatása az utczán át korlátlan szeszkimérési helyeken (korcsmák, bor-, sör- és pálinkamérésben), nem gyakorolható. Ehhez vendéglői iparengedély szükséges. Viszont korlátlan szeszkimérés sem gyakorolható szatócs, hentes s más efféle kereskedésekben. (9424/VIII. sz. Ker. M. r. — 10.835/fk. I. 92.)

Étel és ital kiszolgálására vonatk. 86.512/900. sz. Ker. M. r.) Korcsmárosok, bor-, sör- és pálinkamérők italmérési engedély alapján csupán az engedélyben megjelölt szeszes italok kimérésével foglalkozhatnak. Az az italmérő, a ki az italmérésen kívül élelmiczikkek keresetszerű eladásával is foglalkozni kíván, köteles ebbeli üzletére iparigazolványt (1902. decz. 31-ig) kiváltani, míg az az italmérő, ki üzleti helyiségében ülő vendégei számára ven-

déglőszerűleg élelmiszereket, ételeket is kiszolgáltatni kíván, kö" teles vendéglői iparengedélyt is szerezni. E rendelet ellen vétők az 1884 : XVII. tcz. 156. §. *a)* pontja vagy 158. §. *a)* pontja alapján büntettetik az előljáróság által.

Évkönyv adatainak gyüjtése. 9874/fk. eln. 1896. sz. r. értelmében az évi jelentések mindenkor január végéig terjesztendők be a statisztikai kimutatásokkal együtt.

Etetés a közvágóhidon. L. közvágóhídon etetés.

Etetés az utczán. L. utczákon lovak stb.

Etetés az utczán a fővárosban. (Köztiszt. szab. 22. §-ának módosítása : 30.801/1888. fk. r.) Tilos az etetés a következő utczákon : Albrecht-út, Akáczfa-utcza, Andrássy-út, Aranykéz-utcza, Bástya-utcza, Borz-utcza, Bécsi-utcza, Belső dob-utcza, Curia-utcza, Deák Ferencz-tér, Dorottya-utcza, Duna-utcza, Egyetem-tér, Erzsébet-tér, Eskü-tér, Egyetem-utcza, Eötvös-tér, Felső palota-utcza, Fő-utcza, Ferencz József-tér, Ferencziek-tere, Fürdő-utcza, Gizella-tér, Havas-utcza, Kossuth Lajos-utcza, Irányi-utcza, gróf Károlyi-utcza, Hajó-utcza, Eskü-tér, Himző-utcza, József-tér, Károly-utcza, Képíró-utcza, Kerepesi-út, Kígyó-tér és Kígyó-utcza, a Király-utczának a Gyár-utczáig terjedő része ; Kis diófa-utcza, Kis híd-utcza, Koronaherczeg-utcza, Kötő-utcza, Kristóf-tér, Lánczhíd-tér, Lánczhíd-utcza, Királyi Pál-utcza, Magyar-utcza, Mária Valéria-utcza, Marokkói-utcza, Petőfi-tér, Reáltanoda-utcza, Régi posta-utcza, Gerlóczy-utcza, Szinház-utcza, Sebestyén-utcza, Soroksári-utcza, Sörház-utcza, Baross-utcza, Torony-utcza, Váczi-utcza, Városház-utcza, Vármegyeház-utcza, Vigadó-tér, Vigadó-utcza, Wurm-utcza, Zsibárus-utcza, továbbá leginkább a főváros Duna jobb partján fekvő mindama utczák, melyek oly keskenyek, hogy azokban két kocsi egymást ki nem kerülheti, vagy oly lejtősek, hogy ottan a kocsival való huzamosb megállás az egyéb közlekedésre veszélyeztetőleg hathat. A főváros egyéb utczáin megengedtetik, hogy a lovakat a le- vagy felrakodás alkalmával, de csakis abrakostarisznyából megetethessék.

Ét-lapra vadat jegyezni tilalmi időben tilos. L. vadászati tilalom.

Exhumálásra vonatkozó szabályok megszegése. — L. holttesttel való elbánás.

F

Faárúsitáshoz. (58.438/1875. B. M. szbr. 18. §.) A tüzelőfa 1—2 vagy 4 köbméteres rakásokba halmozva árultatik. Az árulóhelyen kéznél tartandó egy hiteles 2 méter hosszú mérőrúd. Minden rakáson föl kell jegyezve lennie könnyen látható módon a köbtartalomnak megfelelő számjegynek. A rakások méreteiről táblázatnak kell kifüggesztve lenni. E szabályok ellen vétő faárus 2—10 kor. terj. pb. büntetendő. (L. R. T. 568. l.)

Faizás és alomgyűjtés az erdőben tilos. L. erdei kártétel.

Fajtalanságot tartalmazó iratok, nyomtatványok vagy képes ábrázolatok nyilvános helyen való kiállítása, árulása vagy terjesztése szemérem elleni vétséget képez. (Btv. 248. §.)

Fajtok s fogas halászata. L. Halászati tilalom.

Faúsztatás bejelentése. L. erdei termékek szállítása.

Fák, csemeték, gyümölcsök rongálása a mezőn s kertekben tilos. L. Gazdasági termények.

Fák kimélése építkezésnél. L. köztárgyak stb.

Falopás erdőben. L. erdei lopásról.

Fa- és szénlopások. L. fával és szénnel házalni tilos.

Fa- és szénmegrendelési bárczák. L. fával és szénnel házalni tilos.

Fával és szénnel házalni tilos. (31.999/fk. I. 1901. sz. és 33.957/fk. I. 1902. sz. r.) A jogosulatlan házalók — nyilvánvalóan csak a hatóság megtévesztése, félrevezetése czéljából — többnyire azzal védekeznek, hogy ők az árúczikkeket fa- és szénkereskedők megbizásából és megrendelésre szállítják. Ily esetekben a rendőrközegek mindenkor úgy a megbizó kereskedő által kiállított és névre szóló igazolványoknak, valamint a megrendelési bárczának felmutatását követelj ék az illetőktől.

Fák tövére (élőfák) tilos a fővárosban szennyvizet beönteni vagy odavizelni. L. élőfák védelme.

Favágás az utczán. (9/1878. kgy. sz. szbr. 20. §.) Bulevardirozott (fásított) és aszfaltburkolattal ellátott utakon és tereken tilos a favágás. A többi utczákban is csak ott engedhető meg, hol az udvar szűk. Favágásnal a járda szabadon hagyandó s munka után az úttestet le kell tisztítani.

Fák védelme a fővárosban. L. élőfák védelme stb.

Fáklyásmenet rendezése hatósági engedély nélkül. A ki a hatóságnál tett bejelentés nélkül az utczán vagy nyilvános téren fáklyásmenetet rendez: 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. A ki pedig ilyen fáklyásmenetet a hatóság betiltása ellenére rendez vagy e tilalmat tudva, a fáklyásmenet kivitelénél közreműködik: 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. (Btv. 49. §. Illetékes a Rh.)

Falak, ajtók befirkálása az őrszobákon a 17/1896. sz. Rfp. np. szerint fegyelmi büntetés terhe alatt tiltatik.

Falragaszok fölragasztása állami épületekre tilos. Ilynemü kih. a ker. kapitányság által büntettetik.

Falkákban hajtott marhák. L. marhahajtás.

Fanedvek ellopása erdőkben. L. erdei lopásról.

Farkas-völgyben legeltetés. L. legeltetés az Istenhegyen.

Fausztatás és tutajozás csak hatósági engedélylyel szabad. (45.689/1885. F. M., I. M., Ker. M. r.)

Fegyelmi alatt álló egyén lemondása. A fegy. szab. 22. §-a szerint a fegyelmi eljárást megelőző vizsgálat elrendelése

után az eljárásnak jogerős fegyelmi határozattal befejezéséig lemondásnak rendszerint nincs helye, kivételes esetekben, ha a vétség előreláthatólag enyhébb beszámítás alá esik és vagyoni felelősség kérdése fönn nem forog, sőt a lemondás elfogadását a a közszolgálat érdeke kívánatossá teszi, a lemondás elfogadható.

Fegyelmi büntetések. (Fegy. szab. 12. §.) A vizsgálat eredménye fölött határoz: 1. elsőfokon a rendőrség kebelében az 1881. évi XXI. tcz. 45. §-nak II. része alapján alakított fegyelmi bizottság; 2. másodfokon a főkapitány. A szolgálatvesztésre szóló fők. határozat a belügyminiszter jóváhagyása alá bocsátandó. 13. §. A fegyelmi vétségek büntetése: *a)* rosszalás; *b)* dorgálás; *c)* pénzbüntetés, 200 koronáig; *d)* rangvesztés, mely lefokozásból áll és végre; *e)* hivatal-, illetve szolgálatvesztés. Az államnak és magánosoknak az illető hivataloskodásból eredő kártérítési igényei azonban ez esetben is érintetlenül maradnak. A rendőr őrszemélyzetre nézve az őrmestertől lefelé fegyelemsértés esetében még az elzáras büntetése is alkalmazható, a rendőrfőparancsnok, illetve osztályparancsnokok által, mely büntetés a főkapitány által felülvizsgálás esetén 8 napra fölemelhető.

Fegyelmi büntetések tisztviselőkre. Fegyelmi szabályzat *A)* fejezete: *a)* csekélyebb vétségnél rosszalás vagy dorgálás; *b)* súlyosabb vétség vagy visszaesés esetén 1000 koronáig terjedhető pénzbüntetés vagy hivatalvesztés. Végül csekélyebb fokú hanyagság, szabálytalanság esetén a főkapitánynak joga van az illetőt fölebbezés kizárásával 20 Kor. terj. rendbírsággal megbüntetni; jogosítva van továbbá az illetőt figyelmeztetni, meginteni, ez eljárása azonban a fegyelmi eljárás természetével nem bir.

Fegyelmi eljárás költségei s pénzbüntetések. (Fegy. szab. 26. §.) A fegyelmi eljárásban megállapítandók az eljárás nétán fölmerült költségei és az is, hogy ki tartozik ezen költségeket viselni. Záros határidő tüzendő ki s pénzbüntetésnek a «különféle bevételek» javára leendő fordítása kimondandó. Az elmarasztalt által okozott károk megtérítése iránti felelősség is megállapítandó.

Fegyelmi elővizsgálatok rendőrök ellen. (9847/fk. eln. 1897. sz. r.) A fegyelmi vizsgálatot vezető osztályparancsnokok az elrendelt fegyelmi vizsgálatot megtörtént előnyomozás esetén is mindenkor tényleg ejtsék meg, a panaszlott rendőr elmaradhatatlan ismételt kihallgatása, ha más előadni valója nincs, csupán a tanúvallomásokra teendő észrevételek fölvételére szorítkozik, az előnyomozat folyamán kihallgatott tanúk ujólagos kihallgatása pedig, zaklatások kikerülése végett, csupán az esetben foganatosíttatik, ha ezt a vizsgáló osztályparancsnok figyelemreméltó okokból kivételesen szükségesnek tartja.

Fegyelem és függelem. (Szolg. Ut. 19. §.) A rendőr elüljáróival szemben a legszigorubb katonai fegyelemre és függelemre, a legpontosabb engedelmességre és tiszteletre köteles.

Fegyelmi határozat nélkül mikor bocsátható el a rendőr? L. kilépés a rendőri testületből.

Fegyelmi itéletek beterjesztendők nyolcznappal az itélethozatal után az osztályparancsnokok által. (339/1898. res. Rfp.)

Fegyelmi itélet ellen fölebbezés. Fölebbezési határidő a határozat kézbesítésétől számított 8 nap.

Fegyelmi itéletek fölebbezésekor csak azok az itéletek bocsájtatnak harmadfokulag a B. M.-hez, melyek szolgálatvesztés vagy lefokozásra szólanak.

Fegyelmi itéletek törzskönyvelése. (Fegy. szab. 33. §.) A jogerős fegyelmi büntetések a törzskönyvbe mindenkor bejegyzendők. Törlését a rendőr-alkalmazott csak két esztendei kifogástalan hivatalos működés és viselkedés után a főkapitánytól kérheti.

Fegyelmi szabályzat és fegyelmi eljárás. (114534/v. b. 1896. B. M. r. — L. Rédey Gyüjt. II. évf. 27. l.) 2. §. A székesfővárosi államrendőrség minden közege ellen fegyelmi eljárásnak van helye: *a)* ha megsérti vagy hanyagul teljesíti a törvényben, kormány vagy főkapitányi rendeletekben, valamint a törvényerejü szabályzatokban vagy szolgálati utasításban megszabott kötelességét, avagy ennek teljesítésére, a betegség esetét kivéve, képtelennek bizonyul; *b)* ha botrányt okozó erkölcstelen vagy egyébként oly életet él, mely által a hivatalos állást megillető tisztelet és bizalomra méltatlanná válik vagy ilyneműi kihágást követ el; *c)* ha a büntető törvények megtorló rendelkezése alá eső cselekményt követ el (30. §.); *d)* ha föllebvalói iránt tartozó tisztelet és hivatalos engedelmességet megtagadja s végül; *e)* ha a közönség irányában törvény, szabályellenes vagy durva magaviseletet tanusít. Az őrszemélyzetre különösen elrendelhető a fegyelmi vizsgálat: 1. ittasság, ajándék elfogadás, általában megvesztegethetőség vagy részrehajlás esetén; 2. őrállomásnak vagy rendeltetési helynek önkényes igazolatlan elhagyása vagy ezeken való alvás, gyávaság vagy megbizhatatlanság, becstelen vagy a rendőri testület tekintélyét sértő cselekmény elkövetése; 3. könnyelmü adósságcsinálás, ruházati vagy fölszerelési czikkek rendben tartására vagy használatára vonatkozó utasítások figyelmen kívül hagyása, hivatali titok megsértése vagy társakkali megférhetetlenség eseteiben.

Fegyelmi szabályzat módosítása. A főkapitány 1897 márczius 9-én kiadott rendeletével 2569/96. eln. sz. utasítását oda módosította, hogy az osztályparancsnokok által kiszabott fegyelmi büntetések kivétel nélkül a fegyelmi határozatok végrehajtása után terjesztessenek be hozzá.

Fegyelmi szabály módosítása. (8601/fk. eln. 902. sz. r.): 1. (a fegy. szab. 5. §. első bekezdése.) A vizsgálat befejezése után a fegyelmi eljárás veszi kezdetét, mi végből a vizsgálati iratok a belügyminiszter által a főkapitány előterjesztésére, ezen ügykörrel külön megbizott rendőrtanácsosnak kiadandók; 2. (a fegy.

szab. 14. §. első bekezdése.) A rendőrség kebelében az 1881. évi XXI. tcz. 45. §-a értelmében működő fegyelmi bizottság áll: a belügyminiszter által, a főkapitány előterjesztésére ezen ügykörrel külön megbizott rendőrtanácsosból vagy szintén a belügyminiszter által megbizott helyetteséből mint elnökből és a főkapitány által évenkint e czélra kijelölt két rendőrtisztviselőből, mint szavazókból.

Fegyelmi ügyben elzárás. Az «elzárás» büntetése a fegy. szab. 13. §-ának végpontja szerint csakis a rendőr őrszemélyzetre az őrmestertől lefelé s ezen személyzetre is csupán fegyelemsértés esetében alkatmazható. A szab. 17. §. végpontja a fegyelmi bizottságnak is megadja e jogot, ha a vádolt rendőrt a főnforgó körülményekhez képest lefokozás vagy szolgálatvesztéssel ugyan nem sujthatja, de azért a fegyelem sértés esete fönnforog.

Fegyelmi ügyben eskütétel. L. eskütétel stb.

Fegyelmi ügyben felfüggesztés. (Fegy. szab. 23. §.) A vizsgálat elrendelésével egyidejüleg az államrendőrség bármely tagja a belügyminiszter vagy a főkapitány által hivatalától, illetve szolgálatától felfüggeszthető. A felfüggesztés iránti határozat ellen III-ad fokig fölebbezésnek van helye (3. §.), de a felfüggesztés már az elsőfoku határozat alapján fölebbezés esetén is végrehajtható és erről a belügyminiszternek jelentés teendő. 24. §. A végérvényesen felfüggesztett rendőrközeg a felfüggesztés tartamára lakpénz illetőségén felül fizetésének egy harmadrészéig terjedő és a belügyminiszter által feléig fölemelhető ellátásban részesítendő. Azon esetben, ha a felfüggesztett rendőrközeg teljesen fölmentetett és hivatalába visszahelyeztetett, fizetésének visszatartott része kiszolgáltatandó; bérkocsi, irodaátalány és müködési pótlék azonban a felfüggesztés tartamára visszahelyezés esetében sem igényelhető.

Fegyelmi ügyben idézést vádlott rendőrrel kézbesíttetni szigoruan tiltatik. (16.208/97. fk. eln. r.)

Fegyelmi ügyekben tanú előállitások stb. L. tanúk előállítása stb.

Fegyelmi ügyek felülvizsgálatát úgy a főparancsnok, mint az előadó osztályparancsnokok kérhetik. (10.239/fk. eln. 98.)

Fegyelmi ügyben tanúkihallgatások. (1886/37.690. sz. B. M. r.) A tanúk közt különbség teendő a szerint; a mint: *a)* ki nem hallgathatók, még beleegyezésükkel sem; *b)* nem kötelezhetők vallomástételre, de azért, ha vallani kivánnak, kihallgathatók és a körülmények szerint megeskethetők; *c)* kihallgatandók vagy kihallgathatók, de eskütételre nem bocsáthatók; *d)* kihallgatandók és a vizsgálatot teljesítő tisztviselő által, ha a fegyelmi ügy elbirálására döntő befolyással biró körülmények megállapítása czéljából szükségesnek találja, meghitelhetők.

Fegyelmi ügyben tanúzás megtagadása. (1886/37.690. sz. B. M. r. és 1897/2569. sz. fk. r.) A megjelenni vagy vallomást tenni vonakodó tanúkkal szemben 20 koronától 200 koronáig terj.

s behajthatlanság esetén minden 20 korona helyett egy napi elzárásra átváltoztatandó büntetést első fokban a fegyelmi bizottság, illetve rendőrtisztviselők ügyeiben a főkapitány állapíthat meg.

Fegyelmi ügyek nyilvántartására utasítás. (4295/1896. fk. eln. 89. sz. res. 1896. Rfp.)

Fegyveradó bejelentésére minden év junius havában (előljáróságnál) kötelező mindenkire, kinek birtokában vadászatra használható egy vagy kétcsövü fegyver van. (1883 : XXVII. tcz. 14. §.)

Fegyveradó ellen fölszólamlás. L. adófölszólamlás, fegyveradó stb.

Fegyveradója erdőtisztek, erdőőröknek. L. erdőtisztek stb.

Fegyveradómentesség. L. adómentes fegyverek bejelentése.

Fegyveradóra vonatkozólag. L. elkobzott fegyverek.

Fegyvereserő alatt a hadsereg, a haditengerészet, a honvédség és népfölkelés értendők. A «katonai» szó pedig ezeken kívül a csendőrségre is vonatkozik. (B. P. 13. §.)

Fegyveres erőre vonatkozó titok tiltott fölfedezése béke idején a Btv. 455. §. alapján minősül, a sajtó útján való közzététel, ha az ilynemü közlések eltiltattak, a Btv. 456. §-ába ütközik.

Fegyvergyakorlatra bevonult díjnokok. L. díjnokok stb.

Fegyverhasználat előállításkor. Ha a bekisérendő által a rendőri közeg élete és testi épsége oly komolyan támadtatik meg vagy oly módon fenyegettetik, hogy a fenyegetés megvalósításától alaposan tartani lehet és a rendőri közeg élete s testi biztonsága másképen meg nem menthető : jogosúlt a rendőri közeg támadójával szemben fegyverét is használni, de mindenkor csak a végső esetben és csak oly mértékben, a mennyi okvetlenül szükséges a veszély elhárítására. (Ut. 190. §.) A fegyverhasználatról, valamint annak okairól a rendőri közeg által a legrészletesebb s kimerítőbb jelentés teendő, a mely alkalommal a netaláni tanúk is megnevezendők s ezeknek lakása vagy hol tartózkodása pontosan megjelölendő. (Ut. 191. §.)

Fegyverhasználat jelentendő az osztályparancsnokságok által. A reggeli jelentéssel beküldendő a főparancsnoksághoz.

Fegyverhasználati joga van a rendőrnek : *a)* jogos védelem gyanánt, ha megtámadtatott. (L. jogos védelem) ; *b)* ha életét vagy testi épségét oly körülmények közt fenyegetik, hogy a megtámadás bekövetkezésétől alaposan tarthat ; *c)* ha szolgálatának teljesítése közben oly tettleges ellenszegülésre talál, mely azt meghiúsítaná s az ellenszegülés legyőzésére már alkalmazott minden kiméletesebb eszköz sikertelen maradt ; *d)* ha a fegyver használata életükben vagy testi épségükben megtámadott harmadik személy megmentése vagy megvédésére szolgál. (B. M. Ut. X. fej.)

Megtámadásnak tekintendő az is, ha az illető fölszólításra a fegyvert le nem teszi vagy ha védett helyzetéből előjönni vonakodik. (10.538/fk. eln. 92. sz. r. 21. §.) Engedelmetlenség, passziv magatartás tettleges ellenállást nem képez. (22. §.) Mindenesetben az illető előbb figyelmeztetendő a bekövetkező fegyverhasználatra. Lőfegyver csakis az élet vagy testi épség jogos védelme esetén használható. (23. §.) Fegyverhasználatról azonnal jelentés teendő. (24. §.)

Fegyverkészitési, eladási és szállitási szabályok megszegése a Kbtv. 35. §-ába ütközik. J. b.

Fegyverek kezelése, ha lefoglaltattak. L. elkobzott fegyverek.

Fegyverkivitel tiltott időben. (Kbtv. 34. §.) Illetékes J. b.

Fegyverrel nem lehet képviselőválasztáshoz menni. L. képviselőválasztási kihágások.

Fegyver vagy lőszer tiltott készitése, megszerzése, forgalomba hozatala, fegyvereknek és lovaknak tiltott időben való kivitele a Kbtv. 34. §-ába ütközik. Illetékes a J. b.

Fegyvertár átadása az ellenségnek hűtlenség büntettét képezi. L. e czim alatt.

Fegyvertartási tilalom megszegése. A kik a hatóság vagy magánosok ellen erőszak, gyilkosság, rablás, zsarolás, lopás vagy két ízben elkövetett orvvadászat miatt megbüntettetvén, büntetésük kiállása után, a hatóság által fegyverbirhatástól eltiltattak: ha e tilalmat megszegik, tíz napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntettetnek. (Kbtv. 61. §.) Illetékes a Rh.

Fegyvervizsgáltatás elmulasztása. Fegyverkészítők vagy kereskedők, a kik bélyegzetlen kézi lőfegyvert árúsítanak, szállítanak vagy tartanak raktáron, kihágást követnek el. 1891. évi XXXIV. tcz. 5. §. Az ilyen fegyverek elkobzandók. Itél Kh. — Budapesten a ker. Előlj.

Fehérítési iparnál munkaszüneti napon engedett munkák: Fehérítési iparnál a klórozási és lúgzási munkák: délelőtt 10 óráig. (14.837/92. I. 5. pont. Ker. M.)

Fehériteni a vásznat másnak a földjén kihágást képez. L. másnak földjén.

Fejőstehenek tőgyének nagyobbitása. (371/886. Kgy. szbr.) A fejőstehenek tőgyének nagyobbítása, történjék az eszközök, szerek alkalmazása, ki nem fejés, vagy bármi módon, a főváros területén rendőri kihágást képez. (L. Krecs. Gyüjt. 139. l.)

Fekete háromszögű zászló a hajón jelzi a tűzveszélyes anyagok szállítását. (Hajózási szab. 20. §.)

Félárú jegy váltása. L. magyar államvasutakon.

Felbujtó az, a ki mást a véghezvitt, vagy megkisérlett bűntett, vagy vétség elkövetésére szándékosan reá bir. (Btv. 60. §. 1.)

Felbujtás és segélyezés öngyilkosságra a büntetőtörvény 283. §-ába ütköző vétséget képez.

Feld-féle gyermekszinház. (15.000/fk. eln. 96. sz, — L. Rédey Gyüjt. I. 92.) 1. a gyermekszinházban csakis a gyermekek gondolatkörének megfelelő s erkölcsi irányú szinművek adhatók elő; 2. az előadások csakis csütörtökön, vasár- és ünnepnapokon tarthatók meg; 3. a gyermekelőadásokon csak oly növendékek vehetnek részt, a kik életök 12. évét meghaladták; 4. a szinigazgató köteles a föllépteténdő gyermekek neveit, szülőik polgári állását és lakásukat a fővárosi kir. tanfelügyelőnek mindenkor bejelenteni. (15.919/fk. eln. 96. sz. r.) Felügyelet. 1. A nézőtéren legfeljebb 408 rendes szék állítható föl ülőhelynek, a bejárattal szemközti fal mellett húzódó pamlag pedig 22-nél több személyre nem rendezhető be. A székek helyükhöz erősítve és számozva olykép rendezendők el, hogy a nézőtér egész hosszában, így a középen, mint a két oldalfal mentén teljesen szabad és kényelmes közlekedési út maradjon. 2. A nézőtérről az előcsarnokba vezető három ajtót előadás alatt s a közönség távozása előtt elzárni vagy egyébként eltorlaszolni nem szabad, a kijáratoknak nézőtér felőli oldalán alkalmas «kijárat» föliratok, az ajtók mellé pedig, úgyszintén a folyosókon, lépcsőkön, öltözőben és szinpadon, a rendes világítás mellett megfelelő távolságban vészlámpák alkalmazandók, melyek a szinház megnyitásától a közönség távozásáig folyton égetendők. 3. A nézőtér földszinti részében allóhely nem rendezhető be. 4. A szinpadon kizárólag villamvilágítás alkalmazandó, azonkívül egy vízzel telt kád, merítő edény és nedves pokróczok. A szinpad alól pedig mindenféle szemét vagy egyéb könnyen gyuló lim-lom állandóan távol tartassék. 5. Az öltözőben spiritusztégetni nem szabad s a vízvezeték mellett állandóan veder tartandó. 6. A terem erkélyére vezető csigalépcső a közönség részéről nem használható. 7. Az erkélyre legföljebb 60 ember bocsátható, a szinpad fölötti rész a közönség elől elzárandó. 8. Az erkély kijáratai közé is vészlámpák, a kijárat fölé pedig egy a kijáratot jelző tábla alkalmaztassék. 9. A dohányzás az egész épületben tilos.

Felebbezés cselédügyi határozat ellen. L. cselédügyi határozatok stb.

Felebbezés kihágási ügyben. (Kih. Elj. 73—79. §.) Nincs helye a felebbezésnek: 1. I. fokú itélet ellen, ha 4 koronát meg nem halad a pénzbüntetés. II. foku ellen, ha 20 koronát meg nem halad. (1890/2608. sz. B. M. r.) 2. Kártérítésnek polgári perre utasítása ellen. (Kih. Elj. 22. §.) 3. Rendbüntetési határozat ellen. (Kih. Elj. 72. §.) Visszautasítandó még, ha elkésetten, 3 nap mulva, adatott be. (Kih. Elj. 77. §.)

Felebbvitel és újra fölvétel. (7464/fk. eln. 1890. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. 1896. I. 209. l.)

Felelősség megállapitása kihágásnál. (L. Rédey Gyüjt. II. 231. l.)

Felelősségre vonása a rendőrnek. L. rendőri őrség jogai.

Feleletet adni vonakodó terheltet figyelmeztetni kell,

hogy viselkedése az eljárás folytatását nem akadályozza s hogy esetleg a védelem eszközeitől fosztja meg magát. (B. P. 134. §.)

Felfedező rendőri szolgálat teendői. (Szolg. szab. 28. §.) *a)* körözött, kitiltott, megszökött körözött egyének elfogása; *b)* büntető törvénybe ütköző cselekmények és azok tetteseinek följelentése, kinyomozása, esetleg elfogása; *c)* elkövetett bűntettek nyomainak megőrzése, épségben tartása; *d)* mindennemű bűnjelek biztosítása; *e)* balesetek és szerencsétlenségek okozóinak kinyomozása; *f)* kitett vagy eltévedt gyermekek, állatok, talált hullák és értéktárgyak beszállítása. (L. megelőző rendészeti teendők.)

Felhatalmazásra üldözhető a rágalmazás és becsületsértés, ha azt az országgyűlés, a delegáczió, vagy csak bizottsága, vagy küldöttsége ellen (Btv. 269. §.), ha a miniszterek ellen (Btv. 270. §. 4. bekezd.), vagy a bíróságok, ügyészségek vagy ezek tagjai ellen követtetik el. (Btv. 271. §.)

Felhivás gyüjtésre — a másra kiszabott pénzbüntetés fedezése czéljából a kbtv. 39. §-ába ütközik. (Ill. a Jb.)

Felirónők bodegákban. L. bodegákban női személyzet stb.

Feljelentések alaposak legyenek. L. alaptalan följelentés stb.

Feljelentés dija vadászati kihágásnál. L. vadászat ellenőrzése.

Feljelentések ismeretlen tettes ellen. L. ismeretlen tettesek.

Feljelentési (jövedéki) jutalékok a tömeg-utasítás 3. §-ának *a)* pontja értelmében felerészben mint önkénktes tömegbetét a tömeg javára esnek s a rendőr csak felét kapja meg készpénzben.

Felmondási idő cselédeknek. L. cselédek fölmondási ideje.

Felmondási idő lakásokban. L. lakbérletnél, stb.

Felnyitható hidak naponként kétszer ingyen fölnyitandók. (1869: XXIII. tcz. Ker. M. r. 26. §.)

Felolvasások rendezéséhez rendőri engedély szükséges. L. nyilvános fölolvasások. Kivételek.

Feloszlatott egyletben résztvétel. L. meg nem alakult stb.

Felségsértés. Felségsértés büntettét követi el: 1. a ki a királyt meggyilkolja vagy szándékosan megöli — vagy ezek valamelyikét megkisérli; 2. a ki a király testi épségét megsérti vagy öt az uralkodásra képtelenné teszi; 3. a ki a királyt az ellenség hatalmába adja vagy az uralkodás gyakorlásában akadályozza, vagy személyes szabadságától erőszakkal vagy fenyegetéssel megfosztja; 4. az is, a ki mindezt megkisérli. (Btv. 126. §.) Felségsértés büntettét képezi még azon cselekmény is, mely közvetlenül arra irányul, hogy: 1. a trónöröklés rendje; 2. az alkotmány, az államközösség és a dualizmus erőszakkal megváltoztassék; 3. az ország területe vagy része erőszakkal idegen uralom alá jusson vagy az államtól elszakittassék. (Btv. 127. §.) Büntettetik a szövet-

ség is akár van előkészületi cselekmény, akár nincs. (Btv. 130. §.) Felségsértést követ el az is, a ki gyülekezeten nyilvánosan, szóval, vagy irat, nyomtatvány, képes ábrázolat terjesztése vagy közszemlére kiállítása által a felségsértés elkövetésére egyenes fölhivást intéz. (Btv. 134. §.) Felségsértés vétségét követi el az, a ki oly időben vesz hitelt érdemlő tudomást arról, hogy felségsértés elkövetése czéloztatik, midőn annak megakadályozása még lehetséges és arról a felsőbbségnek jelentést nem tesz. (Btv. 135. §.) (Felségsértéstől különbözik a király bántalmazása és a királysértés. L. e czimek alatt.)

Felség-folyamodványok kihágási itéletek ellen. L. Krecs. Gyüjt. 307. l.)

Felsőbb közigazgatási hatósághoz intézett beadványban előforduló sértő kifejezések tárgyában kiadott rendelet. (B. M. r. 1885. 2466. — L. 1885. R. T. 246. l.)

Felszeletelt dinnye árusitása. L. dinnyének fölvágása stb.

Felszólamlás adó ellen. L. adókivetés ellen fölszólamlást stb.

Felügyelők s a bejelentés. L. kerületi felügyelők stb.

Felügyeleti dijak a kiutalástól számított 15 nap alatt fölveendők a rendőr-pénztárból, mert ez idő után azok mint letétek kezeltetnek s csak irásbeli kérvényre adatnak ki. (3432/fk. eln. 1899. sz. r.)

Felügyeleti díjak behajtásához. A rendőrök után a főparancsnokság hajtja be a felügyeleti díjakat. Saját hatáskörükben pld. egy alkalomra előzetes bejelentés nélkül eszközölt ily kivezénylés után a fölmerülő díjakat a kerületi felügyelők csak oly egyénektől hajthatják be, kik átutazók, helyben lakással nem birnak vagy egyébként nem megbizhatók arra nézve, hogy a dijak tőlük utólag behajthatók lennének. (4261/rfp. 1902.)

Felügyeleti és élelmezési díjak. (9020/fk. eln. 96. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. I. 77. l.)

Felügyelet a fővárosi mulatóban (régi Somossy-féle). (11.005/fk. 94. sz. r. — L. Krecs. Gyüjt. 353. l.)

Felügyelők hatásköre és teendői. (Szerv. szab. 91—108. §§.)

Felügyelői irodák berendezésére vonatkozik a 96.842/V. *b)* 1898. sz. B. M. r. (2692/1898. Rfp. sz.)

Felügyelettartás kicserélése esetén az eredetileg kirendelt tisztviselő felelős, kivévén, ha a cserét irásban jelentették. (12.803/fk. 99. eln. sz. körr.)

Felügyeletre kivezényelt rendőrök családjaikat nem vihetik magukkal. (324/1896. Rfp.)

Felügyeletes kötelességei mulatókban. — (7445. eln. 97/fk. r. — Rédey Gyüjt. II. 209.) Az ügyeleteseknek a következőket kell szem előtt tartaniok: 5 §. Mindennemü rendőri és közbiztonsági intézkedés betartásáért az engedélyes felelős. 8. §. Az előadásokhoz a mulatóban rendes szinpad állitható fel.

9. §. A szinpadon egy tűzcsap és tömlő, továbbá egy vizzel folyton telt kád, ebben egy pokrócz és két vödör tartandó. 10. §. A szinpadon és az öltözőkben levő gázlángok sodronykosárral látandók el, a szinpad elején levő lángok elé szintén vassodrony huzandó, hasonlóan a szuffita világításnál is. A szinpadon levő lábvilágítás üveghengerben alkalmazandó. 11. §. A szuffita világítás ott, a hol gázláng ég, csak vassodronyokon függhet. 12. §. A zsinórpadra felfüggesztett díszletek oly módon függesztessenek fel, hogy veszedelem esetén azonnal lebocsáthatók legyenek. 13. §. A szinpadon és zsinórpadon használt kézilámpák csak kettős elzárásuak lehetnek. 14. §. A fővilágitáson kivül stearingyertya vészvilágítás is használandó, még a villamos világítás mellett is. Mulatókban a kőolaj világítás egyáltalán tilos. 15. §. A nézőtéren az asztalok között a kijárati ajtók irányában közlekedési út maradjon. 16. §. A kijáratok «kijárat» felirattal látandók el. Minden ajtó kifelé nyiljék. 17. §. Szereplők gyanánt állandóan szerződtetni csak magyar honosságú egyéneket lehet. Nem magyarhonosok csupán vendégszereplésekre szerződtethetők. 18. §. A szerződéseket az engedélyesek az ellenőrző főtisztviselőknek felmutatni tartoznak. 19. §. Tizenhat éven aluli énekesnők egyáltalán nem szerződtethetők, tánczosok, tornászok és lovarmutatványosok azonban, habár 16 éven aluli nők és tankötelés gyermekek volnának is az illetők, felléptethetők, de csak természetes és törvényes gyám hozzájárulása s a rendőrség külön engedélye mellett. 20. §. A mulatókban esténként csak két szinházi előadásra nem alkalmas, szinházi műsoron nem levő és szinház által előadásra meg nem szerzett, legföljebb háromnegyed óráig tartó egyfelvonásos darab vagy daljáték adható elő. Előadhatók továbbá ének, szavalat és tánczelőadások, vagy más mutatványok, az előadás szövegének vagy tartalmának azonban a vallást, a jó erkölcsöket, a hazafias érzést, az állami intézményeket, a közrendet, egyes személyeket vagy családokat sértenie nem szabad. De tilos még az is, hogy a szereplő tagok közszemérmet sértő arczjátékkal vagy taglejtésekkel kisérjék előadásukat. 22. §. A műsor időtartam szerinti fele számát csak magyar nyelven szabad előadni. 24. §. Minden dalnak és darabnak a szövegét köteles az engedélyes az ügyeletes tisztviselő kivánatára ennek átadni, sőt utóbbinak egyszerű szóbeli betiltására levenni a műsorról addig is, mig a végleges betiltás felett a főkapitány dönteni fog. 25. §. Nagypénteken, valamint karácsonyelőestéjén előadások nem tarthatók. 26. §. Az előadások éjjel 12 órakor befejezendők. 27. §. Minden mulató mentőszekrénynyel szerelendő fel. 28. §. A közlekedésre szolgáló ajtókat és mentőkészülékeket eltorlaszolni nem szabad. Tilos továbbá a helyiségekben fürészport, gyalúforgácsot, papirosszemetet, vagy más gyúlékony anyagot tartani. 29. §. A szinpadon nyilt tűz használata csakis előzetes bejelentés mellett szabad. 30. §. A világítás, a vízvezeték, valamint a fűtés berendezése mindig jó karban tar-

tandó. 31. §. A mulatók öltözőiben és a szinpadon a dohányzás tilos. 32. §. A nézőtéren meg van engedve, azonban itt is tilos a a szivarvéget eldobni. 33. §. A férfiak és nők öltözője egymástól elkülönítendők. Idegeneknek nemcsak az öltözőkbe, de még a szinpadra is tilos a belépés. 34. §. Az előadások alatt az összes kijáratok nyitva tartandók. 35. §. Az előadások alatt és utánuk is mindaddig, mig a közönség el nem távozott, a világítást eloltani nem szabad. 36. §. Több jegyet eladni tilos. A mulatókban és dalcsarnokokban állóhelyek nincsenek. 37. §. A folyosók közötti utczáknak elállása, vagy bármikénti elfoglalása, kiállítása tilos. 38. §. Belépő-jegyekül csakis szelvényekkel és sorszámmal ellátott jegyek használandók. 39. §. A ruhatári díjak *a)* nagyobb ruhadarab után 20 fillér, *b)* esernyő, bot, kalap után 10 fillér szedhető. Túlkövetelés szigorúan tilos. 40. §. A helyiségben elsősorban az engedélyes köteles a csend és rend fentartásáról gondoskodni. 41. §. A mulatók (chambré separék) belülről el nem zárhatók. 44. §. Ételek, italok árjegyzéke minden asztalra kiteendő. Az áraknál magasabb árat követelni is tilos. 45. §. A mulatókban a tányérozás tilos. 46. §. Nőpinczérek alkalmazása tilos. 47. §. A mulatók a közönség eltávozása után nyomban bezárandók és csakis azon mellékhelyiségeik tarthatók nyitva a törvényhatóságilag megállapított záróóráig, melyek kizárólag italmérő helyiségekül használtatnak. 48. §. A szereplő női tagok az előadás bevégezte után csakis étkezés czéljából maradhatnak az illető helyiségben. Tilos azonban nekik a vendégek asztalához ülni, a vendégekkel dorbézolni, lármásan mulatni, azokat ivásra, költekezésre bármi módon is csábítani, jelmezruhában a nézőtéren tartózkodni, egyáltalán közszemérmet és erkölcsiséget sértő módon viselkedni. 52. §. A felügyeletet tartó tisztviselő köteles továbbá: 1. az előadás előtt félórával megjelenni; 2. e rendeletben foglaltak pontos betartására ügyelni; 3. az előadások után irásban jelentést tenni, s a főkapitánysághoz beküldetni; 4. minden mulasztást, kihágást, vagy egyéb intézkedést igénylő körülményt a jelentés-iven megjegyezni; a feljelentéseket pedig eljárás végett közvetlenül az illetékes ker. kapitánysághoz megküldeni. A női öltözők megvizsgálása csak a bent levő nők előzetes értesítése után eszközölhető. 53. §. Ha az ügyeletre kirendelt tisztviselő az előadás kezdetekor még nem jelent meg és a központi felügyeletes tisztviselő más tisztviselőt rendelt ki, akkor az utóbbi kirendelt tisztviselő a szolgálatot akkor is folytatja, ha az eredetileg kirendelt tisztviselő később ott meg is jelennék.

Felügyelő osztályparancsnokság által vezetendő pénztári könyvek. L. gazdászat-kezelési utasítás 100. §.

Felügyeletre rendőr az őrszoba-parancsnok által rendelet nélkül nem vezényeelhető. Be kell jelenteni szolgálati uton. (1894. II/9. Rfp. np.)

Felügyeletes szolgálati ivek aláírása. (9042/fk. 1899. évi eln. sz. r.) Az összes szinházakban, mulatókban s más helyeken

állandó felügyeletre rendelt tisztviselők az ügyletükről beadandó jelentéseket a felügyelet megkezdése alkalmával azonnal irják alá. Az ivet a jelentkezésre köteles közegek szintén az ügyelet kezdetén tartoznak aláirni.

Felügyeleti szolgálat a kerületi kapitányságoknál. (1349/fk. eln. 1897. sz. r. — L. Krecs. Gyüjt. 336. l.)

Felügyeleti szolgálata polgári rendőröknek. L. polgári rendőrök stb.

Felügyeleti szolgálata a rendőröknek. (Szolg. szab. 71. §.) *a)* Őrizkedjék kihívó magaviseletet tanusítani, magát feltünővé tenni; *b)* ne avatkozzék bele minden csekélységbe s elhamarkodott töllépéssel ne idézzen elő zavart; *c)* ha valaki botrányt okoz, a társaságot élvezetében zavarja, először a tulajdonos vagy rendezők által figyelmeztesse magaviselete abbanhagyására. Ha ez nem használ, csak akkor lépjen föl. Először elégedjék meg figyelmeztetés és fölirással. Ha ez nem használ, csak akkor utasítsa ki. A kiutasítás sértő módon ne történjék; *d)* bekisérés csak akkor eszközlendő, ha a rendzavaró a kiutasításnak ellene szegül. Verekedésnél a főczinkosok eltávolítandók s csak sérülés vagy ellenszegülés esetén kell bekisérést eszközölni. Ha a mulatság az engedélyezett időn túl tart, a rendőr ne akadályozza meg, hanem jelentse föl. (74. §.)

Felügyeletmulasztás esetén a jelenlevő közeg, ha a tisztviselő vagy a kirendelt közeg a megjelenési idő után egy negyedóra mulva sem jönne meg, a központi felügyeletesnek köteles telefonozni újabb kirendelés végett. Ha a mulasztó megjelenik is, a felügyeletet mindig az utóbb kirendelt tartja meg.

Felűvizsgálata a rendőröknek orvosilag. (Gazd. k. ut. 108. §.) Ha valamelyik rendőr szolgálattételre alkalmatlansága állapíttatnék meg a rendőrkórházi orvos által, felülvizsgálás czéljából a rendőr-főorvos elé rendeltetik. További eljárás szolgálatképtelenség esetén föntjelzett utasításban.

Felvágott élelmiszer (hideg) árusítható vasárnap esti 6 órától 9 óráig is (14.837/91. II. *A)* 1. *a)* pont 81.459/900. sz. Ker. M. r.) L. Csemegekereskedők, Bodegák.

Felvétel az államrendőrséghez. L. rendőrség legénységi állományának, stb.

Felvonulásokról jelentés. L. csoportosulásokról jelentés.

Fémjelzés. (1868 : XVIII. tcz. és az 1875 : XV. tcz.) A fémjelzetlenül behozott arany és ezüsthuzalok elkobzandók. (1875. évi XV. tcz. 5. §.)

Fényezők vasárnapi munkaszünete költözködéskor. L. vasárnapi munkaszünet megszegéséért.

Fényképészeti ipar. Kereskedelemügyi m. királyi miniszter 34.183. VIII. *A)* 1902. sz. rendeletével a fényképészetet és ezzel kapcsolatosan a czinkografia, fénynyomat (heliotypia) a fényképi kőnyomat (fotolitográfia) és a rézfénymetszet (heliogravure) műveleteket az 1884 : XVII. tcz-be iktatott ipartörvény rendelkezései

alá tartozó iparnak minősítette, mely ipari munkára kiterjednek az ipari munkának vasárnapi szüneteléséről szóló 1891. évi XIII. tcz. rendelkezései is. Tekintettel azonban a fogyasztó közönség igényeire, melyek a fényképészetnek épen a vasárnapokon való üzembetartását is kívánatossá teszik, a fényképészetnek a törvényes munkaszüneti napokon való szabad gyakorlatát továbbra is megengedte. Az ugyanezen rendelet II. *B)* pontjához pedig a következőket rendeli: Szent István király napján a fényképezés egész nap végezhető.

Fenyvesmadár fogása léppel. L. vadászat tőrökkel.

Ferencz József-rakpartra teherkocsi hajtás. L. teherkocsi-tilalom a belvárosban.

Ferencz József földalatti villámos-vasut. 32.471/fk. I. sz. rendelet 1896. (L. Rédey Gyüjt. I. 162. l.) értelmében rendőri szempontból állandóan figyelemmel kisérendő s annak forgalma megfelelően ellenőrizendő s a közuti vasutról szóló szabályrendelet határozmányainak betartása biztosítandó s a netalán fenforgó kihágások feljelentendők. Ezen rendelet azonban a rendőrtisztviselőknek, rendőröknek és közegeknek nem ad jogot a földalatti villamos vasuton való ingyen utazásra.

Ferenczi-terén álló bérkocsik nyáron. (36.286/98. fk. I. r.) Forró nyári napon, ha a Ferencziek-terén nincsen árnyék, az oda beosztott bérkocsik közül nyolcz a Kossuth Lajos-utczában, hat a Városház-utczában, egy kocsi pedig az Egyetem-utczában foglalhat helyet.

Ferencz-téri sétány kerítésének rongálása meggátlandó az őrszemek által. (22.126/fk. I. 98. sz. r.)

Férjes nőknek cselédkönyv. L. cselédkönyv kiadása stb.

Fertőtlenítő anyagok készítése és árusítása. (20.476/1885. B. M. r. — L. R. T. 402. l.) Ki ily anyagok árusításával kíván foglalkozni, köteles azt a hatóságnak bejelenteni. Az eladott árun ki kell tüntetni, hogy a készítmény a fertőtlenítő anyagból hány százalékot tartalmaz. Minden karbolsavas keveréknek legalább 5% karbolt, minden klór-meszes vegyüléknek legalább 20% klórt kell tartalmazni. (Bünt. hat.)

Fertőtlenitése bérkocsinak. L. bérkocsi szbr. IV. f.

Fertőtlenitése bérkocsi-állomásoknak. Lásd bérkocsi szbr. V. f.

Fertőtlenitése beteg állatok ápolóinak. Lásd állatok ápolóinak stb.

Fertőtlenités házakban. L. köztiszt. szbr.

Fertőtlenítése italmérő helyeknek. L. italmérőben köztisztaság stb.

Fertőtlenítő kocsik kocsisainak tilos szállítás közben megállani s korcsmákba vagy bárminemű üzletekbe betérni. Az ily kihágáson ért kocsisok feljelentendők.

Fertőtlenítése letartóztatottaknak a rendőrségnél. L. 14.612/fk. eln. 1897. sz. r.

Fertőzése a vizeknek. L. vizek megfertőzése.

Fertőző baromfi-betegségek. L. baromfiak fertőző stb.

Festékek, melyek méregtartalmúak. L. mérges festékek.

Festőanyagok czukrászoknál. L. sütő stb.

Fészkek megrongálása. L. madarak pusztítása.

Fiatal nők Keletre utazásának megakadályozását elrendeli az 1869. évi 3390. sz. B. M. r. A 6. §. szerint a kézrekerült kerítők és bűntársaik, ha tettök nem ütközik a btvbe, ezen rendelet értelmében 200 kor. terj. pb. bünt. Külföldiek kiutasítandók.

Ficzamodásnál első segély. L. első segély.

Figuránsnők. L. női zenekarok megrendszabályozása.

Figyelő lapok rendszere. (3186/fk. eln. sz. r. 1893.) Figyelő lap kiállítása a vonatkozó összes ügyiratok áttétele nélkül eszközlendő. A nyilvántartási időtartam letelte után, valamin takkor is, ha a kiállított figyelő alapján pozitiv eredményt jelent a bejelentési hivatal, a figyelő lap mindenkor hivatalból bevonandó.

Filokszera elleni óvóintézkedések megszegése kihágást képez. 1883 : XVII. tcz. 12. §. szerint büntetése 200 koronáig, visszaesés 400 kor. pb. Átváltoztatható : 4 koronáig 12 óra, 4—20 koronáig egy nap, minden további 20 korona egy nap. (Illetékes a Kh. Budapesten a polgármester.

Fiume lakosságának házalási engedély. Az 1864. évi 13.609. sz. alatt kelt kormányrendelettel Fiume megye lakosainak a finomított olajokkal, borssal, kámforral és szegfűszeggel a házalás megengedtetett.

Fizetési előleg. (19.691/V. 6. sz. B. M. leirat.) — L. főkapitány utalv. joga.) Tisztek, detektivek, őrszemélyzet és szolgák részére három havi fizetést meg nem haladó előleget 12 havi törlesztésre utalványozhat a főkapitány. Hosszabb lejáratúakat indokolt esetekben csak a belügyminiszter előlegez.

Fizetési előleg rendőröknek. (Szerv. szab. 62. §.) Legfeljebb három havi fizetés erejéig 12 havi részletben leendő visszafizetési kötelezettség mellett a főkapitány engedélyezhet.

Fizetési ívek szerkesztése az őrszemélyzet részére. (Gazdászati kezelési utasítás 21—23. §§. — Hivatalos kiadás 1901.)

Fizetéslefoglalások. (7624/fk. eln. 99. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. 1899. 131. l.) A kincstár jogosítva van a fegyelmi birósági határozatokon alapuló marasztalások (pénzbüntetések, bírságok, fegyelmi eljárási költségek), valamint a közszolgálati viszonyból eredő tartozások (adók, szolgálati díjak, nyugdíjalap-járulékok, fizetési előleg-térítmények és egyéb térítmények) behajtása végett közigazgatási úton a hivatali illetményekből vagy nyugdíjakból levonásokat eszközölni, még pedig esetleg az 1881 : LX. tcz. 54—55. §§-aiban megállapított minimumon alul is.

Fizetési nyugták szabályszerűen felbélyegezve minden hó 19-én beterjesztendők a Rfp.-hoz. (3432/fk. eln. 99. sz. r.)

Flitsch kerület házalóinak kedvezmény. L. házalók a törvény által stb.

Fodrászipar vasárnapi munkaszünetén mikor folytatható? Fodrásziparnál az üzleti helyiségben: délutáni 2 óráig: azontúl csak magánlakásban, szinházakban vagy hasonló előadások alkalmával házhoz hiva. (14.837/92 II. *A)* 3. *a)* pont Ker. M. r.)

Fodrászmunkák fürdőben végzése. — (1418/98. Kih. B. M. sz.) L. Borbély, stb.

Folyam-, csatorna- és tóhajózási szabályok. Közlekedési miniszter által 1869. ápr. 21-én kiadott utasítás. L. fontosabb tételeit hajózásnál.

Folyosók kivilágítása bérházban. L. bérházakban lépcsők stb.

Fogaskerekű vasúton dohányzási tilalom. L. svábhegyi stb.

Fogaskerekű vasút ellenőrzése. L. sikló és stb.

Fogműves nem végezhet fogorvosi teendőket. Büntetendő az 1876: XIV. tcz. 7. §., ha ingyen teszi s a Kbt. 92. §. szerint, ha pénzért vagy más jutalomért.

Fogolyszöktetés bűntettét követi el, a ki valamely fogolynak a fogságból vagy őrizetből való megszökésére segélyt nyujt, fegyvert, kulcsot vagy bármiféle más eszközt ad. (Btv. 447. §.) Gondatlanságból való megszöktetés vétséget képez. (Btv. 448. §.)

Foggyógyászat gyakorlása tárgyában kiadott 18.644/71. B. M. r. — L. 1871. R. T. 242. lap. 1. §. Fogászatot csak az gyakorolhatja, kinek orvos-, sebésztudori vagy sebészmesteri oklevele van. 2. Fogművészek, fogtechnikusok fogorvosoknak nem tekinthetők; semmiféle mütétet a szájüregben nem végezhetnek. 4. Mesterséges fogak és fogsorok készítésére, mint inkább a kézművek körébe tartozó foglalkozásra, önálló engedélyek vagy bejelentések nem szükségesek.

Fogtechnikus czím használata. (90.948/99. B. M. r.) Fogtechnikusok vagy fogművesek mütétre nem jogosultak.

Fogadó-, szálloda-iparra vonatk. (743/1884. kgy. sz. szbr. — L. az 1884: XVII. tcz. 10. §-ának *a)* pontját.) 1. Ily ipar gyakorlására engedélyt csak az nyerhet, ki nyereségvágyból elkövetett büntett vagy vétségért büntetve nem volt s a ki bordélyházat nem tart. 3. Szolgálatra csakis kifogástalan előéletű egyének alkalmazhatók. 4. A tulajdonos köteles minden igazolványnyal ellátott rendőrnek megengedni, hogy e szabályrendelet határozatainak betartásáról üzlethelyiségében meggyőződhessék. 5. Az üzlethelyiséghez tartozó minden szobában ki kell függesztve lenni az árjegyzéknek. Ez árjegyzékben foglalt áraknál többet követelni tilos. 7. Minden szállodai szobának jó zárral kell ellátva lenni. 8. A zenélési záróra — engedélyezett mulatságok kivételével — éjjel 1 óra, azonban éjféli 12 óra után a zenélés csak zárt ajtók és ablakok mögött van megengedve. A záróramegszegésért a Rh. bünt. 1879. 76. §. alapján. Egyéb kihágásért Budapesten a ker. Előljáróság.

Fog- és toloncz házban elhunytak anyakönyvezte-

tése. (60.159/fk. I. 98. sz.-hoz. — L. Rédey Gyüjt. 1898. 132. l.) Továbbá lásd: állam rend. hiv. lapjának 1903. évi 4-ik számában megjelent 45215/fk. I. 902. sz. rendelet.

Foglyokra s fajdra különös vadászati tilalom. Lásd vadászati tilalom.

Fogyasztási adó alá eső bűnjelek beszállítása vámoknál. *a)* ha szállító-levéllel érkeznek (65.341/fk. I. 902.): Az állami fogyasztási adó vagy községi fogyasztási adópótlék alá eső azon küldemények, melyek szállítólevél vagy egyéb okmányok kiséretében a főváros adóterületére érkeznek, ha a szállító-levélből vagy a helyettesítő okmányokból kétségtelenül kitünik, hogy ezen küldemények hivatalos használat vagy egyéb köztekintetekből teendő intézkedések végett hatóságokhoz vagy közhivatalokhoz rendelvék, adómentesen kezeltessenek akként, hogy az illető küldemény a belépti fogyasztási adó- vagy fővámhivatal által kiállítandó hivatalos okmány (átviteli bárcza) és pénzügyőri kiséret mellett az illető hatóságnak vagy közhivatalnak kiszolgáltatik, az átvételi igazolvánnyal ellátott bárcza pedig az átvételi lajstrom vonatkozó tételéhez csatoltatik; *b)* ha rendőr hozza be őket (100.390/V. 902. Pü. igazg. ad 40.719/80. sz. P. M. r.): a rendőri közegek, ha bűnjelt képező s fogyasztási adó alá eső czikkeket vagy állatokat hoznak be a fő- és székvárosi zárt adóterületre, írásbeli jelentésükkel igazolják az illető czikkek vagy állatnak bűnjelt képező voltát. Egy írásbeli jelentés fogja képezni a pénzügyminiszteri rendelet követelte kisérő okmányt.

Fogyasztási adó alá eső czikkek behozatali útjai. L. utak, melyeken stb.

Fogyatéknál követendő eljárás az őrszemélyzetnél. (Gazdászati kezelési utasítás 16. §. Hivatalos kiadás 1901.)

Folies Caprices. (A Révay-utczai új helyiségre vonatkozó engedély. 60.251/fk. I. 98. sz. végzés. — L. Rédey Gyüjt. 1898. 24. l.) A 7445/fk. eln. 97. sz. r. határozatai betartandók. Befogadóképesség 549 személy. A zenekar helyén a karmestertől jobbra és balra 5—5 szék állítható fel. A szinpad és páholyok közötti részen csupán a zenekar tagjai foglalhatnak helyet. Az erkélyen levő két fülke ajtai betéve tartandók, bezárni azokat tilos. A szinpadon, öltözőkben és ennek összes helyiségeiben (ruhatár, fütőhelyiség, folyosók, fodrász-műhely stb.), a dohányzás tilos. Erről feliratok függesztendők ki. A nézőtéren a szivar- és czigarettavégeket eldobni tiltva van. Az asztalokon ezek elhelyezésére tartályok alkalmazandók és erre vonatkozó feliratokon a közönség figyelmeztetendő. Idegeneknek az öltözőkbe vagy a szinpadra belépni nem szabad. Erre nézve a szinpadra vezető ajtókon föliratok alkalmazandók. A két be- és kijárati folyosó 2 méter szélességben állandóan szabadon tartandó. A folyosók elállása vagy bármikénti elfoglalása tiltva lévén, erről a közönség feliratokon figyelmeztetendő. A ruhatárban a díjakról tábla függesztendő ki. Szembeötlő helyen még feliratok alkalmazandók arról is, hogy lármázás

és a szereplő személyzettel való együtténeklés szigorúan tiltva van. A mellékvilágítási lámpák a készített fülkékben alkalmas módon megerősítendők.

Fontosabb eseményről jelentéstétel. (262/1896. Rfp.) Fontosabb eseményekről az osztályparancsnokok a reggeli jelentésben írásban, a rendőrök pedig azonnal telefonon jelentést tartoznak tenni a Rfp.-hoz, a ker. és főkap.-hoz.

Fordítása idegen nyelvű iratoknak. L. idegen nyelvű stb.

Forgalmi akadályok bejelentése. L. balesetek stb. bejelentése.

Forrás vizének megrontása. L. ivóvíz megrontása.

Főfelügyelőségi kerületek felállítása a rendőrségi csapatnál. (68/902. Rfp. np.)

Fokapitány által sajátkezűleg aláirandó ügydarabok. (13.163/fk. I. 1897. sz. r.)

Főkapitány és a bordélyügy. L. bordélyügyi szabályr. 55—61. §§.

Főkapitányságí fogház kezelési utasítása. (10.938/fk. eln. 96. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. I. 120. l.)

Főkapitányságí kapuorszemnek utasítás. (83/Rfp. 1900.) A kapuőrszemes rendőrök soha és senkinek el ne mondják, mi czélból használtak a központi felügyeleti szolgálatot teljesítők kocsit s azzal hová hajtattak ki és általában minden beszélgetéstől tartózkodjanak s csupán akkor adhatnak felvilágosítást, ha a felek valamely helyiség vagy rendőri alkalmazott feltalálása iránt kérdezősködnek.

Főkapitányság és ker. kapitányságok ügykőre, beosztása és egymáshozi viszonya. (L. Krecs. Gyüjt. 316. l.)

Főkapitánysághoz küldöncz az oszt.-parancsnokságoktól. (13.984/97. fk. eln. sz.) A kézbesítendő levelek és idézések kihozatala végett naponta egy rendőr küldendő az elnöki és közigazg. osztályokhoz a felügyelőségek által.

Főkapitányt megillető állandó szinházi szabadjegyek. (53.490/I. B. M. 901. leirat. — L. Rédey Gyütj. 1901. évf. 71. l.) A főkapitánynak az intendáns vezetése alatt álló valamennyi szinházban egy-egy állandó szabadjegy bocsátandó rendelkezésére és pedig úgy az Operaházban, mint a Nemzeti Szinházban és a Várszinházban. Ezen állandó szabadjegyek valamennyi előadásra érvényesek s fölöttük a szinházak még nem használás esetén sem rendelkeznek.

Főkapitányságí őrségből motozó-rendőrök. (4124/fk. eln. 99. sz. r.) Utasittatnak a főkapitányság őrség ellenőrei, hogy az őrségről egy-egy rendőrt naponta reggeli 8-tól este 7-ig bocsássanak a kulcsár rendelkezésére, a rendőr feladata a kulcsárnak segítségére lenni a letartóztatottak kimotozásában. Ha a letartóztatott egyének ellenszegülnek és erőszakoskodnak, az ellenőrök kötelesek a kulcsárnak kellő számú rendőrt segítségre küldeni.

Főkapitányságí posta átvétele. (6302/fk. eln. 902. sz. r.) *a)* A helybeli és vidéki egyszerű postát a segédhivatali igazgató veszi át; *b)* a központi ügyeletről beérkező ügyiratokat a kerületek jelentéseit, az ajánlott levelek és a táviratokat pedig a főkapitányi helyettes *c)* kivételt képeznek azok a főkapitány nevére czímzett levelek, melyek szemmel láthatólag magántermészetűek és gyakran «saját kezéhez» jelzéssel vannak ellátva, ezeket a leveleket kizárólag csak a főkapitány veheti át, illetve távollétében utánküldendők.

Főkapitányi rendeletek jogalapja. (1881 : XXI. tcz. 6. §.) A rendőrség a hatáskörét érintő törvények, kormány- és szabályrendeletek végrehajtásának czéljából, szükséghez képest hirdetményileg és külön rendeletek által is intézkedhetik s ezen intézkedéseinek hatályát a körülmények által igényelt időtartalomhoz kötheti. A 8. §. szerint bizonyos cselekményekre, melyekre sem törvény, sem kormány, sem fővárosi szabályrendelet nem intézkedik, jogában áll megszorító vagy eltiltó rendeleteket kiadni, melyeknek áthágására 100 kor. terj. pb. szabhat. Ily rendelkezések csak akkor kötelezők, ha azok falragaszok által közhirré tétettek.

Főkapitány utalványozási joga. A belügyminiszternek 19.691/V. b. sz. leirata szerint. L. Rédey Gyüjt. 1900. 5. l. A székesfővárosi államrendőrség tiszti-, detektiv-, szolga- és őrszemélyzete részére három havi fizetést meg nem haladó előleget 12 havi törlesztésre utalványozhat. Továbbá a tisztviselőknek bezárólag a IX. fizetési osztályig, úgyszintén a detektivek, az őrszemélyzet és szolgaszemélyzet részére egy havi fizetésüket meg nem haladó összeg erejéig már folyó évi szeptember 1-től segélyeket engedélyezhet azzal a korlátozással, hogy e czélra általa a költségvetésileg megállapított összeg csak kétharmad részéig használható föl stb.

Földlopás erdőből. L. erdei lopásról.

Főmagánvádló a kir. ügyészségnek a vád képviseletére való előleges felhivása nélkül vádat emelhet a Btv. 258. és 259., 261., 327., 332., 418. és 421. §§. szerint meghatározott vétségek, valamint a Btv. 301. §. meghatározott könnyű testi sértés vétsége, továbbá a Kbt. 126. és 127. §§-aiban, végre az 1895 : XLI. tcz. 8. és 9. §§. körülírt kihágások eseteiben. (B. P. 41. §.) Azonban a magánvádlót a kir. ügyészségnek közhatósági jogai nem illetik meg, a nyomozás végett a rendőri hatóságok és közegek közreműködését kötelezőleg igénybe veheti. (B. P. 43. §.)

Főmagánvádló fellépése. A főmagánvádló a nyomozás teljesítését a rendőri hatóságnál kérheti, mely e kérelem fölött indokolt határozatot hoz. E határozat ellen perorvoslatnak nincs helye. A nyomozás iratairól a főmagánvádló saját költségén másolatot nem vehet. (B. P. 99. §.)

Főparancsnok hatásköre és teendői. (Szerv. szabályr. 78—90. §§.)

Főparancsnokságnál jelentmény naponta 11 órakor tartatik meg. Ki jelentményhez megy, köteles már fél 11 órakor a Mosonyi-utczai rendőrlaktanyában megjelenni.

Főparancsnoki jelentménynél öltözet. — (161/1897. Rfp. sz.) Nyáron: Kalap, zubbony, pantalló, karszalag; télen: kalap, zubbony, csizmanadrág, csizma, köpeny, karszalag.

Főparancsnoki jelentménynél rendőrök. L. beteg rendőrök,

Főpostai rendőri szolgálatra utasítás. (Rfp. által kiadatott) 1. A szolgálat reggel 8 órától este 9 óráig tart. 2. Szolgálat megkezdéséről értesítendő a kocsipostai csomagfelvételi osztály vezetője. 3. A rendőrök feladata általában a postaépületben, de különösen a felvételi osztályban a csend és rend föntartásáról gondoskodni. 4. Figyelemmel kell kisérni a gyanus egyéneket s azokra az osztályvezető figyelmét felhivni. 5. A csarnokban ok nélkül hosszasabban ácsorgókat az osztályvezető megkérdezése után el kell távolítani. 6. A dohányzási tilalom betartását ellenőrizni. 7. Állandóan ott kell tartózkodni, a hol a villamos jelzőtábla van. 8. A jelzőcsengő hivására köteles a rendőr azonnal megjelenni a kivánt helyen. 9. A rendőr kétséges esetben fölvilágositást a csomaföladási osztály vezetőjétől kérjen. 10. Szolgálatban társalogni, ujságot olvasni tilos.

Főpróbák bejelentése csak akkor kötelező, ha száznál több meghivott vendég van jelen. Egyébként l. szinházi főpróbák.

Főpróbák őrsége. (80.729/IX. 1900. székesfőv. tan. hat. — L. Rédey Gyüjt. 1901. évf. 71. l.) E határozat kimondja, hogy csak a bejelentésre kötelezett főpróbákhoz rendelendő ki őrség.

Fősziparnál vasárnap mi gyakorolható? Fősziparnál kizárólag az égetési munkák: egész nap. (14.837/92. I. 1. pont.)

Fő-utczai teherkocsi-forgalom. — (27.402/fk. I. 1898.) A Lánczhid felől jövő teherkocsik a Fő-utczából a Pala-utczán át, úgyszintén a Margit-hid felől jövő kocsik a Margit-rakpartról a Pala-utczán át a Fő-utczába hajthatnak. Ezzel hatályon kivül helyeztetett az 50.890/96. fk. I. sz. r. (L. Pala-utcza stb.)

Fővárosi mulatóban felügyeletről. — (Régi Somossy-orfeum. 11.005/fk. eln. 1894. sz. r. — L. Krecs. 353. l.) A mellékhelyiségekben való zenélésről, azok kulcsainak eltávolításáról s egyáltalán a Chambre separék használatáról intézkedik a 10.709. 1894. fk. sz. r. (L. u. o.) E mellékhelyiségek zárórája szintén éjfél után 1 óra.

Fővárosi mulatóban bérkocsik ellenőrzése. (Ezelőtt Somossy-mulató.) L. bérkocsisok a Nagymező-utczában.

Fővárosi mulatóban a páholyok mögötti folyosó igénybevétele. (38.353/fk. I. 1901. sz. végzés.) A tulajdonosnak megengedtetik, hogy helyiségének első emeletén levő páholyok mögötti folyosóra 25 drb 3 koronás belépő-jegyet bocsáthasson ki, azonban a székek állandóan a folyosó-fal mellett legyenek és különösen a szabad közlekedés akadályozva ne legyen, mivel ezen

föltételek be nem tartása vagy a páholyközönség részéről fölmerülő panasz esetén ezen engedély megvonatik.

Fővárosi mulató engedélye. (27.957/fk. I. 1901. sz. v. — L. Rédey Gyüjt. 1901. évf. 75. l.) A mulató befogadóképessége 1151 személy. Az orfeumokra vonatkozó általános határozatokon kívül szem előtt tartandók: Álló-vendégek részére hely megállapítva nem lévén, állóhelyekre szóló jegyek nem bocsáthatók ki. A földszinti nézőtér közepén egy két méter széles hosszfolyosó és öt, egyenkint 1 m. 20 cm. széles keresztfolyosó hagyandó, melyek állandóan szabadon tartandók. A tűzjelző-készülék telefonná alakítandó. Minden előadáshoz a tűzoltó-főparancsnok útján két tűzoltóból álló tűzőrség kivezénylése kérendő. A kijáratoknál, a lépcsőknél és az emeleteken vészvilágítás alkalmazandó. A meglevő tömlőkészlet 3 drb 15 m. hosszú egységes csavarzattal ellátott tömlőtekercscsel egészítendő ki.

Fővárosi rendőrség az 1872: XXXVI. tcz. alapján állami rendőrséggé szerveztetett át.

Főváros tulajdonának rongálása. L. kártétel stb.

Főváros vagyonában kártételről a jelentést a rendőr két példányban terjeszsze be. Egyik a kapitányság, másik a főparancsnok részére. (35/1899. Rfp. np.)

Fuchsin vörösborhamisításhoz. L. borfestékekkel stb.

Futó-bárczás kéjnők. (49.465/1900. fk. r. — L. Rédey Gyüjt. 1900. 78. l.) Futó-bárczások azon nyilvános magánkéjnők, a kik a kéjelgést szinte keresetszerűleg, rendes bárczával ellátva űzik, de a magánkéjnőkre szabályrendeletileg meghatározott külön bejáratú lakással nem rendelkeznek. Az ily kéjnők lakásukon a keresetszerü kéjelgést nem üzhetik. Az ily futó-bárczás kéjnők az egyéb kéjnőkre nézve megállapított módon, hetenkint kétszer, orvosi megvizsgáltatásuk végett azon kerületi rendőrorvos hivatali hesyiségében megjelenni tartoznak, kinek kerületében a vizsgálatra rendelt időben laknak. A lakáson történő orvosi vizsgálat is meg van engedve. A kéjnők közé való fölvétel, a kilépés és a lakás bejelentésére vonatkozó szabályoknak és tilalmaknak az ily kéjnők egyébiránt ép úgy alá vannak vetve, mint a többi magánlakáson levő bárczás kéjnők. L. kéjnők. L. bordély.

Futóhomokon levő erdők s tilalmak. L. erdőben tuskó.

Fuvardíjat bérkocsin előre kell fizetni vasutakhoz, hajóállomásokhoz, ünnepélyekhez, lóversenyhez stb., szóval, mikor nem idő szerint lesz a kocsi fölvéve. L. bérkocsi szbr. III. fejezet.

Fuvarozás előkészítése — hétfőre virradó éjjel. (3610/fk. kih. 1901. sz. körirat. — L. Rédey Gyüjt. 1901. 107. l.) A Ker. M. 27.584/VIII. 1899. sz. a. kiadott rendelet szerint: «A munkaszüneti napot követő napon reggeli 3 órakor megkezdhető a fuvarozás előkészítése és foganatbavétele». E szerint reggel 3 órakor a fuvarozásnak nemcsak előkészítése, de egyszersmind annak foganatbavétele, tehát maga a tényleges fuvarozás is megkezdhető.

Fuvarosok (vidékiek) hajtási jogosítványa. L. vidéki fuvarosok.

Fuvaros kocsisok hajtási jogosítványa. *a)* Budapestieké. (55.922/fk. I. 1897. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. 1898. évf. 73. l.) 1. A székesfőváros területén teherkocsit csak az hajthat és a teherkocsi-tulajdonosok kocsis gyanánt csak oly egyént alkalmazhatnak, ki az előírt munkakönyv, illetőleg szabályszerű cselédkönyvön kívül a rendőrség által kiállított hajtási jogosítványnyal is el van látva. 2. A kocsis a hajtási jogosítványt mindig magánál hordani és a rendőrközegek kívánatára fölmutatni tartozik. A kocsitulajdonos az eltávozott, megszökött, a hajtástól eltiltott vagy elhalálozott kocsis jogosítványát a rendőrségnek visszaszolgáltatni köteles. *b)* Vidékieké. (12.139/fk. I. 98. sz. r.) A vámoknál beérkező fuvaroskocsisoktól csak akkor követelhető a hajtási jogosítvány, ha akár ezek, akár azon fuvaros gazdák, vállalatok vagy iparosok, kiknek szolgálatában állanak, a főváros területén laknak és ha a fuvarozást állandóan a fővárosba teljesitik, míg az esetről-esetre a fővárosba bejövő vidéki fuvarosokra a hajtási jogosítvány nem kötelező. Oly kocsisok azonban, kik a főváros területén kívül laknak, de bizonyos időre állandóan a fővárosban lakó fuvarosoknál vagy itteni gyári vagy gyártelepek szolgálatában teljesítenek fuvarozást, a hajtási jogosítványt szintén beszerezni tartoznak.

Fuvarosok nyugtái rendőri szolgálatért. L. bérkocsi hivatalos használata.

Fuvart mikor tagadhatja meg a bérkocsis? L. bérkocsi szbr. III. fejezet.

Fuvarozása ürüléknek. L. csatorna stb. fuvarozása.

Fuvaroskocsisnak hajtási jogosítványért nem kell személyesen jelentkezni a főkapitányságnál, mert ily jogosítványt a fuvarosok ipartársulatánál is kapnak. (1416/1898. fk. sz. r.) A kocsisokat a főkapitányságnál való személyes jelentkezés alól fölmentem és följogosítom a fővárosi fuvarosok ipartársulatát, hogy az ott jelentkező fuvaros kocsisok részére, kik a rendelet 1. §-ában fölsorolt kellékekkel és képesítéssel birnak, igazolványokat állítsanak ki és ezen igazolványokat jegyzék kiséretében és a kocsisok okmányának becsatolása mellett a főkapitányság közig. osztályához küldjék be.

Fűlopás erdőből. L. erdei lopásról.

Fürdés. L. tilos vizhasználat.

Fürdés halászati kiméleti téren tilos. L. halászati kiméleti tér.

Fürdőkben kedvezmények. L. 6753/96. fk. eln. sz. r.

Fürdővizes kocsik az Andrássy-úton. L. Andrássy-úton fürdővíz stb.

Fürdése letartóztatottaknak a rendőrségnél. Lásd 14.612/fk. eln. 1899. sz. r.

Fürdés szemérmet sértő módon. A ki a közönség szem-

léletének kitett helyen szemérmet sértő módon öltözet nélkül fürdik: nyolcz napig terjedhető elzárással büntetendő. (Kbt. 83. §.) Illetékes a Rh.

Fürdők, uszodák a Dunán. L. dunafürdők stb.

Fürdőkben vérbocsátás. L. vérbocsátás stb.

Fürdőkre vonatkozó szabályrendelet. (900/1887. kgy. sz. — Krecs. Gyüjt. 139. l.) 1. Fürdőintézetekben lehetnek közös és külön fürdők. 2. A külön fürdők csakis egymástól teljesen elkülönített szokákban. 4. Minden fürdés után a szobát 5 perczig szellőztetni, a vizet leereszteni s a kádat kitisztítani kell. 5. A kád töltésénél s tisztításánál a vendégnek joga van jelen lenni s a víz hőfokát meghatározni. 6. A megállapított díj mellett kiszolgáltatott fürdőruhának tisztának és száraznak kell lenni. 7. Köpölyözés orvosi engedély nélkül tilos. 8. Minden szobában a kád mellett elérhető csengetyű legyen. 10. Undort gerjesztő s ragályos betegségben szenvedők sem közös, sem külön fürdőbe be nem bocsájthatók. 11. A fürdőárjegyzéket szembeötlő helyen ki kell függeszteni. 12. A fürdés tartama egy óra s ezentúl minden megkezdett óráért egy órai díj fizetendő. 14. A fürdőhelyiséget elrondítani, fütyülni, lármázni tilos. 16. A fürdőszemélyzetnek 5 napi elzárás terhe alatt tilos a kéjelgést előmozdítani. 17. Minden fürdőben van panaszkönyv. 21. E rendelet elleni kihágásokat a rendőrség bünteti.

Fűszedést más mezejéről, rétjéről, legelőjéről, kertjéből, gyümölcsöséből, szőlőjéből kihágásnak minősíti az 1894: XII. tcz. 95. §-a. Büntetése 100 koronáig terj. pb. Illetékes a fővárosban az elöljáróság. Ugyanígy minősül a trágya- vagy fütőanyag-szedést.

Fűszerrel házalni tilos. L. házalás tilos stb.

Fűszerkereskedőknél vasárnapi munka. Fűszerkereskedőknél déli 12 óráig, junius és julius havában azonban délelőtt 10 óráig (14.837/92. II. *A)* 4. *e)* II. *A)* 4. utolsó bekezdése és II. *B)* pont.)

Fűszerek hamisításának megállapítása. L. élelmiszerek stb.

Fűtési és világítási átalányok kezelése és elszámolása. (Gazd. k. ut. 124—131. §§. Hiv. kiadás. 1901.)

Fűtőanyag szedése más földjéről. L. fűszedést stb.

Fütők bizonyítványai. A gőzkazánok önálló fütésére csak képesítési bizonyítvánnyal biró fütő alkalmazható. (1888. évi 1180/Ker. M. r. 13. §.)

G

Gabonanemüek cséplését Új-Pest és Rákos-Palota belterületén tiltja a 2684/93. fk. kih. szbr.

Galambokra minden időben szabad vadászni. Lásd vadászati tilalom.

Galócza halászata. L. halászati tilalom.

Galylopás erdőben. L. erdei lopásról.

Galytördelés élő fáról. L. erdei kártételről.

Gátaknál halászat. L. halászat éjjel.

Gazdátlan állatok elárverezéséről az 1894. évi 48.900/F. M. r. intézkedik.

Gazdátlan állatok a rendőrök által a külső kerepesi-úton levő 25. sz. r. őrszoba r. ellenőrénél helyezendők el.

Gazda és cseléd s munkás közti ügyek. L. cseléd, munkás stb.

Gazda a sebes hajtásért, ha a kocsin jelen van, szintén felelős. L. sebes hajtás.

Gazdasági czélra szolgáló megfigyelő eszközök, hatósági jelek vagy mérnöki jelvények jogtalan rongálása, megsemmisítése, elvitele az 1894 : XII. tcz. 94. §-a szerint kihágásnak minősül, s 200 koronáig terj. pb. büntetendő. Illetékes az elöljáróság. Eljárás hivatalból indítandó meg.

Gazdasági előadó. (13.067/fk. eln. 1901. sz. — L. Rédey Gyüjt. 1901. évf. 5. l.)

Gazdasági munkások elbocsátása szolgálatukból kihágást képez. (1898 : II. tcz. 64. §. *a)* p.) Itél Budapesten a ker. előljáró.

Gazdasági munkásközvetítés. Az 1899. évi 11.180/F. M. r. 12. §. ért. kihágást követ el s az 1898 : II. tcz. 64. §. ért. büntettetik azon magánközvetitő : *a)* a ki már elszerződött munkást azon időtartam alatt, melyben annak már megkötött szerződését teljesítenie kellene, más munkaadó részére közvetíti ; *b)* a ki engedély nélkül foglalkozik munkaközvetítéssel ; *c)* a ki munkásigazolvány nélküli munkást közvetít.

Gazdasági munkások rábirása : *a)* hogy munkásigazolványt ne váltsanak ; *b)* az elszerződő munkás fenyegetése vagy bántalmazása ; *c)* a szerződésszegő munkás dicsérete s annak részére adomány gyüjtése kihágást képez. (1898 : II. tcz. 66. §.) Itél a Kh., Budapesten a ker. előljáró.

Gazdasági munkásokról szóló törvény megszegése kihágást képez. (1898 : II. tcz. 58—66. §§.) Itél a Kh.. Budapesten a ker. előljáró.

Gazdasági munkások sztrájkra birása kihágást képez. (1898 : II. tcz. 65. §.) Itél a Kh., Budapesten a ker. előljáró.

Gazdasági munkák végzése a fővárosban. L. takarmányok stb.

Gazdasági termények ellopása. (1894 : XII. tcz. 93. §.) Kihágást követ el s 200 koronáig terj. pb. büntetendő : *a)* ki gazdasági terményeket gyümölcsösből, szőlőből, faiskolából vagy mezőről lop, vagy a ki másnak földtől el nem választott terméket jogtalanul leszedi, levágja vagy ellopja, a mennyiben a dolog értéke 60 koronát meg nem halad. Ha azonban az eset a Btv. 336. §-a szerint büntettnek minősül, a szerint büntetendő. Kivéve,

ha bemászás által bekerített helyről lopatott 60 koronán aluli érték, mely esetben a lopást kihágást képez; *b)* ki magántulajdont képező határ- és tilalmi jeleket jogtalanul szándékosan megsemmisít, kiás, megrongál vagy más helyre átvisz; *c)* ki gazdasági terményeket, fákat, csemetéket, gyümölcsöket megrongál, kiás, letördel stb., ha a kár a 60 korona értéket meg nem haladja. Az eljárás a károsult fél indítványára indítható meg, kivéve a *c)* pont azon esetét, ha a kihágás köztereken vagy közutakon levő fákon és csemetéken követtetett el.

Gázizzófény-testekkel házalni tilos. Ily berendezésnél a munkálatokat a gázizzó r.-társaság emberei végzik, kik egyenruhában járnak s igazolvánnyal birnak. (39.507/fk. I. 1901. sz. végzés.)

Gázórák, szesz-, czukor- és petroleum-mérők egyenkint külön hitelesítési levelet kapnak s ezeket a tulajdonos a hatóság kívánságára előmutatni köteles. (58.438/75. B. M. szbr. 16. §. — L. R. T. 568. l.)

Gázrobbanások megakadályozására vonatk. 10.000/fk. eln. 1887. sz. r. 1. Minden légszeszfogyasztó köteles arról gondoskodni, hogy a mint a lámpák eloltatnak, nemcsak az egyes lángzók csapja, hanem a záróra főcsapja is elzárassék s a kulcs levonassék. 2. A mely helyiségben a szaglás által érezhető gázömlés észleltetik, oda égő testtel tilos a bemenet. 3. Ily esetben a következők a teendők: főcsapot azonnal elzárni, minden égő lángot, gyertyát stb. azonnal eloltani, a helyiség ablakait, nyilásait azonnal kinyitni. 4. A főcsapot addig nem szabad fölnyitni, míg a gázkiömlést okozott csősérülés szakértő által meg nem állapíttatik. 5. Nem szakértőknek a csőrepedést lánggal keresni tilos. 6. Ezen rendelet ellen vétők a törvényes felelősségen kívül kihágás czimén 100 koronáig terj. pb. sujtatnak.

Gőperejű hajók és egyéb viziművek megvizsgálását, ellenőrzését és nyilvántartását az 1895. évben 59.963. sz. Ker. M. rendelet szabályozza. 20. §. Minden hajóról hajókönyv vezetendő. 21. §. A hajókönyvek a hajón tartandók és a hivatalosan eljáró hatósági közeg kívánatára fölmutatandó. 28. §. A mulasztás kihágást képez. Büntetése 20—400 koronáig terj. pb.

Gépiparnál vasárnap végezhető munkák. Gépiparnál a sürgős és halaszthatatlan javítási munkák déli 12 óráig; junius és julius havában azonban csak délelőtt 10 óráig. Szent-István napján pedig a munka egész napon át nem folytatható (14.837/92. II. *A)* 4. *a)*; II. *A)* 4. utolsó bekezdés és II. *B)* pont.

Gesztenyesütők és gyümölcsárulás. (36.415/fk. I. 902. sz. r.) Nem szükséges, hogy azok a gesztenyesütésre engedélylyel birók, a kik ezzel kapcsolatosan az 1595/896. sz. szbr. szerint előírt módon gyümölcsöt is árusítanak, a téli évszak folyamán az egy helyen való árúsításban megakadályoztassanak. Ennek folytán a jelzett időszakban a rendőrök s a rendőrközegeknek csupán arra kell ügyelniök, hogy az árusítás csak a megjelölt

czikkekre szorítkozzék s hogy az illetők azon a helyen tartózkodjanak, a melyre az engedélyük szól s ott is olykép, hogy a közlekedést ne akadályozzák.

Gesztenyesütők ellenőrzésével a vásárfelügyelők és biztosok vannak megbizva. A mennyiben ezek intézkedéseinek a sütők ellenszegülnének, a rendőrőrszemek kötelesek őket támogatni s nekik karhatalmat nyujtani. (299/95. Rfp. szolg. ut.)

Golyó, szines golyójáték. L. Szerencsejáték.

Gombaárusitásról szóló szabályrendelet. (76/99. kgy. sz. szbr.) 1. §. Budapesten gombákat házalva vagy a gombaárulásra kijelölt helyeken, vásárcsarnokokon, nyilt vásártereken és az elüljáróságí engedélylyel biró kereskedéseken kívül árusítani tilos. Ama gombafajokat, melyek a székesfőváros területén elárusíthatók, a tanács állapítja meg. 2. §. Fűszer-, szatócs-, gyümölcs- és más hasonló üzletekben csak az esetben szabad gombát nyers vagy szárított állapotban árusítani, ha az üzlettulajdonos erre az illetékes ker. elüljáróságtól engedélyt nyert. 3. §. Nem friss, fonnyadt vagy fölismerhetetlen törmelék, kivénült, kevert és túlságosan nedvdús, továbbá oly szárított gomba, melynek fajtája meg nem állapítható, elkobzandó. 4. §. Gombát házalva árusítani kihágást képez.

Gombaelárusító helyek Új-Pesten. (3217/fk. 1891. kih. szab.) A főkapitány az 1889. évi XLVI. tcz. rendelkezéséhez alkalmazandó 1881. évi XXI. tcz. alapján rendeli: 1. Új-Pest területén gombát csak az István-téren szabad árulni. 2. Gombával házalni vagy gombát más helyen árusítani kihágást képez. (L. Krecs. Gyüjt. 277. l.)

Gombalopás erdőben. L. erdei lopásról.

Gombák megvizsgálása. L. élelmiszerek stb.

Gondatlanságból elkövetett az a bűncselekmény, ha a tettes tudja ugyan valamely cselekménynek büntetőjogilag tiltott voltát, de a kötelességszerű figyelem elhanyagolása következtében mégis elköveti. (Btv. 75. §.)

Gondnok feladata általában. (9020/fk. eln. 1896. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. I. 12. l.) A r. gondnok feladata a főkapitányságí épület gondozásából, továbbá a beszerzett leltári tárgyak, anyagok, szerek és fogyasztási czikkek kezeléséből, elszámolásából, végre az anyagoknak kellő fölhasználásából és a készletnek gondozásából áll stb., stb.

Gorombáskodó bérkocsis. L. bérkocsisok rendetlenkedése stb.

Gödölyék szállítása stb. L. bárányok eladásra szállítása.

Gödörásás más földjén kihágást képez. L. más földjére.

Gödrök, nyitott csatornák stb. kivilágítása. (8901/kih. 1897. sz. főkap. rendelet.) Az utakon, tereken és minden közterületen teljesített oly munkálatoknál, melyeknél csatornák, gödrök és hasonló mélyedések létesitése válik szükségessé, ezek legalább 1 méter magas, megfelelő szilárdságú korláttal keríttes-

senek be, a közlámpák meggyujtása és eloltása közötti időben pedig kivilágított lámpával láttassanak el. E rendelet megszegése kihágást képez.

Görcsöknél első segély. L. első segély.

Gőzfejlesztők vizsgálata. (45.531/I. fk. 98. számhoz. — L. Rédey Gyüjt. 1898. 133. l. — Ker. M. 41.635/IV. 98. sz. r.) Oly gőzfejlesztők, melyeknek tartalma legföljebb 100 liter és a melyeknek gőznyomása 10 légkörnyomást meg nem halad, tűzfelületük nagyságára való tekintet nélkül, hatósági felügyelet és ellenőrzés alá nem tartoznak. Ugyszintén oly gőzfejlesztők, melyek 6 cm. vagy ennél kisebb külső átmérőjű forr-csövekből vannak összeállítva 150 literni ürtartalomig.

Gőzgépekre kiadott szabályok megszegése. Egy hónapig terjedhető elzárással és 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő: a ki a gőz- vagy más gépekre, mozdonyokre, vaspályákra vonatkozó, az életbiztonság, az egészség oltalma végett kiadott rendeletet vagy szabályrendeletet megszegi. (Kbt. 111. §.) Illetékes a J. b.

Gőzhajóállomási kikötőhidak vizsgálata. (80.406/92. B. M. r.) Időnkinti helyszini szemlével összekötött vizsgálatot alábbi tagokból álló bizottság teljesit: 1. vasuti és hajózási főfelügyelőség; 2. az illetékes folyammérnöki hivatal; 3. az illetékes törvényhatóság; Budapest területén a m. kir. államrendőrség és fővárosi mérnöki hivatal; 4. az illető gőzhajózási vállalat. A vizsgálat a főváros területén évente megtartandó. A vizsgálat állapitja meg, hogy a kikötő és a hajó: 1. elhelyezése és fölállítása nem esik-e kifogás alá? 2. hogy nincsenek-e a közelben oly épitmények stb., melyek a kikötőhely rendes és biztos használatát gátolnák? 3. a biztonság érdekében meg van-e minden fölszerelés? 4. hogy a hid szerkezete, anyaga, annak minősége, az állóhajóra fektetése, az összekapcsolások stb. megfelelők-e műszaki szempontból?

Gőzhajó biztonsági szabályainak megszegése. L. vizen átkelés.

Gőzhajón köpködés. L. közuti kocsiban stb.

Gőzhajózási engedélyt csak a közlekedési miniszterium adhat. L. hajóüzlet gyakorlása.

Gőzkazánokról szóló rendelet. (Ker. M. 1886/22.790. — L. 1886. R. T. 1001. l.)

Gőzkazán robbanási esetek alkalmából megindítandó vizsgálatok körüli eljárás. (Ker. M. 1892/63.178. sz. r. — L. 1892. R. T. 2238. l.)

Gőzkomp biztonsági szabályainak megszegése. L. vizen átkelés.

Gőzsikló. L. sikló.

Gőzsikló biztonsági szabályainak megszegése. L. vizen átkelés.

Gőzsíp használata. (6571/fk. I. 96. sz. r.) L. szirénsíp használata.

Gubacslopás. L. erdei lopásról.

Gummipuskával (csúzli) lövöldözés a 11.264/fk. eln. 1885. sz. rendelet értelmében tilos s a tettenértek ellen a rendőrközegek kötelesek szabályszerűen eljárni. A kihágás az 1879 : XL. tcz. 115. §-a alapján büntettetik.

Gyakornokok hivatali állásukból fegyelmi eljárás nélkül is bármikor elbocsáthatók. (A közig. bíróság 1901. évi 603. sz. hat.)

Gyakornokok illetménye hivatalos kiküldetéseknél. L. illetmények kiküldetéseknél stb.

Gyalogjárdák elfoglalása, bérlete. (602/98. kgy. sz. szbr.) 1. A járdafoglalást a rendőrség meghallgatásával a ker. előljáróság engedélyezi. 2. Nagyforgalmu utczákban, hol a járda 2 méternél nem szélesebb, járdafoglalás nem engedélyezhető. 3. Az elfoglalható terület a járda $^2/_3$-ad részében állapíttatik meg, de 3 méternél több sohasem lehet. 4. Sarokházaknál a járdafoglalás rendszerint csak egyik utczára nyiló oldalon engedhető meg s a járda szöglete a közlekedés élénkségéhez arányítandó távolságban foglalható el. 5. Vasoszlopok, székek, asztalok, virágedények stb. kihelyezéséhez az előljáróság külön engedélye kell. 6. A bérlő köteles a járda kivilágításáról s a járda jókarban tartásáról gondoskodni. 7. Az engedély egy évadra, azaz április 15-től október 15-ig szól. A kérvényeket évente február 15-ig kell benyujtani az előljárósághoz. 10. E rendeletek ellen vétők a ker. kapitányság által büntettetnek. 11. Bünt. 4—100 kor. terj. pb.

Gyalogúton való közlekedés biztosítása. (1373/99. kgy. sz. szbr. — L. Rédey Gyüjt. 1900. 72. l.) 1. §. Budapest területén a közönség gyalog közlekedésére szánt járdán, avagy e czélra föntartott gyalogúton a közlekedést föltartóztatni, akadályozni vagy megnehezíteni nem szabad. 2. §. A járdáknak, gyalogutaknak állandó elfoglalása tilos ; tilos továbbá azoknak szükség nélküli időközi elfoglalása is, mihez képest az időközi elfoglalás is csak úgy engedtetik meg, ha a föl- vagy lerakodás a járdák, a gyalogutak időleges elfoglalása nélkül meg nem történhetik. A lerakodásnak haladéktalanul és megszakítás nélkül kell történnie. Lerakás közben a járdát, szegélyköveket, lámpaoszlopokat, fákat és egyéb köztulajdont képező tárgyakat megrongálni tilos. L. tovább : üzlet, utcza, járda, ablak, bolti ernyők stb. kezdőszavak alatt. 9. §. Bünt. 1—100 kor. terj. pb. Itél a Rkap.

Gyalogközlekedés biztosítására pótrendelet. (19.278/fk. I. 901. sz. r.) Az üzleti kirakatok megvilágítására vagy az üzlet minőségének jelzésére szolgáló lámpák legfeljebb 1 méternyi kiszökeléssel s legalább 2·5 méter magasságban alkalmazhatók. A járdaterület bérlője a bérlet tartama alatt, vagyis évenkint április 15-től október 15-ig szabadon rendelkezik. Bérben birt járdaterületekre az 1373/99. kgy. sz. szbr. 5. §-ának 3. pontjában foglalt rendelkezések a bérlet tartama alatt ki nem terjednek, a bérlet lejártával azonban az elfoglalt terület megvilágítására szol-

gáló lámpák a hivatkozott szakasz 3. pontjában előírt magasságra helyezendők.

Gyalogközlekedés hidakon. L. hidakon gyalogközlekedés.

Gyalogút söprés. L. járdasöprés.

Gyámoltalan egyének, őrültek, eltévedt gyermekek előállítandók. L. előállítandók saját érdekükben.

Gyantalopás erdőből. L. erdei lopásról.

Gyanús betegségű állatok bejelentése. L. veszett állatok.

Gyanús dolog megszerzése. A ki valamely dolgot megszerez olyan körülmények közt, a melyekből gyanítható, hogy az lopás, sikkasztás, rablás, zsarolás vagy jogtalan elsajátítás következtében jutott birtokosa vagy birlalójának kezéhez vagy ugyanilyen körülmények között a dolog elidegenítésére közremüködik: egy hónapig terjedhető elzárással és 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Visszaesés esetében, ha az utolsó büntetés kiállásától két év nem mult el, a büntetés két hónapig terjedhető elzárásig és 600 Kor. terjedhető pénzbüntetésig emelhető. (Kbt. 129. §.) Illetékes a J. b. — Ha valaki jóhiszemüleg vett vagy szerzett olyan dolgot, a mely büncselekményből származik s ezt 48 óra alatt — a gyanús szerzés megtudása után — be nem jelenti a hatóságnak, 400 kor. pénzbüntetéssel büntetendő. (Kbt. 132. §.) Illetékes a J. b.

Gyanús haláleset. Ha annak jelenségei mutatkoznak, hogy valaki nem természetes halállal múlt ki vagy ha ismeretlen egyén holttestét találták, a rendőri hatóságok és közegek kötelesek erről a kir. ügyészségnek vagy a legközelebb levő járásbiróságnak sürgősen jelentést tenni. Ez esetben a holttestet csak a kir. ügyészség vagy a biróság engedelmével szabad eltemetni. (B. P. 88. §.)

Gyanús italnemüekkel szembeni eljárás. L. italmérésekben eljárás stb.

Gyanús szerzésű ékszerek. L. ékszerészek mulasztása.

Gyanús útlevéllel kivándorlók. L. Amerikába kivándorlók stb.

Gyári baleset 24 óra alatt a rendőri hatóságnak (Budapesten az illetékes ker. kapitányságnak) bejelentendő; a ki elmulasztja, kihágást követ el s 200 kor. terj. pb. büntetendő. (37.302/1895. B. M. r.) Ítél a Rh.

Gyári balesetek elhárítása és az alkalmazottak életének, testi épségének és egészségének megóvása érdekében szükséges intézkedésekről az 1893: XXVIII. tcz. intézkedik.

Gyári munkások bejelentési lapjainak visszatartása tilos. (1899. évi 11.588/fk. r.)

Gyepmester által elszállítandó dögök. L. állati hulla elszállítás stb.

Gyephantlopás erdőből. L. erdei lopásról.

Gyeplopás más földjéről. L. füszedést stb.

Gyermekek dajkálása. L. Dajkasággal foglalkozó stb.

Gyermekhullák elszállítása. L. hullák orvostani boncz-terembe stb.

Gyermekjáték festése. L. mérges festékek.

Gyermekkitétel büntettét követi el azon szülő, a ki koránál vagy állapotánál fogva önsegélyre képtelen gyermekét félreeső vagy rendszerint járatlan helyre teszi ki, vagy olyan körülmények közt hagyja el, hogy annak megmentése a véletlentől függ. (Btv. 287. §.) A szövetkezés előkészülettel szintén büntetendő cselekmény. (Btv. 288. §.)

Gyermekmenhely helyisége a IX. ker. Vendel-utcza 3. sz. a. van. Itt helyezendők el a talált gyermekek. — Telefon: 56—85.

Gyermekölés büntettét követi el azon anya, a ki a házasságon kívül született gyermekét a szülés alatt vagy közvetlenül a szülés után szándékosan megöli. (Btv. 284. §.)

Gyermekölés megállapítása. Hogy az orvosszakértőknek gyermekölés gyanúja esetén a bonczolásnál miket kell szükségkép megállapítaniok. l. B. P. 243. §-át.

Gyermeknek pálinkakimérés. L. pálinkamérés stb.

Gyermekrablás büntettét követi el az, a ki 14 éven alúli gyermeket akarata ellenére szülője, gondnoka vagy felügyelője hatalmából erőszakkal fenyegetéssel vagy ravaszsággal elvisz vagy letartóztat. (Btv. 317. §.) Súlyosabb a büntett, ha a gyermekrablás a végett követtetik el, hogy a rablott gyermek koldulásra, más nyerészkedési vagy pedig erkölcstelen czélra használtassék (Btv. 318. §.); nemkülönben ha az elrablott vagy letartóztatott gyermeken súlyos testisértés, erőszakos nemi közösülés vagy megfertőztetés követtetett el. (Btv. 319. §.) Indítványos az eljárás, de az indítvány vissza nem vonható.

Gyermekszinház. L. Feld-féle stb.

Gyermektalálás esetén eljárás. (Rfp. Ut.) A rendőrök a talált csecsemőnek ruházatát, illetve a vele talált ruhaneműeket mindenkor pontosan irják jelentésükbe, nemkülönben jelentésükbe föltüntetni el ne mulaszszák azt is, hogy fiú-e a beszállított gyermek vagy leány. Ha fiú, nem-e körülmetélt himvesszője van? s nincs-e valami irat, levél vagy értéktárgy a pólyába téve? Ha a talált gyermek ébren van, nézzék meg a gyermek szemeit is s a szemek szinét s esetleg ismertetőjeleit a csecsemőnek szintén irják a jelentésükbe, mert ezen adatok ismerete nagyban elősegíti a nyomozat kedvező eredményét.

Gyilkosság büntettét követi el az, a ki embert előre megfontolt szándékból öl meg. (Btv. 278. §.)

Gyógysegély rendőröknek. L. segély a rendőrnek stb. (Szerv. szab. 62. §.) Beteg rendőrök gyógyköltségeit az állam viseli. Csak rüh és bújakórnál nem, ha azt 48 óra alatt be nem jelenti.

Gyógyszer-árszabály elleni kihágások. (1901. évi 115.551. sz. B. M. r.) 2. §. A keresztjegyekkel jelölt gyógyszerek csak orvosi, sebészi vagy állatorvosi receptre adhatók ki. 3. §. A mennyiség,

minőség rendelet szerint, a csomagolás a legolcsóbb tétellel. 4. §. Tilos az orvossal fennálló titkos egyetértés szerinti rendelés elkészítése. 5. §. Az ár a receptre irandó részletezve és aláirandó. A használati utasítást az irja rá, a ki készítette a gyógyszert. 6. §. Áron alúl szabad eladni. 7. §. Az árakra az ártétel irányadó. Ha több ártétel van, a legolcsóbb a nagymennyiségnél jön számításba. 8. §. A mennyiséget a gyógyszerész jegyzi föl, ha az orvos nem határozta meg. 9. §. Állatok részére rendelt gyógyszerek 15% levonással adandók, ha azok embereknek való gyógyszerek. Munkadíjból nincs levonás. Csomagolás a legegyszerűbb legyen. 10. §. Közalap, betegápolási alap, betegsegélyzőpénztár, bánya, kohó, vasművek társládái, dohánygyári betegsegélyzőpénztár részére a legolcsóbb díjak számíthatók. 11. §. Visszamaradó receptek 3 nap alatt árszabványozandók. 12. §. Másolatról tilos kiszolgáltatni gyógyszert, ha keresztezett szert is tartalmaz. 13. §. Kétszer keresztezett gyógyszer 48 órán belül, a hol gyógytár nincs, 4 napon belül készíthető el. 14. §. Ugyanily gyógyszerek ismétlése csak ujabb orvosi rendeletre történhetik. 15. §. Tartályokat visszavenni tilos. Üvegeket csak forró vízben tisztítva. Fertőző betegtől származó dolgot semmit. 16. §. Belső használatra szolgáló gyógyszer üvegje hengeres, a külsőleg használatra szögletes legyen. 17. §. Ha a szer nincs benne a fenti számú belügyminiszteri árszabásban, úgy annak ára a nagy árszabvány szerint számítható, a melyet a magyar gyógyszerész-egylet adott ki. 18. §. E szabályok áthágása, a mennyiben nem képez büntettet vagy vétségét, kihágás. Büntetendő 200 kor. terj. pb. Itél a Rh. (L. R. T. 1901. évf. 992—1034. lapjain.)

Gyógyszerárúknak és különleges gyógyszerkészítményeknek külföldről való behozatala és elárúsítása. (B. M. 1882/17.368. sz. r. — L. 1882. R. T. 258. l.) Titkos összetételü szereket az erre kinyert belügyminiszteri engedély nélkül áruba bocsátani sem drogueristáknak, sem másoknak nem szabad. A tápszerekül szolgáló készítmények, továbbá oly gyógyszerek és készítmények, melyekről kimutattatik, hogy azoknak tartása s eladása, a velünk viszonosságban levő államokban megengedtetett, vagy a melyek az illetékes hatóságoknál bemutattatván, azoknak ártalmatlansága szakértői vizsgálat alapján kiderült, a titkos szerek közé nem sorolhatók és betiltása alá nem esnek. L. chininösszetételek drogueristáknál. E rendelet áthágása kihágásnak minősíttetik.

Gyógyszerbeszerzés a budai oldalon rendőrök részére. (5980/fk. eln. 1901. sz. r.) A budai oldalon levő beteg rendőrök részére szükséges gyógyszerek II., Fő-utcza, Mittler-féle gyógyszertárban kedvezményes árban szerezhetők be.

Gyógyszerek használata, melyek eltiltottak. L. állatok betegségének gyógyítása.

Gyógyszerekkel házalni tilos. L. házalva tilos árúsítani stb.

Gyógyszerkedvezmény általában. (13.045/Rfp. 900. sz. rp.) A budapesti gyógyszerész-testületnek közgyűlésében hozott határozata szerint a m. kir. államrendőrség minden tisztviselője és közege, tehát csapattisztje és az őrszemélyzet tagja is 0/0-os kedvezményekben részesíttetik a gyógyszertárakban, ha a részükre rendelt s általuk készpénzben kifizetett orvosi rendelvényeken rendőri mivoltuk a rendelő-orvos által igazoltatik.

Gyógyszer kedvezményes árban. (1082/98. sz. Rfp. r.) Rendőrök s családjai 50% kedvezményes árban kapják a gyógyszert a Kerepesi-út 43. sz. a. Dr. Rosenberg-féle gyógytárban.

Gyógyszerek és méregárúczikkek árúsítása. (26.033/75. B. M. r. — L. 1875. R. T. 116. l.) A gyógyszerek, melyek árúsíthatók, négy táblázatba vannak beosztva. A IV. táblázatban foglalt mérgek ipari czélokra a kereskedők által egyéb árúktól elkülönített zárt helyeken tartandók, őrizendők s csak hatósági engedély és a vevőnek átvételi elismervénye mellett adhatók el. Az eladás szabályszerüen elkönyvelendő. Titkos összetételü szereket tartani s árúba bocsátani tilos. E negyedik táblázatba tartozó mérgek: Acidum arsenicosum; Aqua ex oleum amygdal. amar. conc.; Aqua ex oleum laurocarati; Auri pigmentum; Cobaltum; Hydrargyrum bichlorat; Hydrargyrum sulfuric. basic.; Hydrargyrum oxydatum rubrum; Kali Cyanicum. E rendelet büntető határozattal bir.

Gyógyszerek tiltott eladása. L. kuruzslás.

Gyorsárúk fuvarozása vasárnap. (63.617/VIII. 1901. sz. Ker. M. r.) Gyorsárúknak fuvarozása, fölvétele és kiszolgáltatása általában, valamint sörnek, élő baromfinak és romlékony természetü élelmiszereknek (mint friss gyümölcs, friss főzelék, friss hús, friss hal, leölt baromfi, leölt vad, tojás, tej, vaj, túró, sajt stb.) fuvarozása, elszállítás czéljából teherárúként való föladása, valamint a teherárúként érkező ily czikkekből álló küldeményeknek kiadása és az állomásról való elfuvarozása vasárnapokon és Szent István király napján is végezhető. A 45.093/VI. 901. sz. r. szerint az árúk szállítása szerződött vállalkozók által is eszközölhetők. L. vasárnapi munkaszünet.

Gyorsvonat használat hivatalos kiküldetésnél. L. illetmények kiküldetésnél stb.

Gyökérlopás erdőből. L. erdei lopásról.

Gyökérirtási tilalom erdőkben. L. erdőben tuskó.

Gyufaelárusító-gépek, automaták rossz vagy hiányos működéséről a rendőrőrszemek kötelesek jelentést tenni. (29/97. Rfp. sz. ut.)

Gyufa egész vasárnap árusítható. (14.837/97. Ker. M. r.)

Gyufagyári munkások egészségének megóvása tárgyában 1898-ban adott ki a belügyminiszter rendeletet 24.929. sz. a. E rendelet áthágása kihágás. (Bünt. a 20. §. szerint 200 koronáig terjedő pénzbüntetés. Itél az I. fokú iparhatóság.)

Gyufát tolakodó módon árusító gyermek neve s

szüleinek neve és lakása fölveendő s ellene a kihágási följelentés is megteendő. (45/94. Rfp. ut.)

Gyujtogatás bűntettét követi el, a ki épületeket, árúkat, terményt, gabonát, erdőt, tüzelőanyagkészletet, hidat, hajót vagy bányát széndékosan fölgyujt. (Btv. 422. §.) Nem alkalmazható e szakasz, ha valaki a magáét gyujtja föl és pedig úgy, hogy azzal másnak sem személyére, sem vagyonára nézve veszélyt nem okozott. Sulyosabb beszámítás alá esik, ha 1. oly időben gyujtja föl a tettes az épületeket, a midőn abban egy vagy több ember tartózkodik; 2. a ki templomot, közkönyvtárt, közlevéltárt, muzeumot, vagy robbanó anyagtárt gyujt föl. (Btv. 423. §.) Életfogytig tartó fegyházzal büntetendő a gyujtogatás: 1. ha emberélet esett áldozatul; 2. ha több gyujtogatás történt, vagy szövetség követte el azt; 3. ha csoportosan rablás vagy rombolás czéljából követtetett el. (Btv. 424. §.)

Gyujtogatás esetében való eljárás. Gyujtogatás esetében különösen kiderítendő: a gyujtogatás módja, mi és minő volt a tűz gerjesztésére használt anyag, továbbá a hely, a hol s az idő, a mikor a gyujtás vagy kisérlete történt és különösen az, hogy éjjel vagy nappal ütött-e ki a tűz. Megállapítandó továbbá, vajjon nem volt-e előre látható a tűznek könnyen tovább terjedése vagy az, hogy emberéletet veszélyeztet, végre minden tűznél, a mely kárt okozott, a kár nagysága. (B. P. 252. §.)

Gyulékony anyagok készítése. L. robbanó anyagok készítése.

Gyűlések bejelentése mely esetekben nem kötelező. (3441/fk. eln. 1897. sz. a. körr. — L. Rédey Gyüjt. II. 58. l.) A törvényes bemutatási záradékkal ellátott alapszabályokkal biró egyletek, testületek, szövetkezetek és társulatok által alapszabályaik értelmében tartandó rendes és rendkivüli, köz- és választmányi gyülések, valamint egyesek vagy bizottságok, vagy valamely egylet, testület, szövetkezet vagy társulat által egybehivott értekezletek hatósági bejelentés kötelezettsége alá nem esnek. Ellenben minden egyesek, vagy bizottságok, vagy valamely egylet, testület, szövetkezet, vagy társulat által bármi czélra egybehivott, *mindenki által* látogatható gyülésekre nézve fönnáll a hatósági bejelentés kötelezettsége s ily gyülések, a mennyiben bejelentés nélkül megtartatnának, mindig föloszlathatók.

Gyűléseken közbiztonsági intézkedések. L. közbiztonsági intézkedések stb.

Gyűléseken pénzgyűjtések megakadályozása, esetleg azoknak lefoglalásáról. (50. sz. res. 1898. V. — B. M. r.)

Gyűlések, fölvonulások alkalmával vörös zászló használata tiltva van. (3710/1874. B. M. r.)

Gyűlésekhez kirendelt őrszemélyzet, ha oda felügyelő kivezényelve nincsen, köteles úgy megjelenését, mint eltávozását bejelenteni a gyülésre hatósági biztosnak kivezényelt rendőrtisztviselőnél (317/1899. Rfp. np.)

Gyűlések — istentisztelet tartására szolgáló helyeken. (1893/228. res. B. M. r.) Oly helyen, mely istentisztelet tartására van berendezve, habár e czélra csak ideiglenesen is rendeztetett be, sem népgyűlések nem tarthatók, sem oly gyűlések nem rendezhetők, melyek egyházi vagy vallási szertartásokkal vannak egybekötve, vagy a hová a nép egyházi jelvények elölhordozása mellett jelenik meg.

Gyűlések kávéházakban stb. (8789/eln. 1887. sz. fk. r.) Az egyetemi ifjúság vagy annak nevében mások által rendezett gyűléseknek és értekezleteknek vendéglőkben és kávéházakban tartását kihágásnak minősíti e rendelet.

Gyűlések kötelező bejelentése. (766/eln. 1898. sz. B. M. r.) Az 1848. évi április 28-án 216. sz. a. és 1868. évben 128. eln. sz. a. kiadott belügyminiszteri rendeletek, valamint az ezek alapján kifejtett joggyakorlat értelmében népgyűlések az illetékes I. fokú hatóságnak legalább 24 órával előbb bejelentendők s csak ezen bejelentés folytán nyert engedély mellett tarthatók meg. Hogy ezen tilalomnak érvény legyen szerezhető, népgyűlésnek szabályszerű bejelentés és engedély nélkül való rendezését, az azon való részvételt, valamint a hatóság által föloszlatott népgyűlésnek folytatását az 1879 : XL. tcz. 1. §-a alapján a B. M. kihágásnak minősítette s annak elkövetőire 15 napig terjedhető elzárást és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetést állapított meg.

Gyűlések sztrájk alkalmával. L. sztrájkgyűlések.

Gyűlések és munkásképző-egyesületek. L. munkás, stb.

Gyümölcsárulás vasárnap egész nap meg van engedve. Valamint gyümölcs házhozszállítása: egész nap. (14.837/92. II. *A)* 1. *g)* pont. — 66.058/VIII. 1901. sz. Ker. M. r.)

Gyümölcsbor. (53.850/1897. VI. *A)* Ker. M. r. — L. Rédey Gyüjt. II. 112. l.) Gyümölcsbornak a friss gyümölcs nedvéből, víz vagy czukrosvíz hozzáadásával, természetes erjesztés útján előállított ital neveztetik. A gyümölcsbor azon gyümölcs szerint nevezhető el, a melynek nedvéből készül, pl. almabor, körtebor, ribizkebor, cseresnyebor stb. A gyümölcsbor készítésénél és kezelésénél kerülendő minden olyan eljárás és elnevezés, a mely azt eredményezhetné, hogy a gyümölcsbort a fogyasztó-közönség a természetes borral összetéveszthesse. Ennélfogva a gyümölcsbor készítéséhez vagy kezeléséhez szőlőt, szőlőtörkölyt, szőlőmustot vagy mazsolaszőlőt, továbbá borkőt használni tilos, úgyszintén tilos a gyümölcsbort természetes borral vagy törkölyborral (csigerrel, lőrével) keverni (összevegyíteni, házasítani.) A természetes bor kezelésénél tiltva levő anyagok használata — a víz kivételével — gyümölcsbor készítésénél és kezelésénél is tiltva van.

Gyümölcsboros hordó fölirása. L. törkölyboros hordó fölirása.

Gyümölcs házalva árusítása. L. virág, gyümölcs stb.

Gyümölcsczel házalókkal, kik kézi kocsijaikkal egy helyen

huzamosabb ideig ácsorognak, csak akkor kell a rendőrnek eljárni, ha egy félóránál huzamosabb ideig tartózkodnak egy helyen, vagy ha a megállás által az utcza szabad közlekedését tényleg akadályozzák. Ok nélkül, különösen éltesebb nőket zaklatni nem kell. (27.543/fk. I. 1897.) L. gesztenye, stb.

Gyümölcshulladékot járdákra dobni nyáron büntetés terhe alatt tilos. (45211/98. Fk. I. sz. r.)

Gyümölcscsel kézi kosárban való házalást megengedi a 37.481/VIII. 97. tan. hat. (L. Rédey Gyüjt. II.262. l.) L. kézikosárral stb.

Gyümölcs lefoglalása, ha éretlen. L. egészségre stb.

Gyümölcslopás erdőben. L erdei lopasról.

Gyümölcslopás kertből. L. gazdasági termények ellopása.

Gyümölcs védelme kertekben. L. gazdasági termények ellopása.

Gyümölcs-, virág- és pereczházalás (12.650/1898. évi VIII. sz. tan. hat. — L. Rédey Gyüjt. 1898. 53. l.) A vásárcsarnok-bizottság 1897. évi február hó 26-án 96. szám alatt hozott határozatával megengedte, hogy a belföldi és déli-gyümölcsárusok czikkeiket számozott tolókocsikon, továbbá a virágárusok a lemetszett virágokat a vásárcsarnok övezetén belül járva-kelve árusíthassák, azon kikötéssel, hogy a gyümölcsárusok egy névre szóló igazolványt s egy naponként megváltott és kelti bélyeggel ellátott 20 filléres, a virágárusok pedig szintén igazolványt és kelti bélyeggel ellátott 10 filléres bárczát tartoznak váltani s az ellenőrző közegnek bemutatni. A 133. szám alatt hozott határozatával azt is megengedte, hogy napi kelettel ellátott 10 filléres napi bárcza, vagy 3 koronás havi bárcza váltásával a pereczesek árúikat a vásárcsarnok övezetén belül szintén járva-kelve árusíthassák. Tilos névre szóló igazolványok másra ruházása. A tolókocsikon levő élelmiczikkeket mosható, vagy külön e czélra beszerzett takaróval, de semmi esetre sem viselt ruhadarabokkal szabad betakarni.

H

Hadászati czikkek s a vasárnapi munkaszünet. Hadászati szempontból sürgős építkezési fölszerelési vagy szállítási ipari munkák : egész nap. (19.837/92. III. 2. pont. Ker. M. r.)

Hadi lőszer szállítás közutakon. (1887/44.152. sz. H.M. r.) 1. §. Polgári könnyű kocsik az út szélére kitérni tartoznak. 2. §. Nagyobb terhes kocsik megállani. 3. §. Közelben pipázni, szivarozni tilos. 7. §. Minden akadály az útból elhárítandó és a tűzzel dolgozó kézművesek műhelyei bezárandók, nyilt tüzek eloltandók az átvonulás alatt. 9. §. Meredek utakon a szemközt jövő kocsik óvatosan ereszkedjenek le. 10. §. A legmagasabb ponton a szembe jövő kocsik álljanak meg. 11. §. A vasutak mellett a vasuti

állomásfőnök értesítse a szállítmány parancsnokát, hogy átmehet-e vagy bevárja a jövő vonatot. 15. §. Ha a szállítmány pihen, a polgárság ugyanazon figyelemben kell, hogy részesítse, mint menetközben. 18. §. A ki e rendelet ellen vét vagy mulaszt, 10—200 koronáig terjedő pb. büntetendő. (Ítél a Rh.)

Hadiszállításra vonatkozó szerződés megszegése, háború vagy mozgósítás esetén a büntetőtörvény 457. §-ába ütköző bűncselekményt képez. Hasonlókép bűncselekményt követnek el azok is, a kik szállítás elmulasztása vagy nem kellő eszközlése körül gondatlansággal terheltetnek. Ugyanezen §-ba ütközik a fuvarozók és fuvarozási alkalmazottak szándékos cselekvése, mulasztása, gondatlansága is, a melyet a hadiszükségletek szállítása körül elkövetnek.

Haditervek elárulása hűtlenség bűntettét képezi. L. e czím alatt.

Hadköteles első jelentkezését ha mulasztja, az 1889. évi VI. tcz. 35. §-ába ütköző kihágást képez. (Illet. a kh., Budapesten a tanácsi megbizott.)

Hadköteles nősülése. (L. 1889 : VI. tcz. 50. és 61. §.) A tilalom ellen nősülők kihágást követnek el. (Ítél a J. b.)

Hadköteles szökevény előállítandó. (1889 : VI. tcz. 44. §. ütköző kihágása fölött a J. b. ítél.)

Hadmentességi díj ellen fölszólamlás. L. adókivetés ellen fölszólamlás.

Hadműveletek elárulása hűtlenség bűntettét képezi. — L. e czím alatt.

Hadsereg hűségének megingatása hűtlenség bűntettét képezi. L. e czím alatt.

Hajcsárok. L. marhahajtás stb.

Hajléktalanok, ha önként jelentkeznek s a kerületi kapitányságí őrségen nincs már számukra hely, a toloncházba utasítandók. (Szolg. szab. 85. §.)

Hajléktalanok saját érdekükben előállítandók. L. előállítandók saját stb.

Hajóállomások ellenőrzése. L. dunai kerületi kapitányság eljárási szbz.

Hajóállomáson rendőrök szolgálata. L. rendőrök hajóállomáson.

Hajó átadása az ellenségnek hűtlenség bűntettét képezi. L. e czím alatt.

Hajó «baj vagy hivó»-jeltadása nappal egy egyszerű nemzeti lobogó, éjjel egy zöld fényű lámpának az árbocz, illetve őrfa félmagasságára való feltüzése által történik. (Hajózási szab. 76. §.)

Hajó (gőzerő nélkül) éjjel egy fehér fényű lámpával világítandó meg. (Hajózási szab. 61. §.)

Hajó éjjeli járása. Terhes hajók, vontató-gőzösök éjjel csak addig folytathatják útjokat, míg mindkét partot látják. Könnyű s uszály nélküli gőzösök addig járhatnak, míg legalább az egyik

partot látják. Révbeli hidak, kompok, dereglyék, ladikok kivilágítva éjjel is járhatnak. (Hajózási szab. 48. §.)

Hajó ereszkedésének eltiltása. (36.522. I. 96. Ker. M. r.) A fővárosi Duna-szakasznak a Margit-híd és a Fővámtéri-híd közé eső részén a nyilt folyamon mindennemű hajó csakis gőzös által vontatva közlekedhetik s a hajóknak szabadon szállása, úgynevezett ereszkedése tilos. Ezen rendelet ellen vétők, az ideiglenes folyó-, csatorna- és hajózási rendszabályok 4. §-a szerint minősülő s 114. §. *b)* pontja szerint pénzbirsággal büntetendő kihágást követnek el. 25.741/97. sz. keresk. min. rend. értelmében nem esik tilalom alá az, ha a Margit-híd közelében levő kikötő-helyekre igyekvő evezős hajók már a híd fölött megfordulván, közvetlenül a part mellett ereszkednek le állomáshelyükre. Úgyszintén általában nem érinti a szóbanforgó tilalom a hajóknak ki, vagy átrakás czéljából a part mentén szokásos helyváltoztatását, ide számítva azt is, midőn a hajó a karó engedélyben tartózkodásra engedélyezett idő leteltével és teendői végeztével a kikötő helyéről félre áll, azaz szokásos módon a kötélen kissé leereszkedik vagy «kivágat» s az útból félre, horgonyra áll, hogy ott a gőzöst, mely tova vontatja, bevárja. Tutajok, dereglyék, kis vásári hajók, naszádok ereszkedésére e tilalom nem terjed ki.

Hajóforgalmi kihágások körüli eljárás. (1416/fk. kih. 1897. sz. r.) A hajóforgalomban fölmerülő kihágási ügyek csakis akkor terjesztendők a keresk. miniszteriumhoz, ha az ügyben szakértői vélemény kikérése föltétlenül szükséges. Közuti kocsiknál előforduló balesetek és forgalmi akadályoknál a szakértői vélemény minden esetben érdekeltség nélküli szakközeg vagy hatóság, esetleg a vasuti és hajózási magyar királyi felügyelőség útján, nem pedig az érdekelt közlekedési vállalat igazgatóságától szerzendő be.

Hajóforgalmi zavar esetén a hajóvezető tartozik gondoskodni, hogy a posta és az utasok más úton mielőbb elszállíttassanak. (1869/2362. Ker. M. r. 79. §.)

Hajó (gőzös) megvilágítása. L. gőzhajó.

Hajóhidak vizsgálata. L. gőzhajó-állomás stb.

Hajóhinták. (43.499/fk. I. 1898. sz. r. — L. Rédey gyüjt. 1898. 134. l.) A hajóhinták a kerületi mérnök közbenjöttével vizsgálat alá veendők és a mennyiben a hinták szerkezete olyan volna, hogy a használat által a bent ülők biztonsága veszélyeztetve van, azok további működését az elrendelt átalakítás foganatosításáig be kell tiltani.

Hajójárásba vetett horgonyok czölömpjei éjjel egy-egy fehér fényű lámpával megvilágítandók. (63. §.)

Hajók kikötése a Dunaparton. L. Dunán érkező stb.

Hajók kirakodása alkalmával a 7296/fk. eln. 1890. számú rendelet értelmében erős s legalább 1 méter széles padló használandó. E rendelet be nem tartása kihágást képez. (Krecs. Gyüjt. 278. l.)

Hajók kitérése jobbra történjék. Az egy irányban menők közül az elölhaladó saját jobbját kövesse, hogy balfelén az azt utólérő szabadon előre mehessen. (1869/2362. Ker. M. r. 41. §.) Szűk helyen a kitérésről a fölfelé menő hajó vezetője tartozik gondoskodni. (U. o. 42. §.)

Hajókönyvek. L. géperejű hajók stb.

Hajólegénység két harmadának magyar illetőségünek kell lenni. (Hajózási szab. 5. §.)

Hajólevél. A hajózási engedélyen kívül minden hajónak külön hajólevéllel kell birni, melyet a közigazgatási hatóság állít ki. Hajólevél nélkül is közlekedhetnek azon kisebb, gőzerő nélküli hajók vagy vízi járművek, melyek: *a)* csak egy vízmenti útra készülnek; *b)* árúkkal közeli vásárra mennek; *c)* partok közt átjárást közvetítő hajók; *d)* tutajok. (Út. 3. §.)

Hajólevéllel ellátott hajók csak okleveles hajósok vezetése alatt járhatnak. (Út. 7. §.) Hajós-oklevél csak háromévi gyakorlati kimutatás s vizsgaletétel után állítható ki. (Út. 8. §.)

Hajómalmi rendszabály. (33.477/1888. sz. Ker. M. r.) 63. §. Kihágást követ el és 200 Kor. terj. pb. büntetendő: 1. a ki engedély nélkül állít föl (13. §.); 2. a ki kijelölt helyét elhagyja (25. §.); 3. a ki tilos bekötési módokat alkalmaz (53. §.), csak karóval vagy horgonynyal szabad bekötni (59. §.); 4. rekeszek, sövények és fenékgátak fölállítása tilos (54. §.); 5. gyönge és rozzant malom használata (57. §.); 6. hajómalmot a parthoz nem szabad kötél által közeleb kötni (58. §.) — 100 Kor. terj. pb. büntetendő pedig az, a ki: 1. a hajómalom tulajdonosában történt változást be nem jelenti (19. §.); 2. malomkönyve hiánya (41. §.); 3. a ki vontató út mellett a malmon kötélcsúsztató fát nem alkalmaz (56. §.); 4. lámpát nem használ (60. §.); 5. a malom számát s a tulajdonos nevét tartalmazó táblát nem alkalmaz a malom mindkét oldalán (61. §.); 6. a ki a folyammérnök utasításait azonnal nem foganatosítja (48. §.)

Hajó megrakása csak terheltségük mértékéig van megengedve, mely a hajó oldalán jelezve van. (1869. évi 2362. sz. Ker. M. r. 11. §.)

Hajómenet elővigyázati szabályai. (Hajózási szab. 39. §.) 1. Egyik hajónak a másik útjába menni, azt zavarni nem szabad. 2. Minden hajó köteles a saját útvonalát megtartani. 3. Ha a hajó egyik partról másikra átvág s valamely hajó útjába esik, tartozik a fölfelé menő gőzös elejétől folyvást legalább 150 s az alámenőétől legalább 300 ölre távol maradni. 4. Erős kanyarulókban tartozik minden gőzös az egész kanyaruló hosszán a lehetőségig jobb oldalt tartani. 5. Hidaknál, vízépítkezésnél a gyorsaság mérséklendő. 6. Versengés, egymás mellett járás tiltatik. 7. Ha a hajó az elölmenőt két hajóhossznyira beérte, tartozik addig mérsékleni sebességét, míg az elől menő helyet nem ad az elkerülésre.

Hajó, mely gőzerővel jár, a hajóvezetőn kívül egy bizonyítványnyal ellátott gépvezetőt is tartozik alkalmazni. (Út. 10. §.)

Hajó s minden más tárgy, ha elsülyedt, éjjel a helye nemcsak megvilágítandó fehérszínű lámpával, hanem azonkívül a vezető köteles az elsülyedési helyen felül egy negyed mértföldnyire őrt állítani, hogy az arra menők ezáltal figyelmeztessenek. (Hajózási szab. 69. §.)

Hajómunkások hiányos öltözete. L. zsákolók stb.

Hajón botránycsinálás. L. csendháborítást tiltó stb.

Hajón cholerabetegek érkezése. L. cholerában stb.

Hajón díszlobogó felhuzása. L. díszlobogó stb.

Hajón ebet csak szájkosárral s megkötve vagy elzárva szabad szállítani. (Hajózási szab. 21. §.)

Hajón érkezett betegek szállítása. (61.298/fk. I. 897. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. 1898. 135. l.) A B. M. 83.900/VI. 1897. sz. rendelete szerint a vasuton vagy hajón a fővárosba érkező vagyontalan súlyos betegeknek kórházba szállítása a rendőrközegek föladata. A mennyiben az ily betegek a mentő-társulat által beszállíthatók nem volnának, a beszallításnál fölmerülő és a szabályszerűen kiállított nyugták alapján a pénztár által előlegezendő bérkocsi- és egyéb költségek a beteg fizetésre kötelezhető hozzátartozóitól vagy illetőségi községétől azon ker. kapitányság által hajtandók be, melynek közegei által vagy melynek területéről a beteg kórházba szállíttatott.

Hajók (személyszállító) indulás jelzése. (Hajózási szab. 58. §.) 1. Csöngetni kell indulás előtt 1-ször 30, 2-szor 15, 3-szor 2 perczczel. A hajódeszkákat csak akkor szabad fölszedni, ha a hajó hosszas gőzfütytyel jelt adott. 2. A kikötést nappal 5, éjjel 10 perczczel megelőzőleg, hosszas gőzfütytyel, ezenkívül az érkezés előtt 2 perczczel élénk csöngetéssel is jelezni kell. 3. Közbeeső állomáson a továbbindulás egyszeri csöngetéssel jeleztetik. (60. §.) Egymáshoz közeledő gőzösök egymást több egyes csöndítéssel vagy gőzfütytyel figyelmeztetik.

Hajóközönség a hajószemélyzet utasításait követni tartozik. (Hajózási szab. 94. §.) Hajóhídra vagy kikötőre lépni tilos mindaddig, míg arra a hajószemélyzet a jelt meg nem adja. A hídsorompót kinyitni vagy azon átbujni tilos. (95. §.)

Hajónyilvántartás. L. dunai ker. kapitányság eljárási stb.

Hajón nyomozás. L. idegen államok stb.

Hajón történt baleset a legközelebbi helyhatóságnak (Budapesten a dunai ker. kapitányságnak) bejelentendők. (1869/2362. sz. Ker. M. r. 80. §. Továbbá ezt kiegészíti a 25.036/1891. sz. Ker. M. r.)

Hajón tűzveszélyes tárgyak szállítása (személyszállító hajón) tilos. Tűzveszélyes anyagot szállítóhajók az előárbocz csúcsán vagy az őrfa felső végén egy háromszögü fekete zászlót hordani, magukat egyéb hajóktól lehetőleg távol tartani s éjjel más hajóktól elkülönítve megállani tartoznak. (Hajózási szab. 20. §.)

Hajón vásárcsarnoki árú árúsítása. (L. Rédey Gyüjt. II. 153. l.) Vásárcsarnoki szbr. A központi vásárcsarnok rak-

partjához kikötő hajókon és vízi járműveken is megengedhető az eladás a tanács (vásárcsarnok-bizottság) engedélyével, mely engedély csak a hozott árúszállítmányra nézve adható meg. A hajóra (vízi járműre) újból berakott árúknak eladása föltétlenül tiltatik. Vesztegelni (dangovázni) a központi vásárcsarnok rakpartjánál nem szabad. A hajó (vízijármű) a kirakás, illetve új rakomány fölvétele után azonnal és legkésőbb a tartózkodásra megállapított idő alatt eltávolítandó.

Hajó peremzete, mely személyeket szállít, karfákkal látandó el. (Hajózási szab. 12. §.)

Hajóra ittasok, házsártosok, nehéz betegek fel nem vehetők s útközben a legközelebbi állomáson kiutasíthatók. Jogában van a vállalatnak ily egyéneket (ittasok kivételével) külön szobában felügyelet mellett elfogadni. (Hajózási szab. 17. §.)

Hajórongálás. L. közveszélyü megrongálás.

Hajó számozva s a tulajdonos nevével kell hogy ellátva legyen. (Hajózási szab. 10. §.)

Hajó szénfölvétele vasárnap. Lásd vasárnapi munkaszünet stb.

Hajózáshoz tartozó dolgokat, vontató utakat, hajózási jelzőket, karókat, vízmértéket, csúsztatófákat, a partkövezetet, partot, szóval mindent, a mi vízi építkezéshez tartozik, megrongálni tilos. Nemkülönben a hajójárásba s kikötőkbe követ, anyagot, kőszénsalakot hányni nem szabad. (1869/2362. sz. Ker. M. r. 24. §.)

Hajóra töltött fegyvert vinni tilos. A vezetőnek jogában áll a fegyvert megvizsgálni vagy megvizsgáltatni. (Hajózási szab. 19. §.)

Hajót háromnál többet tilos kikötőn kívül a parthoz egy széltében egymás mellé kötni. Hajójárásban csak szükség esetén szabad horgonyozni. (Hajózási szab. 35—36. §-ai.) A kívül álló hajók szabadon közlekedhetnek a belől állókon át a partra. (37. §.)

Hajó, tutaj jelzése ködben és hózivatarban. (Hajózási szab. 67. §.) Ilyenkor gőzösök mérsékelt sebességgel járjanak, menet közben csöngessenek s 5—5 perczenként fütyüljenek. Egyéb hajók és tutajok kürtölés, kiáltás vagy üszökcsóválással adjanak jelt. A gőzösöknek ilyenkor meg kell állani, 5—5 perczenként csöngetni s a fütyülést megszakításokkal folytatni.

Hajó-üzlet (nem gőzerővel járóra) gyakorlására engedélyt a közigazgatási hatóság ád. Gőzhajózási engedélyt a közlekedési miniszter adhat. (1869. évi Ut. 1. §.) L. tutajozási engedélyek.

Hajó-vesztegzár alá helyezéséről az 1892. évi 70.316. sz. Ker. M. r. intézkedik. E rendelet betartásának ellenőrzése és a vesztegzárban levő hajók felügyelete a dunai ker. kapitányság föladata.

Hajóvezető 21 évnél fiatalab nem lehet. (Hajózási szbr. 4. §.)

Hajóvezető felelős személyesen azért, hogy a vezetése alatt

álló hajó, dereglye, csónak stb. jókarban van, a személyzet és a megfelelő tartozékok a hajón meglegyen, jól vezetve s rendesen terheltessék, általában felelős mindazért, a mit ezen minőségben mível vagy elmulaszt. (1869. évi 2362. sz. Ker. M. r. 2. §.) Büntetése a vezetőnek 20—200 kor. terj. pb.

Hajó, vízijármű kikötése s árúk ki- s berakodása a Dunán. (1450/99. kgy. sz. szbr.) 1. §. Kikötésre *a)* bérelt partok; *b)* szabad kikötők; *c)* veszteglő (dangovázó) helyek állnak rendelkezésre. E helyek határai föliratos czölöpökkel vannak megjelölve. 2. §. Minden a fővárosba érkezett hajó tulajdonosa, kapitánya vagy kormányosa köteles 24 óra alatt a balparton a vásárigazgatónál, a jobbparton az illetékes vásárfelügyelőségnél a hajót s rakományát bejelenteni. Tutajokat az köteles bejelenteni, a kinek czimére érkeztek. 3. §. Bérelt partokon csak a bérlő részére szabad rakodni. 4. §. Szabad kikötőben csak az köthet ki, a ki előzőleg karó engedélyt nyert. Ha nincs a szabad kikötőben hely, köteles a hajó a Duna jobbpartján kijelölt helyen vesztegelni, míg rákerül a sor. 5. §. A szabad kikötőben a kikötést követő nap meg kell a ki- vagy berakodást kezdeni s az engedélyben kikötött idő alatt befejezni. 9. §. Ki- vagy berakott árút a parton 24 óránál tovább tartani tilos. 10. §. Kiürült vagy megrakott hajó a szabad kikötőből eltávolítandó. A kikötő előtt a mederben horgonyozni tilos. 15. §. Kihágások elbirálása a dunai ker. kapitányság illetékes.

Hajóvontató utak a part hosszában, szélétől befelé, legalább 4 ölnyire szabadon tartandók. (Hajózási szab. 25. §.)

Hajó vörös lámpajelzése vagy a gőzhajók éjjeli visszára kitérésének vagy hidak fölnyitásának jelzésére szolgál. Vörös lámpák használata hajózható vizeken s azok partjain tilos.

Hajózás állami felügyeletét a vasuti és hajózási főfelügyelőség gyakorolja. Ennek föladatait és hatáskörét jelzik a hajózási szab. 107—112. §-ai. A főfelügyelőség vizsgálatai alkalmával a közigazgatási hatóságok oltalmát és segítségét igénybe veheti.

Hajózási rendszabályok áthágása az 1869/2362. sz. Ker. M. r. 114. §. szerint büntettetnek.

Hajózási üzem egész vasárnap szabad. (14.837/92. sz. Ker. M. r. III. 1. pont.)

Hajózási vállalatok hivatalnokai és szolgái esküt tesznek; szolgálatuk teljesítésében azt a jogokat élvezik, mint az állam tisztviselői. Kik büntetendő cselekményt követtek el, joguk van azokat a legközelebbi hatóságnak átadni. (Hajózási szab. 88. §.)

Hajózászlók fölhuzása. L. zászlófölhuzás a hajóra.

Hajtás csak egy sorban történhetik. (18.771/fk. I. 96. sz. hirdetm.) Az ellenszegülők az illetékes ker. kapitányságnak feljelentendők. Kivétel a Stefánia-út, hol a kocsik két sorban és sebesebben hajthatnak.

Hajtás és előrehajtás gyorsan vagy vigyázatlanul. (26.531/fk. I. 96. sz. r.) Följogosíttatnak a rendőrközegek, hogy

egyes helyeken, ha a nagy kocsiközlekedés a közönség átmenését lehetetlenné tenné, időnkint a kocsikat rövid időre állítsák meg s a gyalog közönséget bocsájtsák keresztül. Mindenki, a ki a hajtási szabályokra vonatkozólag a rendőrközegek figyelmeztetését vagy intését nem követi, kihágást követ el s a ker. kapitányságnak feljelentendő, hol is a fentebbi rendelet értelmében a 1879. évi XL. tcz. 120. §-a szerint büntettetik.

Hajtás egy gyeplővel tilos. (51.240/fk. I. 96. sz. pótrend. — Rédey Gyüjt. I. 182. l.)

Hajtási jogosítványról általában. L. bérkocsihajtási jog. L. terheskocsi stb.

Hajtási jogosítvány henteseknek. L. hentesiparosok stb.

Hajtási jogosítvány ideiglenes kiadása. Az 1898. évi 30.255/fk. I. sz. és 42.003/fk. I. sz. rendeletek szerint a fővárosi fuvaros-ipartársulat feljogosíttatik arra, hogy a fuvaroskocsisok részére ideiglenes hajtási jogosítványt kiállíthassanak.

Hajtási jogosítvány mikor veendő el? L. kocsisoktól stb.

Hajtási jogosítvány nélkül hajthatnak hentesmesterek saját czimtáblájukkal ellátott kocsijaikon. L. hentesmesterek stb.

Hajtási jogosítvány számozatlan bérkocsisoknak. L. számozatlan bérkocsik hajtási stb.

Hajtási jogosítvány vidékieknek nem kell. L. fuvarosok stb.

Hajtás és közlekedés hidakon. L. hidak.

Hajtás a postakocsiknak. L. postakocsisok.

Hajtás sebességéért a gazda vagy tulajdonos is felelős, ha jelen van a kocsin. L. sebes hajtás.

Hajtási szabályok. (17.529/fk. I. 1896. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. I. 173. l.) 1. §. A vámvonalon belül eső területen, valamint egyes kültelki látogatottabb helyeken és népesebb utakon is csak mérsékelt ügetésben és az alábbi szakaszokban megjelölt esetekben csak elővigyázattal, esetleg lépésben szabad hajtani vagy lovagolni. A kézikocsival, kerékpárral vagy bármely erő által hajtott járművekkel szintén csak mérsékelt ügetésnek vagy elővigyázattali hajtásnak megfelelő gyorsasággal szabad haladni. 2. §. Az összes rugó nélküli szekerek, valamint a rugókon fekvő nagy teherszekerek mindig csak lépésben hajthatnak, míg a rugókon nyugvó kisebb teherszekerek mérsékelt ügetésben is haladhatnak. A vámvonalon kivüli utakon az üres teherszekereknek az ügetés meg van engedve. 3. §. A sebes és vigyázatlan hajtás, lovaglás vagy közlekedés mindenütt tilos. 4. §. A Stefánia-útnak a városligeti köröndtől a víztoronyig terjedő részén bérkocsik és magánfogatok sebesebb ügetésben is hajthatnak. 5. §. Fokozott elővigyázattal kell hajtani: *a)* utcza-keresztezéseknél; *b)* egyik utczából a másikba való behajtásnál, oly utczában és helyeken, a hol csupán két kocsi fér el egymás mellett. 6. §. Lépésben kell hajtani: *a)* a házakból vagy házakba való be- vagy ki-

hajtásoknál; *b)* mindenütt és mindenkor, a hol és midőn a közlekedés szűk térre szorul vagy bármiféle oknál fogva a közlekedés akadályozva van. 7. §. Szabadon hajtott állatcsoportokkal, nyájakkal, csordákkal, falkákkal stb. való találkozásnál szintén lépésben kell hajtani, mindaddig, míg az állatcsoport mellett a jármű elhaladt. 8. §. A tűzoltó- és mentő-kocsik, midőn a vész és baleset szinhelyére sietnek, a rendesnél sebesebb ügetésben is haladhatnak, a hajtást azonban oly mértékben gyorsítani, hogy általa a személybiztonság vagy közlekedés veszélyeztessék, nincs megengedve. 9. §. A kocsis köteles az útjában jövőket hangos kiáltással kitérésre figyelmeztetni. 10. §. Ha az út annyira lejtős, hogy a jármű önsulyánál fogva előrehaladhatna, csak a dörzsfékező alkalmazása mellett szabad közlekedni. 11. §. A lámpák meggyujtása és kioltása közti időközben, valamint nagy köd alkalmával nappal is csak kivilágított lámpával szabad közlekedni. 12. §. Vidékről jövő kocsiknak éjjel szintén vagy lámpával világítva kell lenniök, vagy a vonó-állatok legalább egyike csengővel látandó el. 13. §. Szánba fogott lovak mindenkor csak csengővel vagy csörgővel közlekedhetnek. 14. §. Mindennemű járművel balra kell haladni. 15. §. Szembe jövő járműnek balra kell kitérni. 16. §. Az udvari fogatoknak, továbbá a baleset vagy tűzveszély helyére siető mentő- vagy tüzoltó-kocsiknak, temetési, vallási és más ünnepi, valamint katonai meneteknek, akár ezekkel szemközt jövő, akár velük egy irányban haladó járművek föltétlenül kitérni tartoznak. 17. §. A közuti vasuti, valamint a villámos kocsik közeledtével minden jármű a vaspályavonalról oly távolságra ki-, illetve letérni tartozik, hogy az összeütközés kizárva legyen. 18. §. A közuti vasutak vagy villámos vasutak vágányain azok hosszában idegen járműveknek huzamosabb ideig közlekedni tilos, kivéve a szükebb utczákat, hol azt a forgalom könnyebb lebonyolítása igényli. 19. §. Oly utakon, melyeken akár az út keskenysége, akár más oknál fogva csupán egy járt nyom létezik: *a)* üres jármű a személyszállítónak vagy terheltnek; *b)* személyszállító a terheltnek; *c)* egyenjárművek közül a lejtőről lejövő a felmenőnek egészen; *d)* végül egyenlő járművek sík pályán találkozva fél kocsinyom szélességben egymásnak kitérni tartoznak. 20. §. Kocsival más jármű elé kerülni csak jobbról szabad. 21. §. Előre kerülni csak akkor szabad: *a)* ha az út elég széles; *b)* ha a megelőzni kívánt jármű lassabban halad; *c)* ha az elkerülni óhajtott kocsi előtt elegendő tér van arra, hogy balról a kocsisorba ismét be lehessen jutni. 22. §. A hídfőnél és az alagútnál más kocsi elé kerülni egyáltalában tilos. 23. §. A hidakon a teherszekerekkel előre kerülni nem szabad. 24. §. Hidakon mindennemű teherszekerekkel csak lépésben szabad haladni. 25. §. Két egymást követő személyszállító jármű között legalább 3 méter távolság hagyandó. 26. §. Két teherkocsi között legalább 6 méter szabad tér hagyandó, hogy előre hajtó kocsik szükség esetén ily szabad közbe betérhessenek. 27. §. A személyszállító-kocsiknak a kocsiba vagy kocsiból való

ki- és beszállás végett, valamint a teherkocsiknak a fel- vagy lerakodás végett a járda, illetve a közuti vagy a villámos vasut vágánya mellett kell megállaniok, úgy azonban, hogy ezért az egyéb közlekedés fönnakadást ne szenvedjen. 28. §. Utcza-kereszteződéseknél, valamint a hidakon kocsival megállani nem szabad. 29. §. Járdára hajtani vagy bármiféle járművet a járdára tolni vagy húzni nem szabad, kivéve a beteg- és a gyermek-kézikocsikat, ezeknek sincs azonban megengedve a járdán való közlekedés, ha üresek vagy más holmival vannak terhelve. 30. §. Járműveket az úton hagyni vagy vonóállatokkal ellátott kocsikat az úton felügyelet nélkül álldogálva hagyni nem szabad. 31. §. Azon járművekkel, melyeknek az uton való megállás elkerülhetetlenül szükséges, az út egyik oldalára kell állani, úgy, hogy mellettük egy másik járműnek az úttesten való közlekedhetésére kellő tér maradjon. 32. §. A várakozó kocsinak oly helyen maradni, hol a közlekedés úgy is szük térre szorul vagy rendkívül élénk, nem szabad, hanem a legközelebb eső tágasabb vagy kevésbbé járt helyen kell állania. 33. §. A kocsisnak a vezetésére bizott járműtől a nélkül, hogy az arra való felügyeletről gondoskodnék, eltávoznia nem szabad. 34. §. Ha valamely kocsi túlterhelés vagy más ok miatt megakadna, a kocsis köteles azonnal előfogatról gondoskodni, hogy mielőbb elindulhasson. 35. §. Az útpályán eltört, leroskadt vagy feldőlt járművek csak a szükséges segély megszerzéséig maradhatnak a helyszinén, de akkor is felügyelet alatt és éjjel lámpával világítva kell lenniök. Az ily járművek rakományaikkal együtt legkésőbb három óra alatt eltávolítandók. 36. §. Csak szilárd alkotású és állandóan jókarban tartott járművek hozhatók forgalomba, úgy, hogy azok törésétől és ennek folytán a közlekedés akadályozásától tartani ne lehessen. Ugyszintén a lovak szerszámainak is jó és erős karban kell lenni. 37. §. Mindenféle járművön a forgalom és közbiztonság igényeinek megfelelő dörzsfék alkalmazandó. 38. §. A kerekek megkötésére lánczнak, kötélnek, szíjnak és sarúnak alkalmazása csak a külterületen, a mezei utak meredek pontjain engedtetik meg, míg a belterületen mindenütt, valamint a külterületen is a műutakon ezek használata tiltatik. 39. §. Teherkocsi után más kocsit vagy bárminemű tárgyat akasztani nem szabad. 40. §. minden kocsihoz külön kocsis alkalmazandó. 41. §. Hajtáshoz nem értő egyént kocsisul alkalmazni nem szabad és ilyen kocsist a fő- és székvárosi rendőrség a hajtástól eltilthat. A jármű tulajdonosa csak oly egyént alkalmazhat kocsisul, ki 16. életévét már betöltötte. 42. §. A kocsisnak jelen szabályrendelet intézkedéseiről tudomással kell birnia. 43. §. A járművet vezető kocsisnak a hajtás alatt aludni tilos. 44. §. Ittas állapotban kocsisszolgálatot teljesíteni vagy ittas kocsist a hajtással megbizni nem szabad. 45. §. A kocsis, az urkocsisokat sem véve ki, a rendőri közeg figyelmeztetésének engedelmeskedni, illetőleg a rendőri közeg kézintésére legott feltétlenül megállani, esetleg lépésben hajtani tartozik. Kivételt képeznek az udvari fogatok. 46. §. Köz-

veszélyes, pl. ragályos, rugós stb. lovat jármű elé fogni nem szabad. 47. §. Minden kocsivonó állat szabadon csak kellő elővigyázat mellett vezethető. 48. §. Sikos időben a lovakat éles patkókkal kell ellátni. 51. §. Bünt. 1879 : 40. tc. 120. §. alapján.

Hajtási szabályok betartása. (13.336/fk. I. 1902. sz. r.) Különösen a körutaknak az Andrássy-úttal, Kerepesi-úttal és Üllői-úttal való keresztezései : a nyugoti pályaudvar előtti tér, az Oktogon-tér, az Andrássy-út és Váczi-körút torkolata, a Deák Ferencz-tér, a Kerepesi-útnak József-körúti és Múzeum-körúti keresztezései, a Kálvin-tér, a Ferencz József-tér és a Fürdő-utcza keresztezése azok a pontok, a melyeken a villamos vasúti közlekedés és a nagyarányú gyalog- és kocsiközlekedés miatt a legnagyobb elővigyázat ajánlatos. Ezeken a helyeken úgy a magánfogatok, bérkocsik, terhes szekerek, mint egyéb személy- és áruszállító és közuti vasuti járművek lassított menetben, sőt a szükséghez képest lépésben kötelesek haladni, iránytadó lévén azon elv, hogy a mellékutczákból a jelzett főútvonalakra behajtó vagy azokon áthajtó kocsik tartoznak lassabban befordulni vagy áthajtani és tartoznak figyelemmel lenni a főútvonalakon haladó kocsikra.

Hajtási szabályok megszegése. A ki városokban vagy más községekben sebes vagy vigyázatlan hajtás vagy lovaglás által mások személyét vagy vagyonát veszélyezteti, vagy a kocsizásra, szánkázásra, lovaglásra, valamint a lovak kiszabadulásának megakadályozására vonatkozó szabályokat megszegi : három napig terjedhető elzárással és 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Ugyanazon büntetés éri a jelenlevő tulajdonost vagy gazdát : a ki kocsisának vagy szolgálatában álló más személynek ezen kihágását észreveszi és annak azt meg nem tiltja. Visszaesés esetében, ha az utolsó büntetés kiállásától két év nem mult el, a büntetés egy hónapig terjedhető elzárásig és 400 koronáig terjedhető pénzbüntetésig emelhető. (Kbt. 120. §. Illetékes a Rh.)

Hajtása tűzoltókocsiknak. L. tűzoltókocsik stb.

Hajtásnál az úttest elfoglalása tilos. L. úttest elfoglalása.

Hajtás utczakeresztezésnél. (51.240/fk. I. 896. pótrend. — L. Rédey Gyüjt. I. 182. l.) Ha utczakeresztezésnél két ellenkező irányból jövő kocsi találkozik, az egyenes irányból jövő kocsi a balról jövő kocsi előtt megállani s azt átbocsátani köteles.

Halasztás adófizetésnél. L. adófizetés halasztás iránt stb.

Halak és rákok külföldről a tilalmi időben is szállíthatók és árusíthatók, azonban a külföldi származás igazolandó. 1889. évi 5000. F. I. Ker. M. r. 32. §.

Halak nagysága, melyen alól a halászati törvény 20. §-a értelmében nem halászhatók : tok 80 cm., fogas-süllő 35 cm., galócza 54 cm., kecsege 30 cm., kő-süllő 40 cm., lazacz 50 cm., lepényhal 25 cm., márna 30 cm., pisztráng 20 cm., ponty (potyka,

pozsár) 30 cm., sőreg 50 cm., szin-tok 80 cm., tetemes-tok 100 cm., viza 150 cm. Hosszuság a fej elejétől a fark végéig értetik. A jelzett méreteknél kisebb halak azonnal visszabocsátandók a vízbe. (Rendőri kihágások s az 1888 : XIX. tcz. 63. §. alapján 200 kor. terj. pb. büntethető.)

Haláleset bejelentendő az anyakönyvvezetőnél. L. anyakönyvvezetésnél bej. adatok.

Halárulás. (Halászati törvény 1888 : XIX. tcz.) 27. §. A törvényben megállapított méretekkel nem biró halakat áruba bocsátani vagy szállitani tilos. Olyan halak, melyeknek fogasa bizonyos időben tilalom alá esik, csak a következő szakasz feltételei alatt árúsíthatók. E tilalom a rákokra is alkalmazandó. 28. §. A ki tilalmi idő beállta előtt fogott vagy zárt vizekből fogott halakat, vagy rákot a tilalmi idő alatt szállít vagy elad : tartozik származásukat s a befogatási időt minden egyes esetben az előljáróságtól kiállított bizonyítványnyal igazolni. A ki a 27. §. határozmányait megszegi, a 63. §. alapján az előljáróság által 200 kor. terj. pb. büntetendő. 65. §. Kihágást követ el s 50 kor. terj. pb. büntetendő : a ki zárt vizekből fogott halak vagy rákok származását igazoló községi bizonyítványt felmutatni nem képes.

Halászat éjjel (napnyugattól napkeltéig), valamint gátaktól, zsilipektől, hallépcsőktől 30 méterre lefelé vagy fölfelé, horog kivételével, az 1888 : XIX. tcz. 23. §-ának *f)* és *g)* pontjai értelmében kihágást képez s a 63. §. alapján 200 kor terj. pb. jár. Itél. Előlj.

Halászat ellenőrzése. (Halászati törvény 1888 : XIX. tcz.) Állami rend- és csendőrök, törvényhatósági, közigazgatási közegek s pénzügyőrök kötelesek, a halászati jog tulajdonosai, erdő-, mező-, szőlő- és gátőrök pedig jogosítottak arra, hogy azoktól, a kik a vizek partján halászati eszközökkel járnak, a halászati-jegy előmutatására felszólítsák. A halászjegy felmutatása kötelező. A ki ezt nem teszi, köteles a halászattal azonnal felhagyni, önmagát igazolni s ha ismeretlen, úgy vagy zálogot adni vagy az ellenőrző közeget a legközelebbi előljárósághoz követni. A 65. §. szerint 90 kor. terj. pb. sujtandó, a ki a fentebb említettek felszólítására a halászjegy nélküli halászattal azonnal fel nem hagy, ki önmagát igazolni nem tudja, zálogot adni nem akar s az ellenőrző közeget a legközelebbi előljárósághoz követni vonakodik vagy a ki hamis nevet vagy lakást mond be. A 62. §. szerint 400 kor. terj. pb. büntetendő : ki a halászat gyakorlására jogositva nincs, ha a halászatot éjjel, tilalmi időben, kijelölt kíméleti helyen vagy tiltott eszközökkel űzi, vagy ha a halászatot álczázva, magát bármiként felismerhetlenné téve űzi vagy a ki a tettenérőt veszélyesen fenyegeti, ellene fegyvert fog, vagy erőszakot használ, ha ugyan a fegyverfogás, erőszak nem súlyosabb beszámítás alá esik. A 66. §. szerint 10 kor. terj. pb. büntetendő kihágást követ el, ki halászjegy nélkül halászik vagy aki a halászjegyet hivatalos felszólításra elő nem mutatja. (Előljáróság — vidéken rkapitányság, szolgabiró.)

Halászati eszközök. Halászati törvény 23. §-ának *b)* pontja :

Minden oly fogóeszköz, pl. hálók, kosarak, varsák, továbbá minden oly készülékek használata, a melyek nyílásai (szemei) nedves állapotban mérve négy cm.-nél szűkebbek vagy alacsonyabbak, halászattól eltiltatik. (63. §. alapján 200 kor. terj. pb. büntethető kihágás.) Itél Bpesten a ker. Előlj.

Halat felfűzni, úgy hordani tilos. L. állatok szállítása.

Halátheresztő folyókban. (Vizjogi törvény 1885 : XXIII. tcz. 26. §.) Ha halászat czéljából az erre jogosult a vízmedrét egész szélességében elfogná, tartozik halátheresztőt vagy hallétrát alkalmazni. 24. §. A vizeknek ártalmas anyaggal megmérgezése tilos. E törvény elleni cselekményeket a 185. §. alapján 200 kor. terj. pb. bünteti Bpesten a ker. Előlj.

Halászat a főváros határában. (24.814/1898. VI. sz. tan. hat.) A halászatot csak az igazolványon kitüntetett egyén gyakorolhatja. Az igazolványnyal való visszaélés esetén felnek kártérítési igénye nincs s az igazolvány bevonandó.

Halászat horoggal. (31.936/898. II. és 8168/VI. 901. sz. tan. hat.) szerint a horoggal való halászásra 4 koronás halászati jegyet tartoznak váltani az előljáróságtól azon egyének, kik az említett halászatot gyakorolni akarják ; engedély nélküli egyének a halakkal együtt előállítandók. (L. horgászat.)

Halászati szabályrendelet. (1898/855. kgy. sz. szbr.) 1. §. A főváros (pesti, budai, ó-budai) határon belül a Dunába való halászat joga Budapest főváros kizárólagos tulajdonát képezi, a főváros ezen jogát haszonbérbeadás útján kezeli és értékesíti. 2. §. A haszonbérlő a halászatot csakis e szabályrendelet korlátai között és csak ott gyakorolhatja, hol a parton hajók nem állomásoznak, kis hálóval vagy egyes horoggal azonban oly helyeken is halászhat, a hol a hajók és csolnakok állanak, hálóval a haszonbérlőn kívül halászni senkinek nem szabad. 3. §. A haszonbérlő és emberei csak oly hálóval halászhatnak, melynek szemüre, nedvesített állapotban 15·5 négyszögmilliméternél nem kisebb. 4. §. Tilos a halászat a halívás ideje alatt vagyis minden év április hava 1-étől június hó végéig. 5. §. Tilos továbbá : *a)* A halakat bárminemű méreggel megölni vagy egyéb szerekkel elbódítani s ily állapotban kifogni ; *b)* a halak ölésére vagy fogására oly szereket használni, melyek a víz alatt felrobbannak pl. dinamit s más egyéb ; *c)* halakat fenékhoroggal, kosarakkal és oly hálókkal halászni, melyek az egész víz medrét elzárják, valamint mesterséges halfogók építése és ezek által a halak járását elzárni. *d)* A ki tilos időben vagy tiltott módon halász, a kifogott halak és halászati eszközök elkobzásán kívül 4—100 koronáig terj. pb. büntettetik. 7. §. A haszonbérlő köteles a halászatra szánt hálóit használatbavétel előtt a vásárigazgatóságnak bejelenteni s kiküldöttjének előmutatni, ki azt a meghatározott bélyeggel ellátja ; 8. §. a vásárigazgatóság köteles a haszonbérlő és embereinek hálóit többször megvizsgálni s a tapasztalt visszaéléseket a ker. előljáróságnak feljelenteni, a tapasztalt visszaélés, nemkülönben a tilos időben

halászaton ért halász a halászati eszközök elkobzásán kívül 4—100 kor. terj. pb. büntettetnek. 9. §. Ha a haszonbérlő oly hálóval halász, mely a 7-ik pontban megállapított bélyeggel ellátva nincsen, habár a háló különben szabályszerű volna is, annak elkobzása mellett esetről-esetre 10 kor. pénzbüntetést fizet, a hálószemek szabálytalansága esetében még az erre nézve külön megállapított büntetés alá esik. 10. §. A ki a fővárosi Dunában a haszonbérlő beleegyezése nélkül hálóval és bármely időben halász, a haszonbérlő panaszára a fogott hal és halászati eszközeinek elkobzásán vagy az értékesített hal kipuhatolható értékének netán okozott károk és költségek megtérítésén felül 10—100 kor. terj. pb. büntettetik. 11. §. Ezen szabályrendelet folytán szükséges felügyeletet a fővárosi vásárigazgatóság s az elsőfokú hatóság, a ker. előljáróság gyakorolja. 12. Ezen szabályrendelet hatálya kiterjesztetik az összes főváros határában levő egyéb folyók, patakok és tavakra is. 14. §. A pénzbüntetések 1/3-a a feljelentőt, 2/3-a pedig a fővárosi szegényalapot illeti. Itél a ker. Előlj.

Halászatot kábító-, mérgező-, robbanószerekkel (maszlag, oltatlan mész, méregfű, dinamit) tiltja a halászati törvény 23. §-ának *e)* pontja s a kihágás a 62. §. alapján 400 kor. terj. pb. büntethető. Itél a ker. Előlj.

Halászati készülékek. Olyan halfogó készülékek alkalmazását (rekesz, kosár, zárháló), melyek közönséges vízállás mellett a parttól derékszögben mérve a vízfolyás felénél többet elzárnak, tiltja a halászati törvény 23. §-a s a kihágások a 63. §. alapján a ker. Előlj. által 200 kor. terj. pb. büntetendő. A *d)* pont szerint tilos több állandó készülék, háló, eresztő-háló használata, ha egymástól legalább 50 méter távolságra nincsenek.

Halászati kihágás miatt felelősség. (Halállomány törv. védelmére kiadott 86.913/1899. sz. F. M. r.) Ha a halászati társulat, tulajdonos, bérlő a halászatot az üzemtervből eltérőleg gyakorolja, az elsőfokú hatóság (Előlj.) által 200 kor. terj. pb. büntethető. Ugyanígy büntetendők az alkalmazottak is. Szintén e büntetés ala esnek azon részeshalászok, segédhalászok, eresztősök, albérlők, kik az üzemterv határozatait be nem tartják vagy azok, a kik a halászati üzemterv pontos ellenőrzésében a társulat közegeit bármi módon gátolják vagy az ellenőrzést meghiusítják. Az alkalmazottak az üzemterv elleni ismételt kihágások esetén a társulat területén való további halászattól eltilthatók.

Halászat kíméleti tereken. (Halászati törvény 26. §.) Kíméleti tereken a halászat, vadászat, békafogás, csolnakázás, fürdés, iszap- és kavicsszedés s általában minden, a halak ívását és fejlődését hátráló művelet tiltatik. (A 63. §. alapján 200 kor. terj. pb. büntethető a ker. Előlj. által.) Tilos ugyanott marhákat, kacsákat, ludakat s egyéb állatokat vízrebocsátani.

Halászat orvul. L. orvhalászokkal szemben eljárás.

Halászsegédek is kötelesek bérletjegyet váltani. — (26.140/1898. VI. kgy. sz. szbr.) Halászsegédek, kik 1 koronás

halászjegygyel birnak, a 24 koronás bérletjegyet szintén megváltani kötelesek s ennélfogva a bérletjegy fölmutatása minden egyes halászattal foglalkozó egyéntől követelendő. Az igazolvánnyal való visszaélés esetén az igazolványt be kell vonni s ez esetben, valamint a bérletjegy nélkül való halászás esetében a halászati törvény 64. és 65. §§-ban megszabott pénzbüntetés mindenkor alkalmazandó.

Halászati tilalom. (Halászati törvény 1888 : XIX. tcz.) 18. §. A halászat nyilt vizekben az alább felsorolt halfajokra tilos : április 1-étől június 15-ig : faj-tok, fogas-süllő, kecsege, kősüllő, viza, márna, szín- és tetemes-tok ; április 1-étől július 15-ig : ponty, potyka, pozsár ; szeptember 1-étől január 31-ig : lazacz, pisztráng ; márczius 1-től április 30-ig : lepényhal ; márczius 1-étől május 31-ig : galócza. (63. §. 200 kor. terj. pb. büntetendő az Elölj. által.)

Halászatnál vizek lecsapolása akár szakaszonként (duga), akár egészben vagy pedig úgynevezett bányákban a víz fölfogása, a halászati törvény 23. §. alapján kihágást képez s a 63. §. alapján 200 kor. terj. pb. büntethető az Elölj. által.

Halikraszedés tilos a halászatra jogosított engedélye nélkül a halászati törvény 23. §. alapján s a 63. §. szerint 200 kor. terj. pb. büntetendő az Elölj. által.

Hálóval, hurokkal tilos a vadászat. L. vadászat törökkel stb.

Halottakról lásd : holttestek, hullákról is.

Halotti anyakönyvi kivonat. L. anyakönyvi kivonatért stb.

Halott eltemetésének akadályozása kihágást képez. (Kbt. 54. §. Illetékes a J. b.)

Halottkémi utasítás. (1876. évi 31.025. sz. B. M. r.)

Halottkisérő levelek a rendőrnek. L. holttestkisérő stb.

Halottszállító kocsik a Stefánia-úton. (Rfp. np. 99. VI/12.) Az első magyar szállító-vállalat r.-társaságnak s az «Entreprise des pompes funebres» temetéstrendező-vállalatnak engedély adatott arra, hogy délután 4—7 óra közti idő kivételével kocsijaikkal a Gizella- és Csömöri-úton áthaladva, a Stefánia-utat keresztezhessék. Az 1899. évi VI/8-iki Rfp. np. szerint a temetkezési kocsiknak az István-úton és Csömöri-úton a Stefánia utat átszelni csakis naponta délután 4 óráig van megengedve, mely időn túl ilyen kocsiknak a Stefánia-úton még keresztül sem szabad hajtani.

Halottszállítási szabályrendelet. (420/1886. kgy. sz. szbr.) 2. A fővárosban bárkinek jogában van bárhonnan is halottszállító kocsit szabad egyezkedés útján bérelni, azonban tekintettel a X. kerületi újtemető megnyitása és nagy távolságára, a főváros a szabályszerű halottfuvarozást biztosítani óhajtva, vállalkozóval lépett szerződésre, mely köteles kellő számú külön- és gyüjtő-kocsit készenlétben tartani. 3. A gyüjtőkocsik s a ragályos hullákat szállító kocsiknak zártnak, kettős ajtóval ellátottnak, belölről bádogozottnak, kivülről festett- vagy fényezettnek s külső

ajtajának légmentesen záró kaucsukzárral ellátottnak kell lenni. A kocsi berendezése olyan, hogy a koporsó benne szilárdan elhelyezhető. Halottszállításra általában csak a rendőrfőorvos s a rendőrség által jóváhagyott s lebélyegzett kocsik használhatók. A ragályos holttestet szállító kocsi minden egyes szállítás után a temető e czélra rendelt helyén fertőtlenítendő. 4. Gyüjtőkocsin hat felnőtt egyénnél több nem szállítható. Két 10 éven alóli gyermek egy felnőttszámba vétetik. 6. Az egyes holttestet szállító kocsinak naplemente előtt a temetőbe kell érkezni. 7. Ha a halott vagyontalan s a 8 korona 40 fillér szállítási díjat hozzátartozói sem képesek megfizetni, a temetés közköltségen történik. 10. Gyüjtőkocsin a vállalkozó megbizottja köteles minden egyes koporsóra a halott nevét krétával felírni. 11. Ragályos betegségben elhunytak hat órával a halál után az újtemető hullaházába szállítandók. A szükséges bonczoások a rákos-keresztúri határban levő hullaházban eszközöltetnek. 12. E rendelet elleni kihágásokra a rendőrség ügyel fel s 100 koronáig terj. pb. bünteti a kbtv. 123. §. alapján.

Halottszemle. L. bonczolás.

Hamis bizonyítvány kiadása. Azon községi előljáró, a ki valakinek erkölcsi viseletéről vagy vagyoni állapotáról, tudva hamis tartalmú bizonyítványt ad ki, vétséget követ el. (Btv. 411. §.)

Hamis fordítás. L. hamis szakértői vélemény.

Hamis játékosok. L. sipisták.

Hamis mérték. L. mértékek ellenőrzése.

Hamis név vagy czím alatt árult italok. L. italmérések közegészségügyi stb.

Hamis pénz csalárd használata. Ezen büntettet az követi el, a ki a hamis pénzt (a mit nem ő készített vagy készíttetett, vagy rendelt) kiadja. (Btv. 207. §.)

Hamis pénz készítése. L. Pénzhamisítás.

Hamis pénz forgalombahozatalát követi el, a ki az általa hamisított pénzt forgalomba hozza, vagy a ki a tettessel vagy ennek részeseivel egyetértve, a hamisított pénzt forgalombahozatal czéljából behoz, átvesz vagy megszerez. (Btv. 206. §.)

Hamis pénz kiadása. Vétséget követ el az, a ki a valódi pénz gyanánt kapott hamis vagy hamisított pénzt, tudva valódi pénz gyanánt forgalomba tesz. A kisérlet is bűncselekményt képez. (Btv. 209. §.)

Hamis statisztikai adatok bevallása, vagy a helyes statisztikai adatok beszolgáltatásának megtagadása kihágást képez. 100 kor. terj. pénzbüntetés. (1897 : XXXV. tcz. 13. §. Itél a J. b.)

Hamis szakértői vélemény. Hamis tanuval egyenlően büntettetik azon szakértő, a ki akár büntető, akár polgári ügyben a tényállás valamely lényeges körülményére nézve valótlanságot vagy hamis véleményt, úgyszintén azon fordító és tolmács is, a ki valamely lényeges körülményre nézve, szóval vagy irásban hamis fordítást terjeszt a biróság vagy más hatóság elé. (Btv. 217. §.)

Hamis tanuzás büntettét követi el az, aki bűnvádi ügyben, a bíróság előtt, az ügynek valamely lényeges körülményére nézve hamis vallomást tesz és azt esküvel megerősíti. (Btv. 213. §.) Kihágási ügyben a hamis tanuzás vétséget képez. (Btv. 214. §.) Hasonlóképen, a ki polgári ügyben, annak lényeges körülményére nézve hamis vallomást tesz és azt esküvel megerősíti. (Btv. 215. §.) Nemkülönben, a ki polgári ügyben hamis fő-, pót-, becslő- vagy felfedező esküt tesz. (Btv. 219. §.) A gondatlanságból elkövetett hamis tanuzás, hamis szakértői vélemény és hamis eskü szintén büntetendő. (Btv. 221. §.) Ugyancsak büntetendő cselekményt követ el, a ki a valósággal megegyező tanuzását, nyilatkozatát vagy esküjét visszavonja és hamisnak állítja vagy mást ily hamis visszavonásra rábirni törekszik. (Btv. 226. §.)

Hamis tanuzásra csábítást a Btv. 222. §-a tilalmazza.

Hamis tolmácsolás. L. hamis szakértői vélemény.

Hamis vádat emel az, a ki mást valamely hatóság előtt büntetendő cselekmény elkövetésével tudva hamisan vádol vagy ellene tudva hamis bűnjeleket vagy bizonyítékokat kohol vagy állít elő. (Btv. 227. §.) A hamis vád hivatalból csak akkor üldözendő, ha ennek alapján a büntető eljárás a vádlott ellen már megindíttatott. (Btv. 228. §.)

Hamis vallomás fegyelmi ügyben. E bűncselekményt az követi el, a ki közhivatalnok vagy ügyvéd elleni fegyelmi ügyben hamis vallomást tesz és azt esküvel megerősíti, valamint a ki katonai becsületbiróság előtti ügyekben hamis tanuvallomást tesz. (Btv. 220. §.)

Hamis vészjelzés. A ki a harangok félreverése vagy másnemű vészjelzés által, tudva, hogy erre ok nem forog fent, a lakosok nyugalmát megzavarja, vagy a ki a hatóságot valótlan vészhír vagy zavargás bejelentése által szándékosan félrevezeti: nyolcz napig terjedhető elzárással büntetendő. Ha pedig a hamis vészhír bejelentése következtében a rendőrség vagy a fegyveres erő kiállíttatott: a tettes tizenöt napig terjedhető elzárással büntetendő. (Kbt. 40. §.) Illetékes a J. b.

Hamisított borok ügyei soron kívül tárgyalandók. L. mesterséges borok stb.

Hamisított élelmiczikkek. L. élelmiczikkek stb.

Hamisított élelmi-, és fűszerek megvizsgálása. Lásd élelmiszerek hamisítása.

Hamuzsír-főzés erdőben. L. erdőben veszélyes stb.

Hamisított italokkal hiv. eljárás. L. italmérésekben eljárás stb.

Handlék csoportosulása az utczákon. (124/94. Rfp. ut.) Különösen a Szerecsen-utczában nagy mérvben akadályozzák a forgalmat, egész zsibvásárszerű csoportosulásokat csinálnak, mely az általános rend és közlekedés fentartása érdekében meg nem türendő, az illetők a ker. kapitánysághoz feljelentendők, esetleg előállítandók.

Handlék ellenőrzése. L. ószeresek stb.

Hangverseny engedély nélkül tilos. L. nyilvános tánczvigalom. Kbtv. 76. §.

Hangverseny-jegygyel hordárok nem üzérkedhetnek. L. hordár stb. szbr. 8. §.

Hangversenyek, mutatványok stb. engedélyezése. (64.573/Vc. sz. B. M. r. — L. Rédey Gyüjt. 1901. 97. l.) 1. §. Hangversenyek, tánczvigalmak, szavalatok (recitator), fölolvasások, daltársulati, bűvészeti, továbbá circus-, valamint egy vagy több állattal bemutatandó előadások, álarczos menetek nyilvános rendezéséhez, tüzijáték, állatsereglet, anatomiai, panopticai és más hasonló múzeum, báb- vagy gépszinház nyilvános bemutatásához, kintorna, sípláda, czitera és általában hangszerekkel udvarokon, utczákon, tereken, nyilvános helyen kereset czéljából való játszáshoz, végre hinták (lég-, hajó-, körhinták), erőmérőgépek, hullámvasutak és ezekhez hasonló természetű játékoknak és szórakoztató eszközöknek, illetve hasonló látványoknak nyilvános helyeken való fölállításához rendőrhatósági engedély szükséges. 4. §. Budapest székesfőváros területén úgy a magyar állampolgárok, mint a külföldiek részére az engedélyt az e részben fennálló szabályok figyelembevételével a székesfővárosi m. kir. államrendőrség főkapitánya adja ki.

Hangszerrel zenélés utczákon. L. sípládások stb.

Harangok félreverése. L. általános kongatás.

Harapós kutyák. L. ebtartás.

Harapós kutyák tartása. L. veszélyes állatok tartása.

Háromszögmérési jelek szándékos és jogtalan megrongálása, megsemmisítése, eltávolítása vagy áthelyezése vétséget képez. (1891 : XLI. tcz. 4. §.)

Hasznos madarakat védelmébe veszi a mezőrendőri törvény. (1894 : XII. tcz. 57. §.) Ilyeneknek tekinthetők a következők: bagoly, barázdabillegető, bibicz, búbos-banka, pacsirta, csalán-csattogtató, pinty, csíz, kopáncs, czinke, czinege, fakuszó, gere, fattyú-fülemile, fecske, halászka, szerkő, fülemile, kuvik, hajnalmadár, harkály, hantmadár, juhászka, kakuk, kecskefejő, kenderke, kékbegy, királyka, vörösbegy, rigó, sármány, nádiveréb, ökörszem, billegető, sirály, szalonka vagy sneff, stiglincz vagy tengelicz, tücsökmadár, seregély stb. L. madarak pusztítása.

Hasznos madarak pusztítása. L. madarak pusztítása.

Hasznos madarakról. (1894 : XII. tcz. 95. §.) Kihágást követ el, a ki a hasznos madarakat pusztítja, azoknak fészkeit és tojásait, fiait elszedi, vagy azokat hatósági engedély nélkül forgalomba hozza. Büntethető 100 koronáig. Ill. a fővárosban az előlj. Hivatalból üldözendő.

Haszonállatok nyilvántartása. (1449/99. kgy. sz. szbr. — L. Rédey Gyüjt. 1900. évf. 75. l.) 1. §. A székesfőváros területén minden állattulajdonos köteles a tulajdonában vagy birtokában levő lovat, öszvért, szamarat, szarvasmarhát, juhot, kecskét és

sertést ama kerület elöljáróságánál bejelenteni, melynek területén az illető állat beistállózva van. 2. §. Az állattulajdonosok az állatállományban beálló minden változást, nevezetesen az eladást, vételt, vágást, ölést és ellést, továbbá a lakás-, illetve istállóváltozást az illetékes kerületi elöljáróságnak az ugyanott díjmentesen beszerezhető bejelentő-lapokon bélyegmentesen, akár posta útján három nap alatt bejelenteni kötelesek. 3. §. Az újonnan vásárolt állatokról szóló marhalevelek a vétel bejelentése alkalmával 24 óra lefolyása alatt bemutatandók s a vétel bejelentése a kerületi állatorvos által a marhalevél hátlapján a nyilvántartási jegyzéklap és sorszámával igazolandó. 4. §. Az újszülött állatok születésük után az eladás és vétel bejelentésére szolgáló jelentőlap megfelelő kiigazításával három nap alatt bejelentendők. 5. §. Az elhullás az 1888. évi VII. tcz. 23. §-a alapján azonnal bejelentendő s az elhullott állat marhalevele, a mennyiben az nem a kerületi elöljáróság, hanem a tulajdonos birtokában van, az elhullás bejelentése alkalmával a kerületi elöljáróságnak beszolgáltatandó. 6. §. A lakás-, illetőleg istállóváltoztatás az elköltözés előtt az elszállítandó állatoknak a kerületi állatorvos által leendő megvizsgáltatása céljából bejelentendő s a mennyiben az állattulajdonos más kerületbe költözködnék, tartozik összes állatjairól szóló marhaleveleinek bemutatása céljából a letelepedési helyére illetékes kerületi elöljáróságnál jelentkezni. Kihágások elbirálására a ker. rendőrkapitányságok illetékesek.

Haszonbérleti viszonyból perek. L. bérleti viszonyból származó stb.

Határátkelési jegyek 5 napig érvényesek. Kiállítja a határtól 4 mértf. levő község elüljárósága; láttamozza a szolgabiró. (1873. évi 1018. sz. B. M. r.)

Határidő-nyilvántartás. (13.850/eln. fk. 1897. sz.) Az előadók a határidőket szines irónnal aláhúzva necsak a fogalmazványon, de az előadói íven is tüntessék föl, a kezeléssel megbizott hivatalnokok az így kitüntetett határidőket nyilvántartásba venni s a határidőn bemutatni kötelesek.

Határjel-hamisítás vétséget képez, ha valaki valamely határkövet vagy a határ megjelölésére szolgáló jelzőt vagy más tárgyat károsítási szándékból megsemmisít, elvisz vagy más helyre áttesz. (Btv. 407. §.)

Határjel-rongálás. Az ország határának megjelölésére szolgáló szobor, kő vagy oszlop, árok, kő- vagy földhalom vagy más határjel bárminemű szándékos és jogtalan megrongálása vétséget képez. (1891 : XLI. tcz. 1. §.) A megsemmisítés, kidöntés, szétrombolás, fölismerhetetlenné tevés vagy áthelyezés ugyanazon törv. 2. §-ába ütközik. Kisérlet büntetendő.

Határjelzés megrongálása magántulajdonban. Az 1894 : XII. tcz. 93. §. *b)* és *c)* pontjába ütközik. Pénzbüntetés 200 koronáig. Illetékes a Kh., Budapesten a ker. elöljáró.

Határszélen házalás. L. házalás határszéli stb.

Határozatok szerkesztése. Határozat szerkesztésének akkor van helye, midőn a rendőri hatóság oly intézkedést tesz, mely természeténél fogva a nyomozás során érdekelt féllel közlendő. A BP. szerint mindig határozat hozandó: 1. a főmagánvádlónak a nyomozás teljesítésére irányuló kérelme tárgyában, 2. a terhelt vagy tanuk elővezettetésének elrendelésekor, 3. a terhelt előzetes letartóztatása, 4. a lefoglalás, 5. a házkutatás és személymotozás elrendelésekor. (Ut. 147. §.) A határozatokon rajt legyen: azok száma, kelte és hozatalának helye, a kiadó hatóság czime, továbbá a hatósági tag által aláírva és a hatóság pecsétjével ellátva legyen. (Ut. 148. §.) A határozatok tartalma mindenkor rövid, világos legyen. Ha szükséges a külön indokolás, ez is világosan, de a lehető rövidséggel szerkesztendő. (Ut. 149. §.) A valamely nyomozó cselekményt elrendelő határozatban világosan és minden kétséget kizáró módon meg legyen jelölve azon személy, ki ellen a cselekmény elrendeltetett; továbbá határozottan kitüntetendő az elrendelt intézkedés tárgya, a cselekmény foganatosításának ideje és helye, a végrehajtással megbizott hatósági tag vagy közeg neve. (Ut. 150. §.)

Határozatok közlése kih. ügyekben. (Kih. elj. 31—34. §.) Közszolgálatban állók, ügyvédek és közjegyzők ellen hozott itéletek fölöttes hatóságuknak, illetve az illetékes kamarának is megküldendők. (33. §.)

Hatóságok alatt a közigazgatási, birói és katonai hatóságokat értjük. (Btv. 164. §.)

Hatósági árszabály megszegése. 100 kor. terj. pb. bünt.: a ki az általa folytatott iparágra vagy annak valamelyik részére nézve hatóságilag megállapított árszabályhoz kötve lévén, ezen szabályt megszegi. 1884: 17. tcz. 156. §. b. Illetékes az Elölj.

Hatósági bérkocsi-kirendelés. L. bérkocsik hatósági kirendeltsége.

Hatóság elleni erőszak. Az a csoportosulás, a melynek czélja valamely hatóságot vagy az országgyűlésnek vagy a delegátiónak valamely tagját erőszak vagy veszélyes fenyegetés által hivatása gyakorlatában megakadályozni vagy valamire kényszeríteni, a hatóság elleni erőszak büntettét képezi. (Btv. 163. §.) Ugyancsak ezen büntettet követi el az is, a ki valamely hatóságnak küldöttségét, választmányát, bizottságát, hivatalnokát vagy más közegét, vagy a küldöttség, választmány, bizottság valamely tagját vagy közegét a törvény vagy a hatóság meghagyásának végrehajtásában erőszak vagy veszélyes fenyegetés által akadályozza vagy valamely intézkedésre kényszeríti, vagy pedig hivatalos eljárása alatt tettleg bántalmazza; vagy ha e cselekményeket a most megjelölt testületek vagy személyek védelmére rendelt vagy megjelent személyek ellen követik el. (Btv. 165. §.) A szövetség vétséget képez. (170. §.)

Hatóság elleni nyilvános becsületsértés a Btv. 262. §-ába ütközik. Az eljárás hivatalból megy a 270. §. fölhatalma-

zásra, a 270. §. utolsó bek. és a 271. §., kívánatra a Btv. 272. §-a alapján.

Hatóság előtti rágalmazást követ el, a ki mást valamely hatóság előtt büntethető cselekmény elkövetésével vádol s vádja valótlannak bizonyul, de a hamis vád büntette vagy vétsége (227.§.) nem forog fönn. (Btv. 260. §.)

Hatóság iránti engedetlenség csoportosulás vagy zavargás esetén. Nyolcz napig terjedhető elzárással büntetendő: a ki nyilvános csoportosulás vagy zavargás esetén a hatóság által a rend fentartására vagy helyreállítására tett intézkedéseknek nem engedelmeskedik. (Kbt. 42. §.) Illetékes a J. b.

Hatóság iránti engedetlenség tűzvész vagy árvíz esetén. A ki tűzvész vagy vízáradás esetén nem engedelmeskedik a hatóság azon meghagyásának, hogy a fenyegető vagy már bekövetkezett közveszély elhárítására, illetőleg megszüntetésére személyesen vagy háznépének, cselédeinek munkájával, szekereinek, vízjárműveinek, avagy az oltalom szempontjából szükséges egyéb eszközeinek, nemkülönben hámos lovainak vagy vonó marháinak ideiglenesen a hatóság rendelkezése alá bocsátása által közreműködjék, a mennyiben abban alapos okok által nem akadályoztatott: 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. A ki pedig ezen esetekben a segítéstől másokat visszatart vagy lebeszél: nyolcz napig terjedhető elzárással és 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. (Kbt. 142. §.) Illetékes a Rh.

Hatósági jelek rongálása. L. gazd. czélra szolgáló.

Hatósági közegek megsértése. L. hatóság megsértése.

Hatósági közvetítők. L. központi vásárcsarnokban stb.

Hatósági közvetítő magánczég nem lehet. Magánczégeknek, bizományosoknak, kereskedőknek és más árusítóknak tilos oly czimeket, czégtáblákat, föliratokat és nyomtatványokat használni, melyek a közönség megtévesztésére őket hatósági közvetítőknek tüntethetik fel. (Vásárcsarn. szbr. 23. §.)

Hatóság megsértése. A ki a hatósági hivatalnokot vagy közeget hivatalos eljárásában sértő kifejezésekkel illeti; úgyszintén a ki valamely hatósághoz intézett beadványában a hatóságot sértő kifejezéseket használ: 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. (Kbt. 46. §.) Illetékes a bíróság megsértése esetén a J. b., minden más állami, törvényhatósági és községi hatóság megsértése esetén a Rh. Ügyvéd ellen ily esetben a kamara fegyelmileg jár el s nem indítható kih. elj. (1887: XXVIII. tcz. 2. és 3. §.)

Hatóság nyilvános rágalmazása a Btv. 262. §-ába ütközik.

Hazai ipar pártolására vonatk. 44.232/902. B. M. r. Ipari és más terménybeli szükségletek beszerzésénél, nemkülönben ipari munkálatok kiadásánál a szállítandó czikkek hazai származása szigoruan kikötendő. Abban az esetben, ha a czikk külföldről

való beszerzést igényel, a közszállítási szabályzatok idevágó határozmányai értelmében a megrendelés foganatosítása előtt külön engedély kérendő.

Házalók adója A házalók az 1875: XXIX. tcz. 8. §-a értelmében kereseti adó fejében fizetnek: *a)* ha üzletüket gyalog folytatják 6 koronát; *b)* ha üzletüket segéd nélkül és ha erre jogosítva vannak, egy lóval folytatják, 12 koronát; ezenfölül minden segéd után 4 koronát és minden ló után 6 koronát. A ki adójának lefizetése nélkül űzné a házalást, azon közigazgatási hatóság által, melynek területén tetten éretik, az adótétel 1—4-szeres összegéig terjedő birság lefizetésében az államkincstár javára marasztaltatik el és a birság lefizetése előtt házalási üzletét nem folytathatja.

Házalás alatt mi értendő? (Ház. pátens.) 1. §. A házaló-kereskedés alatt az árúkkal helységről-helységre és házról-házra járva, meghatározott eladási hely nélkül űzött kereskedés értetik. 2. §. A házaló-kereskedés csak külön engedély alapján gyakorolható.

Házalás árúkkal cseretárgyakért. (2273/98. kih. B. M. szám.) Házalási hihágás tényálladékának megállapítására nincs befolyással azon körülmény, hogy a házaló árúit nem készpénzért, hanem csere gyanánt más tárgyak elfogadásáért árulja.

Házalás benzinnel egyáltalán tilos. (45/1897. B. M. hat.) Benzin csakis kereskedők által árusítható el.

Házalás csonttal, rongygyal. L. csonttal, rongygyal házalás.

Házalás czipőkkel. (54.007/fk. I. 1900. sz. r.) Egyes czipőkereskedők több oly felvidéki tótot alkalmaznak, kik saját készítésű háziczipőknek házalás útján való árusítására szabályszerű házalással birnak, azonban engedélyük alapján nem saját készítésű czipőiket, hanem a megbizójuk által nekik eladásra átadott és többnyire külföldi eredetű, silányabb minőségű czipőket árusítanak és csak a hatósági közegek megtévesztése czéljából hordanak magukkal néhány pár saját készítésű czipőt is. Az ily visszaélésen rajtaért egyének előállítandók a r. közegek által.

Házalás ellenőrzése. (47.222/fk. I. 97. sz. r.) Naponként tapasztalható, hogy 15—20 éves és még fiatalabb egyének, kik a házalási pátens szerint házalási engedélylyel nem is birhatnak, űzik a házalást, még pedig oly árúkkal, melyekkel a házalás egyáltalán tilos. Különösen tapasztalhatók az ily visszaélések a szőnyegekkel, ruhaszövetekkel és olajnyomatú képekkel űzött házalásoknál. Az ily házalók, kiknek legnagyobb hányada iparigazolvánnyal nem bir, helyben vásárolt és külföldi gyártmányú szőnyegekkel és hasonló silány minőségű tárgyakkal, mint általuk készített házi iparczikkekkel a fővárost, különösen a szegényebb néposztály által lakott városrészeket bejárják, árúikat a lakásokban és bérfizetés idején a gyárak bejáratainál kínálják és az árúk minőségével arányban nem álló árak mellett egyrészt a szegé-

nyebb néposztályt rászedik, másrészt a helyben állandóan letelepedett és adózó kereskedőket érzékenyen károsítják. Hasonló természetű azon visszaélés, melyet a kávéházakat és vendéglőket ellepő és apróbb tárgyakat árusító házalók űznek. Fönti értelemben a házalás az összes r. közegek által szigorúan ellenőrizendő.

Házalók ellenőrzése s előállítása. L. tiltott házalásra vonatk. fk. rend.

Házalási enged. bemutatása hatóságoknak (Pátens). 8. §. A házaló-kereskedés a házalási engedély alapján csak akkor gyakorolható, ha a házaló házalási engedélyét az elsőfokú közigazgatási hatóság által láttamoztatja. Az ilyen megerősítendő láttamozás azonban megtagadható, ha a házaló személye vagy az okmány érvényessége, avagy a házaló-kereskedés folytatásának törvényszerű módja iránt alapos kétségek támadnak. A kerületi (alispáni, városi) hatóságnak a területre (országra) nézve megerősítő láttamozása a házalási okmányban pontosan kijelölendő.

Házalási engedély kell képek árusításához is. Lásd képekkel házalás.

Házalás gázizzótestekkel tilos. L. gázizzótestek stb.

Házalás gyümölcscsel, pereczczel és virággal. Lásd virág, gyümölcs stb.

Hazalás határszéli városokban. (Pátens.) 11. §. A határszéli járásban a házalókereskedés az illető hatóság által és pedig a pénzügyi járásigazgatósággal egyetértőleg csak az ezen járásbeli lakosoknak engedtetik meg és a kiadott okmány ezen járásban csak úgy bir érvénynyel, ha abban a határszéli járásra szóló érvényesség világosan följegyeztetett.

Házalási idő: májustól szept. 15-éig reggel 7 órától este 6 óráig, szept. 15-étől április hó 30-áig reggel 8 órától d. u. 4 óráig. (Őszeres szbr. 5. §.)

Házaló-kereskedési engedélyt csak 30 éves kort elért egyének nyerhetnek. (L. H. patens.) 6. §. A házaló-kereskedés megengedése egy különös házalási levél vagy házalási könyvecske kiadása által történik. A házalási engedély csak az abban megjelölt személyre nézve érvényes és másra ki nem terjeszthető, sem át nem ruházható. 7. §. A házaló-kereskedésre az engedély csak egy évre adatik.

Házaló-kereskedés sorsjegyekkel, igérvényekkel, részletívekkel tilos. L. sorsjegyekkel stb.

Házalási kihágások büntetése. 19. §. A házalási nyilt parancs áthágásai következő büntetéssel sujtatnak: *a)* a házaláson ért külföldiek (más monarchiák és egyéb külső országok alattvalói) különbség nélkül és az oly osztrák vagy magyar honosok, kik magukat engedélyokmánynyal épen nem vagy csak valamely már elenyészett, avagy más nézvre szóló okmánynyal igazolhatják, 50—200 K-ig terjedhető birsággal (pénzbüntetéssel) fenyíttetnek. A belföldiek egyszersmind a házalási kereskedéstől örökre eltiltatnak; *b)* oly személyek, kik a bélyegzés alá vetett,

azonban meg nem bélyegzett külföldi vagy belföldi árúkkal folytatnak házaló-kereskedést, végre olyanok, kik magukat árúik belföldi származása iránt kellően igazolni nem képesek, a jövedéki törvények szerinti eljárás alá veendők és a házaló-kereskedésre a jogosítványt elvesztik: *c)* a ki tiltott árúkkal üz házaló-kereskedést (12. §. *a—p* betű), a fennálló általános és jövedéki büntetőtörvények szerint szabandó büntetést nem tekintve, 10—50 K-ig terjedhető birsággal (pénzbüntetéssel) büntettetik és ismétlés esetében a házaló-kereskedésből végkép kizáratik. A tiltott árúk elkoboztatnak. Ha jogosulatlan házalás esetén lefoglalt ékszerek szabályszerűen nincsenek fémjelezve, akkor azok a budapesti fémjelző- és fémbeváltó-hivatalnak további eljárás czéljából megküldendők. Jogosulatlan házalás alkalmával lefoglalt tiltott árúk elkobzása külön rendelkezést igényel és az árúk föltétlenül nem kobzandók el; *d)* a ki házalási okmányát másnak átengedi, házalási jogát elveszti; *e)* a ki más országban, mint a melyre házalási okmánya szól, az illető hatóság különös engedélye nélkül 10 napnál hosszabb ideig házal, vagy a ki az első 10 nap alatt okmányát a 8. §-ban megjelölt hatóságnál nem láttamoztatja, a ki oly városban vagy községben, melyre nézve jogosítványt nyert, a helyi hatóságnak tett előleges jelentés nélkül üz házaló-kereskedést, továbbá a ki a határszéli járásban házal a nélkül, hogy erre különösen jogosítva lenne, az első rajtaérés esetében 4—10 K-ig, a második rajtaérésnél pedig 10—20 K-ig terjedhető birsággal (pénzbüntetéssel) és a harmadik esetben a házalási jog elvesztésével büntettetik. Ha ezenfelül tilos árúkat hord magával, azonkívül az erre nézve megállapított büntetés alá esik; *f)* a ki a házalásnál segédet használ, a nélkül, hogy arra világosan föl jogosítva lenne, 20 K-nyi birsággal (pénzbüntetéssel) büntettetik; *g)* a ki házalás czéljából szekeret vagy tekerhordó állatot jogosulatlanul használ 40—100 K birság (pénzbüntetés) alá esik; *h)* a házalási szabályoknak itt világosan nem említett más áthágásai 1—4 K-ig terjedhető birsággal (pénzbüntetés) büntethetők. A házalási törvény áthágásai miatt kiszabott pénzbüntetésekért azon árú kezeskedik, melyet a házaló a törvény áthágásakor magával hordott.

Házalási kihágás elbirálása. (68.306/1886. Ker. M. r.) Házalási szabályok elleni kihágások elbirálására, ha a cselekmény jövedéki kihágást képez, a pénzügyigazgatóságok; ha a cselekmény jövedéki kihágást nem tartalmaz, a közigazgatósági hatóságok; Budapesten pedig, ha a házalás tiltott árúkkal történ k, rendőri kihágást képez, a fővárosi rendőrség illetékes. Megrendelésre eszközölt sóelárusítás kihágást nem képez.

Házalási kihágásért befolyt pénzbüntetések hováfordítása. (1901; XX. tcz.) III. Kihágási büntetéspénzek. 23. §. A közigazgatási hatóságok (13—16. §§.) által hozott kihágási itéletek alapján befolyó összes büntetéspénzeknek, valamint az elkobzott és gazdátlan jószágok értékesítéséből befolyó összegeknek

felerésze a községet illeti, másik felerésze pedig a pénzügyminiszter kezelése alá tartozik.

Házalók, kiknek nincs engedélyök, vagy az engedély korlátait túllépik, előállítandók. L. előállítandók a közrend érdekében.

Házaló kisérője. (H. Pátens.) 14. §. Oly házalónak, ki testi fogyatkozásai miatt a házaló-kereskedésre rendelt árúkat magával hordani nem képes, segéd használása megengedhető. E segéd a házalási okmányban különösen megjelölendő.

Házalás kocsikkal járva. (H. Pátens.) 16. §. Az oly árúmennyiségekkel való házalás, melynek továbbvitelére szekérfogat vagy teherhordó állat kivántatik, tilos. De az egyik faluból a másikba átviheti a portékáját kocsin. A házaló-kereskedőnek egyébként árúit hátán, kezében, vagyis saját terhe gyanánt kell hordania, mely alatt a saját maga által vont taliga vagy hasonló kézi jármü is értetik.

Házalók könyvecskéje és zsákja. L. ószeres szbr.

Házalás külföldi sajtótermékkel. 463/1873. B. M. rendelet értelmében csak a belügyminiszter előzetes engedélyével szabad.

Házalás lottó vagy más jövedéki tárgygyal tilos. (40/1885. Fk. eln. sz. r.) A letartóztatottaknál talált értéket vagy pénzt és egyéb tárgyakat a magyar királyi pénzügyigazgatóságnak minden esetben küldjék meg. A tetten ért egyéneknek a pénzügyigazgatóságokhoz egyidejüleg leendő átkisértetése azonban csak azon esetben foganatosítandó, ha az illető tettes személye kellő biztosítékot nem nyujt, állandó lakása vagy rendes foglalkozása nincs.

Házalás lóval, szekérrel meg van engedve következő esetekben: Árva-, Turócz- és Zólyommegyebeli házalóknak (gyolcsosok) és a nyitramegyei veszteniczvölgyi lakosoknak (különféle apró czikkekkel és gyolcsárúkkal kereskedők). A cs. és kir. ker. min. 26.909/2329. 1857. évi rend. szerint: Ezenkívül egyes vidékek (Csallóköz, továbbá Mezőség, mely Kolozs, Torda-Aranyos, Maros-Torda és Szolnok-Doboka területén fekszik és az erdélyi havasi részek) lakóinak. (L. a földmivelés-, ipar- és keresk. miniszteriumnak 1885. évi 7384. és 30.507. sz. körrendeleteit és a csallóköziekre nézve, illetőleg az erdélyiekre nézve ugyanazon évi 29.118. és 66.237. sz. alatt az illető megyékhez intézet rendeleteit.)

Házalásra megbizó egyén büntetése. (2199/1892. évi B. M. hat.) Tiltott házalással elkövetett kihágásért a megbizó csak az esetben büntethető, ha a megbizás kétségen kívül bizonyítva van.

Házalás mely megyékben nem üzhető? (Patens.) A házalás időbelileg korlátozva van: Arad, Bács-Bodrog, Borsod, Esztergom, Komárom, Lika-Krbva, Somogy, Szatmár, Szerém, Szolnok-Doboka megyékben. A házaló-kereskedők azonban az országos- és hetivásárok látogatásában nem korlátoztatnak.

Házalásnak mi nem tekintetik? (Pátens.) Házaló-keres-

kedésnek, házalásnak nem tekintetik: *a)* az ócska ruhák és hasonló czikkek vásárlása esetleg eladása; *b)* a rongyszedők cserekereskedése; *c)* az üvegesek, köszörűsök és hasonló és helységről-helységre járó iparosok munkálkodása; *d)* a saját terményeiket (különféle növényeket, mint kerti és mezei veteményt, virágokat) árulók házalva való kereskedése, valamint a terményeknek házról-házra járva való összevásárlása; (a F. M. 1877. évi 20.422. sz. r.) és végre *e)* azon üzlet, mely szerint az iparos vagy kereskedő személyesen, vagy megbizottja által, házról-házra megrendeléseket gyüjt vagy gyüjtet. Ezek [*a—e)*] Budapesten külön szabályozást nyertek.

Házalás mely városokban nincs megengedve. (Pátens.) Arad, Baja, Budapest, B.-Gyula, Belovár, Beszterczebánya, Brassó, Bród, Czegléd, Csákova, Csongrád, Debreczen, Deés, Detta, Déva, Eger, Eperjes, Eszék, Esztergom, Fehértemplom, Felsőbánya, Fiume, Gyöngyös, Győr, Hajdu-Böszörmény, Halas, Hódmező-Vásárhely, Jászberény, Kaposvár, Karánsebes, Károlyváros, Kapronca, Kassa, Kecskemét, Késmárk, Kisujszállás, Kolozsvár, Komárom, Kőszeg, Kostajnicza, Lippa, Losoncz, Lőcse, Máramaros-Sziget, Medgyes, Mezőtur, Miskolcz, Mitrovicza, Nagy-Bánya, Nagybecskerek, Nagy-Károly, Nagy-Kikinda, Nagy-Kőrös, Nagy-Szeben, Nagyvárad, Nagyszombat, Nyiregyháza, Pancsova, Pécs, Petrinja, Poprád, Pozsega, Pozsony, Sátor-Alja-Ujhely, Segesvár, Selmecz- és Bélabánya, Sepsi-Szent-György, Sopron-Szabadka, Szászrégen, Szászsebes, Szászváros, Szatmár-Németi, Szeged, Székesfejérvár, Szilágy-Somlyó, Sziszek, Szolnok, Szombathely, Temesvár, Torda, Trencsén, Ujvidék, Varasd, Versecz, Vinkovcze, Vukovár, Zágráb, Zala-Egerszeg, Zilah, Zimony, Zengg, Zenta, Zsombolya. 3. §. Nem érintetnek eme tilalmi intézkedések által azon iparűzők, kik a fennálló gyakorlat szerint, a házalva iparűzés folytatásában eddig korlátozva nem voltak, mint pl.: a köszörüsök, 4. §. Ezen szabályrendeletben megszabott tilalom a házalókat a városban tartatni szokott vásárok látogatásában nem korlátozza.

Házalás nyomtatott képekkel. L. nyomtatott képekkel stb.

Házalónak okmányát mindig magánál kell hordani. (Pátens.) 13. §. A házaló köteles házalási okmányát mindig magával hordani és azt hivatalos láttamozás végett előmutatni.

Házalási rendszabályok megvizsgálása tárgyában kiadott 12.357. sz. F. M. r. (L. 1870. R. T. 290. l.)

Házalás a vásárcsarnok övezetén belül. (28.338/fk. I. 98. sz. végzés.) Különösen a VI. es VIII. kerületben vidéki árúsnők gyakran házalnak baromfival, tojással, tejtermékekkel és zöldségfélékkel. Ezt tiltja a vásárcsarnoki szabályrendelet 7. §-a.

Házalás tilos ideje: vasár- és ünnepnápokon, május, auguszt. és november hónapok 1—2. napján s oly házakban és helyiségekben, hol a házalás eltiltva van. (Őszeres szbr. 5. §.)

Házalók vásárokon kirakodása, megjelenése. A házalók árúikat nemcsak az országos, hanem a heti vásárokon is állandó árulási helyeken, azaz nemcsak szekerekről, hanem vásári sátorok alatt, illetőleg kirakva, szabadon árulhatják. Ugyanezt engedte meg a földmiv. min. 1868. évi október 30-án 7085. szám alatt kelt rendeletével az említett felsőmagyarországi gyolcsosoknak (illetőleg az általuk birt régi engedélyt újból megerősítette): gyolcsra, vászon- és pámutszövetre és egyéb a házalási szabályok által nem tiltott kisebb árúkra nézve. A házaló az országos vásárokon, ha fel s alá járva kinálja árúit, helypénzt nem fizet. Erre csak, ha kirakodik, van kötelezve.

Házaló zenészek. L. sípládások stb.

Házalva tilos árusítani az alábbi árúkat. (7428/68. sz. F. M. r.) Megjegyzendő, hogy marasztaló itélet esetén mindig a patens 12. §-ára kell hivatkozni. Rendőri tekintetből pedig következő czikkek árulása egyáltalában tilos: *a)* mindennemű szer- és fűszerárúk, lepárolt olajok; *b)* italneműek; *c)* czukor, czukorsütemény, csokoládé, mézeskalács és mindennemű csemegék; *d)* gyógyszerek; *e)* mindennemű méreg; *f)* higany és dárdany; *g)* az azokból vagy ólomból való vegyszerek; *h)* durr-anyagok; *i)* ásványos savak; *k)* drágakövek, arany és ezüst, uj vagy ócska, törve, földolgozva vagy földolgozatlanul, érmezve vagy sem, ércz-állapotban vagy kiolvasztva, váltópénzek bármely fémből; *l)* templomi edények és egyházi ékszerek; *m)* katonai felszereléshez tartozó mindennemű tárgyak és fegyverek; *n)* sorsjegyek és hasonló valamely szerencsejátékra vonatkozó részjegyek; *o)* irodalmi és művészeti művek, ú. m. könyvek és egyéb nyomtatványok, képek, szobrok, mellszobrok; *p)* valamely egyedárúság tárgyai.

Házalók szabályrendelete. L. ószeres stb.

Házalók törvényes életkora. A házalási korengedély bizonyos kivételes esetekben a miniszterium által megengedtetik; tekintettel azonban az 1877: XX. tcz. 5. §-ában foglalt rendelkezésre, mely szerint az illetőnek legalább 18 évesnek kell lennie: a mennyiben a 24 éves kort még meg nem haladta, az atya vagy gyámnak beleegyezése és a gyámhatóság jóváhagyása kivántatik. A korengedély iránti kérelem előbb a törvényhatóságnak véleményezés végett adatik ki A földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter 1877. évi 61.036. sz. rendelete szerint: a házalási korengedélyt megadó miniszteri rendelet száma (úgymint a magával hordott árúk neme) a házaló-könyvbe feljegyzendő.

Hazárdjátékok korlátozása. L. tiltott játékok stb.

Házasságkötésnél közreműködő polgári tisztviselő, ha jogosulatlan a közreműködésre, vétséget követ el. (1894: XXXI. tcz. 122. §.)

Házasságkötés tudott törvényes akadály vagy érvénytelenségi ok ellenére — vétséget képez. (1894: XXXI. tcz. 124. §.)

Házasságtörés vétséget képez. Az eljárás indítványos. (Btv. 246. §.)

Házak bontásánál öntözés. A házlebontásoknál a vakolat és törmelékhulladék kellőképen öntözendő s a törmelék vödörben vagy csusztatódeszkán bocsátandó le. A falak ledöntése tiltva van. (196/1895. Rfp. ut. — 1878/9. Kgy. szbr. 17. §.)

Házakban fertőtlenítés. L. köztisztasági szbr.

Házakból hókihordás. L. hónak háztetőkről stb.

Házakban lépcsők kivilágítása. L. kapuzárási szbr.

Házakban zenélés. L. sípládások stb.

Házbér fizetésének ideje. L. lakbérletnél.

Házbérkrajczár. L. lakbérletnél stb.

Házbértartozás s rendőri karhatalom. L. rendőri karhatalom stb.

Házi jog megsértését követi el az a közhivatalnok, a ki hivatalos hatalmával visszaélve és törvényellenesen valakinek lakásába, üzlethelyiségébe, az azokhoz tartozó vagy azokkal összeköttetésben levő helyiségbe vagy kerített helyre, a lakónak vagy a lakással rendelkezőnek akarata ellen behatol vagy abban bennmarad, vagy épen házkutatást tart. (Btv. 199. §.)

Házi szemét. L. köztisztasági szabályrendelet ellenőrzése.

Házirend a fog- és toloncz-kórházban ápolt beteg letartóztatottak számára. (15.783/fk. eln. 99. sz. — L. Rédey Gyüjt. 1900. 46. l.)

Házirend a rendőrkórházban ápolt beteg rendőrök számára. (15.783/fk. eln. 1899. sz.) Reggel a rendes orvosi látogatások és gyógyrendelések ideje alatt minden beteg szobájában marad; ezután szabad kimenetel engedtetik fél 11 óráig, az ebéd idejéig. Ebéd után egész 1 óráig minden beteg szobájában piheni ki magát. A délutáni kimenet ideje 1 órától az esteli látogatásig tart. Vacsora után, téli időben többé kimenniök nem szabad. Nyári hónapokban azonban megengedtetik, hogy vacsora végeztével 5 órától egész 7-ig ismét szabadba mehessenek a betegek, de akkor az adott jelre haladék nélkül szobáikba vonuljanak. Minden beteg télen 8, nyáron pedig 9 órakor ágyában legyen, saját gyertyáját vagy lámpáját égetnie nem szabad; a kórtermek zárva tartatnak és ott a legnagyobb csend uralkodjék. Ha a betegnek oka van panaszt emelni, azzal a segédorvoshoz forduljon, ha pedig ez ellen volna panasza, akkor azt a kórházi rendőrorvosnak vagy a III. ügyosztály vezetőjének adja elő.

Házkutatás ideje. Házkutatás rendszerint csak reggeli hat órától esti kilencz óráig foganatosítható. A megkezdett házkutatás éjjel is folytatható. A BP. 180. §. második bekezdésében felsorolt esetekben (L. Házkutatás rendőri közegek által.) a házkutatás éjjel is megkezdhető és foganatosítható. (B. P. 188. §.)

Házkutatás foganatosítása. Terheltnél akkor tartható, ha büntett vagy nem csupán pénzbüntetéssel büntetendő vétség gyanúja terheli és alaposan vélelmezhető, hogy a házkutatás a tettes vagy részes kézrekerítésére, vagy a bizonyíték felfedezésére vezet. (B. P. 173. §.) Másoknál akkor, ha a bűncselekményt ott kö-

vettékel, a terhelt oda menekült, vagy ott fogták el, vagy nyomatékos tények valószínűvé teszik, hogy ott bizonyítékul szolgálható tárgy található, vagy ha a ház, lakás vagy birlalója rendőri felügyelet alatt áll. (B. P. 174. §.) Korcsmák, csárdák, kéjházak és azok a nyilvános vagy a közönségnek nyitva álló helyiségek, a hol tiltott szerencsejátékot üznek, vagy a melyek büntettesek rendszerinti rejtekhelyéül szolgálnak, bármikor birói határozat nélkül is átkutathatók. (B. P. 175. §.) Egyéb esetben a házkutatásra irásbeli határozat kell. (B. P. 177. §.)

Házkutatás kihágási ügyben a lefoglalandó bünjelek beszerzése végett csak elkerülhetetlen szükség esetén rendelhető el. (Kih. Elj. 41. §.)

Házkutatás módja. L. lefoglalás módja. (B. P. 180—186. §.)

Házkutatás rendőri közeg által. A rendőri közeg, hatósági határozat nélkül, csak a következő esetekben tarthat házkutatást: 1. Korcsmákban, csárdákban, kéjházakban, tiltott szerencsejáték üzésére használt nyilvános vagy a közönségnek nyitva álló helyiségekben, a büntettesek rendszerinti rejtekhelyein; 2. tettenkapás esetében; 3. ha megszökött fogoly kézrekerítése végett szükséges; 4. ha segélykiáltásra jelen meg; 5. ha a házzal vagy a helyiséggel rendelkező kívánja; 6. ha rendőri felügyelet alatt áll az illető; 7. ha a hatóság előtt, mint szokásos büntettes ismeretes, végül 8. ha elővezettetése, illetőleg letartóztatása el van rendelve. (B. P. 180. §.) Mindezen esetekben is azonban a házkutatás a rendőri közeg által önállóan csak akkor tartandó meg, ha veszély van a késedelemben és tartani lehet attól, hogy addig is, míg az illetékes rendőri hatóság intézkedhetik, a keresett személynek vagy tárgynak nyoma vész. Egyidejüleg igyekezzék a rendőri hatóságot ezen körülményről és megkezdett eljárásról a lehető legrövidebb úton és módon értesíteni, hogy ennek módjában legyen a kutatás folyamán esetleg megjelenhetni. Ha pedig a sürgősséget a rendőri közeg fenforogni nem látja, a legrövidebb úton tegye meg jelentését hatóságánál és akár más közeg hátrahagyásával, akár bárkinek megbizatásával intézkedjék, hogy a hatósági tag megjelenéseig a házkutatás alá vetendő helyiségből senki meg ne szökhessék és onnan tárgyak el ne vitethessenek, vagy ha ezek megtörténnének, erről hitelt érdemlő tanuság legyen szerezhető. (Ut. 201. §.)

Házkutatás saját kérelmére azok ellen, kik a házkutatást saját érdekükben a jegyzőkönyvben maguk kérték, sürgősség indoka és külön határozat nélkül is tartható a házkutatás. Tilos azonban a rendőri hatóságoknak az illetőket igéretek, fenyegetések vagy bármi erőszakkal arra kényszeríteni vagy rábirni, hogy ezek maguk ellen kérjék a házkutatás elrendelését. (Ut. 86. §.)

Házkutatásnál szerzett tudomás hivatalos titok. (B. P. 191. §.)

Háztetőkről hóleszórás. Lásd köztisztasági szbr. L. hónak stb.

Háztetők leszedése tűzvésznél csakis a tűzoltó parancsnok rendeletére történhetik. (Tűzrendészeti szbr. 22. §.)

Háztetőn tartózkodás ünnepségeknél. Lásd ünnepségek stb.

Házmesterről. (Lakbérleti szbr. 34. §.) A házmester a bérlők irányában a házirend, tisztaság és csend fentartására van hivatva. Bérbeadásra és bérbeszedésre a háztulajdonos külön engedélye szükséges. Felmondási határidő rája is érvényes, ha bért fizet lakásáért. Különben 14 nap felmondás mellett bocsátható el.

Házmesterek betűsoros könyvvezetése. 15.859/fk. I. 1896. sz. r. szerint, a házmesterek a házban lakó fő- és albérlőkről betűsoros könyvet kötelesek vezetni, mely könyv minden alkalommal oly helyen tartandó, hogy a hivatalos közegek például rendőrség, bíróságoktól, fővárostól vagy más hatóságtól kiküldött hivatalos közegek kérdéseire minden alkalommal határozott felvilágosítást tudjanak adni; azon házmester, ki ezen rendeletet be nem tartja, a ker. kapitánysághoz feljelentendő.

Házmesterkedő közrendőrök. (21/97. Rfp. ut.) Őrszemkeretben házmesterséget elfogadni annál is inkább tilos, mert azon rendőr ellen, ki azt teszi, a legszigorúbb eljárás fog megindítani.

Hegyaljai bor hamisítása mazsolaszőlővel. L. tokaji bor stb.

Helyettesítése a bérkocsiknak kirendeléseknél. Lásd bérkocsisok helyettesítése stb.

Helyhezkötés. A szabadlábra helyezett terheltre nézve a rendőri hatóság nyomós okból inditványozhatja és a vizsgálóbiró elrendelheti, hogy az eljárás jogerős befejezéseig valamely meghatározott községbe vagy helyre ne menjen vagy a számára kijelölt tartózkodóhelyről a bíróság engedelme nélkül el ne távozzék. Ezen meghagyás megszegése, valamint az idézőlevél iránti engedetlenség az előzetes letartóztatást ujra maga után vonhatja. (B. P. 161. §.)

Helyiérdekű vasutak személyzetének támogatása. (25.465/fk. I. 1899. sz. r.) Az üzletszabályok értelmében mozgó helyiérdekű vonatra a fel- és leszállás szigorúan tiltatik, mit a vonatszemélyzetnek minden rendelkezésére álló eszközzel megakadályozni kell. A rendőrök kötelessége ez irányú működésükben a vasuti személyzetet támogatni.

Helypénzt minden piaczi árus fizetni tartozik. — (8326/Rfp. 1898.) Fővárosi javadalmi bérlőknek azon fölhivására, hogy valamely piaczi árus helypénzt fizetni nem akar, a rendőr intézkedése annyiban áll, hogy az illetőnek személyadatait megállapítja, azt felírja és panaszosnak átadja.

Helypénzszedési jog a liget- és népligetben. (Rfp. np. 1899. VIII/12.) A helypénzszedési jogot a főváros tanácsa évről-évre bérbe adja. A bérlő neve napiparancsban közzététetik. A helypénzszedő fel van jogosítva a városligetben s a népligetben

a járva-kelve árusítóktól a napi 20 fillérnyi helypénzt beszedni. A vámvonalon belül sütő, czukrász és mézeskalácsos ipari czikkel házalás büntetendő cselekményt képez. A központi tejcsarnok kocsija után helypénz nem szedhető. Nem szedhető helypénz a nem szeszes, de hüsítő italárusoktól sem. Ellenben a központi tejcsarnok kocsijairól kiküldött tejárusok kötelesek helypénzt fizetni.

Helyszini szemle hullánál okvetlen megtartandó. L. hulláknál helyszini stb.

Helyszini szemlejegyzőkönyvek bűnügyekben. — (14.608/fk. II. 1900. sz. körrendelet.) Rendőrtisztviselők, midőn szemlét tartanak arra törekedjenek, hogy az általuk felvett jegyzőkönyvben a létező állapot lehető híven legyen leírva; hogy ily kiküldetés alkalmával lehetőleg hosszmértéket vigyenek magukkal s ha fénykép készítését szükségesnek találják, a főkapitányságí fényképészt lehetőleg vigyék magukkal a helyszinére, hogy a felvételt kellő időben, mielőtt ott változtatások történnek, eszközölhesse. Magától értetődik, hogy az esetben, ha birói szemle tartásának szüksége forog fenn, a helyszin változatlan fentartásáról s így arról is gondoskodni kell, hogy a fényképezés által, ha ez a birói szemlét megelőzőleg történik, se idéztessék elő a létező állapot megváltoztatása.

Hentesiparosok a hajtási jogosítvány alól mentesek, ha czímtáblájokkal ellátott kocsijokon maguk hajtanak. — (15.916/fk. I. 1900. sz. végzés. — L. Rédey Gyüjt. 1900. 78. l.) Hentessegédek és tanonczok részére az ipartestület állít ki hajtási jogosítványokat. Ezen jogosítványok jegyzék kiséretében a főkapitányság közigazgatási osztályához láttamozás, a hivatalos pecséttel való ellátás és nyilvántartásbavétel végett az illető egyén okmányaival (munkakönyvével) együtt beküldendők. Az 55.922/fk. I. 1897. sz. főkapitányi rendelet 1. §-a szerint hajtási jogosítvány csak oly egyének részére állítható ki, kik munkakönyvvel vagy személyazonosságukat igazoló egyéb hiteles okmánynyal birnak, 16 éves korukat elérték, magyarul beszélnek, a hajtásban jártasak és a hajtási szabályokat ismerik.

Hentesiparnál vasárnapi munkaszünet. Hentes és kolbászkészítő iparnál az elkészítés, elárusítás és szállítás: déli 12 óráig; június és július havában azonban csak délelőtt 10 óráig. (14.837/92. II. *A)* 4. *d)* és II. *A)* 4. utolsó bekezdés. — L. hideg élelmiczikkek.)

Hentesek vasárnap délután 6 órától este 9 óráig hideg élelmiczikket szabadon árulhatnak, abban meg nem akadályozhatók. (81.459/900. sz. Ker. M. r.)

Herélők. L. sertésherélők.

Hernyók irtása. L. cserebogarak stb.

Hetivásáron vasárnapi munkaszünet. Hetivásáron az elárusítás és szállítás: délelőtt 10 óráig szabad, Szent István napja kivételével. (14.837/92. II. *A)* 5. *b)* és II. *B)* pont. Ker. M. r.)

Hibás állatok befogása. L. állatok járműbe fogása.

Hidakon gyalogközlekedés. (41.483/fk. I. 1896.) 1. §. A gyalogosok mindenkor a kiindulási ponttól jobbra eső járdán tartoznak közlekedni. 2. §. A járdákon a közlekedést csoportosulás, megállás által vagy egyéb módon akadályozni tilos. 3. §. Puttonyokat vagy más nagyobb terheket vivő gyalogosok csakis a kocsiúton s ennek mindenkor csak jobb oldalán mehetnek, ha többen vannak, egymásután tartoznak haladni. 4. §. Nagyobb néptömegnek vagy körmeneteknek ütemszerű lépésben vagy zeneszó mellett a hidakon átvonulása tilos.

Hidak jókarban tartásának kötelezettsége. L. vizen átkelés.

Hidakon katonaság közlekedése. (41.483/fk. I. 96. — L. Rédey Gyüjt. I. 183. l.) 5. §. Katonaság a Lánczhídon és Ferencz József-hídon csak zárt sorokban, teljes rendben, zene-, dob- és trombitaszó nélkül haladhat át. Ütemszerű lépésben csak oly csapatok mehetnek át, melyek békelétszámban egy félszázadnál nem nagyobbak. A lovasság, tüzérség és szekerészet, az el nem kerülhető szükséges esetek kivételével, a Lánczhídon való átvonulást lehetőleg mellőzni kötelesek. Az egy zászlóaljat meghaladó gyalogcsapatok a Lánczhidat átvonulásoknál csak ama esetben vehetik igénybe, midőn a csapatok által megteendő legrövidebb út e hídon vezet át és a többi hidak használata nagy időveszteséggel járna.

Hidakon kerékpározás. L. éjjeli kerékpározás.

Hidakon kik nem fizetnek vámot? Lásd állami hidakon stb.

Hidakon kocsik közlekedése. (41.483/fk. I. 96. — Lásd Rédey Gyüjt. I. 183.) 6. §. A hajtás a hidakon balra, az előrehajtás pedig, a mennyiben ez a 9. §. szerint meg van engedve, jobbra történik. 7. §. A hídfőknél csak lassú lépésben, a hídon pedig vigyázva és óvatosan kell hajtani, hogy a közlekedés akadályozva vagy veszélyeztetve ne legyen. A hídfőknél előrehajtani egyáltalában tilos. 8. §. A lánczhíd jobbparti hídfője előtti tér az ott közlekedő járművek nagy számához képest csekély terjedelmű lévén, a hídrahajtás a következő rend szerint történik: *a)* a Tabánból jövő járművek a kereskedelemügyi miniszterium épületének a Tabán felé fekvő sarkától, a Vizivárosból jövők a budai takarékpénztári épületnek a Viziváros felől eső sarkától, az alagút és várból jövő járművek pedig a takarékpénztári épületnek az Albrecht-út felé eső sarkától kezdve a hídfőig csak lassú lépésben haladhatnak; *b)* ha pedig ezen hídfőhöz egyszerre több oldalról érkeznek járművek, akkor először a Tabánból, azután a Vizivárosból, végre pedig az alagút- és várból jövők bocsáttatnak a Lánczhídra; *c)* az utóbbiak a kereskedelemügyi miniszterium épületének az Albrecht-út felé eső sarkától kezdve a hídfő előtti téren balra kötelesek kanyarodni, a végből, hogy a Lánczhídról letérő járművek akadály nélkül tovább mehessenek.

Hidakon körmenetek nem közlekedhetnek. L. Rédey Gyüjt. I. 183. l.

Hidakon magánfogatok. (U. a. rend.) 9. §. Magánfogatok, egy- és kétfogatú bérkocsik a hidakon, ha a kocsiút előttük szabad, lassú ügetésben haladhatnak, sőt más kocsi elé is hajthatnak, ha ezáltal a közlekedés fennakadást nem szenved.

Hidakon marhahajtás. (U. a. rend.) 22. §. A szarvasmarhák a Lánczhídon legföljebb hármasával összekötve, minden összekötött csoport külön-külön kötélen vezetve és csak éjjeli 11 órától nappali 12 óráig hajthatók át, míg a Margit-hídon és Ferencz József-hídon marháknak nagyobb csoportban való áthajtása éjjeli 11 órától reggeli 5 óráig engedtetik meg. 23. §. A marhák lehetőleg a kocsiút közepén hajtandók és a hajcsároknak büntetés terhe alatt ügyelniök kell, hogy a marhák a csordából ki ne lépjenek és a közlekedést ne veszélyeztessék. 24. §. Kötélen vezetett marhák a Margit-hídon és a Ferencz József-hídon nappal is áthajthatók egyesével.

Hidakon nagy teherszállítás (40 mtm. túl.) vidéken csak az 1890 : I. tcz. 125. §. szerint szabad.

Hídvámot nem fizetnek udvari podgyászt szállító kocsik. (4131/97. fk. sz. r.)

Hidak rossz karban tartása vidéken az 1890 : I. tcz. 118. §. szerinti kihágást képez.

Hidakon szekereken hányan kelhetnek át díjmentesen? (Állami felügyelőségek hirdetménye 1891. nov. 3-án.) Teherszállító kocsikkal vagy szekerekkel az ezek után megállapított vámdíj lefizetése mellett csak két személy kelhet át, ha pedig két személynél több szándékozik átkelni, a kocsikért és szekerekért fizetendő vámdíjon felül minden további személy után még a törvényes hídvám is megfizetendő.

Hidakon társaskocsik. (41.483/fk. I. 1896. sz. r.) 19. §. A hidakon közlekedő társaskocsik és egyéb közuti járművek szintén csak mérsékelt sebességgel haladhatnak. Társaskocsiknak az előrehajtás tiltva van. 20. §. Kézi-, vonó- vagy tolókocsikkal és taligákkal a közlekedés csakis a hidak baloldalán történhetik.

Hidakon teherkocsik. (U. a. rend.) 10. §. A Lánczhídon teherszállító kocsiknak és ruganynélküli szekereknek közlekedése és pedig úgy megrakott állapotban, mint üresen, tilos; kivételt képeznek a személyszállításra használt úgynevezett homokfutó kocsik. 11. §. A Margit-hídon és Ferencz József-hídon üres teherszekerek és rugókkal nem biró más járművek csak lépésben haladhatnak és előrehajtaniok nem szabad. A megrakott teherszekerek, ideértve az egyfogatuakat is, csak lassú lépésben haladhatnak és előrehajtaniok semmi szin alatt sem szabad. 12. §. Két egymásután haladó teherszekér között hat méternyi szabad tér hagyandó, hogy az előrehajtó más kocsik szükség esetén ezen szabad közbe beférhessenek. 13. §. A Margit-hídon és Ferencz József-hídon áthaladó közönséges egyfogatú teherszekerekre

1500 kilogramm, kétfogatú közönséges szekerekre 3000 kilogramm és a közönségesnél szélesebb, hosszabb és legalább 2 ló által vont széles keréktalppal ellátott járművekre (málhaszekerekre) 4000 kilogrammnál nagyobb terhet felrakni tilos. 4000 kilogrammot meghaladó és el nem osztható terhek egész 20.000 kilogrammig csak külön, legalább 4 méter tengelytávolsággal és 15 czentiméter keréktalppal biró erős szerkezetű kocsikon szállítandók ; 20.000 kilogrammot meghaladó terhek ezen két hidon csakis a hidak műszaki vezetőségénél történendő bejelentés és az ott meghatározandó külön föltételek mellett szállíthatók. 14. §. A kiszabott súlyig terhelt szekereknek a Margit-hídon és Ferencz József-hídon akár a szekér rossz szerkezete, akár a vonóerő elégtelensége vagy kerék és egyéb szekérrész törése folytán való fennakadása kihágást képez, mely a felmerülhető költségeken felül a 25. §-ban kiszabott büntetéssel fog sujtatni.

Hideg élelmiczikkek árusítása vasárnap. Hideg élelmiczikkek, melyek különféle húsnemekből vannak előállítva, úgymint sonka, kolbászfélék és egyéb hideg felvágottak, valamint sajtok, üzletekben esteli 6 órától 9 óráig árusíthatók, mindazonáltal azzal a korlátozással, hogy ezen elárusításnál az üzleti segédszemélyzet igénybe nem vehető, továbbá a megnevezetteken kívül a vevőközönségnek semmiféle más áruczikk ki nem szolgáltatható. — (81.459/900. sz. Ker. M. r.)

Hidnyitási szabályok megszegése vidéken az 1890. évi I. tcz. 117. §. szerinti kihágást képez.

Hídvámot rendőrtisztviselők fizetni tartoznak, ha bérkocsin mennek, habár szolgálati utat tesznek is. Ez esetben az eljárás a 11.037/fk. eln. 1898. sz. rend. szerint következő : A hídvám ilyen alkalmakkor a bérkocsis által fizetendő és a fizetett összeg a bérkocsidíjhoz hozzászámítandó. Azon esetben pedig, ha a bérkocsis vonakodik a hídvámot megfizetni, ezt a bérkocsit használó tisztviselő eszközli és ezen körülményt a bérkocsinyugtán kitünteti a czélból, hogy a fizetett összeg neki visszatéríthető legyen. A hídvámdíj azonban ez utóbbi esetben is a bérkocsidíjhoz hozzászámítandó.

Higanynyal tilos a házalás. L. házalva tilos árusítani stb.

Himlőoltó-anyag bizomány útján árusítása tilos. (Bünt. 200 kor. terj. pb. B. M. 1890. 27.467. — L. 1890. évi R. T. 816. l.)

Himlőoltó-anyag előállítása végett beoltott borjú vagy más állat húsa a többi hústól elkülönítve és csak «oltott borjuhús» elnevezés alatt bocsátható forgalomba. (54.141/1892. B. M. r. — L. 1892. R. T. 1503. l.)

Hímzett rangjelző rózsa. L. aranynyal hímzett rózsák.

Hipnotizálás csak orvos által, gyógyítás czéljából gyakorolható. Kiskorúaknál a szülő, gyám vagy gondnok beleegyezésével. Mindenkor egy harmadik személy jelenlétében. Ellenben kihágást képez s a mennyiben súlyosabb beszámítás alá nem esik, a hipno-

tizálás 15 napig terj. elzárással és 200 kor. terj. pb. büntettetik. (103.816/94. B. M. r.) Itél a Rh.

Hirdetési vállalatok emberei a házmesterek bántalmazásaitól megóvandók. (332. Rfp. np. 1898.)

Hirdetmények az egyetem épületén. L. egyetem épületén stb.

Hirdetmények (hivatalosak) kiragasztása. (2260/fk. kih. 1898. sz. rend.) Az 1889. évi 192. kgy. sz. szbr. 2. §-ában jelzett hirdetmények a ház falának csak azon részére ragaszthatók, mely helyet e czélból a háztulajdonos vagy annak helyettese kijelölt, vagy a mely részén a háznak már más hivatalos hirdetmények vannak felragasztva. Ha a háztulajdonos a hivatalos hirdetménynek a ház falára ragasztását megtagadja, az esetben a hirdetmény a kapubejárattól balra eső falon, lehetőleg a bejárat közelében alkalmaztassék. Ha a hirdetmények már tárgytalanná váltak, nyomban eltávolíthatók; általános érdekű hirdetmények egy hónap leforgása előtt el nem távolíthatók. Meszelés, festés, tisztogatás alkalmával a hirdetmények leszedhetők.

Hirdetményrongálás. 1. Hatósági hirdetményre a Kbt. 47. §-a: Nyolcz napig terjedhető elzárással büntetendő: a ki a hatóságnak nyilvánosan közzétett rendeletét vagy hirdetményét, a hatóság meghagyása nélkül, szándékosan megrongálja, olvashatatlanná teszi vagy leszakítja. Illetékes a Rh. 2. Magánhirdetményre 730/883. kgy. szbr. 1. §. Bünt. 2. §. pb. 100 koronáig a főv. szegényalapra. Illetékes a Rh.

Hirlapárusító engedélyek három hónapra szólnak. (3513/900. eln. fk. sz.) A B. M. 8466/V—b. 1900. sz. leiratában megengedte, hogy a lapelárusítási igazolványok 8 napnál, azaz a hirlapelárusításra vonatkozó engedély tartamánál hosszabb időre állíttassanak ki. A lapelárusítási engedélyek, illetve igazolványok érvénye 3 hónapi időtartamban állapíttatott meg.

Hirlapárusok igazolványai. L. ujság stb.

Hirlapárusítás utczán. L. sajtótermékek stb.

Hirlapárusítás vasárnap. Hirlapok elárusítása és széthordása: egész nap szabad. (14.937/92. II. *A)* 1. *c)* pont. Ker. M.

Hirlapokban borhamisítási itéletek. L. jogerős borhamisítási itéletek.

Hirlapi idézés bűnügyben. A terhelt, kinek tartózkodási helye nem volt kipuhatolható és a kinek elfogatására a B. P. 141. §-ában meghatározott okok egyike sem forog fenn, a hivatalos lapban és ha czélszerűnek mutatkozik, más lapban is, havi időközökben háromszor közzéteendő hirdetmény útján hivandó fel megjelenésre vagy tartózkodási helyének bejelentésére. (B. P. 469. §.)

Hirlapok utczai elárusításához. (1608/97. B. M. r. — L. Rédey Gyüjt. II. 138. l.) Hirlapoknak utczán való elárusítására az engedély 8 napot meg nem haladó időre szól. A lapok kiadói a hirlapok utczai elárusításával testileg nyomorékokat vagy más-

kép megbotránkoztató külsejü egyéneket, valamint iskolaköteles korban álló gyermekeket nem bizhatnak meg. Az elárusítással megbizott egyének neveit a helyi rendőri hatóságnál előzetesen bejelenteni kötelesek. Az elárusítóknak a hirlap czimén és árán kívül egyebet, például az abban foglalt egyes czikkek fölirását vagy tartalmát kikiáltani s azokat tolakodó módon kínálni nem szabad.

Hirlapok vasárnapi munkaszünete. L. vasárnapi stb.

Hirlapírók igazolványa. L. rendőri tudosítók szindikátusa.

Hirszolgálat és a sajtóiroda. (12.393/fk. eln. 1901. sz. körirat. — L. Rédey Gyüjt. 1901. évf. 64. l.) A ker. kapitányságok a kerületükben történő minden fontosabb eseményt kötelesek a sajtóirodának is nyomban megtelefonozni a hivátalos órák alatt, a hivatalos órákon túl történteket pedig a másnap reggel beküldendő napijelentésbe belefoglalni. A bünügyi osztály tisztviselői is kötelesek lehetőleg minden fontosabb bűnesetet, ha csak azok titokban tartását a nyomozás vagy más fontos közérdek nem kívánja, közölni a sajtóirodával.

Hitel kéjnőknek a bordélyban. L. bordély szabályrend. 1. fejezet.

Hitelesítő bélyeg mértékeken a magyar szent korona jelképéből és alatta egy számból áll. A szám a hitelesítő hivatal száma. (58.438/75. B. M. szab. — L. R. T. 563. l.)

Hitelesített edények használatáról. (6523/899. Ker. M. rend. — L. Rédey Gyüjt. 1899. 29. l.) A vendéglőkben, korcsmákban s egyéb nyilvános helyeken, mint bodegák, borozók, mulatók stb., a hol közönségesen bort vagy sört kimérnek, kimérésre és mértékként használt palaczkok és poharak kizárólag jelen rendeletemben foglalt kellékek alapján mértékhitelesítési koronabélyeggel hitelesítve használtatnak. Nem tartoznak azonban ezen hitelesítési kötelezettség alá a czímlappal (czimkével, etiquettevel) ellátott és bedugaszolt, lepecsételt, illetőleg egyéb alkalmas módon maradandólag elzárt állapotban forgalomba hozott finom borral töltött palaczkok, valamint az ivópoharak, melyek palaczkok mellé (szervisze gyanánt) adatnak. Hitelesíthetők: 2 l., 1 l., 0·7 l., 0·5 l., 0·3 l., 0·2 l., 0·1 l., 0·05 l., 0·02 l., 0·01 literes üvegpalaczkok. Hitelesíthetők 2 l., 1 l., 0·5 l., 0·4 l., 0·3 l., 0·2 l., 0·1 l., 0·05 l., 0·03 l., 0·02 l., 0·01 literes üvegpoharak. Egy és ugyanazon poháron a föntebb emlitettek közül több mérték is megjelölhető, mely esetben minden jelzővonáshoz külön-külön a hitelezési bélyeg alkalmazandó. A palaczkokon és poharakon a liter jelzése «l» betüvel történik.

Hitelesítése a hordóknak. L. hordók stb.

Hitelesítése mértékeknek. (58.438/.75. B. M. szab. — L. Rendeletek Tára 564. lap.) A hitelesítő hivatal a bélyeget meghatározott helyre üti, és pedig: 1. Hosszmértéknél: a mérték egyik vagy mindkét végén beütve vagy beégetve. 2. Folyadék-

mértéknél: *a)* fából készültnél az oldaldongán; *b)* ónból készültnél a felső gyürű alatt, kívülről; *c)* bádogból készültnél a felső gyürű alatt, az alsó karika felső részére alkalmazott ónlapocskára, üvegnél a fülön vagy mélyedésbe öntött ónlapocskára. 3. Száraz tárgyak ürmértékénél: *a)* fából készültnél az edény fenekén s a dongákon három különböző helyen; *b)* fém- és bádogból készültnél, mint a folyadékmértéknél. 4. Súlyoknál: *a)* vas kilogrammos súlyoknál a súly felső részébe bevert sárgaréz dugóra ütve; *b)* réz kilogrammos súlyoknál a felső részbe illesztett dugóra s a fenekére ütve; *c)* mindenféle dekagramm súlyoknál a felső s alsó rész lapra ütve. 5. Rúdmérlegeknél mind a két karba ütve, körtés mérlegnél a mérlegrúd homlokán, a beosztás elején és végén, a körte nyelvén, a teherhorgon vagy a serpenyőn s a rovás mellett azon ponton, hol a mérleg egyensúlyban áll, hídmérlegnél a külső karra ütve s a mérlegoszlopra pecsétbe nyomva, serpenyős mérlegnél vagy a mérlegrúdon, vagy az oszlopon. 6. Czukor- és szeszmérőnél a beosztásra nyomva. 7. Gázóránál több helyen s a forrasztási vonalon. 8. Petroleummérőnél a függő súly alatti peczek megerősítésére szolgáló szögeken. Oly mértékek, melyeken a magyar szent korona nem látható, hitelesítettnek nem tekinthetők. L. mértékek ellenőrzése.

Hitelesítetlen mértékek használata. A ki kereskedésében, raktárában, iparüzletében vagy árudájában hatósági hitelesítéssel el nem látott súly-, hossz- vagy ürmértéket használ, úgyszintén ha a súly-, hossz- vagy ürmértékre nézve kiadott szabályokat megszegi: 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel; visszaesés esetében pedig, ha utolsó büntetésének kiállása óta két év még nem telt el: nyolcz napig terjedhető elzárással és 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. A kihágást elköveti az is, a ki hitelesítéssel el nem látott súly-, hossz- vagy ürmértéket kereskedésében, raktárában, iparüzletében vagy árudájában, habár használatlanul, tart. (Kbt. 136. §.) Illetékes a Rh.

Hitelezési csalás. Csalásnak tekintetik, ha valaki, habár csalási czélzat nélkül, ravasz fondorlattal mást tévedésbe ejt vagy tévedésben tart a végett, hogy attól magának hitelezést vagy hitelhosszabbítást eszközöljön ki. (Btv. 384. §.) Indítványos.

Hitelezés italmérésben. L. korcsmahitelről.

Hitelezők megvesztegetése csődeljárásban vétséget képez. (1881: XVII. tcz. 266. §.)

Hitelügylet biztosításának tiltott módja. A ki kiskoruaktól vagy olyan személyektől, a kire nézve a becsületszóval megerősített fizetési igéret meg nem tartása állások elvesztését vonhatja maga után, a hitelügyletből eredő kötelezettség teljesítését a becsület zálogával, becsületszóval, esküvel vagy hasonló kifejezésekkel igérteti meg magának és ezen igéretét az adós ellen bármely uton fölhasználja, kihágást követ el. Elbirálja a Járásbiróság. (1883: XXV. tcz. 17. §.) Ugyanezen kihágást követi el az is, a ki a tényállást ismerve, az ilyen módon biztosított

követelést megszerzi és a biztosítást az adós ellen a jelen törvény hatályba lépése után érvényesíti. (1883 : XXV. tcz. 18. §.)

Hivatali esküt az államrendőrség tisztviselői a főkapitány kezeibe teszik le. (1900. évi 23.189. sz. B. M. r.)

Hivatali hatalommal való visszaélés büntettét követi el azon közhivatalnok, a ki a fegyveres erőt jogos indok nélkül alkalmazza vagy beavatkozásra hívja föl (Btv. 472. §.); vétséget pedig az a közhivatalnok, a ki hivatala gyakorlatában valakit tettleg bántalmaz vagy bántalmaztat, a mennyiben cselekménye nem esik súlyosabb beszámítás alá (Btv. 473. §.), valamint a ki jogtalan kényszert alkalmaz. (Btv. 475. §.) Nem esik beszámítás alá, a ki ezen cselekményei által törvényes felsőbbségének jogos hatáskörében kiadott rendeletet teljesítette. (Btv. 474. §.) Bűntettet képez még, ha a biró vagy vizsgálóbiró valakit tudva ártatlanul bűnvádi vizsgálat alá helyez (Btv. 476. §.), továbbá az a közhivatalnok, a ki a vádlott, tanu, szakértő ellen törvényellenes kényszert alkalmaz vallomás kicsikarása végett (Btv. 477. §.), valamint a ki azért, hogy valakit a törvényes büntetés alól kivonjon, tudatos mulasztást vagy a büntető eljárás meghiusítását czélzó cselekményt vagy intézkedést tesz, vagy a ki jogérvényes büntető itéletnek kötelességében álló végrehajtását megtagadja. (Btv. 478. §.) Vétséget követ el, a ki a hivatali titkot akár az állam, akár magánosok kárára másokkal közöl vagy közzétesz. (Btv. 479. §.) Vétséget követ el az a közhivatalnok is, a ki hivatali kötelességének teljesítését megtagadja. (Btv. 480. §.) Ha azonban a megtagadás két vagy több közhivatalnok összebeszélésének az eredménye, akkor az büntettet képez. (Btv. 481. §.)

Hivatali sikkasztás büntettét követi el az a közhivatalnok, a ki a hivatalánál fogva kezeihez letett vagy kezelésére, illetőleg őrizetére bizott pénzt vagy pénzértékkel biró más tárgyat elsikkasztja. (Btv. 462. §.) Súlyosabb beszámítás alá esik, ha a sikkasztás palástolására okiratHamisítást követ el, vagy okiratot vagy iratot megsemmisít, használhatatlanná tesz, vagy a sikkasztással összefüggőleg más, súlyosabb büntetés alá nem eső büntettet vagy vétséget követ el. (Btv. 463. §.) Vétséget képez, ha az előbbi szakaszban fölsorolt esetek egyike sem forog fenn s az elsikkasztott pénz a sikkasztónak óvadékpénzéből födözhető volt. (Btv. 464. §.)

Hivatali visszaélés vétségét követi el az a közhivatalnok, a ki azon czélból, hogy valakinek jogtalanul hasznot vagy kárt, vagy más sérelmet okozzon, hivatali eljárásában vagy intézkedéseiben kötelességét megszegi. A kisérlet büntetendő. (Btv. 471. §.)

Hivatalnok megsértése. L. hatóság megsértése.

Hivatalos értesítés kéjnőről. L. bordélyházi szabályrend. VI. fejezet.

Hivatalos iratok kiadása bűnügyekben. Ha az ügy elintézéséhez olyan tárgynak megtekintése szükséges, a mely valamely közhatóságnak vagy hatósági közegnek őrizete alatt

van, vagy ha a hivatalos okiratra szükség van, az illető hatóságot az illető tárgy vagy okirat áttétele, illetőleg kiszolgáltatása iránt meg kell keresni. Ha a megkeresés teljesítését megtagadják, az igazságügyi miniszterhez jelentés teendő. (B. P. 179. §.)

Hivatalos kerékpárok. L. szolgálati kerékpárok stb.

Hivatalos kiküldetéseknél illetmények. L. illetmények hivatalos kiküldetések stb.

Hivatalos levelek postára adása. Lásd ajánlott hivatalos stb.

Hivatalos órák a rendőrségnél reggel 8 órától délután 2 óráig. Azonkívül a főkapitányságnál d. u. 2 órától másnap reggel 8 óráig, a ker. kapitányságoknál pedig d. u. 2 órától este 8 óráig ügyeletes szolgálat tartatik.

Hivatalos rendőri lap kiadását rendeli el a 11.385/fk. eln. 902. sz. körirat. Úgy a hivatalok, mint a tisztviselők által a lap példányai összegyüjtve megőrzendők.

Hivatalos szállítólevelek használata. L. az 52.245/eln. 897. sz. B. M. körrendeletet. (Rédey Gyüjt. II. 75. l.) A 7663/97. fk. eln. sz. végzés szerint a rendőrségi hivatalok ily szállítóleveleket a r. gondnoktól szerezhetik be.

Hivatalos titok megőrzése. (320/95. Rfp. ut.) A rendőrközegeknek szigorúan tiltva van hivatalos ügyeket nyilvános helyeken megbeszélni, azt tárgyalni vagy a rendőri szolgálattal összefüggésben levő ügyekre nézve valakinek felvilágosítást adni tilos.

Hivatalos titok megszegése. L. Titok tiltott felfedezése.

Hivatalsegédtisztek egyenruházata. — (2221/fk. eln. 1899. sz.)

Hivatalszolga egyenruházata. (11.909/fk. eln. 1896. sz, szabályzat.) 1. §. Az államrendőrségi hivatalszolgák a részükre engedélyezett évi 120 kor. ruhaátalány terhére természetben láttatnak el a szükséges ruházati czikkekkel, és pedig kapnak: három évenkint egy köpenyt, egy téli zubbonyt, egy attilát; minden évben egy nyári zubbonyt, egy téli nadrágot, egy nyári nadrágot, egy sapkát és egy nyakkendőt, ezenfelül évenkint 28 kor. czipőpénzt. A czipőpénz két részletben és pedig minden év január és julius hó 1-én válik esedékessé. Ujonnan kinevezett szolgák részére az eskületétel és a legközelebbi félév eleje közötti időre járó czipőpénz-részlet is kiutalványoztatik.

Hivatalti sztek szolgálati utasítása. (5550/fk. eln. 1887. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. I. 101. l. — Pótutasítást lásd Rédey Gyüjt. I. 111. l.)

Hivatalvesztés kihágási ítéletben nem állapítható meg. (Kbt. 24. §.)

Hivatalvesztésre szóló fegyelmi határozat a belügyminiszter jóváhagyása alá bocsátandó. (1881 : XXI. tcz. 45. §.)

Hófuváskor az állami utakon az úttisztítás kötelező. A ki

ez ellen vét, az 1890 : I. tcz. 123. §. szerint büntetendő. (Budapestre nem érv.)

Hónak háztetőkről s udvarokról eltakarítása. Azok, a kik a háztetőkön levő havat nem a szabályoknak megfelelő módon hányják le a házakról, vészjelzőket nem állítanak fel, a havat az utczára dobják, feljelentendők. A havat minden háztulajdonos maga köteles elfuvaroztatni. (1878. évi 9/kgy. szbr. 18. §-a.)

«Hólabda» alatt ismeretes elárusítási mód tilos. (1900. évi 70.055/Ker. M. r.) Ítél az iparhatóság.

Hólerakodóhelyek. (50.588/94. fk. I. sz. r.) Föv. tanácsa 29.055/eln. sz. alatt elrendeli, hogy a hó csakis a ker. előljáróságok által kijelölt helyre fuvarozható. A kihágáson ért egyének az illetékes ker. kapitánysághoz jelentendők föl.

Holttestekről. L. halottakról, lásd hullákról stb.

Holttestek áthelyezésére endedélyt a fővárosi tiszti főorvos ad. Áthelyezés alkalmával csakis érdekelt családtagok lehetnek jelen. (Köztemető szab. 45—48. §§.)

Holttest azonosságának megállapítása. A BP. 240. §-a szerint a birói halottszemle alkalmával «a holttest azonossága a bonczolás előtt lehetőleg megállapítandó s e czélból azok az egyének, a kik az elhaltat életében ismerték, a holttest megmutatása mellett megkérdezendők», miért is fölhivatnak az illető tisztviselők, hogy mindenkor gondot fordítsanak arra, hogy a gyanus halálesetekről fölvett jegyzőkönyvben ki legyen tüntetve azok neve és lakása, kik a holttest azonosságára nézve a vizsgálóbiró által megkérdezhetők, illetve kiket mint azonossági tanukat a szemléhez megidézhet.

Holttesttel való elbánásra vonatkozó szabályok megszegése. 100 koronáig terj. pb. büntetendő : a ki a holttest bonczolására, eltemetésére, a temetés helyére, a holttest kiadására, vagy annak más helyre vagy más községbe szállítására fennálló szabályokat megszegi. (Kbt. 123. §.) Illetékes a Rh. Budapesten az előljáróság.

Holttest-kiásatás. Az esetleg már eltemetett holttest, ha a halál okául bűntett vagy vétség gyanuja forog fenn, kiásandó és bonczolás alá veendő, ha a szakértők véleményei szerint a szemlétől és bonczolástól az adott körülmények között még eredmény várható. (B. P. 240. §.)

Holttest-kisérőlevelek a rendőrnek. (32.863/900. fk. II. sz. r.) A rákoskeresztúri határban fekvő köztemető hullaházába esetről-esetre kiszállítandó holttestek, kiállítani szokott utalványon kívül, még «holttest-kisérő levéllel» is ellátandók. Köztemetőbe csakis az esetleg ragályos betegségben (cholera, pestis) elhaltak hullái szállítandók. Minden más hulla a tszéki orvostani intézet hullaházába.

Homokbányában állatkínzás. Lásd állatkínzás építkezésnél.

Homokkal kevert széna stb. L. széna stb.

Honosítás. L. állampolgárság megszerzése.

Hóolvasztás sóval tilos a fával beültetett utczákon. Lásd élőfák kimélése.

Hordárok, bérszolgák egyenruházata. (28.843/fk. I. 1888. sz. r.) Piros sapka, rajta az alpakkából készült 10 cm. hosszú, 7 cm. széles czímtábla, sötétkék zubbony lehajlós nyakkal, sötétszürke nadrág s ugyanilyen köpeny csontgombokkal, szines hajtóka nélkül. E rendelet áthágása a 369/1886. kgy. szbr. 14., illetve 30. §-a alapján büntettetik.

Hordár- vagy bérszolga-ipar. L. 1884. évi XVII. tcz. 10. §-ának *f)* pontját. (369/1886. kgy. szbr.) 1. Iparengedély úgy egyes hordároknak, mint vállalkozóknak adható. Hordár csak az lehet, ki a főkapitányságtól igazolványi könyvecskét kap. Ilyent csak az nyerhet, ki 18-ik évét betöltött magyar állampolgár, magyarul jól tud, undort gerjesztő betegségben nem szenved, ki nyereségvágyból elkövetett bűntett vagy vétségért büntetve nem volt, rendőrileg kifogástalan s munkakönyvvel bir. 2. A hordár és bérszolgák létszáma a tanács által eddigelé 1100-ban van megállapítva. 3. Az iparengedélyt mindig a IV. ker. előjáróság adja meg. 5. A számokat a hordár vagy bérszolgáknak jelentkezési sorrendben az államrendőrség szolgáltatja ki. 6. A hordár által leteendő biztosítási összeg egyes hordárra 200 koronában állapíttatott meg, ha pedig vállalat kéri az engedélyt, úgy 20 állomásig 2000 korona biztosítási összeg teendő le. Mihelyt a biztosíték 10 százalékkal leapad, az összeg nyolcz nap alatt kiegészítendő. 7. A szolgálatból kilépett hordár igazolványi könyvecskéjét 24 óra alatt köteles a rendőrségnek beszolgáltatni. 8. A hordár megállapított díjszabály szerint, melyből köteles több nyomtatott példányt magánál hordani, a főváros területén küldöncz és szállítási szolgálatot teljesít. Tilos a hordárnak szinház-, hangverseny- és báli jegyekkel való üzérkedés, szolgálatának tolakodó és erőszakos módon való ajánlgatása, s főleg a bordélyüzlet közvetítése, állomáshelyén a szolgálat visszautasítása. 9. A kezességi bárczát felszólítas nélkül minden megbizójának kézbesíti. 10. Joga van minden megbizásnál a bért előre követelni. 12. A rendőri közegek kívánságára köteles igazolványi könyvét, melyet tartozik magánál hordani, azonnal fölmutatni. Ha ez nincs nála, állomáshelyéről azonnal eltávolítandó. 13. Szolgálati ideje április 1-től október 1-ig reggel 6 órától este 9 óráig, s október 1-től márczius 31-ig reggel 7 órától este 7 óráig tart. Ez idő alatt, a déli étkezésre 1 órát leszámítva, köteles állomáshelyén lenni. 14. Minden hordár köteles magát állomáshelyén illedelmesen viselni, megbizóival tisztességesen bánni, az állomáshely tisztaságára ügyelni, egyenruházatban tisztán megjelenni s szolgálatajánlástól s megbizások elkapkodásától tartózkodni. 15. Vállalatok magok jelölik meg az állomáshelyeket, míg az egyes hordároknak a rendőrség jelöli ki az állomáshelyet. Minden hordár csak a neki kitüzött helyen

foglalhat állást s köteles a rendőrségi számot feltünő helyen sapkáján viselni. Lakváltozását köteles szinte a rendőrségnél bejelenteni s köteles a megbizást személyesen teljesíteni. 22. Az állomáshelyen padok, székek, targonczák s más szállítási eszközök nem tarthatók. 23. Állomáshelyén megittasodott vagy ragályos betegségben szenvedő hordár állomáshelyéről azonnal eltávolítandó a rendőrség által. 24. A vállalkozó a hordár által okozott kárért elsősorban biztosítékával s aztán egész vagyonával is felelős. 25. A hatóságilag megállapított díjszabályban a híd- és alagút-vám bentfoglaltatik s így az a hordár által külön nem követelhető. E rendelet elleni kihágások a rendőrség által büntettetnek. 30—32. §. Bünt. 100 kor. terj. pb. Itél Rkap.

Hordár és targonczás-ipar vasárnap gyakorolható egész nap. (14.837/92. III. 7. pont Ker. M. r.)

Hordárok nyugtái rendőri szolgálatért. L. bérkocsi hivatalos használat stb.

Hordása az utczán apróbb állatoknak. L. állatok szállítása.

Hordók hitelesítése tárgyában kiadott F. M. 1876/25.734. r. (L. 1876. R. T. 367. l.) Bor, sör, szesz csak hitelesített hordóban adható el. Oly hordó, melynek abroncsai nincsenek kellően megszorítva, nem hitelesíthető. Ha a hordón változás történt (abroncs, donga kicserélés stb.) ujra hitelesítendő. Borral, szeszszel telt hordók nem hitelesíthetők.

Hordókban szállított czement-por. L. czement-por szállítás.

Horgászás. (31.936/98—VI. sz. kgy. hat. — L. Rédey Gyüjt. 1898. 136. l.) A horgászást, a halászati törvény s az annak végrehajtása tárgyában kibocsátott miniszteri rendelet idevonatkozó rendelkezéseinek szigoru betartása mellett csak az igazolványon kitüntetett egyén gyakorolhatja. Ellenőrzéskor a helyi bérletjegy felmutatása követelendő. E jegy másra át nem ruházható.

Horgonyok, a melyeket a hajók járásába vagy közelébe vetnek le, uszányokkal (czölömpökkel) látandók el. (869/2362. sz. Ker. M. r. 36. §.)

Horgony használata edényekhez stb. L. ólomnak stb.

Horváth-féle állvány. L. derékhevedert pótló stb.

Horvát-Slavonországban levő tanúk kihallgatása megkeresés útján történik. (B. P. 203. §.)

Hullákról. L. talált hullák, — katonahullák — holttest stb.

Hullát bérkocsin szállítni tilos. L. bérkocsi szbr. IV. fej.

Hullák a boncztermbe a Tűzoltó-utczai kapun át szállíttandók be. (85.029/fk. II. 900. sz. r.) A főváros területén előforduló összes rendőri és törvényszéki bonczolást igénylő hullákat — a rothadt és vízihullákat sem véve ki — úgy nappal, mint éjjel kizárólag csak a Tűzoltó-utcza anatomiai intézet felől szállíttassanak az Üllői-úti m. kir. egyetemi törvényszéki orvostani intézetbe, a hol azt a rendőri kirendeltség veszi át.

Hullabonczolásra vonatkozó szabályok megszegése. L. holttesttel való elbánás stb.

Hullabonczolás az ujpesti ker. kapitányság területén. (57.580/fk. II. 1900. sz. körirat. — L. Rédey Gyüjt. 1901. évf. 25. l.) Miután Rákos-Palota és Ujpest községekben a hullaházak berendeztettek, az ujpesti kapitányság utasíttatik, hogy az orvosrendőri bonczolást igénylő hullákat oda szállíttassa be. A bonczolást teljesítő orvosok minden egyes hulla után 10—10 korona és a bonczolásnál segédkező egy szolga 2 korona dijazásban fognak részesíttetni.

Hullák és bűnjelek föltalálása esetén a rendőr, ha csak lehetséges, telefon útján a ker. kapitányságot értesítse, s míg a kiküldött tisztviselő megérkezik, a meglevő állapot változatlanul fenntartandó. Kivételnek akkor van helye, ha büntettről van szó s a tettest üldöznie kell. Ekkor is igyekezzék lehetőleg hirt adni a kapitányságnak.

Hullarészek csomagolása és vasuti szállításához kiadott 21.491/1889. sz. I. M. r. (L. R. T. 1889. 987. l.) Ad 8792/1889. sz. I. M. r. pótlásaként elrendeltetik, hogy a küldemény külső tartályául előirt faláda hézagai és eresztékei szurokkal vonassanak be s hogy az ily küldemény érkezése esetében ezek a leadó vasuti vagy gőzhajózási állomás értesítő iratának vétele után 6 óra múlva az állomásról elvitessenek.

Hulla fölbonczolásának szükségessége. (46.727/VI. b. 902. sz. B. M. r.) Azokban az esetekben a mikor teljes bizonyossággal megállapítható, hogy öngyilkosság esete forog fenn és arra nézve nincs gyanu, hogy Btk. 283. §-ában (öngyilkosságra rábirás vagy amerikai párbaj, stb.) meghatározott büntetendő cselekmény követtetett el, az öngyilkosság útján kimultak hulláit jövőben nem kell okvetlenül beszállíttatni a budapesti tud. egyetem törvényszéki orvostani intézetbe, hanem az elhunyt hozzátartozóiknak kérelmére a háznál hagyhatók.

Hullaház Ujpesten. (34.562/fk. II. 902. sz. r.) Ujpest-Rákospalota községek területén a Duna folyamból kifogott hullák nem az egyetemi törvényszéki orvostani intézetbe, hanem az illető községek temető hullaházába szállítandók be.

Hulláknál helyszini szemletartás. (2449/fk. eln. 1888. sz. r.) Öngyilkosságnál vagy hirtelen halálesetnél, vagy talált hulláknál a helyszini szemle tartása sohasem mellőzendő. Központi ügyeletes, még ha kevéssel reggel 8 óra előtt kapja is a jelentést, köteles a helyszini szemlét megtartani.

Hullák kiásatása és szállítása iránt kiadott rendelet: 25.194/1874. B. M. (L. R. T. 1874. 128. l.)

Hulla kimotozása. L. vízihullák stb.

Hullák kimotozásánál talált tárgyakról. L. talált hullák kimotozása.

Hullakisérő levelek. L. holttest kisérő stb.

Hullák (gyermek) orvostani boncztermebe szállí-

tása. (5481/fk. eln. 902. sz. r.) A gyermekhullákat is a hullaszállító kocsin kell a törvényszéki orvostani intézetbe vitetni, még abban az esetben is, ha a hulla a VIII. illetve IX. közigazgatási kerületben s a hullaházhoz aránylag közel feküdnék.

Hullák (vízi) sürgős bonczolása. (32.963/fk. II. 1901. sz. r.) Közegészségi érdekek szükségessé teszik, hogy a Dunából kifogott és orvosrendőri bonczolás végett a budapesti kir. m. tudományegyetem törvényszéki orvostani intézetébe szállított holttestek mielőbb bonczoltatván, az intézetből elszállíttassanak. A bűnügyi osztály köteles ily hullák bonczolása iránt a lehető legsürgősebben intézkedni s még a bonczolás iránti felhivások elkészítése előtt telefon útján tudatni a kir. m. egyet. törvényszéki orvostani intézettel, hogy mely hulláknak bonczolása rendeltetett el. A központi ügyeletes köteles az iratokat a B. P. 88. §-a értelmében este 7 óráig a soros kir. ügyészhez áttenni.

Hullaszállítás és őrszem. (7211/92. fk. eln. sz. r.) A hullaszállításhoz vagy más huzamosabb időn át tartó szolgálatra őrszemen álló rendőrt csakis oly esetben lehet alkalmazni, ha az őrség összes legénysége távol volna s a hullaszállítás azonnal eszközlendő.

Hullaszállításra vállalkozó telefonja 52—16.

Hullaügyekhez. (15.015/fk. II. 900. sz. Ut.) Hullaügyekben, ha a rendőrtisztviselő rendőrorvossal intézkedik, úgy a rendőrorvos véleményét is lehető szabatosan be kell foglalni a jelentésbe, mely mindkettő által aláirandó. Fontosabb, kényesebb esetben a rendőrorvos irja maga a véleményét az ügyiratra. Ha az eljárás a tisztiorvos jelentése alapján indittatott, a rendőrorvos véleménye szükségtelen.

Hullavizsgálat. (78.879. II. 87. B. M. Ut.) 1. Ha valamely egyénnél kérdéses, hogy természetes halállal múlt-e ki, a halottkém ezt haladéktalanul a ker. kapitányságnak is bejelenteni tartozik. 2. A ker. kapitányság a kétséges esetben köteles a nyomozást még akkor is megejteni, ha a halottkém jelentést nem tett, s az eset más úton jutott tudomására. 3. Ha az esetnél a halál természetes volta más külső szemlélés által is észlelhető, a ker. kapitányság intézkedik, hogy az eltemetés megtörténjék s a hozzátartozók értesittessenek; ha ilyenek nincsenek s a hulla ismeretlen, lefényképezteti a halottat s személyleirásával országos körözését elrendeli. Ha nem öngyilkosság vagy véletlen baleset forog fönt, az orvosrendőri bonczolat eszközléséről gondoskodik. 4. Ha gyanú merül fel az iránt, hogy a halált valamely büntetendő cselekmény vagy mulasztás okozta, erről azonnal értesiti a kir. ügyészt vagy a legközelebbi biróságot s megőrzi a létező állapotot. Az eltemetés ily esetben csak ezen hatóságok engedélyével történhetik. 5. Gyanut gerjesztő halálesetek. (L. Rédey-féle Gyüjt. I. évfolyamának 134—135. lapjain.) 6. Ha a hulla valamely ok miatt nem hagyható azon a helyen a hol találtatott, köteles azt elszállíttatni, de a büntetendő cselekmény elkövetésével összefüggő, látható vagy a szak-

értői vélemény alapját képezhető, másnemű jelenségekről, úgyszintén az elkövetésnek helye, valamint ennek környezetéről, minden nyom és jelenség tüzetes megjelölésével oly részletes helyszini leirást készítni, mely a talált állapot hű képét adja. 7. Hullák kiásatása a ker. kapitányság közbejöttével történik. 8. A kiásás után megállapítandó a személyazonosság, melyhez legalább két tanú kell. «Talált hullák» vizsgálatát L. e czim alatt.

Hullámtér föllhasználása. (8644/87. sz. Ker. M. r.) 2. §. Hullámtér csakis szántóföldnek, rétnek vagy legelőnek használható. Kereszttöltések és kerítések létesítése tilos. Árkolások, a melyek partszakadást idézhetnek elő, szintén tiltvák. 3. §. Fák, cserjék ültetése csak a műszakilag megállapított normálszélességen túl szabad. 8. §. A ki máskép használja föl a hullámteret, kihágást követ el. Büntetendő 1885. évi XXIII. tcz. 184. §. alapján 600 kor. terj. pb., a ki pedig kereszttöltést, kerítést vagy árkolást létesít, az ezen rendelet alapján 200 kor. terj. pb. büntetendő. Itél a ker. Elölj.

Hungária-úton kocsiközlekedés. L. kocsiközlekedés stb.

Hurczolkodás. L. lakbérekbe beköltözés.

Húsbehozatal magánosok részére. (1720/98. sz. tan. hat. — L. Rédey Gyüjt. 1898. 59. l.) Marha-, borju-, juh- és bárányhús nem eladás czéljából magánosok részére legfeljebb 10 kilogrammnyi mennyiségben hozható be postán vagy vasuton, azonban a fogyasztási adón kívül vágó- és egyszersmind vásárdíj fejében kilogrammonként 4 fillér fizetendő. Azon vasuti pályaudvarokat, illetve állomásokat, hol a behozatal történhetik, a főváros tanácsa jelöli ki. (L. utak, melyeken stb.)

Húscsempészet. (62.263/VIII. 98. sz. tan. hat. értelmében.) Húscsempészet megakadályozandó s a tettenért csempészek a hússal együtt előállítandók. (L. Rédey Gyüjt. 1899. 104. l.)

Hús és kenyérneműek eladására vonatkozó szabályok megszegése. A ki azon esetben, midőn az iparhatóság az 1884 : XVII. tcz. 54. §. alapján, a hús- és kenyérneműek kicsinyben való eladásánál, azok súly szerinti árának kifüggesztését rendelte el, azt nem teljesíti : 40 kor. terjedhető pb. büntetendő. (Kbt. 137. §.) 200 koronáig terj. pb. büntetendő : a ki az előbbi szakaszban megjelölt esetben, a súly és ár szerint meghatározott hús- vagy kenyérneműt magasabb áron vagy csekélyebb súlyban, vagy pedig rosszabb minőségben árúsítja el. Visszaesés esetében, ha az utolsó büntetésnek kiállása óta két év még nem telt el : a pénzbüntetés 600 koronáig felemelhető. (Kbt. 138. §.) Illetékes a Ht.

Húskimérés. (671/1888. kgy. sz. szbr.) 1. A mészárosok s általában azok, kik bárminemű hús kimérésével a fővárosban foglalkoznak, kötelesek mérőhelyiségükben a főváros által megállapított árjegyzéket kifüggeszteni s ezen kitüntetni, hogy mely nemből milyen húsrészeket mily áron adnak el. A jegyzékben különkülön ki kell tüntetni : *a)* marha, borju és juhhús ; *b)* hogy e nemekből mily húsrészeket mérnek ki s hogy azok mely osztályba tartoznak ; *c)* hogy a különböző húsrészeknek külön a marhánál,

külön a juhnál s külön a borjunál mi az ára. E jegyzékbe a mészárszékben nem kapható húsnemet felvenni tilos. 2. Bivalyhúst marhahús helyett vagy a jegyzékben kitüntetett áron alsóbb minőségü húst kimérni tilos. Bivalyhúst más hússal és viszont, árúsítni tilos. Bivalyhús csak külön és kívül szembeötlő betükkel jelzett «Bivalyhús» helyiségben árúsítható. 3. Hús gyanánt csak húsrészek s a húsban levő elválaszthatlan csontok árúsíthatók. A fej- és láb-csontoknak, vese, máj, tüdő, lép, sziv, tőgynek a hússúlyba számítása vagy ahoz nyomtatékkénti adása tilos. 4. A rendelet betartására a rendőrség s a vásárigazgatóság ügyel fel s a kihágások a rendőrség által 4—100 koronáig terjedhető pénzbirsággal büntettetnek, hacsak a kihágás a kbtv. 137. v. 138. §-ába nem ütközik.

Húsos kosarakkal gyalogúton járni tilos. (1373/1899. kgy. sz. szbr. 7. §.)

Húsneműek behozatali útja. L. utak, melyeken stb.

Hússzállítás. L. köztisztasági szbr.

Hússzállítás Budáról Pestre tilos. (56.942/fk. I. 97. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. I.) L. Budai részekre is érvényes a közvágóhidi szbr.

Hús (romlófélben levő) szállítása, eladása. (313/96. sz. Rfp. Ut.) A fővárosban el nem fogyasztható, már szagos, illetve megromlott húsneműket jégszekrényekben vagy más edényekben kiszállítani szokták Ujpest, Rákospalota és más községekben és ott olcsó árban eladják a munkásnépnek ; mivel ily hús igen ártalmas a közegészségre, ezen kihágás elkövetői az illető ker. kapitánysághoz feljelentendők.

Hússzállítás ellenőrzése. 1878. évi 9. sz. kgy. szbr. 16. §-ában foglalt rendelet szerint a levágott marhák, valamint az eladásra szánt bárminemű hús és egyéb állatrészeket a városban csakis fedett kocsikban, hordókban vagy külön tartályokban szállíthatók, vagy ha az kocsikon szállíttatnak, azok tiszta takaróval letakarandók.

Hússzállítás Lipótmezőre a vidékről. A belügyminiszter 17.375/1899. sz. r. értelmében az I., II., III. kerületi felügyelőségek s a lovasosztály parancsnoksága utasíttatnak, hogy a Lipótmezei tébolydába vidékről érkező hús lefoglalása iránt a maguk részéről semmiféle intézkedést ne tegyenek.

Husvéti kenyér előállítása, árúsítása, szállítása. — L. izr. húsvéti kenyér.

Hűtlen kezelés. A ki idegen vagyon kezelésével, gondozásával vagy felügyeletével van megbizva és ezen minőségében annak, a kinek érdekeit előmozdítani kötelessége, tudva és akarva vagyoni kárt okoz, a hűtlen kezelés vétségét követi el. Az eljárás indítványos. (Btv. 361. §.) Hivatalból csak akkor indítandó eljárás, ha a hűtlen kezelést valamely hatósági megbizott (gyám, gondnok stb.) követi el. (Btv. 362. §.) Büntettet képez a hűtlen kezelés, ha azon czélból követtetik el, hogy a tettes magának vagy másnak jogtalanul vagyoni hasznot szerezzen. (Btv. 363. §.)

Hűtlenség. Hűtlenség bűntettét követi el az a magyar honos, a ki valamely külhatalmat ellenünk ellenséges cselekményre akarja birni vagy a monarchia ellen háborut indíttatni törekszik (Btv. 142. §.); a ki háboru esetén az ellenség katonai szolgálatába lép vagy ellenünk harczol (Btv. 143. §.); a ki valamely várost, erődöt, partot, szorost, katonai állomást, fegyvertárt, élelmi raktárt, hajót vagy a haderő valamely tagját ellenséges kézre juttat, a ki terveket elárul, a ki az ellenség betörését elősegíti, a ki az ellenséget segíti, a ki a hadsereg hűségének megingatásával az ellenség segítségére van, a ki a mi hadseregünknek az ellenség előnyére bármi kárt okoz, a ki a hadműveleteket elárulja, végre a ki mindezt, a szövetséges terület vagy haderő ellen is elköveti (Btv. 144. §.); ugyancsak hűtlenség bűntettét követi el az, a ki hivatalánál vagy különös megbizatásánál fogva értésére jutott okiratot, adatot vagy tudósítást, a mely az állam biztonságát vagy más fontos érdekeit érinti, közli az ellenséggel vagy azt nyilvánosságra hozza (Btv. 146. §.); az is bűntettet követ el, a ki ezen adatokat lopás, sikkasztás, erőszak vagy csel által szerzi meg s hozza nyilvánosságra vagy közli az ellenséggel (Btv. 147. §.); végül bűntettet képez a hűtlenségre való szövetkezés (Btv. 142. §.); és a hűtlenség elkövetésére irányzott nyilvános és egyenes felhivás. (Btv. 149. §.)

I

Idegen állam czímere, jelvénye vagy szinei egyleti jelvényekül sem használhatók. (1898/1136. eln. sz. B. M. r.)

Idegen államokból bűntettesek kiadása. L. kiadása stb.

Idegen államoknak a Dunán veszteglő hajóin folytatandó nyomozások. (111.802 V. *c)* 1898. B. M. r.) A nemzetközi jog alapelvei szerint mindaz, a mi az állam területén, az állam határai között létezik vagy történik, az illető állam fenségjogainak van alávetve. A vizek (folyók, tavak, csatornák stb. kikötők) annak az államnak a tulajdonai, a melynek területét átövezik, vagy a melynek területén belül vannak. Az állam vizein vagy kikötőjében levő és az idegen állam területi meghosszabbításaként nem tekinthető hajók rendszerint alá vannak vetve az illető állam területi fenségének és jogszolgáltatási hatalmának; az idegen állam konzula saját nemzete hajóin csakis akkor intézkedhetik, ha a vita magán a hajón és az ott levő személyek között merült fel s az az állami rendet nem veszélyezteti.

Idegen nemzetek zászlaját, szineit és czímereit használni, nyilvános helyeken és összejöveteleken bármely alkalommal és ürügy alatt tilos. (1874/26.559. sz. B. M. r.) A ki ezen tilalom ellen vét, kihágást követ el és 15 napig terjedő elzárással és 200 kor. terjedő pb. büntettetik. (Itél a Rh.)

Idegen nyelvű iratok fordítása. (5531/eln. 1900. B. M.

körr.) A fordítást igénylő idegen nyelvű iratok közvetlenül a miniszterelnökség fordító-osztályához terjesztendők fel. A miniszterelnökség fordító-osztálya a hozzá érkezett iratokat a fordítással együtt közvetlenül a megkereső hatóságnak fogja megküldeni. A megtérítés alá eső fordítási díjak a belügyminiszteriumhoz lesznek felterjesztendők.

Idegen szinek. L. idegen nemzetek zászlaját stb.

Ideiglenes cselédkönyvek kiállítása. — (L. 24.379/fk. I. 1900. sz. és 34.698/fk. I. 900. sz. rendeleteket a Rédey Gyüjt. 1900. 38. l.)

Ideiglenesen a fővárosban tartózkodók. L. bejelentés.

Ideiglenes kerékpárigazolványok. L. kerékpárigazolványokról.

Idénypiaczokról csavargók, dologkerülők a IV. kerületi és dunai felügyelőség által tartandó gyakori razziák által eltávolítandók. (8519. Rfp. 1900.)

Idegen területen járás, tartózkodás. (1892: XII. tcz. 95. §.) A ki idegen területre jogosulatlanul megy vagy jogtalanul azon átjár és onnét felhivásra el nem távozik vagy a ki tilalmi jelzéssel ellátott idegen területre jogosulatlan megy vagy jogtalanul átjár, a mennyiben cselekménye a büntetőtörvénykönyv 421. §-a értelmében sulyosabb beszámítás alá nem esik: kihágást követ el. Büntethető 100 koronáig. Károsult fél indítványára. Illetékes a fővárosban az előljáróság.

Idénypiaczoknak a fővárosi tanács ez ideig a következő helyeket jelölte ki: *a)* a II. kerületben: a bomba-téri vásárcsarnok körüli útvonalakat s a Bomba-tér útvonalait; *b)* a IV. kerületben: a központi vásárcsarnokhoz tartozónak kijelölt Dunapart északi végpontjától, egészen az Eskütéri-híd építkezésig terjedő Ferencz József-rakpart felső részét, valamint a központi városháza udvarán levő fedett vásár körüli udvarrészt; *c)* az V. kerületben: a hold-utczai vásárcsarnok előtt a Hold-utcza 9., 11., 15., 17., 19. sz. házai előtti s a közelben folyó építkezések által szabadon hagyott területet; *d)* a VI. kerületben: a Hunyady-téri vásárcsarnok előtti kocsi állóhelyet és a körülötte levő utczákat; *e)* a VII. kerületben: az István-téri vásárcsarnok előtti kocsi állói helyet; *f)* a VIII. kerületben: 1. Rákóczy-téri vásárcsarnok előttkocsi állóhelyet és a körülötte levő utczákat, 2. a Köztemetőútnak a Salgótarjáni-út és a Dologház-utcza közötti kerékvetőkkel elkülönített részét; *g)* a IX. kerület: Borárus-térnek be nem fásított részét. A kisegítő idénypiaczok időtartama ez évi junius hó 15-től október hó végéig terjed, kivéve a Rákóczy-téri idénypiaczot, hol a vidéki termelők kocsijai a vásárcsarnok igazgatóság engedélyével a szükséghez képest ezen időtartam előtt és után is, tehát az egész éven át is foglalhatnak helyet. Az idénypiaczokon kizárólag a vidékiek által kocsikon hozott élelmiszereket, kizárólag a kocsikról és csakis azoknak szabad árusítani, kik ezen czikkeket származási helyükről az illető idénypiaczra felhozták.

A földről való árusítás, az ismét eladás és elővétel vagyis az árúknak a vásár kezdetét jelző harangszó előtt való megvásárlása vagy lefoglalása egyáltalán tilos. Az árusítás hétköznapokon déli 12 óráig, vasár- és ünnepnapokon délelőtt 10 óráig szabad. A központi vásárcsarnok főidénypiaczán az árusítás kezdetét és végét vagyis a napi árusítás tartamát a vásárcsarnok igazgatósága időnkint állapítja meg. Minden kisegítő idénypiaczokon rendszerint csak a nagyban való árusítás van megengedve, kivéve a Rákóczy-téri, István-téri, Hunyady-téri, hold-utczai vásárcsarnokokhoz és a központi városháza udvarán levő födött vásárhoz tartozónak kijelölt idénypiaczokat, hol is naponta reggeli 5—8 óráig a kicsinyben való árusítás is szabad. 10 órán túl azonban ezen idénypiaczokon is csak a nagyban való árusítás van megengedve. (L. vásárcsarnok szbr. 5. §.) A köztemető-úti és a borárus-téri kisegítő idénypiaczokon az illetékes kerületi előljáróságok, illetve vásári szakközegek, a többi idénypiaczokon pedig az illetékes vásárcsarnok, illetve fedett vásárcsarnok felügyelői gyakorolják a vásári felügyeletet.

Idénypiacz területi illetékessége a Dunaparton. (7831/fk. kih. 1901.) A vásárcsarnoki szabályrendelet szerint a Vámház előtti s részben a Ferencz József-rakparti felső- és alsórakpart is a központi vásárcsarnokhoz tartozónak vétetik. E szerint a IX. kerületi kapitányság területi illetékessége áll fent.

Idézés bűnügyben. Az idézés borítékba zárt idézőlevéllel történik. A fegyveres erőnek vagy a csendőrségnek tényleges szolgálatban levő tagja, valamint a rendőrség vagy a pénzügyőrség személyzetéhez tartozó egyén terhelt gyanánt rendszezint illetékes feljebbvaló hatósága útján idézendő meg. Egyéb közszolgálatban állók vagy olyan magánvállalatbeli alkalmazottak, a kiknek helyettesítése eltávozásuk esetében a közérdek szempontjából szükséges, feljebbvalójuknak egyidejű értesítése mellett közvetlenül idézendők. (B. P. 130. §.)

Idézés kézbesítése. A kihágási és közigazgatási idézéseket mindig az idézett féllel kell aláíratni és csakis az idézett fél távolléte esetén vehetik át az idézést a hozzátartozói, azonban az idéző szelvényre mindig rá irandó az, hogy «az idézett fél helyett, p. o. fia, vagy üzletvezetője» stb.

Idézések kiállítása. (3187/fk. eln. 1896. sz. r.) A kézbesítés czéljából kiadott idézéseket ép úgy, mint azok szelvényeit is olvashatóan aláírva a hivatalos pecséttel kell ellátni.

Idézések kifüggesztése csak az átvétel megtagadása vagy a fél ismételt távolléte esetén eszközölhető két tanu jelenlétében. A kényszerkézbesítéseket különben Budapesten a központi kézbesítő-hivatal végzi.

Idézése a közuti vasuttársaságok alkalmazottainak mindig a társaság útján eszközlendő. L. közuti stb.

Idézőlevél kézbesítése bűnügyben mindig az idézendőnek vagy meghatalmazottjának kezéhez történjék. (B. P. 79. §.)

Idézőlevelek, kézbesítő-vevények portómentessége. (48.292/V. *b)* 1900. sz. B. M. r.) Magánfelekhez (a terheltekhez) intézett, az idézőlevél megtörtént kifüggesztéséről szóló értesítést tartalmazó ajánlott, térti vevényes levelek a helyi forgalomban is portómentesen kezeltetnek.

Időjelzések nyomtatása — vasárnap. (3680/fk. kih. 1901. sz. körirat.) A keresk. miniszter engedélyt adott arra, hogy a Pesti könyvnyomda-részvénytársaság a Magyar királyi országos meteorologiai és földmágnességi intézet időjárási térképes napi jelentéseit az év összes vasárnapjain, valamint Szent István-napján is nyomtathassa.

Időszámítás. (27.985/III. 5. 1892. B. M. r.) Az összes állami hivatalok és intézeteknél e rendelettel a középeurópai egységes vasuti időszámítás léptettetett életbe.

Igazoló-bizonyitvány hamisítása alkalmazás, eltartás v. segélynyerés czéljából kihágást képez. (Kbt. 71. §. Illetékesa Jb.)

Igazoló-jegyek belföldi utazásra a rendőrhatóságok által állitandók ki. (1876./46.356. B. M. r.) Személyleirással látandók el. (1877/6586. sz. B. M. r.) Külföldi útra útlevél kell, igazolójegy nem érvényes.

Igazolás. (1898/II. 17. sz. Rfp.) A kerületi kapitányságoknál beosztott ellenőrök kötelessége a rendőrök által bekisért vagy előállított azon egyéneket, kiknek visszatartására kellő ok nincsen vagy már megszünt, azokat azonnal kellő igazolás után szabadon bocsájtani, az igazolás mindég a kapitánysági őrségre beosztott rendőrök által eszközlendő; csakis oly esetben kereshető meg más kerületi kapitányság, ha azon hely a megkeresett kapitányság közvetlen közelében van, míg annál 1—2 órai időt venne igénybe; kültelki őrszoba csak akkor csengetendő fel, ha az igazolandó egyén közvetlen az őrszoba mellett lakik vagy ha jogtalan bekisérés történt; megkeresésekre minden egyes rendőr kötelességének tartsa az igazolást eszközölni.

Igazolási eljárás kihágási ügyben. (Kih. Elj. 88—92. §.)

Igazolvány előmutatási kötelezettség a közuti vasutakon. (1037/fk. eln. 98. sz. körirat.) Az alkalmazottak fölszólitására a rendőrközegek igazolványaikat kötelesek ellenmondás nélkül fölmutatni. Az iránt is megkerestetett a közuti vasutak igazgatósága, hogy a mennyiben a polgári ruhában utazó rendőrközegek — kilétüket felfedni nem akarván — «szabadjegy»-et mondanának be, a felmutatni kivánt szabadjegy helyett megmutatott rendőri igazolványt, minden megjegyzés nélkül szabadjegy gyanánt tekintsék az alkalmazottak.

Igénykereset. L. adóvégrehajtás.

Igérvényekkel házaló kereskedés. L. sorsjegyek stb.

Igérvények tilalomellenes kibocsátása, eladása, vétele, kinálata, elfogadása vagy közvetítése jövedéki kihágást képez. (1889. évi IX. tcz. 6. §.) Feljelentendő s az igérvény vagy nyereménykötvény elkobzandó.

Ikra-szedés. L. halikra-szedési tilalom.

Iktató vezetése az osztályparancsnokságoknál. L. beadványok iktatása stb.

Illetékességi kifogás bíróság ellen. — L. birói illetékesség.

Illetékesség kihágások elbirálásában a fővárosban a tett elkövetése helye szerint az illető kerületi kapitány.

Illetékességi összeütközést kihágási ügyben eldönt a II. fokú hatóság; ha nem ugyanazon II. fok alatt állanak, a belügyminiszter. (Kih. Elj. 19. §.) Közigazgatási hatóságok és bíróságok között a miniszteri tanács. (Kih. Elj. 20. §.)

Illemhelyeken felügyelőnők nem főzhetnek. Fővárosi tanácsnak 1895/45.410. VI. és 1896/3160. sz. hat. szerint az illemhelyeken alkalmazott felügyelőnőknek, az ott elhelyezett tűzhelyeken való főzést szigorúan betiltja és az, ki ezen rendeletet be nem tartja, a kerületi kapitánysághoz feljelentendő.

Illetmények átköltözésnél. L. átköltözésnél illetmények.

Illetmények előirányzata, felvétele az őrszemélyzetnél. (Gazd. k. ut. 18—27. §§. Hiv. kiad. 1901.)

Illetmények (személyi) felvétele mindenkor teljes névaláirással (családi-, utó-név és rendfokozat) nyugtázandó. Egyéb számadási okmányra elég a családi név és rendfokozat. (Gazd. k. ut. Bevezetés.)

Illetményekből (legénységi) hivatalból teljesítendő levonások. (Gazd. k. ut. 28. §.) Hiv. kiad. 1901.)

Illetményekből egyéb levonások. (Gazd. k. ut. 31—37. §§.)

Illetmények kezelése az őrszemélyzet részére. Gazd. k. ut. 37—43. §§. Hiv. kiad. 1901.)

Illetmények hivatalos kiküldetéseknél állami alkalmazottak részére. (Életbelépett 1896 május 1. Kiadta a B. M. 1767/eln. 1896. sz. leirattal. — L. Rédey Gyüjt. 1899. I. füz. 87. l.— 8412/fk. eln. 98. sz. r.) 1. Hivatalos kiküldetések esetében a kiküldött közegnek igénye van: *a)* napidíjakra és *b)* az utiköltségek megtérítésére. 3. Az állami tisztviselőnek napidíja az egyes fizetési osztályok szerint következőképen állapittatnak meg: az I. fizetési osztályba tartozónak 40 kor., a II. fizetési osztályba tartozónak 35 kor., a III. fizetési osztályba tartozónak 30 kor., a IV. fizetési osztályba tartozónak 25 kor., az V. fizetési osztályba tartozónak 21 kor., a VI. fizetési osztályba tartozónak 16 kor., a VII. fizetési osztályba tartozónak 13 kor., a VIII. fizetési osztályba tartozónak 10 kor., a IX. fizetési osztályba tartozónak 8 kor. a X. fizetési osztályba tartozónak 7 kor., a XI. fizetési osztályba tartozónak 6 kor. 4. A gyakornokok a XI. fizetési osztályba sorozott állami tisztviselők részére megállapitott utazási illetményekre birnak igénynyel. 5. Alitszteknek naponkint 4 kor., szolgáknak 3 kor. napidij jár. Díjnoknak, hivatalos kiküldetés alkalmával, az általa hivatalában élvezett napidíjon felül 4 kor. napidíj-pótlék jár. 6. A napidíj a tisztviselőnek csak azon állása után jár, a melyre

valósággal kineveztetett, valamely magasabb fizetési osztályba sorozott állás címe és rangja vagy jellege e tekintetben igényt nem ad. 8. Valamint az sem, ha oly teendőkkel bizatnak meg, melyeknek végzésére rendszerint magasabb rangú tisztviselők hivatvák. 11. Kiküldetések alkalmával a tisztviselő, ha tengelyen egyhuzamban és egy czél felé utazik, rendszerint október—márczius hónapokban naponkint legalább 60, a többi hónapokban pedig naponkint legalább 75 kilométert tartozik a legrövidebb irányban megtenni. Az ettől való eltérések esetenként igazolandók. Rövid ideig tartó kiküldetéseknél, melyek csak néhány órát vesznek igénybe, a nap másik fele lehetőleg visszautazásra fordítandó. 12. Ha a tisztviselő a kiküldetés tartama alatt megbetegszik és ezt hitelesen beigazoja, neki a napidíj jár; de a gyógyítási költségek megtérítésére csak abban az esetben tarthat igényt, ha hitelesen igazolja, hogy a betegséget az utazás vagy szolgálat idézte elő, nem pedig saját hibájából vagy gondatlanságából eredt. A gyógyítási költségek megtérítését csak az illető miniszter engedélyezheti. 22. A tisztviselő gyorsvonatot mindazon esetekben felszámíthat, a melyekben akár a napidíjaknál megtakarítás érhető el, akár pedig a külfoglalkozás teljesítésére több idő nyerhető, vagyis midőn a gyorsvonat igénybevétele a közszolgálatra előnynyel jár. A gyorsvonat igénybevételének jogosultsága, hacsak annak a közszolgálatra előnyös volta a vonatok menetrendjéből kivehető nem volna, a hivatalfőnök által az útiszámlán igazolandó. 29. Tisztviselőnek, ha vasuton vagy hajón utazik, a kiindulási ponttól a vasuti- vagy hajóállomásig és onnan vissza kétfogatú bérkocsi, illetőleg az ezért járó kocsibér jár. 31. Azokon a helyeken, a hol a kocsi belsejében el nem helyezhető podgyász után a bérkocsidíjszabás szerint külön díjak fizetendők, három napon túl terjedő utazásoknál egy vagy két darab podgyász után e külön díjak is felszámíthatók. 32. A bérkocsidíjon felül a tisztviselőnek mellékilletmény gyanánt a podgyász vitelbére is jár. E díj egyes vitel után 40 fillérben állapíttatik meg. 37. Ha a tisztviselő a megfelelő közlekedési eszközök valamelyikét tényleg nem is használja, de ezáltal a szolgálat hátrányt nem szenved, a szabályszerű útiilletmények megtérítését igényelheti. 52. Uti számlák az utazás után 14 nap alatt beterjesztendők. 55. Előleg az utiköltség kétharmada lehet. 56. Az utazásról napló vezetendő s az útiszámla melléklete gyanánt beterjesztendő.

Illetmények költözködésnél. Annak a tisztviselőnek, ki hivatalból más állomáshelyre helyeztetik át és fizetésben, illetőleg nyugdíjba beszámítható illetményben nem nyer, átköltözködési illetményekre van igénye. Az átköltözködési költségek a következők: *a)* napidíjak, *b)* útiköltségek és *c)* butorkárpótlás. E költségekre vonatkozólag az illetményszabályzat 40—51. §. intézkednek.

Imaház s képviselőválasztás. L. lelkész stb.

Irásbeli jelentésekről. L. jelentések szerkesztése.

Illetmény az őrszemélyzetnek.

Nevezetesen	Évi járandóság								Havi járandóság							
	fizetés		lakpénz		lótartás		Összesen		fizetés		lakpénz		lótartás		Összesen	
	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f
Őrmester	1300	—	300	—	—	—	1600	—	108	33	25	—	—	—	133	33
Ellenőr	1080	—	300	—	—	—	1380	—	90	—	25	—	—	—	115	—
I. oszt. rendőr ...	960	—	240	—	—	—	1200	—	80	—	20	—	—	—	100	—
II. « « ...	840	—	—	—	—	—	840	—	70	—	—	—	—	—	70	—
Próbaidős «	720	—	—	—	—	—	720	—	60	—	—	—	—	—	60	—
Lov. őrmester ...	1400	—	—	—	720	—	2120	—	116	66	—	—	60	—	176	66
« szakaszvezető	1200	—	300	—	520	—	2020	—	100	—	25	—	43	33	168	33
« tizedes	1080	—	300	—	520	—	1900	—	90	—	25	—	43	33	158	33
« rendőr	960	—	240	—	400	—	1600	—	80	—	20	—	33	33	133	33

5 évi szolgálati pótlék 80 kor. 1 hóra 6·66 kor. 15 évi szolgálati pótlék 240 kor. 1 hóra 20·— kor.
10 « « « 160 « 1 « 13·33 » 20 « « « 320 « 1 « 26·66 »

Nyugdíjba beszámíttatik.

Illetmény

Indítványos bűncselekmények azok, a melyekben a büntetőtörvény az eljárás megindítását a sértett fél akaratától teszi függővé. Ezek a következők: 1. Hamis vád (Btv. 229. §.), ha annak folytán valaki ellen a büntető eljárás még nem indíttatott meg. 2. Erőszakos nemi közösülés. (Btv. 232. §.) 3. Szemérem elleni erőszak. (Btv. 233. §.) 4. Megfertőztetés (Btv. 236. §.), a mennyiben az utóbbi három részre vonatkozólag a büntetőtörvény 239. §. alapján hivatalból történendő üldözésnek helye nincs. 5. Testvérek közötti vérfertőztetés. (Btv. 244. §.) 6. Testvérek közötti fajtalanság (Btv. 244. §.) 7. Szemérem elleni büntett. (Btv. 245. §.) 8. Házasságtörés. (Btv. 246. §.) 9. Családi állás elleni bűntett. (Btv.255.§.) 10. Rágalmazás. (Btv.258—260. §.) 11. Becsületsértés. (Btv. 261—262. §.) A büntetőtörvény 269. és 272. §-aiban megjelölt rágalmazások hivatalból üldözhetők. 12. Könnyű testi sértés. (Btv. 312. §.) 13. Gyermekrablás. (Btv. 317—320. §.) 14. Nőszemély elragadása (Btv. 321. §.), a mennyiben ez utóbbi két bűncselekménynél a büntetőtörvény 239. §-ában meghatározott esetek valamelyike vagy sulyos testi sértés nem forog fenn. (Btv. 322. §.) 15. Levéltitok megsértése. (Btv. 327. §.) 17. Magánlak megsértése. (Btv. 332. §.) 18. Lopás. (Btv. 342. és 343. §-ába ütközik.) 19. Sikkasztás. (Btv. 358. §.) 20. Hűtlen kezelés. (Btv. 361. §.) 21. Jogtalan elsajátítás házastársak, rokonok stb. között. (Btv. 369. §.) 22. Csalás (a 381. és 382. §§-okban meghatározott esetek kivételével). 23. Iparvédjegy hamisítás. (Btv. 413. §.) 24. Vagyonrongálás. (Btv. 418., 420., 421. §.) Végül az uzsoráról és a káros hitelügyletekről szóló 1883: XXV. tczikkben meghatározott vétségek. Az indítványt a sértett fél 3 hónap alatt terjesztheti elő. (112. §.)

Ingatlan vagyonrongálás. A ki másnak ingatlan vagyonát jogtalanul elfoglalja vagy szándékosan és jogtalanul megrongálja vagy annak a földtől el nem választott termékét felhasználja, a mennyiben súlyosabb büntetés alá eső cselekmény nem forog fenn és az okozott kár 10 kor. értéket felülmul, vétséget követ el. Az eljárás indítványos. (Btv. 421. §.)

Ingatlan vagyonrongálás 10 korona értéken alul kihágás. L. jogtalan használat.

Ingó dolgok elsajátítása. L. bitang jószágok.

Ingóságra zálogjog. L. bérbeadót törvényes zálogjog stb.

Ingó vagyonrongálás. A ki idegen ingó dolgot szándékosan és jogtalanul megrongál vagy megsemmisít, vétséget követ el. A kisérlet is büntetendő. Az eljárás indítványos. (Btv. 418. §.) Bűntettet képez, ha az tanuk, szakértők, közhivatalnokok vagyonán, azok tanuzása, véleménye vagy hivatalos eljárása miatt boszúból követtetett el. (Btv. 419. §.) A 418. §. rendelkezése szerint büntetendő az: a ki vallási szertartásra rendelt épületet vagy más tárgyat, úgyszintén a ki sirt vagy siremléket, nyilvános emlékszobrot, közkönyvtárban őrzött könyvet, kéziratot, vagy a tudomány, művészet vagy ipar czéljainak szolgáló nyilvános gyüj-

teményben őrzött egyéb tárgyat, nyilvános levéltárban vagy közhivatali irattárban őrzött okmányt, iratot vagy más tárgyat jogtalanul megrongál, elpusztít vagy megsemmisít. (Btv. 420. §.)

Ingyenfürdők. L. Dunán ingyenfürdők.

Intézkedés módjai a rendőr részéről. L. rendőri közbelépésnek. L. előállítás. L. bekisérés.

Intéző rendőrség alatt értendő a rendőri intézkedések elrendelésére és a rendészeti ügyek ellátására hivatott tisztviselői kar összessége, mely az 1883 : I. tcz. értelmében jogi minősítéssel bir.

Intézkedés vízvezetéki csőrepedésnél. L. csőrepedés a vízvezetéken.

«Invert»-czukor borkészítéshez. L. borkezelésnél czukor stb.

Ipari balesetek. L. gyári balesetek.

Iparcsarnoknál őrszem a városligetben. Az artézifürdőnél álló 188. sz. őrszem naponta este 8 órakor őrhelyét elhagyva, az Iparcsarnokhoz vonul második őrszem gyanánt, hol reggel 7 óráig teljesít szolgálatot, mikor is eredeti őrhelyére visszavonul. Ezen őrszem keretét távolléte ideje alatt a történelmi csarnoknál álló 187. sz. őrszem tartozik este 8 órától reggel 7 óráig rendszeresen beczirkálni s ott is őrködni. Az Iparcsarnoknál este 8 órától reggel 7 óráig terjedő időben az állandó nappal-éjjeli őrszem a csarnok északi és nyugoti, az éjjeli őrszem pedig a csarnok keleti és déli oldalán tartozik alá és fel czirkálva őrködni. (640. sz. Rfp. 1902.)

Ipari czikkeken országos czímer. L. országos czímer használata.

Ipari irodákban a kereskedelmi és gyári alkalmazottak irodabeli munkája : déli 12 óráig ; június és július havában azonban csak délelőtt 10 óráig, Szent István napján pedig a munka egész napon át nem folytatható. (14.837/892. sz. Ker. M. r. II. *A)* 4. *f)* ; II. *A)* 4. utolsó bekezdés és II. *B)* pont.)

Ipari és czégnyilvántartás életbelépése a bejelentő hivatalban. (24.442/fk. I. 1902. sz. r.) Ez a nyilvántartás, a mely a fővárosban létező ipari és kereskedői vállalatokról, czégekről, ezeknek üzleti és telephelyiségeiről és mindezeknél beálló változásokról lesz hivatva felvilágosítást adni, 1902 október hó 1-én elkészült és a közönség rendelkezésére áll. A bejelentési hivatal ezen nyilvántartás adatairól a rendes hivatalos órák alatt ép oly módon és ugyanoly díj mellett (30 fillér) ad értesítést, mint a bejelentett lakásokról. (136.514/99. B. M. r.)

Ipari kihágások az 1884 : XVII. tcz. 156—159. és 164. §§. szerint büntettetnek. (Illetékes a Kh., Budapesten a kerületi előljáróság.)

Iparostanonczok rendetlenkedése. (313/96. Rfp. ut.) Mindenkor megakadályozandó, s a kihágást elkövetők feljelentendők, esetleg előállítandók a ker. kapitánysághoz.

Iparostanonczok tolonczolása. — (30.648/V. c. 1901. B. M. r.) A tolonczozás csak a tolonczszabályzat 2. §-ában megjelölt személyek ellen vehető foganatba, de szökevény iparostanonczok és cselédszökevények ellen nem alkalmazható; miheztartás végett a következőket rendelete a B. M.: A vidéki hatóságoktól érkező ilyen megkeresések az illetékes elöljárósághoz teendők át megfelelő eljárás végett.

Iparűzés engedély nélkül az 1884: XVII. tcz. 158. §-ába ütközik. Feljelentendő. (Illetékes a Kh., Budapesten a ker. elöljáróság.)

Iparvágány és közuti vasút keresztezése. L. közuti vasutak stb.

Iparvállalatokra építési engedély. L. gyárak stb.

Iparvédjegy-hamisítás. A ki valamely áruczikken vagy ennek burkolatán belföldi gyárosnak, iparosnak, termesztőnek vagy kereskedőnek czégét avagy iparjegyét jogtalanul használja, azon czélból, hogy a közönséget azon áruczikk eredete, természete vagy minősége iránt tévedésbe ejtse, az iparvédjegy hamisításának vétségét követi el. Hasonlókép az is, a ki külföldi iparjegyet használ jogtalanul, feltévén, hogy a viszonosság azon állammal, a melynek a sértett fél honosa, államszerződéssel vagy egyezménynyel meg van állapítva. (Btv. 413. §.) Az eljárás indítványos.

Irás azonosságának vizsgálata (bűnügyben.) Ha valamely írás valódisága iránt kétség támad, vagy ha azt kell kideríteni, hogy valamely írás kinek a kézírása, akkor a szakértők az összehasonlításra kétségtelenül valódi írást használjanak, még pedig lehetőleg egy időből. A terhelt felhívható, hogy próbaírást írjon, de kényszer nem alkalmazható e végből. (B. P. 250. §.)

Irásbeli érintkezés egyszerűsítése a rendőrségnél. L. ügyvitel stb.

Iratok kiadása a nyomozó közegeknek. (56.492/fk. II. 1889. sz. körrendelet.) Az előadók, ha detektiveket valamely ügyben a nyomozással megbiznak, az eredeti ügyiratokat azoknak csak azon esetben adják át, ha az a nyomozás érdekében okvetlenül szükséges, egyéb esetekben pedig a detektivek az eredeti ügyiratokból készített feljegyzéseik alapján végezzék a nyomozást.

Irattári kezelés iránt intézkedik a 15.407/fk. I. 97. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. II. 76. l., továbbá a 31.681/fk. I. 1900. — Lásd Rédey Gyüjt. V. 41. l.

Irgalmasrend kiküldöttei, kiknek a rendfőnöktől igazolványuk van, külön engedély nélkül is gyüjthetnek adományokat. (3931/82. B. M. r.)

Irodai munkák vasárnapi munkaszünete. Ipari irodákban a kereskedelmi és gyári alkalmazottak irodabeli munkája: déli 12 óráig; június és július havában azonban csak délelőtt 10 óráig. Szent István napján pedig a munka egész napon át nem folytatható. (14.837/92. II. *A)* 4. *f)*; II. *A)* 4. utolsó bekezdés és II. *B)* pont.)

Irodalmi művekkel hatósági engedély nélkül házalni tilos. L. házalva tilos árusítani stb.

Irodaszerek rendelése. (Rfp. 1898. V/19.) Irodaszerek az osztályparancsnokságok által rendelendők az őrszobák részére is és pedig mindig egész hónapra. Az elszállításra kellő számú rendőr vezénylendő a Rfp.-hoz.

Irtása a rovaroknak. L. cserebogarak stb.

Ismeretlen helyen tartózkodó terhelt kézrekerítése. L. szökött terhelt. (B. P. 470. §.)

Ismeretlen holttest, bonczolás előtt, a mennyiben lehet, lefényképezendő. (B. P. 240. §.)

Iskolaköteles gyermekek hírlapok elárusításában megakadályozandók. (3930/fk. eln. 902. — 43.481/V. a. 1902. sz. B. M. r.)

Iskolaköteles zenészek. L. zenészek közt stb.

Iskolák közelében rendőrök kötelessége: nagy gondot fordítani arra, hogy midőn a gyermekek az iskolába be- vagy kimennek, kocsik által el ne gázoltassanak. (35/97. Rfp. np.)

Iskolázásról havi jelentés. A szervezeti szabályzat 97. §. értelmében a havi iskolázásról jelentések küldendők be a Rfp.-hoz.

Iskolamulasztás kihágást képez. Büntetendő a szülő, gyám vagy gazda 1—4 korona pénzbüntetésig. (Illetékes a Kh. 1868. évi XXXVIII. tcz. 4. §.) Bpesten a ker. Előlj.

Iskolázása a rendőröknek. (Rfp. 1898. VI/2.) Iskolakötelesek mindazon rendőrök, kik reggel 8 órakor váltatnak fel őrszemszolgálatból és déli 12 órakor nem lesznek kivezényelve 24 órai szolgálatra és azon rendőrök, a kik hármasával állnak őrszemszolgálatban. Azon rendőrök nem vezénylendők, kiknek valamely hatósághoz idézésük van; az őrszobaellenőrök iskolajegyet állítanak ki és az iskolába szolgálati uton beküldik. Az előadás kezdete délelőtt 9 órától tart 11 óráig.

Ismeretlen tettesek elleni feljelentésben pontosan körülirassék a hely, hol a tett elkövettetett. Például nem: villamos kocsin, hanem: a városi villamos r.-t. 365. számú kocsiján az Erzsébet-körút 10. sz. ház előtt stb. (79.049/fk. II. 902.)

Ismeretlen, talált hullák anyakönyveztetése. (19.677. fk. III. 1898. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. 1898. 35. l.) Ily hullák anyakönyveléséhez szolgáló értesítést a 60.000/95. B. M. r. szerint a fővárosban a rendőrségnek kell beszolgáltatni az anyakönyvvezetőnek.

Istállókból trágyakihordás. L. köztiszt. szbr.

Istállókért vendégfogadósok, csárdások felelőssége. L. állatvásár rendje.

Istenhegyen legeltetés. L. legeltetés.

Italhamisításoknál szakértő véleménye alapján követendő további eljárás. (78.543/V—c. 1899. — L. Rédey Gyüjt. 1899. 20. l.) Ha a lefoglalás szakértő közbejötte nélkül történt, a lefoglalt tárgyak közül azok, a melyek a szakértő közeg által egészségi tekintetből kifogás alá nem vétetnek, a tulajdonosoknak visszaadandók,

illetve további elárusításuk nem akadályozandó. Ha a kérdéses tárgyakat a szakértő közeg az egészségre ártalmasnak találta, vagy ha a lefoglalás szakértő közbejöttével történt, a lefoglalt szeszesitalok közül azok, a melyek a szakértő közeg véleménye szerint élvezet által az emberi egészségre határozottan ártalmasak, továbbra is községi őrizet alatt tartandók s ezenfelül a tényállás, a kihágási eljárás megindítása végett, a fentirt rendelet 23. §-ában megjelölt elsőfokú közigazgatási hatósággal közlendő.

Italkészítésre veszélyes anyagból készült edények. (78.543/V—c. 1899. B. M. r. — L. Rédey Gyüjt. 1899. 21. l.) Ital készítésére és tartására használt edények, melyek az egészségre általában véve veszélyes anyagból készültek, ha azok nincsenek kellőképen veszélymentessé téve, lefoglalandók és az illetékes elsőfokú közigazgatási hatóságnak bejelentendők, esetleg beküldendők.

Italneműekkel házalni tilos. L. házalva tilos árusítani stb.

Italkimérés bordélyban tilos. L. bordélyházi szbr. I. fej.

Italmérési engedély denaturált szeszre. Az 1899. évi XXV. tcz. 26. §-a szerint égetett szeszes italok korlátlan kimérésére feljogosított engedélyesek az emberi élvezetre alkalmatlanná tett (denaturált) szesz elárusításával egyáltalában nem foglalkozhatnak. Korlátolt kiméréssel foglalkozók az emberi élvezetre alkalmatlanná tett (denaturált) szeszt csak zárt és legalább félliteres ürméretü edényekben szerezhetik be és árusithatják el. E törvény végrehajtása tárgyában kiadott miniszteri utasítás 10. §. 19. pontja szerint azok, a kik korlátolt kiméréssel foglalkoznak vagy a kik szeszes folyadékokat csak zárt edényekben kismértékben árusítanak el, foglalkozhatnak ezzel egyidejüleg az emberi élvezetre alkalmatlanná tett (denaturált) szesz eladásával is, de erre a pénzügyigazgatóság külön engedélye szükséges.

Italmérésben eljárás az egészségre ártalmas szeszes italok kimérése és elárusítása, valamint egészségre ártalmas anyagokból készült edények használata esetén. (78.543/V—c. 1899. sz. B. M. r.) Midőn a vizsgáló közegek emberi egészségre ártalmas szeszesitalokat vagy szeszesitalok készítésére és tartására rendelt, az egészségre ártalmas anyagból készült edényeket, illetve gyanusnak tetsző italneműeket és edényeket találnak, erről a szakértői szemle megtartása végett a szakértő közeget haladéktalanul értesítik. Oly esetben, midőn a szakértői szemle megtartásáig a kérdéses szeszesitalok eltávolítása, megmásítása vagy megsemmisítése vélelmezhető, abból a vizsgálatot tartó közegek mintát vesznek, ezt hivatalos pecsétjükön kívül lehetőleg a tulajdonos pecsétjével is lezárják és a szakközegnek átadják. Az egészségre ártalmas anyagokból készült vagy gyanus edények ily esetben a szakértői szemle megtartásáig községi őrizetbe vehetők. Kivételesen, különösen ha a szakértő előzetes értesítésével és véleményének meghallgatásával járó késedelemből veszély származnék, a közigazgatási hatóság a gyanus tárgyakat a szakértő közeg elő-

zetes meghallgatása nélkül is lefoglalhatja, ámde a lefoglalásról a szakértő közeget azonnal értesítem tartozik.

Italmérési engedélyek ellenőrizése. (21.901/fk. I. 97. sz. rendelet.) Tekintettel arra, hogy az italmérési jövedékről szóló 1888 : XXXV. tcz. 4. §-a szerint a pénzügyigazgatóság engedélyének kinyerése előtt, sem a kimérés, sem a kismértékben való elárusítás nem gyakorolható, mert az engedély megadásához a hivatkozott törvény 5. és 7. §§-ai szerint egyrészt folyamodó teljes megbizhatósága és feddhetlen előélete, másrészt pedig közrendészeti, közegészségi és közerkölcsiségi szempontból a rendőrhatóságnak véleménye is kivántatik, mely pedig bizonyos irányban eszközlendő előnyomozások után teljesíthető, addig is a törvény világos rendelkezései ellenére az italmérés egyáltalában nem gyakorolható. Ezen törvényes rendelkezésekből kifolyólag utasítom a kerületeket vezető tanácsos és kapitány urakat, hogy minden a kerületükben levő s italméréssel foglalkozó üzleteknél kiküldendő közegeik által állapíttassák meg, hogy a törvény által előírt italmérési engedélylyel birnak-e.

Italmérési engedély jogi személyeknek. 1899. évi XXV. tcz. 3. §-ának utolsó pontja szerint jogi személyek is nyerhetnek italmérésre engedélyt, csakhogy a kimérés gyakorlására üzletvezetőt kötelesek állítani. Ha tehát jogi személyek vagy üzlettársak folyamodnak italmérésért, de csak ezek egyike van a pénzügyigazgatóság megkeresésében megnevezve, ez esetben a többi üzlettársak neve és lakhelye is kipuhatolandó s mindegyikére kiterjeszkedőleg adandó vélemény.

Italmérési engedély kávémérésekben. (63.010/fk. I. 1899. sz. r. — 1899 : XXV. tcz.) Minthogy kávémérésekben palaczkbor és palaczksör kimérésére engedély nem adható, a mi a kávémérésekről szóló 610/888. kgy. sz. szabályrendelet 18. §-ában is ki van mondva, figyelmeztetem a kerületi kapitányságokat és az italmérési ügyekben eljáró tisztviselőket, hogy a helyszini szemle alkalmával arra, hogy kávéház vagy kávémérés-e a szemle alá eső üzlet, mindenkor gondot fordítsanak s a beterjesztendő jelentésben az üzlet jellegét mindenkor jelezzék.

Italmérési engedélyt, mely állami stb. alkalmazott nem nyerhet? Az 1899 : XXV. tcz. 3. §. 2-ik pontja második bekezdése szerint állami, törvényhatósági és községi alkalmazottak, valamint ezek nejei és kiskorú gyermekei szeszes italoknak korlátlan vagy korlátolt kimérése, avagy kismértékben való elárusítására szóló engedélyt nem nyerhetnek. 1. Állami alkalmazottnak az tekintendő, a ki az állammal oly szolgálati viszonyba lép, a melynek egyik különös ismérve, hogy az állam által alkalmazott egyén, a mennyiben kineveztetése időhöz kötve nincsen, fegyelmi vagy büntető úton hozott és hivatalvesztést kimondó határozat nélkül alkalmazásától meg nem fosztható. 2. Törvényhatósági alkalmazottak, még pedig törvényhatósági és rendezett tanácsú városi alkalmazottak alatt azok a tisztviselők, előljárósági segédek, ke-

zelő- és szolgaszemélyzeti tagok értendők, a kiknek állása az illető városi szervezési szabályrendeletben rendes évi fizetéssel rendszeresítve van; vármegyei alkalmazottak alatt pedig azok a vármegyei tisztviselők, segéd-, kezelő- és szolgaszemélyzeti tagok értendők, kiknek állása a vármegyei szabályrendeletben fel van sorolva. 3. Községi alkalmazottaknak azok a községi tisztviselők és előljárósági tagok értendők, kiknek állása a községi szervezési szabályrendeletben fel van sorolva. (1901. évi 39.996. Pü. M. hat.)

Italmérési engedélyek véleményezésénél a 23.861/fk. I. 97. sz. r. értelmében szem előtt kell tartani: 1. Azt, hogy az italmérési helyiségek a lakossággal arányban nem álló módon el ne szaporodjanak, mert ez a közerkölcsiségre és közbiztonságra nézve veszélylyel járna; 2. azt, hogy az italmérési helyiség tulajdonosainak személye kifogás alá nem esik-e? 3. a helyiség úgy fekvését, mint berendezését illetőleg megfelel-e a törvény és a szabályok rendelkezéseinek. Ha ezen közrendészeti tekintetekből a ker. kapitányság kifogást az engedélyezés ellen nem emelhet, úgy az engedély megadásához való hozzájárulást a rendőrség meg nem tagadhatja. Ezen szempontoknak kell irányadóknak lenniök akkor is, midőn a rendőrség végleges engedély kieszközlése előtt megnyitott üzletről van szó.

Italmérési helyek és elárusítók felügyeletét közerkölcsiségi és rendőri szempontból a 78.543/V—e. 1899. B. M. r. 13—21. §§-ai szabályozzák. L. Rédey Gyüjt. IV. 24. l., közegészségi és orvosrendőri felügyeletét u. a. rend. 4—12. §§-ai. L. u. o.

Italmérési helyiségeket munkások bérének kifizetésére átengedni tilos a 28.928/898. sz. B. M. r. szerint. Kihágást követ el azon italmérő, pálinkamérő, szatócs vagy vegyeskereskedő, a ki tűri, hogy üzleti, vagy bárminemű helyiségét, udvarát a munkások bérének kifizetési helyéül igénybe vegyék. A jelentések a ker. kapitányságokhoz teendők. Bünt. 200 kor. terj. pb. A kihágást elkövető engedélyes a megszabott pénzbüntetésen felül, az 1888: XXXV. tcz. 10. §-ának 2. pont *d)* bekezdése alapján, az italmérési (kismértékben való elárusítására és függelékére szóló) engedély elvonásával is büntethető. (Itél a Rh.)

Italmérésekben hitelesített edényekről. L. hitelesített üvegek stb.

Italmérésekben egészségre ártalmas italok. (1889. évi 78.543/V—c. sz. B. M. r. — L. Rédey Gyüjt. 1899. 18. l.) Megromlott vagy az egészségre és életre közvetlen használat által veszélyessé válható, továbbá undort okozó italneműeknek — a bornak is — engedélyesek által való tartása és elárusítása s az emberi egészségre ártalmas anyagokból készült edényeknek italok készítésére és tartására való használata, valamint az italneműeknek hamis név vagy hamis czim alatt való forgalomba hozatala tilos. Hamis név alatt árult italnak az tekintendő, melynek minősége és alkatrészei nem felelnek meg annak az elnevezésnek, a mely alatt az illető ital árúba bocsáttatik. Hamis czim alatt árult sze-

szes italnak az tekintendő, mely más termelőnek vagy gyárosnak neve alatt, mint a ki az italt termelte, hozatik forgalomba. Az italmérő azonban saját neve alatt adhatja a szeszes italt akkor is, ha nem saját termése.

Italmérésekben köztisztaság követelményeiről. (78.543/V—c. sz. B. M. r. — L. Rédey Gyüjt. 1899. 23. l.) Különös figyelem fordítandó az összes italmérési helyiség és mellékhelyiségeinek tisztántartására, úgy a kimérésre, mint a vendégek használatára rendelt eszközöknek, valamint különösen az italok kezelésére szolgáló helyiségeknek és végre magának az italkezelésnek tisztántartására is. Nélkülözhetetlennek mutatkozik e tekintetben, hogy minden italmérési helyiség a köztisztaság által feltételezett mellékhelyiséggel (jelesül az illető italmérési helyiség látogatóinak használatára rendelt, könnyen megközelíthető külön illemhelylyel) legyen ellátva és hogy az időnként fertőtleníttessék.

Italmérésben más czikkek árúsítása. (1899. évi XXV. tcz. — L. Rédey Gyüjt. 1899. 13. l.) Korlátlan kimérési üzletben kereskedés (árúczikkek elárúsítása) nem gyakorolható. Ily esetben az italmérés nem véleményezendő.

Italmérésben szerencsejáték. L. szerencsejáték czim alatt.

Italmérések nyilvántartása. (63.010/fk. I. 1899. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. 1899. 14. l.) Az italmérésekről betüsoros nyilvántartás vezetendő. Ennek adatai: 1. Az üzlethelyiség megjelölése nélkül engedélyt nyert egyének, midőn bejelentik, hogy ezen engedély alapján hol szándékoznak az italmérést gyakorolni. 2. Azon italmérők, a kiknek helyisége ellen kifogás nem emeltetett. 3. Azon italmérők, a kik már engedély alapján gyakorolt üzletüket egy más helyre helyezik át. 4. Mindazon egyéb italmérők, kikre vonatkozólag a pénzügyigazgatóságtól érkezik értesítés, hogy részükre engedély adatott. 5. Bevezetendők azok is, kiknek helyisége kifogásoltatik, ez azonban a «Jegyzet» rovatban megjegyzendő s csak akkor törlendő, midőn a kapitányság értesítve lesz arról, hogy az illetőnek engedély adatott-e végérvényesen, avagy hogy az neki megtagadtatott.

Italmérési és italelárúsítási üzletek berendezéséről. (78.543/V—c. sz. B. M. r.) Korcsmaszerű italmérés szatócsüzlettel vagy más kereskedéssel egy helyiségben ne gyakoroltassék s azzal ajtó által ne legyen összekötve. Bármely üzleti helyiség, melyben szeszes italoknak akár korlátlan, akár korlátolt kimérése vagy szeszes italoknak kismértékben való elárúsítása gyakoroltatik, lakásul nem használható.

Italmérési jövedéki kihágások. (1899 : XXV. tczikk 30—36. §-ai.) Feljelentendők.

Italmérési jövedék körül való eljárás. (63.010/fk. I. 1899. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. 1899. 10. l.) Az 1899. évi XXV. tcz. 4. §. 3. pontja szerint Budapest székesfőváros adóvonallal körülzárt területén szeszes italok korlátlan vagy korlátolt kimérésére, meghatározott üzlethelyiség megjelölése nélkül is adható engedély

oly egyéneknek, kik ezen törvény 3. §-a értelmében engedélyben részesíthetők. Az ilyen helyiség megjelölése nélkül adott engedélyek tulajdonosai azonban kötelesek a kimérés megkezdése előtt a kimérésre szolgáló helyiséget az engedélybe való bevezetés végett a pénzügyigazgatóságnál, a helyiség jóváhagyása végett pedig a budapesti államrendőrségnél bejelenteni, mely bejelentéseket szintén a kerületi kapitányságoknál kell megtenni. Az illetékes kerületi kapitány a helyiséget megvizsgáltatja és indokolt véleményes jelentést terjeszt be a főkapitánysághoz. Ha a helyiség rendben találtatik, erről a főkapitányság a bejelentés tudomásul vétele mellett az üzlettulajdonost, nemkülönben az illetékes ker. kapitányságot és a pénzügyigazgatóságot határozatilag értesíti.

Italmérési kihágásban illetékesség. (78.543/1899. sz. B. M. r.) Budapesten elsőfokú hatóság: *a)* közegészség elleni kihágási esetekben az illető ker. előljáró; *b)* közerkölcsiségi és közrendészeti kihágások eseteiben az illető ker. kapitány; másodfoku hatóság: a tanács, illetve a főkapitány.

Italmérési üzletekben alkalmazott személyzetről. (78.543/V—c. sz. B. M. r.) Az italmérési üzletekben alkalmazottak, különösen pedig a közönséggel érintkező italmérők, pinczérek és pinczérnők a vendégekkel szemben magukat illedelmesen tartoznak viselni s az engedélyesek által főként arra fordítandó különös figyelem, hogy a női alkalmazottak a férfi-vendégekkel erkölcstelen üzelmeket ne folytassanak és hogy az italmérés czégére alatt az üzlet kéjelgési czélokra ne szolgáljon.

Italmérési üzletek elhelyezéséről. (78.543/V—c. sz. B. M. r.) Italmérési üzlet nyitása nem engedhető meg oly helyeken, melyek templomok, iskolák, kórházak és általában véve közhivatalok közelében vannak. A kimérésül szolgáló épületnek pedig oly fekvésünek és berendezésünek kell lennie, hogy a rendőri felügyelet minél könnyebbé tétessék és hogy az a közegészségügy követelményeinek is megfeleljen. Istentiszteletek és körmenetek alkalmával a templomok közelében, illetve a körmenetek elvonulása helyén levő korcsmák és pálinkamérések az istentisztelet és körmenet alatt zárva tartandók. Czukrászdák, kávéházak, csemegeüzletek és gyógyszertárak a templomhoz, iskolához stb. való közelség szempontjából korlátozás alá nem esnek.

Italmérési üzletek külön kijárata. (104.541/V—c. 900. sz. B. M. r.) A 78.543/1899. B. M. rendeletnek a külön kijáratra vonatkozó része, a régebben az állami italmérési jövedékről szóló 1888. évi XXXV. tcz. alapján kiadott engedélyekre, illetve üzlethelyiségekre nem terjed ki.

Italmérési üzletek vizsgálatánál bérkocsidíj nem számítható fel.

Italmérési üzletek vizsgálati (szemle) íve. (78.543/V—c. B. M. r. — L. Rédey Gyüjt. 1899. 35. l.) A pénzügyminiszter által 1895. évi május 21-én 19.214. sz. a. kiadott körrendelet szerint az italmérési üzletekben vizsgálati ivek (szemle-ivek) tartandók.

A mennyiben ily vizsgálati ív nem találtatnék vagy az illető ezt felmutatni vonakodnék, erről az illetékes pénzügyi hatóság haladéktalanul értesítendő.

Italmérési üzletek zálogkölcsönt nem vehetnek. L. kézi zálog stb.

Italmérési üzletek zárórája. L. zárórák stb.

Italoknak — a bor kivételével — hamis név vagy czim alatt való forgalomba hozatala. (78.543/V—c. 1899. B. M. r.) Ha a rendőri felügyeletet gyakorló közegeknek gyanújok merül fel az iránt, hogy valamely italmérő vagy italelárusító, a szeszes italokat hamis név vagy czim alatt hozza forgalomba, kötelesek arról azonnal jelentést tenni.

Itatás. L. tilos vízhasználat.

Itéletközlés a főkapitánysággal. 8739—40/fk. I. 85. sz. r. szerint csakis a bér- és társaskocsisok, hordárok, bordélyüzlet-tulajdonosok, magán- vagy titkos-kéjnők és bordélyosnők, vendéglősök, kávéház- és kávémérés tulajdonosok és birtokosok, pálinkamérők, tánczterem- és tánczískolai tulajdonosok és birtokosok, egyéb mulatóhelyek tulajdonosai vagy bérlői, mutatványok és végre kintornások ellen hozott, felsorolt üzletek gyakorlására vonatkozólag elkövetett vagy üzletek gyakorlására nézve befolyással biró kihágások elkövetése miatt kiszabott büntetésekre vonatkozó jogerős itéletek jelentendők be a főkapitányságnak és pedig minden jogerős itélet külön-külön. A közös jelentés melletti együttes beterjesztés csakis a hasonnemű kihágásokra vonatkozólag van megengedve.

Itéletközlés a közúti vasutakkal. (7867/fk. I. 1897. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. II. 234. l.)

Ittas bérkocsis. L. bérkocsi szbr. III. fejezet.

Ittas egyének előállításához. L. előállítandók saját stb.

Ittas rendőrt társa vagy felebbvalója kocsin köteles beszállítani a Mosonyi-utczai laktanyába. Közúti vagy társaskocsira felültetni tilos. (216/95. Rfp. Ut.)

Ivóvíz megrontása. A ki az emberek használatára szolgáló kutba, vízvezetékbe vagy forrásba ronda vagy undorító tárgyat dob: három napig terjedhető elzárással büntetendő. A ki pedig közhasználatban levő kutat, vízvezetéket vagy forrást szándékosan akként ront meg, hogy vize élvezhetetlenné válik, vagy használhatósága félbeszakad: tizenöt napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. (Kbtv. 105. §.) Eljárásra illetékes a Kh., Budapesten az előljáróság.

Izgatás. Izgatást követ el az, a ki valamely gyülekezeten nyilvánosan, szóval, vagy a ki nyomtatvány, irat, képes ábrázolat terjesztése vagy közszemlére kiállítása által bűntett vagy vétség elkövetésére egyenesen felhiv, akár eredményes a felhivás, akár nem. (Btv. 171. §.) Hasonlókép, a ki a törvény ellen vagy a hatóságoknak törvényes hatáskörükben kiadott rendelete, meghagyása, határozata ellen engedetlenségre egyenes felhivást intéz vagy

terjeszt; valamint, a ki valamely osztályt, nemzetiséget vagy hitfelekezetet gyülöletre a másik ellen, vagy a ki a tulajdon vagy a házasság jogintézménye ellen izgat. (Btv. 172. §.) Alkotmány elleni izgatást és bűncselekmény magasztalását. L. e czim alatt.

Izraelita husvéti kenyér előállításáról, árúsításáról és szállításáról. (14.040/89. sz. F. I. és Ker. M. r.) intézkedik. 1. §. Az izraelita husvéti kenyérnek (pászka, laska) a hitközségi tagok részére való szolgáltatása az izraelita hitközség kizárólagos joga. Ennélfogva husvéti kenyeret előállítani, elárúsítani vagy a hitközség területkörén kívül eső helyről szállítani csak az van jogosítva, a ki erre az illető községben fennálló izraelita hit. községektől engedélyt nyer. Az izraelita husvéti kenyér árúsításához iparhatósági igazolvány vagy engedély nem szükséges. 3. §. Az 1879. évi XL. törvény 1. §-a alapján e rendelet szerint kihágást követ el és a rendőrhatóságok által 100 koronáig terj. pb. és ezenkívül a nála talált husvéti kenyér elkobzásával büntetendő az, a ki a nélkül, hogy arra az illető hitközség által feljogosítva volna, husvéti kenyér készítésével foglalkozik vagy husvéti kenyeret elárúsít, vagy a hitközség területkörén kívül eső helyről szállíttat. — Az 1398/fk. 903. sz. rendelet értelmében a rendőrközegek a hitközségek igazolványos felügyelőit a husv. kenyércsempészet megakadályozásában támogatni kötelesek.

Izraelita husvéti kenyér vasárnap árúsítható. Izraelita husvéti kenyérnek előállítása és árúsítása: egész nap. Szent István napja kivételével. (14.837/92. II. *A)* 1. *o)* és II. *B)* pont.)

J

Janku Ábrahám tervezett szobrára gyüjteni tilos. Büntetendő 15 napig terj. elzárás és 200 kor. terj. pb. Pénz elkobzandó. Ítél a Rh. (1895. évi 426. sz. B. M. r.)

Járdabérlet. (602/1898. kgy. sz. szbr.) 2. §. Járdafoglalásokat az előljáróság nem engedélyez a főváros azon népesebb és járatosabb utczáin és terein, hol az a személy és kocsiközlekedést gátolná, továbbá oly üzletek előtt, a melyek köztekintetekből kifogás alá esnek, végül oly járdákon, melyek 2 méternél nem szélesebbek. Oly csekélyebb forgalommal biró néptelen mellékutczákban azonban a hol az a közlekedés hátrányára nincsen, járdafoglalások a 2 méternél keskenyebb járdákon is eszközölhetők. Részben kövezett, részben pedig kavicsolt járdára az előljáróság csak akkor adhatja meg az engedélyt, ha a közlekedő közönség részére elég széles kövezett járdaterület marad vagy ha az illető üzlettulajdonos a kavicsolt járdának megfelelő részét saját költségén és a ker. előljáróság utasítása szerint kikövezteti. 3. §. Az elfoglalandó terület szélessége rendszerint a járdának $^2/_3$-ában

állapíttatik meg, úgy azonban, hogy az 3 méternél többre sohasem terjedhet. 10. §. Ittél a Rkap. 11. §. Bünt. 4—100 kor. terj. pb.

Járdarészek bérlete s üzleti lámpák. L. üzleti lámpák stb. L. gyalogutak elfoglalása.

Járdák felhintése télen. (2/96. Rfp. np.) Téli időben a fagyások bekövetkezte alkalmával, ha az éjjeli időben is történik, a járdák, ha netalán sikossá válnak, azokat a házmesterek a nap vagy éjnek bármely időszakában kötelesek felhinteni; a mely házmester ennek eleget nem tenne, az illetékes ker. kapitányságnak feljelentendő. 9/878. kgy. szbr. 1 §.

Járdáról havat sóval olvasztani tilos ott, hol az utcza fákkal van beültetve. L. élőfák védelme.

Járdákon kerékpárok stb. (373/99. kgy. sz. szbr.) 7. §. A járdákon és gyalogutakon kerékpárral, kézi-kocsival, taligával, puttonynyal, pékkosárral, nagy kosarakkal, hentes, mészárosgyékény hústartánynyal stb., szóval oly nagyobb térfogatú tárgyakkal, melyek a járdán a közlekedést akadályozhatják vagy olyan bár kisebb térfogutú tárgyakkal és szennyes ruházattal, melyek a közlekedő közönség öltözetét beszennyezhetik, járni és az (útvonalon) úttesten keresztül vezető átjárókon kocsit vagy járművet megállítani s vesztegeltetni nem szabad. E §-ban foglalt első tilalom s gyermekkocsikra és bölcsőkre ki nem terjed.

Járdasöprés. (2075/fk. kh. sz. 1895. r.) A székesfőváros egész területén a házak előtt elvonuló járdák — rendkívüli időjárás eseteit kivéve — naponkint a reggeli kapunyítás előtt egy órával, vagyis nyáron reggeli 4—5 óra között, télen pedig reggeli 5—6 óra között letisztítandók. Ezen főkapitányi rendelet áthágása 100 kor. terj. pb.

Járda tisztántartása. (18.772/fk. I. 1896. sz. r.) Az őrszemek kisérjék figyelemmel, hogy a kirakatok mosása alkalmával piszkos víz a járdára ne locsoltassék s szétfolyása rongyok s zsákdarabok alkalmazásával megakadályoztassék. Intézkedjenek az iránt, hogy a földes és poros anyagokat fuvarozó kocsik lerakodás után mindenkor letisztíttassanak, s hogy ilyen kocsik lehetőleg lépésben haladjanak. Kisérjék figyelemmel, hogy a bérkocsiállomásokon levő ládák mily állapotban vannak s a mennyiben helyreállításuk vagy befestésük válnék szükségessé, a bérkocsi-iparosok erre idejekorán kötelezessenek.

Járdatisztítás a Ludovica Académiánál. (1169/fk. eln. 902. sz. r.) A m. kir. budapesti honvéd állomásparancsnokság f. é. január 29-én kelt 46/hap. sz. átiratában kitűzött idő, mely szerint a Ludovica Académia előtti járda tisztítása nyáron 5, télen pedig 6 órától kezdődőleg fog eszközöltetni, a mennyiben a 9/878. kgy. sz. szbr. összeütközésbe nem jön, elfogadtatott, s így feljelentés csak jelzett idő be nem tartása esetén teendő.

Járműbe fogása az állatoknak. L. állatok járműbe fogása.

Járművek kivilágítása vidéken. (1890 : I. tcz. 112. §.)

Járművek állása az utakon. Budapesten kívül: 1890. évi I. tcz. 110. §.

Járművek egymás után akasztása vidéken. (1890. évi I. tcz. 111. §.)

Járművekhez kötni állatokat csak az 1890: I. tcz. 113. §-a szerint szabad vidéken is.

Járműveknek szarvasmarhával vontatása. (949/885. kgy. sz. szbr.) 1. A főváros területén semmi jármű sem vontatható bivalylyal. Egyéb szarvasmarhával való vontatás eltiltatik: *a)* Nagy-körúton belül eső egész terület, Andrássy-út, Király-utcza, Kerepesi-út, Rottenbiller-utcza, Lánczhíd-utcza, Várkert-rakpart, Fő-utcza, Lajos-utcza. 2. A szavasmarha mellé az állattal való bánásmódban jártas hajtó adandó. 3. Ki e rendeletet, rendőrörszemek figyelmeztetése daczára is megszegi, illetve a kihágást folytatja, az illetékes ker. kapitányság által 4—100 koronáig terj. pb. büntettetik.

Jármű után csak három marha köthető s a hajcsár a kocsira fel nem ülhet. L. marhahajtás.

Járvány esetén orvosi segítség igénybevételének elmulasztása. L. ragályos betegség.

Járva-kelve árulás a ligetekben. (753/1900. kgy. szbr.) 11. §. A városligetben s az üllői-úti népligetben járva-kelve árusítók csak czukrot, süteményt és gyümölcsöt árusíthatnak; húsfélék és ipari czikkek árusítása ellenben azok elkobzásának terhe alatt tilos. 12. §. A járva-kelve árusítóknak egy helyen letelepedniök vagy huzamosabb ideig ugyanazon helyen tartózkodniok tilos. 13. §. A járva-kelve árusítás tilos: *a)* A városligetben: 1. az egész mutatványos telepen; 2. az árúállványok közelében; 3. a Stefánia-uton, a Műcsarnok előtt levő sétányon és a köröndön. *b)* Az új népligetben: 1. az egész mutatványos telepen; 2. az árúállványhelyek közelében; 3. a fővárosi vendéglő előtti dísztéren. 22. §. Bünt. 1—100 kor. Itél a Rkap.

Jászberényi-uton marhahajtás. L. marhahajtás.

Játék (szerencse) pálinkamérőkben. L. pálinkamérő stb.

Javítások a rendőr-laktanyákban. (L. 4692/fk. eln. 1897. — 150. sz. Rfp. np. 1897.)

Javítóintézetekben elhelyezés. L. züllő gyermekek stb.

Jeges, sikos időben a lovak éles patkóval látandók el. L. állatok járműbe fogása.

Jégpályák. (50.352/94. fk. I. sz. r.) A jégpályákat korcsolyázás czéljából mindaddig használni nem szabad, míg azokat a m. kir. államrendőrség és ker. elöljáróság részéről egy összeállított bizottság meg nem vizsgálja; a korcsolyázás alkalmával pályatulajdonos köteles a helyszínén mindig egy orvost állandóan tartani.

Jégrelépés a Dunán. L. Duna jegén átkelés.

Jégszállítás. (1898. V/7. 3244. Rfp. sz.) Jégszállító kocsikat úgy megterhelni, hogy arról a jég könnyen lehullhasson, tilos.

Jégszállítás az Erzsébet királyné-uton. (296/93. Rfp.) Gyakran előfordulnak azon esetek, hogy egyes jégszállítók az Erzsébet királyné-uton kocsijaikkal a gyalogjárókra is felhajtanak, mely által a gyalogjáró közönség testi épségét veszélyeztetik, az ily kihágáson ért egyének az illetékes ker. kapitányságokhoz feljelentendők.

Jégszállítás és gyártás vasárnap. (63.617/VIII. 1901. sz. Ker. M. r.) Vasárnap és Szent-István király napján a jég egész napon át gyártható, elárusítható, szállítható, szállítás céljából feladható, rendeltetési helyén kiadható és az állomásról elfuvarozható.

Jégkárnál adóelengedés. L. adóelengedésért stb.

Jégvágás. L. tilos vízhasználat.

Jégvágó helyeken állatkínzás. L. állatkínzás.

Jég vidékről a fővárosba csakis hatósági bizonyítvánnyal hozható be. (20.171/1900. polgármest. hat.) A székesfőváros területére csak oly közegészségi szempontból teljesen kifogástalan minőségű jégnek behozatalát és elárusítását engedi meg, a melynek termelésére és vágatására az illetékes I. fokú közegészségügyi hatóság engedélye kikéretett, s illetve mely jég termelésére és vágatására az engedély megadatott. A szállítandó jég a behozatal előtt minden egyes esetben az illetékes hatósági orvos által megvizsgálandó s a szállítandó jégnek behozatala, annak közegészségi szempontból kifogástalanságát igazoló hatósági orvosi bizonyítvány felmutatása mellett eszközölhető. Az orvosi bizonyítványnak azt is tartalmaznia kell, hogy a forgalomba hozott jég a székesfőváros területén mely helyekre szállíttatik. Végül a székesfőváros területére jeget szállító minden kocsinak a tulajdonos nevét és lakását, valamint azon körülményt feltüntető táblával kell ellátva lennie, hogy a szállított jég csak hűtési és ipari célokra használható.

Jegyzőkönyvek bűnügyben. Hogy a bűnügyben felveendő jegyzőkönyveket miként kell szerkeszteni, melyek az alaki és tartalmi kellékei, azt az Ut. 112—146. §-ai határozzák meg.

Jelentések alaposságáról. (6419/92. Rfp. ut.) Felületes feljelentések a kih. eljárást megnehezítik. Szerkeszszék a rendőrök jelentéseiket pontosan, igazsághoz hiven és szabatosan, mert felületes eljárás esetleg fegyelmi vizsgálatokat vonhat maga után.

Jelentménynél beteg rendőrök. L. beteg rendőrök jelentménynél.

Jelentések, előterjesztések stb. számozása, irodai kezelése. (Rfp. np. 1899. III/3.) Meghagyatik az összes osztályparancsnokságoknak, hogy a főparancsnoksághoz intézendő előterjesztéseikben és jelentéseikben — ha a főpar. rendelet iktatószáma ismeretes — mindenkor erre hivatkozzanak, mint a hogy ez a hatóságoknak egymással való levelezésénél szabály- és gyakorlatban van.

Jelentéseknél kifejezések. Szóbeli jelentéseknél alattvaló

felebbvalóval szemben mindig az alázatos szó használandó. Kihágási feljelentéseknél egyszerűen az irandó: «Jelentem, hogy . . .», más jelentéseknél: «Tisztelettel jelentem, hogy . . .» (Rfp. np. 1894. III/18.)

Jelentés fegyverhasználatról. (10.538/fk. eln. 92. sz. r. 24. §.) L. fegyverhasználat.

Jelentések laktanyai napos ellenőr által. (117/1894. Rfp. ut.) Utasíttatnak mindazon altisztek, kik a Mosonyi-utczai laktanyában mint naposok szolgálatot teljesítenek, hogy mindazon rendkívüli eseteket, melyek a főváros területén történnek, p. o. tűzvész, zavargás, bárminemű nagyobb szerencsétlenség, oly eseteket, melyek a közfigyelmet magukra vonják, a főparancsnoknak mindenkor, ha bárhol volna is a fővárosban, rögtön megjelenteni el ne mulaszszák.

Jelentésekről, melyeket a ker. kapitány félretehet. L. kihágási feljelentéseket stb.

Jelentéseket félretehet a kerületi felügyelő is, ha azok tárgytalanok vagy eljárásra alkalmatlanok, de köteles azokat az irattárban megőrizni. (1902. évi 7. sz. Rfp.)

Jelentések szerkesztése. (Szolg. ut. 32. §.) A jelentés legyen tárgyilagos, szabatos és rövid. Tárgyilagosság abban áll, hogy csak azt, a mit észlelt, csak úgy, a mint észlelte, s nem saját következtetéseit írja le. Szabatosság abban áll, hogy minden körülményt felsoroljon, a mi a dolog megitéléséhez szükséges, tehát: *a)* azt, a mi történt; *b)* a személyeket, a kik által történt, úgy hogy azok személyazonossága bármikor megállapítható legyen; *c)* a helyet, a hol történt; *d)* az időt, mikor történt; *e)* az eszközöket és módokat, melyekkel és mikép történt. L. személyazonosság megállapítása. A rövidség pedig abban áll, hogy a rendőr minden felesleges szószaporítást kerüljön. Ha nem saját észleletei alapján jelent, az a jelentésben külön felemlítendő. (33. §.)

Jelentéseknél (szóbelileg) a rendőr nevét és mellszámát is köteles bemondani előljárójának vagy feljebbvalójának. (6444/92. Rfp. ut.)

Jelsíp a bérkocsin. L. bérkocsi szbr. IV. fej.

Jelsíp-használat. (5879/93. Rfp. ut.) Szolgálatban az összes rendőrök kötelesek a jelsípot magoknál hordani. Altisztek az ellenőrzés közben csak akkor hívhatják jelsippal az őrszemet, ha már az összes keretet bejárták s keresésök haszontalannak bizonyult, vagy ha a rendőrre sürgősen szükségük van.

Jelsíp viselése a szolgálatban. (1898. évi VII/14-én Rfp.) Jelsíp mindenkor viselendő; nyáron a zubbony, télen pedig a köpeny gomblyukába erősítve; polgári ruhában teljesítendő szolgálatok alkalmával is a rendőr jelsípját magával vinni köteles.

Jelző póznák rongálása erdőkben. L. erdei kártételről.

Jogerős borhamisítási itéletek közzététele. (430/Va. 99. B. M. r.) Az itéletek hirlapi közzétételét, mint a büntetés

súlyosbítását, a közzétételt, magában az itéletben elrendelve, a törvény 8. §-a az eljáró hatóság belátására bizza s azt az idézett végrehajtási rendelet az adott körülményekhez képest szigorúan alkalmazandónak rendeli. A fentiekből önkényt következik tehát, hogy a hirlapi közzététel csakis a jogerőre emelkedett itéletekre vonatkozik.

Jogi személyeknek italmérési engedély. — Láds italmérési stb.

Jogerős pénzbüntetések leirása. (13.126/fk. eln. 96. — L. Rédey Gyüjt. I. 207. l.)

Jogosítvány a vásárcsarnoki munkásoknak. L. bérmunkás vásárcsarnokban.

Jogosulatlan díszjel-viselés kihágás. L. czimbitorlás.

Jogai a rendőri őrségnek. L. rendőri őrség jogai.

Jogos védelem az 1878 : V. tcz. 79. §-a szerint az, mely akár a megtámadottnak, akár másnak személye vagy vagyona ellen intézett, vagy azt fenyegető jogtalan és közvetlen megtámadásnak elhárítására szükséges. Az ártalmatlanná tétel után netán folytatott, a megtámadás elhárítására már nem szükséges bántalmazás, a jogos védelem határának túlhágását képezi. (Btv. 79. §.)

Jogtalan előállításoktól óvakodjanak az altisztek és rendőrök, mert az ellen, ki jogtalan bekisérést vagy előállítást eszközöl, a fegyelmi eljárás fog megindíttatni. (9048/eln. fk. 96. sz. r.)

Jogtalan elsajátítás. Jogtalan elsajátítás vétségét követi el az, 1. a ki idegen ingó dolgot talál és azt 8 nap alatt a hatóságnak vagy annak, a ki elvesztette, át nem adja (Btv. 365. §.) ; 2. a ki talált kincset be nem jelent (Btv. 366. §.) ; 3. a ki a véletlenségből vagy tévedésből hozzá jutott ingó dolgot eltulajdonítja (Btv. 367. §.) ; 4. a ki saját vagy a tulajdonos beleegyezésével, vagy annak számára más ingó dolgot a haszonélvezőtől, zálogbirtokostól, vagy attól, a ki a dologra nézve használati vagy megtartási joggal bir, jogtalanul elveszi. (Btv. 368. §.) Házastársak, rokonok, gyám, gondnok vagy nevelő megkárosítása esetén az eljárás indítványos. (369. §.)

Jogtalan használat. Nyolcz napig terjedhető elzárással büntetendő : a ki idegen ingó dolgot tudva, jogtalanul használ és ez által azt megrongálja vagy értékben csökkenti, vagy a jogtalan használat által egyéb módon kárt okoz. Ugyanezen büntetéssel büntetendő : a ki másnak ingatlan vagyonát szándékosan és jogtalanul megrongálja vagy annak a földtől el nem választott termékét felhasználja, a mennyiben az okozott kár 10 koronát meg nem halad. Indítványos. (Kbt. 127. §.) Illetékes a J. b.

Jogtalan rendjelviselés kihágás. L. czimbitorlás.

Jogtalan tarlózás vagy böngészés kihágást képez. Károsult fél indítványára üldözendő. Illetékes a fővárosban az előljáróság. 100 koronáig büntethető. (1894 : XII. tcz. 95. §.)

Jogtalan zálogolás a mezőn. L. zálogolás jogtalanul.

Jóslás üzletszerű üzése a Kbt. 79. §-ába ütközik. Ill. a J. b.

Jövedéki kihágásért előállítás. (106/95. Rfp. ut.) Jövedéki kihágáson ért egyének mindig előállítandók a pénzügyőri biztossághoz, s ha netalán szükségessé válnék a kihágást elkövetett egyén társainak nyomozása, a rendőr köteles a pénzügyőri közegeknek felszólítására segédkezni.

Jövedelem, mint adóalap. L. adókivetés alapjául szolgáló jövedelem stb.

Jövedéki tárgyakkal házalás. L. házalás lotto v. stb.

Jubileumi érem az ezüst érdemkereszt, a katonai érem, a hadiérem, a «díszérem 40 évi szolgálatért» után sorakozik. Ő felsége 1898. évi aug. 18-án kelt magas leiratának IV. fejezete.

Jubileumi éremről. Ő felsége 1898. évi aug. 18-án kelt magas leirata. Ezen érem viselésére nemi különbség nélkül mindazok jogosítvák, kik az 1848. deczember 2-ától 1898. deczember 2-ig terjedő időszak alatt állami polgári szolgálatban vagy más, ezzel egyenlőnek tekintendő nyilvános szolgálatban álltak.

Juhokat is csak marhalevéllel szabad venni vagy eladni. L. állatok ragadós betegségénél.

Juhok összekötözve szállítása. L. állatok szállítása stb.

Jutalmat a rendőrség tagjai közvetlenül a felektől sohasem fogadhatnak el, mert az fegyelmi vétséget képez. A jutalmazni kívánót a főkapitánysághoz, vagy ha rendőrről van szó, a rendőrfőparancsnoksághoz vagy a ker. osztályparancsnoksághoz kell utasítani, a hol vele jegyzőkönyv veendő fel s a jutalom letétbe teendő, a honnan, ha azt a főkapitány vagy a főparancsnok elfogadhatónak tartja, hivatalos uton lesz kiutalva a jutalmazandónak.

Jutalmazása a rendőröknek. (Szerv. szab. 58. §.) Az elismerés különböző fokai: *a)* nyilvános megdicsérés főparancsnoki napiparancsban; *b)* pénzbeli jutalom; *c)* a főkapitány által kiadott dicsérő okmány; *d)* rendkívüli előléptetés.

Jutalompénzek beterjesztése. (Rfp. np. 1899. I/5.) Felhivatnak az osztályparancsnokok, hogy valahányszor jutalompénzeket terjesztenek be, a pénzzel együtt a jutalmazandó rendőrök neveiről egy kimutatást is küldjenek be. E kimutatás egy rovatot tartalmazzon átvételi elismerésre is. E kimutatásokat ne irják alá, bélyegzővel ne lássák el, az ügydarab számának megfelelő helyet üresen hagyják s azt, hogy a pénzt mily arányban lenne szétosztandó, ne vegyék bele.

Jux-levelezőlapok. (3718/tk. I. 97. sz. r.) Erkölcstelen szöveggel és képekkel ellátott levelezőlapok a terjesztő, illetve elárusító házalóktól, papirkereskedőktől, látszerészektől stb. elkobzandók s az árusítók feljelentendők.

K

Kacsákat halkiméleti téren vizre bocsátani tilos. L. halászati kiméleti terek.

Kalászos termény, takarmány, aljadzó szalma összehalmozását, bentartását Ujpest és Rákos-Palota belterületén tiltja a 2684/93. főkapitányi kihágási rendelet.

Kandis-czukor borerjesztéshez. L. borkezelésnél mi szabad?

Kapitányságok ügyköre. (L. Krecs. Gyüjt. 316. l. — L. kerületi kapitányság.

Kapitányságí és kültelki őrsparancsnokok. Ezeket este 8 órától reggel 8 óráig megilleti az intézkedés joga mindazon kihágási és rendőri ügyekben, melyek ezen idő alatt náluk akár magánfelek, akár rendőrök által feljelentettek, akár a központi felügyeletes által reájuk bizattak. (L. egyebekben szolg. szab. 78—86. §§).

Kapu jogtalan kinyitása. L. kerítések, sorompók stb.

Kapuőrszemnek utasítás a főkapitányságon. L. főkapitányságí stb.

Kapuzárási szabályrendelet (1505/897. kgy. sz.) 1. §. Minden a fő- és székváros területén fekvő háznak tulajdonosa, illetőleg birtokosa, gondoskodni tartozik arról, hogy házának kapuja használható zárral és háza úgy az utczáról, mint a kapu alatti udvari bejárásból bármikor működésbe hozható módon, a házba bevezethető jelző csengővel ellátva legyen, továbbá, hogy télennyáron egyaránt 10 órától, október 1-től április hó 30-ig bezárólag reggeli 6 óráig, május hó 1-től szeptember hó 30-ig bezárólag pedig reggeli 5 óráig kapuja zárva legyen. Joga van a ház tulajdonosának, illetőleg birtokosának a kaput továbbra is bezáratni, de a kapupénz este 10 óra előtt nem szedhető. A III. kerületben és a kültelkeken nyáron át, vagyis május 1-től szeptember 30-ig terjedhető időszak alatt a kapu felnyitási ideje reggeli 3 óra. 2. §. Minden a székesfőváros területén lévő háznak tulajdonosa, illetőleg birtokosa, gondoskodni tartozik arról, hogy a sötétség beálltával, legkésőbb azonban az utczai lámpák felgyujtásával egyidejüleg házának udvara, folyosói és lépcsőházai esti 10 óráig kellőképen megvilágíttassanak; esti 10 órától kezdve éjjeli 1 óráig pedig az egy- és kétemeletes házak tulajdonosai, illetve birtokosai az első emelet fölépcsőházát, a háromemeletes házak tulajdonosai vagy birtokosai a harmadik és első emelet fölépcsőházát, végül a négyemeletes házak tulajdonosai vagy birtokosai a negyedik és második emelet lépcsőházáit kötelesek kivilágítani. A kapunyitással megbizott egyén (házfelügyelő, házmester vagy kapus) a kapu felnyitása alkalmával köteles magával világító lámpát vinni és a kapun bejött egyéneknek a földszintes háznál addig világítani,

míg azok lakásuk ajtaját elérték, emeletes házaknál pedig, a míg az első emelet lépcsőházába felértek. 3. §. A kapunyitási díj tekintet nélkül a kinyitáskor be-, illetőleg kibocsátott személyek számára esti 10 órától éjféli 12 óráig 10 fillér, éjjeli 12 órán túl a székesfőváros belterületén, a III. kerület kivételével, reggeli 5 óráig, a székesfőváros III. kerületében és a kültelkeken pedig reggeli 3 óráig 20 fillér. A házalóktól az esetben, ha a házból ezen időben kimegy, akár éjfél előtt, akár éjfél után nyittatik ki neki a kapu, a kinyitásért csak 10 fillér szedhető. Hivatalos eljárásban levő hatósági közegektől kinyitási díj nem követelhető. Rendőri igazolvánnyal biró közrendőrök, altisztek, polgári rendőrök, díjnokok és detektivek kapunyitási díjat fizetni nem tartoznak. 6. §. Bünt. 1—100 kor. terj. pb. Itél a Rkap. 8. §. Ezen szbr. a szállodákra nem vonatkozik, valamint olyan házra, melyben egy lakó van.

Kard és lőfegyverek kezelése és nyilvántartása. (Rfp. np. 1997. XI/15.) Ez a rendelet az 1898. II/11. rendőrfőparancsnoki napiparancscsal oda módosíttatott, hogy a kardok állapotáról nem kell havi jelentést beterjeszteni. A kardok gondosabb kezelésére vonatkozik a rendőrfőparancsnoki napiparancs 1898. VI/28.

Kard viselése. (Rfp. np. 1899. IV/17. és X/30.) A rendőrök utasíttatnak, hogy kardfogantyúikat úgy szolgálatban, mint azon kívül, a köpenyegen kívül láthatólag viseljék. E parancs ellen vétők büntettetnek.

Kardhüvelyek megrongálásáért, ha gondatlanság vagy vigyázatlanságból történik, a rendőr felelős anyagilag s büntethető. (Rfp. np. 1896. IV/11.)

Karikával játszás korlátozása. (5053/rfp. 1900.) Azon utczákban, hol alsó vezetékes villamos vasut van, megakadályozandó, hogy a gyermekek karikával játszanak.

Karhatalom. (10.538/fk. eln. 1892. sz. 4. §-hoz.) A rendőri őrség a karhatalom alkalmazása és kifejtése végett más hatóságok és hivatalos közegek segédletére is kirendelhető a fő-, vagy kerületi kapitány által.

Karmesterek felelősek a női zenekarokért. L. női zenekarok stb.

Karóengedély. L. szabadkikötő.

Karszalag, mint szolgálati jelvény. (169/1896. Rfp.) Mindenféle szolgálatban úgy az altiszteknek, mint az összes rendőröknek a karszalag viselése egyenruhában kötelező.

Kassa-Oderbergi vasut pénztárának őrizetére vonatkozó utasítás. (4184- Rfp. 1899.)

Katángszárító-ipar vasárnapi gyakorlása. Katángszárító-iparban azon ipari munka, mely őszszel a répa vagy gyökér feldolgozására és szárítására elkerülhetlenül szükséges: egész nap. (14.837/92. I. 13. pont.)

Katona-hullák. (4099/fk. eln. sz. 1888. r.) Tényleges szolgálatban levő (illetőleg helyesebben katonai ruhában talált) közös-

hadseregbeli és honvédkatonák, nemkülönben csendőrök hulláival a helyszini szemle felvétele után a térparancsnokság az elszállítás végett távbeszélőn át azonnal értesítendő. Katona-hullák a helyőrségi kórházak halottas kamráiba kerülnek, bonczolásuk is ott történik. Ezek rendőri intézkedés tárgyát nem képezik.

Katona-felszerelési tárgyakkal házalni tilos. L. házalva tilos árusitni stb.

Katona szökevények körözése és nyilvántartása a rend. hiv. lapból eszközlendő. 1800. fk. 903. sz. r. (20/903. Rfp. np.)

Katonák kerékpározása. (6022/fk. I. 1896. sz. hat.) 1. Tényleges szolgálatban álló katonai személyek, kik a kerékpározást nyilvános utakon és tereken gyakorolni kivánják, felettes parancsnokságuktól e czélból névre szóló engedélyt nyernek. 2. Az engedély kiszolgáltatása annak beigazolásához van kötve, hogy az illető a kerékpározásban elegendő jártassággal bir, minek megitélésére a felettes katonai hatóság van hivatva. 3. A kerékpárok a csapattest és számszerint kellően meg lesznek jelölve. 4. A katonai személyek utasíttatnak, a biztonság és közlekedés érdekében kibocsátott helyhatósági szabályokat pontosan betartani. 5. A tényleges szolgálatból való kilépés alkalmával az engedély a felettes katonai hatóságnak visszaadandó.

Katonák megidézése polgári életükben elkövetett büntetendő cselekményért. Az 5282/902. IV. belügyminiszteri rendelet értelmében a meg nem jelenés folytán alkalmazható kényszerrendszabályokra vagy büntetésekre való figyelmeztetés az idézésekben mellőzendő.

Katonák letartóztatása vagy bekisérése. 8237/fk. eln. 1891. sz. r. szerint katonai személyek letartóztatasának és bekisérésének helye csak akkor van, midőn *a)* a katonai személy a rendőrközegnek a kihágás abbanhagyása iránti felszólításának eleget nem tesz és a kihágás olyan természetű, hogy annak folytatásával anyagi károk vagy személybiztonsági veszélyek vagy botrányok járnak; *b)* vagy ha a katonai személy azonosságának megállapitására szolgáló adatok bemondását és oldalfegyvere számának megmutatását felszólítás daczára megtagadja. Mindazon esetekben erőszak csak akkor és oly mértékben alkalmazandó, a mikor és a mily mértékben az a kifejtett ellenállás legyőzésére okvetlenül szükséges. A 8237/eln. fk. 1891. sz. rendelet szerint katonai személyek bekisérése, katonai őrjárat által eszközlendő s a rendőrközegeknek a térparancsnoksághoz s nem közvetlenül a legközelebbi laktanya felügyeleteséhez kell fordulni. Katonai őrjárat kiküldése azonban csak akkor kérelmezendő, mikor katonai személyek előállítása vagy bekisérése okvetlenül szükségessé vált. Mindazon esetekben, midőn katonai személyek által elkövetett kihágások a katonai személyek bekisérése nélkül megszüntethetők, a bekisérés okvetlenül szükségesnek nem tekinthető; — arra, hogy a katonai személyek kötelesek a rendőrség közegei által saját hatáskörükben a katonai személyekhez intézett

felszólításoknak eleget tenni — a katonaság az iskolában kitanítatik; kihágások alkalmával tehát a katonai személyeket mindenkor először a kihágás abbanhagyására figyelmeztessék, mielőtt a kihágás megszüntetése végett azok letartóztatása iránt intézkednek.

Katonákkal szemben tett intézkedés után a rendőr köteles az irásbeli jelentést osztályparancsnokához bejelenteni. Az 1899. évi IV/21-iki 110. számú rendőrfőparancsnoki napiparancs értelmében, az osztályparancsnokság pedig köteles az ily esetekről a jelentést nemcsak a «Reggeli jelentés»-ben, hanem külön jelentésben is a rendőrfőparancsnoksághoz beterjeszteni.

Katonarabok átadása. (5298/fk. eln. 1890. sz. r.) A katonai térparancsnokságnak csupán az előállított katonaszökevények, rabok stb. vonatkozó iratok adandók át, míg maga az egyén a főőrség parancsnokló tisztjének adandó át.

Katonaszökevény bárminemű pártolása béke idején vétséget, háború idején büntettet képez. (Btv. 454. §.)

Katona tanuk kihallgatása végett az illetékes katonai bíróság is megkereshető. (B. P. 202. §.)

Katonai állomás feladása hűtlenség büntettét képezi. L. e czím alatt.

Katonai átvonulásnál alomszalma. L. alomszalmáért katonai stb.

Katonai jelleg szinlelése. L. egyenruha jogtalan viselése.

Katonai egyenruhák használata orfeumban tilos. 56.499/fk. I. 1897. sz. r. értelmében: mulatókban és dalcsarnokokban előadott daraboknál a szereplőknek oly egyenruhába való megjelenése mely szinre, szabásra, szolgálati és rangfokozati jelvényekre nézve a hadsereg tisztikara által viselt egyenruházattal megegyezik, tilos.

Katonai egyenruházati czikkek elárusításával jogtalanul és törvényellenesen foglalkozók feljelentendők a kihágási büntetőtörvény 129. §-ába ütköző kihágás miatt. (Illetékes a Jb. 66.413/1899. B. M. r.)

Katonai elbocsátólevél hamisítása alkalmazás, eltartás vagy segélynyerés czéljából kihágást képez. (Kbtv. 71. §. Illetékes a Jb.)

Katonai épületbe rendőr külön utasítás nélkül csak oda menekülő tettes közvetlen üldözése közben hatolhat be. Ez esetben is a behatolás az illető háziparancsnok vagy helyettesének bejelentendő. (1881 : XXI. tcz. 25. §.)

Katonai kiképzésre vagy fegyvergyakorlatra behivott honvédek ellen, az általuk még polgári állásukban elkövetett kihágások miatt közigazgatási hatóságok által kiszabott szabadságvesztés-büntetések végrehajtása a 48.988/87. sz. belügyminiszteri rendelet értelmében az elitéltek szabadságolásáig elhalasztandó; a hosszabb ideig tartó szolgálatra behivott s idő-

közben elitélt honvédek szabadságvesztés-büntetéseinek végrehajtása iránt pedig az illető honvédkerületi parancsnokság haladéktalanul megkeresendő, nehogy a hosszabb ideig tartó katonai szolgálat alatt a már jogérvényessé vált itélet végrehajtása elévüljön.

Katonai laktanyákban intézkedés rendőr által. Midőn a rendőr valamely intézkedés czéljából katonai laktanyába hivatik, ezen felhivásnak késedelem nélkül tegyen eleget s a helyszinén állapitsa meg, vajjon a kivánt intézkedés megtételére fel van-e jogosítva vagy nem? (1894. III/1. Rfp. np.)

Katonai laktanyák előtt tisztátlanság. (10,159/1891. évi I. fk. sz. r.) Rendellenesség esetén a rendőr előbb a laktanya gondnoka, parancsnoka vagy ügyeletesséhez forduljon s csak a felszólítás eredménytelensége esetén tegye meg a kihágási feljelentést a kerületi kapitánysághoz.

Katonai meneteléseknél út szabaddá tétele. (1229/93. évi rfp. np.) Katonaságok elvonulása alkalmával úgy az útmentén, valamint az utcza keresztezéseknél arra kell ügyelni, hogy azokat menet, illetve haladásközben semmi néven nevezendő jármü ne akadályozza, nehogy előforduljon azon eset, hogy valamely kocsi a katonasort szétválassza.

Katonai verekedésekre készenlét a VI. kerületben. (Rfp. np. 1899. IV/18.) A Külső-váczi-út környékén levő nyári mulatóhelyeken előfordulni szokott verekedések megakadályozására szombat és vasárnap délután 2 órától éjjeli 12 óráig a VI. kerület kültelkén, a katonai élelmezési raktárban katonai készenlét van, mely áll 1 őrmester, 3 altiszt s 15 gyalogosból. A rendőrök ide forduljanak telefonon vagy szóbelileg katonai verekedések alkalmával a ligetből s a Külső-váczi-út környékéről segítségért. Ha a rendőrök azt látnák, hogy a készenlétre éjfél után is szükség lenne, arról idejekorán értesítsék a térparancsnokságot.

Katonai szolgálat az ellenség táborában hűtlenség büntettét képezi. L. e czím alatt.

Katonai vasuti ügyeletes altisztek a rendőrfőparancsnokság 1900. évben kiadott engedélyével a keleti és nyugati pályaudvari rendőrőrszobákon tartózkodhatnak.

Katonaság hidakon. L. hidakon katonaság.

Katonaság kivonulása tűzhöz. (Rfp. np. 1895. XII/29.)

Katonaság és rendőrség közös működése zavargásoknál. (1881 : XXI. tcz. 32. §.) Ha a rendet és közbékét komolyan veszélyeztető nagyobb mérvü csoportosulás vagy lázadás esetében a katonaság igénybe vétetik, ennek közbelépése előtt a rendőrség egyik tisztje a zavargókat dobszó vagy harsona általi figyelmeztetés után a «törvény nevében» békés szétoszlásra hangosan és azon hozzáadással szólítja fel, hogy engedetlenség esetén a fegyveres erő rögtöni alkalmazása fog következni. A felhivás, a mennyiben a körülmények engedik, még kétszer és utól-

jára ismételtetik. E figyelmeztetés sikertelensége esetén a rendőrtiszt a vezénylő katonatisztet felhivja, hogy a törvénynek erővel szerezzen foganatot. A vezénylő tiszt, a mint a rendet helyreállította, az intézkedést ismét a rendőrségnek adja át.

Katonaság menetelése a fővárosban. (5794. M. A. sz. cs. és kir. IV. hadtestparancsnokság.) A városon átvonuló menetelésnél két vagy több zászlóaljból álló gyalogsági hadoszlopok, továbbá lovassági és tüzérségi oszlopoknál az egyes zászlóaljak, illetőleg lovasszázadok és ütegek közt 50 lépésnyi távolságok tartandók be. Ezen távolságokban a közkocsi közlekedés megengedhető. Kivételt képeznek a katonai temetési kiséretek és segédletek, melyek csatlakozva mehetnek.

Katonaságnál rendőrök jelentkezési kötelezettségéről. Rendőrök a katonai ügyosztálynál való jelentkezés alól felmentettek azon esetben, ha lakást változtatnak és csak azon esetben kötelesek jelentkezni, ha fegyvergyakorlatra be vagy onnan visszajönnek; a próbaidős, valamint a népfelkelőkhöz tartozó rendőrök katonaigazolványai a főparancsnokság által lesznek beküldve a katonai nyilvántartásba.

Kazánvizsgálatok. A székesfőváros területén a magyar királyi államrendőrség a gőzkazánok megvizsgálása, ellenőrzési szemléje és nyilvántartása körüli teendők alól a kereskedelemügyi magyar királyi miniszter úr 19.871/901. sz. alatt kelt átirata, illetve a folyó évi márczius hó 14-én tartott miniszteri tanács határozata alapján 1901. évi május 1-től kezdődőleg felmentetett.

Kavics-, iszapszedés hal-kiméleti téren tilos. L. halászati kiméleti terek.

Kábelrongálás. L. tengeralatti kábel czím alatt.

Kábítószerek alkalmazása orvosi rendelet nélkül. L. altatószerek.

Kábítószer gyermekeknek. L. dajkálásra adott stb.

Kálium a mustban. L. mustkezelés.

Kálvária-kápolna épületét, az ott felállított szobrokat, sélányokat rosszindulatú egyének megrongálják. Ily cselekmények a rendőrök által szigorúan ellenőrzendők és tetten ért egyének feljelentendők, esetleg előállítandók. (1898/6692. Rfp. np.)

Kálvin-téri kocsiforgalom. (51.425/fk. I. 97. sz. r.) 1. Az Üllői-útról, a Soroksári-utczából és a Lónyai-utczából a IV. kerület bármely utczájába a teherkocsik a Kálvin-térről csupán a Vámház-körúton és innét a Zöldfa-, Váczi- és Molnár-utczákon át hajthatnak be. A Kálvin-térnek belváros felőli részén, a Kecskeméti-Királyi-Pál-utczák között, a villamos vasuti sinhálózat mentén semmiféle járművel közlekedni nem szabad. Kivételt képeznek azon járművek, melyek a Kálvin-tér megjelölt részén levő házakhoz vagy ezen házakból teljesítenek személy- vagy teherszállítást. A Kálvin-térnek a IX. kerület felé eső oldalán az Üllői-út torkolatától a Lónyai-utczáig ügetésben, míg a tér minden egyéb részén csak lépésben szabad hajtani.

Kálvin-téren villamos-forgalom rendje. (51.425/fk I. 1897. sz. r.) I. A Kálvin-téren áthaladó vagy onnét kiinduló összes villamos vasuti kocsik és pedig: 1. A Muzeum-körút felől, a Kálvin-tér felé jövő villamoskocsik a Muzeum-kertnek, a Kálvin-tér felőli sarkától az egész Kálvin-téren; 2. a Kálvin-térről, a Muzeum-körút felé menő kocsik, az induló ponttól, a Bátori-féle kávéháznak a Kossuth Lajos-utcza felé eső sarkáig; 3. a Kecskeméti-utczától, a Baross-utczába menők, a Kecskeméti-utcza és a Kálvin-tér sarkán levő megállótól — a Baross-utcza és Kálvin-tér sarkán levő megállóig; 4. a Baross-utczából a Kecskeméti-utczába menő kocsik — a Baross-utcza — Kálvin-tér sarkáni megállótól a Kálvin-tér és Kecskeméti-utcza sarkán levő megállóig; 5. az Üllői-útról, a Muzeum-körút felé menő kocsik — az Üllői-út torkolatától a Bátori-féle kávéháznak a Kossuth Lajos-utcza felé eső sarkáig; 6. a Muzeum-körútról az Üllői-út felé haladó kocsik a Muzeum-kertnek a Kálvin-tér felőli sarkától, az Üllői-út torkolatáig; 9. a Lónyai-utczából jövő kocsik a Lónyai-utcza sarkától a a Bátori-féle kávéháznak a Kossuth Lajos-utcza felé eső sarkáig és 10. a Muzeum-körútról, a Lónyay-utcza felé haladó kocsik — a Muzeum-kertnek, a Kálvin-tér felé eső sarkától egész a Lónyay-utcza sarkáig csak mérsékelt gyorsasággal emberi lépésnek megfelelő sebességgel haladhatnak és a kocsik gyors közlekedése az egész Kálvin-téren tilos. II. A Kálvin-téri csatlakozó pontról csak akkor szabad kocsit kibocsájtani, ha a szemközti irányból kocsi a Kálvin-térre még be nem érkezett, mihelyt az induló kocsival szemben kocsi jön, meg kell várni, míg az érkező egészen beér és megáll. Viszont, ha Kálvin-téri kitérőből a kocsi már kiindult, a szembe jövő kocsi, a Kálvin-tér kezdeténél tartozik addig vesz. tegelni, míg a kiinduló kocsi a veszteglő kocsit el nem kerüli. A Kálvin-téri kitérőben veszteglő kocsikkal a Kecskeméti-utcza röpvonalába állani tilos, a megállásnak legalább 5 méterrel beljebb a Duna felé kell történnie.

Kárpitok arzénfestékkel. L. mérges festékek.

Kárpitpapir nyomtatása a vasárnapi munkaszüneti törvényre vonatkozó 14.837/92. sz. kereskedelmi miniszteri rendelet I. 19. pontja alá nem sorozható és ezen pont alatt csakis szövetnyomás értendő. (3154/91. Kih. B. M. hat.)

Kártékony állat kiirtása. (1894: XII. tcz. 95. §.) Kihágást követ el, a ki a káros állatokat a hatóság figyelmeztetése daczára, a kitüzött határidő alatt irtani elmulasztja. 100 kor.-ig terjedhető pénzbirság. (Illetékes a fővárosban az előljáróság. Hivatalból üldözendő cselekmény.)

Kártékony anyagok erdőbe hordása. L. erdei kártételről.

Kártékony állatok kiirtására használatos mérgek eladását, illetve megszerzését a 104.455/98. sz. B. M. r. szabályozza. E rendelet megszegése, a mennyiben a cselekmény a Kbt. 108. §. súlya vagy más súlyosabb büntetés szabálya alá nem esik,

15 napig terj. elzárással és 200 kor. terj. pb. büntetendő. (Ítél a Rh.)

Kártékony növények kiirtása. (1894 : XII. tcz. 95. §.) Ugyanúgy, mint kárt. állat kiirtása.

Kártékony rovarok irtása s érte jutalom. Lásd cserebogarak stb.

Kártérítésért levonások a rendőrök illetményéből. (Gazdászati kezelési utasítás 32. §.)

Kártérítés kihágási ügyben 100 koronán túl polgári perre utasítandó. (Kih. Elj. 4. §. Ezen elutasítás nem felebbezhető. Kih. Elj. 22. §.)

Kártétel a főváros tulajdonában. (4566/fk. I. 1899. sz. rend.) Oly esetben, midőn közterületen levő s a főváros tulajdonát képező tárgyakon (sétány, korlát, padok, lánczkorlát, szobor, stb.) a rendőrök megrongálást vagy azokon rendetlenséget tapasztalnak, azt azonnal jelentsék fel. Azon esetben, ha a tárgy rongálója ismeretlen, a rendőri koronás jelentés eredetben a felügyelőségek által további eljárás végett a főparancsnoksághoz terjesztendő be. Ha pedig a tárgy rongálója ismeretes, az tetten éretik, akkor az illető bekísérendő s a jelentés másodpéldánya, annak megemlítésével, hogy az eredeti jelentés a ker. kapitányságnak megtétetett, a felügyelőség útján a Rfp.-hoz terjesztendő.

Kártétel háború esetén a közös hadsereg számára vagy az ellenség előnyére, hűtlenség büntettét képezi. L. e czím alatt.

Kártételről a rendőr, ha felszerelésében hiba esett, soha ne mulaszsza el irásbeli jelentését megtenni, mert könnyen önmaga károsodhatik.

Kártyajáték korlátozása. L. tiltott játékok megakadályozása.

Kártyaengedély adása. (2514/fk. eln. 89. sz. r.) 1. Kávémérésekben, az üzleti helyiségben a nem tiltott kártyajátékok játszása engedély nélkül is szabad a 780/880. kgy. sz. szbr. 1. és 2. §§. alapján. 2. Kávémérő mellékhelyiségére nézve azonban már tilos s ezekre nézve engedély nem is adható. 3. Kávéházak mellékhelyiségeinek úgy adható engedély, ha azok a főhelyiséggel összeköttetesben vannak. 4. Az engedély csak végzésformában érvényes, s a rendőrség adja.

Kártyavetés üzletszerű üzése a Kbt. 79. §-ába ütközik. (J. b.)

Kártyázás pálinkamérőben tilos.

Kátrányfestő anyagok bor hamisításához. L. borfestékekkel stb.

Kátrányfőzés erdőben. L. erdőben veszélyes.

Kávéházi, kávémérői iparnál vasárnapi munkaszünet. Kávéházi iparnál, ideértve a házhoz szóló megrendeléseket is vagy az ily üzletben szokásos bármily étel vagy ital kiszolgáltatását: egész nap. (14.837/92. II. *A)* 1. *i)* pont.) Kávémérő iparnál, ideértve a házhoz szóló megrendeléseket is vagy az

ily üzletekben szokásos bármily étel vagy ital kiszolgáltatását: egész nap. (14.837/92. II. *A)* 1. *i)* pont.)

Kávéházban ékszerrel üzérkedés kihágást képez. — (970/1886. B. M. rend.)

Kávéházakban gyűlések, értekezletek tiltvák. Lásd gyűlések stb.

Kávémérésekben italmérési engedély. Lásd italmérési stb.

Kávéház, kávémérés-ipar. (610/1888. kgy. sz. szbr.) — 1. Ily üzlet nyitására engedélyt csak teljesen megbizható egyén kaphat, kinek megbizhatóságát az államrendőrség igazolja. Egyáltalán nem nyithat ily üzletet az, a ki nyereségvágyból elkövetett bűntett vagy vétség miatt már büntetve volt. 3. Kiszolgálásra csak kifogástalan előéletű egyén alkalmazható. 4. Úgy kávéház, mint kávémérésben mint pénztárosnő egy és ugyanazon időben csak 1 női személy lehet jelen. 5. Minden fogyasztási czikkről az arjegyzék szembeötlő helyen kifüggesztendő s az ebben jelzett árnál többet követelni tilos. 6. Ily üzlethelyiségekben vendéget zárt ajtó mögött időzni engedni nem szabad. 8. Szerencsejáték tiltatik s az 1879: XL. tcz. értelmében büntetendő. 10. *A)* Kávéház az, mely *a)* utczai, földfeletti helyiségben van, *b)* melyben thea, kávé, csokoládé s italmérési engedély tárgyát nem képező szeszesitalok méretnek ki, *c)* melyben a belterületen legalább kettő, a külterületen egy tekeasztal áll, *d)* melyek «Kávéház» feliratal birnak. 11. A kávéháztulajdonosnak jogában van: *a)* mindennemű nem tiltott játék játszását megengedni, *b)* zenét tartani, *c)* üzletét éjjel-nappal, állandóan nyitva tartani. 13. Zenélni éjfél után 1 óráig szabad, azonban 12—1-ig csak zárt ajtók mögött. Templomok, iskolák, kórházak, középületek közelében a zenélés betiltható. 15. Csak férfiszemélyek szolgálhatnak ki. 16. Kávéháztulajdonosnak tilos bordélyüzletet folytatni s üzletét tánczterem vagy mulatóhelylyel összekötni. 17. Engedélyokmány, iparjegy stb. szembeötlő helyen kifüggesztendő. 18. *B)* Kávémérésekben ugyanazon italok s ételek mérhetők ki, mint a kávéházakban. 19. Kávémérésben egy tekeasztal felállítása s minden nem tiltott kártyajáték gyakorlása meg van engedve, azonban a kártya csak az üzleti főhelyiségben játszható. A zenélés és dalolás feltétlenül tilos, valamint (20. §.) a «Kávéház» felirat is. 22. A kiszolgálásra nők is alkalmazhatók. 23. Tilos a kávémérőknek bordélyüzletet közvetíteni, üzletüket tánczterem s egyéb mulatókkal összekötni s erkölcstelen személyeket kiszolgálásra alkalmazni. 24. Záróra mindenkor este 11 óra s reggel 3 óra előtt kinyitni nem szabad; 11—3 óráig vendéget még zárt ajtók mögött sem szabad kiszolgálni. 26—30. Büntető határozatokat l. Krecs. Gyüjt. 173—175. lap. Kártyajátszási engedély a rendőrségtől kérendő ki.

Kecsege s kősüllő halászata. L. halászati tilalom.

Kecskéket is csak marhalevéllel szabad venni vagy eladni.

Kecskék összekötözve szállítása. Lásd állatok szállítása stb.

Kedvezmény védkötelezettségnél. L. családi tekintetből való stb.

Kegyelmi kérvények kihágási ítéletek ellen. L. Krecs. Gyüjt. 307. l.

Kegyszerekkel való visszaélés választásoknál. Lásd lelkész stb.

Kelenföldi állomáson rendőri szolgálat. (Rfp. np. 1899. III/11.) A kelenföldi állomás őrségéből egy rendőrnek mindég jelen kell lenni a személyvonatok érkezésénél. E rendőrnek az esetleges panaszok átvételén kívül különös kötelessége az is, hogyha valamelyik vonattal magasabb rangú egyéniség érkezik, úgy ezt azonnal megtávszólja az I. vasúti felügyelőségnek. A 9089/Rfp. 1900. sz. utasítás szerint az őrségnek elrendeltetett, hogy az I. sz. vasúti kirendeltség parancsnokától a szolgálatra nézve hozzá intézett bárminemű parancsra vagy felhivásra azonnal rendelkezésre álljon.

Keményítő-iparnál a munka egész munkaszüneti nap folytatható. (14.837/892. sz. Ker. M. r.)

Kenderáztatás vasárnap szabad: egész nap. (14.837/92. I. 6. pont. Ker. M. r.)

Kendert áztatni másnak a földjén kihágást képez. Lásd másnak a földjén.

Kendernek, lennek nem a hatóság által kijelölt helyen áztatása kihágást képez, hivatalból üldözendő s a fővárosban az előljáróság által 200 kor. terj. pb. büntetendő. (1894: XII. tcz. 94. §. *e)* pont.)

Kenése betegeknek. L. betegek kenése.

Kenyérárusitás vasárnap szabad. Kenyér árusítása és házhoz szállítása: egész nap. (14.837/92. II. *A)* 1. *g)* pont. Ker. M. r.)

Kenyérneműek eladása. L. hús és kenyérneműek czím a.

Kerepesi-út 65. sz. ház előtt a villamosok 1898. évi 20.903/fk. I. sz. r. szerint a gyalogjáró szűke miatt a járda kibővítése vagy a ház lebontásáig, csak emberlépésnek megfelelő gyorsasággal haladhatnak.

Keresetiadó-névjegyzék. (1898. évi X/6. sz. np.) Minden évben a testületben szolgáló altisztek és rendőrökről a keresetiadó megállapíthatása végett kiadott minta szerinti kimutatás szerkesztendő.

Keresetiadó ellen felszólamlás. L. adókivetés ellen felszólamlás.

Kereskedelmi irodák vasárnapi munkaszünete. Kereskedelmi irodákban a kereskedelmi és gyári alkalmazottak irodabeli munkája: déli 12 óráig; június és július havában azonban csak délelőtt 10 óráig szabad; Szent István napján a munka egész napon át nem folytatható. L. ipari irodák.

Keresztlevelei a rendőrőknek az osztályparancsnokság által magánhasználatra ki nem adhatók. (8044/Rfp. 902.)

Keresztelési bizonylatok kölcsönös megküldésére vonatkozó Vallás- és Közokt. M. 10.086/1890. sz. r. L. 1890. évi R. T. 753. l.

Kerékpáradó ellenőrzése. (36.404/fk. I. 99. sz. r.) Minden kerékpározó, kinek kerékpárja hatósági számtáblával ellátva nincsen, köteles a m. kir. államrendőrség közegeinek felszólítására megállani s az illető évre eső kerékpár-adó lefizetését avagy a kerékpár adómentességét igazolni, esetleg a kerületi elöljáróságnál vagy a vámnál fizetett 1 koronáról kiállított igazolványt felmutatni. A mennyiben az illető személyazonossága és lakása megállapítható, a feljelentés a ker. kapitányság útján a feljelentett lakása szerint illetékes kerületi elöljárósághoz juttatandó. Ha az ily módon feltartóztatott kerékpáros személyazonosságát igazolni nem tudja vagy ha a kerékpáradó utólagos behajtása bármi okból veszélyeztettnek tünnék fel, a kerékpár kézizálogkép visszatartandó s az illetékes kerületi elöljárósághoz szállítandó.

Kerékpáradóról szóló szabályrendelet. (308/99. kgy. sz. szbr.) 1. §. A székesfőváros területén a 2. §-ban említett kivételekkel minden kerékpár vagy, a kerekek számára való tekintet nélkül, ahhoz hasonló jármű községi kerékpár-adó alá esik. 2. §. Kerékpáradó alá nem esnek: *a)* a közhivatali használatban levő, magántulajdont nem képező szolgálati kerékpárok; *b)* a kizárólag eladás czéljából valamely üzleti helyiségben raktáron készletben tartott azon kerékpárok, a melyeket sem az üzlettulajdonos, sem mások nem használnak; *c)* a gyermekjáték jellegével biró kerékpárok, valamint olyan kerékpárok, vagy ahhoz hasonló járművek, a melyek csupán beteg, béna vagy nyomorék emberek használatára szolgálnak; *d)* a használatra nem szánt kerékpárok. Ezen körülmény előzetesen az illetékes kerületi elöljáróságnál bejelentendő. Az adó egy évre 10 korona. Eladott kerékpár után évközben új adó nem fizettetik. Minden kerékpáros köteles a rendőr intésére megállani. 10. §. Eljárásra a ker. Elölj. illetékes.

Kerékpár földmágnességi és meteorologiai intézet alkalmazottainak. (21.775/fk. I. 1901.) A m. kir. meteorologia és földmágnességi intézet igazgatóságának engedély adatott arra, hogy a székesfőváros összes utain és a hidain 3 alkalmazottja által kerékpároni kézbesítéseket eszközölhessen; a kézbesítők részére a közigazgatási osztály által jogosítványok állítandók ki.

Kerékpárigazolványok (ideiglenesek). — (79.467/VI. 900. sz. tanácsi határozat.) A 8 napra, ideiglenesen vidékieknek kiadott kerékpárigazolványok mindkét oldalon s pedig szorosan a díj befizetésének hónapját jelző római szám mellett a befizetés napját jelző arab számmal is lebélyegzendők, hogy ekként az igazolványok esetleges lejárta könnyebben ellenőrizhető legyen. Ugyancsak az ellenőrzés szempontjából elrendeli még a tanács, hogy a szóban forgó igazolványok, úgy mint a rendes kerékpár-

adószámtáblák, a kerékpár fékjén vagy az esetben, ha azok fékkel nem volnának ellátva, a várcsövön tartóval megerősítendők és hatósági ólomzárral ellátandók. Azok önhatalmú eltávolítása tilos.

Kerékpárlámpák meggyujtása. (28.205/fk. I. 97. sz. hirdetmény *b)* pontja.) A kötelező kivilágítás idejére nézve az utczai közlámpák meggyujtása és kioltása közötti idő tekintetik mérvadónak; meggyujtandók ezenkívül a lámpák ködös időben nappal is.

Kerékpár mérsékelt sebessége alatt a székesfőváros belterületén oly sebesség értendő, mely mellett a kerékpáros gépét 4—5 méter távolságra még megállítani képes, azaz oly sebesség, mely 8—10 kilométert óránként meg nem halad. (Rédey Gyüjt. II. 105. l.)

Kerékpáron katonák. L. katonai személyek kerékpározása.

Kerékpáron rendőri kézbesítői szolgálat. (Rfp. np. 99. III/21.) A kerékpáron kézbesítői szolgálatot kézbesítő-rendőrök utasíttatnak, hogy szolgálatuk megkezdésekor a kerékpárt csak kifogástalan állapotban vegyék át s az észlelt hiányokat személyes felelősség terhe alatt azonnal jelentsék be a segédtisztnek.

Kerékpáros rendőrök szolgálata. (11.894/Rfp. 1902.) A kerékpáros rendőrök valahányszor szolgálatilag kerékpáron kivonulnak, kardjukat a kerékpárra erősítve, magukkal vinni tartoznak.

Kerékpárral gőzhajón s vasutakon a fővárosba érkezőkkel szembeni eljárásra utasítás. A 35.050/99. VI. sz. utasítás szerint (l. 308/99. kgy. sz. szbr.) ki van mondva, hogy a «nem kerékpáron érkező» idegenek 8 napra szóló igazolványt bármely ker. előljáróságnál válthatnak. A rendőrök ily értelemben utasítsák a fővárosba gőzhajón vagy vasuton érkező idegeneket. Ily igazolványok különben a vámfelügyelőknél is válthatók. Óvakodjanak a rendőrök az ily idegeneknek szükségtelen esetleges előállításától.

Kerékpározás éjjel. (18.469/fk. I. 97. sz. r.) Mindenütt, a tiltott helyeken is szabad este 9 órától reggel 7 óráig kerékpározni. L. kerékpározás a hidakon.

Kerékpározás gyalogutakon tilos. L. járdákon stb.

Kerékpározás hajtási szabályai. L. Rédey Gyüjt. II. 105. l.) *a)* a kerékpárral mindig az út baloldalán kell haladni; *b)* szembejövő járművek, kerékpárok és csapatok előtt balra kell kitérni; *c)* járművek, kerékpárok stb. megelőzése alkalmával jobbra kell kerülni. L. alább: kerékpározás szab.

Kerékpározás a hidakon. (18.469/fk. I. 97. sz. r.) A Margit- és Ferencz József-hídon a kocsiúton egyáltalán mindég szabad kerékpározni, a Lánczhídon pedig csak reggel 7-től este 7 óráig tilos, azontúl meg van engedve.

Kerékpározás szabályozása. (42.159/V—c. 1897. számú B. M. r.) 1. A kerékpár könnyű járműnek tekintetik s így az álta-

lános hajtási szabályok a rajta való közlekedésre is érvényesek. 3. §. Minden kerékpár vagy ehhez hasonló szerkezetű gép, irányító, fékező és legalább 30 méternyi távolságra hallható csöngőkészülékkel, valamint elöl lámpással legyen ellátva, mely az utczai lámpák meggyujtásának idejében kivilágítandó. 4. §. A városok és községek belterületén kerékpárral túlságos gyorsasággal vagyis a kétfogatú könnyű kocsik rendes sebességénél gyorsabban előhaladni, versenyt futni közlekedési eszközöket, embereket és állatokat körülkeringeni s általában bárhol olyasmit elkövetni, mi a személy- és vagyonbiztonságot veszélyeztethetné, a közlekedést akadályozhatná vagy a lovakat és egyéb állatokat megriaszthatná, tilos. Kapukon át, egyik utczából a másikba való befordulásnál, utczakeresztezéseknél, közutakkal határos telkekről kifutás vagy ilyenekbe befutásnál s mindenütt, a hol a kocsi-, lovas- vagy gyalogközlekedés a rendesnél fokozottabb mérvű, csakis lassú vagyis a gyalogos rendes sebességével szabad kerék. pározni, sőt esetleg köteles a kerékpáros a szükséghez képest vagy a rendőrközeg figyelmeztetésére gépéről leszállva, ezt mindaddig kézen vezetni, míg az úttest ismét szabaddá nem lesz. 5. §. A haladás irányában álldogáló vagy járó-kelő közönség a kerékpár vagy ehhez hasonló gép közeledtére hangos csöngetéssel, kellő időben és jól hallhatóan figyelmeztetendő. 6. §. Szembejövő kocsiknak, kerékpárosoknak, lovasoknak, nagyobb csoportoknak stb. a kerékpáros kellő időben és módon balra térjen ki. Ha ezt a helyi vagy egyéb körülmények meg nem engednék, mindaddig megállapodni, esetleg leszállani tartozik, míg a pálya ismét szabaddá lesz. Hogy ez a kerékpárosnak megkönnyíttessék, szükség esetén a szembejövő kocsik, lovasok stb. lehető lassan haladjanak s ezek is kötelesek a szembejövő kerékpárosoknak kellő mérvben kitérni. 7. §. Kocsik, lovasok stb. megelőzése jobbra, gyorsított menetsebességgel történjék. A kocsi, adott figyelmeztető jelre, szükség esetén annyira köteles balra kitérni, hogy a kerékpáros veszély nélkül elmehessen mellette. Az utak szögletein és keresztezéseken, hidakon, kapualjakban, alagutakban s mindenütt, a hol az úttest, kocsik s más járművek közlekedése miatt szűknek bizonyul, tilos a megelőzés. 8. §. Ha a kerékpáros észreveszi, hogy a ló a kerékpár láttára megbokrosodik, vagy hogy ha egyébként a kerékpárral való elhaladás az emberek testi biztonságát veszélyeztethetné, tartozik gépéről leszállani. 9. §. Zárt sorokban menetelő katonaságnak, temetéseknek, nyilvános felvonulásoknak, udvari hintóknak, postafogatoknak, szereikkel mentésre sietö tűzoltóságnak és mentőknek, valamint a közutak fellocsolását végző járműveknek úgy az előrehaladó, mint a szembejövő kerékpáros gépével kitérni köteles. Ha ezt a helyi viszonyok meg nem engednek, tartozik azok elvonulásáig megállani. 10. §. Több kerékpárral egymás mellett haladni csak ott szabad, hol ezt a közlekedési viszonyok megengedik; ha a pálya szűknek bizonyulna, kitérni és megelőzni csak egyenként szabad. 11. §. Közutakon a

mutatványok sorába tartozó, nem rendes módon való kerékpározás tilos. 12. §. Tilos a kerékpárokhoz vagy hasonló gépekhez ebeket zsinórral vagy egyébként odakötve futtatni. 13. §. Kerékpárversenyek, tömeges kerékpáros felvonulások csupán erre alkalmas helyeken, illetve útvonalakon és időben, az illetékes helyi rendőrhatóság előzetes engedélyével és az ez által előírt módozatok betartásával rendezhetők. 14. §. A kerékpárosok egyfelől jelen általános szabályok, valamint az erre vonatkozó helyhatósági különleges rendelkezések betartására kötelezvék; másfelől azonban akár kedvtelésből, akár gyakorlati célokból üzött kerékpározásoknál hatósági támogatásra és védelemre igényt tarthatnak. 15. §. Kutyáknak a kerékpározók utáni uszítása tilos, valamint a kerékpározó után iramodó kutyát gazdája vagy hozzátartozója visszahívni köteles. 16. §. A rendőri közeg felszólításának s rendelkezéseinek a kerékpározók engedelmeskedni tartoznak, úgyszintén kötelesek a rendőrközegek felszólítására megállani s ezek kívánatára magukat igazolni; a magukat igazolni nem tudó kerékpárosok kötelesek gépüket kézen vezetve, az illető rendőrközeget a rendőrhatóság legközelebbi helyiségébe követni. 18. §. Bünt. 100 kor. terj. pb. Ítél a Rkap.

Kerékpározás szabályszerű csengőkkel. (36.916/fk. l. 902. sz. r.) Egyes kerékpározók az 1897. évi 42.159. sz. B. M. r. 2. §-ában előírt csengőkészülék helyett más jelzőkészüléket: sípot, trombitát vagy az automobilok által használt készülékhez hasonló kürtjelzőt alkalmaznak a kerékpárokra s ezen készülékekkel adott jelzésekkel különösen éjjel a lakók nyugalmát zavarják. Miután az ily jelzőkészülékek a fenti rendelet értelmében szabálytalanoknak tekintendők, a kerékpártulajdonosok figyelmeztetendők, hogy közlekedés alkalmával szabályszerű csengőkészüléket használjanak. Azok ellen, a kik figyelmeztetés után sem látják el gépeiket az előírt csengővel, az előírt kihágási eljárás megindítandó.

Kerékpározás tilalma a Stefánia-uton a sétakocsikázás idején. (27.891/fk. I. 1895. sz. r.) Az Andrássy-útnak az Oktogontól kifelé vezető részén, középső úttestén, valamint a Stefánia-útnak az Aréna-úttól egész a víztoronyig terjedő szakaszán a kocsiúttesten, hol a kocsikorzó szokott lenni: április hó 15-től október hó végéig naponta délután 4 órától esti 8 óráig, lóverseny-napokon pedig déli 12 órától kezdve esti 9 óráig terjedő időtartam alatt a kerékpárral, veloczipéddel s általában a rajta ülő egyén által mozgatott bármi néven nevezett ilyes géppel való közlekedést, mely úgy a kerékpározókra, mint pedig az egyéb kocsiközlekedésre veszélyes lehet, a főkapitány az 1881. évi XXI. tcz. alapján eltiltotta s kihágásnak minősítette.

Kerékpározási tilalom egyes utczákon. (28.205/fk. I. 1897. sz. r.) 1. A kerékpározás a következő utczákban, utakon és tereken tilos: *a)* a IV. kerület területén a Kossuth Lajos-utczában, a Ferenczieк-terén, Kigyó-utczában, Kigyó-téren, Koronaherczeg-utczában, Szervita-téren, Kristóf-téren és Váczi-utczában; *b)* a

Dorottya-utczában; *c)* a Baross-utcza, Dob-utcza és Király-utczának a körúton belül eső részén. Mindezen utczákon és tereken a kerékpározás reggeli 7 órától esti 9 óráig tilos; *d)* az Andrássy-útnak az Oktogon-tértől az Aréna-útig terjedő szakaszán a kerékpározás április 1-től október 31-ig d. u. 4 órától esti 9 óráig csak a jobb- és baloldali mellék kocsi-utakon van megengedve, ellenben a középső úttesten, valamint a Stefánia-uton a víztoronyig a jelzett évszakban és időben tilos; *e)* egyáltalában, tehát úgy éjjel, mint nappal tilos a kerékpározás a városban és a Duna-parton fekvő sétányokon és sétatereken, valamint a Duna jobbpartján fekvő mindazon utczákban és utakon, melyek oly keskenyek vagy lejtősek, hogy azokon a kerékpározás úgy az egyéb közlekedésre, mint maguk a kerékpározókra nézve veszélyes lehet; *f)* a lánczhidon a kerékpározás reggeli 7 órától esti 7 óráig tilos. Ezen idő alatt a kerékpárt kézen kell átvezetni. Kivételeket. L. kerékpárok üzleti czélokra- posta és hivatali szolgálatra.

Kerékpározók udvari kocsikat nem követhetnek. A rendőrök által megakadályozandók, a kerékpárról leszállítandók és figyelmeztetendők.

Kerékpározás üzleti kerékpárokkal mindenütt szabad. (L. Rédey Gyüjt. II. 105. l.) Az üzleti czélokra, árúszállításra, kézbesítésre stb. használt három- vagy kétkerekü kerékpárokon a közlekedés minden utakon, utczákon és tereken is (a városban és a Duna-parton fekvő sétányok és sétaterek kivételével) meg van engedve, ha az ily kerékpárok az üzlet, czég vagy vállalat nevét és lakását feltüntető és a gép előrészén alkalmazott, jól olvasható felirati táblákkal el vannak látva.

- **Kerékpározás Városligetben** a sétányokon és a köröndön nem szabad; ezen rendelet áthágója a ker. kapitánysághoz feljelentendő. (1898/13.794. sz. fk. r.)

Kerékpárülésen gyermeket a kerékpárosok magokkal vihetnek, ez nem képez kihágást s ezért fel sem jelenthetők. (Rfp. Ut.)

Keréktalp szélességei. L. hidakon teherkocsik stb.

Keréktörés hidakon. L. hidakon teherkocsik stb.

Kerítések rongálása erdőkben. L. erdei kártételről.

Kerítések, sorompók, kapuk jogtalan kinyitása. Kihágást követ el, a ki az utak vagy bekerített földek elzárására szolgáló kerítéseket, sorompókat, kapukat s más hasonló készülékeket jogosulatlanul kinyit. Büntethető 100 koronáig. Illetékes a fővárosban az előljáróság. Károsult fél indítványára. (1894. évi XII. tcz. 95. §.)

Kerítések üres telkeknél. (L. építésügyi szbr. 337—344. §.) 337. §. Az I. és II. övezet területén minden telek bekerítendő, de a hatóság a III. és IV. övezetben is elrendelheti egyes telkek bekerítését, ha ezt közbiztonsági, köztisztasági érdekből, avagy az illető telek használati módja miatt szükségesnek találja. 343. §. A III. és IV. övezetben élősövénykerítést is szabad készíteni, de

ez nem lehet 1·40 méternél magasabb ; a szomszéd, vagy út felőli határtól 0·50 méterrel visszahelyezendő s gondosan nyesendő, hogy ágai se az út, se a szomszéd vonalán túl ne érjenek.

Kertekből gyümölcs stb. lopás. L. gazdasági termékek ellopása.

Kertészeti ipar vasárnap gyakorolható. Kertészeti iparnál a termeléssel és míveléssel kapcsolatos félbeszakíthatlan és sürgős munka : egész nap. (14.837/92. I. 11. pont.)

Kerti bor. L. borvidékek beosztása.

Ketreczekben szállítása a szárnyasoknak. L. állatok szállítása.

Kettős házasság. A ki érvényes házassági kötelékben lévén, ismét házasságra lép, úgyszintén azon nem házas is, a ki tudva házas egyénnel köt házasságot : a kettős házasság bűntettét követi el. (Btv. 251. §.) Azon lelkész, a ki a hettős házasságot tudva, a feleket összeadja, a Btv. 252. §-a, ha pedig gondatlanul teszi ugyanezt, a Btv. 253. §-ába ütköző bűncselekményt követ el.

Kezelés egyszerűsítése irásbeli érintkezéseknél. L. ügyvitel stb.

Kezességi bárcza. L. bérszolgák, hordárok állomása stb.

Kezesség mellett szabadon bocsátható kihágási ügyben is az előzetesen letartóztatott. (1332/1891. sz. B. M. r.)

Keztyű szolgálatban mindig viselendő. Egyáltalában mint az egyenruházathoz tartozó ruhadarab felebbvaló vagy előljáróval szembeni hivatalos érintkezésnél nem mellőzhető. (Fp. np. 97.II/5.)

Kerületi felügyelők és a bejelentés. (44.080/fk. I. 1896. sz. r.) 1. A bejentési kötelezettség nem teljesítése által elkövetett mulasztás kinyomozásával és feljelentésével a kerületek rendőrfelügyelői bizattak meg, kik kötelesek személyesen is és közegeik útján meggyőződni arról, hogy a kerületekben lakók bejelentési kötelezettségük teljesítését nem mulasztják-e el és a mulasztásokat tartoznak a bejelentési hivatalnak bejelenteni. A felügyelők ezen ellenőrzésre a rendőr-altiszteket és a rendőröket kellő beosztás mellett igénybe vehetik. A beérkezett bejelentő-lapok naponta a felügyelőségnél : *a)* budapesti lakosok ; *b)* cselédek ; *c)* ideiglenesen tartózkodók és a vezetéknév kezdőbetüje szerint sorrendbe is szedve, a beérkezést követő nap reggelén legkésőbben délelőtt 10 óráig onnan a lapok számát kitüntető kézbesítési könyv mellett a bejelentési hivatalba beküldendők. 4. A ker. felügyelők a hozzájuk, az őrszobák és e kirendeltségek részéről beérkező bejelentési lapok átvételére és kezelésére egy rendőr-altisztet vagy rendőrt igénybe vehetnek, ki egyúttal a ker. kapitányság épületében elhelyezett őrszoba vagy kirendeltség által ellátandó bejelentési hivatali teendőket is elvégezi.

Kerületi kapitánysághoz éjjel kihágás miatt bekisért egyének, kiket az őrparancsnokok szabadlábra nem helyeznek, kimotozandók, a tőlük elvett tárgyak ügyiratuk küllapján feljegyzendők s a bekisért egyén is aláirja. (Szolg. Ut. 84. §.)

Kerületi kapitányságnál visszatartandó egyének. Kihágás miatt előállított csak akkor tartandó vissza, ha azt a saját, vagy azt a közrend és közbiztonság érdeke úgy kívánja.

Kerületi kapitányságnál délutáni felügyeleti szolgálat. (1349/fk. eln. 1897. sz. r. — L. Krecs. Gyüjt. 336. l.)

Kerületi kapitányságnál letartóztatottak élelmezése. L. letartóztatott egyének élelmezése.

Kerületi kapitányságok, bejelentési hivatal és a főparancsnokság pénzkezelése. (378/1885. M. biztosi szám. — L. Rédey II. 81. l.)

Kerületi kapitányságok és a bordélyügy. (L. bordélyügyi szbr. 50—54. §-ai.)

Kerületi kapitányságok hatásköre a bűnügyi nyomozásoknál. A 717/1900. fk. eln. sz. Ut. szerint a ker. kapitányságok kizárólagos nyomozási hatásköre: 1. Az illetékességük alá tartozó kihágásokon kívül csakis a ker. járásbíróságok hatáskörébe utalt vétségek és kihágások, a kir. törvényszékek és esküdtbíróságok hatásköre alá vont büntetendő cselekmények közül pedig csak azok utaltatnak, a melyek a központi bűnügyi osztálynak (lásd e czimnél) fenn nem tartatnak vagy a melyek nyomozásával a központ által megbizatnak. 2. Tűz- és balesetek, hirtelen elhalálozások, öngyilkosságok, talált hullák körül az előnyomozás foganatosítása rendszerint a ker. kapitányságok hatáskörébe utaltatik. Gyanus halálesetről és ha ismeretlen egyén holttestét találták, a rendőrközeg vagy a rendőrtisztviselő által szerkesztett jelentés mindenkor két példányban állítandó ki, melyek a megejtett nyomozásra vonatkozó iratokkal együtt haladéktalanul a főkapitánysághoz terjesztendők be. A hulla bonczolása iránt mindenkor a főkapitányi hivatal intézkedik. Az ujpesti ker. kapitányság területén felmerülő hasonló esetekben ezen ker. kapitányság az ujpesti ker. járásbírósághoz fordul. Ha ily esetekben a nyomozás során büntetendő cselekmény jelenségei merülnek fel, tartoznak a ker. kapitányságok a szükséges birói intézkedések igénybevehetése czéljából a nyomozás iratait a központi bűnügyi osztály vezetőjéhez vagy a hivatalos órák elmultával a központi felügyeletet teljesítő tisztviselőhöz beküldeni. (B. P. 240. §. — L. Rédey Gyüjt. IV. évf. 66. l.)

Kerületi kapitányságok és a sajtóiroda. (1740/fk. eln. 1896. sz. végzés.) Kötelesek a hivatalos órák alatt történő fontosabb eseményeket telefonon a sajtóiroda tudomására hozni.

Kéjelgésügy szabályozása. (49.465/1900. sz. fk. r. — L. Rédey Gyüjt. 1900. 78. l.) E rendelet a 837/1884. kgy. sz. szbr. és 11.162/1885. sz. B. M. rendelet kiegészítésekép jelent meg s azok határozmányait érintetlenül hagyja. 1. §. Minden nő, ki a kéjelgést akár rendőri engedély mellett, azaz bárczával vagy egészségi lappal, akár pedig engedély nélkül titokban keresetszerűen üzi, a Kbt. 81. §-ában megjelölt kéjnő fogalma alá tartozónak tekintendő és mint ilyen a már fennálló szabályokban és

jelen rendeletben foglalt határozmányoknak alá van vetve. 2. § Az engedélyezett kéjnők: I. nyilvános vagy bárczás kéjnők; II. egészségi lappal biró nők lehetnek. 3. §. Nyilvános vagy bárczás kéjnők azok, a kiknek nyiltan bevallott egyedüli keresetforrását a kéjelgés képezi és mint ilyenek rendes türelmi bárczával vannak ellátva. Az ily kéjnők: *a)* bordélyháziak; *b)* rendőrileg engedélyezett magánlakáson levők; *c)* futó-bárczás kéjnők lehetnek. Továbbiakban l. Bordélyházak. Bárczás kéjnők. Szemlelap. Magánlakáson levő kéjnők. Futó-bárcza. Egészségi-lap. Találkahelyek. Titkos kéjelgés stb.

Kéjnők kihágásai. Kéjnők, kik a reájuk vonatkozó hatósági szabályokat meg nem tartják, egy hónapig terjedhető elzárással büntettetnek. (Kbt. 81. §.) Illetékes a Rh.

Kéjnők belváros egyes utczáiból eltiltása. L. bárczás kéjnők vendégszerzés stb.

Kéjnők csavargása. L. bordélyházi szbr. V. fej.

Kéjnők felvétele. (L. Rédey Gyüjt. II. évf. 97. l.) A felvételre jelentkező kéjnőt az ügyosztály vezetője minden alkalommal elhatározásának következményeire jóakaratulag személyesen figyelmezteti és ha szándékánál a figyelmeztetés után is megmarad, vele jegyzőkönyvet vétet fel, a rendőrfőorvos által megvizsgáltatja és ha felvételét egészségi okok sem gátolják, türelmi bárczát állíttat ki, a kéjnő hatósági okmányát átveszi és betüsorban kezelteti, a hiányzó okmányok beszerzése iránt intézkedik, mely eljárás után a kéjnő nevét és a személyazonosság megállapításához szükséges adatokat, úgy nemkülönben a kéjnő által bemondott lakást pedig a törzskönyvbe iktatja. A felvett jegyzőkönyvet annak megállapítása végett, hogy a felvett nincs-e kitiltva vagy a körözöttek között, rövid uton visszavárólag a nyilvántartási hivatalhoz teszi át. A mennyiben a kéjnő kitiltott vagy körözött, ellene a szabályszerü eljárást foganatositja, ellenesetben a nyilvántartás megjegyzéseivel ellátott jegyzőkönyvet szabályszerüen irattárba helyezteti.

Kéjnőről hivatalos értesítés mikor adható? L. bordélyházi szbr. VI. fej.

Kéjnők kávéházak előtt nem tartózkodhatnak. (16.246/fk. I. 1901. sz. r.) A rendőrök hassanak oda, hogy a családok által is látogatott helyek, kávéházak stb. közelében és egyáltalában oly helyeken, a hol a kéjnőknek nagyobb számmal való megjelenésük a közönség erkölcsi érzetét sérti, kéjnők ne tartózkodjanak. A figyelmeztetésre nem hajló kéjnő ellen a 49.465/fk. I. 900. sz. r. 19., illetve 41. §-a alapján a feljelentés megteendő.

Kéjnők lakásviszonyainak szabályozása. (2761/fk. I. 1898. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. 1898. 75. l.) 1. Azon főbérlő, ki lakását vagy annak egy részét orvosrendőri felügyelet alatt álló magánkéjnőnek albérletbe adni akarja, ebbeli szándékát a lakása szerint illetékes ker. kapitányságnál benyujtandó irásbeli kérelem alakjában tartozik bejelenteni. Ezen kérvényben a főbérlő nevén

kívül a bérbeadni szándékolt lakásrész, utcza, házszám és a lakosztály száma, valamint az egy napra, hétre, esetleg egy hónapra igényelt bérösszeg pontosan megjelölendők. 2. A ker. kapitányság vezetője, ha a kérvényt rendben találja, a ker. rendőrorvos és egy rendőrtisztviselő kiküldése által meggyőződést szerez arról, hogy a lakás fekvésénél és környezeténél fogva ily czélra alkalmas-e és megfelel-e azon közegészségi és erkölcsrendészeti követelményeknek, melyeket a fennálló szabályok a magánkéjnők lakásaira nézve előirnak. 4. Irásbeli engedély nélkül kéjnőt keresetének üzése czéljából albérletbe fogadni vagy a kéjnőtől a megállapított összegnél magasabb bért szedni vagy követelni tilos. Ezen tilalom megszegése esetén a már kiadott engedély azonnal visszavonandó és az ily bérlőnek ujabb engedély nem adható. 6. A lakbéren kívül a kéjnők által a bérbeadónak étkezés, takarítás, fütés, mosás, kapunyitás és egyéb szolgálatok fejében fizetendő összegek a polgári életben hasonló szolgáltatások után fizetni szokott összeget meg nem haladhatják és az ily irányban felmerült alapos panaszok szintén a lakásengedély elvesztését vonják maguk után.

Kéjnők magánlakása. L. bordélyügyről általában.

Kéjnők kitiltása az Ujvilág-utczából. (41.062/fk. I. 1901. sz. r.) A nemzeti zenede közelében lakó kéjnőknek tilos esti 9 óra előtt vendégszerzés czéljából az Ujvilág-utczában, illetőleg a Vármegyeház-utcza és Gerlóczy-utcza sarkán tartózkodni, sétálni vagy keresetük üzése okából ott ácsorogni. A feltünő és a közönséget megbotránkoztató viselkedéstől, a járdán való csoportosulástól és a járókelők megszólításától azonban este 9 óra után is tartózkodni kötelesek. Azon kéjnők ellen, a kik ezen rendelet ellen vétnek, a Kbt. 81. §-a értelmében a kihágási eljárás azonnal megindítandó, illetve a kapitánysághoz feljelentendő.

Kéjnők magatartása. (49.465/fk. 900. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. 1900. 78. l.) 19. §. A kéjnő egy rövid területen való huzamosabb sétától, illetlen vagy közszemérmet sértő cselekedettől, különösen kapuban, utczasarkon, templom, iskola, nevelő-intézet, gyermekkert és szinház közelében való ácsorgástól, nemkülönben az általa lakott házban bármiféle botrány előidézésétől, az utczán közlekedőknek szóval vagy szemérmetlen kaczérkodás által való hivogatásától vagy csábításától tartózkodni köteles. Közillemet sértő módon és ruházatban az utczán vagy más nyilvános helyen és nem kéjnők által lakott ház udvarán megjelenni tilos. 20. §. Kéjnő külön szobára kizárólag csak egy férfival mehet és kívülök a szobában ily alkalommal más nem tartózkodhatik. 21. §. A magánlakáson levő kéjnők lakást templomtól, iskolától és nevelőintézettől csak 150 méternél nagyobb távolságra fogadhatnak. Lakásukon és annak mellékhelyiségeiben férfiaknak állandó vagy rendszeres ott tartózkodásra helyet nem adhatnak és cselédképen csak nőszemélyeket alkalmazhatnak. Az ily cselédek gyanú esetén szintén orvosrendőri ellenőrzés alá vehetők. Nagykoruságot el nem ért nőszemélyek azonban cseléd gyanánt sem tartózkodhat-

nak kéjnők vagy erkölcsrendőri okokból rendőri felügyelet alatt álló egyének szolgálatában.

Kéjnők (bárczás és bordélyházi) nyilvános megjelenése. (49.465/1900. sz. fk. r. — L. Rédey Gyüjt. 1900. 78. l.) 15. §. A bordélyházak tulajdonosai, valamint a bordélyházakban levő kéjnők szinházak, nyilvános hangversenyek és ünnepélyek látogatásánál az elsőrendű helyeken nem jelenhetnek meg. Tilos a bárczás kéjnőknek a dunaparti sétahelyeken, az Andrássy-úton a a Váczi-körúttól az Oktogon-térig, a régi Váczi-utczán, Kossuth Lajos-utczán, a Koronaherczeg-utczán, Gizella-téren, a Dorottya-utczán és a Fürdő-utczán megjelenniök. Ezen helyeken lakást sem fogadhatnak.

Kéjnők orvosi vizsgálata. (L. bordélyügyi szbr. III. fej.)

Kéjnők szeretői. (49.465/900. fk. r. — L. Rédey Gyüjt. 1900. 78. l.) 22. §. Azon férfi személyek, a kik mint bárczás kéjnők kisérői, ezek keresetéből tartatják fenn magukat, ha nem helybeli illetőségüek, a főváros területéről kitiltandók, az itteni illetőségüek pedig szigorú rendőri felügyelet alatt tartandók s velük szemben egyéb alkalmas rendőri szabályok szigoruan alkalmazandók. 23. §. Magánlakáson levő kéjnőnek kéjnői keresetéből a kialkudott lakbéren kívül részt vagy osztalékot követelni tilos. A magánkéjnők lakásának felvétele és az általuk fizetendő lakbérek hatósági megállapítása tárgyában 1898. évi január 10-én kiadott 2761/fk. I. sz. rendelet továbbra is érvényben marad.

Keményítő-ipar vasárnap szabad: egész nap. (14.837/92 I. 7. pont. Ker. Min.)

Kéményseprő-ipar szabályrendelete. (711/1891. kgy. sz. r.) A kéményseprési ipar gyakorlása a fővárosban is munkakerületre oszlik, a melyekben összesen 46 kéményseprőmester alkalmaztatik. — E mesterek következőleg vannak elhelyezve: az I. ker. 5; II. ker. 2; III. ker. 3; IV. ker. 5; V. ker. 5; VI. ker. 9; VII. ker. 6; VIII. ker. 6; IX. ker. 3; X. ker. 2. — Mind a 10 munkakerület több alkerületre oszlik fel s mindenikben köteles 1—1 kéményseprőmester lakást és mühelyt tartani s tűzeseteknél és hatósági eljárásoknál rendelkezésre állani. Az iparengedély, ha üresedés támad, a kerületi előljáróság által adatik ki, a kéményseprőnek egyik alkerületből a másikba áthelyezése csak saját beleegyezésével történhetik. A háztulajdonosok kötelesek illető kerületükből valamelyik kéményseprőmestert alkalmazni s a történt változást az I. fokú iparhatóságnak bejelenteni. A szerződés lejárta után az elbocsájtott kéményseprő köteles azt ellenőrizni, hogy az illető háztulajdonos alkalmazott-e már helyette más kéményseprőt s ha ezt nem tette volna, köteles azt az ipar hatóságnál bejelenteni. Idegen kerületből kéményseprőt alkalmaztatni, vagy a kéményseprőnek idegen munkakerületben dolgozni tilos. A közönség tájékoztatására köteles a kéményseprő a házat, melyben lakik czímtáblával megjelölni. A kéményseprőmester segédei lakásán köteles a szabályrendelet egy példányát

kifüggeszteni. Dohányzás munka közben a kéményseprőnek tiltatik. Minden használt kémény havonta legalább is egyszer s nagyobb tüzelést igénylő műhelyeknél többször is tisztítandó. Kéményseprő éjjeli munkát csak a háztulajdonos beleegyezésével folytathat. A kéményseprő köteles munkaközben arról meggyőződni, hogy a kémények körül megvan-e a tűzbiztonsági rend s a tapasztalt rendetlenségről szükség esetén az elöljáróságnál jelentést tesz. Kémények kiégetése a tűzoltóságnak 2 órával előbb bejelentendő. Tűzvész esetén az illető alkerület kéményseprője köteles megjelenni s a tűzoltó-parancsnoknál jelentkezni. (L. Krecs. Gyüjt. 176. lap.) Itél Elölj. a kbtv. 141. §. ütköző esetekben: a Rkap.

Kéménytűz. A székesfővárosi tanács 39.666. I. 87. sz. határozata szerint kéménytűz esetén tűzvizsgálatot nem kell tartani.

Kéménytüzekről szóló jelentések elintézése. (9871/fk. I. 97. sz. r.) A legtöbb esetben elegendő, ha az ily rendőri jelentések véleményadás végett a tűzoltó-főparancsnokságnak kiadatnak. Ha azonban e vélemény alapján, vagy már a rendőri jelentés tartalmából büntetendő cselekmény gyanuja merül fel, a tanuk és így a tűzoltók megidézése is nemcsak indokolt, de a kihágást szabályozó belügyminiszteri rendelet értelmében feltétlenül szükséges, egyébként azonban a közreműködött tűzoltók megidézését mellőzzék.

Kéményseprők létrákkal gyaloguton nem járhatnak. 521/93. Kgy. sz. szbr. 7. §.

Kéményseprők keretbeosztását minden őrszemnek tudni kötelessége. (2081/fk. kih. 1892. sz. r.) A folyó évi 2483. fk. I. számú rendélet szerint a székesfőváros tanácsa elrendelte, hogy a kéményseprősegédek seprési jogosultságuk könnyebb ellenőrizhetése czéljából folyó hó 1-től kezdődőleg, a derékövön viselendő számmal láttattak el. Oly eseteket, midőn számmal el nem látott, vagy a számozásból kivehetőleg nem azon kerületben illetékes kéményseprősegédek teljesítenek kéményseprő-munkálatokat, a rendőrök jelentsék fel az illetékes iparhatóságnak illetve elöljáróságnak. A kéményseprő-iparosok nevei, lakásai, segédei által viselendő számok: *a)* Az I. közigazg. ker. területén dolgozni kizárólag jogosítottak: Némethy Antal, I. Verbőczy-utcza 20. I. 1.; özv. Zsák Frigyesné, I. Attila-utcza 48. I. 2.; Emmar Tamás, I. Palota-utcza 24. I. 3.; özv. Heidler Antalné, I. Attila-utcza 48. I. 4.; Close Róbert özvegye, I. Virányos-ut 12. I. 5.; *b)* A II. közigazg. ker. területén dolgozni kizárólag jogosítottak: Nikora Győző, II. Fazekas-tér 4. II. 6.; Bauer Józsefné, II. Margit-körut 22. II. 7.; *c)* A III. közigazg. ker. területén dolgoztathatnak: Bauer József, II. Margit-körut 22. III. 8.; Kiskoru Weiser Nándor, III. Serfőző-utcza 6. III. 9.; özv. Weiser Rezsőné, III. Serfőző-utcza 6. III. 10.; *d)* A IV. közigazg. ker. területén dolgoztathatnak: Schiffler Károly, IV. Mária Valéria-utcza 5. IV. 11.; özv. Graf Antalné, IV. Károly-körut 8. IV. 12.; Tuna Frigyes, IV. Irányi-utcza 20. IV. 13.; Éder József, IV. Molnár-

utcza 20. IV. 14.; Devecis Károly, IV. Magyar-utcza 36. IV. 15.; *e)* Az V. közigazg. ker. területén dolgoztathatnak: özv. Lafrankó Istvánné, V. József-tér 10. V. 16.; özv. Z. Marzer Domokosné V. Arany János-utcza 9. V. 17.; Slezák András, V. Váczi-körut 42. V. 18.; Davidovits Miklós, V. Alkotmány-utcza 16. V. 19.; özv. Lafranko Jánosné, V. Váczi-ut 18. V. 20.; *f)* A VI. közigazg. ker. területén dolgoztathatnak: Jansa Nándor, VI. Hajós-utcza 1. VI. 21.; Kintzler Károly, VI. Podmaniczky-utcza 69. VI. 22.; Beniczky Kálmánné, Kassa Ida, VI. Gyár-utcza 26. VI. 23.; Patsch József, VI. Csata-utcza 25. VI. 24.; Pachinger József VI. Kemnitzer-utcza 30. VI. 25.; Stecher Antal VI. Aradi-utcza 67. VI. 26.; Kunze Adolf, VI. Szabolcs-utcza 11. VI. 27.; özv. Peták Sándorné, VI. Szondy-utcza 38. VI. 28.; özv. Kemény Károlyné, VI. Angyalföld 1683/13—14. VI. 29.; *g)* A VII. közigazg. ker. területén dolgoztathatnak: özv. Nessi Péterné, VII. Wesselényi-utcza 7. VII. 30.; Pajor Ignácz, VII. Klauzál-utcza 4. VII. 31.; Fragner Antal, VII. Hársfa-utcza 9—11. VII. 32.; özv. Pajor Lászlóné, VII. Dob-utcza 92. VII. 33.; özv. Rusz Andrásné, VII. Murányi-utcza 31. VII. 34.; Lengyelfi Jenő, VII. Csömöri-ut 66. VII. 35.; *h)* A VIII. közig. ker. területén dolgoztathatnak: özv. Devecis Gyuláné, VIII. Főh. Sándor-utcza 15. VIII. 36.; özv. Repka Ágostonné, VIII. József-körut 53. VIII. 37: id. Devecis del Vecchio Mihály örökösei, VIII. Bérkocsis-utcza 41. VIII. 38.; özv. Devecis Mihályné, VIII. Baros-utcza 108. VIII. 39.; Devecis Ferencz, VIII. Főh. Sándor-utcza 15. VIII. 40.; özv. Surányi Árminné, VIII. Illés-utcza 16. VIII. 41.; *i)* A IX. közigazg. ker. területén dolgoztathatnak: Albertini János, IX. Rákos-utcza 3. IX. 42.; Sciaroni Bernát, IX. Liliom-utcza 7. IX. 43.; özv. Raveczky Jánosné, IX. Szvetenay-utcza 37. IX. 44. (1418/1902. sz. rfp.)

Kényszer-útlevéllel utazókat kisérő rendőrök. (Rfp. np. 1899. III/17.) Ha a rendőrök egy vagy több kényszer-útlevéllel utazó egyént kisérnek átadás végett a pályaudvarra, úgy ezen egyéneket az őrszobán a vasúti felügyelőségnek átadják s nem kötelesek mindaddig velök maradni, míg az utolsó is el nem utazott. Az elutazásig a felügyelőségek felelősek arról, hogy valamelyik toloncz meg ne szökjék.

Kényszerszúrása sertéseknek Kőbányán rendszerint csak állami állatorvos jelenlétében eszközölhető. (26.700/93. sz. F. M. r. — L. 1893. év R. T. 783. l.)

Képek a kirakatokban. (L. szeméremsértő stb.)

Képek házalva árusításához, melyek nyomda által vannak szokszorositva, hatósági engedély kell, mert azok sajtótermékek jellegével birnak. (958. V. a. 1901. sz. B. M. r.)

Képekkel való házaláshoz. (5174/1888. sz. B. M. r.) Képekkel való házalás nemcsak a házalási szabályok szerint, hanem mint jövedéki kihágás is büntetendő.

Képes levelező-lappal tiltott házalás s ennek büntetése. A képes levelező-lap sajtóterméket képez, a mely sajtótermékek-

nek házalását, valamint azoknak utczákon és nyilt tereken való elárusítását az 1867. évi junius 25-én kiadott 1731. sz., illetve az 1897. évben április 13-án kiadott 1608. eln. sz. B. M. körrendeletek szabályozták. Ezen körrendeletek értelmében pedig az 1848: XVIII. tcz. 45. §-ában megszabott hatósági engedélyt a törvényhatóság első tisztviselője: a polgármester van jogosítva megadni. A szemérmet sértő képes levelező-lapok árusítása — még ha egyébként volna is az illetőnek hatósági engedélye levelező-lap elárusításra — még akkor is az illető kerületi kapitány illetékességéhez tartozik a biráskodás az 1897. évi junius 2-án kiadott 40.003. számu belügyminiszteri rendelet értelmében. A tiltott árusítás esetén az elárusítónál talált levelező-lapok — tekintet nélkül a rajtuk levő képekre vagy szövegre — elkobzandók. Ezt az elkobzást nemcsak a csász. patens 19. §-a, de a kbt. 25. §-a is megszabja. Ha a levelező-lapok oly képpel vagy szöveggel vannak ellátva, a mely bármiféle törvény vagy rendelet által «különben is tilva van», akkor azok megsemmisitendők. Egyéb esetben pedig árverésen eladandók s a befolyt vételár a pénzbüntetésekre nézve megállapított czélokra fordítandó.

Képesítési bizonyítvány hamisítása alkalmazás, eltartás vagy segélynyerés czéljából kihágást képez. Kbt. 71. §. Illetékes a jb.

Képviseleti díj ügyvédnek nem jár kihágási ügyekben, csak cseléd és gazda közt felmerült bérkérdésben. L. ügyvédnek stb.

Képviselő, ha kihágást követ el. Kihágással vádolt országgyülési képviselőnek kiadatása iránt azon hatóság van hivatva a szükséges szabályszerű intézkedéseket megtenni, mely a feljelentés vagy vád tárgyát képező kihágásnak első fokon való elbirálására nézve illetékes. (B. M. r. 1884. 1085/VI. k. sz.)

Képviselőházi őrség a 12.332/rfp. 1902. sz. útasítás szerint két ellenőr s 19 rendőrön kívül állandóan 6 rendőrrel erősittetik meg.

Képviselőválasztási kihágások. 1874: 33. tcz. 93. §. Azon közhivatalnok vagy lelkész, ki a választók összeirására szükséges adatokat, illetőleg okiratokat a kellő időben ki nem adja, vagy azok kiadását megtagadja, az illető kir. törvényszék által 1000 kor. terj. pb. büntetendő. 94. §. A ki saját vagy más nevének a választók névjegyzékébe leendő felvétele, vagy a felvettnek abból való törlése végett az összeíró küldöttség vagy a központi választmány előtt tudva hamis, hamisított vagy lényegében valótlanságot tartalmazó okiratot használ, 1000 kor. terj. pb. vagy 3 hónapig terjedhető fogsággal büntetendő. 103. §. Ki a választás szinhelyén a rendet zavarja, vagy oda fegyvert vagy botot visz és a rendre ügyelő közeg felhivására rögtön át nem adja, az illető közigazgatási hatóság által rendőri uton három naptól egy hónapig terjedhető fogsággal büntetendő.

Képviselőválasztásnál pártgyülések, körmenetek,

stb. bejelentése. 1874 : 33. tcz. 104. §. Nyilvános pártgyűlés, pártünnepély, körmenet, rendezett tanácsu városokban a polgármesternél, másutt a törvényhatósági tisztviselőnél s ha ilyen helyben nincs, a községi elöljáróságnál a megelőző napon mindig bejelentendő ; ezeken a polgármester mindig jelen lehet, az elöljáróság pedig megbizott által képviseltetheti magát. Ki nyilvános pártgyűlést, ünnepélyt vagy körmenetet rendezett s azt be nem jelentette, a közigazgatási hatóság által rendőri uton 200 Kor. terj. pb. vagy 20 napig terjedhető fogsággal büntetendő.

Képviselőválasztási törvényből. L. országgyűlési stb.

Képviselőválasztásnál zászlók. 1874 : 33. tcz. 104. §. A párt vagy jelölt zászlóját, jelvényét imaházra, állami, törvényhatósági, városi vagy községi középületre vagy nyilvános iskolára kitűzni tilos ; tilos továbbá a zászló vagy jelvény erőszakos eltávolítása oly helyről, hová annak kitűzése törvényesen meg van engedve. Ki a zászlót, jelvényt a fentebb megjelölt helyekre kitűzte, vagy kitűzését elrendelte, vagy ki a zászlót, vagy jelvényt oly helyről, hová annak kitűzése meg van engedve, erőszakosan eltávolítja vagy megrongálja, a közigazgatási hatóság által rendőri uton 200 kor. terj. pb. vagy 20 napig terjedhető fogsággal büntetendő.

Kérdőlap a bérkocsisokról. L. bérkocsisokra vonatkozó kérdezés.

Kéregszedés és lopás erdőben. L. erdei lopásról.

Kérődző állatot tilos a kőbányai sertésszállások közt hajtani. (26.700/93. sz. F. M. r. 5. §.)

Kétkerekű kordék. (80.080/1894. sz. B. M. r.) A kétkerekű földhordó kordélyosoknak megengedtetett, hogy három kordély mellett egy kocsis alkalmaztassék. Teherszekerekről szóló szabályrendelet rájuk nem alkalmazható.

Két iparág egy helyiségben s vasárnapi munkaszünet. (1469. fk. I. sz. h.) Ha két iparág egy és ugyanazon vagy egymással közvetlen összeköttetésben álló helyiségben gyakoroltatik, az üzlet gyakorlásánál a törvény megszorító rendelkezése az irányadó ; a hentesáruk elárusítása pedig a 14.832/1892. sz. Ker. M. r. II. *A)* 4. *d)* pontjának rendelkezéses szerint csupán déli 12 óráig lévén eszközölhető, ugyancsak a másik üzletágban is ezen megszorítás tekintendő alapul.

Kézbesítés általános szabályai. (1902. évi 130.000 sz. B. M. r. értelmében.) A posta utján kézbesítendő irást a hatóság közönséges levél gyanánt küldi ; a czimzés kizárólag az állam hivatalos nyelvén történik. Térti vevénnyel csak a jogkövetkezményekkel járó idézéseket, a felebbezéssel megtámadható határozatokat és általában azokat az irásokat fogják küldeni, a melyeknek kézbesítéséről a feladó hatóságnak meggyőződést kell szereznie. Ajánlva csak olyan leveleket szabad feladni, a melyek pótolhatatlan irásokat tartalmaznak. A magánfelek részére térti vevény nélkül postára adott hivatalos irásokat a feladást követő

nyolczadik napon kézbesítettnek tekinti a hatóság. Ily módon a kézbesítési ívek kiállítása és azok beérkezésének nyilvántartása elmarad. A postai kézbesítés alól csupán a megmagyarázást igénylő és a kényszerkézbesítések vétetnek ki. Ezeket Budapesten és azokban a városokban, a hol bejelentési hivatal van, ez teljesíti, a többi városban és községekben pedig hatósági közegek végzik.

Kézbesítés szabályai — bűnügyekben. (6083/B. M. 1899. sz. rendelethez adott utasítás.) 1. Minden iratot első sorban annak saját kezéhez kell kézbesíteni, a kinek az irat szól («czimzett»). 2. Ha a czimzett lakásában meg nem található, de lakó- vagy tartózkodó helyét még nem hagyta el, a kézbesítendő iratot háznépe valamely teljeskorú tagjának, nevezetesen: nagykorú családtagjának vagy cselédjének, vagy vele közös háztartásban élő nagykorú egyénnek kell átadni. Ez esetben a vevénynek utolsó rovatában fel kell tüntetni, hogy az, a ki az iratot átvette, a czimzettel milyen viszonyban van. (Például: «helyette nagykorú fia: N. N.»; vagy «helyette cselédje: A. B.»; vagy: «helyette sógora: X. Y.») 3. A kézbesítő vevénynek utolsó rovatát azzal, a kinek az irat átadatott, az átvétel helyének és napjának megjelölése mellett, alá kell iratni. Ha az illető írni nem tud, vagy az aláírást megtagadja, e körülményeket és a kézbesítés megtörténtét a vevény utolsó rovatában a kézbesítő bizonyítja. 4. Ha az illető olvasni nem tud, vagy a magyar nyelvet nem érti, a kézbesítő a határozat tartalmát megmagyarázni, s hogy ez megtörtént, a vevény utolsó rovatában megjegyezni tartozik. Zárt borítékban foglalt iratnak kézbesítésekor csak az közlendő, hogy a boríték az azon megjelölt bíróság idéző levelét tartalmazza. A borítékot a kézbesítő csak akkor bonthatja föl, ha ezt maga a czimzett kívánja. 5. Ha a czimzett, vagy háza népének tagja a kézbesítendő iratot nem akarja átvenni, az irat a lakásban hagyandó s ez a vevény utolsó rovatában megjegyzendő. (Például: «A czimzett az átvételt megtagadván, az iratot nála hagytam», vagy: «A czimzett távollétében felesége az átvételt megtagadván, az iratot a lakásban hagytam. Noszlopon, 1900. január 25-én. N. N. községi jegyző.») 6. Ha sem a czimzett, sem háza népének valamelyik nagykorú tagja a lakásban nem található, akkor a házban lévőknél tudakozódni kell a felől, hogy az illető mikor szokott otthon tartózkodni s a megjelölt időben a kézbesítést újból meg kell kisérleni. Ha az illető vagy háznépének nagykorú tagja lakásban ekkor sem található, az iratot az illetőnek lakása ajtajára s ha ez nem volna lehetséges, háza kapujára lehetőleg tanuk jelenlétében, ki kell függeszteni. A zárt borítékban kézbesítendő idéző levelet a kézbesítőnek nem szabad felnyitni, hanem a zárt borítékot kell kifüggeszteni. A kifüggesztésről, ha a megbizást közvetlenül a bíróság vagy a kir. ügyészség adta ez utóbbiakhoz, ha pedig a kézbesítőt nem bíróság vagy kir. ügyészség bizta meg, a kézbesítő közeget közvet-

lenül megbizó hivatalhoz (a székesfővárosban a központi kézbesítő-hivatalhoz) jelentést kell tenni. (Például: «Sem a czimzettet, sem háza népének nagykorú tagját kétszeri keresés daczára otthon nem találtam s így a kézbesítendő iratot N. N. és X. Y. tanuk jelenlétében a czimzett lakásának ajtajára mai napon kifüggesztettem. Kömlődön, 1900. január 15-én. A. B. községi jegyző.») 7. Ha a czimzett meghalt, vagy ha tartózkodó helye nem tudható ki, vagy a kézbesítő arról szerez megbizható értesülést, hogy a czimzett más községben tartózkodik, ezen körülményekről a 6. pontban megjelölt hatósághoz vagy hivatalhoz (a székesfővárosban a központi kézbesítő-hivatalhoz) jelentést kell tenni. (Pl.: «Tisztelettel jelentem, hogy a czimzett a házbeliek állítása szerint két hó előtt X. községbe költözött. Rákos-Palotán, 1900. feb. 1-én. N. N. községi jegyző».) 8. A kézbesítő a vevényt sajátkezüleg aláirni és azt 24 óra alatt a megbizó hatóságnak bemutatni köteles. 9. A büntető parancsot a terheltnek mindig saját kezéhez kell adni, előtte felolvasni és megmagyarázni. Ha a terhelt lakásán meg nem található, a kézbesítést másodizben is meg kell kisérelni. A büntető parancsnak szabályszerü kézbesítését a kézbesítő a vevény alján sajátkezüleg feljegyzi és aláirásával bizonyítja. (Pl. «A büntető parancsot N. N. terheltnek saját kezéhez kézbesítettem, előtte felolvastam és neki megmagyaráztam. Alapon, 1900. január 20-án. X. Y. körjegyző»).

Kézbesítési eljárás általános szabályzata. Kiadta a fk. 11.386/902. II. sz. alatt a 4600/1902. M. É. sz. r. alapján. L. államrendőrség hivatalos lapja 1903. évf. 1. szám. L. központi kézbesítőhivatal életbeléptetése.

Kézbesitési vevények kezelése. (16.109/fk. eln. 97. sz. r.) A főkapitánysághoz posta útján érkezett vevényeket az illető osztály iktatói vegyék ki az ügyiratok közül, az átvételt ismerjék el s naponta összegyüjtve adják át a kiadónak. A kiadók a vevényeket vidékre zárt boritékban, helyben pedig elismerési könyvvel küldjék vissza.

Kézbesítő vevények portómentessége. L. idéző-levelek stb.

Kézbesítők szolgálati szabályzata az államrendőrségnél. Ad 11.180/eln. fk. 1902. sz. r. L. államrendőrség hivatalos lapja 1903. évf. 1. szám.

Kézintésre minden kocsisnak a rendőr utasításait követni kell, különben kihágást követ el. L. bérkocsi szbr.; teherkocsi közlekedés; magánkocsikra vonatkozó. (Stb.)

Kézikocsit állattól vont járműbe akasztani tilos. (4805/fk. I. 97. sz. Ut.)

Kézikocsik kivilágítandók. (3563/fk. I. 97. sz. r.) Esti lámpagyujtás idején minden kézikocsi kivilágítandó, tehát a kivilágítás nélkül vontatott kézikocsik tulajdonosai feljelentendők.

Kézikosárral való gyümölcsházalás. (37.481/VIII. 97. sz. tanácsi hat.) A vásárcsarnoki övezeten belül a következő fel-

tételek mellett engedélyezhető: 1. Csak 16 éven felüli nők házalhatnak. 2. A házalásra engedély állítandó a vásárcsarnokok igazgatóságánál, melyet az illető állandóan magával hordani tartozik és ellenőrzés alkalmával felmutatni köteles. 3. Az engedély 4 korona, mely egyszerre fizetendő le. 5. Az utczán tartósan helyet foglalva árusítani tilos. 6. Csakis tiszta és a vásárcsarnok-igazgatóság által számozott kézikosárral lehet házalni, mely csakis tiszta vászonnal takarható le. 7. A tisztátlan kosárral vagy tisztátlan kosártakaróval házalótól az engedély megvonatik. 8. A kézikosarakkal házalók a gyümölcsöt a közp. vásárcsarnokban tartoznak bevásárolni.

Kézi zálog-kölcsön és az italmérési üzlet ugyanegy helyiségben nem gyakorolható, még iparengedélylyel sem. (41.374/98. sz. B. M. körrendelet. — L. Rédey Gyüjt. 1898. 47. l.)

Kézi zálogüzletben vasárnap a tárgyak bezálogosítása és kiváltása déli 12 óráig gyakorolható. (31.412/901. VIII. A. sz. Ker. M. r.)

Kézi zálogüzletek munkaszüneti napon. L. zálogházak stb.

Kiadatási eljárás végett a rendőri hatóságok a kir. ügyészségnek tesznek jelentést. (B. P. 474—476. §§.)

Kiadás kihágás miatt nem engedélyezhető. (1879: XL. tcz. 14. §.)

Kiadása bűntetteseknek idegen államokból. Csak bűntettnél és vétségnél lehet szó kiadásról. A tettesek kiadását — a mennyiben annak helye van — kölcsönös szerződések határozzák meg. Ilyen szerződés van: 1853-ban kelt Belgiummal, 1854- és 55-ben a német államokkal a közönséges, illetve a politikai bűntettesekre nézve, 1855-ben Franczia országgal, 1855-ben Svájczczal, 1857-ben az Északamerikai Unióval (vonatkozik a gyilkosságra, annak kisérletére, a rablásra, tengeri rablásra, pénzhamisításra, hamisításra és közpénz-sikkasztásra), 1861-ben Spanyolországgal, 1868-ban Svéd-Norvégországgal, 1869-ben Olaszországgal, 1872-ben Montenegróval, 1873-ban Angliával, 1874-ben Oroszországgal, 1880-ban Németalfölddel, a közönséges bűntettesek kölcsönös kiadása iránt, 1882-ben Luxemburggal u. a. tárgyban, 1881-ben Szerbiával u. a. tárgyban, 1882-ben Olaszországgal u. a. tárgyban, 1883-ban Braziliával u. a. tárgyban, 1886-ban Monacoval u. a. tárgyban. Magyarország és Ausztria között a kiadás kölcsönös, de szintén megszorítások keretében.

Kiállítás engedélyhez kötött. L. nyilvános tánczvigalom.

Kifogástalansági bélyeg. L. bérkocsi szbr., számozatlan bérkocsik.

Kígyó-utczában kéjnők megjelenése tilos. L. bárczás kéjnők vendégszerzés czéljából stb.

Kihallgatás módja bűnügyekben. A kérdések a tények időrendje és okbeli összefüggésben intézendők, úgy hogy az előadás hézagos ne legyen, az ellentmondások megvilágítva legyenek.

A terhelt védelmére felhozott tények és bizonyítékok megállapítandók és beszerzendők. A terhelő adatokat, ha azok az eljárás czéljának veszélyeztetése nélkül közölhetők a terhelttel, úgy közlendők, hogy az védekezhessék. (B. P. 133. §.)

Kihallgatás tiltott módja. A terhelt vallomásának vagy beismerésének kieszközlése végett nem szabad sem igéretet, biztatást, ámitást, fenyegetést, erőszakot vagy kényszert használni, sem a terheltet éjjeli kihallgatással vagy más módon czélzatosan kifárasztani. Nem szabad a terhelthez határozatlan, homályos, többértelmű, fogásos vagy olyan kérdést intézni, mely a feleletre kérdést tartalmaz, vagy melyben valamely be nem ismert tény beismertnek vagy be nem bizonyított tény bebizonyítottnak van véve. Nem intézhető a terhelthez kérdés oly körülményre nézve, melyet hivatalánál vagy közszolgálati viszonyánál fogva titokban tartani köteles; kivéve, ha feljebbvaló hatósága őt e kötelesség alól felmentette. (B. P. 135. §.)

Kijelentési kötelezettség. L. bejelentés.

Kihágás azon cselekmény, melyet 1. a törvény; 2. miniszteri rendelet; 3. a törvényhatóság; vagy 4. törvényhatósági joggal fel nem ruházott szab. kir város vagy rendezett tanácscsal biró város által kiadott szabályrendelet kihágásnak nyilvánít. (1879. évi XL. tcz. 1. §.) Budapesten az 1881 : XXI. tcz. 8. §-a értelmében a főkapitánynak is van rendeletkibocsátási joga, melylyel (szükségből) kihágást állapithat meg. A kihágások tartalma csupán valamely rendőri tilalom vagy rendelkezés megszegése lehet. (Kbt. 1. §.)

Kihágás büntetése. (1879 : XL. tcz. 16. §.) A büntetés maximuma és minimuma a következő: 1. ha törvénybe ütközik, akkor a legnagyobb büntetés 2 hónap és 600 kor.; 2. ha miniszteri rendeletbe, 15 nap és 200 kor.; 3. ha törvényhatósági szbr.-be, 5 nap és 100 kor.; 4. ha városi rendeletbe, 3 nap és 40 kor.; 5. főkapitányi rendelet áthágása az 1881 : XXI. tcz. 8. §. szerint 100 kor. Legkisebb büntetés: 3 óra, 1 korona. (1879. évi XL. tcz. 17. §.)

Kihágási biráskodásra illetékes az a kih. bíróság (l. ott), a melyiknek területén a kihágás elkövettetett. (Kih. elj. 12. §.)

Kikágási bíróság. Budapesten I. fokban a ker. kapitány, II. fokban a főkapitány, III. fokban a belügyminiszter. (Kih. elj. 8. §.)

Kihágási büntetéspénzek. (1901 : XX. tcz. 23. §.) A közig. hat. által hozott kihágási itéletek alapján befolyó összes büntetéspénzeknek, valamint az elkobzott és gazdátlan jószágok értékesítéséből befolyó összegeknek felerésze a községet illeti, másik felerésze pedig a pénzügyminiszter kezelése alá tartozik. A véderő kihágási büntetéspénzek felerésze az illetőségi községet, a többi kihágási büntetéspénzek, valamint az elkobzott és gazdátlan jószágok értékesítéséből befolyó összegek felerésze pedig azt a községet illeti, melynek területén a kihágás elkövettetett vagy a gazdátlan jószág találtatott. A községet illető összegek a köz-

ségek szegényügyi czéljaira fordítandók. A pénzügyminiszterhez befolyt összegek az igazságügyi, földmívelésügyi és kereskedelemügyi miniszteri tárczák javára fordítandók. (Még nem lépett életbe.)

Kihágások feljelentése. A rendőrközegek minden tudomásukra jutott kihágást feljelenteni kötelesek, bármely hatóság illetékes is annak elbirálására.

Kihágási elzárásbüntetések végrehajtása. (8480/eln. 1897. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. II. 235. l.)

Kihágás esetén feltétlenül bekisérendők: *a)* rendőri felügyelet alatt álló vagy rovott multú egyének; *b)* csavargók, bohóczok, alakosok, mutatványosok, utczai vagy korcsmai zenészek. (1881 : XXI. tcz. 18. §.)

Kihágás esetén bekisérhető bárki: *a)* ha a kihágás oly természetű, hogy az közbotrányt okoz, vagy ha a kihágás csak a tettes előállításával szüntethető be; *b)* ha a kihágást elkövető a rendőri figyelmeztetés után is folytatja a kihágást; *c)* ha a kihágást elkövető a rendőrnek ellenszegül vagy azt bántalmazza; *d)* ha a kihágást elkövető a rendőrnek nevét és lakását nem mondja be. (1881 : XXI. tcz. 17. §.)

Kihágási eljárási költségek felszámítása. (10.433/fk. eln. 902. sz. r.) 20 koronáig terjedő pénzbüntetés behajtása után az illető felektől egyszerű illeték fejében 1 kor. 50 fillér, fokozott illeték fejében pedig 2 koronát; a 20 koronát meghaladó pénzbüntetés után ellenben egyszerű illeték fejében 2 kor. 50 fillér, a fokozott illeték fejében 3 kor. 50 fillérnél több nem szedhető. Bérkocsi- vagy fuvardíj még kültelkekre sem számítható fel. A behajtási illeték ugyanegy hátralékos pénzbüntetés után csak egyszer számítható fel. Fokozott és egyszerű illeték felszámítása egy ügyből kifolyólag tilos. Rendőri kihágási ügyekben külön irásbeli megintés kibocsátásának vagy intési illeték beszedésének helye nincs. (82.143/V. b. 902. B. M. leirat.)

Kihágási eljárásban alakiságok betartása. L. alakiságok stb.

Kihágási eljárás közigazgatási hatóságok előtt. (1880. évi 38.547. sz. B. M. r.)

Kihágási feljelentések félretétele. A ker. kapitány félreteheti a feljelentéseket s nem köteles azok mindegyikében tárgyalást kitűzni, ha nem látja fenforogni a büntetendő cselekmények jelenségeit. Ezért azonban felelős felettes hatóságával szemben. (47.040/889. B. M. r.)

Kihágás kisérlete nem büntettetik. (Kbt. 26. §.)

Kihágás miatt elzárt egyén önmagát élelmezheti s munkára nem kényszeríthető, kivéve ha (a kiskorú) javítóintézetben van. (1879 : XL. tcz. 18. §.)

Kihágás miatt elitélt beteg egyének a 9059/fk. eln. 1901. sz. rendelet értelmében csak az esetben küldhetők a rendőrségi rabkórházba, ha telefon útján azt az értesítést nyerték a rabkórháztól, hogy üres fekvőhelyek rendelkezésre állanak.

Kihágás miatt elitélt pénzbüntetésének ismeretlen helyre történt távozás okából való törölhetéséhez nem szükséges annak igazolása, hogy az illető egyén köröztetett. (1800. évi 73.190. sz. B. M. hat. — L. Rédey Gyüjt. 1901. 117. l.)

Kihágás miatti pénzbüntetés csak behajthatatlanság esetén változtatható elzárásra. (Kbt. 20. §.)

Kihágási itéletek miatt felségfolyamodványok. (Lásd Krecs. Gyüjt. 307. l.)

Kihágási itéletek végrehajtása. (Kih. elj. 80—87. §§.) Halasztásnak van helye. Elzárásnál 30 napig. (Kih. elj. 83. §.) El kell halasztani: *a)* ha az elitélt súlyos vagy ragályos beteg; *b)* vagy ha házastársa, szülője, gyermeke beteg, a felgyógyulásig; *c)* ha a *b)* alattiak valamelyike meghalt, a temetés utan 14 napig; *d)* B. M. rendeletre. (Kih. elj. 84. §.) Katonákon a katonai parancsnokság hajtja végre a büntetést. Ha hadgyakorlatra vonultak csak be, a végrehajtás elhalasztandó szabadságolásukig. (48.988/VII. 1887. B. M. r.) Pénzbüntetésnél részletfizetés engedélyezhető. (38.547/880. B. M. rendelethez kiadott Utasítás 6. §.) Ingatlanokra is vezettethetik végrehajtás. (26.194/1880. sz. B. M. r.) Ha a pb. vagyoni romlást idézne elő, az elzárás végrehajtható. (1886. évi 4064. sz. B. M. r.) A pénzbüntetések behajtását szabályozza az 1887. évi 51. sz. B. M. r. Az igényperekkel szemben követendő eljárást az 1888. évi 55.526. sz. B. M. r.

Kihágási pénzbüntetés átváltoztatása szabadságvesztéssé. (7962/1888. sz. fk. r. — L. Krecs. Gyüjt. 306. l.)

Kihágási pénzbüntetések kezeléséhez. (13.579/fk. eln. 1879. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. II. 241. l.)

Kihágási ügyben letartóztatottak megbetegedése. (1319/fk. eln. 1900. sz. körrendelet. — L. Rédey Gyüjt. 1900. 105. l.) 1. Ha olyanok utalandók a rendőrségi kórházba, a kik a Kbt. 62., 63., 66., 67., 68. és 70. §-ai alapján előzetes letartóztatásban vannak, úgy a rabkórházba utasítás esetén a beszállítás alkalmával az előzetes letartóztatási határozat is megküldendő a III. sz. ügyosztálynak, annyival is inkább, mert e nélkül a betegnek a rabkórházban való kezeléséhez nincs meg a törvényes alap. 2. Ha pedig olyan egyének kórházba utalása válik szükségessé, a kik a kih. btv. egyéb szakaszaiba ütköző kihágás miatt állanak eljárás alatt, úgy ne közvetlenül az előállítás, illetőleg orvosi megvizsgáltatásuk után küldjék a rendőrségi kórházba, hanem csak akkor, ha már jogerős itélettel kimondatott a terheltek ellen az elzárás büntetés. Kivéve a hevenyfertőző betegségben szenvedőket, a kik közkórházba szállitandók, miután a rendőrségi kórház ilyen betegek felvételére nincs berendezve.

Kihágási ügyben intézendő megkeresések. (9594/kih. fk. 896. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. II. 238. l.)

Kihágási ügyekben újra felvétel. L. újra felvétel.

Kihágási tárgyalás. (Kih. elj. 53—72. §§.) A tárgyalás nyilvános (Kih. elj. 61. §.), de ha a kih. biró a tárgyalás nyilvá-

nosságát határozattal kizárja, e határozat ellen nincs jogorvoslatnak helye. Minden ügy egy tárgyalással befejezendő. (Kih. elj. 62. §.) A tárgyalás jegyzőkönyvébe a kiderített adatok rövid sommázatban irandók be. A kihágás tényálladéka azonban lehetőleg szabatosan. Szakértői vélemények lehetőleg szószerint. Szakértőkön kívül más semmit sem írhat a jegyzőkönyvbe sajátkezűleg. A tárgyalási jegyzőkönyvet a tárgyaló hatósági személy s a jegyzőkönyvvezető írják alá. (Kih. elj. 64. §.) Az itélet felmentő vagy büntetendő. Az itélet tartalmát illetőleg lásd Kih. elj. 69. §-át.

Kihágási tárgyaláson ügyvédi képviselet. L. ügyvéd, mint kihágással stb.

Kihágási tárgyalásokhoz idézendő közuti vasuti műszaki üzletvezetők. (7270/fk. kih. 97. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. II. 237. l.)

Kihágási tárgy. jkv. nyelve az állam hivatalos nyelve: a magyar. (1881. évi 229. sz. B. M. r.)

Kihágási statisztika. (Lásd Rédey Gyüjt. 1899. 53. l.) *a)* 9651/fk. kih. 1899. sz. körirat. *b)* Utasítás a kihagási ügyekben első fokban itélő közigazgatási hatóságok bünügyi statisztikája tárgyában; 129.681/99. B. M. sz. r. (L. u. o.), továbbá 8219/1900. sz. B. M. körrendelet a II. fokú hatósághoz. (L. Rédey Gyüjt. 1900. 106. l.)

Kikötőhelyek meghatározása és kimérése a kikötőhidak és egyéb vizen álló vagy uszó tárgyak felállítása azon közigazgatási hatóság engedélyezésével történik, a melynek területén a felállítás történik. 1869. évi 2362. Ker. M. r. 9. §.

Kikötőhidak vizsgálata. L. gőzhajóállomási stb.

Kiküldetéseknél illetmények. L. illetmények hivatalos kiküldetések stb.

Kilépés a rendőri testületből. Legénységre nézve: *a)* próbaidős, valamint 3 évet ki nem szolgált rendőr saját kérelmére a belügyminiszter engedélyével elbocsátható; *b)* kötelezett 3 évi szolg. után a rendőr saját kérelmére 1 havi felmondásra a főkapitány által bocsátható el. Elbocsátható továbbá jogérvényesen fegyelmi határozat nélkül: *a)* próbaidős rendőr, ha a vizsgát letenni nem képes; *b)* véglegesített rendőr szolgálatképtelenség folytán. Ez esetben utóbbira a nyugdíjtörvény §§-ai érvényesek. Onkent kilépő vagy fegyelmi uton elbocsájtott rendőrnek nem jár nyugdíj. Szolgálati pótlék a nyugdíjnál számításba vétetik. Ha a nyugdíjazás szolgálatbani sérülés miatt történt, a szolgálati évekhez 10 év hozzászámittatik. (1881: XXI. tcz. 47. §.) Teljes nyugdíj is kapható különös figyelemreméltó esetekben. (1885. évi XI. tcz. 26. §.)

Kintorna-, sípláda-, mutatvány-engedélyek. (B. M. 64.573/V. c. 1901. sz. r.) 7. §. Kintornán, sípládán és általában hangszereken kereseti czélból való játszás (ú. n. utczai zenélés) csak vagyontalan, keresetképtelen egyéneknek engedhető meg. 8. §.

A rendőrhatósági engedélyben világosan ki kell tüntetni, hogy az mire adatott. Nem adható engedély általában olyan játék űzésére, melynél a vállalkozó pénz- vagy tárgynyeremény kilátásba helyezésével kelti fel a közönség játékszenvedélyét. Különösen, mint a szegényebb sorsú tudatlan nép kizsákmányolására irányuló szerencsejátékok tilosak: 1. báb (hordozható), tekebáb; 2. golyó, szinesgolyó; 3. baba, szinesbaba; 4. monaco; 5. mariandli; 6. birbics; 7. céldobás (tőr-, karika- vagy lemez-céldobás); 8. szín (Farbenspiel), számozott szin és az ezekhez hasonló természetű egyéb játékok. 9. §. A rendőrhatósági engedély mindig csak az engedélyező hatóság területére szól s egy meghatározott időre, mely azonban nem lehet hosszabb 4 hónál, adandó. Az engedély bármikor visszavonható, ha az előadások, mutatványok stb. a közerkölcsiségre, a közbiztonságra, közrendre és nyugalomra nézve veszélyesekké válnak, ha az engedélyes vagy társulatának bármelyik tagja a fennálló rendőri szabályoknak eleget nem tett, vagy a kapott engedélytől bármi módon eltért, vagy végre mutatványainak leple alatt szerencsejátékot űz. (L. Rédey Gyüjt. 1901. 99. l.)

Király bántalmazása. A ki a királyt tettleg bántalmazza, a mennyiben cselekménye felségsértést nem képez (vagyis testi sértést nem okoz) a király bántalmazásának büntettét követi el. (Btv. 139. §.)

Királyi ház tagjának bántalmazása. A ki a királyi család valamelyik tagját tettleg bántalmazza, a mennyiben cselekménye súlyosabb beszámítás alá nem esik, a királyi ház tagja bántalmazásának büntettét követi el. (Btv. 141. §.)

Királyi ház tagjának megsértése. A királyi ház valamelyik tagja ellen szóval — vagy irat, nyomtatvány, képes ábrázolat terjesztése vagy közszemlére kiállítása által elkövetett sértés — vétséget képez. (Btv. 141. §.)

Királysértés. Királysértés vétségét követi el az, a ki a királyt szóval, irásban, nyomtatványban, képes ábrázolatban megsérti olykép, hogy ezeket terjeszti vagy közszemlére állítja ki. (Btv. 140. §.)

Királyi udvarhoz tartozó épületek s a rendőrség. L. legfelsőbb udvarhoz tartozó stb.

Kisebb élő állatok szállítása. 31.060/1892. F. M. r. 1. Kettőnél több borjú, bárány, malacz, szárnyas pedig egypárnál több össze nem köthető. Szárnyas csak hón alatt vihető, halakat keresztül fűzni tilos. 2. Borjú, juh, bárány, kecske szalmafedett kocsiban szállíthatók, úgy hogy állhassanak. 3. Szárnyasállatok ketreczben vagy kosarakban szállíthatók. 4. Etetés és itatásról gondoskodnia kell a tulajdonosnak vagy szállítónak. 5. Ezen rendeletbe ütköző cselekmény vagy mulasztás kihágást képez s a mennyiben a törvények szigorúbb határozmányai alá nem esik — büntetése 40 kor.-ig terjedhető pénzbüntetés. Itél a Rkap.

Kiselejtezett kincstári egyenruhák. (L. Rédey Gyüjt.

1899. 64. l. — 41.953/fk. I. 99. végzés. — 66.413/V. *c)* 99. sz. B. M. r.) Mindazok, a kik Budapest székesfőváros területén katonai egyenruhát jogtalanul viselnek, az 1879 : XL. tcz. 44. §-a értelmében feljelentendők. Azokkal szemben pedig, a kik egyenruházati czikkeknek az elárusításával jogosulatlanul és törvényellenesen foglalkoznak, az 1879 : XL. tcz. 129. §-a szigorúan alkalmazandó.

Kiselejtezésre utasítás. L. ruházati stb.

Kisérlet. A cselekmény, a melylyel a szándékolt bűntett vagy vétség végbevitele megkezdetett, de be nem végeztetett, a megkezdett bűntett vagy vétség kisérletét képezi. A bűntett kisérlete mindig büntetendő cselekményt képez, a vétségé pedig csakis akkor, ha a büntetőtörvény azt kifejezetten kimondja. (Btv. 65. §.)

Kishid-utczában kéjnők meg nem jelenhetnek. L. bárczás kéjnők vendégszerzés czéljából stb.

Kisiparnál vasárnap a sürgősen rendelt javítási munkák déli 12 óráig, jun. és jul. havában azonban csak d. e. 10 óráig végezhetők. (14.837/892. sz. Ker. M. r. II. *A)* 4. *b)* és II. *A)* 4. utolsó bekezdés. — Vasárnapi msz.) Kisiparosok, kik maguk és pedig : segédeik és tanonczaik, valamint más segédmunkások igénybevétele nélkül lakásukon dolgoznak : egész nap (14.837/1892. sz. Ker. M. r. IV. pont) dolgozhatnak.

Kiskorúak által elkövetett, a vasuti közlekedés biztonságát veszélyeztető cselekményért az illető szülő vonandó felelősségre. (51.201/1887. B. M. r. — L. 1887. R. T. 2043. l.)

Kiskorú egyén felvétele valamely más vallásfelekezetbe 18 év betöltése előtt — kihágást képez. (Kbt. 53. §. Illetékes a Jb.)

Kitett gyermekek elhelyezése. L. elhagyott gyermekek stb. L. lelenczház.

Kitiltási határozatok elleni felebbezések halasztó hatállyal nem birnak s csak mint panaszok birtokon kívül tárgyalandók. (32.268/1881. B. M. r.)

Kiutasított egyének, ha engedély nélkül visszatérnek, feltétlenül előállítandók. (1881 : XXI. tcz. 17. §.)

Kiutasítási és kitiltási ügyekben közigazgatási bizottság határozni nem illetékes. (B. M. hat. 1901.) L. letelepedési szándék elmulasztása.

Kivánatra üldözhető a rágalmazás és becsületsértés, ha azt külföldi uralkodó vagy államfő ellen, vagy valamely külállamnak ő felségénél felhatalmazott követe vagy ügyviselője ellen követtették el. Az eljárás ily esetben az illető állam vagy követnek, illetőleg ügyviselőnek diplomácziai úton kijelentett kivánatára hivatalból indítandó meg. (Btv. 272. §.)

Kivándorlás — Dél-Amerikába. (29.141/fk. I. 901. sz. r.— L. Rédey Gyüjt. 1901. 99. l.) Különösen a «Ligure Americana» és «Ligure Braziliana» nevű olasz hajózási vállalatok csalogatják mindenféle hangzatos ámítgatással a munkásokat Dél-Amerikába,

miért is ezen vállalatok ügynökeinek működései, valamint nyomtatványai a legszigorúbban ellenőrizendők, előbbiekkel szemben szigorú kihágási eljárás foganatosítandó, utóbbiak terjesztése pedig minden lehető módon meggátlandó. A kivándorolni szándékozók előtt fel kell tárni azt a nyomoruságot, mely az általuk választott új hazában rájuk vár, hol nemcsak földet és házat nem kapnak, hanem minimális napszámért kell a kávéültetvényeken kora reggeltől napestig dolgozniok, küzdve a tropikus éghajlat gyilkos befolyásával, a szokatlan életmóddal, s az előttük merőben ismeretlen nyelvvel.

Kivándorlás közvetítése engedély nélkül kihágást képez. (1881 : XXXVIII. tcz. 2. §.) Büntetése 600 kor.-ig pénzbüntetés és 2 hónapig terjedhető elzárás. Illetékes a Rh.)

Kivándorlás megakadályozása Romániába. (80.796/Vb. 99. sz. B. M. r. — L. Rédey Gyüjt. 1899. 126. l.) A munkahiány folytán létérdekeit féltő román nép részéről a bevándorolt idegen, így a magyar munkáselem ellen is oly nagyfokú az elégedetlenség és gyülölet, hogy a munkaadók az általuk alkalmazott idegen munkaerők egyrészét kénytelenek voltak elbocsátani, másrészének elbocsátását pedig kilátásba helyezni. Az ekként teljesen kenyér nélkül maradt magyarországi kivándorlók a nyomortól kergetve, tömegesen igyekeznek ujabban hazánkba visszavándorolni, hogy súlyos helyzetükből meneküljenek.

Kivándorlás Németországba. (18.685/fk. I. 92.) Bizonyos Peschke Antal, frankfurti munkaközvetítő czég, sokakat azon igérettel csalogatott ki Németországba, hogy számukra jó bér mellett állandó munkát fog közvetíttetni, de senki sem jutott munkához ; minthogy az ország több vidékén bujtogat kivándorlásra, intézkedni kell, miszerint a Németországba kiutazni szándékozó munkások a nevezettnek csalárd üzelmeire figyelmeztessenek.

Kivilágítás hatósági tilalom ellenére. A ki a hatóság közzétett tilalma ellenére a városban vagy más községben kivilágítást rendez, úgyszintén az is, a ki a tilalmat tudva, a kivilágítás rendezésében közreműködik : 200 kor.-ig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. (Kbt. 50. §. Illetékes a Rh.)

Kocsiforgalom az Andrássy-úton. L. Andrássy-úton fürdővíz stb.

Kocsisoktól hajtási jogosítvány elvétele. (10.438/fk. eln. 1886.) Oly bér- vagy társaskocsi kihágási esetekben pedig, midőn az elmarasztalt fél, a főbüntetés alkalmazásán kívül, a hajtástól is eltiltatott, az itélet ezen részének szerezzen a kapitányság azonnal érvényt is az által, hogy a hajtási jogosítványt az illető elmarasztalttól vegyék el s az ügyre vonatkozó jelentésük kapcsán a főkapitányi hivatalnak szintén mutassák be.

Kocsisok hajtás közben kocsijaikat el nem hagyhatják. Valamely járműnek felügyelet nélkül való hagyása a 17.529/fk. I. 896. sz. a. kibocsátott rendelet (hajtási szabályok)

33. §-a szerint kihágást képez. A kihágások elkövetését lehetőleg akadályozzák meg a rendőrök, illetve a szükséghez képest a vétőket a kerületi kapitányságnál jelentsék fel.

Kocsik hidakon. L. hidakon magán stb.

Kocsiközlekedés a Hungária-úton. (40.859/fk. I. 1896. sz. r.) Az okt. 1-tőlápril 1-igterjedő időszakban, a mikor a nagyobb sárképződés és havazás következtében a kocsiközlekedés a hajcsár-úton meg van nehezítve s a mikor a Hungária-úton a porképződés nem oly mérvű, hogy az a kaszárnyára nézve akár egészségügyi, akár más szempontból hátrányos lenne, a Hungária-útnak szóban levő szakasza a hajcsár-út felől közlekedő kocsik számára minden további hatósági intézkedés bevárása nélkül megnyitandó leszen.

Kocsiközlekedés a Lajos-utczában. (6613/fk. I. 97. sz. r.) A III. ker. Lajos-utczában a teherkocsiközlekedés e rendelettel eltiltatott s ott csak azon teherkocsik közlekedhetnek, melyek oda vagy onnan szállítják rakományaikat. A teherkocsiforgalom a Miklós- és Majláth-utczákon át a Flórián-, Pacsirta- és Pacsirtamező-utczákba terelendő. E rendelet áthágása a kerületi kapitányság által büntetendő kihágást képez.

Kocsiközlekedés a Lónyai-utczában. (54.287/fk. I. 1897. sz. r.) A Lónyai-utczának az Oroszlán-út betorkolásától egész a 10. számú házig, mindkét sínpáron a kocsik csak emberi lépésnek megfelelő sebességgel haladhatnak s a kocsivezetők kötelesek e vonalszakaszon a kocsi közeledését hangos csengetéssel jelezni.

Kocsi- (villamos) közlekedés a nyugati pályaudvarnál 47.328/1891. sz. alatt a főváros tanácsa elrendeli, hogy a nyugati pályaudvar körül levő végállomásokról a villamoskocsik a leglassubb menetben indíttassanak el.

Kocsiközlekedés a Váczi- és Dorottya-utczákban. (16.661/fk. I. 1895. sz. r.) Márczius 15-től szeptember végéig délelőtt 11-től délután 2 óráig és délután 5-től este 8-ig, továbbá október 1-től márczius 15-ig délelőtt 12-től délután 2 óráig a fentnevezett utczákon a teherkocsiközlekedés feltétlenül tilos, még abban az esetben is, ha oda visz szállítmányt. Minden időben szabad a postakocsik, kis kézikocsik és gyorsárú kocsik közlekedése. A nem tiltott időben is csak oly teherkocsi mehet be a két utczára, mely oda viszi a szállítmányt.

Kocsilámpa sárga. L. csatorna stb. ürülék kifuvarozása.

Kocsival a mezőn más földjére hajtani tilos. L. szekérrel más földjére stb.

Kocsirakományként takarmányt eladni tilos. L. széna s más takarmány stb.

Kocsitulajdonos a sebeshajtásért, ha a kocsin jelen van, szintén felelős. L. sebeshajtás.

Kocsi ünnepségeknél az utcán el nem helyezkedhetik. L. ünnepségek alkalmával.

Kocsi után csak három marha köthető s a hajcsár a járműre fel nem ülhet. L. marhahajtás.

Kocsik útiránya (vidékieké). L. vidékről jövő stb.

Kocsivezetőnek villamoson társalogni tilos. (24.065/fk. I. 99. sz. — L. Rédey Gyüjt. 1898. 106. l.)

Kofák üzlete, a mennyiben az árúk üdülő és mulatóhelyeken, vagy városon kívül sátrak alatt vagy valamely szokásos módon állványon, asztalon vagy a földön kirakva árusíttatnak: egész vasárnap folytath tó. (14.837/892. sz. Ker. M. r. II. *A)* 1. *m)* pont.)

Kohászat telepeinél és gyárainál mindazok a munkák, a melyek elhalasztása a földfelület, illetőleg a műtelep biztonságát, személyek életét vagy egészségét veszélyeztetik: egész vasárnap folytatható. (1740/891. sz. Pü. M. r. III. 1. pont.)

Koholt követelés bejelentése csődeljárásban vétséget képez. (1881: XVII. tcz. 265. §.)

Koldulás. (1879: XL. tcz.) 66. §. A ki hatósági engedély nélkül nyilvános helyen, vagy házról-házra koldul vagy a ki 16 éven alóli gyermekeket a koldulásra biztat vagy koldulni küld, vagy e czélból másnak rendelkezésére bocsát: nyolcz napig terjedhető elzárással büntetendő. A kolduló gyermekek javítóintézetekben helyezendők el. 67. §. Egy hónapig terjedhető elzárással büntetendő az: a ki koldulás miatt megbüntettetvén, ha utolsó büntetése kiállásától két év nem mult el, hatósági engedély nélkül nyilvános helyen vagy házról-házra ismét koldul. 68. §. Két hónapig terjedhető elzárással büntetendők azon hatósági engedély mellett vagy a nélkül koldulók: 1. a kik éltük 14-ik évét túlhaladták, ha három tagnál nagyobb számban ugyanazon helyen együtt; vagy 2. a kik hatóság által megállapított időn kívül koldulnak; 3. a kiknél a koldulás alkalmával fegyver van; 4. a kik nyitva nem levő lakásba, előzetes engedély nélkül bemennek; 5. a kik nyomort, szerencsétlenséget, testük valamelyik tagjának hiányát vagy hibás-voltát, látó-, halló-, beszélő-tehetségük hiányát vagy elmetehetségük megzavarodását szinlik. 69. §. Belföldi koldusok a büntetésen felül eltolonczolhatók, külföldiek kitilthatók.

Koldulás gyufaárulás ürügye alatt. Előfordulnak esetek, különösen 3—10 év közötti gyermekeknél, hogy gyufaárulás ürügye alatt egész tolakodó módon koldulnak, ily kihágáson ért gyermekek szándékukban megakadályozandók és ők, valamint szüleik feljelentendők.

Koldusok, koldulásra buzdítók előállítandók. (1881. évi XXI. tcz. 18—19. §§.)

Koldulás megakadályozása. (10.634/fk. I. 1901.) Az őrszemélyzet köteles a kolduláson ért egyéneket minden esetben az illetékes kerületi kapitányság elé állítani. A kerületi kapitányságok pedig a koldulás miatt előállított egyényekkel szemben a legszigorúbban bánjanak el s a nem budapesti illetőségüeket az illetőségi helyeikre leendő tolonczoltatás, esetleg a székesfőváros-

ból leendő kitiltás végett a rendőrfogház és tolonczügyosztálynak adják át.

Kolerában megbetegedettek. L. cholerábaan stb.

Kolozsmegyei házalók kedvezménye. L. házalás lóval stb.

Kolumbácsi legyek ellen védekezés. L. állatok védelme legyek ellen.

Kompok jó karban tartásának kötelezettsége. L. vizen átkelés.

Kompokon való szállítás. Vidéken csak az 1890 : I. tcz. 116. §. szerint szabad.

Konzulátusok. L. Conzulátus stb.

Konyhai moslék szállítása. L. köztisztasági szbr.

Korcsmákban ételkiszolgálás. L. ételek stb.

Korcsmákban stb. ételek kiszolgáltatása. L. ételek kiszolgálása stb.

Korcsmai hitel túllépése, ha a törvény kijátszása czéljából valamely szinlett ügylet vagy váltó vagy más kötelező irat alakját használja fel valaki, kihágást követ el és 30 napig terjedhető elzárással és 400 kor.-ig terjedhető pénzbüntetésre büntetendő. (Elj. J. b. 1883 : XXV. tcz. 24. §.)

Korcsmai hitelről szóló törvény ki nem függesztése a korcsmáros, vendéglős vagy italmérőre nézve 100 kor. penzbüntetéssel büntethető kihágást képez. (Elj. Közig. hat.) A pénzbirság a községi szegényalapra. (1883 : XXV. tcz. 26. §.)

Korcsmákban ószeresek. Lásd ószeres-ipar űzése korcsmákban.

Korcsmai vagy utczai zenészek kihágás esetén feltétlen bekisérendők. (1881 : XXI. tcz. 18. §.)

Korcsmák zárórája. L. «vendéglősök.»

Kordélykocsik, taligák hármasával egy kocsis felügyelete alatt közlekedhetnek a 40.996/94. I. fk. sz. rendelet szerint.

Korellin és dinitrokreosol festőanyagok használata. L. dinitrokreosol és stb.

Korhatár a büntetőtörvényben. A ki a büntett vagy vétség elkövetésekor életkorának 12. évét meg nem haladta : bűnvád alá nem vonható (Btv. 83. §.), továbbá, ha a tettes a 12. évét már túlhaladta, de a 16. évét még be nem töltötte, a mennyiben cselekménye bűnösségének felismerésére szükséges belátással nem bir, ezen cselekményért büntetés alá nem vehető. (Btv. 84. §.)

Koromkészítés erdőben. L. erdőben veszélyes.

Koronabélyeggel hitelesített üvegek kötelező használata. L. hitelesített edények stb.

Koronaértékben való kötelező számításra kiadott rendelet. (89.435/99. Pü. M. r.)

Koronaherczeg-utczában kéjnők meg nem jelenhetnek. L. bárczás kéjnők vendégszerzés stb.

Korona-utczai kocsiközlekedés korlátozása. (13.217.

fk. I. 97. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. II. 207. l.) A Korona-utczába a kocsik csak a Koronaherczeg-utcza felől hajthatnak be s a jelzett utczába a Váczi-utcza felől való behajtás tilos.

Korzón kéjnők meg nem jelenhetnek. L. bárczás kéjnők vendégszerzés stb.

Korzó köztisztasága. L. dunai korzó köztisztasága, l. sétányok stb.

Kosarak az uszodákban. L. Dunafürdők stb.

Kossuth Lajos-utczából kéjnők kitiltása. L. bárczás kéjnők vendégszerzés stb.

Kozákok megfigyelése. L. sipisták stb.

Kóborczigányok. (53.443/fk. I. 896. sz. r.) A sz.-főváros határánál és a vámoknál szolgálatot teljesítő őrszemek és őrjáratok a kocsikkal családostól a fővárosba szándékozó kóborczigány-csoportokat a határról utasítsák vissza és bejövetelüket akadályozzák meg, illetve az átvonulni szándékozó csapatokat a főváros területének megkerülésére utasítsák, szükség esetén pedig azokat a kívánt irányban a városon kívül kisérjék el. A főváros környékén lakó vagy más vidékről egyenként vagy kisebb számban érkező czigányok csak az esetben bocsátandók be és tűrendők ott, ha személyüket vagy bejövetelük jogos czélját igazoló okmányokkal birnak vagy ideérkezésüket és itt tartózkodásukat egyéb módon elfogadhatóan indokolni képesek, kocsikkal érkező nők és gyermekből álló csoportok azonban mindenkor visszautasítandók. Ha ily csapatok vagy közveszélyesnek mutatkozó kóborczigányok a főváros területére ezen elővigyázati intézkedések és korlátozás daczára is bejutnának, ezeket észrevevő rendőrközeg azonnal a kerületi kapitánysághoz előállítani, esetleg a szükséges segédlet kirendelése iránt a ker. kapitánysághoz a legrövidebb uton jelentést tenni tartozik. A ker. kapitányságtól az illetők, ha csak az egyedül vagy kettesével, hármasával előtaláltak itt tartózkodásukat kellően nem igazolják, minél előbb a fogház- és tolonczügyosztályhoz kisérendők, hol ellenük tolonczolási határozat hozatván, a rendes tolonczszállítási időn kívül is, lovasrendőrök által a fővárosnak illetőségi vagy a lakóhelyük irányában fekvő határáig kikisérendők. Ezt megelőzőleg azonban pontos névjegyzékük a bűnügyi nyilvántartásba beküldendő, hogy az esetleg körözve levők ellen eljárni lehessen.

Kóborczigányok s a pénzügyőrség. Kóborczigányok a fennálló tiltó rendeletet daczára nagy számban jelennek meg a főváros belterületén, mivel a főváros vámvonalának mellékutain szöknek be. Ennek folytán a főkapitány megkereste a budapesti m. kir. pénzügyigazgatóságot aziránt, hogy a székesfőváros vámvonalán őrködő pénzügyőröket, a közbiztonságot veszélyeztető kóborczigányoknak a mellékutakon a fővárosba jutásának megakadályozására utasítsa. A rendőrök, ha a pénzügyőrök ily irányú ténykedésükből folyólag támogatást kérnek, azt tőlük soha meg ne tagadják. (12.688. sz. Rfp. 1901.)

Kóbor ebek elszállítása körüli eljárás. L. talált, kóbor ebek.

Kóbor kutyát és macskát saját birtokán mindenkinek el szabad pusztítani. (Mezőrendőri tv. 1894 : XII. tcz.)

Kórházi díjak cselédért. L. cseléd megbetegedése esetén stb.

Kórházban levő rendőrök látogatása. L. beteg rendőrök látogatása stb.

Kóborgó veszett-gyanus állat. L. veszett állatok.

Kórházba vitt sérültek kihallgatása. (12.349/eln. fk. 898. sz. körrendelet.) A kórházba vitt sérülteket kihallgató rendőrtisztviselő mindenkor egyenruhában jelenjék meg a kórházakban, csak úgy, mint egyéb szolgálati helyen. Azonkívül, mielőtt az illető sérült kihallgatásához fogna, mindenkor meggyőződést kell szereznie, hogy az illető sérült kihallgatható és beszámítható állapotban van-e? — E végből köteles felkeresni: 1. A Szent Rókus-kórházban az illető osztály ügyelő-orvosát. 2. A Szent István-kórházban szintén az illető osztály ügyelőorvosát. 3. A dologházi-kórházban az ügyelőorvost. 4. A Szent János-kórházban az illető osztály ügyelőorvosát. 5. A Vörös-kereszt-kórházban Rapcsák dr. intéző főorvost vagy ennek távollétében a napos felügyelő alorvost. 6. A Ferencz József (kereskedelmi)-kórházban, 7. az izr. hitközség kórházában és 8. a Stefánia-gyermekkórházban az illető ügyelőorvost. 9. Az irgalmasrendiek kórházában a felvételi iroda orvosát s végül 10. a Bródy-féle gyermekkórházban ugyancsak az ügyelőorvost.

Kóserhús árusításával elkövetett kihágások. — (1888. évi 48.151. sz. F. és Ker. M. r.) 1. §. Kóserhúsmérés az illető hitközség kizárólagos joga. Csak az mérhet tehát, a kit a hitközség erre feljogosít. 4. §. Az ipartörvény alapján az iparhatóság itél oly esetekben, midőn valaki engedély nélkül kóserhúsmérésre vonatkozó felírást alkalmaz. 5. §. A rendőrhatóságok bünt. 100 kor. terj. pb., ismétlés esetén (2 éven belül) 200 kor. terj. pb., a ki a zsidó hitközség jogosítványa nélkül a zsidó ritus szerint állatot vág vagy levágat.

Kóserhús-kereskedők vasárnap déli 12 órakor kötelesek üzleteiket becsukni. (Június és július hónapokban délelőtt 10 órakor.) (6730/900. kih. fk. r.)

Kósza kéjnők és a ker. kapitányság. (L. Rédey Gyüjt. II. évf. 50. l.) Csavargó, kósza kéjnők mindenkor letartóztatandók és ellenük a szabályszerű eljárás foganatosítandó. A Kbt.-könyv 62. §-ában, úgy nemkülönben a vonatkozó rendelet 50. §-ában foglaltak miatt letartóztatott vagy felelősségre vont nőszemélyek ellen foganatosított eljárás azon eseteiben, midőn a gyanusított a ker. kapitány által záros határidőhöz kötve, megfelelő foglalkozásra utasíttatott, az eljárásról minden alkalommal jegyzőkönyv veendő fel és annak ellenőrzése, illetve beigazolása végett, hogy az utasított eleget tett-e a hatóság által követelt feltételeknek, ez ügyben felvett jegyzőkönyv a központba beküldendő.

Kőbányai sertéspiaczon állategészségügyi rendtartás. (26.700/1893. F. M. r. — L. 1893. évi R. T. 783. l.) Ez ügyekben illetékes az állategészségügyi hivatal főnöke a sertésszállások területén. Azonkívül nem. Ez illetékesség nem terjed ki az állategészség-rendőri kihágásokra. 5. §. szerint kérődző állatot tilos a sertésszállások közt hajtani. 6. §. Utczák az aklok közt a bérlők által tisztán tartandók. Trágya zárt kocsikban naponta kiszállítandó. 7. §. Az akolból homokot az utczára szórni tilos. 9. §. Usztatók vize a megromlástól megóvandó. 33. §. Állatorvos jelenléte nélkül sertéseket sem kirakni, sem berakni nem lehet. 40. §. Hamis marhalevéllel érkező sertések lefoglalandók. 41. Sertéseket tengelyen csak a földmívelésügyi miniszter engedélyével szabad Kőbányára szállítani. 46. §. Szemledíjak. Kőbányára érkezett sertés után darabonként 3 fillér, külföldre szállított sertések után 2 fillér. Keleti államokból érkezett sertések után 8 fillér. Kényszervágásnál állatorvosi vizsga díja 1 korona. Marhalevélért belföldre 10 fillér bélyegilletékeken felül, külföldre kiállított marhalevélért 4 korona jár. 48. §. Büntető határozatok: Ki ez intézkedések ellen vét, az 1879 : XL. tcz. 1. §-a alapján 200 kor. terj. pb. és esetleg még 15 napig terj. elzárással büntethető. Itél az Előlj.

Kőbányán hol tilos a marhahajtás. Lásd marhahajtás stb.

Kőbányai sertésszállásokban megejtendő kényszerszúrások tárgyában kiadott F. M. r. 1891/49.255. sz. — L. 1891. évi R. T. 1345. l.

Kőbányán vasárnap sertésfuvarozás. L. sertések szállítása vasárnap stb.

Ködben bérkocsik lámpája. L. bérkocsi szbr. IV. fejezet.

Kőedényiparnál vasárnap az égetési munkák egész nap végezhetők. (14.837/92. I. Ker. M. r.)

Kőhordás erdőbe. L. erdei kártételről.

Kölcsönös áthelyezése a rendőrnek. — (6372/Rfp. 1898. sz.) A kölcsönös áthelyezés csak jól megindokolt esetben teljesíthető.

Kölcsönös tisztelgésre utasítás rendőri tisztviselők és felügyelők között. (2831/fk. eln. 1901.)

Kölcsönt a rendőrök között fegyelmi büntetés terhe alatt eltiltja a 299/1895. Rfp. ut.

Költözködés alkalmával segély nyujtandó a bérbeadónak. (9711/fk. eln. 1901.) A törvényes zálogjog jogos alapja magában a törvényben gyökerezvén, alakiságokhoz kötve nincs, tehát annak érvényesítéséhez semmiféle határozatra (vagyis sem rendőri, annál kevésbbé birói határozatra) nincs szükség. Következőleg a rendőrközegek a bérbeadók egyszerű felhívására is kötelesek segédkezet nyujtani a bérbeadónak az ő törvényes zálogjogának érvényesítése végett. Figyelmeztetendők azonban a közegek, hogy a köteles gondosságot el ne mulaszszák arra nézve, ha vajjon a felhivást intéző fél-e tényleg a bérbeadó, nehogy eset-

leg arra nem jogosítottaknak felhivására járjanak el s így esetleg visszaéléshez adjanak hivatalos segedelmet. Hogy a bérbeadó követelése fennáll-e vagy sem, jogos-e vagy sem, annak birálatába nem bocsátkozhatnak.

Költözködni vasárnap tilos.

Költözködés ideje. L. lakbérletbe beköltözés.

Költözködés idején vasárnap czímfestésl munkák mikor folytathatók? L. czímfestéssel foglalkozó stb.

Költözködési illetmények állami alkalmazottaknak. Lásd illetmények hivatalos kiküldetések stb.

Költözködéskor vasárnap végezhető munkák. Lásd vasárnapi munkaszünet megszegéséért.

Könyöradomány-gyüjtés engedély nélkül kihágást képez. (18613/882. B. M. r.) 7. §. Büntetése a kbtv. 66—68. §-ai szerint. A gyüjtött pénz elkobzandó. Itél a Rkap.

Könyöradomány-gyüjtés az irgalmasrend részére. (3931/1882. B. M. r.) Az irgalmasrendnek azon kiküldöttei, kik a rend főnöke által kiállított hiteles bizonyítványnyal ellátva vannak, a könyöradományok gyüjtésében ne akadályoztassanak.

Könyöradomány-gyüjtésre jogosult az, a ki a gyüjtőkönyvben meg van nevezve. Az engedély másra át nem ruházható. (71.319/901. B. M. r.)

Könyöradomány-gyüjtés külföldön. A gyüjtött pénz belföldön csak belügyminiszteri engedélylyel fogadható el. — (35.100/897. B. M. r.) 7. §. E szabály be nem tartása u. a. rend. 8. §-a szerint kihágást képez. Büntetése a 8. §. szerint pénzbüntetés 200 koronáig. A gyüjtött pénz vagy tárgy elkobzandó.

Könyöradomány-gyüjtés siketnémáknak. (136.216. V—c. 1901. B. M. leirat.) Mindazok, kik nem a siketnémák váczi m. kir. orsz. nevelő- és tanitóképző-intézet által küldött és adott, valamint számozott ivekkel gyüjtenek, jogosulatlan gyüjtenek, igazolandók.

Könyöradomány-gyüjtési ügyekben megállapított hatáskör. (11.719. sz. VII/B. M. r. 1901. — L. Rédey Gyüjt. 1901. évf. 34. l.) 1882. évi április 22-én 18.613. sz. alatt kiadott belügyminiszteri körrendelet 3. pontjában körülirt módon eszközlendő gyüjtésre. Budapest székesfőváros területére nézve az idézett rendelet 2-ik pontjában meghatározott egyének részére a rendőrfőkapitány, minden más adománygyüjtésre pedig a polgármester adja meg az engedélyt. A polgármester oly esetekben, midőn a gyüjtők megbizhatósága iránt kételyei vannak vagy a gyüjtés czélja rendőri tekintetek alá is esik, a rendőrfőkapitányt előzetesen meghallgatja, továbbá minden egyes általa kiadott engedélyről az ellenőrzés gyakorolhatása végett egyidejüleg értesiti.

Könyvekkel való házalás. (31/kih. 1887. B. M. r.) Könyvkereskedő czég ügynökének azon cselekménye, hogy a megjelent szakmunkákat és épitészeti rajzokat, illetve azok mintáit a czéggel összeköttetésben álló szakférfiaknak, ezek megrendelése folytán,

bemutatta, házalásnak nem tekinthető és kihágást nem képez. (4024/1888. B. M. r.) Könyveknek felajánlása s azokra megrendeléseknek gyüjtése nem képezi sajtótermékkel való házalás kihágását.

Könyvkereskedők és a magyar czimer. L. magyar czimer.

Kőolajfinomító-iparnál azon ipari munkarész, mely végzendő művelet természeténél fogva félbeszakitást nem tür: egész vasárnap. (14.837/92. I. 8. pont. Ker. M. r.)

Kőolaj utczai lámpák kezelése a fővárosban. A vállalkozó köteles embereinek a felgyujtáshoz elegendő hosszú létrát adni, a házak vakolatát a kártételtől megóvni. Kötelesek a lámpagyujtók a felgyujtás után arról meggyőződni, hogy minden lámpa tényleg ég-e s a lámpák beleit a második bejárásnál véglegesen felcsavarni. A lángnak 23 miliméter magasnak kell lenni. Ha a lámpagyujtók valamelyik lámpát illetéktelenül eloltva találnák, kötelesek ezt a legközelebbi rendőrőrszemnek azonnal bejelenteni, ki is köteles lesz a környéket megfigyelni és átvizsgálni. E vállalkozó köteles a főváros által neki átadott óvólámpákat követezetsülyedések, csatornaomlások alkalmával emberei által a helyszinére kivitetni, megerősíteni s megvilágítani mindaddig míg a helyreállítási munkák meg nem kezdettek. A lámpák meggyujtására és eloltására a világítási naptár a mérvadó. A lámpák hiányos égése vagy kezeléséről a rendőr két példányban jelentését a rendőrfőparancsnokhoz küldi be.

Köpködési és dohányzási tilalomnak érvény szerzendő. (53.203/fk. I. 96. sz. végzés.) Miután ezen tilalom áthágásából származó kihágások esetén a kocsivezetők is felelősségre fognak vonatni, ezek saját érdekükben figyelmeztetendők, hogy az utazóközönség részéről gyakran tapasztalt erőszakoskodó fellépés által magukat megfélemliteni ne engedjék, hanem a hatósági tilalomnak érvényt szerzendő, ily esetekben a legközelebb talált rendőrközeg segélyét vegyék igénybe és az illető egyént ha az a kihágást folytatja, a vonatról távolittassák el, különben pedig jelentsék fel.

Köpködési tilalom az ujpesti villamoson. L. ujpesti villamoson stb.

Köpködési tilalom vasuton, hajón. (13.961/fk. I. 96. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. I. 159. l.) Az igazgatóságok felhivattak, közlekedő kocsijaiban, illetve hajóin «Köpködni tilos» feliratu tábláknak szembetünő helyen kifüggesztetése iránt intézkedni és a kalauzokat, illetve a hajószemélyzetet utasitani, hogy ezen tilalom ellen vétők az illetékes ker. kapitányságnak további eljárás végett feljelentessenek. A köpködési tilalom a 731/893. szbr. alapján torolandó meg e rendelethez irt átiratok szerint.

Köpölyözés. L. borbélyok, ha vérbocsátásra stb.

Körmenetek hidakon. L. hidakon körmenetek.

Körmenetek bejelentése képviselőválasztásnál. L. képviselőválasztásnál stb.

Körmenetek s italmérők. L. italmérők elhelyezéséről stb.

Körözések érvénye alaposan vizsgálandó. (33.781/fk. II. 1901. sz. körrendelet. — L. Rédey Gyüjt. 1901. évf. 27. l.) Minden körözésnél — akár rajta van a jelentésen a bűnügyi nyilvántartásnak a körözés fennállását megerősítő záradéka, akár nincs — meggyőződés szerzendő a nyilvántartásban, hogy a körözés fennáll-e, vagy nem.

Körözőlevél csak személyleírást tartalmaz s a terhelt tartózkodásának közlését célozza. Vétség esetén bocsátja ki a vizsgálóbiró vagy a tanács s akkor is, ha az előállítást fontos ok kívánja. (B. P. 470. §.)

Körözött egyének jegyzőkönyvi kihallgatása. (3677/fk. eln. 894. sz. r.) A hivatalos órákon kívül körözött gyanánt előállított egyének személyazonosságuk megállapítása czéljából a központi felügyeletet tartó tisztviselők által mindenkor jegyzőkönyvileg hallgatandók ki s azon körülmény, hogy a körözött egyénnel való személyazonosságuk a központi felügyeletet tartó tisztviselő által megállapíttatott, az előállításról felveendő napijelentésben felemlítendő.

Körözöttek letartóztatásukról értesithetik hozzátartozóikat az 50.845/fk. II. 1901. sz. Ut. szerint.

Körözvény alapján tett előállításnál eljárás. L. elfogóparancs alapján stb.

Kőszénbányákban vasárnap végezhető munka: a termelés munkája, ha rendkívüli körülmények folytán a kőszéntermelést folytatni kell, a mihez azonban külön bányahatósági engedély kell, a mely csak meghatározott időre szólhat. (1740/91. sz. Pü. M. r. III. 2. pont.

Köszörüsök nem tekinthetők házalóknak. (L. patens. 2. §.)

Kötelező koronaértékszámitás. (132.247/V b. B. M. sz. r.) 1. Az 1899. évi XXXVI. tcz. 1. §-a szerint 1900. évi január hó 1-től kezdve mint egyedüli és kizárólagos törvényes érték: a koronaérték lép az ausztriai érték helyébe. 2. A fentidézett tcz. 6. §-a szerint 1900. évi január hó 1-től kezdve törvényekben, rendeletekben, szabályrendeletekben, közhatósági és közhivatali intézkedésekben, határozatokban és hirdetményekben, pénzösszegek csak koronaértékben állapítandók meg.

Kötelek vasárnap mikor árúsithatók? Kötelesek, a vasárnapokon tartott baromvásárokon árúikat eladás czéljából kirakhatják: egész nap. (14.837/92. II. *A)* 1. *l)* pontnál 84.842. sz. Ker. M. r.)

Kötélen vezetett marhák hajtása hidakon. L. hidakon marhahajtás.

Kőtörés vasárnap országút javításhoz, mivel nem tekinthető ipari munkának, az eziránti feljelentés Kbt. 52. §-a alapján birálandó el. (1895. évi M. tan. hat.)

Kötszerek az őrszobákon. L. őrszobákon kötszerek.

Követ más földjére hordani kihágást képez. L. más földjére.

Követségekhez értékek küldése hatóságoktól. L. külföldi követséghez stb.

Kövezetvám tárgyalások. (9283/fk. kih. 896. sz. Ut.) Budapest székesfőváros tanácsának 42·232—3/VIII. 896. sz. alatti megkeresése folytán utasíttattak a ker. vezető kapitányok, hogy az 1890 : I. tcz. II. részében felsorolt kövezetvám-ügyek letárgyalásánál a székesfőváros érdekeinek képviselete czéljából a székesfőváros tiszti ügyészségét minden egyes esetben értesítsék, illetve a tárgyalásra hívják meg.

Közbiztonság érdekéből a halasztást nem türő ipari munkák : egész munkaszüneti nap végezhetők. (14.836/892. sz. Ker. M. r. III. 4. pont.)

Közbiztonsági intézkedések a gyűléseken. (7658/eln. 897. sz. r.) Minden oly esetben, midőn a hatósági biztos minőségben kiküldött rendőrtisztviselő a gyűlés szinhelyéül szolgáló helyiség fekvése, berendezése, a kijáratok elégtelensége, avagy az elnökség asztalának helyzete tekintetében azt tapasztalja, hogy ezen berendezés által a gyűlésen résztvevők testi biztonságát veszélyeztetik, vagy hogy azok szükség esetén a karhatalom kifejtésének vagy egyéb rendőri intézkedések szabadon és akadálytalan való eszközölhetését lehetetlenné teszik, a hatósági biztos nemcsak jogosítva, de kötelezve van, hogy már a gyűlés megkezdése előtt, de lehetőleg a gyűlés rendezői, illetve az elnökséggel egyetértve, de szükség esetén annak akarata ellenére is kellő módon intézkedjék arra nézve, hogy úgy a gyűlésen résztvevők, mint az ő akadálytalan ki és bejárása minden módon lehetővé tétessék.

Középületek alatt mi értendő? L. czimeres nemzeti lobogó stb.

Közétkezdében való résztvétel. 1. Csupán reggelire, ebédre vagy vacsorára, avagy ebédre és vacsorára való jelentkezéseket a közétkezde intézősége elfogadhat, ha a jelentkezés legkevesebb egy fél hónapi időtartamra történik és a megfelelő étkezési összeg előre befizettetik. 2. Napi parancsilag vagy bármi módon elrendelt készenlét szolgálat esetén, a berendelt tisztek és legénység részére, ha ebbeli óhajukat a laktanyába történt megjelenésükkor a közös étkezde intézőségével tudatják, a közös étkezdében kifüggesztett árjegyzékben feltüntetett könnyen elkészíthető ételnemüek, úgymint forralt kolbász tormával vagy lével, sült kolbász, szalonna, tojás rántotta, kemény vagy lágy tojás, az áraik előzetes lefizetése mellett kiszolgáltathatók. 3. A laktanya ügyeletes tisztek részére, ha ebbeli szándékukat a laktanyába történt megjelenésükkor előre jelzik, a rendszeresített ebéd, vacsora vagy reggeli, vagy pedig a 2. pontban jelzett könnyen elkészíthető ételnemüek kiszolgáltatandók. (1695/902. sz. Rfp. r.)

Közétkezde szabályzata. (Gazd. k. ut. 243. l.) A «közös

étkezés»-ben való résztvételre az összes tagjai az őrszemélyzetnek jogosítva vannak. Jelentkezés fél hónapnál rövidebb időre el nem fogadtatik. Laktanyákban lakó nőtlen rendőröknek a közös étkezésben való résztvétel kötelező. Jelentkezni lehet egy napi teljes étkezésre is készenléteknél. Ez esetben fizetendő: reggeliért 16, ebédért 44, vacsoráért 26 fillér. Az állandó étkezésben résztvevők havonta 26 koronát fizetnek reggeli, ebéd és vacsoráért stb.

Közös étkezésre levonások a rendőrök illetményéből. (Gazd. k. ut. 33. §.)

Közfogyasztási czikkek meghamisitása egészségre ártalmas anyaggal és ilyen meghamisított vagy életveszélyes élelmiczikkek árusítása vagy csak raktáron tartása is közegészség elleni vétséget képez. (Btv. 314. §.)

Közhivatalnokok által elkövetett kihágások. (3762/fk. kih. 1901. sz. r.) A közhivatali alkalmazottak által hivatalos eljárás közben s ezen tevékenységükből folyólag elkövetett kihágások esetén a vonatkozó jelentés az esetleg szükséges vélemény kapcsán, a felettes hatóságukhoz áttehetés czéljából minden egyes esetben a főkapitánysághoz terjesztessenek föl.

Közhivatalnoki állás szinlelése. A ki magát illetéktelenül közhivatalban vagy közszolgálatban álló személynek vagy a fegyveres erő tagjának adja ki, vagy a ki hivatali egyenruhát, vagy a hatósági hivatalnok vagy közeg felismerésére szolgáló jelvényt, vagy pedig katonai egyenruhát jogtalanul visel: 100 kor. terj. pb. büntetendő. (Kbt. 44. §.) Illetékes a Rh.

Közhivatalnok fogalma. A Btv. 461. §-a szerint közhivatalnokoknak tekintendők azok, a kik az állam közigazgatási vagy igazságszolgáltatási vagy valamely törvényhatóság, vagy község hatósági teendőjének teljesítésére hivataluknál, szolgálatuknál, vagy különös megbizatásuknál fogva kötelezvék, úgyszintén azok is, a kik az állam, törvényhatóság vagy a község által közvetlenül kezelt közalapítványoknál, kórházaknál, tébolydáknál, mint felügyelők, orvosok, hivatalnokok vagy szolgák vannak alkalmazva. A királyi közjegyzők szintén közhivatalnokok.

Közigazgatási hatóság elnevezése alatt a bíróságok kivételével, minden állami, törvényhatósági és községi hatóság értendő. (Btv. 164. §.)

Közigazgatási osztály beosztása. (6302/fk. eln. 902. sz. r.) 1. Az I. ügyosztály ügyköre: az engedélyügyek, az erkölcsi bizonyítványok kiadása és az italmérési ügyek. 2. A II. ügyosztályé az erkölcsrendészeti ügyek. 3. A III. ügyosztályé a bérkocsi ügyek, vasuti ügyek, az utczai rendészet, a talált és elveszett tárgyak kezelése s a vegyes közigazgatási ügyek.

Közigazgatási ügyekben használható jogorvoslatok. (4600/1901. M. E. sz. r.) Felebbezéssel lehet élni az elsőfokú és az elsőfokúval egybe nem hangzó másodfokú határozat ellen (1901 : XX. tcz. 1. és 2. §.); felülvizsgálati kérelemnek van helye az elsőfokúval egybehangzó másodfokú határozat ellen (1901 : XX. tcz.

3. §.); végül felfolyamodás használható akkor, mikor az elsőfokú hatóság a felebbezést vagy felülvizsgálati kérelmet hivatalból visszautasította, vagy az igazolásnak helyt nem adott. (1901. évi XX. tcz. 5. és 9. §.) E három jogorvoslati eszközt nevezi a törvény közös névvel felebbvitelnek. Ezek mellé sorakozik rendkívüli jogorvoslati eszközként az ujrafelvétel. Ezenfelül természetesen megmarad az 1896 : XXVI. tcz. alapuló panasz, mely a törvény által meghatározott esetekben a közigazgatási bírósághoz intézhető. (L. Rédey Gyüjt. 1901. 34—56. l.)

Közkertek rongálása. L. emlékművek megrongálása.

Közlekedése ablaktisztitóknak, kéményseprőknek gyalogúton tilos. A főváros gyalogutain a közlekedés biztosítása tárgyában kiadott 521/93. kgy. sz. szbr. 7. §-ában foglalt tiltó rendelkezés szerint a gyalogutakon húsárusok szatyoraikkal vagy más egyének puttonyokkal, ablaktisztítók és kéményseprők létráikkal vagy bárki oly tárgygyal, mely által a gyalogközlekedést akadályozná, nem közlekedhetnek; kihágáson ért egyén az illetékes ker. kapitánysághoz feljelentendők.

Közlekedés akadályozása. 100 koronáig terj. pb. büntetendő, a ki városban vagy más községben: 1. a szabad közlekedést akadályozza vagy nehezíti az által, hogy a fennálló szabállyal ellenkezőleg az utczán vagy téren árúkat, hordókat, ládákat, tűzi- vagy épületfát, kévéket vagy más nagyobb halmazt képező anyagokat lerak vagy lerakat; vagy 2. olyan tárgyaknak megengedett lerakása esetében a figyelmeztetőjeleket fel nem állítja; 3. a figyelmeztetőjeleket ledönti vagy elviszi s a mennyiben ez lámpa volna, azt eloltja; 4. a megengedett lerakás esetében, azon tárgyakat a hatóság által meghatározott időre el nem szállítja. (Kbt. 119. §.) Illetékes a Rh.

Közlekedési akadályok elhárítása. (47.381/fk. I. 93. sz. r.) A közlekedési akadályok gyors elhárítása érdekében szükség esetén a rendőrök a tanács közegeinek segítségére legyenek.

Közlekedési akadályok jelzése éjjel. (328/95. sz. Rfp. Ut.) A főváros területének utain, terein és utczáin vízvezeték, csatornajavítási vagy más munkálatok alkalmával éjnek idején a közlekedési akadályt jelző lámpák vörös üveggel vannak ellátva.

Közlekedési ellenőrzés lóverseny-napokon. 15091/fk. I. sz. r. értelmében lóverseny-napok alkalmával két rendőrtisztviselő és megfelelő számú rendőrök vezényeltetnek ki és pedig: a Kerepesi-út—Muzeum-kitérő es a központi városháza környékére egy-egy tisztviselő, kik a lóverseny befejeztekor a versenytér mellett levő villamos állomásoknál és azok környékén tartoznak a közlekedés rendjére felügyelni. A rendőrtisztviselők kivezénylését és beosztását az elnöki titkári hivatal, a rendőrökét pedig a rendőrfőparancsnokság végzi el.

Közlekedési érdekből ipari munka vasárnap is folytatható. (14.837/92. III. 4. pont. Ker. M. r.)

Közlekedési forgalmi akadályok esetén sürgősen érte-

sítendő az őrszemek által az előljáróság s a ker. kapitányság éjjel a közp. ügyeletes. Ezenkívül vízvezetéki zavarok esetén a vízvezeték igazgatósága, telefon megrongálása esetén a telefon igazgatósága, távirda oszlopok vagy vezetékek megrongálásáról a távirda igazgatóság s légszesz lámpák megrongálása esetén a légszesz-társulat igazgatósága. (15.694/90. fk. sz. r. — L. Krecs. Gyüjt. 388. l.)

Közlekedésre gyalogutak használandók. (1195/93. Rfp. ut.) A rendőrök figyelmet fordítsanak arra, hogy a gyalogjáró közönség a kocsi utakat sétára ne használja fel.

Közlekedés szekerekkel. L. állatok járműbe fogása.

Közlekedési ügyek s a rendőrség. Általános határozatok. L. Krecs. Gyüjt. 380. l.

Közokirat hamisitás. A ki hamis közokiratot készít vagy valódi közokiratot tartalmának megváltoztatása által meghamisít, ha ebből valakire jogsérelem háramlik vagy háramolhatik, akár külföldi, akár belföldi legyen azon közokirat: a közokirat hamisítás büntettét követi el. (btv. 391. §.) A btv. 392. §-ába ütközik a közokirathamisítás, ha az azon czélból követtetik el, hogy ez által magának vagy másnak jogtalan vagyoni hasznot szerezzen vagy valakit vagyonában károsítson. Az okirathathamisító közhivatalnokról vagy váltójegyzőről a btv. 393. és 394. §§-ai intézkednek. A hamisított másolatok vagy nem létező okiratok hiteles másolatai a btv. 395. §. szerint büntettetnek. A hamis fordítások a btv. 396. §. szerint, anyakönyvek hamisítása a btv. 397. §-ába ütközik. Közokirathamisítás büntettét követi el az a közhivatalnok, váltójegyző és hites fordító is, a ki a rábizott okiratokat, könyveket stb. azon czélból, hogy valakinek jogaira nézve a lényeges bizonyítás meghiúsíttassék, vagy megnehezíttessék, — megsemmisít, használhatatlanná tesz, eltitkol, vagy az ellenfélnek átad. (Btv. 398. §.) A ki szándékosan közreműködik az ilyen hamisításban, az a btv. 400. §-ába ütköző bűncselekményt követ el. A hamisokirat használója a btv. 405. §-a szerint üldözendő.

Közönséggel bánásmód. (253/94. Rfp. ut.) Az összes rendőrök kötelesek különösen az izgatott vagy ittas egyénekkel a leghumánusabban bánni. Nem szabad azokat izgatni s ha netalán valamelyik makacskodik vagy a rendőrnek nem engedelmeskedik, mindig igyekezni kell azt szép szóval rábirni az engedelmességre.

Közönség becsalogatása az üzletek előtt tilos. (13.467/fk. I. 1901. sz. végzés. — L. Rédey Gyüjt. 1901/93.) Mindazon üzlettulajdonosokkal szemben, kik az 1899. évi 1373. sz. kgy. szbr. 4. §-ába ütköző ilyen cselekményért feljelentetnek, a a kihágási eljárást indítsák meg, továbbá azon utczákban levő üzleteket, hol ily kihágások napirenden vannak, szigoruan ellenőriztessék a kerületi kapitányok.

Központi felügyeletről általában. (1349. fk. eln. 1897. sz. r. — L. Krecs. Gyüjt. 327. l.)

Központi felügyeletek általános jelentése. (2001/fk.

eln. 98. sz. körirat. — L. Rédey Gyüjt. 1898. 5. l.) A központi felügyelet alatt történt letartóztatásokról és fontosabb esetekről egy általános jelentés készítendő, a melybe minden letartóztatás és távirat, kivéve ha szigoruan bizalmasok, valamint mindazok az esetek beleirandók, a melyekben intézkedés történt.

Központi felügyeletes s birósági megkeresések. — L. megkeresések stb.

Központi felügyeletesek előzetes jelentkezése. — (12.195/eln. 1897. sz. r.) A központi felügyeletet tartó rendőr tanácsosok vagy kerületi kapitányok, továbbá az alájuk rendelt fogalmazók és gyakornokok is kötelesek jelentkezni a főkapitány helyettesnél és pedig a felügyelet megkezdése előtt egy negyedórával.

Központi felügyelet s a hirlapok. L. éjjeli hirközlések.

Központi felügyeletes mérnökök. (L. mérnökök stb.)

Központi felügyeletes rendőrorvosok. L. rendőrorvosok stb.

Központi felügyeleteshez postaigazgatóság által előállított egyén. L. postaigazgatóság által stb.

Központi felügyeleten táviratok továbbitása. Lásd táviratok továbbítása.

Központi felügyelet ujjászervezése. (2503/fk. eln. 1897. sz. végzés. — L. Rédey Gyüjt. II. évf. 55. l.)

Központi kézbesitő hivatal életbeléptetése. — (11.180/eln. fk. 902. — L. államrendőrség hivatalos lapja 1903. évf. 1. sz.)

Központi ügyeletes bérkocsi nyugtái. L. bérkocsi nyugták stb.)

Központi ügyeletes — s helyszini szemle. L. hullaknak helyszini stb.

Központi ügyeletekhez kirendelt bérkocsik. (56991/fk. I. 98. sz. r.) Márczius hó 1-től október hó végeig terjedő időközben éjjeli 11 órától reggeli 6 óráig, november hó 1-től február végeig terjedő időközben pedig esti 10-től reggeli 7 óráig a főkapitányság közigazgatási osztálya által kirendelendő sorrendben egy kétfogatu bérkocsi tartozik a főkapitányi hivatal épülete elé, hol az a Zrinyi-utczai kapu Duna felé eső oldalánál foglal helyet. E kocsi kizárólag a székesfővárosi m. kir. államrendőrség által vehető igénybe.

Központi ügyeletes szolgálati díjakat nem vehet föl. L. robbanó anyagok szállítása.

Központi városház éjjeli őrzése. (Rfp- ut. 1902.) A vásárcsarnoki őrszem utasitandó, hogy a Gerlóczy-utcza felőli bejáratot és még kiépítés alatt levő területrészt éjnek idején folytonos és éber megfigyelés alatt tartsa. Minden gyanus körülmények között talált egyént feltétlenül igazoljanak és kellő körültekintéssel akadályozzák meg, hogy hivatlan egyének jogosulátlanul oda be ne hatolhassanak. Továbbá a városház épületében elhelyezett őrszoba-ellenőrök utasíttassanak, miszerint az osztályparancsnok-

ság által előirandó módon, a hivatalok elhelyezéséül szolgáló épületrészek felváltva úgy éjfél előtt, mint éjfél után szigoruan átvizsgáltassanak. Ezen vizsgálat és eredménye az őrszoba által beküldendő ellenőrzési kimutatásba naponként bejelentendő.

Központi városház házi rendje. Jóváhagyta a tanács 15680/902. sz. határozatával. (Hivatalos kiadás 1902. Házi nyomda.)

Központi vásárcsarnokról. L. vásárcsarnok stb.

Központi vásárcsarnokban hatósági közvetítők. (1585/96. kgy. sz. szbr. — L. Rédey Gyüjt. II. 155.) 14. §. A központi vásárcsarnokban a hatósági közvetítők működnek az oly vidéki termelők (eladók) által beküldött áruknak nagyban való eladására, kik czikkeik értékesítésére ezek közvetítését igénybe venni kivánják. A hatósági közvetítők a hozzájok értékesítés végett beküldött, vagy nekik átadott árut, a hatóság felügyelete alatt ugyan, de saját felelősségük mellett adják el. Ügyleteikért a főváros semmi felelősséget nem vállal. Arverések (auctiók) útján való eladásokat csak ők rendezhetnek s azokat a 19. §-ban előirt árverési rendtartás értelmében kötelesek gyakorolni. 18. §. A hatósági közvetítő köteles: 1. czégét a kereskedelmi czégek jegyzékébe bejegyeztetni; 2. hitelesített üzleti könyveket vezetni s az illető fővárosi közegeknek a kivánt felvilágosításokat a valóságnak megfelelően és az üzleti könyvek és levelezések előmutatása mellett megadni; 3. a neki beküldött, vagy hozzá utalt árukat azonnal átvenni, azokat minőségük s állapotuk tekintetében megvizsgálni s a beküldőt az áru megérkeztéről s a vizsgálat eredményéről késedelem nélkül értesiteni; 4. az eladást lehető gyorsan eszközölni; az árut az eladásig a központi vásárcsarnokban tartani s az eladás megtörténte után a beküldővel haladéktalanul leszámolni és egyidejüleg neki az eladásnál elért összeget, melyből csak megengedett levonásokat tehet, az eladás napjától szóló hivatalos árjegyzés egy példányának csatolása mellett megküldeni; 5. a hatósági közvetítő az általa bejelentett és jogosítványában is megállapított közvetítési (bizományi) díjnál magasabb, vagy azonkívül más díjat fel nem számithat. 6. A megbizó azon árat, melyen alul az áru el nem adható, megszabhatja. 7. A hatósági közvetítő a vevőknek hitelt nyujthat, de ebből sem a megbizóra, sem a fővárosra kötelezettségek nem háramlanak. 9. A hatósági közvetítő élelmi czikkeket kicsinyben nem árusithat. 12. Tiltva van közegeinek a közönségtől jutalmat vagy külön díjazást kérni. 14. A hatósági közvetítőnek a hivatalos árjegyzéstől eltérő árjegyzéseket kiadnia, vagy ilyeneket terjesztenie nem szabad. 15. A hatósági közvetítő «N. N. (saját neve) hatósági közvetítő székesfőváros központi vásárcsarnokában» czimet és czéget tartozik minden további toldás, vagy változtatás nélkül használni. (L. tovább: árverési szabályok a közp. vásárcsarnokban.)

Központi vásárcsarnoknál teherkocsi állomások. L. teherkocsi.

Közrendészeti bizottság. 1881 : XXI. tcz. 56. §. A fővárosi közv. bizottság ülésein a rendőrség nem köteles résztvenni. (1901. évi 79.472/V. b. sz. B. M. r.)

Közrend és közbiztonság érdekében előállítások. L. Előállítás stb.

Közrend és közbiztonság érdekében visszatartandok: kósza, titkos kéjnők, csavargók, rovott előéletü, gyanus körülmények közt talált személyek stb. (Szolg. szab. 81. l.)

Közrendészeti szabályok vagy rendeletek, a melyeknek betartására a katonák is kötelezvék — a katonai állomásparancsnoksággal idejekorán közlendők. (62.934/890. számú B. M. r.)

Közrendészeti ügyek közül a főkapitány vagy helyettese dönt a következőkben: *a)* Bordélyházak és találkahelyek engedélyezése és beszüntetése. Titkos kéjnők, kerítőnők és bordélytelepek megfigyelésére kiadott nyilt rendeletek és azok bevonása, kéjnők kilakoltatása. *b)* Mulatók, dalcsarnokok, mutatványok engedélyezése és az ily engedélyek bevonása. *c)* Ünnepélyek, ünnepi menetek és felvonulások engedélyezése és az ezeknél teendő rendőri intézkedések megállapítása. *d)* Közuti vaspályák és a helyi közlekedés minden ágában kiadandó általános és fontosabb rendőri intézkedés és utasítások. *e)* Bérkocsi-állomáshelyek meghatározása, beosztása és megváltoztatása. Bérkocsiszámok kiosztása, bérkocsik használati jogának átruházása, bérkocsi-számok bevonása, *f)* Talált tárgyak, értékek és pénzek kiutalása és egyáltalában minden pénznek, értéknek vagy befolyt díjaknak és leérkezett segélyeknek kiutalása. Saját maguk intézik el pedig a következő ügyeket: *a)* Kéjnők lakásának engedélyezése vagy ily engedélyek megtagadása; türelmi bárczák kiadása vagy megtagadása. *b)* Üzleti zárórák meghosszabbításának engedélyezése vagy megtagadása, a mennyiben azok csak egyes napokra kéretnek; mulatságok, hangversenyek, tánczvigalmak engedélyezése. Mutatványi engedélyek véleményezése, kártya- és kintornaengedélyek megadása vagy megtagadása. *c)* Közigazgatási és műtanrendőri bejárások; közuti vasutak, bér- és társaskocsik vizsgálatának kitüzése, dunafürdők, uszodák vizsgálatának elrendelése. *d)* Bér- és fuvarkocsisok hajtási jogosítványainak kiadása. Fuvaros kocsik állomáshelyeinek kijelölése és a kocsik beosztása. *e)* Hordárok állomáshelyeinek megállapítása és azok beosztása. *f)* Utlevél-ajánlatok kiadása és felterjesztése. *g)* Lőpor, robbanóanyagok és fegyverek átvételének és szállításának engedélyezése. *h)* Italmérési engedélyek véleményezése. Iparügyekben adandó vélemények. *i)* Erkölcsi bizonyítványok kiadása vagy ezek megtagadása. *j)* Vásárcsarnoki és piaczrendészeti ügyek. *k)* Lakások és személyek kinyomozása, hatóságok közrendészeti érdekü megkereséseinek elintézése és ezekben, valamint a fentsorolt ügyekben való levelezés. (53.902/fk. I. sz. r. 1900. — L. Rédey Gyüjt. 1900. 7. l.)

Községi alkalmazottaknak kik tekintendők? L. italmérési engedélyt kik nem nyerhetnek?

Községi előljáróságok mint rendőri hatóságok. A községi előljáróságok bűnügyi nyomozásokat, illetve egyes nyomozó cselekményeket rendszerint teljesíthetnek, ha erre a királyi ügyész, vizsgálóbiró, járásbiró vagy az illetékes főszolgabiró által utasíttatnak. Saját kezdeményezésükből bünügyi nyomozást csak akkor teljesíthet a községi előljáróság, ha veszély van a késedelemben s a magyar királyi csendőrség nincs jelen s annyi idő sincs, hogy ez kellő időben értesíthető legyen. (Ut. 211. §.) Ha tehát az előljáróság valamely büntetendő cselekményt észlel vagy előtte ilyen miattt feljelentés tétetik vagy panasz emeltetik — ha nincs veszély a késedelemben — köteles a feljelentést a helyben vagy legközelebb levő csendőrőrssel vagy — a mennyiben az közelebb van — a főszolgabirósággal, a járásbirósággal, esetleg királyi ügyészséggel közölni. (Ut. 212. §.) Ha a magyar királyi csendőrség akár utasításra, akár saját kezdeményezésére nyomozást teljesít, abba az előljáróság nem avatkozhatik be, de ha erre a csendőrség részéről felhivatik az abban való közreműködést nem tagadhatja meg. (Ut. 213. §.) Ha veszély van a késedelemben s ha különösen a szinhely változatlan fentartására, a bűnjelek megszerzésére és lefoglalására s a bizonyítékok sürgős megszerzésére és biztosítására van szükség s csendőrség nincs jelen azon községben, a községi előljáróságok mindazon jogokat gyakorolják és mindazon nyomozó cselekményeket teljesítik, melyek a rendőri hatóságokat megilletik. (Ut. 214. §.) Panaszokat, feljelentéseket és magánindítványokat a községi előljáróságok még az esetben is tartoznak elfogadni, ha azonnali eljárásnak szüksége nem is forog fenn. (Ut. 215. §.) A csak főmagánvádló panaszára üldözhető büncselekmények miatt a községi előljáróság a nyomozást nem rendelheti el, hanem az erre irányuló feljelentést az illetékes főszolgabiróhoz kell beterjesztenie, a ki ezen kérelem tárgyában határozatot hoz. (Ut. 216. §.) Eljárásában köteles megtartani mindazon alaki és anyagi szabályokat, melyek a B. P. és jelen Utasításban a rendőri hatóságok részére előirvák. (Ut. 217. §.) A községi előljáróságok előzetes letartóztatást ne rendeljenek el, hanem azokat, a kiknek előzetes letartóztatása indokolt, mielőbb, de legkésőbb 24 óra alatt az illetékes hatósághoz kisérés czéljából a legközelebbi csendőrőrsnek, esetleg csendőrjárőrnek vagy ha az közelebb van, a főszolgabiróságnak, járásbiróságnak, vizsgálóbirónak adják át. (Ut. 218. §.)

Közszemérem elleni kihágás. A ki a gyógy- vagy szülészintézetek, úgyszintén a fürdők felállítására és kezelésére nézve, a közszemérem szempontjából kiadott szabályokat megszegi: 600 kor.-ig terjedhető pénzbüntetéssel büntettetik. (Kbt. 82. §. Illetékes a Rh.)

Közszolgálatban állás szinlelése. L. közhivatalnoki á. sz.

Köztárgyak kimélése építkezésnél. (L. építésügyi szbr.

87. §.) Az építési vagy bontási munka folyama alatt az utczán vagy az épületen levő köztárgyakat, nyilvános emlékeket, kutakat, kerékvetőket, élőfákat és ültetvényeket, lámpákat, utczai név és házszám-táblákat, távirda-vezetékeket, telefon-vezetékeket, vilamos kabeleket stb. rongolás és bemocskolás ellen óvni kell.

Köztemető szabályrendelet. L. temető.

Köztemető-úton koldusok. Főkapitányságí 5691. kih. 1898. számú rendelet szerint, a köztemető-úton elszaporodni szokott csoportokba összegyült koldusok szigorúan ellenőrizendők és tettenérés esetén feltétlenül bekisérendők az illetékes kerületi kapitánysághoz.

Köztisztasági szabályrendelet. (9/1878. Kgy. sz. szbr.) 1. A ház külső és belső részeinek s a járdának tisztántartása a háztulajdonost vagy helyettesét illeti. Köteles a ház belső részeit naponként felsepertetni, háziszemét kihordását ellenőriztetni, a fertőtlenítését az árnyékszékek és csatornáknak eszközöltetni s a járdát télen 5—6 s nyáron 4—5 óra közt letisztíttatni, a járda melletti folyókát tisztán tartatni, sikamlós időben a járdát behinteni. 2. A lakrészek tisztántartása, a háziszemét naponta kihordatása az illető lakó kötelessége. 3. Az utczák, terek, átjárók stb. locsolása és tisztántartása, háziszemétnek reggel 6 órától kezdve elhordatása az előljáróságok kötelessége. 4. Istállókból a trágyát hetenként kétszer fedett kocsiban vagy ponyvával letakarva ki kell hordatni. 5. Trágya, gaz és bűzhödt, rothadó tárgyak elszállítása a balparton a nagy-körúton csak belől eső részein s a jobbparton a Fő-utczának a «Debreczen»-szállótól az irgalmas-rend zárdájáig terjedő részén, október 1-től április végéig csak esti 7 órától reggel 8 óráig, májustól szeptemberig pedig csak este 9 órától reggel 6 óráig engedtetik meg. Egyéb helyeken a nap bármely órájában fuvarozható a trágya, de csak egy kocsiban, melyből semmi szemét sem hull ki az úttestre. 7. Szemét, cserép, söpredéknek stb. az utczára kirakása, csatornába beöntése, portörlőknek az utczára rázása, hulladéknak az ablakon át utczára dobása, mocskosvíz vagy folyadéknak az utczára kiöntése — tilos. 8. Vizelni az utczán vagy azt bármiként berondítni, tiltatik. 10. Árnyékszékek, csatornák stb. tisztítása éjjeli 10 órától reggel 5 óráig légmentes szivattyúk és hordókban engedtetik meg. 11. Árúk lerakása után mindenki köteles az esetleg bepiszkolt úttestet és járdát azonnal letisztíttatni. Szén lerakása csak puttonyban vagy kosarakban engedtetik meg. 13. Házfedél javításnál cserepet, zsindelyt s bármely tárgyat utczára hullatni tilos s az úgynevezett tapaszt az utczán készíteni nem szabad. 14. Utczán vagy köztéren bármely állatot leölni tilos. 15. Sertéshizlalás és tartás csak a város s a Duna mindkét partján csak a Nagy-körúton kívüli részeken szabad. 16. Húst és állati alkatrészeket csak fedett szekéren vagy tartályokon lehet szállítani. Csont és moslék csak teljesen fedett edényben vagy kocsiban szállítható. Konyhamoslék az utczán nyáron csak reggel 7 óráig,

télen csak reggel 8 óráig szállítható s ekkor is csak fedett edényben. 17. Építésnél, lebontásnál a porladék lelocsolandó s az omladék csak veder vagy csusztató-deszkán bocsátható le, míg azt a falról ledobni tilos. 18. Háztetőről, erkélyekről hónak az utczára lehányása reggel 6—1/28 óráig óvjel kitétele után megengedhető. 19. A lehányt hó azonban a háztulajdonos által saját költségén elszállítandó. Az udvarból havat, jeget az utczára hordani tilos. 20. Favágás, aszfaltozott s boulevardirozott (fásított) utakon csak ott engedtetik meg, hol a házakban az udvar szüke vagy hiánya miatt végezni nem lehet, azonban a járdát favágás ürügye alatt elfoglalni nem lehet. Bevégzett munka után a szemét eltisztítandó. 21. Hirdetések, nyomtatványok stb. kiragasztása csak a tanács által kijelölt helyeken eszközölhető. Tilos a hivatalos hirdetmények levétele s egyéb falragaszok letépése s az utczára szórása. 22. Lovak s marhák utczán etetésére vonatkozólag lásd «U» betű: «Utczán etetés» stb. 23. Bér- és teherkocsik tulajdonosai kötelesek állomásaikat mindig tisztán tartani, valahányszor bepiszkíttatik letisztítani, a trágyát a tartályokban összegyüjteni, állomáshelyeiket s a trágyaládát nyáron legalább négyszer, télen pedig kétszer fertőtlenitni s ha nem fagy vagy nem esik, vízzel lemosatni, leönteni. Bérkocsi-állomásnak csak kikövezett hely jelölendő meg, honnan a trágya mindennap elszállítandó. 24. Dinnyehéj s gyümölcshulladéknak az utczára hányatása tilos. 25. res telkek a főváros belterületén bekerítendők. 28. E szabályrendelet elleni kihágások azon részeit, melyek az utczák s tereken stb. nyilvános helyeken történnek — a rendőrség, a házak belsejében előfordulható kihágásokat az előljáróságok büntetik. (Bünt. a 29. §. szerint 100 kor. terj. pb.) Ónos időben a sikos járda behintése s a hó eltakarításáért, hol házmester van, első sorban az felelős. (L. Krecs. Gyüjt. 199—201. l.)

Köztisztasági szabályrendelet ellenőrzése. (18.679/95. évi B. M. r. — 8969/95. Fk. I. sz. r.) A főváros területén, a házi, utczai és piaczi szemét, csatorna és pöczegödör ürülék a rendelt időben, helyen és módon gyüjtessék egybe és szállittassék ki, a szemetet, trágyát, ürüléket kihordó kocsik, fedéllel ellátva teljesen jókarban és rendesen festve czímtáblával látandók el, kocsisok csengetyűs vagy más alkalmazottak undort keltő piszkos ruhát ne viseljenek, a szemetet, utczai kaparékot, pöcze-gödör ürüléket felrakás és fuvarozás közben szerte ne szórják, üres telkekre vagy a rendelt helyen kívül más helyre le ne rakják. Továbbá a járdák, utak, utczák, terek, piaczok, gyermek-kertek a meghatározott időben a követelményeknek megfelelő módon sepertessenek és tartassanak tisztán, a szemétlerakodónál, a kihordásnál alkalmazott egyének rongyot, csontot és egyéb a szemét tartozékát képező tárgyat a szemétből ki ne szedjenek vagy lakásaikra szét ne hurczolják és a közegészség veszélyeztetésével azokkal ne üzérkedjenek. A rongy és csontnak feldolgozására a Külső-Soroksári-út kivételével a főváros egész területén nincs megengedve, ezen

kijelölt helyen is csak ipari és közegészségügyi hatósági engedélylyel lehetséges. Ócskavas és egyéb használt tárgyakkal üzérkedők is szigorúan ellenőrzendők, hogy üzlethelyiségeikben vagy lakásukban nem gyüjtenek-e csontot vagy rongyot. Ezen rendelet be nem tartója az illetékes kerületi kapitányságnál feljelentendő.

Közvágóhíd. L. sertésközvágóhíd.

Közvágóhídon etetés. (Közvágóhídi főv. szbr. 23. §-a.) A marha etetése és itatása a mészáros vagy marhatulajdonos kötelessége s ha ez 48 óráig elmulasztatnék, a marha ellátása a tulajdonos költségére a közvágóhíd által eszközöltetik. Ez iránti feljelentések a közvágóhíd igazgatóságához teendők.

Közvágóhídon kötelező marhavágás. Lásd vágómarhák stb.

Közvágóhíd és marhavásár. L. marhavásár.

Közvágóhídi és vásártéri szabályrendelet kiterjesztése a jobbparti részekre. (1720/1898. VIII. sz. tan. hat. — L. Rédey Gyüjt. 1898. 57. l.) Az I., II. és III. kerületekben (s úgy ezek bel- vagy külkerületén) sem türhetők meg a magánvágóhidak, ezekben a kerületekben sem szabad szarvasmarhát és aprómarhát, mint bikát, ökröt, tehenet, borjút, birkát, juhot, bárányt és kecskét levágni és leölni. Ez a vágatási s ölési tilalom nemcsak a mészárosokra vonatkozik, hanem általában mindenkire, tehát korcsmárosokra, vendéglősökre stb.-re is. Az I., II. és III. kerületekben (úgy a bel-, mint a kültelken) sem vásárt tartani nem szabad ezekkel az állatokkal, sem ezeket az állatokat egyeseknek venni vagy eladni nem szabad.

Közvágóhídi szabályrendelet. (1872/15.340. és 1880. évi 780. Kgy. sz. szbr. — L. Krecs. Gyüjt. 200. l.)

Közveszélyű cselekmények. Vétséget követ el az a vasuti vagy hajózási intézet igazgató hivatalnoka, a ki a szolgálatvesztésre itélt alkalmazottat azonnal el nem bocsátja. (Btv. 443.§.) A büntetőtörvény 444. §-ába ütköző büncselekményt képez a hajónak megfeneklését, elsülyedését vagy összezuzatását okozó minden szándékos cselekmény vagy mulasztás. Ha gondatlanság forog fenn, akkor is büntetendő cselekményt képez a büntetőtörvény 445. §-a szerint. A büntetőtörvény 446. §-ába ütköző vétséget követ el az, a ki a marhavész terjedése ellen a hatóság által elrendelt zár- vagy egyéb felügyeleti szabályokat megsérti. A kisérletezés büntetendő.

Közveszélyes cselekmények körüli eljárás. Ha mások személyét vagy vagyonát veszélyeztető büncselekmény forog fenn, meghatározandó az elkövetés, illetőleg a közreműködés módja és eszköze, az okozott vagy okozni akart kárnak, az elvesztett haszonnak, továbbá az emberek életére vagy egészségére bekövetkezett vagy bekövetkezhetett veszélynek nagysága. A tényleges kár szakértők meghallgatásával állapitandó meg, ha más megbizható mód nem áll rendelkezésre. (B. P. 253. §.)

Közveszélyű megrongálás büntettét követi el az, a ki a

vaspályának, gőz- vagy más hajónak vagy ezekhez tartozó tárgynak szándékos megrongálása által a vasuton vagy hajón levő személyeket vagy árúkat veszélynek teszi ki. (Btv. 434. §.) Hasonló bűntettet képez, ha valaki a vasuton a szabályszerű jelzést elmulasztja vagy szándékosan hamisjelzést ad. (Btv. 436. §.) Gondatlanságból elkövetett rongálás, vasuti jelzés mulasztás vagy hamis jelzés vétséget képez. (Btv. 437. §.) Ugyancsak vétséget követ el az a vasuti hivatalnok vagy szolga, a ki kötelességének megszegése által teszi ki veszélynek a vaspályán vagy annak közelében levő személyeket vagy árúkat. (Btv. 438. §.)

Közutakon, közöttereken levő fák rongálása, legalyazása, kiásása kihágást képez s hivatalból üldözendő cselekményt képez. L. gazd. term. ellopása.

Közuti alkalmazottak megidézése. (47.315/fk. I. 96. — L. Rédey Gyüjt. I. 200. l.) A székesfváros területén közlekedő összes közuti vaspálya-társaságok forgalmi személyzete a sürgős esetek kivételével az egyes társaságok igazgatósága utján s lehetőleg két nappal a határidő előtt idéztessenek s a jelentkező forgalmi személyzet soron kívül hallgatandó ki.

Közuti kocsin botránycsinálás. Lásd csendháborítást tiltó stb.

Közuti kocsin bekisérés, előállítás tilos. (5849/93. évi rfp. ut.) Bekisérés mindig gyalog eszközlendő, ha ez nem lehetséges, akkor bérkocsin.

Közuti kocsin betegek szállítása. Ragályos vagy undort gerjesztő testi hibában vagy betegségben szenvedő egyén nem szállítható a közuti kocsikon, úgyszintén oly piszkos, mocskos ruházatban öltözött, mely ruha által másnak ruházata bemocskoltatnék; valamint ittas egyének sem utazhatnak; a kocsivezetők, illetve kalauzok be nem tartott szabályok miatt az illetékes kerületi kapitánysághoz feljelentendők. 523/93. kgy. szbr. 79. §.

Közuti kocsik belsejében dohányzás. (18.833/fk. I. 1899. sz. r.) Közuti kocsik belsejében nemcsak, hogy a dohányzás szigorúan tilos, de oda még égő szivarral sem szabad bemenni. A rendőrök felhivatnak, hogy a közuti kocsik alkalmazottait a rendelet betartására irányuló törekvésekben támogassák.

Közutikocsik kalauzai. (1898/19.997. Fk. I. sz. r.) A villamos vasuti és társaskocsik kalauzainak szigorúan meg van tiltva, hogy a közönség részére kiadandó jegyeket megnyálozzák.

Közuti kocsik a keleti pályaudvar — állatkerti szakaszon. (11,641/fk. I. 1899. sz. r.) A keleti pályaudvar és állatkert közötti szakaszon ott, hol a sinpárok egymás mellé vannak fektetve, a megállóhelyeken való találkozás esetén a következők rendeltetnek: a Baross-szobor mellett, a Szent-szív-zárda előtt, az István- és Hermina-utak sarkán, a Hermina- és Erzsébet királyné-útak sarkán levő megálló helyeknél a kifelé menő kocsinak van indulásra elsőbbségi joga. A többi megállóhelyeknél a befelé jövők indulnak előbb. A keleti pályaudvar előtti I. számú

belső megállóhoz, ha a város felől kocsi közelít, a kifelől jövő kocsik addig oda nem mehetnek, míg ezen kocsi utasai be nem szálltak és a míg e kocsi a II. számú megállóhelyet el nem kerülte. Ha pedig az I. számú megállóhelyhez a kifelől jövő kocsi már beérkezett, azon esetben a Baross-szobor előtti megállótól kifelé menő kocsi tartozik a nyilt pályán addig vesztegelni, míg amaz el nem indult.

Közveszélyes elmebetegek elhelyezéséről, legyenek azok vidékiek vagy Budapesten állandó lakással biró egyének, a rendőrség tartozik gondoskodni, ha azok elbánás végett a r. hatóság elé állíttatnak. A nem közveszélyes elmebetegek, hülyék, időleges részegségi izgalmakban szenvedők hozzátartozóiknak, esetleg illetékes községeiknek gondozásába adandók. Az elmebeteg közveszélyességét a rendőrorvos állapítja meg. (1210/fk. I. 1903.)

Közuti kocsin kik nem utazhatnak? A főv. közuti villamos és társaskocsikon vonatk. szabályrendelet értelmében az énekelés, fütyülés, lármázás, a közönség élvezetének háborgatása tilos; ittas állapotban vagy egyébként is az illemet sértő, botrányt okozó, valamint oly egyéneknek, kik ragályos vagy undort gerjesztő betegség külső jeleivel vannak ellátva, a kocsikra való felvétele vagy továbbszállítása azonnal és határozottan megtagadandó; kutyákat, csirkéket, macskákat, robbanó tárgyakat vagy oly podgyászt, melyben folyadékok, festék, zsiradék, ételnemű, mártások, melyek kifolyhatnak s az utazó közönség ruháit bepiszkítaná, kárt okozó vagy bűzt gerjesztő tárgyakat, töltött fegyvereket vagy hasonnemű tárgyakat a kocsikra felvinni tilos. Továbbá mázolók festékes ruhában, füstben és koromban dolgozó emberek fel nem szállhatnak, illetve nem utazhatnak. E rendeletnek ellenszegülői az illetékes ker. kapitánysághoz feljelentendők.

Közuti kocsikon stb. köpködési tilalom. (13.961/fk. I. 96. sz. r.) Közuti és társaskocsikban, gőzhajókon és csavargőzösökön, fogaskerekű vasuton és gőzsiklón a köpködés tilos s az igazgatóságok kötelesek a kocsikban «köpködni tilos» feliratú táblát alkalmazni s a személyzetet figyelmeztetni, hogy az e tilalom ellen vétőket a ker. kapitánysságnak az őrszemek útján feljelentsék.

Közuti kocsik sebessége. (24.065/fk. I. 99. sz. r.) 1. A társaságoknak kötelessége alkalmazottaikat elbocsájtás terhe alatt szigorúan arra utasítani, hogy a megállapított menetsebességnél soha és sehol sebesebben ne járjanak. 2. Utasítandók a kocsivezetők, hogy keresztezéseknél, iskolák, laktanyák, közhivatalok, gyárak, templomok előtt s nagyobb népcsoportosulások alkalmával félárammal, az emberi lépésnek megfelelő sebességgel haladjanak. 3. Szigorúan utasítandók az alkalmazottak, hogy ha a vezető mellé felszállanak, azzal ne beszélgessenek. E rendeletek áthágása kihágást képez s feljelentendő.

Közuti kocsin temetkezési vállalat emberei. L. temetkezési vállalatok stb.

Közuti kocsik túlzsufolása. (39.961/tk. I. 96. sz. rend.)

A rendör-őrszemek kioktatandók, hogy a kocsik túlzsufolásának megakadályozása legfőkép nem az illető vállalatok érdekében, hanem a nagyközönség és a forgalmi rend érdekében álló kötelesség s nekik kötelességük nemcsak a kalauzok, hanem bármely magánfél felszólítására, sőt saját észleletükre is közbelépni, a túlzsufolást megakadályozni s a megtelt kocsikra felszállani igyekvő egyéneket leszállítani.

Közuti kocsik a zugligeti vonalon. (11.641/fk. I. 1899. sz. r.) 1. A Szép Ilona, mint végpontig közlekedő kocsikkal érkezésökkor kötelesek a kocsivezetők a csatlakozási váltón a bal vágányról a jobboldali sinpárokra megállás nélkül átmenni, s mihelyt az utasok kiszálltak, azonnal visszatérni a megállóhelyig, mely a csatlakozási váltóval átellenben levő ponton állapíttatik meg. 2. A Szép Ilonától a városba jövő kocsikkal akkor kell indulni, mikor a kifelé menő kocsi közeledését a kocsivezető meglátja és pedig azért, hogy a kocsik egymással a megállópontnál ne találkozzanak. 3. A fogaskerekű vasut és szépilonai megállóhely közötti szakaszon — tekintve, hogy a felfelé vezető vágányok oly közel vannak hegy oldala mellé fektetve, miszerint a szabályszerű baloldali kiszállás itt lehetetlen, közbiztonsági okokból a következők tartandók be: azon esetben, ha a kocsik egymást megállóhelyen kerülik, a lefelé jövő kocsinak csak akkor szabad indulni, ha a felfelé menő kocsi utasai már leszálltak, a lefelé menő kocsi előtt a sineken átmentek, s ha a felfelé menő kocsi a lefelé jövőt már elkerülte.

Közuti közlekedés felügyelete vasár- és ünnepnapokon. (28.619/fk I. 900. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. 1900. 128. l.) A kirendelt rendőrtisztviselőknek feladatukat az képezi, hogy nemcsak a villamos vasutakra, hanem mindenrendü közlekedési eszközre nézve a fennálló törvényekben, törvényerejü szabályrendeletekben és a főkapitányi rendeletekben előirt szabályokhoz képest a közlekedési rendre és a közönség biztonságára ügyeljenek és ezen rendelkezéseket úgy a közönséggel, mint a vállalati alkalmazottakkal betartassák. Elsősorban arra ügyeljenek, hogy a különböző vállalatok elegendő számú kocsit, hajót stb. bocsájtanak-e rendelkezésre és a megállapitott menetrendei pontosan betartják-e? Intézkednek, hogy a fel- és leszállás rendben, veszélyes tolongás és rendzavarás nélkül történjék, a kocsikra a megállapitott számnál több közönség fel ne szálljon és túlzsufolt kocsi el ne indulhasson. Ügyelnek a menetsebesség betartására és egyáltalán minden utczai közlekedés szabályos és gyors lebonyolitására.

Közuti munkáknál éjjeli kivilágitás. L. gödrök stb.

Közuti vaspályák megállóhelyeinek megfigyelése. Főkapitányságnak 1897. évi 60.755/fk. I. sz. rendelete szerint a közuti és városi vasutak megállóhelyei előtt semmiféle járműnek megállani nem szabad.

Közuti vaspályák szabályrendelete. (526/1893. sz. kgy.

szabályrendelet.) I. Fejezet. Általános rész. 1. §. E szabályrendelet kiterjed úgy az eddig létesített, mint ezután létesítendő minden géperejű közuti vaspályára. II. Fejezet. Pályatest és építmények. 3. A pályatest és építmények oly karban tartandók, hogy azok közlekedési akadályt ne képezzenek. 4. Új építések és javítások miatt a forgalmat nem szabad beszüntetni. 5. A társaság köteles a vágányokat s ezek közt levő tért állandóan tisztíttatni s havazásnál is a havat lesepertetni. 7. A villamos csatornák tisztítóaknái csak éjjel tisztíthatók s a sár és szemét a társaság által azonnal elfuvarozandó. 8. Hol a főváros kocsikkal locsoltat s nem vízvezetéki tömlőkkel, köteles az illető társaság is annyiszor locsoltatni, mint a főváros. 9. A társaság köteles az épületeket, várótermeket, csarnokot állandóan rendben tartani s az utolsó vonatig kivilágítani. 10. Éjjel kocsinak a nyilt pályán maradni nem szabad. III. Fejezet. *A)* Gőzmozdonyok. 12. A gőzmozdonyok teljesen kifogástalanok legyenek s csak az előirt műtanrendőri próbamenet után hozhatók a forgalomba. 13. Minden gőzmozdonynak szikrafogóval, füstemésztővel, hamu- és salakfelfogó készülékkel s elől két világító lámpával kell ellátva lenni. 18. Gőzmozdonyokhoz csak illetékes hatóságok által megengedett fütőanyag használható. *B)* Személyszállító és villamos kocsik. 21. Személyszállító kocsiknak a következő kellékekkel kell birni: *a)* zajtalan működő dörzsfék, kalauz és vezető közti jelzőkészülék-jelzőharang, elől s hátul a kocsi belsejét is világító lámpa, jobb, és baloldalon útirányt jelző szines táblák, illetve éjjel szines lámpák, kocsijelző száma belül és mind a négy oldalon, belül menetrendet, viteldíjszabályzatot s rendeletnek az utazók jogai és kötelességeire vonatkozó részét s egy táblát, hogy kívül-belől hány ülő- s hány állóhely van? 23. Minden kocsi a forgalom kezdete előtt naponta kívül-belől megvizsgálandó, ülőhelyek, ablakok és padozat letörlendők, esetleg lemosandók. A kalauzok felelősek azért, hogy a végállomáson a kocsik jól kisepertessenek s megtisztittassanak. 24. A kocsik még lökéshárítókészülékkel is kell hogy birjanak. 25. A kocsikon tolóajtóknak kell lenni. Törött ablakú kocsikkal közlekedni tilos. Nyitott kocsiknak védőredőnyökkel kell birni. A kocsik ablakaira hirdetményeket ragasztani tilos. 26. Villamos kocsin az arambekapcsoló-készülék kiemelhető legyen. 27. A kocsik félévente a szakértők, főkapitányság és főv. tanács által megvizsgáltatnak. IV. Fejezet. A forgalmi személyzetről. *A)* Általában. 28. Rosszullátók, szinvakok és siketek forgalmi szolgálatra nem alkalmazhatók; a forgalmi személyzetnek jól járó óvával s tisztességes egyenruhával kell birni. 31. A vállalatnak kell arról gondoskodni, hogy az alkalmazottak túl ne terheltessenek. 32. A személyzetnek szolgálatban dohányozni tilos s a közönséggel szemben udvariasan kell viselkedni. *B)* Műszaki üzletvezető. 35. A műszaki üzletvezető gépészeti ügyekben jártas mérnök, ki az üzemet a kiadott rendeletek értelmében felelősen vezeti s ki a forgalmi személyzet felett megfelelő

fegyelmi joggal rendelkezik. *C)* Állomásfőnök. 40. Felelős az állomás rendbentartásáért, a tisztaságért s a kivilágításért. Ő felelős az állomás óráját s azért, hogy a személyzet óráját az övéhez igazítsa. Külön menetekről a forgalmi személyzetet eleve értesíti, gondoskodik, hogy a kocsik tisztán hagyják el az állomást s a kalauzokat menetjegyekkel látja el s tömeges várakozásoknál helyutalványokat (42. §.) ad ki. *D)* Mozdony- és kocsivezetők. 43. A vezetőnek vizsgát kell letenni. 44. Felelős, hogy betartsa a menetidőt és menetsebességet. 45. A kereskedelmi miniszter által megállapított legnagyobb menetsebesség mérséklendő: ha a pályán akadály látható, ha a pálya áttekintése húsz méteren túl nem lehetséges, ha a lassú menetre jel adatik, nagyforgalmú utczán, uton és téren, utczakeresztezéseknél, kanyarulatok, kórházak és kitérőknél, s végül nagyobb népcsoportosulásnál. 47. A kocsiknak meg kell állani: tűzoltók közeledésekor, körmenetek s katonai átvonulásoknál. 49. Köteles a vezető a kocsit minden megállóhelynél megállítni. 50. A kocsi meg nem indítható, míg a kalauz a jelt s a vezető a harangütést meg nem adta. 51. A vezetőnek menetközben az utasokkal társalogni tilos. 52. Fütött gőzmozdonyok csak a mozdonyvezetők felügyelete alatt vesztegelhetnek. 53. Villamos kocsin a vezetőnek mindig elől kell állani s egyik kezével a bekapcsoló áramot, másikkal a féket tartani. Menetközben helyét vagy a kocsit elhagyni tilos. *E)* Kazánfütő. 55. A mozdonyvezető alá van rendelve s annak utasításait fogadni köteles. *F)* Ellenőr. 56. Joga van a közönség jegyeit megtekinteni s az esetleges panaszokat, ha hatáskörében van, elintézni. Az ellenőrzést a közönség kimélésével kell végrehajtani. *G)* Kalauz. 57. Felelős, hogy kocsija az indulási és érkezési időt betartsa, lámpákat kellő időben kivilágítsa, hogy kocsija tiszta legyen, hogy a «megállóhelyeknél» megálljon. Több kocsiból álló vonatnál az első kocsi kalauza felelős a menetrend betartásáért. 58. Ha a kocsi megtelt, a jelzőtáblát a kalauz leereszti. 60. Az indulásnál a jelt csak akkor adhatja meg, ha a leszálló utas mindkét lábával a földet éri, vagy ha a felszálló már mindkét lábával a lépcsőn áll. Betegeknek, aggoknak, nőknek, gyermekeknek fel- és leszállásnál segítni tartozik. 61. Ha valamelyik vendég durva, illetlen magaviseletével a többieknek kellemetlenséget okoz, tartozik távozásra felszólítni, esetleg rendőri segédletet igénybe venni. 62. Végállomáson köteles a kocsit azonnal megvizsgálni s esetleg visszamaradt tárgyakat az elvesztőnek vagy az állomásfőnöknek átadni, ki erről 24 óra alatt jegyzéket küld be a főkapitánysághoz. *H)* Pályaőr. 64. Több vágány találkozásánál, váltóknál, kanyarulatoknál alkalmazandók. Kötelesek a jelzési szabályok értelmében eljárni. V. Fejezet. Közlekedési rend. 66. A menetrendet a társulat a főv. tanács és főkapitánysággal állapítja meg. 67. A vállalat tartozik a menetidőt a m. kir. műegyetem órájához igazítni. 68. Lehet rendkívüli meneteket is indítni, ha ezáltal a rendes menetek meg nem zavartatnak. 69. Menetrendváltozások hir-

lapokban, hirdetményekben közzéteendők. 70. A mozdonyoknak a menet irányának élén kell állani s rendesen nem, csak külön tanácsi engedélyivel akasztható kettőnél több kocsi a mozdonyhoz. Az egyes vonatok vagy villamosok közt 30 méter távolságnak kell lenni. 71. A város belterületén fel- és leszállás czéljából a kocsik csak a «megállóhelyeknél» állhatnak meg. 72. Az indulás csengővel jelzendő. VI. Fejezet. A közlekedők jogai és kötelességei. 73. Utas csak a megállóhelyen s a kocsinak a hátsó, járdafelőli oldalán szállhat fel. 74. Helyutalványok kiadásánál a sorrendet be kell tartani. 75. «Megtelt» táblával jelzett kocsira csak akkor lehet szállani, ha a valaki a kocsit elhagyja. 76. Menetjegyet az ellenőr kívánatára fel kell mutatni; elveszett menetjegy helyett újnak a váltása követelhető. 77. Menetközben a kocsi alsó lépcsőjén állani tilos. 78. Éneklés, fütyülés, lármázás a kocsiban nincs megengedve. 79. Ittas és botrányosan viselkedő egyének, továbbá ragályos vagy undorító betegség külső jeleivel bírók a kocsikba fel nem szállhatnak. 80. Csak egy szakaszból álló kocsikon csak a külső részen lehet dohányozni. 81. Ablak, ajtó azonnal becsukandó, ha csak egy utas követeli is. 82. Kutyákat, robbanó tárgyakat, oly csomagokat, melyben törékeny s büzt vagy kárt okozható folyadék van, s töltött fegyvereket a kocsikra felvinni tilos. 83. Podgyász csak annyi vihető be, a mennyi a szomszédok háborgatása nélkül elhelyezhető. 84. A közönség köteles a kalauznak a menetrendre s közbiztonságra vonatkozó ügyelmeztetéseit követni. Ellenszegülés esetén a kalauz rendőri segédletet vehet igénybe. VII. Fejezet. A gyalogjárók és járművek. 86. Járműveket, állatokat, tárgyakat a pályán felügyelet nélkül hagyni tilos. 87. A tűzoltóság kivételével minden jármű és (88.) gyalogos köteles a pályatestről a mozdony vagy kocsi közeledtére úgy eltávozni, hogy az összeütközés ne legyen lehetséges. 90. A pályatestet, vágányokat, kocsikat stb. rongálni tilos. 91. A jelzések utánzása szigorúan tiltatik. VIII. Fejezet. Hatósági felügyelet. A rendőrség ügyel fel arra, hogy a rendelet a vállalat s közönség által betartassék. Ha valamely kocsi meg nem felel, azt a rendőrség a forgalomból kitilthatja. IX. Fejezet. 96. Bünt., amennyiben súlyosabb beszámítás alá nem esik, 100 kor. terj. pb. E rendelet elleni kihágási ügyekben az illet. ker. kapitányság itélkezik. A pénzbüntetés és elzárás együttesen is alkalmazható. (L. Krecs. Gyüjt. 141. l.)

Közuti vasuti alkalmazottak előállitása. (13.679/fk. l. 94. sz. r.) Utasítja a rendőröket, hogy kihágás vagy vétség esetén az illető vasuti alkalmazott neve, foglalkozása és lakásának lehetőleg gyors feljegyzése után őket hivatásuk gyakorlásától hosszamosb ideig el ne vonják, sőt saját hatáskörükben is minden lehetőt tegyenek meg arra nézve, hogy a közuti vaspályák forgalmában az akadály elháríttassék. A mennyiben pedig az ily kocsivezető vagy más alkalmazott a büntető törvénykönyvbe ütköző egyéb súlyosabb beszámitás alá eső büntettet követne el, vagy részegen s a szolgálatra beszámithatlan állapotánál fogva meg-

bizhatatlannak találtatnék, intézkedjenek, hogy felváltása azonnal megtörténjék, esetleg az illetőt a járművel a végpontra kisérjék s az előállítást onnan eszközöljék.

Közuti vasuti balesetek meggátlása. (1642/fk. I. 897. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. II. 203. l.) A vezetőnek kötelessége a menetsebességet mérsékelni: 1. ha a pályán valami akadály látható; 2. ha a pályarészen a szabad áttekintés nem lehetséges; 3. ha lassú menetre jel adatik; 4. ha valamely nagyforgalmú uton, utczán vagy téren, továbbá utczakeresztezéseknél, kanyarulatoknál. kórházaknál és kitérőkben s ha a vonat váltó csúcsa felé halad, végül nagyobb népcsoportosulásoknál. Különösen megakadályozandó, hogy menetközben a kocsi alsó lépcsőjén utas álljon s hogy a telt kocsik a zárókészülékek nyitva hagyásával indíttasanak meg. A rendőrőrszemek s az ellenőrzéssel megbizott egyéb rendőrközegeknek különösen kötelességük, hogy a társulat és alkalmazottjainak a szabályrendeletben s különösen az ezuttal is elsorolt kötelességeik betartását szigorúan ellenőrizzék s a tapasztalható szabálytalanságokat vagy kihágásokat jelentsék fel, továbbá, hogy a pályavonalokon más járművek ne tartózkodjanak, hogy járműveket, állatokat vagy más tárgyakat a pályavonalakon vagy azok közelében ne hagyjanak, hogy minden jármű a közuti vasuti kocsi közeledésekor oly távolságban kitérjen, hogy az összeütközés lehetetlenné legyen. A mellékutczákból kijövő járművek a közuti kocsi közeledésekor megállani s annak elvonulását bevárni tartoznak s a gyalog járó közönség tartozik a közuti kocsi közeledésekor a pályavonalról idejekorán letérni.

Közuti vasut elfoglalása tilos. (4603/fk. I. 97.) A vágányok sem gyalog közönség által, sem huzamosabb ideig kocsik által el nem foglalhatók. Kocsiknak tilos a vágányokon végighajtani.

Közuti vasutaknál előforduló balesetek és forgalmi akadályok bejelentése. (56.797/fk. I. 96. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. II. 265. l.) E kötelezettség a ker. kapitányságot illeti.

Közuti vasutasok felügyelete és a vasuti és hajózási felügyelőség. (29.267/fk. I. 900. sz. r.) A törvényes felelősség a rend-, személy- és vagyonbiztonság, valamint a közönség kényelmének fentartásáért és biztosításáért az 1881: XXI. tcz. szerint elsősorban a rendőrséget terheli és a rendelkezési jog a rendőrséget illeti. A műszaki szakközegeket nem a rendőrhatósági rendelkezési jog, hanem csakis a műszaki felügyelet és ellenőrzés és a véleménynyilvánítás joga illeti meg. Ebből következik, hogy oly műszaki ügyekbe, melyek az 1881: évi XXI. tcz. 7. §. *b)* pontjában előirt rendőrhatósági jogkört nem érintik, a kirendelt rendőrtisztviselők nem avatkozhatnak.

Közuti vasutak és iparvágányok keresztezése. (29.698/fk. I. 98. sz. r. 75.484/98. sz. Ker. M. r. — L. Rédey Gyüjt. 1898. 46. l.) 1. Minden egyes iparvágány-keresztezés előtt a villamos vasuton megállóhely létesítendő és a villamos vasuti

kocsik minden egyes megállóhelyen megállani tartoznak. 2. A villamos vasuti kocsik az iparvágányon haladó kocsikkal szemben elsőbbséggel birnak. 3. Az iparvágányok keresztezésein a villamos kocsiknak csakis lépés sebességgel szabad haladni. 4. Az iparvágány keresztezése előtt a tolatások alkalmával tíz (10) méter távolságban minden egyes villamos vasuti vaganyban és a soroksári-út közepén a jelzési utasításban jártas egy-egy a szükséges jelző eszközökkel és sippal ellátott őr alkalmazandó. A jelzőeszközök nappal vörös zászló, este pedig vörösvilágú lámpa. 5. Az iparvágányokon álló kocsik megrutamodás ellen megfelelő hevederekkel alá ékelendők. 6. Az iparvágányokon haladó vasuti kocsival két tolató munkás tartozik megfelelő fékező dorongokkal ellátva haladni, kik a kocsikat veszély esetén megállitani tartoznak. 7. A megállító jelekre, úgy a villamos vasuti vonat személyzet, mint a vasuti kocsik tolatásával megbizott személyzet kellőképen kioktatandó. 8. Az iparvállalatok részéről egy közeg jelölendő meg, ki a tolatásokra felügyelni tartozik és azokért felelős.

Közuti vasutakkal itéletközlés. L. itéletközlés stb.

Közuti vasutak törzskönyvét a 56.921/fk. I. 96. sz. r. szerint a főkapitányságnál a közigazgatási III. ügyosztály főnöke tartozik vezetni.

Közuti vasutakon való fel- és leszállás. (12.202. fk. I. 1896. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. I. 189. l.) 1. A közuti vasuti kocsikra-, illetve kocsikról való fel- és leszállás a kocsinak csupán a járda felé eső oldalán történhetik és e czélra úgy az elő-, mint a hátsó fel- és lejáró szabadon használható. 2. A közuti vasuti kocsiknak a kocsiut felőli oldalan rekeszajtók alkalmazandók, melyek állandóan betéve tartandók. 3. A járda felőli oldalon, elől a kocsivezető mellett levő feiszállónál szinten állandóan rekeszajtó alkalmazandó, mely azonban az állópontoknál a fel- és leszállásra felhasználható, de a fel- és leszállás megtörténte után mindenkor becsukandó, úgy hogy az menetközben mindig betéve legyen. 4. A járdafelőli oldalon, a hátsó feljárónál a rekeszajtók elzárása csak akkor válik kötelezővé, ha a kocsi az előirás szerint már megtelt. 5. A rekeszajtónak úgy kell készítve lennie, hogy a fel és lejárónak alsó fokát is teljes szélességében és hosszában befedje.

Közuti vasutak várótermeinek tisztitása s világitása. A közuti vasutakra vonatkozó 526/93. kgy. szbr. 8. és 9. §§-ai kötelessé teszik a vállalatok igazgatóságait, hogy az állomás épületeit, várótermeit és előcsarnokait tisztán tartsák; a kivilágitási kötelezetség este addig terjed, míg az utolsó kocsi be nem érkezett vagy el nem indult, reggel pedig míg sötét van; ezen rendelet betartását az összes rendőrök kötelesek ellenőrizni, a kihágást elkövetőket e kerületi kapitánysághoz feljelenteni.

Közuti villamos kocsik megállóhelyei szabadon hagyandók s minden megállóhelyen, de különösen bérkocsi állomá-

soknál, egy kisebb méretű villamos kocsinak megfelelő szabad térség biztosítandó a közönség kényelme szempontjából a rendőrök által. (60.755/fk. I. 97. sz. r.)

Közuti villamos kocsik végállomásának rendje. (29.205/fk. I. 1900. sz. r. — L. Rédey gyüjt. 1900. 89. l.) 4. A végállomásokon a közönség csak azokra a kocsikra szálhat fel, melyeken a kocsivezető és a kalauz helyeiket már elfoglalták és a kalauz a felszállásra a jelzést háromszori harangütéssel megadta. Ezen jelzést a kalauz minden alkalommal megadni tartozik. 5. Az oly kocsiról, melyre a közönség már felszállott, a kocsivezetőnek és kalauznak távoznia nem szabad. Ha közülök az egyik a szolgálat érdekében a kocsiról leszállani kénytelen, akkor a másik feltétlenül a járművön maradni köteles. 6. A ki felszállás alkalmával erőszakos tolongás által az előtte állókat lökdösi, vagy bántalmazza, vagy egyébként durva viselkedést tanusít és botrányt okoz, a kocsira fel nem bocsátandó és ellene a feljelentés megteendő. 7. A végpontokon a kocsikról és egyéb járművekről minden utas leszállani tartozik.

Közuti villamos közlekedési rendje. (29.205/fk. 1. 1900. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. 1900. 89. l.) 1. A kocsik és egyéb nyilvános személyszállító járművek a végállomásról a megengedett számot meghaladó utassal el nem indulhatnak. Ha a szállítóeszközre ennél több utas szállott fel, azt mindaddig nem szabad megindítani, míg a fölös számú utas le nem szállíttatott. 2. Ha a megengedett számnál több utas van a kocsin, vagy egyéb járművön, akkor az utoljára felszállók kötelesek arról távozni. Ha ezt azonnal megállapítani nem lehet, akkor azok, kik menetjegygyel még nem birnak, vagy a lejárókhoz legközelebb állók szólítandók fel a távozásra. Ha a felszólítás eredménytelen marad, rendőri karhatalom vehető igénybe és az ellenszegülők a kerületi kapitányságnál feljelentendők. 3. A rendőrség tisztviselői és egyéb közegei utasítva lettek, hogy tekintet nélkül arra, hogy szolgálatban vannak-e, vagy nem, a kocsik és egyéb járművek tulzsufoltságának megakadályozására állandóan ügyeljenek.

Krisztinavárosi szinkör felügyelete. Általános felügyeleti szabályokon felül figyelemmel kell lenni a következőkre: 1. Tilos a gyertyával világított lampionok használata. (1893: 7974. sz. fk. r.) 2. Szinpad mellékvilágítása 4 stearingyertya. (1883: 54.579. sz. tan. hat.) 3. Szinkör udvarán tilos a dohányzás. Az illetéktelenül ott tartózkodók kiutasítandók. (1893: 5389. sz. fk. r.) 4. Délutáni előadás nem ellenőrizendő. (1891: 7076. sz. fk. r.)

Kristóf-téren kéjnők meg nem jelenhetnek. Lásd Bárczás kéjnők vendégszerzés stb.

Kucséberéknél sorsjáték. 11.373/875. sz. B. M. r. szerint az a kucséber, *a)* a ki tiltott árukkal űz házalókereskedést, az illetékes rendőri hatóság által, az illető tiltott czikkek elkobzásán kívül a házalási szabályok 19. §. *c)* pontjában említett 10—50 kor. pb. nem fizetés esetében 1—5 napig terjedhető fogsággal bünte-

tendő ; *b)* a ki sorsoláshoz készített zárt dobozokat hoz egyszerű házalás mellett forgalomba az *a)* pontban említett büntetésen kívül az illető rendőri hatóság által még külön 20—100 kor. pb. esetleg 2—10 napi fogsággal büntetendő ; *c)* azon házalók, a kik bár engedélyezett czikkeket, azonban sorsolás utján hoznak forgalomba, mint a jövedéki szabályok áthágói a rendőri hatóságok által külön büntetés nélkül, a jövedéki büntetések kiszabására illetékes pénzügyi közegeknek egyszerűen átadandók, végül *d)* azon házalók, a kik sorsolást tiltott czikkekkel üznek, az illető rendőri hatóságok által az *a)* és illetőleg *b)* pontban foglalt büntetések alá veendők és csak azok lerovása, illetőleg kiállása után szolgáltatandók át külön megbüntetés végett a *c)* alatt említett pénzügyi közegeknek.

Kulcsári teendőket a ker. kapitányságí őrsegen rendőrök nem teljesíthetnek. Ez az ellenőrök kötelessége. (183./Rfp. 99. sz. r.)

Kulcskészítés gyanus személyek részére. Lakatosok, vagy más iparosok, a kik lakatokat vagy zárakat készítenek vagy árulnak, ha valamely lakást, helyiséget, pénztárt vagy zárral ellátott bármely tartályt másnak rendeletéből nyitnak fel, mint a kinek a felnyitásra való jogosultságáról maguknak tudomást szereztek : 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők. Ugyanezen büntetéssel büntetendők, ha olyan kulcsot, melylyel valamely lakás, helyiség, pénztár vagy zárral ellátott más tartály felnyitható, másnak rendeletéből készítenek vagy másnak adnak át, mint annak, a kiről tudják, hogy arra jogosultsággal bir. (Kbt. 133. §.) A 133. §-ban megjelölt személyek, ha valamely kulcsot viasz vagy más lenyomat után másnak rendeletére készítenek el, mint a kiről tudják, hogy a lakatnak, helyiségnek vagy tartálynak a lenyomat után készített kulcscsal való felnyitására jogosultsággal bir, vagy a viasz- vagy más lenyomat után készített kulcsot a felnyitásra jogosultsággal nem biró személynek adják át : nyolcz napig terjedhető elzárással és 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők. (Kbt. 134. §.) Két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők a 134. §-ban megjelölt személyek : ha úgynevezett általános kulcsot másnak, mint az ennek birtoklására s használatára jogosítottnak átadnak. Ha pedig általános kulcs kellő vigyázat hiányában tőlük ellopatott vagy pedig ilyen elsikkasztatott : a gondatlanság miatt 100 kor. terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők. (Kbt. 135. §.) Mindezen kihágások elbirálására a J. b. illetékes.

Kuruzslás. 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő : 1. a ki szabályszerű jogosítvány nélkül, fizetésért vagy jutalomért, orvosi, sebészi, fogorvosi vagy pedig olyan helyeken, a hol szülész vagy szülésznő van és ezek akadályozva nincsenek, szülészi teendőt végez; 2. a ki szabályszerű jogosítvány nélkül gyógyszert betegek számára árul vagy elad, vagy bizonyos gyógyszert, hatósági tilalom ellenére, habár ingyen osztogat vagy ád.

Visszaesés esetében, ha az ezen kihágást elkövetőnek utolsó megbüntetése óta két év még nem telt el, egy hónapig terjedhető elzárás és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetés állapítandó meg. Kbtv. 92. §. Illetékes a J. b.

Kutak, gödrök, stb. bekerítése. (1894: 12. tcz. 95. §.) A ki homok, agyag, kő, mész és egyéb gödröket vagy kutakat bekeríteni a hatóság utasítása ellenére elmulasztja, 100 koronáig büntethető kihágást követ el. Illetékes a fővárosban az előljáróság. Hivatalból üldözendő.

Kutak megmérgezése. (Az 1878: V. tcz. 315. §.) «A ki használatban levő kutat, vízvezetéket, víztartót megmérgez, úgyszintén a ki életveszélyes, vagy az egészségre ártalmas anyaggal kevert valamely élelmiczikket (314. §.), ennek veszélyes vagy ártalmas tulajdonságát elhallgatván elárusít, áruba bocsát, vagy szétoszt, öt évtől tíz évig terjedhető fegyházzal s ha ebből valakinek súlyos testi sértése vagy halála következett be, a mennyiben gyilkosság nem forog fenn, tíz évtől tizenöt évig terjedhető fogházzal büntetendő.»

Kutak és közvagyon megrongálása. A főváros tulajdonát képező kutak s más köztárgyak gyakran pajkos vagy roszindulatu egyének által megrongáltatnak. Az őrszemek kötelessége az ily tettek elkövetőit igazolni, esetleg előállítani.

Kút vizének megrontása. L. ivóvíz megrontása.

Kutyákról általában. L. ebtartási szb.

Kutyát hová tilos vinni? L. ebtartási szbr. 11. §. Ebeket vendéglőkbe, kávéházakba vagy más ilyen nyilvános helyekre, továbbá nyilvános járműveken, mint társaskocsikon, közuti vaspálya kocsikon, hajókon magával vinni tilos.

Kutyákat nyilvános helyre vinni tilos. Kutyatartás, kutyaadó, kutyák veszettsége, l. részben «e» ebtartás, részben «v» veszett kutyák.

Kutyapeczérek ellenőrzése. L. peczérek stb.

Kutyát szállítani bérkocsis nem köteles. L. bérkocsi szbr. IV. p.

Kutyáknak vágóhidon beteg állati szerveket adni tilos. L. állatok levágása.

Kutyákat vasuti személy-kocsikban szállítni tilos. Ölebek bevihetők, ha a többi utas nem kifogásolja. Nagyobb s vadász-kutyák III. oszt. kocsiba bevihetők külön szakaszba, de fizetni kell értök. Kutyákat vasárnap is köteles a vasut szállításra elfogadni, egyéb állatot nem. Kutyáknak fuvarlevéllel történő hosszabb szállításánál a fuvarlevélben kérni kell az etetést és itatást. (83.289/82. sz. Ker. M. r.)

Kutyák veszettsége. L. veszett állatok.

Külföldiek bejelentését községekben az 54.091/88, sz. B. M. r. kötelezi 48 óra alatt. A mulasztó magán lakásadó 50 kor. büntetendő. A fogadósok, szállodások stb. a kbt. 73. §-a szerint büntetendők.

Külföldi bort hazai bor gyanánt eladni tilos. L. Borvidékek beosztása.

Külföldiek eltolonczolása. L. tolonczolás stb.

Külföldi hatóságok megkeresése. 52.887/I. A. 1894. sz. B. M. r. szerint magyar hatóságok külföldi hatóságokkal közvetlenül egyáltalán nem, külföldi képviseletünk köréből is közvetlenül csak a követségekkel s valóságos konzuli hivatalokkal (nem pedig egyuttal a tiszteletbeli konzulokkal is) levelezhetnek, továbbá, a külföldre szóló megkereséseknél a czimzett követség vagy konzuli hivatal neve s a rendeltetési hely franczia nyelven is megjelölendő. (Bűnügyekre e rend. nem vonatkozik.)

Külföldi hatóság megkeresésére foganatosítandó nyomozás előtt, hacsak veszély nincs a késedelemben, a megkeresés a kir. ügyészséggel közlendő, az egyes halaszthatlan nyomozó cselekmény azonban a kir. ügyészség határozata előtt is foganatosítható, de erről, annak teljesítése után, a kir. ügyészség sürgősen értesítendő. (Ut. 18. §.) Hasonló eljárás követendő, ha a nyomozás teljesítése végett a külföldi nyomozó hatóság részéről annak valamely tagja vagy közege küldetik ki. A külföldi hatóság által kiküldött, az egyes nyomozó cselekmény foganatosításánál, a mennyiben azt a B. P. nem tiltja, útbaigazítás, fölvilágosítás czéljából jelen lehet ugyan, de ezen cselekmények mindig a hazai hatóság tagja vagy közege által teljesítendők. (Ut. 19. §.) Bűncselekménynyel terhelt egyén a rendőri hatóság által külföldi hatóságnak sohasem adható ki, miért is az erre irányuló megkeresés az esetleg letartóztatott terhelttel együtt mindig az illetékes kir. ügyészségnek adandó át. (Ut. 20. §.)

Külföldi hatóságokkal való érintkezés nyelve. (Lásd Rédey Gyüjt. 1900. 49. l.) A B. M. 46.999/1898. sz. rendelettel a megyei, 46.826/1898. sz. rendelettel a városi rendőri hatóságoknak megengedte, hogy sürgős rendőri nyomozás vagy közbiztonsági szempontból teendő egyéb sürgős intézkedés foganatosítása végett a külföldi hatóságokkal közvetlenül érintkezhessenek. Ez esetben a megkeresett hatóság hivatalos nyelvét, vagy ha abban nem járatosak, a franczia nyelvet használják; ha pedig e tekintetben is nyelvi nehézség lenne, úgy az 1889. évi január 23-án 78.599/888. sz. alatt kiadott körrendeletben előírt rendes eljárás követendő.

Külföldiek nyilvántartását a bejelentési hivatal vezeti a 46.603/fk. I. 1900. sz. rendeletben meghatározott módon.

Külföldi katonatisztek tartózkodási helyei s azok ténykedései megfigyelendők. Gyanus körülmény tapasztalása esetén a tiszt részletes személyleírásával sürgős jelentés teendő a fk.-hoz. (3904/92. Rfp. ut.)

Külföldön elkövetett kihágás miatt büntető eljárásnak helye nincs. (1879 : XL. tcz. 13. §.)

Külföldön kihágási büntetés nem hajtható végre, ha az magyar honos ellen magyar hatóság által szabatott ki. (3594/95. B. M. határozat.)

Külföldi követséghez, consulátushoz érték küldése. 82.738/1898. B. M. rend. az u. e. évi 78.599. sz. rend. pótlásaként elrendeli, hogy midőn pénzértéket képviselő papirok és okmányok valamely követség vagy consulátushoz küldetnek a közös külügyminiszterium útján, azok sohase mint ajánlott levelek, hanem pénzes küldemény alakjában továbbíttassanak. A posta költségét az érdekelt hatóság vagy a magánfél fizeti.

Külföldi postabélyegek hamisítása, ha nem bérmentesítésre történt, hanem más czélra, kihágást képez. (1897. évi XXXVII. tcz. 2. §.) Lét a J. b.

Külföldi sajtótermékek házalása belügyminiszteri engedély nélkül tilos. (463/1873. sz. B. M. r.) Még az előfizetés gyüjtése is tilos. A sajtótermékek ily esetben elkobzandók.

Külföldi sorsjegyek árulása tilos. Nemkülönben a pénzgyüjtés is külföldi sorsjátékok czéljaira. (1879 : XLIX. tcz. 6. §.) A sorsjegyek, illetve a gyüjtött pénz elkobzandó. Külföldi és osztrák sorsjátékban való részvétel is tilos. (1897 : VII. tcz. 4. §.)

Külföldre küldendő okmányok. L. okmányok stb.

Külföldre magyar lányokat szerződtető ügynökökkel szembeni eljárás. L. magyar lányokat stb.

Külföldről mérgek behozatala. L. mérgek külföldről való behozatala.

Külföldről szállított gyógyszerekről. L. gyógyszeráruknak stb.

Külföldre szökött külföldi terhelt ellen, ha Magyarországon büntettet vagy vétséget követett el, a nyomozás teljesítendő ; a kézrekerítésre vonatkozólag is intézkedhetik a rendőri hatóság, de a kiadatás és az átkisértetés iránt már az ügyészség teszi meg a lépéseket. (B. P. 471. §.)

Külföldön tilalmi időben lőtt vad behozatala és árulása csak akkor szabad, ha az a vad Magyarországban nem tenyészik. (1888. évi 37.784. B. M. r.)

Külhatalommal való ellenséges szövetkezés hűtlenség büntettét képezi. L. e czím alatt.

Külső cseléd felmondási ideje. L. cseléd felmondási ideje.

Külön czímeres nemzeti lobogó. L. czímeres nemzeti lobogó stb.

Külön borjuvásárok. (1720/98. tan. hat. — L. Rédey Gyüjt. 1898. 57. l.) Az I. kerületi Szarvas-téren pénteki, a Várban szombati, a II. kerületi Bomba-téren pedig szerdai napokon tartható volt borjuvásárok betiltattak.

Külön fürdők uszodákban. L. Dunafürdők.

Külön ország czímerének használata. L. ország külön stb.

Külső soroksári-utczai rongytelep. L. köztiszt. szbr. ellenőrzése.

Kültelki utakon hajtási szabályok betartása szigorúan ellenőrzendő a rendőrőrszemek s őrjáratok által.

L

Lábon hajtott marha ellenőrzése. L. állatvásárok rendtartása.

Ladikok és dereglyék megterhelése. Hajózási szbr. 55. §. szerint csak annyira szabad megterhelni, hogy felső részük a vízből mindenkor legalább egy lábnyira kiálljon. A kik ladikon vitetik magokat, kötelesek a padon ülve maradni s a vezető utasításait követni.

Lajos-utczai kocsiközlekedés korlátozása. 6613/tk. I. 97. r. értelmében a Lajos-utczából csak azon teherkocsik közlekedése engedtetett meg, melyek oda vagy onnan szállítják rakományaikat. A többi teherkocsik a Miklós- és Majláth-utczákon át, a Florián-, Pacsirta- és Pacsirtamező-utczákban közlekednek.

Lakatos-czégérkulcsok. (4093/fk. kih. 1895. sz.) A lakatosiparosok iparüzletük jelzésére eddig is használt kulcsot a ház falára szilárdan megerősítve továbbra is akadálytalanul alkalmazhatják.

Lakásajánlgatás az utczán, nyilvános helyeken hordárok stb. részéről kihágást képez s a 731/83. kgy. sz. szbr. alapján büntetendő. (17.977/fk. I. 96. sz. r.)

Lakáseltagadás. L. néveltagadás.

Lakás hivatalos kiürítése. (9670/93. fk. eln.) Az 1893. évi IX/22-én tartott miniszteri értekezlet elvi határozata szerint a lakáskiürítés nem a rendőrség, hanem a bíróság hatáskörébe tartozik.

Lakásigazolás postai alkalmazottaknak. L. postai alkalmazottak lakás stb.

Lakásjegyzékek ellenőrzése a postások útján. — (52.692/fk. I. 98. sz. r.) Midőn a postai kézbesítő valamely házban a lakók jegyzékének hiányos vezetéséről győződik meg, a legközelebbi rendőrőrszemet szóbelileg értesíti, kinek kötelessége, a megjelölt házban a lakók jegyzékének megvizsgálása által a szóban forgó mulasztás fennforgásáról magának meggyőződést szerezni és tapasztalt kihágás esetén a feljelentést megtenni. Az ily módon a rendőr által észlelt kihágás tárgyalására a postai kézbesítők beidézése felesleges.

Lakásul italmérő helyiség nem használható. L. italmérési üzletek berendezése.

Lakáskimutatások a rendőrökről a felügyelőségek által a főparancsnoksághoz minden költözködési évnegyed után beküldendők. L. beadványi lajstrom.

Lakáskimutatások szerkesztése. (299/1899. Rfp. ut.) Lakáskimutatások mindig nyomtatványra irandók, összes rovatai pontosan kitöltendők; legelől az őrszoba-parancsnok s aztán a rendőrök nevei betűsorrendben, tekintet nélkül a rendi fokoza-

tukra vezetendő be. A szakaszok és lovasosztály kimutatásainál az összes altisztek legelől irandók be. A kerületi őrmesterek azon őrszoba kimutatásába vezetendők be, melynek keretében lakással birnak.

Lakásközlési megkeresések az egyes rendőri ügyosztályok részéről mind a bejelentési hivatal által intézendők el. (31.681/fk. I. 1900.)

Lakásokban sürgős átalakítások vasárnap. Lakásoknak sürgős átalakításánál a szükséges munkák, azonban csak a hatóságilag szabályozott költözködési időszakokban, valamint az azokat megelőző és követő egy-egy hétben: egész nap, Szt.-István napja kivételével. (14.837/92. II. *A)* 1. *f)* és II. *B)* pont. Ker. M. r.)

Lakást változtató rendőrségi személyek s bejelentés. (10.007/fk. eln. 97. sz. r.) A m. kir. államrendőrség kötelékéhez tartozó összes tisztviselők, valamint az altisztek és rendőrök úgy magukat, mint családtagjaikat és hozzátartozóikat, midőn lakást változtatnak, azt minden körülmények között pontosan a kerület-, utcza- és ház-, valamint ajtószámjaik feltüntetésével jelentsék be.

Lakbér-adósságért a bérlő ingóságait a bérbeadónak joga van visszatartani s azok elszállítását rendőri karhatalommal megakadályozhatja. (Lakbérleti szbr.)

Lakbérlet átadásának egyéb megállapodások hiányában használható állapotban kell történni.

Lakbérletek átruházása (albérlet). Magánlakás egy része bérbeadó beleegyezése nélkül is albérletbe adható, sőt egészen is halálozás vagy a fővárosból való elköltözés esetén. Boltok, áruraktárak stb. csak a bérbeadó beleegyezésével adhatók ki albérletbe.

Lakbérlet azonnal elhagyható, ha kéjnő lakik a házban s bérbeadó 8 nap alatt annak eltávolításáról nem gondoskodik.

Lakbérfelemelés. (U. a. szbr. 11. §.) Negyedéves felmondás alá eső bérletnél novemberi bérévnegyedkor, féléves felmondás alá esőnél augusztusi bérévnegyedkor, azaz mindkettőnél február 1-én kezdődő hatálylyal bérbeadó a bért fel nem emelheti. Felmondási idő lejárta előtt bérfelemelés hatályba nem léphet.

Lakbérletbe beköltözködés. (U. a. rend. 25. §.) Bérlőnek joga van a kibérelt lakásba a beköltözést a bérévnegyed első köznapján reggeli 8 órakor megkezdeni; ugyanakkor az előbbi bérlő a kiköltözést akként tartozik megkezdeni, hogy a lakás nagyságára való tekintet nélkül ugyanaznap legalább 2 szoba kiürítve és átadható legyen. Ha a lakás több szobából áll: második nap további 2 szoba, a harmadik napon pedig az egész lakás átadandó. Boltok s egyéb helyiségeknél negyedévi felmondásnál az első napon, félévinél az első három napon kell kihurczolkodni. Havi bérletnél a 14-ik nap déli 12 óráig ki kell hurczolkodni. .

Lakbérletből kiköltözés. Havi bérletnél egy hónapi bentlakás után 14 napra bármikor fel lehet mondani. Heti bérletnél

egy heti bentlakás után felmondás 2 nap. Áruraktáraknál felmondás a bérlet kezdetétől számított 45 nap. Éves bérleteknél a felmondás a bérévnegyed 14-ik napjának déli 12 órájáig eszközlendő. Februárra ezeknél költözködés nem eshetik.

Lakbérletnél felmondási idő. (U. a. rend. 7. §.) Rendszerint negyedéves. Féléves a felmondás: 1. Az I., II. és III. kerületekben 800 koronás és azt meghaladó, a IV—X. kerületekben 2000 koronás és azt meghaladó lakásoknál. 2. Az I—III. kerületekben a 400 koronás s a IV—X. kerületekben az 1200 koronás és ezeket meghaladó utczai és udvari boltoknál s az áruraktárak kivételével minden ipari vagy kereskedelmi czélra bérelt helyiségnél.

Lakbérlet felmondása után a lakás megtekintése. (U. a. rend. 18. §.) A felmondási idő alatt a bérlő tartozik a bérlemény megtekintését délelőtt 10—12-ig és délután 3—5 óráig megengedni. Ha nincs otthon, bérbeadó rendőri közeg jelenlétében kinyittathatja a helyiséget, de köteles azt újra bezáratni.

Lakbérlet felmondás módja. A felmondás magánúton vagy közjegyző által történhetik. Magánúton való felmondásról írást kell kérni s ha azt nem ád a bérbeadó, a felmondást két tanu előtt megismételni. A felmondó félnek joga van felmondása érvényességét 8 nap alatt az illetékes bíróságnál kérelmezni.

Lakbérfizetés ideje. (U. a. rend. 3. §.) A bér negyedévenként előre fizetendő minden helyiség után 1-én, este 6 óráig. Havi bérletnél havonként előre, heti bérletnél hetenként előre a bérhónap vagy bérhét első napjának esti 6 órájáig. A bért a beköltözés előtt kell kifizetni.

Lakbérletnél házbérkrajczár. (U. a. rend. 6. §.) A házbérkrajczár, mint önálló községi adó a bérlőket a bérbeadó irányában külön kikötés nélkül is terheli.

Lakbérletben javítást, átalakítást csak a bérbeadó engedélyével szabad eszközölni.

Lakbérletbe kéjnők beköltözését bérbeadó tűrni nem köteles. Kiköltöztetésüket rendőri úton szorgalmazhatja.

Lakbérletbe költözés, ha az évnegyed vasárnapra esik. A bérlő nem köteles kimenni a lakásból, mert a költözés csak hétköznapon kezdendő meg.

Lakbérleti szabályzat. (693/1885. kgy. sz. szbr.) (A fővár. kgy. sz. szbr. hiv. gyüjteményének II. kötet 393. l.) 1. §. Külön megegyezés híjján a szbr. határozmányai az érvényesek lakbérleti ügyekben.

Lakbérnegyed áruraktárakra. A bérlet negyede, tekintet nélkül a bérösszegre s a bérlet időtartamára, a bérlet kezdete napjától 3 hónap. Ha 45 nap előtt fel nem mondatott, a bérlet újabb 3 hónapra meghosszabbítottnak tekintetik.

Lakbér nemfizetés esetén felmondhat a bérbeadó bármikor is s a bérlő köteles azonnal kiköltözni. (Lakbérleti szbr. 10. §.)

Lakbérnegyed (U. a. rend. 2.) A bérleti év negyedei február, május, augusztus és november hónapok elsején kezdődnek.

Lakbérnegyed nyári lakásra. (U. a. rend. 2. §.) Május 1-én kezdődik és november 1-én végződik.

Lakczímközlések a bejelentési hivatalban. (2822/fk. I. 1897. sz. r.) 1. Magánfelek részére a jövőben lakczímértesítések csak azon esetben adhatók a bejelentési hivatal által, ha a lakczím iránti tudakolást, az illető magánfél az ezen czélra szolgáló és a bejelentési hivatal vagy a ker. kapitányi hivataloknál, 30 fillérért kapható lakczímtudakolási kérdőlapokon eszközli. Egy kérdőlapon csak egy személy lakczíme kérhető, illetve adható. 2. A magánfelek által benyujtott kérvények folytán végzésileg kiadandó lakczímértesítésekért, minden egyes személyre vonatkozó értesítés után 50 fillér díj szedendő. Szegénységi bizonyítványnyal beigazolt szegénység esetén azonban a bejelentési hivatal főnöke által hozandó végzés alapján díjmentesen adható lakczímértesítés. Ha valamely vidéken vagy külföldön lakó magánegyéntől oly levél érkezik, melyben a fél egyszerűen valakinek lakását közölni kéri, az illető fél az általa esetleg válaszra küldött levélbélyeg felhasználásával mindenekelőtt értesítendő lesz, hogy az általa tudakolt lakczím csakis 30 fillér, mint a lakczímtudakolási kérdőív árának, valamint a szükséges postabélyegekkel ellátott és általa czímzett levélborítéknak megküldése után megadható; ha ezen felszólítás folytán a kívánt pénzösszeg és postabélyegek beérkeznek, a fél által kívánt lakczím, egy 30 filléres lakczímtudakolási íven részére megküldetik.

Lakczímközlés magánosoknak privatim. (2822/fk. I. 97. sz. r.) Lakczimeknek magánosok részére leendő díjtalan közlése tilos, súlyosabb beszámítás alá eső ismérvek hiányában is fegyelmi vétséget képez és fegyelmi eljárást von maga után.

Lakók jegyzéke házakban. (15.859/fk. I. 1896. sz. r.) 1. Minden bérház felügyelője, házmestere vagy ilyenek nem létében a ház tulajdonosa, a házban lakó összes lakókról, albérlőkről és cselédekről, azok foglalkozásának és a lakosztálynak pontos feltüntetése mellett betüsoros jegyzéket tartozik vezetni és azt könnyen hozzáférhető helyen lakásában kéznél tartani. 2. A lakók, albérlők és cselédek minden változása, be- és kiköltözése a jegyzékbe bevezetendő. 3. Ezen jegyzék a felvilágosítást kérő rendőrségi, birósági, posta, törvényhatósági és egyéb hatósági közegeknek, szolgáknak és kézbesítőknek kivánatára mindig felmutatandó. 4. E rend. megszegése kihágást képez. Bünt. 50 kor. terj. pb.

Laktanyai s jelző-lámpák meggyujtása az utczai lámpák meggyujtásakor történik. (293/96. Rfp. Ut.)

Laktanyában lakó rendőrök a laktanya-parancsnokuk által rendszeresen be és kijelentendők s az esetleges mulasztásért felelősök. (Rfp. np. 90. VII/12.)

Laktanyában porolás eszközlése. (154/94. sz. Rfp. Ut.) Mosonyi-utczai laktanyában lakó tisztek és altisztek alkalmazott-

jának naponta csakis a hátulsó udvarban az istálló mellett elhelyezett poroló-állványnál van megengedve a porolás.

Laktanyai takarítónők kifizetése. (Gazd. k. ut. 98. §.) L. őrszobai takarítónők.

Laktanya ügyeletes tiszt. (13/94. sz. Rfp. Ut.) A mosonyi-utczai rendőrlaktanyában naponta déli 12 órától másnap déli 12 óráig mindég egy ker. felügyelő tart laktanya ügyeleti szolgálatot; sürgős és rendkívüli esetekben ők vannak hivatva minden ügyet elintézni s a főparancsnokot helyettesiteni.

Laktanya ügyeletes tisztek kiszállása rendkívüli eseményeknél. A laktanya felügyeletet tartó tisztek minden oly esetben, midőn ezen szolgálatuk ideje alatt valamely rendkívüli esetről pl. nagyobb tűzeset, szerencsétlenség, rendzavarás stb. jelentést vesznek, azonnal bérkocsival a helyszinére kiszállani s ott az intézkedést mindaddig vezetni tartoznak, míg az illető ker. kapitány vagy a főkapitányság valamelyik tisztviselője vagy az illetékes ker. felügyelő odaérkezik s az intézkedést átveszi. Ennek megtörténte után bevonul. A bérkocsi-nyugta még a felügyeleti szolgálat alatt kiállitandó s a főparancsnoknak átadandó. (1894. I/15. sz. Rfp. np.)

Laktanya ügyeletes tiszt köteles a berendezési tárgyakat leltár szerint átvenni s azt a reggeli jelentésben jelenteni. (8760. Rfp. 1900.)

Lámpák eloltása illetéktelen egyének által. (8919/fk. I. 97. sz. r.) Az utczai lámpák éjjeli időben szigoruan megfigyelendők, hogy azok illetéktelen egyének által el ne oltassanak; ha netalán észlelnék a rendőrök, hogy valamely lámpa oly időben oltatott el, midőn annak még égni kellett volna, az a környék azonnal a legerélyesebben megvizsgálandó és esetleg a talált gyanús egyének szigoruan igazolásra vonandók.

Lámpák (utczai) eloltásáról jelentések beterjesztése. Midőn a légszeszlámpás a lámpagyujtogató hanyagságából vagy ki nem deríthető okból ég hiányosan vagy ismeretlen egyén által oltatott el, erről szóló jelentés két példányban a rendőrfőparancsnokhoz beterjesztendő. Ha pedig idegen egyén okozta a lámpa hiányos égését vagy oltotta azt el s az ismeretes, úgy a két példány jelentésen felül az illető egyén ellen a kihágási feljelentés is megteendő az illetékes ker. kapitánysághoz. (12.330. Rfp. 1901. sz. r.)

Lámpa gyujtása bérkocsiknak. L. bérkocsi szbr. IV. fej.

Lámpák teherkocsikon. L. terheskocsik lámpái. L. kézikocsi stb.

Lánczhid és Alagút közt kocsiközlekedés. (46.529/fk. I. 1885. sz. r.) E meredek úttesten csak mérsékelten megterhelt kocsiknak engedhető meg a közlekedés. Megterheltetés nagysága: egyfogatú teherszekereknél 1250 kg., kétfogatúaknál 2500 kg., széles talpú társzekereknél 3000 kg. Azonban gyenge elcsigázott lovakra csak annyi súly rakható fel, a mennyit azok könnyen,

ostor, ütlegelés nélkül felvontathatnak. Túlterhelt szekerek elterelendők. A mennyiben túlterhelés folytán ez útszakaszon állat. kinzás fordul elő, a fuvaros feljelentendő s az 1879. évi XL. tcz. 86. §. alapján büntettetik. (L. Krecs. Gyüjt. 283. l.)

Lánczhidra budai oldalon felhajtás. L. hidakon kocsiközlekedés.

Lánczhidon érczszállító kocsik. (33.399/902. sz. Pü. M. r.) Az osztrák magyar bank budapesti főintézetének érmeszállító kocsijainak rugókon nyugvóknak kell lenniök, továbbá szélességük a 180 cm. hosszuságuk pedig a 4 m. meg nem haladhatja és a rakomány súlya 2.500 kg.-on túl nem terjedhet, mely körülmény a hidralépés előtt kétséget kizáró módon igazolandó. A lánczhidfőknél álló rendőrök tehát mielőtt eme kocsikat a hidra bocsátanák, tartoznak meggyőződni arról, hogy fenti feltételek meg vannak-e ? (5478/1902. sz. Rfp. r.)

Lánczhidon kerékpározás. L. postai kerékpárjáratok stb. L. táviratkihordók, a lánczhidon stb.

Lánczhidon szinházdiszlet szállitás. Az 1898. évi 50.221/fk. I. sz. r. szerint a Dal- és Nemzeti szinházakból a Várszinházba és onnan vissza a lánczhidon szállítni szokott díszletek hidvámmentesen szállíthatók, ezen szállítók (fuvarozók) a főkapitány által láttamazott igazolványnyal vannak ellátva.

Lánczhidon teherkocsi tilalom. L. hidakon teherkocsik.

Lapárúsitók a hajnali órákban. Az utczai lapelárúsítóknak kora reggel és késő este tanúsított türhetlen lármás magaviselete korlátozandó. (9844/1902. sz. Rfp. r.)

Lapdarugó (football) játék korlátozása. A 33.482/fk. I. 900. sz. r. 39.559. II. 1900. sz. föv. tan. határozat értelmében a játék csak következő helyeken van megengedve : I. a városligetben : *a)* télen mesterséges korcsolyapálya létesítésére használt területen ; *b)* a közlekedési csarnokkal szemben alakult nagy játszótéren ; *c)* a Széchényi-szigettel szemben levő nagy játszótéren : II. az Üllői-úti népligetben ; *a)* mutatványos helyen levő nagy játszótéren ; *b)* a két játszótéren.

Lárma a bérkocsi állomáson. L. bérkocsisok rendetlenkedése.

Látványosság tartására rendőrhatósági engedély kell. (64.573/V—c. 1901. sz. B. M. r.) L. mutatványok stb.

Lázadás. Lázadás büntettét képezi az olyan csoportosulás, melynek czélja az, hogy az országgyűlést, annak valamely házát vagy bizottságát, a delegátiót vagy annak albizottságát vagy a kormányt erőszakkal vagy fenyegetéssel kényszeríteni akarja valamire (Btv. 152. §.) ; vagy pedig a polgárok valamely osztályát, nemzetiségét vagy hitfelekezetét akarja fegyveresen megtámadni. (Btv. 153. §.) A lázadásra szövetkezés vétséget képez. (Btv. 156. §.) A lázadásra felhivás, valamint a kisérlet is büntetendő cselekmény. (Btv. 158. §.) A felbujtók és vezetők kivételével nem büntettetnek azok, a kik a polgári vagy katonai hatóság felhivására a

lázadás szinhelyét elhagyják és abban többé részt nem vesznek. A büntetlenség azonban nem terjed ki azon büntetendő cselekményekre, a melyeket valaki a lázadás tartama alatt, az ebben való részességen kívül követett el. (Btv. 159. §.) A törvény vagy a kormány engedélye nélküli csapatgyűjtés, felfegyverzés és hadigyakorlatra oktatása, valamint vezénylése szintén lázadás bűntettét képezi. (Btv. 161. §.)

Leánygyermek elhelyezése az ó-budai javitóintézetben. L. züllő gyermekek stb.

Leányszöktetés. A ki életkorának 14. évét még túl nem haladott leányt, annak beleegyezésével szülőjének, gondnokának vagy felügyelőjének felügyelete alul, azok akarata ellenére elvisz vagy letartóztat, leányszöktetés bűncselekményét követi el. (Btv. 320. §.) Súlyosabb, ha a Btv. 318—319. §-aiban meghatározott ténykörülmény forog fenn. L. gyermekrablás. Az eljárás indítványos, de az indítvány vissza nem vonható.

Lefoglalás foganatosítása kétféleképen történhetik: és pedig vagy egyszerűen jegyzőkönyvileg, midőn a rendőri hatóságnak önként átadott, vagy ezáltal házkutatás, személymotozás útján, vagy másképen kezébe jutott tárgyak jegyzőkönyvbe soroltatnak fel vagy irott határozattal, midőn az illető tárgy valakinek birtokában vagy birlalatában van. (Ut. 81. §.)

Lefoglalás módja. A lefoglalás az illető, a ki ellen foganatosíttatik és két tanú jelenlétében (B. P. 181. §.), az erre vonatkozó határozat kihirdetése után (B. P. 182. §.) foganatosítandó. A lefoglalás előtt el kell szólítani az illetőt a kérdéses tárgyak előadására vagy a keresett személy hollétének tudatására. (B. P. 189. §.) A lefoglalt tárgyak jegyzékbe veendők és megfelelő tartókba zárandók pecsét alatt. (B. P. 183. §.) Iratok úgy foglalandók le, hogy az arra jogosítottakon kívül más ne olvassa azokat. Ha pedig az iratok birtokosa, vagy megbizottja nem akarja megengedni az átolvasásukat, akkor borítékba zárandók. (B. P. 184. §.)

Lefoglalásnál szerzett tudomás hivatali titok. (B. P. 191. §.)

Lefoglalás tárgyai. Le kell foglalni: 1. a Btv. szerint elkobzandó tárgyakat; 2. a bűnvádi eljárásban bizonyítékul felhasználható tárgyakat. Közokiratok jegyzőkönyvbe lemásolandók — lefoglalásuk szükségtelen. A lefoglalás, ha a lefoglalandó tárgy valakinek birtokában vagy birlalatában van, irásba foglalt határozattal történik. (B. P. 169. és 177. §-ai.) Levelek, táviratok, postai küldemények, szállítmányok lefoglalása a vizsgálóbiró hatáskörébe tartoznak, a rendőrség csak indítványt tesz a lefoglalásra. (B. P. 171. §.) Hozzátartozóknál vagy a védőügyvédnél levő tárgyak csak akkor foglalhatók le, ha az illetők részesség, orgazdaság vagy bűnpártolás gyanujában vannak, illetve a vádló ellen a vizsgálat el van rendelve ily bűncselekmény miatt. (B. P. 172. §.)

Lefoglalt postai küldemény felbontását a rendőri ható-

ság még sürgősség esetén sem rendelheti el s nem is foganatosíthatja. (B. P. 98. §.)

Lefoglalt tárgyak és bűnjelek kezelését a B. M. Ut. 153—163. §-ai szabják meg.

Lefoglalt tárgyak kiadására a büntetés vagy letartóztatás kényszerét csakis a vizsgáló biró alkalmazhatja. (B. P. 170. §.)

Lefoglalandó tárgyak kiadására való szorítást (B. P. 170. §.); a rendőri hatóság sürgősség esetén sem rendelheti el s nem foganatosíthatja. (B. P. 98. §.)

Lefoglalt tárgyak visszaadása tárgyában a vizsgálóbiró határoz. (B. P. 187. §.)

Legeltetése az állatoknak. Állategészségügyi és mezőrendőri törvény (1894 : XII.) Mészárosok, marhakereskedők és hizlalók kötelesek az előljáróságnak 12 óra alatt bejelenteni a nem községbeli marha megvételét vagy behozatalát. Ily állatok 8 napon át csak elkülönítve legeltethetők. A község által számba nem vett marhát a közös legelőre hajtani tilos, s a pásztor kihágást követ el, ha ily marhát fogad a nyájba. Ragadós betegség esetén különböző istállókból való marha közös legeltetése, közös itatása vagy usztatása, valamint gyanús állatoknak nyilt uton hajtása tilos. Állatot legeltetni csak kellő felügyelet mellett lehet. Tilosban talált baromfi, ha behajtása nehézségekbe ütközik, megölhető, de a helyszinen hagyandó s tulajdonosa elviheti. A kóbor ebeket és macskákat saját birtokán mindenki elpusztíthatja. (Előljáróság.)

Legeltetés felügyelet nélkül vaspályákon. L. állatok felügyelet nélkül.

Legeltetés Istenhegyen s környékén. (7834/fk. kih. 1889. sz. r.) Az 1881 : XXI. tcz. 8. §-a alapján tiltatik : 1. nyilvános közlekedésre szolgáló utakon és közterületeken az állatok legeltetése vagy szabadon hagyása ; 2. magánterületen háromnál több marha csak korláttal bekerített helyen szabad. Bekerítetlen helyen a marha az úttól legalább 4 méterre s 2 méternél nem hosszabb kötél vagy lánczra szilárdan kipányvázva legeltethető. E rendelet hatálya az Istenhegy, Zugliget és Farkasvölgyre terjed ki s a kihágásokért a marha tulajdonosa felelős. (L. Krecs. Gyüjt. 292. l.)

Legeltetési kihágások erdőkben. L. erdőben legeltetési kihágásért.

Legeltetése lábon hajtott marhának útközben tilos. L. állatvásárok rendtartása.

Legeltetés más mezején (jogtalanul) kihágást képez s 200 kor. terj. pb. büntetendő. Itél az előljáróság. Károsult fél indítványára üldözendő. (1894 : XII. tcz. 94. §. *f)—i)* pont) : legeltetésre nézve megállapított szabályok be nem tartása hasonló kihágást képez. Hivatalból üldözendő. Legelőről jogtalan fűszedés : kihágás. Fővárosban az előljáróság illetékes. 100 koronáig büntethető. Károsult fél indítványára üldözendő. (95. §. *a)* pont.) Állatok felügyelet nélküli legeltetése kihágás. Büntetése mint *a)* pontnál. Eljárás hivatalból indítandó meg. (95. §. *b)* pont.) Kihágást követ

el, a ki közös vagy községi legelőkön s oly határokon és határszéleken, hol a nyomásos gazdálkodás van elfogadva, engedély nélkül külön csordákban, csürhékben és ménesekben legeltet. (95. §. *c)* pont). Büntetése mint fent. Hivatalból üldözendő.

Legeltetési tilalom erdőkben. L. erdőben tuskó.

Legénységi büntetések mikénti bevezetéséről. — L. 1895. évi decz. 13-iki Rfp. np.

Legénység illetményeire vonatkozó gazdászati teendők. Gazd. k. ut. 37—43. §-ai. Hivatalos kiadás 1901.

Legénységi lepedők és törülközők mosatása és a mosatási díj kifizetése. Az őrszobák minden hó 2-án és 16-án tartoznak a szennyest a takarítónők által a ruharaktárba beszállíttatni, hol azt a raktáros őrmester tisztával kicseréli. (Gazd. k. ut. 104. §.)

Legenység orvosi felülvizsgálatáról. L. gazd. k. ut. 108. §.

Legfelsőbb udvarhoz tartozó épületekbe stb. rendőrnek — ha csak oda kirendelve nincs — szolgálatilag belépni nem szabad, ha csak oda udvari hivatalnok által be nem hivatik. (10.538/fk. eln. 92. 7. §.)

Léggömbök utczai árúsítása. (8081/fk. I. 1900. sz. r.) Mindazon egyének, kik játék-léggömbök árúsítására iparhatósági engedélylyel birnak, ezeknek utczai árúsításánál a rendőrközegek által akadályozva vagy zavarva ne legyenek. Az árúsoknak azonban mindig a kocsiúttesten kell tartózkodniok és arra ügyelni tartoznak, hogy csődületet ne okozzanak és az utczai közlekedést ne akadályozzák.

Léghajók feleresztése. L. Mongolfier-léghajók stb.

Léghajózás a határon át. (133.285/V—b. 1899. sz. B. M. r.) Egyrészt az osztrák és magyar, másrészt a német kormány részéről létrejött megállapodás szerint az államhatárnak léghajóval való átlépése és a másik fél területén való leszállása kölcsönösen megengedtetik. Az idegen állam területéről fénykép-felvétel és postagalambok feleresztése ki van zárva. Mindkét szerződő fél léghajós tisztjeinek a felettes katonahatóságok által kiállított önigazolásra szolgáló okmányokkal kell birniok és az idegen területen való minden leszállást tartoznak az illetékes községi előljáróságnál, melynek területén a leszállás történt, bejelenteni. A léghajózás és leszállás alkalmával az idegen területen netán okozott károkért azon ország törvényei szerint, melynek területén a kár okoztatott, kártalanítás nyujtatik.

Léghuzam megakadályozása a közuti villamos kocsikon. (849/fk. I. 99. sz. r.) A villamos kocsik első ajtaja nov. 1-től márcz. 31-ig a kiindulás előtt a kalauz által elzárandó és mindaddig, míg a másik végpont el nem éretik, még jegyváltás végett sem nyitható fel.

Légszesz-ipari munka vasárnap gyakorolható. — Légszesz-iparnál kizárólag a légszesz előállítására, a lámpák

meggyujtására szükséges ipari munka: egész nap. (14.847/92. I. 9. p.)

Légszesz-lámpákról beküldendő jelentésekhez. — (155/94. Rfp. ut.) Légszesz-lámpáknál tapasztalt égési hiányokat a rendőr a lámpa-ív megjegyzési rovatában a hely, lámpa-szám kitüntetése mellett bejegyzi, az őrszobát vezető ellenőr pedig irásbeli jelentést tesz a főparancsnoksághoz czimezve.

Légszesz-lámpák eloltása illetéktelenek által. L. lámpák stb.

Légszesz-lámpák meggyujtásának ellenőrzése. — (11.760/1888. Fk. eln. r.) Az utczai légszesz-lámpák a rendőrök által szigorúan ellenőrzendők az iránt, hogy az kellő időben meggyujtassék, a meghatározott időig égve hagyassék és kellően tisztán tartassék. L. világítási naptár.

Légszesz-vezetékben észlelt károk. (1328/93. Rfp. ut.) Légszesz-vezetéken vagy ehhez hasonló tárgyakon, ha netalán kár tétetnék, köteles minden egyes rendőr a légszesz igazgatóságát telefonon azonnal értesíteni s a kerületi kapitánysághoz teendő jelentéseikbe foglalják bele azt is, hogy a légszesz-társulat is értesíttetett.

Lekvár-főzés vasárnap. Üzletszerüen lekvár-főzésnek vasárnapon, de nem nyilvánosan vagy templom közelében, illetőleg egyházi menet alkalmával végzése csupán vasárnapi munkaszünet-sértést képezhet, mely cselekmény elbirálása a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik. (M. T. hat. 1898/IX. 7.)

Lelenczek és dajkálásra adott kisdedekről általában. (L. Krecs. Gyüjt. 376. l.)

Leletek építkezésnél. (L. építésügyi szbr. 93. §.) Ha valamely épület lebontása vagy új épület alapzatának ásása közben régiségek, pl. kőkoporsó, emberi csontvázak, érmek, régi pénzek, emlékszerű faragványok, edények, fémek, kövületek, felirások stb. találtatnak: ezt a munka végrehajtója a mérnöki hivatalnak azonnal bejelenteni, annak intézkedését bevárni s a talált tárgy megőrzéséről addig is gondoskodni tartozik.

Lelenczeknek, kik tekintendők s hova szállítandók? L. elhagyott gyermekek.

Lelkész, egyházi tisztséget viselő személy, vallási szertartás teljesítésére jogosított egyén, ki a vallás szertartásainak teljesítésére szolgáló helyiségben vagy vallásos gyülekezetben a képviselőválasztás eredményének befolyásolását czélzó nyilatkozatot tesz; ki a czélból, hogy a választó bizonyos jelöltre szavazzon, az egyházi kegyszerekben való részesítésre tesz igéretet, vagy azok elvonásával vagy túlvilági büntetéssel fenyeget; ki egyházi szertartás végzésére rendelt tárgyakat választó-gyülekezeten vagy menetben használ; vagy a ki az ily tárgyaknak e czélra való használatát másnak átengedi, az 1899: XV. tcz. 170. és 171. §§. alapján egy évig terjedhető államfogházzal és ezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, valamint politikai

jogai gyakorlatának felfüggesztésével büntetendő. L. országgyűlési stb.

Leltár-készítés és kezelés. (2709/fk. eln. 1900. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. 1900. 50. l.)

Leltári tárgyak kezeléséhez. (13.210/fk. eln. 1901. szbr.— L. Rédey Gyüjt. 1901. 11. l.)

Leltárak vezetése, leltári számadás. (Gazdászati kezelési utasítás 89—96. §§.)

Lemondás fegyelmi vizsgálat alatt. L. fegyelmi alatt álló stb.

Lemondott tisztviselők felelőssége csak a felmentvénynyel szünik meg. A felmentvényt a belügyminiszter adja. Nem véleményezhető a felmentvény, ha vagyoni felelősség kérdése forog fenn s az még tisztázva nincs. (Fegy. szbr. 21. §.)

Len- s kender-áztatás. L. kendernek, lennek stb.

Lépcsők kivilágítása. L. kapuzárási szbr.

Lépfene. (13.781/894. F. M. r.)

Léppel madarak fogása. L. vadászat törökkel stb.

Lerészegítés. L. részegség.

Letartóztatottak bejelentése. (4416/fk. eln. 1897. sz. r.— L. Rédey Gyüjt. II. 90. l.) A főkapitányságí épületben levő fogház felügyelője, illetve a kulcsárok kötelesek a főkapitányságnál letartóztatottakat minden nap rendesen bejelentem a bejelentő hivatalnak.

Letartóztatás bünügyben. Az előzetes letartóztatás esetei a B. P. 141., 142. és 144. §§-aiban vannak felsorolva. Ezek szerint előzetes letartóztatás rendelhető el: 1. Tettenkapás esetében. (B. P. 141. §. 1. p.) Tettenkapottnak az tekintendő, a ki rajta éretik vagy a kit a szemtanu, vagy a szemtanu által figyelmeztetett egyén a büncselekmény elkövetése után azonnal elfogott vagy üldözőbe vett. A tetten kapott letartóztatására további feltétel, hogy annak kiléte azonnal meg nem állapítható. Ha tehát a terhelt ismeretes és a letartóztatásra egyéb ok nincs, a letartóztatás mellőzendő. 2. Azon terhelt ellen, a ki megszökött, elrejtőzött s szökési előkészületeket tett. (B. P. 141. §. 2. p.) Megszököttnek tekinthető, a ki rendes lakóhelyét vagy tartózkodási helyét titokban oly módon hagyja el, melyből alaposan következtethető, hogy nem szándékozik oda visszatérni. Elrejtőzöttnek tekintendő, a ki rendes lakóhelyét vagy tartózkodási helyét nem hagyta ugyan el, de azt oly időben és módon keresi fel, hogy ezáltal a hatóság részéről való feltalálhatását tervszerüleg meghiusítja. A szökésre előkészületeket tevőnek tekintendő, a kinek cselekményei, rendelkezései és intézkedései azt bizonyítják, hogy az illető rendes lakóhelyéről vagy tartózkodási helyéről megszökni akar. További föltétel, hogy a terhelt magát a bűnvádi eljárás alól elvonni akarja. Ha tehát terhelt tartózkodási helyét vagy lakóhelyét valamely más czélból hagyta el vagy a hatóságnál keresés közben önként jelentkezett, a letartóztatás — ha egyéb törvényes

ok nem forog fenn — mellőzendő. 3. Azon terhelt ellen, kinek megszökésétől tartani lehet. (B. P. 141. §. 2. p.) Ilyen: a kinek állandó tartózkodási helye vagy rendes keresetforrása nincs, vagy vagy a ki személyazonosságát igazolni nem tudja vagy a kinek cselekményére súlyosabb büntetésnem van megállapítva. Állandó tartózkodási helyivel nem bíróknak tekintendők, kiknek nincsen olyan helyük, melyben legalább bizonyos időben megtalálhatók lennének. Rendes keresettel nem bírók azok, kiknek nincs meghatározott foglalkozásuk vagy egy bizonyos, az életfentartáshoz szükséges keresetforrásuk, illetve jövedelmük. Ismeretlennek és magát igazolni nem tudónak tekintendő az, ki a hatóság előtt kilétét, lakását és foglalkozását okmányokkal, iratokkal vagy szavahihető tanukkal igazolni nem tudja. Hogy a terhelt megszökésétől mikor lehet a büntetésnek előrelátható nagysága miatt tartani, arra nemcsak a bűncselekmény, a büntető-törvényekben megszabott büntetésnek neme és nagysága irányadó, hanem e tekintetben a terhelt személyes viszonyai is figyelembe veendők. Mindenesetre a rendőri hatóságok előzetes letartóztatásba helyezzék azokat, kik olyan bűncselekményt követtek el, melyre a büntető-törvénykönyv halált vagy életfogytig tartó szabadságvesztésbüntetést állapít meg. 4. Az ellen, a ki a valódi tényállás kiderítését meggátolni akarja az által, hogy tettestársát, részest, orgazdát, bűnpártolót vagy tanút hamis vallomástételre vagy vallomás megtagadására, szakértőt hamis véleményadásra birni törekszik; továbbá a ki a bűncselekmény nyomait megsemmisíteni, megváltoztatni vagy elrejteni igyekezett vagy igyekszik. (B. P. 141. §. 3. p.) E cselekmények indokul szolgálhatnak a letartóztatásra, akár a nyomozás alatt, akár annak előtte vitettek véghez, akár eredményesek, akár eredménytelenek voltak, akár személyesen, akár más által végeztette is azokat a terhelt. 5. Azon nem magyar honos ellen, a kivel szemben alaposan lehet tartani attól, hogy szabadlábon hagyása esetében a hatóság újabb idézésére nem fog megjelenni. (B. P. 141. §. 4. p.) 6. Azon tettes ellen, ki az ellene indított eljárás alatt újabb büntett vagy vétséget követett el, vagy ha bizonyíték forog fenn arra, hogy a megkísérlett büntett vagy a vétség végrehajtásával, vagy azzal fenyegetőzött, hogy újakb bűntettet vagy vétséget fog elkövetni. (B. P. 141. §. 5. p.) A letartóztatás irásba foglalt határozattal rendelendő el. (B. P. 143. §.) Ugyane szakasz rendelkezik a letartóztatás különleges eseteiről is. (Csendőrség, rendőrség, pénzügyőrség, állami, törvényhatósági, községi, felekezeti, szolgálatban levők, papok, vasutasok, hajósok, bányaszok, ügyvédek, közjegyzők letartóztatása.) A ki ellen elfogató-parancs vagy nyomozó-levél van kibocsátva, azt bármely közhatóság, közhivatalnok vagy hatósági közeg letartóztathatja, de a letartóztatott a rendőri hatóság elé állítandó. (B. P. 144. §.) A letartóztatott 24 óra alatt kihallgatandó s 48 óra alatt illetékes bírója (vizsgálóbiró, járásbiró) elé kisérendő. (145. §.) Előzetes letartóztatásnak olyan vétség esetében,

mely csak felhatalmazásra vagy kívánatra üldözhető, a felhatalmazás megadása vagy a kívánat előterjesztése előtt a 146. §. 2., 3. és 4. pontjai alapján nincs helye. Valamint nem rendelhető el akkor is ha az illető vétségre csak pénzbüntetés van kiszabva. (B. P. 149. §.) A letartóztatás megszüntetendő, ha annak oka megszünt. (B. P. 157. §.) A járásbiróságok büntető hatáskörébe tartozó esetekben előzetes letartóztatásnak csak szabadságvesztés büntetéssel büntetendő cselekmény miatt, csak a 141. §. 2., 4. vagy 5. pontja alapján, de ez esetben is csak akkor van helye, ha a terhelt ellen igen nyomatékos gyanu merült fel vagy hogy el van itélve és az itélet ellen felebbezett. Katona vagy rendőr kivéve, ha szökésben van, ily esetekben le nem tartóztatható, hanem az ilyen terheltnek felügyelet alatt tartása végett a feljebbvaló hatóság megkeresendő. (B. P. 536. §.) Az előzetes letartóztatás kihágás miatt csak 48 óráig, vétség miatt az itélet előtt csak 8 napig tarthat. (B. P. 537. §.)

Letartóztatott egyének élelmezése. (67.258/V. b. B. M. r. és a 9923/fk. eln. 897. r. — L. Rédey Gyüjt. II. 263. l.)

Letartóztatottak élelmezése a kerületi kapitányságoknál. (L. Rédey Gyüjt 1901. 18. l.) Az állandó előlegből (12.646/fk. eln. 1901.) a kerületi kapitányságoknál letartóztatva levő s magukat élelmezni nem képes vagyontalan egyének részére a megengedett kivételes esetekben beszerezhető kenyér és szalonna, mely azonban egyenkint és naponkint 16 fillérnél többre nem rughat.

Letartóztatott egyének névjegyzéke a főkapitányságnál. (2226/1896. fk. eln. r. — L. Rédey Gyüjt. I. 130. l.)

Letartóztatottaknál levő értéktárgyak. L. bünjelekről.

Letartóztatottak megbetegedése. L. kihágási ügyben stb.

Letartóztatás foganatosításának módja. Az előzetes letartóztatás a legnagyobb kimélettel veendő folyamatba. Elkülönítve, külön helyiségbe zárandók. Férfiak nőkkel, ugyanazon bűncselekmény tettesei és részesei egymással, rovottak büntetlen előéletüekkel, felnőttek kiskorúakkal ne zárassanak össze. Figyelemmel kell lenni a fogoly társadalmi állására, müveltségére, a bűncselekmény minőségére. (B. P. 152. §.) Kivételes esetekben a lakásán is őrizhető a terhelt, a ki ez esetben a külön őrizet költségeit viselni tartozik. (B. P. 153. §.) A letartóztatott levelezése, a neki szóló küldemények, látogatások engedélyhez kötvék és ellenőrizendők. (B. P. 154. §.) Saját költségén élelmezheti magát, ruháit és ágyneműit használhatja. (B. P. 155. §.)

Letartóztatás kihágás miatt. Előzetes letartóztatásnak rendszerint nincs helye. Alapos gyanuval terhelt egyének azonban letartóztathatók, ha 1. rendes lakást vagy tartózkodási helyet nem tudnak igazolni vagy csak átutazók vagy külföldiek; 2. szökést kisérlettek vagy arra előkészületeket tettek. (Kih. Elj. 44. §.) Oly kihágás esetén, a melyre csak pénzbüntetés van szabva, itélet előtt a terhelt nem tartóztatható le. (Kih. Elj. 45. §.) Az előzetes

letartóztatás 48 órán túl nem terjedhet (Kih. Elj. 46. §.) és irásba foglalandó. (Kih. Elj. 47. §.) Kezesség ellenében megszüntethető. Külföldiek 400 kor.-ig terjedhető biztosíték mellett is szabad lábra helyezhetők. (Kih. Elj. 48. §.) Az előzetes letartóztatás ideje az itéletileg kiszabott elzárás büntetésbe beszámítandó. (Kih. Elj. 49. §)

Letartóztatási parancs nélkül előállítás, bekisérés. L. előállítás, bekisérés letartóztatási parancs nélkül.

Letartóztatottak rendőrorvosi vizsgálata. (14.612/fk. eln. 1897. sz. r.) Az előzetes letartóztatásba helyezett egyének szigorú és alapos orvosi vizsgálat alá vétessenek, úgy a letartóztatás alkalmával, valamint a kir. ügyészséghez való átkisértetésük előtt, esetleg szabadon bocsátásuk előtt. 3. A ragályos betegségben szenvedő egyének a többiektől azonnal elkülönítendők. 6. A tisztátalan egyének, mielőtt valamely zárkában elhelyeztetnének, megfürösztessenek, ruházatuk a fertőtlenítő készülékbe tétessék, szükség esetén hajuk is lenyirassék. Azonban mindig csak orvosi rendelésre.

Letelepedési szándék bejelentésének elmulasztása a kiutasításra törvényes okot nem képez. (B. M. hat. 1901.) L. kiutasítás stb.

Letétkezelés. (16.102/fk. eln. 96. sz. r. és 811/tk. eln. 97. sz. pótr. — L. Rédey Gyüjt. I. 115. l.)

Letét-kiutalványozás a rendőrpénztártól. (15.278/fk. eln. 96. sz. végzés. — L. Rédey Gyüjt. II. 90. l.)

Letéti napló kezelése és vezetése az osztályparancsnokságoknál. (Gazd. k. ut. 160. §.)

Levágott beteg marha húsa. L. vágó-marhák.

Leveleknek, küldeményeknek a laktanyába czímeztetése. (Rfp. np. 1899. IV/6.) Utánvételes küldemények a legénység részére a segédtiszt által nem váltatnak ki, ily küldemények a saját lakásra czímeztetendők vagy az utánvételes megrendeléseket jelentsék be előre a segédtisztnek a laktanyában lakók s fizessék le előre ennél a pénzt.

Levelező-lapok. L. jux-levelező-lapok.

Levelek portómentesen ajánlva küldése. L. portómentes levelek stb.

Levél- és sürgönytitok megsértése magánszemélyek által. A ki másnak szóló levelet, lepecsételt iratot vagy sürgönyt tudva jogosítlanul felbont vagy ilyennek birtokába helyezi magát, hogy annak tartalmát megtudja vagy azt hasonló czélból másnak jogosulatlanul átadja, vétséget követ el. Súlyosabb a bűncselekmény, ha az illető a tudomására jutott titkot közzéteszi vagy azt a levél, irat vagy sürgöny küldőjének vagy a czímzettnek károsítására használja fel. Az eljárás indítványos. (Btv. 327. §.)

Levélszekrények oltalma. (9905/fk. I. 97. sz. r.—L. Rédey Gyüjt. II. 264. l.) Az őrszemek s a detektivek utasíttatnak, hogy a székesfővárosban kifüggesztett levélgyüjtő-szekrényeket figyelemmel kisérjék s azok körül indokolatlanul ácsorgó egyéneket

figyeljék meg s a mennyiben az illetőket a levelek kifosztásán tetten érnék, állítsák elő a főkapitánysághoz. 7297/97. Fk. r. szerint a levélszekrényekre hirdetéseket felragasztani tilos, a vétőket a rendőrök jelentsék fel.

Levéltitok megsértése közhivatalnok által. Azon postahivatalnok vagy szolga, a ki a postára adott levelet vagy csomagot, a törvényben meghatározott eseteken kívül felbontja, visszatartja, megsemmisíti vagy másnak ily cselekményt megenged vagy épen segédkezik, a levéltitok megsértésének vétségét követi el. (Btv. 200. §.)

Libák csak hónalj alatt hordhatók. Lásd állatok szállítása.

Lipótmezőre hússzállítás vidékről. L. hússzállítás stb.

Lisztkereskedésben vasárnap munka gyakorolható. Lisztkereskedéseknél déli 12 óráig, junius és julius havában azonban csak délelőtt 10 óráig. (14.837/92. II. *A)* 4. *e)* ennek utolsó bekezd. és II. *B)* Ker. M. r.)

Litke mozgó-hirdetési kocsija. 19.696/1898. sz. Ker. M. és 16.266/fk. I. 1898. sz. végzésekben foglalt rendelet szerint Litke Ferencz hirdetési kocsijait vasárnapokon is szabadon járathatja.

Liczencz. L. engedélydíjak.

Locsolás bontási munkálatoknál. L. épületek lebontása.

Locsolása az utczáknak. L. köztisztasági szbr.

Lónak fuvarozásra használása, ha az nagyobb mérvű sántaságban szenved, a 4769/1886. B. M. r. értelmében állatkínzást képez s mint rendőri kihágás büntetendő a kihágási büntetőtörvénykönyv 86. §-a szerint.

Lobogó (nemzeti) kitüzése. Lásd czímeres nemzeti lobogó stb.

Lónyai-utczai közuti közlekedés szabályozása. — (54.287/fk. I. 897. sz. r.) A Lónyai-utczának az Oroszlán-út betorkolásától egész a 10. számú ház kapujáig vagyis az iskolaépületek előtti szakaszon mindkét sínpáron közlekedő kocsik csupán az emberi lépésnek megfelelő gyorsasággal közlekedhetnek és a kocsivezetők kötelesek a kocsi közlekedését csengetéssel jelezni.

Lopás. A ki idegen ingó dolgot másnak birtokából vagy birlalatából annak beleegyezése nélkül azon czélból veszi el, hogy azt jogtalanul eltulajdonitsa, lopást követ el. (Btv. 333. §.) 100 kor. alul vétség, lelül büntett. (Btv. 334. §.) Büntettet képez még a lopás, ha 1. vallás szertartásaira rendelt helyiségben a vallási vagy kegyes vagy jótékony czélra szolgáló tárgy; 2. temetőből a holtak emlékére vagy holttesten levő tárgy lopatik el; 3. a betörés, bemászás; 4. álkulcsos nyitás: 5. csata, tűzvész, vízáradás vagy veszedelem szinhelyén vagy közelében; 6. tolvajszövetség; 7. szolgálati viszonyban; 8. házközösségben vagy közös háztartásban élő követi el; 9. közhivatalnok e jellegének felhasználásával; 10. ha közhivatalnoki jelleg szinleltetik (Btv. 336. §.); 11. ha fegyvert viselt a tolvaj (Btv. 337. §.); 12. ha vagyon elleni bün-

tett vagy vétségért már 10 éven belül két izben büntetve volt. (Btv. 338. §.) Kisérlet is büntetendő cselekményt képez. (339. §.) Házastársak, közös háztartásban élő rokonok, gyámsági vagy gondnoksági viszonyban (Btv. 342. §.), nemkülönben szolgálati és fizetési viszonyban, közös háztartásban élők között az eljárás indítványos. (Btv. 343. §.)

Lopás kihágása. A ki 4 korona értéket felül nem haladó élelmi vagy élvezeti czikket lop, a mennyiben azon körülmények egyike sem forog fenn, a melyek a büntető törvénykönyv szerint a lopást büntetté minősítik: nyolcz napig terjedhető elzárással büntetendő. Az eljárás csak sértett fél indítványára indítandó meg. (Kbt. 126. §.) Illetékes a J. b.

Lóállományról szóló 3251/fk. I. 95. sz. r. szerint: Ha fuvarozás vagy bármi munkára oly állat használtatik, mely sántit, undort gerjesztő betegségben szenved, rajta nyitott seb látszik, vagy az állat elcsigázott, munkára alkalmatlan, úgy az állat tulajdonosa állatkínzás miatt feljelentendő. A rendőri jelentésbe be kell foglalni az állat leirását s a kocsis nevét is.

Lóbeszerzési segély rendőröknek. L. segély a rendőröknek. (Szerv. szab. 62. §.)

Lótáp beszerzése és elszámolása. (Gazd. kez. utasítás 113—131. §§. Hiv. kiadás. 1901.)

Lókivitel tiltott időben. (Kbt. 34. §.) Illetékes a J. b.

Lóheremag, ha nem arankamentes. Lásd arankamentes stb.

Lóra egy napi adag a rendőrségnél. Zabból 3·4 kg.; szénából 5 kg.; alomszalmából 3·4 kg.

Lószerelvény átvétele, kezelése stb. (Gazd. kez. ut. 38—88. §§. Hiv. kiadás. 1901.)

Lótartási átalány elszámolása. (Gazd. kez. ut. 119. §.)

Lóvizsgáló-bizottság a rendőr-lovasosztálynál. — (Szer. szab. 156—157. §§.)

Lovaglásra használt utak elfoglalása tilos. (43.739/fk. I. 97. sz. r.) A székesfőváros területén mindazon utakat, melyek lovaglók részére vannak fentartva és a melyek ezen rendelésüket feltüntető táblával vannak megjelölve, gyermekkocsikkal avagy bármely toló vagy közlekedési eszközzel elfoglalva tartani és azokon huzamosabb ideig csapatokban sétálni tilos.

Lovak éles patkója. L. állatok járműbe fogása.

Lovak etetése utczán. L. utczákon lovak stb.

Lovak farkának jogtalan levágása. L. állatok jogtalan használata.

Lovak járműbe fogása. L. állatok járműbe fogása.

Lovak használata idegen által. L. állatok rongálása.

Lovak kinzása. L. állatkínzás stb.

Lovak közt felmerülő ragályos betegségek esetei a katonai hatóságokkal közlendők. (F. M. 1889. évi 62.630. sz. — L. 1889. évi R. T. 2468. l.)

Lovakat marhalevél nélkül venni vagy eladni, vagy vásárra vinni kihágást képez. 1888: VII. tcz. 154. §.

Lóváltás a bérkocsiállomáson. L. bérkocsiállomáson stb.

Lóval, szekérrel házalás általában tilos, de egyes esetekben meg van engedve. L. házalás lóval, szekérrel.

Lovasosztálynak nyirágseprűk. (Rfp. np. 1899. IV/7.) Nyirágseprűk a lovasosztály részére a minden hó 1-én a Rfphoz beterjesztendő szükségleti beadvány alapján lesznek a rendőrgondnok által beszerezve.

Lovas őrszemek állandók. (Rfp. np. 1899. 85. sz.) Utasíttatik a lovasosztály, hogy a főváros belterületein lovas őrhelyre válogatott, kifogástalan lovakkal biró s ügyes rendőröket küldjön s ezeket őrhelyükön állandó váltással hagyja meg.

Lovas őrjáratok a X. kerületben a felügyelőségnél jelentkezni tartoznak. (6874/Rfp. 1900.)

Lovas őrszemek szolgálata. (5938Rfp. 1898. sz.) Főkapitányságnak 1898. évi 30.859/fk. I. sz. rendelete szerint a lovas őrszemek április hó 15-től szeptember 15-ig naponta este 8 óráig őrhelyeiken tartoznak maradni.

Lovasrendőr ki lehet? L. próbaidős rendőr véglegesítése.

Lóvásár a Juranics-utczákban (zúg-lóvásárok) tilos. (4778/Rfp. 99.)

Lóversenyeknél bérkocsik fuvarozása nem cserkészés. A verseny befejeztével a közönség elszállíthatása czéljából megjelenő — bár nem megrendelt kocsik — kizárólag csak a Százház- és Bem-utczán hajthatnak fel és igénybevételük után a Murányi-utczán át a Csömöri-útra kötelesek hajtani. Tilos azonban a közönségnek bármily zaklatása fuvarszerzés czéljából. (5698/Rfp. 1902.)

Lóversenyfogadások engedély nélküli iparszerű űzése vagy közvetítése kihágást képez. (1894: XXIX. tcz. 1. §.) Büntetése a 10. §. szerint 2 hóig terj. elzárás és 600 koronáig terj. pénzbüntetés. Itél a Rh.

Lóversenynél fuvarmegtagadás. L. bérkocsisok fuvart megtagadják stb.

Lóversenyeknél közlekedés biztosítása. L. közlekedés ellenzése stb.

Lóversenynapokon Stefánia-uton automobilok. — L. automobil, villamos kocsik stb.

Lóversenytér rongálásának megakadályozása. — (31.402/fk. I. 1888. sz. r.) A lóversenytéren az arra jogosultak engedélye nélkül a kerítés átmászása, azon átjáró nyitása, a versenytérre hatolás, ott a növények elgázolása, megrongálása, leheverése, szemét vagy hulladéknak a versenytérre hányása, a szomszédos telkekről a víznek a versenytérre eresztése kihágást képez, a büntetésén felül az okozott kár is megtérítendő.

Lóversenyi zugirodák felállítása tilos. Ilyenek kipuhatolandók s a ker. kapitányságnak feljelentendők. (76/95. Rfp. ut.)

Lőporszállítási kedvezmény a Zubek-czégnek. Lásd Zubek B. és tra czég.

Lőfegyver átengedése olyannak, a ki azzal nem tud bánni, a Kbt. 115. §-ába ütköző kihágást képez. Büntetése 100 koronáig terj pb. Illetékes a Rh.

Lőfegyvert a rendőr csakis az élet vagy testi épség jogos védelme esetén végszükségből használhat. (10.538/fk. eln. 92. sz. r. 23. §.)

Lőpor készitése. L. robbanó anyagok készítése.

Lőporszállitás körüli eljárás. (118.221/V. c. 1897. sz. B. M. r.) Mindenféle lőporszállítás és csomagolásnál az eddigelé használt kisérőlevelek helyett ezentúl az illető a tűzérségi szertár (fiókszertár) és annak kezelési osztálya által kiszolgáltatandó ragczédulák használandók. A ragczédulákon fel kell tüntetve lenni a lőpor faja és nemének, a lőpor brutto- és netto-súlyának, ama kincstári raktárnak, a melybe vagy a melyből az küldetik, a küldő és a megrendelő (átvevő) nevének (czégének) és lakásának, valamint rajtuk kell lenni a megjegyzésnek, hogy ezen ragczédula az eddig használatban volt kisérőlevelet helyettesíti. A ragczédulát úgy kell a küldött tartályra (csomagra) pontosan és erősen felragasztani, hogy az a tartály (csomag) kinyitásánál szétszakíttassék.

Lőporszállitásról szóló szabályrendelet. (155/1897. kgy. sz. r.) 1. A székesfőváros beépített részeiben 5 kilogrammnál nagyobb mennyiségű lőport csak a székesfővárosi m. kir. államrendőrség engedélye és a jelen szabályrendeletben körülírt elővigyázati rendszabályok megtartása mellett szabad szállítani. 2. A szállítási engedélyt az útvonal megállapítása mellett a főkapitányi hivatal adja meg, hol a szállítás legalább 24 órával annak megkezdése előtt bejelentendő; külön rendőri kiséret kirendelése iránt is ez intézkedik. 3. A szállítás a téli időszakban reggeli fél 7 órától, a nyári időszakban reggeli 4 órától kezdve és a szűk utczák elkerülésével eszközlendő. 4. Lőpor csak csomagolva szállítható és azzal együtt ugyanazon szekéren gyujtó vagy egyéb tűzveszéles anyagot, köveket vagy fémtárgyakat szállítani tilos. 5. A szállító szekér csak hordképességének 80 százalékáig terhelhető meg, azonban 2000 kgr. brutto súlynál több egy szekérre nem rakható. 6. A csomagok szalma, nád vagy sás aljazásra helyezendők el és kötelekkel a szekerekhez erősitendők, úgy hogy azok szállítás közben ide-oda ne lökethessenek, se pedig egymáshoz ne surlódhassanak. A megerősítésre lánczot használni tilos. A szekér vasalkatrészei, melyek a csomagokkal érintkezésbe jöhetnek, szalmával, kóczczal vagy rongyokkal csavarandók körül. 7. Minden lőport szállító szekér szembetünő helyen fekete zászlóval látandó el és minden szekeren egy, legkevesebb 1 hl. ürtartalmú és vízzel telt hordó, egy vízmerítő vödör és egy fedéllel biró tartalék tartály helyezendő el, mely utóbbiba az útközben netán megsérült csomagokból a lőpor áthelyezhető legyen.

8. A szekér csak lépésben haladhat s a mennyiben több szekéren történik a szállítás, azoknak egymástóli távolságának legalább 20 méternek kell lennie. 9. A lőporral megterhelt szekereknek a székesfőváros beépített részeiben megállapodni, vendéglők vagy magánházak udvarába beállani nem szabad. Megállapodás a székesfőváros beépített részeitől csak 100 méternyi, ha pedig a szekér 500 kilogrammnál több lőporral van megterhelve, csak 500 méternyi távolságban történhetik, minden esetben kellő felügyelet mellett. 10. A kocsisnak, a felügyelőknek s a kisérő személyeknek dohányozni, sem zsebében gyufát tartani nem szabad, ugyanők tartoznak felügyelni arra, hogy a szekerek közelében égő pipával vagy szivarral még idegenek se tartózkodjanak. 11. Kocsisul, felügyelőül és kisérőül csak a lőporral való bánásban jártas, megbizható, éber és józan egyének alkalmazhatók, kik szállítás közben a szekértől el nem távozhatnak. 12. Ha útközben valamely szekérben kár esik, vagy valamely csomag megsérül, akkor a lovak azonnal kifogandók és félreállítandók; ha a szekérben esett kár, a csomagok azonnal lerakandók és a személyzet által mindazideig azon helyen őrzendők, míg a megrongált szekér ismét jókarba helyeztetik, vagy helyette más alkalmas szekér szereztetik; ha pedig valamely csomag sérül meg s abból a lőpor kiömlik, az esetben a kiömlött lőpor a szekérről gondosan eltávolítandó és a földre hullott lőporral együtt a tartalék tartályba gyüjtendő össze. 13. A le- és átrakodás lehetőleg nappal eszközlendő; éjjeli időben csak biztonsági lámpák vagy oly gyertyalámpák mellett eszközölhető, melyeknek üvegfala széttörés ellen drótfonattal meg van védve. 14. Le- vagy átrakodásnál a csomagokat csak emelni és vinni szabad, azokat tolni vagy hengergetni tilos. 15. Büntettetik a Kbt. 109. §-a alapján.

Lőportartás fűszerkereskedésekben. Csak 3 kg. tartható tűzmentes szekrényben vagy padláson zárt faedényben, mely bádoggal bélelendő. L. robbanóanyagok tartása.

Lőszerkészítési, eladási és szállítási szabályok megszegése a Kbt. 35. §-ába ütközik. Ill. a J. b.

Lőszerneműek közutakon való szállitása. (1887. évi 44.152/B. M. r.) Athágása a 18. §. szerint 10—200 koronáig terj. pénzbüntetés.

Lövöldenyitás engedély nélkül. Egy hónapig terjedhető elzárással és 400 koronáig terj. pb. büntetendő: a ki a hatóság külön engedélye nélkül nyilvános lövöldét nyit, vagy a hatóságnak erre vonatkozó rendeletét megszegi. (Kbt. 116 §.) Illetékes a Rh.

Lőszer tiltott készitése, megszerzése stb. L. fegyver.

Lövöldözést korlátozó rendelet. (71/mb. sz. fk. 1885.) A házakban, udvarokon, utczákon, valamint a vámsorompón kívül eső mulatóhelyeken, a temetőkben s azokhoz vezető utakon, s egyáltalán minden látogatottabb helyen és területen a lövöl-

dözés tilos. Céllövészet gyakorlása csak oly helyiségekben engedtetik meg, mely előzetes helyszini szemle alapján arra alkalmasnak találtatott. Ily engedélyt a ker. kapitányok véleményes jelentése alapján a főkapitány ad. E tilalom elleni kihágás az 1879. évi 117. tcz. 115. §-ának 1. pontja alapján büntettetik. (Krecs. Gyüjt. 283. l.)

Lövöldözés csuzlival. L. gummipuskával, l. parittyával stb.

Luczernamag, ha nem arankamentes. L. arankamentes stb.

Ludakat halkiméleti téren vízre bocsájtani tilos. L. halászati kiméleti terek.

Ludovica Akadémiánál járdatisztitás. L. járda stb.

Ludovica Akadémia környékének rendje. (201/1895. Rfp. ut.) Ludovica Akadémia kerítése körül a rendőrök éber figyelmet tanusitsanak, hogy a kerítésre pajkos gyermekek és suhanczok fel ne mászszanak, lovakat és a katonákat, valamint a tiszteket kődobálás által ne zavarják a gyakorlatukban. Kihágást elkövetők az illetékes ker. kapitánysághoz feljelentendők, esetleg előállitandók.

Luksch-féle «Nemzetközi igazoló-jegy» forgalomba hozatala tilos. (25.957/898. sz. B. M. r.) Ezen tilalom áthágása 200 kor. terj. pb. büntetendő.

M

Madarak befogása s fészkei. A vadászati törvény (1883. évi XX. tcz.) 9. és 29. §-ai szerint: Tilos a vadászat minden időben éneklő madárra, s a ki ez ellen vét s az éneklő madarak fészkeit elrombolja, tojásait elszedi, a rendőrség által 10—100 kor. terj. pb. büntettetik. Az 52.401/83. B. M. r. szerint: Az éneklő madaraknak fegyverrel való elejtése egész éven át tiltatik. — Az éneklő madaraknak tömeges összefogdosása, különösen költés idején, vadászati kihágást képez. (1889. évi 2325. sz. r.)

Madarak fogása léppel. L. vadászat tőrökkel stb.

Madarak pusztitása. Kihágást követ el, ki a hasznos madarakat pusztítja, fiait, fészkeit, tojásait elszedi s azokat árusítja. (1894: XII. tcz. 95. §.) A tettes feljelentendő, esetleg előállitandó a ker. kapitánysághoz. (L. hasznos madarak.) Hasznos madarak s azok tojásainak eng. nélkül forgalomba hozatala tilos. (57. §.) E tilalom a lakóházakban levő madárfészkekre nem terjed ki.

Macskákat s kóborgó kutyákat saját birtokán mindenki elpusztíthat. (Mezőrendőri törv. 1894: XII. tcz.) L. vadászati terület.

Maczesz. L. Husvéti kenyér.

Magánfelek részére rendőrök beadványokat nem készithetnek. L. zúgirászat stb.

Magánfogatok hidakon. L. hidakon magán stb.

Magánfuvarra állandóan megrendelt bérkocsik. L. állandóan magán stb.

Magánhirdetmények kimélése. L. hirdetményrongálás.

Magánindítvány. L. indítványos bűncselekmények.

Magánindítványra jogosult az a magánegyén, a kinek indítványától (1878. évi V. tcz. 110. §.) függ a bűnvádi eljárás megindítása. Ilyenek pedig: 1. A sértett fél, ha életkorának 16. évét már betöltötte; «sértett az, a kinek bármely jogát sértette, vagy veszélyeztette az elkövetett vagy megkisérlett bűncselekmény». (B. P. 13. §.) 2. A 16. évet be nem töltött kiskorú helyett annak törvényes képviselője. Törvényes képviselők: a törvényes szülők, ha ezek nem volnának, a nagyszülők, örökbefogadó szülők, a természetes gyermekek anyja, továbbá a gyám vagy gondnok. 3. A Curia 25. döntvénye szerint a gondnokság alá helyezett 16. evét meghaladott kiskoruaknál ugyancsak a gondnok. 4. Gondnokság alatt levő más egyének helyett is a törvényes képviselőjük. 5. Férj is jogosítva van a Btv. 245. §-ába ütköző szemérem elleni büntett esetén. 6. Csak a sértett házastárs — házasságtörés esetén. 7. A 343. §. meghatározott lopás és sikkasztás eseteiben a sértett fél vagy a szolgálatadó, a ház feje. 8. Holtak ellen elkövetett becsületsértés és rágalmazás esetén az elhunyt gyermekei, szülői, testvérei vagy házastársa. Valamint ugyanezek jogosultak, ha a sértett fél a feljelentés tétele előtt elhalt. 9. Olyan testületek, társaságok vagy egyesületek helyett, a melyek polgári pereket folytathatnak, azok tehetnek indítványt, a kik az illető jogi személyt magánjogi jogviszonyaiban képviselik. (Igazgatók, czégjegyzők, meghatalmazottak stb.) Minden magánindítvány tevésére jogosított — megteheti az indítványt meghatalmazott által is. Ez ugyan a bűnvádi perrendtartásban kifejezetten nincs megirva, de perjogilag egész természetes. A meghatalmazásnak azonban perjogilag kifogástalannak kell lennie, vagyis benne kell lennie, hogy sértett a meghatalmazottat feljogosítja az indítvány tételére, a meghatalmazást sajátkezűleg kell aláirni két tanú, vagy kir. közjegyző előtt hitelesítve.

Magánlakásba vagy házba rendőr mikor hatolhat be? «Rendőri őrség rendeltetése és hatásköre» cz. utasítás 6. §-a. *a)* ha segélykiáltást hall; *b)* valamely lakosnak közvetlen és indokolt felhivására; *c)* ha üldözött személy üldözés közben magánházba vagy lakásba menekült; *d)* tűz-, vagy árvíz-veszély esetén (1881 : XXI. tcz. 23. §.); *e)* öngyilkosság vagy szerencsétlenség esetén. Kivételek: l. katonai épületbe rendőr; l. legfelsőbb udvarhoz tartozó épületekbe.

Magánlak-sértés. A ki másnak a lakásába, üzlethelyiségébe, azokkal összeköttetésben levő, vagy azokhoz tartozó helyiségbe, vagy bekerített helyre, az ott lakó vagy a lakással rendelkező

beleegyezése nélkül, jogtalanul, erőszakkal, fenyegetéssel vagy hamis kulcsok használata által behatol, a mennyiben súlyosabb büntetés alá eső cselekmény nem forogna fenn, magánlak megsértésének büntettét követi el. (Btv. 330. §.) Súlyosabb eset, 1. ha valaki közhivatalnoki minőség szinlelése vagy hatósági rendelet ürügye alatt; 2. éjjel vagy együttesen több személy által; 3. fegyveresen hajtatott végre. (Btv. 331. §.) Vétséget képez, a ki más lakásába stb. jogos indok nélkül, cselszövénynyel a lakónak vagy a lakással rendelkezőnek akarata ellenére bemegy, vagy abban akarata ellenére bennmarad. Az eljárás ez esetben indítványos. (Btv. 332. §.)

Magánkéjnőkről. L. Bordélyügyről általában.

Magánkéjnők lakására vonatk. (2761/fk. I. 1898. sz. r.) 1. Azon főbérlő, ki lakását vagy annak egyrészét orvosrendőri felügyelet alatt álló magánkéjnőnek albérletbe adni akarja, ebbeli szándékát a lakása szerint illetékes ker. kapitánynak benyújtandó irásbeli kérelem alapján tartozik bejelenteni. 6. A lakbéren kívül a kéjnők által a bérbeadónak, étkezés, takarítás, fütés, mosás, kapunyitás és egyéb szolgálatok fejében fizetendő összegek a polgári életben hasonló szolgáltatások után fizetni szokott összeget meg nem haladhatják és az ily irányban felmerült alapos panaszok szintén a lakásengedély elvesztését vonják maguk után. 7. Azon magánkéjnők, kik a tilalom ellenére engedélylyel el nem látott lakásba költöznek, az 1879: XL. tcz. 81. §-a alapján büntetendők az illetekes ker. kapitányság által. 8. Jelen rendelet az úgynevezett «futó bárczával» ellátott kéjnőkre és azoknak lakására ki nem terjed.

Magánlakása a rendőrnek. L. albérlők, rendőrök magánlakásán.

Magánlakásban szerencsejáték. L. italmérésben szerencsejáték.

Magánosok elleni erőszak büntettét követi el az a csoport, a mely azon czélból, hogy személyeken vagy dolgokon erőszakot kövessen el, valakinek lakába, üzleti helyiségébe vagy bekeritett birtokába betör. A büntett a csoport minden tagja ellen fenforog. (Btv. 175. §.) A magánosok elleni erőszak vétségét követi el az, a ki a munkabér felemelése vagy leszállitása végett valamely munkás vagy munkaadó ellen erőszakot követ el, azt szóval vagy tettel bántalmazza, vagy erőszakkal fenyegeti. Hasonlókép vétséget képez a sztrájkrabirás, ha az csoportosulás vagy épen erőszakkal történik. (Btv. 177. §.)

Magánokirat-hamisítás. A ki hamis magánokiratot készit vagy készittet, magánokiratot részben vagy egészben meghamisít vagy meghamisittat, ha azt arra használja, hogy az által valamely kötelezettség vagy jog létezése, megszünte vagy megváltoztatása bizonyittassék, az magánokirat-hamisitást követ el. (Btv. 401. §.) 100 kor. értékig vétség azon felül büntett. (Btv. 402. §.) Súlyosabb beszámitás alá esik a btv. 403. §-a szerint: 1. a váltó-

hamisítás; 2. kereskedelmi könyvek hamisítása; 3. keresk. utalványok, takarékpénztári könyvek, közraktári jegyek, fuvarfeladási vevények, rakjegyek, értékpapirok hamisítása. Okirathamisítást követ el az is, a ki aláírt — kitöltetlen okiratot — hamisan vagy az aláírt tudta nélkül vagy tudva a megállapodás ellenére tölt ki. (Btv. 404. §.) A hamis okirat használója a btv. 405. §-ába ütköző bűncselekményt követ el. Okirathamisítást követ el az is, a ki károkozás czéljából valamely nem tulajdonát képező okiratot jogtalanul megsemmisít, megrongál vagy eltitkol. (Btv. 406. §.)

Magánorvosok által amputált testrészek. L. orvosok által stb.

Magánosok részére teljesített rendkívüli rendőri szolgálatért rendkívüli szolgálati- és élelmezési díjak számittatnak fel. (Szerv. szab. 51. §.)

Magánszemély felhivására előállítás vagy bekisérés. L. elővezetés magánszemély felhivására.

Magánvádló jogainak megszűnése. 1. Halál által. De vagyon elleni bcs. a magánvádló örököse 30 nap alatt bejelentheti a magánvád fentartását. 2. Lemondás által. A lemondás vissza nem vonható. Lemondással egyenlő, ha a magánvádló a szabályszerű idézéssel kitüzött tárgyaláson nem jelenik meg. (B. P. 49. §.)

Magánvádra üldözendő bünügyi cselekmények. L. indítványos bűncselekmények.

Maglopás erdőben. L. erdei lopásról.

Magzatelhajtás. A magzatelhajtás bűntettet az a teherben levő nő követi el, a ki méhmagzatát szándékosan elhajtja, megöli vagy azt más által eszközölteti. Ugyancsak e bűntettet követi el, a ki azt végrehajtja, akár nyereményvágyból, akár anélkül. (Btv. 285. §.) Ha pedig a teherben levő nő beleegyezése nélkül hajtja el vagy öli meg valaki, akkor a bűncselekmény a btv. 286. §-ába ütközik.

Magyar czímer használata. (29.722/1884. B. M. r. L. 1884. évi R. T. 683. lap.) Nyomdászok, könyvkereskedők, ha czímerhasználati engedélyük van, azokat csakis czím- és czégtábláikon, továbbá üzleti nyomtatványaikon használhatják. Nem hivatalos kiadványra a czímert csak külön engedély alapján lehet rányomni. (Ifj. Nagel Ottó Budapesten.) Szeszgyárak, ha czímerhasználatra jogosultak, azt csakis gyáraik és nagyraktáraik czím- és czégtábláin és nyomtatványain használhatják de nem kimérési üzleteik czégtábláin vagy nyomtatványain. Czégek, melyek valamire szabadalmat nyertek, a szabadalom alapján nincsenek feljogosítva a czímerhasználatra. Tilos a magyar czímer olynemű használata, hogy a magyar czímer a kétfejű sasnak szív-pajzsát, vagy általában, hogy a kétfejű sas a magyar czímernek hátterét képezze, nemkülönben, hogy a magyar czímer fölé más, mint a magyar szent korona alkalmaztassék.

Magyar gyógyszerkönyv. L. gyógyszerárszabvány.

Magyar lányokat külföldre szerződtető ügynökökkel

szembeni eljárás. (7006/fk. I. 1897.) Ha bármi úton és módon tudomásra jut, hogy külföldre, különösen pedig Oroszországba és a keleti tartományokba fiatal nők vagy kiskorú egyének szerződtetése és kivitele céloztatik, azon egyén, ki ily üzletekben akár mint üzlettulajdonos, akár mint megbizott eljár, azon ker. kapitányság által, melynek területén az illető tartózkodik, vagy a melynek területén a szerződtetések eszközöltettek, szigorú feleletre vonandó. Magyar alattvalókat szerződtető fél azok kivitelét csak az esetben eszközölheti, ha 1-ször megfelelő helyhatósági bizonyítványnyal igazolja és ezen helyhatósági bizonylatot azon tartomány vagy városban létező cs. és kir. osztrák-magyar konzul által is láttamoztatja, hová a magyar alattvalókat szerződtetni és kivinni szándékozik, hogy olyan üzlet vagy társulat részéről bir a szerződtetésre megbizással, a melyik anyagi szempontból reális alapokon áll, erkölcsi szempontból kifogás alá nem esik; 2-szor ha a felfogadások eszközlésére és közvetítésre oly egyének vétetnek igénybe, kik a belügyminisztertől mint szinházi ügynökök engedélyt nyertek, vagy az iparhatóság részéről a foglalkozás közvetítésére iparhatósági joggal birnak; 3-szor ha a magyar alattvalók azon helyre nézve, hová kivitelük szándékba vétetett a belügyminiszterium által kiállított és érvényben levő külhoni útlevéllel el vannak látva és ha kiskorúak forognak szóban a szerződtetéshez és a kiutazáshoz való hozzájárulás a szülők vagy gyám részéről is bizonyítva van.

Magyarokból lett amerikai honpolgárokkal szemben követendő eljárás. (28.933. I. sz. 898. B. M. rendelet. — A 20.268/fk. I. 98. sz. — L. Rédey Gyüjt. 1898. 138. l.)

Magyar műszinkör. (12.748/fk. I. 98. sz. végzés. — L. R. Gy. 1898. 26. l.) 1. A 7445/97. eln. fk. sz. rendelet határozmányai mindenben pontosan betartandók. 2. Az előadás tárgyát kizárólag magyar nyelvű bohózatok, vígjátékok, közerkölcsiségbe nem ütköző s szemérmet nem sértő chansonettek, cuplettek, magán- és kettős jelenetek énekkel, vagy énélkül, parodisticus és humoristicus jelenetek, táncz és karének képezhetik. 3. Minden mutatványos előadásnál, melynél akár a működő személy, akár a közönség testi épsége bármi módon veszélyeztetve lenne, a szükséges elővigyázati óvintézkedések előzetesen megteendők. 4. Az előadások délután 3 órától esti 10 óráig tarthatók. 5. A világítás felgyujtását mindenkor egy névszerint bejelentett világositó mester tartozik eszközölni. 6. Az öltözőkben alkalmazandó gázlángok sodronykosárral látandók el. A női öltözőben a hajfodorításhoz szükséges vasmelegítés gyertyalángnál eszközlendő s a gyertyák elzárva tartandók. 7. A szinpadon állandóan két kézi szivattyú tartandó. 8. Az egyes előadások között 10 percznyi szünet tartandó, ez idő alatt a szintér kiszellőztetendő, a mi, hogy könnyebben legyen eszközölhető, az összes ablakokra belülről kezelhető szellőző-készülékek alkalmazandók. 9. A dohányzás az összes helyiségekben tilos, mely tilalommal a közönség «Tilos a

dohányzás» feliratú táblákon feltünő helyen való kifüggesztése útján figyelmeztetendő. 10. A mennyiben az egyes előadási darabok scenikai hatása elkerülhetlenül szükségessé teszi a dohányzás vagy görögtűz alkalmazását, ezek csakis a felügyeletes tisztviselőnél történt előzetes bejelentés után kiváló óvatosság mellett engedtetnek meg. 11. A szinpadról levezető falépcsők ujakkal pótlandók s korláttal látandók el. Az árnyékszékek kijavítandók. A vizeldék vízhatlan fallal és padozattal készítendők. 12. A szinpadon alkalmazottaknak, ha azok már maszkirozva vannak, a szinház bekerített részét elhagyniok tilos. 13. A műszinkör befogadási képessége következőleg állapíttatott meg: 417, azaz négyszáztizenhét ülő és 150, százötven állóhely használata engedélyeztetik. A helyiségbe tehát 567 személy bocsájtható be. 14. A mellékfolyosók tüz- és életbiztonsági szempontból feltétlenül szabadon hagyandók.

Magyar szinház. (Engedélyét lásd 11.750/fk. 1897. eln. sz. a. Rédey Gyüjt. II. 68. l.) A felügyeletes szolgálatra vonatkozólag pedig a többi szinházakra kiadott általános szolgálati utasítások irányadók a Magyar szinházban is. L. szinházi felügyelet.

Magyar szinháznál bérkocsisok állomásozása. Magyar szinháznál levő bér- és magánfogatok az Izabella-utcza 15. sz. ház kapujától kezdődőleg a Dob-utcza felé folytatólag, mig a Vörösmarty-utczai bérkocsi állomásra beosztott kocsik közül 4 az Izabella-utcza 13. sz. ház előtt elvonuló járda szegélye mellett 4 pedig a szinház épülete előtt levő ültetvény Izabella-utczai oldala mentén állitandók fel. A Vörösmarty- vagy az Almássy-tér sarkán levő bérkocsiknak 9100/fk. I. 99. számú rendelettel engedtetett meg, hogy este fél 10 órától a Magyar szinháznál a közönség rendelkezésére állhassanak.

Majolika-iparnál vasárnapi munka gyakorolható: majolika-iparnál kizárólag az égetési munkák: egész munkaszüneti nap. (14.837/92. I. 1. pont. Ker. M. r.)

Majom-mutogatók ellen ugyanaz az eljárás, mint a medvetánczoltatókkal. L. medve, stb.

Maláta-ipar vasárnap gyakorolható: maláta-ipar, valamint a szeszfinomitás és élesztőgyártás, nemkülönben az élesztőnek elfuvarozása: egész nap. (14.837/92. I. 17. pont. Ker. M. r.)

Málha-tulsúly átköltöző tisztviselőnek. L. illetmények átköltözésnél.

Malomiparnál vasárnapi munka gyakorolható: malmoknál az őrlési müvelet: egész nap. (14.837/92. I. 10. pont.)

Malmoknál az őrlési művelet, legyenek azok nagyok vagy kicsinyek, száraz-, vízi- vagy gőzmalmok, munkaszüneti napon egész napon át végezhető. Igy magyarázza a 14.837/92. sz. Ker. M. rendeletet a keresk. miniszter 33.643/VIII. 1902. sz. alatt kiadott rendeletével.

Marha etetése utczákon. L. utczákon lovak stb.

Marhahajtás. (5156/fk. I. 1889. sz. r.) 2. Egyesével hajtott marha kötéllel megkötve, röviden tartva vezetendő. 3. Jármű után három marhánál több nem köthető és külön hajtó alkalmazandó. A hajtó a járműre fel nem ülhet. 4. Egy csoportba három marhánál több össze nem köthető. Minden csoporthoz külön hajtó alkalmazandó. 5. Egy falkában 100-nál több marha nem lehet. 6. Hajtsár alkalmazandó: 25 darabig három, 50-ig négy, 75-ig öt és azonfelül 100 marháig hat hajtsár. 7. Marhahajtsár, kinek ismerni kell a marhahajtó utakat, csak 18 éves férfi lehet. 8. Részeg s e rendelet elleni kihágás miatt többször büntetett egyén hajtsár nem lehet. 9. Hajtsár hajtás közben a marhát el nem hagyhatja, sehová be nem térhet. 10. Kőbányán a sertésterep táján a Bihari-utczán s az úgynevezett mázsatéren a marhahajtás egyáltalán tilos. 11—14. Az egyesével hajtott, vagy hármasával összekötött marhák a Nagy-körúton belül eső részeken, valamint az egész Andrássy-út, Király-utczán, Kerepesi-uton, a Városligeti-fasoron, a Ligeti-fasoron, vásárok alkalmával a piaczokon — csak éjjeli 11 órától reggel 6 óráig vezethetők, illetve hajthatók s csak akkor, ha a hajtás kezdő, vagy végpontja e helyekre esik. Azonban a marhavásár napját megelőző éjjelen éjjel 12 órától reggel 5 óráig a fehérvári vámtól (budai oldal) a marhák a Gellért-rakpart, Rudasfürdő-tér, Döbrentei-utcza, Várkert-rakpart, Lánczhíd-utcza, Lánczhíd, Ferencz József-tér, Akadémia-utcza, Arany János-utcza, Váczi-körút, Deák Ferencz-tér, Károly- és Múzeum-körút, Kálvin-tér, Vámház-körút, Csillag-utcza, Csepel-rakparton át hajthatók a vásártérre. A főváros egyéb részein, a sertésterepeket kivéve, mindenütt meg van engedve az egyesével vagy a csoportba kötött marhák vezetése. (A 11—14. §-ok e szerint módosíttattak a 41.355/fk. I. 91. sz. rendelettel.) 15—17. Falkákban pedig a marhák — a Jászberényi-utat kivéve — a vámon kivül egész nap hajthatók. A Jászberényi-uton csak este 9 órától reggel 6 óráig engedtetik meg. A vámvonalon belőli marhahajtó-utakon a hajtás éjjel 11 órától reggel 5 óráig szabad. 19. E rend. áthágása kihágást képez. Bünt. 100 kor. terj. pb.

Marhahajtsár utak. *a)* Belterületen. (Éjjel 11 órától reggel 5 óráig.) 1. Pesti oldalon: Kőbányai-út, Köztemető-út, Népszinház-utcza, Erzsébet-körút, Teréz-körút, Lipót-körút, Margithíd, végül a Váczi-út. 2. Budai oldalon: Fehérvári-út, Gellért-rakpart, Várkert-rakpart, Lánczhíd-utcza, Fő-utcza, Zsigmond-utcza, Lajos-utcza, Szentendrei-út, Bécsi-út, Alkotás-utcza, Ország-út, Retek-utcza. *b)* Külterületen. (A nap bármely szakában.) 1. Pesti oldalon: Külső Soroksári-út, Bikaréti-út, az Üllői-út a vámig, Táncsics-utcza, a Kőbányai-út a vámon kívül, a Kőbányai- és Kerepesi-út közt elvonuló marhahajtó-út, a Kerepesi-út a vámon kívül, Hajtsár-út, Fehér-út, Váczi-út a vámon kívül, végül a Jászberényi-út, hol azonban csak este 9 órától reggel 6-ig szabad a hajtás. 2. Budai oldalon: A Fehérvári-út a vámon

kívül, a Buda-Eörsi-út a vámon kívül, a Fehérvári- és Buda-Eörsi-utak közti dűlő út a Budakeszi-, Hidegkúti-, Nagykovácsi-út s a Bécsi- és Szent Endrei-utak a vámon kívül. Ha a marhák nem a kijelölt utakon hajtatnak, a kihágás az 1888 : VII. tcz. 154. §-a alapján büntettetik, egyéb e rendelet elleni kihágások pedig 200 koronáig terjedhető büntetéssel sújthatók. (15.476/fk. 89. sz. r. — L. Krecs. Gyüjt. 290. l.)

Marhahajtás hidakon. L. hidakon marhahajtás.

Marhahajtás vidéken. (1890 : I. tcz. 109. §.)

Marhákat halkiméleti téren vízre bocsájtani tilos. Lásd halászati kiméleti terek.

Marhahajtóknak takarmányért tilos házról-házra járni a vasuton szállított állatok részére a 40.000/88. sz. Ker. M. r. szerint. Tilos az etető vagy átrakodó állomásokon a közeli patak, folyó vagy vályukból itatni az állatokat. A vályukat a vasút köteles adni.

Marhalevél. Állategészségügyi törvény 1888 : VII. tcz. szerint : «A ló, marha, juh, kecske, sertés tulajdon-átruházásánál vagy szállításánál a belföldi forgalomban is marhalevél használandó. 8. §.» «A marhalevelet azon község állítja ki, honnan az állat elhajtatott. 154. §.» «Szabályszerű marhalevél nélkül állatok a vásártérre nem bocsáthatók. 11. §.»

Marhalevél nélkül marhákat adni, venni kihágást képez. (1888 : VII. tcz. 154. §.) Illetékes a Kh. Budapesten a ker. elöljáróság. A rendőrközegek ily esetben különösen ügyeljenek, mert az igy eladott marhák sokszor lopásból erednek.

Marhát más földjére jogtalanul ráhajtani kihágást képez s 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Illetékes a fővárosban az elöljáróság. A károsult fél indítványára büntetendő. (1894 : XII. tcz. 94. §. *h)* p.)

Marhavásár és közvágóhidi szabályrendelet. — (15.340/872. és 780/880. sz. Kgy. szbr.) A közvágóhíd. A Duna balpartján bika, ökör, tehén, borjú, birka, juh, bárány és kecske levágása más helyen mint a közvágóhidon tilos. A jobb parton ideiglenesen csakis a következő vágóhidakon lehet állatot levágni : I. ker. Promontori-út 17. és 18. sz., Kereszt-utcza 7. sz., Szent János-utcza 6., 17. és 29. sz. II. ker. Nagy Rókus-utcza 6. és 19. sz. III. ker. Lajos-utcza 50. sz. A fővárosban a vágómarhák közlekedése tilos s azok csak a közvágóhídnál levő vámvonalokon bocsáthatók be. Szekér elébe fogott igásmarha, ha egészségi bizonylattal van ellátva, továbbá pénzügyőri felügyelet alatt hajtott transito-marha a soroksári és váczi-vonali s ezenkívül országos vásároknál az üllői vonalon levő vámoknál is behajtható. Budáról Pestre csak sertéshúst lehet hozni, eleven marhát pedig a Lánczhídon át hajtatni. Egyébként levágott marhának vagy húsnak a fővárosba hozataláról az 1889. évi 591. sz. Kgy. határozat következőleg intézkedik : marha-, borjú-, juh- és bárányhús eladás czéljából szövetkezetek és vállalatok részére, amennyiben egészségi bizonyítványnyal el van látva, megengedhető, azonban az ily hús

után fogyasztási adón kívül vágó- és vásárdíj fejében kgként 4 fillér szedendő. A marhavásár. A marhavásár a közvágóhíd kiegészítő részét képezi. Mindennemű eladásra szánt szarvas- és aprómarha marhavásárra hajtandó s ott az aklokba helyezendő el. Minden felhajtott szarvasmarhának marhalevéllel kell ellátva lenni, melyből kitünjék, hogy az állat egészséges és hogy vészmentes helyről származik. A vásárból a közvágóhídra hajtandó vágómarha és tehenek a közvágóhídnak a Soroksári-útra eső főkapuján bocsájtatnak be. Vásárdíjakat az 1890. évi 1170. sz. Kgy. határozat a következőleg állapítja meg: Egy éven felüli szarvasmarháért 1 kor. 60 fil., üsző, tinó vagy borjúért 30 fil., juhért, bárányért 2 fil., kecskéért 14 fil. Istálló- és akolpénz fejében minden 24 órára fizetendő: 1 nagy szarvasmarháért istállópénz fejében 20 fil., 1 szarvasmarháért álláspénz fejében 10 fil., 1 borjú, birka, juh, bárány vagy kecskéért álláspénz fejében 4 fil. Mázsadíjak: 1 aprómarháért 4 fil., egy mázsa hús s egyébért 6 fil. Szilaj szarvasmarha csak falkában hajtható a közvágóhídra s óvóintézkedések elmulasztásából okozott személyi és vagyoni károkért a tulajdonos felelős; e szerint kellő számú hajtóról a mészáros vagy tulajdonosnak kell gondoskodni. Míg kellő számú hajtó nem áll rendelkezésre, a marhát megindítani nem szabad. A vágóhidon a mészárosnak a belsőrészeket nem szabad addig a vágókamrából eltávolítani, míg az állatorvos meg nem vizsgálta. A vágóhidról a hús elhordása naponta éjjel-nappal történhetik, azonban csak ponyvával befedett kocsin. A gyüjtött vért a vágóhídról naponta el kell távolítani vagy megsemmisíteni. A vágóhíd igazgatója egyúttal a marhavásár főtisztviselője is s határozata ellentmondás nélkül dönt a tisztviselők és mészárosok közt előforduló surlódásoknál. Házirend. A közvágóhíd és marhavásár felnyitása április—szeptember hónapokban reggel 5 órakor, elzárása este 9 órakor, a többi hónapokban pedig a kinyitás reggel 6 óra s a bezárás este 8 órakor eszközlendő; azonban a mészárosok és tulajdonosok kivételkép előbb is bebocsáthatók. Idegenek csak az igazgató engedélyével mehetnek be. A házszabályok elleni kihágásokat az igazgató bünteti. (L. Krecs. Gyüjt. 200—224. l.)

Marhavész. Büntető törvény. (1878: V. tcz. 446. §.) A ki marhavész esetén a zár- vagy felügyeleti szabályokat megsérti: vétséget követ el. A feljelentés a járásbirósághoz tartozik. Állategészségügyi törvény. (1888: VII. tcz. 146. §.) A hatóság eltilthatja, hogy marhavész idején mészárosok, marhakereskedők idegen istállókba bemenjenek. (154. §.) A vészterülethez 30 kilométernyire markákkal vont szekerekkel közlekedni nem szabad. Ily területről sem állatokat, sem takarmányfélét szállítani tilos. Vásár nem tartható.

Marhavész ellenőrzése. Állategészségügyi törvény 52. §-a szerint: Ha valamely marhán a marhavész jelei mutatkoznak, a gazda köteles azt az előljáróságnak, ez pedig felettes hatóságának azonnal bejelenteni. Az előljáróság kötelessége: 1. A vészgyanus

udvart azonnal elzáratni. 2. A község összes marha-állományát azonnal számba venni. 3. Marhának a községből elhajtását megakadályozni. 4. A gyanus esetet a községben és szomszédos községekben azonnal köztudomásra hozni.

Marhavész-kerület. L. állatok ragadós betegsége.

Mariandli-játék. L. szerencsejáték.

Mária Valéria-utczában terhes szekerek. L. terhes szekerek közlekedése stb.

Márna halászata. L. halászati tilalom.

Más földjére jogosulatlan dögöt, követ, trágyát, csontot, cserepet, szemetet hordani vagy elásni, avagy más földjére gödröt ásni, vásznat fehéríteni, kendert áztatni tilos, kihágást képez. 100 koronáig büntetendő. Károsult fél indítványára üldözendő. Illetékes e fővárosban az előljáróság. (1894: XII. tcz. 95. §.)

Más rendőri hatóság területén való nyomozás foganatosítása végett az illetékes rendőri hatóság rendszerint keresse meg azon rendőri hatóságot, melynek területén a kívánt nyomozás vagy nyomozó cselekmény teljesítendő. A csendőrörs- vagy különítmény-parancsnokságokhoz egyes nyomozó cselekmények miatt az illetékes főszolgabirón kívül más rendőri hatóságok csak akkor intézhetnek közvetlen megkeresést, ha a késedelem veszélylyel jár. (Ut. 12. §.) A megkeresésnek — hacsak annak törvénytelensége nem nyilvánvaló — a megkeresett hatóság, eleget tartozik tenni, annak foganatosításánál azonban az előirt szabályokat a megkeresett rendőri hatóság köteles megtartani, mert azok megsértéséért az eljáró rendőri hatóság felelős. (Ut. 13. §.) Ha annak szüksége merül fel, hogy a rendőri hatóság az illetékessége alá tartozó bűncselekmény miatt a nyomozást vagy egyes nyomozó cselekményt más rendőri hatóság területén saját tagja vagy közege által teljesíttesse, ez esetben a rendőrhatóság főnöke a hatóság tagját vagy közegét, más rendőri hatóság területére irásba foglalt rendelettel küldi ki. Ilyen kiküldetés azonban csak kivételesen s csak akkor eszközlendő, ha a nyomozás vagy a szükséges nyomozó cselekmény megkeresés utján az idegen rendőri hatóság által, akár a bűncselekmény bonyolultabb természete, akár a nyomozás különös érdeke vagy a sürgősség miatt előreláthatólag nem lenne oly sikeresen teljesíthető, mint ha azt az illetékes hatóság saját tagjai vagy közegei teljesítenék. A tettesnek nyomon üldözése esetén az irásbeli rendelettel való kiküldetés mellőzhető. (Ut. 14. §.) A kiküldött vagy nyomon üldöző rendőri hatósági tag vagy közeg megérkezése után, működésének megkezdése előtt, rendszerint jelentkezni tartozik az idegen rendőri hatóság főnökénél s a nyomozást, ha azt ezen hatóság főnöke kívánja, az ez által melléje rendelt hatósági tag vagy közeg közreműködésével vagy legalább is annak jelenlétében köteles teljesíteni. (Ut. 15. §.) Az esetben, ha a jelentkezés által előállható késedelem azzal a veszélylyel jár, hogy e miatt az eredmény meghiúsulhat, mint például a nyomon üldözött

tettes tovább szökésétől, vagy a fontos bűnjelek megsemmisítésétől alaposan lehet tartani, a jelentkezés utólagosan is, de a nyomozó cselekmény befejeztével haladéktalanul teljesítendő. (Út. 16. §.) Az a rendőri hatóság, a melynek területére a kiküldetés történt, a kiküldött működése elé akadályokat nem gördíthet s köteles azt a szükséges támogatásban részesíteni. Ha azonban a kiküldetést bármi okból saját hatóságára sérelmesnek vagy a kiküldött eljárását szabálytalannak találja, joga van e miatt az elrendelő hatóság felettes hatóságánál panaszt emelni. (Út. 17. §.)

Másolatok hitelesítésére a csapatszámvivőségnél irattározott ügyiratok s számadási okmányokra vonatkozólag, a csapatszámvivőség vezetője van hivatva. (Gazd. k. ut. 110. §.)

Massage. Betegek kenése. (64.528/VI. 1899. sz. B. M. r.) 1. A betegeket nem orvos massálónak csakis orvosi utasítás, felügyelet és felelősség mellett szabad massálni. 2. Beteg hasi szerveket, az ivarszerveket és a szemeket nem orvosi massálónak egyáltalában nem szabad massálni. A jelen rendelet ellen vétők kihágást követnek el s a mennyiben cselekményük a büntetőtörvénykönyv rendelkezése szerint súlyosabb beszámítás alá nem esik: 15 napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők.

Maszlagelárusítás csak a 13.008. sz. 1893. évi B. M. r. korlátai között eszközölhető.

Mazsolaszőlővel gyártott tokaji és szomorodni bor. Lásd tokaji bor. stb.

Mazsolaszőlő használata borkészítéshez tilos. L. Borkezelésnél mi szabad?

Mázolók vasárnapi munkaszünete költözködéskor. Lásd vasárnapi munkaszünet megszegéséről.

Medvetánczoltatás. «A medvehajcsárok a 40.847/72. sz. B. M. r. szerint már a határról visszautasítandók s a mennyiben ilyenek az országban kóborolnának, ellenök áz 1879: XL. tcz. 66., illetve 121. §-a alapján nyilvános helyen házról-házra koldulás czímén kihágási eljárás teendő folyamatba (8 napig terjedhető elzárás) s büntetésük kiállása után hazautasítandók. A medve pedig, ha tulajdonosa a kihágásban vétkesnek találtatott, elkobzandó, elpusztítandó s bőre az 1892: XXVII. tcz. 3. §-ában megjelölt czélra értékesítendő.» Az 1879: XL. tcz. 121. §-a: Nyolcz napig terjedhető elzárással és 200 kor. terj. pb. büntetendő, a ki hatósági engedély nélkül veszélyes vadállatot tart, vagy ha ez iránt engedélylyel bir, az ilyen állatok tartására és őrzésére nézve fennálló szabályokat, vagy a fennforgó esetre kiadott külön hatósági utasítást megszegi.

Megbetegedés hivatalos kiküldetés alatt. L. illetmények kiküldetéseknél stb.

Megállóhelyei a villamos kocsiknak, kocsik által szabadon hagyandók. (60.755/fk. I. 97. sz. r.)

Megelőző rendészeti-szolgálat körébe tartozó teendők. (Szolg. szab. 27. §.) *a)* Törvények, rendeletek stb. által tiltott cselekmények és mulasztások közbelépés által való megakadályozása, feljelentése. *b)* A közönség személy vagy vagyonbiztonságát, a közrendet, vagy forgalmat fenyegető veszélyek tőle telhető elhárítása. *c)* Balesetek és szerencsétlenségek megátlása. *d)* Gyámoltalanok, betegek, gyermekek útbaigazítása, felvilágosítása. L. felfedező szolgálát.

Megerősített helyeknek az ellenség kezébe juttatása hűtlenség büntettét képez. L. e czím alatt.

Megfelebbezett cselédügyi határozatok (I. fokú) másolata mindenkor az iratokkal együtt beküldendő a főkapitánysághoz. (48.978/fk. I. 97. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. II. 238. l.)

Megfertőztetés büntettét követi el azon férfi, a ki életkorának tizennegyedik évét be nem töltött tisztességes leánynyal nemileg közösül. (Btv. 236. §.) Az eljárás indítványos, de az indítvány vissza nem vonható. (Btv. 238. §.) Hivatalból üldözendő a btv. 239. §. eseteiben.

Megfertőzése a vizeknek. L. vizek megfertőzése.

Megfigyelések és felfedező szolgálat. (355/94. sz. Rfp. ut.) Utasíttatnak az összes rendőrök, hogy éberebb megfigyeléseket eszközöljenek, különösen a reggeli órákban 4 órától 6 óráig a házakból kijövőket figyeljék meg s azokat, kik gyanusnak tünnének fel, önigazolásra szólítsák fel, különösen azokat, kik csomagokat vagy gyanus tárgyakat visznek magukkal.

Megkeresések elintézése központi ügyeletes által. (6962/fk. II. 1899. sz. végzés. — L. Rédey Gyüjt. 1899. 40. l.) A központi felügyelet tartama alatt a kir. bíróságoktól érkező megkeresések betekintendők, a bonczolási megkeresések és a másnapra szóló idézések kézbesítése iránt, úgyszintén a másnapra szóló elővezetések foganatosítása iránt még a központi felügyelet tartama alatt intézkedés teendő.

Megkeresések kihágási ügyekben. Lásd kihágási ügyben stb.

Megmérgezése kutak s vizeknek. L. kutak, vizek stb.

Meg nem alakult, feloszlatott, vagy felfüggesztett egyletekben való részvétel — tilos. (1136/1898. eln. sz. B. M. r.) A ki ez ellen vét, 15 napig terjedhető elzárással és 200 kor. terj. pb. büntetendő.

Megrendelési bárczák megvizsgálása. L. fa-, és szén megrendelési stb.

Megrendelések gyüjtése. Az 1900. évi XXV. tcz. 1. §-a szerint úgy a belföldi mint a külföldi iparosok, kereskedők, vagy ezek megbizottai, az iparos vagy kereskedő lakhelyén kívül, mintával vagy minta nélkül megrendelések gyüjtése végett csak oly iparosokat vagy kereskedőket kereshetnek fel, a kik üzletkörükben az illető árú eladásával vagy felhasználásával foglalkoznak. Nem esik tilalom alá az iparoshoz vagy kereskedőhöz

közvetlenül intézett egyes megrendeléseknek megbizott által való átvétele vagy teljesítése. (4. §. Btv.) Egy hónapig terjedhető elzárás és 20—600 kor. terj. pb. Itél az iparhatóság. Nincs tiltva a megrendelés gyüjtés: irodalmi és művészeti termékekre, házi iparczikkekre, műszerekre és tudományos eszközökre, varrógépekre, gazdasági gépekre s villamos berendezésekre.

Megrendelések gyüjtése bejelentés nélkül a vándorraktáraknak sem szabad. A törvény ezékre is vonatkozik. (L. alább.) A vándorraktár iparigazolványt köteles váltani, addig semmit sem adhat el. 51636/897. Ker. M. r.

Megrendelések gyüjtéséről szóló 27.483/1901. sz. Ker. M. r. 2. §. Ha a kereskedő vagy iparos lakhelyén kívül gyüjt megrendeléseket, a törvény korlátozása alá esik. Ugyanaz áll a kereskedő vagy iparos megbizottjáról, ügynökéről, még ha a kereskedő vagy iparos lakhelyén kívüli helyen állandóan letelepedett (helyi ügynök), úgyszintén a vásárlátogatókra nézve a vásár helyéről, valamint az olyan helyekről, a hol vándor- és mintaraktárak tartatnak, a vándorraktár tulajdonosa nemcsak iparigazolványt váltani, hanem az 1884: XVII. tcz.-ben előirt feltételek (engedély, díjfizetés, a befolyt összeg tizedrészének befizetése) is megfelelni tartozik. 3. §. A megrendelések gyüjtése a kereskedő vagy iparos lakhelyén kívül csak oly iparosoknál vagy kereskedőknél lévén megengedve, kik üzletkörükben az illető árú eladásával vagy felhasználásával foglalkoznak: ezen árúk alatt nemcsak olyanok értendők, melyek eredeti vagy feldolgozott állapotban az üzlet tulajdonképeni tárgyai, hanem olyan árúk is, melyek az illető üzletben csak mint segédeszközök, irodai, bolti vagy raktári berendezések szerepelnek, (kereskedelmi könyvek, állványok, pénztárak, irógépek, mérlegek stb.) Megrendelések gyüjtése végett felkereshető az a földbirtokos is, a ki gazdasága körében ipari vagy gyári vállalatot folytat (malom, szeszgyár, keményítőgyár, sajt-vaj készítőtelep stb.), a mennyiben megrendelés az illető ipari vagy gyári vállalat körében eladható vagy felhasználható árúra vonatkozik. 4. §. Az iparoshoz vagy kereskedőhöz közvetlenül intézett egyes megrendelésekre vonatkozólag megállapított kivitel feltételezi, hogy a megrendelés határozottan megjelölt árúra vagy munkára irányuljon, a megrendelő önkéntes elhatározásán alapuljon s a kereskedőhöz vagy iparoshoz már előbb intéztetett légyen, mintsem a megbizott megrendelőnél a megrendelés átvétele végett jelentkezik. Nincs tehát megengedve a megrendelés átvétele oly megkeresések alapján, melyek határozatlan, általános, egyszersmindenkorra szóló megrendelési felhivást tartalmaznak, melyeket a kereskedő vagy iparos tömegesen küld a feleknek kitöltés vagy puszta aláirás és elküldés végett, vagy melyek nem magához a kereskedőhöz vagy iparoshoz, hanem csak megbizottjához eljárasa közben intéztetnek, kivételt képeznek az irodalmi és művészeti termékek. Ezek megrendelése csak annyiban korlátoztatik, a mennyiben az «úgynevezett házaló vagy

zugkönyvárulók» az illető hatóság rendőri felügyelete alatt állanak, irodalmi és művészeti termékek megrendelésének gyüjtése teljesen szabad. Nem veendők ki nevezetesen e fogalom alól a művészeti termékek iparilag előállított utánzatai (metszetek, színnyomatok) sem. 6. §. Kivételek még: 1. a házi iparczikkek, de csak azon feltétel alatt, ha a megrendelést gyüjtő a czikk házi ipari jellegét helyhatósági bizonyítványnyal igazolja; 2. a műszerek és tudományos eszközök; 3. a varrógépek; 4. a nagyobb gazdasági gépek; mint cséplőgépek, vető- és aratógépek, mozdonyok, lokomobilok és gőzekék, továbbá gőzszivattyuk és malomberendezések; 5. a villamoserő átviteli és általános világítási és távbeszélő berendezések. A 4. pontban felsorolt czikkek megrendelésének gyüjtése a kisbirtokosoknál azonban csak azon feltétel alatt, ha a megrendelés a községi előljáróság által a megrendelési vagy szerződési okiraton hitelesíttetik. 7. §. Az iparhatóságok, a kihágási eljárást minden esetben soron kívül tárgyalják. Előzetes letartóztatásnak csak azon esetekben van helye, ha az alapos gyanúval terhelt egyének rendes lak- vagy tartózkodási helyet nem igazolhatnak, ezekhez az átutazásban levő igazolvány nélküli külföldiek is számíttatván; vagy ha a szökést megkisérlették, vagy arra határozottan felismerhető előkészületeket tettek.

Megromlott élelmiszerek lefoglalása. L. egészségre stb.

Megromlott szeszes italok. L. italmérések közegészségügyi stb.

Megtámadása a rendőrnek. L. fegyverhasználat.

Megvesztegetés bűntettét követi el az a közhivatalnok, a ki adott vagy igért jutalomért, ajándékért hivatali kötelességét bármikép megszegi. (Btv. 467. §.); vétséget képez, ha valamely közhivatalnok hivatalánál fogva teljesítendő cselekményért vagy annak mulasztásaért (a mennyiben ez nem jár kötelességszegéssel) ajándékot vagy jutalmat követel, elfogad, az ez iránti igéretet nem utasítja vissza, vagy pedig, ha az ajándék vagy jutalom az ő beleegyezésével harmadik személynek adatott át vagy igértetett. (Btv. 465. §.) A biró, vizsgálóbiró vagy esküdtszéki tag hasonló bűncselekménye a Btv. 468. §-ába ütközik, a mennyiben pedig kötelességszegést követtek volna el a Btv. 469. §-ába ütközik a bűncselekményük. A ki pedig a megvesztegést elköveti, annak bűncselekménye a Btv. 470. §-ába ütközik.

Megyék, melyekben a házalás korlátozva van. L. házalás mely megyékben stb.

Mellszám vagy név felirása. A közönség részéről a rendőrök által türendő. (270/96. sz. Rfp. ut.)

Mellszám viselés kötelező. (275/95. sz. Rfp. ut.) Mellszám viselése úgy szolgálatban, mint szolgálaton kívül, nyilvános helyen való megjelenés alkalmával kötelező úgy az altisztekre, mint a rendőrökre kivétel nélkül; ezen rendelet be nem tartása szigoru büntetést von maga után.

Mentelmi jog és a nyomozás. Az országgyűlés, úgyszintén a közös ügyek tárgyalására kiküldött bizottság tagjainak mentelmi jogát a bűnvádi perrendtartás törvénye nem érinti. (B. P. 32. §.) A mentelmi jog felfüggesztése végett az illetékes bíróság intézkedik. (B. P. 40. §.)

Mentelmi jogot és területenkivülliséget élvezőkkel szemben a rendőri hatóság még tettenkapás esetén sem járhat el, hanem köteles a feljelentést, esetleg a nyomozási iratokat, haladéktalanul a kir. ügyészséghez áttenni. Ha az ilyen mentességi jogot élvező, tanúként lenne megidézendő, ennek eszközlése végett a kir. ügyészség keresendő meg. (Ut. 229. §.)

Mentesség a tanuzás alól. L. tanuzás.

Mentőkocsik elol kitérés. L. tűzoltókocsik hajtása.

Mentők kocsijainak sebesebb hajtására vonatkozó 13.966/1888. fk. I. sz. hat. 1. Ha a mentő-kocsi baleset szinhelyére siet a rendesnél gyorsabban mehet ugyan, de nem annyira, hogy az utakon a gyalog- és kocsiközlekedést veszélyeztesse. A hajtásért a kocsis felelős. 2. Hol más kocsinak is lépésben kell haladni, ott a mentők is csak lépésben mehetnek. 3. A baleset szinhelyéről való elhajtásnál az általános hajtási szabályok érvényesek.

Mentők és rendőri kirendeltségek érintkezése nagyobb ünnepélyek alkalmával. (13.034/fk. eln. 97. sz. körirat.) Oly esetekben, a midőn a budapesti önkéntes mentőegyesület több mozgó őrséget rendel ki, az egyesület szolgálati utasításai értelmében a mozgó őrség vezetői a szolgálatra kirendelt rendőrtisztviselőknek (vezérlőtisztviselőnek, vagy csapattisztnek) az u. n. «Értesítést» felmutatni fogják, a kik kötelesek az értesítések aláírására, s joguk, hogy netáni észrevételeiket is ezen értesítésbe feljegyezzék. Ha netán a rendőrközegek és a mentők között differenciák merülnek fel, erről a főkapitánysághoz jelentés teendő.

Mentők segélye mikor vehető igénybe? (40.520/fk. I. 1900. sz. r.) A mentőket csakis balesetnél szükséges mentés és első segélynyujtás alkalmával és oly eseteknél vegyük igénybe, midőn egyéb orvosi segély hiányában, főleg utczán és köztereken előforduló bármily baleseteknél rögtöni mentősegély és kórházba szállitás válik szükségessé.

Menyasszony mosdatás tilos. L. 1254/97. sz. B. M. r.

Mesterséges borok elsikkasztása. (53.850/97. VI. A. sz. Ker. M. r. — L. Rédey Gyüjt. II. 131. l.) 28. §. Ha az itélet jogerőre emelkedésekor a mesterséges bor egészben vagy részben már fel nem található, az elitélt fél a hiányzó mennyiségnek a szakértő bizottság által megállapított értékét megfizetni köteles.

Mesterséges borok forgalomba hozatalának tilalmához. (4840/kih. V—a. 98. sz. B. M. r.) A mesterséges borok készítésének és forgalomba hozatalának tilalmazásáról szóló 1893. évi XXIII. tcz. sikeres végrehajtása legfőként attól függ, hogy a kihágások lehetőleg felfedeztessenek és az adott esethez

képest teljes szigorral büntettessenek. Az idézett B. M. r. értelmében nemcsak a még jogerőssé nem vált itéletek hozandók a borellenőrző-bizottságok tudomására, hanem ugyanezen rendelet 24. §-a értelmében a jogerőre emelkedett itéletek is, sőt ezek egyszersmind az illetékes állandó borvizsgáló szakértő-bizottsággal is haladéktalanul közlendők. (430/V—a. kih. 99. sz. B. M. r.) A kihágások fölfedezésénél szabálytalan, de még czélra nem vezető eljárásnak tekintendő, ha a vizsgálat az egyes feleknek kérelmére önmaguk ellen mintegy azért történik, hogy hatóságilag megállapíttassék, miszerint náluk mesterséges bor nincs. Az illetők tehát önmaguk ellen nem kérhetik a vizsgálatot, ezzel azonban nem tévesztendő össze az, ha valamely borvásárló azért kéri — alaposnak látszó gyanu alapján — a vizsgálatot, hogy vajjon a neki szállított bor nem mesterséges-e?

Mesterséges borok készitésének és azok forgalomba hozatalának tilalmazásáról szóló 1893: XXIII. tez. végrehajtása iránt. (53.850/97. VI—A. sz. Ker. M. r. — L. Rédey Gyüjt. II. 107. l.) 2. §. Az 1893: XXIII. törvény 2-ik §-ának meghatározása szerint mesterséges a bor, ha az: *a)* nem kizárólag szőlőből, illetőleg szőlőmustból készült; *b)* ha a borhoz tisztitott szeszen vagy borpárlaton (tiszta cognacon) kívül víz, vagy bármely más anyagok kevertetnek. A törvény azonban megengedi, hogy a természetes must az okszerű pinczekezelés elveinek megfelelőleg javíttassék, illetőleg, hogy a bor természetes mustból, javítás útján vagy javítás mellett állíttassék elő. L. mustkezelés. L. borkezelés.

Mesterséges boroknak tekintendők. (L. Rédey Gyüjt. II. 110. l.) Víznek, saccharinnak s — a caramell és a szafflór kivételével — más növényi vagy ásványi festőanyagoknak, kátrányfestékeknek, glycerinnek, salicyl-savnak, tamarinda-kivonatnak, zamat-kivonatoknak, bármiféle essentiáknak, szagosító olajoknak, vagy egyéb folyadékoknak (bor-zamatoknak, extractumoknak)-továbbá a jelen szakaszban megengedettől eltérő minőségű szesz, nek (cognacnak), czukorneműeknek, kénnek, savpótló, savtalanító és derítő szereknek stb. a musthoz, illetőleg a borhoz való keverése vagy a must, illetőleg a bor kezelésénél való használata feltétlenül tiltva van; következésképen azok a borok, a melyek: nek készítésénél vagy kezelésénél ilyen anyagok használtattak, valamint az előző bekezdésben foglalt rendelkezésbe ütköző módon kezelt mustok és borok is mesterséges boroknak tekintendők.

Mesterséges borok tilalma ellen vétők ügyei, valahányszor lefoglalás vagy zárlat rendeltetett el, soronkívül tárgyalandók és intézendők el. (99.942/1893. sz. Ker. M. r.)

Mesterséges borokra vonatkozó tilalom. L. borhamisítás.

Meteorologiai intézetben vasárnap is végezhető az intézet időjárási térképes napi jelentéseinek nyomtatása:

egész nap. (14.837/92. II. *A)* 1. *b)* pontnál 22.781/901. VIII. sz. Ker. M. r.)

Mészárosok iparűzése. L. sütők, mészárosok stb. czim alatt.

Mezei munkát nem cselédkép, de szerződéskép vállalkozó munkások, ha nem helybeliek, csak igazolási jegy, vagy községi bizonyítványnyal vehetők fel. Ily szerződés mindig irásban kötendő s a helység birája, vagy helyettese által láttamozandó. (1876 : XIII. tcz. 84—85. §-ai.)

Mezei terméuyek lopása, mint bűntett. L. gazdasági termény ellopása.

Mezei út használata, ha az be van tiltva, kihágást képez. (1894 : XII. tcz. 65. §.) 100 korona. Károsult fél inditványára üldözendő. Illetékes a fővárosban az elöljáróság.

Mezei utak jogtalan megszűkitése, elszántása, rongálása stb. kihágást képez s 400 kor. terj. pb. büntetendő. (1894. évi XII. tcz. 94. §. *d)* pont.) Az eljárás hivatalból indítandó meg. Illetékes az elöljáróság.

Mezőgazdasági eszközök jogtalan használatát kihágásnak minősíti az 1894 : XII. tcz. 95. §-a. Károsult fél inditványára. Illetékes a fővárosban az elöljáróság. Büntetése 100 kor. terj. pénzbirság.

Mezőgazdasági hamis statisztikai adatok bevallása kihágást képez. Csak a szándékos esetek büntetendők. 100 kor. terj. pb. (1895 : VIII. tcz. 6. §.) Itél a Rh.

Mezőgazdasági munkák vasárnapi végzése mit képez? Mezőgazdasági munkának vasárnapon teljesítése nem munkaszünetsértést, hanem vallás elleni kihágást képez (m. t. h.) (Ker. M. r.)

Mezőgazdasági termények hamisitása, hamisításra alkalmas anyagok hirdetése és forgalomba hozatala, hamisított mezőgazdasági termények árulása kihágást képez. A kihágás megállapitása esetén a hamisítványok elkobzandók. (1895 : XLVI. tcz. 3—4. §.) Itél a Kh., Budapesten a ker. Elöljáró.

Mezőn meggyujtása kórónak, trágyának, tarlónak, avarnak, nádasnak, tőzegnek oly helyen, hol abból másnak kára származhat s azt felügyelet nélkül hagyja, kihágást követ el s 200 koronáig terj. pb. büntetendő. (1894 : XII. tcz. 94. §. *e)* pont.) Illetékes az elöljáróság. Magánvádra üldözendő.

Mezőőr kihágást követ el, ha bizonyítványát és szolgálati jelvényét legkésőbb a szolgálatból való eltávozása előtti napon a községi elöljáróságnak át nem adná. Büntethető 200 koronáig. Illetékes a fővárosban az elöljáróság. (1894 : XII. tcz. 96. §.)

Mezőrendőri kihágásokból befolyó pénzbüntetések felerészben az országos közgazdászati alapot, felerészben pedig azon községet illetik meg, melynek területén a kihágás elkövettetett. (1894 : XII. tcz. 101. §.)

Mezőrendőri kihágásnál a cselekmény sulyosabb beszámí-

tás alá esik, ha a kihágás vasár-, és ünnepnapon, vagy a vasár-, és ünnepnapot megelőző hétköznapon, továbbá ha éjjel, bekerített helyen vagy határozott figyelmeztetés ellenére követtetett el, vagy ha a mezei lopás elkövetésére valaki a lopás helyszinén szekérrel jelent meg. (1894 : XII. tcz. 98. §.)

Mezőrendőri kihágásnál visszaesés esetén a 93., 94. és 95. §-okban meghatározott büntetés kétszerese is megállapítható. (1894 : XII. tcz. 99. §.)

Mezőrendőri kihágási ügyekben illetékesek : I. fokban : 1. a fővárosban a ker. elöljáró ; 2. törvényhatósági joggal felruházott városokban a rendőrkapitány, vagy a tanács által megbizott tisztviselő, rendezett tanácsu városokban a polgármester ; 3. kis és nagy községekben : ha a kár a 40 korona értéket meghaladja, a főszolgabiró, ellenben a biró és az elöljáróság két tagja a kis községben, nagy községben pedig a biró, jegyző s az elöljáróság egy tagja.

Mezőrendőri törvénybe ütköző kihágások, ha a kár 60 koronánál nagyobb, a Btv. alapján birálandók el, ellenben a mezőrendőri törvényben meghatározott bíróság itél felette. (1894 : XII. tcz. 97. §.)

Mezőőrök bántalmazása. Felesketett mezőőrnek, jogos zálogolás meghiusítása czéljából, tettleg való bántalmazása nem mezőrendőri kihágást, hanem hatóság elleni erőszakot képez s elbirálása a büntető bíróság hatáskörébe tartozik. (1899. évi 3604. sz. B. M. r.)

Mezőőröknek segély. Az 1897. évi 62.824/fk. I. sz. r. szerint a fővárosi mezőőröknek felhivására a rendőrök segélykezni tartoznak.

Mezőőrök szolgálati fegyvere és használata. (913/95. kgy. sz. szbr. — L. Rédey Gyüjt. 1898. 140. l.) 11. §. Minden felügyelőt és mezőőrt a székes főváros forgópisztolylyal és oldalkéssel lát el. A forgópisztolyt és oldalkést szolgálatukban állandóan magukkal viselni kötelesek. A forgópisztolynak és oldalkésnek szolgálaton kívül való viselése fegyelmi vétséget képez. A forgópisztoly és oldalkés a székes főváros tulajdonát képezvén, kimélendő s mindig oly állapotban tartandó, hogy szükség esetén használható legyen. 12. §. A felügyelő és mezőőr a forgópisztolyt és oldalkést azonban csak akkor használhatja : 1. ha valaki őt életveszélyt okozható eszközzel (lőfegyverrel, fejszével, késsel, bottal stb.) megtámadja ; 2. ha kártékony állatot akar elriasztani. Vadat lőnnie semmi esetben nem szabad.

Mezőről gazdasági termény ellopása. L. gazdasági termény ellopása.

Mezőségi házalók. L. házalók lóval.

Méhtörzsek megsemmisitése. (1894 : XII. tcz. 95. §.) Kihágást követ el, a ki a rothadásos méh törzseit a baj felismerése után azonnal meg nem semmisíti. Büntethető 100 koronáig. Itél a fővárosban az elölj. Hivatalból üldözendő.

Ménló kocsiba fogása. L. bérkocsi szbr. IV. fejezet.

Méreg által való megrontása az egészségnek a btv. 309. §-ába ütközik, ha az ölési szándék nélkül adatott be vagy alkalmaztatott.

Méreggel halászatot tiltja a vizjogi törvény (1885 : XXIII.) 24. §-a s az ily cselekményeket a rendőrség a 185. §. alapján 200 kor. terj. pb. bünteti.

Méregtartalmú ételek, italok lefoglalása. L. egészségre stb.

Méregtartalmú festékek használatáról. (36.685/1874. B. M. r. — L. Rend. Tára. 283. l.) Ellenőrizni kell a tiszti orvosoknak e rendelet betartását évente legalább háromszor. Méregszerekkel házalni tilos. Méregszerek engedély nélküli árusítása büntetés alá esik. Méreglopást az árus köteles azonnal bejelenteni, a hatóság nyomozni a tetteseket.

Mérgezése az állatoknak. (F. M. 3542/95. sz. r.) Ragadozó vagy kártékony állatok mérgezése csak hatósági engedélylyel történhetik. Mérgezett húsdarabok a szabadban oly helyre teendők ki, hogy a közlekedési utaktól legalább 100 méterre essenek. A méreg kitevéséről az elöljáróság 5 napal előbb értesítendő ; az elöljáróság ezt közhirré teszi. A mérgezett tárgyakra a kitevő felügyeltetni tartozik. Sertésjárásban tilos a mérgezés. E rendelet elleni kihágások a rendőrség által 15 napig terjedhető elzárással büntethetők.

Mérgek árusítása. L. gyógyszerek és mérgek stb.

Mérges festékek használása és eladása. (10.761/1867. B. M. r. — R. T. 249. l.) 1. Tilos oly festék alkalmazása étel, italhoz, mely a vas kivételével bárminemű érczet, guttmézgát, pirinsavat vagy anilint tartalmaz. Alakokat, jelezvényeket keményítő, czukor s tragantmézga keverékéből csinálni tilos. 2. Gyermekjátékot tilos bevonni oly festékkel mely mirenyt (arsen), dárdanyt (antimon), ólmot, rezet, kadmiumot, kobaltot, nicklt, higanyt (a tiszta higpir kivételével) horgonyt vagy gummiguttot tartalmaznak. Ha más tartalmú festékkel is van bevonva a játék, le nem dörzsölhető mázzal vonandó be. 3. Mirenynyel (arsenikum) készített mű vagy természetes virágoknak, kárpitoknak mázburokkal kell bevonva lenni. 4. Mirénytartalmú festékkel szobát befesteni tilos. E rendelet áthágása kihágásnak minősíttetik.

Mérgekkel házalni tilos. L. házalva tilos árusítani stb.

Mérgek készitésére s az azokkal való elbánásra nézve kiadott szabályok megszegése a Kbt. 108. §-ába ütköző kihágást képez. (Illetékes a J. b.)

Mérgek külföldről való behozatala. (2180/1886. sz. B. M. r. — L. R. T. 121. l.) Az alább jelzett mérgek bárki által bárki részére is csak az illetékes politikai hatóság által a behozató nevére kiállított engedélyokmány alapján hozhatók be a vámon át. Ily engedély adható esetről-esetre vagy pedig állandóan. E mérgek a következők : 1. Arzén, arzenik, szürke arzénsav (légy-

méreg), fehér arzén (patkánymérég). 2. Kénarzén. 3. Arzénsav sók, p. o. arzénsavas káli, natron, kobalt, rézoxyd. 4. Antimonkészítmények. 5. Kéneső-készítmények. 6. Phosphor (közönséges kristályos). 7. Brom. 8. Cziankalium (kéksav stb.). 9. Alcaloidok, mint p. o. atropin, brucin, coacin, digitalin, morphin, nicotin, strychnin, veratin stb.

Mérgezés gyanuja esetén a vegyészeti vizsgálatot az országos birósági vegyész teljesíti. (B. P. 244. §.) A kezelőorvos felhivandó a beteg kórrajzának és a rendelt gyógyszerek receptjeinek bemutatására. 78.879/887. B. M. r. 47. §. Hányadék vagy ezzel bepiszkított tárgyak megőrzendők.

Mérnöki jelek rongálása a mezőn. L. gazdasági czélra szolgáló stb.

Mérnöki hivatal s a rendőrség. (10.320/fk. I. 900. sz. r. L. Rédey Gyüjt. 1900. 115. l.) Midőn egyes rendőri hivataloknak a székesfővárosi mérnöki hivatal közreműködésére bizottsági eljárások vagy helyszini szemlék megtartására szükségük van, a sürgős esetek kivételével, a mérnöki hivatalt ne közvetlenül, hanem a fővárosi tanács útján hivják meg.

Mérnökök központi felügyelete. (88/fk. eln. 97. sz. — L. Rédey Gyüjt. II. 58. l.)

Mértéken alól adott áruk. L. áruk mértéken alól kimérése.

Mértéken alól való kimérése az áruknak az 1888. évi 70.000 B. M. rendeletbe ütköző kihágást képez.

Mértékek ellenőrzése. A mértékek ellenőrzése és a korcsmai palaczkok és poharak hitelesítése tárgyában most is érvényben levő törvényes rendelkezések a következők: a métermérték behozataláról és a mérték hitelesítéséről szóló 1874 : VIII. és 1891 : VI. tcz., a mértékek ellenőrzése tárgyában 1875. évben kiadott 58.438. sz. belügyminiszteri rendelet, a hordók ellenőrzése tárgyában kibocsátott 25.734/1876. sz., a vendéglőkben és korcsmákban használt palaczkok és poharak hitelességének ellenőrzésére kiadott 2162/1876. sz., 80.357/1890. sz., 40.515/1892. sz., a tej árusítására használt palaczkok megjelölése tárgyában kibocsátott 46.815/1888. sz. és 6523/1899. sz. kereskedelemügyi miniszteri rendeletek.

Mértékek ellenőrzésének foganatosítása. (58.438/75. B. M. r. — L. 1875. R. T. 558. l.) Budapesten a mértékellenőrzőszolgálatot az államrendőrség s a vásárfelügyelőség közegei együttesen teljesítik. Az utasítás főbb pontja: 1. A közforgalomban csak hitelesített mértékeket szabad használni. (L. hitelesített mértékek.) Magánosok maguk részére bármi mértéket használhatnak. Arany, ezüst, ékszer, drágakő, gyógyszer kimérésére csak szigorú mérleg használható. Szigorú mérleg ismertető jele: a bélyeg mellé ütött hatágú csillag. Érczből készült ürmértékeknek belülről ónozva kell lenni, különben elkobzandók. Nem hitelesített, hamisított vagy hibás mértékek elkobzandók s az, a ki használta a közforgalomban, 200 kor. terj. pb. büntetendő. Ha csalási szán-

dék forog fent, az ügy a büntető törvényszékhez átteendő. Hamisítás gyanuja fenforog, ha: *a)* a bélyeg nem a kijelölt helyen van (L. hitelesített mérlegek.); *b)* ha a bélyeg szám nélkül van; *c)* ha annak alakja igen elüt a szokásostól; *d)* ha a mérték nagyságát jelző szám hiányzik vagy megmásítottnak látszik. Hibás lehet a mérleg, ha: 1. Fémrúdnál, ha görbe vagy végei kopottak. 2. Famértéknél, ha végén nincs fémburok. 3. Ürmértéknél, ha behorpadt, feneke benyomott vagy kettős fenekű. 4. Súlyoknál, ha felülete lyukacsos, részei letördeltek, ha a fenék ki van vájva, ha karimája tompára van leesztergályozva. 5. Egyenlőszárú rúdmérlegnél, ha nyugodt állapotban a nyelve be nem áll. 6. Tizedesmérlegnél meg kell nézni, rajta van-e a vízszintességet jelző függő súly. 7. Serpenyős mérlegnél meg kell nézni, hogy nyugodt állapotban helyesen beáll-e a nyelv. 8. Kofamérleget, melynek karja egy körte jelvényével van bélyegezve, boltokban, mészárszékekben stb. használni tilos. Csak csekély értékű dolgok mérésére használható u. n. kofaüzleteknél.

Mérlegelés alkalmával állatok megkötözése. L. «a» állatok szállítása.

Mértékkel csalás. L. áruknak a közforgalomban stb.

Mértékhasználat. L. törvényes mérték stb.

Mértékhitelesítés. (1874: VIII. tcz. 10. §.) Csak hitelesített mértékek használhatók. A törvénynek meg nem felelő mértékek és mérőkészülékek elkobzandók. (1874: VIII. 19. §., 1879: XL. tcz. 22. §. és 1901: XX. tcz. 23. §.)

Mértékek tejneműek elárusításához. L. tej- és tejneműpalaczkok stb.

Mértékekre vonatkozó szabályok megszegése. Lásd hitelesítettlen mértékek.

Mészáros, marhakereskedő az állategészségügyi törvény 13. §-a szerint kihágást követ el, ha járvány idején idegen istállóba belép s e törvény 154. §-a értelmében 200 kor. terj. pb. büntethető a rendőrség által.

Mészárosok, marhakereskedők stb. és a marhalevél. L. állatvásárok rendtartása.

Mészárszékben árjegyzék. L. húskimérésnél.

Mészárszék-iparnál vasárnap mi gyakorolható? Mészáros-iparnál az elkészítés, elárusítás és szállítás: déli 12 óráig, június és július hónapban azonban csak d. e. 10 óráig. (14.837/92. II. *A)* 4. *d)* és II. *A)* 4. Ker. M. r.)

Mészárszékekben mi árusítható? (32.459/1900. VIII. sz. tanácsi határozat.) A mészárosok s az üzleteikben helyet foglaló asszonyok zöldségelárusításra szóló iparigazolványaik alapján tej, vaj, tojás és más hasonló, zöldséget nem képező élelmiczikk elárusításával nem foglalkozhatnak ugyan, a mennyiben azonban a nevezettek tej, vaj, tojás és más hasonló élelmiczikkekkel való kereskedésre is váltanak iparigazolványt, állandó üzleti helyiségben a vásárcsarnoki szabályrendelet alapján az élelmiczikkek

árusitásában sem akadályozhatók meg. A kereskedelemügyi miniszternek erre vonatkozó 21.498/VIII. 1900. sz. okiratából: 1. «A mészárszék tágas, világos, tiszta, szellős helyiség legyen, a melynek padlója, falai vizet át nem eresztő anyaggal vannak burkolva. 2. A mészárszékben a zöldségfélét, továbbá tejet, tejfelt, vajat, tojást stb. árusító részére külön hely jelölendő ki, a melyben az említett élelmiczikkeken kívül más dolgok (pl. állatrészek) nem foglalhatnak helyet; e külön helyen a tej, tejfel, vaj, saját állványon, megfelelő edényekben letakarva tartandók. 3. A mészárszékekben elárusításra szánt élelmiczikkek a húsmérés idején túl és egé-zségi s tisztasáig tekintetben kifogástalan helyen tartandók».

Mészgödrök kötelező bekerítése. L. kutak, gödrök stb.

Mészégetés erdőben. L. erdőben veszélyes stb.

Mészipariban vasárnap mi gyakorolható? Mészipariál kizárólag az égetési munkák: egész nap. (14.837/92. I. 1. pont. Ker. M. r.)

Mészoltó-gödrök a fővárosban. L. építkezéseknél munkásárnyékszékek stb.

Mészlopás erdőből. L. erdei lopásról.

Mészszel halfogás. L. halászat kábítószerekkel.

Mézeskalácsos szbr. L. sütő stb.

Mézeskalács festéséhez tilos a dinitrokreosol és korellin használata. L. dinitrokreosol és stb.

Mézeskalácsipar vasárnap gyakorolható. Mézeskalácsipar: egész nap. (14.837/92. II. *A)* 1. *a)* pont. Ker. M. r.)

Mézeskalács-sátor áruhelyet nem ipartársulati tagok is kaphatnak. (37.523/I. 1897. tan. hat.) Kimondja, hogy az engedélyek, illetve sátorhelyek ezentúl az eziránti kérelmezésre kizárólag a ker. elöljáróságok által lesznek kiosztandók az iparigazolvánnyal biró és az ipart tényleg gyakorló mézeskalácsos-iparosok között, tekintet nélkül arra, hogy az illetők tagjai-e az ipartársulatnak vagy sem. A tanács ezzel kapcsolatban elrendeli, hogy a vasárnapi sátorhelyek ezentúl ne az egyes vasárnapokra, hanem az egész idényre osztandók ki.

Mézeskalácsos-sátrak nagysága s felállitási ideje. A főváros tanácsa 37523/1893. sz. határozatával a főváros területén a mézeskalácsos-sátrak felállítását a következőkben állapította meg: a nagy sátor szélességét 5 méterben, a kicsiét 2 méterben, a térfoglalás a kis sátraknál azonban 3 méterre is kiterjeszthető. A sátrak nyáron reggel 4—5 óra között, télen pedig 5—6 óra között állíthatók fel. Megengedtetik azonban, hogy oly helyeken, hol közlekedési akadályok fenn nem forognak, a sátorok már a megelőző napon is, de csak esti 6—7 óra között felállíthatók. A sátrak nyáron esti 9 óráig, télen 8 óráig maradhatnak kint, megengedtetik azonkívül, hogy bucsúk alkalmával a bucsú másnapján ugyanannyi sátor állíttassék fel, a mennyinek felállítása a bucsú első napján meg van engedve.

Miavai házalók kedvezménye. L. házalók a törvény által stb.

Milleniumi versenypálya környékére kivezénylés. L. csömöri-uti stb.

Minősitvényi táblázatok kezelése. L. 1895. évi XII/13. Rfp. np.

Minősitvényi táblázat kezeléséhez. (15/94. Rfp. ut.) Minősítvényi táblázatok az alárendeltekre vonatkozólag mindég az osztályparancsnok által sajátkezűleg töltendő ki és irandó alá.

Minősitvényi táblázatokba a rendőröknek adott megintés és figyelmeztetés a «defolyt évben megjegyzésre okot szolgáltatott-e ?» rovatba bevezetendő. (118. sz. res. Rfp. 1899.)

Minősitvényi táblázatok szerkesztéséhez utasitás. L. 138. sz. res. 1895. Rfp.

Mireny. L. mérges festékek.

Miskárolás. L. sertésherélés.

Moha- és falevél-szedés és lopás erdőben. L. erdei lopásról.

Molnárok vasárnap lisztet nem szállithatnak. — (119.528/1900. B. M. hat.) A molnárok sem a lisztet a malmokból a kereskedőkhöz, sem ezektől a gabonát malmaikba déli 12 óráig sem szállíthatják.

Monaco-játék. L. szerencsejáték.

Mongolfier-léghajók felereszlése. 24.564/fk. I. 1894. rendelet értelmében a fő- és székvárosi rendőrség egész területén tilos és az ezen tilalom áthágását 100 kor. terj. pb. büntetendő.

Mosatás. L. tilos vízhasználat.

Moslék-szállitás. (49.911/X. 900. sz. polgármesteri határozat. — L. Rédey Gyüjt. 1960. 96. l.) A tejeskannákban és tejet szállító kocsikon mosléknak és minden egyéb fertőzést és tisztátlanságot okozó tárgyaknak szállítása tilos, ellenben élelmiszereknek, fűszereknek, lisztnek, korpának és egyéb tisztátalanságot és fertőzést nem okozó tárgyaknak tiszta zsákokban vagy csomagokban szállítása megengedhető.

Mosókonyhák uszodákban. L. Dunafürdők stb.

Motozás foganatosítását szabályozza a 14.237/fk. 98. eln. sz. r.

Motozásnak előállításnál mikor van helye ? L. előállítás vagy bekisérésnél a rendőr köteles stb.

Motozás a kapitányságnál letartóztatott egyéneknek. L. ker. kapitányságra éjjel stb.

Motozásra utasítás. (294/96. Rfp. ut.) Mindazon rendőrök, kik valamely egyénnek megmotozásával bizattak meg, kötelesek a motozást a legalaposabban végezni, továbbá a toloncházi rendőröknek pedig kötelességük az általuk átvett rabot még azon esetben is kimotozni, ha az már kimotozva volt is.

Mozdonyokra kiadott szabályok megszegése. Lásd gőzgépek.

«Mulató» alatt mi értendő ? (7445/97. fk. r. — L. Rédey

Gyüjt. II. 209. l.) Mulatók (orfeumok), vagyis daljáték, ének, szavalat, tánczelőadások, valamint minden egyéb mutatványok és látványosságok rendezésére szolgáló nyilvános helyiségek, melyek csakis ezen előadások tartama alatt állanak a közönség rendelkezésére és melyekben az ételkiszolgálás és italmérési üzlet is csak az előadások engedélyezett ideje alatt gyakorolható.

Mulatóhelyen botránycsinálás. — L. csendháborítást tiltó stb.

Mulatók, dalcsarnokokban stb. előírt tűzbiztonsági rend. (7445/fk. eln. 97. sz. r. — L. Rédey II. 215. l.) 28. §. Ott, a hol szinpad van, a szinpadokon, a közlekedésre szolgáló ajtókat és egyéb mentőkészülékeket (vizeskád, tűzcsap, mentőszekrény stb.) díszletekkel vagy más tárgyakkal eltorlaszolni nem szabad. Tilos továbbá úgy bent magában a látványos vagy mutatványos helyiségben, vagy szinpadon, mint a vele közvetlen összeköttetésben levő mellékhelyiségekben fürészport, gyaluforgácsot, papirosszemetet, vagy más gyulékony anyagot tartani. 29. §. A szinpadon nyilt tűz használata csakis előzetes bejelentés, illetve a tűzoltóság által meghatározott feltételek mellett szabad. 30. §. A világítás, a vízvezeték, valamint a fütés berendezése és ezek felszerelése mindig használható állapotban tartandó. 31. §. Minden fából épült látványos helyen vagy bódéban, a mulatók és dalcsarnokok öltözőiben, valamint, a hol van, a szinpadon a dohányzás tilos. 32. §. A nézőtéren csak a mulatókban és dalcsarnokokban van a dohányzás megengedve, azonban még itt is tilos a szivarvéget eldobni. Miért is köteles az engedélyes kellő számú tartályokról gondoskodni. A közönség ezen tilalomra feliratos táblákon figyelmeztetendő. 33. §. A férfiak és nők öltözője egymástól elkülönítendők. Idegeneknek nemcsak az öltözőkbe, de még a szinpadra is tilos a belépés. 34. §. Az előadások, mutatványok és látványosságok bemutatásának ideje alatt az összes kijáratok nyitva tartandók, tehát zárral el nem zárhatók. 35. §. Az esteli világítás mellett tartott előadások alatt és utánuk is mindaddig, míg a közönség el nem távozott, a nézőtéren, ruhatárakban és folyosókon sem a fő-, sem a mellék- és vészvilágítást eloltani nem szabad. 36. §. A megszabott helyek számánál több jegyet eladni, illetve több vendéget a nézőtérre bebocsátani tilos. A mulatókban és dalcsarnokokban álló helyek nem engedélyeztetnek. 37. §. A folyósóknak, valamint az asztalok, szék- és padsorok közötti utczáknak elállása, vagy bármikénti elfoglalása, nemkülönben asztaloknak és székeknek a folyosókra való kiállítása tilos. A közönség a feliratos táblákon erre is figyelmeztetendő. 38. §. Belépő-jegyekül csakis szelvényekkel és sorszámmal ellátott jegyek használandók.

Mulatók, dalcsarnokok stb. engedélye. (7445/eln. 897. sz. fk. r.) 3. §. Az engedély rendszerint csak egy hónapra adatik, de a körülmények által indokoltan (czirkusz, stb.) hosszabb időre is adható. A díjak mindenkor előzetesen lefizetendők, azonban az

engedély időközben is visszavonható: *a)* ha az engedély kiadhatásának feltételei megszünnek; *b)* ha az engedélyes ezen rendelet súlyosabb áthágása miatt már többször büntetve volt. 4. §. Engedélyt csak az kaphat, a ki: *a)* magyar honos; *b)* nyereségvágyból elkövetett, vagy szemérem elleni büntetendő cselekmények miatt büntetve nem volt; *c)* bordélyt nem tart és nem is tartott soha.

Mulatók, dalcsarnokok stb. felügyelete. (7445/eln. fk. 97. sz. r.) 52. §. A felügyeletet tartó tisztviselő köteles: 1. az előadás előtt félórával megjelenni, az őrséget számon venni, kitanítani és beosztani; 2. a személy- és vagyonbiztonság érdekeinek megóvására fennálló általános szabályokon felül a rendeletben foglaltak pontos betartására ügyelni; 3. az előadások után írásban jelentést tenni, azt a rendőrrel is aláíratni s vele a szokott módon a főkapitánysághoz beküldeni; 4. minden mulasztást, kihágást, vagy egyéb intézkedést igénylő körülményt a jelentésíven megjegyezni; a feljelentéseket pedig eljárás végett közvetlenül az illetékes ker. kapitánysághoz megküldeni. A női öltözők megvizsgálása csak a bent levő nők előzetes értesítése után eszközölhető. 53. §. Ha az ügyeletre kirendelt tisztviselő az előadás kezdetekor még nem jelent volna meg, az ellenőrző tisztviselő, vagy ha ez nem volna jelen, a kivezényelt rendőr köteles a legközelebbi telefon-állomásról rögtön értesíteni a központi felügyeletes tisztviselőt, a ki haladéktalanul gondoskodni tartozik más tisztviselőnek a felügyeletre való kirendeléséről. Az ily módon kirendelt tisztviselő ezen körülményt a jelentés-íven megjegyzi és a szolgálatot akkor is folytatja, ha az eredetileg kirendelt tisztviselő később ott meg is jelennék.

Mulatók, dalcsarnokok stb. előadásai. (7445/fk. eln. 97. sz. r.) 20. §. A mulatókban esténként csak két szinházi előadásra nem alkalmas, szinházi műsoron nem levő és szinház által előadásra meg nem szerzett, legfeljebb háromnegyed óráig tartó egyfelvonásos darab vagy daljáték adható elő. A dalcsarnokokban pedig csak olyan két, hasonló jellegű darab vagy daljáték, melyben legfeljebb 3 személy szerepel és legfeljebb háromnegyed óráig tart. Előadhatók továbbá úgy a mulatókban, mint a dalcsarnokokban ének-, szavalat- és tánczelőadások, vagy más mutatványok, az előadás szövegének vagy tartalmának azonban a vallást, a jó erkölcsöket, a hazafias érzést, az állami intézményeket, a közrendet, egyes személyeket vagy családokat sértenie nem szabad. De tilos még az is, hogy a szereplő tagok a szinrekerülő ének- és szavalati darabok szövegét, vagy a mutatványokat közszemérmet sértő arczjátékkal vagy taglejtésekkel kisérjék. A népligeti műszinkörök ugyanily feltételek mellett több kisebb szindarabot is előadhatnak, kötelesek azonban arra törekedni, hogy olyan darabokat vegyenek fel műsorukba, a melyek irányzatuknál fogva alkalmasak arra, hogy a nép hazafiúi, vallási és erkölcsi érzületére felemelőleg hassanak. 22. §. A műsorba fel-

vett két darab egyikét, a daloknak és szavalatoknak pedig időtartam szerinti fele számát csak magyar nyelven szabad előadni; a mutatványok e rendelkezésnél figyelembe nem vétetnek. A műszinkörök azonban kizárólag magyar nyelvű darabokat és dalokat adhatnak elő. 23. §. Idegen nyelven előadni szándékolt darabok és dalok szövegét — kivévén a német nyelven irottakat — előadásuk előtt legalább egy nappal a szószerinti magyar fordítással együtt be kell mutatni a főkapitányságnál. 24. §. Minden dalnak és darabnak a szövegét, a mennyiben azt az ügyeletes tisztviselő a 20. §-ba ütközőnek találja, köteles az engedélyes az ügyeletes tisztviselő kivánatára ennek átadni, sőt utóbbinak egyszerű szóbeli betiltására levenni a műsorról addig is, míg a végleges betiltas felett a főkapitány dönteni fog. 25. §. Nagypénteken, valamint karácsony-előestéjén előadások nem tarthatók. 26. §. Az előadások éjjel 12 órakor befejezendők. Ilyen kettős előadás esetén a délutánit oly időben kell megkezdeni, hogy a délutáni és esti előadás között 2 órai időköz legyen, mely alatt a helyiségek kiszellőztetendők. A népligetben levő műszinköröknek megengedtetik, hogy egész délután késő estig folytonosan tarthassanak előadásokat. 27. §. Minden mutatványos előadásnál, melynél akár a működő személy, akár a közönség testi épsége bármi módon veszélyeztetve lehet, az engedélyes a szükséges elővigyázati óvintézkedéseket megtenni köteles. E czélból minden mulató, dalcsarnok és állandó czirkusz mentőszekrénynyel szerelendő fel, a városligeti műszinkörök és látványos helyek pedig együttesen tartoznak egy jól felszerelt mentőszekrényt tartani a rendőrség által meghatározandó helyen.

Mulatókban, dalcsarnokban stb. szereplő nők és gyermekek. (7445/eln. fk. 97. sz. r.) 19. §. Tizenhat éven aluli énekesnők egyáltalán nem szerződtethetők, tánczosok, tornászok és lovarmutatványosok azonban, habár 16 éven aluli nők és tankötelesek gyermekek volnának is az illetők, felléptethetők, de csak a természetes és törvényes gyám hozzájárulása s a rendőrség külön engedélye mellett.

Mulatókban, dalcsarnokokban stb. szereplők nyilvántartása. (30256/fk. 97. sz. r.) A 17. §. szerint mulatókba és dalcsarnokokba szereplők gyanánt állandóan csak magyar honosságú egyének szerződtethetők és a nem magyar honosok, kiknek szerződtetése csak egy hónapra terjedhet, útlevelüket vagy más rendőrhatósági igazoló okmányokat a főkapitányságnál a «Nyilvántartási könyvbe» leendő bejegyzés végett bemutatni kötelesek.

Mulatók, dalcsarnokok stb. szereplőinek viselkedése. 48. §. A szereplő női tagok az előadás bevégezte után csakis étkezés czéljából maradhatnak az illető helyiségben. Tilos azonban nekik a vendégek asztalához ülni, a vendégekkel dorbézolni, lármásan mulatni, azokat ivásra, költekezésre bármi módon is csábittatni, jelmezruhában a nézőtéren tartózkodni, egyáltalán

közszemérmet és erkölcsiséget sértő módon viselkedni. Ezen szakaszban foglalt rendelkezés betartásáért az engedélyes és az illető szereplő női tagok együttesen felelősek.

Mulatók, dalcsarnokok stb. szinpadja. (7445/eln. 97. fk. r.) 9. §. Minden állandó szinpadon egy tűzcsap és tömlő, továbbá egy vízzel folyton telt kád, ebben egy pokrócz és két vödör tartandó. Az ideiglenes szinpadon legalább is egy vízzel folyton telt kád, ebben egy pokrócz és két vödör tartása kivántatik. 10. §. A szinpadon és az öltözőkben levő gázlángok sodronykosárral látandók el, a szinpad elején levő lángok elé szintén vassodrony huzandó, hasonlóan a szuffita világításnál is. A szinpadon levő lábvilágítás üveghengerben alkalmazandó. 11. §. A szuffita világítás ott, a hol gázláng ég, csak vassodronyokon függhet. 12. §. A zsinórpadra felfüggesztett díszletek oly módon függesztessenek fel, hogy veszedelem esetén azonnal lebocsáthatók legyenek. 13. §. A szinpadon és zsinórpadon használt kézilámpák csak kettős elzárásúak lehetnek. 14. §. A fővilágításon kívül a kijáratoknál, valamint a helyszini szemle tartó bizottság által véleményezett helyeken vészvilágítás alkalmazandó, a mely világításhoz csakis stearin-gyertya használható, még a villamos világítás mellett is. Mulatókban és dalcsarnokokban a kőolajvilágítás egyáltalán tilos. 15. §. A nézőtéren az asztalok, illetőleg az 1. §. *c)* pontjában felsorolt helyeken a széksorok vagy padsorok úgy helyezendők el, hogy közöttük a kijárati ajtók irányában a tűzrendészeti vizsgálatkor megállapítandó szélességű szabad közlekedési út maradjon. 16. §. A nézőtér belső oldalán a kijáratok olvasható «kijárat» feliratos táblával látandók el. Minden ajtó kifelé nyiljék.

Mulatókban katonai egyenruha. L. katonai stb.

Mulatók stb. külön helyiségei. (U. a. r. — L. Rédey II. 217. l.) 41. §. A mulatók, dalcsarnokok és más egyéb látványos és mutatványos helyek elkülönített mellékhelyiségeinek (chambre separék) ajtói a rendőri ellenőrzés akadálytalan gyakorolhatása czéljából belülről el nem zárható zárral látandók el.

Mulatókban stb. németnyelvű darabok. (U. a. r. — L. Rédey II. 222. l.) A német nyelven kívül más idegen nyelven előadni szándékolt darabok és dalok szövege azok magyar fordításával együtt a főkapitányságnál bemutatandó. Az ily darabokat és dalokat a közigazgatási osztály, a mennyiben a tartalom kifogás alá nem esik, láttamozás után az engedélyesnek visszaadja, ki a láttamozott szöveget megőrizni és az ügyeletes vagy ellenőrző tisztviselő kívánatára felmutatni tartozik.

Mulatókban stb. ruhatári dij. (U. a. r. — L. Rédey II. 216. l.) 39. §. A ruhatári díjak a következőkben állapíttatnak meg: *a)* a felöltő s más nagyobb ruhadarab után 20 fillér; *b)* esernyő, bot és kalap után 10 fillér szedhető. Túlkövetelés szigorúan tilos. Azonban a közönség nem kötelezhető arra, hogy a ruhatárt igénybe vegye.

Mulatókban stb. tányérozás. (U. a. r. — L. Rédey II. 217. l.) 45. §. A mulatókban és az állandó czirkuszban a tányérozás vagy tányéroztatás tilos; a dalcsarnokokban és az 1. §. *c)* pontjában említett egyéb helyeken megengedtetik, de csak külön főkapitányi engedélylyel.

Mulatságoknál díjak leszállítása. (9020/fk. eln. 1896. szabályzat. — L. Rédey I. 79. l.) 16. Belépti-díj mellett rendezett közművelődési czélú és jellegű, vagy pedig hasznos közismeretek terjesztésére szolgáló, ezen díjjegyzékben különösen meg nem nevezett előadások vagy mutatványok engedélyeiért esedékes rendőri és városi díjak, az ezen díjjegyzékben megállapított minimum szerint szabandók ki, sőt egyes indokolt esetekben azok a főkapitány által kivételesen a minimum felére is leszállíthatók.

Mulatságoknak engedély díja. L. engedély stb.

Mulatság tarthatásáért kérvények szerkesztése. (Lásd Rédey I. 78.) Az engedélyek kiszolgáltatása iránt benyujtandó kérvényekbe felveendő: *a)* az engedély tárgyát képező tánczvigalom, zeneestély, vagy pedig az előadás, mutatvány stb. körülirása; *b)* a kerület, utcza (út, tér) és szám, a hol az engedély tárgyát képező mulatság, előadás vagy mutatvány megtartatik; *c)* az időtartam, melyre az engedély kivántatik; *d)* a szedendő legmagasabb belépti-díj összege; *e)* a kirendelendő rendőrök száma s *f)* a kérvényező állandó lakása s azon körülmény felemlítése, vajjon a kérvényező vállalata után fizet-e adót s hol?

Munkaadó s betegsegélyző pénztár. L. betegsegélyző pénztár stb.

Munkakönyv hamisitás. L. cselédkönyv hamisítás.

Munkaszüneti felmentés iránti kérvények mindenkor a kereskedelmi miniszterhez intézendők.

Munkaszüneti nap után munka megkezdése. L. vasárnapi munkaszüneti nap után stb.

Munkás s gazda közti ügyek. L. cseléd, munkás és gazda stb.

Munkásigazolvány zálogbavétele. vagy arra hitelezés kihágást képez. (1898: II. tcz. 64. §. Itél Budapesten a kerületi Előljáró.)

Munkásképző tanfolyamok nyilvános előadásai. (939/res. B. M. sz. 902.) Munkásképző tanfolyamok, minthogy a bemutatott programm szerint annak hallgatója minden munkás lehet, nyilvános előadások jellegével birnak, melyek tartására az 1891. évi augusztus hó 4-én 64.573. sz. alatt kiadott körrendeletem 1. §-a értelmében rendőrhatósági engedély szükséges. Maga azon körülmény, hogy ezen felolvasások valamely egyesület helyiségében tartatnak, meg nem változtatja azokat az illető egylet tényeivé. Hogy pedig az ily nyilvános előadások ellenőrzése a rendőrhatóságnak joga, az kétségtelen.

Munkások kilizetése italmérésben tilos. L. italmérési helyiségeket stb.

Munkások ruházata. L. «Zs» zsákolók stb.

Munkás-segélypénztári könyv zálogba tétele vagy arra való hitelezés tilos. (1900 : XVI. tcz. 40. §.)

Munkás-segélypénztár tagsági könyvét a gazda nem veheti el. (1900 : XVI. 39. §.)

Munkások vasárnapi munkaszüneten. L. vasárnapi munkaszüneten segédszemélyzet.

Mustkezelés. (L. Rédey II. 108. l.) A must okszerű kezelése alatt értendő minden oly eljárás, mely a must minőségét javítja anélkül, hogy mennyiségét lényegesen szaporitaná, vagy olyan anyagokat vinne bele, melyek az erjedés után is benne maradva, a természetes borban elő nem forduló alkatrészeket tartalmazó italt eredményeznének. Megengedtetik tehát : 1. a must czukrozása tiszta czukorneműekkel, mint raffinált répa- vagy gyarmatczukorral (nádczukorral), candis-czukorral, továbbá töppedt szőlővel, külföldi mazsola-szőlővel. E szabály alól a tokaji borvidéken termelt borok kivételt képeznek, mert ezek mustjának czukrozása feltétlenül tilos ; 2. a must szeszezése, de csak finomított, legalább 95%-os tiszta szeszszel, vagy tiszta borpárlattal (tiszta cognackal) ; 3. a must sürítése befőzés által ; 4. a must lenyalkazása mérsékelt mennyiségű (az elmélet s a gyakorlat által az újabb tapasztalatok nyomán elfogadhatónak jelzett csekély mértékű), de csak mirenymentes kénnel ; 5. a must savtalanítása tiszta szénsavas mésszel vagy kálival.

Mustszállitás. L. Bor, must, szőlő, czefre stb.

Mutatványok engedélyhez kötvék. L. nyilvános tánczvigalom.

Mutatványosok kihágás esetén feltétlenül bekisérendők. (1881 : XXI. tcz. 18. §.)

Muzeumkert megfigyelése. (33/97. Rfp. ut.) A muzeumkertben talált oly gyanus egyének, kikről feltételezhető az, hogy zsebmetszés vagy hasonló cselekményekre hajlammal birnak, mindég a legszigorúbban szemmel kisérendők, gyanu felmerülése esetén igazolásra szólitandók fel, esetleg előállitandók a ker. kapitánysághoz.

Műemlékek megrongálása — ha azok fentartását a közoktatási miniszter elrendelte — az 1881 : XXXIX. tcz. 16. §. szerint 100—1000 kor. pénzbirsággal büntetendő. Illetékes a Járásbiróság.

Műlovarda felügyelete. (1894 : 14.242/fk. I. sz.) Az ügyelet d. u. egy félórával, este egy órával az előadás előtt kezdődik. A dohányzás tilos, kivévén az éttermet. A világítás félórával az előadás előtt felgyujtandó. A világítás és víznyomás rendbenléte után a közönség azonnal bebocsátható. Az istállókban vizeskádak legyenek pokróczczal, mellettük vödör s a folyosókon egy-egy kézi fecskendő. A czirkusz befogadó képessége 2290. Páholyban 168, zártszék 258, tribünpadokon 120, számozatlan I. o. hely 570, II. o. hely 904, karzati álló 270. A lovarda egész területén tilos a

széna, szalma vagy más szemét elszórása és felhalmozása. 2. 1889; 775/kgy. hat. szerint a lövöldözés, valamint minden tűzveszélyessé válható cselekmény mellőzendő a műlovardában.

Művirágok arzénnal festése. L. mérges festékek.

Működési terület beosztása a Dunaparton. (7831/fk. kih. 1901.) L. idénypiacz (dunaparti) területi illetékessége.

Műszaki vasúti üzletvezetők megidézése kihágási eljárásokban. L. kihágási tárgyalásokhoz stb.

Műszinkörök rendje. A 7445/fk. eln. 97. sz. r. — (Lásd Rédey II. 209. l.) hatálya alá tartoznak a műszinkörök (a ligetekben) czirkuszok, plasztikonok, körképek, panorámák s minden néven nevezendő nyilvános látványossági és mutatványi helyek és bódék, sőt maguk a mutatványok és látványosságok is, mihelyt azok nyilvános helyeken rendeztetnek, habár belépő-díj nélkül is. A műszinkörökre az idézett rend. 20., 22. és 26. §-ai rendelkeznek részletesebben.

Műszinkörök szellőztetése. (19.424/fk. I. 97. sz. r. — L. Rédey II. 72. l.) Az összes népligeti (Horváth, Fisch, Galló és Barokaldi-féle) szinkörökben az egyes előadások között mindenkor legalább 10 percznyi szünet tartandó, mely szünet alatt az összes ki és bejáró ajtók szellőztetés végett nyitva legyenek és a következő előadásra jegygyel biró közönség csak ezen 10 percznyi szellőztetési időtartam letelte után bocsátható be a szinkörbe.

Műtétek gyanus betegségű állaton. L. veszett állatok.

Művaj (margarin) csakis ezen elnevezéssel és megjelöléssel hozható forgalomba. Valódi vaj gyanánt való elárusítása az 1895 : 46. tcz. 3. §. *d)* pontja értelmében kihágást képez. Bünt. 2 hóig terj. elzárás és 600 kor. terj. pb.

Művészek ügynökeinek megfigyelése. 67.973/90. VII. Keresk. Min.; 47.029/91. B. M. r.; 36.139/91. fk. I. sz. r. értelmében utasíttatnak az őrszemélyzet összes tagjai, hogy azon ügynökök, kik a főváros területén művészek közvetítésével foglalkoznak a rendőrök által szigorúan ellenőrzendők, azok, kiknek engedélyük nincs igazolandók, esetleg előállítandók és feljelentendők.

N

Nadályozás csak orvosi rendeletre van megengedve. L. borbélyok, ha vérbocsátásra stb.

Nádas felgyujtása a mezőn. L. mező felgyujtása stb.

Nagymezo-utczai bérkocsisok. L. bérkocsisok a Nagymező-utczában.

Napidíjak hivatalos kiküldetéseknél. L. illetmények hivatalos kiküldetéseknél stb.

Napló hivatalos utazásokról. L. illetmények átköltözésnél.

Napos ellenőrök rendőrfőparancsnoki napi jelentménynél kötelesek jelentkezni. (107/94. Rfp. ut.)

Napos ellenőrök szolgálati könyve. (1898. V/25. Rfp.) A napos-ellenőrök kötelesek mindég egy szolgálati könyvet vezetni, melyben egyik napos a másiknak előirja a szolgálatot, hogy az már midőn megkezdi szolgálatát, tudja, hogy minő szolgálatokba kell vezényelni a rendőröket.

Napilapok nyomdáiban a vasárnapi munkaszünet betartandó. (9387/fk. I. 1899.)

Napiparancs aláirása rendőrök által. (156/97. Rfp. ut.) Az őrszobákra naponta beérkező főparancsnoksági napiparancsokat minden egyes rendőr elolvasni és azt sajátkezüleg aláirni köteles.

Napiparancsok kézbesitése. (8/1894. Rfp. ut.) Az osztályparancsnokságok naponta kötelesek egy-egy rendőrt a főparancsnoksági irodába délután 1 órára az osztályaiktól a napiparancs elvitele végett beküldeni.

Napiparancs kézbesitő-könyv visszavitele. (198/1894. Rfp. ut.) Főparancsnoksági kézbesitő-könyvek ugyanazon a napokon, melyeken kiküldettek, a főparancsnoksághoz visszaviendők, nehogy hanyagság által a kézbesítéseknél fennakadás történjék.

Nedves széna eladása tilos és kihágást képez. L. széna stb.

Néma terhelthez, ha irástudó, irásban kell a kérdéseket intézni s a feleletet is irásban kell tőle kérni. Ha nem irástudó: szakértő tolmács alkalmazandó. (B. P. 140. §.)

Német nyelvű darabok mulatókban stb. L. mulatókban stb., német nyelvű stb.

Nemibántalmak bejelentése. A melyik rendőr nemibántalomban szenved és a nőszemélyt — kitől baját kapta — kitudni nem birja, szigorúan büntetve lesz. (6215/rfp. 1902. sz.)

Nemzetközi igazolójegyek. L. Luksch-féle stb.

Nemzeti lobogó használatát az 1895/88.155. sz. B. M. r. szabályozza.

Nemzeti lobogó mikor tűzendő ki? Lásd czímeres lobogó stb.

Nemzeti szinű zászlók. (425/fk. kih. 1899. sz. r.) Felvonulásoknál megtörtént, hogy a nemzeti szinű zászlókról a fehér és zöld szövetet letépték s mint vörös zászlót hordták a menetben. Az ezen súlyos beszámitás alá eső cselekményt észrevevő rendőrközeg az ily megcsonkított zászló továbbvitelét ne csak akadályozza meg, hanem a tetteseket is nyomozza ki és a személyazonosságának kétségtelen megállapitása végett kisérje a kerületi kapitánysághoz.

Nemzeti Szinház felügyelete. Az általános felügyeleti szabályokon kívül (L. szinházi felügyelet.) még a következőkre kell figyelemmel lenni: 1. A szinházi 3 kapu közül a két szélső előadás alatt betéve (de nem bezárva) tarthatók. (1889/28.634. tan. hat.) 2. Az épület Kerepesi-uti és Muzeum-köruti kapui elő-

adás alatt nyitva tartandók. (1882/39.068. tan. hat.) 3. A külső előcsarnokból a III. em. lépcső folyosójára vezető ajtó elzárandó előadás előtt. (U. a. hat.) 4. A szinház hátsó felén levő ajtóban a kulcs benn tartandó. (1897/30.628. tan. hat.) 5. Az intendánsi páholy mögötti kijárati ajtó nyitva tartandó. (1887/18.810. B. M. r.) 6. A villamvilágitás előadásközben is ellenőrzendő. (1887/11.155. Fk. sz. r.)

Nemzeti Szinháznál a kocsiközlekedés rendje. (49.596/fk. I. 1898. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. 1898. 17. l.) 1. A Nemzeti Szinháznál a felhajtás, úgy az előadás kezdetén, mint annak végén balról jobbra, azaz s Pannonia-szálloda felől történik. 2. A várakozó kocsik a Pannonia-szállodától a Kerepesi uton kifelé sorban felállitandók és az előadás végén előrehivás mellőzésével a felállítás sorrendjében egymásután hajtanak a főbejárathoz. Az előrehajtás és a kocsik mellőzése tilos és üres bérkocsik csak a várakozó bérkocsik elhajtása után bocsájthatók a főbejárathoz.

Nemzeti Zenede környékéről kéjnők eltiltása. L. kéjnők kitiltása az Ujvilág-utczából.

Népfelkeléshez tartozó rendőrök jelentkezése az e czélra az osztályparancsnokságoknak időről-időre kiadott ürlapok kitöltése által történik. Altisztek és rendőrök jelentkezési ürlapokat kitölteni és osztályparancsnokságánál átadni a saját jól felfogott érdekükben annál inkább is el ne mulaszszák, mivel az ezen mulasztásból eredő következményeket az illető magának tulajdonjthatja, ha azért a katonai ügyosztály által megbüntettetik. (9405/rfp. 901.)

Népgyülésekről általában. (1848/216. és 1868/128. sz. B. M. r.-ek.) A gyülés 24 órával előbb bejelentendő. Ha a tárgya törvényszegést vagy a közrend erőszakos megháborítását foglalja magában, tilalmazható. Eloszlatás után a gyülést folytatni tilos. A hatóság köteles magát minden gyülésen képviseltetni. A kiküldött tisztviselőnek nyert utasításaihoz kell alkalmazkodni. Tárgysorozatba fel nem vett tárgy vitatását tiltsa be s ha azt folytatnák, a gyülést oszlassa fel. Feloszlathatja a gyülést akkor is: 1. ha az oly fordulatot vesz, hogy a jelenlevők személyes biztonságát vagy a közrendet és békét fenyegeti; 2. ha a gyülés az elnök intézkedéseit figyelembe nem veszi; 3. ha a tanácskozás a tagok rendzavarása miatt nem folytatható. (L. Krecs.Gyüjt. 390. l.)

Népgyülésekről őrszemek jelentése. L. csoportosulásról jelentés.

Népgyülések tartása s azon résztvétel. (766/eln. 1898. B. M. r.) Népgyülések az illetékes I. fokú hatóságnak legalább 24 órával előbb bejelentendők s csak ezen bejelentés folytán nyert engedély mellett tarthatók meg. Hogy ezen tilalomnak érvény legyen szerezhető, népgyülésnek szabályszerű bejelentés és engedély nélkül való rendezése, az azon való részvétel, valamint a hatóság által feloszlatott népgyülés folytatása az 1879: VI. tcz. 1. §-a alapján a belügyminiszter a fenti számú rendelettel ki-

hágásnak minősíti s annak elkövetőire 15 napig terjedhető elzárást és 200 kor. terj. pb. szab.

Népligetben élelmiszer s viz elárusitás. L. élelmiszer a városligetben stb.

Népligetben helypénzszedés stb. L. helypénzszedés joga stb.

Népligetben járva-kelve árusitás. L. járva-kelve stb.

Népligeti őrjáratok. (1898. II/17. Rfp. np.) Népligetbe őrszem vagy őrjáratait teljesítő rendőrök az ott megjelenni szokott alsóbb osztályhoz tartozó, szemérmet sértő öltözetben levő egyéneket eltávolítani tartoznak.

Népligetben vizárusitás. L. városligetben stb.

Népszinházból távozás rendje. (5962/fk. eln. 1900.) Népszinházból az előadás után távozó közönség a rendőrök által felszólítandó, hogy a gyalog távozók a Rókus-kórház felé levő főbejárati kaput, míg a kocsikon távozó közönség a többi oldalajtókat használja.

Népszinház felügyelete. Az általános felügyeleti szabályokon kivül (L. szinházi felügyelet) még a következőkre kell figyelemmel lenni: 1. A gépházat a gépész el ne hagyja. A kazán alatt mindig legyen tűz előadás alatt. (1892/34.467. tan. hat.) 2. A sülyesztőben semmit sem szabad tartani. (1886/40.943. tan. hat.) 3. Bombák, rakéták nem használhatók a darabokban. (1886/9172. fk. eln. r.) 4. Az öltözőkben ruhák csak az aznapi előadásra tarthatók. (1886/9250. tan. hat.) 5. A műhelyekben és a szinpad melletti szobákban előadás alatt dolgozni nem szabad. A prosceniumajtó pedig ez idő alatt zárva tartatik. (1888/34.878. tan. hat.) 6. A világitások felett alkalmazott pléhfedelekről a port minden 8 nap le kell tisztitani. (1888/11.092. tan. hat.) 6. Erkélyajtók nem zárhatók el. (1887/12.566. fk. r.) 8. Állóhelyek száma: földszin 90, II. em. 70, karzaton 200, több nem adható ki. (7027/86. fk. r.) 8. Kéményekhetenként kétszer, a házfelügyelői konyha kéménye egyszer tisztítandó. Ez a kéményseprési könyvben ellenőrizendő. (5091/1887. tan. hat.) 9. A gyalogközönség a főbejáratot, a kocsin jövők az oldalbejáratokat használják. (1882/37.043. tan. hat.) 10. A tűzbiztonsági intézkedésekért elsősorban a bérlő-igazgató felelős az engedély-okmány alapján. 11. A karzati lépcsők elfoglalása tilos. Még a jegyszedők sem ülhetnek oda le. (1896/15.322. fk. eln. r.)

Népszinház szinterén való tartózkodás tilos. (13.024/fk. eln. 1898. sz. r.) Az egyes kivételes esetektől eltekintve, az ügyeletes tisztviselőknek szigorú kötelességük, hogy a szinháznak az előtérről nyiló ajtain (a vasajtókon) át senkit sem bocsássanak be, a kinek az igazgató aláirásával ellátott igazolványa nincsen s ilyenek az emlitett helyiségekben t. i. az öltözők előtti folyosókon és a szinpadon meg nem türendők és ha mégis távozásra szólittatván fel, az illetők el nem távoznának, a kihágási büntetőtörvénykönyv 141. szakasza alapján feljelentendők. Azok is, a kiknek

igazolványuk van, lehetőleg csak a társalgóban tartózkodhatnak s csupán egyes kivételes esetekben, a mikor az igazgatóság erre engedélyt ad, jöhetnek be a szinpadra. Ezen tilalom az ujságirókra is kiterjed.

Néveltagadás a hatóság előtt. A ki a hatóság hivatalnoka vagy közege által hivatása gyakorlatában nevének, állásának, lakhelyének megmondására szólíttatván fel, a feleletet megtagadja vagy valótlant állít: 50 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. (Kbt. 43. §.) Illetékes a Rh.

Névmagyarosítás egy koronás bélyeggel ellátott és születési anyakönyvi kivonattal felszerelt kérvényben a belügyminiszteriől kérelmezendő. A kérvényt a fővárós tanácsához kell beadni. Az állami rendőrség tagjai közül azok, a kiknek idegen hangzású nevük van, a belügyminiszternek 61.670/V. *b)* sz. leirata folytán felhivandók, hogy nevüket magyar hangzásúra változtassák. Ezek a kérvények szolgálati uton terjesztendők be a főkapitanysághoz.

Névtelen levelek. L. anonym-levelek.

Névtelen feljelentésre kihágási eljárás nem indítható. (Kih. elj. 1. §.) Az 1880/40.629. sz. belügyminiszteri rendelet értelmében oly feljelentések, melyekre nézve az illető feljelentők nevöket titokban tartani s a szabályszerű jegyzőkönyv felvételét mellőzni kivánják: közvetlen eljárásra alapul nem szolgálhatnak. Az ily feljelentések a rendőri hatóság magánértesülésének tekinthetők s a hatóság, ha a feljelentésben némi valószinüséget lát, a nyomozást megkezdheti s ha annak során hivatalos eljárásra alkalmas adatok birtokába jut, a rendes eljárást hivatalból indítja meg. A távirati feljelentések, ha azok a feljelentő nevével alájegyezvék, hivatalbóli eljárás alapját képezhetik.

Nitroglicerin szállítása és csomagolása. (B. M. 1890. évi 40.302. sz. r. — L. 1890. R. T. 1628. l.)

Női alkalmazottak bodegákban stb. L. bodegákban női személyzet stb.

Női alkalmazottak kéjelgése a szállodákban. L. szállodák és vendéglők közegészségügyi stb.

Női alkalmazottak tánctermekben. L. tánctermekben stb.

Nőrablás. Ha valaki fajtalanság vagy házasságkötés czéljából valamely nőszemélyt akarata ellenére, erőszakkal, fenyegetéssel vagy ravaszsággal hatalmába kerit, elvisz vagy letartóztat, nőrablás büntettét követi el. (Btv. 321. §.) Az eljárás indítványos, de az indítvány vissza nem vonható. (Btv. 322. §.)

Női szereplők mulatók s dalcsarnokokban stb. L. mulatók stb., női szereplői.

Női termékenység meggátlására szolgáló szerek és készülékek forgalomba hozatala tilos. (50.981/1901. B.M.r.) 1. Minden olyan erőműi készüléknek vagy vegyi anyagokból összeállított készítménynek, mely a női nemi csatornába való bevezetés vagy a méh szájadékának befedése által a női termé-

kenység megakadályozására szolgálhat: az ország területén való forgalomba hozása, terjesztése, eladása, illetve külföldről való behozatala tilos. 2. Hasonló tilalom alá helyezek bármely más szert, készítményt és készüléket is, ha az a női termékenység megakadályozásának czélzatával hozatik ajánlatba. 3. Ezen tilalom megszegése az 1879: XL. tcz. 1. §-a értelmében kihágást képez s 15 napra terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntettetik. 4. Ezen tilalom nem érinti az ilyen készülékek és eszközök forgalmát akkor, ha azok mint gyógyeszközök, irásbeli orvosi rendeletre vagy utasításra, orvosi műszerészek által készíttetnek, illetve kiadatnak.

Női zenekarok. (2080/fk. 1891. sz. r.) 1. Minden kávéház, vendéglő- és sörháztulajdonos, kik oly zenekart akarnak helyiségökben alkalmazni, melyben nők is vannak, kötelesek azt a karmester nevének és lakásának megjelölése mellett a főkapitánynak bejelenteni. 2. Közerkölcsiség és közrendészeti szempontból kifogásolt egyén karmester gyanánt nem alkalmazható. 3. Figuráns nők, azaz olyanok alkalmazása, kik a zenében számbavehetőleg közre nem működnek, nem alkalmazhatók. 4. A zenekar női tagjainak a vendégekkel dorbézolni sem éjfél után, sem éjfél előtt, közillemet sértő ruházatban megjelenni, szemérmetlenül viselkedni, tilos. E rendelet 1. és 2. pontjában foglaltak elleni kihágásért az illető üzlettulajdonos; a 3. pontban foglaltakért a karmester és figuránsnő; a 4. pontban foglaltakért az üzlettulajdonos és a zenekari nő jelenthetők fel és büntetendők meg 100 kor. terjedhető pénzbüntetéssel. (10.336/fk. I. 97. végzés.) A női zenekarok tagjai étkezés czéljából az asztaloknál helyet foglalhatnak ugyan, de tilos a tagoknak a vendégekkel dorbézolni, lármázva mulatni, azokat ivásra, költekezésre bármi módon csábítani, egyáltalában a közszemérmet és közerkölcsiséget sértő módon viselkedni. A zenésznők a kávéházi helyiségben étkezés czéljából a zenélési zárórán túl is tartózkodhatnak.

Nők megmotozása csak nők által és női tanuk jelenlétében foganatosítható. (B. P. 189. §.)

Nősülhetési engedélyért be nem sorozattaknak a hadköteles kor és a III. korosztályból való kilépés előtt a honvédelmi miniszteriumhoz kell folyamodni. (1889: VI. tcz. 5. §.) A kérvényhez csatolandó: családi értesítő és tisztiorvosi bizonyitvány. (H. M. 32.500/1890. sz. r.)

Növendék-marhahús. L. borjú és növendék stb.

Növények irtása, melyek kártékonyak. L. kártékony növények irtása.

Nyájőrző ebek és a vadászok. (Vadászati tv. 1883. évi XX. tcz.) 16. §. A vadászatra jogosítottakon kivül ebet a vadászati területre bocsájtani senkinek sem szabad. Kivétetnek a nyájőrző ebek, melyeknek gazdái kötelesek az eb nyakára oly nehezéket akasztani, mely az eb első lábain térden alól 3 cm.-re lóg le. E rendelet elleni kihágásokat a rendőrség bünteti.

Nyavalyatörésnél első segély. L. első segély.

Nyaralók megfigyelése télen. (5831/92. Rfp. ut.) A lakatlan nyaralók és villákat különösen a hidegebb idők beálltával az őrjáratok úgy éjjel mint nappal a legnagyobb elővigyázattal kötelesek megfigyelni, hogy ott tolvajok, csavargók stb. ne tartózkodjanak vagy betörések és lopások ne történjenek.

Nyári lakások lakbérnegyede. L. lakbérnegyed stb.

Nyilt piaczok. (5408/1897. VIII. sz. tan. hat. — L. Rédey Gyüjt. II. 192. l.) A tanács a következő helyeket jelölte ki: 1. az V. és VII. kerületek részére a Ferdinánd-teret; 2. a VI. kerület részére a Hungária-útnak a Lehel-utczától a Váczi-út felé terjedő részében a legközelebbi névtelen utczáig nyiló utczaszalagot; 3. a VII. kerület részére a Lövölde-tér mindkét szigetét; 4. a VIII. ker. részére a Kőbánya-út és Orczy-út sarkán s a X. kerületben levő háromszögű területet és 5. a IX. kerület részére a Remete-utcza és ez utczának új vonala közt a Gál-utcza sarkán fekvő háromszögű területet. A Garay-téren esetleg el nem férő árúsok a szomszédos utczákban helyezhetők el.

Nyilt tüzek gyujtása a főváros területén tilos. L. takarmányok és stb.

Nyilt vizekben halászat. L. halászati tilalom stb.

Nyilvános adománygyüjtések szabályozása. (35.100. V. *b)* sz. B. M. körr. — L. Rédey Gyüjt. II. 135. l.) Az 1882. évi 18.613. sz. körrendelet érvényben hagyása mellett a következőket rendelte a belügyminiszter: 1. Bármily nyilvános jellegü adomány-gyüjtés, történjék az akár a hirlapokban közzétett, akár postán szétküldött, akár egyéb uton terjesztett általános felhivások folytán, csak előleges hatósági engedély mellett szabad. Az engedélyt, ha a gyüjtés csak bizonyos törvényhatóság, vagy törvényhatóságok területén szándékoltatik, az illető törvényhatóság vagy törvényhatóságok első tisztviselője, ha pedig az egész országban kiterjesztetik, a m. kir. belügyminiszter adja meg. 2. Az ország egyes vidékeit és helységeit érő elemi csapások az éhinség esetében a sujtott lakosság segélyezése czéljából engedély nélkül is indíthatók gyüjtések, azonban ez a felhivás helye szerint, illetékes alispáni vagy polgármesteri hivatalnak 15 nap alatt bejelentendő és az adományok kezelésére nézve az alábbi szabályok szintén megtartandók. 3. Az engedély iránti kérvényben, valamint a felhivásban legalább két erkölcsileg és vagyonilag megbizható személy nevezendő meg, kik a begyülendő adományok átvételére együttesen feljogosítvák és kik azokért egyetemlegesen felelősek. 4. Ugyanezen személyek által a begyült összegekről, illetve tárgyakról s azok hovafordításáról pontos jegyzék vezetendő s az ezekre vonatkozó okmányok a gyüjtés befejezte után is legalább egy évig megőrzendők. 5. A közigazgatási illetékes hatóságok jogosítva vannak ezen jegyzéket és okmányokat bármikor betekinteni, a netán felmerülő kételyek eloszlatására a számadóktól felvilágosítást kivánni, ezek pedig tartoznak azt meg-

adni. 6. Jogosítvák továbbá az illetékes hatóságok a gyüjtés befejeztével vagy ha ez több évre terjedne, minden naptári év végével a számadást mellékleteivel együtt, átvizsgálás végett bekívánni, arra észrevételeiket megtenni s ha azok el nem oszlathatnának, a számadókat felelősségre vonni, a gyüjtött pénzt vagy tárgyakat addig, míg azoknak hovafordítása iránt — illetékes és végérvényes — határozat hozatik, zár alá venni s a további gyüjtést betiltani. 7. Külföldön valamely hazai czélra gyüjtött adományok belföldön csak a magyar királyi belügyminiszter engedélyével fogadhatók el. 8. E szabályok ellen vétők bünt. 200 kor. terj. pb. A gyüjtés csak bekötött, lapszámozott, vonalzott, átfüzött s hatósági pecséttel ellátott (parafirozott) gyüjtőkönyv mellett történhet. Első lapján van a gyüjtési engedély, a másodikon a gyüjtő hivatalos személy leirása. Engedély nélküli könyöradomány-gyüjtés az 1879 : XL. tcz. 66—69. §§-ai szerint büntetendők. Ily egyének előállítandók a rendőrséghez.

Nyilvános épületeken lobogók. L. czímeres nemzeti stb.

Nyilvános felolvasások rendezéséhez a 64.573/V. *c)* 1901. sz. B. M. r. értelmében rendőri engedély kell. Engedély nélküli felolvasások rendőri kihágás miatt feljelentendők.

Nyilvános helyen botrány csinálás. L. csendháborítást tiltó stb.

Nyilvános helyen osztott vagy árúsitott nyomtatványokról. (1894. IX/28. Rfp. np.) Minden egyes rendőr, ha bármily szolgálatban áll vagy járatban van (kivéve rabkiséret, sürgős megbizás stb.), ha az utczán vagy egyéb nyilvános helyen : templomok, kávéházak, korcsmák, indóházakban stb. nyomtatványokat, sokszorosított iratokat elárúsítni vagy ingyen széjjelosztani vesz észre, a nélkül, hogy annak tartalmát birálja, igyekezzen egy példányt megszerezni és a legrövidebb uton közvetlen a főkap. helyettes vagy a közp. ügyeletes tiszthez juttatni. Ha a nyomtatványok pénzért adatnak el, egy példányt vegyen meg és jelentse meg, hogy ő azt vette, a pénze vissza lesz térítve. Ily esetben különben az illetők igazolásra és elárusítási engedélyöknek az előmutatására szólítandók.

Nyilvános helyiségbe kutyát vinni tilos. L. ebtartási szbr.

Nyilvános gyülések. L. népgyülések.

Nyilvántartás bűnügyekről. (76.045/902. II. fk. sz. r.) Elfogatóparancs alapján történő előállításoknál, lehetőleg még az elfogatás előtt, a r. közegek szerezzenek meggyőződést a bűnügyi nyilvántartásban, esetleg a hivatalos lap ügyszáma alapján a segédhivatalban, végső esetben az előadótól arról, vajjon az elfogóparancs időközben nem vonatott-e vissza ?

Nyilvános tánczvigalom rendezése hatósági engedély nélkül. A ki nyilvános tánczvigalmat, álarczos-menetet, hangversenyt, tüzijátékot, állatseregletet, kiállítást vagy hasonló látványt, a melyre fennálló miniszteri rendelet vagy szabály-

rendelet szerint a hatóság engedélye szükségeltetik, ennek engedélye nélkül vagy az engedély megszegésével rendez, illetőleg tart: 200 koronáig terj. pb. büntetendő. (Kbt. 76. §.) Illetékes a Rh. Hogy mely látványosságra stb. kell hatósági engedély, azt a 64.573/901. B. M. rendelet irja elő. (Rédey Gyüjt. VI. évf. 97. l.)

Nyilvános ünnepek alatt melyek értendők? L. czimeres nemzeti lobogó kitüzése.

Nyilvános ünnepségek alkalmából tett hatósági intézkedések megszegése. A ki nyilvános ünnepélyek, népünnepek, körmenetek vagy más csoportosulások alkalmával a szerencsétlenségek kikerülése és a rend fentartása czéljából tett hatósági intézkedéseket megszegi: 200 koronáig terj. pb. büntetendő. (Kbt. 78. §.) Illetékes a Rh.

Nyilvános verekedés. L. verekedés.

Nyirágseprűk a lovasosztálynak. L. nyirágseprűk stb.

Nyirfajdra különös vadászati tilalom. Lásd vadászati tilalom.

Nyomdatulajdonos köteles minden nyomtatványára kitenni a nevét, lakását. A ki nem teszi, az 1848: XVIII. tcz. 41. §. szerint büntetendő. Feljelentendő. A ki pedig olyant árul, melyen a nyomdatulajdonos neve, lakása nincs rajta, u. a. törvény 44. §. szerint büntetendő. A feljelentésen kivül utóbbi esetben a nála talált példányok elkobzandók.

Nyomda vasárnap mit végezhet? Nyomdaiparnál a halasztást nem türő állami és hatósági nyomtatványok, szinlapok, müsorok, gyászjelentések előállítása és széthordása egész nap szabad. (14.837/92. II. *A)* 1. *b)* pont. — L. Pesti könyvnyomda r.-t.)

Nyomorékok árulhatnak lapot. L. lapárusító nyomorék is lehet.

Nyomtatott képekkel való házalás. 958/V. a. 1901. sz. B. M. leirat szerint a nyomda által sokszorosított képek sajtótermékek jellegével birván, azoknak házalás útján való elárusítására az 1867. évi 1731. sz. B. M. rendelet értelmében törvényhatósági engedély szükséges.

Nyomtatvány által elkövetett bűncselekmények körüli eljárás. Ha a rendőri hatóság oly nyomtatványok vagy képes ábrázolatok (Btv. 63. §.) útján elkövetett és nem magánindítványra üldözendő bűncselekményről értesül, melyen a nyomda megjelölve nincs, vagy mely külföldön nyomatott s melyről feltehető, hogy arról a kir. ügyészség tudomást nem szerezhetett, köteles rögtön a rendelkezésére álló legrövidebb uton — lehetőleg távbeszélő vagy express-távirat útján — közölni a kir. ügyészséggel a kérdéses lap czimét, számát, a közlemény feliratát vagy kezdő szavait, a bűncselekményt feltüntető kifejezéseknek összefüggő, szószerinti idézését és ha a szerző ki van tüntetve, annak nevét vagy a nyomdát és végül azt a körülményt is, hogy a közönség részére feladott lapok, illetve a nyomtatványok mikor és mi módon továbbíttatnak, illetőleg terjesztetnek.

Tekintet nélkül arra, hogy a nyomtatvány bűncselekményt tartalmaz-e, beküldendő a kir. ügyészséghez az a nyomtatvány is, a melyen a nyomda tulajdonosának neve és lakása kitüntetve nincs, vagy a melyen a nyomdatutajdonos álnevet használt. (Ut. 35. §.)

Nyomtatványok utczai elkobzása. (343/94. Rfp. ut.) Nyilvános helyeken, utczákon és tereken csak azon engedély nélküli nyomtatványok kobzandók el, melyeknek elárúsíthatására hatósági engedély szükséges és azt pénzért árusítják; de szinházi, dalcsarnoki vagy egyéb értesítés terjesztését, ha ingyen osztatik ki, megakadályozni nem szabad.

Nyomozás befejezendő, ha a vizsgálat indítványozására, a vádirat benyujtására, az ügy áttételére vagy pedig a nyomozás megszüntetésére elegendő adat van. (B. P. 101. §.)

Nyomozás czélja kipuhatolni és megállapítani: *a)* hogy követtetett-e el büntetendő cselekmény vagy sem; *b)* ha igen, ezen cselekmény elkövetésével ki vagy kik gyanusíthatók alaposan. Hol követték el (helyszin), mi módon, miért? Mennyi a kár? Van-e bizonyíték, ha igen, azok beszerzendők. (Ut. 1. §.)

Nyomozás feladata nemcsak a tényálladékra s a bűnösségre, hanem nembűnösségre vonatkozó adatoknak is összegyüjtése, vagyis egyforma gonddal és pártatlansággal állapítandók meg úgy a terhelő, mint mentő, valamint a súlyosító és enyhítő körülmények. (Ut. 3. §.)

Nyomozás elrendelése. A nyomozást a kir. ügyész rendeli el. (B. P. 92. §.) A rendőri hatóságok és közegek azonban kötelesek a hivatalból üldözendő bűncselekményeket külön felhivás nélkül is nyomozni és a tudomásukra jutott adatok megjelölésével, valamint a bizonyító tárgyak áttétele mellett az illetékes kir. ügyészségnél feljelenteni. A nyomozást a feljelentés után is tartoznak folytatni, különösen a bűncselekmény nyomainak épségben tartása, a tettes vagy részes elrejtőzésének és megszökésének megakadályozása és a tényállás felderítése végett a szükséges intézkedéseket megtenni és ezekről is a kir. ügyészséget sürgősen értesíteni. A mennyiben a kir. ügyészség intézkedéseig a bűncselekmény nyomainak megsemmisítésétől vagy megváltoztatásától kellene tartani, a szükséges birói cselekmény teljesítése végett a legközelebbi járásbiróságot keresik meg. (B. P. 94. §.)

Nyomozás indítványos bűnügyekben. Csak magánindítványra üldözendő bűncselekmény miatt az indítvány megtétele előtt nyomozás nem teljesíthető. (B. P. 3. §.) Azokban az esetekben pedig, a melyekben valamely bűncselekménynek üldözhetése a büntetőtörvények szerint felhatalmazástól (Btv. 269—271. §§.) vagy kívánattól (Btv. 272. §.) függ, ennek megadása, illetőleg előterjesztése nélkül indított eljárás a nyomozáson (adatgyüjtés) túl nem terjedhet. (B. P. 4. §.)

Nyomozási iratok kezelését az Ut. 166—173. §-ai szabják meg.

Nyomozások a kerületi délutáni ügyelet alatt. (1239/eln. 1899. sz. r.) Midőn azonnali nyomozás szükségessége kívánatosnak látszik, a kerületi ügyeletesek a panaszjegyzőkönyvet haladéktalanul küldjék be a központi ügyeleteshez s egyúttal a panaszosokat is szólítsák fel ily esetekben, hogy saját érdekükben menjenek be a főkapitányságra.

Nyomozás megszüntetése. A főmagánvád esetében a rendőrhatóság főnöke, más bűnügyekben a kir. ügyészség. Megszüntetendő a nyomozás, ha: 1. bűncselekmény nem forog fenn; 2. az eljárás folytatásához szükséges felhatalmazás vagy kívánat hiányzik, vagy a magánindítványra jogosult indítványt nem tett vagy azt visszavonta; 3. a további eljárástól bizonyítékok hiánya vagy azok megszerzésének rendkívüli nehézsége miatt eredmény nem várható. (B. P. 101. §.)

Nyomozás módja. A vádló tájékoztatására szükséges adatok gyüjtése a B. P. szerint kipuhatolás és megállapítás által eszközlendő. Kipuhatolásnak akkor van helye, a midőn a puszta gyanú vagy mivel sem támogatott feljelentés esetén első sorban még a tényálladékra, a tettes személyére s bűnösségére vonatkozó adatok, bizonyítékok létezése s azok feltalálhatása iránt kell előbb tudakozódni s tájékozást szerezni. Az adatok megállapítása a B. P. szabályai szerint történik és annak akkor van helye, a midőn azok már kipuhatoltattak, feltaláltattak vagy a felek részéről megjelöltettek. (Ut. 2. §.)

Nyomozás terjedelme járásbirósághoz tartozó esetekben. Miután a B. P. 528. §-a szerint a kir. járásbiróság hatáskörébe utalt bűnvádi ügyekben a nyomozás csakis a mellőzhetlenül szükségesekre szorítkozik, a rendőri hatóságok ily ügyekben a nyomozást csak annyiban teljesítsék, a mennyiben: *a)* a bűncselekmény nyomokat hagyott hátra s ezeknek hatósági megállapítása szükséges; *b)* a tettes, részes vagy a tanuk kilétének s holtartózkodásának kipuhatolására vagy a terhelt letartóztatására van szükség; végre *c)* a bűnjelek beszerzendők vagy visszatartandók. (Ut. 42. §.)

Nyomozás újrafölvétele. A mennyiben a rendőri hatóságok az általuk teljesített nyomozás befejezése után a bűnvádi eljárás szempontjából jelentőséggel biró újabb adatokról értesülnek, ezeket a kir. ügyészséggel, illetőleg a királyi járásbiróság hatáskörébe utalt ügyekben a királyi járásbirósággal sürgősen közöljék, de e mellett e netalán szükséges nyomozást folytathatják. Kötelesek azonban intézkedéseikről a kir. ügyészséget, illetve járásbiróságot sürgősen értesíteni és az újabb nyomozó cselekményeket csak addig végezhetik, míg a kir. ügyészség, illetőleg járásbiróság el nem rendeli az újból folyamatba tett nyomozás megszüntetését. (Ut. 108. §.) Ha a királyi ügyészség, biróság vagy a rendőri hatóság főnöke által a nyomozás jogerősen megszüntettetett vagy a bünpör felmentő itélettel fejeztetett be, a nyomozás a rendőri hatóság által csakis a királyi ügyészség vagy a fő-

magánvádló indítványára tehető újból folyamatba. Köteles tehát a rendőri hatóság, ha a jogosan megszüntetett nyomozásra vagy felmentő ítélettel befejezett bűnügyre vonatkozólag az elévülési időn belül új terhelő bizonyítékoknak jön tudomására, ezt a kir. ügyészséggel, illetve a főmagánvád tárgyát képező bűncselekmény esetén a főmagánvádlóval sürgősen közölni. Joga van azonban a rendőri hatóságnak ez esetben is a halaszthatatlan és feltétlenül szükséges nyomozó cselekményeket a királyi ügyész intézkedése, illetve főmagánvádló indítványa előtt is teljesíteni. (Ut. 109. §.) Ha a rendőri hatóság oly körülményekről szerez tudomást, melyeknek alapján az elitélt javára újrafölvétel volna indítványozható, köteles azokról azt az elsőfokú bíróságot sürgősen értesíteni, mely az alappörben itélt. Ez esetben is joga van azonban a rendőri hatóságnak a halaszthatatlan nyomozó cselekményeket a bíróság határozatának közléseig is foganatosítani. (Ut. 110. §.)

Nyomozás tárgya: azoknak az adatoknak kipuhatolása és megállapítása, a melyek a vád emelése vagy nem emelése kérdésében a vádló tájékozására szükségesek. A nyomozás e határon túl nem terjedhet. (B. P. 83. §.) A járásbíróságok büntető hatáskörébe tartozó esetekben a nyomozás a mellőzhetetlenül szükségesekre szorítkozik s azt a feljelentés után az eljáró biró teljesíti vagy teljesítteti. (B. P. 528. §.)

Nyomozólevél csak bűntett elkövetője ellen bocsátható ki az arra jogosult vádtanács vagy vizsgálóbiró által. Rendőrség nem bocsáthat ki. (B. P. 470. §.)

Nyomozólevélre történő előállitásnál eljárás. Lásd elfogóparancs alapján stb.

Nyugati pályaudvarnál kocsiközlekedés rendje. (47.328/91. és 3800/92. föv. tan. hat. — 10.675/92. fk. sz. rend.) Indulási oldalon (Podmaniczky-utcza) mindenféle kocsik csak lassú lépésben hajthatnak, dörzsféket használjanak s villamos csengetésére megálljanak. (29.206/83. sz. fk. r.) Érkezési oldal. A Teréz-körút felőli udvar az egyfogatú kocsik s teherkocsik által, a Lipót-körút felőli bér- és magánkocsik által használandó. Behajtás a II. és IV., kihajtás az I. és III. számú kapukon. A bérkocsiknak a sorrendből még hivásra sem szabad kihajtani. Hivásra csak a magánosok vagy megrendelt bérkocsisok hajthatnak elő az udvar közepéről, hol a kert körül állottak fel. Úgy a be-, mint az elhajtásnál csak lépésben szabad hajtani. Udvari fogatok a II. kapun hajtanak be, az I. és II. udvaron keresztül haladva, az udvari váróterem előtt foglalnak helyet s a második és első udvaron keresztül az I. kapun át hajtanak el. A 3011/fk. I. 1898. sz. r. szerint a nyugati pályaudvar Váczi-út felőli kapu előtt sem a villamos, sem pedig más egyéb kocsiknak megállni nem szabad.

Nyugdijazott vagy végkielégitett rendőrök tömegigénye. Igényök van a tömegkülönjárulékokra s azonfelül egy

teljes, használható ruházatra. Czipőtől sapkáig. Köpenyegre csak télen. (Gazd. kez. ut. 46. §.)

Nyugdíj díjnokoknak. L. díjnokok stb.

Nyugdíj özvegyeknek. L. állami tisztviselők, altisztek stb.

Nyugták aláírása személyi illetményekről mindenkor teljes névaláírással (családi, utónév, rendfokozat) eszközlendő. Egyéb számadási okmányokra elég a családi név s rendfokozat aláírása. (Gazd. kez. ut. Bevezetés. Hiv. kiadás. 1901.)

Nyugták (bérkocsi) a közp. felügyeletről. L. bérkocsinyugták stb.

O

Óbudai javitóintézetben lányok elhelyezése. L. züllő gyermekek stb.

Ócskanemüekkel házalás. L. ószeresek szbr.

Okleveles gazdatiszt s más hasonló «okleveles» gazdasági tisztviselői czimek jogtalan használatáról az 1900 : XXVII. tcz. 27. §-a rendelkezik.

Okleveles mérnöki czim jogtalan használatára vonatkozik a 22.578/890. sz. V. K. M. r. Kbt. 45. §-ába ütköző ilyen kihágásoknál a József-müegyetem szakvéleménye kikérendő.

Okmánybélyegek és postai értékczikkek kezelése. A B. M. 133.043/1899. V. b. sz. alatt kelt rendelettel megengedte, hogy mindazon okmánybélyegek és postai értékek, melyek: *a)* erkölcsi bizonyítványok, útlevelek vagy igazolványok kiállításáért folyamodó magánfelek által a kiállítandó bizonyítványra, útlevélre vagy igazolványra leendő felragasztás czéljából a folyamodványhoz csatoltatnak; *b)* melyek más ügyekre vonatkozó megkeresésekkel válaszdíj vagy válaszporto stb. fejében küldetnek be, ezentúl ne a rendőrségi pénztárban, hnnem a kebelbeli segédhivatali igazgató által kezeltessenek. Bünjel tárgyát képező vagy pedig talált okmánybélyegek és postai értékek azonban ezentúl is a rendőrségi pénztárban kezelendők.

Okmányok kiosztása rendőröknek. (Rfp. ut.) Az esetről-esetre beterjesztett és az állományparancsban történt közlés után az osztályparancsnokságoknak kiadott s a rendőrök gyermekeire vonatkozó születési vagy halotti bizonyitványok az osztályoknál nem őrzendők, hanem azok az illető szülőknek visszaadandók.

Okmányok külföldre küldése. A B. M. 82738/898. sz. a. kelt körrendeletében elrendelte, hogy azon esetekben, midőn pénzértéket képviselő papirok és okmányoknak (pl. váltók, kötelezvények stb.) valamely külföldön székelő osztrák-magyar követséghez vagy konsuli hivatalhoz leendő továbbítása végett a közös külügyminiszterium közvetítése vétetik igénybe, a szóban levő okmányok nem ajánlott levélben, hanem pénzes küldemény alak-

jában küldessenek az említett miniszteriumhoz. A postaköltséget az érdekelt hatóság vagy magánfél tartozik viselni.

Oknélküli vészjelzés. L. hamis vészjelzés.

Olajakkal házalni, fiumeieket kivéve, tilos. L. házalva tilos árusítani stb.

Olasz munkásegyletek s olasz munkások által látogatott korcsmák állandó megfigyelését rendeli el a Res. 1442/fk. eln. 1898. sz. r.

Ólomból való vegyszerekkel tilos házalni. L. házalva árusítni tilos stb.

Ólom-fej szódavizes üvegen. L. szifonfejek stb.

Ólomzár a kerékpáron. L. szolgálati kerékpár stb.

Olmos esőben túzok behajtása, megölése tilos. Lásd vadászat tőrökkel stb.

Ólomnak és horganynak használata evő-, ivó- és főzőedényekhez csak 100 : 10 arányban szabad, Szifon-, szodavizespalaczkok, bor-, sörszivókhoz 100 : 1 arányban. Tilos oly malomkövek használata, melyeknek felülete ólomból van. Játékszereket, szoptatóüvegek szopókáját stb. tilos ólom- vagy horganykeverékű kaucsukból csinálni. Tilos e feltételeknek meg nem felelő tárgyak eladása, üzletben tartása. Büntetése 10—200 kor. terj. pb. a mennyiben nem a kbtv. 107. §-áról van szó. (34.652/1889. B. M. rend. Lásd 1889. R. T. 887. l.)

Oltatlan mészszel halászat. L. halászat kábítószerekkel.

Oltóanyagot tilos bizományba adni. L. himlőoltó anyag.

Oltott borju husának kimérése. L. himlőnyirk-termelésre stb.

Olvasható irás használatát rendeli el a 199/fk. eln. 198. sz. r.

Omladékot házbontásnál leszórni tilos. L. köztiszt. szbr. 17. §.

Omnibuszok a hidakon. L. hidakon társaskocsik.

Ónos időben járda behintése kötelező. L. köztiszt. szbr.

Operai felügyelet. Az Operában az általános felügyeleti szabályokon (L. szinházi felügyelet.) kívül még a következőkre kell figyelemmel lenni : 1. a zenekartól jobbra, a hangoló terem ajtói zárva tartandók, a balra levők őrizet mellett nyitva maradhatnak (1888/14.404. tan. hat.) ; 2. az Operában a pénztár egy órával az előadás előtt megnyitható, de a közönség nem bocsátható a nézőtérre (1885/19.176. tan. hat.) ; 3. a házi használatra szánt lépcső ajtójai előadás alatt zárva tartandók (1884/48.140. tan. hat.) ; 4. a földszinti bejárati függönyök szünet alatt széthuzandók (1884/984. tan. hat.) ; 5. a társalgókban tilos a dohányzás (1886/2841. sz. B. M. r.) ; 6. a szinpad előrészéből a folyosóra nyiló ajtó előadás alatt reteszszel zárva, felvonás közben nyitva tartandó (1886/29.083. tan. hat.) ; 7. idegenek a szinpadon nem tartózkodhatnak. Az intendáns felhivására eltávolítandók (1880—10.547. eln. fk. r.) ; 8. a czukrászdába a dohányzási tilalom ellenőrzésére polgári rendőr vezénylendő (1887/2012. eln. fk. r.) ; 9. a

III. emeletre beosztott rendőr csak a közönség teljes eltávozásával jöhet le (1888/9132. fk. eln. r.); 10. a kocsik felhajtását és a tűz esetén való intézkedéseket lásd külön e címek alatt; 11. az operai előadások felügyeletéről a jelentés két példányban állítandó ki (1884/6946. fk. eln. r.); 12. a B. M. 86.369/V. *b)* sz. r. megengedi, hogy a szúffita és hatásvilágítás próbaképen előadás előtt meggyujtható s előadás kezdetére újra eloltható.

Operánál kijárások. L. szinházakban kijárásokra vonatk. rend. Operánál a kocsiközlekedés rendje. (49.596/fk. I. 98. sz. r.) 1. A felhajtás a szinház főbejáratához, úgy az előadás kezdetén, mint a végén, balról-jobbra, azaz a Váczi-körút felől történik. A kocsik a Dalszinház-útczától kezdve csak lépésben hajthatnak előre. A sorból kitérni és a többi kocsikat megelőzve előrehajtani tilos. 2. A kocsik, a mennyiben az előadás végéig várakoznak — az Andrássy-útnak — kifelé haladva bal — (Operaház felőli) oldalán a Dalszinház-utcza sarkától a Váczi-körutig állítandók fel. A felállítás két, szükség esetén három sorban történik. A lovak fejjel az Operaház felé állanak. A járda melletti belső sorban a bérkocsik. a külső sorban a magánfogatok állanak. Az Andrássy-útnak az Operaház átellenében lévő oldalára kocsik nem állíthatók. Hogy az előadás tartama alatt előhivott kocsik a sorból kihajthassanak, a két sor között egy kocsiszélességnek megfelelő köz hagyandó. 3. A m. kir. miniszterek és államtitkárok, valamint az Operaház és Nemzeti Szinház intendánsának kocsija, ezenkívül egyéb kocsik, melyeket a rendőrség kijelöl, a Dalszinház-utczában állanak fel. Ezen kocsik az előadás végén, a többi kocsikat megelőzve, egyenesen a főbejárathoz hajtanak és a többi kocsik ezek távozásáig megállitandók. 5. A közeli bérkocsi-állomáshelyről üres bérkocsik csak akkor hivhatók elő és hajthatnak a főbejárathoz, ha a várakozó kocsisorok már elhajtattak. A Hajós-utczában állomásozó bérkocsik esti 7 órától az előadás befejeztéig, illetőleg az összes kocsik elhajtásáig, a Hajós-utczának az Andrássy-úton túl eső oldalára állítandók fel. Az Operaház környékén az előadás végén fuvarkeresés végett cserkésző bérkocsik onnan eltávolítandók.

Opera mellékvilágítása. Az operai mellékvilágítás villamos kikapcsoló főszerkezeteinek szekrényét a székesfővárosi tanács 3636/IX. 96. sz. engedély határozata szerint csak a fővilágosító és a tüzoltó-őrparancsnok nyithatja ki és zárhatja ismét be és a mellékvilágítás elzárhatása is csak ezek által eszközölhető.

Operában tűz esetén való eljárás. (6716/fk. eln. 98. sz. végzés. — L. Rédey Gyüjt. 1898. 14. l.) Ha a szinpadon vagy zsinórpadláson kiütött tűz olyan terjedelmet látszik venni, hogy a kéznél levő készletekkel rögtönözve el nem fojtható, akkor mindenekelőtt: *a)* jelezni kell a tüzet a tüzőrségi állomásokkal; *b)* le kell ereszteni a vasplén-függönyt; *c)* fel kell nyitni a szinpad feletti szelelőnyílásokat; *d)* értesíteni kell a rendőrségi felügyelőtisztet, hogy a közönséget nyugodt távozásra felszólítsa. Bárminő

kiterjedést nyerjen a tűz, a nézőtér, folyosók, csarnokok és lépcsők világítására szolgáló gáz- és villamvezetéket semmi szín alatt lezárni és a világítást kioltani nem szabad; *e)* a mentés első sorban a látogatóközönség és a sziniszemélyzet életére irányzandó. Vagyonmentésnek csak akkor van helye, ha már a közönség és személyzet veszélyen kívül van. A tűzoltóval csak közvetlen parancsnoka rendelkezik. (Operai házirend.)

Orfeum alatt mi értendő? L. mulató alatt stb.

Orfeumok, dalcsarnokok stb. látogatása a rendőrtisztviselőknek egyenruhában, mulatozás czéljából tilos. (9225/93. fk. eln. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. I. 97. l.)

Orfeumban katonai egyenruha használata tilos. L. katonai stb.

Orfeumokba magyar lányokat szerződtető ügynökökkel szembeni eljárás. L. magyar lányokat stb.

Orgazdaság. A ki olyan dolgot, a melyről tudja, hogy lopás, sikkasztás, rablás, gyilkolás vagy jogtalan elsajátítás következtében jutott birtokosa vagy birlalójának kezéhez, vagyoni haszon végett megszerez, elrejt vagy elidegenítésében közreműködik, orgazdaságot követ el. Bűntettet képez az orgazdaság, ha a dolog bűntettből s vétséget, ha vétségből származik. (Btv. 370. §.) Továbbá büntett akkor is, ha a tettes rablás, szándékos lopás, sikkasztás vagy orgazdaságért 10 éven belül már két ízben büntetve volt. (Btv. 371. §.)

Orgazdaság erdei lopásnál. L. erdei lopásnál stb.

Oroszországba magyar lányokat szerződtető ügynökökkel szembeni eljárás. L. magyar lányokat stb.

Országházhoz bérkocsi-kirendelés. (30.415/fk. I. 902.) A Szabadság-térnek a Nádor-utcza és Akadémia-utcza közt fekvő déli oldalán 8 kétfogatú bérkocsiból álló kirendeltség létesíttetett. A kocsikat naponta váltakozó sorrendben a Szabadság-téren levő kétfogatú bérkocsi-állomás tartozik szolgáltatni. Ha ezen 8 kirendelt kocsi közül legalább 6 fuvarteljesítés miatt eltávozik, a létszám folyton kiegészíthető. Ezen felhajtó-kocsik azonban a kirendeltek mögött állhatnak fel s a mennyiben a kirendelt kocsik visszatérnek, minthogy 8 kocsinál több ezen helyen egy időben nem foglalhat helyet, sorrend szerint távozni kötelesek. Egyidejüleg a Szabadság-téren a fentebb jelzett kétfogatú kirendeltséggel szemben fekvő északi oldalán 6 kocsiból álló egyfogatú kirendeltség is létesíttetett, melyet naponként váltakozó sorrendben felében, azaz három kocsival a nádor-utczai, másik felében, azaz szintén három kocsival a muzeum-körúti egyfogatú állomás tartozik ellátni. Ezen kirendeltségek elhelyezésére szolgáló utczarészletet az érdekelt bérkocsi-iparosok tisztán tartani s a szükséghez képest fertőtleníteni kötelesek, ellenkező esetben más állomások fognak a kirendeltségek ellátására kijelöltetni.

Országházi őrség beosztásáról a 279/1902. Rfp. np. intézkedik.

Országos casino előtt kétfogatú bérkocsik helyfoglalása. 39.560/fk. I. 902. sz. r. megengedi a Károly-köruti bérkocsiállomásnak, hogy az országos casino elé három kifogástalan, díszes kétfogatú bérkocsit állíthasson váltakozó sorrendben a közönség rendelkezésére. Más, fuvarszerzés czéljából megjelenő kocsik cserkészöknek tekintendők.

Országos czímer használatához. (160/I. B. M. 1900.) Az 1883. évi XVIII. tcz. szerint magánosok, magánjellegű testületek, vállalatok és intézetek közül az országos czímerek bármelyikét gyári vagy iparczikkeiken, áruikon, üzleti helyiségeiken, czímtábláikon, czímlapjaikon, (etiquette), üzleti nyomtatványaikon stb. csak azok használhatják, kik arra a miniszterelnöktől engedélyt nyertek. Tilos oly használat, a mely azt a vélelmet kelthetné, hogy az illető vagy hivatalos személy, vagy hogy az állammal, vagy az állam kormányával valamely érdekviszonyban áll, vagy pedig, hogy a czímert használó e jogosítványt megkülönböztetés, vagy kitüntetésképen kapta az államhatalomtól gyárának, ipari és kereskedési üzletének kiválósága, vagy pedig az elkészített vagy elárusított gyári vagy ipari czikkeknek, áruknak kiváló minősége elismeréseül. Ha ellenben valaki csak a czímert magát készíti vagy elárusítja, vagy pedig, ha a czímer puszta ékitményt képez valamely iparczikken, minden vonatkozás nélkül az előállító vagy elárusító személyére vagy czégére: ez nem tekinthető az 1883: XVIII. tcz. szerint minősülő czímerhasználatnak s az ily czímerhasználat az idézett törvény szempontjából korlátozás alá nem esik.

Ország czímerének használata engedély nélkül kihágást képez. 1883: XVIII. tcz. 9. §-a szerint büntetése 2 hónapig terj. elzárás és 600 kor. terj. pb. (Illetékes a Rh.)

Ország czímere pecséteken. 46.669. sz. B. M. 1900. leirat szerint a czímerhasználatra szóló engedély az ország czímerének a pecséten való használatára hallgatag ki nem terjed, a minthogy általában csak arra jogosít, a mi az illető engedélyokmányban kifejezetten ki van mondva. Az ország czímerének a pecséten való használata csak állami és országos jellegű hatóságokat illet meg s azért az magánosoknak, magánjellegű testületeknek, vállalatoknak és intézeteknek nem is engedélyeztetik. (84.919/I. sz. B. M. leirat.) Mivel pedig az országos czímerrel ellátott czímkék (vignetták) külalakra nézve és tartalmilag is teljesen olyanok, mint a pecsétek, melyeknek rendszerint utánzatára és pótlásául készülnek, azért ezen czímkékre nézve is a fentebbi irányelvek nyernek alkalmazást s ennélfogva azok használata a rendes pecsétekkel azonos tilalom alá esik.

Országos czímer zászlókon. (10259/I. B. M. r. 1900. — L. Rédey Gyüjt. 1900. 97. l.) Az ország czímerének zászlókon, lobogókon való használata nem esik az 1883: XVIII. tcz. rendelkezései alá és azért nem is képezi engedélyezés tárgyát.

Ország külön czímerének használata. (50.422/1883.

B. M. rend. — L. R. T. 1883. 1242. l.) Akár a magyar korona egyesített, akár Magyarország külön czímerét csak azok használhatják, kik arra a miniszterelnöktől engedélyt nyertek ; magáért az engedélyért 100 korona fizetendő. Az engedélyezési okmány kiállításáért külön díj fizetendő. Az egyesített czímerért 200 korona fizetendő. Bélyeg külön czímer folyamodványára 10 korona, az egyesítettért 20 korona. Kérvény a polgármesterhez, megyékben az alispánhoz nyujtandó be. E czímereket dohánytőzsdék, bélyegárudák díj nélkül használhatják. Ki udvari szállítói czímet nyer s a czímert akarja használni, 500 koronát tartozik magyarhoni alapba fizetni. Hivatalviselés, politikai jogok elvesztésével jár a czímervesztés is. Czímer engedély nélküli használata kihágás. Büntetése két hónapig terjedhető elzárás s 600 kor. terj. pénzbüntetés. Két büntetés nem együttesen alkalmazandó. — (1879 : XL. tcz. 21. §. Behajthatlanság esetén 22. §.) A fővárosban első fokban a ker. kapitányság biráskodik.

Országos gyermekvédő egyesületben gyermekelhelyezés. L. züllő gyermekek stb.

Országgyülési képviselő, ha kihágást követ el, csak a mentelmi jog felfüggesztése esetén vehető eljárás alá. L. képviselő, ha kihágást követ el.

Országgyülési képviselőválasztások feletti biráskodásról szóló 1899 : XV. tcz. 169. §. Választási vagy szavazatszedő bizottsági elnök vagy helyettese, ki e törvény intézkedéseit megszegi, hogy egyik vagy másik fél győzelmét biztosítsa, vagy a választást meghiusítsa, 6000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, politikai jogainak felfüggesztésével büntetendő. Ha pedig pártczélból a csendőrség, rendőrség vagy a fegyveres erő feletti rendelkezést másra ruházta át, hat hónapig terjedhető fogházzal s 6000 kor. terj. pb. büntethető. L. lelkész stb. L. vallási tisztelet tárgyait stb.

Országos izr. leánykih. egylet javára gyüjtés az 1898/44.704/V—b. sz. B. M. rendelettel meg van engedve. Az egyleti alkalmazottak perselyben is gyüjthetnek.

Országos javitóintézetben elhelyezése gyermekekről. L. züllő gyermekek stb.

Országos sziniakadémia előadásai. A B. M. 117.799/96. számú rendeletével megengedte, hogy az Orsz. m. kir. szinművészeti akadémia bemutató estélyeit a nemzeti szinházban tarthassa meg olyformán, hogy havonként csak egy előadás lesz tartható és pedig vasárnapi napon a délutáni órákban.

Országos vásárok napján az ipari és kereskedelmi elárusitás és pedig nemcsak a vásártéren, hanem a város egész területén ; ugyancsak orsz. vásárok alkalmával a szállítás, illetve fuvarozás : egész vasárnap, Szent István napja kivételével, szabad. (14.837. 892. sz. Ker. M. r. II. *A)* l. *l)* és II. *B)* pont.) A Budapest főváros részére engedélyezett országos vásárok következő időpontokban tartatnak meg : 1-ször Józsefnapi vásár márczius hó második

vasárnapján, 2-szor Medárdnapi vásár május hó utolsó vasárnapján, 3-szor János fejvételi vásár augusztus hó harmadik vasárnapján, 4-szer Lipótnapi vásár november hó első vasárnapján veszi kezdetét és mindegyik két hétig, azaz bezárólag a második hét szombatjáig tart. (1882. évi 24.577. sz. Ker. M. r.)

Országos vásárra kirendelt rendőrök szolgálata. (53/94. Rfp. sz.) Országos vásárok alkalmával a vásártérre kivezényelt rendőrök megérkezésük alkalmával azonnal kötelesek a vásárfelügyelőség-irodában szolgálattételre jelentkezni és a vásárfelügyelő utasításai szerint kezelni a szolgálatot s a hivatalos helyiségből csak ezek felszólítása vagy beleegyezésével távozhatnak el.

Orvhalászokkal szemben való eljárás. (146/96. Rfp. utasítás.) Kik a halászat bérlőjének beleegyezése és halászati engedély nélkül halásznak, a rendőrök által a halak és halászati eszközök elkobzása végett a dunai kerületi kapitánysághoz előállítandók.

Orvosok által amputált testrészek. (1143/1889. kgy. sz. szbr.) 1. Orvosok a magángyakorlatban amputált testrészeket kötelesek jól elzárt faszekrényben igazoló irat kiséretében a legközelebbi kórház halottasházába szállíttatni, hol azt az igazgató köteles átvenni s eltakarítás végett a köztemető gondnokságának átszolgáltatni. 3. Az eltakarítási díjért a kórház gondnokságánál két kor. díj fizetendő. 4. A közkórházak igazgatói kötelesek az átvett testrészekről pontos és alapos jegyzéket vezetni. E rendelet elleni kihágásokat az illetékes kerületi kapitányság bünteti. (L. Krecs. Gyüjt. 224. l.) 5. Bünt. 4—100 kor. terj. pb.

Orvosi hamis bizonyítvány. Azon orvos, a ki valamely egyén egészségi állapotáról hamis bizonyítványt a végett ad ki, hogy valamely hatóság vagy biztosító-társaságnál használtassék, vétséget követ el. (Btv. 408. §.) Hasonlókép vétséget követ el az is, a ki nem orvos létére orvosi bizonyítványt ad, akár valamely orvos nevében, akár a maga, akár más költött név alatt, valamint a ki valódi orvosi bizonyítványt meghamisít a fentírt czélból. (Btv. 409. §.) A ki az ilyen hamis orvosi bizonyítványokat a fentírt czélból tudva használja, az a btv. 410. §-ába ütköző vétséget követ el.

Orvostani intézet őrsége. L. őrség felállítása az egyetemi orvostani intézetben.

Orvosok s a kéjnők. L. bordélyügyi szbr. III. fejezet.

Orvosi látlelet kiállításának kérdéséhez. (2993/eln. 1900. B. M. leirattal leküldött igazságügyi orvosi tanácsi vélemény.) Ha sebet orvosnak hivatalos állásából kifolyólag kell megvizsgálni: «A kezelőorvos a vizsgálatról minden esetben értesítendő. A megejtendő vizsgálatról értesített s ezen értesítést tudomásul vett kezelőorvos saját belátása szerint vagy jelen lesz a vizsgálatnál, midőn a kötés megváltoztatását ő eszközli vagy nem jelenik meg, mi által tanusítja, hogy a vizsgálóorvos által eszköz-

lendő kötésváltoztatással sérült érdekeit veszélyeztetve nem látja és ekkor a kötésváltoztatást a hivatalos orvos saját felelősségére végezi. A kezelőorvos értesítése elesik mindazon esetekkel szemben, hol a sérültek, habár kezelőorvosuk utasítása szerint is, de maguk végzik a sebkötözést vagy hozzátartozóikkal végeztetik».

Orvosi massage (kenés). L. beteg egyének kenése.

Orvosi műtétek gyanus beteg állaton. Lásd veszett állatok.

Orvosi segély megtagadása. Kbt. 93. §. Azon gyakorló orvos és sebész, a ki veszély esetében az első orvosi segélynyujtást alapos ok nélkül megtagadja vagy elhalasztja, továbbá azon gyakorló orvos vagy sebész, a ki járvány idejében rendes működési területén a hatósági kirendelést el nem fogadja, vagy a járvány folytán megbetegültek részéről kért első orvosi segélyt s a mennyiben lakhelyén más orvos a gyakorlatot nem üzi, a további gyógykezelést alapos ok nélkül megtagadja vagy elhalasztja: 200 kor. terj. pb. büntetendő. Ugyanezen büntetés éri azon szülészt vagy szülésznőt: a ki sürgős esetekben a hivatásával járó s igénybe vett szolgálatot, valamint azon gyógyszerészt is, a ki az orvosilag rendelt gyógyszer kiszolgáltatását alapos ok nélkül megtagadja vagy elhalasztja. 94. §. Az állam, a törvényhatóság vagy a község által alkalmazott azon orvos, sebész, szülész vagy szülésznő, a ki ezen hivatalos alkalmaztatásával egybekötött orvosi, sebészi, illetőleg szülészi szolgálatot alapos ok nélkül megtagadja vagy elhalasztja: 600 kor. terj. pb. büntetendő. 95. §. Az állam, a törvényhatóság vagy község által alkalmazott azon orvos vagy sebész, a ki a járványos betegség idején, habár lemondás folytán, de lemondásának szabályos elfogadtatása előtt, hivatalát elhagyja vagy orvosi vagy sebészi alkalmaztatásával egybekötött szolgálat teljesítését alapos ok nélkül megtagadja vagy elhalasztja: két hónapig terj. elzárással és 600 kor. terj. pb. büntetendő. Ugyanezen büntetés éri azokat is: a kik állami, törvényhatósági vagy községi kórházakban mint gyógyszerészek, felügyelők, ellenőrök vagy mint betegápolók, határozott időtartamra alkalmazva lévén, járvány idején hivatalukat vagy szolgálatukat azon idő lejárta előtt elhagyják. 96. §. A 95. §-ban meghatározott büntetéssel büntetendő azon gyógyszerész is: a ki járvány idején gyógyszertárát elhagyja vagy az orvosilag rendelt gyógyszer kiszolgáltatását alapos ok nélkül megtagadja vagy elhalasztja. Eljárásra illetékes a J. b.

Orvosi szemlelapok szinei. Magánkéjnőké fehér, futóbárczásoké zöld, a bordélyháziaké sárga. (1902. évi 44.068/fk. I. r.)

Orvosszövetség igazolványai. (53.022/fk. I. 97. sz. végzés.) Utasítja az összes rendőri tisztviselőket és közegeket, hogy a rendőrségi hivatalos pecséttel ellátott és a főkapitány vagy helyettese által aláírt igazolványokat minden alkalommal figyelemre méltassák és azok tulajdonosait szabad s akadálytalan közlekedésükben lehetőleg támogassák.

Orvosi vélemény beleveendő a szemle-jegyzőkönyvekbe. (15.015/fk. II. 1900. sz. r.) Ha hullaügyekben a rendőrtisztviselő rendőrorvossal eljár, a tisztviselő a rendőrorvos véleményét foglalja a jelentésbe lehető szabatosan s a jelentést úgy maga, mint a rendőrorvos írja alá. Fontosabb, kényesebb esetekben a rendőrorvos az ő véleményét maga írja az ügyiratra. Ha az eljárást a tisztiorvos jelentése alapján indították, a rendőrorvos véleménye természetesen rendszerint nem szükséges.

Orvosi vizsgálat rendőrök családtagjainak. (325/96. Rfp.) Az őrszemélyzethez tartozó rendőrök megbetegedett családtagjai részére a rendőrségi rabkórházba beosztott rendőrorvosok naponta délelőtt fél 9-től fél 11-ig, délután 3—4 óráig rendelnek. A családtagok gyógyszerkedvezményben is részesülnek.

Orvosi vizsgálata letartóztatottaknak. L. letartóztatottak stb.

Orvvadászoktól elkobzott fegyverek értékesítéséről a 63.477/84. sz. B. M. r. intézkedik.

Orvvadászoktól elkobzott fegyverek megsemmisítése. L. elkobzott fegyverek megsemmisítése.

Ostorpattogtatás. L. bérkocsi szbr. és alaguti közlekedésre vonatkozó r.

Ószeresek ellenőrzése. (49.721/fk. I. 96. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. I. 168. l.) Állandó és éber ellenőrzést gyakorlandó a végből, hogy az ószeresek a sorszámot, igazolványt és egy irónnal ellátott zsebjegyzőkönyvet mindig magukkal hordozzák-e, hogy a házalással össze nem férő foglalkozásoktól, főleg a bordélyközvetítésektől tartózkodjanak; az engedélyezett helyen és időn kívüli házalás megszüntettessék s főleg, hogy a gyanus tárgyak azonnal a rendőri hatóságnak átszolgáltassanak, a magánlakásokba engedély nélkül való benyitás pedig megtoroltassék. Az 1898. évi 21.433/fk. I. sz. r. utasítja még az őrszemeket, őrjáratokat és detektiveket, hogy az ószereseket a legkisebb gyanunak tetsző cselekmény elkövetése után igazolásra szólítsák fel, illetve előállítsák.

Ószeresek ellenőrzése ipartársulati tagok által. (57.983/fk. 1897. I. sz. r.) Az ószeres-ipar gyakorlását az ószeres-ipartestület megbizott tagjai is ellenőrizhetik és ehhez képest az egyes rendőrőrszemek az igazolványnyal ellátott ószeres-ipartestületi tagokat tőlük telhetőleg támogassák. Az ószeres-ipartársulat csak tíz társulati tagot láthat el igazolványnyal és köteles ezen igazolványokat láttamozás végett a főkapitányi hivatalnak bemutatni, valamint a megbizott társulati tagok neveit a netán később előforduló változásokkal együtt, minden esetben késedelem nélkül a főkapitányi hivatalnak bejelenteni. Ezen igazolványok a megbizott társulati tagokat kizárólag csak kihágási esetéknél jogosítják fel a rendőri őrszemek figyelmének felhivására.

Ószeres-ipar űzése. (19.715/fk. I. 1901. sz. r.) 1. Minden egyén, ki egyik házból a másikba ócskaneműekkel házal, ilyeneket

vesz vagy elad: ha mellén feltünő helyen ószeres-sorszámot (négyszögletes, hosszas kis sárgaréz-lapon) nem visel, mindenkor igazolásra hivandó fel. Előállításnak következő esetekben van helye: *a)* ha az ószeres oly czikkekkel is házalást folytat, melyekkel a házalás általán tilos (1852. pátens 12. §.); *b)* ha ószeres-engedélyt és számot felmutatni nem képes; *c)* ha igazolásra felhivatván, igazolását megtagadja; *d)* ha hivatalból igazoltatása szükségesnek mutatkozik. Azon engedélyes ószeresek, kik igazolványuk mellett számmal nem rendelkeznek vagy azt feltünő helyen nem hordozzák, úgyszintén azok, kik igazolványt felmutatni nem képesek és csak számmal rendelkeznek, a szabályrendelet 15. §-a alapján feljelentendők.

Ószeres ipar üzése korcsmákban stb. Az 19.715/tk. I. 901. sz. r. értelmében korcsmákban, kávéházakban és pálinkamérésekben az ószeres ipar a szabályrendelet 9. pontja szerint nem gyakorolható; eladni pedig csak a hatóságilag engedélyezett helyen s időben szabad. A 60.754/fk. I. 97. sz. rendelet szerint némely esetben az eladás zsibárusboltokban ideiglenesen megengedhető ugyan, azonban utczai vásár jellege s csődület okozása nélkül. E rendelkezések daczára a beérkezett jelentések szerint egyes népesebb helyeken, például a Szerecsen-, Laudon- és Petőfi-utczák környékén gyakran valósággal ószeres-vásárok rögtönöztetnek. Ily szokásos helyek az eddiginél hatékonyabb ellenőrzés alá helyezendők.

Ószeresek szabályrendelete. Ócskaneműek házról-házra járás melletti összevásárlásáról a 85/902. kgy. szbr. intézkedik. Ehhez engedély szükséges. Engedélyt csak az nyerhet, ki a 2. §. kellékeinek megfelel. 3. §. Az előljáróság által kiállított engedélyt köteles az engedélyes arczképének 2 példányával a főkapitányságnál bemutatni, hol részére sorszám s arczképes igazolvány állíttatik ki. Az engedélyes köteles házalás közben a sorszámot feltünő helyen a mellén viselni. 4. §. Igazolványát rendőr-közeg felhívására köteles előmutatni. 5. §. Házalni csak ott szabad, hol az eltiltva nincs és pedig május 1-től szeptember 15-ig reggel 7 órától esti 6 óráig, a többi hónapokban reggel 8 órától d. u. 4 óráig. Vasár- és ünnepnapon a házalás tilos. 6. §. Felhívás nélkül lakásba benyitni vagy emeletre felmenni tilos. 7. §. Köteles keménykötésü könyvecskéjébe, melyet mindég magával hord, beirni vagy beiratni minden ismertető jellel biró vett tárgyat. Beirandó a vétel napja, a nap szaka s a vétel helye is. 8. §. Köteles jókarban levő zsákba rakva bekötve hordani a vett holmit s azt rendőrközeg felhívására megmutatni. 9. §. Pálinkamérés, korcsma, kávéház vagy bormérésben nem vásárolhat. A vett holmikat csak a hatóság által kijelölt helyen és időben adhatja el. 10. §. Ily helyen nemcsak eladhat, de vehet is, ám e tárgyakat is be kell jegyezni a könyvbe. Ha másik ószerestől vett, annak a számát. 12. §. Tilos a zsibáruk sorából kizárt vagy kizárandó tárgyakat vásárolni. 13. §. Tilos más üzlettel, de különösen kölcsön- vagy bordély-

üzlettel foglalkozni. 14. §. Ha tudomására jut, hogy a megvételre kinált tárgy bűncselekményből származik, köteles arról a legközelebbi rendőr-közeget értesíteni. E rendelet elleni kihágások, a mennyiben súlyosabb beszámítás alá nem esnek, a rendőrség által a szegény-alap javára 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, behajthatlanság esetén elzárással büntethetők.

Ószeresek Szerecsen-, Laudon- és Petőfi-utczákban. (61.559/I. 99. sz. fk. r. — L. Rédey Gyüjt. 1899. 104. l) Az ószeresek, a kik a Szerecsen- Laudon-, és Petőfi-utczákban árusítják el az összevásárolt tárgyaikat, jelentessenek fel kihágásért az illetékes ker. kapitányságnál.

Ószeres-tőzsdecsarnok használatáról. (625/98. sz. kgy. szbr. — L. Rédey Gyüjt. 98. 109. l.) 16. §. Az ószeres-tőzsdében az árusítás csak oly egyéneknek van megengedve, a kik a főkapitány által kiállított ószeres-igazolványon kívül a VIII. ker. elöljáróságnál váltott s a tőzsde használatára jogosító fizetési-nyugta birtokában vannak. A tőzsdében való tartózkodás alatt a rendőri igazolvány és fizetési-nyugta szembeötlő módon viselendő. Azok az ószeresek, a kik a főváros részéről havi segélyben részesülnek, a tőzsdében díjfizetés nélkül árusíthatnak. 17. §. A tőzsdében csak azokat a kézbenhordozható ócska ruhaneműeket és egyéb tárgyakat szabad árusítani az ószeresnek, a melyeket maga visz be. Butorokat és ehhez hasonló nagyobb tárgyakat a tőzsdében nem szabad árusítani. 18. §. A tőzsdében az árusítás rendszerint csak állva eszközölhető. 19. §. A tőzsdecsarnokban iparszerüleg javított vagy kiigazított holmik árusítása tilos. Az ószeresek csakis a tőzsdében árusíthatnak el. A tőzsdén kívül vagy a telep utczáiban az árusítás tilos. Az ószeresek azonban felajánlhatják áruikat a zsibárusboltokban a zsibárusoknak. 20. §. Az ószeres-tőzsdében az árusítás ideje április 1-től szeptember 30-ig reggel 8 órától este 8 óráig, október 1-től márcz 31-ig reggel 8 órától este 6 óráig tart. Vasárnapokon reggel 7 órától déli 12 óráig szabad árusítani a tőzsdén.

Ószeresek üzletkötési helyei. (61.559/fk. I. 99. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. 1899. 103. l.) A tanács 13.697/897. VIII. sz. a. hozott határozata: A Duna jobbparti területén eladási hely az I. ker. Fehérsas-tér és az eladás ideje a heti vásárok ideje: vagyis hétfőn és pénteken reggel 6 órától déli 12 óráig és vasárnap reggel 6 órától délelőtt 10 óráig terjedő idő; a III. kerületi Vörösvári-utcza s illetve ennek a kerületi elöljáróság által kijelölendő helye és az eladás ideje kedd és péntek, reggeli 6 órától déli 12 óráig és vasárnap reggeli 6 órától délelőtt 10 óráig terjedő idő. A Duna balpartján levő összes kerületekre nézve a Zsibáru-vásártelep használata tárgyában 625/98. kgy. sz. alatt alkotott és kormányhatóságilag jóváhagyott szabályrendelet értelmében az ószeresek összevásárolt tárgyaikat csak a Zsibáru-telep csarnokaiban adhatják el, a szokásos napi vásári idők alatt, a mikor ezek a csarnokok az ószeresek és a vásárlók rendelkezésére és használa-

tára nyitva állnak. Ezen fennebb felsorolt eladási helyeken és eladási időkön kívül az észereseknek tilos az általuk összevásárolt tárgyakat más helyeken és más időben eladni. Ezért azon észeresek, a kik ezen rendelkezések ellen vétenek, igazolásra szólitandók fel s az elkövetett kihágás miatt feljelentendők az illetékes ker. kapitányságnál.

Osztályparancsnokok hatásköre. L. felügyelők. L. duna-, L. vasuti felügyelők.

Öltözete a bérkocsisoknak. L. bérkocsi szbr. III. fejezet.

Öncsonkitás — a védkötelezettség kijátszása végett — az 1889 : VI. tcz. 49. §-ába ütköző vétséget képez.

Önérdekükben előállitandók. L. előállítandók saját stb.

Önsegélyre képtelen személy kitétele vagy elhagyása a btv. 287. §-ába ütköző bűncselekményt képez. A szövetség előkészülettel szintén büntetendő cselekmény. (Btv. 288. §.)

Öntözés. L. tilos víz használat.

Öntözés bontási munkálatoknál. L. épületek lebontása.

Őrhelyen tisztelgés. (1206/1893. Rfp. ut.) Az őrszemen álló lovas- és gyalogrendőrök őrhelyeiken csakis saját előljáróik és felebvalóiknak s a miniszteréknek és államtitkároknak tisztelegjenek, más egyéneknek a tisztelgés szigoruan tiltva van. Természetes azonban, hogy szolgálatban a rendőrnek a hozzá tanácsért vagy panaszszal forduló feleket is katonai tisztelgéssel kell fogadnia.

Őrjáratok általános szolgálati utasítása. (Szolg. szab. 57—60. §.)

Őrjáratok beosztása. (1898 : XII/8. sz. Rfp.) Az őrjáratok mindég olyan helyre osztandók be, hol az őrszemek kevésbbé czirkálnak.

Őrjáratok szolgálata. (5578/93. sz. Rfp.) Úgy az éjjeli mint a nappali őrjáratok, de különösen az éjjeli a legéberebb figyelemmel tartozik szolgálatát teljesiteni, az útirányt betartani s csakis oly esetben szabad arról eltérni, ha valami törvényellenességet észlel ; társalogni, evés vagy ivás valamint mulatság kedvéért kávéházba, korcsmába vagy más helyiségbe térni tilos, ennek benem tartása szigorú büntetést von maga után.

Őrjárat vízvezetéki raktártelephez (Külső-Váczi-út) nem az új-pesti, hanem a VI. ker. felügyelőség által küldendő. (1139. sz. Rfp. 1901.)

Őrlés minden malomban végezhető munkaszüneti napon is. (33.643/VIII. 902. Ker. M. r.)

Őrmesterek szolgálatban kötelesek ugyanoly ruházatban megjelenni, mint a milyenben az őrszemélyzetvan. (277/94. sz. Rfp. ut.)

Őrség felállitása egyetemi törvényszéki orvostani intézetben a 10.192/fk. eln. 902. sz. utasítás szerint e helyre a tartalékosztály vezényel két ellenőrt, kik 24 órai váltakozással tartoznak a szolgálatot teljesiteni e rendelet szerint.

Őrszemek a belvárosból, a központi vásárcsarnok előtt állót kivéve, előállítást, bekisérést idegen kerületbe nem eszközölnek, hanem a IV. ker. kapitánysághoz s onnan állíttatik elő az illető a kapitányi őrség által az idegen kerületbe. (15.391. sz. Rfp. 1902.)

Őrszemek ellenőrzése őrmesterek és ellenőrök által. Intézkedik a 48/99. sz. Rfp. np.

Őrszemek, őrjáratok ruházata esőben. (191/95. Rfp. ut.) Őrszemek és őrjáratoknak mindég egyöntetü ruházatban kell öltözködni; az őrszemek borus időben esőköpenyeiket és kalapborítójukat mindég magukkal vinni tartoznak s azt oly helyen helyezzék el keretükben, melyek rendőri felügyelet alatt nem állanak; a köpenyt csak az esőzés beálltával vehetik fel s az eső megszünte után azonnal levetik, ellenben a kalapborítót felváltásukig kalapjukon meghagyják.

Őrszemek szolgálatáról. (Szolg. szab. 61—68. §§.)

Őrszemen álló rendőrök kötelesek jelentkezni az őrhelyök felé közeledő előljáróiknál, ha ugyan az a jelentkezést le nem inti, vagy nincs fontos jelenteni valója. (261/1895. sz. Rfp. utasítás.)

Őrszemen álló rendőrnek társalogni fegyelmi büntetés terhe alatt tilos. (1411/92. Rfp. ut.)

Őrszem hullaszállításhoz nem rendelhető. L. hullaszállító őrszem.

Őrszem keretekről. Minden felügyelői kerület több őrszoba s minden őrszoba több őrszemkeretből áll. Minden őrszemkeret egy őrszem felügyelete alatt van, ki ezen keretben az utczai szolgálatot végzi. Az őrszoba keretében levő őrszemek egy ellenőr parancsnoksága alatt állanak. A közigazgatási területen fekvő őrszobák a kerületi felügyelőnek mint osztályparancsnoknak vannak alárendelve. A legujabb szervezeti módosítás szerint több felügyelői kerület egy dandárt képez, mely egy főfelügyelőnek, mint dandárparancsnoknak van alárendelve. Mindezek felett áll a főparancsnokság, mely mint ilyen a székesfővárosi államrendőrség szervezetében a főkapitányságnak egyik ügyosztálya.

Őrszobákon bejelentés. L. bejelentési kirendeltség ujra szervezése.

Őrszobák bérleti szerződéseinek nyilvántartására a főparancsnoksági segédtisztet utasítja a Gazd. k. ut. 109. §-a.

Őrszobák ellenőrzése az őrmesterek s ellenőrök által. (Rfp. np. 48/1899. sz.) Minden ker. őrmester tartozik legalább naponta egy őrszobát, annak keretét és őrszemeit, az ellenőrök pedig saját őrszobájuknak őrszemeit naponta négyszer megvizsgalni.

Őrszobában kötszerek. (9004. Rfp. 1901.) Tekintettel arra, hogy a fővárosi kültelken többször ismétlődő baleseteknél és véres verekedésnél, mert az önk. mentő-egyesület igen távol van és gyakran közel sincs orvos, a szükségeltető gyors orvosi segély

esetleg már elkésve érkezhetik, hogy tehát az orvosi segély megérkezéséig legalább az elvérzés megakadályozható legyen, 15 kültelki őrszoba kötszerrel láttatik el, a kötszereket a r. főorvosi hivatal utalványozza ki 1—1 pléhdobozban.

Őrszoba leltárak. (Gazd. k. ut. 92. §.)

Őrszobatakarítónők kifizetése. (Gazd. k. ut. 99. §.) Az utólagos havi részletekben illetékes ezen átalány összegekről kötelesek az őrszoba-parancsnokok minden hó 25-ikére egy általuk s egy-egy rendőr által aláirt bélyegtelen nyugtát osztályparancsnokságuk utján a csapatszámvevőséghez beterjeszteni. A pénzt az osztályparancsnok veszi fel és fizeti ki. A takarítónők felfogadását a B. M. 1898: 87.033/V. *b)* sz. rendeletével engedélyezte. A takarító-nőket az osztályparancsnokok fogadhatják fel.

Őrszobákon vezetendő nyilvántartások ellenőrzése. (116/94. sz. Rfp. ut.) A szerv. szab. 144. §-ában elrendelt nyilvántartási könyvek a helyi viszonyokhoz képest az őrszobákon a legpontosabban vezettessenek. Az osztályparancsnokok ezek pontos vezetéséről ellenőrzéseik alkalmával mindenkor győződjenek meg.

Őrszoba vezető ellenőrök váltáskor a rendkívüli esetet kivéve őrszobájukon kötelesek tartózkodni s a szolgálatba kimenő rendőröket szolgálati utasítással ellátni, a beérkezőknek pedig jelentéseiket tudomásul venni tartoznak. (1898. 75. sz. Rfp. np.)

Őrültek. L. elmebetegek.

Összbüntetés kihágásokért. Kihágások halmazata esetében a kbt. 29. §-a értelmében *a)* ha csupán elzárás alkalmaztatik, az elzárás együttvéve egy összbüntetésben szabandó ki; *b)* ha pénzbüntetés alkalmaztatik egyedül vagy elzárással együttesen, az a pénzbüntetéssel büntetendő mindenik kihágás miatt, a 16. §. korlátai között, külön-külön állapitandó meg. Az összbüntetés pedig a kbt. 30. §-a szerint: *a)* az összbüntetést képező elzárás időtartama, a 23. §-ban megállapított különbségek szerint, az ott meghatározott időtartammal meghosszabbítható; *b)* a kiszabott pénzbüntetés átváltoztatására nézve a 22. §. szabályai irányadók, a következő megszorítással: Ha a pénzbüntetés az összbüntetést képező elzárással együtt alkalmaztatik, az összbüntetésül kiszabott és a pénzbüntetést helyettesítő elzárás tartama együttvéve nem terjedhet túl 90 napnál, ha törvénybe, 25 napnál, ha miniszteri rendeletbe, 9 napnál, ha törvényhatósági szabályrendeletbe, 5 napnál ha városi szabályrendeletbe ütköző kihágás forog fenn. Ha pedig a pénzbüntetés egyedüli büntetés, az elzárás tartama nem terjedhet túl: 45 napnál, ha törvénybe, 15 napnál, ha miniszteri rendeletbe, 7 napnál, ha törvényhatósági szabályrendeletbe, 3 napnál, ha városi szabályrendeletbe ütköző kihágás forog fenn.

Összbüntetések kiszabása. (4029/fk. kih. 1901. sz. r.) A kihágási eljárás során összbüntetés kiszabására vonatkozó határozmányok a btk. 104. §-a szerint akkor is alkalmazandók: 1. ha valaki külön itéletek által több rendbeli elzárásra itéltetett; 2. ha

az elitélt elzárási büntetésének végrehajtása alatt ellene egy új, elzárást megállapító itélet hozatik. Erre való tekintettel a külön itéletekkel befejezett ilyszerű kihágási ügyek csatolandók s azok egyesítése mellett, hivatkozással a kbt. 12, illetve a btv. 104. §-ára, az elzárás tartama végzésileg egy összbüntetésben állapítandó meg, mely határozat panaszlottnak tudomására is hozandó. Azon esetben, ha az összbüntetés mellett még külön pénzbüntetés is van, az összbüntetést képező elzárás és a pénzbüntetések helyébe lépő elzárások tartama együttvéve sem haladhatja túl azon határokat, melyeket a kbt. 30. §-ának *b)* pontja ez irányban megállapít. L. fentebb.

Óvólámpák. L. Duuafürdők stb.

Óvólámpákat ki köteles adni s kivilágitani? Lásd kőolajlámpák kezelése.

Ozbakra különös vadászati tilalom. L. vadászati tilalom.

Özvegyi nyugdij vagy végkielégités. L. állami tisztviselők, altisztek stb.

P

Pala-utczai átjáró forgalom. (27.402/fk. I. 1898.) A Lánczhíd felől jövő teherkocsik a Fő-utczából a Pala-utczán át kötelesek a Margit-rakpartra hajtani, a Margit-híd felől érkezők pedig a Margit-rakpartról ugyancsak a Pala-utczán át tartoznak a Fő-utczába fordulni. A Fő-utczának a Jégverem-utczától a Pálffy-térig terjedő részén csak azon teherkocsik közlekedhetnek, melyek a szállitást a Fő-utczai házakba vagy onnan eszközlik.

Palaczkok, poharak hitelesítése. L. hitelesített edények stb.

Pálinkával házalók előállítása. (251/1895. Rfp. ut.) Házalók, a kik egyrészt a jövedéket károsítva, másrészt pedig a közegészségre is ártalmas vízzel kevert cognacot, borovicskát és szilvapálinkát házról-házra hordva árusitanak, a pálinka lefoglalása mellett a legközelebbi m. kir. pénzügyőri biztossághoz bekisérendők a rendőr által.

Pálinkamérőkben étel, sütemény, tea árusítása tilos, jövedéki kihágást képez, feljelentendő. (1888 : XXXV. tcz. II. 57.§.)

Pálinkamérésben kézizálogüzlet nem gyakorolható. (41.374/I. 1898, B. M. r.)

Pálinkamérő üzletekre vonatkozó 1884 : XVII. tcz. 10. §-ának *a)* pontja. Ily üzletre engedélyt nem nyerhet, ki nyereségvágyból elkövetett bűntett vagy vétségért megbüntettetett vagy a ki bordélyüzletet tart. Kiszolgálásra kifogástalan előéletű egyének alkalmazhatók. A tulajdonos köteles megengedni az önmagát kellően igazolt rendőrnek, hogy üzletében e rendelet betartásáról meggyőződést szerezhessen. A fővárosi bizottság jelöli ki

időről-időre az oly utczákat, hol ily üzlet nem nyitható. (A 743/kgy. 1884. sz. szbr.) 16. §. Minden pálinkamérés este 10 órakor becsukandó s reggel 4 óra előtt ki nem nyitható. 17. §. Ily üzletben tilos: ételek kiszolgálása, éjjeli szállásadás, zenélés, lármás dalolás s kártyázás s bárminemű játék. 18. §. Tilos bárkit is leitatni vagy 14 éven alóli gyermeknek szeszes italt adni. 19. §. Pálinkát az utczán, udvarban, kapu alatt kimérni tilos. E rendelet elleni kihágásokat a rendőrség bünteti. (L. Krecsányi Gyüjt. 150. l.) 42. §. Bünt. 100 kor. terj. pb.

Pálinkamérők vasárnap nyitva tarthatók. Pálinkamérő-iparnál, ideértve a házhoz szóló megrendeléseket is vagy az ily üzletben szokásos bármily ital kiszolgáltatását: egész nap. (14.837/92. II. *A)* 1. *i)* pont.)

Pálinkamérők és zsibárúsok egyes utczákból kizárása. (1200/1893. kgy. sz.) Templom, iskola, kórház, tan- és müintézetek, törvényhozási épületek mindkét határától számítva, 100 méter távolságra sem pálinkamérési, sem zsibárús üzlet nem gyakorolható. Azon utczákat, utakat és tereket, melyekben ily üzletek egyáltalán nem türetnek s melyekből a jelenleg létező üzletek eltávolítandók lesznek. L. Krecs. Gyüjt. 225. l. E szabályrendelet áthágóit a rendőrség bünteti.

Pályaházakhoz rendelt kocsik. L. bérkocsi szbr. VII. fejezet.

Panaszfelvétel. (14.530/fk. eln. 1897. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. II. 61. l.) A panaszos felek indokoltnak látszó előadásai mindenkor, főleg ismételt megjelenés esetén, jegyzőkönyvekbe foglalandók s ez alapon az eljárás folyamatba tétetvén, szabályszerü eljárással vagy indokolt elutasító határozattal, esetleg a főkapitányság valamelyik ügyosztályához való beterjesztés vagy más hatósághoz való áttétellel befejezendők. A panaszok tényleges felvételéért s mindennemü intézkedésekért mindenkor azon hatóság főnöke fegyelmileg is felelős, mely hatóság a panasz elfogadására hivatva van.

Panaszlapok a bérkocsiban. L. bérkocsi viteldíj túlkövetelés.

Panaszok elbirálása rendőrök ellen az osztályparancsnokságoknál. (2868/fk. eln. 1901.) A kerületi osztályparancsnokok a szervező szabályzatban meghatározott korlátokon belül a rendőrök ellen irányuló, hozzájok érkező kisebb panaszokat elbirálhatják. Mindama esetekben azonban, midőn panaszosok a rendőrközegek ellen fegyelmi eljárást igénylő panaszszal élnek, kötelesek jegyzőkönyvet felvenni s azt további eljárás czéljából a rendőrfőparancsnoksághoz beterjeszteni.

Panaszok, felebbezések a rendőrök részéről. (Szolg. szab. 55. §.)

Panasztétel rendőrök által becsületsértés stb. miatt. Mindazon esetekben, midőn magánosok ellen azért, mert ezek a rendőrt szolgálat közben vagy azon kívül megrágalmazták vagy

becsületében megsértették, mielőtt e miatt a rendőr panaszát az illetékes bíróságnál megtenné, ebbeli szándékát előbb mindenkor jelentse be a rendőrfőparancsnoksághoz. (3745/rfp. 1902.)

Papir-, papirpép- és cellulose-iparnál a félbeszakítást nem tűrő munka: egész munkaszüneti napon végezhető. (14.837/1892. sz. Ker. M. r. I. 12. p.)

Papirpénzhez hasonló jegyek készítése. L. pénzhez hasonló.

Papok s képviselőválasztás. L. lelkész stb.

Párbajsegédek, valamint azok is, a kik a kiegyezést megakadályozzák, egy tekintet alá esnek a párbajozókkal. (Btv. 294.§.)

Párbaj vétségét követi el, a ki mást párviadalra kihiv, úgyszintén a ki a kihivást elfogadja. (Btv. 293. §.) A buzdítás vagy megvetéssel fenyegetés szintén büntetendő cselekmény. (Btv. 295. §.)

Pártgyűlések bejelentése. L. képviselőválasztásnál stb.

Parittyával lövöldözés tilos. L. gumi-parittyázás.

Pasteur-intézetbe szegények felvétele. L. veszett eb által megmart stb.

Pászka. L. izr. husvéti kenyér stb.

Pásztorok, nyájőrzők. L. állatok pásztorai.

Patkányirtók rendőrhatósági engedélylyel szerezhetnek csak be mérget. (L. 104.455/1898. sz. B. M. r.)

Patkók télen a lovakon. L. «A» állatok járműbe fogása.

Pecsétnyomókban ország czímerének használata. L. országczimere pecséteken.

Peczérek ellenőrzése. Az 1897/5047. Rfp. utasítása szerint azon rendőrök, kik peczérsegédek mellé karhatalmi szolgálatra vezényeltetnek ki, kötelesek felügyelni arra, hogy a peczérek oly kutyákat melyek szabályszerü védjegygyel és szájkosárral vannak ellátva, el ne fogjanak; azon segédek, kik ezen rendelet ellen vétnek, feljelentendők.

Péksütemény-árjegyzék kifüggesztése. (Főv. tanács 19.047/890. sz. hat.) Kenyér- és kenyérnemű sütéménynek eladásával foglalkozók, kötelesek oly árjegyzéket kifüggeszteni, a melyen mindenki által könnyen megkülönböztethető és olvasható módon legyen kitüntetve, hogy mily lisztből és mily alkatrészek hozzáadásával készített és milyen súlytartalommal biró kenyér, zsemlye és egyéb sütemény milyen áron árultatik. A kerületi előljáróságok által büntettetnek a kik az árjegyzéket ki nem függesztik s a kik a kenyérneműeket magasabb árban vagy csekélyebb súlyban vagy rosszabb minőségben árusítják. (L. Rédey Gyüjt. I. 170. l.) 1884 : XVII. tcz. 156. §.

Péksütemény házhoz hordva nem csomagolandó. (16.267/fk. I. 1898.) A székesfővárosi tanács 12.085—12.087/1898. VIII. sz. határozata szerint a hivatkozott szabályrend. 14. §-ának azon kitétele alatt, hogy az egyes fogyasztók által megrendelt darabos sütemény a megrendelők «czímére kézbesitendő» —

a csomagolás nem értendő, vagyis a darabos süteménynek megrendelése házhoz szállításánál a süteménynek becsomagolása nem kötelező.

Pékiparnál a kemenczefütés vasárnap este 11 óra előtt is megkezdhető, ha az nem a rendes üzleti személyzet által történik. (66.058/VIII. 901. Ker. M. r.)

Pékipar — és a vasárnapi munkaszünet. (66.058/VIII. 1901. sz. Ker. M. r. — L. Rédey Gyüjt. 1902. 112. l.) 1. A pékipari munkálatok — ideértve a pékműhelyekből történő elárusítást és házhoz szállitást is — munkaszüneti napokon délelőtt 10 óráig végezhetők. A magánosok által a sütőhöz sütés czéljából vitt tésztanemüek és húsfélék az illető sütőműhelyben a munkaszüneti napokon déli 12 óráig kisüthetők. Erre egy önként vállalkozó egyént alkalmazhat s ezen délelőtt 10-től déli 12 óráig terjedő rendkívüli munkaidő az illető alkalmazott kötelezett munkaidejébe semmi czímen be nem tudható. 2. Kenyér, péksütemény, tej és gyümölcs árusítása egész nap végezhető, azonban az elárusításhoz műhelyi segédszemélyzet nem alkalmazható. 3. A pékipar körébe eső összes munkálatok a munkaszüneti napokon, a segédek kellő felváltása mellett, esti 11 órakor megkezdhetők. A kemenczefütés azonban, a mennyiben az nem a rendes üzleti segédszemélyzet igénybevételével történik, hanem az iparos házicselédje által végezhetők, az 1884 : XIII. tcz. rendelkezései alá eső ipari munkának nem tekinthető s ehhez képest e munkálatra az 1891 : XIII. tcz. rendelkezései nem terjednek ki.

Péksütemény árusítása és házhoz szállítása : egész vasárnap (14.837/92. II. *A)* 1. *g)* p. — 66.058/VIII—901. Ker. M. r.) meg van engedve.

Péksütemény-kihordók igazolványa. (Főv. tanácsnak 12.085—12.087/1898. VIII. sz. hat. 14. §-a szerint.) A sütőmesterek a süteménynek házhoz való szállítók részére igazolványokat állítnak ki s azt az ipartestület által láttamoztatják ; ezen igazolványban az illető egész személyleirása beirandó ; azon kihordók részére, kik csak ismételadókhoz szállítanak, csak egy barna papirra kiállított név nélküli igazolvány a pékmester aláirásával elegendő.

Péksütteménynyel üzött tiltott házalás. (32.725/fk. l. 902.) A péksüteménynyel való jogosulatlan házalás által elkövetett visszaélések ellenőrzésével megbizott s e czélra irásbeli «Meghatalmazás»-sal ellátott ipartestületi tagok az őrszemeket e részben a visszaélésekre, kihágásokra figyelmeztetik, az őrszemek az ily házalók személyazonosságát állapitsák meg és a kihágást elkövető egyént jelentsék fel, avagy legalább is tegyék lehetővé a személyazonosság megállapításával a feljelentést.(10.889/rfp. 902.)

Pénz átküldendő az ügyészséghez, ha az a bűntett vagy vétség miatt letartóztatottnak határozottan meg nem állapitható tulajdonát képezi. (4645/fk. 1898. sz. körirat.)

Pénzbeli illetmények előirányzata, felvétele stb. a rendőrosztályoknál. (Gazd. k. ut. 18—37. §§. Hivat. kiad. 1901.)

Pénzbüntetések behajtása kihágási ügyekben. (Melléklet a 38.547/1880. sz. B. M. körrendelethez. — L. Krecs. Gyüjt. 309. l.) L. behajthatatlan stb.

Pénzbüntetések leirása. L. jogerős stb.

Pénz be- és kifizetése a rendőr-pénztárnál. (13.210/fk. eln. 1902.) A rendőrhivatalok és alkalmazottak által a főkapitánysághoz beküldendő pénz- és értéktárgyak a rendőrpénztárnál hétköznapokon délután 1 óráig, vasár és ünnepnapokon pedig déli 12 óráig, a minden hó 7., 14., 21. és utolsó napján tartandó heti zárlatok alkalmából pedig hétköznapokon déli 12 óráig, vasár és ünnepnapokon ellenben délután 1 óráig okvetlenül adassanak át, mert ezentúl a rendőrpénztár sem bevételezéseket eszközölni, sem kifizetéseket teljesíteni, a főkapitány vagy helyettese külön meghagyása nélkül, nem köteles.

Pénzbüntetések törlése kihágási ügyben. A kihágás miatt elitélt pénzbüntetésének ismeretlen helyre történt távozás okából való törölhetéséhez nem szükséges annak igazolása, hogy az illető egyén köröztetett. (1900/73.190. sz. B. M. hat.)

Pénz- és értékkezelés a fogház- és tolonczügyosztályban. (9223/fk. eln. 1900. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. 1900. 55. l.)

Pénz- és értéktárgyak a főparancsnokságnál a segédtiszt által naponta délelőtt 10 óráig vétetnek át. (1092/rfp. 1902.)

Pénzkezelés. (5345/fk. eln. 1900. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. 1900. 54. l.) A pénzbüntetések nyilvántartásával megbizott tisztviselők az ellennyugtákat mindig a felekkel irassák alá, az irni nem tudóknál pedig az ellennyugta egy tanu, mint néviró jelenlétében a fizető fél sajátkezü keresztvonásával megerősittessék. Önként értetődik, hogy a pénzt beszedő tisztviselőnek az ellennyugtát névirói minőségben aláirni sohasem szabad. A fővárosi szegényalap javára befolyt pénzek minden hó végével zárassanak le s minden hó 2-án beküldendők a pénztárba.

Pénzügyőrök idézése. (20.293/fk. I. 1899. sz. r.) A pénzügyőri közegek mindenkor előljáró hatóságuk, t. i. az illetékes kerületi pénzügyőri biztosság utján idézendők be és az idézésekre lehetőleg oly határidő jelölendő meg, hogy az illető pénzügyőr megjelenése iránt a kerületi biztosság még kellő időben intézkedést tehessen.

Pénzügyőrség mellett teljesített szolgálat utáni díjak felvétele iránti eljárásra utasitás. (Rfp. 1900.) A rendőrök a pénzügyőrség mellett teljesített szolgálat után járó díjakról a nyugtát az illető biztosságnál vagy szakasznál állitsák ki, a nyugtát igazoló záradékkal ugyanott láttassék el és annak után terjeszszék be az osztályparancsnokságához.

Pénzverő-intézetnél vasárnapi munka. Pénzverőüzemnél az olyan javító-munkák, a melyek az üzem nagyobbmérvü megszakitása nélkül köznapon nem végezhetők: egész nap. (1740/91. Pü. M. I. 2. p.)

Pénzhamisitásra alkalmas eszközök előállitása, ha

az előállítandó hamis pénz nem volt forgalomra szánva, kihágást képez. (Kbt. 56. §.) Illetékes a Jb.

Pénzhamisítás büntettét követi el, a ki forgalomba hozatal végett: 1. fém- vagy papirpénzt utánoz vagy utánoztat; 2. valódi fém- vagy papirpénzen olyan változást eszközöl vagy eszközöltet, hogy az nagyobb értékűnek látszassék; 3. valódi arany- vagy ezüstpénz fémtartalmát bármi módon csökkenti vagy csökkenteti; 4. a forgalmon kívül helyezett pénzen oly változtatásokat eszközöl vagy eszközöltet, hogy az még forgalomban levőnek látszassék: (Btv. 203. §.) Szövetség is bűncselekmény. (Btv. 205. §.)

Pénzhamisítás forgalomba hozatal czélja nélkül kihágást képez. (Kbt. 55. §.) Illetékes a Jb.

Pénzhamisítás megállapítása. Belföldi hamis érczpénz, papirpénz, bélyeg, postajegy készítésének, illetőleg a valódi meghamisításának megállapítása végett a hamisítványok azon hatósághoz küldendők, a mely a valódiakat kibocsátotta. Ez ad véleményt. A bankjegyekre nézve az osztrák-magyar bank budapesti igazgatósága. Más papirpénzzel egyenlő (1878: V. tcz. 210. §.) értékpapirra vonatkozólag a kibocsátó hatóság vagy társaság igazgatósága. Magánosok által kibocsátott hitelpapirok rendes szakértői szemle alá esnek. (B. P. 247. §.) Külföldi pénzek, értékpapirok stb. hamisítványai a vélemény beszerzése végett az igazságügyminiszterhez terjesztendők fel. (B. P. 248. §.) Az állami pénzek, értékpapirok stb. s a papirpénzzel egyenlő értékpapirok hamisítása esetén a készítésre használt eszközök is elküldendők a véleményező hatósághoz vagy társulati igazgatósághoz. (B. P. 249. §.)

Pénzhez hasonló érmek, emlékpénzek, játékjegyek, czímjegyek, hirdetések, árujegyek vagy más hasonló tárgyak készítése, postajegyek utánzása — de nem bérmentesi czélból — s forgalomba hozása kihágást képez. Hasonlókép a külföldi bélyegek utánzása és forgalomba hozatala is. (1897: XXXVII. tcz. 2. §.) Ítél a J. b.

Pereczárulás. L. virág, gyümölcs stb.

Pereczczel házalni tilos. L. gyümölcs stb.

Pereczek utczai elárúsítása. (38.528/1899. sz. tan. hat.) A sütő-, czukrász- és mézeskalácsos-ipar gyakorlása tárgyában 1186/97. kgy. sz. a. alkotott szbr. 13. §-a értelmében «a pereczeket, ha rudon, tálczán vagy kosárban tisztán öltözött egyének által hordatnak, az utczákon házakba is szabad eladni.» Ezt megelőzőleg a vásárcsarnok-bizottság 1897. évi márczius 12-én 133. sz. alatt kelt határozatával a pereczekkel való járva-kelve árúsíthatás iránt kikötött feltételek között az árúsítást mindenekelőtt igazolvány-könyvecske váltásához s napi 10 fillér, illetve havi 3 korona díj fizetéséhez kötötte.

Perelés bélyegmentesen. L. bélyegmentes perelhetésért stb.

Perújítás kihágási ügyben. (Kih. elj. 88—92. §.) Ha a

perújításnál az I. fokú határozat a legutolsó jogerős határozattal eltér, akkor az ujabb határozat azon felsőbb hatóság elé terjesztendő, a mely a korábbi jogerős határozatot hozta. (5485/VII. 888. sz. B. M. r.)

Pesti hazai takarékpénztár őrizetére vonatkozó utasitás. (4042/99. sz. Rfp. r.)

Pesti könyvnyomda részvény-társaság vasárnap, valamint Szent István napján is nyomtathatja a magyarországi meteorologiai és földmágnességi intézet időjárási térképes napi jelentéseit. Egyéb nyomtatványok előállítása tilos. L. nyomdák, stb.

Pestis elleni védekezésről L. a 12.391/1899. sz. B. M. r.

Pestises járvány esetén eljárásra utasitás. L. 28.616/fk. I. 99. és 18.557/fk. eln. 99. sz. végzéseket.

«Pestis» táviratok s a vasuti kirendeltség. (20.725/fk. I. 1901. sz. r.) «Pestis» táviratokat a központi ügyeletes következőleg kezel: 1. A pestisgyanús vidékről érkező utasok ügyében kelt táviratok tartalma telefonon azonnal közlendő a keleti és déli pályaudvarok rendőri kirendeltségével. 2. A távirat másolata kézbesítési ivvel az I. vasuti felügyelőségnek megküldendő, hol azt az ellenőr is átveheti. 3. A távirat tartalma a központi ügyelet ideje alatt jelentkező szállodás csoportbeli detektivekkel is közlendő. 5. Ezen táviratok sem a tiszti főorvosi, sem a kerületi tiszti orvosi hivatalokkal vagy előljárósággal nem közlendők, az utasokat feltaláló vagy tartózkodási helyöket felfedező rendőrségi közegnek levén kötelessége erről a kerületi tiszti orvosnak a tartózkodási hely és az orvosi felügyelet időtartamának megjelölésével haladéktalanul értesítést adni. 6. Fiuméból jött táviratnál a telefonértesítés elmaradhat, csak a másolat küldendő meg.

Petőfi-térnél hajók a Dunán. L. Dunagőzhajózási-társaság hajói.

Petroleumos utczai-lámpák. L. kőolaj-lámpák stb.

Pezsgő alatt mi értendő? (53.850/97. VI. A. sz. Ker. M. r. — L. Rédey Gyüjt. II. 111. l.) Pezsgo alatt kizárólag szőlőnedvből, illetőleg természetes borból készített oly szénsavdús bor értendő, a melyben a szénsav természetes uton benne fejlesztetett és visszafojtatott és a melyhez a pezsgőgyártásnál szokásos, de ártalmas anyagokat nem tartalmazó u. n. liqueur adatott hozzá. Oly bor, melybe a szénsav (tiszta folyós szénsav) mesterséges uton vitetett bele, «szénsavas bor»-nak vagy «habozó bor»-nak nevezendő s csakis ezen elnevezésnek a palaczkon könnyen szembetünő módon való feltüntetése mellett raktározható, illetőleg hozható forgalomba.

Piaczon kenyérárulás. L. sütő stb. szbr.

Piaczok köztisztasága. L. köztisztasági szbr.

Piaczok vásárcsarnokok mellett. L. idénypiaczok.

Pillangók pusztitása. L. cserebogarak stb.

Pinczérek, pinczérnők italmérőkben. L. italmérő üzletekben alkalmazott stb.

Pinczészetnél vasárnap végezhető munka. Pinczészetnél a házilag végzendő sürgős javítási munkák: egész nap. (14.837/92. I. 26. pont. Ker. M. r.)

Pipa, pipaszár, fa-, és papirszipkák egész vasárnap árusíthatók egyedárúsági czikkek árusítására jogosított üzletekben. (14.837/92. Ker. M. r.)

Pipa-utczai forgalom szabályozása. A 33.543/fk. I. 902. sz. r. A Vámház-körutról a csarnok mellett Pipa-utcza felé behajtani semmiféle kocsinak (tűzoltó és mentőkocsik kivételével) nem szabad.

Pisztráng, potyka, pozsár, ponty. L. halászati tilalom.

Podgyász-díj kiküldetéseknél tisztviselőnek. L. illetmények kiküldetésnél stb.

Poharak és palaczkok hitelesítése. (31.482/97. sz. Ker. M. r.) Vendéglőkben, korcsmákban s minden nyilvános helyen kimérésre és mértékként használt palaczkok és poharaknak koronabélyeggel hitelesítve kell lenni. A mértékjelzés vonása és a palaczk vagy pohár nyilása közt a távolság oly nagy legyen, hogy a jelzés és üveg nyilása közti térben 0·07 liternél több ne férhessen el. Nem kell hitelesítve lenni a termelők által elárúsított finomabb palaczkboroknak s az ivópoharaknak, melyek a palaczkok mellé tétetnek az asztalra.

Polgári ruhában ellenőrzés. L. ellenőrzés polgári ruhában.

Polgári rendőrök felügyeleti szolgálatához. (1897. évi 13.048/eln. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. II. 73. l.) A polgári ruhás közegek szabadsága vagy betegségük a titkári hivatalnak azonnal bejelentendő, hogy a felügyeletben való helyettesítésükre nézve idejekorán intézkedés tétethessék.

Polgári ruhában rendőrök villamoson. L. villamoson rendőrök stb.

Polgári ruhás rendőrök tömegfeleslege. (Rfp. ut. 900.) A polgári ruhás rendőröknek az évi tömegátalány kétszeresén felüli összege csak azon esetben adható ki, ha az illetőnek legalább 60 korona értékü egyenruhája van. Azon polgári ruhás rendőrök, a kiknek semmi egyenruhájuk nincs, csakis a 250 koronán felüli tömegvagyon-feleslegüket vehetik ki. Az ily tömegvagyon-feleslegről szóló nyugták beterjesztésekor a kisérő jelentésben tehát mindenkor világosan megjelölendő, hogy az illető rendőr mily értékü egyenruhával rendelkezik.

Politikai jogok felfüggesztése kihágási ítéletben nem állapítható meg. (Btv. 24. §.)

Porczellánnal jogtalan házalás. L. üveg s porczellánnal stb.

Porczellán, vasárnapi munkaszünet. Porczellán-iparnál kizárólag az égetési munkák: egész nap. (14.837/92. I. 1. pont. Ker. M. r.) Porczellán-árúk árusítása és csomagolása. (2601/99. sz. kih. B. M. r.) Vasárnap déli 12 óráig van megengedve.

Porolás laktanyákban. L. laktanyákban stb.

Portómentesség. Az 1897. évi 17.030. sz. alatt kelt belügyminiszteri rendelettel kiadott «Postai tarifák», «Portómentesség» czimű VIII. része 2. §-ának V. pontja értelmében a portómentes levelek ajánlási díjának fizetése alól csakis a hivatalos kiadvány 2. §-ának II. 1—2. pontja alatt felsorolt hatóságok, közegek és testületek vannak felmentve.

Portómentes levelek ajánlása. (42.414/99. sz. B. M. r. — L. Rédey Gyüjt. 1899. 58. l.)

Portörlők kirázása az ablakon át tilos s kihágást képez. (Köztisztasági szbr.)

Postabélyegekhez hasonló jegyek készítése. L. pénzhez hasonló.

Postahivatalok közelében álló őrszemek utasíttatnak, hogy különösen éjjeli időben a legnagyobb gondot fordítsanak a posta- és távirdahivatalokra, nehogy ott betörjenek.

Postaigazgatóság által előállított egyénekről. — (53.855/fk. II. 98. sz. végzés. — L. Rédey Gyüjt. 1898. 8. l.) Minden olyan esetben, midőn a főkapitányság megkeresésére a posta- és távirdaigazgatóság egyes egyéneket a főkapitánysághoz a központi felügyelet tartama alatt előállíttat, haladéktalanul szerezzenek a központi ügyeletesek meggyőződést a központi segédhivatal bünügyi könyveiből arról, hogy az előállított egyénre vonatkozó ügy melyik előadónak osztatott ki s az illető előadót az előállítás megtörténtéről haladéktalanul értesítsék.

Postakocsisok mellszáma, bekisérése. (3329/92. sz. Rfp. r.) A postakocsisok személyazonosságuk megállapíthatása végett mellükön fehér pléhtáblára vésett számot viselnek. A postakocsisok egyébként csak oly esetben kisérhetők be, ha azok nagyobb büntetendő cselekményt követtek el, de akkor is annak helyettesítéséről kell gondoskodni, vagy pedig bevárni azt, míg munkáját bevégzi ; kisebb kihágás miatt csak feljelentendők.

Postai küldemények után, melyek a rendőrök részére a főparancsnoksághoz érkeznek 10 fillér, utalványért 4 fillér kézbesítési-díj fizetendő a segédtisztnek a postakincstár javára.

Posta útján való be- és kijelentés. (19.690/fk. I. 98. sz. r.) Ily lapok dohánytőzsdékben 8 fillérért kaphatók. A kitöltött lap levélgyüjtő-szekrénybe dobandó. A bejelentést igazoló szelvényt a bejelentő hivatal díjmentesen küldi vissza. Ez igazoló-szelvény rovatai is a fél által töltendők ki. E postai bejelentő-lapok használata nem kötelezhető. Közönséges bejelentő-lap kapható minden rendőr-őrszobán s kapitányságon.

Posta-üzemnél vasárnapi ipari munka gyakorolható. Posta-üzemnél előforduló ipari munka: egész nap. (14.837/92. sz. III. 1. pont.)

Postai alkalmazottak lakásváltoztatásának igazolása. (9794/eln. fk. 1896. sz. körrendelet.) A ker. kapitányságok vezetői minden egyes esetben, valahányszor a budapesti m. kir.

posta- és távirdahivataloknál alkalmazottak által megkerestetnek, állítsanak ki be-, illetőleg kiköltözési igazolványokat arról, hogy az illető alkalmazott a kerületből ki-, illetőleg a kerületbe beköltözött, szigorúan ügyelvén arra, hogy minden egyes ilyen igazolvány el legyen látva azzal a záradékkal, hogy ezek az igazolványok kizárólag az átköltözési illetményekre való jogosultság igazolása végett egyedül a kincstár használatára adattak ki. Egyúttal ezen igazolványokban az illető alkalmazott vagy tisztviselő elhagyott vagy uj lakása mindig pontosan kitüntetendő.

Postai értékezikkek vasárnap és Szent István napján is korlátlanul árúsíthatók. (14.837/92. sz. Ker. M. r.)

Postai hivatalos könyvek hitelesítése. (11.553/fk. eln. 1900. sz. r.) A hitelesítés olykép történik, hogy a posta- és távirdaigazgatóság a feladókönyv borítéklapjára tudnivalókat ir, vagy ragaszt be, mely a következő adatokat tartalmazza: az igényjogosult nevét és székhelyét, kivel szemben és minő ügyekben veheti igénybe a portómentességet, minő küldeményfajokra terjed ki a portómentesség, minő portómentességi záradékot kell alkalmazni, netáni egyéb feltételek, végül: az engedély kelte és száma.

Postai kerékpárjáratok a lánczhidon. (14.592/fk. I. 1901. sz. r.) Posta- és kerékpárjáratok a kerékpározás tárgyában kiadott 18.205/97. fk. I. sz. r. 1. §-ának *f)* pontjától eltérőleg a lánczhidon nappal is közlekedhetnek.

Postai levélszekrények megrongálását az őrszemélyzetnek meg kell akadályozni, a tetteseket kipuhatolni, tettenért egyéneket igazolni, szükség szerint előállítani. (22.234/fk. I. 1901. sz. r.)

Postakocsisok ellen folytatott kihágási eljárások eredménye minden esetben hivatalos másolatban átirat kapcsán közlendő a budapesti m. kir. posta- és távirdaigazgatósággal. (14.167/fk. I. 1901. sz. végzés.)

Postakocsik hajtása. 28.474/fk. I. 96. sz. r. szerint a szükségszerű sebesebb hajtás alkalmával az elővigyászati intézkedések a kocsis által mindig betartandók s a kocsis köteles az útjában levőket idejekorán hangos kiáltással kitérésre figyelmeztetni, úgyszintén a rendőrközegek is kötelesek a kocsik útirányában álló vagy haladó egyéneket vagy járműveket hajtókat kitérésre inteni s a postakocsik akadálytalan elvonulását biztosítani. Ehhez képest a hajtási szabályzat 6. és 16. §-aiban az ott megnevezett járművek és fogatok közlekedésére nézve megállapított kivétel a szállítást teljesítő postakocsikra is kiterjesztetik. A hajtási szabályzat 32. §-nak azon intézkedése, hogy a várakozó kocsinak oly helyen maradni, hol a közlekedés úgy is szük térre szorul, vagy rendkívül élénk, nem szabad, a posta illetve csomagszállítást teljesítő postakocsikra ki nem terjed, s ezek a posta szállítás czéljából a házak előtt a járda mellett bárhol akadálytalanul megállhatnak s a szükséghez kepest tartózkodhatnak.

Postások a bérházakban a főlépcsőn. Az 1898. évi 22.429/fk. I. sz. r. szerint, hogy ha a posta- és táviratkézbesítők a rendőröknél panaszt emelnek, hogy a bérházakban őket a főlépcsőn a háztulajdonosok, felügyelők és házmesterek felmenésükben akadályozzák, a rendőr figyelmezteti az illető háztulajdonost vagy megbizottját, hogy említett kézbesítőket ne akadályozzák és engedjék felmenni.

Postások kerékpárja. A 28.930/fk. I. 1898. sz. fk. r. szerint a posta- és távirdakézbesítők kerékpárjai feketék és a kormányrud számmal van ellátva.

Pótkávé gyártása vasárnap mikor van megengedve? Pótkávé-iparban azon ipari munka, mely őszszel a répa vagy gyökér feldolgozására és szárítására elkerülhetetlenül szükséges: egész nap. (14.837/92. sz. I. 13. pont. Ker. M. r.)

Próbaidős rendőrök és a nagyobb tömegtartozással terhelt legénység lehetőleg becsült, tehát nem új czikkel látandó el. (Gazd. k. ut. 53. §.)

Próbaidős rendőrök fizetése. L. rendőrök fizetésének kiadása.

Próbaidős rendőrök véglegesítése. L. rendőrség legénységi állományának kiegészítése. A véglegesítést a fk. eszközli kinevezés által. Lovasrendőrré csak azon vizsgázott próbaidős rendőr nevezhető ki: *a)* ki a lovaglásban teljesen jártas es *b)* egy szolgálati lovat saját költségén beszerezhet. (Szerv. szab. 14—20. §-ai.) A véglegesítést a B. M. hagyja jóvá.

Prostituczió ellenőrzése. (31.376/fk. I. 97. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. II. évf. 44. l.) A prostituczió és erkölcsrendészeti ügyek központi kezelése és ellenőrzése a közig. II. ügyosztály és az ennek rendelkezésére álló detektiv-csoport által történik. A ker. rendőrorvosok helyettesítése, a bordélyházak beszüntetése, a kerítők és zugbordélyosok rendőri felügyelet alá helyezése, a felügyelet alól való felmentése és egyéb jogoknak megadása vagy elvonása, úgy nemkülönben a rendőri szervezet egységes vezetésére, kezelésére és közreműködésére vonatkozó intézkedések meg vagy elhatározásának jogát továbbra is fentartja magának a főkapitány.

Prostituczió és a kerületi kapitányság. (L. Rédey Gyüjt. II. évf. 47. l.) A ker. kapitány saját kerületében köteles a kéjnők szabályellenes vagy közbotrányos magukviseletének megakadályozásáról és mindazon erkölcsrendészeti szempontból kifogás alá eső cselekmények elhárításáról gondoskodni, melyek közerkölcs és közszemérem szempontjából kifogásolhatók és köztekintetekből káros következmények nélkül meg nem türhetők. Az e tárgyban hozott marasztaló és jogerőre emelkedett itéletek kivonata 48 óra alatt a központba beküldendő. A ker. kapitányságokhoz beosztott rendőrtisztviselőknek és alkalmazottaknak, úgy nemkülönben az egyenruházott rendőröknek tilos a bordélyházakban és a magánkéjnők lakásán hivatalos minőségben meg-

jelenni, ha feljebbvalójuk által hivatalból kiküldve nem lettek, vagy erre fel nem szólíttatnak, illetve ha ott büntett, vétség vagy kihágás esete nem merült fel és azonnali megjelenésüket és közbelépésüket az szükségessé nem teszi. A lakbérletből vagy egyéb magánjogi sérelmekből keletkezett vitás kérdés eldöntése nem a rendőrhatóság, hanem az arra illetékes polgári bíróság hatás- és jogköréhez tartozik.

Pöczegödör- és csatornaürülék fuvarozása. (41.778/fk. I. 97. sz. rend.) 1. A pöczegödör- és csatornaürülék kifuvarozása alkalmával a székesfőváros közönségével szerződéses viszonyban levő vállalkozók, nemkülönben azon ház- és telektulajdonosok, kik a fuvarozást maguk teljesítik, a kifuvarozás alkalmával az ürülék elszállítására szolgáló és a hivatkozott szabályrendelet 10. §-ának megfelelően készített tartályokat, illetve a járműveket feltünő helyeken alkalmazott, sárgaüvegü lámpával kötelesek kivilágítani. 2. Az ily lámpák alkalmazása Újpest és Rákospalota községek területén teljesített ürülékfuvarozásnál is kötelező.

Pöczegödrök kinyitása. L. gödrök stb. kinyitása.

Pöczegödör tisztitására vonatkozó szabályok megszegése. A ki a városban vagy más községben a szemétkihordásra vagy a pöczegödrök tisztítására fennálló szabályt megszegi, vagy a hatóság tilalma ellenére házában, udvarában vagy annak közelében nagyobb mennyiségü szemetet, trágyát vagy más, könnyen rothadó anyagot összegyülni enged: 40 koronáig terj. pb. büntetendő. Járvány esetén a büntetés 200 koronáig emelhető fel. (Kbt. 125. §.) Illetéke- a Kh., Budapesten a kerületi előljáróság.

Pulykák hordása hónalj alatt. L. állatok szállítása.

Pusztitása idegen ingók és állatoknak. Lásd állatok pusztítása.

Pusztítása a madaraknak, fészkeknek. L. madarak pusztítása.

Pusztítása a rovaroknak. L. cserebogarak stb.

Puttonyokkal gyalogúton közlekedni tilos. (521/93. kgy. szbr. 7. §.)

R

Rabkórházi ápolási dijak évenként a belügyminiszterium által állapíttatnak meg.

Rablás. A ki idegen ingó dolgot annak birtokosától vagy birlalójától, ez vagy más jelenlevő ellen alkalmazott erőszakkal vagy fenyegetéssel azon czélból vesz el, hogy azt jogtalanul eltulajdonítsa, rablás büntettét követi el. (Btv. 344. §.) Rablás az is, ha a tetten ért tolvaj a lopás véghezvitele vagy a lopott tárgy megtartása végett erőszakot vagy fenyegetést használ (Btv. 345. §.), valamint ha a lopás oly módon követtetik el, hogy

véghezvitele czéljából valamely személy öntudatlan vagy védelmére tehetetlen állapotba helyeztetik. (Btv. 346. §.)

Rabok kisérete a főkapitányságnál a főlépcsőn szigorúan tiltatik. (164/895. Rfp.)

Rabos akták kisérőirata vörös papirra irandó. (8805/fk. II. 1900. sz. körirat.)

Rabot miként kisérjen a rendőr? Rabkisérésnél a rendőr a kisért egyént mindig maga előtt jobb kéz felől ereszti, s legfeljebb két lépés távolságra követi, s így legbiztosabban megakadályozhatja a szökésben. Veszélyes vagy gyanus egyének karonfogva, esetleg megbilincselve kisérendők. (31/95. Rfp. ut.)

Rabszállitó kocsik. L. tolonczkocsik stb.

Rabtárgyak kezelését a B. M. ut. 164—165. §.ai szabják meg. Azokra nézve, a kik kórházba utaltatnak, az 1898. évi 14.237/fk. r. intézkedik. — (L. Rédey Gyüjt. 1898. 39. l.)

Ragadós tüdőlob állatoknál. (8000/893. F. M. r.)

Ragályos beteget bérkocsin szállíthatnak ugyan, de a bérkocsi a szállítás után fertőtlenítendő. L. bérkocsi-szabályrend. IV. fejezet.

Ragályos beteg dajka. Azon nőszemély, a ki tudva, hogy ragályos betegségben vagy bujakórban szenved, mint dajka szolgálatba lép, vagy ha szolgálatba lépte után esik ragályos betegségbe vagy bujakórba, ezen körülményt, mihelyt annak tudomására jő, azonnal fel nem fedezi: két hónapig terjedhető elzárással büntetendő. (Kbt. 106. §.) Illetékes a Rh.

Ragályos betegség elleni rendszabályok megsértése közegészség elleni vétséget képez. (Btv. 316. §.) Kisérlet is bünczelekmény.

Ragályos betegség esetében orvosi segély igenybevételének s köteles bejelentésének elmulasztása kihágást képez. (Kbt. 99. §.) Feljelentendő. Illetékes a Kh., Budapesten az előljáróság.

Ragályos kórok bejelentésének elmulasztása kihágást képez. (91.954/94. B. M. r.) Pénzbüntetés 600 koronáig a Kbt. 99. §-a alapján; lelkész, tanító, kisdedóvó ellen stb. az 1876: XIV. tcz. 7. §-a alapján. Illetékes a Kh., Budapesten a ker. előljáróság.

Rangjelzés. L. egyenruha-szabályzat.

Rangjelzés, ha szabálytalan, tilos. L. aranynyal himzett rózsákat rendőrök nem viselhetnek.

Rakéták szétszórása az utczán tilos. Lásd robbanóanyagok stb.

Razzia alatt értjük a közbiztonságot veszélyeztető egyének általános vagy bizonyos területre szorítkozó felkutatását. Razzia elrendelési joga van a főkapitánynak, a ker. kapitánynak, a főparancsnoknak és a ker. felügyelőknek.

Razzia ebekre. L. ebekre razzia.

Rágalmazás vétségét követi el az, a ki valakiről többek jelenlétében vagy több, habár nem együtt levő személy előtt

olyan tényt állít, mely valódisága esetében az ellen, a kiről állíttatott, a büntető eljárás megindításának okát képezné vagy azt a közmegvetésnek tenné ki. (Btv. 258. §.) A rágalmazás nemcsak szóval, hanem nyomtatvény vagy képes ábrázolat által is elkövethető. (Btv. 259. §.) Indítványos az eljárás. Kivételeket l. Btv. 269—274. §-ait.

Rákfogás és árulás. L. hal- és rák-árulás.

Rákfogási tilalom. (1888 : XIX. tcz. 21. §-a.) Rákot április 1-től május 15-ig fogni tilos. Oly rákok, melyek a szemtől nézve a fark végéig 8 cm.-nél kisebbek, a vízbe visszabocsájtandók. Ki e tilalmat megszegi, a rendőrség által a 63. §. alapján 200 koronáig terj. pb. büntetendő.

Rákoskeresztúri határban fekvő temetőbe szállítandó hullák kisérőlevelei. (32.863/fk. II. 1900. sz. körrendelet.) A rákoskeresztúri határban fekvő köztemető hullaházába kiszállítandó holttestek a szokott utalványon kívül még egy kisérőlevéllel is ellátva szállítandók az említett hullaházba. A hullakisérőlevél a holttesttel együtt átvételi elismervény ellenében a holttestet szállító rendőr által a köztemető gondnokának adandó át, a hullaátvételi elismervény pedig minden egyes esetben a vonatkozó iratokhoz csatolandó. A holttestkisérő-levélben a következő adatok közlendők: 1. A holttest találásának helye és ideje. 2. A holttest neme. 3. A kisérő rendőr neve és száma. L. Holttest kisérőlevél.

Rákospalota és Ujpest belterületén takarmány, kalászos termény és aljadzó szalma bentartását, összehalmozását tiltja a 2684/93. fk. kih. szbr.

Ráolvasás üzletszerű üzése a Kbt. 79 §-ába ütközik. Illetékes a J. b.

Reggeli jelentés a főparancsnoksághoz naponta d. e. 10 óráig beterjesztendő. (12.156/Rfp. 1901.)

Reklámkocsik járatása főkapitányi engedélyhez van kötve.

Reklámzászlók. (44.921/fk. I. 1896. sz. r.) Czégek vagy magánosoknak reklámzászlók kitűzésére a főkapitány ad engedélyt. Engedély nélkül kitűzni tilos.

Rendbüntetés kihágási eljárásban. A tárgyaló hatósági személy mindazokat, kik a rend és hatóság iránti tisztelet ellen megintés után újabban vétenek, a tárgyalási teremből kivezettetheti és 200 kor. terj. pénzbirsággal is sujthatja. Eziránt határozat hozandó, a mely indokaival együtt a tárgyalási jegyzőkönyvbe irandó s egyúttal az is megemlítendő, hogy a megintés sikertelen maradt. Ezen határozat ellen jogorvoslatnak helye nincs. (Kih. elj. 72. §.)

Rendezett tanácsú városok rendőri közegeinek félmenetdíj-kedvezményes vasuti utazásáról 10.717. és 35.044/901. B. M. r. és 45.987/1901. Ker. M. r. intézkednek.

Rendkivüli előléptetés. L. jutalmazása a stb.

Rendkivüli események bejelentése. (35/94. Rfp. ut.)

Rendkívüli esetek mindig telefon útján a főparancsnoksághoz, másnap reggel pedig irásbeli jelentésen az osztályparancsnoksághoz jelentendők be.

Rendkivüli segély nős és családos vagy özvegy rendőröknek 1900. év óta állapíttatott meg, még pedig a törzsfizetés 10 százalékában, mely előzetes negyedévi részletekben az osztályparancsnokságok által vétetik fel. A nyugtabélyegek minden egyes rendőrtől megfelelő összegben begyüjtve a fizetési ívre ragasztandók. (5743/fk. eln. 900. — 4942/Rfp. 1900.) A fizetés rendezés után e rendelet hatályát veszti.

Rendkivüli segély felszámítása és kifizetése az őrszemélyzetnek. (Gazd. kez. ut. 25. §. Hiv. kiadás. 1901.)

Rendkivüli szolgálati dijakról. (Gazd. kez. ut. 97. §.) Ha a fél a kivezénylést a főparancsnokságnál kéri, az esedékes díj ott helyben a segédtisztnél fizetendő be, ha pedig az ily rendkívüli kivezénylésről a főparancsnokság valamely osztályparancsnoksága útján értesül, ez esetben az engedélynek megadása mellett a díjak behajtásával az illető osztályparancsnokságot bizza meg. Az így behajtott díjak az 50. számú minta szerinti kimutatással másnap a főparancsnoksághoz küldendők.

Rendkivüli szolgálati és élelmezési dijak felszámitása. (111/fk. eln. 1901. sz. r.) Ezzel az 1893. évben kiadott Szervezeti szab. 52. §., valamint az 1896. évi 9020/fk. eln. sz. a. «Engedélydíjak» 8. pontja hatályukat vesztik. E rendelet Újpest és Rákospalotára is kiterjed. A magánosok, társulatok stb. érdekében s kérelme folytán rendkívüli szolgálatra kirendelt rendőrőrszemélyzet után: 1. a rendszeresített szolgálati pótdíj, és pedig lovasaltiszt után 4 kor., lovasrendőr után 3 kor., gyalogrendőraltiszt után 3 kor., gyalogrendőr után 2 kor., próbaidős rendőr után 1 kor. 60 fillér; 2. mindenkor naponkint és egyenkint 1 kor. 60 fillér élelmezési költség, ha pedig a szolgálat a nap és éj bármely szakában egyáltalában 12 órán túl tart, 2 szolgálati pótlék és 2 élelmezési költség számítandó fel, illetve szedendő be az illető kérelmezőktől.

Rendkivüli szolgálatra kivezényelt rendőröket szolgálatuk megkezdése iránt, annak mibenléte iránt kötelesek az oszt.-parancsnokságok kioktatni.

Rendkivüli szolgálatban a rendőr ép oly ruházatban tartozik megjelenni, mint a minőben a külső őrszemek állanak. (1894. II/21. Rfp. np.)

Rendőr állatkerti látogatása. L. állatkert stb.

Rendőr bejelentést ellenőrző szolgálata. L. bejelentés ellenőrzésével megbizott stb.

Rendőr bekisérhető, ha közbotrányt okoz, vagy ha a kihágást figyelmeztetés daczára is folytatja. (Szolg. szab. 53. §.)

Rendőr betegségét bejelenteni köteles. (8/97. Rfp. ut.) A rendőrkórházban naponta orvosi vizsga van a rendőrök részére d. e. 8—10-ig és d. u. 3—4 óráig. A rendőrök betegségeiket annál

inkább kötelesek bejelenteni, mert mulasztás vagy elhanyagolt betegség esetén elmarasztaltatnak a gyógykezelési költségek megtérítésében.

Rendőr büntetése fegyelmileg. L. büntetés rendőröknek fegyelmileg.

Rendőr büntetéseinek nyilvántartása. (347/95. Rfp. ut.) A rendőrök büntetései a büntetési jegyzőkönyvbe mindig sajátkezűleg vezetendők be az o. p. által. A bevezetés részletes, a mellett határozott és rövid legyen. Különösen ki kell tüntetni az okot, mely miatt a büntetés kiszabatott, továbbá hogy szolgálatban vagy szolgálaton kívül követte-e el a rendőr azon cselekményt, mely miatt megbüntettetett, végül hogy mi vagy ki által igazoltatott be a büntetésre okot adó cselekmény.

Rendőr bordélyban mikor intézkedhetik? L. bordélyházi szbr. V. fejezet.

Rendőr családtagjainak orvosi vizsgálata. L. orvosi vizsga stb.

Rendőr egyenruhában esernyőt nem viselhet. (137/95. Rfp. ut.)

Rendőr egyenruhában mulatozás czéljából korcsmákba, kávéházakba, pálinkamérésekbe, vendéglőkbe vagy más nyilvános helyekre be nem mehet. (243/96. Rfp. ut.)

Rendőr élelmezési költsége. (111/fk. eln. 1901. sz. körrendelet. — Rédey Gyüjt. 1901. 59. l.) L. rendkívüli stb.

Rendőr-ellenőrök hatáskőre. L. ellenőrök.

Rendőrt érdeklő események azok, melyek a személy- és vagyonbiztonságra, a forgalom és közlekedésre veszélyesek, mint pl. tűzvész, árvíz, jégképződés, hófuvások, sürű ködök, járványos vagy ragályos emberi és állati betegségek. Ilyenekről, ha azt a rendőr el nem háríthatja, azonnal jelentést tartozik tenni. (Szolg. szab. 25. §.)

Rendőrt érdeklő személyek a következők (Szolg. szab. 24. §.): *a)* felügyelet alá helyezettek; *b)* közveszélyes és rovott multú egyének; *c)* csavargók; *d)* koldusok; *e)* házalók; *f)* kéj- és ledér nők; *g)* közszolgák; *h)* közlekedési vállalatok, bér- és társaskocsik alkalmazottai; *i)* ittasok, őrültek; *k)* gyámoltalanok, felügyelet nélküli iskolásgyermekek.

Rendőrt érdeklő tárgyak mindazok, melyek közbiztonságra, közrendre vagy közerkölcsre veszélyesek, vagy melyek megsértése vagy megrongálása a közbiztonságot vagy közrendet veszélyeztetik. Ilyenek pl. építkezési és kövezési anyagok, mérgek, járművek, közlekedési eszközök, czimtáblák, bolti ernyők, hirdetések, közszemlére kitett képek, könyvek, másrészt az utak, utczák, terek, járdák, ültetvények, szobrok, vasuti vágányok, lámpák, távirda- és telefonhuzalok. (Szolg. szab. 26. §.)

«Rendőri értesítő» kézbesítése. L. detectiv-jelentések stb.

Rendőr felfedező szolgálata. L. felfedező szolgálat körébe tartozó teendők.

Rendőri felügyelet alá eső nyilvános gyülések. Lásd népgyülések.

Rendőri felügyelet alá helyezés. Ezt, mint mellékbüntetést, a magyar Btv. nem ismeri. Csakis a feltételesen szabadságra bocsátott bűntettesek állanak a büntetésük időtartamáig felügyelet alatt annyiban, hogy a rendőrségnél bizonyos meghatározott időpontokban jelentkezni s lakásukat és foglalkozásukat bejelenteni és igazolni tartoznak.

Rendőrfelügyelők hatásköre. L. felügyelők.

Rendőrfőparancsnok hatásköre. L. főparancsnok.

Rendőri fogházak. L. fogházhelyiségek.

Rendőri fogházban és toloncházban elhalt egyének eltakarítása körüli eljárás. (5644/fk. eln. 98. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. 1898. 34. l.) A rendőri fogház és toloncházban elhaltak hullái, akár törvényszéki, akár orvosrendőri bonczolása válik szükségessé, a törvényszéki orvostani intézetbe szállítandók a megfelelő beutaló végzéssel; ha bonczolás szüksége nem forog fenn és az elhaltaknak tehetős hozzátartozói vannak, a kik eltemetéséről gondoskodhatnak, úgy azok haladéktalanul értesítendők az eltemetés eszközlése végett. A mennyiben az elhaltnak sem vagyona, sem tehetős hozzátartozói nincsenek, vagy ezek idejekorán nem intézkednek, úgy az eltemettetés az államrendőrséget illeti.

Rendőr fizetésének kiadása. (8895/96. fk. eln. sz. rend.) A belügyminiszter 58.866/96. V. b. sz. rendeletével megengedte, hogy a próbaidős rendőrök kivételével az őrszemélyzet fizetése és szolgálata előzetes egy havi, lakbére pedig előzetes vagy negyedévi részletekben fizettessék ki. A próbaidős rendőrök fizetése utólagos félhavi részletekben fizettetik ki.

Rendőri fogdában és rendőri kórházban előforduló születések és halálesetek bejelentésénél közlendő statisztikai adatok. (133.634/902. B. M. r. — L. állami rendőrség hivatalos lapjának 1903. évi 4. számát.)

Rendőr-főorvos hivatalos ügykőre. Alaprendelet XV ponttal. (341/85. korm. bizt. sz. — Krecs. Gyüjt. 104. l.) Az ujonczok megvizsgálása a felvételnél. (Szerv. szab. 16. §.) A nyugdíjazandó rendőrök megvizsgálása. (U. ott.) Teendői a rendőri és rabkórházban. (Rabkórh. r. 18—22. §§. — Krecs. Gyüjt. 99. l.) A főkapitányság és a bejelentési hivatal betegeit a főorvos vizsgálja. (7880/1885. fk. r. — Krecs. Gyüjt. 318. l.) Bordélyügyekben előirt teendői. (837/1884. kgy. sz. 46—49. §§. — Vizsgálat u. a. szbr. 22. §. — Krecs. Gyüjt. 123. l. — 11.162/B. M. r. 16. §. — Krecs. Gyüjt. 378. l.)

Rendőrök házmesterkedése. L. házmesterkedő rendőrök.

Rendőri hatóságok illetékessége bűnügyekben. A rendőri nyomozás teljesítésére rendszerint az a rendőri hatóság illetékes, melynek területén a bűncselekmény elkövettetett. Külföldön elkövetett bűncselekmény tekintetében a nyomozásra az a

hazai rendőri hatóság illetékes, melynek területén a terhelt lakik, tartózkodik, vagy melynek területén került a rendőri hatóság hatalmába (Ut. 10. §.) Azonban minden rendőri hatóság hivatva, sőt kötelezve is van még azon esetekben is a nyomozást megkezdeni és mindama nyomozó cselekményeket megtenni, mely más rendőri hatóság területén követtetett el, vagy a midőn a terhelt más rendőri hatóság területén lakik vagy tartózkodik. Tartozik azonban ez esetben a bűncselekmény elkövetési helye után illetékes rendőri hatóságot értesíteni és a mennyiben előzetes letartóztatásnak helye nincs, az iratokat a tett szinhelye szerint illetékes rendőri hatósághoz áttenni; előzetes letartóztatás esetén pedig a letartóztatottat — az összes iratokkal együtt — azon kir. ügyészségnek átadni, melynek területén a letartóztatás történt. (Ut. 11. §.)

Rendőri hatóságok s közegek fogalma. A rendőri hatóságok és közegek fogalmát a B. P. 85. §-a határozza meg. E szerint rendőri hatóságok: 1. a székesfővárosban a m. kir. állami rendőrség (a főkapitányság, a ker. kapitányságok), törvényhatósági joggal felruházott városokban, valamint rendezett tanácsú városokban a városi rendőrség; vármegyék járásaiban a főszolgabiróság; községekben az előljáróság; 2. állásuknál fogva ezen hatóságoknak főnökei, vezetői; 3. ezen hatóságoknak azon tagjai, kik bűnügyi nyomozásokban önálló intézkedésre vannak feljogosítva. Rendőri közegek a rendőri hatóságoknak alárendelt hivatalnokok, az állami törvényhatósági, városi és községi rendőrök, valamint a m. kir. csendőrségnek szolgálattételre a csendőrörsökre vagy különítményhez beosztott altisztjei és legénysége. (Ut. 7. §.)

Rendőri hullavizsgálat. (A 78.879/II. B. M. 87. utasításból. — L. Rédey Gyüjt. I. 133. l.) 4. §. Ha a közigazgatási nyomozás folytán vagy az orvos-rendőri hullavizsgálat közben nyomatékos gyanu merül fel az iránt, hogy a halált valamely büntetendő cselekmény vagy mulasztás okozta: az esetről a kir. ügyész azonnal értesítendő az előnyomozás s illetőleg a külszemle eredményének közlése mellett, s ennek intézkedéseig arról kell gondoskodni, hogy a létező állapot sértetlenül fentartassék. 5. §. Ily gyanut gerjesztő s mindannyiszor előnyomozás tárgyává teendő halálesetek például: 1. midőn valaki külső erőszak, péld. ütés, vágás, szúrás, lövés, hajítás, megfojtás, vízbefulasztás, magasról vagy mélységbe való lezuhanás stb. által szenvedett sérelem után azonnal, vagy ilyenekre keletkezett rövidebb-hosszabb betegség — vagy 2. midőn valaki valamely étel, ital, gyógyszer bevétele után vagy kenőcsök, fürdők, mosdóvizek, hajporok stb. külső használata után hirtelen bekövetkezett s mérgezésre mutató körülmények közt — vagy 3. kuruzslók által való gyógyítás után — vagy 4. megelőző orvosi, sebészi vagy szülészi műhibák miatt halt meg; 5. általában mindazon halálesetek, a melyek olyan cselekményekből vagy mulasztásokból

származnak, a melyekről a cselekvő, illetőleg mulasztó már természetes, mindenki által megismerhető minőségöknél, vagy a hivatala, hivatása, ipara, vagyis különös foglalkozása által feltételezett szakismereténeél, avagy előre közzétett rendszabályok figyelmeztetésénél fogva beláthatta, hogy azokból emberek életére, egészségére vagy testi biztonságára nézve veszély származhatik, vagy a már meglevő veszély fokoztathatik.

Rendőr hajóállomáson szolgálatban. (102/96. Rfp. ut.) Kötelesek arra ügyelni, hogy a hajó kikötése előtt a közönség a hajóhídra ne tolongjon, hogy a ki- és beszállás a kijelölt oldalokon eszközöltessék, hogy a pénztáraknál a tolongás megakadályoztassék, hogy a közönség csak egy oldalról juthasson a pénztárhoz.

Rendőri igazolványok (arczképesek) féláru vasúti menetjegyre jogositanak. (4411/fk. eln. 1901. sz. körirat.) Az állandó jellegű arczképes rendőri igazolványok a m. kir. államvasútakon kívül még az aradi és csanádi egyesült vasútak, az eperjes-bártfai h. é. vasút, a győr-sopron-ebenfurti vasút, a kassa-oderbergi vasút és a szlavoniai drávavidéki h. é. vasút vonalain jogosítanak kedvezmény igénybevételére.

Rendőri igazolványok. (132/96. Rfp. ut.) A rendőrök és altisztek úgy szolgálatban, mint szolgálaton kívül, úgy egyenruhában, mint polgári ruhában, még szabadságuk esetén is — ha nyilvános helyen megjelennek — kötelesek arczképes rendőri igazolványaikat magukkal hordani. Ez utasítás be nem tartása, úgyszintén az igazolvány elvesztése fegyelmi büntetést von maga után.

Rendőri iskolalátogatási kötelezettségéről. — Lásd iskola stb.

Rendőri jelentések szerkesztése. A rendőri közeg jegyzőkönyvet sohasem vehet fel, hanem eljárásáról és annak eredményéről mindig jelentést szerkeszt. A jelentés lehet irásbeli, vagy sürgős esetekben szóbeli, de a szóbeli jelentés is utólagosan irásba foglalandó. Ha szóbeli jelentés alapján jegyzőkönyv vétetik fel, ez esetben a külön irásbeli jelentés mellőzendő. A rendőri közeg jelentése legyen tárgyilagos, szabatos és rövid. A tárgyilagosság követeli, hogy a rendőri közeg csak az észlelt tényt vagy általa végzett cselekményt, úgy a mint az megtörtént, vagy az előtte tett kijelentéseket úgy, a mint azok mondattak, nem pedig saját következtetéseit, feltevéseit vagy egyéni vélekedéseit irja le. Ha ilyen észrevételei, következtetései vannak, azokat jelentésébe felveheti ugyan, sőt felvenni is köteles, de azokat ilyenek gyanánt mindig külön jelölje meg. Szabatos a rendőri közeg jelentése, ha abban mindazok a körülmények és adatok felsorolvák, melyek a feljelentett eset megitéléséhez szükségesek ; tehát minden jelentésben bent legyen, hogy : *a)* mi történt, vagy mi miatt tétetett előtte a panasz vagy feljelentés ; *b)* kik azok, kik terheltetnek s mi alapon emeltetik ellenük a panasz ; *c)* vannak-e bizonyító adatok, különösen pedig vannak-e és kik azok a tanuk, kik a feljelen-

tett cselekményről vagy tetteséről közvetlenül vagy közvetve tudomással birnak. Végre a rövidség abban áll, hogy a rendőri közeg jelentésében a fölösleges szószaporítást és mindazt mellőzi, a mi az ügy vagy eset megértéséhez nem kivántatik meg. (Ut. 204. §.) Különösen ügyelni kell a következőkre: A mennyiben a rendőri közeg nem saját maga által észlelt eseményekről, hanem hallomás útján tudomására jutott cselekményről vagy eseményről tesz jelentést, ezen körülmény a jelentésben mindig felemlitendő és megnevezendők azon személyek is, kiknek közlése alapján teszi jelentését. (Ut. 205. §.) Ha a rendőri közeg előtt tétetik valamely fél által a feljelentés vagy panasz, a jelentésben okvetlenül benfoglaltassék: a feljelentő kiléte és lakása, a panasz rövid kivonata, a feljelentett egyén személyadatai, lakása és a feljelentőnek netalán létező bizonyítékai és azoknak holtalálhatása. Ha a feljelentőnek nincsenek bizonyítékai, ez is megemlitendő, valamint az is, hogy a feljelentést tevő közvetlen tapasztalat alapján vagy pedig hallomás útján teszi-e jelentését és ez utóbbi esetben kik azok, a kiktől a feljelentett cselekményt hallotta. (Ut. 206. §.) Az elfogás és bekisérés alkalmával a jelentésben fel legyen sorolva, illetve ki legyen tüntetve, hogy az elfogás és bekisérés miért s mi módon foganatosíttatott, azonkívül a bekisért egyén összes személyadatai, ennek esetleg fontossággal biró nyilatkozata s az alkalmazott kényszereszközök s fegyverhasználat minősége és indoka. Ha a bekisérés alkalmával a bekisért egyén ruhái és tárgyai átvizsgáltattak, a jelentésben ennek eredménye is megemlitendő. (Ut. 207. §.) A házkutatásról, valamint a ruhák és tárgyak átvizsgálásáról teendő jelentésben a rendőri közeg jelölje meg: mikor, hol, kinél, miért, kiknek jelenlétében foganatosította azt; továbbá sorolja fel mindazokat a helyiségeket, tartályokat s tárgyakat, melyekben kutatást tartott; végül a kutatás eredménye is részletesen leirandó. (Ut. 208. §.) Ha a házkutatás s átvizsgálás alkalmával bűnjeleket vagy gyanus tárgyakat vesz őrizet alá a rendőrközeg, ezek a jelentésben részletesen, egyenként és oly jelzéssel sorolandók fel, hogy azoknak egyedisége, minősége, tehát azonossága és miként történt megtalálása iránt kétely ne foroghasson fenn és e czélból különös figyelemmel kell lenni a tárgyaknak netalán létező olyan jeleire vagy jellegére, melyek azoknak azonosságát kétségen kívül helyezik. (Ut. 209. §.) Az esetleges gyanusítások kikerülése érdekében kivánatos és — ha csak lehet — minden egyes eseteknél alkalmazandó is, hogy a rendőri közeg a jelentésében foglaltakat magán a jelentésen a tanuk, a házkutatást vagy átkutatást szenvedett által aláirásukkal megerősíttesse. Ha a rendőri közeg, házkutatás vagy átvizsgálás alkalmával, tárgyakat vesz őrizet alá, erről külön jegyzéket készítsen s azt vagy az érdekeltekkel, vagy a tanukkal irassa alá. (Ut. 210. §. Jelentésmintákat l. Rédey: Nyomozási Eljárás Bűnügyekben cz. műhöz kiadott Példatárban.)

Rendőri jelentés csakis a szolgálati út betartásával, azaz

közvetlen előljáróik útján tehető meg. A szolgálati út be nem tartása fegyelmi vétséget képez. (406/92. Rfp. ut.)

Rendőr jutalmazása. L. jutalmazása stb.

Rendőri karhatalom állami adó fejében lefoglalt ingóságok elszállításánál. 69424/V. 6. sz. B. M. leirat rendeli, hogy állami adó vagy ezek módjára beszedendő egyéb köztartozások fejében lefoglalt ingóságoknak hatósági raktárba való szállítása eseteiben, az 1883. évi XLIV. tczikk 78. §-ában előirt közrendészeti segítséget, ha ez iránt megkeresetik, még a háztulajdonosok által a törvényes zálogjogra való hivatkozással támasztott akadályokkal szemben is adja meg a rendőrség.

Rendőri karhatalom a háztulajdonos törvényes zálogjogának érvényesítéséhez. Az 1881. évi LX. tczikk 72. §-ának 2-ik bekezdése értelmében a bérbeadót a kibérelt helyiségben levő ingóságokra félévi bérösszeg erejéig törvényes zálogjog illeti meg, mely zálogjog érvényesítése végett a bérbeadó a lakbérleit szabályzat 27. §-a értelmében jogosítva van a rendőrség segédletét is igénybe venni. A törvényes zálogjog jogos alapja magában a törvényben gyökerezvén, alakiságokhoz kötve nincs, tehát annak érvényesítéséhez semmiféle határozatra (vagyis sem rendőri, annál kevésbbé birói határozatra) nincs szükség. Következőleg a rendőrközegek is, a bérbeadók egyszerű felhivására is, kötelesek segédkezet nyujtani a bérbeadónak az ő törvényes zálogjogának érvényesítése végett. Figyelmeztetendők azonban a közegek, hogy a köteles gondosságot el ne mulaszszák arra nézve, ha vajjon a felhivást intéző fél tényleg a bérbeadó-e, nehogy esetleg arra nem jogosítottaknak felhivására járjanak el s igy esetleg visszaéléshez adjanak hivatalos segedelmet. Hogy a bérbeadó követelése fennáll-e vagy sem, jogos-e vagy sem, annak birálatába nem bocsátkozhatnak, azért a felhivást intéző bérbeadót illeti egész terjedelmében a felelősség.

Rendőrkerületi orvosok szolg. utasítása. L. Krecsányi Gy. 105. l.

Rendőr kilépése a szolgálatból. (5248/93. Rfp. ut.) Három évi szolgálati kötelezettség után bárki kiléphet a testületből. Azok azonban, kik három évi szolgálati kötelezettségüknek, melyre esküt tettek, ha ez idő előtt akarnak kilépni, csak alapos indokok alapján bocsáttatnak el a belügyminiszter által.

„Rendőr" kifejezés alatt az összes rendőrlegénység, őrmestertől lefelé értendő. (Gazd. kezelési ut. Bevez. Hiv. kiad. 1901.)

Rendőri közbelépésnek három módja van: *a)* figyelmeztetés és megszólítás; *b)* feljelentés; *c)* elővezetés és bekisérés. (Szolg. szab. 30. §. L. elővezetés. L. bekisérés.

Rendőri közegek helyszinleirásai. Ha a bűntett szinhelyén az állapot vagy a hátrahagyott nyomok bármi okból addig sem tarthatók fenn, vagy őrizhetők meg, míg a hatóság tagja megérkezik, igyekezzék a rendőri közeg az általa látottakat és tapasztaltakat jól megfigyelve olyképen leirni, hogy az adatok

legalább a tájékoztatásra alkalmasak legyenek és a mennyiben a tett szinhelyén tanuk vannak jelen, vagy ilyenek szerezhetők, ezeket az általuk észleltek megjegyzésére és jelentésének igazolására hivja fel. (Ut. 181. §.)

Rendőri közegek nyomozása ügyészi vagy birói rendeletre. Ha a rendőri közeg valamely nyomozó cselekmény teljesítésére vagy abban való közreműködésre a kir. ügyész, vizsgálóbiró vagy járásbiró által utasíttatik, tartozik ezen meghagyásnak ép úgy megfelelni, mintha arra felettes hatósága által utasíttatott volna. Köteles azonban az esetben is eljárásáról felettes hatóságának utólagosan — akár szóbeli, akár irásbeli — jelentést tenni. (Ut. 177. §.)

Rendőri közegek nyomon üldözési joga. Ha a szökésben levő terheltet a rendőri közeg nyomon üldözi s alapos reménye van, hogy e nyomon követve, kézrekerítheti: jogában van felhatalmazás nélkül is az ország határán belül más rendőrhatóság területére is átmenni és az elfogatást ott teljesíteni. Tartozik azonban ez esetben — a mennyiben lehetséges — ezen körülményről felettes hatóságát már útközben értesíteni, az elfogás esetén pedig az idegen rendőri hatóság főnökénél jelentkezni és az elfogottat őrzés és esetleg további eljárás végett utóbbi elé állítani. (Ut. 194. §.)

Rendőri közegek önálló nyomozó szolgálata. A rendőri közeg nyomozást, illetőleg nyomozó cselekményeket rendszerint csakis felettes rendőri hatóságának utasítására vagy felhatalmazása alapján teljesít; köteles azonban egyes nyomozó cselekményeket a kir. ügyész, vizsgálóbiró, vagy a járásbiró utasítására is teljesíteni, vagy abban közreműködni. Saját kezdeményezéséből csak akkor járhat el a rendőri közeg, ha olyan büntetendő cselekmény jó tudomására, melynél az azonnali intézkedés elmulasztása veszélylyel járna. Joga, sőt kötelessége marad azonban e mellett a rendőri közegnek büntetendő cselekmények után saját kezdeményezéséből is puhatolózni s ezen kötelességének annál lelkiismeretesebben tartozik eleget tenni, mert a rendőri közegek helyzetük, szolgálatuk, érintkezéseik, ismeretségeiknél fogva leginkább vannak abban a helyzetben, hogy büntetendő cselekményeket észleljenek s azokról tudomást szerezzenek. (Ut. 176. §.) Nyomozás, illetve puhatolás esetén köteles a rendőri közeg a legjobb tehetsége szerint mindannak kipuhatolására törekedni, a mi a büntetendő cselekmény teljes felderítése, a tettes kilétének és hol tartózkodásának tájékoztatására szolgálhat, különösen pedig a bűnjelek létezésére, a tettes kilétére és tartózkodására vonatkozó adatok után puhatolódzni s azoknak miként és hol leendő feltalálhatása után kutatni, továbbá a büntetendő cselekmények nyomait megőrizni és épségben tartani s mindennemű bűnjelt biztosítani. Ha tehát a rendőri közeg valamely bűntény szinhelyére érkezik, vagy holttestet vagy súlyosan sérültet talál, első és főkötelessége erről a legközelebbi rendőri hatóságnál vagy — ha

ez közelebb lenne — a kir. ügyészségnél, járásbirónál, vizsgálóbirónál azonnal jelentést tenni és addig is, míg ezek megérkeznek, a talált állapotnak változatlan fentartásáról gondoskodni és netaláni tanuk után tudakozódni. Sulyos sérülés esetén igyekezzék a rendőri közeg a sérülthöz a legközelebbi orvost, vagy — ha ilyenek vannak — a mentőket a legrövidebb úton elhívni. (Ut. 179. §.)

Rendőri közegek és a tanuk. Tanut vagy terheltet a rendőri közeg jegyzőkönyvileg nem hallgathat ugyan ki, de kötelessége ezeket is kikérdezni és ezen kikérdezés eredményéről, valamint saját észleleteiről vagy tapasztalatairól a hatóságnak azonnal akár élőszóval, akár irásban jelentést tenni. Fontosabb esetekben köteles a rendőri közeg a terhelt, vagy tanuk nyilatkozatairól az általa észleltekről s tapasztalatokról irásbeli feljegyzéseket tenni. (Ut. 180. §.)

„Rendőri közlöny" s lefoglalt sajtótermékek. (84/fk. r. 98.) Hogy a kir. biróságok által törvénybe ütköző sajtótermékek lefoglalása iránt hozott végzések minél gyorsabban foganatosithatók legyenek, ezen végzések a jövőben a «Belügyi Közlöny» mellékleteként megjelenő «Hivatalos Rendőri Közlöny»-ben fognak «Lefoglalt sajtótermék» rovat alatt közzététetni.

Rendőr közúti s társaskocsi belsejébe csak akkor ülhet le s csak akkor mehet utazás czéljából be, ha fizet. Egyébként minden ily kocsinak csak első részében a vezető mellett foglalhat helyett s egy kocsira kettőnél többnek a rendes körülmények közt felszállni nem szabad. (299/894. Rfp. np.)

Rendőri kórház ápolási költségeit a belügyminiszter évenkint külön leiratban állapitja meg. Az 1902. évre 1 korona 74 fillérben állapittatott meg. (53.919/VI. a. 901.)

Rendőri kórház házirendje. L. házirend stb.

Rendőri letartóztatás. L. letartóztatás stb.

Rendőr fizetési előleget — szorult helyzetben — 3 havi fizetését meg nem haladó összeg erejéig kaphat. L. fizetési előleg.

Rendőrlakás bejelentése. (Rfp. 4962/1898.) Az 1879. évi XXVIII. tcz. alapján a rendőrök is kötelesek magukat magánlakásaiknak megváltoztatása után be-, illetve kijelenteni A laktanyában lakók szintén. (308/97. Rfp. ut.)

Rendőr leszereléséhez utasítás. (250. res. 1899. Rfp.)

Rendőrlegénység állományának kiegészítése. (Szerv. szab. 14—20. §.) A felvétel feltételei: *a)* magyar állampolgárság; *b)* 23 éven felüli, 40 éven alóli életkor; *c)* tökéletes egészség, erős testalkat; *d)* feddhetlen előélet; *e)* magyar nyelv birása szóban és irásban és képesség irásbeli jelentések szerkesztésére; *f)* igazolása azon körülménynek, hogy az illető a katonaságnál mint altiszt szolgált. A felvételre előnynyel birnak: *a)* igazolvánnyal biró altisztek az 1883. évi II. tcz. alapján; *b)* magasabb értelmiségi fokkal birók; *c)* a főváros helyi viszonyaival ismerősek; *d)* kik a csendőrségnél szolgáltak s önként léptek ki. Felvételhez szükséges igazolványok: *a)* szül. anyakönyvi kivonat;

b) katonakönyv v. elbocsátó-levél; *c)* nem közvetlen átlépésnél erkölcsi bizonyítvány. A jelentkezők a fentjelzett körülményekre nézve a főparancsnok és főorvos által megvizsgáltatnak. A felvétel előjegyzés szerint történik. A szolgálattételre behivott eskütétel előtt irásbelileg 3 évi szolgálatra kötelezi magát. A behivottak ideiglenesen 6 havi próbaszolgálatra vétetnek fel. L. előléptetés. L. próbaidős rendőrök véglegesitése.

Rendőr megbilincselési joga. L. megbilincselésnek helye van stb.

Rendőr megelőző szolgálata. L. megelőző rendészeti szolgálat körébe tartozó teendők.

Rendőr magánfeleknek kérvényeket, beadványokat, felebbezéseket nem irhat. Az ilynemű cselekmény fegyelmi vétséget képez. (3231/97. évi fk. eln. rendelet.

Rendőr magánszolgálatra nem használható. A belügyminiszter által 1881. évben kiadott rendőri utasítás XV. szakaszának 7-ik bekezdése szerint rendőrök nem használhatók más szolgálatra, csupán rendőri teendőkre.

Rendőr magatartása. (5755/fk. eln. 1902.) A rendőr hivatásának és felelősségének mindig tudatával birjon és a közönséggel való érintkezéseknél is gondosan kerülje, a mi összeütközésekre vagy szóváltásokra adna alkalmat, avagy a mi őt tréfa vagy gúny tárgyává tehetné. Szigorúan kerülendő a nyers, durva fellépés, önkény vagy heveskedés. Viszont azonban, ha az érintkezéseknél, a jóakaró figyelmeztetés, felhivás sikertelen marad, vagy ellentállás tanusittatnék, kellő erély és határozott fellépés által lehet, sőt kell is érvényt szerezni úgy a testület tekintélyének, mint a törvény vagy szabályok rendelkezéseinek.

Rendőr magatartása irodákban. (209/96. Rfp. ut.) Ha a rendőr rendőrhivatali irodában jelen meg s kard van oldalán, a sapka v. kalap a fején marad, úgy tiszteleg s azután jelent. Kard nélkül leveszi a kalapot, vagy sapkát, vigyázz! állásba áll, meghajlik s azután jelentkezik.

Rendőr magatartása a testületben. (362/95. Rfp. ut.) Minden egyes rendőr oda törekedjék, hogy szolgálatát kifogástalanul, kitartóan, pontosan, ügybuzgóan, tapintatosan, fegyelmezetten lássa el; a polgárság iránt legyen előzékeny és udvarias, a testületben pedig kedvelt és bajtársias, mert csak ez elvek betartása mellett lehet a testület fényét és tekintélyét emelni s az egyesek előmenetelét, jutalmazását kivívni.

Rendőri nyomozás során felmerült bűnügyi költségek fedezésére utalványozott összegek előlegezése, kezelés- és elszámolása. (137.000/902. B. M. r. L. államrendőrség hivatalos lapja 1903. évi 3-ik száma. Ennek végrehajtása tárgyában kiadott fk. rendelet u. o.)

Rendőr nyugdijazása. L. kilépése a rendőröknek.

Rendőri őrség jogai. (10.538/fk. eln. 92. sz. 5. §.) Az őrség tagjai szolgálatuk közben ugyanazon jogokkal vannak felruházva,

melyekkel a katonai örök birnak s a törvénynek azon különös oltalmában részesülnek, mely a hatósági személyeket illeti. Hivatalos eljárás közben tetteikért csak saját előljáróik által vonhatók felelősségre.

Rendőri őrség, mint karhatalom. L. karhatalom.

Rendőri őrség rendeltetése és hatáskőre. (10.538/fk. eln. 1892. 2. §.) *a)* személy- és vagyonbiztonság megóvása, béke és közrend fentartása, törvények, kormányrendeletek, törvényhatósági szabályrendeletek, főkapitányi rendelkezések betartására felügyelet. A rendeletek megszegésének, valamint a véletlenből vagy bármi mulasztásból eredhető károk lehető megakadályozása; a közbiztonság és közrend tekintetében létező hiányok és fogyatkozásokról jelentéstétel; *b)* a kir. bíróságok hatáskörébe utalt s hivatalból üldözendő büntettek, vétségek kiderítésében, a tettesek kipuhatolásában és elfogásában való közreműködés; *c)* előljárók rendelkezéseinek végrehajtása. Az őrség egészében a főkapitánynak van alárendelve, de a 2. §. *a)* pontjában felsorolt teendőkre nézve saját szabályai szerint önállóan jár el és eljárásáért felelős. (3. §.)

Rendőr öltözködése szolgálatban. (104/97. Rfp. ut.) A rendőrök különösen külszolgálatban mindég a legkifogástalanabb, tiszta, jó ruházatban kötelesek megjelenni; a kissé használt vagy kopott ruházatot csakis köpeny alatt vagy éjjel viselhetik.

Rendőrorvosok s kéjnők. L. bordély szbr. III. f.

Rendőrorvosok fizetési fokozata. 1882. évi 4335. bm. szám alatt kelt elhatározással a rendőr-főorvos állása a VII., a rendőrorvosok állása pedig a VIII. rangosztályba soroztattak.

Rendőrorvosok központi felügyelete. 588/fk. 97. sz. rendelet szerint a felügyeleti szolgálat kötelessége alól csupán a r. főorvos és a kerületekbe be nem osztott fizetés nélküli r. orvosok vétetnek ki; 3. a r. orvosi központi felügyeleti szolgálat köznapokon délutáni 2 órakor, vasár- és ünnepnapokon, melyeken a hivatalos órák 1 órakor végződnek, ezen órában kezdődik és másnap reggeli 8 óráig tart; 5. a felügyeletes r. orvos kirendelésének tartama alatt a központi felügyeletes vezető r. tisztviselő szakközege gyanánt működvén, teendőiben utóbbinak felhivásaihoz és általános jog- s működési köréhez alkalmazkodik, r. orvosi közbenjárást igénylő sürgős kiszállások esetén pedig a helyszinére sietö felügyeletes r. tisztviselővel közösen vesz bérkocsit igénybe; 7. a kirendelt r. orvosnak a központban való kellő időbeni meg nem jelenése vagy a szolgálat ideje alatt rögtönös megbetegedés esetén helyettesítés végett a vezető r. tisztviselő esetleg segédje által kiértesítendő r. főorvos saját hatáskörében haladéktalanul intézkedni tartozik; 8. a r. orvosnak minden egyes kirendelés után élelmezési díj czímén (6) hat kor. engedélyeztetett.

Rendőr-pénztár hivatalos órái. L. pénztári hivatalos stb.

Rendőr rendőri felügyelet alatt álló helyeken sem

szolgálatban, sem szolgálaton kívül egyenruhában mulatozás céljából nem jelenhetik meg. E rendelet áthágása fegyelmi vétség. (1328/92. Rfp. ut.)

Rendőr ruházatának szolgálatban történt erőszakos megrongálása esetében eljárás. L. 18. sz. Rfp. np. 1900.) A rendőr jelentésében a neki okozott kárt feljelenti s annak behajtását kérelmezi. Ha a kapitányság a kártérítést behajtotta, a pénz általa vagy a felügyelőség által a főparancsnoksághoz beterjesztendő. Ily esetben, ha a kártokozó egyén követeli, a megrongált ruhadarab neki átadandó. Kard, mellszám, jelsíp azonban nem adandó át, hanem a főparancsnokságnál kicserélendő. Ha az okozott kár az illetőtől — vagyontalanság miatt — be nem hajtható, akkor a felügyelő az esetről irásbeli jelentést tesz, a melyben azt is bejelenti, hogy az illető a megrongált ruhadarabot mikor kezelte ki a raktárból.

Rendőri sajtóiroda. (A rendőri sajtóiroda szabályzata: 1740/fk. eln. 1896. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. I. 36. l.) A főkapitány által kiadásra jóváhagyott közleményeket a lapok tudósítóinak közre adja a lapok megjelenési idejéhez szabott időközökben. A mennyiben azonban a köz- vagy hivatali érdek valamely feljelentés vagy időközi eljárás titokban tartását kívánja, akkor az ügy közzététele javaslatba sem hozható. L. Sajtóiroda.

Rendőr segélye. L. segély a rendőröknek.

Rendőrség. A rendőrség az állami és közrend fentartására hivatott polgári intézmény, melynek őrségi személyzete szigorú katonai fegyelmi szabályok alatt áll. (1881 : XXI. tcz. 50. §.)

Rendőrségi törvény. 1881 : XXI. tcz. I. fejezet szól a fővárosi rendőrség hatásköréről; II. fejezet a szervezetéről; a III. fejezet általános és átmeneti intézkedéseket tartalmaz. (Lásd Krecs. Gyüjt. 3—30. lapjain.)

Rendőrség és a főváros. (1881 : XXI. tcz. 4. §.) A rendőrség közvetlenül a belügyminiszter alatt áll. A fővárosi törvényhatóságot azonban minden törvényes intézkedéseiben támogatni, a fővárosi szabályrendeleteknek s a városi hatóság jogerőre emelkedett határozatainak és intézkedéseinek megszegését lehetőleg meggátolni, az áthágást elkövetőket kinyomozni és feljelenteni, általában a szükségesnek mutatkozó végrehajtásnál a rendőri segédkezést nyujtani, illetőleg a karhatalmat szolgáltatni köteles. A kölcsönös hatáskörre vonatkozó nézeteltérés esetén a belügyminiszter — mindkét fél meghallgatásával — azt rendeletileg is megállapíthatja.

Rendőrség hatáskörébe utalt kihágások. (1880. évi XXXVII. tcz.) A budapesti m. kir. állami rendőrség hatásköréhez utaltatnak: 1. az 1879. XL. tcz. által érintetlenül hagyott törvények és miniszteri rendeletekbe ütköző büntetendő cselekmények, ú. m. *a)* a képviselőválasztásról szóló 1874: XXXIII. tcz. 103. és 104. §§-aiba ütköző kihágások; *b)* a cseléd és gazda közötti viszonyt szabályozó 1876: XIII. tcz. alapján felmerülő minden vitás ügy és

kihágás; *c)* a rendőri bejelentési intézményről szóló 1879. évi XXVIII. törvényczikkbe ütköző kihágások. 2. Az 1880: XXXVII. tcz. 41. §-a szerint az 1879: XL. tcz. 43., 44., 45., 47., 49., 50., 61., 62., 63., 64., 66., 67., 68., 70., 72., 73., 74., 75., 76., 77., 78., 80., 81., 82., 83., 84., 85., 86., 99., 100., 101., 102., 103., 104., 105., 106., 107., 109., 110., 112., 113., 115., 116., 117., 118., 119., 120., 121., 122., 123., 124., 125., 136., 137., 138., 139., 140., 141. és 142. §§-aiba ütköző kihágások. (Ezen tcz. 99., 102., 103., 104., 105., 107., 123., 124. és 125. §§-aiban körülirt kihágási ügyek az 1893: XXXIII. tcz. 21. §-a által a ker. előljáróságok hatáskörébe utaltattak.) Ugyancsak ezen (1879: XL.) tcz. 46. §-ban meghatározott kihágások, ha azok közigazgatási hatóság, hivatalnok vagy közeg ellen követtetnek el, a rendőrség hatáskörébe tartoznak. 3. Az engedély nélküli kivándorlás közvetítéséről szóló 1881: XXXVIII. törvényczikkbe ütköző kihágások. 4. Az ország czimerének engedély nélkül való használatáról szóló 1883: XVIII. tczikkbe ütköző kihágások. 5. A vadászati 1883: XX. tczikkbe ütköző kihágások. 6. A közutak- és vámokról szóló 1890: I. törvényczikkbe ütköző kihágások. 7. A vasárnapi és szent Istvánnapi munkaszünet megszegéséről szóló 1891: XIII. tczikkbe ütköző kihágások. 8. A mesterséges borok készítésének és azok forgalomba hozatalának tilalmazásáról szóló 1893: XXIII. tczikkbe ütköző kihágások. 9. A miniszteri rendeletek által megállapított kihágások, a mennyiben kifejezetten a járásbiróságok hatáskörébe nem utaltatnak. 10. Budapest fő- és székváros törvényhatósága által önkormanyzati hatáskörében alkotott szabályrendeleteiben megállapított kihágások, a mennyiben ezek kifejezetten a rendőrség hatáskörébe utaltatnak. 11. Ujpest és Rákospalota területére nézve Pest-Pilis-Solt és Kis-Kunvármegye törvényhatósága által megállapított kihágások közül azok, a melyek kifejezetten a rendőrség hatáskörébe utaltatnak. 12. A fővárosi m. kir. államrendőrség főkapitánya által kibocsátott rendeletekbe ütköző kihágások.

Rendőrség hídvámmentessége. (9906/fk. eln. 1900. sz. körirat.) A hídvám fizetésétől a rendőrközeg csak az esetben mentetik fel, ha vagy egyenruhában, vagy pedig hídvámmentességi igazolványnyal ellátva az átkelésnél saját fogatát használja, bérkocsin való átkelésnél ellenben a hídvám minden esetben megfizetendő.

Rendőr szabadságolása. (Szerv. szab. 57. §.) Szabadságot engedélyezhet tiszteknek 30 napig a főkapitány, azonfelül a belügyminiszter. A legénységnek: 2 napig az osztályparancsnok; 8 napig a főparancsnok; 8 napon felül a főkapitány.

Rendőr személyi okmányai. (13.156. sz. Rfp. 1901.) A Gazd. k. ut. 13. §-ának 3—4. bekezdése értelmében az altisztek és rendőrök személyi okmányait 1902. évi január hó 1-től kezdve az osztályparancsnokságok az utasításban említett 4. minta szerint szerkesztett s az osztályparancsnokságoknak már kiadott betűsoros névlajstromba bevezetve tartják nyilván. Ennek folytán az

őrszemélyzetnek eddig itt őrzött személyi okmányai átvételi kimutatás ellenében e hó végéig kiadatnak az illetékes osztályparancsnokságnak azzal, hogy a névlajstromban meglevő két függőleges üres rovat közül az első rovatába beirandó «anyakönyvi okmányok» alatt a házassági és keresztlevél értendő, a másik üres rovatba pedig «egyéb okmányok» irandó be s ezen rovatban a rendőrök egyéb okmányai tartandók nyilván, számszerint.

Rendőrszobák rendben tartandók. (202/94. sz. Rfp. ut.) Minden rendőr kötelessége a házi dolgokat elvégezni, például lepedő-cserélésnél annak az ágyról való levételét vagy feltételét, ágyak, fogasok, szekrények stb. megtisztítását eszközölni.

Rendőr szolgálata. (Szerv. szab. 51—56. §§.) 1. Rendes szolgálat. Tart 3 napig. Őrszem, őrjárati és tartalékos szolgálat. 2. Rendkívüli szolgálat különös kirendelés folytán esetről-esetre kiadott utasítás szerint, állam, hatóságok vagy magánzók részére. Ha a rendkívüli szolgálat utczai szolgálat, minden 4 órában, ha felügyeleti szolgálat, minden 6 órában a kirendelt rendőrök felváltandók.

Rendőr szolgálatban meg nem jelenéséről jelentés. (1899. évi 6054. sz. Rfp. np.) Ha valamely szolgálathoz kirendelt rendőr bármily okból meg nem jelent vagy meg nem jelenhetett, erről az illető ker. felügyelőség másnap reggel irásbeli jelentést tartozik tenni a rendőrfőparancsnoksághoz.

Rendőrszolgálat folytonossága. Minden rendőri hatóságnál intézkedni kell, hogy a bűncselekmények iránti feljelentések és panaszok mindenkor felvehetők s a bűnügyi nyomozások azonnal folyamatba tehetők legyenek. Ezért minden rendőri hatóságnál figyelmeztető irattal megjelölendő azon hatósági tag és annak helyisége, ki a feljelentések felvételével meg van bizva; valamint a kir. ügyészséggel, vizsgálóbirákkal és járásbiróságokkal közlendő azon hatósági tagok neve és lakása, kik nyomozások teljesítésével s egyes nyomozási cselekményeknek sürgős esetekben való foganatosításával a rendőri hatóság főnöke által meg vannak bizva. (Ut. 174. §.)

Rendőrtisztviselők és tisztek esküje. 1900. évi 23.189. sz. B. M. r. értelmében az államrendőrséghez kinevezett tisztviselők és csapattisztek a mindenkori főkapitánynak vagy helyettesének kezeibe teszik le a hivatalos esküt.

Rendőrtiszviselők és tisztek fizetési osztályzatát az 1883 : IV. tcz. állapíja meg.

Rendőr-temetkezési költség. L. temetkezési költség.

Rendőr-tudósítók szindikátusa s igazolványa. (11/fk. 1902. sz. körirat.) A hirlapirókat, kiknek arczképes «rendőr-tudósítói igazolványaik» vannak, a mennyire a helyzet megengedi, tőlük telhetőleg támogassák és mindenben járjanak közre a segitségükben. A kisegitő rendőri tudósítók «Rendőri ergedély»-t kapnak. Ilyen rendőri engedélyt minden lap kettőt kap. Tulaj-

donosaik jogosítva vannak a kordonon átlépni és megjelenhetnek a sajtóirodában is. Az ideigienes engedelyek — arczkép nélkül állítvák ki — s csupán adott napra vagy helyre szólanak. A bűnügyi eseteknél a B. P. rendelkezései az irányadók.

Rendőr ügyelete építkezésnél állatkínzásokra. Lásd «a» állatkínzás építkezésnél.

Rendőr üzletet nem folytathat. Az általános szolgálati utasítás szerint a rendőrök, de még azok családtagjai sem folytathatnak oly üzleteket, melyek rendőri felügyelet alatt állanak.

Régiségek találása építkezésnél. L. leletek stb.

Részegség. A ki nyilvános helyen botrányt okozó, részeg állapotban jelen meg: 50 kor.-ig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. (Kbt. 84. §.) A ki mást korcsmában, vendéglőben, utczán vagy más nyilvános helyen szándékosan ittereszegit, továbbá a kik szeszes italok eladásával iparszerüleg foglalkoznak és ezek megbizottjai, ha részegnek, noha ezen állapotát tudják, még szeszes italt adnak: 100 kor.-ig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők. A pénzbüntetés 200 koronáig emelhető: ha a kihágás a tizennegyedik évet még be nem töltött kiskorú ellen követtetett el. Ha a kihágást oly egyén követi el ismételve, ki szeszes italok eladásával iparszerüleg foglalkozik és e miatt már két izben büntetve volt, a mennyiben utolsó büntetésének kiállásától két év nem mult el: üzlete folytatásától is, három hónaptól egy évig terjedhető időtartamra eltiltható. (Kbt. 85. §.)

Részegek előállításához. L. előállítandók saját stb.

Részegek szállítása bérkocsin. L. bérkocsi szbr. III. f.

Részes halászok felelőssége. L. halászati kihágás miatt felelős stb.

Részesek kihágásnál is büntetendők. (Kbt. 26. §.)

Részletfizetéssel házaló kereskedés. L. sorsjegyek stb.

Részletügyletre vonatkozó szabályok megszegése kihágást képez. 1883: XXXI. tcz. 14. §-a szerint büntetése 600 kor. terj. pb., visszaesés esetében (2 éven belül) egy hónapig terjedhető elzárás és 600 kor. terj. pb. Illetékes a Jb. (Lásd még az ezen törvény végrehajtása tárgyában kiadott 1883. évi 25.641. sz. F. M. r.— 1883. évi R. T. 712. l.)

Részrehajlatlan nyomozás. Bünügyekben nemcsak a terhelő, hanem a mentő körülmények is kiderítendők és a gyanusított érdekében is gond fordítandó ama bizonyítékok megszerzésére, melyeknek megsemmisülésétől tartani kell. (B. P. 100. §.)

Réz-, czinn- vagy érczedényben főzés. Az 1879: XL. tcz. 107. §-a: «Nyolcz napig terjedhető elzárással büntettetik, a ki az ételeknek réz-, czinn- vagy más érczedényekben való főzésére nézve fennálló szabályokat megszegi, úgyszintén a ki az elárusításra vagy szétosztásra szánt étel- és italczikkek tartására és az azokkal való hanasmodra vonatkozó szabályokat megszegi.»

Réz-sziták konyhai használata. (B. M. 1892/55.284. sz.

rendelet. — L. R. T. 1892. 3082. l.) Felhívja a törvényhatóságot, hogy réz-sziták konyhai használatát nyilvános helyeken, vendéglőkben, korcsmákban, kifőzőkben tiltsa be s lehetőleg hasson oda, hogy magánosok is a veszedelmes hatású réz-sziták helyett szőrszitákat használjanak.

Réztányérok borbélyüzleten. L. borbély-czinntányérok.

Robbanó anyagok, bombák találása. A főváros területén, ha robbanó tárgyak vagy bombák találtatnak, azok azon ker. kapitánysághoz szállítandók be, melynek területén találtattak, a cs. és kir. térparancsnokság pedig azonnal a legrövidebb uton értesítendő.

Robbanó anyagok gyártása, tartása, szállítása stb. (B. M. 1890. évi 40.302. sz. r. — L. 1890. R. T. 1628. l.) 2. §. Az ily anyagok iparszerű előállítása engedélyhez van kötve. (1884: XVII. tcz. 10. §.) 3. §. Robbanó anyagok, a melyek csak a lőpornak alkatrészeit (salétrom, kén, szén) tartalmazzák, vagy a melyek bármiféle lőfegyverből való lövésre szánvák vagy erre alkalmasak, ezentúl is az állami lőpor-egyedárúságnak tárgyát képezik. 35. §. Három kilogrammot meghaladó robbanó anyag külön raktárban helyezendő el. 42. §. Robbanó anyag nagyobb mennyiségben csak fahordóban szállítható. 43. §. Robbanó anyagok, ha a szállítandó mennyiség 5 kilogrammot meghalad, csak szabályszerűen csomagolt, kifogástalan tartályokban és oly módon szállítandók, hogy erős lökésektől lehetőleg megóva legyenek. 46. §. Járműre 2000 kilogrammnál több bruttósúly nem rakható. E rendelet büntető határozmánynyal bir.

Robbanó anyagok készítése, tartása, őrzése, elárusítása, elszállítása vagy alkalmazása — a vonatkozó szabályok ellenére — a Kbt. 109. §-ába ütköző kihágást képez. Illetékes a Rh.

Robbanó anyagot szállítani a főváros területén csakis előzetesen kikért rendőri engedélylyel van megengedve. (2433. sz. fk. eln. 1885.)

Robbanó anyagszállítás kisérleti díjai. (14.697/fk. 97. számú körrendelet.) Miután a rendkívüli szolgálatokra kirendelt rendőrök után felmerülő díjak beszedése a rendőrfőparancsnokság kötelmeihez tartozik, a központi ügyeletes tisztviselők csakis a rendőri kivezénylés tekintetében intézkedjenek, a díjakra vonatkozólag pedig az illető feleket figyelmeztessék, hogy azok a rendőrfőparancsnokság által fognak beszedetni.

Robbanó anyag szállítása munkaszüneti napon. (31.412/VIII. A. 1901. sz. K. M. r.) Robbanékony áruknak a szállítási eszközökből való kirakása és hazaszállítása vasárnapokon, valamint szent István napján, egész napon át végezhető.

Robbanó anyagok szétszórása az utczán. (49.488/97. fk. I. sz. r.) Robbanó anyagok, rakéták, békák, bengáli gyufák stb. szétszórása az utczán a közönség közé veszélyes, az ily cselekmény e rendelettel kihágásnak minősíttetik, mely a rendőr által feljelentendő.

Robbanás a villamos kábelekben bejelentendő a központi városházban levő mérnöki hivatalba. (Telefonszám: 767.) A rendőr köteles a robbanás helyszinén a mérnököt bevárni.

Robbantásoknál elővigyázat-mulasztás. Tizenöt napig terjedhető elzárással és 200 kor. terj. pb. büntetendő: a ki a miniszteri rendelet vagy szabályrendelet által megállapított intézkedések megszegésével épületet, sziklát, követ, földet vagy bármely más tárgyat felrobbant. (Kbt. 110. §.) Illetékes a Rh.

Roncsoló toroklob járvány alkalmával követendő eljárást lásd 1892. évi 5616. sz. B. M. r.

Rongy, csont gyűjtésről. L. köztiszt. szab. ellenőrzése.

Rongyházalás és szállítás. L. csonttal, rongygyal házalás.

Rongykiszállítása a fővárosból április 1-től szeptember 30-ig reggel 8 óráig, a többi hónapokban pedig reggel 9 óráig van megengedve. (96.982/96. II. *b)* sz. B. M. r.)

Rongyszedők nem tekinthetők házalóknak. Lásd házalási patens.

Rongyok fertőtlenítése. Rongytelepekről hozott vagy bármikép szennyezett rongyok csakis gőzfertőtlenítés után hozhatók forgalomba. A ki ez ellen vét, kihágást követ el. Bünt. 200 kor. terj. pb. (1902. évi 1568. sz. B. M. r.)

Román határ átlépése uti igazolvány nélkül tilos. (1896. évi 93.291. sz. B. M. r.)

Romániába kivándorlás megakadályozandó. Lásd kivándorlás megakadályozása.

Romániai kivándorlókkal szemben követendő eljárás. (4960/1900. eln. sz. B. M. r.) A romániai kivándorlók, kik szabályszerű útlevéllel el vannak látva és az utiköltségek fedezésére szükséges összeggel, mely minden 10 éven felüli egyénre — az esetleg már megváltott vasuti, vagy hajómenetjegy értékének beszámításával legalább 400 korona, 2—10 éves gyermekekre pedig 200 koronával számítandó — rendelkeznek, vagy valamely szállítási vállalat által kiállított, az egész szárazföldi és tengeri útra szóló oly jegygyel vannak ellátva, melyben az utazás egész tartama alatt való teljes ellátás s a netáni ápolási és temetkezési költségek is elvállaltatnak, a határszélen bebocsáttassanak, illetve az országon keresztül való utazásban, a mennyiben az egyfolytában vasuton vagy hajón történik, ne gátoltassanak. Az ily feltételeknek megfelelni nem tudó kivándorlók a határon ezentúl sem bocsátandók át. A nem kivándorlási, hanem pl. üzleti, egészségi szórakozási stb. szándékkal átlépőkkel szemben az eddigi szabályoknak és gyakorlatnak megfelelő eljárás követendő.

Román nemzetipárt irányának megfelelő gyülekezetekben vagy ily gyülekezetek összehívásában való részvétel kihágást képez. Bünt. 15 napig terj. elzárás és 200 kor. terj. pb. Itél a Rh. (1895. évi 9. sz. B. M. r.)

Romlott tárgyak szállítása. L. köztiszt. szbr.

Róth-féle helyiség látogatásától a közegek szolgálaton hívül eltiltatnak. (340/902. sz. Rfp. np.)

Rovarok irtása. L. cserebogarak stb.

Rovancsolása az osztályparancsnokságoknak a csapatszámvivő által. (Gazd. k. ut. 112. §.) Évente legalább egyszer a főparancsnokságnak történt előzetes bejelentés után váratlanul eszközlendő.

Royal-szálló hangversenyterme. (1592/fk. I. 98. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. 1898. 21. l.) Hangversenyek következő feltételekkel tarthatók: 1. A helyiség befogadási képessége 639 személyben állapíttatván meg, a nézőtéren legfeljebb csak ennyi egyén részére állítható fel ülőhely. A székek egymáshoz erősítve és számozva olykép rendezendők el, hogy a nézőtér egész hosszában, úgy középen, mint az oldalfalak mentén, szabad és kényelmes közlekedési út maradjon. A székek mikénti beosztását feltüntető elrendezési terv jóváhagyott példánya a hangversenyteremben alkalmas helyen kifüggesztendő úgy, hogy azt a közönség bármikor megtekinthesse. 2. A nézőtérről a folyosókra és előcsarnokba vezető ajtók előadás alatt nyitva tartandók, azokat eltorlaszolni vagy a közönség távozása előtt elzárni szigorúan tiltva van. Az összes kijáratoknak a nézőtér felőli oldalon «kijárat» feliratokkal, illetve jelzőtáblákkal kell ellátva lenniök s úgy ezen kijárati ajtók, mint a karzati feljáró-ajtó előtt, nemkülönben a karzatfeljáró hajlásában Stearin-gyertyával világított vészlámpák állítandók fel. Ugyanily vészlámpák alkalmazandók a feljáró-lépcsőzet minden szakában is. 3. A nézőtér földszinti részében állóhelyek nem rendezhetők be. 4. A dohányzás úgy a hangversenyteremben, valamint az odavezető folyosókban, előcsarnokban és lépcsőkön egyáltalában tilos s a dohányzási tilalomra a közönség megfelelő jelzőtáblák alkalmazásával figyelmessé teendő.

Rugós lovak. L. bérkocsi szbr. IV. fej.

Ruhaátalány csapattiszteknek a rendőrségnél. Lásd csapattisztek stb.

Ruhaátalány rendőröknek. L. tömegvagyon stb.

Ruházatát-alakitást, szabálytalan ruházati czikkek hordását fegyelmi büntetés terhe alatt tiltja a 2463/92. Rfp. ut.

Ruhakártalanitás a rendőrnek. Ha szolgálatban ruházata kárt szenvedett, azt a rendőr a kár megjelölésével jelentésében említse meg. Ha a kárt polgári egyén követte el, azon a ker. kapitányság behajtja. Behajthatlanság esetén értesíti a főparancsnokságot, mely esetben a belügyminiszterium téríti meg; belügyminiszteri engedélylyel lesznek kárpótolva a tűzvésznél megrongált ruhadarabok is.

Ruhaszükségleti beadványról. A gazdasági kezelési utasítás 71. §-a értelmében minden egyes altiszt és rendőr részére a szükségleti beadvány kivonata is elkészítendő s az illetőknek megőrzés végett átadandó. Jelzett kivonat egy hatodív papirlapra a

következőképen állítandó ki: N. N. ellenőr (I. v. II. oszt. v. pr. idős rendőr) részére 1902. év I. felére kéretett: 1 drb. zubbony, 1 drb lengyelnadrág, 1 pár czipő (stb. a szükség szerint s illetve a mint a ruhaszükségleti beadványban felvéve van).

Ruházati-bizottság a rendőrőrszemélyzetnél. Szerv. szbr. 158. §.

Ruházati czikkek átvételét követő napon tartozik minden rendőr könyvével és szükségleti kivonatával közvetlen előljáró altisztjénél megjelenni, ki a kivonatban «V»-val megjelölt czikkeket a rendőr ruha- és fegyverzeti könyvecskéjébe bevezetni tartozik. (Gazd. kez. ut. 78. §.)

Ruházati czikkek kiselejtezéséről. (Gazdászati kezelési utasítás 84. §.) A kiselejtezést félévente az osztályparancsnok eszközli. A cikkeket kimutatás alapján a csapatszámvevőség szállíttatja el az osztályparancsnokságoktól.

Ruházati czikkek, melylyel a rendőrnek el kell látva lenni: 1 drb kifogástalan dolmány, 2 drb posztóköpeny, 3—3 drb zubbony, csizmanadrág és pantalló, 2 drb kalap, 3 pár keztyű. — A többi ruházati és felszerelési czikkekből a rendőrnek úgy kell ellátva lenni, hogy díszkivonulások esetén kifogástalanul jelenhessék meg.

Ruházati czikkek viselési időtartama a rendőrlegénységnél. Gazdászati kezelési utasítás 52. §.

Drbsz.	A czikkek megnevezése	Viselési időtartam	
		év	hó
1	kalap, sapka	1	—
1	köpeny, vízmentes köpeny, attila, dolmány, mente	3	—
1	zubbony, nadrág, pantalló	1	—
1 p.	csizma vagy czipő, keztyű	—	6
1	nyakravaló, kardbojt, karszalag	—	6
1	kötött téli ing	2	—
1	nadrág- vagy köpenyszíj	5	—
1	haskötő	2	—
1	vászoning, gatya, zsebkendő	1	—
1	lópokrócz	2	—
1	teljes nyeregszerszám	5	—

Ruházat megrongálása szolgálat közben. L. rendőrök ruházatának stb.

Ruházati és fegyverzeti könyvecskék vezetésére utasítást ad a 192/1900. sz. Rfp. np.

Ruházati és felszerelési czikkek megvizsgálása és kiselejtezésére vonatkozó utasítás. L. 6/1900. Rfp. np.

Ruházat és lószerelvény előirányzása, átvétele, kezelése stb. (Gazdászati kezelési utasítás 38—88. §§. Hivatalos kiadás 1901.)

Ruházata bérkocsisoknak. L. bérkocsi szbr. III. fejezet.

Ruhatári díjaknak nagyságát szinházakban megállapító 9137/87. fk. eln. sz. r. L. szinházi stb.

Rühnél gyógyköltség. L. gyógysegély.

S

Saját érdekükben őrizet alá veendők: túlittasok, eltévedt gyermekek, tömeg által üldözött személyek stb.

Sajtkereskedés — vasárnap. (6730/900. kih. fk.) Június és július hónapokban délelőtt 10 óráig a sajtkereskedők üzleteiket nyitva tarthatják, árulhatnak s az árukat hazaszállíthatják. — A többi hónapokban déli 12 óráig.

Sajtkészítési iparnál vasárnap is végezhető a félbeszakítást nem türő munka egész napon át. (14.837/92. I. 14. p. Ker. M. rend.)

Sajtóiroda és a ker. kapitányságok. (1740/fk. eln. 96. sz. végzés.) Magánhirközlés a ker. kapitányság által tilos. Ellenben kötelesek a ker. kapitányságok a hivatalos órák alatt történő fontosabb eseményeket a sajtóirodának megtávszólni. Hivatalos órán túl történő fontosabb eseményekről a reggeli jelentésben tesznek jelentést.

Sajtóirodai közlemények tartalma. 491/fk. eln. 1900. sz. körrendelet eltiltja, hogy az eljáró tisztviselők vagy detektivek neveit a sajtónak bármikép is tudomására hozza a sajtóiroda. A közlendő esetet illetőleg pedig tisztán és kizárólag a tényálladékra kell szorítkozni és semmi esetre sem szabad az eljárás miként jére kiterjeszkedni, pl.: hogy X. Y. terheltet mily körülmények között, hogyan fogták el.

Sajtóiroda szabályzata. (1740/fk. eln. 96. sz. r.) A sajtóiroda feladatai: 1. Az összes megjelenő lapok átnézése s a rendőrséget érintő közlemények kijelölése. 2. A főkapitány által jóváhagyott rendőri közleményeket bizonyos időben kiadja a hirlapok tudósítóinak. 3. Informálja a lapokat, tévedéseket helyreigazít. 4. Ellenőrzi az általa kiadott közlemények megjelenését. 5. Kommunikéket szerkeszt a téves közleményekről. 6. Kiadja a hirlapírói igazolványokat. 7. A kiadandó hireket összegyüjti. 8. A lapok hirdetéseit átvizsgálja. A sajtóiroda naponta háromszor ád a lapoknak értesítéseket: 1. Délben 12—2 óráig. 2. Délután 6—7 óráig. 3. Éjjel 11—12 óráig. Nagy eseményeket esetleg telefonon éjjeli 2 óráig. A kiadott közlemények lemásolására csak igazolványos hirlapirók jogosítvák. A közlemények lemásolása csakis a

sajtóirodában történhetik. Rendőrségi alkalmazottaknak tilos magánuton bármiféle értesítést adni a hirlapíróknak.

Sajtótermékek (belföldiek) árusítóinak ellenőrzése. (1608/eln. 1897. sz. B. M. körrendelet.) Sajtótermékek utczai árusítása, azokkal való házalás az 1867. évi 1731. R. szám alatt kiadott belügyminiszteri körrendelet értelmében csakis hatósági engedélylyel gyakorolható, melyet Budapesten a polgármester ad. Ezen engedélyről az elárusítóknak a rendőrség ad lebélyegzett igazoló-jegyeket. A kiadónak undorító nyomorékokat, piszkos egyéneket, iskolaköteles gyermekeket, valamint oly egyéneket, kiket előzetesen a rendőrhatóságnál be nem jelentett, hirlapelárusításra alkalmazni. Ha a kiadó a szabályrendeleteknek eleget nem tesz s elárusítói kihágást követnek el, tőle az engedély megvonható. A rendőrök kötelesek a tapasztalt kihágási eseteket a ker. kapitányságnak feljelenteni.

Sajtótermékek (külföldiek) árusítóinak ellenőrzése. (463/1873. sz. B. M. r. — L. 1873. R. T. 95. l.) Ha bárki külföldön megjelent hirlapokat, röpiratokat, képeket vagy bármiféle sajtóterméket Magyarország határai belől házalás útján elárusítani, vagy ilyenekre előfizetőket ily módon gyüjteni kíván, tartozik erre az illető sajtótermék bemutatása mellett az engedélyt a belügyminiszteriumtól kikérni s az engedélyt a törvényhatóság fejének, hol azt érvényesíteni kívánja, bemutatni.

Sajtótermékkel házalás. A sajtótermékkel való házalás, valamint azoknak utczákon és nyilt tereken való elárusítása az 1867. évi június 25-én R. sz. alatt kelt belügyminiszteri körrendelet értelmében csak hatósági engedélylyel gyakorolható, mely engedély, az illető sajtótermék előzetes bemutatása mellett, a törvényhatóság első tisztviselőjénél kérendő.

Sajtótermékkel való házalás nem iparügyi kihágás. (708/97. kih. B. M. sz.) «Sajtótermékeknek iparszerű árusítása nem ipartörvénybe ütköző kihágást képez, hanem a házalási szabályok alapján birálandó el». A házalási szabályok ellen elkövetett ilynemü kihágások elbirálása sem az iparügyi, hanem a rendőrhatóságok hatáskörébe tartozik.

Sajtótermékek lefoglalása a «Rendőri Közlöny»-ben közöltetik. L. «Rendőri Közlöny.»

Sajtótermékek utczai árusítása. (1731/1867. B. M. r. — E rendelet az 1867. évi R. T.-ból kimaradt. L. Krecs. Gyüjt. 394. l.) Itéletileg el nem tiltott sajtótermékek szabad árulása csak a könyvárusoknál van a törvény által megengedve. A kik hirlapokat, röpiratokat, képeket vagy bárminemű sajtóterméket utczán vagy házanként mások által elárusíttatni kívánnak, erre az illető nyomtatvány bemutatása mellett a törvényhatóság engedélyét kötelesek kikérni. 17.119/V—b. 1897. sz. belügyminiszteri rendelet szerint az utczai lapárusítóknak (rikkancsoknak) tilos a hirlapok czímén és árán kívül egyéb adatokat kikiáltani és a hirlapokat tolakodó módon kinálgatni, mert különben megbüntet-

tetnek; ezenfelül, a mennyiben a kiadó is hibás, az elárusításra adott engedély is megvonatik, illetve ennek megujítása nem fog engedélyeztetni. L. hirlapok utczai stb.

Salgótarjáni munkások megfigyelése. (35.882/93. fk. I. sz. r.) A belügyminiszterium 670/93. számú rendelete az összes, de kivált a kőbányai és budapesti állomásoknál levő rendőri kirendeltségeket utasítja, hogy a Salgótarjánból és Bánfalváról érkező munkásokat éber figyelemmel szemmel tartsák, utazásuk czélja felől megkérdezzék s az esetben, ha szabályszerű útlevéllel ellátva nincsenek, Fiuméba vagy Triesztbe való további utazásukban megakadályozzák.

Sánczok terve. L. vár.

Sánta lóval fuvarozás, ha a ló nagyobbmérvü sántaságban szenved, a 4769/1886. B. M. r. szerint állatkínzást képez.

Sár-kifuvarozás az utczákról. L. szemétkifuvarozás.

Sárga kocsiüveg-lámpa. L. csatorna stb., ürülék fuvarozása.

Sátorhelyek mézeskalácsosoknak. L. mézeskalácsosoknak stb.

Sebeknél első segélynyujtás. L. első segély stb.

Sebes hajtás. (Kih. btv. 120. §.) A ki városokban, vagy más községben sebes vagy vigyázatlan hajtás vagy lovaglás által mások személyét vagy vagyonát veszélyezteti, vagy a kocsizásra, szánkázásra, lovaglásra, valamint a lovak kiszabadulásának megakadályozására vonatkozó szabályokat megszegi: három napig terjedhető elzárással s 100 kor. terj. pb. büntethető. Ugyanez a büntetés éri a jelenlevő tulajdonost vagy gazdát, a ki kocsisának vagy szolgálatában levő más személynek ezen kihágását észreveszi és annak azt meg nem tiltja. Visszaesés esetében, ha az utolsó büntetés kiállásától 2 év nem mult el, a büntetés egy hónapig terjedhető elzárásig és 400 kor. terj. pb. emelhető.

Segédhalászok felelőssége. L. halászati kihágás miatt felelős stb.

Segédhivatalok kezelési utasítása. (583/fk. sz. 1884. sz. rend. — L. Rédey Gyüjt. I. 104. l.)

Segédszemélyzet vasárnapi munkaszünete. L. vasárnapi munkaszüneten segédszemélyzet.

Segédtisztek egyenruházata. (2221/fk. eln. 1899.)

Segélyezés. (19.601/V—b. 1900. sz. B. M. leirat.) A főkapitánynak költségvetésben megállapitott összeg kétharmadrészéig joga van a tisztviselőknek a IX. fizetési osztályig bezárólag, úgyszintén a detektivek, az őrszemélyzet s a szolgaszemélyzet tagjai részére egyhavi fizetésüket meg nem haladó összeg erejéig segélyeket kiutalványozni.

Segély iránti kérvénye a rendőrnek. A kérvényt a rendőr sajátkezüleg tartozik megirni s aláirni; ki azt mással iratja, kérvénye nem fog figyelembe vétetni. (8745/96. Rfp. ut.) A segély iránti kérvényben felhozott indokokat lehetőleg a rend-

kívüli kiadásokat igazoló okmányokkal (számlák, feladóvevények stb.) kell támogatni. E mellékleteket a rendőr visszakapja. — (3541/98.Rfp. ut.) A kérvényt a rendőr 1 koronás bélyeggel jelentménynél osztályparancsnokának adja át, ki azt a személyi okmányokkal felszerelve zárt borítékban visszaadja a rendőrnek s ez azzal jelentkezik főparancsnoki jelentménynél. (Szerv. szbr. 52. §.) Hasonló az eljárás a lóbeszerzési segélyekre nézve.

Segélyrehívás síppal. Szolgálati utasítás 67. §-a alapján, ha a rendőrnek segédletre van szüksége, jelsíppal jelt ad, mely jelre a közeli rendőrök akár szolgálatban vannak, akár nem, a helyszinére menni tartoznak. Megjegyzendő az is, hogy a rendőrnek nemcsak akkor kell segédkezet nyujtani kartársának, ha sípjelzéssel hivja, de akkor is, ha annak szüksége mutatkozik.

Selejtezésre utasítás. L. ruházati stb.

Selyembogár-peték csak hatósági engedélylyel árulhatók vagy oszthatók ki s a tenyésztés csak egészséges petékből történhetik. A ki ily engedély nélkül ad vagy vesz, az 1885 : XXV. tcz. 4. §. alapján kihágást követ el s 200 koronáig, ismétlés esetén 400 kor. terj. pb. büntettetik. Illetékes a Rh.

Selyemipari munka vasárnap. Selyemiparnál, a selyemgubók beváltásának ideje alatt a selyemgubók átvétele s továbbítása, fojtása és gondozása körüli munkák; valamint a selyemérpete készítése által igényelt munka: egész nap. (14.837/92. I. 16. pont. Ker. M. r.)

Selyemtenyésztési czélra szederfalevél-leszedés. — (1894 : XII. tcz. 95. §.) Kihágást követ el, a ki a közutakon, tereken, utczákon levő szeder- s eperfákról jogtalanul megakadályozza a lombszedést, vagy a ki a lombot megfertőzés által selyemtenyésztési czélra használhatatlanná teszi. Büntetése 100 koronáig terj. pénzbirság. Illetékes a fővárosban az előljáróság.

Serczegő üszök. (1.3781/894. F. M. r.)

Sertésbélyegzési díjat (18. §.) a sertésvásáron időről-időre a tanács állapítja meg. (610/902. Kgy. szbr.)

Sertésetetési díjat (16. §.) időről-időre a főváros tanácsa állapítja meg. (U. a. rend.)

Sertés fülével beszámolás. (35.688/1895. F. M. r.) Azon eljárás, mely szerint a kanászok az őrizetökre bizott sertés elhullását az elhullott sertések füleinek bemutatása által szokták a gazdák előtt igazolni: megtiltatik, mert az eljárás a sertésvész elhurczolását elősegítheti. E rendelet ellen vétők a rendőrség, Budapesten a ker. előljáróság által 200 kor. terj. pb. büntetendők.

Sertésherélés (miskárolás). (62.821/1897. F. M. r.) Oly községben, hol a ragadós száj- és körömfájás, sertés-orbáncz, sertés-himlő és sertésvész fellépett (utóbbi esetben a fertőzött községgel szomszédos községben is) a herélőnek sertést, juhot, szarvasmarhát tartó udvarba, istállóba ólba, akolba bemenni s ott működni tilos. A herélés tiszta hidláson vagy ponyván teljesítendő, mely a munka befejezése után tisztára leseprendő.

A munka megkezdése előtt a herélő lábbelijét félreeső helyen megtisztítni, kezeit lemosni, eszközeit forró vízben kifőzni tartozik. Munka után ugyanígy kell eljárni. A tulajdonos kifogásait a herélő panaszlapjára bejegyezheti. Ki e rendelet ellen vét, ha mulasztása más törvényes rendelkezések súlya alá nem esik, a rendőrség, Budapesten a ker. előljáróság által 200 kor. terj. pb. büntetendő.

Sertéshizlalás és tartás a fővárosban. L. köztisztasági szabályrendelet.

Sertéshizlaló telepeknél a hizlaláshoz szükséges anyagok szállítása: sertéseknek a szállásokba vagy telepekbe hajtása: déli 12 óráig (14.837/92. II. *A)* 4. *h)* és II. *B)* pont. Ker. M. r.) végezhető munkaszünet napon is. (II. *A)* 4. p-.hoz. 82.141/VIII. 1901. sz. Ker. M. r.: «A kőbányai nagy sertésvágók az általuk a kőbányai sertéspiaczon vett élősertéseket a szalámigyártás idénye alatt vasárnapokon déli 12 óráig kocsikra rakva hazaszállíthatják.

Sertéshúsárusítók. (610/902. Kgy. szbr. 12. §.) Az a fővárosi ipsros, ki mészáros- vagy hentesipart űz vagy a ki húsfélékkel kereskedik, csakis oly sertéshúst árulhat, mely a sertésközvágóhídon leölt állattól származik vagy a központi vásárcsarnoki nagykereskedőtől vagy a hidegpiaczon vétetett.

Sertéshúsbehozatal. (U. a. rend. 10. §.) Sertést leölt állapotban vagy friss sertéshúst a fővárosba behozni tilos. Kivételek: 1. a központi vásárcsarnokba szállított sertéshús; 2. a kijelölt hideg-sertéshúsvásárra behozott leölt állatok: 3. magánosok részére 10 kg. alúl küldött friss sertéshús; 4. emberbaráti intézetek részére küldött hús; 5. kereskedelmi czikket képező húsárú, mint: füstölt, sózott, páczolt stb. sertéshús, nyelv és sonka; 6. szopós- vagy pecsenyemalacz 10 kg. alól; 7. szalámigyártásra behozott hus.

Sertéshuspiacz a II. kerületben. A tanács által nov. hó 1-től egészen nagypéntekig, illetve az ezt megelőző szerdáig terjedő időtartamra a II. ker. Bomba-téren, a csarnokhoz vezető útvonalakon és a Plébánia-utczában hideg-sertéshúspiaczot létesített, a hol az árusítás csak nagyban, tehát legalább 5 kgr. mennyiségben lesz megengedve. Az árusítás hetenkint kétszer, szerdán és vasárnap, még pedig szerdán déli 12 óráig, vasárnap délelőtt 10 óráig tart.

Sertéshús után vásárdíj kgként 2 fillér. (610/1902. Kgy. sz. szbr. 13. §.) (Postán, hajón, vasuton vagy vámon át behozott hús után.) Egész állatért 1 kor., ha 20 kg.-on alól van 15 fillér vásárdíj fizetendő. Szopós- vagy pecsenyemalacz után vásárdíj nem jár.

Sertéskolera. (9300/1898. F. M. r.)

Sertésközvágóhídi szbr. (610/1902. kgy. sz.) Sertésvásár csakis a IX. kerületben letésített sertésvásárhelyen lehet, máshol a sertés, süldő, malacz adás-vevése kihágást képez. Kivételek: *a)* a szopós- vagy pecsenyemalaczok; *b)* a X. kerületi sertésszállásra hozott sertések. Tilos az eladásra a fővárosba hozott sertéseket máshol tartani vagy a vásárhelyen kívül máshová szállítani.

Sertés-zugvásárok tartása tilos. Leölt sertés a vásárra nem hozható. A szabályrendelet megkülönböztet szabad- és zártvásárokat. Zártvásáron a helyi fogyasztásra szánt sertések kerülnek eladásra. Zártvásár minden nap van, szabad vásár csak hétfőn, szerdán és pénteken. A vásár tartama délelőtt 10 órától délután 3-ig. Eladás: élősúly vagy darabszám szerint.

Sertésközvágóhídi kényszer. (610/1902. kgy. szbr. 6. §.) Tilos: 1. akár köz-, akár magánfogyasztásra sertést máshol leölni; 2. sertésöléssel járó munkálatokat máshol végezni; 3. sertést pörkölni. Kivételek: 1. kényszerszúrás (be kell jelenteni az állatorvosnak), mely esetben az állat a helyszínén is feldolgozható; 2. háziölés, melyre (legfeljebb évente 3 darabra) az engedélyt az előljáróság adja meg. Nem adható ily engedély: korcsmárosoknak, vendéglősöknek, kisiparosoknak, húskereskedőknek, kifőzőknek; 3. szopós- vagy pecsenyemalacz ölése, ha 10 kg.-nál nem nehezebb; 4. külföldre való kivitel vagy szalámigyártásnál tömeges ölésnél kivételesen engedélyezhető esetekben.

Sertéseket Kőbányára tengelyen szállítani csak a földmivelési miniszter engedélyével szabad. (26.700/1893. sz. F. M. r. — L. R. T. 1893. 791. l.)

Sertésközvágóhídi vágódíjak. (610/1902. kgy. szbr. 19.§.) Vágódíj 20 kg.-on felüli sertésért 2 kor., azon alóliért, valamint malaczért 30 fill. Házi czélokra leölt sertés után (magánházban) vágódíj nem fizetendő. A sertésvásár és közvágóhíd tárgyában kiadott szabályrendelet elleni kihágásokat a kerületi előljáróság elsőfokúlag bünteti. A közegészségügyi szolgálat ellátása iránt később külön szabályzat fog intézkedni.

Sertésorbáncz. (13.781/1894. F. M. r.)

Sertések szállítása. (778/1883. kgy. sz.) 1. §. Sertések a fővárosban a sorompókon belül csak kocsin szállíthatók s azok lábon hajtása tilos. 2. §. Bünt. 4—100 kor. terj. pb. E rendeletre a rendőrség ügyel fel s a kihágásokat is bünteti. (L. Krecs. Gyüjt. 229. l.)

Sertés-szállásdíj. (610/1902. kgy. szbr. 15. §.) A sertésvásári és közvágóhídi szállásdíj egy 20 kgr.-on felüli sertésért 10 fillér, 20 kgr.-on alóliért 5 fillér.

Sertések szállítása vasárnap Kőbányán. (82.141/1901. VIII. Ker. M. r.) A budapes-kőbányai nagy sertésvágók által élő sertések a szalámigyártás ideje alatt vasárnapokon déli 12 óráig kocsira rakva haza fuvaroztathatók, ez tehát a rendőrök által nem akadályozandó meg.

Sertéseket is csak marhalevéllel szabad venni vagy eladni. L. állatok ragadós betegsége.

Sertésekről, melyek a X. kerületben elhullottak. (134/1881. kgy. szbr. — Krecs. Gyüjt. 138. l.) A X. kerületben elhullott vagy végvonaglásban leszúrt sertéseket élelmezés czéljából a főváros más területére vagy vidékére átvinni tilos. Az ily sertéseket csakis technikai czélokra vagy szappanfőzésre szabad használni. A nem Szerbia vagy Romániából vaspályán érkező

sertésállományt a X. kerületi állatorvos megvizsgálja, a döglött vagy döglőfélben lévő állatokat a szappanfőzdékbe szállíttatja. A X. kerület sertéstulajdonosok kötelesek minden sertés megbetegedést azonnal a kerületi állatorvosnak bejelenteni. A szappanfőzdék tulajdonosai kötelesek a hozzájok szállított sertésekről és azok honnan származásáról pontos jegyzéket vezetni. Az állatorvos télen naponta egyszer, nyáron kétszer megjelen a szappanfőzdékben s a húst és zsiradékot rozmarinolajjal vagy karbolsavval élvezhetlenné teszi. A X. kerületből egészséges sertések az állatorvos bizonylatával csakis a kőbányai, váczi és a soroksári vámoknál hozhatók be a fővárosba. E rendeletbe ütköző kihágásokat az előljáróság feljelentése alapján a rendőrség bünteti. E rendelet határozmányai nem terjednek ki a X. kerületi állami vesztegzár-telepre.

Sertésszállítás vasutakon. (24.559/1884. MÁV. igazg. r.) Sertések nyáron, különösen ha nagyobb távolságra vitetnek, rendesen csak itató-készülékkel ellátott emeletes kocsikban szállíthatók. Az itatás minden 14 órában legalább egyszer eszközlendő, mely állatkisérők hiányában a pályaközegek által foganatosítandó. A 48.911/1893. sz. keresk. min. rendelet szerint nyáron sertések semmi körülmény közt nem szállíthatók fedett kocsiban. (Május—Szept.) Sertések számát az egyes kocsikban m^2 rakterületre meghatározza a 27.372/1897. sz. F. M. r.

Sertéstelepek közelében tilos a marhahajtás. Lásd marhahajtás.

Sertéstrágya lerakása és fuvarozása. (142/1882. kgy. és 12.492/1882. tan. sz.) 1. A sertéstrágya rendszeres lerakása és fuvarozására köteles minden sertésszállás-tulajdonos. A lerakó hely Kőbányán van, a főváros tulajdonát képezi, de bérbe van adva. 2. A sertéstelep-tulajdonos közvetlen magánfeleknek is eladhatja a trágyát, de tilos azt udvarán felhalmozni. A sertéstrágyalerakón a trágyát oda kell rakni, a hol és a mint azt a bérlő kívánja. 3. A sertéstrágyát hordó kocsinak a tulajdonos nevét feltüntető számozott táblával kell ellátva lenni. 4. E rendelet elleni kihágásokat a rendőrség minden esetben 40, járvány esetén 200 kor. terj. pb. büntetheti. (L. Krecs. Gyüjt. 230. l.)

Sertéstrágya vasuton szállítása tárgyában kiadott rendelet. (B. M. 1889/23.122. — L. R. T. 1889/1117. l. és ennek módosítását az 1889. R. T. 2082. lapján.) 1. A sertéstrágyát a vasuthoz szállító kocsiknak olyanoknak kell lenni, hogy azokból trágya fuvarozás közben ki ne hullhasson. 2. Vasuti trágyarakodóhelyeknek a községtől legalább 1 km-nyire kell lenni, a fővárosban 5 km.

Sertésvásáron mérlegdíj. 20 kg.-on felüli sertésért 10 fill., azon alóliért 5 fill. Húsért 100 kg.-ként 15 fill. (610/1902. kgy. szbr. 17. §.)

Sertésvész. (9300/1898. F. M. r.) Ha valamely állaton a sertésvész (sertés-kolera) jelenségeit észlelik vagy ezen betegséget csak

gyanítják is, az előljáróság erről a közigazgatás hatóságát sürgősen értesíti s intézkedik, hogy: *a)* gyanus vagy beteg állat a többitől teljesen elkülönítve őriztessék; *b)* hogy sertések a határból, trágya az ólakból ki ne szállíttassék; *c)* hogy marhalevelek ki ne adassanak; *d)* hogy hentesek, állatkereskedők, herélők a sertésólakba be ne menjenek; *e)* hogy a községbe vezető utakon őrök sertéseket a községbe ne bocsássanak; *f)* hogy a szomszédos községek értesíttessenek; *g)* hogy az esetleg elhullott sertés az állatorvos megérkeztéig a dögtéren őriztessék. A ki a sertésvész kiirtása czéljából eljáró közeg rendelkezéseit nem teljesíti vagy az e részben kiadott rendeletek és intézkedések ellen vét 200, illetve 400 kor. terj. pb. büntetendő.

Sétahelyek megrongálása. L. emlékművek megrongálása.

Sétányokon, korzón stb. csavargók nem tartózkodhatnak. (42.838/1896. Fk. I. r.) A főváros területén levő sétányokon, dunaparti korzón stb. csavargók, piszkos öltözetű egyének, kik az ily helyeken étkezés czéljából megjelenni szoktak s az ottan elhelyezett padokat és azok környékét ételmaradékkal és gyümölcshéjakkal berondítják — nem tartózkodhatnak — az őrszemek s őrjáratok által eltávolítandók, szükség esetén az illetékes kerületi kapitánysághoz előállítandók.

Sétányőrök támogatása. (237/1895. Rfp. ut.) A főváros sétányain alkalmazott őröket, felügyelőket a rendőrök kötelesek szolgálatuk teljesítésében támogatni s a nekik kártételen rajta ért egyén igazolásában segédkezni, szükség esetén előállítani.

Sétányok vaskerítésének rongálása. (Rfp. np. 1899. VI/16.) A rendőröknek a parkok vaskerítésének épségben tartására nagy gondot kell fordítaniok. A rongálókat jelentsék fel, illetve állítsák elő az illetékes kerületi kapitánysághoz.

Sértett fél az, a kinek bármely jogát sértette vagy veszélyeztette az elkövetett vagy megkisérlett bűncselekmény; sértett alatt ennek törvényes képviselője és ha nincs külön felemlítve, a magánindítványra jogosult is értendő. (B. P. 13. §.)

Sértett fél képviselete kihágási ügyben. (Kih. Elj. 24. §.)

Sérülések esetén rendőri eljárás. L. balesetek, sérülések.

Sérültek kihallgatása kórházakban. Lásd: kórházba vitt stb.

Sérültek kórházba szállításához. (43.903/fk. I. 1902.) A sérültek ezentúl lehetőleg minden alkalommal a II. sebészeti klinikára (Baross-utcza és Szentkirályi-utcza sarkán) szállíttassanak az eljáró rendőrközeg által. Oly sérültek, kik a székesfőváros kültelkén vagy egyéb távoleső helyein szenvednek sérülést, az elszenvedett sérülés helyéhez legközelebb eső közkórházakba szállítandók.

Sétaterek köztisztasága. L. korzó köztisztasága.

Siketfajdra különös vadászati tilalom. L. vadászati tilalom.

Siketnémák részére álkönyöradomány gyüjtők. — L. könyöradománygyüjtés.

Sikkasztás. A ki a birtokában vagy birlalatában levő idegen ingó dolgot jogtalanul eltulajdonítja vagy elzálogosítja, sikkasztást követ el. (Btv. 355. §.) 200 kor. alul vétség, felül bűntett. (Btv. 356. §.) Büntettet képez, ha a tettes vagyon elleni bűntett vagy vétségért 10 éven belül két izben már büntetve volt. (357. §.) Sikkasztásnak tekintetik az is, ha a bíróság vagyonát hatóság által zár alá vett dolog tulajdonosa, a nála hagyott vagy reá bizott dolgot elidegeníti. (Btv. 359. §.)

Sikló. (36.621/fk. I. 96. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. I. 161. l.) A budai gőzsikló pályatestének, továbbá gépezetének és járműveinek bizottsági felülvizsgálása alkalmával a rendőrhatóság ellenőrzési jogkörébe tartozó következő rendelkezések tétettek. 1. A kocsik szakaszaiban két figyelmeztető tábla helyezendő el, melyek közül az egyik «kihajolni vagy a kezet kidugni veszélyes» felirással látandó el, a másikon pedig az utasok megengedett száma tüntetendő fel. 2. A közönséget érdeklő és a forgalom biztonságára vonatkozó szabályok, továbbá: 3. A hegyi pályánál alkalmazott kalauzokra nézve az igazgatóság részéről kiadott rendelet, végre: 4. A forgalom tartama az állomásokon, illetőleg a várótermekben kifüggesztendő.

Sikló és fogaskerekű vaspályák. A 62.937/V. *b)* 896. sz. B. M. leirat szerint a Budapest főváros területén levő vagy ezután létesítendő géperejű közuti vaspályák közlekedése tárgyában 1883/526. kgy. sz. a. alkotott szabályrendelet a budai siklóra és a svábhegyi fogaskerekü vaspályára is tényleg kiterjed, a mennyiben ezen szabályrendelet a kereskedelmi és belügyminiszterek által 1887. nov. 2-án 45.224. sz. a. kibocsátott szbr. 9. §-ában kilátásba vett városi statutumnak tekintendő s az idézett §. világosan kimondja, hogy ezen statutum a siklókra és fogaskerekü vasutakra is kiterjed.

Sintérek ellenőrzése. L. peczérek stb.

Sipisták (kozákok) megfigyelése. Sipisták (kozákok) leginkább a vasutak várótermeiben, hajóállomásokon szoktak tartózkodni s az érkező vagy elutazni szándékozó kevésbbé tapasztalt egyéneket, alsóbb osztályú kávéházak, vendéglők, korcsmákba és szállodákba csalják s ott teljesen kifosztják; emlitett egyének szigorúan ellenőrizendők, tettenérés esetén bekisérendők.

Sípjelzéssel ellenőrzés alkalmával csak abban az esetben hivhatók fel az őrszemek jelentkezésre, ha valami különös eseménynél fogva az ellenőrző közegnek feltétlenül szüksége van a rendőrre. Ha az őrszem nem található az őrszem keretben, az még nem ok a sípjellel való felhivásra.

Sípláda engedélyek évről-évre vannak kiállítva. Kisérő csak egy egyén lehet, kinek személyleirása a sípláda-engedélyben benfoglaltatik. Sípládások engedélyüket napi-bérért bérbe nem

adhatják, mert az kihágást képez. A tetten ért egyének sípládával együtt a kerületi kapitányságnál előállítandók.

Sípládások és házaló zenészek engedélyt kötelesek váltani a 64.573/V. *c)* 1901. B. M. r. értelmében. Egyebekben a 239/884. kgy. sz. szbr. az irányadó és pedig a következőkben: 1. A főváros vámvonalán belől utakon, tereken, közterületeken bármi hangszerrel zenélni tilos. Udvarokon a sípládás csak hatósági engedélylyel szabad. 2. Engedélyt csak bpesti illetőségű szegény, keresetre képtelen s egyéb közsegélyben nem részesülő egyén kaphat. Más sípládájával való zenélésre engedély nem adható s az engedély másra át nem ruházható. Az engedély egy évre adatik. 4. Az engedélynek tartalmazni kell az engedélyesnek s kisérőjének nevét, korát, lakását és személyleirását. Az engedélyes köteles engedélyét mindig magánál hordani s azt a rendőrség közegeinek, a háztulajdonosoknak, sőt a házlakóknak is kivánatra előmutatni. 6. Kisérővel csak a rendőrség engedélyével járhat s kisérő csak testi fogyatkozásban szenvedő egyén lehet. Kisérő csak egy s az engedélyben nevezett és leirt egyén lehet. Tanköteles s rendőrileg kifogásolt egyén kisérő nem lehet. 7. Az engedélyes lakásváltozását köteles a rendőrségnél jelenteni. 8. A zenélés a házakban déli 12 óra előtt meg nem kezdhető. 9. A házakból a lakók vagy tulajdonos felhivására köteles azonnal eltávozni. 10. Engedély nélküli sípládázást a rendőr-közegeknek meg kell akadályozni s az illető hangszerével előállítandó. Bünt. 100 kor. terj. pb. 11. E szabályrendelet azokra is kiterjed, kik nem sípláda, hanem más hangszerrel való házalással tartják fel magokat. 12. A szabályrendelet nem terjed ki a zárt vagy nyilt helyiségekben való zenélésre. E rendelet elleni kihágásokat a rendőrség bünteti. Kihágások esetén a sípládások, valamint kisérőik hangszereikkel egyetemben előállítandók az illetékes kerületi kapitánysághoz.

Sípládások kisérői. A sípládások és egyéb házaló zenészek ügyében 239/84. kgy. sz. a. alkotott szabályrendelet 6. §-a értelmében a sípládás kisérőivel csak a rendőrség engedélyével járhat; kisérőre csak testi fogyatkozásánál fogva arra szoruló egyénnek adható engedély, a kisérő egy és csupán a sípláda játszási engedélyben megnevezett és leirt személy lehet.

Sirások a köztemetőben. (Köztemető szbr. 13—22. §§.)

Sirrongálás. L. emlékművek megrongálása.

Sójövedék körében vasárnap is folytatható: *a)* nagyobb mérvü sómegrendelés esetén a sóterinelés és a sószállítás körül felmerülő ipari munka: déli 12 óráig; *b)* a kizárólag sót elárusitók üzlete: délelőtt 10 óráig; *c)* a más czikkekkel együtt sót elárusitók üzlete az ezekkel a czikkekkel való kereskedésre nézve fennálló módon és korlátok között. (1740/91. Pü. M. r. II. 1. p.) Sójövedék körében a már megkezdett sóberaktározás befejezéséhez az államtulajdon biztosítása czéljából szükséges ipari munka: egész nap (1740/91. Pü. M. r. I. 3. p.)

Sommás perekben alperes. L. alperes az, stb.

Soroksári utczai rongy s csont-telep. L. köztisztasági szabályzat ellenőrzése.

Sorompók jogtalan kinyitása. Lásd kerítések, sorompók stb.

Sorozás elmulasztása kihágást képez, (1889 : VI. tcz. 44. §.) Illetékes a Kh. Budapesten a tanacsi megbizott.

Sorsjátékozó kucséberek. L. kucsébereknél stb.

Sorsjegyigérvények és részjegyekhez hasonló hirdetmények forgalomba hozatala ellen kiadott 15.148/1894. B. M. r. (L. R. T. 69. l.) L. részletügyek.

Sorjegyek, igérvények, részletivekkel stb. házalás tárgyában kiadott 27.285/1878. B. M. r. (L. R. T. 649. l.) Az osztrák és a magyar államok között kötött vám- és kereskedelmi szerződésről szóló 1878 : XX. és XV. tcz. értelmében fennálló házalási szabályok 12. §-ának *n)* tétele a sorsjegyeknek s bármely szerencsejáték hasonló részletiveinek házalás útján való elárusitását tiltja. A tilalom áthágói ellen a házalási szabályok 19. §-ának *c)* pontja alkalmazandó.

Sóval járdáról havat olvasztani tilos ott, hol az utcza fákkal van beültetve. L. élőfák védelme.

Sörhamisítása maszlaggal. (13.808/1893. B. M. r. — L. R. T. 1893. 446. l.)

Sörházak. L. vendéglők.

Sörházakban ételkiszolgálás. L. bormérésben stb. ételkiszolgálás.

Sörfőző-ipar, valamint a szeszfinomítás és élesztőgyártás, nemkülönben az élesztőnek elfuvarozása: egész munkaszüneti nap végezhető. (14.837/892. sz. Ker. M. r. I. 17. p.)

Sörmérő-iparnál, ideértve a házhoz szóló megrendeléseket is vagy az üzletben szokásos bárminemű étel vagy ital kiszolgáltatást is, az ipar úgy vasárnap, mint szent István-napján egész nap gyakorolható. (14.837/1892. sz. Ker. M. r. II. *A)* 1. *i).*)

Sörös kőkorsókra nem vonatkozik a korona-bélyeggel való hitelesítési kényszer, mert a 6523/1899. sz. a. kiadott kereskedelmügyi miniszteri rendelet csupán azt állapította meg, hogy a sör kimérésére használt üvegpoharaknak kell korona-bélyeggel hitelesítve lenniök, a kőkorsókra nézve azonban ily rendelkezést nem tartalmaz.

Sörös poharak hitelesítése tárgyában kiadott 13.078/1894. B. M. r. (L. R. T. 1894. 188. l.) A söröspoharak 1 liter, 0·5 liter és 0·3 liter nagyságban készítendők és a mértékjelzési vonás s a pohár közötti térre nézve a borospoharak iránt fentemlített határozmányok mérvadók. A rendőri és orvosrendőri felügyelet iránt intézkedik az 53.236/1894. B. M. r. (L. 1894. R. T. 188. l.)

Sörfőzőkben, sörházakban nők alkalmazása. Lásd bodegákban nők stb.

Sörszállítás államvasutaknál vasárnap. L. államvasutak s vasárnapi, stb.

Sörszállítás vasárnap: déli 12 óráig, szent István-napja kivételével. (14.837/1892. sz. Ker. M. r. II. *A)* 4. *g)* és II. *B)* p.)

Spanyolfölddel borderités. L. borkezelésnél mi szabad?

Statisztika. (kihágási, bünügyi.) (L. Rédey Gyüjt. 1899. 53. l.)

Statisztikai adatok beküldése a rendőrségi évkönyv részére február hó 1-ső napjáig eszközlendők. (11.899/1902. Fk. eln. sz. r. — L. államrendőrség hivatalos lapja 1903. évf. 2. sz.)

Statisztikai adatgyüjtés kibővítése. (64/1899. Fk. eln. körr. — L. Rédey Gyüjt. 1899. 52 l.)

Statisztika balesetekről. L. baleset statisztika.

Statisztika a bújakóros nőkről. (39.453/fk. I. 1901. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. 1901. évf. 32. l.) A ker. kapitányságok az 1902. évi január hó 1-től kezdve a ker. rendőrorvosok közreműködésével minden hó végén külön kimutatásban állítsák egybe a titkos prostituczió vagy annak gyanuja miatt előállított nőket. A kimutatásban azok kora es foglalkozása, valamint azon körülmény is föltüntetendő, hogy hányan találtattak közülök venereás bajban szenvedőknek és mily bántalmakkal? A kimutatások minden hó végén a közigazgatási osztályhoz terjesztendők be.

Statisztikai hivatalos adatoknak tiltott közlése, a mennyiben súlyosabb beszámitás alá nem esik, kihágást képez. 2 hónapig terj. elzárás és 600 kor. terj. pb. büntetendő. (1897. évi XXXV. tcz. 15. §.) Itél a J. b.

Statisztikai hivatal tisztviselőinek támogatása. (2284/fk. eln. 98. sz. r.) A 6037/I. 98. sz. B. M. leirata alapján a statisztikai hivatalról szóló 1897. évi XXXV. tcz. 10. §-a értelmében nevezett hivatal az adatszolgáltatás megbizhatóságának és szabályszerűségének megvizsgálása és ellenőrzése czéljából megtekinthetvén az adatszolgáltatásra kötelezett hatóságoknál, úgyszintén a hatósági felügyelet alatt álló intézeteknél, egyleteknél vezetett nyilvántartásokat, feljegyzéseket és ügykezelési iratokat, ennélfogva felhivom az összes ker. kapitányságokat és hivatalokat, hogy a felmerülő esetekben, a m. kir. országos központi statisztikai hivatal kiküldött tisztviselőit, a hivatalkiküldő rendelvényének felmutatása ellenében működésükben készségesen támogassák s erre alárendelt közegeiket is utasítsák.

Statisztikai kimutatások. (64/fk. eln. 99. sz. r. — Rfp. np. 20/1899. sz. r.) A félévi statisztikai kimutatásokon kívül az osztályparancsnokoknak az őrszemélyzet által teljesített szolgálatokról minden hónapban kimutatást kell beterjeszteni. Az adatszolgáltatás megbizhatóságát a m. kir. központi statisztikai hivatal időnként ellenőrzi s ha hibát talál, a pótlást vagy helyesbítést az 1897. évi XXXV. tcz. értelmében a mulasztó költségére végezteti. A kimutatás megkülönbözteti az önálló és a felszóllított szolgálatot, a mi ebbe nem sorozható, azt külön rovatba kell felvenni.

Stefánia-uton halottas kocsik. L. halottszállító kocsik stb.

Stefánia-uton kerékpározás. L. kerékpározási tilalom stb.

Stefánia-uton kocsik kettős sorrendben hajthatnak. L. úttest elfoglalása.

Stefánia-úti kocsikorzó alatt gyalogközlekedés. (Rfp. ut. 1900.) A Stefánia és Csömöri, Stefánia és István, Stefánia és Áréna-útak sarkán, valamint a városligeti nagy vendéglő előtt álló lovas- és gyalogrendőrök a nagymérvű kocsiforgalmat időnként, vagyis akkor, a midőn látják, hogy egy csomó ember összegyűlve a kocsiuton át akar menni, szüntessék be, a gyalogosokat bocsássák át és azután a kocsiforgalmat ujolag nyissák meg.

Stefánia-úti teherkocsi forgalom. (33.474/fk. I. 97. sz. r.) A városligeti Stefánia-uton csak oly terhes szekerek átvonulása türhető meg, melyek a jelzett uton valamely épülethez különböző dolgokat szállítanak.

Stefánia-uton villamoserejü automobilok. L. automobil villamos stb.

Striczik. (49.465/fk. I. 1900. sz. r.) «Azon férfi személyek, a kik mint bárczás-kéjnők kiséröi, ezek keresetéből tartják fenn magokat, ha nem helybeli illetőségüek, a főváros területéről kitiltandók, az itteni illetőségüek pedig szigoru rendőri felügyelet alatt tartandók s velök szemben egyéb alkalmas szabályok szigoruan alkalmazandók.»

Súlymértékkel kell árúsitani a főváros területén szénát s más takarmányt. L. széna stb.

Süket terhelthez, ha olvasni tud, irásban kell a kérdéseket intézni. (B. P. 140. §.) Ha nem tud irni, szakértő tolmács alkalmazandó. A tolmács az eljárás megkezdése előtt megesketendő.

Süllő halászata. L. halászati tilalom.

Sütemény-árjegyzék kifüggesztésére vonatkozó közgyülési határozat. (5406/fk. 1890. sz. r.) A fővárosi tanács mint másodfoku iparhatóság az 1884. évi XVII. tcz. 54. §-a alapján a fővárosi közönség érdekében rendelte azt, miszerint mindazok, a kik a fővárosban kenyérnek, zsemlyének s egyéb kenyérnemü süteményeknek részletes eladásával foglalkoznak, kötelesek az eladási helyiségekben és egyéb helyeken szembeötlőleg oly árjegyzéket kifüggeszteni és mindenkor kifüggesztve tartani, a melyen mindenki által könnyen megkülönböztethető és olvasható módon legyen kitüntetve, hogy milyen nemü, azaz, milyen lisztből és mily alkatrészek hozzáadásával készitett és milyen súlytartalommal biró kenyér, zsemlye és sütemény milyen áron árultatik és adatik el. Az ellenőrzés elsősorban a ker. előljáróságoknak képezi feladatát s utóbbiakat is illeti a kihágások megtorlása.

Süteménykihordás. (16.267/fk. I. 1898. sz. végzés.) A sütő-, czukrász- és mézeskalácsos ipar gyakorlása tárgyában alkotott 1186/97. kgy. sz. szbr. 14. §-a értelmében, a sütők ipartestülete a sütemény kihordására feljogosító igazolványokat ad ki és pedig: 1. kemény táblás igazolványokat, mely a sütőiparos által kiállítva és az ipartestület által láttamozva, az illető sütemény kihordó nevére szól és annak rövid személyleirását tartalmazza. Az ily

igazolványokat azok kapják, kik magánházakban megrendelő magánfelekhez szállítják a süteményt; 2. egyszerű szürke papirra nyomott, a sütő-iparos által aláirt és névre nem szóló igazolványt, mely a sütő-iparos bármely alkalmazottja által használva, azokat csakis a süteménynek ismét elárusítókhoz, mint kávések, vendéglősök, szatócsokhoz való kihordására jogosítja. A sütemény becsomagolása nem kötelező.

Süteménykihordás álmegrendelésre. (8414. Rfp. 1901. sz. r.) Egyes iparosok a szbr. úgy játszák ki, hogy az ipartestület által kiadott igazolványt magukkal vive, az egyes házak lakjegyzékéből megrendelőket irnak össze, ezen megrendelők azonban csak állítólagosak és ezekhez a visszaélést elkövetők a süteménynyel teli kosárral felmennek, árúikat kinálgatják, a nélkül, hogy az illetők előzetes megrendelést tettek volna. E visszaélések megfigyelés által ellenőrzendők az őrszemélyzet által.

Süteménykihordók igazolványa. — Lásd péksütemény stb.

Sütő-, czukrász- és mézeskalácsos-iparról szoló szabályrendelet. (1186/1897. kgy. sz. szbr. — L. Rédey Gyüjt. III. évf. 63. l.) 2. §. A sütő-, czukrász- és mézeskalácsos-műhely nem szolgálhat sem lakó, sem hálóhelyiségül. 3. §. A műhely kifogástalan tiszta legyen. 4. §. A feldolgozandó anyagnak úgy a tisztaság, mint a közegészség szempontjából is kifogástalan minőségünek kell lennie. Ugy a feldolgozandó anyag, mint az árukészlet száraz, szellős és tiszta helyen tartandó. 5. §. A székesfőváros területén kenyeret, vagy akármi néven nevezendő süteményt, valamint czukrászati és mézeskalácsos czikkeket, czukorkákat stb. csak annak szabad elárúsításra készítenie, ki arra az ipartörvény s a jelen szabályrendelet értelmében jogosított. 6. §. Az előbbi szakaszokban felsorolt czikkek csak a bejelentett állandó üzleti helyeken (boltokban, műhelyekben), vagy a hatóság által kijelölt helyeken (közpiaczokon) árúsíthatók. Minden elárusító köteles üzlethelye (boltja, sátra vagy állványa) felett czégét és a hatóság által megállapított minta szerint árjegyzéket kitüntetni. Az árjegyzékben külön kitüntetendő az is, hogy a kenyér rozszsal vagy burgonyával van-e sütve? Ezen szabályrendelet intézkedései boltokban vagy a hatóság által kijelölt helyeken való eladásra vidékről behozott darabos sütemények sulyára, minőségére és alkatrészeire nézve is kötelezők. 7. §. A közpiaczokon tilos kenyeret, vagy bármely egyéb süteményt közvetlenül a földre lerakva árúsítani. A péksütemények, mézeskalácsos és czukorka készítmények, a mennyiben bolthelyiségeken kívül árultatnak, szellős és tiszta szövettel betakarandók. 8. §. A sütő felelős a magánosoktól sütésre átvett tésztaneműek nem tökéletes kisütése, elégetése, vagy kiszárítása által okozott károkért. 9. §. A kenyér súly szerint, a péksütemény pedig darabszám szerint árúsítandó. 10. §. A felhasználandó tejnek és vajnak tisztának, egészségesnek és frissnek, a lisztnek és burgonyának egészségesnek és tisztának kell lennie,

megjegyeztetvén, hogy a burgonya hozzáadásával előállított kenyér árának kg.-onkint legalább 2 fillérrel olcsóbbnak kell lenni. 11. §. Eladásra szánt süteményeket, czukrászárúkat és mézeskalácsokat az egészségre ártalmas festőanyagokkal festeni, valamint nehezítő és más idegen anyagokkal (pl. sulypát, timsó stb.), végre ártalmas illatszerekkel (pl. nitrobenzol) keverni tilos. Egészségre ártalmas anyagoknak tekintendők: 1. mindazon festőanyagok, melyekben antimon, arzén baryum, cadmium, chrom, higany, ón, ólom, réz, urán és zink találtatik; 2. gummigutti és berberin; 3. mérges kátrány-festékek. Ilyenek: corallin, pikrinsav, dinitrocresol (sáfrány-surrogat), Mártius-sárga, aurantia, metanilsárga, orange II., Bismark barna, echtbraun, chrysainm R., dyphenylamin, orange, chrysoidin, Sudan I., azókék, Congo, naphtolfekete és gyapju-fekete. A jövőben még mérgeseknek megállapított festőanyagokat a főváros tanácsa időnkint közzéteszi. 12. §. A sütőknek a fenmaradt süteményt az ismételadóktól sem törmelék, sem morzsa alakjában, hanem csupán egészben szabad visszavennie és az ily visszavett süteményt a sütőnek, mint friss süteményt eladni, vagy uj sütemények előállítására felhasználni nem szabad, hanem az akár a sütő, akár pedig az ismételárúsító üzletekben csak mint régi sütemény árúsítható el. A fenmaradt süteményt felmorzsolva eladni tilos. 13. §. A székesfőváros belterületén kenyérrel, péksüteménynyel, czukrászati és mézeskalácsos czikkekkel, czukorkákkal stb. házalni a 16. §-ban megállapított s úgy a házalóra, mint a házaltatóra alkalmazandó büntetésen kívül a czikkek elkobzása terhe mellett tilos. A pereczeket, ha rudon, tálczán, vagy kosárban tisztán öltözött egyének által hordatnak, az utczákon házalva is szabad eladni. (Lásd pereczárulás.) 14. §. Az egyes fogyasztók által megrendelt darabos sütemény a sütő vagy ismételadó részéről a megrendelőre czimezve kézbesítendő, de csakis oly tanonczok vagy bejelentett segédek által, a kik a sütőnél, vagy az ismételadónál tényleg dolgoznak és laknak és az ipartestület által a megrendelt sütemények kézbesítésére igazolványnyal vannak ellátva, ily igazolvány hiányában a sütemények magánosokhoz szállítása, illetve kézbesítése házalásnak tekintetik és büntettetik. A czukrászokra nézve a magánmegrendeléseknek lakásokra való szállításánál az igazolás kötelezettsége elesik. 17. §. Ítél a ker. elöljáróság.

Sütők, mészárosok, kéményseprők iparukat bejelentés nélkül vagy az iparhatóság által kitüzött idő előtt meg nem szüntethetik s azt, ebbeli kötelességük kijátszására szolgáló módon nem folytathatják. A ki megteszi, 600 koronáig terj. pb. büntetendő. (Btv. 140. §.) Illetékes a Kh. Budapesten a ker. elöljáróság.

Sütőműhelyekben vasárnapi munkaszünet. L. vasárnapi munkaszünet sütő stb.

Svábhegyi fogaskerekü vasut. A 34.228/fk. I. 1898. sz. r. szerint a svábhegyi fogaskerekü vasut kocsijain a dohányzás szigoruan tilos.

Szabadalombitorlás kihágást képez. Indítványos. (1895. évi XXXVII. tcz. 49—50. §.) Itél a J. b.

Szabad Dunában való fürdés. A 2420/fk. kih. 1895. sz. r. értelmében a főkapitány az 1881 : XXI. tcz. 8. §-ában foglalt jogánál fogva Budapesten, a székesfőváros egész területén áthaladó szabad Dunában való fürdést egyáltalán eltiltotta.

Szabad kikötők Budapesten. (1450/99. kgy. sz. szbr. — L. Rédey Gyüjt. 1900. 68. l.) 4. §. A szabad kikötőkben csak azon vízijárművek köthetnek ki, melyek e czélra a kikötést megelőzőleg kikötési (karó) engedélyt nyertek. A szabad kikötőben helyszüke miatt el nem férő vízi járművek és hajók a Duna jobbpartján, a székesfővárosi tanács által kijelölt veszteglő (dangovázó) helyeken tartoznak vesztegelni mindaddig, mig a megérkezés és a bejelentés sorrendjében a kikötőkben helyet kapnak. 5. §. A szabad kikötőkben helyet foglaló vízi járműveken és hajókon a ki- vagy berakodás legkésőbb a kikötést követő munkanap reggelén megkezdendő és szakadatlanul folytatandó akként, hogy a ki- vagy berakodás az engedélyezett időben be is fejeztessék. 6. §. A kikötési (karó) engedélyt a jelentkezés sorrendjében a székesfőváros Duna balparti részén a vásárigazgatóság, a Duna jobbparti részén pedig az illető ker. vásárfelügyelő állítja ki. 7. §. A kikötési engedélyben a sorszámon s a szabad kikötő megjelölésén kívül az engedély érvényességének határideje is pontosan kiteendő. 8. §. A kikötési engedély érvényességi idejét az illetékes ker. vásárfelügyelő az érdekeltek indokolt kérelmére meghosszabbíthatja, a meghosszabbítás megtagadása esetén a vízi-jármű a szabad kikötőből szükség esetén rendőri karhatalommal is eltávolítandó. 9. §. A ki- vagy berakandó árúknak a parton 24 órán túl való tartása tilos. 10. §. A kiürített vagy megrakott vízi-járművek a szabad kikötőből azonnal eltávolítandók ; a szabad kikötők előtti mederben való horgonyzás tilos. 11. §. Ha valamely vízi-járműre be- vagy átrakodás történt, ezt a be- vagy átrakott árúk minősége, mennyisége és rendeltetési helyének pontos bemondása mellett a vízi-jármű vezetője a vásári igazgatóságnál, illetve a Duna jobbparti részén az illetékes vásárfelügyelőnél szintén bejelenteni köteles. 12. §. A veszteglés (dangovázás) csak az e czélra hatóságilag kijelölt vízi-területen s a fönnálló folyamrendőri szabályok szigorú megtartása mellett engedtetik meg. 14. §. Bünt. 4—100 kor. terj. pb. 15. §. Itél a dunai kapitányság.

Szabad kikötés általában. 39.507/1885. sz. Ker. M. r. 6. §. szerint minden hajózási út mentén levő község területén szabad kikötő létesítendő. Ezután díjat szedni a 18. §. *b)* pontja értelmében nincs megengedve. 8. §. Olyan vízi járművektől, a melyek a mederben horgonyoznak, vagy a meder lejtőjébe vert karókon állanak, semmiféle díj nem szedhető. 9. §. A szabad kikötőn kívül a partbirtokos engedélye nélkül senki sem köthet ki, kivéve a veszedelem esetét. 10. §. A kikötői berendezések (daruk, mérlegek, kőpartok stb.) igénybevételeért díj szedhető. 12. §. A szabad

kikötő csak 8 napig használható. 18. §. A vízjogi törvény és ezen szbr. értelmében kihágást követ el és 200 kor. terj. pb. büntetendő az, a ki fentirt 2., 6., 8. és 9. §-ai ellenére cselekszik.

Szabad menetlevél (salvus conductus) alatt a rendőri jogban azt a visszatérhetési engedélyt értjük, a melyet a rendőrhatóság feje (Budapesten a főkapitány) bizonyos meghatározott időre ad a hatósága területéről kitiltottaknak, hogy ezek egynémely kötelezettségüknek (tanuskodás, családi ügy stb.) eleget tehessenek.

Szabadnapos legénység az osztályparancsnokságok által nem díjas és élelmezési költséggel egybe nem kötött szolgálatokra csakis a főparancsnokságtól előzetesen kikérendő engedélylyel használható fel. (328/99. sz. Rfp. np.)

Szabadságolási engedély nélkül a rendőr vidékre el nem utazhatik. Fegyelmi vétséget képez. (13/96. sz. Rfp. ut.)

Szabadságolt rendőrök magatartása vidéken. (12.507/1901. sz. Rfp. r.)

Szabályellenes párbaj. A szabályellenes párbajból eredő ölés szándékos emberölésnek, a sebesítés pedig súlyos testi sértésnek vétetik. A segédek pedig bűnrészesek gyanánt tekintendők.

Szabályrendeletek érvényességének feltétele: a B. M. jóváhagyása. Ha a B. M. a felterjesztéstől számított 60 nap alatt nem nyilatkozik, a szbr. jogerősnek tekintetik. (1879: XL. tcz. 5. §.) Sürgős esetekben azonnal életbeléptethető a szbr., de a B. M.-hez 24 óra alatt felterjesztés teendő. (1879: XL. tcz. 6. §.) Kormányrendelet megszünteti a szabályrelendeletet. (U. a. tcz. 7. §.) Hogy a szbr. kötelező legyen kell: 1. hogy a hatóság törvény szerint járjon el a kibocsátásnál; 2. hogy kellőleg kihirdettetett legyen. (U. a. tcz. 8. §.) Budapesten az 1881: XXI. tcz. 5. §-a értelmében az állami rendőrségnek csak azok a fővárosi szabályrendeletek képezik működése jogalapját, a melyeket a B. M. jóváhagyott s a rendőrségnek kiadott.

Szabályzat az állami rendőrség őrszemélyzetének közös étkezéséről. (6372/fk. eln. 1900. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. 1900. 117. l.)

Szabályzat a tolonczoknak vasuton leendő szállítása tárgyában. (45.668/fk. I. 900. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. 1900. 59. l.)

Szaflór a borkezelésben. L. borkezelésnél mi szabad?

Szakértők alkalmazása bűnügyben. Ha a szemléhez szakértők szükségesek (legalább is kettő), úgy a rendes birói szakértők alkalmazandók. Ezek csak akkor mellőzhetők, ha ellenök aggodalom merült fel, ha akadályozva vannak, ha a késedelem veszélylyel járna, vagy ha köztük nincs olyan, a ki a kivánt külön szakértelemmel birna. Ilyenkor más szakértő is alkalmazható. A katonai bíróság hatóságának alávetett egyén szakértőül való kirendeléséről feljebbvaló hatósága útján értesítendő. (B. P. 227. §.) Ellenőrző szakértőkről l. e czim alatt.

Szakértők díjazása. L. a Hivatalos Lap 2. sz. 9. oldalon közölt 11.754/tk. 1902. sz. r. Vidéken a 137.000/1902. sz. B. M. r. az irányadó.

Szakértők építkezésnél. (Építésügyi szab. 45. §-a.) 45. §. Szakértő: 1. az építész, vagy mérnök, a kinek a m. kir. József-műegyetemen nyert, vagy ezáltal honosított építészeti, illetve mérnöki oklevele, vagy ezzel egyenértékű végbizonyítványa (absolutoriuma) van és ki tudja mutatni, hogy az építő mesterség terén legalább két évig gyakorlatilag működött; 2. a földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszter 1884. évi 46.188. számu rendelete értelmében képesített: *a)* építőmester, az építkezés terén előforduló minden munkara nézve; *b)* kőmivesmester, minden föld-, kömives- és elhelyezési munkára nézve, de önállóan csak földszintes és gazdasági épületre; *c)* kőfaragómester, a saját mesterségébe vágó minden munkára nézve; *d)* ácsmester, a saját mesterségébe vágó minden munkára és faszerkezetü egész építkezésekre nézve; 3. kutmester, a kutásási, falazási és felszerelési munkára nézve; 4. szakértőnek tekintetik végre az, a ki, mint építőmester, eddig is gyakorlatilag és önállóan működött. Építkezni csakis szakértővel szabad.

Szakértők esküje. A szakértő a szemle előtt esküt tesz arra, hogy észleleteit hiven és véleményét részrehajlatlanul, legjobb tudása és lelkiismerete szerint fogja előadni. Az állandó törvényszéki szakértők, (a kik e minőségükben esküt tettek) ujabb megesketése helyett hivatalos esküjökre figyelmeztetendők. (B. P. 233. §.)

Szakértők joga. A szükséges felvilágosítások — ha a szakértői véleményelőkészítéséhez nélkülözhetetlen — az ügy irataiból nekik megadhatók, esetleg az ügy iratai is, vagy egy részük velök közölhetők. E czélból új tanúk hallgathatók ki, a már kihallgatottak ujra kihallgathatók s a tanúkhoz a hatóság beleegyezésével közvetlenül intézhetnek kérdéseket. (B. P. 234. §.)

Szakértők kifogásolása. A szakértők nevei a felekkel előre közlendők. A felek a szemle előtt kifogást tehetnek ellenök. Ha a kifogások nyomatékosak és a más szakértők alkalmazásából származható késedelem veszélylyel nem jár, a kifogásolt szakértő mellőzendő. A szemle közben csak kizáró okok alapján (l. szakértőket kizáró okok cz. a.) lehet kifogást emelni. Ezen esetben a megkezdett szemle félbeszakításával más szakértőt kell alkalmazni. (B. P. 230. §.)

Szakértők lelete. Tulajdonképen észlelet. Tárgya rendszerint a vizsgálóbiró jelenlétében történik s eredménye azonnal jegyzőkönyvbe veendő. (B. P. 236. §.) Ha a lelet határozatlan homályos vagy önmagával, vagy a bizonyított tény körülményekkel ellentétes s a kétségek a szakértők kihallgatásával el nem oszlathatók, más szakértőkkel új szemle tartandó. (B. P. 237. §.)

Szakértők megbüntetését és nyilatkozattételre való kényszerítését a rendőri hatóság még sürgősség esetén sem rendelheti el s nem foganatosíthatja. (B. P. 98. §.)

Szakértők nem lehetnek: 1. a kik tanúk sem lehetnek (l. Tanúmentesség, tanúságtétel akadályai czim alatt); 2. a kik meg nem eskettethetők l. B. P. 221. §.; 3. a kik ellen a büncselekményt elkövették vagy megkisérlették. (B. P. 229. §.) Közszolgálatban álló egyén nem lehet szakértő, ha ezt feljebb való hatósága a közszolgálat érdekeibe ütközőnek nyilvánítja. (B. P. 231. §.)

Szakértők véleménye (visum repertum) indokolásával együtt azonnal jegyzőkönyvbe mondandó, vagy annak irásban leendő beadására megfelelő határidő tüzendő ki. (B. P. 236. §.) Ha jelentékenyen eltérők a vélemények s a kétségek a szakértők ujabb kihallgatásával el nem oszlathatók: más szakértőkkel új szemlét kell tartani. (B. P. 237. §.) Orvostani és vegyészeti kérdésekre nézve l. a B. P. 238. §-ának rendelkezéseit.

Szalámigyártásnál vasárnap is végezhető a félbeszakítást nem türő munka egész nap. (14.837/92. sz. I. 15. pont. Ker. M. r.)

Szalma katonai átvonulásoknál. L. alomszalmáért katonai stb.

Szalmát súly szerint kell árúsítni. L. széna stb.

Szarvasmarhák kihajtása. (1894. XI/3. sz. Rfp. np.) A vámoknál szolgálatot teljesítő rendőrök kioktatandók, hogy a város területén a vámvonalon belül lakók nevére kiállított marhalevelekkel ellátott teheneknek, vagy esetleg marhalevél nélkül hajtott marháknak a vámvonalon való kihajtását ne engedjék; a vámvonalon kívül fekvő külterkeken, vagy a nem pesti lakók által s pesti marhavásáron vett teheneknek a vámon át kihajtását azonban ne akadályozzák.

Szatócsüzlet nyitva lehet vasárnap: déli 12 óráig, junius és julius havában azonban csak délelőtti 10 óráig. (14.837/92. sz. II. *A)* 4. *e)*; II. *A)* 4. utolsó bekezdés és II. *B)* pont. Ker. M. r.) A nyitvatartás ideje alatt árúsítható szesz is. (3111/V—9. 91. kih. büm. sz.)

Szatyorokkal gyalogúton közlekedni tilos. (521/93. kgy. sz. szbr. 7. §.)

Szájkosár ebeknek. L. ebtartás stb.

Száj- és körömfájás. (1888: VII. tcz. 79. §.)

Szálas takarmányok, kalászos termény beszállítása, összehalmazása Ujpest és Rákos-Palota területén tilos. (2684/fk. kih. 1893. — L. Krecs. Gyüjt. 287. l.)

Szálfák felállítása építkezésnél. L. állványozás stb.

Szálfák vonszolása az úttesteken tilos. Kihágást képez. (1885: 2787. fk. rend.) Büntetés a kártérítésen felül 100 korona terj. pb.

Szálvasak szállítása. L. vasgerendák stb.

Szállítása csontnak, rongynak. L. csontnak stb.

Szállítása a czementpornak. L. czementpor-szállítás.

Szállítása élelemre szolgáló kisebb állatoknak. Lásd állatok szállítása.

Szállítási eszköz fertőtlenítésének elmulasztása ragályos vagy járványos beteg szállítása után kihágást képez. (Kbt. 100. §.) Az egy város területén vagy több község közt a személyes közlekedést fentartó bérkocsik vagy a közönség használatára szolgáló más szállítási eszközök tulajdonosai, kik kocsijaikon, illetőleg más szállítási eszközeiken, ragályos vagy járványos betegségben levő egyént szállítottak és tudva ezen körülményt, mielőtt az arra használt kocsit vagy más szállítási eszközt az e czélra hatóságilag megszabott módon fertőtlenítették volna, azt a közönség használatára bocsájtják vagy abba szállítás végett valakit felvesznek: tizenöt napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők. Nyolcz napig terjedhető büntetés éri azon kocsist vagy a tulajdonos szolgálatában levő más személyt: a ki a jelen szakaszban megjelölt körülményt tudva, az ebben meghatározott kihágást, habár a tulajdonos meghagyásából követte el. 101. §. Ha a ragályos vagy járványos betegségben szenvedőnek szállításáról a tulajdonos nem birt tudomással: a 100. §-ban meghatározott tizenöt napig terjedhető elzárás büntetése egyedül azon kocsist vagy a tulajdonos szolgálatában levő azon személyeket éri, a kik e körülményről tudomással birtak és ezt a tulajdonosnak be nem jelentették, vagy a kocsit, illetőleg a szállítási eszközt, ennek ujabbi szállításra való használata előtt, a hatóságilag megszabott módon nem fertőtlenítették. Illetékes a Rh.

Szállítási költség beteg cselédnek. L. cseléd betegsége esetén stb.

Szállítási költsége szegény betegeknek. (13.229/fk. 1900. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. 1900. 144. l.)

Szállásadás pálinkamérőben tilos. L. pálinkamérő stb.

Szállásadáshoz nem iparengedély, hanem rendőrhatósági engedély kell, ha a szállásadás nem bir fogadószerű jelleggel. (7349/1901. Ker. Min. hat.)

Szállóvendégek bejelentésre felhivása. Vendéglősök, vagy szálloda-tulajdonosok, a kik náluk megszállott idegent, a hatóságilag meghatározott idő alatt, az előbbi szakaszban megjelölt bejegyzésre fel nem hivják, vagy a mennyiben az idegen a felhivásnak a hatóságilag kiszabott idő alatt eleget nem tenne, erről a hatóságot nem értesítik: 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők. Ugyanezen büntetés éri a szolgaszemélyzetnek azon tagját is: a kit a szolgálatadó által e tekintetben reá bizott kötelességnek elmulasztása terhel. (Kbt. 73. §.) Illetékes a Rh.

Szálloda-ipar gyakorlása ideértve a házhoz szóló megrendeléseket is, vagy az ily üzletben szokásos bármily étel vagy ital kiszolgáltatását: egész munkaszüneti nap meg van engedve. (14.837/892. sz. Ker. Min. r. II. *A)* 1. *i)* pont.)

Szállodák. L. fogadók stb.

Szállodák és vendéglők közegészségügyi ellenőrzése. (36.152/1893. B. M. r. — L. 1893. R. T. 1937. l.) Ha a

gyanu alaposnak bizonyulna, hogy ily helyeken a női alkalmazottak titkos kéjelgést üznének, a törvényhatóságnak az iránt kell intézkedni, hogy az ily nők rendszeres orvosi vizsgálat alá vétessenek. A törvényhatóság köteles azt is vizsgálatai tárgyává tenni, hogy az ágynemü használat után kimosatik-e? Lepedőt, törülközőt használat után benedvesítni, vagy présbe tenni s újra használatba adni tilos.

Számadások beküldésének egyszerűsítése. (L. Rédey Gyüjt. 1901. évf. 8. l.) A «Pénzügyi Közlöny» 1901. évi 17. számában a P. M. által 41.289. és 22.186. sz. alatt közzétett körrendeletek szerint az egyes számadó hivatalok az illetékes számvevőségekhez beküldendő számadások többé már nem kettős, hanem munkaegyszerűsítés czéljából csak egy jegyzék kiséretében terjesztetnek be; továbbá kimondatott, hogy a számvevőségi főnökök a már megvizsgált naplók vagy számadások összegezésük helyességéről a jelzett körrendeletben felhozott indokoknál fogva a felülvizsgálat alkalmával csak kémpróbák útján tartoznak maguknak meggyőződést szerezni.

Számok bérbeadása. L. bérkocsiszámok bérbeadása stb.

Számozása a hivatalos jelentéseknek. L. jelentések stb.

Számozatlan bérkocsik a klubbok előtt. (4046/fk. I. 99. sz. r.) Az által, hogy az ily kocsik állandóan a klubbhelyiségek előtt, tehát közhelyen állomásoznak, ennél egyes fuvarokat teljesítenek és minden fuvar után nem lakásukra, hanem újabb fuvar szerzése végett a klubbhelyiség elé hajtanak vissza, kétségen kívül vétenek a szbr. ellen és oly módon üzik a bérkocsi-ipart, miként az csak számmal ellátott és rendes állomáshelyre beosztott bérkocsiknak engedhető meg. A számozatlan bérkocsik tulajdonosai tehát kocsijaikat fuvarozás czéljából a fentjelzett helyiségek elé és egyáltalán közhelyekre ki nem állíthatják.

Számozatlan bérkocsik. (48.976/fk. I. 97. sz. r. — Lásd Rédey Gyüjt. II. 224. l.) 4. §. Személyszállító ipar csak oly kocsival üzhető, mely a közbiztonsági, közegészségi és köztisztasági követelményeknek megfelel, szilárd alkotásu, dörzsfékkel és két oldalt lámpákkal el van látva. A kocsiba csak oly lovat szabad fogni, melyet a vizsgáló-bizottságban résztvevő hatósági állatorvos egészségesnek és nyilvános fuvarozásra minden tekintetben alkalmasnak itél. A lószerszámnak szilárdnak, tisztának és jókarban levőnek kell lennie. 6. §. A kocsik rendőri nyilvántartása és ellenőrzésének lehetővé tétele végett minden kocsi belső részében, oly elrejthetően alkalmazott számmal láttatik el, mely szám a rendőrségnél vezetett nyilvántartási jegyzékeknek megfelelőleg 1-től folytatólag emelkedik olykép, hogy a forgalomból kivont kocsik számai újból ki nem adatnak, hanem a nyilvántartásból töröltetnek. 10. §. A kocsitulajdonos kocsis gyanánt csak oly egyént alkalmazhat, ki az 1884. évi XVII. t.-cz. 99. §-ában előirt munkakönyvön kívül a rendőrség által kiállítandó hajtási jogosítványnyal bir. Indokolt esetben a jogosítvány a kocsistól

megtagadható és a már kiadott jogosítvány visszavonható. 11. §. A hajtási jogosítványt a kocsis mindig magánál hordani és a rendőrközegeknek kívánatra felmutatni tartozik. A kocsitulajdonos az eltávozott, elhalálozott, vagy a hajtástól eltiltott kocsis jogosítványát a rendőrségnek visszamutatni, a kocsis személyében beállott minden változást pedig azonnal bejelenteni tartozik. 13. §. Az ily számozatlan bérkocsik csak a tulajdonos lakásán vagy üzleti telephelyén bérelhetők ki és a fuvar teljesítése után a telepre vagy lakásaikra visszahajtani tartoznak. Ezen kocsikkal közhelyre kiállani, a közönségnek a fuvart kínálni, mulató-helyek előtt fuvarkeresés végett helyet foglalni, vagy ily czélból az utczákon és tereken hajtani vagy tartózkodni tilos. 14. §. Hullát, ragályos vagy fertőző betegségben szenvedő egyént az ily kocsikban szállítani tilos. 15. §. A fuvarozásért fizetendő bér szabad megegyezésen alapulván, a rendőrhatóság beavatkozásának és elbirálásának tárgyát nem képezheti, a felek által a viteldíjra vonatkozólag támasztott követelések és panaszok az illetékes polgári bíróságnál jelentendők be. 16. §. A rend ellen vétők bünt. 100 kor. terj. pb. Ítél a ker. kapitányság.

Számozatlan bérkocsik ellenőrzése. (62.212/97. fk. I. sz.) A számozatlan bérkocsikat az ipartársulati ellenőrök, kik a főkapitányság által láttamozott igazolványnyal vannak ellátva, ellenőrizhetik s e végből a rendőröket szükség esetén, mint karhatalmat igénybe vehetik.

Számozatlan bérkocsik hajtási jogosítványa. — (59.043. sz./fk. I. 1897. r. — L. Rédey Gyüjt. II. 227. l.) 1. A hajtási jogosítványokat a főkapitányság közigazgatási III. ügyosztálya adja ki. 2. A hajtási jogositványért jelentkező kocsis munkakönyvét és a kocsitulajdonos nevét és lakását tartalmazó és az utóbbi által aláirt felvételi, illetőleg felfogadási jegyet a főkapitányságnál bemutatni, azonkívül magát vizsgálatnak alávetni tartozik. 5. A bizottság által nem képesítettnek talált kocsis részére hajtási jogosítvány ki nem adható és az ily kocsis csak a vizsgálattól számítandó 2 hónap mulva jelentkezhetik újabb vizsgára. 6. A vizsgákért semmiféle díj nem szedhető. 7. A főkapitányság közig. III. ügyosztálya kivételes és indokolt esetekben egyes — vizsgálatnak még alá nem vetett kocsisok részére ideiglenes hajtási jogosítványokat is állíthat ki, melyeknek érvénye azonban 1 hónapon tul nem terjedhet és melyek a végleges jogosítvány kiállítása alkalmával bevonandók.

Számvevőség és a gazdasági előadó. (13.067/fk. eln. 1901. sz. körirat. — L. R. Gy. 1901. évf. 5. l.) A budapesti állami rendőrség mellé számvevőség rendeltetvén, a számvevőség a belügyminiszternek 1901. évi 138.658/vb. számu rendelete következtében, 1902. évi január 1-én a működését megkezdte; ezen nappal léptek életbe az új számviteli és vagyonkezelési utasítások is, a melyek 5131/eln. fk. 901. sz. a. az összes hivataloknak kiadattak. A számvevőség működésének megkezdésével egyidejűleg a gazda-

sági ügyosztály megszünt. A gazdasági ügyek külön önálló előadó által láttatnak el és pedig a számvevőségnek a vonatkozó utasítások egyes szakaszaiban szabályozott kiterjedésében való közreműködésével, illetve előkészítésével.

Számviteli és vagyonkezelési utasítások végrehajtása. (13.210/fk. eln. 1901. sz. körrendelet. — L. R. Gy. 1901. évf. 8. l.) A számvevőségi szolgálati utasítás 179. §-ában felsorolt kincstári épületek közt a r. fogház és toloncházi épület nem lévén feltüntetve, félreértések kikerülése czéljából kijelentem, hogy jelzett kincstári épület a III. ügyosztály vezetőjének felügyelete alatt áll s így az ezen §-ban előirt kötelezettségek, önként értetőleg reája is kiterjednek. További pontjaiban szabályozza a 2000 koronát meghaladó épitések foganatosítását, rendőrpénztár hivatalos iráinak foganatosítását, leltári tárgyak kezelését, szükségeltető irodaszerek stb. beszerzési módozatát.

Szánalmat gerjesztő állatok befogása. L. állatok jármübe fogása.

Szándékos a büncselekmény, ha a tettes azt tudva akarja elkövetni. (Btv. 75. §.)

Szándékos emberölés büntettét követi el az, a ki embert szándékosan megöl, de szándékát előre nem fontolta meg. (Btv. 279. §.) Erős felindulásban elkövetett szándékos emberölés a btv. 281. §-ába ütköző büntettet képez.

Szántóföldön visszahagyott mezőgazdasági eszközök jogtalan használata kihágást képez. L. mezőgazdasági eszközök stb.

Száraz dajkálás. L. dajkálásra adott gyermekek.

Szárnyas állatok szállitása. L. kisebb élő állatok szállítása.

Szárnyas egerek. L. denevérek.

Szárnyasok etetése szállítás közben. L. állatok szállítása.

Szárnyasok fertőző betegsége. L. baromfiak fertőző stb.

Szárnyasok hónalj alatt hordása. L. állatok szállítása.

Szárnyasok, melyek mindég vadászhatók. L. ártalmas vadszárnyasok és lásd: vadászati tilalom.

Szárnyasok szállítása. L. állatok szállítása.

Szárnyasok szállító ketreczei. L. állatok szállítása.

Szárnyasok tilosban. L. baromfi a tilosban.

Szarvasbikára s tehénre különös vadászati tilalom. L. vadászati tilalom, stb.

Szarvas, dámvad, őz lelőve csak úgy szállitható, ha a nemző részek rajta hagyattak. L. vadászati törvény ellenőrzéséhez, stb.

Szarvasmarhák hajtása. L. marhahajtás.

Szarvasmarhák kihajtását a vámvonalon át a rendőrök ne engedjék meg, ha azok marhalevelei a vámvonalon belől lakó egyen nevére vannak kiállítva. Marhalevél nélkül a vámvonalon át marhát kihajtani egyáltalán tilos.

Szarvasmarhák levele, betegsége. Lásd állatok ragadós stb.

Szarvasmarhák szállítása vasúton. L. vasúton szarvasmarhák.

Szederfák rongálása. L. selyemtenyésztés.

Szegény betegek szállítási költségeinek megtérítése. (13.229/fk. eln. 1900. sz. r. — L. R. Gy. 1900. 144 l.)

Szegénységi bizonyítványnyal anyakönyvi kivonat bélyegmentesen kapható. L. anyakönyvi kivonatért stb.

Szegfűszeggel fiumeiek házalhatnak. L. fiumeiek stb.

Szekérrel más földjére jogtalanul behajtani kihágást képez s 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Illetékes az elöljáróság. Károsult fél indítványára üldözendő cselekmény. (1894 : XII. tcz. 94. §. *h)* pont.)

Szekérrel való közlekedés. L. állatok járműbe fogása.

Szellemidézés üzletszerü üzése a Kbt. 79. §-ábaütközik. J. b.

Szembesítés a nyomozási eljárásban lehetőleg mellőzendő, illetve a főtárgyalásra hagyandó. Ellentmondó vallomásnál, valamint, ha a terhelt kivánja — alkalmazható — ha teljesítése nem okoz nehézséget. (B. P. 188. §.)

Szemcsés kötháryalob elleni eljárást az 51.066/884. B. M. r. szabályozza. Mulasztók ellen Kbt. 99. §-a alapján pénzbüntetés 10—200 koronáig. Hatósági közegek ellen fegyelmi. Illetékes a Kh., Budapesten a ker. elöljáró.

Személyi adatok bérkocsisokról. L. bérkocsisokra vonatkozó stb.

Személyi adót családtagjai után a rendőr lehetőleg Budapesten fizesse. L. adólevonások elleni felszólamlások.

Személyazonosság megállapítása. (Szolg. ut. 32. §.) Erre szolgál a név, lakás, foglalkozás, személyleirás. A személyazonosság megállapításának módjai : *a)* a tett bemondások (név, stb.) megerősítése a rendőr által ismert, vagy magát kellőkép igazolt személy által ; *b)* útlevelek, igazolási jegyek, okmányok, adókönyvecskék, bejelentési lapok, engedélyek, szabadságolási jegyek (Urlaubs-Certificat), munka- és cselédkönyvek ; *c)* végre az illető igazolása saját lakásán. L. elővezetés.

Személyazonosság megállapítása bűnügyekben. (35.093/fk. II. 1900. sz. körrend. — L. Rédey Gyüjt. 1900. 21. l.) Mindazon esetekben, midőn a büntett vagy vétség elkövetésével gyanusított első izben kihallgattatik s kiléte kétségtelenül megállapítva nincs, annak személyazonossága — az azonosság megállapítására alkalmas okmányoknak gondos betekintése vagy beszerzése útján, esetleg más alkalmas módon állapittassék meg s az, hogy ezen megállapítás miként, mily alapon történt, a kihallgatási jegyzőkönyvben ki legyen tüntetve.

Személyazonosság megállapítása kihágási esetekben. (10.824/fk. eln. 1896. sz. r.) Legkivált csekélyebb pénzbüntetéssel sujtandó kihágások esetén igyekezzenek a rendőrök

a személyazonosságot lehetőleg a helyszinen megállapítani. Ha ez nem sikerül, de az illető lakása közelebb van mint a kapitányság, lakásán igazolják az illetőt.

Személymotozás esetei. Átvizsgálhatók azon az egyénen levő ruhák és egyéb tárgyak, a kit büntett vagy fogházbüntetéssel büntetendő vétség nyomatékos gyanuja terhel, vagy, a ki a hatóság előtt szokásos büntetteskép ismeretes. Valamint az ellen is, a ki nagy valószinűség szerint valamely bizonyítékul szolgáló tárgyat rejt magánál. Hozzátartozóknak akkor, ha őket részesség, orgazdaság vagy bűnpártolás gyanuja terheli; védő ellen pedig kizárólag csak akkor, ha ellene ily bűncselekmények miatt vizsgálat van elrendelve. (B. P. 176. §.)

Személymotozásnak előállításnál mikor van helye? L. előállítás- vagy bekisérésnél a rendőr köteles, stb.

Személymotozás kihágási ügyben a lefoglalandó bűnjelek beszerzése végett csak elkerülhetetlen szükség esetén rendelhető el. (Kih. Elj. 41. §.)

Személymotozás rendőri közegek által. A rendőri közeg által külön utasítás nélkül is átvizsgálhatók azon elfogott vagy előállítandó egyénen levő ruhák és egyéb tárgyak, a kit büntett vagy fogházbüntetéssel büntetendő vétség nyomatékos gyanuja terhel, vagy a ki a hatóság előtt szokásos büntetteskép ismeretes: 1. ha annál gyanus tárgyak, fegyverek, támadásra vagy ölésre alkalmas eszközök vagy szerek vannak; 2. ha öngyilkosságot kisérelt meg, vagy ilyennek elkövetésével fenyegetődzik; végül 3. ha rendőri felügyelet alatt áll. (Ut. 202. §.) A házkutatás és a terhelt ruháinak és tárgyainak átvizsgálása lehetőleg mindig tanuk előtt és a lehető legnagyobb kimélettel s rendszerint csak akkor eszközlendő, midőn az illető a kivánt tárgyak előadására siker nélkül szólíttatott fel. Ha a házkutatásnál vagy a ruhák átvizsgálásánál tanuk egyáltalában nem voltak alkalmazhatók, e körülmény s annak indokai a jelentésben külön is kiemelendők. (Ut. 203. §.) Tanukul a személymotozásnál a tényleg szolgáló katonai egyéneket kivéve, mindenki alkalmazható, ha az illető bűnügyben érdekelve nincs. (Ut. 97. §.)

Személymotozásnál szerzett tudomás hivatali titok. (B. P. 191. §.)

Személyes szabadság megsértését követi el az a hivatalnok, a ki hivatalos hatalmával visszaélve valakit törvényellenesen elfog, elfogat vagy letartóztat (Btv. 193. §.); a ki a törvényesen letartóztatottakat az itéletben megszabott időn túl tartja fogva (Btv. 194. §.); az a felügyelő, a ki a fennálló szabályok ellenére valakit a fogdába befogad, vagy a fogházba történt szállításokról felsőségét 24 óra alatt nem értesíti (Btv. 196. §.); továbbá az a közhivatalnok, a ki tudomással bir valamely törvényellenes letartóztatásról s azt fel nem jelenti felsőbbségének, vagy a felsőbbség, ha a jelentés után 48 óra alatt nem intézkedik. (Btv. 197. §.)

Személyszállítóhajón a köpködés tilos. L. közúti kocsikon stb. köpködés.

Személyszállító hajók peremzete s a hajó belsejébe vezető nyilások karfákkal látandók el. (1869. évi 2362. Ker. M. r. 12. §.)

Személyszállító hajón robbanó vagy gyulékony anyagok szállítása tilos. (1869. évi 2362. Ker. M. r. 20. §.)

Személyszállító liftek vizsgálata. (Szbr. még nincs.) A liftek vizsgálatán a rendőrség is részt vesz. Rendszerint a következő általános feltételek alatt adják az engedélyt: 1. Meghatározása a szállítandó személyek számának. Ez külön táblán a lift mellett kifüggesztendő. A lift ajtaja fölé is felvonó vagy lift felirat alkalmazandó. 2. Az ajtókat menetközben felnyitni ne lehessen. Az előterekhez vezető ajtókon kilincs belülről legyen, kívülről kulccsal lehessen kinyitni csupán. Az akna-ajtó nyitvamaradása esetén a kocsi indítható ne legyen. 3. A túlterhelést megakadályozó készülék kifogástalanul működjék. 4. A lezuhanás megakadályozására biztos fogókészülék legyen. 5. Ajtók, előterek és a kocsi is kellőkép megvilágítva legyen, azonban a világításhoz tűzveszélyes vagy robbanó anyag (ú. m. légszesz, benzin, petroleum) nem használható. 6. A felvonó egyes megállóhelyei oly módon lesznek megjelölendők, hogy az abban közlekedők pontosan felismerhessék az egyes megállóhelyeket. 7. A kocsiknak önműködően kell megállaniok. 8. Az állomásokon a kocsi padlójának egyszintben kell lennie az állomás padlójával. 9. A menetsebesség mpcz. 0·5 m. 10. A gépházba idegennek tilos a bemenet. Ez táblán is ott legyen. 11. Kezelésre csak képesített egyén használható. 12. Tilos, hogy ez magát családtagjaival helyettesítse. 13. Használati engedély nélkül vagy a használati engedélytől eltérőleg a liftet nem szabad használni. 14. A használati engedélyt az előljáróság adja. 15. Ha a lift felvonó- vagy kocsiszerkezetének valamely főalkatrésze kicserélést igényel, akkor új vizsgálatnak van helye s új engedély kérendő. A régi engedély ez esetben hatályát veszti.

Szemérem elleni bűntettet követ el, a ki magát valamely nő férjének szinleli és a nőnek tévedését felhasználja, hogy azzal nemileg közösüljön. (Btv. 245. §.) Az eljárás indítványos.

Szemérem elleni erőszak bűntettét követi el az, a ki valamely nőszemélyen erőszakkal vagy fenyegetéssel vagy öntudatlan, édtelen vagy tehetetlen állapotában, házasságon kívül fajtalanságot követ el. (Btv. 233. §.) Az eljárás indítványos, de az indítvány vissza nem vonható. (Btv. 238. §.)

Szemérmet sértő cselekmény nyilvános elkövetése, ha az közbotrányt okoz, szemérem elleni vétséget képez. (Btv. 249. §.)

Szeméremsértő képeknek nem tekinthetők művészi becsü ábrázolatok. (28.630/fk. II. 1897.)

Szeméremsértő képes ujságok kirakatba kitételét fel kell jelenteni. (19.923/fk. eln. 902.)

Szeméremsértő nyomtatványok, képek stb. nyilvános kitétele. (40.003/1897. sz. B. M. r.) A ki szeméremsértő

nyomtatványt s képes ábrázolatot vagy más tárgyat utczai kirakatban vagy más közlekedési vagy nyilvános helyen, a hol azokat bárki láthatja, kiállít és azt a rendőri hatóság felhivására azonnal el nem távolítja, 200 kor. terj. pb. büntethető. A rendőr eljárása ily esetben az, hogy az esetben, ha a kihágást gondolja fenforogni, annak megszüntetésére nem ő maga intézkedik, hanem azonnal jelentést tesz az észleletéről a ker. kapitánynál, kinek kötelessége egy rendőrtisztviselő kiküldése által a tényállásról meggyőződni s az illető tárgy eltávolítása, illetve a kihágás megtorlása iránt intézkedni. (L. Rédey Gyüjt. 1898. 49. l.)

Szemetet más földjére hordani kihágást képez. L. más földjére stb.

Szemétgyüjtő taligák és ládák, melyek a főváros tulajdonát képezik, gyakran pajkos és rosszindulatú egyének által megrongáltatnak. Az őrszemek kötelesek az ily kihágások elkövetőit feljelenteni.

Szemétkihordásra vonatkozó szabályok megszegése. L. pöczegödör, stb.

Szemeteskocsik közlekedési tilalma a Tisztviselőtelepen. (7742/1900. I. sz. tan. hat.) A VIII. kerület felől jövő szemétszállító kocsik közlekedési útirányának az Orczy-utat és Üllői-utat jelöli ki.

Szemétládákból ételhulladékok gyüjtése, mint a közegészségre veszedelmes cselekmény, a rendőrök által megakadályozandó. (1392/93. Rfp. ut.)

Szeméttisztítás és fuvarozás. (4686/fk. kih. 1897. sz. szolgálati utasítás. — L. Rédey Gyüjt. II. 148. l.) I. Csatorna- és pöczegödör-tisztítás. A 9/78. kgy. sz. szbr. szerint az ily munkának reggel 5 óráig be kell fejezve lenni. E szbr. 5. §-a szerint a büzhödt anyagok elszállítása és kihordása október 1-től április végéig este 7-től reggel 8-ig, május 1-től szeptember végéig pedig este 9-töl reggel 6 óráig engedtetik meg. II. Házi szemét. A vállalkozók a háziszemetet április—szeptember hónapokban reggel 6—9 óráig, október—márczius hónapokban reggel 7—10 óráig kötelesek összegyüjteni s azt oly módon kifuvaroztatni, hogy a határidőre a házakból az összes szemét ki legyen hordva s egy napról a másikra semmi vissza ne maradjon. III. Utczai szemétsár stb. Az utczai szemetet, sarat stb. a fuvarozási vállalat köteles a nap bármely szakában szakadatlanul és folytonosan, a mint az rakásokba szedetett, oly módon elszállíttatni, hogy az összeszedett szemétből egy napról a másikra semmi se maradjon vissza. E rendeletek felett az ellenőrzés, valamint a kihágási biráskodás a rendőrséget illeti meg. A ker. kapitányság köteles a szemétfuvarozás stb. körül felmerült fontosabb kihágási esetekről a közigazgatási osztály útján a főváros tanácsát értesíteni. A feljelentés és biráskodásnál tekintetbe kell venni azt, hogy a szemétszállítás és fuvarozásért maga a vállalkozó s nem az alkalmazottja a felelős. Tehát a vállalkozó jelentendő fel s vonandó felelősségre

s nem az, a ki a felelősséget elvállalni hajlandó. Az alkalmazott csak akkor jelentendő fel, ha a kihágást saját kezdeményezésére követte el. L. köztiszt. szbr. ellenőrzése.

Szemle bűnügyben. Birói szemle tulajdonképen csak az, a mit a biró teljesít; sürgős esetekben azonban a rendőri hatóság is teljesíthet szemlét B. P. 98. §. alapján, de köteles az idevonatkozó szabályokat (B. P. 225—253. §.) betartani. A szemlével a létező állapot hiven megállapítandó. A felvett jegyzőkönyv kimerítő legyen s esetleg vázlatok, rajzok és fényképek is készítendők. (B. P. 226. §.) A szemle legalább két tanu jelenlétében foganatosítandó. A fegyveres erő, valamint a csendőrség tényleges szolgálatában levő egyén ilyen tanu nem lehet. (B. P. 227. §.) Szakértőkről lásd e czím alatt.

Szemlelapos nők. L. egészségi lappal stb.

Szemmértékre takarmányeladás tilos. L. széna s más takarmány stb.

Szent István-napján végzett mezei munka elbirálása a közigazgatási hatóságok elbirálása alá esik. (M. tan. hat.)

Szerb határ átlépése uti igazolvány nélkül tilos. (1896. évi 93.291. sz. B. M. r.)

Szerencsejáték. Szerencsejátéknak tekintetik az, melyben a nyereség vagy veszteség kizárólag a véletlentől függ. Az állami lotto vagy hatósági engedély mellett rendezett bármely más sorsjáték a jelen fejezet alá eső szerencsejátéknak nem tekintetik. (Kbt. 91. §.) A szerencsejátékra a következőkép rendelkezik az 1879 : XL. tcz. 87. §. A ki nyilvános vagy a közönségnek nyitva álló helyen szerencsejáték-vállalatot tart, valamint az is, a ki a vállalkozót a szerencsejáték üzésében segíti : két hónapig terj. elzárással és 600 kor. terj. pb. büntetendő. A közönségnek nyitva álló helynek tekintendő azon magánlak is, melybe azon czélból, hogy szerencsejátékban részt vegyen : bevezetés mellett vagy a nélkül, mindenki bebocsáttatik. 88. §. A ki a 87. §-ban megjelölt helyiségben a szerencsejátékban részt vesz : 200 kor. terj. pb. büntetendő. 89. §. A 87. §-ban meghatározott büntetéssel büntetendő azon vendéglős, szálloda- és kávéháztulajdonos vagy korcsmáros : a ki bármely helyiséget szerencsejáték üzésére kiad vagy ilyen használatra átenged. A megjelölt személyek, ha a jelen szakaszban meghatározott kihágás miatt két izben már megbüntettettek s utolsó büntetésüktől fogva két év még nem telt el, az 1872 : VIII. tcz. 91. §-a értelmében, vendéglős-, szálloda-, korcsma- vagy kávéháziparuk folytatásától is eltiltandók. E tilalom legrövidebb tartama egy év, leghosszabb öt év. 90. §. A jelen fejezet eseteiben mindig lefoglalandó azon pénz is, mely a szerencsejáték czéljából kitéve találtatik, valamint mindazon eszközök is, melyekkel a szerencsejáték üzetik vagy melyek e czélra használtatnak. Itél a J. b.

Szerencsejáték italmérésben tilos. L. italmérésben szerencsejáték.

Szerencsejáték mutatványnyal egybekötve tilos. L. kintorna, sípláda, mutatványengedélyek, stb.

Szerencsejátékok korlátozása. 100.368. 1897. sz. B. M. r. értelmében tiltva vannak a következő szerencsejátékok: 1. báb (hordozható), tekebáb; 2. baba, szinesbaba, (ide nem értve az úgynevezett «Paprika Jancsi» előadásokat); 3. golyó, szines golyó; 4. monaco; 5. mariandli; 6. birbics; 7. czéldobás, kör vagy karika; 8. szin (Farbenspiel), számozott szin, lemez, czéldobás és egyáltalán minden olyan játék, a melynél valamely nyereménytárgy kilátásba helyezésével keltetik fel a közönségben a játékszenvedély. Az ily játékkal üzérkedők tettenérés esetén a kerületi kapitánysághoz előállítandók. (51.096/fk. I. 97. sz. r.)

Szerszám lovakon és kocsin. L. állatok járműbe fogása.

Szerződés és bánatpénz. L. bánatpénz.

Szerződésszegő cseléd részére adományt gyüjteni, kihágást képez. (1890 : II. tcz. 66. §. *c)* pont.)

Szeszipar és a szeszfinomítás akadálytalan folyamatának biztosítása czéljából mellőzhetlen és el nem halasztható javítási munkálatok vasárnapokon és Szent István napján egész napon át végezhetők. (86.753/VIII. 901. Ker. M. r.)

Szeszes italok bordélyban nem adhatok. L. bordélyházi szbr. I. f.

Szeszes italokkal essentiák keverése tilos. L. erősítő essentiák.

Szeszes italok kimérése. L. italmérések stb.

Szeszkimérésen magyar czímer. L. magyar czímer.

Szédelgés zálogjegyekkel. L. zálogjegyszédelgés.

Székely iparczikkekkel házaló czigányok. L. engedély nélkül való, stb.

Szénégetés erdőben. L. erdőben veszélyes, stb.

Szén- és faházalás. L. házalás szénnel.

Szénfelvétel hajókon vasárnap. L. vasárnapi munkaszünet, stb.

Szénlopások meggátlása. 53.515/fk. I. 1900. sz. rendelet utasítja az összes rendőrközegeket, hogy a szenet fuvarozó kocsikat és alkalmazottakat állandóan ellenőrizzék és a széntolvajokat és a fűtési anyagokkal engedély nélkül házalókat mindenkor állítsák a ker. kapitányságok elé.

Szénát, szalmát, takarmányt kivinni a vészkerületből az állategészségügyi törvény 56. §. alapján kihágást képez s a rendőrség által 400 kor. terj. pb. büntethető.

Szénavásárra kivezényelt rendőrök, a rendes segédszolgálaton kívül, a felhajtásra vonatkozólag a vásárfelügyelő utasításai szerint tartoznak eljárni. (1894. II/21. Rfp. np.)

Szénavásártéren rendőri szolgálatra utasítás. (52/94. Rfp. ut.) Rendszerint két rendőr vezényeltetik ki. Egyiknek kötelessége a vásártérre felhajtó kocsik rendezése, másiké a dobogónál elhajtó kocsik közti rendtartás.

Széna s más takarmány eladása. (280/1886. kgy. sz. szbr.) A főváros területén széna s más takarmányneműek csak súlymérték szerint kerülhetnek eladás alá. A vásártéri fővárosi mérleg használatáért a bruttosúly után métermázsánként 6 fillér díj fizetendő. A ki takarmányt kocsirakományként vagy szemmérték szerint vagy más módon ad el, vagy a ki a takarmány közé nedves szénát, homokot s idegen anyagot kever, kihágást követ el s a rendőrség által büntettetik. A rendeletre a vásárigazgatóság ügyel fel. (L. Krecs. Gyüjt. 232. l.)

Szénnel való házalás engedély nélkül tilos. L. szénlopások.

Szénsavas mész és a must. L. mustkezelés.

Szénsavtartályok megvizsgálása. (76.973/97. Ker. M. r.) 5. A megtartott viznyomási próbáról minden egyes szénsavpalaczk vagy tartály számára bizonyítvány állítandó ki. 11. A hivatalosan meg nem vizsgált és le nem bélyegzett szénsavpalaczkok használatba vétele tilos. 12. Az ezen rendeletbe foglalt rendelkezések vagy tilalmak megszegése, a mennyiben e cselekmény vagy mulasztás súlyosabb beszámítás alá nem esik, kihágást képez s ha a kihágás az 1879. évi XL. tcz. 109. §-a szerint minősítendő, ezen törvényszakasz értelmében 15 napig terj. elzárással és 200 kor. terj. pb., különben pedig ezen rendelet alapján 200 kor. terj. pb. büntetendő. Itél a Rh. L. Rédey Gyüjt. III. 149.

Szifonfejek átalakítása. (B. M. 1890/37.523. sz. rend. — L. 1890. R. T. 950. l.) Csakis oly szifonfejek használata engedhető meg, melyek — ha ólomöntvényből készítvék — 99 százalék tiszta ónt s csak egy százalék ólmot tartalmaznak.

Szíjgyártók vasárnap. Szíjgyártók a vasárnapokon tartott baromvásárokon áruikat eladás céljából kirakhatják : egész nap. (14.837/92. II. *A)* 1. *l)* pontnál 84.842. sz. Ker. M. r.)

Szikvíz gyártása, árusítása, szállítása vasárnap egész napon át meg van engedve. (14.837/92. II. *B)* pont Ker. M. r.)

Szikvízgyártásra vonatkozó rendszabályok : 1895 január 7-én kibocsátott 110.461/1894. sz. B. M. r.

Szikvízszállítás rendje. (9630/fk. I. 97. sz. r.) 1. A szódavíz az üveggyárakban kipróbált jóminőségü és megbizható palaczkokban tartandó. 2. Szódavíz szállítására május 1-től szeptember 30-ig csak külön szerkezetü, fedett s a jégszekrények módjára jégtartálylyal ellátott járművek használhatók. Kisebb szállításoknál pedig az üvegek jégtömbök vagy jégrétegek közé helyezendők s lefedés vagy letakarítás által a felmelegedéstől megóvandók. 3. A syphonokat tartalmazó rekeszeknek május 1-től szeptember 30-ig nyitott kocsikon való szállítása meg nem engedtetik.

Szilárd anyagból levő tárgyak veszélyes eldobása, kiállítása vagy felfüggesztése. A ki szilárd anyagból levő tárgyat mások veszélyeztetésével eldob vagy levet, valamint az is, a ki olyan tárgyakat, melyek eldőlése vagy leesése által az utczán, udvaron, folyosón vagy más járt helyen levő egyének megsérülhetnek, a kellő megerősítés nélkül állít ki vagy

függeszt fel: 100 kor. terj. pb. büntetendő. (Kbt. 118. §.) Illetékes a Rh.

Szindarabok az orfeumban. L. mulatók rendje.

Színészeti ügynökségek az ipartörvény alá nem esnek. Magyarországon e rendelettel a színészek és szindarabok közvetítési joga az orsz. magyar színészegyesületnek adatott meg. Jövőben magánosoknak ily engedély nem adatik. A régieknek B. M. megerősítéssel kell birni. (47.029/1892. B. M. r. — L. 1892. R. T. 1503. lap.)

Szinházak ablakaira rácsot alkalmazni tilos. (Szinházak tűzbiztonságára vonatkozó kgy. szbr. 4. §.)

Szinházi diszítmény szállítása a Lánczhídon át. Lásd Lánczhíd stb.

Szinházi előadások délután. (3902/fk. eln. 1892. sz. r.) A szinházi felügyeletet és ellenőrzést tartó tisztviselők felhivatnak, ügyeljenek arra, hogy a szinházak vasárnap délutáni és esti előadásain szolgálatot tevő műszaki személyzet ugyanazon nap délelőttjén foglalkoztatva ne legyenek s ha ily eset tudomásukra jutna, azt a főkapitányhoz jelentsék fel.

Szinházhoz felhajtó kocsik ellenőrzése. (102/96. Rfp. ut.) Előadások alkalmával a kocsikkal való fel- vagy lehajtás a rendőrök által úgy szabályozandó, hogy a kocsik között mindég legalább is 6 lépésnyi távolság maradjon; a kihágást elkövetők a ker. kapitánysághoz feljelentendők.

Szinházi felügyeletre kirendelt rendőrök őrsparancsnoka az ügyeletes tisztviselőnél jelentkezni tartozik, kinek alá van rendelve. (Szolg. szbr. 77. §.)

Szinházi főpróbák bejelentése. (15.313/eln. fk. 898. sz.) Kötelezőleg csakis azok a főpróbák jelentendők be, a melyeken 100 főnél több közönség (a sajtó képviselői vagy más meghivott vendég) van jelen. Az ilyen főpróbákra 1 tisztviselő, 1 polgári rendőr és szinházi fél őrség rendelendő ki s ép úgy megtartandók a szinházi bejárások, mint a rendes előadások előtt és után.

Szinházi intendáns kocsija a Vár-, Nemzeti- és Operaszinháznál bármely kijárásnál várakozhatik. E kedvezmény nem terjed ki a többi szinházakra. (40.009/fk. I. 1901.)

Szinházi jegyekkel üzérkedés. (6252/fk. eln. 1884. sz. r.) Egyleti és intézeti alkalmazottaknak, valamint magánegyéneknek is akár mint egyes eladók, akár mint közvetítők a fővárosi szinházak jegyeit a rendes áraknál magasabb árakon eladni tilos s büntetendő kihágást képez. Bünt. 100 kor. terj. pb. Hordárokra ugyanigy intézkedik a 369/86. kgy. szbr. (L. Krecs. Gyüjt. 291. l.)

Szinházaknak kéjnők általi látogatása. (50.153/fk. I. 1889.) Bordélyháztulajdonosnők, bordélyházban alkalmazott és bárczás magánkéjnők az Opera-, Nemzeti- és Várszinházban csak a II. és III. emeleti zártszékeket, egyéb szinházakban a páholyok kivételével bármely helyet használhatnak. E rendelet elleni kihágás az 1879: XL. tcz. 81. §-a alapján büntettetik.

Szinházi kijárásokra vonatkozó rendelkezések. — (4135/fk. eln. 98. sz.) A szinházaknak csakis a közönség és a szinházi működő személyzet által kijáratul szolgáló ajtai tartandók nyitva az előadás alatt, de nem egyszersmind az a hátsó kapu, a melyen át díszletet hordanak ki s a mely személyközlekedésre egyáltalán sohasem szolgál. A Vigszinházban azonfelül meg van engedve, hogy a szinház oldalfolyosóiról a szabadba vezető ajtók tolózárral becsukva (de nem bezárva) maradhassanak az előadás alatt, a mennyiben ezek a zárak olyanok, hogy a kilincs befelé nyomásával csukódjanak az ajtók. Továbbá a Magyar Szinházban a szinpadnak az Izabella-utcza felől levő egyik társalgója, mely sem kijáratul, sem átjárásul nem használtatik (ilyenül csakis az átellenes társalgó szolgál) ideiglenesen, tekintettel a szinpad szűk voltára, butorok elhelyezésére is használható.

Szinházak rendőri felügyelete. (9776/V—b. 1891. B. M. rend.) 1. Minden szinházhoz, minden előadásra egy rendőrtisztviselő küldendő ki, kinek a felügyeleti utasítást részletesen kell ismernie. 2. A főkapitányság köteles naponta bizonytalan időben a szinházak tűzbiztonságára vonatkozó intézkedéseket és készületeket az ügyeletes rendőrtisztviselővel megvizsgáltatni s egy főtisztviselővel is ellenőriztetni. A szinházi ügyeletes kötelességei: 1. A szinielőadás megkezdése előtt legalább egy órával, légszesz-, villam- és hatásvilágitás mellett tartandó főpróbák alkalmával pedig legalább egy félórával a szinházban és pedig a szinpadon megjelenni tartozik, hol a tűzoltó-őrparancsnok, valamint a tűzbiztonsági szempontból a kezeléssel megbizott szinházi személyzet fentnevezett tisztviselőnél jelentkezni köteles. 2. A felügyelő tisztviselő köteles személyes felelősség terhe alatt még a szinház megnyitása előtt meggyőződni arról, vajjon az előírt oltási és mentőeszközök rendben és helyükön vannak-e? 3. Meggyőződik arról, hogy a világítási szabályok és óvóintézkedések pontosan teljesittettek-e? 4. Vajjon a mentő-függöny teljes jókarban van-e? 5. A kijárások mind kinyittattak-e? 6. A m. kir. Operaházat és Nemzeti Szinházat kivéve, a többinél vajjon nem osztatott-e ki több jegy, mint a férhely megengedi. 7. Meggyujtattak-e a lámpák és csillárok az előadás előtt és különösen a folyosókon és lemeneteleknél a lámpák és gyertyák? 8. Helyén van-e, ki a mentőfüggönyt felügyeli? 9. Helyén van-e, a ki a vízvezetéket és gázcsöveket felügyeli? 10. A tűzőrök el vannak-e látva az előírt mentőeszközökkel és helyükön vannak-e? valamint, hogy a zsinórpadláson szolgálatot tevő szinházi munkások mind jelen és helyükön vannak-e? 11. Nincsen-e olyan valami a szinpadon, nézőtéren folyosókon és kimeneteleken, a mi a szabályrendelet által tiltva van. 12. Ott van-e minden a szinpadon, nézőtéren, folyosókon és kimeneteleken, a mi tűzbiztonsági szempontból elő van irva? 13. Előadás után felügyel, hogy a lámpák, csillárok stb. szabályosan eloltassanak, annak megtörténte után az épületet a tűzoltóőrparancsnokkal együtt személyesen átkutatja, nincs-e valahol

lappangó tűz? s csak ha veszély nem létéről és az összes kijáratok elzárásáról meggyőződött — távozhat el. 14. A közönség használatára szolgáló kapuk kinyithatására szóló engedélyt mindenkor a rendőrtisztviselő adja meg a rendezőnek, rendszerint az előadás kezdete előtt félórával, kivételes esetekben azonban legkésőbb egynegyed órával s minden esetben csupán akkor, ha az előírt vizsgálati körjáratot befejezte s személyes meggyőződést szerzett arról, hogy a meghatározott biztonsági intézkedések meg vannak-e téve? Ha a rendőrségi tisztviselő a szinielőadás megkezdése előtt legalább egy órával előbb a szinházban és pedig a szinpadon meg nem jelennék, erről a rendező, ennek távollétében pedig a tűzoltó-őrparancsnok a főkapitányság központi hjvatalában mindenkor szolgálatot teljesítő felügyeletes rendőrtisztviselőt intézkedés végett, telefon útján azonnal értesíti. Ha pedig a szinházban még akkor sem lenne jelen a felügyelettartással megbizott rendőrségi tisztviselő, midőn a tűzoltó-őrparancsnok megelőző vizsgálati körjáratát már befejezte, akkor a kapuk kinyithatására az engedélyt a rendezőnek jelentve, a tűzoltó-őrparancsnok adja meg.

Szinházi ruhatári díjak. (9137/fk. eln. 1887. sz. rend.) A ruhatárban nagyobb darabért 20 fillér, kalap, esernyő, bot s hasonló kisebb darabokért 10 fillér szedhető. Magasabb díjat szedni kihágást képez s az 1879. évi XL. tcz. 141. §-a alapján 600 koronáig terj. pb. büntethető.

Szinházi szolgálatra utasítás. 8217/98. évi fk. eln. sz. rendelet szerint a Mosonyi-utczai r. laktanyában naposszolgálatot teljesítő ellenőrök a szinházi őrségeket naponta összeállítani és azt, hogy készen állnak, az ügyeletet tartó tisztnek bejelenteni tartoznak, a tiszt kötelessége az összeállt rendőröket szolgálatukra nézve kellő utasítással ellátni.

Szinházak tűzbiztonságára vonatkozó 744/82. és 946/87. sz. kgy. szbr.-ek. (L. Krecs. Gyüjt. 233—239. l.)

Szinházvizsgáló bizottmány. Szinházak tüzbiztonságára vonatk. kgy. szbr. 49. §. Elnöke a főv. tanács iparrendészeti ügyosztályának vezetője. Tagjai: a középitési bizottmányból a tanács által kinevezett 3 szakértő tag, a tűzoltó-főparancsnok, az illető ker. előljáró s az épitési felügyelő mérnök. Ülésein s eljárásaiban a főkapitányság egy tisztviselője is résztvesz. Feladata minden hónapban egyszer a szinházakat megvizsgálni.

Szinházak, mulatók villamos világítása és tűzbiztonsága. (6391/fk. eln. 1900. sz. körirat. — L. Rédey Gyüjt. 1900. 28. l.) Az összes szinházak és villammal világított mulatók szigorúan utasíttattak, hogy *a)* a laza huzalok rendezését és megfeszítését, azoknak egymástól és minden gyulékony anyagtól (szövet, függöny, deszka) való elszigetelését, a hol szükséges, minden külső sérülés ellen alkalmas nem gyulékony védőernyővel való megvédését és általában csak szigetelőkön vagy szigetelő csövekben való vezetését záros határidő alatt eszközöltessék;

b) hogy ugyancsak záros határidő alatt mindenütt hipoláris és fedett biztosítékok alkalmaztassanak és azok mindenkor pormentes állapotban tartassanak; *c)* hogy a kapcsoló-deszkák mellett levő szabályozó ellenállások és biztosíték-csoportok, valamint a közeleső diszletek közt vaspléh-lemezek alkalmaztassanak; *d)* hogy használaton kívül helyezett régi vagy ideiglenes vezetékek, továbbá mindenféle csengő huzalok a használt világítási huzalok közül eltávolíttassanak, illetve ott rendezett állapotban vezettessenek; *e)* hogy huzal, valamint fémcsövek (gáz- stb. csövek) keresztezése lehetőleg elkerültessék, a hol pedig ez nem lehetséges, ott az egyik vezeték az érintkezés hosszában Bergmann-csővel megvédessék; *f)* hogy a csillároknál gyulékony alkatrészek ne alkalmaztassanak és tartassanak, az összes csillárok pedig izoláltan felfüggesztessenek, illetve felszereltessenek; *g)* hogy a suffiták huzalai kábelbe egyesítve vezettessenek s minden suffita legalább egy hipoláris biztosítékkal láttassék el, a suffitán magán pedig semmiféle gyulékony alkatrész ne alkalmaztassék; *h)* hogy a szinpadi padlóban elhelyezett connector-szekrények mindenkor pormentesen tartassanak, belsejük pedig asbest-lemezzel kibéleltessék; *i)* hogy ideiglenes vezetékek is csak teljesen a szabályoknak megfelelően szigetelőkön és elszigetelve fektettessenek; *k)* hogy a Várszinházban levő transformator vagy más alkalmasabb helyiségbe helyeztessék át, vagy ha ez nem lehetséges, faszekrényének belseje asbest-lemezzel bevonattassék; *l)* hogy a világítási berendezés bármily részének átalakítása vagy megújítása, illetve teljesen új berendezés létesítése esetén, a huzalok többé faléczekbe ne szereltessenek, valamint hogy a fából való elosztó, illetve kapcsoló táblák márványlappal helyettesíttessenek.

Szinházi lapok árusítása. (2627/fk. eln. 902.) A «Szinházi lapok», «Magyar szinpad» s a «Szinházi Hirlap»-ra vonatkozó engedély. A Nemzeti szinház jobb és bal bejárója előtt mind a három ujságnak 2—2 elárusítója állhat; a szinház környékén pedig 1—1 árusíthat. A Népszinház József-körúti, Akáczfa-utczai bejárójánál 1—1, a Röck Szilárd-utczai bejárójánál pedig mind a 3 lapnak 2—2 elárusítója állhat. A Magyar szinház homlokzati két bejárója elé mind a 3 lap számára külön-külön 1—1, s a szinház környékére is szintén 1—1 elárusítót engedélyezek. A Vigszinház két homlokzati bejárójánál 1—1, a szinház környékén szintén 1—1 elárusító árusíthat. Az Opera, Uránia, Várszinház, Városligeti szinkör és a Krisztinavárosi szinkörre vonatkozólag akképen rendelkezem, hogy az egyes lapok kiadója mindegyik szinház előtt 2—2 s a szinház környékén 1—1 egyén útján árusíthatja lapját.

Szinházi ujságok árusítása a nyári szinkörök előtt. (7422/fk. eln. 1901. sz. végzés.) A Budai szinkör és pedig a bejáratnál a három szinházi ujság mindegyike 1—1, a Horváth-kertnek az Alagút-utczai két bejáratához szintén 1—1 elárusítót

helyezhet el. A Városligeti szinkörnél pedig a szinkör bejárata előtt ugyancsak mindegyik lap részéről 1—1, a szinkör főbejárata előtt levő járda szélihez, valamint a szinházhoz vezető utak mentén 2—2 elárusító helyezhető el.

Színházmyitási engedélyt Budapesten csak a közgyülés adhat. (1848 : XXXI. tcz. 1. §.)

Szinjáték (Farbenspiel). L. szerencsejáték.

Sziniakadémia előadásai. L. országos szini, stb.

Szinielőadás engedélydija. L. engedély, stb.

Szinielőadás engedélye. Vidékre a B. M., Budapesten a főkapitány ad engedélyt az 1881 : XXI. tcz. 7. §-ában gyökerező jogánál fogva. Ezen engedély személyre szól.

Szinielőadás engedély nélkül. 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő azon szintársulati igazgató, a ki a belügyminisztertől nyert jogosítvány nélkül vagy habár azzal, de a hatóság engedélye nélkül szinielőadást tart, vagy a nyert engedélyt megszegi. Visszaesés esetében, ha utolsó büntetése kiállásától két év nem mult el, a pénzbüntetés 600 koronáig felemelhető. (Kbt./77. §.) Illetékes a Rh. Budapesten az engedélyt a főkapitány adja. (1881 : XXI. tcz. 7. §.)

Színnyomásnál és kékfestésnél végzendő azon munkák, melyek a folytonos üzem félbe nem szakíthatása miatt szükségesek, egész munkaszüneti nap folytathatók. (14.837/892. Ker. M. sz. r. I. 19. p.)

Szinpadon csak svédgyufa használható. (1885. évi 47.663. sz. tan. hat.)

Szinpadon szivarzás, ha a darab kívánja, a következő feltételek alatt szabad : 1. előzetesen bejelentendő ; 2. vízzel telt tálcza helyezendő el s a gyufa és a szivar, ha már nem kell, ebbe dobandók ; 3. csak impregnált gyufa használható. (1888. évi 4759. sz. tan. hat.)

Szinpadon transparentek csak úgy alkalmazhatók, ha a gázláng felett 2 méterre semmiféle diszítés nincs. (1884. évi 3333. sz. tan. hat.)

Szirén-gőzsíp használata. (6571/fk. I. 1896. sz. rendelet.) 1. A székesfőváros, valamint az Ujpest község területébe eső Dunaszakaszban közlekedő hajókon az úgynevezett «szirén» gőzsípnak használata egyáltalában tilos. 2. A gőzhajók sípjait az ideiglenes folyó-, csatorna- és tóhajózási rendszabályok 58., 59., 60., 64., 65., 66., 67. és 68. §-aiban megállapított esetek és módokon kivül más esetekben és más módon, vagy más czélra használni tilos.

Sziták rézből. L. rézsziták stb.

Szivarkacsempészet ellenőrzése. (347/95. Rfp. ut.) A főváros területén, különösen a kávéházakban és vendéglőkben, leginkább a hónapok elején elárusítani szokott csempész-szivarkák megakadályozására utasíttatik az őrszemélyzet, figyelmeztetve, hogy a magánlakásokba vagy helyiségekbe való behatolástól óvakodjék.

Szivarkapapir egész vasárnap árusítható. (14.837/92. Ker. M. sz. r.)

Szívbajnál első segély. L. első segély.

Szobabeeresztés és ablaktisztítás vasárnapokon és Szent-István napján d. e. 9 óráig végezhető. (60.067/VIII. A. sz. Ker. M. r.)

Szóbeli jelentkezések módja. (Rfp. ut. 1902.) Az őrszemélyzet összes tagjai minden hivatalos érintkezés alkalmával kizárólag csakis a hivatalos állásnak megfelelő megszólítást használhatják. Például: «felügyelő úrnak, főfelügyelő úrnak, főparancsnok úrnak alázatosan jelentem» stb. A tekintetes vagy nagyságos czimzés mellő endő.

Szobrokkal házalni tilos. L. házalva tilos stb.

Szobrok rongálása. L. emlékművek rongálása.

Szódavíz. L. szikvíz.

Szódavíz gyártása, elárusítása és házhoz szállítása egész munkaszüneti nap meg van engedve. (14.837/892. sz. Ker. M. r. II. *A)* 1. *d)* pont.)

Szódavizes üvegek fejei ólomból. L. szifonfejek stb.

Szolgálatban altisztek öltözete. L. altisztek stb.

Szolgálati díj. Minden véglegesített rendőrtől (a mint minden állami tisztviselőtől stb. is) évi 600 koronát meghaladó fizetésének egy harmada szolgálati díj czimén az első évben tizenkét egyenlő részletben levonandó. Valóságos rendfokozatba történő ujbóli előléptetések esetén a szolgálati díj fizetésére köteles az illető. (Gazd. kez. ut. 29—30. §§. Hiv. kiadás. 1901.)

Szolgálati díjak központi felügyelet által be nem hajtandók. L. robbanóanyagok stb.

Szolgálati díjak behajtására utasítás. L. rendkívüli stb.

Szolgálati felmentés orvosi vélemény alapján. (1898. évi X/30. np.) Orvosi vélemény alapján szolgálati felmentést csak a főparancsnokság engedélyezhet a rendőröknek s azt főparancsnoki jelentménynél kell kérni.

Szolgálati jelvény viselése. A karszalag, mint szolgálati jelvény, csak akkor viselendő, ha az illető rendőrközeg már tényleg szolgálatban áll és viszont rögtön leveendő, a mint a szolg. ideje lejárt. Az összes kivonult rendőrök karszalagjaikat csak az őrhely átvételekor kapcsolják fel és az átadás után rögtön vegyék le. Minden más, rendkívüli szolgálatnál is hasonlóan kell eljárni. (1894. II/19. Rfp. np.)

Szolgálati kerékpárok ólomzára. 58.220/900. VI. sz. tan. hat. szerint a számtáblák ép úgy, mint a magántulajdont képező kerékpároknál, hatósági ólomzárral illesztendők a kerékpárra s e czélból a kerékpárok a kérelem előterjesztésekor előállítandók. Az ólomzárt a IV. ker. előljáróság illeszti fel.

Szolgálati kimutatások szerkesztése. (360/97. Rfp. ut.) Főparancsnokságnak rendelete szerint az összes őrszobákat és kapitányságí őrségeket vezető ellenőrök naponta szolgálati kimu-

tatásokat kötelesek készíteni. Továbbá utasítandók az összes őrszobák és őrségeket vezető ellenőrök, hogy az őrszobájukra állandó szolgálattételre beosztott összes rendőreiket — bárhol teljesíttettek is szolgálatot — azokat a szolgálat vagy szolgálati hely megjelölésével mindenkor a saját szolgálati kimutatásukba beirják, sőt azon rendőrök nevei is beirandók, a kik más őrszobákról lettek az őrszobájukra szolgálattételre vezényelve.

Szolgálat közben felmerült bérkocsidíjak nyugtái. (1593/fk. eln. 97. sz. körrendelet. — L. Rédey Gyüjt. II. 58. l.) Minden esetben, a midőn valamely teljesítendő szolgálat természetéből kifolyólag a bérkocsi használtatik, a kocsi használata után a kocsit igénybe vevő közegek a nyugtát rögtön állítsák ki és adják át további eljárás, vagyis a pénz felvétele és az illető bérkocsisnak szabályszerű módon leendő kifizetése végett hivatalfőnöküknek, illetve a központi felügyeleti szolgálatot teljesítő tisztviselők a fökapitányi bűnügyi kiadónak. Ezenkívül különösen gond fordítandó a nyugták helyes kiállítására s kivált arra, hogy a helyes bérkocsiszám, a használat időtartama és a díjszámításra vonatkozó egyéb körülmények mindenkor szabatosan kitüntetve legyenek.

Szolgálat megkezdése bejelentendő. (266/97. Rfp. ut.) Főparancsnokság utasítja mindazon tiszteket és altiszteket, kik gyülésekhez vagy mozgalmakhoz tartalékban, illetve készenléti szolgálatban vezényeltetnek ki, hogy szolgálatuk megkezdését, valamint annak befejezését minden egyes alkalomkor telefon útján bejelenteni el ne mulaszszák.

Szolgálati pótlék folyósítása a rendőrök részére. (Gazd. kez. ut. 27. §. Hiv. kiadás. 1901.)

Szolgálati pótlék a nyugdíjba beszámíttatik. (Szerv. szab. 70. §.)

Szolgálati pótlék rendőrlegénységnek. (1881 : XXI. tcz. 47. §.) Az őrség tagjai őrmestertől lefelé, ha megelégedésre 5 évig szolgáltak, 80 kor., kik 10 évig szolgáltak 160 kor., kik 15 évig szolgáltak 240 kor., kik 20 évig szolgáltak 320 korona évenkinti személyes szolgálati pótlékot nyernek, mely saját s özvegyeik és gyermekeik nyug- vagy ellátási díjába beszámíttatik.

Szolgálatban szenvedett sérülés következtében történt nyugdíjazásnál 10 év hozzászámíttatik. (1881 : XXI. tcz. 47. §.)

Szolgálatban tönkrement ruhadarabok kártalanítása. A kártérítést elsősorban a kárt csináló köteles megtérítni. Ha az teljesen vagyontalan, vagy a kár elemi baleseteknél történt, a kártérítés a B. M.-től kérendő. Ha tehát kár tétetett, a rendőr jelentésébe vegye azt be s úgy maga, mint osztályparancsnoksága által szorgalmazza, hogy a ker. kapitányság az összeget behajtsa. Vagyontalanság esetében a ker. kapitányság átiratban értesíti a rendőrfőparancsnokságot. Ennek sürgetése a rendőr-, illetve oszt. parancsnokság gondja. Minden félév végével jelentés teendő a Rfp.-hoz, az osztályparancsnokságoktól, hogy mely kártételek

nem lettek még behajtva. Ha ez elmulasztatik, a kár megtérítve sohasem lesz. Oly esetben pedig, a mikor a behajthatatlanság következtében a kártérítés iránti előterjesztést a Rfp.-hoz kell megtenni, az osztályparancsnokság által bejelentendő, hogy a megrongált ruhadarab mennyi ideig volt az illető rendőr használatában. (10. sz. Rfp. np. 1898. — L. továbbá a Gazd. kez. ut. 55. §. Tartalmazza a ker. kapitányságoknak szóló utasítást is.)

Szolgálatban utazás vasuton. L. díjmentes utazás stb.

Szolgálati uton kell a rendőrnek minden kérését, panaszát vagy neheztelését előadni. Ennek be nem tartása fegyelmi vétséget képez. (1503/93. Rfp. u.)

Szolgálatvesztés. L. czimvesztés.

Szomorodni bor hamisítása mazsolával. L. tokaji bor stb.

Szomszédos vasuti forgalomban a rendőrök nem utazhatnak féljegygyel. (64.697/c. v. MÁV. ig.)

Szoptatásra adott csecsemők. L. dajkálásra stb.

Szökött terhelt kézrekerítése. Ha a terhelt ismeretlen helyen tartózkodik vagy megszökött s letartóztatási ok forog fenn, vagy pedig hirlapilag hiába idézték, akkor elfogatása iránt a körülményekhez képest házkutatással, megkeresés útján, kézrekerítésének elrendelésével kell intézkedni. A kézrekerítés abban áll, hogy a rendőri hatóság hivatalos közeget küld ki a terheltnek kinyomozása és letartóztatása végett. Ez intézkedésnek csak bűntett vagy fogházzal büntetendő vétség esetén van helye. Nyomozólevelet csak a vizsgálóbiró vagy a vádtanács adhat ki. Vétség esetén a terhelt személyleirása körözendő azzal, hogy feltalálás esetén a köröző hatóság értesíttessék. (B. P. 470. §.)

Szőlőből lopás. L. gazd. termények ellopása.

Szőlőczefre-szállítás. L. bor, must, stb.

Szörp használata borkészítéshez. Lásd borkezelésnél czukor, stb.

Szövetséges állammal vagy hadakkal szemben elkövetett hűtlenség büntettét l. hűtlenség czim alatt.

Sztrájk-gyülések. A belügyminiszternek 1893. évi 1340/eln. szám alatt kiadott rendelete értelmében oly nyilvános gyülések, melyeken egy munkaszünetelés egész állása s annak érdekében tett intézkedések adatnak elő, az összebeszélés módozatai állapíttatnak meg, a tömeges összebeszélés és munkaszünetelés szervezetik és a munkaszünetelés tovább folytatására szükséges lépések határoztatnak el, nem engedélyezendők, illetőleg ha valamely más czél alatt bejelentett gyülések ily összebeszélésekre használtatnak fel, azok feloszlatandók.

Sztrájkra kényszerítés kihágást képez. (1884: XVII. tcz. 164. §.) Feljelentendő. Illetékes a Kh., Budapesten a ker. előljáróság. Gazdasági munkásokra vonatkozólag az 1898: II. tcz. 66. §-a intézkedik. Bünt. 60 napig terj. elzárás és 400 koronáig terj. pb.

Szuffiták csak vassodronyokon függhetnek. A székesfővárosi tanács 745/896. XI. sz. határozatához képest a székesfőváros területén levő összes színházakban a szuffitavilágító készülékek csak vassodrony-kötelekre függeszthetők fel és ezen vaskötelek, állapotukra és hordképességükre nézve, évenkint — a szünet utáni évad kezdetén — az államrendőrség és a tűzoltófőparancsnokság képviselői jelenlétében kipróbálandók, illetőleg megvizsgálandók lesznek.

Szurokfőzés erdőben. L. erdőben veszélyes.

Szükségleti beadványok megszűntek. (13.210/fk. eln. 1901. körr. — L. Rédey Gyüjt. 1901. 11. l.) Az összes hivatalok részére szükséges papir, irodai szerek, nyomtatványok s a szerződésileg biztositott egyéb fogyasztási czikkek a Szolg. utasítás 106. §-ában szabályozott módon elismervények ellenében fognak a raktári készletekből kiadatni s így az 1896. év óta használatban álló havi szükségleti beadványoknak a beküldése mellőzendő.

Szülésznői gyakorlatot csak okleveles bába folytathat, kivételesen olyan nő is, a ki tiszti főorvosi képesítő-okmánnyal bir. (1876 : XIV. tcz. 50. §.) Az, ki ez ellen vét, bünt. a kbtv. 92. §. alapján. Itél Bpesten a ker. elölj.

Szülésznők kötelességei. (1889. évi 2771. V. M. r.) 2. §. Ha szülőnőhöz hivják, magával vinni köteles: köldökzsinór-ollót, vászonszalagot, ónfecskendőt egy nagyobb és egy kisebb végbélcsövecskével, irrigatort végbélcsővel, egy fém és egy hajlékony húgycsövet, 250 gramm 5%-os karbolos folyadékot, körömkefét és szappant. Mindezt tisztán tartva. 3. §. Kezeit és műszereit karbolos vízzel tisztítsa. Ujjait és eszközeit tiszta zsírral kenje. 4. §. Könyökig mosakodjék, körmeit levágja és kitisztítsa. 5. §. Eszközei tiszták legyenek. 6. §. A szülőnő nemi szervét szülés előtt s után megtisztogassa s gyermekágy alatt naponként kétszer. Szivacs használata tilos. 7. §. Fehérneműek tisztára váltandók. Minden szenyes dolog eltávolítandó a szobából. 8. §. Tilos neki gyermekágyi megbetegedésben szenvedőket ápolni. Ily esetben azonnal orvost hivjon. 9. §. Tilos neki oly betegek ápolását elvállalni, a kik genyes vagy eves váladékkal járó vagy pedig ragadós betegségben szenvednek. 10. §. Ha e szbr. be nem tartja s a beteg súlyosabb beteg lesz, vagy meghal, a btv. rendelkezései szerint büntettetik. 11. §. Egyébként kihágást követ el. Bünt. 200 kor. terj. pb. Két év alatti visszaesés esetén 15 napig terj. elzárás és 200 kor. terj. pb. A kihágások felett itél a Rh. Budapesten a ker. elöljáróság.

Szülésznők részére kiadott utasítás. (1882. évi 8824. sz. V. M. r.) 3. §. Táblája legyen az utczán. 4. §. Szülőnőhöz éjjel, nappal köteles elmenni, ha hivják. 5. §. Ha baj mutatkozik, orvost kell hívnia. 6. §. Szülés után ott kell maradnia, mig az utóvérzés veszedelme el nem mult. 7. §. Tetszhalottat élesztenie kell s orvos után küldeni, ha a tetszhalál mélyebb. 8. §. Életveszélyben levő keresztény gyermeket meg kell keresztelnie. 9. §. Minden szülés

24 óra alatt bejelentendő. 13. §. Hatósági felszólításra a vizsgálatot megtenni s annak eredményét legjobb tudása szerint bejelenteni köteles.

Szülésznő nem köteles tanuskodni arra nézve, a mit valaki a hivatásukkal járó bizalomnál fogva titoktartás kötelességével bizott rájok, hacsak a megbizó őket a titoktartás alól fel nem mentette. (B. P. 205. §.)

Születésnél anyakönyvvezetőnek bejelentendő adatok. L. anyakönyvvezetőnél stb.

Szünnapokon kihágási tárgyalás kitűzése. L. törvényes szünnapok.

Szüret határidejének megtartása. (165/1885. kgy. sz. r.) A főváros törvényhatósága által a szőlőbirtokosok meghallgatása mellett megállapított szüretelési határidő előtt a szüretelés tilos. A határidő be nem tartása mint kihágás a rendőrség által büntettetik. (L. Krecs. Gyüjt. 239. l.)

T

Tábor terve, ha elárultatik az ellenségnek, hűtlenség bűntettét képezi. L. vár.

Takarmányok és aljszalma összehalmozása Ujpest és Rákospalota területén. (2684/fk. kih. 1893. sz. r.) 1. §. Szálas takarmányok és aljadzó szalmának — a házi szükségletre való mennyiség kivételével — a község belterületén való összehalmozása és bentartása tilos. A házi szükséglet csürökben, pajtákban, padláson helyezendő el, a kivezető kéménytől kő vagy vályog fallal elkerített helyen, attól legalább 2 méterre. A szabadban tartani egy háztelekre számítva 35 métermázsánál többet tilos. 2. §. Állandó rakodó-helyek a község legszélső házától legalább 60 méterre legyenek. 1/8 telkes kisgazdák azonban a takarmányt 40 méterre is lerakhatják. 3. §. Gabonaneműek cséplése a belterületen tilos. Csür és pajtával bíró gazdák azonban, ha házukban elég tér van arra, hogy egy napi munkát igénybe vevő 20—25 csomó gabonát kicsépelhessenek, csürjük előtt csépeltethetnek, kötelesek azonban a szalmát azonnal elszállítatni. 4. Takarmány és kalászos termények közelében a dohányzás, nyilt világgal járás, lövöldözés s bármely tüzelőszer használata tilos. 5. §. Nyilt tüzet gyujtani a község területén, lakóházak udvarán és telkein szigorúan tilos. 6. Minden takarmány és szalma rakhelyén víz és tűzoltáshoz szükséges házi eszköznek kell készenlétben lenni. 7. §. E rendelet elleni kihágások az 1879. évi XL. tcz. 141. §-a alapján büntettetik. 600 koronáig terj. pb.

Takarmány eladás a fővárosban. L. széna s más stb.

Takarmányt kereső marhahajtók tilalma. L. marhahajtók takarmányért stb.

Takonykór. (1888 : VII. tcz. 70—77. §. és 4000/99. sz. F. M. r.)

Találka-helyek. (49.465/900. sz. fk. r. — L. Rédey Gyüjt. 1900. 78. l.) 31. §. Az alkalmatadó- vagy találkahelyek : *a)* nyilvánosak ; *b)* magánlakáson levők lehetnek. 34. §. Az üzlettulajdonos ezen helyek használatára az engedély okmányában meghatározott díj előleges lefizetése mellett csakis oly nőket bocsáthat, kik bárczával, esetleg egészségilappal birnak és ezt a szoba használatba vétele előtt igazolják. 35. Nő szobára csupán csak egy férfival mehet és ily alkalommal kívülök más a szobában nem tartózkodhatik. 36. §. Az ily engedélyezett helyek rendőri felügyelet alatt állanak és a főkapitány által megbizott rendőrközegek vagy a ker. kapitányságok vezetői azokat bármely időben megtekinthetik. 24 éven aluli nők cselédképen nem alkalmazhatók és ezek kéjelgésre fel nem használhatók. 27. §. Az egészségi lappal biró nők a főkapitány által engedélyezett magánlakásokon levő találka-helyeken is üzhetik a keresetszerű kéjelgést. Ily helyek oly nők lakásán engedélyezhetők, kiket a rendőrség e czélra megbizhatóknak talál, a kik azt, hogy úgy saját személyükre, mint lakásukra nézve rendőri felügyelet alá helyeztetnek, tudomásul veszik és kötelezik magukat arra, hogy a főkapitány által előirt és velük közölt feltételeket szigoruan betartják.

Talált bombák, robbanó anyagok. L. robbanó anyagok.

Talált bűnjelek. L. hullák és bűnjelek.

Talált csecsemővel mi a rendőr eljárása ? L. Gyermektalálás esetén stb.

Talált csontvázakról értesítés adás. (6851/fk. eln. 1883. sz. ut. — L. Rédey Gyüjt. I. 138. l.) A kerületekben esetleg kiásott emberi csontok feltalálásáról a főkapitányság azonnal értesítendő. A beszállított csontok rendőrorvosi vizsgálat alá vétetnek. Ha régiek az anthropologiai intézetnek felajánlandók, ha az nem igényli azokat, akkor azok eltemetése iránt kell intézkedni.

Talált és elvesztett tárgyak nyilvántartását 16.064/fk. eln. 97. sz. körrendelet szabályozza. (L. Rédey Gyüjt. II. évf. 26. l.)

Talált értékek kezelése az osztályparancsnokságnál. (4837/rfp. 1902.) Az értéktárgyakat a betéti napló «értéktárgyak» rovatában kell bevételezni s kiadni. A ker. kapitánysághoz ily tárgyak pénzkézbesítő könyvvel küldendők.

Talált gyermekek a gyermek-menhely IX. Vendel-utcza épületében 3. sz. a. helyezendők el. (7457/fk. eln. r. 1901. — Telefon : 56—85.)

Talált hullákra s hirtelen halálesetekre nézve rendőri szemle foganatosítása tárgyában kiadott rendeletek. (B. M. 1874. 2490. sz. r. — L. 1874. R. T. 210. l.)

Talált hullák kimotozása sohasem mellőzhető. (11.935/fk. eln. 1895. ut. — L. Rédey Gyüjt. I. 137. l.) Helyszini-szemle alkalmával a hullák kikutatandók s a számbavett tárgyak és értékek a főkapitánysághoz jegyzékkel együtt beterjesztendők.

Talált hullák vizsgálata. (25.449/fk. II. 95. sz. r.) Vízből kifogott, vagy más körülmények közt talált hullához mindig egy tisztviselő menjen ki, kerületből a kerületi, a központból a soros rendőrorvossal, hol is a rendőrtisztviselő, az orvos meghallgatásával megállapítja a hulla találásnak idejét s helyét, a halál valószínű okát, az esetleg fentforgó mellékkörülményeket, az ismeretlen hulláról és ruházatáról pontos leírást vesz, a hullán levő ruhanemüt alaposan kikutattatja, a nála talált tárgyakat leírja s beszolgáltatja, különösen feltüntetvén azon tárgyakat, melyekből a személyazonosság megállapítása várható, vagy a melyek valamely bűncselekményre mutatnak s az eljárásról minden esetben kimerítő jelentést tesz; ha pedig nyomatékos gyanúokok merülnek fel arra nézve, hogy bűncselekmény forog fent, a nyomozást azonnal megejti. Egyebekben a B. P. 88. és 204. §-ai tartandók szem előtt. A hullavizsgálat után a törvényszéki orvostani intézetbe szállítandó.

Talált kincs jogtalan elsajátítása vétséget képez. (Btv. 366. §.)

Talált kóborebek elszállítása körüli eljárás. (1203. sz. Rfp. 1900.) A rendőrnek kötelessége ily esetben, a talált s nem körözött kóbor ebet az illetékes ker. kapitánysághoz bevezettetni, vagy ha az eb a kapitányságtól távolabb eső helyen biztos őrizet alatt volna, erről a kapitányságnak jelentést tenni és a kapitányságtól nyert utasítás szerint eljárni.

Talált magzathullák vizsgálata. L. talált hullák vizsgálata.

Talált tárgyak beszolgáltatandók a ker. kapitányságoknak, a hol a találóval jegyzőkönyv veendő fel. A talált tárgyakat a főkapitányság kezeli. Rendőr nem adhat vissza talált tárgyat soha, azt közvetlen parancsnokságához köteles beszolgáltatni, a talált tárgy tüzetes leírását tartalmazó jelentése mellett. A talált tárgy kiadására a ker. kapitányság, illetve a főkapitányság jogosult. A talált tárgyak a főkapitánysagnál naponkint d. e. 8-tól d. u. 2 óráig tekinthetők meg.

Talyigák (két kerekű kordék) hajtása. (80.080/1894. B. M. r.) Föld- s törmelék hordására használatos két kerekű kordék, talyigáknál elégséges, ha három ilyen talyigához egy kocsis alkalmaztatik.

Tanácsi határozat semmit sem minősíthet kihágásnak. Kbt. 1. §. meghatározásából következik.

Tanin borderítéshez. L. borkezelésnél mi szabad?

Tanú idézése idéző levéllel történik. (B. P. 193. §. A szabályszerű idézésre meg nem jelent vagy engedelem nélkül eltávozott tanuk ellen csakis a bíróság alkalmazhat kényszereszközöket és büntetést. (B. P. 196. §.) A rendőri hatóságot csupán az indítványozás joga illeti meg e tárgyban. Katonák, csendőrök, rendőrök és pénzügyőrök feljebbvaló hatóságuk utján idézendők meg. (B. P. 197. §.) Közszolgálatban, vagy közérdekü magánvállalatban

alkalmazottak idézésénél feljebbvalójuk értesítendő. (B. P. 198. §.) A diplomáczia tagjaira s a konzuli személyzetre a nemzetközi jog, valamint az államszerződésekben foglalt szabályok irányadók. (B. P. 200. §.)

Tanú-díj. L. 11.754/fk. 902. sz. rendeletet a Hivatalos Lap 2. számában, 9. oldal. Vidéken az 1902. évi 137.000. sz. B. M. r. az irányadó. A rendőrség személyzetéhez tartozó egyének tanúdíjairól a B. P. 224. §-a szerint külön szabályok rendelkeznek. Miniszteri rendelet szerint csak akkor állapítható meg napidíj, ha 8 kilométeren túl eső helyen hallgatják ki.

Tanuk fegyelmi ügyekben meg nem hitelthetők az elővizsgálat során, csakis a fegyelmi vizsgálatot elrendelő főkapitányi végzés megjelenése után. (234. res. sz. Rfp. 1899.)

Tanu, ha katona, a hadbiróság által hallgatandó ki. (B. P. 202. §.) A ker. kapitányságok e végből közvetlenül fordulhatnak az illető katonai hatósághoz. (1894. évi 3845/fk. eln. r.)

Tanuhallgatás kihágási ügyben. (Kih. Elj. 50. §.) A megnem jelent tanu 100 kor. birság terhe alatt ujra idézendő, szükség esetén elővezethető. (Kih. Elj. 66. §.)

Tanukhoz intézendő általános kérdések. (L. Rédey Gyüjt. II. évf. 44. l.)

Tanukihallgatás bünügyekben. A kihallgatás egyenként és külön-külön történik. Figyelmeztetendő az igaz vallomásra és esküre, mielőtt az általános kérdéseket feltennők. (B. P. 210. §.) Összefüggő elbeszélésben kell a vallomást kivenni, hézagok és ellentmondások ne legyenek. (B. P. 211. §.) A tanu élőszóval felel, de irásbeli jegyzeteit betekintheti. (B. P. 212. §.) Személy vagy tárgy iránt a tanu előbb nyilatkozik s csak azután mutatandók ezek meg neki. (B. P. 213. §.) Szembesítésnek rendszerint csak a főtárgyaláson van helye. Szükség esetén kivételesen eszközölhető, de egyszerre csak két egyén és egy körülményre szembesíthető. (B. P. 214. §.) A hihallgatás minden körülményre egyszerre történjék. Zaklatás kerülendő. A fölösleges mellőzendő. (B. P. 215. §.) Nyelvbeni járatlanság, siketség, némaság esetében tolmács alkalmazandó. (B. P. 216. §.) Lásd ezen szavaknál.

Tanu kihallgatás fegyelmi ügyekben. — (37.690. sz. 1886. jul. 8. B. M. szabályrendelet.) 1. §. Fegyelmi ügyekben a vizsgálatot teljesítő közeg rendeletére a tanu megjelenni és a hozzá intézett kérdésekre vallomást tenni köteles. Mint tanuk nem hallgathatók ki: 1. a papok arra nézve, a mi nekik a gyónás alkalmával mondatott; 2. a köztisztviselők olyan körülményekre nézve, a melyek hivatali titkot képeznek, hacsak a titoktartás kötelessége alól illetékes felsőbb hatóságuk által fel nem mentettek; 3. azon személyek, a kik testi, vagy elmebeli fogyatkozások miatt, avagy más okoknál fogva arról, a mit esküvel kellene bizonyítaniok, saját érzékük által biztos tudomást nem szerezhettek; Nem kötelezhetők vallomástételre a fegyelmi eljárás alatt álló vádlottak: *a)* házastársa vagy jegyese; *b)* fel- vagy lemenő

ágbeli összes rokonai és sógorai, továbbá oldalági rokonai és sógorai másodizig; *c)* örökbefogadó vagy tápszülői, örökbe fogadott vagy tápgyermekei, gyámoltja, gondnoka vagy gondnokoltja; *d)* ügyvédje arra nézve, a mit a fegyelmi vizsgálat tárgyát képező dologra vonatkozólag ügyvédi minőségben tudott meg. Nem tartoznak egyes kérdésekre felelni azok, a kik valamely egyes kérdésre adandó felelet által becsületükben vagy vagyonukban sérelmet szenvednének; ezen eset fenforgását a tanu esküvel is bizonyítani köteles. A tanuzás alól való felmentés indokát képező ténynek vagy körülménynek előadására, vagy annak másképen való bebizonyítására azonban tanu a vizsgálatot teljesítő közeg által fel nem szólítható. 2. §. Azon tanu, a ki alapos ok nélkül meg nem jelen, vagy a ki vallomást tenni vonakodik, arra pénz- vagy elzárás büntetés alatt szorítható. A pénzbüntetés annyiszor mennyiszer 10 forinttól 100 forintig terjed s behajthatlanság esetében minden 10 frt helyett egy napi elzárás szabandó. 3. §. A megjelenni, vagy vallomást tenni vonakodó tanuval szemben rendszerint a vizsgálatot teljesítő közeg állapítja meg a büntetést.

Tanukihallgatás a katonaságnál. Polgári egyéneket a hadbiróság tanuk gyanánt jogkövetkezmények terhe alatt nem idézhet és nem is vezettethet elő. Ilyen megkeresések nem is foganatosítandók. A hadbiróságok polgári egyéneket csak polgári hatóságok útján hallgattathat ki, de a hadbiróság tagja jelen lehet és a félhez a tényre nézve kérdéseket intézhet a kihallgatás folyamán. (I. M. nyilatkozata a kaposvári esetben.)

Tanuk megesketését, megbüntetését és vallomásra kényszerítését a rendőri hatóság bűnügyekben még sürgősség esetén sem rendelheti el és annál kevésbbé foganatosíthatja. (B. P. 98. §.)

Tanuk meghiteltetése fegyelmi ügyben. L. tanuk kihallgatása.

Tanuk szerződés kötésnél. L. adásvevési szerződés.

Tanuvallomás megerősítése bűnügyekben. A tanuk esküvel, később pedig esküjökre való hivatkozással erősítik meg vallomásukat. Esküt a rendőrhatóság nem vehet ki. Eskünek csak főtárgyaláson van helye. (B. P. 217. §.) A nyomozás alatt csak akkor eskethető meg a tanu: 1. ha életveszélyes betegségben van; 2. ha alaposan lehet tartani attól, hogy a főtárgyaláson nem jelenhet meg; 3. ha a felek a megesketést jegyzőkönyvbe mondott fontos ok alapján kívánják. (B. P. 220. §.) Ezen esetekben az eskü kivételét a vizsgálóbirónál indítványozza a rendőrhatóság.

Tanuságtétel akadályai bűnügyben. Tanuk gyanánt ki nem hallgathatók: 1. a lelkész a neki meggyónt dolgokra; 2. védő arra nézve, a mit a terhelt vele, mint védőjével tudatott; 3. a közszolgálatban álló vagy abból kilépett egyén a hivatali titkokra, ha annak felettes hatósága a titoktartás alól fel nem mentette. (B. P. 204. §.)

Tanuskodásra képtelenek kihágási ügyben: Az

1868 : LIV. tcz. 191. §-a értelmében tanuskodásra képtelenek azon személyek, kik az esküvel bizonyítandó tény történtekor éltök 12, azon időpontban pedig, melyben tanuskodásra felhivatnak, 16 évöket be nem töltötték ; továbbá a kik elmebeli vagy testi-fogyatkozásnál fogva a valóságot bizonyosan meg nem tudhatták vagy azt kétségtelen módon előadni nem képesek ; végre, a kik hamis esküért már büntetve voltak. Ugyanezen törvény 192. §-a értelmében kifogás alá esnek s az ellenfél kifogása folytán tanuságtételre nem bocsáthatók : *a)* a bizonyító fél meghatalmazottja általában, ügyvédje pedig azon perben, melyben a feleket képviselte vagy képviseli ; *b)* azok, kik vallomásaikból, vagy a per kimeneteléből közvetve vagy közvetlenül kárt vagy hasznot várhatnak ; *c)* azok, a kik a bizonyító fél ellenfelével ellenségeskedésben vagy perben állanak ; *d)* a bizonyító felmenő vagy lemenő ágbeli rokonai, ha az ellenfélhez is hasonló viszonyban nem állanak ; úgy szintén a bizonyító fél házastársa vagy jegyese.

Tanuzás alól mentesek : 1. terhelt rokona, sógora, oldalrokonai, házastársa, jegyese, örökbe fogadó vagy nevelő szülője, örökbe fogadott vagy nevelt gyermeke, gyámja, gondnoka, gyámoltja vagy gondnokoltja. A házastársi vagy sógorsági viszonyban levőkre nézve tekintet nélkül arra, hogy fennáll-e még az a házasság, a melyen ez a viszony alapszik. 2. az ügyvéd, a közjegyző, az orvos, a sebész, a gyógyszerész, a szülésznő és segédjök arra nézve, a mit valaki a hivatásukkal járó bizalomnál fogva titoktartás kötelességével bizott rájuk, hacsak a megbizó öket a titoktartás alól fel nem mentette. (B. P. 205. §.) A tanuzás alul mentesek e jogaikra figyelmeztetendők s erre tett nyilatkozatuk jegyzőkönyvbe veendő, különben a vallomás semmis. (B. P. 206. §.) Ha tanu több terhelttárs közül csak egyhez vagy egyesekhez áll a fentjelzett viszonyban, akkor ez egyre nézve megtagadhatja a vallomást, a többire nézve azonban csak akkor, ha a vallomás el nem különíthető. (B. P. 207. §.) A tanu nem kötelezhető vallomásra vagy valamely kérdés tárgyában feleletre, ha abból reá vagy hozzátartozójára jelentékeny kár vagy szégyen háromolna. (B. P. 208. §.) A tanuságtétel megtagadásának oka szükség esetén valószinűvé teendő, esetleg eskü által. (B. P. 209. §.) A tanut azonban a rendőri hatóság nem eskettetheti meg. (B. P. 98. §.)

Tanuzási kötelesség bűnügyben. Tanuk gyanánt mindazok megidézendők, a kikről fel lehet tenni, hogy a bűncselekményről és a bűnvádi eljárásra fontos ténykörülményről közvetlen észleleten alapuló tudomásuk van. Mindenki, a kit tanukép megidéznek, hacsak a törvény nem mentesíti, köteles megjelenni és tudomása szerint tanuságot tenni. (B. P. 192. §.)

Tanuzás megtagadása. L. fegyelmi ügyben tanuzás stb.

Tapéták arzénnal festése. L. mérges festékek.

Tarlózásról. L. jogosulatlan tarlózás.

Tarló meggyujtása a mezőn. L. mezőn meggyújtása stb.

Tartalék a főkapitányságnál a király ittlétekor. (Rfp. ut. 1902.) Valahányszor Ő felsége a várból kikocsizik és ez az őrségnek tudomására adatik, minden további rendeletnek kivárása nélkül tartozik a VI. ker. osztályparancsnokság 1 ellenőrt és 19 gyalog rendőrt, s. lovas osztály pedig 10 lovas rendőrt a főkapitányságra tartalékba rendelni. Ezen tartalék azonnal megszűnik, mihelyt a felség a várba visszatér, ugyanezért ezen tartalék a főkapitányságí őrségen levő ellenőr által, minden további rendelet bevárása nélkül elbocsajtandó.

Tartályokban czement por. L. czement por szállítás.

Tarvágat erdőkben s arra tilalom. L. erdőirtás.

Táncmulatságok meg nem tartása. (31.676/fk. 98. sz. végzés.) Midőn egyes székesfővárosi, (akár duna-jobbparti, akár balparti) vendéglősök az előre váltott engedélyben kitüntetett napon a táncmulatságot időközben beállott kedvezőtlen időjárás miatt megtartani képtelenek, ezen körülményt a felügyeleti szolgálatra kirendelt s a helyszínén megjelenő rendőrtisztviselőnél, illetőleg közegnél felügyeleti szolgálatuk megkezdése alkalmával azonnal bejelentsék. A felügyeletre kirendelt tisztviselő, illetőleg közeg ezen bejelentést tudomásul veszi, a lemondás okát tintával reávezeti az engedélyre s azt jelentése kapcsán a főkapitányság közigazgatási osztályának haladéktalanul beterjeszti. Ily esetekben a már lefizetett engedély-díjak egy más alkalomra érvényesíthetők, a lefizetett felügyeleti, rendkívüli szolgálati s élelmezési díjak betudásának azonban helye nincsen s azok a szolgálatukat megkezdett tisztviselők, illetőleg közegeknek kiutalványozandók.

Táncolás bordélyházban. L. bordélyházi szbr. I. f.

Táncolás nyilvános mulató helyen egyenruhában rendőrtisztviselőknek tilos. (9395/fk. eln. 96. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. I. évf. 97. l.

Tánczteremekbe kivezényelt egyenruhás rendőrök kötelesek ott pontosan megjelenni s a tisztviselőnél jelentkezni. (Rfp. ut. 1900.)

Tánczteremekben női kiszolgálat tilos. (183. res. 1884. mbizt. sz.) Kihágást követ el azon tánczterem tulajdonos, ki helyiségében közszolgálatra női személyzetet alkalmaz. Bünt. 100 kor. terj. pb. L. Krecs. Gyűjt. 291. l.)

Tánczstanítás rendje. (50.743/V—b. 96. sz. B. M. körrendelet. — L. Rédey Gyűjt. II. évf. 141. l.) 1. §. Nyilvános tánczoktatáshoz rendőrhatósági engedély szükséges, mely csupán megbizható és kifogástalan előéletü egyéneknek adható. Olyanok, kik szakavatottságukat okievellel vagy a kik a magyarországi tánczstanítók egyesülete részéről kiadott bizonylattal képesek igazolni, mások fölött előnyben részesítendők. Engedélyt rendszerint csak magyar állampolgárok nyerhetnek, külföldieknek kivételesen csakis belügyminiszteri engedélylyel adható. 2. §. Mindkét nembeli tánczstanulók életkoruk szerint csoportositva vagyis a gyer-

mekek és felnőttek külön-külön órákban oktatandók. A gyermekek oktatása az esti kilencz órán túl nem terjedhet. Felnőttek mindenütt csak a hatóságilag megállapított zenélési zárórán belül oktathatók, mi a törvényszabta bélyeggel ellátandó rendőrhatósági engedély okmányban határozottan kikötendő. 3. §. A nyilvános tánczisколák rendes oktatási óráiban idegenek nézőkként nem vehetnek részt. Kivételt képeznek az oktatandókhoz tartozandók. 4. §. Az oktatásért csupán az előre megállapított és az engedély okmányban számszerüleg kitüntetett árak, havi vagy leczkedíjak szedhetők. 5. §. Nyilvános tánczisколákban zenekiséretként rendszerint csupán egy-egy zongora, vagy hegedű használható. 6. §. Ételek vagy italok czukrászati vagy kávéházi czikkek kiszolgáltatása úgy pénzért, mint ingyen; valamint ételek és szeszes italok behozatalának megengedése nyilvános tánczoktatási órákban szigoruan tilos. Kivételt képeznek a frissítőül szolgáló ivóvíz, gyümölcs nedvek (czitromvíz, málna-szörp), nyers gyümölcsök. 7. §. A szorosan vett oktatási helyiségekben a tánczórákban tilos a dohányzás. 8. §. A tánczoktatást befejező szokásos zármulatságon a 3-ik, 5-ik és 6-ik §§-nak tilalmai az I-sö fokú hatóság által felfüggeszthetők. 9. §. Bünt. 1—200 kor. terj. pb. a főv. szegényalapra.

Tányérozás mulatókban, dalcsarnokokban, külön engedély nélkül tilos. L. mulatókban stb. tányérozás.

Tápszerek hamisításának megállapitása. L. élelmiszerek stb.

Tápszerek és italok lefoglalásáról. L. egészségre stb.

Tárgy nyilvántartás. L. eset és tárgynyilvántartás.

Tárgyak felmutatása bűnügyekben. Oly tárgyak azonosságának megállapítása czéljából, melyek a bűncselekménynyel összefüggésben állanak, vagy a terhelt ellenében bizonyítékul szolgálhatnak, a terheltet részletes leirásukra kell felszólítani és azután felismerés végett megmutatni. (B. P. 136. §.)

Tárgyak őrizet alá vétele rendőri közegek által. A rendőri közegek a bíróságnak vagy fölöttes hatóságuknak irásbeli rendelete nélkül csak olyan bűnjeleket vagy a bűncselekménynyel összefüggésben álló tárgyakat vehetnek azoknak a hatóság által leendő lefoglalhatása végett őrizet alá, melyeket vagy a bűncselekmény szinhelyén, vagy a terheltnél, ennek részeseinél találtak, vagy melyek senkinek nincsenek birtokában vagy birlalatában, vagy melyek mint bűnjelek vagy nyomra vezető tárgyak mások által nekik önkényt átadattak. (Ut. 195. §.) Elkobzandók a rendőri közeg által mindazon tárgyak, melyeknek használata tiltva van, valamint a tettesnél vagy a bekisért, illetve előállítottnál talált minden olyan fegyver és eszköz, mely ölésre vagy súlyos testi sértés okozására alkalmas. (Ut. 196. §.) Nyomtatványokat, továbbá leveleket, táviratokat, valamint vasuti és postahivataloknál, szállító és fuvarozó intézeteknél levő küldeményeket a rendőri közeg hatósági utasítás nélkül sohase foglal-

hat le. Ha tehát kutatásai közben arról értesül a rendőri közeg, hogy ilyen lefoglalandó levelek, táviratok vagy küldemények léteznek, azoknak lefoglalhatása iránt tegyen haladéktalanul jelentést rendőri hatóságánál, vagy a mennyiben a járásbiró, vizsgálóbiró vagy kir. ügyészség közelebb van, az utóbbiaknál. (Ut. 197. §.) A rendőri közeg másnak szóló zárt leveleket vagy postai küldeményt, bármiképen jöjjenek is azok kezébe, sohase bonthat fel. (Ut. 198. §.) Ha olyan nyomtatványok, képes ábrázolatok vagy alakok terjesztését, vagy nyilvános helyen való kiállítását észlelik, mely büntetendő cselekményt képez, igyekezzenek ezekből a törvény által megengedett modón (vétel, elkérés, stb.) legalább egy-egy példányt megszerezni és azt a fölöttes hatóságuknak azonnal bemutatni. De ha ilyen példányokat nem is szerezhetnek meg, az általuk észleltekről haladék nélkül a legrövidebb uton tegyenek fölöttes hatóságuknak jelentést. (Ut. 199. §.)

Tárgyalási titok megsértése. A ki a büntetőbiróság előtt a nyilvánosság kizárásával tartott tárgyalást vagy főtárgyalást a hatóság engedélye nélkül bármely módon, egészben vagy részben közzétesz, vétséget követ el. (1897 : XXXIV. tcz. 20. §.)

Társalgás az őrhelyen fegyelmi vétség. L. őrszemen álló rendőrnek stb.

Társaskocsin botránycsinálás tilos. L. csendháborítást tiltó szbr.

Társaskocsikra felszállás s azokról a leszállás mindig a járda felőli oldalon történik.

Társaskocsik a hidakon. L. hidakon társaskocsik.

Társaskocsi-ipar vasárnap stb. egész nap gyakorolható. (14.837/1892. III. 6. sz. Ker. M. r.)

Társaskocsin köpködés tilos. Lásd közuti kocsin köpködés.

Társaskocsi kifogástalansági bélyeg nélkül nem közlekedhetik. (Társaskocsi-üzletre vonatkozó szbr. 20. §.)

Társaskocsi-közlekedés változása. A 362/901. kgy. valamint az azt jóváhagyó 41.861/901. be ügyminiszteri határozat szerint a székesfőváros közlekedési vállalat részvénytársulatának megadatott az engedély, hogy a Krisztina-tér, Vörös-keresztkórház között átszállással fentartott társaskocsi-közlekedést egy évi időtartamra beszüntethesse, azon ellenszolgáltatás esetére, hogy a társaság az Arena-út, szent János-kórház egész útvonal mostani 28 fillér viteldíját 4 fillérrel leszállítja, továbbá, hogy a budai kerületek bármelyike és a magyar királyi államvasutak keleti pályaudvara között a hatóság kívánságára közvetlen társaskocsi közlekedést rendez be zóna-tarifa mellett.

Társaskocsik megállóhelyei. 42.481/1898. Fk. I. sz. r. szerint Ős-Budavár és a Váczi-körút között éjjel közlekedő társaskocsik állomáshelyei az ősbudavári hídon túl az árú-bódék mellett, egy kocsinak pedig a mulató bejáratával szemben ; a kocsikhoz szükségelt váltó-lovak pedig az artézi-fürdő mellett.

Társaskocsi megállóhelyeinek tisztaságáról a társaság, illetve tulajdonosok, külön e czélra szerződtetett munkások által kötelesek gondoskodni. (53.107/1895. kgy. hat.)

Társaskocsik téli éjjeleken át az Arena-úti végállomáson kint hagyhatók. (908/rfp. 1900.)

Társaskocsik túlzsufolása rendőr-közegek által megakadályozandó. (28.518/fk. I. 1900.)

Társaskocsik ülésének szélessége a fővárosi tanácsnak 1894 decz. 31-én hozott határozata szerint 45 cm.-nél kisebb nem lehet.

Társaskocsik az úton és végállomáson. (15.331/1892. Fk. I.) A szőv. tanácsnak 15.314. sz. hat. folytán a társaskocsi a végállomásokon huzamosabb ideig nem vesztegelhet, az útvonalokon meg nem fordulhat és vissza nem térhet; az útakon, utczákon és tereken csakis mérsékelt ügetésben haladhat, az útvonali megállóhelyeken csak addig állhat, míg az utas fel vagy leszáll, menetközben, hol megálló nincs, utas felvétele végett megállni tilos; ezen rendelet ellen vétők az illetékes kerületi kapitánysághoz feljelentendők.

Társaskocsi-vezetők és kocsisok hajtási jogosítványa 1886/544. Kgy. szbr. 36. §-a és a 10.154/fk. I. sz. 1898. rendelet szerint, úgy a társaskocsi-vezetők, mint kocsisok, hajtási, illetve vezetői igazolványnyal látandók el.

Társaskocsik vizsgálata az 594/1886. kgy. szbr. alapján. A vizsgálatnak ki kell terjedni: *A)* A személyzetet illetőleg: 1. Az előírt egyenruhával el van-e látva? 2. A ruha tiszta és jó állapotban van-e? 3. A kocsisnak van-e hajtási jogosítványa? 4. A vezető bir-e vezetői jogosítványnyal? 5. Van-e kocsiforgalmi engedély? 6. Van-e elégséges menetjegy kéznél? *B)* A járművet illetőleg: 1. Kivül-belől fénymázos-e? 2. Jókarban van-e? 3. Tiszta-e? 4. Az ajtók záruló készülékei jók.e? 5. Az ablakok jól zárnak-e? 6. A kocsi hossza nem több-e 7·50 méternél? 7. Hátsó tengely szélessége nem több-e 2·15 méternél? 8. Nincs-e belsejében több 10 ülésnél? 9. A kocsis mellett nincs-e több két ülésnél? 10. Az ülések számokkal meg vannak-e jelölve? 11. Az ülések nem-e szélesebbek 45 cm.-nél? 12. Az ülések nagysága van-e legalább 40 cm.? 13. Az ülés nem-e alacsonyabb 40 cm.-nél? 14. Az üléstől a menyezetig van-e legalább 105 cm. magas tér? 15. A szemközti ülések közt megvan-e legalább 55 cm. távolság? 16. A külső lámpa üvege az útvonal jelzésének megfelelő szinü-e? 17. Van-e a kocsi belsejében lámpa? 18. A lámpa gyertyavilágításra van-e berendezve? 19. Van-e könnyen kezelhető jelző-készülék? 20. Útjelző tábla van-e? 21. A rendszám kétoldalt és hátul, valamint a lámpán meg van-e? 22. A szám nem-e kisebb 10 cm.-nél? 23. A kocsi belsejében megvan-e a szabályrendelet kivonata? 24. A kocsi eső és nap ellen védszerkezettel bir-e? 25. A védszerkezet jó állapotban van-e? 26. A védszerkezet tiszta-e? 27. A kocsivezetőnek van-e ülő vagy álló helye? 28. A kocsi bélyeggel el van-e látva?

29. A kocsiban jól táplált, erős és pihent lovak vannak-e befogva? 30. A lószerszám jókarban van-e? 31. A lószerszám tiszta-e?

Társaskocsi szabályrendelet 594/1886. kgy. szbr. (Eredetileg 523/1884. kgy. sz.) 2. §. Társaskocsi-üzletet csak az gyakorolhat, kinek a közgyűlés erre engedélyt ad, azonban egyes társaskocsira engedély nem adható. Az 1894. évi 29.689/fk. sz. rendelet állapítja meg a Rudas-fürdő, Pálffy-tér, a Csepel-rakpart és Városliget közt közlekedő társaskocsik menetrendjét és viteldíját. (L. Krecs. Gyüjt. 244. l.) 7. §. Minden egyes útvonalon naponta a megállapított menetrend szerint legalább is 18 társaskocsit kell járatni. 10. §. A végpontokról a meghatározott időben akár van utas, akár nincs, a kocsinak el kell indulni. A 209/1886.sz. kgy. határozat szerint november—márczius hónapokban a közlekedés este 9 óránál előbb be nem szüntethető. Az 1005/1886. sz. kgy. határozat megengedi, hogy ápr.—okt. hónapokban a közlekedés ép úgy mint a téli hónapokban, reggel 7 órakor kezdődhessék. 12. §. Társaskocsi más vonalon, mint a melyen határozva van, nem járhat s csak a végponton állomásozhatik, hol is más jármű helyet nem foglalhat. 19. §. A társaskocsi állomások tisztántartására, fertőtlenítésére stb. ugyanazon szabályok vannak, mint a bérkocsi állomásokra. 20. §. A társaskocsik, mint a bérkocsik, kifogástalansági bélyeggel látandók el a rengőrség által s ezenkívül kocsi-forgalmi engedélylyel (21. §.), melyben ki kell tüntetve lenni: *a)* a kocsi rendszámának; *b)* a tulajdonos nevének; *c)* ülései számának; *d)* végállomás helyeinek; *e)* útvonalának; *f)* menetrendjének; *g)* viteldíjnak. 23. §. Minden kocsinak állandóan jókarban és tisztán tartva kell lenni. 24. §. A kocsi hossza a hátsó felhágótól a kocsirud végeig számítva 7·50 méternél, szélessége a hátsó tengelyt számítva 2·15 méternél több nem lehet. 25. §. Maximalis üléseinek száma: belsejében 10, tetején 3 s a kocsis mellett 2 ülés. 27. §. Minden kocsi ellátandó: az útvonal éjjeli jelzésére szolgáló szines lámpással, belől gyertyavilágításra berendezett lámpával, felszálló széles lépcsőzettel s jelző-készülékkel, továbbá mindkét oldalon és hátul az engedélyes nevével, a kocsi számával s az útvonalat jelző táblával. A rendszámnak 10 cm. nagynak kell lenni s a számokat veres festékkel a külső lámpára is fel kell tenni. 28. §. Dohányozni csak a kocsi hátsó részében szabad. 33. §. Nyitott társaskocsi csak május—szeptember hónapokban közlekedhetik. 35. §. Minden társaskocsiba legalább két jól táplált s kifogástalan szerszámmal ellátott lónak kell befogva lenni. 36. §. Kocsivezető és kocsis csakis a rendőrség által kifogástalannak talált s mindkettőjök nevére kiállított kocsivezetési, illetve hajtási jogosítványnyal ellátott, (37. §.) magyarul beszélő, józan, egészséges, ép, 18 éves korát betöltött egyén lehet. 39. §. A tulajdonos köteles alkalmazottairól lajstromot vezetni, melyet a rendőrségnek láttamozásra bemutat. 40. §. Köteles az idézést alkalmazottainak átvenni s azokat kézbesíteni. 41. §. Felelős azért, hogy alkalmazottai mindég kifogástalan, tiszta egyenruhában je-

lenjenek meg. Az egyenruházatot az 1891/11.630. sz. fk. hat. állapítja meg. (L. Krecs. gyüjt. 252. l.) A szakaszjegy-rendszert az 1879/43.821. sz. kgy. hat. a társaskocsi-vonalokon megengedi. (L. Krecs. gyüjt. 252. l.) 42. §. Kocsivezetők és kocsisoknak igazolványaikat mindég magoknál kell hordozni. 43. §. Menetközben tilos dohányozniok. 44. §. A kocsivezető kötelességei: menetjegyek kiszolgáltatása, segédkezés a fel- és leszállásnál gyermekeknek, nőknek, aggoknak, helyutalványok kiadásánál a sorrendszerinti beszállás ellenőrzése, felügyelet a tilalmak betartására, az útvonal egyes főbb pontjainak jelzése a közönség részére, a kocsi megteltének a tábla leeresztésével jelzése, a megálló helyeknél a kocsi megállítása, visszahagyott tárgyaknak a rendőrséghez beszolgáltatása. 45. §. A kocsivezetőnek tilos: több személyt befogadni mint a mennyire a kocsi berendezve van, tisztátalan, undort gerjesztő külső betegségben szenvedő utast felvenni, kutyát, csomagokat bevinni engedni s a kocsit, mielőtt az utas beült, megindítni. 49. §. kocsisok hajtására vonatkozólag az általános hajtási szabályok vannak érvényben. Azonban társaskocsival csak mérsékelt ügetésben s a járdától legalább egy méter távolságban haladni. 51. §. A kocsisnak tiltva van: útközben helyét elhagyni vagy másnak átengedni, utasszerzés céljából meg-megállani, ostorát pattogtatni, lovait kínozni. 52. §. Tilos a kocsit hidakon, szük utczákban, utczasarkon és keresztezésnél megállítani (53. §.) s lovait máshol mint az állomáshelyen etetni. 55. §. Az utas köteles a beszállásnál jegyet váltani s azt megőrizni s (58. §.) magát a társaskocsiban illedelmesen viselni, lármás beszéd, zenéléstől tartózkodni. Ha valamely társaskocsi elromlik, az tartalékkocsival pótolandó. 63. §. E rendelet elleni kihágásokat részben az iparhatóság, részben a rendőrség bünteti. 64. §. Fürdőtulajdonosok külön társaskocsikat járathatnak kocsissal vezető nélkül. 1886/2150. F. M. r. értelmében e rendelet határozmányai nem alkalmazhatók oly társaskocsikra, melyek a szomszédos községekben közlekednek. (L. Krecs. Gyüjt. 243—256. l.)

Társaskocsik, s teherkocsik az Andrássy-úton. — L. Andrássy-úton fürdővíz, stb.

Távbeszélő felállítása. L. távirda felállítására stb.

Távbeszélő használata. (4201/fk. eln. 1900. r.) A központi felügyeletet tartó tisztviselők, oly esetekben, midőn a laktanyának, rendőr-őrszobáknak, avagy vasuti kirendeltségeknek távbeszélőn át utasításokat adnak, kötelesek mindenkor nevüket is bemondani.

Távbeszélő-huzalok levágása és ellopása. (9089/1899. Rfp. np.) A távbeszélő-igazgatóságnak a vonalokon foglalatoskodó munkásai éber figyelemmel kisérendők. A rendőrök őket, illetve a huzalokon foglalatoskodó munkásokat gyakran szólítsák igazolásra s mutattassák fel az igazolványukat. Azokat, a kik ilyennel nem birnak, állítsák elő az illetékes kerületi kapitányságnak. Ezen igazolványok szövege a következő (L. Rfp. ut. 1902.):

«A budapesti m. kir. távbeszélő-hálózat átalakító munkáinak műszaki vezetősége. 66. sz. 1902. év. Igazolvány. N. N. műszerész, vonalőr, vonalmunkás részére. Ezen jegy felmutatója a budapesti m. kir. távbeszélő-hálózat alkalmazottja; szolgálatának teljesítése végett a hálózat tartozékait képező készüléken, támpontokon, (tetőtartókon) szükséges munkák elvégzésével van megbizva. Kelt Budapesten, 1902. év január 1. (Aláírás és pecsét.)»

Távbeszélő- és táviratüzemnél ipari munka vasárnap. Távbeszélő-üzemnél előforduló ipari munka: egész nap. (14.837/1892. III. 1. p.) Távirda-üzemnél előforduló ipari munka: egész nap. (14.837/1892. III. 1. p.)

Távirda (távbeszélő) megrongálása. A távirdák vagy azok tartozékainak olyatén szándékos megrongálása, mely által a távirda használhatósága félbeszakíttatik vagy gátoltatik, vétséget képez. (Btv. 439. §.) Hasonlókép a gondatlanságból elkövetett olyan cselekmény vagy mulasztás, mely a távirda használhatóságát félbeszakítja. (Btv. 440. §.) Súlyosabb eset, ha azt táviró-hivatalnok vagy szolga okozta kötelességszegésével. (Btv. 441. §.)

Távirda-oszlopok, porczellánok és szigetelők megrongálása a rendőrök által megakadályozandó; a tettesek előállítandók.

Távirdatitok megsértése közhivatalnok által. Azon távirdahivatalnok vagy szolga, a ki a táviratot meghamsítja, törvényellenesen felbontja, visszautasítja vagy megsemmisíti vagy annak tartalmát jogtalanul mással közli, vagy másnak ily cselekményt megenged vagy épen segédkezik, a távirdai titok megsértésének vétségét követi el. (Btv. 201. §.)

Távirda-üzemnél előforduló ipari munka: egész vasárnap folytatható. (14.837/1892. sz. Ker. M. r. III. 1. p.)

Táviratok czímzése. (3124/fk. eln. 1895. sz. végzés.) A hivatalos táviratot tartalmazó boritékra a következő czímzés irandó: «A központi távirda-hivatal táviratfeladási osztályának, Budapest, Koronaherczeg-utcza 13. szám, földszint. Tartalma állami távirat.»

Táviratok feladása. L. állami táviratok stb.

Táviratok a napi jelentésekbe felveendők, kivévén a 12.392/fk. eln. 1901. sz. körirat szerint a bizalmas jellegü, szigorú titoktatást igénylő táviratokat, a melyeket semmi esetre sem szabad a napi jelentésbe belefoglalni, hanem azok átadása mellett, a mennyiben az szükségesnek mutatkozik, csupán élőszóval teendő jelentés a főkapitánynak.

Táviratok (hivatalos) feladása. (4893/1902. eln. sz. B.M.r.) Miután a feladott postai küldemények rendszerint 24 órán belől a nélkül is kézbesíttetnek, a táviratok használata lehetőleg mellőzendő s az ügy sürgős volta egyszerűen az illető postai küldemény boritékán jelzendő. A hatóság vagy az egyes hatósági közegek késedelmes eljárásából kifolyólag szükségesnek mutatkozó államtávirati intézkedések költségeit az illető mulasztó közeg

köteles viselni. A magánfelek érdekében (pl. hullaszállítási engedélyeknél) szükséges állami táviratok költségei az illető magánfelektől előzetesen szedendők be s az így befolyó összegek a budapesti m. kir. állampénztárba (Vámház) a belügyi tárcza javára szállítandók be.

Táviratkihordók kerékpárjai. (42.590/fk. I. 1896. sz. r.) Minden megrongálástól megóvandók s illetéktelen egyének által való elvitele megakadályozandó a rendőrközegek által. A táviratkézbesítők kerékpárjai arról ismerhetők fel, hogy «M. kir. táviratkézbesítő» felirással vannak ellátva, az első magyar varrógépgyár gyártmányai és szinben is elütők a rendes kerékpároktól, a mennyiben a rendszerint nikkelezett részek ezeken feketére edzettek, a kerékpár váza pedig vörös szinű.

Táviratkihordók a lánczhidon is kerékpározhatnak a 23.157/fk. I. 1900. sz. végzés értelmében. (L. Rédey Gyüjt. 1900. 88. l.)

Táviratok továbbítása központi felügyeleten. A 13.588/fk. 1899. eln. sz. körirat értelmében a továbbítást a segédletül kirendelt tisztviselők, elfoglaltságuk esetében pedig a tartalékos detektivek kötelesek eszközölni a detektivszobában elhelyezett telefonon.

Távíró felállítására és használatára vonatkozó szabályok megszegése. A ki közterület által vagy mások tulajdonát képező magánterület által elválasztott telkén vagy birtokán előzetes engedély nélkül távíró, távbeszélő vagy villamosjelző berendezést létesít vagy engedély nélkül fentart, vagy a ki magánhasználatú távírdát a magánhasználat természetével ellenkező módon használ, kihágást követ el. (1888 : XXXI. tcz. 11. §.) Illetékes a Jb. Indítványos. Indítványt a keresk. miniszter vagy megbizottja tehet.

Távollevő terhelt, ha letartóztatási ok nem forog fenn, hirlapilag idézendő. (B. P. 469. §.) Ha letartóztatási ok forog fenn, az eljárás azonos, mint a szökevényeknél. L. szökött terhelt kézrekerítése. (B. P. 470. §.)

Távozási tilalom. A bűnnyomozó hatóság megtilthatja a nyomozás szinhelyén levőknek az onnan való távozást vagy utasítja őket, hogy a nyomozás befejeztéig ugyanebben vagy valamely szomszédházban vagy helyiségben tartózkodjanak. A ki e tilalmat vagy rendelkezést megszegi vagy a hivatalos eljárást szándékosan zavarja, vagy a nyomozó hatóság hatáskörébe tartozó intézkedéseknek ellenszegül, letartóztatható. A letartóztatás 24 óránál tovább nem tarthat; ha pedig a nyomozás előbb nyer befejezést, azt azonnal meg kell szüntetni. Nem tartóztatható le ily esetben a fél ügyvédje, a szakértők, birósági tanuk és a katonák. Ezek távozásra utasíthatók s ellenük feljelentés tehető. (B. P. 97. §.)

Tehenek tőgyének mesterséges nagyobbítása. — (371/1886. kgy. szbr. — Krecs. Gyüjt. 139. l.) A fejőstehén tőgyé-

nek bárminemű módon való mesterséges nagyobbítása az egész főváros területén kihágást képez s a rendőrség által büntettetik. (Ki nem fejés, borjú eltávolítása a tőgytől stb.)

Tehenek legeltetése. L. legeltetés.

Teherhajók csak addig folytathatják útjokat, míg a partokat jól lehet látni. (1869/2362. Ker. M. r. 48. §.)

Teherkocsi állomásokon helyfoglalás. (51.484/fk. I. 1896. sz. r.) Teherkocsi állomáshelyen csak hatósági engedélylyel biró fuvarosok csak az engedélyben megjelölt számú kocsijaikkal foglalhatnak helyet s utasíttatnak különösen a VIII. és X. kerületi felügyelőségek rendőreiket mindenkor arra utasitni, hogy a fuvaroskocsik állomásozását csakis a hatóságilag kijelölt állomásokon tűrjék meg s jelentsék be, ha egy fuvaros az engedélyezettnél több kocsival áll ki.

Teherkocsi-állomások a központi vásárcsarnoknál. A főváros tanácsa 8558/1898. sz. határozattal a következő helyeket jelölte ki: 1. Az Imre-utczának a csarnok-térre néző keleti elejét 6 kocsi számára állandó állomásul; 2. a csarnok-udvarnak nevezett ház homlokzata előtti terület 6 teherkocsi számára mozgó-állomásul; 3. a csarnok-tér 6. számú ház előtti vonalat 6 teherkocsi számára mozgó-állomásul; 4. a Csepel-rakpart 7. sz. ház előtti vonalat 6 teherkocsi számára, mely utóbbi állomáson azonban csak délelőtt 10 órától kezdve foglalhatnak helyet a teherkocsik.

Teherkocstk bérkocsikkal közösen nem állomásozhatnak. L. bérkocsi szbr. V. f.

Teherkocsik a Dorottya- és Váczi-utczán. L. Dorottya-utczai teherforgalom.

Teherkocsi-közlekedés hidakon. Lásd hidakon teherkocsik.

Teherkocsi-közlekedés a Kerepesi-uton. (45614/890. sz. Tan. hat.) A Kerepesi-útnak a Rottenbiller-utczától a Kossuth Lajos-utczáig terjedő részén, befelé csak azon teherkocsik közlekedhetnek, melyek oda vagy onnan szállítnak terhet. A többi kocsinak vagy a Dohány- vagy a Népszinház-utczát kell használni. Kifelé a Nemzeti Szinház felől jövő teherkocsik a Népszinháznál kötelesek vagy a Dohány vagy a Népszinház-utczára bekanyarodni. Ezen intézkedés a halottszállító-kocsikra is szól. Nyáron esti 10 órától reggel 5 óráig, télen reggel 7 óráig a teherkocsi-közlekedés teljesen szabad. E rendelet elleni kihágások az rendőrség által a 470/1902. kgy. szbr. 22. §. alapján 100 kor. terj. pb. büntettetnek. (L. Krecs. Gyüjt. 259. l.)

Teherkocsik megterhelési képessége. L. hidakon teherkocsik.

Teherkocsik menetsebessége. 19.513/fk. I. 1896. sz. r. értelmében a megrakott szekér, továbbá egy szál ruddal ellátott egyfogatú szekér egyáltalában csak lépésben, a rugóval ellátott üres szekér pedig legfeljebb csak mérsékelt ügetésben haladhat.

Teherkocsi-közlekedés a Soroksári-utczán. (5054/1888. sz. Tan. hat.) A Borárus-térről a belső-Soroksári-utczán át befelé csak kisebb élelmiszert szállító kocsik vagy azon teherszekerek közlekedhetnek, melyeknek czélpontja itt van. Minden egyéb kocsi vagy a Csepel-rakparton vagy a Ferencz-körútra köteles a Borárus-téren kitérni. Kifelé csak az utczai és házi szemetet szállító kocsiknak tilos a belső-Soroksári-út használata, minden egyéb teherkocsi szabadon közlekedketik. E rendelet elleni kihágásokat a rendőrség a 470/1902. kgy. szbr. 22. §. alapján 100 kor. terj. pb. bünteti. (L. Krecs. Gyüjt. 258. l.)

Teherkocsik lámpái. 49.088/fk. I. 1896. sz. r. értelmében a kilyukasztott oldalu bádoglámpák és papirtölcsérekbe helyezett gyertyák használata tilos. A lámpák mindig a kocsi elején a kocsis mellett, esetleg az első tengely alatt a kocsi közepén olykép függesztendő ki, hogy azt a szembe jövő járművek okvetlenül megláthassák.

Teherkocsik a pesti oldalon dörzsfék nélkül is közlekedhetnek. (Olyanok melyek építési anyagot szállítanak.) — (32.579/1896. Fk. I. sz. r.)

Teherkocsik a Stefánia-úton. L. Stefánia-úti stb.

Teherkocsi tilalom a belvárosban. 55.411/fk. I. 96. sz. r. a IV. kerület belterületéről az átmenő teherkocsi-közlekedést eltiltja s csak oly teherkocsik közlekedését engedi meg, melyek oda vagy onnan szállítják rakományaikat. A Ferencz József-rakpartra a teherkocsival hajtás csak a Fürdő-utczán vagy az V. kerület más alkalmas utczáján vagy a Vámház-körúton át az új «Ferencz József-híd» mellett engedtetik meg s az elhajtásra nézve ugyanezen útvonalak betartása kötelező. Mindazon teherszekerek, melyeknek útiránya a belváros hosszában lenne, a mennyiben nem onnan vagy oda szállítják rakományaikat, csak a belváros megkerülésével a belső körútakon és pedig: a Vámház-, Muzeum- és Károly-körúton közlekedhetnek. E fk. rend. áthágása kihágást képez.

Teherkocsik útiránya, melyek vidékről jönnek. L. vidéki teherkocsik, stb.

Teherliftek vizsgálata. A liftekről még nincs szbr. De rendszerint a következő feltételek állapítandók meg: 1. Teherhordóképesség. 2. Személyszállítási tilalom. 3. Az ajtók kivülről nyithatók legyenek. 4. Biztos fogókészülék, hogy le ne zuhanjon. 5. Kellő világítás. 6. Önműködő megállítás. 7. A gépházba idegen nem mehet. 8. A felvonót vizsgázott ember kezelheti csupán. 9. Használati engedély előtt nem szabad használni. 10. Túlterhelés tilos. 11. Javitások után uj vizsgálat tartandó. 12. Állomáshelyeken rács legyen.

Teherszekerek ellenőrzése rendőrök által. (281/1895. Rfp. ut.) Teherszekerek rossz állapotban a főváros területén nem közlekedhetnek, a teherszekereken szállítandó homok, szén, czement, építési törmelék, mész stb. szállíttatik, az mindenkor le-

takarandó, a kocsik, illetve szekerek, rossz karban tartása miatt mindég a tulajdonos, míg a túlterhelés és az úttest bepiszkítása miatt a kocsis jelentendő fel a kerületi kapitánysághoz.

Teherszekerek közlekedése a Mária Valéria-utczában. A 13.078/fk. I. 96. sz. r. értelmében csak azon esetben engedtetik meg, midőn a teherkocsik ezen utczában levő házakhoz szállítanak, vagy ott raknak fel terhet. A IX. ker. dunaparti teherpályaudvartól az V. ker. területére vagy a Duna jobbpartjára és vissza közlekedő teherszekerek ezentúl a belső körúton és pedig a Vámház-, Muzeum-, Károly-, váczi- és Lipót-körutakon közlekedhetnek, azon teherszekerek pedig, melyek a Ferencz József-rakpart irányában az alsó rakparton, a gőzhajózási raktáraknál rakodnak, az elhajtásnál a Mária Valéria-utcza elkerülésével távozhatnak el. Ezen fők. rend. áthágása kihágást képez.

Teherszekerekről szóló szabályrendelet. (470/902. kgy. sz.) 1. §. Teherszekerek kellékei, talpszélessége. Kizárólag a fővárosban közlekedő rugó nélküli teherszekerek oly kerékkel látandók el, melynek talpszélessége legalább 10·5 cm. (4 hüvelyk). Vidékre is közlekedő, bort, sört, építési és kőanyagot stb. szállító szekerek 6·5 cm. ($2^1/_2$ hüvelyk) széles keréktalppal kell, hogy birjanak. Kerékátmérő: (rugó néküli társzekereknél) első keréknek legalább 51 cm., hátsónak legalább 58 cm.-nek, minden más szekérnél az első keréknél 71, illetve 78 cm.-nek kell lenni. 2. §. Teherszekeren vaskereket, kiálló, domború vagy csavarfejekkel ellátott abroncsokat tilos alkalmazni. 3. §. Dörzsfék alkalmazandó minden lejtős úton közlekedő szekérnél. Kerékkötést egyes helyeken a rendőrség engedélyezhet. Saru, szij, kerékkötés alkalmazása különben tilos. 4. §. Teherszekerek kivilágítandók feltünő helyen alkalmazott lámpával utczai lámpagyujtás idején. Szekértörésnél, fel- és lerakodásnál a szekerek szintén kivilágítandók. 5. §. Teherszekerek pléhtáblával látandók el, még a magánosoké is, ha azok állandóan a fővarosban közlekednek. E táblára a tulajdonos neve és lakása olvashatóan legyen kiirva. Oly tulajdonos, ki több kocsival bir, a kocsikat sorszámmal tartozik ellátni. 6. §. Teherszekérbe fogott állatról. Elcsigázott, testi hiba által járásban akadályozott, undort vagy szánalmat gerjesztő, ember vagy állatra veszedelmes betegségben szenvedő állatot járműbe fogni tilos. Lovaknak télen éles patkó. Szerszám erős és szilárd legyen. Egy szál ruddal ellátott egyfogatú szekérnél a vonóállat tartószijjal, továbbá a hámnál szijjal szorosan a lánczhoz füzendő. Építkezésnél s egyáltalán minden mélyen fekvő helynél dobogó alkalmazandó. 7. §. Teherszekerek rakomány súlya, a szekér súlyát beleértve a 80 métermázsát meg nem haladhatja. Egyáltalán a súlynak az úttal, a szekér minőségével s az állat vonóerejével arányban kell állani. 8. §. Teherszekeren nagy súlyu tárgyak szállítását a mérnöki hivatalba, azt pedig, ha két párnál több vonóállatot kell egymás elé fogni, a rendőrségnél kell bejelenteni. 9. §. Teherszekerek rakodás módja. A rakomány szélessége 3 métert, magassága a földtől

számítva 5 métert meg nem haladhat. A rakodásnak szilárdnak kell lenni, hogy semmi le ne hulljék. Porzó anyagok ponyvával letakarandók. Törmelék, vagy bármi rakomány elhullatása kihágást képez. 10. §. Kocsit egymásután akasztani, kivéve vető s gazdasági gépeket tilos. 11. §. Kerekek fékezése. Lejtős úton fékezni kell, de a kerék forgását nem szabad teljesen elzárni. 12. §. Teherszekerek hajtása. A kocsisnak munka, illetve cselédkönyvén kívül a rendőrség által kiállított hajtási jogosítványnyal kell ellátva lenni. Hajtási jogosítványnak mindig a kocsisnál kell lenni. Ideiglenes hajtási jogosítványt 48 órára a fuvarosok ipartársulata is adhat. A magánosok teherkocsisait, hajtókocsisokat is el kell látni hajtási jogosítványnyal. Hajtási jogosítvány vidéki fuvarosoknak, vagy teherszekerek kocsisainak nem kell. 17. §. Hajtás közben aludni, vagy a kocsit elhagyni a kocsisnak tilos. 18. §. Teherszekerek közt 3 m. távolság hagyandó. Két vagy több szekér egymás mellett nem haladhat. 19. §. Teherszekerek csak lépésben haladhatnak, ha nincs rugójok, valamint az egy szál ruddal ellátott egyfogatú szekerek is. Rugós, üres teher, s egyéb kocsik csak mérsékelt ügetésben haladhatnak. Hajtás és kitérés balra, előrehajtás jobbra. Üres kocsi tehernek, lemenő a felmenőnek tér ki. Katonaságba, temetési menetbe, körmenetbe behajtani. 20. §. Járdára felhajtani, közuti sinek mentén hajtani tilos. 21. §. Szánbafogott lovak csengővel látandók el. A kihágások felett a rendőrség biráskodik. 23. §. Bünt., ha törvénybe nem ütközik, 100 kor. terj. pb. 25. §. A kártérítés azonfelül.

Teje a borjas állatoknak 8 nappal előtte és utána a borjadzásnak el nem adható. Rendőri kihágást képez. (38.286/896. sz. F. M. r.)

Tejeskocsikban és kannákban (56.036/fk. I. 98. sz. r.) moslékot, zöldséget stb. tartani vagy szállítani tilos. Ezen rendelet áthágása esetén, a kihágást elkövetők az 1876. évi XIV. tcz. 7. §-a alapján büntettetnek.

Tejeskocsikon mit szabad szállítani? (49.911/1900. sz. főpolgármesteri sz.) A tejeskannákban és tejet szállító kocsikon élelmiszereknek, fűszereknek, lisztnek, korpának és egyéb tisztátlanságot s fertőzést nem okozó tárgyaknak tiszta zsákokban vagy csomagokban szállítása meg van engedve.

Tejjel, tejfellel házalni tilos. (12.650/98. sz. tan. hat. — L. Rédey Gyüjt. 1898. 53. l.)

Tej és tejnemű palaczkok megjelölése. (46.815/888. sz. F. M. r. — L. R. T. 1888. 2130. l.) A fővárosban a tej-, és tejneműek palaczkjai 1 liter, 0·5 liter és 0·2 liter mérték szerint készíttessenek. Ezen palaczkoknál a mérték neve a vonás alatt a nyakon maradandólag és elválaszthatlanul fel legyen jegyezve. Ki e rendelet ellen vét, a mértékek elkobzásán kívül az 1879. évi XL. tcz. 136. §-a alapján 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, visszaesés esetén, ha az utolsó büntetés óta 2 év nem telt el, 8 nap és 400 koronáig terjedhető elzárással büntethető. E rendelet

nem zárja ki, hogy a tejet nagyobb hitelesítetlen kannákból hitelesített folyadékmértékkel, ki ne mérhessék.

Tej, vasárnapi munkaszünet. Tej árúsítása és házhoz szállítása: egész nap. (14.837/92. sz. III. *A)* 1. *g)* pont. 66.058/VIII. 1901. sz. h. K. m. r.)

Telefon. L. távbeszélőt is.

Telefonértesítések. (25/I. 1898. sz. Rfp. ut.) Telefonon vett fontosabb értesítések az őrszobán levő telefonkönyvbe bevezetendők.

Telefon használata zivatarban. A 5262/1898. fk. eln. sz. rendelet szerint a telefont használni zivataros időben tilos.

Telefon Hirmondó. A Telefon Hirmondó vállalat vonalai- és sodronyainak megrongálása 1878. évi V. tcz. 418. és 439. §-aiba ütköző vétséget képez, minélfogva minden oly esetben, midőn ily irányban panasz tétetik, vagy feljelentés adatik be, a rendőrség a tényállás felvételére s az előnyomozás megtartására kötelezve van.

Telefon-Hirmondó villamáramának jogtalan elsajátítása. A 2132/97. I. fk. sz. r. értelmében megakadályozandó. A nyomozatot a rendőrség teljesíteni tartozik ez irányban is, ha a társulat feljelentést tesz.

Telefonügyelet rendőr-őrszobákon. (11.378/1901. sz. Rfp. r.) Minden őrszobán az őrszobai telefonnál rendőr legyen mindig rendelkezésre, a ki felcsengetésre azonnal válaszolni köteles, mulasztást elkövető ellen eljárás indíttatik.

Telefon vidéki használata. (10.660/Rfp. 1901. sz. r.) Mindazon esetekben, midőn a főváros területén kívül levő telefonállomásokkal leendő összeköttetésnek szüksége forog fenn, a felhivandó telefon-állomás neve mindenkor előzetesen közlendő a főkapitánysággal, hogy pl. vidékre X. Y. községgel kérek összeköttetést.

Teleki-téri ószeres-csarnok. L. ószeres tőzsde-csarnok.

Teleki-téri zsibárus-boltok. L. zsibárus-boltok használata.

Temetési bárcza. L. bárcza, temetési.

Temetési költségek. L. állami tisztviselők, altisztek stb.

Temetkezési költség elhalt rendőrök után. (Szerv. szab. 65. §.) A főkapitány utalványoz a rendőr-pénztárból minden elhalt: *a)* altiszt után 120 koronát; *b)* véglegesített rendőr után 80 koronát; *c)* próbaidős rendőr után 60 koronát. Az elhalt rendőr családjának (árváinak) temetkezési járulékra van igénye. (1885. évi XI. tcz.) A temetkezési költség ezen járulékból levonandó.

Temetési menetek útiránya. A 45.641/fk. I. 96. sz. r. értelmében a temetkezési vállalatok a temetéseknél mindenkor a legrövidebb, közvetlen összekötő és lehetőleg széles utakat tartoznak használni és kerülő utakon, főleg a belváros szükebb utczáin csak akkor haladhatnak át, ha erre előzőleg engedélyt nyertek. A mennyiben valamely temetkezési vállalat ezen rendelkezéstől eltérőleg járna el, úgy az 1879: LXXXII. tcz. 120. §-a alapján ellene a kihágási eljárás megindítandó.

Temetésnél rendőrök diszben tartoznak megjelenni. (151/96. Rfp. ut.)

Temetkezési vállalatok személyzete a közuti kocsikon nem közlekedhetik. (5425/fk. I. 1900. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. 1900. 103. l.) A villamos-vasutak igazgatóságai alkalmazottaikat kötelezzék, hogy a temetkezési-vállalatok egyenruházott közegeit, nemkülönben a rákoskereszturi temető hullaházában bonczolásnál foglalkozó egyéneket járműveikre felszállani ne engedjék és ha mégis felszállanának, azokat esetleg rendőri segítség igénybevétele mellett is, leszállásra kényszerítsék.

Temetkezési vállalatok vasárnapi ipari munkája szabad: egész nap. (14.837/92. sz. III. 8. pont. Ker. M. r.)

Temetőőrök. L. köztemető szbr. 23—28. §-ai.

Temető szabályzata. (448/882. kgy. sz. szbr.) A köztemető valláskülönbség nélkül halottak eltemetésére szolgál. A sirhelyek általában az 1876. évi XIV. tcz. értelmében 30 évig tartatnak fent. Ha egy parczella betelt, 30 év multával a főváros hirdetményben azt közzé teszi, s egy év alatt jogában áll a hozzátartozóknak a parczellában nyugvó holttetemet az új temetkezési helyre átvitetni. Sirhelyek, sirboltok felek és családok közt csere, adásvevés, vagy bármi jog-ügylet tárgyát nem képezhetik. A köztemetőre a felügyeletet a főváros tanácsa, a temető-bizottmány által gyakorolja. Sirások csakis magyar nyelvben jártas, józan és fedhetlen előéletü egyének lehetnek. Kötelesek márczius 1-től november 3-ig reggel 5 órától déli 12 óráig s délután 1 órától este 9 óráig, november 4-től pedig február végéig reggel 6 órától déli 12 óráig s délután 1 órától 7-ig a temetőben tartózkodni. Két sirásó éjjel sorrend szerint a temetőben tartózkodni köteles. Kötelesek továbbá a temetésnél tiszta egyenruhában megjelenni s munkájukat kegyeletesen végezni. Borravalót a gyászkisérettől kérni tilos. A sirások csakis bárczával ellátott halottat temethetnek el, s a bárczák, melyről a szelvényt leszakítják, a félnek visszaadják, a szelvényt pedig a temető igazgatónak beszolgáltatják. A sirásó magányos felektől munkát nem fogadhat el. Tilos temetés, s a felekkeli érintkezés alkalmával dohányozniok. Temető-őr csak magyarul irni és olvasni tudó józan, büntetlen, kifogástalan életü egyén lehet. Kötelességük a köztemetőben a rendet fentartani, az épületekre, sirokra, emlékekre stb. felügyelni, s a közbiztonság megóvása érdekében éjjel is felváltva őrjáratokat tartani. A temető-őröknek a felektől pénzt bárminemü czimen elfogadni s hivatalos működésük alatt dohányozni tilos. Temetőkezelési szabályok. A temető parczellákra van osztva s minden egyes parczella római számmal jelöltetik meg. A temetőbe halottak csakis halottkémi bizonyítvány alapján vagy a rendőrség engedélyével temethetők el. Egy nagy sirhelyre csak egy halott temethető el s csak járvány esetén van megengedve kivételesen, hogy egy 10 éven alóli gyermek hozzátemettessék. Sirhelyek méretei: *a)* nagy sir 1·89 m. hosszú és mély s 0·94 m. széles; *b)* gyermeksir 1·26 m. mély és hosszú;

sirok egymástóli távolsága: nagyoknál 0·63 m., kicsiknél 0·32 m. Holttetemek áthelyezését a temetőben egyik helyről a másikra a tiszti főorvos engedheti meg. Áthelyezések csakis márczius 1-től április végéig reggel 7 órától este 9 óráig történhetnek, mikor is csak a családtagok, hozzátartozók, a tiszti főorvos s a temető-igazgató lehetnek jelen. Minden sirboltról külön sirboltkönyv vezetendő az igazgató által. Temetői rendőri szabályok. A közönség a köztemetőt márczius elejétől november 3-ig reggel 7 órától este 1/28-ig, november 4-ikétől február végéig reggel 1/28 órától este 1/27 óráig látogathatja. A bezárás ideje harangszóval jeleztetik, mikor is köteles mindenki a temetőt elhagyni. Temetőben tilos lármát csinálni s a kegyeletet sérteni. Virágot tépni, fákat, bokrokat, tárgyakat rongálni, gyepet, vagy földet ásni, kutyákat a temetőbe vinni; vasárnap és ünnepen magánfeleknek munkát végeztetni nem szabad. A gyepen feküdni vagy gyermekekkel ott letelepedni nem engedtetik meg. Tiz éven alóli gyermekek csak felnőttek kiséretében engedtetnek be. E szabályrendelet elleni kihágásokat a temető-igazgatóság feljelentése alapján az illetékes ker. kapitányság bünteti 4—100 kor. terj. pb. (L. Krecs. Gyüjt. 189—197. l.)

Templom s képviselőválasztás. L. lelkész stb. L. vallási tisztelet tárgyai stb.

Tengeralatti kábel megrongálása vétséget képez s ha gondatlanság forog fenn az 1888: XII. tcz. 5. §-ába, ha szándékosság, akkor u. a. törv. 6. §-ába ütközik.

Tenyész-igazolvány. L. apaállatot tenyész-igazolvány nélkül stb.

Tenyésztés czéljából vadakat befogni, csak a vadászat tulajdonosának, bérlőjének, vagy szakavatott megbizottjának szabad. (1888: XX. tcz. 15. §.)

Terhelt az, a ki ellen a bünvádi eljárás folyik. (B. P. 13. §.)

Terhelt kihallgatása. Minden terheltet külön és élőszóval kell kihallgatni. Kivánságukhoz vagy a szükséghez képest tanuk jelenlétében. Fegyveres erő vagy csendőrség tagja ilyen birósági tanukép nem alkalmazható. (B. P. 132. §.)

Terhelt személy azonossága mindjárt az első kihallgatás kezdetén állapítandó meg. S ha a terhelt bemondásaihoz kétség fér, a terhelt személyi viszonyai nyomozás tárgyává is teendők. (B. P. 133. §.)

Termények felhasználása. L. jogtalan használat.

Terpentin-lopás erdőből. L. erdei lopásról.

Természetbeni lakásban javítások. (L. Rédey Gyüjt. 1901. évf. 17. l. — Állandó előleg.) A bérlet útján biztosított épületek után javítási kiadások csak akkor számíthatók fel, ha a fennálló bérleti szerződések értelmében a bérbeadók ily javítások teljesítésére kötelezve nem lennének. A természetbeni lakások gyanánt kijelölt helyiségekben időnkint előforduló ily javításokat

illetőleg a számvevőségi szolgálati utasítás 183. §-ának határozmányai irányadók.

Természetelleni fajtalanság vétségét képezi a férfiak között, valamint az embernek állatokkal elkövetett fajtalansága. (Btv. 241. §.) Büntettet képez, ha erőszak vagy fenyegetés alkalmaztatott, vagy pedig a bűntett a sértettnek halálát okozta. (Btv. 242. §.)

Természetes virágok árusítása vasárnap egész nap szabad. (14.837/92. II. A. Ker. M. r.)

Testisértés. A ki másnak testét szándékosan, de ölési szándék nélkül bántalmazza, vagy egészségét sérti, ha az ezáltal okozott sérülés, betegség vagy elmekór 20 napnál hosszabb ideig tartott: a súlyos testisértés büntettét, ha 20 napot túl nem haladott, de 8 napnál tovább tartott, a súlyos testisértés vétségét, ha pedig 8 napnál tovább nem tartott: a könnyü testisértés vétségét követi el. (Btv. 301. §.) A gondatlanságból okozott súlyos testisértés a Btv. 310. §-ába ütköző vétséget képez. A könnyü testisértés vétsége miatt az eljárás indítványos. (Btv. 312. §.) Házifegyelem gyakorlásában elkövetett könnyü testisértés nem büntetendő cselekmény. (Btv. 313. §.)

Testisértés szakértői megállapítása. Hogy az orvosszakértőknek testisértésnél miket kell szükségképen megállapítani l. B. P. 242. §-át. Törvényszéki, törvényhatósági, államrendőri, járási, községi vagy körorvos véleménye birói szemle nélkül is elfogadtatik. (B. P. 245. §.)

Testrészek eltakarítása. L. orvosok által, stb.

Tettesek gyanánt tekintendők mindazok, a kik a büntettet vagy vétséget együtt vagy közösen követik el. (Btv. 70. §.)

Tettestársak. L. tettesek.

Tettető terhelt. Ha a terhelt siketnek, némának, tompaelméjűnek vagy elmebetegnek tetteti magát és a hatóság a tettetésről meggyőződik: arra kell figyelmeztetni, hogy viselkedése a tárgyalás folytatását nem akadályozza s hogy esetleg a védelem eszközeitől fosztja meg magát. (B. P. 134. §.)

Tettleges ellenszegülés. L. fegyverhasználat.

Téasütemények árusítása vasárnap. Úgy mint a czukorka-árusítás: egész nap gyakorolható. Csokoládé, téasütemény árulóhelyek czukrászati üzletek jellegével birnak s vasárnap is egész nap nyitva tarthatók.

Téa-kereskedések azonban vasárnap déli 12, illetve junius, julius hónapokban 10 órakor becsukandók. (14.837/92. II. *A)* Ker. M.)

Tébolyodottak. L. elmebetegek.

Téglaégető-iparnál vasárnap az égetési munkák egész nap gyakorolhatók. (14.837/92. I. Ker. M.)

Télen lovak éles patkóval látandók el. L. állatok járműbe fogása.

Tényleges katonák kerékpározása. L. katonák kerékpározása.

Tényleges szolgálatban álló katonák megidézése. Az 1901. évi 11.463. Ig. M. sz. a. kiadott körrendelet szerint a tényleges katonai (honvéd, csendőr) szolgálatban álló összes egyéneknek polgári peres és peren kívüli ügyekben tanuként való megidézésekor a jogkövetkezményekre való figyelmeztetés mellőzendő, illetve az ily idézésekre használt űrlapokból a szöveg ezen része kitörlendő.

Tésztagyártásnál vasárnap a szárítási munkák egész nap gyakorolhatók. (14.837/92. II. *A)* Ker. M.)

Tilalmi időben halászat. L. halászat ellenőrzése.

Tilalmi időben lőtt vad, ha az bekerített területen lövetett, csak községi igazolvánnyal szállítható. (38.871/83. B. M. r. — Vad. törv. 18. §-ához.)

Tilalmi időben (vadászati) madarak fiait elfogni, fészkeit megrongálni, tojásait elszedni tilos. L. hasznos madarak. Vadászati tilalom.

Tilalmi időben vadászat. L. vadászat ellenőrzése.

Tilalmi jelek óvása mezőkön. L. gazd. term. ellopása.

Tilalmi táblával jelzett területre lépni, azon átjárni: kihágást képez. L. idegen területen járás.

Tilalmi táblák rongálása erdőkben. L. erdei kártételről.

Tilalmi táblák megrongálása. Lásd emlékművek megrongálása.

Tilosban talált baromfi megölhető. Lásd baromfi a tilosban.

Tilos vízhasználat. Öntözésre, itatásra, usztatásra, fürdésre, mosatásra és jégvágásra csak a hatóságilag kijelölt vizek, illetve partrészek használhatók. A tilalom megszegői az 1885. évi XXIII. tcz. 185. §-ába ütköző kihágást követnek el s feljelentendők. Illetékes a Kh., Budepesten a ker. előljáróság.

Tiltott czimer használata. L. tiltott zászló.

Tiltott házalásra vonatk. fk. rendeletből. (1279/1887. fk. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. I. 216. l.) *f)* A rendőröknek jogában áll és kötelességéhez tartozik tehát minden házalótól a házalási engedély felmutatását követelni s azt, ha házalási engedélyt (össze nem tévesztendő az iparigazolvánnyal, a mely házalásra senkit sem jogosít fel) felmutatni nem képes, vagy ha a felmutatott házalási engedély Budapest főváros politikai hatósága által láttamozva nincsen, az illető ker. kapitánysághoz feljelenteni, esetleg előállítani. *h)* Előállításnak csak a következő esetekben van helye: 1. ha a házaló oly czikkekkel házalva kereskedik, melyekkel a házalás a pátens 12. §. szerint reá nézve általában tilos; 2. ha a házaló házalási engedélyt nem képes felmutatni; 3. ha a házaló igazolásra felhivatván, igazolását megtagadja; 4. ha a házalónak hivatalból igazoltatása szükségesnek mutatkozik. Egyébként L. házalva tilos árusítni.

Tiltott hirdetés közzététele a Kbt. 48. §-ába ütköző kihágást képez. Illetékes a J. b.

Tiltott játékkal foglalkozók előállitandók. L. előállitandók a közrend érdekében.

Tiltott játékok megakadályozása tárgyában kiadott 780/880. kgy. szbr.) 1. Törvény által nem tiltott játékok kávéházakban, vendéglőkben stb. csak az üzleti főhelyiséggel nyilt ajtókkal, egyenes és közvetlen levő helyiségekben engedhetők meg, s ott is csak akkor szabad játszani, ha az a főkapitányságnak bejelentetett s az a helyiséget e czélra elfogadta. E tilalom áthágása 4—100 kor. terj. pb. vagy megfelelő elzárással büntethető. Hazárdjáték miatt gyanuba vett hely rendőri felügyelet alá helyezendő. E rendelet minden üzletben 4—100 kor. terj. pb. terhe alatt kifüggesztendő. Itél a ker. kapitányság.

Tiltott jelvény használata. L. tiltott zászló.

Tiltott játékokat a 64.573/901. sz. B. M. r. 8. §-a sorolja fel. L. szerencsejátékok cz. alatt.

Tiltott lövöldözés. 100 kor. terj. pb. büntethető: 1. a ki a hatóság tilalma ellen valamely községben vagy ennek közvetlen közelében lő; 2. a ki lőfegyvert használatra vagy töltött lőfegyvert felügyeletre olyan egyénnek enged át, a ki az erre szükséges jártassággal vagy értelmi tehetséggel nem bir. (Kbt. 115. §.) Illetékes a Rh.

Tiltott nyomtatványok árusitása, hirdetése és terjesztése az 1848 : 18. tcz. 27. §-ába ütköző sajtó-rendőri kihágást képez. Erdély területén az 1852. sajtórendtartási szab. 32. §-ába ütköző kihágást. Itél a Jb. Feljelentendő s a terjesztésben ért ilyen nyomtatványok elkobzandók. Melyek azok? Azt a hivatalos lapok közlik esetről-esetre.

Tiltott sorsjegyek hirdetése kihágást képez. (1889. évi IX. tcz. 7. §.) Feljelentendő.

Tiltott tankönyvek használata. Lásd államellenes tankönyvek.

Tiltott visszatérés. A ki a magyar állam területéről vagy annak egyik részéről, vagy valamely vidék, város vagy község területéről a hatóság által jogerejüleg kitiltatott és a tilalom tartama alatt oda, a honnan kitiltatott, a hatóság engedélye nélkül visszamegy: egy hónapig terj. elzárással büntetendő. (Kbt. 70. §.) Illetékes a Rh.

Tiltott zászló használata. A ki olyan zászlót, czimert vagy jelvényt tűz ki vagy nyilvánosan használ, árul vagy másként terjeszt, a melynek kitűzése vagy használata azon okból, mert azok az állam és törvényes intézményei iránti ellenséges irányzatok jelzéseül szolgálnak, miniszteri rendelet által tiltva van: tizenöt napig terjedhető elzárással és 400 koronáig terj. pb. büntetendő. (Kbt. 36. §.) Illetékes a J. b.

Tisztelgés szolgálatban. L. őrhelyen tisztelgés.

Tiszti orvosi czim jogtalan használatát 102.838/900. B. M. r. szabályozza. (Kbt. 45. §.)

Tisztogatási átalány az őrszobáknak. (112.412/99. V. b.

B. M. r.) E rendelet szerint az őrszobák 3 osztályba soroztatnak s a szerint kapnak 14, 12 vagy 10 korona tisztogatási átalányt. A 16.506/98. fk. eln. sz. r. szerint az átalányok havonta, utólagosan lesznek az őrszobavezető ellenőr s egy odatartozó rendőr által aláirt nyugta alapján kifizetve. Nyugtaminta a 24/I. 1899. napiparancsban van.

Tisztogatási eszközök beszerzése a főparancsnokság részére csakis főkapitányi rendelet alapján eszközölhető. (Gazd. kez. ut. 102. §.)

Tisztviselők ellen kihágási ügyben hozott itéletek megküldendők a közigazgatási bizottságnak. (1886 : XXIII. tcz. 18. §.)

Tisztviselőknek hivatalos kiküldetésénél illetmények. L. illetmények kiküldetéseknél stb.

Tisztviselők kimaradásánál eljárás. L. eljárás stb.

Tisztviselők megbetegedésénél eljárás. L. eljárás stb.

Tisztviselőknek a rendőrök kötelesek a szabályszerű katonás tisztelgést megadni úgy szolgálatban, mint szolgálaton kívül. (214/96. Rfp. ut.)

Tisztviselő-telepen szemeteskocsik közlekedése korlátozva van. L. szemeteskocsik stb.

Titkos iratok közlése az ellenséggel hűtlenség bűntettét képezi. L. hűtlenség czim alatt.

Titkos bordélyos az, ki a rendőrség által kiállítni szokott engedély nélkül bordélyt tart vagy a kéjelgést bármely helyen pénzbeli jutalom ellenében bárki részére üzletszerűleg előmozdítja, illetve ennek czéljából a kéjelgést türelmi bárcza nélkül üzletszerűleg folytató nőszemélyeket házába vagy a lakásába befogad. (L. Krecs. Gyüjt. 379. l.)

Titkos kéjelgés és annak közvetítése. (49.465/900. fk. rend. — (L. Rédey Gyüjt. 1900. 78. l.) 39. §. Rendőri engedély, bárcza vagy egészségi lap nélkül kéjelgést keresetből üzni, azt elősegíteni, közvetíteni, arra lakásán vagy üzlethelyiségében alkalmat adni, vagy annak véghezvitelére bármi módon közbenjárni tilos. 40. §. Azon nőszemélyek, a kik rendőrközegek följelentése vagy egyéb megbizható adatok alapján a keresetkép üzött titkos kéjelgésben gyanusaknak találtatnak, életmódjuk, foglalkozásuk és keresetükre nézve igazolásra szoritandók. Ha a fenforgó körülmények indokolttá teszik, orvosi vizsgálatuk elrendelendő. A mennyiben az ily nők megfelelő foglalkozást és a fentartásukhoz szükséges tisztességes keresetet igazolni nem képesek, jegyzőkönyvileg megintendők és további életmódjukra nézve alkalmas módon megfigyelendők. Ha a megfigyelés folyamán visszaesés tapasztaltatnék, orvosilag újból megvizsgálandók és ha javulásukra kilátás nincs, és bárcza vagy egészségi lap kivételére nem hajlandók; az idegen illetőségűek eltolonczolandók, a helybeliek pedig szigorú rendőrfelügyelet alá helyezendők.

Titkos kéjelgés szállodákban. L. szállodák és vendéglők közegészségügyi, stb.

Titkos kéjnő mindazon nőszemély, ki a kéjelgést, mint megélhetési módot, a rendőrség által kiállítni szokott türelmi bárcza vagy egészségi lap nélkül, pénzért és üzletszerüleg gyakorolja. (L. Krecs. Gyüjt. 379. l.)

Titkos kerítő az, ki pénzbeli jutalom mellett a kéjelgést bárkinek üzletszerüleg lehetővé teszi. (L. Krecs. Gyüjt. 379. l.)

Titkos prostituczióra vonatk. nyilvántartás. (1901. évi 14.794/fk. I. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. 1901. 33. l.) Az engedély nélkül üzött keresetszerü titkos kéjelgés, leánykereskedés, kerítés és közvetítés miatt büntetett vagy feljelentett egyénekről a főkapitányság erkölcsrendészeti ügyosztályánál külön nyilvántartás létesíttetett. Az összes kerületek pedig kötelezvék a titkos kéjelgés, leánykerítés, engedély nélküli közvetítés és leánykereskedés miatt büntetett vagy megintett nők jegyzékét a név, születési hely, lakás, a feljelentett kihágás és a büntetés vagy egyéb intézkedés pontos feltüntetésével mindenkor beküldeni az erkölcsrendészeti ügyek előadójához; végül a r. fogház és tolonczügyosztály vezetője a fentjelzett kihágások miatt eltolonczolt vagy kitiltott egyének jegyzékét tartozik a nevezett ügyosztályhoz beküldeni.

Titkos összetételű gyógyszert a gyógyszerészek sem árulhatnak. (15.370/881. B. M. r.) E tilalom áthágása kihágás.

Titkos összetételű gyógyszerekre tilalom. (5991/VIII. 1884. B. M. r. — L. 1884. R. T. 46. l.)

Titkos összetételű szerek külföldről behozatala. L. gyógyszerárúknak stb.

Titok. L. hivatalos titok stb.

Titoktartás a nyomozási eljárásban. A rendőri hatóság a nyomozásra vonatkozó titoktartást szigorúan köteles megőrizni és gondoskodni, hogy a nyomozás vagy annak egyes részei csak akkor és annyiban hozassanak nyilvánosságra, a mikor és a mennyiben az a nyomozás érdekében — vagy közérdekből — kívánatos. A nyomozásra vagy annak egyes részeire vonatkozó közleményeket a rendőri hatóság tagjai és közegei mindenkor csakis a rendőri hatóság főnökének tudtával és beleegyezésével hozhatják nyilvánosságra. (Ut. 41. §.)

Titok tiltott felfedezése. Azon közhivatalnok, ügyvéd, orvos, sebész, gyógyszerész, szülésznő, a ki valamely család vagy személy jó hírnevét veszélyeztető és hivatalánál, állásánál vagy foglalkozásánál fogva megtudott vagy reá bizott titkot alapos ok nélkül felfedez, vétséget követ el. Az eljárás indítványos. Kiterjed e szankczió fent megjelölt személyek segédeire is. (Btv. 328. §.)

Tóhajózási jelzések és kitérési szabályok. (32.292/89. Ker. M. r.) L. hajózás.

Tóhajózási kihágások. L. csatorna és stb.

Tojásfehérje borderítéshez. L. borkezelésnél mi szabad?

Tojásai a hasznos madaraknak. L. madarak pusztítása.

Tok-halászat. L. halászati tilalom.

Tokaji bor házasítása. (53.850/97. VI. A. Ker. M. r. 7. §. Ha a tokaji borvidéken termett borhoz más (akár hazai, akár külföldi) bor kevertetik, az így összeházasított bort «tokaji», «hegyaljai», «szamorodni» elnevezés alatt, vagy pedig a tokaji borvidék vagy ezen borvidékbe tartozó valamely község vagy hegy megnevezése mellett forgalomba hozni tilos.

Tokaji bor mazsolaszőlővel való hamisítása. Az 1893 : XXIII. tcz. 3. §-a tiltja az oly természetes bornak, melyhez mazsolaszőlő is hozzáadatott, tokaji, hegyaljai vagy szamorodni elnevezés alatt való forgalomba hozását.

Tolakodó hirlapárusok. L. hirlapok utczai elárusításához.

Tolmács alkalmazása. Tolmács alkalmazandó, ha a hatósági közeg a terhelt részéről használt nyelvben nem járatos. (B. P. 140. §.)

Tolmácsok díjazása. L. az 1902. évi 137.000. sz. B. M. r. — Budapesten az 1902 : 11.754/fk. eln. sz. r. az irányadó.

Tolmácsok esküje. A tolmácsok a B. P. 140. §. értelmében esküt tesznek a tolmácsolás előtt. Az eskümintát az 1900. évi 107.718/V. b. sz. B. M. r. irja elő.

Tolmácsok megesketése siketnémáknál. (70.908/fk. II. 1900. sz. körirat.) A B. P. 140. §-a előirja általánosságban az alkalmazandó tolmács megesketését. Tehát siketnémákat tolmácsolókkal szemben is a rendes eskü-minta alkalmazandó.

Tolonez- és fogházügyi szbr. L. Krecs. Gyüjt. 90. l.

Tolonczházban elhaltak. L. rendőrfogházban stb.

Tolonczkocsiba rendőr nem ülhet be. A tolonczkocsin szállított rabok kiséretével megbizott rendőröknek kötelességük meggyőződni elindulás előtt arról, hogy a tolonczkocsi zárai jól zárhatók-e, azután hogy az ajtót jól zárták-e be és a kocsis mellett helyet foglalva, útközben is figyelemmel legyenek arra, hogy a kocsiban ülő rabok csendesen viselkednek-e s hogy nem-e próbálgatják a kocsi ajtaját kinyitni. Gyanus tünetek eseteiben azonnal állítsák meg a kocsit és győződjenek meg, hogy történt-e valami, ha tényleg történt volna, úgy a körülményekhez képest a saját belátásuk szerint intézkedjenek, esetleg segítségül hiva a legközelebbi őrszemet és csak akkor folytassák útjokat, ha minden rendben van. A rabok közé beülni szigoruan tiltva van. (1902. évi 854. Rfp.)

Tolonczkocsi vámoknál. A fő- és székvárosi m. kir. pénzügyigazgatóság 91.559/v. 901. sz. körrendeletében mihez-tartás végett figyelmeztette a helybeli összes m. kir. fogyasztási adóhivatalokat és pénzügyőri biztosságokat, hogy a székesfőváros zárt adóterületére bejövő rabszállító tolonczkocsik csakis alapos és indokolható gyanu-ok esetében vizsgálandók meg s ez esetben is csak a legnagyobb elővigyázat mellett. (12.482/Rfp. 1901. sz.)

Tolonczkocsi-zárak. (170/fk. eln. 1902. sz.) A rabszállító kocsis a szállítás megkezdése előtt tartozik a nála levő lakat-

kulcsot a kulcsárnak vagy a rendőr-ellenőrnek átadni. A lakatokat minden esetben a rendőr-ellenőrnek (illetve a kulcsárnak vagy a mellé beosztott rendőr-ellenőrnek) kell kinyitnia és bezárnia, csakis akadályoztatása esetén bizhatja azt valamelyik jártas rendőrre. E kulcs azután a kisérő rendőrnek adandó át a czélból, hogy ha útközben valamely sürgős indok követelné, az ajtót ő is felnyithassa. A rabszállítás befejeztével a kulcsár vagy rendőr-ellenőr a lakatkulcsot a kocsisnak visszaadja. A zárakat vigyázattal kell kezelni, a tapasztalt hiányok pedig a szükséghez mérten vagy közvetlenül a vállalkozóval közlendők, vagy pedig ide beterjesztendők.

Toloncz-szabályzat. (B. M. 1885. 9389. sz. — L. 1885. R. T. 164. l.)

Toloncz-szállítmány vasuthoz kisérése. L. kényszerútlevéllel utazók stb.

Tolonczkisérőknek utasítás. (45.668/fk. I. 900. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. 1900. 59. l.) A tolnczkiséret csak azon legmesszebb fekvő állomásig történik, melyen a csoport utolsó tolonczai átadatnak. Ezen utolsó állomásról a tolonczkisérők a legközelebbi személyvonattal visszafordulnak. A csoportban levő tolonczokat a kisérők a tolonczlevélre jegyzett útbaeső állomásokon az ottlevő hatósági közegeknek a tolonczlevelekkel, valamint a toloncz okmányaival és értéktárgyaival együtt átadják és az átvételt a már előre elkészítendő átvételi könyvekben elismertetik. A tolonczkisérő rendőrök az útbaeső tolonczállomásokon is vehetnek át továbbszállítás, illetőleg visszafelé jövet a fővárosba kisérés végett tolonczokat, ha ezek szabályszerű tolonczlevéllel el vannak látva és a jelzett irány felé továbbítandók. A kisérethez kivezényelt őrök egyike, mint a szállítmány vezetője, a tolonczházi őrség létszámából vezénylendő ki, a többi kisérő rendőrt pedig esetről-esetre a r. főparancsnokság fogja kirendelni. Az útközben átvett tolonczok élelmezéséről az átadó hatóság tartozik gondoskodni.

Tolonczkórház házirendje. L. házirendje stb.

Tolonczok vasuton utazása. Az 1900. évi 36.225/V—c. számú B. M. rendelet értelmében a kényszerútlevéllel ellátott, de kiséret nélkül utazó tolonczok, továbbá hatósági kisérőlevél alapján a tolonczok és a kisérők, az utóbbiak visszautazás alkalmával is, valamint ha a tolonczok átvétele végett azok tartózkodási helyére utaznak, a m. kir. államvasutakon és a kezelésük alatt álló helyiérdekű vasutakon, valamint a déli vasut kivételével a többi magán-vasutakon díjmentesen utazhatnak a személyvonatok III. osztályában.

Tolonczolás. A toloncz-szabályzat 9389/1885. sz. B. M. r. A bilincshasználatot ily alkalommal a 2082/872. I. M. r. szabályozza. A tolonczoknak Ausztria és Németországgal való kölcsönös átvételéről az 58.023/89. sz. B. M. r. adja meg az intézkedési kört, ha az állampolgárság már meg van állapítva. A vasuton

való tolonczolás iránt pedig a 119.055/900. sz. B. M. rendelet intézkedik.

Tolonczolása cselédek s tanonczoknak. Lásd iparostanonczok tolonczolása.

Tolonczolási határozatok elleni felebbezések halasztó hatálylyal nem birnak s csak mint panaszok birtokon kívül tárgyalandók. (32.268/81. B. M. r.)

Tolonczolás iránt érkező megkeresések elintézése. (30.684/V. c. 1901. B. M. körrend.) A törvényellenesen távollevő állítás kötelesek egyedül és kizárólag állítási kötelezettségüknek teljesítése czéljából nem tolonczolhatók haza, hanem az illető állításköteles a tartózkodási helyhez legközelebb működő sorozóbizottság elé vezetendő. Hasonlóképen nem alkalmazható a tolonczozás a szökevény iparostanonczok és cselédszökevények, valamint azon egyének ellen sem, a kik illetőségi községüknek ellátási vagy kórházi költséget okoznak, ha csak a tolonczszabályzat 2. §-ában megjelölt személyek közé nem tartoznak.

Tolonczolást kérő helytelen megkeresések elintézése. (28.785/fk. I. 1901. sz. r.) A vidéki hatóságoktól érkező azon megkeresések, a melyekben szökevény iparostanonczok hazakisérését kérik, mindenkor az illető tanoncz helybeli lakása szerint illetékes elöljárósághoz, mint I. fokú iparhatósághoz teendő át megfelelő eljárás végett. Ha az elöljáróság a hazakisérés iránt határozatilag intézkedik, erről a határozat közlése mellett a rendőrséget értesíti és a hazakisérés foganatosítása iránt megkeresést intéz, akkor a r. fogház és tolonczügyosztály az illetőt egy polgári ruhás városi közeggel hazakisértetheti. A felmerülő költséget a megkereső vagy a hazaszállítás iránt intézkedő hatóság előzőleg tartozik megfizetni vagy annak lefizetését biztosítani. Cselédszökevény hazakisérését is csak azon esetben foganatosíthatja a rendőrség, ha a megkereső hatóság a hazakisérést jogerős határozattal elrendelte, ezen határozatot a rendőrséggel közli és a költségeket előzőleg beküldi vagy biztosítja. A hazakisérést ily esetekben is a r. fogház és tolonczügyosztály polgári rendőrközeg kirendelése által foganatosítja.

Tolonczolása külföldieknek. (135.991/V. c. 1901. B. M. körrend.) Mindazon esetekben, a midőn külföldiek Magyarországból osztrák területen át idegen államokba tolonczoltatnak, a tolonczlevélhez az eltolonczolandó külföldi egyének honosságát (állampolgárságát) és illetőségét bizonyító okmányok, valamint az illető külföldi állam részéről kiállítandó és a külföldre tolonczolandó egyén átvételét biztosító nyilatkozat is melléklendő.

Tolonczozási útvonalak. (52.333/fk. I. 1900. sz. r.) Az egyes tolonczcsoportok a következő napokon és vonatokkal indítandók útnak: 1. a brucki vonalon hétfőn reggel 6·50 a 10 sz. vonattal; 2. a marcheggi vonalon pénteken reggel 9·25 a 116. sz. vonattal; 3. a csaczai vonalon kedden reggel 9·35 a 305 sz. vonattal; 4. a lawocznei vonalon szombaton reggel 8·50 az 408. sz. vo-

nattal; 5. a predeali vonalon pénteken reggel 8·30 a 506 sz. vonattal; 6. az orsovai vonalon hétfőn este 7·00 a 710 sz. vonattal; 7. a zimonyi vonalon szerdán reggel 7·35 a 906 sz. vonattal; 8. a csurgói (fiumei) vonalon csütörtökön reggel 8·00 az 1008 sz. vonattal; 9. az esztergomi vonalon kedden reggel 6·45 a 4102 sz. vonattal. A r. fogház és foloncz-ügyosztály naponként összeállítja azon helyi és átkelési foloncz-ok jegyzékét, a kik a következő napra kitűzött foloncz menettel ugyanazon fővonalon útnak indíthatók.

Totalisateur-jegyek összevásárlása. (2202/80. kih. B. M. sz.) «Totalisateur-jegyeknek a lóverseny-téren némi levonás mellett való összevásárlása — miután ezen összevásárlás nem házról-házra vagy községről-községre járva, hanem az egyetlen erre alkalmas helyen a lóverseny-téren eszközöltetik — házalási kereskedésnek nem tekinthető és kihágást nem képez.»

Tőkekamat-adó elleni felszólamlás. Lásd adókivetés ellen stb.

Töltések rongálása erdőkben. — Lásd erdei kártételről.

Tömegfeleslegről szóló nyugták az iv papir legfelső szélére irandók, hogy alatta az érvényesítési záradéknak, továbbá az oszt. parancsnok-, főparancsnok-, számvivő és főkapitány aláírásának hely maradjon.

Tömeg-illetmény rendőröknek.

Gyalogságnál.

Hóra	korona	fillér	Napra	korona	fillér	Napra	korona	fillér	Napra	korona	fillér
I.	7	50	1	—	25	13	3	25	25	6	25
II.	15	—	2	—	50	14	3	50	26	6	50
III.	22	50	3	—	75	15	3	75	27	6	75
IV.	30	—	4	1	—	16	4	—	28	7	—
V.	37	50	5	1	25	17	4	25	29	7	25
VI.	45	—	6	1	50	18	4	50	30	7	50
VII.	52	50	7	1	75	19	4	75			
VIII.	60	—	8	2	—	20	5	—			
IX.	67	50	9	2	25	21	5	25			
X.	75	—	10	2	50	22	5	50			
XI.	82	50	11	2	75	23	5	75			
XII.	90	—	12	3	—	24	6	—			

Lovasságnál.

Hóra	korona	fillér	Napra	korona	fillér	Napra	korona	fillér	Napra	korona	fillér
I.	10	—	1	—	3333	13	4	3333	25	8	3333
II.	20	—	2	—	6666	14	4	6666	26	8	6666
III.	30	—	3	1	—	15	5	—	27	9	—
IV.	40	—	4	1	3333	16	5	3333	28	9	3333
V.	50	—	5	1	6666	17	5	6666	29	9	6666
VI.	60	—	6	2	—	18	6	—	30	10	—
VII.	70	—	7	2	3333	19	6	3333			
VIII.	80	—	8	2	6666	20	6	6666			
IX.	90	—	9	3	—	21	7	—			
X.	100	—	10	3	3333	22	7	3333			
XI.	110	—	11	3	6666	23	7	6666			
XII.	120	—	12	4	—	24	8	—			

Tömegkönyvek félévi lezárása alkalmával az oszt. parancsnokoknak kivonatot kell készíteni az egyes rendőrök tömegvagyona és tartozásáról, hogy a szer int irányithassák a ruha szükségleti megrendelést. (4/94. Rfp. ut.)

Tömegpénz kifizetése távozó rendőröknek. (274/97. Rfp. ut.) Tömegszámolási utasítás 11. §-a értelmében minden rendőrt, ki a tömeg kötelékben teljes 5 évet szolgált, nyugdijazásakor vagy egyáltalán a testületből való eltávozásakor úgy a tömegkönyve szerint fennálló tömegkövetelése, mint beadandó ruházatának becsértéke megilleti, mely pénzösszeg neki aláirására kifizetendő.

Tömegtartozások levonása. (134/94. Rfp. ut.) A rendőr csak abban az esetben vehet ki ruházatot a raktárból, ha tömeg vagyona van. Tömegtartozás esetén csak úgy vehet ki ruhát, ha önkéntes tömegbetétre kötelezi magát.

Tömegtöbblet kivitele a rendőrök által. Csakis a 250 koronán felüli összeg vehető ki nyugta ellenében. (Gazdászati kezelési utasítás 44. §.)

Tömegvagyon, tömegbetét, ruházati átalányról szól a Gazdászatkezelési utasítás 38—53. §§.

Tönkrement ruhadarabok kártalanítása. L. szolgálatban tönkrement stb.

Törésnél első segélynyujtás. L. első segély.

Törkölybor. (53.850/97. VI. A Ker. M. r. — L. Rédey Gyüjt. II. 112. l.) Törkölybor (csiger nagy lőre) az az ital, a mely a friss

és egészséges szőlő-törkölyből, az illető törköly kitaposása vagy kisajtolása után legkésőbb három nap alatt, a törkölyben maradt boralkatrészek vízzel vagy czukrosvízzel való kivonása útján, erjesztéssel házilag állíttatik elő. Ellenben a törkölyből iparszerűleg nagyban előállított borhoz hasonló italok, úgyszintén a három naposnál régibb, valamint az eczetesedésnek indult, vagy bármiképpen megromlott törkölyből készült borszerű italok mesterséges bornak tekintendők. A szőlőtörköly törkölybor készítésére csak egyszer használható. A törkölyborra (csigerre vagy lőrére) nézve a következők rendeltetnek: *a)* a törkölybor készítésénél vagy kezelésénél csak a jelen rendelet 2. §-ának *A)* 1. pontjában említett tiszta czukornemüek felhasználása van megengedve, a czukrozás azonban ezekkel is csak áterjesztés czéljából engedtetik meg, ellenben az aszuborokhoz hasonló édes italt a törkölyborból (csigerből vagy lőréből) előállítani tilos; *b)* törkölybor (csiger, lőre) készítésénél, úgyszintén ezek kezelésénél külföldi mazsolaszőlő használata feltétlenül tilos. Hasonlóképen tilos magából a mazsolaszőlőből vagy ennek törkölyéből vízzel borhoz hasonló italt készíteni; *c)* a víz használata csak a törkölybor (csiger, lőre) készítésénél van megengedve, ellenben már a kész, kierjedt törkölyborba (csigerbe, lőrébe) vizet keverni tilos: *d)* a törkölybort (csigert, lőrét) csak a törkölyborral (csigerrel, lőrével) szabad keverni (összevegyíteni vagy házasítani), ellenben törkölybort (csigert, lőrét) természetes borral, ürmösborral vagy gyümölcsborral keverni (összevegyíteni vagy házasítani) tilos; *e)* a természetes bor kezelésénél tiltva levő s a jelen rendelet 2. §-ának utolsó bekezdésében említett anyagok használata a törkölybor (csiger, lőre) készítésénél és kezelésénél is tilos. E tekintetben csak a törkölybor (csiger, lőre) készítéséhez szükséges víz használata tekintetében van helye kivételnek, de csak a jelen §. *C) c)* pontjában említett korlátozással.

Törkölyboros hordó felirása. (L. Rédey Gyüjt. II. 113. l.) A törkölybort vagy gyümölcsbort tartalmazó minden hordónak kifelé álló fenekén, vízzel le nem mosható s a hordó színétől feltünően elütő festékkel, a hordóra festett (de semmi esetre sem krétával jegyzett vagy irt) és könnyen olvasható «TÖRKÖLYBOR», illetőleg «GYÜMÖLCSBOR» jelzéssel kell ellátva lennie.

Törkölybort természetes borral összeházasítni tilos. L. borkezelésnél mi szabad?

Törmelék lerakodó hely. (5315. Rfp. 1900.) Bpest fő- és székváros tanácsa a IV., V., VI. és VII. kerületek részére, törmelék lerakodó helyül az V. ker. vizafogói gátat és az azzal párhuzamos területet, valamint az 1305. hr. sz. telket jelölte meg.

Törött ablaku kocsik. L. ablak stb.

Tőrrel tilos a vadászat. L. vadászat tőrökkel.

Törvényellenes elfogás. A ki valakit törvényellenesen elfog, elfogat, letartóztat vagy személyes szabadságától bármi más módon megfoszt — a személyes szabadság megsértésének

vétségét követi el. (Btv. 323. §.) Sulyosabb esetek, ha erőszak vagy sanyargatás (Btv. 323. §.) kínzás vagy testi sértés, vagy szolgaságbaadás (Btv. 324. §.) vagy halál állott be. (Btv. 325. §.)

Törvényhatósági alkalmazottaknak kik tekintendők? L. italmérési engedélyt kik nem nyerhetnek?

Törvényes mértékek használata. (120.562/V. c. 1900. B. M. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. 1901. 105. l.) A ker. kapitányságok a közforgalomba kerülő mérték használatánál előforduló visszásságokról tudomást szerezvén, ily esetekben a kihágási eljárást haladéktalanul megindítsák.

Törvényes szünnapoknak, melyekre a rendőrség kihágási határidőt ki nem tüzhet, csakis a vasárnapok és a róm. kath. vallás ünnepei tekinthetők. L. közigazgatási hatóságok hatáskörébe utalt kihágásokban eljárás szabályozása. (38.547/1880. B. M. sz. r.)

Törvényszéki idézések rendőröknek. Jövőben a főparancsnokság által a rendőrök részére az osztályparancsnoksághoz a napiparancs kézbesítő könyvvel kiadott ily idézések nem az őrszobáknak adandók ki, hanem egy a felügyelőségnél kizárólag ezen czélra használandó könyvbe vagy füzetbe bevezetendők és azokat a rendőrök közvetlenül a felügyelőségnél veszik át és az átvételt a könyv vagy füzet ezen czélra szolgáló rovatában aláírásukkal elismerik, még pedig az átvétel napjának megjelölésével. Ha ily idézések vétivvel együtt adatnak ki, úgy a megidézett rendőr a vétivet is sajátkezüleg irja alá az átvétel napjának pontos kitüntetésével. Ugyszintén mindenkor ellátandók az ily vétivek a kézbesítő aláírásával is. Mivel pedig a vétivek a főparancsnokság által lehető legrövidebb idő alatt az illető bíróságnak vagy törvényszéknek visszaküldendők, szigorúan elrendelem, hogy a kézbesítés akként eszközöltessék, hogy a vétiv 24 óra alatt és csak kivételes esetekben, ha az idézett rendőr szabadnapos vagy más ok miatt azonnal be nem idézhető, 48 óra alatt a főparancsnoksághoz a rendes kézbesítő-könyv mellett visszaküldendők. Az esetben, ha valamely idézett rendőr szabadságon lenne, de az idézés napjára visszaérkezik, úgy a vétivet helyette az osztályparancsnok irja alá sajátkezüleg, és a vétiv ez esetben is haladéklalanul visszaküldendő a főparancsnoksághoz. (4726/Rfp. 902.)

Törvényszéki meghivásra a rendőröknek pontosan kell megjelenniök. (10.591/Rfp. 1900.)

Törzskönyvezés a rendőrség összes tagjairól. (13.530/fk. eln. sz. r. 1896. — L. Rédey Gyüjt. I. 33. l.)

Tőzeg-kiégetés a mezőn. L. mezőn meggyujtása stb.

Tőzeglopás erdőből. L. erdei lopásról.

Tőzsdecsarnok őszeresek részére. L. őszeres stb.

Trachoma elleni eljárást lásd 1884: 51.066. B. M. sz. utasításban.

Trafikok vasárnapi munkaszünete. L. dohánytőzsdék.

Trágyaégetés s felügyelet nélkül hagyása a mezőn. L. mezőn meggyujtása stb.

Trágyahordó kocsikról. L. köztiszt. szab. ellenőrzése.

Trágyát más földjére hordani kihágást képez. L. más földjére stb.

Trágyaszállítás a lőportári faiskolába (52.242/93/fk. I. sz. r.) A fővárosnak a lőportár dülőben levő faiskolájába a trágyaszállítás decz. 15-től márczius 15-ig meg van engedve.

Trágyaszedés más földjéről kihágás. L. fűszedést stb.

Tudakozó irodák. 36.204/fk. 900. sz. végzés értelmében a tudakozódó intézetek vagy irodák működése körül tapasztalt és rendőri szempontból figyelembe vehető visszásságokat, hiányokat vagy kihágásokat az illetékes ker. kapitányságoknak kell bejelenteni s e czélból az említett intézetek és irodák — távol azonban minden zaklatástól — ellenőrizendők.

Túlittas egyének előállításához. Lásd előállítandók saját stb.

Tuskógyűjtési tilalom. L. erdőben tuskó, stb.

Tutajok bejelentése. L. hajók, vízijárművek kikötése.

Tutajok, dereglyék, kis, vásári hajók ereszkedése. (25.741/97. sz. Ker. M. r. — L. Rédey Gyüjt. II. 99.) Az ereszkedési tilalom nem terjed ki oly vizi járművekre, melyek a hajó tulajdonképeni forgalmának nem felelnek meg s gőzvontatásra nem alkalmasak, a milyenek a mindennemű dereglyék, cserepet, vásári czikkeket, élelmiszereket, zöldséget, káposztát szállító puhafa naszádok, tutajok és talpak s azon kis vásáros hajók, melyek a székesfőváros és a közeli környék között naponként közlekednek.

Tutajok kikötése a Dunaparton. L. Dunán érkező stb.

Tutajozási és hajózási engedélyek, melyeket ausztriai hatóság adott ki, az 1865/67: XVI. tcz. III. cz. értelmében Magyarországon is érvényesek.

Tutajozási szabályok. 8 ölnél szélesebbek, 36 ölnél hosszabbak nem lehetnek. E hosszakba beleértetik elől-hátul a kormánylapát. A kötőgerendáknak nem szabad a szálfákon kívül állani. 10 ölnél hosszabb tutajon legalább 3, 20 ölnél hosszabban legalább 4 erős evezősnek kell lenni. A tutajok lehetőleg egy útvonalban járjanak 60—70 öl távolságban egymástól. Egymás mellé kötni a tutajokat s úgy ereszkedni, nem szabad. Tilos a tutajozás éjjel, ködben, hózivatarban s akkor, mikor a víz a partszinét meghaladta. Éjjel őrtüzekkel megvilágítandók. Állásuk közben úgy helyezkedjenek, hogy egyik a másikat csak fele hosszában födje. Tilos vesztegelni kanyarulatnál, szükhelyen s a partokon egymással szemben. (1869: 2362. Ker. M. rendelet 96—104. §§.

Tűzok befogása ólmos időben tilos. Lásd vadászat tőrökkel.

Tükör csak letakarva szállítható a fővárosban. (23/83. kgy. szbr.) 2. §. A ki tükröt utczán s általában a szabadban fedetlenül visz, illetőleg szállít: kihágást követ el s 100 koro-

náig terjedhető s a fővárosi szegényalap javára fordítandó pénzbüntetéssel, a pénzbüntetést képező összegnek behajtatlansága esetében pedig öt napig terjedhető elzárással büntetendő. Az elzárás időtartama az 1879. XL. tcz. 22. §-a értelmében határozandó meg. 3. §. Ezen szabályrendelet megtartására a fővárosi rendőrség ügyel fel s áthágóit ugyan ő bünteti.

Tüntetéseknél izgatás megállapítása. Ha az eljáró tisztviselő a tömeget szétoszlásra felszólította, az a ki a tömeget mégis ottmaradásra hivja fel, a Btkv. 172. §. 1. pontja alapján izgatás vétségében bűnös.

Türelmi bárcza. L. bordélyházi szbr. I. f.

Tűz a kéményekben. L. kéménytűz.

Tűzbiztonság a szinházakban. (744/1882. kgy. szbr. — L. Krecs. Gyüjt. 233—239. l.)

Tűzgyujtás nyilt helyen a főváros terűletén tilos. L. takarmányok stb.

Tüzijáték árusítása és meggyujtása az utczán tilos. L. utczai tüzijáték stb.

Tűzijáték engedély nélkül tilos. Lásd: nyilvános tánczvigalom.

Tűzkárnál adóleengedés. L. adóleengedésért stb.

Tűzkárnál ártatlansági bizonyítvány. Lásd: ártatlansági stb.

Tűznél őrszemes rendőrnek tudnia kell ki az égő épület kéményseprője s hogy hol lakik. (2081/fk. kih. 92.)

Tűzoltáshoz katonaság kivonulása. A cs. és kir. IV. hadtest parancsnokságnak 11.815/95. sz. a. kelt parancsa szerint minden katonai laktanyában a helyőrség számára tűzőrség áll készenlétben. Ezen katonai tűzőrség feladata a tűz kiütésekor a tűz helyszinére kivonulni és ott a rend fentartása és az ottani munkálatok biztosítására közreműködni, ezen tűzőrség parancsnoka tartozik a tűzhöz vezető utakat megszállani és csakis a tűzoltáshoz menő egyéneket bocsájthatják keresztül, ha t. i. valamely nagyobb tüzeset alkalmával a katonaság a polgári hatóságok által hivatik a tűzoltás közreműködésére; a szükséges csapatok a térparancsnokság esetleg a közelebbi katonai laktanya felügyeletes tisztje által is kivezényeltetnek a tűzoltáshoz; ezen csapatok saját előljárójuk vezénylete alatt állanak.

Tűzoltó jelvényt más, mint tűzoltó nem viselhet. (1888. évi 53.888. sz. B. M. r. 19. §. Bünt. 20 kor. terj. pb. Itél a Rh.)

Tűzoltó kocsik hajtása. Az 1881. évi 193. számú közgyülési szám alatt alkotott tűzrendészeti szabályrendelet 19. §-ának rendelkezése szerint a tűzvész helyére sietö tűzoltó őrségek által adott kürtjel vagy sípjel hallatára a menet irányában levő kocsik stb. félre, a menetirányát keresztező irányban haladók pedig az előtte nyiló utcza sarka mögött oly távolságban tartoznak megállani, hogy a haladó tűzőrség menetében és kanyarodásaiban ne gátoltassék s az 1896. évi 17.529/fk. I. sz. alatt kiadott hajtási

szabályzat 16. §-a értelmében a tűzveszély helyére siető mentő és tűzoltó kocsiknak, akár velük egy irányban haladó járművek feltétlenül kitérni tartoznak. A végből, hogy a járművek kocsisai tájékozva legyenek arról, hogy a tűzoltóság melyik útczába fog befordulni, intézkedés történt, hogy a tűzoltó kocsikban egy vörös zászlóval már jó elve jeleztessék ezen szándék.

Tűzőrség felhivása telefonon tűzhöz. (1901. Rfp. ut.) Előforduló tűzesetet a rendőrök telefonon csakis a tűzoltó főparancsnokságnak jelentsék be, evvel elégedjenek meg és ne sürgessék a ker. tűzőrséggel való telefoni összeköttetést, miután ez lehetetlen.

Tűzrendészeti országos szabályok. (B. M. 1867. 3365. sz. r. — L. 1867. R. T. 642. l. továbbá 1889. évi 53888. B. M. r.)

Tűzrendészeti (oltási) szabályrendelet. (193/1881. Kgy. sz.) 1. §. A tűzrendészetet a fővárosban a törvényhatóság által a tanács és előljáróságok útján gyakoroltatik. 4. §. A közintézetek, magánépületek évente tűzrendőri szemle alá vonandók. 5. §. A kémények tisztántartásáért a háztulajdonos, a takaréktűzhelyek tisztántartásáért minden lakó felelős. 7. §. A kémények havonta legalább egyszer seprendők. A kéményseprő a munkaközben észlelt repedéseket s egyéb hiányokat a tulajdonosnak azonnal bejelenti. 8. §. A kéménykiégetések bejelentendők a tűzőrségnek. 9. §. Fecskendő, létra, csuklyák, vizvedrek és nagyobb lámpákkal látandók el az oly épületek, melyekben gyulékony anyagok halmozódnak fel, vagy melyekben nagyobb mérvű tüzelés van. 10. §. Háztulajdonos vagy felügyelő, vagy bárki, a ki azt észreveszi, köteles a kitört tűzvészt a legközelebbi tűzjelző állomáson bejelenteni. 15. §. A tűzoltás körüli vezénylettel elsősorban a fővárosi tűzoltóság főparancsnoka, aztán a tűzfelügyelők s végül az önkéntes tűzoltóság tisztjei vagy altisztjei vannak megbizva. 16. §. Az önkéntes tűzoltók jelvénye polgári ruhában vörös karszalag. 18. §. Szükség esetén a vezénylő tűzoltó-parancsnok felhivására köteles mindenki úgy a saját személyével, mint cselédjeivel, lovaival, szekereivel a hatóság rendelkezésére állani. 19. §. A tűzoltóőrség elől, az adott sípjelre, minden jármű és mindenki kitérni, vagy megállani tartozik. 20. §. A veszélyben levő háznak minden helyiségéhez a kulcsok kéznél tartandók s a tűzoltó-parancsnok rendelkezésére bocsátandók úgy a háztulajdonos, mint lakók vagy bérlők által. A tűzoltóparancsnok intézkedéseinek senkisem mondhat ellent. 21. §. Éj idején a tűz szomszédságában levő házak földszintes ablakai kivilágítandók, az összes utczai lámpák felgyujtandók. 22. §. A szél irányában levő házaknak tulajdonosai kötelesek az épületeiknek minden nyilását elzárni. Háztetők lebontása, ablakok és ajtók betörése csakis a tűzoltó-parancsnok rendeletére történhet. 23. §. A tűz környékén a tűzoltóknak az épületeken, udvarokon, kerteken stb. a ki- s bejárást senki nem akadályozhatja. 24. §. Kútjának, víztartóinak igénybevételét senki meg nem tagadhatja. 25. §.

Kemény fagy idején kitört tűzvésznél, minden kazánnal ellátott gyár vagy épület felszólításra a tűzoltók részére vizet melegíteni. 26. §. A tanács, előljáróság, rendőrség stb. tagjai részére külön hely tartandó fel a tűz szinhelyén, melyet nappal vörös zászló, éjjel vörös lámpával kell megjelölni. 27. §. A tűzoltó-parancsnok a tűz szinhelyén teljes önállósággal intézkedik, katonaság és rendőrség segélyét igénybe veheti s intézkedéseiért a fővárosi tanácsnak felelős. 28. §. Az oltás terén ácsorogni tilos. 29. §. Nagy tűzveszedelem esetén a tűzoltó-parancsnoknak jogában áll a tanácsi kiküldött engedélyének kikérése után a főváros összes harangjait félreveretni, mely kongatás után köteles minden egyébb tűzoltóság s minden férfi lakos a tűzhelyen megjelenni. 30. §. Tűzeloltása után a tulajdonos köteles a leégett épületet stb. eltakarittatni. 31. §. A tűzvizsgálat legalább is 24 órával a tűz kitörése után a rendőrség közbenjöttével megejtendő. E vizsgálat állapitja meg: *a)* a tűz keletkezésének okát; *b)* hogy kire esik a hiba, vagy mulasztás, mely a tüzet okozta; *c)* a kárt. Hasonló vizsgálatnak van helye valamely tudomásra jött tűz eltitkolása vagy keletkeztében eloltott tűz körül. (L. Krecs. Gyüjt. 260—264. l.)

Tűzrendőri szabályok megszegése. A ki a tűzvész kiütésének vagy terjedésének meggátlása czéljából kiadott szabályokat megszegi: 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. A ki pedig a tűzvész kiütése esetén az oltásra, a rendre és biztonságra nézve kiadott szabályokat szegi meg: három napig terjedhető elzárással és 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. (Kbt. 141. §.) Illetékes a Rh.

Tűztartalékban levő rendőrök csakis tűzhöz vezenyelhetők ki. Más szolgálatra csak veszély esetén használhatók fel. (55/1895. Rfp. ut.)

Tűztartalékba vezényelt rendőrök felváltásáról, ha azoknak egyéb szolgálat miatt távozni kell, illetékes őrszobájok köteles gondoskodni. (342/1894. Rfp. ut.)

Tűztől csak akkor vonulhatnak be a rendőrök, ha már a tűzparancsnok kinyilatkoztatta, hogy rájok tovább nincs szükség. (43/1896. Rfp. ut.)

Tűzszolgálat. Ha valamely kerületben tűz üt ki, minden esetben kirendelendő a tűztartalék. Ha a tűz nagyobb mérvű, akkor a központi ügyeletes értesitteti az illető ker. kapitányt s míg az vagy helyettese megjelenik, a tüz helyszinére kimegy, ugyanegy időben kirendeli a laktanyai ügyeletes felügyelőt is. Gyári és hasonló nagy kiterjedésü tüzesetekről a főkapitány, illetve a főkapitányi helyettes is értesítendő.

Tűzveszélyes anyagok szállítását hajók háromszögü fekete zászlóval jelzik. (Hajózási szab. 20. §.)

Tűzvész esetén engedetlenség a hatóság iránt. Lásd hatóság iránti engedetlenség.

Tűzvész esetén a rendőr köteles első sorban — ha szükséges — a ház lakóit, azután a tűzőrséget, a főparancsnokságot s

a ker. kapitányságot a legrövidebb uton ezekhez vezető eszközök felhasználásával értesíteni. A tűzőrség megérkeztéig a rendet és vagyonbiztonságot fentartani. (Szolg. szab. 49. §.)

Tűzvész okozás. A ki valamely tárgyat (l. gyujtogatás) gondatlanságból gyujt fel, tűzvész okozás vétségét követi el. (Btv. 425. §.)

Tűzvizsgálat. Minden tűzeset után, a kéménytüzeket kivéve, tűzvizsgálat tartatik, a melyen az illető ker. kapitányság is részt-vesz, az esetleges nyomozás (gondatlan tűzvészokozás, gyujtogatás esetén) megejtése végett. A vizsgálat tárgyai: 1. A tűz keletkezése. 2. A gyújtás módja. 3. A tűz gerjesztésére használt anyag. 4. A hely, idő, továbbá azon körülménynek megállapítása, hogy a tűznek könnyen való továbbterjedése nem volt-e előre látható? 5. Emberélet nem volt-e veszélyben, végre 6. Az okozott kár nagysága. A tüzesetekből kifolyólag javasolt biztonsági intézkedéseket, ha a ker. elöljáróság azokat határozattá emelte, a határozatban kötelezett egyén köteles azt zárós határidő alatt foganatosítani. Ha elmulasztja, mulasztása a 193/881. kgy. szbr. ütköző s a kbtv. 141. §. szerint minősítő kihágást képez. (3868/V. a. 1896. sz. B. M. leirat.)

Tűzrendészeti fontosabb törvények és rendeletek jegyzéke:

Tűzbiztonság fatelepeken. 1896 : 53.241. Ker. M. r.

Tűzbiztonság lőpor-raktáraknál. 1883 : 17.041. B. M. r. 1900 : 17.932. B. M. r. 1890 : 40.302. B. M. r. 1894 : 40.450. B. M. r.

Tűzbiztonság petroleum-motorok körül. 1894 : 81.695. B. M. r.

Tűzifa s egyéb fatelepek telepengedélyhez kötvék. 1887 : 12.724. Ker. M. r. 1893 : 51.991. Ker. Min. r.

Tűzjelző vonalak építése. 1888 : XXXI. tcz.

Tűzkár megtérítése. 1875 : XXXVII. tcz. 470., 476., 491. §§.

Tűzkár-statisztika összeállítása. 1894 : 86.523. B. M. r.

Tűznél csendőrök utasítása. 1881. évi utasítás 85. §.

Tűzoltás erdőben. 1879 : XXXI. tcz. 11—13. §§.

Tűzoltási járulék kivetése. 1872 : XXXVI. tcz. 10. §. 1900 : 2628. sz. közig. bíróság.

Tűzoltók vasuti szállítása. 1882 : 9949. B. M. r. 1883 : 18.166. Közl. M. r. 1890 : 1125. B. M. r.

Tűzoltóság szervezése. 1888 : 53.888. B. M. r. 15—22. §§.

Tűzoltószerek beszerzése hazai gyárakban. 1888 : 82.502. B. M. r. 1 889 : 54.597. B. M. r. 1900 : 29.774 + 1901 : 17.834. B. M. r.

Tűzoltószerek kedvezményes vasuti szállítása. 1889 : 38.218. M. r. 1890 : 36.281. M. r.

Tűzoltószereket milyeneket köteles a község beszerezni? 1888 : 53.888. B. M. r. 8. §.

Tűzőrök (városi) hatósági közeg M. kir. Curia 1881 : 1393. sz.

Tűzrendészeti I. fokú itélet végre nem hajtása felebbezés nélkül, kihágás. 1896 : 3868. B. M. r. + 1879 : XL. tcz. 141. §.

Tűzrendészeti felügyelők. 1888 : 53.888. B. M. r. 35. §. és vármegyei tűzrend. szabályrendeletek.
Tűzrendészeti szabályok alkotása. 1888 : 53.888. B. M. r. §§-ai.
Tűzrendőrséget község kezeli. 1886 : XXII. tcz. III. fej. 21. §. *g)* pont, 22. §. 1886 : XXII. tcz. 24. §. *a)* pont. 3., 11., 12. §§.
Tűzrendészeti szakközege. a B. M.-nek. 1878 : 53.720. B. M. r. Magy. orsz. tűzoltó-szövetség elnöksége.
Tűzrendőri szemle lőporárusoknál (évenkint kétszer). 1896 : 11.721. B. M. r.
Tűztávlat vasutaknál. 1881 : XLI. tcz. 18. §.
Tűzbiztosítás meggátlása. 1882 : 49.925. B. M. r.
Tűzveszélyes anyagok szállítása vasuton. 1883 : 23.405. Közl. M. rendelet.
Tűzveszélyes anyagok szállítása hajón. 1885 : 41.107. Ker. M. r.
Tűzveszélyes ásványolajok tartása és szállítása. 1870 : 2970. B. M. r. 1894 : 39.215. B. M. r. 1900 : 40.586. Ker. M. r.
Tűzvizsgálati jegyzőkönyv. 1888 : 53.888. B. M. r. 26., 27. §§.

U

Udvarban pálinkamérés tilos. L. pálinkamérés.
Udvari podgyászt szállító kocsik hidvámot az állami hidakon nem fizetnek. (4131/97. fk. sz. r.)
Udvari szállítók czímerhasználati joga. L. ország külön czímerének stb.
Udvari vonatok s a rendőrség. (16.598/fk. eln. 1898.) Tolatás közben a rendőr-közegek az udvari vonatokon fel s leszállhatnak.
Udvarokból hókihordás. L. hónak háztetőről stb.
Ugró padok uszodákban. L. Duna-fürdők.
Ujonczösszeirásra jelentkezés. L. állításra stb.
Ujpesten gombaárusitás. L. gomba stb.
Ujpesten hullaház. L. hullaház Ujpesten.
Ujpest és Rákospalota területén cséplést, gabonaneműek (szálas) összehalmozását tiltja a 2684/93. fk. kih. rend. L. Krecs. Gyüjt. 287. l.
Ujpest és Rákospalota területén tűzbiztonsági intézkedések. (2684/93. fk. kih. sz. r. — L. Krecs. Gyüjt. 287. l.)
Ujpesti villamos vasuton a dohányzás és köpködés tilos. (42.295. fk. I. 96. sz. r.) 1. Oly közuti kocsikon, melyek dohányzók és nem dohányzók részére elkülönített szakaszokkal birnak, a dohányzás, szivarozás és rágyujtás a nem dohányzók részére fentartott és a megfelelő felirással ellátott helyiségben tilos. Azokon az akár zárt, akár nyitott kocsikon azonban, melyek csak egy szakaszból állanak, a dohányzás csak a kocsi nyilt külső részén engedtetik meg. 2. A közuti villamos kocsikban a köp-

ködés, a kocsiknak piszkos tárgyakkal való bemocskolása tilos. 3. Ezen rendelet a jelzett községek határában forgalomban levő összes közuti kocsik belsejében kifüggesztendő. E rendelet megszegése kihágást képez.

Ujpesti záróra. (4883/fk. eln. 1890. sz. r.) Ujpesten fogadók, vendéglők, korcsmák, sörházak éjjel 12 órától reggel 4 óráig zárva tartandók. Zenélés éjjel 12 óráig szabad. E rendelet elleni kihágások az 1879 : XL. tcz. 74. §-a alapján büntetendők. Lásd Krecs. Gyüjt. 293. l.

Ujraerdősítés hivatalos elrendelése. L. erdőirtás.

Ujrafelvétel és felebbvitel kihágási ügyekben. — (7464/90. fk. eln. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. I. évf. 209.)

Uj országházhoz bérkocsi-kirendelés. L. országházhoz stb.

Ujságárus ki lehet? L. hirlapárusító stb.

Ujságárusitók tolakodása. (5314/ik. eln. 1901. sz. körirat.) Undort gerjesztő, nyitott sebekkel borított, megbotránkozást keltően toprongyos külsejü egyéneket a rendőrök ne engedjenek árusitani s a fősúlyt arra fektessék, hogy ezek az árusok ne lepjék el a járdák közepét s ne áruljanak tolakodó módon, úgy hogy a járókelőknek elibe állanak s valósággal útját állják, valamint ne kolduljanak, mert ha koldulnak, úgy feljelentendők és az elárusítási engedély tőlük elveendő.

Ujságárusok igazolványai. (3513 fk. eln. 1900.) A lapelárusítási engedélyek, illetve igazolványok érvényé 3 hónapi időtartamban állapittatott meg.

Ujságárusokról. L. sajtótermékek, l. lap, l. hirlap stb.

Ujságirók igazolványa. L. sajtóiroda szabályzata.

Ujságokban borhamisitási itéletek. L. jogerős borhamisitási stb.

Ujszülötteknek az anyakönyvbe bevezetése czéljából, a szülésnél segédkezett bába, mindenkor jelentést tenni köteles. (B. M. 1882. 31.438. sz. r. — L. 1882. R. T. 752. l.)

Uj vámvonalak. (138.269/V. 99. sz. tanácsi hirdetmény. — L. Rédey Gyüjt. 1899. évf. 131. l.) A fogyasztási adóvonallal körülzárt terület a következő : A Duna balparti részén kiindulva az összekötő vasuti hidtól az összekötő vasut töltése, illetve a Duna teherpályaudvar kerítések mentén halad a Soroksári-utig, a hol is ezen utat metszve, a Közvágóhidat bevonva, a Marhavásárteret és húskonzervgyárat kihagyva, ennek déli és keleti oldalán haladva, eléri a Vágóhid-utczát, a melynek jobb oldala képezi a határt egészen a Szent István- és Szent László-kórházak mellett elvonuló utig, a honnan átmenve ezen utnak baloldalára, a Szent László-kórház nyugati és déli vonala képezi a határt. Innen átvágva a Gyáli-ut keleti (bal) oldalára, az összekötő vasutig terjed s onnan az összekötő vasut töltése mellett halad tovább s metszve a Kőbányai-utat s elhaladva a Ligettelki aluljáró, továbbá a kőbánya-felső-pályaudvar északi határa mentén a

Duna balparti körvasut angyalföldi elágazásaig terjed, ezentul pedig a Duna balparti körvasut képezi a határt egészen a Danubius Schönichen-Hartmann-féle hajógyárig s ezt kihagyva, ennek déli homlokzatán lévő kerítés mentén vonul el, a honnan a kikötő mentén halad s kijut a Dunára s ennek mentén csatlakozik a kiindulási ponthoz, bevonva a Szent Margit-szigetet. A Duna jobbparti részén ugyancsak az összekötő vasuti hidtól, az összekötő vasuti töltés, továbbá az úgynevezett kelenföldi összekötő-ív s a déli vasut töltései képezik a határt egészen a déli vasuti aluljáróig; innen metszve a déli vasutat, a Kis-Gellérthegy aljában elvonuló út mentén halad a Budaörsre vezető utig s folytatásában ezen út jobb oldala képezi a határt az Alkotás-utczáig; innen a határ átmegy a Csörsz-utcza jobb oldalára s befordul az Alkotás-utczára homlokzattal biró telkek határára, metszve a Hantos-utat s a Mozdony-utczát, eljut a cs. és kir. helyőrségi kórház közelében levő árokig, a mely mellett haladva a Németvölgyi-utig megyen s ennek jobb oldaláról az Istenhegyi-ut jobb oldalára tér át s terjed a vízvezetéki telep közelében levő utig, a honnan átmegy a Kis-Svábhegy keleti lejtőjén elvonuló utra s metszve a Kis-Svábhegyre vezető utat, a Városmajor felé vezető árok mellett a Városmajor-utczára tér le. Innen a fogaskerekü vasut töltése mellett elhaladva a határt képezi az új Szent János-kórház déli és nyugati homlokzata, folytatásában pedig a Kútvölgyi-út, a katonai temető határa, továbbá a Budakeszi-út jobb oldala s átmetszve a Pasa-rétdülőt a Törökvész s Vérhalomdülőkön át terjed a Szemlőhegy-dülőig s ennek határán menve áttér a Zöldmál-dülő határára s ezen dülőt átmetszve a Zöldmáli-utra tér, a melyen haladva, a dülőt metszve, rátér a Pál-völgy déli határa mentén vezető utra s az úgynevezett Szépvölgyi vendéglő bevonásával, metszve a Szépvölgyi-utat, a Mátyás-hegyet megkerüli, az annak oldalán elvonuló uton a Kis-Czelli katonai kincstári épület mellett elhaladva, az ujlaki tégla- és mészégető részvénytársaság telepe felé vezető uton halad; ezen teleptől balra véve utját, a Remetehegy felé vezet s ennek keleti oldalán vezető uton menve, a táborhegyi temető kihagyásával, kijut a Bécsi-utra. Innen a Rádl-árok felé vezető uton megyen az árokig s további utjában ezen árok képezi a határt, az Aranyhegyi árokig, a honnan ismét ez utóbbi árok a határ egészen a Dunáig a (ó-budai nagy-sziget) hajógyári sziget kihagyásával; a Duna mentén lefelé a vonal csatlakozik a kiindulási ponthoz.

Uj vámvonal s bérkocsi-díj. L. bérkocsi-viteldíj.

Ujvilág-uczai bérkocsi-állomás kedvezménye. — 3122/fk. I. 1889. sz. rendelet megengedi, hogy ez állomásra beosztott egyfogatu bérkocsisok közül kettő éjjel 10 órától reggel 5 óráig az Ujvilág-utcza és Gerlóczy-utcza sarkán foglaljon helyet.

Ujvilág-utczából a kéjnők kitiltvák. L. kéjnők kitiltása stb.

Undort gerjesztő lovat tilos befogni. L. bérkocsi-szabályrendelet IV. f.

Uralkodóház tagjainak kihallgatása lakásukon történik a kir. Kuria elnöke, vidéken az illető kir. tábla vagy törvényszék elnöke által. (B. P. 201. §.)

Uránia-szinház szini engedélye. (10.958/fk. eln. 1900. sz. végzés.) Drámai előadások alkalmával kiköttetett, hogy tekintettel arra a körülményre, hogy a szinpad rendszeres szinpadi berendezéssel nem bir, sok díszlet elhelyezésére és változásokra, tehát nagyobbszabású előadásokra nem alkalmas, nagyobbszámú szereplőknek egy időben való otttartózkodásra elégtelen, a szinpadon a segédmunkásokon kívül legföljebb 20 (husz) egyén tartózkodhatik egy időben, továbbá, hogy a szinpadon csak egy előadásra szükséges díszletet szabad tartani.

Uránia-szinház tűzbiztonsága. (37.217/1901. sz. VIII. ker. előlj. hat. 49.451/fk. I. 1899. sz. végzés.) 2. A vetítőkészüléket tartalmazó szekrény a középső kijáróná elhelyezhető, de itt is kétoldalt egy-egy ajtószárny kijárásnak fentartandó és «kijárat» felirattal ellátandó. 3. A szinpadi alkalmazottak részére szolgáló vészkijárat végében melléklépcsőhöz vezető rácsajtó előadások alatt nyitva tartandó. 4. A szomszédos 23. számu házon keresztül vezető s a szinpadtéri lépcsőházból nyiló ajtó előadások idején szintén nyitva tartandó. 5. A szinpadon és a szinpad alatti javítóműhelyben vízzel telt edény, két-két veder és egy vizes pokrócz legyen állandóan. 6. A nézőtér alatti helyiség mindig használaton kívül és elzárva tartandó. 7. A mellékvilágitási gyertya a meglevő helyeken alkalmaztassék. 8. Az ügyeletes tűzoltó részére a szinpad baloldalán van a figyelőhely. Az innen a nézőtérre átvezető ajtó kulcsa előadás alatt a tűzoltónál legyen. 9. A volt zsinórpadlás magasságában helyet foglaló szinpadi alkalmazott oda utasitandó, hogy esetleges füstfejlődéskor helyét csak azután hagyhatja el, ha az itt levő világító udvari ablakot kinyitotta. 10. Előadások alatt a vasfüggöny nyitókészüléknél alkalmazott állandóan ott tartózkodjék. 11. Mivel öltözőhelyiségre csak kivételesen lesz szükség, megengedhető, hogy e czélra a szomszédos 23. szám alatt levő iroda, vagy ugyanitt egy magánlakás használtassék. Az emeleti előtér jobboldalán egy új kijáró létesittetett, mely az épület fölépcsőházába vezet. Ezen ajtó az előadások idején kitárva tartassék, vagy egészen leveendő s fölötte a szabályszerü kijárat fölirás alkalmazandó. A lépcsőházba vezető út az ott levő kamrán át teljesen szabadon tartandó; a kamraajtó előtti lépcsőfok megszüntetésével ott lejtő alkalmazandó.

Uszodák a Dunán. L. Dunafürdők stb.

Uszodák felügyelete. L. dunai ker. kapitányság eljárási szbr.

Uszónadrág és öltöny. L. Dunafürdők stb.

Usztatás. L. tilos vizhasználat.

Utak, melyeken állami boritaladó, husfogyasztási és községi fogyasztási adó, valamint városi vámtár-

gyak nyilt helyekről való behozatala meg van engedve, a következők: A Duna balpartján: A Soroksári-úton, az Illői-úton, a Kőbányai-úton, a Fehér-úton, a Keresztúri-úton, a Kerepesi-úton, a Szent Mihályi-úton, az Erzsébet királyné-útján s a Váczi-úton, a hol hasonnevü magy. kir. fogyasztási adóhivatalok vagy kirendeltségek vannak fölállítva. A Duna jobbpartján: A Fehérvári-út, a hol a budafoki vonali m. kir. fogyasztási adóhivatal; a Promontori-út, a hol bemondó-állomás van felállítva. Az Átlós-út és a Budaörsi-út, hol a hasonnevü m. kir. fogyasztási adóhivatal, illetve kirendeltség van fölállítva, az Istenhegyi-út, a hol bemondó-állomás van; a Budakeszi-út, a hol a Laszlovszky-vonali m. kir. fogyasztási adóhivatal van fölállítva; a Bécsi-út és a Szent Endrei-út, a hasonnevü m. kir. fogyasztási adóhivatalokkal. Az ekkép kijelölt utakon fölállított sorompók előtt az adó- és városi vámköteles czikkek az ott levő fogyasztási adóhivatalnál, kirendeltségnél vagy bemondó állomásnál bejelentendők és az adó és városi vám megfelelő módon lerovandó. A vasuti töltés által határozott adóvonalon felállított fogyasztási adóhivatalok és kirendeltségek még ott is, a hol a töltésen kívül léteznek, a zárt adóterülethez tartozóknak tekintendők. A Duna mindkét partján a hajóállomásokon, a helyihajók kivételével. Nevezetesen: a központi vásárcsarnoki fogyasztási adófőhivatalnál, az eskü-téri, a Rudolf-rakparti m. kir. fogyasztási adófőhivatali kirendeltségeknél, a felső rakparton a Linzer-féle szeszgyár mögötti bemondó-állomás útján, az ó-budai kikötőnél, a Bomba-téren és a tabáni hajóállomásoknál levő bemondó-állomások útján. Bármely hajó kikötése esetén a zárt területre érkezettnek tekintetik és adótárgyait bejelenteni, nyilvántartásba vétetni s az itteni fogyasztást megadózni tartozik. A fő- és székváros adóvonallal körülzárt területére vasuton behozott s a vasutak raktáraiba berakott fogyasztási adóköteles czikkek az adóvonalon kívül levőknek tekintetnek.

Utak elfoglalása tilos. (1890: I. tcz. 130. §.) Budapestre nem érvényes.

Utak felturása szálfa, fatörzs, vasalkatrészek, ekék, boronák stb. vonszolásával tilos. (1890: I. tcz. 129. §. *d)* pontja.) Budapestre nem érvényes.

Utak mellett épületet, kerítést vagy eleven sövényt, az úttöltés lábától 1 méternél közelebb elhelyezni tilos. (1890: I. tcz. 132. §.) Budapestre nem érvényes. Sürü faültetvények pedig csak 10 m. (1890: I. tcz. 133. §.)

Utakon etetni tilos. (1890: I. tcz. 131. §.) Budapestre nem érvényes.

Utakra hordani követ, sarat, havat, szemetet, trágyát stb. tilos. (1890: I. tcz. 129. §. *b)* pont.) Budapestre nem érvényes.

Utakra épitkezési anyagok elhelyezése az államépitészeti hivatal engedélye nélkül tilos. (1890: I. tcz. 135. §.) Budapestre nem érvényes.

Utakra vizet vezetni vagy kiönteni tilos. (1890 : I. tcz. 129. §. *c)* pont.) Budapestre nem érvényes.

Útárkok, padkák bárminemü rongálása tilos. (1890 : I. tcz. 136. §.) Tilos továbbá azokon a legeltetés is. (1890 : I. tcz. 137. §.) Budapestre nem érvényes.

Utazási kedvezmény a déli vasuton. (8600/fk. eln. 1901. sz. körirat.) *a)* Félárú menetjegygyel való utazás csak a cs. és kir. szab. déli vasuttársaság által kiállított arczképes igazolványnyal történhetik. Ilyen igazolványt nyerhetnek az államrendőrség összes tisztviselői és egyéb közegei oly módon, hogy a vasuttársasághoz ez iránt intézett bélyegtelen folyamodványaik hivatalos úton — főkapitány vagy helyettese által láttamozva — oda elküldetnek. A kérvényhez csatolandó a kérvényező arczképe s 4 (négy) korona jegykiállítási díj. Ezen arczképes és egy-egy naptári évre szóló igazolvány beszerzése azonban nem kötelező, hanem esetről-esetre is lehet folyamodni egyes utazásra szóló félárú igazolvány kiállításáért láttamozott bélyegtelen kérvénynyel; *b)* kivételt ezek alól csak a végrehajtó rendőrség állományába tartozó rendőri legénység és a tisztek képeznek, kik a fönt leirt igazolvány nélkül is utazhatnak félárú polgári menetjegygyel, de csakis akkor, ha egyenruhában vannak és pedig a tisztikar az I. vagy II. kocsiosztályban, a legénység pedig a III. kocsiosztályban. Polgári ruhában való utaztukban azonban ők is csak a vasut igazolványával utazhatnak féljegygyel. Az államrendőrségi tisztviselők és szolgák nejeit és gyermekeit, valamint a nyugdijazott közegeket és azok családtagjait semmiféle kedvezmény nem illeti.

Utazási kedvezmény szomszédos forgalomban nincs a rendőröknek. (64.697/c—V. Máv. ig.)

Utazási kedvezmény vasutakon. L. rendőri igazolvány (arczképes) stb.

Utazási-napló hivatalos kiküldetéseknél. L. illetmények átköltözésnél.

Utazási ügynökök, utasról, a kinek utazását közvetítik, könyvet vezetni s azt az előljáróságnak bemutatni tartozik. A ki ezt elmulasztja, kihágást követ el s 200 kor. terj. pb. büntetendő. (1895. évi 54.352. sz. B. M. r.)

Utánvételes küldemények rendőröknek. L. levelek a laktanyában stb.

Utczai akadályok óvólámpáinak kivilágítása. L. kőolaj-lámpák kezelése.

Utczai asztalok megrongálása. L. emlékművek megrongálása.

Utczai automaták. (44.872/fk. I. 96. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. I. 223. l.) A rendőrörszemek és detektivek kötelessége, hogy mindazon esetben, midőn azt tapasztalnák s az iránt tesznek náluk panaszt, hogy a székesfőváros területén, a közönségnek nyitva álló helyeken bárhol felállított ily automata készülékek rosszul működése folytán a közönség megkárosíttatik, a káros fél nevének és

lakásának s a készülék felállítási helyének pontos megnevezésével az illetékes ker. kapitánysághoz esetről-esetre jelentést tegyenek. Ép úgy kötelessége a rendőrőrszemeknek arra is ügyelni, hogy az automaták senki által meg ne rongáltassanak, ki ne fosztassanak.

Utczai csavargása kéjnőknek tilos. L. bordélyügyi szbr. V. fejezet.

Utczai hirlapárúsítás. L. sajtótermékek. L. lapelárúsítás. L. ujságelárúsítás.

Utczai járdák elfoglalása, bérlete kávéházak, vendéglők, czukrászok s más üzletek által. L. gyalogutak stb. (602/98. kgy. sz. szbr.)

Utczai keresztezésnél hajtás. L. hajtás utczakeresztezésnél.

Utczai lámpák. (8919/fk. I. 97. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. II. 272. l.) Az őrszemek minden oly esetben, midőn lámpagyujtogatók náluk azon bejelentést teszik, hogy valamely közlámpát illetéktelenül eloltva találtak, vagy a mennyiben maguk az őrszemek tapasztalnák ezt, a közeli környéket nyomban átvizsgálják s a legközelebbi őrszoba parancsnokát erről értesítsék s úgy ők, mint az őrszobából kiküldendő őrszem győződjenek meg, hogy azon környéken gyanús egyének nem tartózkodnak-e, s a netán tervbe vett bűncselekményeket akadályozzák meg s a megfigyelést a következő éjjelekre is terjeszszék ki s erről egyidejüleg az illetékes ker. kapitánysághoz jelentést tegyenek s közelebbi gyanuokok alapján pedig a központi felügyeletes rendőrtisztviselő telefonon értesítsek.

Utczai lámpák eloltása. L. lámpák stb.

Utczai kirakatokban képek. L. szeméremsértő stb.

Utczai padok megrongálása. L. emlékművek megrongálása.

Utczai szemét. L. köztisztasági szab. ellenőrzése.

Utczai tűzijátékok eltiltása. (49.488/fk. I. 1897. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. II. 230. l.) Tüzijátékszereknek utczákon és közterekeu való árúsítása, azoknak a főváros belterületén, nyilvános helyeken való meggyujtása és égő bengáli és villamos fényü gyufáknak a közönség közé dobálása tilos. Kihágást képez.

Utczai zenészek kihágás esetén feltétlenül bekisérendők. (1881 ; XXI. tcz. 18. §.)

Utczák bemocskítása házakból. L. bemocskítása az utczáknak. L. vizelés az utczán.

Utczák bepiszkítása közuti vasutak által. L. bepiszkítása stb.

Utczák, hol kéjnők meg nem jelenhetnek. L. bárczás kéjnők kitiltása stb.

Utczákon lovak és igásmarhák etetése csak megengedett helyeken szabad. L. etetés utczákon. (30.801/1888. sz. fk. r. mint a 9/878. kgy. sz. szbr. kiegészítése.)

Utczán pálinkamérés. L. pálinka stb.

Utczán vizelni tilos. L. köztisztasági szbr.

Utczán zálogjegygyel üzérkedni tilos. L. zálogjegy szédelgés.

Utczára dögök kidobása tilos. L. állati dögök elásása.

Utczára nyiló ablak s ajtószárnyak. (373/99. kgy. sz. szbr.) 8. §. Utczára nyiló ajtók szárnyait nem szabad oly módon nyitva tartani, hogy azok a járda egy részét elzárják, úgyszintén utczára nyiló 2—3 méternél alacsonyabban fekvő ablakszárnyai nyitva csak akként tarthatók, hogy vaskapcsokkal vagy horgokkal az épületfallal párhuzamos irányban szilárdul megerősítve legyenek.

Utczára szén lerakása. L. köztisztasági szbr.

Útépítő munkásokról szóló törvény megszegése kihágást képez. (1899 ; XLI. tcz. 32—35. §.) Itél a Rh., Budapesten a ker. előljáró.

Útfedő anyagok szétszórása, árokba hányása, elhordása tilos. (1890 ; I. tcz. 129. §. *a)* pont. — Budapestre nem érvényes.)

Útiszámlák beterjesztése. L. illetmények.

Útiköltségek megtérítése hivatalos kiküldetéseknél. L. illetmények hivatalos kiküldetéseknél stb.

Útlevél. Útlevelet külföldre a B. M. ad az alispán, vagy polgármester, Budapesten a rendőrfőkapitányság útlevél ajánlati táblázata alapján. Útlevél kérésnél Budapesten bemutatandó a rendőrségnél a főv. katonai ügyosztály igazolványa, vidéken illetőségi bizonyítvány, esetleg a hadmentességi adó lefizetésének igazolása. Az eljárást az 1887. évi 18.506. B. M. r. szabályozza. Hogy mely államokba szükséges útlevelet kapni, azt esetről-esetre állapítják meg az egyes államok. Izraeliták Oroszországba nem utazhatnak, csak az orosz főkonzulátusnak külön engedélyével. Az útlevél díja 8 kor., iparos-segédeknek, munkásoknak, cselédeknek és napszámosoknak 80 fillér.

Útlevélhamisítás alkalmazás, eltartás vagy segélynyerés czéljából kihágást képez. (Btv. 71. §.) Illetékes a J. b.

Útlevél nélkül kivándorlás. L. Amerikába kivándorlók.

Útmutató póznák, táblák rongálása erdőkben. L. erdei kártételről.

Útmutatótáblák megrongálása. L. emlékművek megrongálása.

Útrendőri kihágásokra az 1890 : I. tcz. érvénye az államrendőrség területén csak Ujpesten és Rákospalota községek területére terjed ki.

Úttest beszakadásánál vészjelző. L. vészjelző-lámpa.

Úttestek és tartozékaik megrongálása tilos. (1890 ; I. tcz. 125—127. §. — Budapestre e tcz. nem érvényes.)

Úttestben levő műtárgyak rongálása tilos. (L. 1890. évi I. tcz. 127. §. — Budapestre nem érvényes.)

Úttestek elfoglalása. (18.771/fk. I. 1896. sz. r.) A hajtási szabályzat 21. §-a szerint a kocsik a székesfőváros területén csupán egy sorban hajthatnak ; e részben tapasztalt kihágások meg-

akadályozandók és feljelentendők. Ezen rendelkezés alól kivétetik a Stefánia-út, hol kocsiknak kettős sorokban való hajtása megengedtetik. Az előrehajtás csakis a hajtási szabályzatnak megfelelően történhetik. L. hajtási szabályok.

Úttest rongálása. (15.622/fk. I. 1888. sz. r.) A fővárosi utczák, terek és utakon a kocsirudak és kisafának az úttesten való vonszolása, valamint a szálfának oly módon való vontatása, hogy annak csak egyik vége erősíttetvén a járműre, másik vége az úttestet horzsolja, 50 koronáig terj. pb. sujtandó kihágást képez. (L. Krecs. Gyűjt. 284. l.)

Úttesten szálfák vontatása. (2787/fk. I. 1885. sz. r.) A IX. kerületben a Soroksári-úton és környéken a Dunaágból a vizen usztatott szálfának az üzlettelepekre oly módon vontatása, hogy annak csakis egyik vége erősíttetik meg egy kétkerekü járműre, hátsó része pedig az úttesten vonszoltatik, 100 koronáig terj. kihágást képez. (L. Krecs. Gyüjt. 287. l.)

Uzoraszerű csalás. Csalást követ el, a ki valamely kiskorunak vagy gondnokság alá helyezettnek tapasztalatlanságát, könnyelműségét vagy szorultságát, saját vagy mások nyerészkedési czéljára felhasználja oly módon, hogy őt valamely okirat aláírására birja, melyben jelentékeny kárára, vagyoni kötelezettséget vállal, valamely jogáról rendelkezik, vagy pedig mást vagyoni kötelezettsége alul egészben vagy részben felment. (Btv. 385. §.)

Uzsora vétségét követi el az, a ki másnak szorultságát, könnyelműségét, vagy tapasztalatlanságát felhasználva, olyan kikötések mellett hitelez vagy ád fizetési halasztást, a melyek a neki vagy egy harmadiknak engedett tulságos mérvü vagyoni előnyök által az adósnak vagy a kezesnek anyagi romlását előidézni vagy fokozni alkalmasak, vagy oly mérvüek, hogy az eset körülményeihez képest, a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás közt szembeötlő aránytalanság mutatkozik. (1883 : XXV. tcz. 1. §.) Az eljárás indítványos.

Ügyelet. L. felügyelet stb.

Ügyeletesek bérkocsi használata. L. bérkocsi nyugták stb.

Ügyeletes jelentések beterjesztése. (13.154/fk. eln. 1901. sz. r.) A szinházakban, mulatókban és dalcsarnokokban felügyeletet tartó tisztviselők, az ügyeleti iveket, ha azok a szokásostól eltérő bármily jelentést tartalmaznak, nem másnapon, hanem nyomban az előadás befejeztével kötelesek a központi felügyeletes kezeihez juttatni.

Ügyeleti szolgálat laktanyákban. L. laktanya stb.

Ügyelet táncztermekben. L. tánczteremekben.

Ügynökök, kik magyar lányokat külföldre szerződtetnek. L. magyar lányokat.

Ügynökök megfigyelése. L. művészek ügynökei.

Ügyészséghez küldendők az értéktárgyak, készpénz,

zálog-jegyek, ha azok a büntett vagy vétség miatt letartóztatott egyénnek nem a határozottan megállapított magántulajdonát képezik. (4645/fk. 98. sz. körrendelet.)

Ügyészség és rendőri hatóságok. A rendőri hatóságok és közegek a kir. ügyészségnek hivatalos hatáskörében hozzájuk intézet utasításait, illetve megkereséseit haladéktalanul és pontosan kötelesek teljesíteni. (B. P. 39. §.)

Ügy félnyilvánosság bűnügyben, hogy a terhelt az ő kihallgatásánál, házkutatásnál, lefoglalásnál hatósági tanuk alkalmazhatók, illetve alkalmazandók is. Azonban a vádló és a védő a terheltnek és tanuknak kihallgatásánál, a terhelt pedig a tanuk kihallgatásánál rendszerint nem lehet jelen. (B. P. 12. §.)

Ügyiratok megőrzésének időtartamáról s kiselejtezéséről szól a Gazd. k. ut. 111. §-a.

Ügyvéd, ha sértést követ el a hatóság ellen rendbüntetésen felül — a Btv. 46. §. mellőzésével — a kamarának jelentendő fel. (1887 : XXVIII. tcz. 2—3. §-ai.)

Ügyvédi képviselet cseléd és gazda közti bérkérdésekben, ha az valamely kihágási ügygyel kapcsolatban nincs, az 1874 : XXXIV. tcz. értelmében jogosult. (L. Krecs. Gyüjt. 299. l.)

Ügyvédi kötelességszegés. Azon ügyvéd, a ki ezen minőségében reá bizott ügyben mindkét félnek tanácscsal vagy tettel kötelességellenesen szolgál, vagy a ki az ügy folyama alatt ügyfelének képviseletével felhagyván, vagy arról lemondván, ennek beleegyezése nélkül ellenfele képviseletét elvállalja, vagy a ki az ellenféllel egyetértve saját ügyfelének kárára működik, a Btv. 482. §-ába ütköző bűncselekményt követ el.

Ügyvédi megvesztegetés. Azon ügyvéd, a ki büntetőügyben ajándék vagy igéret által megvesztegetve, védencze ártalmára kötelességellenesen jár el, a Btv. 483. §-ába ütköző bűncselekményt követi el.

Ügyvéd, mint kihágással vádolt egyén képviselője. Kihágásban ügyvédi képviseletnek, vagy védelemnek nincs helye. Csupán mint a fél meghatalmazottja jelenhet meg, csak az eljáró rendőrbiró felhivására nyilatkozhatik, más felekkel vagy tanúkkal szemben pedig csak annyi joggal bir, mint a megbizója. Megbizóját a biró személyes megjelenésre kötelezheti, vonakodás esetén elővezettetheti. (6201/1879. sz. B. M. Ut. — L. Krecs. Gyüjt. 298. l.)

Ügyvédnek, ha a rendőrhatóság előtt, mint a fél meghatalmazottja jelenik meg, képviseleti díj nem jár. (6201/1879. sz. B. M. Ut. — L. Krecs. Gyüjt. 298. l.)

Ügyvédeknek kézbesítések mindig név és lakás megjelölésével czimezendők meg. (6953/98. sz. fk. eln. r.)

Ügyvitel egyszerűsítése irásbeli érintkezésnél. (31.681/fk. I. 1900. sz. r.) 1. A főkapitányságí ügyosztályok, hivatalok, ker. kapitányságok és a rendőrfőparancsnokság egymás között folytatott levelezéseiknél minél rövidebb, tömör és egy-

szerü elintézési módot használjanak. Az udvariassági szólásformák, felesleges czimzések és bevezetések mellőzendők. A czimzésnél egyedül az illető ügyosztály, vagy ker. kapitányság jelölendő meg. 2. Kivételt képeznek az egyes tisztviselők személyéhez czimzett hivatalos iratok, hol a megfelelő czim teljesen kiirandó, továbbá az idegen hatósággal folytatott hivatalos levelezés, hol az illető hatóság teljes czime kiirandó.

Üldözött egyének saját érdekükben előállítandók. L. előállítandók saját stb.

Ünnepeken lobogók kitűzése. Lásd czimeres nemzeti lobogó stb.

Ünnepélyek alkalmával állványok felállítása. (1892. 4454/fk. eln. sz. r.) Ünnepélyek, körmenetek, felvonulások alkalmával tilos: 1. a felvonuláshoz nem tartozó kocsiknak s bármi járműveknek az útirányban eső útnak, utak és tereken, utczasarkokon elhelyezkedni; 2. rögtönzött állványokat felállítni; 3. házak s épületek tetőzetén tartózkodni; a 3. pont elleni kihágásokért a háztulajdonosok vonatnak felelősségre. E rendelet megszegése kihágást képez. (L. Krecs. Gyüjt. 292. l.)

Ünnepélyeknél fuvar megtagadás. Lásd bérkocsisok fuvart megtagadáki stb.

Ünnepélyeknél vasárnap diszitési munka egész napon át gyakorolható. (14.937/1892. III. Ker. M. r.)

Ünnepnapon templom mellett élelmiszer árusítása a közigazg. hatóságok elbirálása alá tartozik. (M. T. hat.)

Ünnepzavarás a kbt. 52. §-ába ütköző kihágást képez. Illetékes a Jb.

Üres telkek bekerítése. L. kerítések stb.

Ürmösbor alatt mi értendő? (53.850/1897. VI. *A)* Ker. M. r. — L. Rédey Gyüjt. II. 111. l.) *a)* A főzés utján sürített mustból üröm hozzáadásával készített borszerü ital (főtt ürmös, édes ürmös); *b)* a borból a szőlőbogyók vagy szőlőfürtök, üröm és egyéb fűszerek hozzáadásával hideg úton előállított ital (ráczürmös). Az ürmös-borok készítésére és kezelésére nézve egyebekben ugyanazok a szabályok irányadók, a melyek a természetes mustra, illetőleg a természetes borra nézve a jelen rendelet 2. §-ában megállapíttattak. (L. mesterséges borok.)

Ürmös-eszenczia árusítása tilos. A 85.385/1894. számú keresk. miniszteri rendelet szerint az ürmös-eszenczia nem tartozik ugyan az italneműek közé s így árusítása italmérési szempontból jövedéki kihágást sem képezhet, azonban e rendelet ily eszencziák árusítását eltiltja közegészségi szempontból. L. erősítő-eszencziák.

Ürülékhordó kocsikról. — Lásd köztiszt. szbr. ellenőrzése.

Ürülék-fuvarozás. L. csatorna stb.

Ürülék-lerakodóknál arra kell a rendőröknek ügyelni, hogy az alkalmazottak pontosan a kijelölt helyre, nem pedig

az úttestre vagy magánosok helyére rakodjanak le. (246/1895. Rfn. ut.)

Üvegek hitelesítése. L. hitelesített edények stb.

Üvegesek nem tekinthetők házalóknak. (Lásd pátens 2. §.)

Üveg s porczellánnal jogtalan házalás. (22.041/fk. I. 192.) Üveg- és porczellánárúkkal csak oly egyének házalhatnak, a kik arra az illetékes iparhatóságtól házalási engedélyt nyertek, az ablakbevágást pedig csak a szabályszerű iparigazolvánnyal biró üvegesek és ezek alkalmazottjai gyakorolhatják. Azok a házalók, a kik a fentjelzett árúkat házalási engedély nélkül árusítják és azon egyének kik az ablakbevágást iparigazolvány nélkül üzik, az illetékes iparhatósághoz feljelentendők. E rendelet végrehajtása 28.217/fk. 902. sz. rendelettel egyelőre felfüggesztetett. L. alább.

Üveggel, porczellánnal házalókról, valamint az ablakbevágó vándoriparosokról. (72.519/VIII. *B)* 903. K. M. leirat a föv. tanácsához.) Tilos az ablakbevágással foglalkozó vándoriparosoknak a fővárosban megtelepedve, ennek egyes kerületeit egymás közt felosztani, mert ez már nem tekinthető vándorolva üzött ablakbevágásnak, hanem rendszeres iparűzésnek, mely esetben a letelepedett helyi iparra vonatkozó szabályok az irányadók. Üveg- és porczellánnal való házalásra egy vidéknek sincs házalási kedvezménye, tehát ilyennel házalni Budapesten is tilos. Más szempont alá esik azonban a vándorolva üzött ablakbevágás. Ezt már annyival inkább méltányos megengedni, mert a felvidéki tótajkú magyar állampolgárokat, kik vándoriparukat Ausztriában nem gyakorolhatják, a kivándorlástól leginkább ez tartaná vissza. Hogy mikor tekinthető a vándoriparos letelepültnek, az egyes konkrét esetekben a méltányosság tekintetbevételével állapítandó meg az illetékes hatóság által.

Üveggyártásnál, a mennyiben az regenerativ fütőkészülékkel üzetik, a fütési, az üvegolvasztási és üvegfuvási félbeszakítást nem tűrő munkák: egész vasárnap gyakorolhatók. (14.837/1892. I. 21. p. Ker. M. r.)

Üzleti kerékpárok. L. kerékpárokkal üzleti czélokra stb.

Üzleti lámpák és a bérlett járdarészek. A székesfőváros gyalogutain a közlekedés biztosítására nézve érvényben levő 1373/1899. kgy. sz. szabályrendelet 5. §-ának 3. bekezdése szerint az üzleti kirakatok megvilágítására vagy az üzlet minőségének jelzésére szolgáló lámpák czégfelirás nélkül s ez utóbbiak legfeljebb 1 méternyi kiszökeléssel s legalább 2·5 méter magasságban alkalmazhatók. Az utczai járdáknak kávéházak, vendéglők, czukrászdák és más üzletek által való elfoglalása és használata tárgyában fennálló 602/1898. kgy. sz. szabályrendelet alapján említett üzletek czéljára elfoglalt járdaterület felett azonban az egyébként kimondott korlátozásokkal a járdaterület bérlője a bérlet tartama alatt vagyis évenként április 15-től október 15-ig

szabadon rendelkezik. A bérlet lejártával azonban az elfoglalt terület megvilágítására szolgáló szabálytalan lámpák eltávolítandók vagy a szabály szerint átalakítandók. (1901/19.278. Fk. I. sz. végzés.)

Üzletvizsgálatoknál bérkocsidíj. Lásd bérkocsi használat.

Üzemért ki a felelős halászatban? Lásd. halászati kihágásért stb.

Üzemterv bemutatásának elmulasztása erdőirtásoknál. L. erdőirtás, l. erdőkben túlvágatás.

Üzérkedést szinházi jegyekkel bérszolgáknak, hordároknak, intézeti vagy egyleti alkalmazottaknak tiltja a 6252/fk. eln. 1884. sz. r. (Módosítva 369/1886. kgy. szbr. 8. §-a — hordáripar — által. — L. Krecs. Gyűjt. 291. l.)

Üzérkedés zálogjegyekkel. L. zálogközvetítőkről.

Üzletekbe behivogatás. (373/1899. kgy. szbr.) 4. §. A járdákon és gyalogutakon járó közönséget tolakodó módon feltartóztatni avagy hangos szóval bevásárlás céljából az üzletbe behivogatni és az üzletek elé a járdára kiülni tilos. Az üzleti személyzet ez irányban cselekményeiért első sorban az üzlettulajdonos felelős.

Üzletek előtt kirakodás. (373/1899. kgy. szbr.) 3. §. Az utczára nyiló üzleti helyiségek előtt ruhaneműeket, butordarabokat, árúczikkeket és egyéb tárgyakat elhelyezni és kifüggeszteni tilos. Kivételnek van helye azon üzletekre nézve, a melyeknél eddig is szokásban volt az üzlet mineműségének jelzésére a falhoz erősített boltajtón kendőt, kelmedarabot vagy bőrdarabot fölszegezni; a felszegezendő tárgyak 2 cm.-nél vastagabbak nem lehetnek s szilárdan alkalmazandók az ajtó lapjára. Továbbá kivételnek van helye azon üzleti helyiségekre nézve, a hol bolt, boltkapuzatoknak és lépcsőfokoknak a járdán elhelyezése az illetékes hatóság által megengedtetett. Ily esetekben ugyan az árúczikkek a lépcső fokán és illetve a boltkapuzat (portále) határvonalán belül elhelyezhetők.

Üzletet a rendőrség egy tagja sem folytathat. (1881. évi XXI. tcz. 44. §.)

Üzleti ernyők. (373/1899. sz. kgy. szbr.) 5. §. Az üzletek fölött a bolternyők oly módon erősítendők meg, hogy azok lehullásának lehetősége ki legyen zárva, továbbá, hogy azok a közterület feletti légürbe 2·5 méternél (8 láb), illetőleg, ha a járda ennél keskenyebb volna, a járda szélességénél kijebb ne nyuljanak és hogy azok alatt a gyalogutak feletti tér 2·5 méter (8 láb) magasságban teljesen szabadon maradjon. Kiszökelő czég- és hirdetési táblák alkalmazása tilos. Üzleti kirakatok megvilágítására vagy az üzlet minőségének jelzésére szolgáló lámpák czégfelirás nélkül s ez utóbbiak legfeljebb 1 méternyire kiszökeléssel s legalább 2·50 méter magasságban alkalmazhatók. 6. §. Az üzletek előtt rendszerint azok kirakatai felett alkalmazott ernyőket a

járdaszegélynél lefüggő rudakkal vagy kötelékkel, melyek szintén akadályozzák a gyalogközlekedést, leerősíteni tilos.

Üzleti helyiségek és berendezések tisztán tartásához és helyreállításához szükséges munkák: egész vasárnap gyakorolhatók. (1891 : XIII. tcz. 1. §. 2 bekezdés.)

V

Vadállatok háznál tartásáról. L. veszélyes állatok.

Vadászati feljelentések díja. (1883 : XX. tcz. 36. §.) A vadászati kihágásból befolyó pénzbüntetések fele mindenkor a feljelentő, másik fele azon község szegényei javára esik, melynek határában a kihágás elkövettetett.

Vadászati jegye erdőtisztek, erdőőröknek. L. erdőtisztek stb.

Vadászati területén macskát, kóbor ebet a vadászatra jogosított elpusztíthatja. (1883 : XX. tcz. 14. §.)

Vadászati tilalom. (1883 : XX. tcz. 9. §.) Az általános tilalom tart február 1-től aug. 15-ig, melyben bárminemü hajtó-ebbel tilos a vadászat. Ettől eltérőleg tilos a vadászat: *a)* szarvasbikára okt. 1-től, dámvadbikára nov. 15-től julius 1-ig; *b)* szarvas-, dámvad-, őztehénre jan. 1-től okt. 15-ig; *c)* őzbakra jan. 15-től április 1-ig; *d)* zergére decz. 15-től aug. 1-ig, zerge-gidára minden időben: *e)* siket- s nyirfajdkakasra jun. 1-től márcz. 1-ig, jérczére minden időben; *f)* császár-madárra decz. 1-től, fáczán s tuzokra febr. 1-től aug. 15-ig; *g)* foglyokra jan. 1-től aug. 1-ig; *h)* éneklőmadárra minden időben; *i)* minden más madárra a 11. 12. §§-ban meghatározott kivétellel febr. 1-től aug. 15-ig. Tilalmi időszak alatt sem a vadak fiait elfogni, sem a madarak fészkeit szándékosan érinteni vagy tojásaikat elszedni nem szabad. (Kivéve vadtenyésztés czéljából).

Vadászat halászati kiméleti téren tilos. L. halászati kiméleti terek.

Vadászati tilalom alatt is szabad vadászni a seregben vonuló vadludak, vadkacsák, vad- és szelid galambokra, keselyűkre, sasokra, sólymok, vércsék, kányák, hélyák, ölyvek minden fajaira, a nagy suholyra, hollókra, szarkákra, varjakra, verebekre s végül a seregélyekre, utóbbiakra azonban csakis a szőlők és a gyümölcsösökben. (1883 : XX. tcz. 12. §.)

Vadászati tilalom alatt vadárusítás. (1883 : XX. tcz. 10. és 11. §§.) 10. §. A tilalmi időszakban, az első 14 napot kivéve, vadat általában, vagy ha a tilalom csak némely vadra vonatkozik, ilyet árulni, venni vagy nyilvános helyiségben étlapra jegyezni nem szabad. 11. §. Madarak közül kivételt képeznek a vándor és vízi madarak, de ott, hol az utóbbiak költenek, a párosodás és költés ideje alatt a tilalom rájok is terjed.

Vadászati tilalom ellenőrzése. (1883 : XX. tcz.) 40. §. A vadászati területre való felügyelettel megbizott személynek hit alatt teendő vallomása teljes bizonyító erővel bir, míg az ellenkező be nem bizonyíttatik. 39. §. Vadászati kihágások az illetékes bíróság által hivatalból üldözendők. 29. §. A ki tiltott időben vadász, 10—100 kor.-ig büntetendő. 30. §. Ki a vadak fiait elfogja, (kivéve a 12. és 13. §-ban említetteket, l. ártalmas vadak) elrombolja, tojásait elszedi 2—20 kor.-ig terjedhető pénzbüntetéssel sujtandó. 31. §. A ki tiltott időben vadat lő vagy árul vagy vesz, ha a vad nála találtatik, a következő pénzbüntetésekben marasztalandó: szarvas- vagy dámvadbikáért darabonként 120 korona, szarvas- vagy dámvadtehénért darabonként 100 kor., őzért 40 K, fajd, fáczán és túzokért 10 kor., minden más vadért darabonként 6 K. Ezenkívül a lefoglalt vad a helyi szegények részére elkobzandó. 32. §. A ki ebét szándékosan valamely reá nézve tilos vadászati térre viszi, úgyszintén az is, a ki a nyájőrző ebekre vonatkozó intézkedések ellen vét: 2—20 kor.-ig büntettetik. 42. §. A vadászat tulajdonosa, haszonbérlője, a felvigyázó személyzet, nemkülönben a közrend fentartására hivatott közegek jogosítva vannak mindenkit, kit tilos vadászaton kapnak, ha magát fel nem ismerhetővé tette, nevét eltagadta vagy állandó lakhelye ismeretlen: a legközelebbi hatósághoz előállítni.

Vadászat tőrökkel, hurokkal stb. (1883 : XX. tcz. 15. §.) Szabad időben is tiltatik minden szőrmés vagy szárnyas hasznos vadat tőrökkel, hálókkal, hurokkal elfogni vagy megölni, különösen túzokot ólmos esők alkalmával behajtani vagy agyonverni. Kivétetnek a fenyvesmadarak, melyeket hurokkal és léppel fogni szabad időben megengedtetik. Tenyésztés czéljából csak a vadászati jog bérlői s szakértő megbizottai foghatnak be vadakat.

Vadászati törvény ellenőrzéséhez. (82.905/V. *c)* 1901. sz. B. M. r.) Az orvvadászok elejtett zsákmányukkal a keleti és nyugoti pályaudvarok kikerülésével a kőbányai, rákospalotai és ujpesti vasuti állomásokon szállnak ki, hogy azokat a székesfővárosba becsempészszék. A rendőrségi közegek a tiltott időben való vadhúsárulást a vásárcsarnokokban és nyilt piaczokon és a rendőrség egész területén éberen és szigorúan ellenőrizzék. A rendőröknek tudni kell, hogy a 38.871/1883. sz. B. M. r. szerint a szarvas, dámvad és őz csak úgy szállítható és elárusítható, ha azokon a nemzőrészek láthatóan meghagyattak. Az ezen rendelkezés ellenére szállított vadak lefoglalandók és a helyi szegények javára elkobzandók. Ezen rendelkezés azonban nem vonatkozik a kerítéssel az 1883 : XX. tcz. 18. §. határozmányainak megfelelően elzárt helyeken bármikor lőhető vadak szállítására, de lehető visszaélések meggátlása végett az ily helyeken lőtt vadak szállítása a törvény 9. és 10. §§-ban megállapított időkben a vad jogos szerzését bizonyító és a 38. §. rendelkezésének megfelelően kiállított igazolványok mellett történhetik.

Vadászatnál elkobzott fegyverekről. L. elkobzott fegyverek.

Vadászni csakis vadászjegygyel szabad. L. vadászati tilalom.

Vadcsempészet és vadhús tiltott elárusításának ellenőrzése a rendőrség kötelességét képezi. (429/1893. sz. Rfp. ut.)

Vadorzóktól elkobzott fegyverek. L. elkobzott fegyverek megsemmisítése.

Vadőrök és csőszök felhivására a rendőrközegek kötelesek segédkezni. (1774/1897. fk. kih. sz. r.)

Vagyonbukás. L. csalárd vagy vétkes bukás czím alatt.

Vajgyártás vasárnap. (22.436/VIII. 1902. sz. Ker. M. r.) A tejszín megsavanyodása miatt károk nélkül félbe nem szakítható munka vasárnapokon és szent István király napján egész napon át végezhető.

Vallás elleni bűncselekmények a következők: 1. Istengyalázás által okozott közbotrány. Vallási szertartás zavarása vagy erőszakos megakadályozása vagy mindezeknek csak megkisérlése is. (Btv. 190. §.) 2. Templomban elkövetett botrány vagy vallási és szertartási tárgyak meggyalázása a vallásos szertartás alkalmával. (Btv. 191. §.) 3. A szertartást végző pap bántalmazása akár szóval, akár tettel vagy fenyegetéssel. (Btv. 192. §.)

Vallási szertartási helyiségek s képviselőválasztás. L. lelkész stb.

Vallásváltoztatás. L. áttérés más vallásra.

Vallási tisztelet tárgyai s képviselőválasztás. (1899. évi XV. tcz. 171. §.) A ki vallási tisztelet tárgyait vagy oly tárgyakat, melyek egyházi szertartások végzésére rendelvék, választók gyülekezetén vagy választási menetben használ, 3 hónapig terjedhető fogházzal és politikai jogai gyakorlatának felfüggesztésével büntetendő. L. lelkész stb.; l. országgyülési képviselőválasztások.

Vallási tisztelet tárgyainak meggyalázása nem a szertartás alkalmával s nem a szertartási helyiségben — kihágást képez csupán. (Kbtv. 51. §.) Illetékes a Jb.

Vallomást kicsikarni a bűnügyben terheltől — mindenkép tilos. (B. P. 135. §.)

Varázsolás üzletszerű üzése kihágás. L. csalárd szemfényvesztés.

Varieté-műszinkör. (13.904/fk. I. 98. végzés.) 1. A 7445/97. fk. eln. sz. a. rendelet határozmányai mindenben pontosan betartandók. 2. Az előadás tárgyait kizárólag magyar nyelvű bohózatok, vigjátékok közerkölcsiségbe nem ütköző s szemérmet nem sértő chansonettek, cuplettek, magán- és kettős jelenetek énekkel vagy a nélkül, parodisztikus és humorisztikus jelenetek, tánczs karénekek képezhetik. 3. Minden mutatványos előadásnál, melyeknél akár a működő-személy, akár a közönség testi épsége bármi módon veszélyeztetve lenne, a szükséges elővigyázati és óvintézkedések előzetesen megteendők. 4. Az előadások hétköz-

napokon délután 4 órától esti 9 óráig, vasár- és ünnepnapokon délután 3 órától esteli 10 óráig tarthatók. 5. Az előadások tartama alatt az összes kijáratok nyitva (betéve s nem kulcscsal bezárva) tartandók. 6. A gázlángok s a mellékvilágítási gyertyák meggyujtását csak a világosító-mester eszközölheti. 7. Az öltözőkben levő gázlángok sodronykosárral, a Stearin-gyertyák üvegburokkal látandók el. 8. A szinpadon egy kézifecskendő tartandó vízzel töltve; a sülyesztőben egy, a szinpadon kettő (2) kád tartandó vízzel telve s mindegyik pokróczczal látandó el. 9. A dohányzás az összes helyiségekben tilos; ezen tilalomra a közönség szembetünő helyen kifüggesztendő táblás feliratokon figyelmeztetendő. 10. A szinpadon a dohányzás vagy a görögtűz alkalmazása, szabályszerű pontossággal s a felügyeletes tisztviselőnél történt előzetes bejelentés után alkalmazhatók. 11. A sülyesztőben diszleteket vagy más tűzveszélyes tárgyakat elhelyezni tilos. 12. A karzaton levő ülőhelyek mögé korlát alkalmazandó, hogy az álló és ülő közönség elkülönittessék. 14. A műszinkör befogadó képessége 370 személy.

Varsa alkalmazása halászatnál. Lásd: halászati eszközök stb.

Vasárnapi munkaszünet. *A)* Vasárnapokon és szent István király napján az ipari munkának szünetelnie kell. (1891: XIII. tcz. 1. §.) *B)* Az ipari munkának vasárnapi szünetelése legkésőbb vasárnap reggeli 6 órakor kezdődik és megkezdésétől számitandó 24 óráig, de legalább is a szüneti napot követő reggeli 6 óráig tart. (1891. XIII. tcz. 2. §.)

Vasárnapi munkaszünet s államvasutak. (45.093/VI. Ker. M. végzés.) Az államvasutak a gyorsáruk kezelése és házhoz szállítása tekintetében vasárnapokon és szent István napján akkor sem akadályozhatók, ha az igazgatóság ezen műveletét szerződéses vállalkozóval végezteti. Az államvasutak értesítése szerint ezidőszerint ezen művelet lebonyolításával a Klein J. D. czég van megbizva. Ennek folytán sem a 63.617/VIII. 901., sem a 22.436/VIII. A. 902. sz. Ker. Min. r. az államvasutak ezen működési körét nem korlátozza. L. államvasutak.

Vasárnapi munkaszünet s czímfestők stb. A czimfestéssel foglalkozók a törvényes költözködési napokat megelőző és követő 8 napon belül eső vasárnapokon egész napon át végezhetik munkájukat, de csak műhelyekben és magánhelyiségekben; a vasárnapon tartott baromvásárokra a szijgyártók és kötelesek áruikat eladás czéljából kirakhatják; a sütőipar körébe eső élelmi szerek előállitására okvetlenül szükséges előkészitő-munkálatok, kovászolás, bedagasztás és fütés, a munkaszüneti napon, a segédek kellő felváltása mellett este 10 órakor megkezdhetők.

Vasárnapi munkaszünet dohánytőzsdékben. Lásd dohánytőzsdék stb.

Vasárnapi munkaszünet felfüggesztése bucsúkon. (10.134. eln. fk. 1891. sz.) Az árusitás a fővárosnak csakis azon

kerületében szabad, a melyben az illető bucsú tartatik, megjegyezvén még, hogy ha az illető kerület egy más kerülettel közös utcza vagy tér által határoltatik, az említett árusítás ezen utcza vagy tér egész területén gyakorolható. Ugyancsak ezen helyekre az elárusításra szánt áruczikkek szállítása is meg van engedve.

Vasárnapi munkaszünet és fuvarozás. (27.584/VIII. 99. Ker. Min. r.) A munkaszüneti napot követő napon reggeli 3 órakor megkezdhető a fuvarozás előkészítése és foganatba vétele.

Vasárnapi munkaszünet megszegéséért nem háborgatandók költözködési évnegyedekben, valamint az ezeket megelőző és követő egy-egy hétben a mázoló-, aranyozó- és fényező, s általában az oly munkások, kik sürgős átalakítási munkát végeznek. (1891 : XIII. tcz. 3. §-a alapján kiadott 14.837/92. sz. Ker. M. r.)

Vasárnapi munkaszünet a hentes-iparnál. L. hentesek vasárnap stb.

Vasárnpi munkaszünet és a hajók szénfelvétele. (13.301/fk. I. 98. sz. r.) Minden oly esetben, midőn a kőszén a Dunán horgonyzó és a kőszén raktározására szolgáló hajóból, vagy uszályból indulásra kész, vagy egyébként üzemben levő hajóra vasárnapon áthordatik, ezen munkálatot a rendőrközegek meg ne tiltsák, vagy ez elé nehézségeket ne támasszanak.

Vasárnapi munkaszünet és a napilapok. (9387/fk. I. 99. sz. végzés.) A politikai lapok nyomdái a vasárnapi munkaszünet betartására nézve állandóan ellenőrizendők és a törvény megszegői ellen teljes szigor alkalmazandó.

Vasárnapi munkaszüneti nap után a munka megkezdhető : 1. a sütőipar körébe eső élelmiszerek előállítására okvetlenül szükséges előkészítő munkálatok (kovászolás, bedagasztás, fütés) a munkaszüneti napon, a segédek kellő felváltása mellett, esti 10 órakor megkezdhetők. (14.837/92. II. *C)* pontnál 84.842/93. sz. Ker. Min. r. — L. 66.058/901. VIII. sz. Ker. M. r.) 2. éjjeli 1 órától : mindennemű élelmi szerek előállítása és szállítására nézve, a mennyiben azt az illető iparág természete indokolja. (14.837/92. II. *C)* 1. pont.) ; 3. reggeli 3 órakor : a fuvarozás előkészítése és foganatba vétele. (14.837/92. II. *C)* 1. pontnál 27.584/99. sz. Ker. Min. r.) ; 4. reggeli 5 órától : élelmi szereket és italokat árusító és kimérő üzleteknél. (14.837/92. II. *C)* 2. *a)* pont.)

Vasárnapi munkaszüneten segédszemélyzet. Az egyes munkákra, illetve műveletekre nézve engedélyezett kivétel csakis azon munkásokra és segédszemélyzetre vonatkozik, ki az illető munkánál, illetve műveletnél tényleg alkalmazva van. (14.837/92. IV. pont.) Azon iparnemeknél, melyeknél az ipari munka vasárnapokon is végezhető, köteles az illető iparűző az ezen munkánál alkalmazott munkások olyatén felváltásáról gondoskodni, hogy a munkások legalább minden hóban egy teljes vagy minden két hétben egy fél vasárnapon munkaszünetet élvezzenek. (14.837/92. VII. pont.)

Vasárnapi munkaszünet sütőműhelyekben. (2579/fk. I. 1902.) 66.058/VIII. sz. Ker. M. rendelet szerint a pék-ipar körébe tartozó munkálatok a munkaszüneti napokon esti 11 órakor csakis a segédek kellő felváltása mellett kezdhetők meg. Az összes illetékes oszt. parancsnokságok utasítvák, hogy a pékmühelyeket ezekre nézve vasárnaponkint minél gyakrabban ellenőrizzék és a kihágáson ért pékmestereket mindenkor jelentsék fel az illetékes ker. kapitánysághoz. Fülés 10 órakor megkezdődik.

Vasárnapi munkaszünet szent István napján. Szent István király napjára eső országos vásárok alkalmával a következő ipari munkák végezhetők: u. m. czukrász- és mézeskalácsos ipar; a nyomda-iparnál a halasztást nem tűrő állami és hatósági nyomtatványok, szinlapok, műsorok és gyászjelentések előállítása és széthordása, hirlapok elárusítása s széthordása, szódavíz gyártása és széthordása, a fürdő-intézetek üzemben tartásával kapcsolatos ipari munkák, kenyér, péksütemény, tej- és gyümölcs-árusítás és házhoz szállítása, természetes virágok árusítása, szálloda, vendéglő, sör-, pálinka- és bormérő, kávéház és kávémérő-iparoknál, ideértve a házhoz szóló megrendeléseket is, vagy az ily üzletben szokásos bármily étel vagy ital kiszolgáltatását, élő állatoknak a szállítási eszközökből való kiszedése; d. u. 2 óráig végezhetők fodrász- és borbély-iparoknál az üzleti helyiségben, azontúl csak magánlakásban, szinházban, vagy hasonló előadások alkalmával házhoz hiva; csakis déli 12 óráig végezhetők: a kisiparnál a sürgösen rendelt javítási munkák, mészáros-, hentes- és kolbászkészitő-iparnál az elkészítés, elárusítás és házhoz szállítás, a péküzleteknél az áru elkészítése és szállítása, valamint a füszer-, bor-, thea-, csemege- és lisztkereskedéseknél, nemkülönben a szatócsok üzleténél szokásos ipari munkák, illetve elárusítás és szállítás; egész nap a jégárusítás és szállítás. A fel nem sorolt munkák tiltva vannak.

Vasárnapi munkaszünet és a vásárcsarnokok. — A 14.837—1892. sz. Ker. M. r. II. A. *i)*, *g)*, *h)* és *m)* pontjai értelmében a kenyér, péksütemény, tej, gyümölcs, természetes virágok árusítása a vásárcsarnokokban, a gyümölcs árusítása pedig a központi vásárcsarnok idénypiaczán a déli záróráig megengedhető.

Vasárnap őrlési művelet mindenféle malomban egész napon át végezhető a munkaszüneti napon. (33.643/VIII. 902. Ker. M. r.)

Vasárnap robbanó anyag korlátlanul szállítható. Szent István napján is. (31412/VIII. A. 1901. Ker. M. r.)

Vasárnap és szent István napján ablaktisztítás és szoba-beeresztés d. e. 9 óráig van megengedve. (60.067/VIII. A. Ker. M. r.)

Vasárnapi és szent István-napi munkaszünet általában a külön meg nem nevezett mindennemü ipari és kereskedelmi üzletekben az elárusítás és házhoz szállítás: déli 12

óráig, junius és julius havában azonban csak d. e. 10 óráig. Szent István napján a külön meg nem nevezett ipari és kereskedelmi üzletekben, illetve üzletkörre nézve a munka egész napon át nem folytatható. (14.837/92. II. *A)* 4. *e)* és II. *B)* pont.)

Vasárnapi és szent István-napi munkaszüneti tv. alól való kivételeket lásd az egyes betükben szétszórva ipari és kereskedelmi elnevezésük alatt.

Vasár- és ünnepnapon elkövetett mezőrendőri kihágás súlyosabb beszámítás alá esik. (1894 : XII. tcz. 98. §.)

Vasárnap vasutak állatok szállítására — kutyákat kivéve — nem kötelezettek. (Vasuti üzletszab. 46. §.) Azonban nem képez kihágást az állatoknak a vasuti kocsikból kirakása és hazaszállítása. (14.837/92. sz. Ker. Min. r.)

Vasgereblye használata galyszedés v. alomgyűjtésnél. L. erdei kártétel.

Vasgerendák és szálvasak szállítása. (2419. sz. fk. kih. 1895. r.) 1. Vasrudak és sinek a székesfőváros területén terhes szekereken csak a zörejt tompító pokrócz, ponyva vagy egyéb anyagok közé elhelyezve szállíthatók. 2. A rakomány lánczczal vagy kötéllel szilárdul lekötendő, hogy ezáltal a rázkódás lehetőleg megakadályoztassék. E rendelet megszegése kihágást képez.

Vasutasok kivándorlóknak segédkezése. Lásd : Amerikába stb.

Vasutakon teljesitendő nyomozások. (14.334/fk. eln. 98. sz. — L. Rédey Gyüjt. 1898. 12. l.) Fennálló törvényeink és jogszabályaink a m. kir. államvasutak területét és épitményeit nem vonják ki a rendőrhatóság hatásköre alól és a rendőrségnek ezen területen, illetve épitményeken — különösen bünügyekben való eljárása semmiféle előzetes bejelentéstől nem feltételeztetik ; a rendőrségnek előzetes bejelentés nélkül történt eljárása ellen való felszólalásokat szigorúan véve figyelembe sem lehet venni. Azonban, hogy a hatóságok kölcsönös támogatásával elérni kivánt siker biztosítható legyen s a két hatóság alkalmazottainak együttes hivatalos működéseik közben nehézségek jövőben elő ne forduljanak, ezennel elrendelem, hogy a pályaudvarokon, vonatokon nyomozást teljesítő rendőri alkalmazottak, hacsak lehetséges és a nyomozat sikere veszélyeztetve nincsen, a pályaudvarokon és vonatokon való letartóztatásokról és kutatásokról az állomásfőnököt, illetve a vonatvezetőt, esetleg helyetteseiket, vagy legközelebb található megbizottjukat, vagy alkalmazottjukat értesitsék.

Vasutakra vonatkozó biztonsági szabályok megszegése. A ki vaspályán, vagy ahhoz tartozó épületekben, a biztonság szempontjából kiadott rendeletet vagy intézkedést, — miután a felügyelő személyzet tagja által figyelmeztetve lett — megszegi : 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. (Kbtv. 112. §.) Illetékes a Rh.

Vasuthoz kirendelt bérkocsik. (46.533/fk. I. 1896. sz.

r. — L. Rédey Gyüjt. II. 145. l.) A bérkocsi-ipar gyakorlása tárgyában alkotott szbr. kivételes vasuti dijtételei csakis a vasutra menő, vagy vasutról érkező fuvarteljesítések esetében érvényesülhetnek, míg azoknak oly fuvarok utáni követelése, midőn a bérkocsis nem a vasuton érkező vagy a vendég által előre kijelentett indóházhoz szóló, hanem annak közeléből, illetve környékére eső fuvarokra vállalkozik, határozottan jogosulatlan és a szbr. czéljával ellenkező.

Vasuti alkalmazottak idézése, letartóztatása. 5040/fk. eln. 1898. sz. r. utasítja a pályaudvarhoz kirendelt felügyelőket, hogy a kihágási ügyekben idézések kézbesítésénél, valamint letartóztatásoknál, azonban csak a mennyiben a bűnvádi eljárás szabályai megengedik, nevezett üzletvezetőség közvetítését vegye igénybe, vagyis az új bűnvádi eljárási törvény 130. és 143. §§-okban kifejezett intentióknak megfelelőleg az illető fél közvetlenül idéztessék ugyan, de úgy az idézésről, mint az esetleges letartóztatásról az illető vasuti alkalmazott felebbvalója mindenkor értesítendő.

Vasuti állomásokhoz rendelt kocsik. L. bérkocsi szbr. VII. f.

Vasuti állomásokon hamis játékosok. L. sipisták, stb.

Vasutakon balesetek stb. bejelentése. L. balesetek, forgalmi akadályok.

Vasuti birságok behajtásának kérdéséhez. (1784—85/fk. kih. 1900. sz.) Miután oly törvényes rendelkezés nincs is, mely a vasuti birságok behajtására, avagy azok behajtásánál való közreműködésre a m. kir. államrendőrséget kötelezné, vagy jogosítaná: utasíttatnak a ker. kapitányságok, hogy a m. kir. államvasutak hasontartalmu megkereséseit, illetőleg közreműködését tagadják meg s az esetről a főkapitányhoz tegyenek jelentést.

Vasutakon botránycsinálás. L. csendháborítást tiltó szbr.

Vasuton dijmentes utazás módja. (13.362/fk. eln. sz. 901. körirat. 134.564/v. B. M. leirat.) A közbiztonsági közegek a vasutakon a forgalom biztonsága érdekében való kiküldetésük alkalmával csak akkor utazhatnak dijmentesen (azaz vasuti jegy nélkül), ha az utazásnak említett jellegét bizonyító igazolványon, nyilt rendeleten kívül egyszersmind arczképes rendőri igazolványukat is felmutatják. Továbbá, hogy a szóban forgó, utazásukat igazoló igazolványokat a közbiztonsági közegek utazásuk befejeztével az illető állomáson a jegyeket elszedő vasuti alkalmazottaknak átadják. Ezen a vasut forgalmának biztonsága érdekében történő utazást bizonyító igazolványok (nyilt rendeletek) kiadási jogát a főkapitány kizárólag magának, illetve távollétében helyettesének tartotta fenn.

Vasutépítő munkásokról szóló törvény megszegése kihágást képez. (1899 : XLI. tcz. 32—35. §.) Itél a Kh., Budapesten a ker. Elüljáró.

Vasuti felügyelőségek. (5720/fk. eln. 94. — L. Rédey Gy.

l. 22. l.) Különös feladatukat képezik: *a)* a vasuti üzemszabályokba ütköző kihágások; *b)* az engedély nélküli kivándorlás közvetítéséről szóló 1881: XXXVIII. tcz. ütköző kihágások megelőzése, megakadályozása és feljelentése; *c)* a közlekedésre, valamint a bér- és társaskocsikra nézve fennálló szabályok; *d)* a bérszolgákra nézve fennálló szabályok; *e)* a vasutakra nézve kiadott közbiztonsági, egészségügyi és köztisztasági szabályok szigorú betartásának ellenőrzése, valamint az ezen szabályokba ütköző büntetendő cselekmények megelőzése és feljelentése; *f)* a gyanus utasok megfigyelése esetleg igazoltatása; *g)* kényszerútlevéllel kiutasított személyek elküldése; *h)* a vasuti alsóbb személyzet és munkások között támadó mozgalmak megfigyelése és szemmeltartása.

Vasuti felügyelő által panaszfelvétel. (U. a. szbr.) 18. §. Bűnügyekben oly személyekkel, kik tovább utaznak, a felügyelő panasz-, sőt tanuvallomási jegyzőkönyvek felvételére is fel van jogosítva. Ily esetekben azonban, midőn a panaszt tevő fél és a tanuk azonnal tovább utaznak s jegyzőkönyvek felvételére már nincs elegendő idő, a panasz és a tanuvallomások tartalma jelentésbe is foglalható, oly büntetendő cselekményről azonban, melyek miatt a bűnvádi eljárás csak a sértett fél indítványára indítható meg, a panasz mindig jegyzőkönyvileg veendő fel.

Vasuti felügyelők és állomásfőnökök. (U. a. r. 12. §.) Az állomásfőnökkel szemben oly viszonyban állanak, mint más I. fokú közigazgatási hatósággal. Kötelesek őket saját hatáskörükben támogatni, részükre karhatalmat kirendelni s nekik a vasuti rend fentartásában segédkezni.

Vasuti felügyelők és a detektivek. (U. a. r. 11.§.) A nem speciális megbizással az indóházakhoz kirendelt detektivek kötelesek a vasuti felügyelőnél jelentkezni, kinek joga van őket nemcsak a gyanus körülményekre felhivni, hanem utasításokkal ellátni s detektiv-szolgálatra felhasználni.

Vasuti felügyelő eljárása gyanus utas elutazása esetén. (U. a. szbr. 15. §.) Az esetben, ha kétely merül fel az iránt, ha vajjon valamely gyanus személy tovább utazásában megakadályozandó vagy előállítandó-e, a tovább utazás megengedendő, de egyúttal a vonatvezető vasuti alkalmazott a felmerült gyanus körülményekről értesítendő, hogy az ott, a hol a gyanus utas kiszáll, annak további megfigyelése végett a rendőrséget értesíthesse. Különös fontosságú esetekben egyúttal a kiszállási hely rendőrhatósága táviratilag értesítendő.

Vasuti felügyelő hová állíttat elő gyanus egyéneket? (U. a. szbr. 14. §.) Az illetékes ker. kapitányság elé állítandók: *a)* oly gyanus személyek, a kik — a mennyiben a fenálló szabályok értelmében utazási igazolvány tőlük követelhető — ilyent felmutatni nem akarnak, vagy nem képesek; *b)* a kik oly igazolványokat mutatnak fel, melyek nem az ő nevükre szólanak, vagy pedig ő reájuk nem illő személyleirást tartalmaznak; *c)* a kik

nyilvánvalólag hamisított igazolványok birtokában vannak ; *d)* a kik a náluk levő kötött útlevélben kijelölt utiránytól eltértek ; *e)* a kik a fővárosi rendőrség területéről kitiltattak, ha engedély nélkül visszaérkeznek ; *f)* a kik külsejük és magaviseletük szerint kétségkívül csavargók, ha igazolványnyal nem birnak ; *g)* az útlevél nélküli kivándorlók a fogház és tolonczügyosztályhoz ; *h)* a büntett vagy vétség elkövetése miatt elfogott vagy körözött személyek a főkapitánysághoz ; *i)* végre azon személyek, kiknek elfogatására a felügyelő különösen utasíttatott, az utasítást adott főkapitánysághoz vagy a ker. kapitánysághoz állítandók elő.

Vasuti felügyelő mely vonatoknál tartozik jelen lenni ? (U. a. szbr. 20. §.) Minden külföldről érkező vagy külföldre menő gyorsvonat érkezésénél és indulásánál a vasuti felügyelő, a mennyiben halaszthatatlan más fontos hivatalos teendők ebben nem gátolják, az indóházban személyesen tartozik megjelenni. 21. §. Ha az uralkodó családhoz, az udvarhoz tartozó személyek, idegen uralkodók, vagy miniszterek jelennek meg a pályaudvaron, az illető felügyelő személyesen és teljes díszben tartozik megjelenni s oly állást köteles elfoglalni, hogy az illető magas személyiségek szolgálatát bármikor igénybe vehessék. Jelentkezni csak közvetett elöljáróinál köteles.

Vasuti felügyelők működési köre. (U. a. rendelet) 5. §. *a)* az I. vasuti felügyelőséghez tartozik : a m. kir. államvasutak keleti pályaudvara, a ferenczvárosi pályaudvar, valamint a kőbányai és rákosi állomások ; *b)* a II. vasuti felügyelőséghez tartozik a nyugati pályaudvar és a rákospalotai állomás ; *c)* a III. vasuti felügyelőséghez tartozik : a déli vasut pályaudvara és a kelenföldi állomás. 6. §. A pályaudvarokra kirendelt felügyelők illetékessége mindazon ügyekben, melyek a rendőri őrszemélyzet hatáskörébe tartoznak, kiterjed nemcsak az utazó közönségre, hanem a vasuti alkalmazottakra, valamint a pályaudvarokhoz kirendelt bér- és társaskocsisok és bérszolgákra is. 7. §. A pályaudvarokra kirendelt felügyelők illetősége alá tartoznak nemcsak maguk az indóházak, hanem a gépházak, műhelyek, raktárak és munkásházak, valamint egyes czégek által bérelt rakodóhelyek is, szóval mindazon tárgyak, melyek működésük területén léteznek.

Vasuton és hajón érkezett súlyos beteg. 1898. évi 83.900/VI. sz. B. M. r. szerint a vasuton és gőzhajón érkező betegek mindig a mentő-társulat által vagy pedig bérkocsin szállítandók a kórházba, a bérkocsi használatról kiállított nyugták jelentés kiséretében a ker. kapitánysághoz terjesztendők be.

Vasuti kedvezmények. L. részben : utazási stb., részben rendőri arczképes ; l. államvasutakon stb. ; l. déli vasuton stb.

Vasuti kedvezményes utazás. (12.673/fk. eln. 99. sz. körrendelet.) I. Díjmentesen utazhatnak és pedig úgy a szomszédos, valamint a távolsági forgalomban : *A)* Az I., II. vagy III. kocsiosztályon : I. Négy éven aluli gyermekek, ha külön helyet el nem foglalnak, ha azonban ily gyermekek külön helyet foglal-

nak el, azokért félmenetdíj fizetendő. Ha több négy éven aluli gyermeket egy felnőtt kisér, akkor csak két gyermek díjmentes, a többiért félmenetdíj fizetendő. 6. A közbiztonsági közegek, ha a vasuti forgalom biztonsága érdekében utaznak és ezen körülményt az illető hivatalfőnök által minden egyes esetre külön kiállított és a hivatalos pecséttel ellátott okmánynyal igazolják. (Ranguknak megfelelő kocsiosztályban.) *B)* Csak III. kocsiosztályban: 11. Tolonczlevéllel ellátott, kisérő nélkül vagy kisérővel utazó tolonczok, továbbá hatósági kisérőlevéllel a kisérők, utóbbiak a visszatérés alkalmával is, valamint, ha a tolonczok átvétele végett azok tartózkodási helyére utaznak. Ezen kedvezmény csak a magyar országos «Rendeletek Tára» 1885. évf. 22. számában foglalt rendelet 2. §-ában fölsorolt személyekre és pedig csak akkor alkalmazható, ha a tolonczlevélre az eltolonczolási határozat fel van-e jegyezve, mi nélkül a tolonczlevél díjmentes szállítása nem fogadtatik el. II. Félmenetdíj fizetése mellett utazhatnak (de csakis a rendes — nem kedvezményes — díjszabásszerű, egy menetre érvényes menetjegyekkel) és pedig a távolsági forgalomban: 1. Négy évnél idősebb gyermekek, tíz éves koruk betöltéséig, valamint azon négy éven aluli gyermekek, a kik külön helyet foglalnak el. A gyermekek kivételesen a szomszédos forgalomban is féljegygyel utazhatnak. 4. A m. kir. állami rendőrség tisztviselői (rendőrségi gyakornok, telefonkezelőnők, valamint a rendőrségi tisztviselők állományába tartozó egyéb közegek is) legénysége és szolgaszemélyzete (de nem a díjnokok) akár egyenruhában, akár polgári ruhában, féljegygyel utazhatnak, utóbbi esetben azonban hivatalos jellegüket tanusító igazolvány alapján. A tiszti személyzet valamennyi vonaton (kivéve a luxus- és expressvonatokat) és bármely kocsiosztályban, a legénység és szolgaszemélyzet ellenben csak a személy- és vegyes vonatok III. kocsiosztályában.

Vasuti kirendeltségek igénybevétele. 4201/fk. eln. 1900. sz. körirat szerint a központi ügyeletes tisztviselők a vasuti kirendeltségeket hosszabb időt igénybevevő s különösen a pályaudvaron kívül eső területen leendő megfigyelésekre stb. szolgálatokra nem használhatják fel.

Vasuti kocsikban levő hirdetmények megrongálása az 1879: XL. tcz. 47. §-ába ütköző kihágást képez.

Vasuti munkások a vágányokra léphetnek, ha az üzletvezetőség által kiállított igazolvánnyal birnak, vagy csoportban dolgoznak. (20.366/97. fk. I. sz. r.)

Vasuton a rendőr ha egész jegyet fizetett, kérjen a jegy áráról a pénztárnál elismervényt. A végállomáson az egész jegyet ne adja le a jegyszedőnek, hanem csatolja azt a kérvényéhez, melyre az igazgatóságtól az egész és féljegy közti különbözetet vissza fogja kapni. Ugyanilyen az eljárás azon esetben is, ha családtagjai utaztak s nem kapta meg idejekorán a féljegyre szóló utalványt. (54.748/V. b. 93. évi B. M. r.)

Vasuti üzem: egész munkaszüneti nap folytatható. (14.837/892. sz. Ker. M. r. III. 1. pont.)

Vasuti vágányok keresztezésénél tilos a rendőröknek a kocsik indításába beleavatkozni. (354/99. sz. Rfp. ut.)

Vasuton kutyák szállítása. L. kutyák vasuti stb.

Vasuton sertésszállítás. L. sertésszállítás.

Vasuton szarvasmarhák szállítása. A földm. min. 20.301/98. sz. rendelete a kisebb állatok szállításánál megszabja, hogy egy kocsiba csak annyi hajtható be, hogy a kocsi $^1/_6$-od része üresen maradjon, mikor is mindenik állat le tud feküdni. Nyáron nagy melegben a kocsi $^1/_5$-töd része maradjon üresen. E rendelet betartásáért az állatorvos felelős. A vasuti közegek ellenőrzik. A m. kir. államvasutak 166.805/97. sz. r. szerint: Tetőzet nélküli kocsiban — 30R-nél nagyobb hidegben állatot nem szabad szállítani. Tetőzet nélküli kocsikban télen hideg, nyáron hőség ellen az állatokat takaró-ponyvával kell védni. Nagyszarvú, magyarfajta marháknál elmaradhat a takaró. Tartályokban élő állatot csak akkor lehet szállítni, ha azok elegendő terjedelműek és szellősek. Hosszabb szállításnál etetésről, itatásról kell gondoskodni. Felpeczkelt állal élő állatot szállítni tilos. A földm. min. 19.699/95. sz. rendelete meghatározza, hogy egy kocsiba berakható szarvasmarha száma 9—13 közt váltakozhatik, a szerint a mint kis vagy nagy termetű, sovány vagy hízott a marha. Egyéb állatszállításra vonatkozó rend. l. állatok szállítása vasuton.

Vasuton szomszédos forgalomban nem utazhatnak a rendőrök félmenetdíj fizetése mellett. (64.697/c. V. Máv. igaz. 1901. — Személy- és podgyász-díjszabás I. részének *B)* II. fej. 3. §. II. 4. pontja.)

Vasutrongálás. L. közveszélyű megrongálás.

Vasutrongálás gyermekek által. Vasuti sinekre követ rakni, az átjárók korlátait felnyitni, a vonatokat megdobálni s más a vasut biztonságát veszélyeztető cselekmény elkövetni tilos. Büntetendő 4—200 koronáig terjedhető pb. azon szülő, gyám, rokon vagy felügyelő, a ki a köteles felügyeletet elmulasztja. (1887. évi 51.201. sz. B. M. r.) Itél a Rh.

«Vaudville» műszinkör. (11.562/fk. I. 898. számú végzés.) 1. A 7445/97. eln. fk. számú rendelet határozmányai mindenben pontosan betartandók. 2. Az előadás tárgyát kizárólag magyar nyelvű bohózatok, vígjátékok, közerkölcsiségbe nem ütköző és szemérmet nem sértő chansonetek, kupletek, magán- és kettős jelenetek énekkel, vagy anélkül, parodisztikus és humorisztikus táncz- és karének képezhetik. 3. Minden mutatványos előadásnál, melynél akár a működő személyzet, akár a közönség testi épsége bármi módon veszélyeztetve lenne, a szükséges elővigyázati óvintézkedések előzetesen megteendők. 4. Az előadások hétköznapokon délután $^1/_2$4 órától esti 9 óráig, vasár- és ünnepnapokon délután 3 órától este 10 óráig tarthatók.

5. A tűzbiztonság szempontjából kötelessége a tulajdonosnak, hogy a vasfüggönyt mindig teljesen jókarban tartsa, annak kezelésére állandóan egy embert alkalmazzon s annak nevét a főkapitányság közigazgatási osztályánál jelentse be. 6. Az előadás tartama alatt az összes kijárati ajtók nyitva (illetőleg betéve, de kulcscsal el nem zárva) tartandók. 7. A világítás felgyujtását a világosító mester tartozik eszközölni. 8. A szinpadon két kézi fecskendő tartandó vízzel megtöltve. A sülyesztőben levő öltözőknél egy, a szinpadon és az emeleti munkás-folyosón két-két víztartó-kád vizzel megtöltve tartandó két-két vödörrel és egy-egy pokróczczal felszerelve. 9. A dohányzás az összes helyiségekben tilos. A közönség «Tilos a dohányzás» feliratú táblák kifüggesztése utján figyelmeztetendő. 10. A szinpadon a dohányzás, vagy görögtűz alkalmazása, csakis a felügyeletet tartó tisztviselőnél történt előzetes bejelentés után kiváló óvatosság mellett engedtetik meg. 11. A sülyesztőkben diszleteket vagy más tűzveszélyes tárgyakat elhelyezni tilos. 12. A gázvezetésre csakis spirál-tömlőt szabad használni, a suffita világítás pedig csakis vassodronyon függhet. 13. Az udvaron való szabad tüzelés szigoruan tilos. 14. A műszinkör befogadási képessége 570 személy. 16. A szinpadon szereplőknek csakis a középajtón szabad kijárniok; a mellékajtókon ki- és bejárni tilos.

Vádlott képviselete. (Kih. Elj. 27—30. §.) Ügyvéd mint meghatalmazott jelen lehet a tárgyaláson, de csak passziv szerepet vihet, a tárgyalásba bele nem folyhat. (6201/eln. 879. sz. B. M. r.)

Váczi-utczában kéjnők meg nem jelenhetnek. L. bárczás kéjnők vendégszerzés czéljából stb.

Váczi-utczán teherkocsik. L. Dorottya és stb.

Vágóhidon állatok kinzása. L. állatok levágása.

Vágómarhák. (1879 : XL. tcz. 104. §.) Egy hónapig terjedhető elzárással és 200 koronáig terj. pb. büntethető: 1. Ki az emberi élelemre levágandó marhák vagy más állatok megvizsgálására s az ezekkel való bánásmódra vonatkozó egészségügyi szabályokat megszegi. 2. Ki olyan marhát vagy állatot, melyet fennálló szabályok szerint csak a közvágóhidon szabad levágni, máshol vágat, vagy vág le. 3. Ki olyan helyeken, hol közvágóhid nincs, a marhák, vagy más állatok levágása iránt kiadott rendeletet megszegi s az ekként levágott állat húsát emberi élelemre adja, árulja vagy használja. 4. Ki elhullott, vagy levágott beteg marha vagy állatnak húsát, e körülményt tudve, emberi élelemre használja. Visszaesés esetében, ha az utolsó büntetés kiállása óta 2 év nem mult el, 2 hónapig terj. elzárással és 400 koronáig terj. pb. büntethető. Itél a Kh., Budapesten a ker. elöljáróság.

Választói jog ellen vétenek: 1. Azok, a kik valamely választót erőszakkal vagy fenyegetéssel választói jogainak szabad gyakorlatában megakadályoznak. (Btv. 178. §.) 2. Az összeirással foglalkozók közül azok, a kik választásra jogosítottakat a jegyzékbe nem irnak be, vagy pedig nem jogosítottakat beirnak.

(Btv. 179. §.) 3. Közhivatalnok, a ki a választói jogosultságra vonatkozó okiratot meghamisít, elsikkaszt, megsemmisít vagy használhatatlanná tesz. (Btv. 180. §.) 4. A szavazatszedő, a ki a szavazó-lapot rendeltetésétől elvonja, vagy más aláírásával meghamisítja; a szavazásra használt golyókat vagy más szavazási eszközöket kicseréli, azokból elvesz, vagy jogtalanul hozzátesz; a szavazatot más jelölt nevére irja be, vagy nem szavazottakat beirja, vagy a szavazottakat nem jegyzi; a ki a szavazó lajstromokat elvonja, megsemmisíti vagy a szavazatok összeszámítását más módon meghiusítja; a ki a szavazatokat hamisan számítja össze. (Btv. 181. §.) 5. Az a nem szavazatszedő, a ki a most felsorolt büntetendő cselekményeket elköveti. (Btv. 182. §.) 6. Az a szavazó, a ki másnak a neve alatt szavaz, a ki többször szavaz, vagy a ki szavazott és más kerületben ismét szavaz. (Btv. 184. §.) 7. Szavazásra való megvesztegetés. (Btv. 185. §.) 8. Hasonló czélból való etetés és itatás. (Btv. 186. §.) 9. Közhivatalnok, a ki valamely szavazót presszionálni törekszik. Akár szavazásra, akár nem szavazásra. (Btv. 187. §.)

Vám alá eső czikkek behozatali utja. Lásd utak, melyeken stb.

Vámcsonkítás. A ki a vámtárgyat használja, de a fizetés ól magát kivonja, (hacsak nem vámmentes) kihágást követ el. (1890 : I. tcz. 143. §. — Bp. nem érv.)

Vámmentesek az adót szállító községi előljárók fogatai. (85.713/93. K. M. r.)

Vámmentessége a rendőrségnek. (1881 : XXI. tcz. 38. §.) A fővárosi rendőrség személyzete, midőn egyenruhát visel, úgy magára, valamint az általa bekisértekre és saját kocsijára nézve, minden nyilvános vámon vámmentességet élvez.

Vámoknál bűnjelek beszállítása. L. fogyasztási adó alá eső stb.

Vámoknál jelentkező czigányok. L. czigányokról.

Vámoknál a rendőrök szolgálata. (299/95. Rfp. ut.) Vámokhoz kivezényelt rendőrök a vámfelügyelők személyének, valamint a vámhivatalnak megvédésére mint karhatalom vannak kirendelve. Kötelességük a vámfelügyelőket esetleges bántalmazástól, sértegetésektől megvédeni. Kötelességük a vámfelügyelő azon intézkedéseit, melyeket a vámszolgálat érdekében a közlekedésre vonatkozólag a kocsisok iránt tesz, végrehajtani. Kötelességük a vámsorompónál a kocsikat rendezni s a szabad közlekedést biztosítani. Más, mint rendőri természetű ügyekben, el nem járhat. A szolgálat átadása a vámház előtt történik. Az átadást, illetve átvételt mindkét rendőr udvariasan tudtára adja a vámfelügyelőnek. Szolgálati helyét elhagynia semmiesetre sem szabad. A szolgálatban levő rendőr nappal leülhet, de aludni csak akkor szabad, midőn a vámsorompó le van zárva. A 2959 Rfp. 900. sz. utasítás szerint nappal kötelesek a rendőrök kint tartózkodni a vámház előtt.

Vámoknál tolonczkocsik megvizsgálása. L. tolonczkocsik vámoknál.

Vámoknál villamos kocsik kötelesek lassabban haladni. A vámoknál szolgálatot teljesítő rendőrök kötelesek azt a kocsivezetőt feljelenteni, ki ezt az utasítást be nem tartja. (78/97. Rfp. utasítás.)

Vámvonal (új). L. új vámvonal.

Vándorczigányok. L. czigányokról.

Vándoriparosok, ha Budapestre jönnek s itt állandóan lakást tartanak, akkor a vándoripart űzők kedvezményében nem részesíttetnek s ugyanazon elbírálás alá esnek, mint a többi megtelepedett iparosok.

Vándorraktárak (boltban, lakásban, szállodában) iparigazolvány nélkül nem állíthatók fel és árusítás sem eszközölhető. (1897. évi 51.636. K. M. r.) Itél az iparhatóság. Feljelentendő.

Vándorszerű bevásárlással foglalkozó egyének egyszerűen kereskedőknek tekintendők s részükre ily czímen iparigazolvány adandó. (39.266/1884. K. M. r.) A ki ily iparigazolványnyal bir, az ország bármely részén is foglalkozhat bevásárlással, tekintet nélkül arra, hogy az illető helységben van-e fiók-telepe vagy nincs. (24.449/1886. K. M. r. — L. R. T. 644. l.)

Várfeladás hűtlenség büntettét képezi. L. e czím alatt.

Városfeladás hűtlenség büntettét képezi. L. e czím alatt.

Városligetben élelmiszer-árusítás. L. élelmiszer-árusítás stb.

Városligetben halottas kocsik. L. Halottas kocsik stb.

Városligetben helypénzszedés. Lásd helypénzszedés joga stb.

Városligetben járva-kelve árusítás. L. járva-kelve stb.

Városligetben és Népligetben vízárusítás. (229/901. sz. kgy. hat. — Pótlása a 753/900. sz. szabályrendeletnek. A járva-kelve árusítás joga a városligetben s az Ujlői-uti népligetben ép úgy mint a vízelárusításé, az illetékes ker. előljáróság által kiszolgáltatandó engedélyhez van kötve. Ugyanazon rendelkezések és kikötések, melyek a vízelárusítókra nézve a szabályrendelet 15., 16., 17., 18., 19. és 21. §-aiban előirva vannak, a járva-kelve árusítókra nézve is kiterjesztetnek. Ezen árusok áruikat csak tiszta tartókból (kosár, tálcza vagy rúd) szolgálhatják ki s a közönséggel szemben illedelmesen tartoznak viselkedni. A rendelkezés be nem tartása az engedély elvesztését vonja maga után.

Városligeti mutatványok zárórája. (26.767/fk. I. 98. sz. rendelet.) A városligetben s a népligetben levő mutatványok, ú. m. lövöldék, erőmutatványok stb. zárórája hétköznap éjjel 11 óra, vasárnapokon éjjel 12 óra.

Városligeti szinkör felügyelete. Az általános szabályokon felül figyelemmel kell lenni: 1. A házmester-lakásban délután 5 óra után nem szabad a tűzhelyen tüznek lennie. (1885. évi 31.642. sz. tan. hat.) 2. Az udvaron semmit sem szabad össze-

halmozni. (1886. évi 23.428. sz. tan. hat.) 3. A szinkör állóhelyére 74 személy bocsátható. (1883. évi 21.771. sz. tan. hat.) 4. Délutáni előadás nem ellenőrizendő. (1891. évi 7076. sz. fk. r.)

Városligeti ültetvények rongálása, különösen május 1-én a 20.552/fk. I. 98. évi rendelet szerint az 1879. évi XL. tcz. 80. §. szerint büntetendő kihágásnak minősíttetik.

Városok, melyekben a házalás korlátozva van. L. házalás.

Várszinházban tűzrendészeti kikötések. (12.963/fk. 99. eln. sz. végzés.) 1. Mindaddig, a míg proscénium-lábvilágítás gázzal történik, a nézőtérről a szinpadra virágot felnyujtani nem szabad. 2. Nagyobbszabású előadásoknál, minthogy a szinpad amúgy is szűk s így könnyen zsufoltság állhatna elő, a mely veszély esetén szerencsétlenségeknek válhatnék kútforrásává, intézkedjék az ügyeletes tisztviselő, hogy zsufoltság ne legyen. (A szinpadon csak azok tartózkodhatnak, a kiknek ott dolguk van. A művészek, tánczosnők közül stb. csak azok, a kiknek az épen szinre kerülő jelenésben van szerepük s e tekintetben a szinházi rendezők, illetve ügyelő útján intézkedjenek.) 3. A nézőtér feletti mennyezet-padláson semmiféle gyulékony anyag el nem helyezhető, a mi talán ott volna még, azonnal eltávolítandó.

Várszinház felügyelete. Az általános felügyeleti szabályokon felül figyelemmel kell lenni, hogy 1. a fütő a kályháknál legyen (1887 : 5326. tan. hat.); 2. a légfütési és szellőztető nyilások el ne fedessenek (1884 : 58.770. tan. hat.); 3. az ügyeletesek tartoznak mindig jelentem a legközelebbi előadást. (1891. évi 9611/fk. r.)

Várszinház fütőkályhája. (1214/fk. eln. 96. sz. r.) A pinczében elhelyezett kályha szakadatlan felügyelete nem szükséges, mivel teljesen tűzbiztos.

Vár- vagy más védelmi erősség tervének vagy vázlatának tilos elkészítése, közzététele, megszerzése vagy lemásolása a Kbt. 33. §-ába ütközik. Illetékes a J. b.

Vásárcsarnokban bérletek. (1896 : 1586. kgy. sz. szbr.) 29. §. A helyek havi és napi bérletben adatnak ki s azokat a vásárcsarnok vezetője, illetve a megbizott közeg osztja ki. (93. §.) A meghatározott területű helyekről, azok térfogatáról s a bérletekről minden vásárcsarnokban kataszter («térkönyv») vezettetik. 30. §. A havi bérlet a hó első napjától utolsó napjáig bezárólag tart; a bér kiszámításának alapjául azonban mindig 30 nap vétetik. A hó 1-től 15-ig bezárólag mindig lehet bérletet kezdeni, azonban mindig a hó még hátralevő napjaira s ez esetben a hónap még hátralevő napjaira a havibérletben megállapított napibérek számítandók. A hó 15-ike után a hó végeig a hely csak napibérl. adatik ki. 31. §. Napibérletben a helyek 24 órai érvénynyel biró napi bárczákkal adatnak ki. Ezen idő árú- és rakhelyeknél éjféltől éjfélig, hütőrekeszeknél a vásárcsarnok esti zárórájától a másnap esti záróráig számíttatik. 32. §. A bérek a helyek térfogata szerint

számíttatnak. A számítás alapját egy négyzetméter képezi. 37. §. A havibérletben birt hely a bérlőnek, ha ellene kifogás nem merült fel, továbbra is bérbeadatik. A napi bérlő nem igényelheti, hogy az általa birt hely számára fentartassék, vagy bizonyos hely részére kijelöltessék. 38. §. Ugyanazon árúhelyet közösen legfeljebb ketten vehetnek havibérletbe. 42. §. A bérlethely csak a bérlő tulajdonát képező vagy bizományában levő árú eladására vagy elhelyezésére használható és sem ingyen, sem ellenszolgáltatásért másnak használatra át nem engedhető. 43. §. Mindenki csak saját neve (czége) alatt bérelhet. Hamis vagy álnév alatt eszközölt bérlet semmis.

Vásárcsarnokban bűzt terjesztő árúk. (1896: 1585. kgy. sz. szbr.) 72. §. Bűzt terjesztő árúk, mint: héring, öreg sajt, tisztított belek és zsigerek, csirázó hagyma, bűzös edények a vásárcsarnokokban csak a kijelölt helyeken, huzamosabb ideig pedig egyáltalán nem tarthatók és felszólításra azonnal eltávolítandók; mi ha meg nem történnék, jogában áll a csarnok vezetőjének az eltávolítást a tulajdonos távollétében is ennek költségére és veszélyére eszközöltetni. Nyers bőrök vagy faggyú akár raktározás, akár árusítás czéljából be nem hozható. Folyékony, nedvet eresztő és párolgó czikkek csak oly — jól elzárható — edényekben tarthatók, melyekből a nedvesség ki nem szivároghat.

Vásárcsarnokban hatósági közvetítők. L. központi vásárcsarnokban stb.

Vásárcsarnokban mérték az árusításnál. (1896: 1585. kgy. sz. szbr.) 55. §. A nagyban kereskedőknek tiltva van árúikat a megengedettnél kisebb mennyiségen alul elárusítani. Az eladásnál, illetve alkuvásnál világosan kifejezendő az alkuvás és árkiszámítás alapját képező egység; pl. kilogramm, darab, csomó, láda, kosár stb., továbbá kifejezendő, hogy az ár tiszta vagy elegysúlyra (netto- vagy brutto-súlyra) értendő-e. Súly szerint eladott leölt állatokért egy kilogramm holt-súly veendő az árkiszámítás alapjául minden levonás nélkül. 57. §. Az árusítók csak törvényes és hitelesített jó mérlegeket használhatnak. A kiszolgáltatott mérték ellenőrzésére hatósági mérlegek állíttatnak fel. 58. §. Nem folyékony élelmi czikkeket vásárcsarnokokban ürmérték szerint árulni tilos. Kivételeket a tanács (vásárcsarnok-bizottság) megállapithat.

Vásárcsarnokban munkások. (U. a. szbr.) 62. §. Az árúknak a vásárcsarnokokba be- és onnan elszállítása, a vásárcsarnokokban raktározása, rendezése s általában az árúkezelés körül munkához és szolgálathoz kisegítő bérmunkásokul a bérlők és vevők, ha a munkát, szolgálatot nem saját rendes alkalmazottaikkal végeztetik, csak az erre feljogosított egyéneket használhatják. Ezen egyének, férfiak és nők egyaránt, csarnokmunkás és csarnokputtonyos elnevezése alatt megkülönböztető jelvénynyel és számmal láttatnak el. Más egyéneknek kisegítő bérmunkára vagy szolgálatra a vásárcsarnokba lépni tiltva van. A csarnok-

munkások és csarnokputtonyosok saját felelősségükre müködnek s az általuk esetleg okozott kárért a megbizónak kizárólag ők felelősek. A jogosítványokat a vásárcsarnokigazgató adja ki a szükségnek megfelelő s a tanács (vásárcsarnok-bizottság) által meghatározott számban és azokról nyilvántartást vezet s a vásárcsarnokokban is vezettet. Jogosítvány csak büntetlen előéletü, undort gerjesztő betegségben nem szenvedő, munkabiró egyéneknek adható. A jogosítvány kiadása mérsékelt biztosíték letételéhez köthető. A béreket a tanács (vásárcsarnok-bizottság) megállapíthatja. A férfiegyének meghatározott ruházat viselésére kötelezhetők. A csarnokmunkás és a csarnokputtonyos köteles jogosítványát mindig magával hordani, azt, ha a megbizó vagy a hatósági közeg kívánja, felmutatni, jelvényét és számát pedig a meghatározott helyen, láthatóan viselni. Kézi járművét, puttonyát saját nevével és számával kell ellátnia. Tiltva van jelvényét és számát elcserélnie vagy másnak használatra átengedni. Tiltva van bérének hatóságilag megállapítása esetén azonfelül külön jutalmat, borravalót követelnie.

Vásárcsarnokba vidékről hozott hús- és zsírnemüek. (U. a. szbr.) 70. §. Vidékről származó hús (marha-, borjú-, juh-, bárány-, sertés-, malaczhús), ölött állatok, vad és vadhús, leölt baromfi, szalonna, zsigerek, kolbásznemüek eladás előtt szakértő vizsgálat alá bocsátandók. E mellett a vidékről behozott hús, ölött állatok és zsigerek csak úgy bocsáthatók eladásra, ha az elárusító igazolja, hogy az árú egészséges állattól származik, illetőleg az állat a levágáskor egészséges volt. 71. §. Az élelmi czikkeket a legnagyobb tisztasággal kell kezelni. Hús, zsír, vaj, sajt és mindazon élelmi czikkek, melyeknek eltávolítható vagy természetes külső burkolatjuk nincsen, beirt vagy ujságpapirba vagy könyvlapokba nem, hanem csak tiszta csomagolópapirba göngyölhetők.

Vásárcsarnok s a D. G. H. T. hajói. Lásd D. G. H. T. hajói.

Vásárcsarnok idénypiaczán vasárnap a gyümölcs déli 12 óráig árusítható. (14.837/92. Ker. M. r.)

Vásárcsarnoki alkalmazottak idézése. (7988/ik. 99. eln. sz. r.) Tekintettel, hogy a vásárcsarnokokban a kedd, csütörtök és vasárnap napokon különösen nagy a forgalom, annak akadálytalan lebonyolíthatása érdekében ezennel elrendelem, hogy a vásárcsarnoki alkalmazottak megidézése ezen napokon mellőztessék.

Vásárcsarnoki hütők. (1896: 1585. kgy. sz. szabályrend.) 78. §. A hütők kizárólag élelmi czikkeknek egészséges, élvezhető állapotban eltartására szolgálnak és mindaz, a mit ezen szabályok a vásárcsarnokok többi helyiségeinek használatára nézve előirnak, a hütőkre is kiterjed. Ezen szabályokon kívül megtartandók a következő rendelkezések: A hütők megfelelően osztályoztatnak és az egyes osztályokat csak a kijelölt czikkek elhelyezésére

szabad használni. Az osztályozást a vásárcsarnok-igazgató eszközli, ki a hűtők használatának idejét is megállapítja. Ezen időn kívül csak a vásárcsarnok vezetőjének engedélyével szabad a hűtőket rövid időre felnyitni. A hűtők ajtóit kitámasztani, azokat hosszabb ideig, mint az árúk be- és kiszállítására szükséges, nyitva tartani és a hűtőkben ennél hosszabb ideig tartózkodni tiltva van. A bérlők szigorúan kötelesek ügyelni a tisztaságra, eljárni tartoznak a tisztogatást szabályozó utasítás értelmében. (76. §.)

Vásárcsarnoki szbr. a budai részen is érvényes. L. közvágóhídi és stb.

Vásárcsarnoknál teherkocsiállomások. L. teherkocsiállomások a központi stb.

Vásárcsarnokok. (1585/1896. kgy. sz. szbr. — L. Rédey Gyüjt. II. 151. l.) 2. §. Az intézmény áll egy központi s a kerületi vásárcsarnokokból. Vásárcsarnokárút képez különösen: hús; vad és szárnyasok; édesvizi és tengeri halak; kenyér; tej, vaj, sajt, tojás; főzelék, zöldség, burgonya, gyümölcs; virág, élő madarak, háztartási eszközök s egyáltalában minden árú, mely a mindenkori helybérszabályzatba felvéve van és melynek a vásárcsarnokban eladását a vásárcsarnok berendezése és térviszonyai megengedik.

Vásárcsarnok-övezet. (U. a. szbr.) 5. §. A vásárcsarnokok megnyitása után a főváros azon részében, melyet egyfelől a Lipót-körút, Teréz-körút, Podmaniczky-utcza, Felső-erdősor, Rottenbiller-utcza, Köztemető-út, Baross-utcza, Örömvölgy-utcza, Ludoviceum-utcza, Márton-utcza s a ferenczvárosi védgát, másfelől a Duna folyam határol, akár köz-, akár magánterületen, beleértve a Duna balpartján kikötő hajókat s egyéb vizijárműveket is, vásárcsarnokárúkkal (2. §.) vásárt tartani tilos. Kivételt képez a gabonavásár, mely annak a főváros vásári joga alapján leendő rendezéseig ezen szabályrend. által nem érintetik. (Lásd idénypiaczok. — L. hajókon árulás.) 6. §. Az előző §-ban megjelölt övezeten belül tilos köztereken, utakon, utczákon egyeseknek vásárcsarnok-árúknak eladása czéljából helyet foglalni. 7. §. Az 5. §-ban megjelölt övezeten belül a házról-házra járva (házalva) árusítás csak a vásárcsarnok-igazgató igazolványával és számmal ellátott, kellően nyilvántartott egyéneknek és csak az engedélyezett vásárcsarnok-árúkkal és csakis a megállapított kézikocsikkal engedtetik meg. Az engedélyben megjelölendő a terület, a melyen való házalva árusításra az engedélyes feljogosíttatik.

Vásárcsarnok övezetén belül házalás élelmiszerrel. (28.338/fk. I. 98. sz. r.) L. élelmiszer-házalás.

Vásárcsarnok és vasárnapi munkaszünet. L. vasárnapi stb.

Vásárok a fővárosban s vasárnapi munkaszünet. Országos vásárok alkalmával a főváros egész területén meg van engedve a kereskedői és ipari elárusítás s a fuvarozás is.

Vásárok ideje a fővárosban. (Földm. és keresk. miniszt. 1882. évi 24577. sz. rendelete.) I. Kirakodó vásárok: 1. Józsefnapi, márczius 2-ik vasárnapjától. 2. Medárnapi, május hó utolsó vasárnapjától. 3. János fejvételnapi, augusztus 3-ik vasárnapjától. 4. Lipótnapi, november első vasárnapjától. Minden vásár tart 2 hétig, azaz bezárólag a második hét szombatjáig. II. Állatvásárok: Minden k rakodó vásár közepere eső vasárnap és hétfőjén. Luxus-lóvásár (Tattersalban) márcz. 23, 24, 25., április hó 26, 27, 28. és szeptember 27, 28, 29-én. — Ménló- (csődör) vásár október hó 13, 14, 15-én. III. Borvásárok (Központi vásárcsarnok): A kirakodó vásárok alatt. IV. Bőrvásár (Újvásár-tér): Minden kirakodó vásár első napját megelőző szerdai naptól, keddi napjáig. V. Heti vásárok (kirakodók): I. ker.-ben. Tabánban, hétfőn. — Krisztinavárosban, csütörtökön. — Várban, szombaton. — (Svábhegyen, nyáron pénteken). — Vasárnapon mindenütt. A II. ker.-ben szerdán és vasárnap. — III. ker.-ben, Ó-budán, kedden és pénteken; Ujlakon, csütörtökön. Vasárnap mindenütt. Pesti oldalon IV., V., VI., VII., VIII., IX. ker. ben kedd, péntek és vasárnapon. X, ker., Orczy-uton, kedden és pénteken. VI. Luxusállatvásár (kutya, galamb, éneklőmadarak stb.): IV. közp. városház vásárcsarnok előtt kedden és pénteken. VII. Élő sertés- és borjúvásárok a piaczokon megszüntek, csakis az illető vágóhidakon. Sertésconsumvásár IX., Ferenczvár. rend. p.-u. Tfn. 56—35.

Vásárok nyilt piaczon. L. nyilt piaczok.

Vásárok tiltott helyeken. L. zúgvásárok.

Vásárokon állatok összekötözése. L. állatok szállítása.

Vásárokon állatorvosok jelenléte. Lásd állatorvos a vásáron.

Vásárokra kirendelt rendőrök szolgálata. L. országos vásárra stb.; l. szénavásártéren stb.

Vásárra marhalevél nélkül állatot bocsátani tilos. Lásd marhalevél stb.

Vásznat fehéríteni más földjén kihágást képez. L. más földjén stb.

Vegyészeti iparnál az üzem azon egyes műveletei, melyek félbe nem szakíthatók, egész vasárnapon át folytathatók. (14.837/92. I. 23. pont. Ker. M. r.)

Vendégkönyvbe jegyzés megtagadása vagy hamis bejegyzés. A ki szállodákban, vedéglőkben az idegeneknek nyilvántartására hatóságilag megrendelt vendégkönyvbe vagy jegyzékbe, ha a könyv vagy jegyzék átadása mellett arra felhivatott, nevét, állását és lakhelyét be nem irja: 100 kor. terj. pb. büntetendő. A ki pedig a hatóság tévedésbe ejtése végett nevét, állását vagy lakhelyét hamisan irja be: 200 kor. terj. pb. büntetendő. (Kbt. 72. §.) Illetékes a Rh.

Vendégfogadók istállóiért felelősség. L. állatvásárok rendje.

Vendéglős-iparnál egész vasárnap gyakorolható az

étel- és italkiszolgálás s a megrendelések teljesítése. (14.837/92. I. 24. pont. Ker. M. r.)

Vendéglős-ipar üzletszerű gyakorlásához külön iparengedély szükséges. (79.302/VI. 91. sz. Ker. M. r.)

Vendéglőkben gyülések. L. gyülések stb.

Vendéglő-, korcsma- és sörház-ipar az 1884 : XVII. tcz. 10. §-ának *a)* pontja értelmében engedélyhez kötött. Az 1884. évi 743. sz. kgy. szbr. szabályozza ez ipart a következőkben. 1. §. Ily iparengedélyt nem nyerhet, ki nyereségvágyból elkövetett büntett vagy vétségért már büntetve volt, vagy a ki bordélyházat tart. 9. §. Szolgálatra kifogástalan előéletű egyének alkalmazhatók. (A tulajdonos köteles megengedni minden önmagát igazolt rendőrnek, hogy üzletében e rendelet betartásáról meggyőződést szerezhessen.) 10. §. Zenélési záróra éjfél után 1 óra, azonban 12 óra után csak zárt ajtók és ablakok mellett engedhető meg a zenélés. 11. §. A beltelkeken levő ily üzletekben éjfél után 1 órától reggel 4 óráig az üzletnek nyitva lenni tilos s vendégeknek ott időzni zárt ajtók mögött sem szabad. 12. §. E tilalom alól csak a vasuti éttermek, vigadó s oly éttermek vétetnek ki, hol hatósági engedélylyel mulatságok tartatnak. 13. §. Farsang tartama alatt, kivételesen egyébkor is, a rendőrség a záróra állandó meghosszabbítását engedélyezheti. 14. §. Teljesen eltiltható a zenélés oly üzletekben, melyek templomok, iskolák, kórházak vagy fontosabb középületek közelében vannak. E rendelet ellen kihágókat az illetékes ker. kapitányság bünteti. Krecs. Gyüjt. 150. l.

Vendéglők és szállodák közegészségügyi ellenőrzése. Lásd szállodák és vendéglők stb.

Verekedés. Verekedés az utczán vagy nyilvános téren, korcsmában, vendéglőben, vagy más nyilvános vagy a közönség használatának nyitva álló helyen, ha testi sértés nem követtetett el : nyolcz napig terj. elzárással és 100 kor. terj. pb. büntetendő. A büntetés mindazok ellen alkalmazandó, a kik a verekedésben résztvettek vagy másokat a verekedésre felhivtak vagy bátorítottak. A ki ilyen verekedés közben fegyvert vagy más veszélyes eszközt ragad : tizenöt napig terjedhető elzárással és 200 kor. terj. pb. büntetendő. (Kbt. 75. §.) Illetékes a Rh. Ha a bántalmazás nem kölcsönös, de nyilvános helyen történik, az eset botrányokozás czimen jelentendő fel. (731/83. sz. szbr.)

Verekedés vagy csődület alkalmával, ha bűntett vagy súlyosabb beszámítás alá eső vétség követtetett el, mindazok bekisérhetők, kik abban résztvettek vagy a részesség gyanujával alaposan terhelhetők. (1881 : XXI. tcz. 16. §.)

Verklisek ellenőrzése. L. sípládások stb.

Versenypályához kivezénylés. L. csömöri-úti stb.

Vetésforgóra megállapított rendelkezések be nem tartása kihágást képez, hivatalból üldözendő s a fővárosban az előljáróság által 200 kor. terj. pb. büntetendő. (1894 : XII. tcz. 94. §. *i)* pont.)

Veszélyes állatok tartásánál köteles elővigyázat elmulasztása. (Kbt. 121. §.) Nyolcz napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő: a ki hatósági engedély nélkül veszélyes vadállatot tart vagy ha ez iránt engedélylyel bir, az ilyen állatok tartására és őrzésére nézve fennálló szabályokat vagy fenforgó esetre kiadott külön hatósági utasítást megszegi. (Kbt. 122. §.) Egy hónapig terjedhető elzárással és 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az: a kinek birtokában vagy felügyelete alatt veszélyes vadállat vagy olyan kutya vagy más olyan állat van, melyről tudja, hogy az ember életére vagy testi épségére nézve veszélyes tulajdonsággal bir s mindamellett a veszély megelőzésére és megakadályozására szükséges elővigyázati és oltalmi intézkedéseket nem alkalmazza. Ugyanezen büntetés éri a veszélyes vadállat birtokosát vagy felügyelőjét: a ki az esetben, ha a vadállat kiszabadult, annak kézrekerítése vagy ártalmatlanná tétele végett a szükséges intézkedéseket azonnal meg nem teszi, egyszersmind pedig lehetség szerint a hatóságot az eseményről azonnal nem értesíti. (Illetékes a Rh.)

Veszélyesen beteg állatok ártalmatlanná tételének s köteles bejelentésének elmulasztása. (Kbt. 102. §.) A ki a felügyelete alatt levő állaton a veszettség vagy más, akár az emberekre, akár az állatokra veszélyes betegség jelét észleli és azon állatot azonnal el nem különíti vagy másként ártalmatlanná nem teszi, egyszersmind pedig az észlelt betegségről a hatóságnak jelentést nem tesz: 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. (Kbt. 103. §.) A ki a beteg állatokról az emberek egészségére háramolható veszélyek kikerülése végett kiadott valamely rendeletet vagy szabályrendeletet más, mint a 102. §-ban körülirt esetben szegi meg: 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Eljárásra illetékes a Kh., Budapesten az előljáróság.

Veszélyes fenyegetés. A ki nem zsarolási czélból (Btkv. 350. §.) valakit gyilkosság, rablás, súlyos testi sértés, gyujtogatás vagy más közveszélyes büntett elkövetésével, avagy pedig rágalmazó vagy becsületsértő állításnak nyomtatvány útján való közzétételével fenyeget: egy hónapig terjedő elzárással és 400 kor.-ig terjedő pénzbüntetéssel büntetendő. A ki pedig nem zsarolási czélból a fentemlített büntettek elkövetésével valamely vidéknek vagy községnek lakosait fenyegeti: két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. (Kbt. 44. §.) Illetékes a Jb.

Veszélyes fenyegetésnek tekintendő valamely büntett vagy vétség elkövetésével való olyan fenyegetés, mely a fenforgó körülményeknél fogva alkalmas arra, hogy a fenyegetett személyben a veszély közvetlen bekövetkezése iránt alapos félelmet gerjeszszen. (Btk. 167. §.)

Veszett állatok. (1878: XL. tcz. 102. és 1888: VII. tcz. 149. §-a.) A kit a felügyelete alatt levő állaton a veszettség vagy

más, akár az emberekre, akár az állatokra veszélyes betegség jelét észleli és azon állatot azonnal el nem különíti, avagy másként ártalmatlanná nem teszi, egyszersmind pedig az észlelt betegségről a hatóságnak jelentést nem tesz: 600 koronájg terj. pb. büntetendő. — (1879: XL. tcz. 103. §.) A ki beteg állatokról az emberek egészségére háramolható veszélyek kikerülése végett kiadott rendeletet más, mint a 102. §-ban körül irt esetben szegi meg: 200 koronáig terj. pb. büntetendő. — (1888: VII. tcz. 66. §.) Ha házi állatot veszett állat megmart vagy ha az a veszettség gyanújában áll és birtokosa kiirtásába bele nem egyezik: ily állatot hatósági felügyelet alatt vagy a birtokos házában vagy a birtokos költségén házon kívül elkülönítve, még pedig a ló és szarvasmarha 4 hónapig, juh, kecske és sertés 3 hónapig tartandó. Ily állat a veszettség tüneteinek jelentkezésekor azonnal kiirtandó. — (1888: VII. tcz. 67. §.) Mindenki köteles a birtokában levő vagy gondozására bizott és veszettség gyanújában álló állatot leölni és kiirtása végett a hatóságot értesíteni vagy a hatóság intézkedéseig biztos helyre zárni. A mennyiben a veszettség gyanújában álló kutya embert mart meg, az ily kutya a hatóság által őrizetbe veendő. — (1888: VII. tcz. 68. §.) Ha a veszett vagy veszettség gyanújában álló kutya (vagy más állat) kóborol, a hatóság tartozik erről a szomszédos községeket értesíteni és a kutya vagy más állat kiirtásáról gondoskodni. Ily esetben elrendelendő, hogy a községben valamennyi kutya megkötve tartassék vagy pedig biztos szájkosárral pórázon vezettessék; a szabadon járó kutya kiirtandó. — (1888: VII. tcz. 154. §.) Kihágást követ el és 200 kor. terj. pb. büntetendő: a ki a 68. §. alapján kiadott rendelet ellenére kutyáját megkötve nem tartja. — (1888: VII. tcz. 71. §.) Veszett vagy veszettség gyanújában álló állatokon gyógyítási kisérleteket vagy véres műtéteket csak a hatóság engedélyével szabad végezni. Ily állatok bończolása csak állatorvos vagy más orvos által szabad. — (1888: VII. tcz. 154. §.) L. fentebb: alkalmaztatik a 71. §-ra is azok ellen, kik a 71. §. ellenére beteg állatot gyógyítanak, rajtok műtétet végeznek vagy őket felboncolják.

Veszett állatok elszállítása. (3921/92. rfp. ut.) Dühgyanus ebek, macskák vagy más kisebb házi állatok csak azon esetben szállítandók az állatorvostani akadémiába megfigyelés végett, ha azok embert martak meg, más esetben az illető gyepmesterhez szállítandók.

Veszett eb által megmart vagyontalanok gyógykezelése. (32.047/1898. B. M. körr.) Veszett eb által megmart vagyontalan betegek, a kik a védő-oltásoknak eszközöltetése végett Budapestre felutazni kivánnak, az oltó-intézetben felvételt, az Üllői-úti új kórházban díjtalan elhelyeztetést és ingyen ellátást az oltások tartama alatt — tehát 14—21 napig csak azon esetben nyerhetnek, ha azt, hogy valóban veszett eb által marattak meg, hatóság-orvosi bizonyitványnyal, azt pedig, hogy vagyontala-

nok, hatósági okmánynyal igazolják és ezenfelül Budapesten dr. Hőgyes tanár által megvizsgáltatva, a védő-oltásoknak eszközöltethetésére alkalmasaknak jelentetnek ki. Ezen kellékek kimutatása mellett a kórházban azonnal felvétetnek. Felnőttek mellé kisérő nem szükséges; gyermekek azonban úgy a felutazásnál, valamint az oltások idejére, úgyszintén a hazautazásra mindenkor kisérővel látandók el, a kik azokat gondozzák, az oltó-intézetbe s onnét vissza a megjelölendő időben elvezetik. A kisérők a kórházban elhelyeztetést és ellátást szintén díjtalanul kapnak. Illetőleg a megmart vagyontalan, valamint annak esetleges kisérője úgy tekintetnek, mint rendes kórházi ápoltak. Ily egyének a vasutakon is ingyen utazásban részesülnek, orvosi és hatósági szegénységi bizonyitvány alapján.

Veszteglés a Dunán. L. dongovázás.

Vetéskapuk állítása. L. 1890: I. tcz. 124. §.

Védelem a bűnvádi eljárásban. Terhelt az eljárás minden szakában vehet védőt. (B. P. 53. §.) A választott védőt a rendőri hatóság köteles nyomban értesíteni a választásról. (B. P. 54. §.) Védő csak ügyvéd vagy jogtanár lehet. (B. P. 55. §.) Nem lehet védő: 1. rokon, gyám, gondnok; 2. a nyomozó-közeg, biró, közvádló vagy a sértett képviselője, valamint a főtárgyalásra idézett tanu sem lehet védő. (B. P. 61. §.) A nyomozás alatt előterjesztéssel élhet, joga van a védettjével személyesen érintkezni. A nyomozó hatóságnak azonban joga van a védőnek ezen jogait az eljárás érdekében olykép korlátozni, hogy a védő csakis hatósági közeg jelenlétében érintkezhetik védettjével. (B. P. 62. §.) Az iratokat megtekintheti a védő, de a rendőri hatóság azt meg is tagadhatja. A letartóztatási rendelet a védő előtt is kihirdetendő vagy vele másolatban közlendő. (B. P. 63. §.) A járásbiróságok büntető hatáskörébe tartozó esetekben a terhelt letartóztatása alatt is hatósági ellenőrzés nélkül érintkezhetik védőjével. Védő pedig ezekben a terhelt egyén hozzátartozója, ha nem is ügyvéd, ügyvédjelölt is lehet. Szülő gyermekének, férj feleségének, a gyám vagy gondnok gyámoltjának, illetőleg gondnokoltjának képviseletében meghatalmazás nélkül is eljárhat, sőt indítványos esetekben vádat is emelhet. (B. P. 523. §.)

Véderdőkben irtási tilalom. L. erdőirtás.

Védhimlőoltásra vonatkozó szabályok megszegése az 1876: XIV. tcz. 95. §. és az 1887: XXII. tcz. 11. és 12. §§-aiba ütköző kihágást képez. Illetékes a Kh., Budapesten a Ker. Elöljáróság.

Védjegy-bitorlás kihágást képez. (1895. évi XLI. tcz. 8—11. §.) Itél a Jb.

Védjegy ebeknek. L. ebtartás.

Védjegy-hamisítás vétségét követi el, a ki másnak kizárólag használati jogát képező védjegygyel ellátott árút, ezt tudva forgalomba hoz vagy árut vagy ily védjegyet utánoz. (1890. évi II. tcz. 23. §.) Ugyanezen vétséget követi el az is, a ki valamely

más belföldi termelő, iparos vagy kereskedő nevét, czégjét, czímerét vagy üzletének elnevezését jogtalanul — tudva — használja árúin. (1890 : II. 24. §.) Indítványos.

Védkötelezettség kijátszása, az által, hogy valaki külföldre megy, az 1889 : VI. tcz. 45. §-ába ütköző vétséget képez.

Védkötelezettségnél kedvezmény. L. családi tekintetből való stb.

Védtöltések rongálása. Tilos : *a)* a védtöltést leásni, átszúrni, levágni, kivölgyelni, róla gyepet szedni, abba csöveket, rudakat vagy más tárgyat beverni ; *b)* 6 m.-nél közelebb fát ültetni vagy kerítést felállítani ; *c)* 10 méternél közelebb földet ásni ; *d)* védtöltéseken, az átjárókon kívül, szekerezni, lovagolni, marhát hajtani ; *e)* a vízmérczéket s az átjárók korlátait megrongálni. (1885 : XXIII. tcz. 143. §.) Feljelentendő. Illetékes a Kh., Budapesten a Ker. Elöljáróság.

Védőügyvédek értesítése. 24.310/fk. II. 1900. sz. r. szerint : a B. P. azon rendelkezése, hogy az előzetes letartóztatásba helyezett által választott védő «nyomban» értesítendő — rendszerint csak a nappali időszakra vonatkozólag értelmezendő.

Végkielégítés az özvegynek. L. állami tisztviselők, alkalmazottak stb.

Végrehajtást kihágási ügyben csak az itélkező kapitány rendelheti el ; foganatosításával azonban hivatala bármely közegét megbizhatja. (40.629/1880. sz. B. M. r.)

Végrehajtás elleni igénykereset. L. adóbehajtás alkalmával stb.

Végrehajtást szenvedő joga. L. árverésnél stb.

Végrehajtó rendőrség alatt értetik a m. kir. államrendőrség egyenruhás, katonailag szervezett, egységes őrsége. (10.538/fk. eln. 1892. számhoz. Őrség rendeltetése és hatásköre. 1. §.)

Végszükség azon állapot, a melyben az ember saját vagy hozzátartozójának veszélyben levő életének megmentésére más utat nem lát, mint valamely egyébként büntetendő cselekmény elkövetését. (Btv. 80. §. szerint azonban az ily cselekmény nem büntettetik.)

Vérbocsátásra vonatkozó 49.399/1876. sz. B. M. szabályrendelet. (L. 1876. R. T. 517. l.) 1. §. A kik nem orvosok, feljogosítás nélkül vérbocsátással nem foglalkozhatnak. Erre feljogosítottaknak tekinthetők az állandóan megtelepedett borbélyok. Nadályozásra az okleveles bábák is fel vannak jogosítva. A vérbocsátásra jogosítottak a közigazgatási hatóság által nyilvántartandók. Nyilvános helyiségben vérbocsátás csak elkülönített helyiségben szabad. E rendelet be nem tartása az 1876 : XIV. tcz. 7. §-a szerint büntetendő.

Vérfertőztetés bűntettét képezi a felmenő és lemenő ágbeli rokonok közötti nemi közösülés. Büntetendő cselekményt képez a másnemű fajtalankodás is. Lemenő ágbeli rokon azonban nem büntettetik, ha a cselekmény elkövetésekor éltének 18. évét

még nem haladta túl. (Btv. 243. §.) Ugyancsak vérfertőztetést képez a testvérek közötti nemiközösülés és büncselekményes a fajtalankodás is. Ha erőszak, fenyegetés alkalmaztatik vagy a sértett belehal, akkor hivatalból üldözendő, egyébként indítványos az eljárás. (Btv. 244. §.)

Vérzésnél első segélynyujtás. L. első segély.

Vészharangozás. L. általános kongatás.

Vészjelző-lámpák az előljáróságtól. 1898/32.015. fk. sz. és 1898/26.019. II. sz. tan. rendeletek szerint, ha az utak, csatornák, kanálisok nyilvános helyeken beszakadnak, az a kerületi előljáróságokhoz bejelentendő, honnan a vészjelzők ki fognak küldetni.

Vészkerületekben semmiféle állatkiállítást rendezni nem szabad, onnan a határból szarvasmarhát, juhot, kecskét kihajtani, kérődző állatoktól származó szénát, szalmát, takarmányfélét kivinni s szarvasmarhák által vont szekerekkel közlekedni tilos. E rendelet elleni kihágások a rendőrség által az állategészségügyi törvény 152. §-a alapján 400 kor. terj. pb. büntetendők.

Vétkes bukás megállapítása. Hogy ily esetekben a szakértőknek mit kell megállapítaniok, lásd a B. P. 251. §-át.

Vétkes bukás vétségét követi el az a vagyonbukott, a ki: 1. fizetési képtelenségbe pazarlása, gondatlan üzletvezetése, tőzsdejáték vagy olyan merész üzletek által jutott, a melyek rendes üzletköréhez nem tartoznak; 2. a kereskedői könyveket nem vezette, ha arra kötelezve volt vagy azokat megsemmisítette, elrejtette, hamisan vezette vagy akép változtatta meg, hogy azokból cselekvő és szenvedő állapota, avagy üzleti állása ki nem deríthető — azonban mindezt nem abból a czélból követte el, hogy ezáltal hitelezőit károsítsa; 3. kereskedelmi könyvek vezetésére kötelezve, cselekvő és szenvedő vagyoni állapotáról évenként rendes mérleget nem készít; 4. miután fizetésképtelenségét tudta vagy tudnia kellett, új adósságokat csinált vagy a csődkérvény beadásának elmulasztása által alkalmat szolgáltatott arra, hogy vagyonára egy vagy több hitelezője zálog- vagy megtartási jogot nyerjen. (Btv. 416. §.)

Vidéki fuvarosok hajtási jogosítványa. A 32.246/fk. I. 99. sz. r. szerint «az esetről-esetre a fővárosba bejövő vidéki fuvarosokra a hajtási jogosítvány nem kötelező».

Vidéki hús és zsirneműek a vásárcsarnokban. L. vásárcsarnokba vidékről hozott stb.

Vidékiekkel lakczim-közlés. L. lakczim-közlés stb.

Vidékre dajkaságba adott csecsemők. L. dajkálásra adott stb.

Vidékről jövő élelmiszereket szállító kocsik útiránya. Az 50.024/fk. I. 1896. sz. r. szerint a következő: Az I. kerületben levő 3 piaczra vezető utak kevés számban lévén, azok bármelyike igénybe vehető. A II. kerületben a Bomba- és Pálffy-térre jövő élelmiszer-szállító kocsik a Retek-utcza, Ország-út (Margit-körut), Királyhegy-utcza, Batthány-utcza, Zsigmond-ut-

czát, míg a lánczhid felől jövők a Jégverem-utczán ki a Margit-rakpartot is használhatják. A III. kerületben levő ó-budai piaczra, mely a Flórián, Vörösváry- és Tavasz-utczán és a Polgár-téren van elhelyezve és az ujlaki piaczrahajtásnál bármely azon kerületben levő utcza igénybe vehető. A IV. kerület piaczaira érkező élelmiszer-szállító kocsik és pedig a VIII. és IX. kerületből jövök a Vámház-körut, Fővám-tér, Ferencz József-rakpartot, a VII. kerületből jövők a gróf Károlyi-utcza, Papnövelde-utcza, Zöldfa-utcza, Irányi Dániel-utcza, Ferencz József-rakpartot, a VI. kerületből jövők a Sütő-utcza, Városház-utcza, Zsibárus-utcza, Kötő-utcza, Petőfi-tér, Ferencz József-rakpartot, az V. kerületből vagy a lánczhidon átjövőt az alsó rakpartot a korzó előtt el az Eskü-térig használhatják. Az V. kerületben a hold-utczai piaczra a Margithidon átjövő kocsik a Nádor- és Báthory-utczát, a többi utvonalakon jövők a Váczi-körut és Hajnal-utcza, a Ferencz József-tér, Akadémia- és Báthory-utczát használhatják. A VI. kerületben a Hunyady-térre Ujpest felől jövők a Külső Váczi-út, Ferdinánd-hid, Vörösmarty-utczán át, a Czinkotáról stb. falvak felől jövők a Rottenbiller-utczából érkezők a Király- és Vörösmarty-utczát használhatják, más falvak felől jövők a Kemniczer-utczát, a budai oldalról a Ferencz József-hidon átjövők a Szerecsen-utczán át a Kemniczer-utczán át, végül a Margithid felől jövők a Podmaniczky- és Vörösmarty-utczán hajthatnak. A VII. kerületben az Istvántérre a Vácz és Fóth, továbbá Ujpest és Rákospalota irányából jövő kocsik az Erzsébet-körutról a Dob-utczán át hajtanak, a Czinkota és Rákosfalváról jövők a Kerepesi-út, Rottenbiller- és Dob-utczákon át s ugyanezen irányban hajtsanak a Rákos-Keresztur és Kőbányáról jövők is, a Kispest és Soroksár irányából József-körutról jövők a Klauzál-utczán át, a budai oldalról a Margit-hid felöl jövők a Nagymező-utczából a Csányi-utczán át, s a Ferencz József-hid felől jövők a Károly-körut és Dob-utczán át hajtsanak. A Garay-téri piaczra jövő kocsik a Kerepesi-út, Csömöri-út, Murányi-utczákon, vagy az Aréna-út és Sajó-utczákon, vagy a Nagymező-utcza felől jövők a Csányi-, Dob-, Rottenbiller- és Garay-utczákon hajtsanak fel. A VIII. kerületben az ujvásártéri piaczra VII. kerületen át, valamint a kerepesi vámon bejövő kocsik a Köztemető-út és légszesz-utczán át hajtsanak s az ugyanazon útirányból a Rákóczy-térre jövő kocsik a Köztemető-út, Légszesz-utcza, Ujvásár-tér, Bérkocsis-utcza és Német-utczán át hajtsanak. A kőbányai vámon beérkező s az ujvásártéri piaczra jövő kocsik a Köztemető-úton, a Teleky-tér, Népszinház-utcza és Thököly-utczán át hajtsanak az Ujvásár-térre, míg az ugyanazon útirányból a Rákóczi-térre menő kocsik a Köztemető-út, Teleky-tér és Népszinház-utcza, Bérkocsis- és Német-utczát használják. Ellenben az üllői-úti, illetve a soroksári vámnál bejövő s az ujvásártéri piaczra menő kocsik az Ország-út, Köztemető-út, Teleki-tér, Népszinház-utcza és Thököly-utczán át hajtsanak, míg az ugyanazon irányból a Rákóczy-téri piaczra menő kocsik az Orczy-út, Köztemető-út,

Teleky-tér, Népszinház-utcza, Bérkocsis- és Német-utczákat használják. A IX. kerületben a Külső Soroksári-út felől jövő szalma- és szénáskocsik a Soroksári-úton a városi vámig, onnan a Vágóhid és Külső Mester-utcza egy részén át hajtsanak az új Széna-piacz térre. A Kispest felöl jövő ugyanily természetü árúkat szállító-kocsik az Üllői-úton a Márton-utczán, a Külső Mester-utczáig s azon át a szénapiaczhoz. A soroksári pékek a Külső Soroksári-út és a Soroksári-utczán át a nagy-körutig és a köruton végig az egyes piaczokra, illetve a Csepelrakpart-utczán keresztül a központi vásárcsarnokig. A zöldséges kocsik és a csirke-szállító kocsik a Külső soroksári-út és Soroksári-utczán át a Nagy-körutig s a köruton végig az egyes piaczokra, illetve a Csepelrakpart-utczán keresztül a központi vásárcsarnokig. Azon kocsik pedig, melyek az Üllői-úton jönnek be, szintén a nagy körutig hajthatnak s ezen át az új vásárcsarnokig, a központi vásárcsarnokba menő kocsik pedig a Csepelrakpart-utczán át hajtanak oda. A vágóhidi hússzállító kocsik a Soroksári-úton a Boráros-térig, onnan pedig a központi vásárcsarnokba igyekvő kocsik a Csepelrakpart-utczán át a jelzett csarnokig, míg a kerületi többi vásárcsarnokhoz hajtó kocsik a Ferencz-körut és József-köruton át haladjanak. A X. kerületben a bánya-téri és Ligettéri piaczokra jövő kocsik a Belső Jászberényi-úton hajtsanak. A Szapáry-utczában levő ideiglenes piaczra az Orczy-út felől az Elnök-utczán át, a Kőbányai-útról pedig a Szapáry-utczán át hajtsanak s ezen piacznak a Rezső-térre áthelyezése után ugyanezen útvonal használandó.

Vidékről jövő kerékpárok. L. kerékpár-igazolványokról.

Vigadó felügyelete. (10.426/fk. 1887. sz. r.) Az ügyelet az előadás vagy mulatság kezdete előtt 2 órával kezdődik. Ez idő alatt az egész épület, a padlások is átvizsgálandók. Több előadásnál csak egyszer tartandó vizsgálat és pedig az első előtt. A padlásfeljáratok és az összes kijáratok mellé gyertya-vészlámpák alkalmazandók. Padlásra a vizsgálat után senki sem mehet. A házmester a kulcsokat senkinek sem adhatja ki. Főlépcsőn és a lépcsőházban tilos az ácsorgás. Dohányzás csakis az éttermekben szabad, máshol sehol. Magánfogatok és megrendelt kocsik a Mária Valeria-utczában sorakoznak. A lépcsőház összes kijáratai nyitva tartandók. Az egyes termek közötti átjárók szabadon legyenek. Ruhatári díjak: bálon 40 és 20 fillér, hangversenyen s más összejövetelen 20 és 10 fillér.

Vigadóban tánczmulatságok alkalmával a kirendelt rendőrök ellenőrizzék, hogy a Vigadó-utczában a főkapitányság által kirendelt egy 4 üléses és két 2 üléses kétfogatú bérkocsik megjelennek-e?

Vig opera szinházny itási engedélye. (1516/98. kgy. sz. hat. — Lásd Rédey Gyüjt. 1899. 42. l.) Ez ideig nem nyittatott meg.

Vigszinházban felügyeleti szolgálat. (4838/fk. eln. 1896. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. I. 87. l.) Az általános szinházi fel-

ügyeleti szabályok irányadók a vigszinházra is. L. szinházi felügyelet. Ezenfelül figyelemmel kell lenni a következőkre. A pinczehelyiségben, a hol a központi fütést eszközlik, szén és fa csakis az e czélra szolgáló kamarában halmozható fel. A gépkezelésnél idegennek tartózkodnia tilos. A szinpadon a szinházi törvények irányadók, ott idegenek csak felvonásközökben és akkor is az igazgatóság engedélyével tartózkodhatnak. Idegen alatt értendő mindenki, a ki nem oda kirendelt hatósági közeg, vagy szinházi alkalmazott. Az idegenek kiutasítását csakis az igazgatóság valamely tagjának felszólítására eszközölhetik az ügyeletes tisztviselők és pedig úgy, hogy először a szinházi törvényekre való utalással udvariasan távozásra szólítsák fel s ha ez nem használ, alkalmazza karhatalmat. Az öltözőkben szükségtelen ruhák felhalmozása tilos. Előadás közben a szintérre vezető vasajtóknak zárva kell lenniök. A dohányzás a szinház összes helyiségeiben és részeiben tiltva van, még a külső erkélyeken is. A felügyeletes tisztviselők személyes felelősség terhe mellett utasíttatnak, hogy e tilalom áthágását a megtorló eljárás megindíthatása végett azonnal jelentsék fel. A dohányzási tilalmat a társalgóban és a buffetekben nem egyenruhás, hanem polgári ruhás rendőri közegekkel ellenőriztessék. Előadás alatt az összes ajtók, tehát az erkélyre vezetők is nyitva legyenek. (A szolgálat előadások előtt egy órával, főpróbák előtt fél órával kezdődik.)

Viharágyuk. A 98.453/1901. sz. B. M. r. szerint a főváros területén a rendőrséget illeti meg a jog, hogy viharágyuk kipróbálása czéljából a próbalövésekre az engedélyt megadja.

Világitási és fütési átalányok kezelése, elszámolása az osztályoknál. (Gazd. k. ut. 124—131. §-ai.)

Villamos alsó vezetéki sinek vágányában vas. (10.746/Rfp. 1898. évi XI/22. sz. r.) A villamos vágányok nyilásába a gyermekek vasdarabokat és egyéb tárgyakat szoktak bedobni, ez a kihágás a rendőrök által ellenőrzendő, a tetten ért egyén feljelentendő, esetleg előállítandó.

Villamos erot, illetve áramot, előállító telepeknél előforduló ipari munka: egész vasárnap gyakorolható. (14.837/92. I. sz. 24. pont. K. M. r.)

Villamoson felszólitásra rendőrigazolvány felmutatása kötelező. L. igazolvány előmutatási, stb.

Villamoskészülékek felállítása. L. távirda felállítása.

Villamoskészülékek megrongálására vonatkozólag az 1888: XXXI. tcz. 12. §-a a Btv. 439—441. §-ainak a hatályát kiterjesztette. L. távirda-készülékek megrongálása.

Villamoskocsiba égő szivar nem vihető. (18.706/99. II. sz. tan. hat.) A kocsik belső részében a dohányzás meg van tiltva s ebből folyólag a kocsik belsejébe égő szivarral sem szabad behatolni és helyet foglalni.

Villamoskocsik első ajtajai november 1., 2., és 3-ikán felnyithatók, azonban az ajtók nyitvatartása nem kötelező.

Világítási naptár

Budapest nyilvános lámpásai meggyujtására és eloltására.*

Nap	Meggyujtás ideje	Eloltás ideje egész éjjel	fél éjjel	Hónap	Nap	Meggyujtás ideje	Eloltás ideje egész éjjel	fél éjjel
1—5	4 2/4	6 3/4			16—20	4 3/4	6 2/4	
6—10	4 2/4	6 3/4		Januar	21—25	5	6 2/4	
11—15	4 3/4	6 2/4			26—31	5	6 1/4	
1—5	5 1/4	6 1/4			16—20	5 2/4	6	
6—10	5 1/4	6 1/4		Február	21—25	5 3/4	5 3/4	
11—15	5 2/4	6			26—28	5 3/4	5 3/4	
1—5	6	5 2/4			16—20	6 1/4	5	
6—10	6	5 1/4		Márczius	21—25	6 2/4	4 3/4	
11—15	6 1/4	5			26—31	6 2/4	4 3/4	
1—5	6 3/4	4 2/4				7		
6—10	6 3/4	4 1/4		Április				
11—15	7	4 1/4						
1—5	7 2/4	3 2/4						
6—10	7 2/4	3 1/4		Május				
11—15	7 3/4	3						
1—5	8 1/4	2 3/4			16—20	8 2/4	2 3/4	
6—10	8 1/4	2 3/4		Junius	21—25	8 2/4	2 3/4	
11—15	8 2/4	2 3/4			26—30	8 2/4	2 3/4	
1—5	8 2/4	2 3/4						
6—10	8 2/4	2 3/4		Julius				
11—15	8 1/4	3						
1—5	7 3/4	3 2/4			16—20	7 2/4	3 3/4	
6—10	7 3/4	3 2/4		Augusztus	21—25	7 1/4	4	
11—15	7 2/4	3 3/4			26—31	7	4	
1—5	6 3/4	4 1/4			16—20	6 1/4	4 2/4	
6—10	6 2/4	4 1/4		Szept.	21—25	6	4 3/4	
11—15	6 2/4	4 2/4			26—30	6	4 3/4	
1—5	5 3/4	5			16—20	5 1/4	5 1/4	
6—10	5 2/4	5		Október	21—25	5 1/4	5 2/4	
11—15	5 2/4	5 1/4			26—31	5	5 2/4	
1—5	5	5 3/4			16—20	4 2/4	6	
6—10	4 3/4	5 3/4		November	21—25	4 2/4	6 1/4	
11—15	4 3/4	6			26—30	4 2/4	6 1/4	
1—5	4 2/4	6 2/4			16—20	4 2/4	6 3/4	
6—10	4 2/4	6 3/4		Decz.	21—25	4 1/4	6 3/4	
11—15	4 2/4	6 3/4			26—31	4 2/4	6 3/4	

Éjjel 11 3/4 órakor.

Éjfél 11 3/4 órakor.

* A rendőrőrszemek s őrjáratoknak kötelessége a közlámpák meggyujtását és eloltását a naptár szerint ellenőrizni s az észlelt hiányokat, illetve a késői meggyujtást, vagy a lámpa indokolatlan eloltását feljelenteni.

Villamoskocsik átmenete alsóról felső vezetékre. (7222/fk. I. 1902. sz. r.) Az alsó és felső vezetékű vonalainak csatlakozásánál az áramszedők beállítása úgy eszközlendő, hogy vagy a kocsivezető, vagy a kalauz folyton a kocsin legyen.

Villamoskocsik a Ferencz-körúti kitérőn. (7222/fk. I. 1902. sz. r.) A Ferencz-körúti bal kitérő lejtős vágányán a nap bizonyos szakában a forgalomból kivont és félreállított kocsik közül a leghátulsón levő felügyelő-közegnek a kocsit elhagyni nem szabad. Azon kocsik, melyek ezen kitérőben vesztegelnek, erősen befékezendők és kerekeik alá faék is alkalmazandó.

Villamoskocsik közlekedés rendje. L. közuti közlekedés stb.

Villamoskocsik közlekedésének menetrendje, illetve annak szigorú ellenőrzése, az összes kerületekben ellenőrzendő a rendőrök által. (7896/fk. I. 1901. sz. r.)

Villamoskocsik összeütközése és kisiklásáról az őrszemnek a jelentést okvetlen meg kell tenni. A jelentésbe azok nevei veendők be, kik a bajnak okozói voltak. Tanukról lehetőleg gondoskodni kell. (255/97. sz. Rfp. ut.)

Villamoskocsik tisztogatása. (Rfp. np. 27/1899. sz.) Az üzleti szabályrendelet 23. §-a értelmében a végállomásokon minden kocsi az elindulás előtt kiseprendő, leporolandó, hogy a kocsik piszkosak, bűzösek ne legyenek. Ha a kocsi nem tiszta, úgy a kalauz, ki ezért elsősorban felelős, a ker. kapitánysághoz feljelentendő.

Villamoskocsik végállomása. L. közuti kocsik stb.

Villamoskocsik a Zugligeti vonalon. L. közuti közlekedés a Zugligeti vonalon.

Villamoskocsin botránycsinálás. L. csendháborítás stb.

Villamoskocsin temetkezési vállalatok emberei. L. temetkezési vállalatok stb.

Villamosközlekedés ellenőrzésére ünnepnap a következő vonalakra rendeltetnek ki tisztviselők a 28.619/fk. I. 1900. sz. r. szerint. (L. 172/1900. sz. Rfp. np.) 1. A Svábhegyi fogaskerekü vasuthoz. 2. A Zugligeti vonalra és végállomásra. 3. A hüvösvölgyi volnalra és végállomásra. 4. A budai oldal egyéb egész területére. 5. A dunai forgalomra és a Margit-szigetre. 6. A városliget egész területére. 7. A pesti oldal egyéb egész területére. A felügyelő tisztviselő, a kivezényelt detektivek és rendőrök d. u. 3 órakor jelennek meg a kijelölt helyeken és vonalakon és addig teljesítenek ott szolgálatot, a míg a nagyobbmérvü közlekedés ezen helyen vagy vonalon meg nem szünik. A detektivek a felügyelő tisztviselőnél jelentkeznek és mindenben annak utasításai szerint járnak el. A kivezényelt rendőrök beosztása és utasítással való ellátása a rendőrfőparancsnokság hatáskörébe tartozik. A felügyelő tisztviselő azonban ezek felett is rendelkezési joggal bir és őket szükség esetén igénybe veheti. A szolgálatot a felügyelő tisztviselők is szabályszerü egyenruhában kötelesek teljesíteni.

Villamos közlekedés ellenőrzése a vasuti és hajózási felügyelőség által. (29.267/ik. I. 900. sz. r.) A törvényes felelősség a rend, személy és vagyonbiztonság, valamint a közönség kényelmének fentartásaért és biztositásaért az 1881 : XXI. tcz. szerint első sorban a rendőrséget terheli és a rendelkezési jog a rendőrséget illeti. Az intézkedéseket ezért úgy tegyék meg, hogy ezekért a felelősséget is viselhessék a kirendelt tisztviselők. A müszaki szakközegeket ezek szerint nem a rendőrhatósági rendelkezési jog, hanem csakis a műszaki felügyelet és ellenőrzés és a véleménynyilvánitás joga illeti meg. Ebből következik, hogy oly műszaki ügyekben, melyek az 1881. évi XXI. tcz. 7. §. *b)* pontjában előirt rendőrhatósági jogkört nem érintik, a kirendelt rendőrtisztviselők nem avatkozhatnak.

Villamos közlekedés szabályozásához. (29.205/fk. I. 900. sz. r.) 1. A kocsit nem szabad megindítni, ha feles számú utas szállott fel. 2. Ily esetben a legutóbb felszállottak köteles leszállani, s ha ez meg nem állapítható, az ajtóhoz legközelebb állók, vagy azok, kiknek nincs jegye. 3. Minden rendőrközegnek joga van a kocsit megállíttatni, ha csak egy utassal is több van rajta a kelleténél. 4. Végállomáson csak akkor szabad a kocsira felszállani, ha a kalauz erre háromszori harangjelzéssel jelt ad. 7. Végponton mindenkinek le kell szállani a kocsiról. Jelen rendeletbe ütköző kihágások az 1881 : XXI. tcz. 8. §-a szerint 100 koronáig terjedhető büntetéssel sújthatók.

Villamos közlekedést ellenőrző tisztviselők feladata. (28.619/fk. I. 900. sz. r.) Feladatukat az képezi, hogy nemcsak a villamos vasutakra, hanem mindenrendü közlekedési eszközre nézve, a fennálló törvényekben, törvényszerű szabályrendeletekben és főkapitányi rendeletekben előirt szabályokhoz képest a közlekedési rendre és a közönség biztonságára ügyeljenek és ezen rendelkezéseket úgy a közönséggel, mint a vállalati alkalmazottakkal betartassák. Elsősorban arra ügyeljenek, hogy a különböző vállalatok elegendő számú kocsit, hajót stb. bocsájtanak-e rendelkezésre és a megállapított menetrendet pontosan betartják-e? Intézkednek, hogy a fel- és leszállás rendben, veszélyes tolongás és rendzavarás nélkül történjék, a kocsikra a megállapított számnál több közönség fel ne szálljon és túlzsufolt kocsi el ne indulhasson. Ügyelnek a menetsebesség betartására és egyáltalán minden utczai közlekedés szabályos és gyors lebonyolitására.

Villamos megállóhelyek kocsik által szabadon hagyandók. (60.755/fk. I. 97. sz. r.)

Villamoson rendőrök polgári ruhában. (1037/fk. eln. 98.) A mennyiben a polgári ruhában utazó rendőrközegek a közuti villamoson kiletüket felfedezni nem akarván «szabad jegy»-et mondanának be, a felmutatni kívánt szabadjegy helyett megmutatott rendőri igazolványt minden megjegyzés nélkül szabadjegy gyanánt tekintsék a kalauzok.

Villamosra menetközben felugrálni tilos. (39.961/fk. I. 96. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. I. 164. l.) Úgy a menetközben felugrálást, leszállást, mint a megtelt kocsira felszállást, kocsiút oldalán való fel- vagy leszállást a rendőrök úgy a villamos vasuti alkalmazottnak, mint bárkinek felszólítására, sőt saját észleleteik alapján is kötelesek megakadályozni s feljelenteni.

Villamossági szerelési munkák. 1898. évi 8649/fk. I. sz. rend. szerint csakis azon egyének mehetnek a házakhoz villamossági munkálatok felvállalása végett, kik a villamossági részvénytársaság által küldetnek ki, illetéktelen egyének igazolásra szólítandók fel és a ker. kapitánysághoz feljelentendők.

Villamos vasuti alkalmazottak előállítása. L. közuti vasuti stb.

Villamos vasuti alkalmazottaknak segédkéznyujtás. (50.725/fk. I. 1900. sz. r.) Minden rendőrközegnek kötelessége a villamos vasuti alkalmazottakat abbeli igyekezetökben támogatni, hogy a kocsik túl ne zsufoltassanak s egyáltalán, hogy az üzemre vonatkozó s közbiztonsági rendelkezések a közönség részéről betartassanak.

Villamos vasutak menetsebessége. 24.065/fk. I. 99. sz. rendelet szerint a villamos vasutaknak műtanrendőri bejárása alkalmával megállapított menetsebességnél gyorsabb közlekedése tilos. Utczakeresztezések, laktanyák, iskolák, közhivatalok, gyárak és templomok bejárata előtt rendszerint csakis féláram-kapcsolással szabad közlekedni, azon esetekben pedig, mikor a felsorolt helyek lakói, illetve azon helyeket felkeresők a bejáratok körül nagyobb számban tartózkodnak — onnét ki- avagy oda bevonulnak — villamos kocsikkal csak az emberi lépésnek megfelelő gyorsasággal szabad elhaladni. Szigorúan tilos, hogy menetközben a kocsivezető mellé felszálló váltóőrök és egyéb alkalmazottak, a kocsivezetőt — ehhez intézett megszólításaikkal — zavarják ; a kocsivezetőnek sem alkalmazottal, sem a közönség közül bárkivel is társalgásba bocsátkoznia nem szabad.

Villamos vasut vágányain más járművek nem közlekedhetnek. A kihágáson ért egyének feljelentendők. (17.529/fk. I. 96. számú rendelet.)

Villamos végállomásokon sorozati jegyek kiadását rendeli el a 29.684/fk. I. 94. sz. r.

Villamos világítás szinházakban. L. szinházak, mulatók, stb.)

Virágárusok igazolványa. (16.250. sz. föv. tan. 1898/VIII.) A vásárcsarnok igazgatóságának rendelete szerint a virágárusok, kik a vásárcsarnok övezetén belül élő virágot árusitanak, a vásárcsarnok igazgatósága által kiállított 3 korona lefizetése után igazolványt kapnak és 10 filléres napi-bárcza megváltása után járvakelve árusíthatnak.

Virággal házalás tilos. L. gyümölcs, stb.

Virág-, gyümölcs- és pereczárulás. (15.984/fk. I. 897.

számú rendelet.) A vásárcsarnok-bizottság megengedte, hogy az övezeten belül is szabad virágot, belföldi és déligyümölcsöt, valamint pereczet az utczákon járva-kelve árulni mindazoknak, kik erre a vásárcsarnok igazgatóságától igazolványt kapnak. Ez igazolványok közül: 1. A pereczesek igazolványa csak akkor érvényes, ha a megfelelő négyszögben a napibélyeggel és aláírással igazolja a központi vásárcsarnok pénztára, hogy az illető hónapra járó illeték tényleg lefizettetett. 2. Az élővirágok utczai árusítására kiadott igazolványokhoz minden nap kell egy 10 filléres helybér-bárczát váltani és így ezen igazolványok csak akkor érvényesek, ha az illető *a)* a szelvénynyel és *b)* az az napi felülbélyegzéssel ellátott 10 filléres árúhely-bárczát is fel tudja mutatni. 3. A gyümölcscsel való utczai házalás csakis az előírt mintának megfelelő kétkerekű kocsikkal van megengedve, tehát kosárral, puttonynyal vagy egyéb módon házalni tilos. Minden kocsira rá van festve az engedélyes neve és az igazolvány száma. E mellett tartozik az illető naponta egy 20 filléres bárczát is váltani és így gyümölcsárulásra csakis akkor jogosult, ha igazolványán kívül 20 filléres aznapi bélyeggel ellátott szelvényes helybárczával is el van látva. Az igazolványokban mindig meg van jelölve, hogy ez mely kerületre érvényes. A jogosított a megnevezett kerület minden utczájában árulhat és egyes helyeken — a mennyiben ez által a szabad közlekedést nem gátolja — huzamosb ideig is tartózkodhatik. A fennálló hajtási szabályok betartására azonban szigorú figyelem fordítandó.

Viteldíj túlkövetelés bérkocsisok részéről. Lásd bérkocsisok részéről, stb.

Vivisectió. L. eleven állatok bonczolása.

Víza-halászat. L. halászati tilalom.

Vízahólyag borderítéshez. L. Borkezelésnél mi szabad?

Vízáradás okozása. Büntettet képez, ha valaki valamely töltést, gátat, vagy zsilipet szándékosan és jogtalanul átmetsz, megrongál vagy megnyit és másnak vagyonára vizet bocsátván azt áradás okozása által megkárosítja. (Btv. 429. §.) A ki gondatlanságból okoz vízáradást, vétséget követ el. (Btv. 432. §.)

Vízárvédelmi szabályrendelet. (1897. évi 279. kgy. szbr.) A vészbizottságban tag az államrendőrség is. 18. §. *c)* az árvízveszély alatt a közrend és vagyonbiztonság megóvása rendőrség feladata. 19. §. A ker. vészbizottságnak tagja a ker. kapitány is. 21. §. Az árvíz bizottságok intézkedései mindenkire kötelezők. 22. §. A ki a vészbizottság intézkedései ellen vét, bünt., ha törvénybe nem ütközik 100 kor. terj. pb. 23. §. Itél a ker. kapitány.

Vízbe sülyedt tárgyak a hajóvezetők által nappal szembetünő jegygyel, éjjel fehérfényü lámpával jelzendők. (1869. évi 2362. sz. K. M. r. 47. §.)

Vízcső-fektetésnél előállható bajok. 29.941/fk. I. 97. számú rendelet szerint oly esetekben, ha a vízmű igazgatósága által eszközölt csőfektetési avagy egyéb földmunkák körül

nagyobb esőzések folytán az alagutak vizzel megtelnek s ez által az építmény veszélyeztetettnek tünik fel, a jelentés telefonon, esetleg egyéb uton közvetlenül a fő- és székvárosi vízmű igazgatóságához teendő.

Vízduzzasztó művek magassági jelekkel látandók el. 1. §. Ha véletlen vagy más módon elpusztulnak e jelek, 8 nap alatt helyreállítás végett bejelentendő a közigazgatási hatóságnál. 12. §. A ki ez ellen vét a 66.655/85. sz. F. M. r. 13. §-a értelmében kihágást követ el s 200 koronáig terj. pb. büntetendő. A ki pedig a megállapított legmagasabb vagy legalacsonyabb vízszint meg nem tartja, a vízjogi törv. 184. §. 5. pontja ért. 600 kor.-ig terj. pb. büntetendő.

Vízfogók rongálása erdőkben. L. erdei kártételről.

Vízelárusítás a ligetekben. (753/900. kgy. szbr. 15. §.) A kiadható vízelárusítási engedélyek számát az illetékes ker. előljáróság javaslatának meghallgatása mellett a tanács állapítja meg. 16. §. Vízelárusítási engedély csakis tiszta öltözetű s undort nem keltő testi hibákkal, vagy bárminemű fekélyes arcz vagy kézzel nem biró oly egyéneknek adható, kiknek egészségi állapota előzetesen a ker. tiszti orvos által megvizsgáltatott. 17. §. Serdülő leányoknak és munkaképes férfiaknak vízelárusítási engedély egyáltalában ki nem adható. 18. §. A vízelárusítás névre szól s az árus nevén kívül annak személyleirását is tartalmazza. 20. §. A vízelárusítási engedélylyel biró egyének e vizet csakis tisztán tartott kő-, üveg vagy horgany bádogedényből és üvegpoharakbol szolgáltathatják ki s magukat a közönséggel szemben illedelmesen viselni tartoznak. Ezen rendelkezés be nem tartása az engedély elvesztését vonja maga után. 21. §. A vízelárusítók esti 9 órán túl a városligetben s az üllői-uti népligetben nem tartózkodhatnak.

Vizelés az utczán tilos. (Köztiszt. szbr. 8. §.)

Vizek lecsapolása halászatnál. L. halászatnál vizek stb.

Vizek megfertőztetése kihágást képez. (1885 : XXIII. tcz. 185. §.) Az ivóvíz megfertőztetése (l. ivóvíz) a kbt. 105. §-ába ütközik.

Vizek megmérgezése. L. kutak, vizek stb.

Vizeken levő tárgyak éjjeli megvilágítása. Naplementétől napfeljöttéig minden vizen uszó tárgy s minden a hajójárásban eső építmény, hajózási vagy nem hajózási eszköz megvilágítandó. (1869. évi 2362. sz. K. M. r. 34. §.)

Vizen átkelésre kiadott intézkedések megszegése. 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő : a ki valamely híd vagy komp fentartására jogosítva vagy kötelezve lévén, azt az életbiztonságra veszélyes állapotban tartja, vagy a hatóságnak, az életbiztonság szempontjából, a közlekedésre nézve kiadott intézkedéseit nem teljesíti. Visszaesés esetében, ha a büntetés kiállása óta még két év nem mult el : a büntetés egy hónapig terjedhető elzárás és 400 koronáig terjedhető pénzbüntetésben állapítható meg. Ezen intézkedések kiterjednek azokra is : a kik a tulajdonukhoz tartozó területen mocsárok, süppedékek,

árkok vagy más mélységek feletti átjárás czéljából szükséges készülék felállítására és fentartására kötelezvék s erre vonatkozólag a jelen szakaszban meghatározott valamely mulasztással terheltetnek. (Kbt. 113. §.) Illetékes a Rh. Két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők: a kik a közlekedést gőzhajón, gőzkompon, gőzsiklón avagy lóvonatu vaspályán eszközlik és az ezekre nézve az életbiztonság szempontjából kiadott hatósági rendeletnek nem felelnek meg. Ha ilyen vállalat valamely társaság vagy egylet tulajdonát képezi: a jelen szakasz esetében a vállalat vezetésével megbizott személy lesz megbüntetendő. (Kbt. 114. §.) Illetékes a Ib.

Vizi hullák. L. hullák.

Vizi hullák kimotoztatása. (2823/fk. eln. 98. sz. körirat.) Ily hullák kimotozására a rendőrközegeket kötelezni nem lehet, annyival is kevésbbé, mert erre a hullaszállítási vállalat emberei szerződésszerűleg vannak kötelezve s a rendőrség külön fizet a vállalatnak azért, hogy ez mindenkor küldjön egy szolgát a hullaszállításhoz, a ki a rendőrségnek segédkezzék.

Vizi járművek s a Dunapart. L. Dunán érkező stb.

Vizi járművek a fővárosban. L. hajók stb.

Vizi járművek kivilágítása. Éjjel (naplementétől napfeljöttéig) minden uszó tárgy s minden a hajók járásába eső épitmény, hajózási vagy nem hajózási eszköz kivilágitandó. (1869. évi 2362. sz. K. M. r. 34. §.) Gőzerőnélküli uszó vizi művek egy fehér lámpással világítandók. (U. o. 61. §.) Gőzösök elől 3 fehér, hátul egy kék lámpával látandók el. (U. o. 62. §.) Horgonyok czölöpjei egy fehér lámpával. (U. o. 63. §.) Megfeneklett elsülyedt hajó vagy tutaj éjjelre egy fehér lámpával jelölendő meg. (U. o. 70. §.)

Vizi járművek kivilágítása vidéken az 1890: I. tcz. 116. §-a szerint kötelező.

Vizi malmokban is lehet őrölni egész napon át a munkaszüneti napon. (33.643/VIII. 902. sz. K. M. r.)

Vizi mentés. Minden hajós, révész, tutajos, molnár tartozik a veszélyben levő usza vezetőjének a nagyobb kár elkerülése végett az utasítását követni s malmát, hajóját, tutaját a veszedelem utjából eltávolítani. Mentésnél első kötelesség a személyek mentése s azután a teher biztonsága. (1869. évi 2362 K. M. r. 30. §.)

Vizi munkásokról szóló törvény megszegései kihágást képeznek. (1899: 41. tcz. 32—35. §.) Itél a Kh. Budapesten a ker. előljáró.

Víznyomás alacsonyabb volta színházban. Ha a tűzoltó őrsparancsnok azt jelenti, hogy valamely színházban a víznyomás alacsony, akkor az előadás nem tartható meg, a megkezdett előadás pedig beszüntetendő, ha máskép nem lehetne, úgy karhatalommal is. A közönség értesítése tapintatos legyen, nehogy pánikot okozzon. Ha azonban a vízhiány közeli megszünte remélhető, akkor az előadás megkezdése, illetve folytatása csak a vízhiány megszüntéig függőben tartandó. (1893. évi 3061. fk. eln. r.)

Vizi szerencsétlenségek elkerülésére a hajózási vállalatok minden mentő eszközt tartoznak felhasználni. (1869. évi 2362. sz. K. M. r. 81. §.)

Vizi szerencsétlenség esetén a hajózási vállalat emberei mindent kötelesek megtenni a veszedelem elhárítására, illetve megelőzésére. (1869. évi 2362. sz. K. M. r. 82. §.)

Vizi vontató utak. A ki mást valamely vizi vontató út fenálló szolgalmának gyakorlásában háborgat, vagy azért díjakat szed, kihágást követ el. (39.507/85. K. M. r.) Bünt. 200. kor.-ig terj. pb.

Vízjogi munkálatok a közigazgatási hatóságnak bejelentendők. (45.689. sz. 1885. évi F. M. r. 22. §.) A ki ezt elmulasztja, az ezen rendelet 23. §-a értelmében 200 koronáig terj. pb. bünt.

Vízkárnál adó elengedés. L. adóelengedés stb.

Vízmeder védelme. Tilos a vízfolyások, medrek, partszélek rongálása és pedig *a)* nem szabad a víz medrébe szilárd tárgyakat dobálni, a mivel a víz medre eliszaposodhatik; *b)* átjáró helyeket kivéve, nem szabad a vízmedren keresztül szekerezni, lovagolni vagy marhát hajtani; *c)* a meder partszéléhez fát vagy bokrot ültetni. (1885: XXIII. tcz. 142. §.) Feljelentendő. Illetékes a Kh. Budapesten a ker. elüljáróság.

Vízrendőri kihágások az 1885: XXIII. tcz. 184—185. §-ai szerint büntettetnek. Illetékes a Kh., Budapesten a ker. elöljáróság.

Vizsgálóbiró eljárása a nyomozás alatt. A tanuk eskü alatt való kihallgatása, megbüntetése vagy vallomásra kényszerítése, szakértő megbüntetése, szemle, lefoglalás, személymotozás, házkutatás és az előzetes letartóztatás elrendelése birói feladat levén, ezen intézkedések elrendelését a rendőri hatóság a vizsgálóbirónál indítványozza. Sürgős esetekben a rendőri hatóság is elrendelheti és foganatosíthatja ezen birói cselekményeket, kivévén: a tanuk megesketését, a tanuk vagy szakértők megbüntetését és vallomásra kényszerítését, a lefoglalandó tárgyak kiadására való szorítást s végül a lefoglalt postai küldemények felbontását. (B. P. 98. §.)

Vízvezetéki csőrepedés esetén azonnal értesítendő a vízmüigazgatóság telefon útján. Az esetről a rendőr jelentést terjeszt be az osztályparancsnoksághoz. (1895. évi 7838/fk. eln. sz. r.)

Vízvezetéki munkások igazolványnyal láttattak el a vízmüigazgatóságtól. Oly egyének, kik ily igazolvány nélkül házakba bemennek, ott javitásokat eszközölnek s azért díjakat felvesznek, álvízvezetéki szerelők, kik a ker. kapitánysághoz előállitandók. (49.409. és 3582/fk. I. rendeletek az 1897. évből.)

Vízvezetéki csőlopások meggátlása. L. alkatrészek, stb.

Vízvezetéki szerelők. L. álvízvezetéki szerelők.

Vízvezeték vizének megrontása. L. ivóvíz megrontása.

Vízvezetékek és víztartók megmérgezése közegészség elleni büntettet képez. (Btv. 315. §.)

Vontató viziutak mellékén minden kártétel tilos. (1869. évi 2362/Ker. M. r. 25. §.)

Vontatás az úttesten. L. úttest rongálása.

Vörös bor hamisítása. L. borfestékekkel üzérkedés.

Vörös lámpák használata hajózható vizeken s azok partjain tilos. (Hajózási szab. 78. §.)

Vörös zászló használata. L. gyüléseknél, stb.

Vöröskereszt-Egylet czimerének engedély nélküli használata kihágást képez. (1889. évi 40.113/B. M. r.) Bünt. 10—100 kor. terj. pb. Jelvények, nyomtatványok stb. bünjelek elkobzandók. Ugyanezen rend. 2. §. értelmében tilos e jelvény felhasználásával jótékonyczélú vigalmat vagy előadást jogosulatlanul rendezni. 3. §. Ha háboru esetén, vagy hadszinhelyén követtetik el, a mennyiben a hadi törvények szerinti elbánás alá nem esik, 200 kor. terj. pb. vagy 10 napig terj. elzárással, vagy mindkét büntetéssel büntetendő. 4. §. Hasonló védelemben részesülnek oly idegen államok vöröskereszt-egyletei is, a melyek a genfi conventió alapján alakultak s Magyarország irányában a védelem tekintetében viszonosságot alkalmaznak. Itél a Rh. Az 1898. évi 44.995. sz. B. M. rendelet 1. szerint a vöröskereszt jelvénynek, még ha az külalakjára nézve nem mindenben egyezik is az egyleti jelvénynyel, minden olyan használata tilos és az idézett szabályzatban foglalt büntető rendelkezések alá esik, melynél a mellékkörülményekből visszaélési, illetőleg megtévesztési czélzatokra alaposan következtetni lehet. A Vöröskereszt-Egylet jelvényeinek használatáért a Vöröskereszt-Egylet közp. választmányához kell folyamodni.

Z

Zab súly szerint árusítható a fővárosban. L. széna, stb.

Zálogban levő állatokat a mezőrendőrségi tv. (1894 : XII.) 105. §-a szerint, ha a tulajdonos az előljáróság intézkedésétől számított 8 nap alatt ki nem váltja vagy biztosítékot nem nyujt, kellő közhirré tétel után nyilvánosan el lehet árverezni. Az esetleg fenmaradó összeg egy éven belül a tulajdonosnak jelentkezés esetén visszaadandó. Gazdátlan állatokra ugyanez az eljárás.

Zálogházak és a vasárnapi munkaszünet. (1901. évi 28.919. sz. B. M. r.) A budapesti kir. zálogházakra, sem azok közvetítő intézeteire nem terjed ki az ipari munkának vasárnapi szüneteléséről szóló 1891. évi XIII. tcz. A Ker. M. 31.412/VIII. A. sz. a. kelt rendelete szerint a kézizálogüzletekben a zálogtárgyak beszállitása és kiváltása vasárnapokon déli 12 óráig végezhető. E korlátozó rendelkezés természetesen csak a magánzálogházakra vonatkozik.

Zálogházak közvetítési szolgálatának szabályozása. (11.538/1891. Ker. M. r. — L. 1891. R. T. 140. l.)

Zálogházak közvetítési szolgálatának szabályozása tárgyában kiadott fenti rendelet módosításához. (69.330/1892. Ker. M. r. — L. 1892. R. T. 2844. l.) A közvetítő a zálogelismervényért az általa azon mindig kitüntetendő lejáratig felelős. A közvetítő köteles a lejáratot az elismervényen úgy tüntetni ki, a mint az átvett tárgy a kir. zálogházak által rendesen elfogadtatik. Lejárati határidő arany, ezüst vagy ékszernél 12 hó, egyéb ingóságnál 6 hó.

Zálogházi értesítők kézbesítésénél a rendőrök mindig figyelmeztessék a zálogháztulajdonosokat, hogy a zálogházi lebélyegzés után neveiket is irják be a kézbesítőkönyvbe. (346/94. Rfp. ut.)

Zálogjegyek átküldendők az ügyészséghez, ha azok a büntett vagy vétség miatt letartóztatott nem határozottan megállapított magántulajdonát képezik. L. bűnjelekről. (4645/fk. 1898. körirat.)

Zálogjegy-szédelgés. (38.590/fk. II. 1896. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. I. 200. l.) 1881. évi XXI. tcz. 8. §-a alapján a főkapitány zálogjegyeknek nyilt utczákon való árúba bocsátását eltiltotta. A tilalom megszegése kihágást képez és — ha súlyosabb büntetendő cselekmény fenn nem forog — az illetékes ker. kapitányság által 100 kor. terj. pb. büntetendő.

Zálogjoga a bérbeadónak. L. bérbeadó törvényes stb.

Zálogkölcsön italmérőben tilos. L. kézi zálogkölcsön.

Zálogközvetítőkről. (5869/fk. I. 96.) A közvetítők működése a detektivek által állandó és különös figyelemmel kisérendő s a «nyugtatók» kiszolgáltatása tekintetében netán felmerülő szabálytalanságok azonnal és közvetlenül hozzám, azaz a B. M.-hez feljelentessenek.

Zálogközvetítők engedélyének elvonása. (579/V.—d. 1898. B. M. r.) Ha a rendőrhatóság részéről valamely zálogközvetítő ellen kihágási eljárás tétetik folyamatba, az egyidejüleg a kir. zálogházak igazgatóságának is tudomására hozassék, szükség esetén hivassék meg az igazgató a tárgyalásra, a hozandó illétékek pedig akár jogerőre emelkedtek azok, akár nem, másolatban minden egyes esetben a kir. zálogházak igazgatóságával közöltessenek. Oly zálogközvetítőtől, ki a 11.538/91. Ker. M. r. 29. és 30. §§-aiban említett kihágások miatt (ezen kihágások: 29. §. a magasabb kamatszedés vagy magasabb közvetitői-díj felszámítása; 30. §. tiltott tárgyak zálogba vétele, a ki zálogüzletében kereskedést üz, a ki gyermektől, elmebajostól vagy részegtől vesz valamit zálogba, ha a zálogtárgyon kivül még váltót vagy más kötelező okiratot kiván, a ki a zálogtárgyról vagy a kiváltott zálogtárgyról elismervényt nem ad. Lásd Rend. Tára 1891. évf. 157. l.) büntetve lett, a kereskedelmi miniszter fel van jogosítva a jogosítványt minden kártérítés nélkül azonnal elvonni.

Zálogolás jogtalanul a mezőn kihágásnak minősíttetik az 1894 : XII. tcz. 94. §. *b)* pontja szerint s 200 koronáig terj. pb. büntetendő. Illetékes a fővárosban az előljáróság. Ki a zálogolást meghiusítni törekszik, ha cselekménye nem ütközik a Btv. 165. és 368. §-aiba, szintén hasonló büntetéssel sujtható kihágást követ el. *c)* pont. Illetékes az előljáróság. A *b)* pontnál az eljárás a károsult fél indítványára indítandó meg.

Zálogszabályok megszegése. Azon magánosok, a kik zálogügyletekkel vagy azoknak közvetítésével iparszerűleg foglalkoznak, ha a zálogbavételre, a zálogba vett tárgyak nyilvántartására vagy kezelésére, nemkülönben a zálogegylet feltételeire nézve kiadott, avagy pedig a jogtalanul eltulajdonított dolognak és a tetteseknek felfedezésére vonatkozó hatósági rendeleteket vagy intézkedéseket megszegik : 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, visszaesés esetében pedig, a mennyiben utolsó büntetésük kiállása óta két év még nem telt el : egy hónapig terj. elzárással és 600 kor. terj. pb. büntetendők. Ez utóbbi esetben a magán-zálogüzlet folytathatása is birói itélet által betiltandó. E tilalom legrövidebb tartama egy év, leghosszabb tartama pedig öt év. (1881 : XIV. tcz. 23. §.) Illetékes a J. b.

Zálogüzlet engedély nélkül kihágást képez. (1881 : XIV. tcz. 24. §.) Büntetése 600 koronáig pb. Visszaesés esetén (2 éven belül) egy hónapig és 600 kor. terj. Illetékes a J. b.

Zálogüzlet pálinkamérésben nem gyakorolható. (1898. évi 41.374/I. B. M. r.)

Zálogüzlettulajdonos uzsoráskodása. Zálogüzlettulajdonos, a ki az 1881. évi XIV. tcz. 11. §-a szerint megállapított díjaknál magasabbakat követel vagy szed, uzsoravétséget követ el. (1883 : XXV. tcz. 6. §.)

Zárhálókkal halászat. L. halfogó készülékek.

Zárlat állatokra. L. állatok fertőző betegsége.

Zárlat baromfiakra. L. baromfiak fertőző stb.

Zárlat, bűnügyi. Bünügyi zárlatnak akkor van helye, ha az alaposan terhelt kétségtelen kártérítéssel tartozik s alaposan lehet tartani attól, hogy vagyonának elidegenítése vagy elrejtése által a kártérítési igény érvényesítését meghiusítja. A zárlatot a vizsgálóbiró rendeli el. A rendőrség csak akkor, ha terhelt már intézkedéseket tett vagyonának elidegenítésére. Becsüs alkalmazandó. Jegyzőkönyvbe veendők a zárlatba vett tárgyak. A bünügyi zárlatnak zálogjogi hatálya nincs. (B. P. 492. §.)

Zárnyitás gyanus személyek részére. L. kulcskészítés.

Zárórák. Budapesten a következőkép vannak megállapítva : 1. Vendéglők, korcsmák, sörházak éjjel 1-től reggel 4-ig. (743/84. szbr. 11. §.) 2. Pálinkamérések esti 10-től reggel 4-ig. (743/84. szbr. 16. §.) 3. Kávémérés esti 11-től reggeli 3 óráig. (610/88. szbr. 24. §.) 4. Kávéházaknak nincs záróórájuk. (610/88. szbr. 11. §.)

Zárórák és kinyitási órák be nem tartása esetében

alkalmazandó büntetésekről. (78.543/V—c. 1899. B. M. r.) A hatóságilag megállapított záróráknak meg nem tartása esetében a vendéglősöknek, korcsmárosoknak (vagy kávéháztulajdonosoknak), esetleg vendégeinek megbüntetésére az 1879 : XL. tcz. 74. §-ának rendelkezései alkalmazandók. (L. alább.) Más italmérők, a kik a hatóságilag megállapított zárórákon túl helyiségeiket nyitva tartják, úgyszintén a kik a hatósági közegek azon meghagyásának, hogy helyiségeiket zárják be, nem engedelmeskednek, valamint azok is, a kik e hivatásában eljáró hatósági közeget be nem bocsátják vagy eljárását akadályozzák, száz koronáig, visszaesés esetében pedig, ha utolsó büntetésük kiállásától két év még nem mult el, kétszáz kor. terj. pb. büntetendők. Az, a ki a záróra után az italmérési helyiség tulajdonosának vagy megbizottjának, vagy a hatósági közegeknek felhivására a helyiségből el nem távozik, 50 kor. terj. pb. büntetendő. Az a pálinkamérő, a ki az üzletet a hatóságilag meghatározott megnyitási határidő előtt kinyitja, száz koronáig terj., visszaesés esetében pedig, ha utolsó büntetése kiállásától két év még nem mult el, kétszáz kor. terj. pb. büntettetik.

Záróóra-megszegés. Vendéglősök, korcsmárosok vagy kávéháztulajdonosok, a kik vendéglőjükben, korcsmájukban vagy kávéházaikban a hatóságilag megállapított zárórákon túl vendégeket időzni engednek ; úgyszintén a kik a hatósági közegek azon meghagyásának, hogy helyiségeiket zárják be, nem engedelmeskednek, valamint azok is, a kik a hivatásában eljáró hatósági közeget be nem bocsátják vagy eljárását akadályozzák, vagy pedig vendégeit az elől elrejtik : 100 koronáig, visszaesés esetében pedig, ha utolsó büntetésük kiállásától két év nem mult el : 400 kor. terj. pb. büntetendők. Azon vendég pedig, a ki a záróra után a vendéglős, korcsmáros, kávéháztulajdonos vagy ezek megbizottjának, vagy a hatósági közegnek felhivására el nem távozik vagy elrejtőzik : 50 kor. terj. pb. büntetendő.

Záróra Ujpesten. L. újpesti záróra.

Zárt idézőlevél bünügyben küldendő a terheltnek. (B. P. 130. §.)

Zártörés. A ki a zár eszközlésénél, a bíróság vagy más hatóság közege által alkalmazott pecsétet illetéktelenül eltávolítja, feltöri vagy megsérti, vagy pedig a lezárolt dolgok megőrzésére szolgáló helyiséget vagy tartályt felnyitja (a mennyiben sikkasztás nem forog fenn) zártörés vétségét követi el. (Btv. 360. §.)

Zászlókitűzés. L. czimeres zászlók, reklámzászlók.

Zászlófelhúzás a hajókon. Menésközben napfeljöttétől napnyugtáig, állásközben minden ünnep- és vasárnapon reggeli 8 órától naplementig minden hajó tartozik nemzeti lobogóját a zászlótartó rúdon állandóan felhúzva tartani. (Hajózási szbr. 28. §.)

Zászló (háromszögű fekete) a hajón jelzi a tűzveszélyes anyagok szállítását. (Hajózási szbr. 20. §.)

Zászlókon országos czímer. Lásd országos czímer-zászlókon.

Zászlósértés. L. czímersértés.

Zászlók kitűzése képviselőválasztásoknál. L. képviselőválasztásnál.

Zászlósértések meggátlása. (426/fk. kih. 99. sz. r.) A r. közeg, ha zászlósértési esetekben beavatkozásnak szüksége merülne fel, a cselekmény folytatásának megakadályozásával és a bűnjelek lefoglalásával egyidejűleg az elkövetett cselekmény tetteseit is lehetőleg nyomban puhatolja ki és az eset körülményeihez képest esetleg tartóztassa le; illetve személyazonosságának kétségtelen megállapíttatása végett állítsa elő.

Zene a bordélyban. L. bordélyházi szbr. I. f.

Zenekarokban nők. L. női zenekarok.

Zenélés házalva. L. sípládások stb.

Zenélés pálinkamérőben. L. pálinkamérő stb.

Zenélési záróra. (429/1889. kgy. sz.) Fogadók, vendéglők, sörházak, korcsmák, kávéházakban éjfél után 1 óra; azonban 12—1 óra közt csak zárt helyiségben betett ajtók és ablakok mögött szabad zenélni. Udvari és kerti helyiségben dobbal, fuvó- és rézhangszerekkel csak este 11 óráig van megengedve a zenélés (793/884. kgy. szbr. 10. §.) Kávéházban pedig ilyen hangszerekkel való zene egyáltalán tilos. (610/88. kgy. szbr. 13. §.)

Zenészek közt iskolaköteles. (2967/92. Rfp. ut.) Kávéházakban, korcsmákban vagy más nyilvános helyen zenélő czigánybanda között serdületlen, iskolaköteles czigány (zenész) gyermekek közre nem működhetnek; ha netalán rendőrök azt tapasztalnák, hogy ezen kihágás előfordul, a gyermekeknek, valamint szülei nevének és lakásának feltüntetése mellett közvetlen a főkapitányi hivatal közigazgatási osztályához jelentés teendő.

Zergére különös vadászati tilalom. L. vadászati tilalom.

Zink használata edényekhez stb. L. ólomnak stb.

Zománczozottvasedény-iparnál az olvasztási, égetési és önégetési munka: egész vasárnap meg van engedve. (14.837/92. I. 25. pont. Ker. M. r.)

Zöldség, tej, vaj stb. mészárszékben. L. mészárszékben mi árusítható?

Zörgő, zörejt okozó tárgyak szállítása. Lásd vasgerendák stb.

Zsarolás vétségét követi el az, a ki azon czélból, hogy magának vagy másnak jogtalanul vagyoni hasznot szerezzen, valakit erőszakkal vagy fenyegetéssel valaminek cselekvésére, eltűrésére vagy elhagyására kényszerít, hacsak cselekménye súlyosabban büntetendő cselekményt nem képez. (Btv. 350. §.) Zsarolás vétségét követi el az is, a ki vagyoni haszon szerzése végett mást rágalmazó vagy becsületsértő állításnak nyomtatvány által való közzétételével fenyeget. (Btv. 351. §.) A kisérlet is büntetendő. (Btv. 352. §.) Bűntettet képez a zsarolás, ha 1. gyilkossággal,

súlyos testi sértéssel, gyujtogatással vagy más súlyos vagyoni kár okozással fenyeget; 2. a közhivatalnoki minőség színlelésével vagy valamely hatóság hivatalos rendeleteinek ürügye alatt követtetett el. (Btv. 353. §.)

Zsákolók ruházata. 12.606/fk. I. 97. sz. rendelet szerint a dunai teherszállító hajókról kirakodó munkások állandó felügyelet alatt tartandók s megakadályozandók, hogy az illetők szemérmet sértő, hiányos öltözetben végezzék munkáikat.

Zsebtolvajok élénk forgalmu pontokon igen gyakran ájulást szinlelnek s a közönség összetorlódását társaik a gyanutlanok kizsebelésére használják fel. Az ájult egyén látva, hogy társai sikeresen működtek, vagy hogy esetleg már a mentők közelednek, hamarosan elpárolog. Az ily eseteket a rendőrök figyeljék meg s ha az illető ájult egyénre a legkisebb gyanuok is merülne fel, még abban az esetben is, ha őt a mentők elbocsátnák, önigazolás czéljából állítsák elő az illetékes ker. kapitánysághoz.

Zsibárusboltok használata. (625/98. kgy. szbr. — Lásd Rédey Gyüjt. 1899. 109. l.) 8. §. A bérbevett bolthelyiségeket másnak átadni, haszonbérbe kiadni, vagy egymásközt elcserélni tilos. 10. §. A boltbérló albérlő gyanánt csak oly egyént fogadhat be, a ki a zsibárus-ipar gyakorlására engedélylyel bir s a vonatkozó szabályrendelet feltételeinek megfelel. A többek által bérelt bódékban azonban falhoz erősített válaszfalakat a bérlőknek nem szabad alkalmazni. 12. §. Mutatványtárgyakat a boltok előtt legfeljebb 1 méter szélességben lehet kirakni. Az elfoglalandó terület hosszúságát ellenben a helyzethez képest a felügyelő állapítja meg. Mutatvány, vagy egyéb tárgyakat, kivéve kézikocsikat vagy targonczákat, éjjelre kinthagyni tilos. 13. §. A bolthelyiségekben tüzveszélyes vagy robbanó anyagokat tartani, illetőleg árusítani nem szabad. Petroleumot nagyobb mennyiségben nem szabad tartani a boltokban. Ugyszintén a helyiségek fütésére s melegedésre kályhát vagy parazsas edényeket használni nem szabad. 14. §. A bolthelyiségeken czégtáblákat vagy más feliratokat csak az előljáróság előzetes engedélye mellett szabad alkalmazni. 15. §. A bolthelyiségekben az árusítás május hó 1-től szeptember hó 30-ig reggel 6 órától este 8 óráig, október 1-től április 30-ig reggel 6 órától este 7 óráig szabad. Vasárnapokon déli 12 óráig szabad árusitani a boltokban. Büntet a szbr. 6. §. alapján 10 kor. terj. pénzbirsággal a telepfelügyelő. A közbotrányt okozókat a rendőrség a 731/83. kgy. szbr. alapján.

Zsibárus-segédek. (490/1897. kgy. szbr.) 10. §. A zsibáru-kereskedőnél szolgai teendők végzésére csak cseléd- vagy munkakönyv mellett felfogadott tisztességes feddhetetlen előéletű egyének alkalmazhatók, kiknek a zsibáru-kereskedőhöz való viszonyát a cselédtörvény, illetve az ipartörvény szabályozza.

Zsibárus szabályrendelet. (490/1897. kgy. sz. — L. Rédey Gyüjt. 1898. 69. l.) 1. §. A zsibáruskodás gyakorlására engedélyt az iparhatóság a rendőrség előzetes meghallgatása mellett, csak

oly egyéneknek adhat, a ki kimutatja, hogy: *a)* helybeli illetőségű, *b)* az ipar önálló üzésére jogosítva van, *c)* erkölcsileg kifogástalan, nyereségvágyból elkövetett büntettért vagy vétségért büntetve nem volt, *d)* a budapesti zsibáru-kereskedők ipartársulatának rendes tagja. Oly egyén, ki nyereségvágyból elkövetett büntettért vagy vétségért büntetve volt, vagy egyébként erkölcsi tekintetben kifogás alá esik, zsibárus-üzletben még segédnek sem alkalmazható. 2. §. Zsibárus-üzlet egyáltalában nem nyitható oly utczákra s terekre nyiló helyiségekben, mely utczák és terek részint mint díszhelyek, részint pedig mint a könnyű kocsik és sétálók közlekedésére szánt útvonalak, a külső dísz és köztisztaság tekintetében különösen figyelembe veendők s melyeket a székesfőváros törvényhatósági bizottsága a pálinkamérési és zsibárus üzleteknek egyes terekről és utczákról való kizárása tárgyában 1200/1893. kgy. sz. a. alkotott szabályrendeletben ilyenekül már megállapított vagy esetről-esetre megállapít. Zsibárus a főváros által külön e czélra kitűzött teret, illetőleg tereket kivéve sem az utczákra, sem a térre árukat ki nem rakhat. 3. §. A zsibárus-üzletek állandóan a fővárosi rendőrség s iparhatóság ellenőrzése és vizsgálata alatt állanak. 4. §. Minden zsibárus kötelés rendes jegyzéket vezetni azon tárgyakról, a melyeket ő 40 koronáért vagy ezt meghaladó összegért megvásárolt. 6. §. Köteles a zsibárus az elveszett vagy jogtalanul eltulajdoíntott tárgyakról a hatósági közegek vagy magánegyének által vele közölt jegyzékeket időszerinti sorrendben megőrizni s vásárlásoknál ezen jegyzékekben foglalt tárgyakat figyelemmel kisérni s azoknak kinálása esetén a legközelebbi rendőrséget értesíteni, azesetleg már megvett tárgyak pedig a rendőrségnek elismervény mellett beszolgáltatni. 7. §. Ha a zsibárusnak az eladó egyénisége vagy az eladásra kinált tárgy iránt kétsége támadna, köteles az eladó által bemondottnak valódiságáról személyesen meggyőződni s kétsége esetében erről a fővárosi rendőrséget azonnal értesíteni. 8. §. A rendőri közegeknek jogukban áll a zsibárus üzleti jegyzékeit és üzleti helyiségeit is bármikor megtekinteni, a zsibárus pedig köteles úgy a jegyzékeket, mint az üzletében levő tárgyakat a rendőri közegek kívánatára elömutatni s a szükséges felvilágosításokat s útbaigazitásokat az igazságnak megfelelően megadni. 11. §. A szabalyrendelet ellen vétőket a ker. elöljáróság bünteti. 100 kor. terj. pb.

Zsibárus üzletek hol nem nyithatók? (1200/93. kgy. sz. — L. Krecs. Gyüjt. 225. l.)

Zsibárus üzletek kitiltása egyes utczákból. Lásd pálinkamérések és zsibárus üzletek stb.

Zsibárus-vásártelepre vonatkozó szabályrendelet. (625/98. közgy. sz. — L. Rédey Gyüjt. 1899. 108. l.) 1. §. A zsibárus-vásártelepen (zsibárusboltokban, ószeres-tőzsdében) csak olyan zsibárusok, illetve ószeresek (házalók) foglalhatnak helyet, a kik «a zsibáruskodási iparnak Budapest székesfőváros területén

való gyakorlása tárgyában» 1897. évi április hó 7-én tartott közgyűlésben 490/98. kgy. sz. a. alkotott s a m. kir. belügyminiszter úr 1897. évi deczember hó 29-én 75.581. sz. a. kelt záradékával jóváhagyott, illetve a «Budapest székesfőváros területén az ócska ruhaneműek és egyéb ócska czikkeknek házról-házra járása mellett való összevásárlásáról» 1895. évi október hó 23-án és 24-én tartott közgyűlésben 1217/95. kgy. sz. a. alkotott s a m. kir. belügyminiszter úr 1896. évi julius hó 1-én 38.027. sz. a. kelt záradékával jóváhagyott szabályrendeletek alapján kiállított hatósági engedélyekkel és igazolványokkal birnak s az idézett szabályrendeleteket pontosan megtartják. 5. §. Tilos a vevők után kiáltozni, azokat csalogatni, huzogatni, a szomszédtól elhívni, a járókelőknek utjába állani. (L. zsibárúsboltok.)

Zsibvásár. L. ószeresek üzletkötési helyei.

Zsidó templomoknál rendőrök szolgálata. (9373/901. Rfp.) A rendőr a rend fentartása s illetve az ottani isteni tisztelet zavartalan lefolyásának biztosítása végett és azon czélból van odarendelve, hogy a templomszolgának a templomba jogosulatlanul bemenni akaró vagy ott botrányos magaviseletet tanusító egyének eltávolításában segédkezzék, illetve ily esetben a fennálló szabályok értelmében a kihágást elkövetőkkel szemben eljárjon. Egyéb állásukat, illetve rendőri minőségük tekintélyét lealacsonyító teendőt végezni nem szabad.

Zsilipeknél halászat. L. halászat éjjel.

Zubek B. és társa czég lőport a katonai lőpor-raktárból esetről-esetre a nappali órákban is szállíthat a 17.932/V. c. B. M. 1900. sz. rend. szerint.

Zugbordélyházak. L. bordélyházi szbr. V. f.

Zug-ékszerkereskedés. (34.948/fk. I. 900. sz. r.) Hordárok, pinczérek és más foglalkozásnélküli egyének az arany- és ezüstművességet nagyban károsító zugkereskedést űznek oly ékszerekkel, melyeknek fémjelzéséhez néha alapos gyanu fér. Ily üzelmek meggátlása végett a rendőrség szigorú és éber ellenőrzést köteles gyakorolni.

Zugirászat az 1874: XXXIV. tcz. 39. §. szerint kihágást képez. Büntetése 10—100 koronáig, ismétlés esetén 40—200 kor. Ha pedig itéletileg eltiltott egyén továbbra is zugirászkodnék, 3 hónapig terjedő fogház. Indítványos. Illetékes a Jb.

Zugirászat rendőri közegek részéről. A 2916/91. fk. eln. rendeletben foglalt azon tilalmat, hogy a rendőrtisztviselők s egyéb rendőri alkalmazottak magánfelek részére folyamodványokat, felebbezéseket vagy bármi néven nevezendő beadványokat nem készíthetnek, a 3231/fk. eln. 97. sz. r. megujította.

Zugligeti közuti kocsiközlekedés. L. közuti kocsik a zugligeti stb.

Zugligetben legeltetés. L. legeltetés az Isten-hegyen.

Zugvásárok. (9262/fk. I. 97. sz. r.) A IV. Ferencz József-rak-

part 24. sz. a. levő u. n. Gyümölcs-udvarban, a IV. Duna-utcza 14. sz. a. levő u. n. Zöld-udvarban, a IV. ker. Só- és Zöldfa-utczák sarkán, a Mayer-féle pinczében, a IV. ker. Havas-utcza 4. sz. a. levő pinczehelyiségben, a IX. ker. Pipa-utcza 23. sz. a. ház pinczéjében és IX. ker. Soroksári-utczában a «Két kék bak»-hoz czimzett vendégfogadó udvarán tartatni szokott zugvásárok tilosak.

Züllő gyermekek gondozása. (24.443/fk. I. 97. sz. r. — L. Rédey Gyüjt. II. 275. l.) Ha valamely züllésnek indult gyermek ügyében szükségesnek mutatkozik a hatósági beavatkozás, mindenekelőtt az elzüllés oka puhatolandó, a mennyiben pedig a beszerzett adatok azt igazolnák, hogy az elzüllés a szülők gondatlanságából, megfelelő neveltetés, vagy a gondozás hiányos voltából esett, mindenekelőtt a szülők szorítandók ez iránybani törvényszabta kötelességeik teljesítésére, a mennyiben pedig az elzüllés oka nem a szülék mulasztása, hanem szegénység, anyagi elzüllés, árvaság, vagy egyéb családi körülményekben nyilvánul, a körülményekről azon közigazgatási, vagy gyámhatóság értesítendő, a melyik hivatásánál és a törvényszabta kötelességeinél fogva illetékes is további intézkedések megtételére. A mennyiben végre különösen a 12-ik életévöket már betöltött gyermekeknél az elzüllés oka, olyan erkölcsi romlottság, lopás. gyujtogatás, verekedés, vérengzés, iszákosság, csavargás, fékezhetetlen indulat, vagy egyéb nagyobb beszámitásu és közveszélyes következményü jelenségekben rejlik, melyek miatt már a megtorló intézkedések is sikertelenek maradtak és a mely körülmények a gyermeknek az országos javító-intézetben, vagy a 12 éven aluliaknál az országos gyermek-védő-egyesületben esetleg 12 éven felüli leánygyermekeknél az ó-budai javító-intézetben való elhelyezését teszik indokolttá és szükségessé, ez ügyben a következendő okmányok szerzendők be: 1. A kérdésben forgó gyermek keresztlevele. 2. A szülők vagyoni és társadalmi állására vonatkozó adatok. 3. A gyermek tüzetes szemelyleirása. 4. Azon hatóság bizonylata (az ok megjelölésével), hol a gyermek előállítva, fogva, esetleg büntetve volt. 5. A gyermek szellemi és testi épségét tanusító rendőrorvosi bizonylat. 6. Nyilatkozat, melyben az apa, a gyám, vagy családfentartó beleegyezését adja, hogy a gyermek mindaddig a javító-intézetben maradhat, míg azt az intézet igazgatója jónak látja. 7. A szülő a gyermek szokásairól, hibáiról a legrészletesebben kihallgatandó. Az ily módon, lehetőleg rövid idő alatt beszerzett és igy beállított iratok azután véleményes jelentés kapcsán a főkapitánysághoz sürgősen bemutatandók.

FÜGGELÉK.

Bűntető bíróságok hatásköre.

A büntető bíróságok hatáskörét a B. P. életbeléptetéséről szóló 1897. évi XXXIV. tcz. határozza meg. A 15. §. sorolja fel az esküdtbíróságok, a 17. §. a kir. törvényszékek, a 18. §. a kir. járásbíróságok és a 19. §. a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozó bűntetendő cselekményeket.

Ezen meghatározások a rendöri hatóságokra nézve annyiban birnak jelentőséggel, hogy *a járásbíróságok elé* tartozó bűncselekmények elleni eljárásban a B. P. kivételes intézkedéseket szab meg (a nyomozás terjedelmére, a letartóztatás eseteire). Továbbá, hogy a nyomozás befejezése után az iratokat a törvényszéki és esküdtszéki esetekben a kir. ügyészséghez, járásbirósági esetekben a kir. járásbírósághoz kell áttenni. Ez okból alább felsoroljuk *a járásbíróság elé* tartozó eseteket.

A kir. járásbíróságok hatásköre.

1. **Alkotmány,** törvény, hatóságok, hatósági közegek elleni izgatás a btv. 174. §. szerint. (Indítványos.)
2. **Magánosok elleni erőszak** a btv. 177. §-a szerint.
3. **Vallás** és ennek szabad gyakorlata ellen elkövetett vétségek a btv. 190., 191. és 192. §. első bekezdése szerint.
4. **Személyes szabadság megsértése** a btv. 196. és 197. §. szerint.
5. **Hamis pénz** kiadásának vétsége a btv. 209. §. szerint.
6. **Hamis tanuzás** kihágasi ügyben. Btv. 214. §.
7. **Hamis szakértői vélemény** kihágási ügyben. Btv. 217. §.
8. **Hamis tanuzásra csábitás** polgári ügyben (200 koronáig), kihágási vagy fegyelmi ügyben. Btv. 222. §.
9. **Hamisnak vallott** — igaz vallomás a 8. pont alatti esetekben. Btv. 226. §.
10. **Férfiak közötti fajtalanság.** Btv. 241. §.

11. **Házasságtörés.** Btv. 246. §. Indítványos.
12. **Fajtalanságot tartalmazó iratok,** nyomtatványok, képek terjesztése, árulása stb. Btv. 248. §. Ha azonban ez iratok, képek stb. rágalmazást vagy becsületsértést tartalmaznak, akkor az esküdtbírósághoz tartoznak.
13. **Szeméremsértő cselekmény** nyilvános elkövetése. Btv. 249. §.
14. **Rágalmazás és becsületsértés** vétségeinek *indítványos* és nem nyomtatvány útján elkövetett esetei. Btv. 258., 260., 261., 262. és 263. §-ai szerint.
15. **Párbaj** a btv. 293—296. §. eseteiben.
16. **Súlyos és könnyű testisértés vétsége.** Btv. 302. §. első bekezd.
17. **Közegészség elleni vétség.** Btv. 314. §.
18. **Ragályos betegségek** megakadályozására kiadott szabályok megszegése. Btv. 316. §. első bekezd.
19. **Személyes szabadság megsértésének** vétsége. Btv. 323. §. első bekezd.
20. **Levél- és sürgönytitok megsértése** magánszemély által. Btv. 327. §. Indítványos.
21. **Titok tiltott felfedezése.** Btv. 328. §.
22. **Magánlak-sértés** magánszemély által. Btv. 332. §. Indítványos.
23. **Lopás vétsége.** Btv. 339. §.
24. **Sikkasztás vétsége.** Btv. 358., 359. §.
25. **Zártörés** vétsége. Btv. 360. §.
26. **Jogtalan elsajátítás vétsége.** Btv. 365—368. §.
27. **Orgazdaság vétsége.** Btv. 370. §. 2. bekezd.
28. **Bűnpártolás,** — ha járásbíróság alá tartozó vétségre vonatkozik. Btv. 374. és 375. §.
29. **Csalás vétsége** a btv. 383., 386. és 387. §. eseteiben. (100 koronán alúl.) Indítványos.
30. **Hitelezési csalás.** Btv. 384. §. Indítványos.
31. **Orvosi és községi hamis bizonyítványok** kiállítása és használata. Btv. 408—411. §.
32. **Ingó vagyon jogtalan rongálásának** vétsége, ha a kiszabandó fogházbüntetés egy évet meg nem halad. Btv. 418. §. Indítványos.
33. **Ingatlan vagyon jogtalan elfoglalása,** rongálása, ha a kár 10 kor. alúl van és súlyosabb beszámítás alá nem esik. Btv. 421. §. Indítványos.
34. **Tűzvészokozás** vétsége, (ha haláleset nem történt) a btv. 425. §-a szerint.
35. **Távirda használhatóságának félbeszakítása.** Btv. 440., 441. §.
36. **Vasuti és hajózási** igazgató hivatalnok, a ki a jogerős ítélettel elmozdított alkalmazottat a szolgálatból azonnal el nem bocsájtja. Btv. 443. §.

37. **Fogolyszöktetés** gondatlanságból. Btv. 448. §. 2. bekezd.
38. **Hivatalos hatalommal való visszaélés** vétsége. (Szolgálatmegtagadás.) Btv. 480. §.
39. **Sajtórendőri vétségek** és kihágások. 1848. évi XVIII. tcz. 30., 35., 38., 40., 41. és 44. §.
40. **Marhavész** elleni szabályok megszegése. 1888 : VII. tcz. 146. §.
41. **Távirda és távbeszélő megrongálása.** 1888 : XXXI. tcz. 12. §.
42. Végül mindazok a törvények, a melyeket más, itt fel nem sorolt törvények kifejezetten a kir. járásbíróságok hatáskörébe utalnak.

* * *

Ezen 1—42. pont alatt felsorolt bűncselekményekre vonatkozó nyomozási iratok a kir. járásbírósághoz, — minden más *vétség*, valamint *az összes büntettekre* vonatkozó nyomozási ügyiratok pedig a kir. ügyészséghez teendők át.

* * *

A *kihágások* elbirálására illetékes hatóságot a Lexiconban — minden egyes kihágásnál külön megjegyeztük, s igy azok részletes felsorolása e helyütt teljesen felesleges.

OSZK Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár